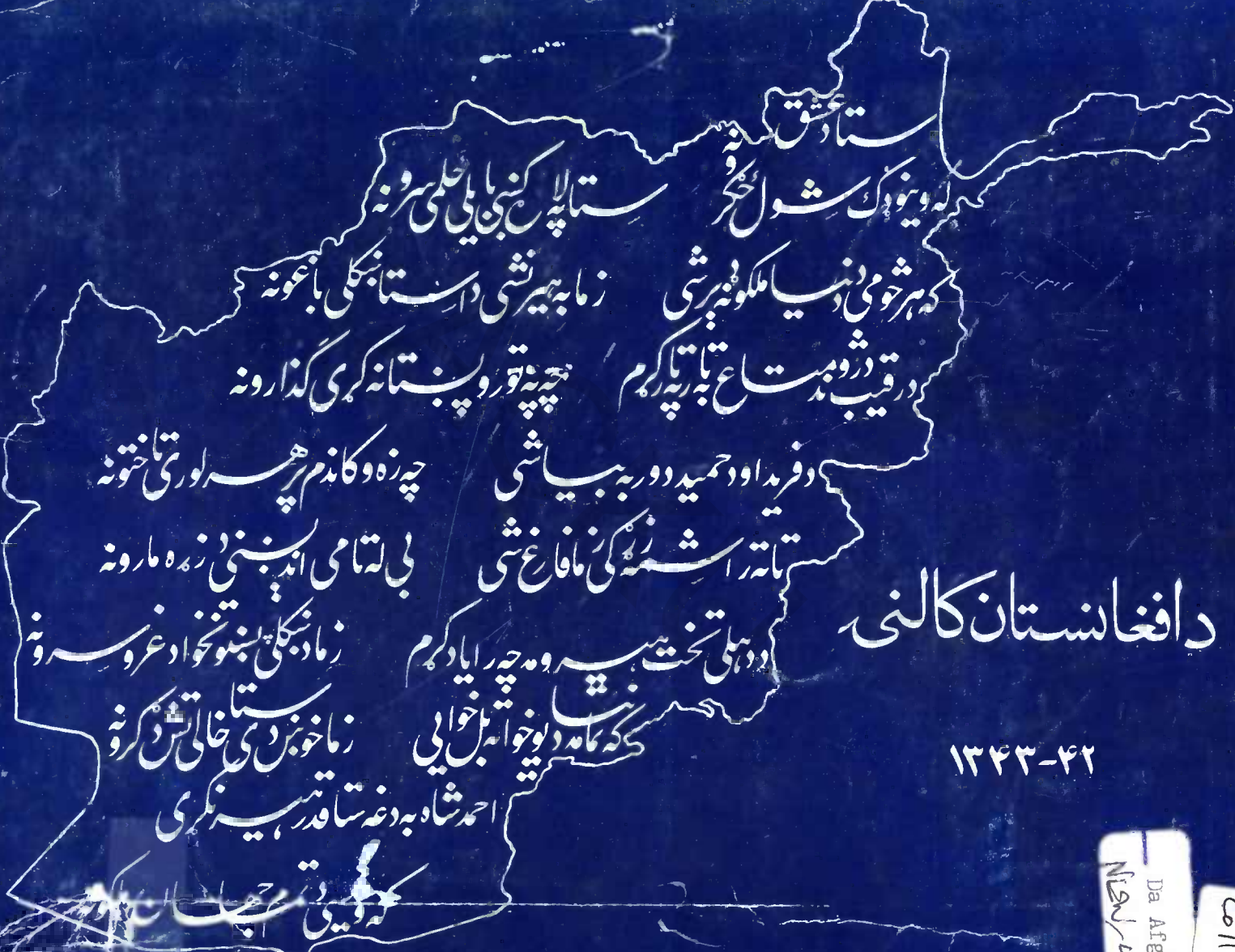

د افغانستان کالنی

۱۳۴۳-۴۲

ستا پلا کندی باغلی سر و نه

ستا عشق
له وینوک شول خچر

زما بهیر نشی در ستا بنگلی باغونه

که هر شومی دنیا ملکو به پر شی

چینه تور و پستانه کبری گذارونه

در قیاب دستاع پارتا کرم

چیره و کاندزم پر لور می تانخونه

د فرید او د حمید دور به بیاشی

بی له تامی اند پستی زره مارونه

تا تیرا شنه کی مافانغ شی

زما د بنگلی ایندو نخواد غرو سرونه

د دهلی تخت سپر و چه پاید کرم

زما خون دنی خالی شدن د کرونه

که نامه د لوچو ایل خوانی

احمد شاه به دغه ستا قدره بی سگری

که کوینی ترحیم ل کرم

Da Afgh
New 44

A 35
35
Persia
Oriente
Coll.

د افغانستان کالی بنسټ برکلی و تجبیر

چهار ششینیغ سالک جشن رستر لولو از لود و طبع . بکترین

تبریر نیو لود پید و اعلی حضرت معظم جهانیر

علی حضرت ملک معظمت و کافه محوم از لودش

افغانستان تقویم لولو و ولنگ پاک شه لود از لود

شاهمان خوشنود خلد

دانشگاه فرهنگیان

دانشگاهی روابط عمومی مدیریت
د افغانستان پښتند لوم مدیریت

د افغانستان کالنی

۱۳۴۳-۴۲

مسئول مدیر: عبد الله «محبجیرت»

د سنبلې لومړی

۱۳۴۳

اعلان پادشاهی

ملت عزیز من !

قبلاطی اعلان پادشاهی مورخ ۲۱/۱۱/۴۲ از اراده خود دایر بر انعقاد لویه جرگه جهت مطالعه مسوده قانون اساسی جدید افغانستان و اخذ تصمیم در مورد آن در نیمه اول امسال بشما اعلام نموده بودیم .

اکنون که مسوده مذکور به پایة تکمیل رسیده بعد از اخذ مشوره يك کمیسیون مرکب از اهل دانش و خیرت از طرف مجلس وزراء نیز تصویب شده است باستعانت از بارگاه پروردگار جل و علی شانه عزم کرده ایم مجلس بزرگ و تاریخی لویه جرگه بروز هردهم ماه سنبله ۱۳۴۳ هجری شمسی در پایتخت دایر گردد .

بدین تقریب مراتب آتی را بشما عزیزان خود ابلاغ میداریم :

اول مردم هر حوزه انتخابی مجلس شورای ملی قبل از ختم ماه اسد سال جاری یکمفر از بین خود را مطابق به تعامل لویه جرگه ۱۳۳۴ جهت اشتراک در لویه جرگه انتخاب بنمایند موعده آغاز انتخاب بعداً از طرف حکومت به اطلاع شما رسانیده خواهد شد .

دوم : لویه جرگه از ارکان ذیل تشکیل خواهد گردید :

الف : اعضای مجلس شورای ملی که دوره خدمت شان تاختم کار لویه جرگه تمدید گردیده است .

ب : رئیس و اعضای مجلس اعیان

ج : وکلاییکه از طرف شما برای شرکت در لویه جرگه انتخاب میشوند .
د : صدر اعظم و وزراء .

ه : رئیس و اعضای محکمه تمیز عدلیه .

و : رئیس و اعضای کمیته مطالعه قانونی اساسی .

ز : رئیس و اعضای کمیسیون مشورتی .

ح : بکتهاد اشخاصیکه از طرف ما حسبالمعول به عضویت لویه جرگه تعیین خواهند گردید .

از خدای پاك تبارك و تعالی نیازمندم تا به همه افراد ملت عزیز در ادای این وظیفه بزرگ تاریخی توفیق ایزدی خود را عنایت فرمایند .

محمد ظاهر پادشاه افغانستان

DS
350
A37
1963-64
Persian
Oriental
Coll.

مینار یادگار استرداد آزادی وطن

اینست پیشتر از این که فلاش را بشناسند و سپر از دست ز میان کشند . توفیر راهی . تجمیر مستی
و نجی . باطراستار شعرا پیش . ریح حاد بزرگ به در تاریخ مابجیش کتول عظیم . توفیر و کلابین فلک است .
نسیک ازین از وای خطیر . فیوز آری از مینو تجلید و توفیر خطیر . ایغیر شیشین شیخ بزرگ عجم با ما فوز ازین آریست .
بر طالع آری درو خلائج و در شمشاد منجم . در ابل ازین درو و توفیرت با ما هملا باشدید . غزقیل درم موم با سچو نه توفیرت
حران کلیه از و با و مرج منفر در این از نیز کانوش شمشاد . آراکان بلاخط ولو از آن سلا نیز از ارم فلاض منجمینند .
در جنسیک ما بر درم خط این کلام است تا بعد فرشتک لاط عصر و نمل و تعقیب کنگ روشن زغیب و تاب ترمی مومست
ک پایست عقد و بن نیز بنگار شمشاد فتمت لاط بلوغ استیل بر شد . این عصره سیرانت فو در ترمی بر و آری
پیشتر از هس لکن فرصت و غصن در انجام و طافه مجتهد پیشتر در خدمت بزرگ و جملان نیز بر است . لهرت
موفی که در چپ در لکن بلعید از نشاف و نهضت کشر باطرح پرغرافت و عفا نر عمر از زمین مساند و چون
از تجوف نیز درین لاط عجم بر آن . و از ترمیم مجبه فانیع از سر . حد فنیع تا حکیم بنید و دیو کلسر و استقال از استقله
و فعالیتها و هنرم و علم موم . در طوفیاه و آشیر نرست و انکوش شمشاد . اشیر طریب بسعاده موم چپت در لدرت
موم طریب قلب مابو آری نیز در پیش فرشته . عارضی و این محموج .
غیر از آن ! تا بر در لکار و وقت نسیک که شمشاد با با هوفت لنگ و یا با عجم کرا و از . وقت و در شمشاد
حالت کنونی کشر . و امید بفرغ موم و سچو لنگ لایم . ایغیر عجم موم و لنگ لایم و ضرورت موم لایم لایم
و فخر . در سیز جده موم لایم موم . متنقسلر با همیشه لایم و سعادت و سرافل از لکست
بار کا پرو کا بل انجام این موم لایم کنیم و ایغیر جن بزرگ لایم بار دیگر شمشاد برین میگویم .
سلا فو ترمی چپ و شمشاد جن استقله از لکار از موم مبارک ایغیر موم لایم و عجم لایم و عجم لایم و عجم لایم و عجم لایم
بخشید است . بچترت لایم و یاد کا بل عجم لایم مطبوعا لایم شمشاد لایم و عجم لایم و عجم لایم و عجم لایم و عجم لایم

پادشاه افغانستان

اعلیحضرت محمد ظاهرشاه پسر اعلیحضرت غازی محمد نادرشاه شهید میباشند که بتاريخ ۲۲ میزان ۱۳۹۳ شمسی در کابل تولد یافته اند. ذات همایونی تحصیلات خود را در لیسه های حبیبیه و استقلال ادامه داده و در ۱۳۰۴ موقعیکه پدر فقید شان اعلیحضرت غازی محمد نادر شاه شهید عازم سفارت افغانستان در پاریس گردیدند، ذات همایونی نیز بهمیت آن شهربار فقید تشریف فرمای فرانسه شده، زبان فرانسه و علوم عالیه را در لیسه ژانسون دوسیملی پاستورو کولیز دومون پلویه وفامیلهای دانشمند و محترم آن مملکت تحصیل و نسبت بمسایل داخلی وطن و اخلاق ملی و ادراک مطالب لازمه راجع بوطن از والد بزرگوار خود معلومات حاصل فرمودند.

پس از واقعه شورش بزرگ افغانستان که نجات آن بدست والد شهید ذات همایونی صورت گرفت بتاريخ ۲۰ میزان ۱۳۰۹، اعلیحضرت شهرباری تشریف فرمای کابل گردیده و بسایقه علاقه بعالم عسکری و تعقیب سنت سنیه پدر بزرگوار خود دوره تعلیمگاه نظام کابل را باتمام رسانیده و درسال ۱۳۱۰ بامحترمه حمیرا (علیاحضرت ملکه حمیرا) صبیة مرحوم سرداراحمد شاه خان پسر عم اعلیحضرت محمد نادر شاه ازدواج فرمودند.

درسال ۱۳۱۱ بحیث وکیل وزارت دفاع ملی و در ۱۳۱۲ بحیث وکیل وزارت معارف مقرر شدند. در جریان همین سال پس از شهادت اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید باتفاق و درخواست وکلا و بزرگان ملت و عموم افراد عسکری و کشوری بتخت سلطنت افغانستان جلوس فرمودند. مصر و فینهای تفریحی و شخصی اعلیحضرت همایونی:

اعلیحضرت همایونی به انواع سیورت مخصوصاً شکار و آبیازی شوق زیادی دارند. همچنین اعلیحضرت بگردش و مسافرت علاقه زیاد نشان میدهند و سال چندین مرتبه در نقاط دور و نزدیک مملکت با وسایل مختلف بشمول سواری اسب و بعضاً پیاده گردش و مسافرت میکنند. مقصد ازین گردشها و مسافرتها شناسایی با مردم و آشناسدن باطرز زندگی آنان میباشد.

اعلیحضرت بمطالعه شوق مخصوصی دارند و یک کتاب دلچسپ را در یکروز بلکه در یک مطالعه بلا انتطاع تمام میکنند. مخصوصاً موضوعات اجتماعی و تاریخی را که مستلزم تفکر است بیشتر میسنند. به اوضاع جاریه دنیا علاقه زیادی میگیرند و تعداد زیادجراید و مجلات راروزانه مطالعه میکنند. از روی همین علاقه زیاد شان است که یک لین تیلی پرنتر آژانس باختر بقصر شاهی وصل شده و توسط آن خبر های داخلی و خارجی مرتب و مسلسل بقصر شاهی مخابره میشود.

اعلیحضرت بهنر های زیبا بطور عموم علاقه دارند و کلکسیونهای از

آثار هنری را بشمول کتب و مسکوکات و خط و نقاشی در کتابخانه قصر شاهی جمع کرده اند و در نظر دارند این آثار را به کتابخانه ملی که درصدد تأسیس آن میباشد تفویض دارند. خود شان در رسامی و میناتور ذوق کافی داشته و در اوقات فراغت باین هنرها مشغول میشوند، همین قسم بزراعت و تربیه حیوانات تمایل نشان میدهند و شخصاً فارمهای کوچک را تحت نظر خودرا اداره میکنند.

مخصوصاً به تجربه و تعمیم اجناس نباتات و حیوانات علاقه گرفته و تجارب خودرا با دیگران در میان میکنند، چنانچه مزرعه شخصی کاریز میر یکی از بهترین فارمهای تجربی افغانستان است.

اعلیحضرت تماس با مردم را بسیار دوست دارند و در هر جا که باشند سعی میکنند با طبقات مختلف مردم بلاواسطه در تماس آمده، افکار، احساسات و تمنیات آنها را از نزدیک درک نمایند، ازین رو چه در کابل و چه در ولایات هر روز تعداد زیاد مردم از هر طبقه و هر سن و سال با اعلیحضرت ملاقات میکنند، هر وقتیکه در مزرعه خود اشریف میبرند دهقانان اطراف مزرعه را برای تبادل افکار در باره تجارب زراعتی و تربیه حیوانات رهنمایی و تشویق میفرمایند.

فرزندان اعلیحضرت معظم همایونی

متولد ۲۸ حمل ۱۳۱۱	۱ - والاحضرت شاهدخت بلقیس
متولد ۲۱ سنبله ۱۳۱۳	۲ - والاحضرت شهزاده احمد شاه
متولد ۱۰ عقرب ۱۳۱۵	۳ - والاحضرت شاهدخت مریم
متولد ۴ جوزای ۱۳۲۰	۴ - والاحضرت شهزاده محمد نادر
متولد ۱۰ میزان ۱۳۲۵	۵ - والاحضرت شهزاده شاه محمود
متولد ۲۵ حمل ۱۳۲۸	۶ - والاحضرت شهزاده محمد داؤد پښتونیار
متولد ۵ دلو ۱۳۳۵	۷ - والاحضرت شهزاده میرویس

ملي لارښوونكي او د هيواد ترقي غوښتونكي معظم ټولواك چه
ددوي د گټورو لارښوونو په رڼا كښي افغانستان د ديموكراسي
او ترقي په خوا وړاندي روان دي .

د شاهانه ذات دار شاد اتو کښنی برخي

دهيواد دآزادي دجشن (۴۵) کاليزی په مناسبت :

(... ددغو ورځو نماښنه او تجليل مونږ زموږ تير وخت ته متوجه کوی او ديو آزاد هيواد په حيث په اوسنی حال کښنی زموږ موقف اودراتلونکی وخت په مقابل کښنی زموږ مسؤليت يادوی لکه چه زموږ پرون د نن ورځی نه متفاوت دی زموږ سبا نور مقتضيات لری .

د زمانی تشخيص او دهغی په ايجاباتو پوهيدل دراتلونکی وخت دپاره زموږ طرز العمل روښانه کوی . زموږ ملت دنړی دنورو ملتو په شان دخپل تکامل په لاره کښنی مختلفي مرحلي وهلی دی . يوه زمانه زموږ ټول کوششونه او مجاهدي دهيواد دآزادي دپاره وقف وی ، په وروستيو کلونو کښنی داسی فرصت لاس ته راغی چه دغه کوششونه دتيرو ضايعاتو دتلافي اودهيواد دانکشاف په لاره کښنی په کار واچول شی .

د مملکت لومړی اقتصادي پلان تر ممکنه حده پوری سود منی نتيجی ورکړی ، ددغو ټولولتونو او هلوځلو څخه اساسی مقصد دآزادي او خپلواکی ساتنه او ټينگول دی چه په نننی نړی کښنی بايد هغه په متينو اوسالمواساسونو ټينگه وساتله شی په دغه عصر کښنی خپلواکی پخپله حقیقی او جامع معنی بايد هرډول نیکمرغی ولری په اصلي معنی يې پوهيدل په اجتماعي عدالت ، فردی حقوقو او په بشري کرامت باندی عقیده ده .

دغه اساسونه دقوانينو په تکميل او اصلاح او دهغو په مطلق احترام او حمايت باندی بنادی .

دغه ستره او مهمه وظيفه په لمړی ګام کښنی هغو کسانوته متوجه ده چه دحکومت لار ښودنه او اداره دهغوی په غاړه اچول شوی ده اواجرا کول ئی له ځان څخه تيريدنه ، امانت او د هيواد د ټولو افرادو ګټه کوشش غواړی . له دغو هيلو څخه يوه دهيواد په اجتماعي شؤنو کښنی داصلاحتو په غرض په اساسی قانون باندی بيا غورکول ووجه بدغه کال کښنی بدغه ساحه کښنی ټولې اقدامات شروع شوی دی .

مونږ نن ورځ ددغه تحول په درشل کښنی يو نتيجی ئی دټولونه زیات په هغه طرز عمل پوری اړه لری چه مونږ ته په دغه مقصد کی لارښودنه کوی .

بايد په دی پوه شو چه هغه حساسه لاره چه په منځ کښنی ئی لرو داسی مرحلي لری چه د هغو وهل او تيرول په هغو ټينگو او متينو ګامونو پوری چه د شخصي اغراضونه خالی وی او دملي نواميسو او ګټو په احترام پوری مربوط دی .

زه امید لرم چه څرنگه زمونږ ملت په هروخت او د هر مهم په مقابل کې خپل ملی موقف پېژندنې او په سلیم قضاوت ېې اجتماعی مصالحو ته په شخصي گټو باندې ترجیح ورکړې ده نن هم دغه دروند مسؤلیت احساس کړې او ددغه اجتماعی تحول په موفقیت کې په کامل امانت او اتحاد سره دهیڅ ډول صمیمانه کوښښونه څخه ځان ونه ژغورې .

په دغه وخت کېنې خوشاله یم چه ووايم پخوانی حکومت په یوه ښکله دوره کېنې خپلې وظیفې په ښه شان او په موفقیت سره سرته ورسولې . د افغانستان داردو په اعتلا کېنې دوا لاحضرت سردار محمد داؤد نه هیریدونکی خدمتونه او دصدارت عظمی دتصدی په وخت کې ددوی نه ستومانه کیدونکی کوښښونه چه د هیواد د انکشافی پلانو په طرح او تطبیق سره په نننی تحول کېنې ستره برخه لری د قدر او نمانځنی وړدی .

هیله لرم چه د دکتور محمد یوسف حکومت د هیواد د لوړتیا او د هغووظایفو د اجرا کولو دپاره چه په مخ کېنې ېې لری د خلکو په ملاتړ او همکاری په خپلو کوښښونو کېنې بریالی او موفق وی .

په خواشیني سره باید ووايم ، چه زمونږ پښتونستانی وروڼه تر اوسه پوری په محرومیت کېنې ژوند کوی اودهغوی هیلو او آرزوگانو ته ځواب ورکړې شوی نه دی مونږ هیله لرو چه هغه ورځ ورسیري چه دغه مشکل د پښتونستان د مشرانو اوخلکو دآرزوگانو سره سم په واقع بینی اود اجتماعی عدالت په اساس دحل لاره پیدا کړی .

هغه امید ښونکی انکشاف چه په دغو ورستیو وختوکېنې په بین المللی ساحه کېنې په مسکو کېنې داتومی ازموینو دمحدودو بندولو په موضوع باندې په موافقت سره شوی دی دنننی دنیا دسترو اړتیاونه یوی ته ځواب ورکړې دی داسی حال کی چه زمونږ ددغه موافقت ښه استقبال کوو ، امید لرو چه د بین المللی مسائلو دحل او د څرپړتیاو او کړکیچونو دلیری کیدو دپاره مقدمه او د بادوامی سولی د ودانی دپاره ټینگ بنسټ وی ملی مرامونو او هدفونو ته درسیدلو د پاره زمونږ توکل تل په پاک خدای او اعتماد مو په خپل ملت باندې دی .

اوس هم دهغو مقصدو په سرته رسولو کې چه دولت ېې زمونږ دهیواد د لوړتیا او سرلوری او دملت د نیکمرغی دپاره په مخکېنې لری دلوی خدای نه دهغوی موفقیت غواړو . . .

د بین المللی سره صلیب د سلمی کالیزی په مناسبت :

« . . . د بین المللی سره صلیب مؤسسې به دی سلو کالو کېنې داسی وظیفې سرته رسولی دی چه د امکان په حدودو کېنې د بشری آلامو د یوی برخی په کمولو او دهغو خلکو دآسودگی دپاره چه دنړی په تباه کوونکو جگړو اوطبیعی پېښو کېنې له پښو څخه غورزیدلی دی ډیر اغیزه لری دده خاطرې په تقریب دافغانستان خلکو او حکومت ته زمونږ توصیه داده چه ددغی اجتماعی وظیفی ارزښت نه ښه ملتفت

اعلیٰ حضرت معظمہ ہمایونی، قبل از افتتاح چہل و پنجمین جشن استرداد آزادی وطن
سلام اردوی شاہانہ رادرچمن حضوری قبول میفرمایند. (اول سنبلہ ۱۳۴۲)

(اول سنبله ۱۳۴۲)

از مناظر رسم گذشته عسکری در چیرلو پنجمین سالگرد استرداد آزادی وطن.

شي او هغه مادې او معنوي وظيفې چه د نوحه د وستو خلكو او د عاطفي دځاوندانو په حيث ئي په غاړه لري په زيات جدت او فعاليت سرته ورسوي په تيره بيا هغه ټولني چه په افغاني سره مياشت كښي يې په مشخص او څرگندډول دغه وظيفه منلي ده .

په هغه نړي كښي چه مونږ ژوند كوو د نورو له آلامو او دردونو څخه غافل پاتي كيدل امكان نلري ، دغه ادراك زياتره هغو حساسو كسانو ته متوجه دي چه خپله نيك مرغي دنورو په آرامي او هوسايي كښي غواړي هيله لرو چه دغه سپيڅلي اساس لكه څرنگه چه تر اوسه پوري دخپلو فعاليتو په حدود كښي دبشري دردونو او مصيبتونو په كمولو كښي كاميابي گټلي ده د نړي د سولي او امنيت د ساتلو په لاره كښي هم مؤثر برخي واخلي .

په امريكا كښي افغاني محصلينوته خطاب :

« آينده ستاسو ده او ستا دپاره لازمه ده چه دهغو دپاره برابر كار وكړي.»

دماوراي بحار (امريكا) دمطبوعاتو په كلوپ كښي :

« ... د اتازوني د خلكو او حكومت له هر كليو او ميله پالنو څخه متشكر او ممنون يم ... افغانستان دخپل پخواني تاريخ سره سره ، يوازي له څو كالو را په دي خواه دخپل بين المللي ژوند پراختيا دپاره خپل كوښښونه شروع كړي دي د نړي د عمومي شرايطو په نظر كي نيولو سره او دهغو خاصو اوضاعو له مخي چه افغانستان ورسره مخامخ دي ويلاي شم چه دغه كوښښونه د نړي له ټولو هيوادو سره د دوستانه روابطو د ساتلو او پراختيا په ساحه كښي بريالي وو .

دغه آرزو دنړي سولي او امن ته زمونږ دډير سخت ضرورت له احساس څخه پيدا شوي ده چه دافغانستان دپاره يوه طبيعي آرزو گڼله كيږي - ځكه چه افغانستان د بين المللي سولي او سلام تر شرايطو لاندې كولي شي چه خپله دغه آرزو تر سره كړي .

دافغانستان ملي پرېلمونو چه د مملكت له اقتصادي ، اجتماعي ، فرهنگي ، او كلتوري انكشاف څخه عبارت دي زمونږ هيواد ته ئي د بيطرفي د عنعنوي پاليسي د غوره كولو خواته لارښوونه كړي ده چه په عين حال كښي د ټولو بين المللي جرياناتو سره زمونږ د ډيري دلچسپي او علاقمندې متضمن دي .

په تيره بيا په دي دنيا كښي چه بشري ټولني د گڼي او زيان له نقطه نظر څخه ډېر سره نژدې ژوند كوي او دنړي په يوه برخه كښي يوه پيښه د نړي په بله برخه باندي بي تاثيره نشي پاتي كيداي .

. . . په ننني دنيا كښي يواځي دحكومتو تر منځ مناسبات كافي نه دي او د خلكو سره دخلكو ښه پيژندگلوي او دروابطو ټينگيدل او كوښښونه په مستقيم ډول خاص اهميت لري . له دي كبله د مؤسسو او افرادو كوښښونه لكه ستاسو د مؤسسو په شان په دي لاره كښي ډېر اهميت لري .

د جلالتمآب برژنيف د تشریف راوړلو په وخت کېښي :

... افغانستان ته د اتحاد جماهير شوروي سوسيالستي دمشرانو مسافرت او د شوروي اتحاد څخه ستاسو د افغاني دوستانو کي ددواړو ملکو د سولي غوښتنی مرستی د مامول سره سم زه مونږ د ښو روابطو په ټينگتيا کېښي گتوري او مؤثري دي . زه په دې يقين لرم چه د جلالتمآب په تشریف راوړو سره د غعنوي دوستي دغه روابط او د دواړو ملکو بي آلايشه مرستی له پخوا څخه زياتي تقويه کېږي .

په هغه فرصت چه میسر شوی دی د افغانستان خلکو تصمیم نيولی دی چه د هیواد زیات انکشاف او دخپل ژوند د سويي دلورولو دپاره دجهاني سولي او بين المللي همکاري په رڼا کېښي سعی او کوشښ وکړي چه دهغو پسمانيو دامکان په حدود کېښي جبران وکړي چه د تيرو پيړيو له مصايبو څخه زه مونږ هیواد ته رسيدلی دی .

... افغانستان د سولي غوښتنی په روهی سره دجهاني امن او سلامتی غوښتونکی دی او هر گام چه په دغه لار کېښي دنړۍ دهر گوت څخه واخستل شي په ډير صميمیت سره یی زه مونږ ملت او حکومت له خوا ملاتړ کېږي او تائيدوی یی د افغانستان حکومت داتومي آزموينو د محدود منع کولو تړون په خوشحالی سره ستايلی دی هیله لرو چه دغه تړون دنورو بين المللي اختلافو دحل دپاره زمينه نوره هم مساعده کړي او دنړی د دولتو او ملتو دحسن تفاهم دپاره ټينگ اساس کيدای شي .

د استادانو او ښونکو په نوم :

... زه مونږ د تيرو پوهانو او مفکرينو مساعی چه د بشري فرهنگ د خدمت په لاره کېښي یی کړی دی دنړۍ ددی گوت په تاریخ کي ژوری ریشی لری هیله لرو چه دستاسی په سعی او همت داباستانی رڼا لاپسی روښانه او ځلانده شي حقیقی نیکمر غی او آسایش چه دنړۍ دخلکو تر ټولو لوړ هدف دی پرته د علم او پوهی د زده کړی او د گټوری او مثبتی ښونی د خپرونی څخه لاس ته نه راځی . زه مونږ په عصر کېښي هغه ملت ته په رښتیا سره نیکمرغه ویلای شو چه ددی دوو معنی قوتونو څخه یوشان بر خور داره اوسی ، زه مونږ هیواد اوس دیوه اجتماعی تحول په درشل کېښي دی اوله دغه تحول څخه مقصد د اجتماعی ژوند دوضع ښه کیدل او د مملکت انکشاف دی . ددی تحول گټور ثابتنیدل زه مونږ د خلکو زیات بصیرت او پوهی ته اړه لری .

دهغو عواملو په جمله کېښي چه مونږ دی لوی منظورته نژدی کوی دبصیرو او ښو معلمینو او معلماتو موجودیت او دناپوهی او بیسوادی سره مجادلی ته باید په لومړی مرحله کېښي ځای ورکړ شي .

دهغو ویښو ځلمیانو او مستعدو او ذکی زده کوونکو وظیفه ده چه خپل استعداد دښوونی او روزنی په لار کېښي وقف کړی او دا وجدانی او ملی وظیفه تر بل هر کار لوړه او پورته وبولی او په دارالمعلمینو کېښي شامل شي همدارنگه په کوم عصر کي

چه موزن ژوند کوو دبی سوادى سره مجادله زمونږ د لویو ملی فرایضو څخه گڼل کیږی .

په دې مجادله کېنې موفقیت د ټولو منورو طبقو په تیره بیا د معارف دکار

کوونکو ، معلمینو ، استادانو اود لوړو ټولگیو د زده کوونکو پرله پسې او متحد کوښښونه غواړی او هم دکار د هیواد د ټولو لیکوالو او پوهانو فریضه ده .
تینگه هیله ده چه دخدای (ج) په توفیق اود پوهو استادانو اورسیده ښوونکو په مجاهدت اود فکر او عمل په یووالی سره چه د ټولنی معنوی اومدنی قدرت دهغوی د سلیم فکر محصول دی زمونږ پخوانی هیلی ترسره شی .

دنگرهار د پوهنتون استادانو او طلابو ته خطاب :

«په دغه ځای کېنې د پوهنتون تاسیس د پيروزوړی او گټورو کارونو څخه دی څرنگه چه وینو دغه کار د حکومت په کوشش په بريالیتوب سره پای ته رسیدلی دی، زمونږ د خوشحالی سبب گرځی - دغه موسسه لادآغاز په مرحله کېنې ده هغه کسان چه اوس دهغی پرمخ بیولو کېنې کوشش کوی ددغه پوهنتون په تاریخ او زمونږ په هیواد کېنې د علمی نهضتونو د پرمختگ په تاریخ کېنې ددوی کوششونه به تل د پيش قدم ټولگی په حیث محفوظ پاتی شی - هیله لرو چه دغه ښه شروع به یو گټور انجام چه نه هغی نه ئې په نظر کېنې لرو پای ته ورسیدږی اوداسی ورځ راشی چه په دغه لاره کېنې زمونږ پخوانی آرزوگانې په پوره ډول عملی شی .

دیوولسمی دوری دوکیلانو د خدمت دوره چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت

په فرمان اوږده شوه :

.... هرکله چه د پاک خدای په مرسته به لویه جرگه د ۱۳۴۳ هجری شمسی کال په اوله نیمائی کېنې زمونږ له خوا د هیواد پایتخت ته را وبلله شی او جوړه به شی او هرکله چه ددغه ملی ستر مقصد تأمین ایجابوی چه د ملی شورا د مجلس دوکیلانو دانتخاباتو کیدل چه معموله موده ئې پوره شوی و وځنایږی ، له دې جهت په دغه وسیله د خپل گران ملت ټولو افرادو ته اعلام کوم چه د ملی شورا مجلس دیوولسمی دوری دوکیلانو د خدمت موده د لویې جرگی دکار تر ختمیدو پوری زمونږ له حضورنه اوږده شوه .

د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د کوچنی اختر د مبارکی پیغام چه له رادیو افغانستان څخه خپور شو .

... زمونږ آرزو داده چه زمونږ ملت د هغی لاری په وهلو کېنې چه خپلو

اجتماعی او ملی هدفونه ته ئې په رسیدلو کېنې په مخکېنې لری تل د اخلاقی او معنوی مبادیو څخه برخورداره وی . تاسوته یوځل بیا ددغو نیکمرغو ورځو مبارکی

وايو اودپاك خداى په دربار كښي دعا كوو چه دغه اختر زمونږ ملت دنړۍ ټولو مسلمانانو ته مبارك او نيكمرغه وگرځوي .

پاچاهي فرمان د نوي كال په مناسبت :

... هغه كسان نيكمرغ او مال انديش گڼل كيداي شي چه دداسي خداوندي نعمت څخه پوره استفاده كوي او په لږ زياروزحمت سره خپل ځان او وطنوالو ته ډېره گټه حاصلوي دغه دى د پسرلي د موسم په مناسبت د نورو تيرو كلونو په شان خپل رعايادغه كارته متوجه كوو .

په دغه باره كښي زمونږ لارښودني دادى چه د ملت طبقى د پسرلي د لومړيو ورځونه په يوه ورځ په اجتماعي ډول او په نورو ورځو كښي ئي ټولگي ټولگي او په انفرادي حالت پخپلو ځمكو كښي په شاپو ځمكو د غرونو او غونډيو په لمنو او دريابو اودويالو په غاړو او په نورو هغو برخو كښي چه اوبه ورته رسيدلي او نيالگي پكښي روزل كيدلي شي ميوه لرونكي او بي ميوى نيالگي كښينوي .

د لوي اختر د راتك په مناسبت د گران ټولواك پيغام :

« خپل گران ملت ته ددى اختر مباركى وايو او هيله لرو چه دقادر خداى په مرسته له هغو مصالحو او ارشاداتو څخه چه ددى نيكمرغه شعايرو په اداكولو كښي شته دى زمونږ ملت په خپل معنوي اومادى ژوند كښي برخور داره وي دقرباني اوايثار ترسره كول او يو له بله سره دمرستي او دوستي دپيدا كولو كار اوهغه واحد مركز ته صميمانه توجه چه دمسلمانانو كعبده مشخص مثالونه دى چه تطبيقول ئي زمونږ په اجتماعي فعاليتونو كښي مستقيمه او ښكاره اغيزه لري .

د بشر حقوقو د سيمينار د پرانستلو په وخت كښي :

دغه عالي حقيقت چه انسان د پيداينست له وخته د داسي حقوقو لرونكى دى چه سترگي نشي تړي پتهيداي په كوم عصر كي چه زمونږ ژوند كوو له بل هروخته ښكاره او منلي دى .

دبشر حقوقو جهاني اعلاميه اودهغې مربوط تړونونه په ننني نړۍ كښي ديوى سالمى ټولسني بنسټ دى . دبشري حقوقو دغه اساسونه په مقدسو تعليمو كښي مونږ ته تلقين شوي او دهغو تامين د انساني ټولنو او وگړو پرله پسې مجاهدي او كلكي عقيدى غواړي .

ددغو حقوقو دحمائي او پياوړي كيدو په برخه كښي دنړۍ مسئول شخصيتونه درندى ، ستري اوبا مسؤليت وظيفي په غاړه لري خو چه انساني كرامت محترم او مصئون وي .

په هغو هيوادونو كښي چه لائر اوسه ئي د خپل عصري اقتصادي پياوړيتوب

مراحل ندې وهلي ، بيوزلي ، بيسوادى اونورو دغه راز نيكمگر تياؤ ددغو عالي حقوقو دتامين په لياره كسى مهم ځنډونه پيدا كړي دى چه ددغو ځنډونو له منځه وړل ددغو

د افغانستان سرې میاشتي د ټولني عالی رئیس والا حضرت شهزاده احمد شاه

هیوادو دوگړو زیاتو کونښنونو ته اړتیا لری .
افغانستان نن دیوه نوی تحول په درشل کښې دی چه د بشر د حقوقو حمایه او تقویه یی یوله خورا مهمو هدفونو څخه دی . ډیر خوشحاله یم چه دا ټولنه خصوصاً په دی ورځو کښې زمونږ د هیواد په پایتخت کښې جوړیږی . هیله ده چه ټول مخ په انکشاف هیوادو نه زما د هیواد په شمول لدی مهمی ټولنی څخه گټه واخلي او تحقیقاتو او مطالعاتو نتیجی ټی دملگرو ملتو داساسی هدفونو او د بشر د حقوقو د تأمین په لیاره کښې اغیزه ناکی او گټوری وی .

د اساسی قانون د مشورتي کمیسیون د غونډو د ختمیدو په مناسبت :

« ستاسی به په یاد وی چه ما ستاسی د مجلس په شروع کی دهغه پیغام په ترڅ کی چه تاسی ته می درولیرنه تاکید کړی ؤ چه ددی مسودی پههره ماده کښې او مخصوصاً په پادشاهی مقام پوری مربوط فصل کی خپل نظریات په کامل صراحت او د پوره آزادی او حریت پر اساس اظهار کړئ او زمونږ د خاطر خوشحالی او رضاء په دی کښې وگنئ چه په دی ملی وثیقه کی چه زمونږ دخلسکو را تلونکی سربوشت ورپوری تړلی دی . ستاسی نظریات صریح ، آزاد او عمیق اوسی- اوس چه تاسی خپله وظیفه سرته رسولی او لکه څنگه چه زه خبر یم په دی مورد کښې مو د هری نقطی په باب د ضمیر له حریت اودلسجی دپوره صراحت نه کار اخیستی دی . خپله خوشحالی او تشکر تاسی ته رسوم او تاسی په دی ملی وظیفه کی د توفیق له کبله مبارکی وایم ، امید کوم دا اساسی قانون دلویبی جرگی څخه له تیریدونه وروسته د مملکت د سلامتی حامی ، د دیموکراسی د مفکوری اونظام ضامن او زمونږ دخلکو دسعادت او سرلوری کفیل شی . »

دپوهنتون دنوی ودانۍ دپرانستلو په مناسبت :

« ډیر خو ښ یم چه نن و ینم چه د داسی علمی کانون دو دانیو یوه برخه دعصر له غوښتنو او ایجاباتو سره سم بشپړ شوی ده . دو دیرش کاله د مخه د اعلیحضرت شهید سعید محمد نادرشاه د طب د فاکولتی په پرانیستلو سره د کابل د پوهنتون بنسټ دهیواد د نهضت او لوړتیا د یوه عامل په حیث کښېښود .

په نیکمرغه سره وینو چه ددغو هیلو یوه برخه د هیواد دپوهانو د زحمت گاللو او دنورو فاکولتو په منځ ته راتللو سره ترسره شوی او هغه ځوانان چه په دغه علمی مرکز کی روزل شوی دی نن د هیواد د انکشاف په لاره کښې ټاکلی دندی په غاړه لری . د والا حضرت سردار محمد داؤد د حکومت په موده کښې د هیواد دنورو سترو انکشافی پروژو په اړخ کښې ددغی دنگی ودانۍ بنسټ هم کښېښودل شو - او اوس چه دکابل پوهنتون په ښو عصری وسایلو سره سمبال شوی دی ، له یوی خوا د تحصیل د سرته رسولو لپاره ښه زمینه برابره شوی او له بلی خوا آسانتیاوی برابری شوی دی چه زده کوونکی کولای شی په هوسایی سره له خپلو درسو څخه گټه واخلي .

. . . ځکه چه په نننۍ نړۍ کښې کوم هیوادونه چه دانکشاف او پرمختک به

حال کښې دى په يواځې توب سره نشي کولای چه خپلې ټولې اړتيا وى پوره کړې ددغې مرفه او سالمې دنيا دمنځ ته راوستلو لپاره چه ټول نړۍ وال او بشري ټولني په هغې کښې په سوله او سلامتيا سره په گډه ژوند وکړي د پرمخ تللو او مخ پر انکشافو هيوادو تر منځ د همکاري ضرورت منځ ته راځي مونږ د خپلو ټولو هغو دوستانو څخه چه زمونږ د هيواد دپراختيا په برخه کي ئي له مونږ سره کومک کړي دى امتنان لرو او دادى دغه ودانۍ دهغو همکاريو ښکارندوى دى چه د هيواد علمي ژوندانه په ډيره حساسه ساحه کښې زمونږ دامريکايي دوستانو له خوا سر ته رسيدلى او جوړه شوى ده»

دحبيبي دليسي دنوى ودانۍ دپراستلو په مناسبت :

دخوښي موجب دى چه ديوى مياشتمې په ترڅ کي دابله عرفانۍ ودانۍ ده چه دعصر دشرايطوله مخي سرته رسيدلى ده نن چه ددغې ليسي له تاسيس څخه شپيته کاله تيرېږي دا يادوو چه دغه ودانۍ زمونږ په هيواد کښې داوسنى عصر دايجا باتو په اساس لومړنى تربيوى مرکز تمثيلوى .

پدغه موده کښې زمونږ د هيواد په عرفانې او فکري سیر په نهضت کي ددغې ليسي ستره برخه خاص او نه هيريدونکي ده د هغو ورځو خاطرات چه ما اودهيواد نورو سترو شخصيتو پر دغه لېسه کي تيرې کړي دى زمونږ د زړه پيوند د هغه دراتلونکي نهضت او موفقيت سره تل کلک ساتى - اوس چه دغه سپيڅلى بنسټ چه دهغه دتکميليدلو هيله له يوې مودې څخه راپدې خوا زمونږ په زړه کښې و - سرته رسيدلى ده انتظار لرو لکه څرنگه چه پرون دحبيبي ليسي ، خپل رول دهيواد په اجتماعي او علمي خدمتونو په بريالى توب لوبولى دى ددغه تاريخي ارزښت سره يوځاى سباهم پنهغو علمي خدمتونو کښې چه په غاړه ئي لري دهغې برخه مؤثر او گټوره واى .

«پاى»

اعلیحضرت معظم هما یونی هنگامیکه میرمن مرضیه سراینده مشهور
ایران راکه درجمله دسته هنرمندان ایرانی جبهه شرکت در
مراسم جشن سالگه تولدی ذات شاهانه وارد کابل شده
بود مورد لطف و تفقد شاهانه قرار میدهند

(۲۲-میزان ۱۳۴۳)

اعلیحضرت معظم همازونی موقعیکه دسته هنرمندان بلقاری را مورد
لطف و تفقد شمس‌ناری قرار میدهند . هنرمندان مذکور بتاریخ
۲۰ میزان ۱۳۴۲ جهت شرکت در مراسم تجلیل سالگرتولدی
ذات شاهانه وارد کابل شده و در کابل‌نشدری یکسلسله
نمایشهای هنری را اجرا کردند

قوه تقنینیه در افغانستان

بناغلی محمد اکبر پامیر

قبل از آغاز مطلب و پیش از اینکه راجع به قوه قانون گذاری در افغانستان صحبت شود لازم میدانم به خود قوه تقنینیه که آیا چرا و چگونه بوجود آمد و وظایف و صلاحیت آن چه خواهد بود یک نظر اجمالی بیانداریم و سپس تطبیقات آنرا در افغانستان واری و در صورت امکان شکل آینده آنرا توضیح و تشریح کنیم.

لذا برای وصول به این مطلب بیجانخواهد بود که این مقاله را به چند قسمت جدا کرده و هر قسمت را طور مختصر اگر هم باشد روشن سازیم.

قسمت اول : علل بوجود آمدن قوه قانون گذاری :

وقتیکه افراد بشر بغرض رفع و تامین احتیاجات و نیازمندی های مادی و مخصوصاً معنوی خویش به تشکیل جوامع مجبور شدند و هنگامیکه افراد بشر از آزادی انفرادی و مطلق که هیچ سودی برای آنها نداشت منصرف گشته از میلان طبیعی و فطری خویش که ممیزه مخلوق اجتماعی بودن اوشان است پیروی نموده اجتماعات بشری را تاسیس کردند در صدد برآمدند که برای استقرار امن و آرامش زیست اجتماعی خود تشکیلات و مؤسساتی را رویکار کنند تا هدف عالی و مقدس یکجا زیستن را تامین نمایند .

زیست اجتماعی خود بخود مستلزم تولید دساتیر و قواعدی گشت که در اجتماعات بنام دساتیر اقتصادی و اخلاقی مسمی شده است .

این دساتیر که در برابر احتیاجات و نیازمندی های مادی و معنوی افراد خود بخود و اثر رهگذر زیست اجتماعی تولید شده در هر جامعه چه آن جامعه متشکل از یک فامیل بوده باشد ، چه یک قبیله و عشیره و چه مانند امروز به شکل یک ملت وجود داشته و موجب نظام و انتظام در جوامع بشری شده است . منظور از تشکیل جمعیت یا عبارتة حقوقی هدف تشکل اجتماعات بشری مرفوع ساختن احتیاجات مادی و معنوی افراد است در چوکات یک نظام و ترتیب که این نظام و ترتیب بالای همه افراد جامعه یکسان و بصورت مساوی تاثیر وارد میکند . این دساتیر که از آنها بنام دساتیر اجتماعی نام بردیم و از نگاه وجود احتیاجات بشری اسم دساتیر اقتصادی و اخلاقی را بالای آنها گذاشتیم بخودی خود برای تامین نظام که دران رفاه و آسودگی همه مضمّن باشد کافی نیست . زیرا وجود دساتیر بشکل مفکوره در یک جامعه بالذات موجب برآورده شدن آرزوها نمیشود .

از جانب دیگر بشر باوصف اجتماعی بودن ، باآنکه زندگی انزوا برای وی مشکل و حتی ناممکن معلوم میشود ، چون یک جنبه طبیعی هم دارد لذا همیشه در صدد برهم زدن این دساتیر گشته و آرزو ندارد حرکات و افعال ویرا قید و

محدود سازند ، حرص و آز ، کینه ، بغض ، منفعت جوئی و خودپرستی در طبیعت انسانی موجود است و این احساسات ویرا ناگزیر می گرداند تا در برابر دساتیر موجوده قدم کرده و حرکات و افعال مخالف دساتیر را انجام بدهد و در نتیجه باعث برهم زدن نظام و ترتیب جامعه گردد . در این وقت است که هر فرد احساس میکند باید در برابر همچو افعال و حرکات خلاف دساتیر اجتماعی و برای جلوگیری از تکرار آن دساتیر دیگری هم موجود باشد که افراد به رعایت و حرمت و اطاعت آن مجبور و مکلف شناخته شوند همین احساس که مولد یک ضرورت اجتماعی است دساتیر اقتصادی و یا دساتیر اخلاقی را به دساتیر حقوقی میدل میگرداند و مردم به این صورت احساس میکنند تا در برابر خلاف رفتاران و برهم زدن نظام اجتماعی که موجب ناراحتی و عدم وصول به هدف اصلی است موئیدات حقوقی موجود شود تا به ذریعه آنها بتوان اشخاص خلاف رفتار را به جایش نشانید و از تکرار آن جلوگیری به عمل آورد .

البته هر عقل سلیم درک میتواند کرد که تنها تولید احساس در ضمیر افراد که دستور حقوقی را بمیان می آورد به تنهایی خود کافی نیست تا در تسامین آسودگی و رفاه جامعه مؤثر شود و تنها این احساس باعث معطلی و از بین رفتن افعال و حرکات مخالفانه گردد . بلکه ضرور است تا این دساتیر جدید یعنی دساتیر حقوقی تثبیت گردد تا افراد بتوانند نظر به آن افعال و حرکات خود را کنترل و اصلاح کنند .

اگر بنگذاریم که در برابر خلاف رفتاران دساتیر حقوقی یا موئیدات را هر کس طبق خواسته و مفکوره خود تثبیت کند ، بازهم عوض نظم و آرامش هرج و مرج تولید خواهد شد و افراد جامعه به فرقه های زیاد از هم جدا شده و اسباب جنگ و جدال بمیان خواهد آمد لهذا جامعه دست خوشی حرکات کیف مایشنا گشته و آنگاه وجود جمعیت اصلا بی لزوم خواهد شد .

بنابراین ضرورت اجتماعی است که افراد بهتر میدانند برای انجام این وظیفه تثبیت حقوق ، آن حقوقیکه در جامعه خود بخود و از لحاظ زیست اجتماعی وجود دارد یک مؤسسه ضروری اجتماعی روی کار شود تا بنام مردم و از طرف مردم و برای خود مردم قواعدی را تثبیت کند و به این صورت همگان را به اطاعت ، حرمت و رعایت آن وادار گرداند .

چنانچه اگر بتاریخ تشکیل اجتماعات بشری نظر اندازی شود بملاحظه میرسد که وظیفه اولین و آخرین این مؤسسه ضروری اجتماعی که امروز دولت نام داده شده فقط و فقط تثبیت عین حقوق بوده و بس .

در جمعیت های بسیط و کلان رئیس کلان این وظیفه را بدوش داشته در فامیل ها رئیس فامیل ، در قبیله سران فامیل ها و غیره محض همین وظیفه را بدوش داشته و قواعد حقوقی را که در جامعه موجود نیست تثبیت کرده و در برابر خلاف رفتاران موئیدات آنرا تطبیق و آنان را مجازات نموده اند .

چون در آنوقت وظایف دولت انکشاف و وسعت نیافته بود لهذا این تنها وظیفه ای بود که بدوش دولت تحمیل گردیده بود . البته این دولت گاهی یکنفر رئیس ، زمانی یک نفر ساحر ، هنگامی یک شخص روحانی بوده و بالاخره بشکل

يك مجلس ممتاز که متشکل از چند نفر بود تبدیل شده و رفته رفته در اعضای این مجلس زیادت به عمل آمده و وقتی رسیده که مردم همه آرزو کرده اند در این کار بالذات اشتراک ورزند و ازین لحاظ اشکال مختلف دول عرض اندام کرده است. این معکوره بالارامیتوان بایک نظر سطحی در افغانستان هم مشاهده کرد چنانچه وجود جرگه های قوی بشکل محدود ، و جرگه های محلی چند قومی و بالاخره لویه جرگه که ممثل حقیقی همه ملت افغان است این سیر تاریخی را بخوبی نشان میدهد .

هنگامیکه جوامع بشری از نگاه نفوس و اراضی روبه انکشاف ووسعت نهاد، دولت که در اوایل مبض برای تثبیت یک سلسله دساتیر حقوقی عرض اندام کرده بود ، مجبور شد در وظایف و صلاحیت های خود قدم فراختری گذاشته و در مورد اجتماعی بشکل مؤثری مداخله ورزد .

برای دفاع خاک و وطن خود تشکیلات منظمی رویکار کرد ، برای تامین مصارف دسته جمعی مالیات وضع کرد و برای بدست آوردن نیازمندی های مادی و وسایل ضروری جمعیت خود را از جوامع دیگر قواعدی روی کار نمود و بالاخره برای وقایه و حمایه افراد خود از امراض تشکیلات صحی را رویکار کرد ، مؤسسات کار بغرض تامین معیشت افراد بمیان آمد ، برای سهولت حمل و نقل سړک ها ساخته شد و این مداخله دولت همه و همه بخود شکل حقوقی را گرفت زیرا زیست اجتماعی آنرا ایجاد می کرد و انکشاف فکری و فزیکمی بشریت ، دولت را مجبور میساخت تا در همه موارد مداخله کند .

دولت که در اوایل این وظیفه را یعنی تثبیت حقوق را بدوش داشت و آنرا بصورت محدود ، بدون در نظر داشتن خواسته های مردم اجرا میکرد ، روزی رسید که مطلق العنان جامعه شد و مردم جامعه را اسیر و غلام خود تصور کرده ، خاک دولت را مالکانه منحصر بخود تلقی کرد . به افراد حق تعداد تا در مورد حقوق خود اظهار نظر کند ، تا در کار تثبیت حقوق با دولت مشترکاً اجرای وظیفه نماید و به این صورت دول مطلقه که فاقد هرگونه آزادی فردی و اجتماعی بود رویکار شد و قرون متوالی مرام بشریت را در دست قدرت خود گرفت و آنرا به نحویکه میخواست اداره و استثمار کرد .

ظهور ادیان سماوی ، تبلیغ و تلقین دینی و مذهبی در اوائل نتوانست کاری را پیش ببرد و کار کنان دولت که اشخاص محدود بودند همانطور بصورت مطلق العنان باقی ماند . اگرچه در یک چند دولت کوچک قبل از میلاد حضرت عیسی (ع) جنبش تولید شده و مردم بدسته جمعی در موارد اهم و مربوط بخود اوشان اظهار نظر میکردند ، یکنوع مجالس وجود داشت ولی این مجالس از لحاظ تعداد ، و هم از نگاه حقوق طبیعی و بشری محدود بوده و انسان که غلام و برده بود به همان ترتیب غلام و برده باقی بماند و در زیر بار ظلم و اعتساف نالید ، بندی شد ، تبعید گشت ، کشته شد ، فروخته شد و هرچه کوشید و هرچه مجادله کرد ، نتوانست موفق شود خود را از اسارت و بردگی وارهاند و خود را از چنگال ظلم نجات دهد تا اینکه دین حضرت عیسی دومفکوره ها تغییر و وارد کرد ، معنویات و اخلاق

در پلان اول گرفته شد و مادیات و منفعت جوینی رفته رفته کم شد، ایمان و اعتقاد مردم بیک خدای واحد، بیک مالک مطلق کائنات مفکوره برادری و برابری را تولید کرد ولی بازهم بشر زیر پنجه های قوی ظلم و ستم باقی ماند، بازهم با مال و ملک خود فروخته شد، از وطن، از فامیل، از قریب و نزدیک، از دوستان و آشنایان جدا ساخته شد به سرزمین های نامعلوم فرستاده شد.

هنگامیکه دین مبین اسلام در گوشه و زوایای تاریک گیتی پرتو افشانی کرد، وقتیکه اساسات متین این دین مبین که با فطرت بشری سازگار بود رویکار گشت مؤسسه غلامی و بردگی ممنوع قرار داده شد انسانها باهم برادر و مساوی اعلان گردید، شخصیت حقیقی انسان این اشرف مخلوقات واضح و روشن گشت و در همه دنیا انعکاس کرد مفکوره های نوین تولید شد و بشر ارزش و قدرت حقیقی خود را دانست و به شخصیت واقعی خویش پی برد.

دین مبین اسلام مردم را آزاد کرد، همه و همه را در کار های دولت سیاسی دخالت داد و مشورت را شعار خود ساخت، به این صورت حقوق فطری و طبیعی مردم را به مردم باز گشتاند. اساسات دین مبین بالای مفکوره های فلاسفه غرب اثر خود را بخشید و غرب را وادار ساخت تا اقلاً در ساحه دنیوی، در میدان سیاست اداری ازان پیروی کند. و مردم که حقیقت را در یافتند بادل خود در افتیدند، مجادله خونین و آخری آغاز یافت، زنجیرهای اسارت یک یک از بین رفت و بشریت حقوق خود را که خداوند (ج) بوی ارزانی فرموده بزور بافداکاری و از خود گذشتگی بدست آورد. دولت را وادار ساخت نظر مردم را احترام و از آن اطاعت کند به عقاید مردم حرمت گذارد، خواسته های مردم را طبق آرزوی خود اوشان برآورد. و لهذا اشتراک افراد جامعه مخصوصاً در جوامعیکه وسعت جغرافیائی نداشته بصورت مستقیم در امور دولت زیادت پذیرفت و وظیفه تثبیت حقوق و تعیین موئیدات مستقیماً بدوش خود مردم افتید و دولت فقط شخصیتی شد که نظر و خواسته های مردم را بخواهدش خود مردم بالای مردم تطبیق میکند به این صورت طرز نو و جدیدی دولت که دولت دیموکرات یا دولت عوام گفته میشود بمیان آمد و قانون گذاری که عبارت از تثبیت دساتیر حقوقی بود از طرف خود مردم تحت اجرا گرفته شد.

این عمل که مرحله اول در جوامع محدود که وسعت خاک آن مانع جمع شدن همه مردمان نمی گشت رواج پیدا کرده بود، بامروز زمان با توسعه خاک و زیادت نفوس شکل دیگری بخود گرفت.

زیرا اگر همه مردم خواسته باشند در جریان تثبیت قواعد حقوقی یکدم اشتراک

ورزند اولاً از نگاه وسعت خاک این مامول برآورده نمی شود و ثانیاً از لحاظ زیادت نفوس و عدم وجود یک محل معین اینکار ناممکن بود و ثالثاً همه مردم قدرت اظهار نظر را در یک قاعده حقوقی نمی داشته باشند. علم امروز در هر ساحه با انکشافیکه نصیب اش میشود وسعت یافته و چون زیست اجتماعی هم توأم با آن پیچیده گشته، برای ایفای مطالب اجتماعی و حقوقی یک معلومات سطحی اگر هم باشد ضروری دیده می شود که طبعاً نمی توان ادعا کرد که همه افراد جامعه از این

اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی موقع مسافرت شان در ولایت قندھار
شفاخانہ ملکی آتولا را نیز معاینہ فرمودند ، یکی از موظفان
شفاخانہ درباره جریان امور مربوط بہ حضور ذات شہریاری
توضیحاتی را بعرض می‌رساند

از مناظر مسافرت ذات شاهانه در صفحات شمال کشور: چنینکه اعلیحضرت
همایونی بعد از ادای نماز عید سعید اضحی در مسجد جامع بهلان
رعایای عزیز شانرا مورد تفقد و نوازش قرار میدهند.

لحاظ باهم مساوی اند .

از جانب دیگر چون مردم مخصوصاً کار قانون گذاری را منحصر بخود و حق فطری و طبیعی و بشری خود می دانند آرزو دارند درین عمل اشتراک و رزند لهذا جوامع بشری ناگزیر شده تشکیلات رویکار کنند که خواسته های مردم دران احترام و برآورده شود لهذا سیستم نسبی تمثیل مردم در قوة قانون گذاری قبول شده و مردم بوسیله انتخاب نماینده های خود طور آزاد بدون فشار مجلس را موظف می سازند که این کار تنبیت حقوق و وضع قواعد را به نام اوشان و برای خود اوشان انجام دهد . و به این صورت قوة قانون گذاری موجود شد .

قسمت دوم :- آیا قوة قانون گذاریك مجلس منتخب باشد یا اینکه این صلاحیت بدو مجلس داده شود .

عللیکه وجود يك قوة قانون گذار یا قوة تقنینیه را در جوامع بشری ضروری و لازمی گردانید و مردم به این صورت توانست جلو خود سری ها ، ظلم و استبداد دولت را بگیرند ، زندگانی اجتماعی بشر روبه انکشاف نهاد .

و اطمینان خاطریکه برای بشریت از این ناحیه تولید گشته بود ، بشر را و داشت تا برای رفع احتیاجات و نیاز مندیهای مادی و معنوی خویش در صدد جد و جهد برآمده به اختراعات و اکتشافات علمی موفق و کامیاب شود و باگامهای متین و با سرعت طرق تعالی و پیشرفت را به پیماید .

بدبختانه در بعضی جوامع مجلسیسیکه طبق خواسته های مردم به غرض تدویر امور قانون گذاری به میان آورده شده بود ، رفته رفته مانند دولت مطلق العنان استبداد و ظلم را شروع کرد و چون در خود قدرت کافی و مشترک همه افراد را جمع کرده بود در جامعه اعمال و افعالی را شروع کرد که مردم را از بمیان آوردن آن پشیمان ساخت .

اگرچه وجود مجالس انتخابی طوریکه در قسمت اول اشاره رفت در همه ممالک دنیا دیر یازود رواج پیدا کرد و مصد خدمات ذیقیمت به نفع مردم شدند ولی در سالهای مابعد بعضاً بی کفایتی آنرا جلب کرد . مردم نماینده انتخاب می کردند . اما در انتخاب آن به تمام معنی از اراده خود کسار گرفته نتوانسته و خواهی نخواهی تابع اوامر دولت بودند . دولت کسانیرا که میخواست به صفت نماینده بالای مردم می قبولاند و به این صورت فقط شکل تطبیق استبداد تعدیل و تبدیل میشد و ماهیت آن فرق نداشت - البته این ادعای ما عمومیت ندارد و نمی توانیم بگوئیم که در همه ممالک مجلس انتخابی به همین نحو کسار کرده و همیشه در هر جا به همین ترتیب روی کار شده است . و نمی توان انکار کرد که مجالس انتخابی و وظائف سنگین خود را در قبال مردم ، طبق خواسته های اوشان انجام داده و موجب رفاه ، آسودگی ، ترقی و تعالی جوامع خود شده اند از نگاه پرنسب حقوقی کافی است که مردم حق مسلم خود را بدست گرفته و در امور مهمه اظهار نظر اوشان به ساحه تطبیق آمده باشد .

چنانچه گفته آمد در برخی از ممالک مجالس انتخابی باوصف آنکه بصورت حقیقی و حقوقی انتخاب شده بودند باز هم يك نوع استبداد را روی کار کردند که گرفتن جلو آن خیلی مشکلتر از جلو گرفتن دول مطلق العنان بود . زیرا چون این مردم

انتخاب شده و مردم صلاحیت عام و نام به اوشان سپرده بودند از نگاه روحی و فطرت بشری خود را مافوق ملت تصور کرده و یکنوع دیکتاتوری را بنا نهادند ، و مخصوصاً این دیکتاتوری ، ظلم و استبداد در فرانسه طی سنوات بعد از انقلاب برای مدت محدودی اگرهم بود مردم را به ستوه آوردند ، جوانان ، دانشمندان و وطن پرستان به قتل رسید ، اعتراض در مقابل مجلس ممنوع شد و یکنوع اداره مطلق العنانی مجلس آغاز گردید .

روزی رسید که افکار بشر جلو و جلو رفت و مفکوره های نوین در هر ساحه مخصوصاً در ساحه اقتصادی ، سیاسی و حقوقی رونما گشت و مردم در اطراف يك مفکوره و ایده حال اجتماع کردند ، طبقات مختلف ملت چه از ناحیه انتصاب بيك کسب و پیشه و چه از نگاه داشتن يك مفکوره علمی و عملی گردهم آمده پارت ها و طبقات تشکیل دادند . تصادم افکار به غرض ترقی جامعه طرق علیحده و مخالف را آشکار ساخت . و با آنکه هدف همه پارت ها و ایده هایك هدف عالی و عبارت از ترقی و تعالی جامعه و آسوده گی و رفاه مردم بود . در طرق رسیدن به این اهداف اختلافات بروز کرد و احزاب سیاسی روز بروز قدرت یافت و هر مفکوره ایکه در يك جامعه طرفداران و پیروان زیاد را مالک بود بوسیله انتخاب آزاد به اقتدار رسید و قوه قانون گذاری را بدست گرفته قوه اجرائی و اداری را منحصر بخود ساخته و طبق خواسته های اکثریت که آنها را انتخاب کرده بود شروع بکار کرد و انگهی دامن استبداد و ظلم عملاً بر چیده شده شد . زیرا مجالس منتخبه احزاب در صورت شروع ظلم و استبداد بمقاومت شکست ناپذیر پیروان خود و سائیر مردم گشته و اگرچه چند سال دوام هم می کند مجبور به ترك اقتدار می گردد .

باید دانست که اشتراك در يك حزب و مخصوصاً شرکت در انتخابات که مردم گشته و اگرچه چند سال دوام هم می کند مجبور بترك اقتدار می گردد .

مجادله شدید ولی مشروع است کار هر کس نبوده و در جمعیت بسی اشخاص پیدا میشوند که آرزو ندارند نظر به علل در این مجادلات و کشمکش ها اشتراك ورزند در حالیکه این اشخاص از نگاه علمیت ، تجربه و کار فهمی و کار دانی چون سالهای درازی را در امور سیاسی و اداری و علمی دولت سپری کرده می باشند خیلی باارزش اند ولی آرزو ندارند در مجادلات لایتناهی انتخابات اشتراك ورزیده قوه خود را به تحلیل و خطر مواجه سازند ، در صورتیکه دولت در همه کار های خود بسیار به خوبی میتواند از تجارب ، نظریات صائب و علمیت اوشان استفاده برد .

از جانب دیگر مردم ترس داشتند از اینکه ممکن است روزی برسند و این مجلس انتخابی چنانچه در گذشته تجربه شده ظالم و مستبد را از آب بدر آورد .

از حالا باید چاره آنرا سنجید و مقابل آن از يك قوه دیگری که در بسی خصوصیات باهم مساوی و دارای عین قدرت باشند استفاده کنند . و هم اگر مجلس مذکور بوسیله يك مجلس دیگر کنترل و مراقبت شود بهتر و آسانتر جلو خود سری های او گرفته خواهد شد .

از این جا بود تما یل پیدا شد تا در پهلو ی مجلس او لسی يك مجلس دومی دیگری هم بمیان آورده شود تا پرنسیب دیموکراسی مستقیم که متضمن اشتراك همه افراد در امور تعیین است بیشتر تامین گردد .

وقتی این مفکوره بمیان آمد بین دانشمندان حقوق راجع به شکل مجلس روی مناقشات علمی آغاز یافت و نظریات مختلف بمیان آمد که آیا این مجلس هم مانند مجلس اولی انتخابی باشد یا تماماً انتصابی و این حق را به رئیس دولت که يك شخص بی طرف و صائب نظر است واگذار کنیم یا اینکه قسمت از اعضای آن را مردم از طبقات مختلف انتخاب و برخی از آنها را رئیس دولت مقرر کند . وظائف و صلاحیت او شان چه باشد ؟ شکل اجتماعات ، تنظیم جلسات و غیره آیا مانند مجلس اولی باشد یا جدا ازان . این مناقشات ادامه داشت و هنوز هم دارد و لی در عمل مجلس دومی به چند شکل تجویز گردید که امروز هم به همین ترتیب و بصورت های مختلف جریان دارد .

در برخی از ممالک این مجلس دومی هم تماماً انتخابی است و باوصف اعتراض دانشمندان دائر بر اینکه دو مجلس انتخابی یکی را بی لزوم می سازد مخصوصاً در امریکا (اتازونی) قبول شده است . البته در اتازونی برای برطرف کردن این نقیصه و برای جواب گوئی دانشمندان چنین عمل میشود که از هر دولت مشمول فدراسیون دو نفر نماینده بصورت انتخاب در مجلس اشتراک می کنند و همه ساله يك قسمت این اعضا تجدید انتخاب می شود و هم صلاحیت مجلس اشتراک دومی در اتازونی زیادتر و وسیعتر از مجلس اولی است .

در بعضی از ممالک این مجلس دومی تماماً انتصابی بوده و همه اعضای آن از طرف رئیس دولت بعضاً برای مادام العمر مقرر می شوند . و در عده از ممالک هم يك حصه آن انتخابی و حصه دیگر آن انتصابی است . نظر به شکل عموماً مجالس اعیان یا سنا و یا مجلس دومی طبق سه شکل بالا وجود دارند و از این لحاظ از نگاه وظائف و صلاحیت ها هم فرق بارزی بین اوشان وجود دارد .

چون اتازونی يك دولت فدرالی است و دول شامل فدرال در امور داخلی خویش آزادند برای اینکه در امور اهمه که طبق قانون اساسی مملکت به حکومت مرکزی واگذاشته شده اشتراک ورزیده و تمثیل شوند در مجلس سنا عضویت مساوی داشته و این مجلس اتازونی تماماً سیاست خارجی دولت را بدوش دارد و کارهای بس عمده ای را انجام می دهد .

در انگلستان مجلس اعیان یا بقول انگلیسها مجلس لاردها صلاحیت وسیع ندارد و مخصوصاً در باره قانون عمومی بودجه حتی حق ویتو برای او شان شناخته نشده است .

مجلس دومی بصورت عمومی تصاویب مجلس اولی را که بنام مجلس ملی ، یا مجلس منتخب یاد میشود مجدداً غور می کند و بعد از تصویب اینها است که به صحنه رئیس دولت رسیده عملی می گردد . عموماً مجلس دومی برای یکبار حق دارد لوایح مصوبه مجلس اولی را رد کند و آنگاه این لوایح در همان سال مجدداً مورد بحث مجلس اولی شده نمی تواند به این ترتیب گویا بالای تصاویب مجلس اولی یکنوع کنترول و مراقبت بوجود آمده است . امروز جریان بسوی تأسیس

قسمت سوم - در افغانستان :-

قوة قانون گذار در افغانستان بار اول در زمان مرحوم اعلیحضرت امان الله خان بنام شورای دولت تأسیس شد که این مجلس به معنی امروزی نبوده و حیثیت مجلس مشوره دولت را داشت باوصف آن موفق شد بعضی لوایح را بنام نظامنامه ها تدوین کند و در این وقت و عصر به مجلس لویه جرگه هم مراجعه شده و یک شکل قانون گذاری بمیان آورده شده بود .

قوة قانون گذار به معنی واقعی آن در افغانستان (لویه جرگه مستثنی است) در زمان اعلیحضرت شهید سعید محمد نادر شاه بعد از اجتماع لویه جرگه با تدوین قانون اساسی به نام (اصولنامه دولت علیه افغانستان) به میان آمده و تا امروز موفق گشته در بسی موارد حیاتی قوانین تدوین و موجب خدمات شایان قدری شوند . وظائف و صلاحیت مجالس مقننه (شورای ملی و اعیان) در اصولنامه اساسی بصورت واضح درج بوده و این دو مجلس در مملکت با پشتیبانی هم دیگر و حمایه ملت و دولت طریق دیموکراسی را افتتاح کرده و مردم افغان حق تعیین سرنوشت خود را به اوشان سپرده و اعضای آن بحیث نماینده های کافه ملت افغان وظائف خود را در قبال ملت انجام داده اند .

در افغانستان لویه جرگه که در ممالک دیگر بنام مجلس مؤسسان وجود دارد به شکل دیموآکتر از قرن هابه این سو وجود دارد . مجالس مؤسسان در هر دولت برای یک موعده موقت و صرف برای تدوین و تصویب قانون اساسی اجتماع نموده و متفرق میشوند در حالیکه لویه جرگه در افغانستان در اوقات بحرانی و خطیر همیشه نظر به دعوت شورای ملی یا ذات شهر یاری اجتماع نموده و مسائل مهم حیاتی را فیصله کرده و خط مشی حکومت را در هر حال و هر وقت تعیین نموده اند که از این این لحاظ نسبت به مجالس مؤسسان دنیای دیگر یک تفوق دارد . گذشته ازان لویه جرگه در افغانستان تمثیل مستقیم دیموکراسی را نزدیکتر ساخته و دران هر فرد رشید افغان حق دادن رأی و اظهار عقیده را دارد . البته همه افراد ملت دران از نگاه غیر ممکن بودن محل و تعداد نمی تواند اشتراک کند ولی تعداد نماینده های لویه جرگه خیلی بیشتر و زیادتر از اعضای مجلس شورای ملی است ... جرگه های قومی و محلی که دران همه افراد رشید و حتی طبقه انات میتوانند اشتراک داشته باشند در هیچ جای دیگر دنیا وجود ندارند . هیچ قیدی برای شمول و اظهار نظر دران موجود نیست و ملت افغان با داشتن همچو یک موسسه دیموکرات در ساحه حقوق اساسی خیلی پیش قدم از دیگران است تقویت این موسسه از نگاه افتخارات ملی ضروری و حتمی است و ما یقین داریم که در قانون اساسی جدید موقع در خورشان بوی داده شده وظائف ، صلاحیت ، تشکیلات و غیره آن بشکل حقوقی تر تثبیت خواهد گشت .

به این صورت میتوان نتیجه گرفت که قوة قانون گذار امروز در تمام ممالک عبارت از سه مجلس است که مجلس اولی و بزرگ آن که طور موقتی انتخاب می گردد محض قانون اساسی را تصویب می کند و شکل یک رای عامه را دارد در افغانستان بعلاوه تصویب قانون اساسی در اوقات بحرانی خط مشی برای

دومجلس قانون گزار ميل دارد و تقريباً در بسي ممالك و ضيقت دو مجلسه قبول شده ميرود .

حکومت معين مي دارد مجلس شورای ملی ، يامجلس ملی برای تدوين و تصويب قوانين عادی بشکل منتخب بوجود آمده و مجلس اعيان بحيت مددگار و کنترولران به حساب مي رود .

اعضای مجلس شورای ملی در افغانستان نظر به تقسيمات جغرافيايی مملکت از طرف مردم مستقیماً انتخاب می شوند و مراکز ولايات بصورت مساوی دودونفر و حکومت کلان و حکومت محلی و علاقه داریها هم بصورت مساوی دو و یا يکنفر را بحيت نماینده در این مجلس می گمارند .

اما در ممالك دیگر ترتيب انتخاب اعضای شورای ملی چنین نبوده و بلکه در آنجای ها ، نماینده تعداد نفوس را تمثيل می کند به منطقه جغرافيايی ... واز نگاه پرنسیپ دیموکراسی چون اصل فرد است و شخصیت فرد ارزش دارد لهذا تعیین نماینده نظر به تعداد نفوس باید قبول شده وبه همین ترتيب در قوانین گنجائده شود .

ختم

نخستین جلسه کمیته مطالعه قانون اساسی افغانستان که بتاريخ ۱۶ حمل ۱۳۴۲ تحت ریاست بناغلی سید شمس الدین مجروح وزیر عدلیه در دارالانشای قانون اساسی برگزار شده بود

دملی شوری دریاست تشکیل

بناغلی دکتور عبدالظاهر
« ولی محمد رحیمی »

د ملی شوری رئیس
لومپی معین

دوهم معین بناغلی دکتور سیدحشمت الله

لومپی منشی « غلام غوث « سلیم عالمی »

دوهم « « میرزاگل محمد « قاضی زاده »

دایکتولوژی مدیر « محمد داؤد « یوسفزی »

د مجلس لوی مدیر « »

د کمیونو مدیر « زین العابدین « جمالی »

د خیر و نو مدیر « فضل احمد « زیارمن »

د بښتو محرر « غلام الدین « عارفی »

دملی شوری رئیس بناغلی دکتور
عبدالظاهر

بناغلی محمد نعیم

د محاسباتی او اداری لوی مدیر

بناغلی علی مرزا

د حوالجاتو مدیر

« محمد فقیر

د خدماتو مدیر

« عبدالرحمن

د کنترولو مدیر

« فیض محمد

د پانوی مدیر

گزارشهای شورای ملی

اجراآت و فعالیت های کمیسیونهای هشتگانه شورای ملی

الف - کمیسیون تدوین قوانین

- ۱ - مکتوب ۱۷۶۶ - ۴۲۱۰۱۶ مجلس عالی وزراء راجع به حاضری اخیر هفته روزه های پنجشنبه که مامورین دولت و مؤسسات ناساعت (۱۲) بجه روزگارکننده شورا واصل و اوراق مذکور به کمیسیون تدوین قوانین مطرح و تحت غور قرار گرفت کمیسیون موصوف به تایید تصویب مجلس عالی وزراء قرار ۱ - ۴۳۰۲۳۰ خودرا صادر و بدارالانشاء سپرد .
- ۲ - اوراق تعدیل حصه (ج) اصولنامه حاضری مامورین در مورد حاضری ماه مبارک رمضان که در چهارماه زمستان تصادف کند مامورین از ساعت ۹ - الی ۲ بجه بعد ازظهر بصورت مسلسل کارکنند ذریعه مکتوب ۱۷۶۵ مورخه ۴۲۱۰۱۱۶ مجلس عالی وزراء راجع بتصویب مجلس عالی وزراء به شورا واصل و در کمیسیون تدوین قوانین محول و پس ازغور و مذاقه کمیسیون قوانین به تایید تصویب مجلس عالی وزراء قرار ۲ - ۴۳۰۳۳۳ خودرا درزمینه صادر و بدارالانشاء تفویض نمود .
- ۳ - بائر مکتوب ۲۰۷۲ - ۱۹۵۷ مورخه ۴۲۱۰۱۵ مجلس عالی وزراء موضوع تعدیل کلمه تعلیمات نامه در ماده (۴۰) اصولنامه محاسبه و بودجه به کلمه اصولنامه در کمیسیون تدوین قوانین تحت مذاکره و بحث قرار گرفت کمیسیون به تایید آن فیصله ۳ مورخه ۳ جوزا ۴۳ خودرا بدارالانشای شورا سپرد .
- ۴ - اوراق موضوع محصولات اضافی فضایی مراسلات صادره خارجه افغانستان که ذریعه مکتوب ۶۳۱ - ۴۲۱۰۱۱۸ مجلس عالی وزراء واصل آمده بود نخست از حیث ارتباط در کمیسیون امور مخابرات و بعداً در کمیسیون امور مالی و بودجه و سپس در کمیسیون تدوین قوانین تحت غور گرفته شد و کمیسیون موصوف به تایید فیصله ۹ مورخه ۴۳۰۳۰۱۱ مجلس عالی وزراء قرار ۲ مورخه ۴۳۰۳۰۱۷ خودرا بدارالانشاء شورا ارجاع نمود .
- ۵ - اوراق پروژه قانون جریده رسمی بوزارت عدلیه ذریعه مکتوب ۱۷۸۲ مورخه ۴۲۱۰۱۲۰ مجلس عالی وزراء به شورا واصل و موضوع در کمیسیون تدوین

قوانین تحت غور قرار گرفت کمیسیون درباره آن قرار ۵ مورخه ۴۳۳۱۹ خود را بدارالانشاء صادر کرد .

۶ - قرار ۱ - ۴۳۳۳۳ کمیسیون عدلیه بمع پروژہ قانون شکایات و دعاوی علیه ماموران قضایی در کمیسیون تدقیق قوانین زیر غور بود کمیسیون قرار ۶ مورخه ۴۳۳۲۴ خود را در ظرف چهار ورق صادر و دران عدم قناعت خود را وانمود و بدارالانشاء تفویض نمود .

ب - کمیسیون امور اداری و زرات عدلیه :

۱ - پروژہ قانون شکایات و دعاوی علیه ماموران قضایی بوسیله مکتوب ۱۷۸۳ ۴۲۱۱۲۰ مجلس عالی و زراء جهت پیمودن مراحل اصولی به شورا وارد و در کمیسیون امور عدلیه مورد غور قرار گرفت در نتیجه کمیسیون موصوف قرار ۱ مورخه ۴۳۳۳۳ خود را بدارالانشای شورا ارائه نموده و از نگاه قانون جهت غور مزید به کمیسیون تدوین قوانین رجعت داده شد .

ج : - کمیسیون امور خارجیه :

۱ - قرار ۱ مورخه ۴۳۳۳۴ کمیسیون موصوف در موضوع معاهده منع محدود آزمایشهای سلاح ذروی که اوراق آن برای پیمودن مراتب اصولی ذریعه مکتوب ۱۶۸۳ - ۱۱۳۷ مورخه ۴۲۱۱۵ مجلس عالی و زراء به شورا رسیده بود فیصله کمیسیون به تایید تصویب مجلس عالی و زراء صادر شد .

۲ - قرار ۲ ۴۳۳۱۱ کمیسیون امور خارجه در مورد موافقت نامه فرهنگی بین حکومت شاهي افغانستان و جمهوریت مردم هند که موضوع مذکور از مجلس عالی و زراء به شورا مواصالت نموده بود اوراق مذکور منجیت ارتباط نخست در کمیسیون معارف و بعداً در کمیسیون امور خارجه زیر تدقیق بود کمیسیون خارجه به تایید فیصله ۹ مورخه ۴۳۳۳۹ کمیسیون امور معارف و صحیه شورا ضمیمه فوق خود را صادر و بدارالانشاء ارائه نمود .

۳ - اوراق موافقت نامه فرهنگی بین حکومت شاهي افغانستان و جمهوریت مردم بلغاریه برای پیمودن مراحل قانونی از مجلس عالی و زراء به شورا واصل گردید نخست از حیث ارتباط به کمیسیون امور معارف و بعداً در کمیسیون خارجه مورد غور قرار گرفت بالائر کمیسیون خارجه به تایید فیصله ۲ - مورخه ۴۳۳۱۳ کمیسیون معارف و مطبوعات شورا قرار ۳ - مورخه ۴۳۳۱۷ خود را صادر و بدارالانشای شورا فرستاد .

۴ - اوراق بهره برداری از گاز طبیعی شمال افغانستان و قرار داد تخنیکي بین افغانستان و اتحاد شوروی ذریعه مکتوب ۳۴ - ۹ رار ۴۳۳۱۳ مجلس عالی و زراء برای طی مراتب اصولی بدارالانشای شورا واصل و در کمیسیون خارجه

اعلیحضرت معظم هماونی ، هنگامیکه عملیات پرواز پیلوتان طیارات جت
نظامی را در میدان هوایی بگرام معاینه میفرمایند.

اعلیحضرت معظم ہمایونی ، جین مسافرت شان در صفحات شمال کشور از
فابریکہ سمنت دهنہ غوری بازدید فرمودند .

تحت غور قرار داشت کمیسیون درباره آن قرار ۴ - مورخه ۲۳/۳/۴۲ ۴۲
خودرا صادر نموده و جهت تدقیق بیشتر به کمیسیون معادن ارسال کرد.

د : - کمیسیون امور معارف ، صغیه و مطبوعات :

۱ - اوراق موافقت نامه فرهنگی بین حکومت شاهی افغانستان و جمهوریت هند توسط مکتوب ۱۴۶۵ - ۹۷۱ مورخه ۲۹/۹/۴۲ مجلس عالی وزراء برای طی مراتب اصولی شورا واصل و در کمیسیون معارف تحت غور قرار داشت کمیسیون موصوف درباره آن قرار ۱ مورخه ۲۹/۳/۴۳ خودرا به تأیید تصویب مجلس عالی وزراء بدارالانشاء تفویض نمود و برای ملاحظه وغور لازمه به کمیسیون امور خارجه شورا فرستاده شد .

۲ - قرار ۲ - مورخه ۱۱/۳/۴۳ کمیسیون امور خارجه در مورد موافقت نامه فرهنگی بین حکومت شاهی افغانستان و جمهوریت مردم بلغاریه که اوراق مذکور ذریعه مکتوب ۱۴۶۶ - ۹۷۲ مورخه ۲۹/۹/۴۲ مجلس عالی وزراء موصلت نموده بود به تأیید تصویب مجلس عالی وزراء فیصله کمیسیون صادر و از دارالانشاء شورا جهت غور و خوض به کمیسیون امور خارجه ارجاع شد .

و - : کمیسیون امور مخابرات ، فوائد عامه ، زراعت ، معادن و صنایع :

۱ - اوراق موضوع محصولات اضافی فضایی مراسلات صادره خارجه افغانستان ذریعه مکتوب ۱۶۳۱ - مورخه ۱۸/۱۰/۴۲ مجلس عالی وزراء برای طی مراحل قانونی به شورا واصل و در کمیسیون مخابرات تحت مذاقه وغور قرار داشت بالائر کمیسیون موصوف در زمینه قرار ۱ مورخه ۱۱/۳/۴۳ خودرا صادر و بدارالانشاء شورا سپرد که برای تدقیق وغور مزید به کمیسیون امور مالی ، بودجه و تجارت شورا ارجاع شد .

و : - کمیسیون امور مالی ، بودجه و تجارت شورا :

۱ - در اثر قرار ۱ مورخه ۱۱/۳/۴۳ کمیسیون امور مخابرات شورا اوراق محصولات اضافی فضایی مراسلات صادره خارجه افغانستان که برای غور کمیسیون موصوف ارجاع شده بود کمیسیون امور مالی ، بودجه به تأیید تصویب مجلس عالی وزراء و فیصله کمیسیون مخابرات قرار ۲ مورخه ۱۷/۳/۴۳ خودرا بدارالانشاء شورا سپرد و از نگاه قانون به کمیسیون امور تدقیق قوانین رجعت داده شد .

تصویب ۱۳ سرطان ۴۲ راجع به تعدیل ماده (۶) اصولنامه پست و تعدیل ماده ، ۲۶ ، اصولنامه تیلگراف و ضمناً اظهار و تذکار داده شده تا کمیسیون مخابرات بر موضوع افزایش محصولات سالهای ۳۷ و ۳۸ پست و تیلگراف دیگر از وزارت مخابرات قبل از تصویب شورای ملی بعمل آمده مجدداً غور شود و نتیجه با اطلاع

مجلس عمومی رسانیده شود .

تصویب ۱۴ ر ۲ سرطان راجع به ارتقای تشکیل ریاست مطبوعات وزارت مطبوعات

تصویب ۱۵ - ۹ « راجع به وضع مالی و بودجوی و ریفورم تبادل پولی که هر دالر معادل چهل و پنج افغانی تثبیت شد .

تصویب ۱۶-۱۵ سرطان راجع بموازنه بودجه عمومی عواید و مصارف سال بشمول عادی و انکشافی بقیدهفت قلم .

تصویب ۱۷ - ۱۹ - اسد ۴۲ راجع بپروژه تعدیلات ۱۷ ماده اصولنامه ضابطان احتیاط ضمیمه ۵ آن و ایزاد يك ماده بحال ضمیمه ۵ اصولنامه مكلفیت عسکری عاید به لغو ایزاد تبصره اصل ، ۲ ، و لغو بعضی از جملات تعدیل تبصره اصل اصل ، ۲ ، و لغو بعضی از جملات تعدیل تبصره اصل ، ۱۴ ، موضوعه مورخه ۱۰ غرق ۱۳۴۱ ، اصولنامه مكلفیت عسکری .

تصویب ۱۸ ، ۲۱ اسد ۴۲ راجع بموافقنامه تجارتی بین حکومت شاهسی افغانستان و جمهوریت هند

۱۹ « راجع به تفسیر ماده ۲ ، اصولنامه وظایف داخلی شورایملى در مورد انتخاب معینان و منشی های شورایملى در شروع کار که سال های آینده مورد تطبیق قرار گیرد .

۲۰ - ۲۶ اسد ۴۲ - از اثر پیام نمایندگان مکزیک راجع به صلح بین المللی و خلع سلاح جهانی و منع آزمایش های ذروی .

۲۱ - ۲۸ اسد ۴۲ - در خصوص افزایش محصول سال ۳۷ و ۳۸ پست و تلگراف نتیجه مطالعات کمیسیون مخابرات و کمیسیون تدوین قوانین شورایملى بمجلس عمومی غور و تصویب و ضمناً اظهار شد که آینده هیچ يك وزارت و یا موسسات نمیتواند قبل از تصویب شورا هیچ یک نوع تکس محصول و عواید را وضع و یا استحصال دارند .

۲۲ - ۴ سنبله ۴۲ - ضمیمه ۹ اصولنامه استماع و دعاوی حقوقی و جزایی راجع به مجرمینیکه از محاکم ابتداییه نشر علیه بری الذمه و یا محکوم بجزا شده و دوسیه نستبی شان در اثر مرافعه خواهی و یا تمیز خواهی خودشان و یا حکومت و یا جانب مقابل بمحاکم بالاتر رویت میگردد و موضوع دوام حبس شان که خلاف امر محاکم صورت نگیرد .

۲۳ - ۱۶ سنبله ۴۲ - راجع بوضع اصولنامه تحصیل باقیات که حاوی پنج فصل و پنجاه و سه ماده است .

۲۴ - ۲۵ « راجع به تعیین محصولات پستی زمینی و هوایی صادره خارجه و دورق نرخنامه آن که مربوط اصولنامه موضوعه و قایم مقام محصولات سابق میباشد .

۲۵ - ۳۱ « راجع به مطالعه راپور دونفر نماینده شورا که تحت هیات مراقبت ذخیره بانکوت به د افغانستان بانک موظف شده بودند .

- تصویب ۲۶ - ۲۱ میزان ۴۲ راجع به ۲۸ مواد پروژة ضمیمه ۶ مکلفیت عسکری در مورد خدمت شاقه .
- » ۲۷ - ۲۱ میزان ۴۲ راجع به مشورۀ معاهده تجدید خط سرحدی بین دولت شاهی افغانستان و جمهوریت مردم چین بداخل پنج ماده .
- » ۲۸ - ۲۹ میزان ۴۲ راجع به موضوع محصول مواشی .
- » ۲۹ - « راجع به ده روز تجدید کارشورایملی از اول الی دهم برج عقرب ۴۲ برای غورواریسی فقرات ضروری باقیمانده شورا .
- » ۳۰ - ۵ عقرب ۴۲ راجع به تعدیل ماده ۲، ضمیمه ۳ اصولنامه ترفیع و تقاعد عسکری .
- » ۳۱ - ۵ عقرب ۴۲ راجع به تعرفه و نرخ مستقل گمرکات .
- » ۳۲ - ۷ عقرب ۴۲ راجع به پروژۀ قانون محاکمات تجارتی که حاوی ۳۵، فصل و شش باب و (۳۲۴) مواد است : -
- » ۳۳ - ۸ عقرب راجع به پروژۀ اصولنامه محاکمات جزایی که بداخل (۴۴۸) مواد است : -
- » ۳۴ - ۸ عقرب ۴۲ راجع به حسابات قطعی بولهای باقیمانده سالهای مالی ۱۳۳۸ و ۱۳۳۹ و حسابات جنسی سالهای مذکور که تاحسابات قطعی آئینده ترتیب و بشورایملی سپرده شود .

صورت اجراءات کمیسیونهای هفتگانه سال سوم دوره یازدهم شورایملی

الف : - کمیسیون وضع، تفسیر و تغییر قوانین سمع شکایات امور داخله و قبایل

- ۱ - اوراق نسبتی دعوی ذالبینی غلام یحیی و غلام رسول پسر مذکور و حاجی محمد افضل و شیر احمد پسرش که به اثر عرایض جانب مقابل به کمیسیون سمع شکایات مطالعه شده بود کمیسیون موصوف بعد از ملاحظه اوراق وغور لازمه به فیصله ۱ مورخه ۴۲ر۳ر۲۴ خود را ابراز نظر نمودند تا موضوع مذکوران در محاکم شرعیه محول و شرعاً فیصله گردد .
- ۲ - پیشنهاد تعدیل تشکیل ریاست مستقل مطبوعات بوزارت مطبوعات بشورا واصل و کمیسیون تدوین قوانین شورا به تایید فیصله ۱ مورخه ۴۲ر۳ر۳۱ مورخه ۴۲ر۴ر۱ - ۴ خود را درباره آن صادر نمود .
- ۳ - با اثر عرض محمد نسیم وکیل اهالی بامیان شامل مجلس شورای ملی در زمینه کمیسیون قرار ۵ مورخه ۴۲ر۴ر۱۶ خود را صادر و توسط مکتوب ۳۵۸ مورخه ۴۲ر۴ر۱۷ بغرض اجراءات مقتضیه به مقام صدارت عظمی اطلاع نمود .
- ۴ - راجع به (۱۷) ماده بحال ضمیمه (۵) به اصولنامه ضابطان احتیاط کمیسیون قوانین به تایید تصویب مجلس وزراء و فیصله ۱ - ۴۲ر۴ر۷ کمیسیون امور

- دفاع ملی شورا قرار ۶ مورخه ۴۲۵۶ خود را صادر نمود .
- ۵ - پروژه اصولنامه تحصیل باقیات باقرار ۶ - ۴۲۸۴ کمیسیون امور مالی بودجه و تجارت به کمیسیون تدوین قوانین وارد و بعد از غور و مداخله پس از تصحیح ماده (۳۸) و ماده (۵۵) و تزییند بماده (۵۸ و ۵۹) اصولنامه مذکور به تایید فیصله ۶ مورخه ۴۲۸۴ کمیسیون امور مالی، بودجه و تجارت شورا که قرار ۷ مورخه ۴۲۵۲۰ خود را بموافقه نماینده دولت ترقیم نمود .
- ۶ - در موضوع تعدیل دو ماده اصولنامه پست و تلگراف که عبارت از ماده (۶) اصولنامه پست و ماده (۲۶) اصولنامه تلگراف باشد کمیسیون امور تدوین قوانین ذریعه قرار ۸ مورخه ۴۲۵۲۵ خود قرار اول مورخه ۴۲۵۱۵ کمیسیون امور مخابرات را تایید نمود .
- ۷ - اوراق موضوع محبوسان بنام ضمیمه اصولنامه استماع دعاوی حقوقی و جزایی که از سال ۱۳۳۳ باین طرف تحت دوران بود کمیسیون تدوین قوانین شورا بملاحظه قرار ۱ - ۴۲۵۲۰ کمیسیون امور عدلیه پس از تصحیح بعضی جملات و کلمات بموافقه نماینده دولت لایحه مذکور را به حیث ضمیمه اصول تعیین میعاد استماع دعوی قبول و قرار ۹ مورخه ۴۲۵۲۹ خود را صادر نمود .
- ۸ - لایحه تعیین نرخ محصولات پست زمینی و هوایی که به غرض غور در کمیسیون تدوین قوانین موصلت نموده بود کمیسیون موصوف در زمینه به تایید فیصله نمبر ۲ مورخه ۴۲-۵-۲۰ کمیسیون مخابرات و قرار نمبر ۱۱-۲۳-۶-۴۲ کمیسیون امور مالی و بودجه شورا قرار نمبر ۱۰-۲۴-۶-۴۲ خود را صادر نمود .
- ۹ - پروژه تعدیل ماده (۶) اصولنامه مکلفیت عسکری توأم باقرار ۲ مورخه ۴۲۷۲۲ درج (۵) ورق و ۲۸ ماده که تسهیلات زیاده را فراهم ساخته به اتفاق آراء تصویب و راجع بماده (۳) و (۴) به تایید نظریه کمیسیون دفاع ملی فیصله ۱۱ مورخه ۴۲۷۱۳ خود را بدارالانشاء سپرد .
- ۱۰ - موضوع اوراق پروژه مربوط اصولنامه مالیات بر عایدات ، محصول سکوک محصول مواشی و محصول گمرک بمع قرار ۱۸ مورخه ۴۲۷۲۴ کمیسیون امور مالی بودجه و تجارت شورا به کمیسیون تدوین قوانین وارد و مطرح بحث قرار گرفت کمیسیون قوانین بعد از افزودن جمله در محصول مالیات بر عایدات بوسیله قرار ۱۲ - ۴۲۷۲۸ خود قرار ۱۸ کمیسیون امور مالی، بودجه و تجارت شورا را تایید و بدارالانشاء راجع نمود و اوراق مذکور غرض تجدید نظر ذریعه مکتوب ۳۱۶ مورخه ۴۲۸۱۳ دارالانشای شورا به مقام صدارت عظمی ارجاع شد .
- ۱۱ - اوراق تعدیل ماده (۲) ضمیمه ۳ اصولنامه ترفیع و تقاعد عسکری باقرار ۳ مورخه ۴۲۸۳ کمیسیون امور دفاع ملی در کمیسیون تدوین قوانین تحت مباحثه قرار یافت و در باره آن ذریعه تصویب ۱۳ مورخه ۴۲۸۴ خویش فیصله ۳ کمیسیون امور دفاع ملی را تایید نمود .

از مناظر سفر اعلیحضرت معظم همایونی در وادی هلمند : موقعی که
ذات شاهانه پروژة های مختلف عمرانی ، زراعتی و غیره آن
منظنه را باز دید میفرمایند .

از مراسم جشن عروسی والا حضرت شهبزاده محمده نادر با اختر مه پیمانگه لیسما حسینی
که به حضور اعلی حضرت معظم هما یونی و علیا حضرت ملکه معظمه برگزار شد

۱۲ - موضوع واوراق تجدید نظر به تعرفه ونرخ مستقل گمرکی توسط قرار ۲۴ و ۲۵ ۴۲۷۳۰ کمیسیون امور مالی بودجه و تجارت در کمیسیون قوانین تحت بحث وغور گرفته شد که تصاویر مجلس عالی وزراء و قرار کمیسیون مالی بودجه و تجارت شورا را تایید نموده و در موضوع قرار ۱۴ - ۴۲۸۷۴ خود را بدارالانشای شورا ارجاع نمود .

۱۳ - پروژه اصولنامه محاکمات جزایی بمع قرار ۲ مورخه ۴۲۸۷۴ کمیسیون امور عدلیه شورا به کمیسیون تدوین قوانین مطالعه و در باره آن قرار ۱۵ مورخه ۴۲۸۷۶ خود را به قبول و تایید فیصله کمیسیون امور عدلیه شورا صادر کرد .

۱۴ - پروژه اصولنامه محاکم تجارتي با فیصله ۲۱ مورخه ۴۲۷۳۰ کمیسیون امور مالی بودجه و تجارت شورا در کمیسیون تدوین قوانین مطالعه شد بعد از تصحیح در فصل دوم باب ششم و ماده (۲۸۲) به تایید تصویب ۶۵۴ - ۴۲۵۲۰ مجلس عالی وزراء قرار ۱۶ - ۴۲۸۷۶ خود را بدارالانشاء تفویض نمود .

ب :- کمیسیون امور مالی ، بودجه و تجارت :

۱ - اوراق موافقت نامه تجارتي بین حکومت شاهي افغانستان و هند تلو مکتوب

۷۴۱ - ۶۲۹ - ۴۱۸۲۶ شعبه دارالانشای مجلس عالی وزراء برای پیمودن مراحل قانونی به شورای ملی واصل و جهت غور در کمیسیون امور مالی وارد و موضوع در کمیسیون تحت تدقیق قرار داشت کمیسیون به تایید تصویب مجلس عالی وزراء قرار ۱ - ۴۲۴۳۳ خود را صدر نمود .

۲ - در اثر پیشنهاد واستمهیدائیه مدیریت عمومی اداری شورا در موضوع باقیداری صالح محمد تحویلدار شورا فیصله ۲ مورخه ۴۲۳۳۵ از کمیسیون امور مالی بودجه و تجارت شورا عنوانی مدیریت عمومی اداری صادر گردید .

۳ - نظر بمکتوب ۴۴۱ - ۴۲۴۳۴ دارالانشای مجلس عالی وزراء اوراق موضوع وضع مالی و بودجوی و ریفرم پولی مملکت که از مجلس عالی وزراء گزارش یافته و تحت ۸۱۵ - ۴۱۹۲۱ تصویب شده بود قرار ۵ مورخه ۴۲۴۳۷ کمیسیون امور مالی ، بودجه و تجارت شورا به تایید متصوبه مجلس عالی وزراء صادر شد .

۴ - ذریعه مکتوب ۷۶۸ مورخه ۱۳۴۰۴۱ شعبه دارالانشای مجلس عالی وزراء تصویب ۷۵۸ مورخه ۴۰۳۲۹ مجلس عالی وزراء بمع اوراق پروژه اصولنامه تحصیل باقیات جهت مراتب اصولی به کمیسیون امور مالی ، بودجه و تجارت شورا واصل و در جلسات متعدد کمیسیون تحت غور قرار یافت

که پس از تصحیح ماده (اول) (۱۹) و (۲۸) و «۲۸» پروژه بموافقه نماینده دولت به تایید مصوبه مجلس عالی وزراء قرار ۶ مورخه ۴۲ر۴ر۸ خود را بدارالانشاء سپردند .

۵ - ضم مکتوب ۳۱۲ - ۴۲ر۳ر۱۴ دارالانشای مجلس عالی وزراء اوراق بودجه عایداتی ومصارفاتی عادی وانکشافی سال ۴۲ مملکت بعد از تصویب مجلس عالی وزراء برای طی مراحل قانونی به شورا واصل و کمیسیون امور مالی بودجه و تجارت شورا بعد از نظریه قرار ۷ مورخه ۴۲ر۴ر۱۱ خود را به تایید مصوبه ۳۱۱ - ۴۲ر۳ر۱۲ مجلس عالی وزراء صادر کرد .

۶ - در مورد تطبیق اجزای بودجه سال ۱۳۴۲ ریاست اعیان کمیسیون امور مالی و بودجه قرار ۸ - ۴۲ر۵ر۶ خود را صادر کرد .

۷ - در مورد تطبیق اجزای بودجه سال ۴۲ فاکولته طب و ریاست پوهنتون کمیسیون امور و بودجه قرار ۹ مورخه ۴۲ر۵ر۸ خود را صادر کرد .

۸ - اجزای بودجه سال ۴۲ ریاست المپیک ذریعه قرار ۱۰ - ۴۲ر۵ر۱۲ کمیسیون امور بودجه به تصویب رسید .

۹ - لایحه محصولات پست زمینی و هوایی که قبلا از کمیسیون مخابرات گزارش یافته و در برابر آن قرار ۲ مورخه ۴۲ر۵ر۲۰ صادر گردیده در کمیسیون امور مالی و بودجه قرار ۹ مورخه ۴۲ر۵ر۸ خود را صادر کرد .

اصولنامه سال ۱۳۱۵ و ۱۳۲۱ و اظهار نظریه ترتیب و ترسیل پروژه اصولنامه محصول تلفون قرار ۱۱ مورخه ۴۲ر۶ر۲۳ خود را صادر کرد .

۱۰ - در مورد مطالعه و تدقیق راپور وکلای شورا (هیأت مراقبت افغانستان بانک) قرار ۱۲ مورخه ۴۲ر۶ر۲۶ کمیسیون امور مالی، بودجه و تجارت شورا ارقام و نظریات لازمه درباره آن صادر شد .

۱۱ - راجع به تطبیق و تدقیق اجزای بودجه سال ۱۳۴۲ ریاست مستقل قبایل قرار ۱۳ - ۴۲ر۷ر۱۲ کمیسیون مالی بودجه صادر شد .

۱۲ - راجع به تطبیق و تدقیق اجزای بودجه سال ۱۳۴۲ شق ملکی وزرات داخله ریاست شورا ایملی و ریاست ترانسپورت قرار ۱۴ مورخه ۴۲ر۷ر۱۴ کمیسیون امور مالی، بودجه صادر شد .

۱۳ - اجزای بودجه سال ۱۳۴۲ وزارت خارجه ، ریاست کارتوگرافی، وزارت پلان، ریاست مؤسسات صحی پوهنتون ، وزارت تجارت توسط قرار ۱۵ ۴۲ر۷ر۱۷ کمیسیون امور مالی ، بودجه به تصویب رسید .

۱۴ - در موضوع تطبیق و تدقیق خبر و بودجه سال ۱۳۴۲ وزارت عدلیه قرار ۱۶ -

- ۱۷ر۲۷ر۴۲ کمیسیون امورمالي، بودجه صادر شد .
- ۱۵ - اجزای بودجه سال ۱۳۴۲ وزارت معارف ووزارت مخابرات ذریعه قرار ۱۷- ۱۷ر۲۷ر۴۲ کمیسیون امورمالي، بودجه تایید گردیده وتوسط وزارت مالیه بمرجعتش سپرده شد .
- ۱۶ - ذریعه مکتوب ۴۵۵ - ۲۹۹ مورخه ۴۲ر۴۸ر۴۲ دارالانشای مجلس عالی وزراء محتوی چهار موضوع مربوط به اصولنامه مالیات برعایدات، محصول صکوک، محصول گمرک ومحصول مواشی برای پیمودن مراحل اصولی به کمیسیون امور مالي، بودجه وتجارتشورا واصل وتحت غورقرارگرفت. در موضوع مالیات برعایدات، محصول صکوک ومحصول گمرک قرار ۱۸ مورخه ۴۲ر۲۴ر۲۷ر۴۲ صادر راجع به بعضی مواد آن اظهار نظر نموده بودند که اوراق مذکور برای تجدید وزارت مالیه وگزارش مجلس عالی وزراء توسط مکتوب ۳۱۶ مورخه ۴۲ر۱۳ر۲۸ر۴۲ مدیریت کمیسیونهای شورا به مقام صدارت عظمی ارجاع شد .
- ۱۷ - درموضوع تدقیق اجزای بودجه سال ۱۳۴۲ وزارت مالیه، وزارت دربار و صدارت عظمی قرار ۱۹ مورخه ۴۲ر۲۸ر۲۷ر۴۲ کمیسیون مالي، بودجه وتجارت صادر شد .
- ۱۸ - در موضوع ترتیب اخذ مال مواشی قرار ۲۰ مورخه ۴۲ر۲۸ر۲۷ر۴۲.
- ۱۹ - توسط مکتوب ۷۷۹ - ۵۳۴ مورخه ۴۲ر۱۱ر۱۶ر۴۲ دارالانشای مجلس عالی وزراء پروژه اصولنامه محاکم تجارتي برای طی مراتب اصولی واصل ودر کمیسیون امور مالي، بودجه وتجارت شورا تحت غوروتدقیق قرار داشت کمیسیون موصوف درین زمینه تصویب ۶۵۴ - ۴۲ر۲۰ر۲۵ر۴۲ مجلس عالی وزراء را تایید وتحت ۲۱ مورخه ۴۲ر۳۰ر۲۷ر۴۲ فیصله خود را صادر نمودند .
- ۲۰ - درمورد تدقیق وتطبیق اجزای بودجه سال ۱۳۴۲ وزارت زراعت کمیسیون مالي و بودجه قرار ۲۲ مورخه ۴۲ر۳۰ر۲۷ر۴۲ خود را صادر نمود .
- ۲۱ - جزو بودجه وزارت معادن وصنایع ذریعه قرار ۲۳ - ۴۲ر۳۰ر۲۷ر۴۲ کمیسیون مالي به تصویب رسید .
- ج : - کمیسیون امور صحیه، معارف و مطبوعات :
- ۱ - موضوع تغییر وتبديل تشکیل ریاست مطبوعات وزارتقای آن بوزارت مطبوعات که اوراق مربوط آن ذریعه مکتوت ۵ مورخه ۲ حمل ۴۲ دارالانشای مجلس عالی وزراء برای طی مراتب اصولی به شورا مواصلت کرده ودر کمیسیون امور مطبوعات (بقیه در صفحه ۵۹)

داعیانود عالی مجلس تشکیل

داعیانود عالی مجلس رئیس
بناعلی عبدالهادی داوی

بناعلی عبدالهادی داوی	رئیس
« عبد الحکیم مشرقیوال	د معین کفیل
« سلطان احمد شیرزوی	غزنی
« محمد نوروز	»
« عبدالرشید کندهاری	»
« محمد اسمعیل مایار	»
« امیرالدین شنسب	»
« عبدالصمد	»

بناعلی محمدزمان ترکی

« مولوی عبدالرب	»
« عبدالرحمن پوپل	»
« تورن جنرال عبدالغنی احمد زی سرخابی	»

« نادر علی جاغوری	»
« محمد امین خوگیانی	»

« سید غلام رسول	»
« نظر محمد	»
« آخندزاده محمد رسول	»

« عبدالستار »

دمجلس منشی او اداری لوی مدیر بناعلی میرزامحمود

گزارشهای مجلس عالی اعیان

پروژه تشکیلات و لوایح قانونی که از طرف وزارت خانه ها و دوائر مربوط ترتیب و بعد از تصویب مجلس عالی وزرا و مجلس شورای ملی طی مراتب

اصولی از برج سنبله ۴۲ الی اخیر برج جوزا ۱۳۴۳ بریاست اعیان واصل گردیده و بعد از غور و مذاقه به تصویب رسیده قرار ذیل است :-

- ۱ - تعدیل فقره يك ، دو ، چهار و ماده هفت اساسنامه سازمان بین‌المللی کار .
- ۲ : موضوع تعدیل فقره الف ماده (۶) جزو ۳ اساسنامه اداره بین المللی نیروی ذروی .
- ۳ - تعدیل ماه (۱۹) مندرجه ضمیمه اصولنامه تقسیمات ملکیه راجع به تشکیل حکومت درجه ۳ چک‌وردک و ارتباط آن بولایت میدان .
- ۴ - راجع به تعدیلات ماه (۶) اصولنامه پست و ماده ۲۶ اصولنامه تیلگراف .
- ۵ - موضوع تغییر تشکیل ریاست مطبوعات و ارتقای آن از ریاست مستقل بوزارت مطبوعات .
- ۶ - راجع به پروژه تعدیلات بعضی مواد اصولنامه ضابطان احتیاط بنام ضمیمه ۵ اصولنامه متذکره .
- ۷ - راجع به موافقت‌نامه تجارتي اموال بین حکومت‌شاهی افغانستان و حکومت جمهوری هند که باساس شرایط قرار داد منعقدۀ اکتوبر سال ۱۹۶۱ از اول اکتوبر ۱۹۶۲ الی ۳۰ نومبر ۱۹۶۳ برای چهارده ماه انعقاد یافته است .
- ۸ - ضمیمه نمبر ۹ اصولنامه استماع دعاوی حقوقی و جزایی .
- ۹ - راجع به لایحه تعیین نرخ محصولات بستی زمینی و هوایی .
- ۱۰ - راجع به پروژه اصولنامه تحصیل باقیات .
- ۱۱ - راجع به مسودۀ معاهده تجدید خط سرحدی بین دولت پادشاهی افغانستان و جمهوریت مردم چین بداخل پنج ماده .
- ۱۲ - راجع به ترتیب اخذ محصول ماشی .
- ۱۳ - (۲۸) ماده پروژه ضمیمه نمبر ۶ اصولنامه مکلفیت عسکری مرتبه وزارت دفاع ملی در باره خدمت شاقه افراد مجلوبین زیر بیرق .
- ۱۵ - تعدیل ماده (۲) ضمیمه نمبر ۳ پروژه اصولنامه ترفیع و تقاعد عسکری .

(بقیه در صفحه ۶۲)

د صد ار تعظمی لور مقام تشکیل

بناغلی دکتور محمد یوسف

.....
.....
بناغلی عبدالله یفتلی « دپلان وزیر »
« عبدالله »
« محمد عالم نوابی »
« غلام جیلانی »
« انجنیر غلام دستگیر عزیز »

« عبدالرزاق »
« عبدالوکیل حمید »
« علی حیدر وردکی »
« عبدالطیف »
« محمد عزیز »
« میر محمد حسن »
.....

« عبدالحمید »
.....
« محمد نبی »
.....
« گل محمد »
« اکرام الدین »
« محمد زمان کریم زاده »
۹ تنه
۱۱ تنه
.....

بناغلی محمد جان ژوبین
۲ تنه
بناغلی عبدالعلی
۵ تنه
۵ تنه
.....
بناغلی محمد فاروق سراج
« نور محمد »
« محمد کبیر »

صدر اعظم

لومپی مرستیال
دوهم مرستیال
دوزیرانو دعالی مجلس منشی
د دارالانشاء مدیر
د مخصوص قلم مدیر
د لیک او عارضینو لوی مدیر
اداری رئیس

مرستیال

د مامورینو مدیر
د آرشیف مدیر
د خدماتو مدیر
د محاسبی مدیر
اداری مدیر

د عهومی محاسباتو د پلتنی رئیس

مرستیال

مشاور
د لیک مدیر
د مدعی العمومیت مدیر
د خپرونو او تدقیق مدیر
د احصایی مدیر
د گرځنده پلتنی آمر
خلورمه رتبه غړی
پنځمه رتبه غړی
د پروگرامو د ترتیبولو مدیر
د راپورونو د مراقبت مدیر
د برآوردی مدیر
د تصفیې آمر
د خلورمی رتبه غړی
د پنځمی رتبه غړی
د مخزن مدیر
د الهمیک رئیس
فنی مدیر
اداری مدیر

ددر بار وزارت تشکيل

د سلطنتي در بار وزير
بناغلي علي محمد

وزير

معين

بناغلي علي محمد
« حاجي امين الله »

د تشريفاتو رئيس

« احمد علي »

د معظم ټولواك حربي مشاور

« غلام رسول پرماج »

د معظم ټولواك مصاحب

« خليل الله عنايت سراج »

د حرمسرا ناظم

« محمد آصف »

د حضور در ملتون لوي مدير

« مير عبدالغني »

د تشريفاتو مرستيال

« غلام عثمان علمي »

د نقلي مدير

« مير اكبر »

د خزاني مدير

« عبدالباقي »

د آرشييف مدير

« محمد عظيم »

د محاسبې مدير

« محمد ياسين »

د تنظيماتو مدير

« محمد حسين »

د شاهي دارالتحریر تشکیل

- د شاهانه ذات د حضور سرمنشي ښاغلي حافظ نور محمد کهډای
- د شاهانه ذات مطبوعاتي مشاور « استاد خليل الله خلیلی
- د لومړی خانگی لوی مدیر « غلام محمد آریزاد
- د مخصوص قلم لوی مدیر « عبدالواحد معروفی
- د دوهمی خانگی مدیر « بهرام خورمن
- د آرشیف او مامورینو مدیر « عنایت الله
- د حفظی مدیر « غلام حیدر نیکزاد
- د کتابخانی مدیر « محمد همایون اعتمادی
- د حضور د عرایضو مدیر « عبدالنبی

د معظم ټولواک د حضور سرمنشي ښاغلي ا
حافظ نور محمد « کهډای »

د خارجه چارو د وزارت تشکيل

ښاغلي دکتور محمد يوسف (صدر اعظم)
« نور احمد اعتمادي »

وزیر
مرستیال

مشاورتي کابينه

د سفير کبير په رتبه کښي يونن
د مختار وزير په رتبه کښي يونن

د مخصوص قلم او د
شفر لوی مدير
ښاغلي بنيد مسعود پوهنيار
سياسي معين

سياسي لوی مدير
د سياسي روابطو
لوی مدير
ښاغلي عطاءالله ناصر ضيا

د خارجه چارو دوزارت مرستیال
ښاغلي نور احمد اعتمادي

د ملگرو ملتو او د
بين المللي روابطو لوی مدير
« خلمی محمود غازی »
د اقتصادي روابطو

لوی مدير
« محمد يونس رفيق »
د فرهنگي روابطو

مدير
« محمد شريف اژير »
د فونسلگري مدير
« غلام محمد نیکزاد »

ښاغلي عبدالرزاق ضيايي

اداري لوی مدير

« جلال الدين طرزی »
« عبدالغنی »
.....

د آرشیفو لوی مدير
د مامورينو مدير
د تشریفاتو رئیس

ښاغلي امين اعتمادي
دسياسي هیأتو نورئیمان :
ښاغلي دکتور عبدالمجید

« عبدالرحمن پژواک »
« عبدالله ملکيار »
« سردار اسدالله سراج »

مرستیال

په باندنيو هیوادو کښي د افغانستان
په واشنگتن کښي افغاني لوی سفير
په ملگرو ملتو کښي د افغانستان لوی سفير
او دايمي نماينده
په لندن کښي افغاني لوی سفير
په پاریس کښي افغاني لوی سفير

په روم کښې افغاني لوی سفیر	په وارسا کښې افغاني لوی سفیر
په پراگ کښې افغاني لوی سفیر	په بلگراد کښې افغاني لوی سفیر
په ماسکو کښې افغاني لوی سفیر	په انقره کښې افغاني لوی سفیر
په قاهره کښې افغاني لوی سفیر	په بن کښې افغاني لوی سفیر
په تهران کښې افغاني لوی سفیر	په کراچي کښې افغاني لوی سفیر
په دهلي کښې افغاني لوی سفیر	په جاگارتا کښې افغاني لوی سفیر
په جده کښې افغاني لوی سفیر	په پيگنگ کښې افغاني لوی سفیر
په توکیو کښې افغاني لوی سفیر	په ملگرو ملتو کښې افغاني مختار وزیر
په بغداد کښې د افغاني لوی سفارت مستشار	په مشهد کښې افغاني جنرال قونسل
په بمبئي کښې افغاني جنرال قونسل	په پشاور کښې افغاني جنرال قونسل
په کویته کښې افغاني جنرال قونسل	
په ناغلي دپلوم انجنیر محمد کبير	
« مير محمد يوسف	
« غلام يحيی طرزی	
« جنرال محمد عارف	
« عبدالحكيم شاه عالمی	
« دگر جنرال سيد حسن	
« غلام محمد سليمان	
« دكتور علي احمد پوپل	
« محمد عثمان امير	
« محمد هاشم ميوند وال	
« محمد کبير لودين	
« محمد اکرم پرونتا	
« تورن جنرال خان محمد	
« محمد شعيب مسکينيار	
.....	
.....	
« غلام حسن صافی	
« عبدالقيوم عزيزی	
« محمد نعيم يونسى	
« سيد تاج الدين	
« محمد ايوب عزيز	

توسعه روابط سیاسی افغانستان با دول متحابه

۱- روابط با فلپین :

به اساس مذاکرات و موافقتی که بین حکومت شاهی افغانستان و حکومت جمهوری فلپین صورت گرفت روابط غیر مستقیم سیاسی بین افغانستان و فلپین به سویه سفارت کبری تاسیس و اعلامیه مشترکه راجع باین موضوع بتاريخ ۲۸ قوس ۱۳۴۲ مطابق ۲۰ دسامبر ۱۹۶۳ در کابل و مانیلا نشر گردید .

ادور نمایندگی افغانستان در مانیلا به سفارت کبری افغانی در توکیو تفویض شده است . امور نمایندگی فلپین در افغانستان را سفارت کبری آنکشور در کراچی بعهده دارد . اخیراً حکومت فلپین اگریمان بناغلی بزویکو سفیر کبیر آنکشور در کراچی را بحیث سفیر کبیر خویش بدربار کابل از حکومت افغانستان مطالبه کرد که متعاقب آن اگریمان موصوف از حضور اعلیحضرت همایونی نیز شرف صدور بخشیده است .

۲- روابط با ناروی :

به تاریخ دهم جدی ۱۳۴۲ حکومت شاهی افغانستان و حکومت شاهی ناروی بمنظور تشمید مزید علاقیت دوستانه و احترام متقابله ایکه بین مملکتین موجودبود موافقت نمودند تا مناسبات سیاسی خود را به سویه سفارت کبری برقرار نمایند .

سفیر کبیر افغانستان در لندن در عین زمان بحیث سفیر کبیر افغانی در ناروی و سفیر کبیر ناروی در تهران بناغلی کنوت برادس کورد اورد در عین زمان بحیث سفیر کبیر ناروی در کابل از حکومت خود نمایندگی میکنند . اخیرالذکر بتاريخ ۴ ثور ۱۳۴۳ مطابق ۴ می ۱۹۶۴ اعتماد نامه خود را با تشریفات معموله بحضور اعلیحضرت همایونی تقدیم نمود .

۳- روابط با لبنان :

حسب پیشنهاد حکومت جمهوری لبنان و موافقت حکومت پادشاهی افغانستان نمایندگیهای سیاسی دولتین در کابل و بیروت از تاریخ ۷ دلو ۱۳۴۲ مطابق ۲۸ جنوری ۱۹۶۴ از سویه وزارت مختاری به سویه سفارت کبری ارتقا یافت .

متعاقباً بناغلی عبدالرحمن عدرا سفیر کبیر لبنان مقیم تهران در عین زمان بحیث سفیر کبیر آن مملکت به دربار کابل معرفی و بتاريخ ۱۱ حمل ۱۳۴۳ اعتماد نامه خود را با تشریفات معمول به حضور اعلیحضرت همایونی در قصر دلکشاه تقدیم نمود .

بناغلی غلام محمد سلیمان سفیر کبیر افغانی متعین قاهره نمایندگی افغانستان علاوه بر عهده موجوده شان بدوش دارند .

۴ - روابط با کویت :

حکومت شاهی افغانستان بتاريخ ۱۴ ستمبر ۱۹۶۱ استقلال کویت را بحکومت آن کشور تبریک گفت .
بعداً به اساس موافقتی که بین دولتین بعمل آمد تصمیم گرفته شد تا مناسبات سیاسی غیر مستقیم بین مملکتین بسویه سفارت کبری بر قرار شود . چنانچه اعلامیه مشترکی در يك وقت راجع به این موضوع بتاريخ دهم حوت ۱۳۴۲ مطابق اول مارچ ۱۹۶۴ از کویت و کابل انتشار یافت . سفارت کبری افغانی متعین بغداد متکفل امور نمایندگی افغانی در کویت میباشد .

۵ - روابط با مجارستان :

بر حسب اعلامیه مشترکی که بتاريخ دهم ثور ۱۳۴۳ مطابق ۳۰ اپریل ۱۹۶۴ از کابل و بوداپست انتشار یافت به منظور تشدید عیالیک موجوده بین مملکتین و زارت مختاریهای طرفین در کابل و بوداپست بسویه سفارت کبری ارتقا یافت

۶ - روابط با ارژانتین :

نظریه پیشنهاد حکومت ارژانتین مبنی بر ارتقای نمایندگیهای سیاسی غیر مستقیم افغانستان و ارژانتین از وزارت مختاری بسویه سفارت کبری حکومت افغانستان موافقت خود را ابلاغ کرد و اعلامیه مشترکی راجع به این موضوع بتاريخ ۱۱ جوزای ۱۳۴۳ مطابق اول جون ۱۹۶۶ از کابل و بوینس آیرس نشر گردید .
سفیر کبیر افغانستان در واشنگتن علاوه بر عهده موجوده اش امور نمایندگی افغانستان را در بوینس آیرس بدوش دارد .
این بود مختصر انکشاف روابط سیاسی افغانستان با دول متحابه که از سنبنه ۱۳۴۲ تا تاریخ تحریر این راپور صورت گرفته است .

« ختم »

موقف افغانستان در جریان هجدهمین دوره مجمع عمومی ملل متحد

هژدهمین دوره مجمع عمومی بتاريخ ۷ سپتامبر ۱۹۶۳ در مقر موسسه ملل متحد (نیویارک) آغاز گردید. رئیس این دوره کارلوس رودویکز نماینده دایمی ونزوئلا در ملل متحد بود.

اجلاسیه دوره هژدهم ملل متحد در يك فضای مسالمت آمیز شروع گردید. این از توافقی نظر شرق و غرب در حصه امضای موافقت نامه منع محدود آزمایشهای ذروی و همچنین افتتاح لین گرم بین واشنگتن و ماسکو جهت جلوگیری از جنگ تصادفی منشاء میگرفت. طوریکه نمایندگی دایمی افغانستان در نزد ملل متحد تبصره میکند این تماس های دوستانه بین شرق و غرب سبب شد تا برخلاف گذشته بیانات نمایندگان بلاک شرق و غرب درباره مسایل مورد اختلاف در جلسه کامله و چه در جلسه های اساسی مجمع عمومی لحن نرمی داشته باشد.

اکنون با این مختصر مسایل مهمه مورد بحث مجمع عمومی را که در پایان جلسه تعداد اعضای آن بیک صد و سیزده کشور رسید با موقف حکومت افغانستان تفصیل داده میشود.

ازدیاد عضویت در شورای امنیت و شورای اقتصادی واجتماعی :

موضوع تعدیل منشور ملل متحد و افزایش در تعداد چوکیهای ارگن های ملل متحد نسبت به ازدیاد عضویت در ملل متحد از چندین سال است که به نتیجه نرسیده است. در اندای هژدهمین دوره مجمع عمومی کشورهای آسیا و افریقا و کشورهای امریکای لاتین متحداً بروی این منظور تصمیم نامه به مجمع عمومی پیش کردند. این تصمیم نامه که اعضای شورای امنیت را از یازده به پانزده عضو و شورای اقتصادی و اجتماعی را از ۱۸ به ۲۷ عضو پیشنهاد می کرد از طرف مجمع عمومی به تصویب رسید. اما قرار مقررات منشور ملل متحد موافقه نکنند هیچیک از این قبیل فیصله ها عملی به تعدیل منشور ملل متحد موافقه نکنند هیچیک از این قبیل فیصله ها عملی نمی تواند شد، اتحاد شوروی درباره تصمیم نامه دستة کشورهای آسیا و افریقا به نسبت اینکه جمهوریت مردم چین در سازمان ملل متحد نمایندگی ندارد مخالفت نموده اظهار داشت تا هنگامیکه نماینده چین مرکزی در ملل متحد و ارگنهای آن شامل ساخته نشود تعدیل منشور ملل متحد عملی نمیتواند شد. دستة کشورهای غربی در حصه پیشنهاد مذکور رای ممتنع دادند و مخالفت صریح نمودند. همان بود که

نماینده البانیا در مجمع عمومی اظهار داشت که موقف اتحاد شوروی مبنی بر مخالفت با ازدیاد اعضای شوراهای مخالف موقف چین مرکزی میباشد و گفت جمهوری مردم چین هرگز به این پیشنهاد کشورهای آسیا و افریقا مخالفت ندارد اما اتحاد شوروی نمایندگی چین را بحیث یک بهانه قرارداده است. به تعقیب این گفتار نماینده البانیا، حکومت مردم چین طی ابلاغیه گفتار نماینده البانیا را تایید کرد. حکومت اتحاد شوروی از نشر خبر مذکور درجراید یک ابلاغیه رسمی نشر و در آن تذکر داد که اگر حکومت مردم چین رسماً باین امر طرفدار باشد اتحاد شوروی موقف خود را در برابر پیشنهاد ازدیاد کرسی هادر شورای امنیت و شورای اقتصادی و اجتماعی تغییر میدهد.

افغانستان در جمله کشورهای است که نظر به ازدیاد اعضای ملل متحد طرفدار افزایش در تعداد عضویت شورا های متذکره ملل متحد میباشد.

تجاوز بر حقوق بشر در ویتنام جنوبی :

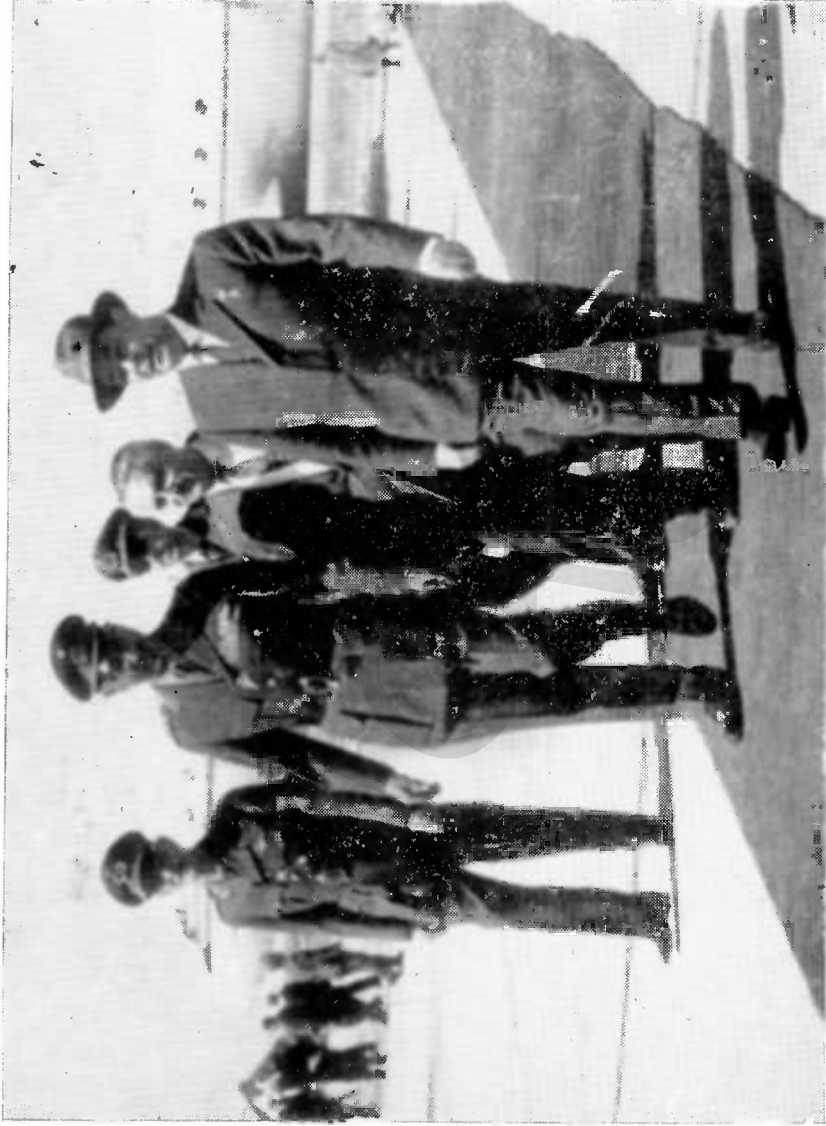
بتاریخ ۴ سپتمبر ۱۹۶۲ چهاره کشور عضو ملل متحد بشمول افغانستان نامه به منشی عمومی فرستاده و در آن از وی تقاضا کردند تا موضوع جدیدی را که عبارت از تجاوز بر حقوق بشر در ویتنام جنوبی بود به نصاب مذاکرات هژدهمین دوره مجمع عمومی شامل سازد و این موضوع در جلسه کامله حق قدامت داشته باشد. چون اوضاع بین بودایی ها و حکومت نگودین دیم که مسیحی بود تیره گردید اسامبله عمومی فیصله نمود تا کمیسیونی جهت تحقیق موضوع به ویتنام جنوبی اعزام گردد.

مؤسسه ملل متحد بناغلی پژوها نماینده دائمی افغانستان در ملل متحد را که ضمناً سمت ریاست کمیسیون حقوق بشر را داشت در رأس یک هیأت به ویتنام فرستاد هنوز تحقیقات هیأت در ویتنام جنوبی به پایان نرسیده بود که حکومت نگودین دیم سقوط کرد و رژیم انقلابی روی کار آمد و اوضاع متشنج ویتنام جنوبی به حال عادی برگشت. در اینجا باید علاوه نمود که این اولین مرتبه است که افغانستان بنا بر موقف صلح دوستی و سیاست بیطرفی خویش در چنین یک هیأت مهم مؤسسه ملل متحد سهم گرفت.

چون اوضاع در ویتنام جنوبی بعد از انقلاب فرق کرد اسامبله عمومی فقط راپور کمیسیون را نوت کرد.

سال همکاری بین المللی

این موضوع در سال ۱۹۶۲ در اثنای هفدهمین دوره مجمع عمومی نظر به پیشنهاد هند مورد بحث قرار گرفت هند متذکر شد که باید تصمیمی اتخاذ گردد تا سال ۱۹۶۵ که بیستمین سال تاسیس ملل متحد میباشد بحیث سال همکاری بین المللی تثبیت گردد. مطلب از این پیشنهاد این بود. تا مؤسسه ملل متحد در راه رفع تشنجات

ذات شاهانه ، موقعه مہرمان گرامی شان جلالتمآب لویندبر ژنیف
صدر هیات رئیسه شورایعالی اتحاد شوروی نا در فرودگاہ هوایی
کابل پذیرایی میفرمایند .

ذات شهرياری موقع مسافرت شان در ولايت قندهار ، نقشه يکي از پروژه های مرتبه آنولا راملاحظه فرموده ودرزمينه بهبود امور مربوطه آن بهکارکنان مؤظفهدايات لازم اعطا ميفرمايند

ذات شهرياری هنگام بازديد و معاينه شان ازتونل سالنگ متخصصان وکارکنان افغاني و اتحاد شوروي را نيز مورد نوازش قراردادند .

بین المللی درین سال مجاهدت بلیغ نماید زیرا بسی پر اہم های جهانی لاینحل مانده و فراہم نمودن روحیه همکاری اهمیت به سزایی از بین بردن این نقیصه خواهد داشت .

در اثنای ہژدہمین دورہ مجمع عمومی ہنگامیکہ راپور کمیته مقدماتی روی این موضوع تحت مطالعہ قرار گرفت بیست کشور بشمول افغانستان تصمیمنامہ ای بہ جلسہ کاملہ مجمع عمومی پیش کردند کہ در آن مجمع عمومی از تمامی کشورهای عضو - موسسات اختصاصی و ادارہ بین المللی نیروی ذروی درخواست میکرد تا درین سال تمام مجاهدت خویش را برای تبلیغ مرام های این سال وقف کنند گیتی در اثر این مجاهدت ہا کہ ہمکاری بیشتر توأم است بیشتر بہ سوی صلح و امن رهنمونی گردیدہ از اختلافات بین المللی کہ فضای مسالمت آمیز رامکدر میسازد کاستہ شود . تصمیمنامہ تاسیس یک کمیٹہ زابرای گرفتن ترتیبات ہمکاری بین المللی کہ متشکل از دوازہ عضو باشد پیشنهاد میکرد . تصمیمنامہ مذکور بہ اتفاق آراء تصویب شد و کشورهای ارژانتین - کانادا - افریقای جنوبی - سیلون قبرس - چکوسلواکیا - فنلاند - ہند - ایرلند - لائبریا، مکسیکو و جمہوریت متحد عرب برای پیشبرد این مرام بہ عضویت این کمیٹہ پذیرفته شدند .

اقدامات ملل متحد جہتہ مساعدت بہ یوگوسلاویا

این موضوع در اثر حادثہ زلزله مدہش در شہر سبکوی - یوگوسلاویا بہ اثر درخواست یک عدہ کشورهای عضو ملل متحد بہ شمول افغانستان شامل اجندی ہژدہمین دورہ مجمع عمومی گردید . تصمیمنامہ ای کہ در این موضوع از طرف افغانستان و یک عدہ زیاد از کشور های عضو ملل متحد بہ مجمع عمومی پیش شد تصویب گردید . این تصمیمنامہ از منشی عمومی درخواست میکرد تارؤسای موسسات اختصاصی - مدیر اجراییہ بانک جهانی و یو نیسف - رئیس اجراییہ بورد امداد تخنیکی و مدیر صندوق مخصوص برای رفع ضرورت آبی و نقصانات واردہ شہر مذکور بہ حکومت یوگوسلاویا از ہیچگونہ مساعدت دریغ نکنند . افغانستان نظر بہ علایق دوستانہ با یوگوسلاویا در این فیصلہ نامہ شرکت کرد .

تجدید نظر بر منشور ملل متحد .

نمایندہ افغانستان رئیس کمیٹہ تجدید نظر بر منشور ملل متحد میباشد . در دوران ہژدہمین جلسہ مجمع عمومی تصمیم نامہ ای از طرف افغانستان ، آستریا و کوسٹاریکا بہ مجمع پیش شد کہ در آن مجمع عمومی تصمیم نامہ های گذشتہ را در این موضوع یادآوری نمودہ و فیصلہ میکرد تا موضوع یک کنفرانس برای تجدید نظر منشور ملل متحد مطالعہ شود و راپور آن در بیستمین دورہ مجمع عمومی از طرف کمیٹہ تجدید نظر بر منشور ملل متحد بہ اسامبلی تقدیم گردد . این تصمیمنامہ از طرف مجمع عمومی بتصویب رسید .

اعتبارنامه نمایندگان کشورها در هژدهمین مجمع عمومی

راپور کمیته اعتبارنامه‌ها که متشکل از کشورهای الجزایر - بلژیک - ایکوادور - ایرلند - لایبریا - نیپال - پانامه - اتحادشوروی و اتازونی بودند به مجمع عمومی پیش شد .

فرقیکه امسال موضوع مناقشه اعتبار نامه هاز سالهای گذشته داشت این بود که اتازونی از مخالفت خویش درباره عدم شناخت نماینده حکومت مجارستان صرفنظر کرده بود و تنها اتحادشوروی به طرفداری از چین مرکزی به اعتبارنامه نماینده چین ملیون اعتراض کرد و همچنین کشورهای افریقای نسبت سیاست تبعیض نژادی در افریقای جنوبی حق خود را در حصة رأی دهی به اعتبار نامه نماینده افرینای جنوبی حفظ کردند . نماینده افغانستان نظر به موقف گذشته در مورد تصویب راپور کمیته اعتبار نامه ها حق خود را نظریه مناسبات دوستانه با چین مرکزی وعدم شناخت حکومت چین ملیون حفظ کرد .

راپور کمیته خاص راجع به تطبیق اعلامیه اعطای آزادی به مردم و سرزمین‌های غیر آزاد

کمیته خاص راجع به تطبیق اعلامیه اعطای آزادی به مردم و سرزمین های غیر آزاد بعد از تصویب اعلامیه معروف رفع استعمار تشکیل شده بود ابتداء اعضای این کمیته به ۱۷ کشور میرسید در اثنای هفدهمین دوره مجمع عمومی نسبت به تراکم کار و اهمیت آن پیشنهاد شد که اعضای این کمیته به ۲۴ عضو افزود گردد تا از مناطق مختلفه جهان در آن نمایندگی موجود باشد . پیشنهاد مذکور تصویب گردید .

در اثنای هژدهمین دوره مجمع عمومی راپور کمیته استعمار تحت مطالعه قرار گرفت که مهمترین نکات آن عبارتند از :

۱ - بیشتر از هفتاد خطه که دارای بیشتر از پنجاه ملیون نفوس می باشند تا هنوز زیر اسارت بسر میبرند .

۲ - ۶۴ خطه به اساس اعلامیه رفع استعمار درلست کشورهایست که بایست به آزادی برسد . کمیته ۲۴ عضوی توانست قلمروهای آزادی افریقای را تحت مطالعه قرار دهد . برتانیه تا اندازه ای با کمیته همکاری کرد ولی هیأت های کمیته را نگذاشت تا به گیانای برتانوی وعدن داخل شود . پرتگال و اتحادیه افرینای جنوبی ابداً به همکاری حاضر نشدند .

نماینده افغانستان در طی بحث این راپور نقاط نظر کشور خود را راجع به آزادی و حق تعیین سرنوشت خطه های غیر آزاد به مجمع عمومی شرح داد و متذکر شد که در لست عمومی خطه های غیر آزاد که کمیته در آن ۶۴ خطه را قلمداد میکند باید خطه های دیگری نیز اضافه شود .

افغانستان به اشتراك کشورهای آسیا و افریقا از اعطای آزادی به جزیره مالناو

گیانای برتانوی طی تصمیمنامه های متعدد طرفداری کرد و همچنین افغانستان به تایید پالیسی گذشته خویش از تمام فیصله نامه ها و پیشنهاد های که تطبیق اعلامیه رفع استعمار را در سرزمین های تحت استعمار عملی میسازد طرفداری کرد.

خلع سلاح عام و تام

در اثنای بحث موضوع خلع سلاح تصمیمنامه ای از طرف نائجیریا بکمیته پیش شد. که افغانستان و یکده کشورهای دیگر در آن سپانسر بودند. این تصمیمنامه در حالیکه ضرورت خلع سلاح را برای تامین و استحکام صلح بین المللی حتمی قلمداد میکرد از مجاهدت کشورهای بزرگ سه گانه در راه تخفیف کشیدگیها و موافقت در باره منع آزمایش های محدود ذروی اظهار رضایت میکرد. تصمیمنامه ضمناً مذاکرات کمیته ۱۸ عضوی خلع سلاح را مهم خوانده و نظریه منشی عمومی را تایید میکرد تا در راه فراهم آوری تسهیلات برای پیشرفت کار کمیته به مجاهدت خود دوام دهد.

تصمیمنامه مجوزه به تصویب رسید. افغانستان به آن رای موافق داد. نماینده افغانستان در بحث عمومی بر اساس موقف همیشگی از خلع سلاح عمومی طرفداری کرد. اما رویهمرفته لحن کشور های عضو راجع باین موضوع در جلسات مجمع عمومی نسبت به سالهای گذشته نرمتر بود که امیدواری های در این مورد نسبت به رسیدن موافقه بین کشورهای بزرگ حدس زده میشد. به ادامه این موضوع افغانستان در ساحه منع استعمال اسلحه ذروی و انعقاد یک کنفرانس جهت تصویب میثاقی در این خصوص از پیشنهاد های که بکمیته تقدیم شد طرفداری کرد.

همچنان نماینده افغانستان در مورد پیشنهاد ده کشور امریکای لاتین که باید قلمرو امریکای لاتین بحیث یک ساحه فاقد سلاح ذروی باشد طرفداری نمود و اظهار داشت که افغانستان از این نظریه بخوبی استقبال نموده و تطبیق آنرا در مورد سایر مناطق جهان نیز خواهان است.

کنفرانس جهانی تجارت

انعقاد کنفرانس جهانی تجارت در اثنای هفدهمین دوره مجمع عمومی بتصویب رسیده بود تا در سال ۱۹۶۴ این کنفرانس که یکی از مهمترین اجتماعات تحت نظر ملل متحد است جهت غور و تنظیم تجارت بین المللی برگزار شود. در اثنای هژدهمین دوره مجمع عمومی اعلامیه حاوی نقاط نظر کشور های روبانکشاف در جلسه مقدماتی کمیته ای که برای غور درباره ترتیب کار کنفرانس جهانی تجارت تشکیل شده بود بمجمع عمومی تقدیم شد. این اعلامیه راطی یک تصمیمنامه ۷۵ کشور عضو ملل متحد بشمول افغانستان به کمیته اقتصادی پیش کردند که به اتفاق آراء تصویب شد.

مطلب این اعلامیه عبارت است از تقلیل و انحلال سریع کلیه موانع که حاضراً به صادرات کشورهای در راه انکشاف صدمه وارد میکند . توسعه مزید صادرات مواد اولیه از کشورهای روبه انکشاف به کشورهای صنعتی ، تثبیت قیمت های مواد خام ، طوریکه مفاد کشورهای روبه انکشاف رانامین کند ، تجدید نظر بر ساختمان موجوده تجارت بین المللی بین کشورهای مختلف السویه و احداث یک سیستم جدید تقسیم کار بین المللی . بعبارة دیگر اعلامیه مشترک در حقیقت چوکات عمومی کار کنفرانس را تعیین میکند و قبول آن از طرف مجمع عمومی یک موفقیت برای کشورهای روبانکشاف بود .

برعلاوه این اعلامیه متضمن خواسته ها و پرابلم های مشترک تجارتي و اقتصادی کشورهای روبانکشاف میباشد .

افغانستان در حصه بحث این موضوع بیشتر به مسأله ترانزیت و حق کشورهای محاط به خشکه تماس گرفت و در مجمع عمومی توجه کشورهای روبانکشاف را در حصه این پرابلم جلب نمود . بسیاری از کشورهای عضو ملل متحد اظهار نمودند که در آئین کنفرانس تجارت هنگامیکه کشورهای محاط به خشکه این موضوع را مطرح می سازند برای حل این پرابلم باید با کشورهای محاط به خشکه مساعدت شود نماینده افغانستان زمانیکه موقف کشورهای رادرباره اعلامیه مشترک تشریح میکرد حق کشور خود را برای مطرح ساختن موضوع ترانزیت کشورهای محاط به خشکه در کنفرانس تجارت و انکشاف ملل متحد حفظ کرد .

مجادله جهانی برای ازین بردن بیسوادی

دوازدهمین کنفرانس یونسکو طی تصمیمنامه ای وضع بیسوادی رادر جهان بسیار وخیم وانمود کرده بود . در این تصمیمنامه پیشنهاد شده بود که برای ازین بردن بیسوادی یک مجادله جهانی ضروری است . این مجادله جهانی بر اساس راپور یونسکو در ده سال ۱۸۸۳ ملیون دالر مصرف راتخمین میکرد و برای اینکه این مجادله موفقانه صورت بگیرد باید تمام ملل جهان باهم همکاری کنند . یونسکو ضمن تصمیمنامه خویش پیشنهاد کرده بود که باید از جمله مبلغ فوق ۳۳ ملیون دالر از راه امداد های بین المللی به کشورهای روبانکشاف انتقال داده شود و ده ملیون دالر جهت مصارف فوق العاده برای یونسکو پرداخته شود .

افغانستان و ۳۷ کشور به اساس راپور یونسکو تصمیمنامه ای به کمیته اقتصادی پیش کردند و این تصمیمنامه ضمن طرفداری از سفارش های یونسکو ضرورت مجادله جهانی را برای رفع بیسوادی لازمی شمرده و پیشنهاد میکرد جهت تسریع این مجادله منابع مالی بین المللی به دسترس کشورهای در راه انکشاف گذاشته شود و افکار عامه در کشورهای پیشرفته برای مساعدت در این راه جلب شود و مجادله در سال ۱۹۶۶ یا ۱۹۶۷ آغاز گردد .

برعلاوه برای مجادله جهانی بایسوادی صندوقی تاسیس گردد و از این فند به کشورهای روبانکشاف که پروگرامهای در زمینه روی دست دارند مساعدت گردد . کشورهای پیشرفته بانظریه تاسیس فند مخالفت کردند ایشان اظهار داشتند

که پیشبرد این پروگرام باید در یقه کمک‌های دوجانبه عملی گردد. بالاخره تصمیم‌نامه فوق بپایه تعدیلات بتصویب رسید. و از منشی عمومی تقاضا شد تا با همکاری یونسکو - قند مخصوص و بانک بین‌المللی اطراف و جوانب مالی و غیر مالی مجادله باینسوادی زامطالعہ کرده و زاپور خود را بجمع عمومی آینده تقدیم کند .

فعالیت های ملل متحد در راه انکشاف صنعت

موضوع فعالیت های ملل متحد در ساحت انکشاف صنعت از چندین اذهان راجع وجود مشغول ساخته است . چون موضوع انکشاف صنعت در کشورهای روبانکشاف در این اواخر مخصوصاً کسب اهمیت نموده است ، لذا این احتیاج مبرم ملل متحد را نیز وادار ساخت تا دستگاهای خود را که برای پیشبرد این مرام تاسیس گردیده با احتیاجات وقت و زمان بسط و توسعه بخشند زیرا کمک های ملل متحد برای صنعتی ساختن کشورهای روبانکشاف کافی نبوده ایجاب میکند تا این موسسه بین‌المللی به پیمانہ پیشتری در این راه فعالیت کند .

کمیته مشورتی که از طرف شورای اقتصادی و اجتماعی برای مطالعه این موضوع تاسیس شده بود طی راپور خویش دستگاه حاضرہ ملل متحد را که با پراپلم های انکشاف صنعت سروکار دارد ناقص و قابل اصلاح خوانده بود . کمیته تاسیس موسسه جدیدی را برای این منظور بنام موسسه انکشاف صنعتی ملل متحد پیشنهاد میکرد این موسسه نه تنها موضوعات مربوط به امداد تخنیکی را در ساحت انکشاف صنعتی بعمده خواهد داشت بلکه معلومات مختلف مربوط به صنعت پلان‌گذاری صنعتی و غیره را بدسترس کشورهای عضو خواهد گذاشت .

روی همین ملحوظ بود که افغانستان با ۱۸ کشوردیگر تصمیم‌نامه ای را به کمیته اقتصادی پیش کرد بر اساس این تصمیم نامه مجمع عمومی موسسه جدیدی را جهت انکشاف صنعتی تاسیس میکرد و توسط شورای اقتصادی و اجتماعی از کمیته انکشاف صنعت درخواست میکرد تا ساختمان - وظایف و شکل ارتباط موسسه مذکور را با ملل متحد به اساس راپور کمیته مشورتی مطالعه و تثبیت کند و راپور خود را به مجمع عمومی نزدیکم بسپارد .

کشورهای غربی که طرفدار کثرت همچو مؤسسات نیستند تعدیلاتی در تصمیم‌نامه وارد نمودند تصمیم‌نامه بعد از تعدیل به اتفاق آراء بتصویب رسید . همه قبول کردند که صنعتی شدن کشور های روبانکشاف در پیشرفت عمومی این کشورها نقش مؤثر دارد لهذا از نگاه انکشاف صنعتی تغییرات مهمی در سیستم ملل متحد در زمینه باید وارد ساخته شود و شکل یک دستگاه جدید باید مزیداً مطالعه شود از منشی عمومی تقاضا شد که با حکومات عضو تبادل افکار نموده درباره تشکیل یک سمپوزیم بین‌المللی انکشاف صنعت قبل از سال ۱۹۶۶ مطالعات نماید .

اعلامیه رفع همه اشکال تبعیض نژادی

در ساحت بشری اعلامیه مهمی درباره رفع همه اشکال تبعیض نژادی از طرف

هژدهمین دوره مجمع عمومی به تصویب رسید. این اعلامیه دارای یازده ماده می باشد. نماینده افغانی ضمن بحث این اعلامیه که نظر به فیصله مجمع عمومی هفدهم از طرف کمیسیون حقوق بشر تسوید گردیده بود اظهار داشت که تسوید مذکور بصورت درست ترتیب گردیده اما باید در کمیته مجاهدت شود که اعلامیه به اساس اسناد بین المللی مخصوصاً منشور ملل متحد و اعلامیه حقوق بشر هماهنگ باشد. همچنین پرنسیب های که در اعلامیه ذکر میگردد باید قطعی و ساده باشد. هدف اعلامیه، حمایه جامعه - گروه ها و افراط بیک سویه باشد و درخواست رفع تبعیض نژادی سریع و فوری باشد.

اعلامیه متذکره بعد از یکینیم ماه بحث در اطراف آن بعد از تعدیلاتی با ۸۹ رای موافق و ۱۷ رای ممتنع (دول غربی) بتصویب رسید. افغانستان بر اعلامیه مذکور رای موافق داد.

مصارف قوای ملل متحد در کانگو و شرق میانه

درباره مصارف قوای ملل متحد در کانگو و شرق میانه فیصله گردید که دوره خدمت اولی با مصرف ۱۵ میلیون دالر تا نیمه اول سال ۱۹۶۴ دومی با مصرف ۱۷ میلیون و ۷۵۰ هزار دالر برای سال ۱۹۶۴ ادامه داده شود. در قسمت تقسیم مصارف قوای مذکور فورمول های بتصویب رسید که کمترین سهمیه را کشور های روبا تکشاف و مخصوصاً کوچک بپردازند. چون افغانستان به پرداخت مصارف هر دو قوای مذکور موافقه نموده از آنرو نماینده افغانی در شکل نهایی تصمیمنامه های که بدین مناسبت از طرف مجمع عمومی بتصویب رسید رای موافق داد.

امداد تخنیکي به مقصد توسعه تدریس تعلیم و تفهیم بیشتر حقوق بین الدول

این موضوع در دوران هفدهمین دوره مجمع عمومی بحث شده بود در آن وقت تصمیمنامه ای بتصویب رسیده بود تا کشورهای عضو پروگرام وسیع تربیستی را بشمول ترتیب سمینار ها، مساعدتها تبادل محصلین و پروفیسوران و کتب حقوقی رویدست بگیرند و منشی عمومی، مدیر یونسکو و کشورهای عضو مطالعات خود را راجع به چگونگی پیشبرد این مرام و امکان اعلام یک دوره ده ساله حقوق بین الدول دوام داده و رایوری در زمینه مجمع عمومی هژدهم پیش شود. با اساس فیصله هفدهمین دوره مجمع عمومی رایوری به هژدهمین دوره مجمع عمومی پیش گردید بعد از یک سلسله بحث سه تصمیمنامه ای که از طرف کمیته خاص مطالعه موضوع که نماینده افغانستان در آن بحیث رایور تربود ترتیب شده بود به کمیته حقوقی پیش شد. تصمیمنامه اولی مراتب فیصله نامه مجمع عمومی هفدهم را در باره امداد تخنیکي توسعه و تقویه حقوق بین الدول تأیید میکرد و تشکیل یک کمیته خاص را برای مراتب پروگرام کار اساسی در این رشته پیشنهاد مینمود.

تصمیمنامه دومی از کمیته امداد تخنیکي تقاضا میکرد تا در جلسه آینده خود

اعلیحضرت معظم‌هایونی، هنگامیکه، بامسهمان گرامی شان جلالتمآب
برژنیف صدر هیأت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، در کابل ملاقات
و مذاکره میفرمایند .
(میزان ۱۳۴۲)

اعلیحضرت معظم‌هایونی، هنگامیکه بناغلی دکتور منوچهر اقبال رئیس
عامل شرکت ملی نفت ایران را بحضور شان پذیرفتند . بناغلی
دکتور اقبال در اوایل سال ۱۳۴۳ جبهه مذاکره و عقد بعضی
قرارداد های دوجانبه مربوط بفروش نفت ایران به
افغانستان وارد کابل شده بود .

اعلیٰ حضرت معظمہ ہمایونی، حینیکہ جلالتمآب فیلڈ مارشال محمد ایوب خان
رئیس جمہور پاکستان را بحیث مهمان عزیز شان در میدان هوایی
بین المللی کابل استقبال میفرمایند .
(۱۰ سرطان ۱۳۴۳)

امکانات عملی امداد را در ساحه حقوق بین الدول مطالعه کند .
تصمیمنامه سوئی از یونسکو تقاضا میکرد تا راجع به تربیه و تدریس حقوق بین الدول راپورهارا وقتاًوقتاً نشر و باطلاع کشورهای عضو برساند و از کشورهای عضو تقاضا میکرد تا در پروگرام ها و موافقت های کلتوری خویش تبادلۀ پروفیسوران محصلان و متخصصان حقوقی را داخل کنند .

علاوتاً تصمیمنامه از کشورهای عضو - موسسات و افراد تقاضا میکرد تا به منشی عمومی نظریات خود را درباره تاسیس یک فند در ساحه حقوق بین الدول بفرستند .

تصمیمنامه اولی و سوئی به اتفاق آراء و تصمیمنامه دومی به اکثریت آراء تصویب شد و کمیته خاصی که برای تثبیت پروگرام امداد تکنیکی و اعلام دوره ده ساله حقوق بین الدول تشکیل گردید مرکب از نمایندگان افغانستان - بلژیک ایکوادر، گانا، مجارستان و ایرلند میباشد که البته راپور خویش را به مجمع عمومی آینده تقدیم خواهد کرد .

مطالعه پرنسیپ های حقوق بین الدول راجع بمناسبات و همکاری بین کشورها

به اساس منشور ملل متحد .

این موضوع از چندین سال باینطرف در مجمع عمومی مورد بحث قرار میگردد. در مجمع عمومی هژدهم بحث این موضوع از طرف نمایندگان افغانستان و یوگوساویا پیش گردید. در جریان بحث موضوع سه نظریه در کمیته حقوقی پیش شد .
۱ - دسته کشور های بلاک غرب که تدوین پرنسیپ های حقوق بین الدول را یک امر فوری و لازمی میدانستند و میگفتند که منشور ملل متحد تمام پرنسیپ های زیست باهمی را در بردارد .

۲ - دسته کشور های سوسیالیستی اظهار نظر میکردند که تدوین و ترتیب یک میثاق در حصه پرنسیپ های زیست باهمی ضروری میباشد .

۳ - دسته کشور های بیطرف که اکثریت آن از کشور های آسیا و افریقایا باشد مطالعات جدیدی در این مورد جهت تقویه و تأمین صلح لازمی دانسته در قدم اول تصویب یک اعلامیه را که حاوی پرنسیپ های زیست باهمی میباشد مفید و لازمی میدانستند . بعقیده این کشور ها اعلامیه کنفرانس باندونگ ۱۹۵۵ و کنفرانس بلگراد ۱۹۶۰ و کنفرانس ادیس بابا ۱۹۶۳ قدم بزرگی در راه تقویه صلح و تحکیم پرنسیپ های زیست باهمی بوده است .

بصورت مختصر مطالبی که نقاط نظر افغانستان و کشورهای بیطرف را در این موضوع تشکیل میدهد عبارت بود از :

۱ - طرز تفکر سیاسی غرب و شرق در مورد بحث و تنظیم پرنسیپ های زیست باهمی مفاد مستقیم بخود ایشان دارد و چون ایشان این موضوع مهم حقوقی و بشری را از نگاه سیاسی مطالعه میکند لذا برای کشور های روبانکشاف منشور ملل متحد باید مهمترین پشتیبان حفظ حقوق شان باشد و برای این ملحوظ باید در

منشور ملل متحد مطالب اعلامیه های اجتماعات دول بیطرف گنجاینده شود
 در پایان بجث طولانی موضوع تصمیمنامه ای بصورت دسته جمعی بکمینه
 ملل متحد پیش شد که مطالب مهم آن قرار ذیل است .
 تشکیل يك کمینه حقوق دانان از طرف رئیس مجمع عمومی به اساس تقسیمات
 جغرافیای و سیستم های حقوقی برای مطالعه پرنسپ های همکاری ملل به اساس
 منشور ملل متحد بغرض تنظیم و پیشرفت حقوق و تقدیم راپور آن بمجمع عمومی
 نزدهم .
 با اساس تصویب فیصله نامه فوق رئیس مجمع عمومی کمینه مذکور را در سال
 ۱۹۶۴ تشکیل خواهد کرد .
 این بود مختصری از گزارشهای مهمه نصاب مذاکرات هردهمین دوره
 مجمع عمومی .

بناغلی تور احمد ائتمادی معاون وزارت خارجه و بناغلی اتونوف

سفير كبير اتحاد شوروي مقيم كابل پس از تبادل اسناد

مصدقہ موافقتنامه راجع بہمکاری در استعمال صلح آمیز

نیروی ثرویی باهم مصافحه میکنند .

فعالیتها و امداد تخنیکي ملل متحده در افغانستان

فعالیت ها : -

سال ۱۳۴۲ قسمتی از سال های ۱۹۶۳ و ۱۹۶۴ را در بر میگرفت و حاوی مدتی بود که در طول آن مؤسسه ملل متحد پروگرام های توسعهی تخنیکي را براه انداخت و در ظرف دو سال تقریباً در حدود ۱۶ میلیون دالر جهت پروگرام توسعهی امداد تخنیکي افغانستان بدست آمده است .

فعالیت های اداره امداد تخنیکي مؤسسه ملل متحد کمافی السابق منحصر به منابع طبیعی مطالعات و تحقیقات ، تعلیم و تربیه ، انکشاف دهات ، هوانوردی ملکی ، و صحت عامه میباشد .

برخی از این کار ها توسط پروگرام های منظم امداد تخنیکي نمایندگی ها تأمین میگردد .

یک پیشرفت خاصی از راه صندوق مخصوص صورت گرفت . در ظرف سال دو پروژه اضافی از قبیل تأسیس لیسه تربیتی معلمان و مرکز تربیه جهت امور مخابراتی برای افغانستان تثبیت گردید . یک پلان جهت عملیات و تحقیقات پروژه های آبیاری زیر زمین در سال ۱۹۶۳ نیز تثبیت و امضاء شد .

در ضمیمه دو درخواست یکی برای اقدامات مزید جهت توسعه امور آبیاری در یا های کابل و هری رود و دیگر برای سروی مقدماتی یک جاده تا هرات از راه هزاره جات ارائه گردیده است . در اخیر بایستی توضیح نمود که اولین پروژه صندوق مخصوص در افغانستان و یک پروژه تحقیقاتی آبهای روی زمین و خاک در طول سال تکمیل گردیده بود .

در جریان سال مذاکراتی در اطراف وضع و ترتیب پروگرام جهانی مواد خوراکی آغاز شد که معمولاً حاوی چندین خواهشی از حکومت افغانستان میباشد . یک پروژه حاوی تهیه غذا برای لیلیه ها است که تعداد مشمولان لیلیه های مذکور را از ۸۵۰۰ نفر به ۱۰۰۰۰ نفر ارتقا می بخشد . و تحت این پروژه غذایی که برای دو سال تهیه میگردد معادل قیمت ۴۱۰۰۰۰ دالر خواهد بود .

در طول سال چهار نفر متخصص در افغانستان بکار گماشته شده اند . دو نفر منتظم میدان هوایی یکی در کابل و دیگری در کندهار ، یکی برای اداره امور صنعتی و یکی هم برای اداره پستی موظف شده اند .

مذاکراتی با اداره انکشاف بین المللی در جریان است تا بتوانیم جهت تأسیس مکاتب مخصوص و بغرض مطالعه امکانات آبیاری حوزه های شمال مملکت در نواحی قندوز قروض از بانک بین المللی بدست آوریم .

در اخير بايستي توضيح نمود که آمادگي اطمینان بخش برای انعقاد اولین سیمینار بین‌المللی حقوق بشر در افغانستان گرفته شد. و سیمینار مذکور در ماه می ۱۹۶۴ بکمال موفقیت در کابل برگزار گردید. درین سیمینار بحدود ۹۰ نفر نمایندگان کشورهای مشمول شرکت ورزیده بودند. این سیمینار که سیزده روز دوام کرد بالاخره بتاريخ ۲۵ می سال ۱۹۶۴ خاتمه پذیرفت.

باید واضح ساخت که کارهای گروه مؤسسه ملل متحد در افغانستان بکمال اطمینان و موفقیت پیشرفته است. زیرا همچنانکه حکومت افغانستان متوقع است مؤسسه ملل متحد و نمایندگیهای اختصاصی آن تا جاییکه ممکن باشد ابراز خدمت و فعالیت کنند مؤسسه موصوف هم بحد اعلی از کارهاییکه بمؤسسه ملل متحد مربوط میباشد نتایج مفیدی بدست آورده از افرادیکه بکار گماشته شده اند بحداعلی استفاده نموده است.

مؤسسه نیروی اتومی بین‌المللی :

بنا بر تقاضای حکومت افغانستان یکنفر مشاور فزیک هستوی در ماه سپتمبر ۱۹۶۱ از طرف مؤسسه نیروی اتومی بین‌المللی مامور شد تا در فاکولته سیانس پوهنتون کابل بیانیه‌های ایراد نموده و در باره تأسیس یک لابراتوار تحقیقات و تتبعات علمی در پوهنځی علوم ابراز نظر کند. پرسونل افغانی را برای تدویر این لابراتوار تربیه نماید و پروگرام‌های تحقیقاتی را آغاز کند. و همچنان در طرح پروگرام‌های انکشاف فعالیت‌های نیروی اتومی در افغانستان با حکومت کمک می نماید.

سامان ولوازم مقتضیه لابراتوار معادل ۲۵ هزار دالر قبلا به فاکولته سیانس تسایم داده شده و سامان در لابراتوار هستوی توسط متخصصی که از طرف مؤسسه تمیه شده نصب گردیده و محصلان فاکولته سیانس کارهای تجربوی راجع به فزیک هستوی را درین لابراتوار اجزاء می نمایند. همچنان متخصص مذکور کنفرانسهای لازمه را راجع به فزیک هستوی برای محصلان ایراد مینماید. یک لابراتوار تحقیقات علمی توسط متخصص مذکور جهت توسعه لابراتوار فزیک هستوی نصب گردیده است.

پروگرام انکشافی مؤسسه نیروی اتومی بین‌المللی مبلغ ۳۰۰۰۰ دالر را برای سال ۱۹۶۱ و ۱۹۶۲ جهت تهیه سامان فزیک هستوی تخصیص داده است. سامان مذکور که اخیراً مواصلت نموده برای انکشاف لابراتوار فزیک هستوی و بکار انداختن لابراتوار تحقیقات علمی استعمال خواهد شد. یک اندازه سامان دیگر معادل ۲۵۰۰۰ دالر از پروگرام منظم مؤسسه برای سال ۱۹۶۳ منظور گردیده که سامان مذکور بصورت تدریجی مواصلت می نماید.

والاحضرت مارشمال شاه ولیخان شازی فاتح کابل بنماغلی دکتور منوچهر
 اقبال رئیس عامل شرکت ملی نفت ایران و بنماغلی سفیر کبیر ایران
 مقیم کابل مشغول مذاکرات دوستانه اند. بنماغلی دکتور اقبال
 بقرض امتحالی بعضی قراردادهای فروش نفت ایران
 به افغانستان آمده بود.

جلالتماب برژنیف صدر هیات رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی موقع
 مشاهدات از فابریکهای جنگلک

(۲۲ میزان ۱۳۴۲)

اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی پادشاہ افغانستان و جلالتمآب کوئٹہ بزرگترین صدرہیات رییسہ شورای عالی اتحاد شوروی ہستگام امضای اعلامیہ مشترک بین سران ہردو کشور در کابل . (۲۳ میزان ۱۳۴۲)

قسمت عمده این سامان در لابراتوار تتبعات علمی استعمال میشود. تحت پروگرام منظم مؤسسه در حدود ۲۵۲۰۰ دالر برای سال ۱۹۶۴ منظور گردیده که این مبلغ در تمدید مدت متخصص در مورد فزیک هستوی و تهیه سامان برای لابراتوار تحقیقات علمی مصرف خواهد شد. تجارب تطبیقی رادیو آیسو توپس در طبابت به همکاری شفاخانه کابل در حال پیشرفت است پروگرام مفصلی برای تحقیقات هستوی در لابراتوار طرح گردیده است.

کار تطبیق رادیو آبودین (۱ - ۱۳۱) برای تشخیص بی نظمی تروئید به همکاری دو شفاخانه کابل در لابراتوار بحال پیشرفت میباشد. هکذا بعضی کارهای تحقیقاتی دیگری هم مورد علاقه اکادمیک (نظری) در لابراتوار تحقیقات علمی بحال توسعه و انکشاف دیده میشود.

یک پروژه برای تأسیس یک لابراتوار رادیو شیمی در فاکولته سیانس کابل برای سال ۱۹۶۵ تحت پروگرام منظم مؤسسه میباشد و مصرف پروژه مذکور در حدود ۲۳۰۰۰ دالر خواهد بود.

در خواست مزیدی جهت تهیه یک دستگاه رادیو تراپی یک نفر داکتر و یک فیلوشپ بعمل آمده است مصرف این پروژه تقریباً ۳۰۰۰ دالر خواهد بود. در پروگرام انکشافی امداد تخنیکی برای سال ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ مبلغ ۲۴۹۴۰۰۰ دالر تخصیص داده شده است.

تعداد زیاد فیلوشپ ها در رشته های مختلف فزیک هستوی قبلا از طرف مؤسسه تهیه شده است. مصرف مجموعی درین رشته در حدود ۷۶۰۰۰ دالر میباشد فیلوشپ های دیگری هم اکنون منظور گردیده که در آینده نزدیک از آن استفاده خواهد شد. علاوه یک فیلوشپ طویل المدت از (۶) تا ۷ سال نیز تهیه شده و چندین فیلوشپ طویل المدت و قصیر المدت دیگر هم تحت نظر مؤسسه میباشد.

اشخاص متعددی در کنفرانس ها و وسیمینار ها و غیره اجتماعاتیکه در ممالک مختلف منعقد گردیده شرکت ورزیده اند.

مبلغی که به شکل کمک از طرف مؤسسه از سال ۱۹۶۰ تاکنون منظور گردیده اضافه از ۲۱۰۰۰ دالر میباشد که این مبلغ شامل قیمت سامان و تجهیزات خدمات متخصصان و فیلوشپ ها میباشد. و مبلغ (۲۴) هزار دالریکه در پروگرام انکشافی امداد تخنیکی برای سال ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ تخصیص داده شده در مبلغ فوق شامل نمیشد.

پروژه که درین رشته بصورت عموم تحت نظر مؤسسه میباشد بالغ بر ۹۶ هزار دالر میگردد.

یونسکو :

در ماه اگست سال ۱۹۶۳ بناغلی ای - یی گراهام (تبعه نیوزیلیند)

بعوض ښاغلي ايچ - ايچ گرانام بحيث رئيس هيات يونسكو وارد افغانستان شد .

پلان هاي تعليمي :

شعبه اختصاصي يونسكو در افغانستان جهت تعميم و توسعه معرفت در طول مدت يكسال مصدر فعاليت هائي گرديده و افراد فني و متخصصان لايقي را در شقوق و شعب مختلفه بكار گماشته است .

از جمله يكي ښاغلي ايچ - منير (تبعه فرانسه) است كه بحيث رئيس تيم پلان سازي عرفاني بتاريخ ماه اپريل ۱۹۶۴ در اداره پلاننگ وزارت معارف بكار آغاز نمود . از اعضاي مذکور يكي ښاغلي آر - اي - ديكي (تبعه نيوزيليند) و ديگري داکتر اس - ناکاتا (تبعه جاپان) ميباشند كه در تربيه معلمان و تعليمات زراعتي مضروف فعاليت گرديده اند و انتظار ميرود عده از مشاوران در شقوق ستايش و تعليمات ابتدائي و ثانوي هم در چند ماه آينده با اين تيم شركت نمايند . هکذا يك تيم جهت سروی امور تعليمی از مرکز منطقوی یونسکو مدت شش هفته را در کابل سپری نموده و حکومت را در تدوين پروژه های طويل المدت معاوتت کرد .

همکاری با اداره انكشاف بين المللي :

يك هيات خاصي از طرف اداره انكشاف بين المللي (بانك بين المللي انكشاف و اعمار مجدد) در ماه اپريل ۱۹۶۴ بافغانستان وارد شد و باتفاق هيات يونسكو مذاكراتي از طرف اين هيات باحکومت افغانستان صورت گرفت . در نتیجه بتايد تقاضای حکومت افغانستان پيشنهادهایي جهت به دست آوردن قرضه به منظور انكشاف امور تعليمي در افغانستان ترتيب شد .

تربيه معلمان :

درطول يك سال دو پروژه مهمی كه يكي آن عبارت از تأسيس يك ليسه دارالمعلمين و ديگري عبارت از تأسيس يك اكادمي برای تربيه معلمان ميباشد مورد تطبيق قرار گرفت .

ښاغلي اريك هل (تبعه نيوزيلند) بحيث مدير و منتظم پروژه ليسه دارالمعلمين و ښاغلي ساند رود (تبعه ناروي) بحيث مدير و منتظم پروژه در اكادمي تربيه معلمان مقرر شدند .

اين دومرکز عرفاني در اول ماه می ۱۹۶۴ افتتاح شد .

در ماه مارچ ۱۹۶۴ ښاغلي جي - الين (تبعه انگلستان) بحيث معلم زبان انگليسي در ليسه دارالمعلمين و در ماه می ۱۹۶۴ ښاغلي ايچ - پالتر (تبعه نيوزيلند) بحيث معلم رياضيات برای اكادمي معلمان وارد افغانستان شدند .

تعليمات تخنيكي :

بعد از اكمال پروژه مکتب تخنيكي در کندهار مقداري از سامان و لوازم ديگريکه قبلا از طرف يونسکو تهيه شده بود طی مراسم خاصي بحکومت افغانستان تسليم داده شد . در مراسم تسليمي سامان مذکور عده از ماموران ، شاگردان و نمايندگان حکومت افغانستان و يونسکو شرکت ورزيده بودند . ښاغلي تراتمن مشاور تعليمات تخنيكي يونسکو نيز در اين مراسم شامل بود . ښاغلي تراتمن که دوره ماموريتش در ماه اکتوبر ۱۹۶۳ به پايان رسيد مدت هفت سال را بايونسکو در افغانستان سپري نمود . مصروفيت هایش در افغانستان حاوی فعاليت هایي بحيث مدير مکاتب ميخانيکي کابل و کندهار و مکتب صنايع کابل بوده که در حقيقت کليه فعاليت های تخنيکي را در افغانستان بدست داشته است .

دروهنئون کابل :

ښاغلي دکتور وی آی - الضموف متخصص فزيکي (تبعه اتحادشوروی) در فاکولته سيانس مصروف وظيفه ميباشد .

در موزيم :

پروفيسور لزين (تبعه فرانسه) بحيث مشاور در موزيم کابل و ښاغلي هنسن (تبعه دنمارک) بحيث متخصص حفظ و مراقبت آثار تاريخي از طرف يونسکو در موزيم مصروف خدمت ميباشند .

نشورات و تبليغات عرفاني :

شاغلي ولسن متخصص (تبعه برتانيه) امکانات تاسيس يك مکتب را برای فرا گرفتن اصول تبليغات و نشورات عرفاني در افغانستان سروی نمود . هکذا يك پروگرام خاصي از طرف يونسکو جهت توسعه و تربيه مواد درسي برای اطفال و کلان سالان در تمام مناطق آسيا آغاز يافته است .

بر اساس کنفرانس منعقد ۱۹۶۳ در دهلي جديد اقداماتي در افغانستان بعمل آمده است که از توصيه های کنفرانس مذکور کاملا پيروي می نمايد . و در سيميناريکه بتاريخ ماه اپريل ۱۹۶۴ روی اين موضوع در تهران منعقد گرديد چارنفر از افغانستان نمايندگي نمود و دو فيلوشپ برای اين مقصد در خارج از افغانستان تثبيت گرديده است . و همچنان جهت ملاقات با يکنفر متخصص اين فن که در مرکز منطقوی واقع کراچي مصروف وظيفه ميباشد ترتيباتي اتخاذ گرديده است .

همچنان پلانهای طرح شده است که بر اساس آن افراد مربوط جهت مطالعه سیستم تهیه و تولید مواد درسی از سائر ممالک داخل حوزه دیدن نمایند .

فیوشپ :

- فیوشپهای ذیل در طول یکسال از طرف یونسکو ترتیب گردید .
- ۱ - در قسمت تربیه معلمان و پلان سازی عرفانی (دونفر) .
 - ۲ - سکه شناسی کتابخانه های ملی ثقافت شرق و غرب (دونفر) .
- همچنان برای نامه نگاری ، تبلیغات و نشرات فیوشپ گرفته شده است .

کنفرانس عرفانی :

در کنفرانس منعقدۀ مانیلا که از طرف یونسکو راجع به ارزش و کمیت تعلیم ترتیب گردیده بود از طرف افغانستان بناغلی داکتر عبدالحکیم ضیایی معین تدریسی وزارت معارف شرکت ورزیده بود .

گزارشهای اداره خوراکه و زراعت جهان در افغانستان

در دوران سال های ۱۹۶۳ و ۱۹۶۴ مؤسسۀ خوراکه و زراعت در افغانستان مصروف فعالیت های مقتضیه بوده و کارهایی را در قسمت وقایۀ حیوانات از امراض حیوانی ، بهبود سیستم فعلی آبیاری ، افزایش در پشم گوسفند ، توجه به گوسفند قره قل و ترویج امور عصری زراعتی در پروژه های انکشاف دهات بهبود گندم و جو ، انکشاف عمومی زراعت ، انجام داده است . علاوهً سازمان مذکور بحیث نماینده اجرائیه صندوق مخصوص ملل متحد مأمور سروی پروژه های خاک و آب ولایات هرات ، فراه و کابل بوده و پروژه های مذکور را تکمیل کرده است .

در رشتهٔ مجادله علیه امراض حیوانی مؤسسۀ خوراکه و زراعت سه لابر اتوار را جهت تهیه واکسین ضد امراض حیوانی در وزارت زراعت نصب و بکار انداخته است و همچنان وزارت زراعت را در تدویر مکتب و ترنری کمک نموده است . یک نفر مأمور و ترنری را برای یک فیوشپ پنج ساله به تهران اعزام نموده تا در رشته و ترنری تحصیل نماید و همچنان در مورد تربیه یک مأمور دیگر در هند اقدامات بعمل آمده است . چارنفر ماموران مؤسسۀ لبنیات برای تحصیل در رشتهٔ لبنیات به مملکت هند اعزام گردیده است . متخصص پشم گوسفند در اطراف نسل های موجوده گوسفند مطالعات وسیعی نموده و شش نسل بزرگ و عمدۀ را در مملکت بوجود آورده است . نامبرده یک مرکز پرورشگاه گوسفند را در هرات و یکی را در کندهار تاسیس نموده و طرز قیچی کردن پشم گوسفند را بمردم آموخته است . هکذا مومی ایه یک لابر اتوار را با سامان و تجهیزاتیکه از طرف

مؤسسه خوراکه و زراعت تهیه شده نصب نموده است در بهبود نسل و وضع گوسفند قره قل از طریق تهیه علف چر ها کنترل شده تغذیه در آخور ، نسل گیری انتخابی ، و طریقه بهتر مالش و دست زدن پوست کار های قابل ملاحظه نموده است . همچنان يك لابراتوار با سامان و لوازم که از طرف مؤسسه خوراکه و زراعت تهیه شده برای پشم قره قل نصب گردیده است . متخصص مذکور هم از حیث کمیت و هم از نگاه کیفیت توجه خاصی به بره های قره قل خصوصاً به آنهاییکه از نظر قیمت اهمیت دارند از قبیل سور و ملی مبذول داشته است . پرورشگاه پوزه ایشان فعلاً دارای ۳۸ بره نوع ملی میباشد . این تعداد در سال ۱۹۶۳ تنها به دو بالغ می گر دید . پشم گیری مضاعف از طرف متخصص مذکور معرفی گردید که در نتیجه آن ۲۶ فی صد افزایش در پشم بعمل آمده است . به هردو پروژه مذکور ماموران افغانی به قسم فیلوشپ جهت تربیه درین رشته به اتحاد شوروی اعزام گردیده اند .

تیم آبیاری فعالیت های شان را در نهر اجمیر و نهر ارچی صفحات شمال مملکت ادامه داده و سروی توپوگرافی و هایدرولوژیکی دریای بلخ به پایه اكمال رسیده علاوه تیم مذکور ساختمان آب گردان را در التی بولک تکمیل نموده و کار حفاظتی آنرا در دریای کوچکه و اجرای پروژه نجات از گرسنگی کانال بدک به کمک اوکسفم دولت برتانیه اجرا گردیده است .

در رشته مارکننگ متخصص مذکور مطالعات متعدد و مختلفی را در مورد اجناس مخصوص به عهده گرفته و اسنادی را راجع به بازار های عمده فروش تولید ، ترتیب و مارکننگ پنبه برنج و غیره تهیه نموده است . همچنان متخصص مذکور در درجه بندی ، بار بندی ، و مهرزدن کشمش ، انگور ، انار ، بادام ، چار مغز و غیره کمک نموده است .

در تربیه پرسونل توسط متخصص ترویج زراعتی در فعالیت های انکشاف دهات کمک های لازمه بعمل آمده است . و همچنان به تشکیل يك آموزشگاه جهت فعالیت جوانان در فارم های زراعتی کمک نموده و يك کلب ۱۸ نفری پسران و دختران را تأسیس نموده است .

کشور افغانستان در پروژه صندوق مخصوص ملل متحد برضد ملخ اشتراك نموده و سامان معادل ۳۰۰۰۰۰۰ دالر را برای این هدف منظور کرده است . اکنون در صدد تهیه يك نفر متخصص جهت استفاده از سامان مذکور و تأسیس دستگاه مفید اطلاعات و خدمات ضد ملخ بر آمده است . يك پروژه دیگر صندوق مخصوص ملل متحد در مورد جنگلات تحت نظر است تاشعبه جنگلات را بفعالیت در آورده مؤسسه خوراکه و زراعت در تربیه پرسونل علاقه خاصی نشان داده و يك تعداد ماموران را جهت تربیه در رشته های مختلف به خارج اعزام نموده است . مؤسسه يك پروژه خوراکه را که حاوی مبلغ ۷۲۳۶۴۰ دالر می باشد منظور نموده و اجراآت

صندوق مخصوص ملل متحد در مورد منابع خاك و آب وادی هریرود و وادی دریای کابل حائز ارزش اساسی در پروگرام انكشافی آینده این مناطق خواهد بود .

شعبه میتورولوژی (هوا شناسی) :

شاغلي هنسن مشاور و معلم میتورولوژی چنین اظهار میدارد :
 مشارالیه بتاريخ ۲۶ دسمبر ۱۹۶۳ جهت اشغال وظیفه بحیث مشاور ومعلم میتورولوژی (هوا شناسی) در افغانستان از ناروی حرکت نمود . و بعد از توقف مختصری در عرض راه بتاريخ ۱۰ اکتوبر ۱۹۶۳ وارد کابل شد . و در اداره میتورولوژی ریاست هوانوردی ملکی افغانستان با بناغلي دكتور عبدالخالق مدیر عمومی هواشناسی از نزدیک همکار و مصروف وظیفه گردید .

فعالیت های عمومی از دهم اکتوبر تا ۳۰ جون ۱۹۶۴ :

تشکیلات و اداره :

امور میتورولوژی معلومات و نظریات عمومیة لازمه در اطراف تشکیلات و اداره امور میتورو لوژی داده و یکی از نکات مهم این اجراءات عبارت از نوشتن اساسنامه ایست که درباره وظایف و امور مقتضیه میتورولوژی در شرف اكمال میباشد .

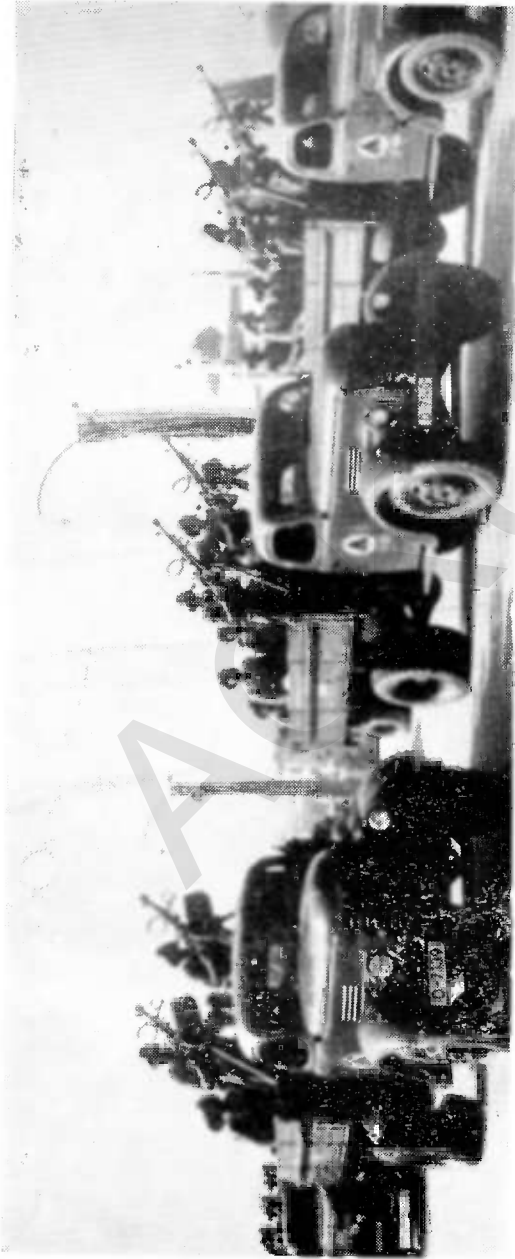
تدریس :

از ماه اکتوبر تا دسمبر ۱۹۶۳ به هفت نفر فارغ التحصیل فاکولته سیانس « پیشگویهای اوضاع جوی » را تدریس میکرد . از ماه می باین طرف باز هم امور هواشناسی و « عملیات پیش گویی های جوی » را به چارنفر شاگرد میتورولوژی تدریس مینماید که امیدوار است در اواخر سال ۱۹۶۴ فارغ گردند .
 موصوف تاجاییکه وقت داشته است جریانات عملی پیش گویی های اوضاع جوی را در میدان هوایی کابل تحت نظر داشته و به شاگردانیکه آنجا کار میکردند رهنمایی های لازمه نموده است .
 همچنان هدیایات و معلومات خاصی را در مورد برخی موضوعات علمی و فنی مربوطه نیز تهیه نموده است .

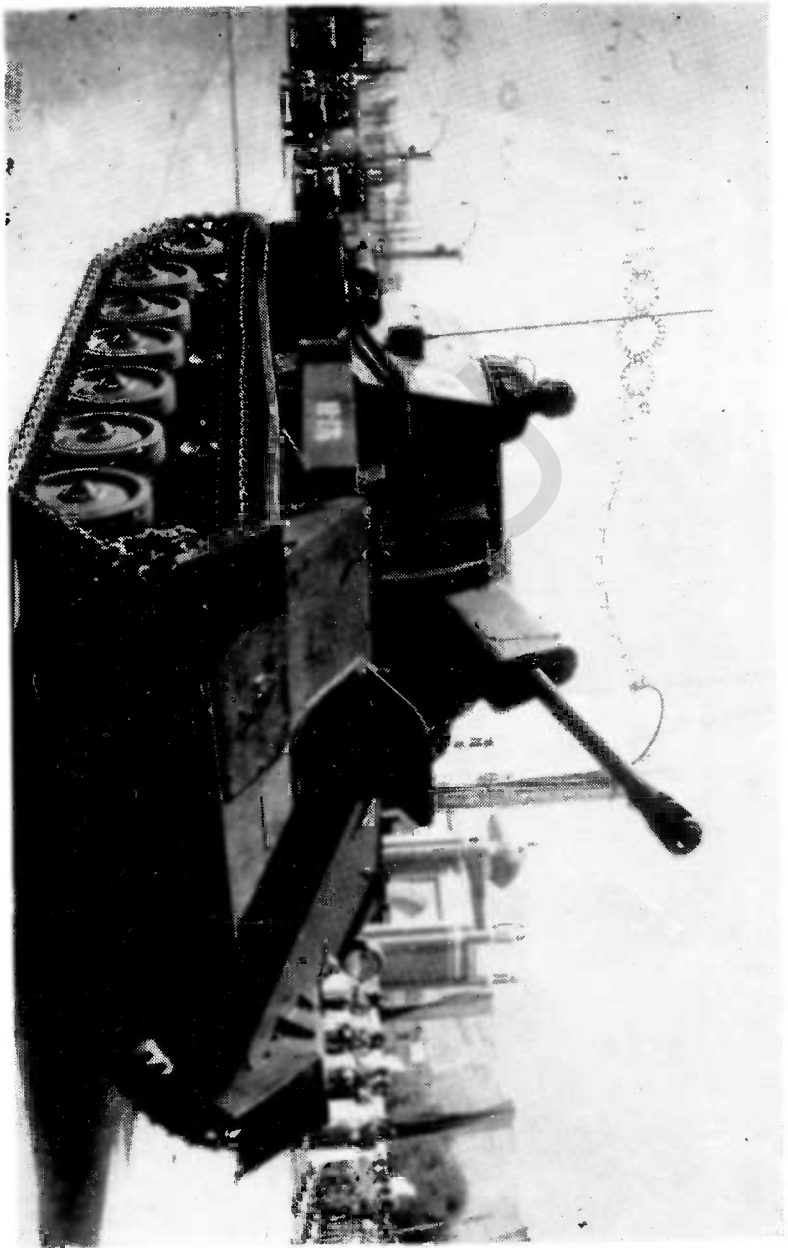
پروژه چرمگری

تاحال بیش از ۴۵ نفر دباغ در پروگرام آموختن تخنیک جدید تهیه چرم از پوست گوسفند ، بز ، گاو ، و گوساله سهم گرفته و انواع مختلفه آن را تهیه نموده اند .

(۱) چرم کرم طبیعی ، چرم رستر رنگه و دیگر چرم های نازک ، چرم براق بزى از پوست چرم نسواری اعلى کرم و چرم براق از پوست گاو و گوساله و

اردوی ذات شاهانه در چهل و پنجمین جشن استر داد آزادی وطن مراسم رسم گذشت
عسکری را اجرا میکند .

منظره از رسم گذشته تانکها درجهل و پنجمین جشن سالگرد استرداد آزادی وطن (اول سنبله ۱۳۴۲)

همچنان چرم های دباغی شده نباتی به اقسام مختلف حاصل نموده اند .
از جمله دو گروه دباغ در چاریکار رویهمرفته تمام اعضای مذکور ازین
دستگاه استفاده نموده و به کار های تولیدی مشغول میباشند .

توليدات :

محصولاتیکه درین مدت يك سال جریان کار بدست آمده قرار ذیل است :

(۱) پوست بز و گوسفند که باچونه و بدون چونه برای دباغی در دستگاه
های خود شان تهیه گردیده - ۷۹۰ جلد .

پوست بزى که بصورت چرم براق بزى دباغی و اکمال گردیده است - ۲۵۰
جلد مقدار فوق قبل از ماه جون ۱۹۶۳ واصل شده و بعد از ماه مذکور به پایه
اکمال رسیده است .

(۱۱) پوست گاو و گوساله که به شکل چرم کروم نسواری اعلى و چرم ساق
دباغی شده تکمیل گردیده ۲۱۰ جلد .

پوست بز و گوسفند که باچونه و بدون چونه در دستگاه های خود شان دباغی
شده ۹۶۰ جلد . پوست بز که بشکل چرم براق بزى و خود رنگ دباغی شده و
تکمیل گردیده - ۹۰۰ جلد . پوست گوسفند بز که بصورت چرم کروم طبیعى
و خود رنگ خفیف ساخته و تکمیل گردیده ۷۰۰۰ جلد .

مقدار فوق از تاریخ ۱ - ۷ - ۱۹۶۲ تا ۳۰ ر ۶ ر ۱۹۶۴ رسیده و به پایه
اکمال رسیده است .

(۱۱۱) پوست بز و گوسفند نمک زده شده و نیمه دباغی گردیده است که
تارسیدن مواد کیمیایى حفظ گردیده است .

مجموعه پوست ها و چرم های خفیف و نازک عبارت است از - ۱۳۶۱۰ جلد .

مواد کیمیایى و اجوره :

مشکل بزرگ و عمده که امروز با آن مواجه میباشیم عبارت از قلت مواد
کیمیایى میباشند . بعد از تمام شدن مواد کیمیایى که توسط مؤسسه بین المللی
کار تهیه گردیده بود تمام مواد مورد ضرورت ما از فابریکه نساجی گلپهار و یا
از بازار تهیه میگردد . جمع آوری پنجاه پول فی مربع فت چرم که درین دستگاه
ساخته میشود بصورت پول پس انداز از طرف دباغ ها ادامه داشته و مبلغ
۳۰۰۰۰۰ افغانی تا حال جمع آوری شده که تحت حساب (جداگانه) در بانک
ذخیره گردیده است .

دیپو های فروش :

يك کوپراتیف برای چرم هاییکه درین دستگاه تولید میشود در نیمه سال
۱۹۶۲ توسط دباغ ها تاسیس و شروع بکار نموده و برای این مقصد يك دوکان

فروش در کابل باز کرده اند که توسط يك گروه از دباغ ترتيب و تنظيم ميشود مواد مورد ضرورت اين گروه چرمگر به قيمت مناسب از فروشندگان انفرادي خريداري ميشود . اين اقدام دباغ ها را از سو استفاده دلال ها نجات بخشيده است .

کميته کار و کارگر :

دو کميته موقتي دباغ ها تاسيس گرديده تا امور دباغي را بصورت صحيح در جريان نگاه داشته ومؤسسه فروشات را اداره نمايد . در مورد نمايندگي رياست انکشاف دهات و اداره پروژه درين جمعيت ها اقدامات لازمه بعمل آمده تا کارهاي اداري را بصورت رسمي به عهده بگيرند .

سرمایه :

هدف نهايي پروژه عبارت از بي نياز ساختن اين دستگاه از کمک منابع ديگر ميباشد که اجرائ عمل نخست منحصر است به تهيه منظم و اساسي مواد کيمياوي تا دستگاه دباغي بصورت فعال طور دايم در جريان باشد ثانياً نگهداري سامان و لوازم مذکور . يك ذخيره تازه مواد کيمياوي معادل ۲۰۰۰۰۰۰ افغاني از طرف مؤسسه بين المللي کار تهيه گرديده و همچنان مبلغ ۳۰۰۰۰۰۰ افغاني ديگر توسط رياست انکشاف دهات در بودجه سال جاري پيش بيني شده است .

توسعه فعاليت ها :

از جمله دو گروه دباغ در چاريکار تنها يك گروه آن در عمل اكمال پوست هاي نازك گوسفند و بز ازين دستگاه استفاده مي نمايد همچنان چند نفر از گروه ديگر که کار هاي اكمال چرم هاي ضخيم گاو و گاو ميش را انجام ميدهند نيز مستثنی نبوده و درين فعاليت هاي پروژه سهيم و شريك ميباشند اين کار وقتي صورت ميگيرد که ذخيره تازه مواد کيمياوي مواصلت نمايد .

(پايان)

(بقیه از صفحه ۳۰)

دنباله گزارشهای شورای ملی

تحت تدقیق قراردادست کمیسیون موصوف به تأیید تصویب مجلس عالی وزراء فیصله ۱ مورخه ۴۲۲۳۱ خودرا صادر نمود .

د : - کمیسیون امور خارجیہ :

۱ : - درموضوع موافقتنامه تجارتی بین حکومت شاهی افغانستان و هندکمیسیون خارجیہ موافقه خودرا برحسب قرار ۳ مورخه ۴۲۵۱۴ به تأیید فیصله ۱ مورخه ۴۲۴۳۳ کمیسیون امورمالی ، بودجه و تجارت شورا صادرکرد .

۲ - راجع به خلع سلاح بین المللی و منع آزمایش های ذروی کمیسیون خارجیہ فیصله ۴ مورخه ۴۲۵۲۵ خودرا صادر نمود .

۳ - درمورد تعیین خط سرحدی افغانستان و چین که اوراق مذکور توسط مکتوب ۹۰۳ - ۶۱۱ مورخه ۴۲۷۲۲ دارالانشای مجلس عالی وزراء بشورا مواصلت نمود درکمیسیون امورخارجیہ تحت مباحثه وغورقرارداشت بالائر کمیسیون فیصله ۵ - ۴۲۷۲۰ خودرا به تأیید تصویب مجلس عالی وزراء صادر کرد .

ه : - کمیسیون امور زراعت معادن و صنایع مخابرات و فوائدعامه :-

۱ - راجع به تعدیل ماده (۶) اصولنامه پست و ماده (۲۶) اصولنامه تلگراف که اوراق آن ذریعه مکتوب ۴۷۰ مورخه ۸ سنبله ۴۱ مجلس وزراء برای پیمودی مراحل اصولی به شورا رسیده بود موضوع مذکور قبلا در کمیسیون امور مخابرات و تدقیق قوانین ملاحظه و درباره فیصله صادر و به مجلس محترم عمومی شورا تقدیم شده بود به مجلس عمومی اوراق مذکور را جهت غور مزید به کمیسیون مخابرات و قوانین موکول کردند کمیسیون مخابرات در زمینه بعداز غور و مذاقه و ابراز نظریه قرار ۱ - ۴۲۵۱۵ خودرا بدارالانشای شورا سپرد .

۲ - در موضوع تعیین نرخ محصولات پست زمینی و هوایی کمیسیون امورمخابرات به تأیید تصویب مجلس عالی وزراء فیصله ۲ مورخه ۴۲۵۲۰ خودرا بدارالانشاء سپرد .

و : - کمیسیون امور عدلیہ :

۱ - موضوع دعاوی حقوقی و جزایی که از چند سال باین طرف زیردوران بود اوراق مذکور برای غور به کمیسیون امورعدلیہ رجعت داده شد کمیسیون موصوف بعد از مذاکره به نماینده دولت قرار ۱ مورخه ۴۲۵۲۸ خودرا بموافقه مذکور صادر و به صفت اصولنامه تعیین میعاد استماع دعوی پذیرفته شد .

٢ - مکتوب ٦٢٩ مورخه ٤٢ره١٤ دارالانشای مجلس عالی وزراء درباره پروژہ اصولنامه اصول محاکمات جزایی جہتہ طی مراحل قانونی بدارالانشای شورا اصل و اوراق مذکور در کمیسیون امور عدلیہ شورا تحت غور قرار داشت کمیسیون موصوف پس از تصحیح و اصلاح بعضی مواد و جملات قرار ٢ مورخه ٤٢ره٢٠ خودرا در زمینہ صادر نمود .

ز : - کمیسیون امور دفاع ملی : -

١ - صورت تصویب ٣٤٧ مورخه ٤٢ره٣١٩ مجلس عالی وزراء کہ راجع بہ (١٧) مادہ بحال ضمیمہ (٥) اصولنامه ضابطان احتیاط بودہ شورا اصل و در کمیسیون تخت غور قرار داشت بالاثر کمیسیون دفاع ملی در بارہ آن قرار ١ - ٤٢ره٤٧ خودرا صادر کرد .

٢ - ذریعہ مکتوب ٥٩٨ - ٤٢ره١١ مجلس عالی وزراء صورت تصویب ٥٥٩ - ٤٢ره٢٠ مجلس عالی وزراء بمع اوراق پروژہ ضمیمہ ٦ اصولنامه مکلفیت عسکری درباره خدمت شاقہ افراد مجلوین برای طی مراتب اصولی بہ شورا اصل و در کمیسیون امور دفاع ملی مطرح و تحت غور قرار گرفت کمیسیون بہ توضیح نظریہ قرار ٢ - ٤٢ره٧٢ خودرا صادر کرد .

٣ - اوراق تعدیل مادہ (٢) ضمیمہ (٣) اصولنامه ترفیع و تقاعد عسکری ضم مکتوب ٦٣٤ مورخه ٤٢ره١٤ دارالانشای مجلس عالی وزراء بہ شورا اصل در کمیسیون امور دفاع ملی شورا در موضوع غور و مذاقہ گردید کمیسیون درباره آن قرار ٣ مورخه ٤٢ره٧٦ خودرا بہ تایید تصویب مجلس عالی وزراء بدارالانشای شورا تفویض نمود .

١ - تصویب مورخ ٢٦ ثور ١٣٤٣ - راجع بہ تعیین روزهای کار مجالس عمومی و کمیسیونها و تعیین تعداد اعضاء در هر کمیسیون .

٢ - تصویب مورخ ٢٦ ثور ١٣٤٣ - راجع بہ تعیین تعداد و توضیح اسمای اعضاء کمیسیونهای ہشت گانہ کہ عبارت بود از کمیسیون امور تدوین قوانین کمیسیون سمع شکایات، کمیسیون معارف، صحیحہ و مطبوعات، کمیسیون امور مخابرات، کمیسیون امور عدلیہ، کمیسیون دفاع ملی، کمیسیون امور مالی و بودجہ و کمیسیون امور خارجہ .

٣ - تصویب ٢٧ ثور ١٣٤٣ - راجع بان انتخاب معینان و منشی های مجلس عمومی در اثر رای گیری مجلس عمومی کہ عبارت بود از بناغلی ولی محمد (رحیمی) وکیل آقچہ بحیث معین اول و بناغلی دکتور سید حشمت الله وکیل مرکز کابل بحیث معین دوم بناغلی غلام غوث (سلیم عالمی) وکیل مرکز غزنی بحیث منشی اول بناغلی میرزا گل محمد وکیل خاص کتر بحیث منشی دوم .

اعلیٰ حضرت معظمہ مایوسی و علیٰ حضرت ملکہ معظمہ ، بہمناسبت تجلیل روز معلم نمایندگان معلمات
و معلمان معارف کشور را در قصر گہخانہ بحضور شان پذیرفتند. (۳ عقرب ۱۳۴۲)

اعلیٰ حضرت معظّم ہمایونی هنگام مسافرت شان جرئتہما بنہ و ملاحظہ اور عرفانی
وزراعتی ولایت پکتیا، عدہ از طلاب خردسال یکی از بنو و نغی های خوست را وارد نوازش
قراردادہ و راجع بہ دروس و مملومات حاصلہ شان پرسشہایی فرمائند یا مہ قابل طلاب
در محضر شاعر فاضل پرور خود بہ عرض جوابات سبقت میجویند .
(۱۴) عقرب ۱۳۴۲

٤ - تصویب ٢٧ ثور ١٣٤٣ - راجع به تعیین دونفر نمایندگان در جمله هیأت مراقبت ذخیره بانکوت در دافغانستان بانک که با تړآن ښاغلی میرزامحمد

وکیل جبل السراج و ښاغلی محمد نسیم (پروانه) وکیل غورات، درین موضوع موظف و تعیین شدند .

٥ - تصویب ٢٧ ثور - راجع به تعیین و انتخاب رؤسا و معاونان و منشی های کمیسیون های ششگانه کمیسیون قوانین ، کمیسیون مالی و بودجه و تجارت ، کمیسیون امور زراعت ، فوائد عامه ، معادن و صنایع ، کمیسیون صحیه ، مطبوعات و معارف کمیسیون امور عدلیه . کمیسیون امور خارجه

٦ - تصویب ٢٨ ثور ١٣٤٣ - راجع به تعیین ده نفر وکلا با اساس ماده (٧٠) اصولنامه اساسی که بمعیت و اشتراک ده نفر اعضای اعیان بصورت مجلس مختلط در فقرات پروژة ضمیمه ٦ اصولنامه عسکری راجع بمسأله شاقه و در موضوع ترتیب اخذ محصول مواشی و در موضوع پروژة اصول محاکمات جزایی غور و ابراز نظر کرده و مسأله رابمجلس عمومی شورا ارائه دارند .

٧ - تصویب ٥ جواز ١٣٤٣ - راجع به پنج ماده معاهده منع آزمایش های ذروی در قضا و ماورای جو وزیر آب .

٨ - تصویب مورخ ٥ جوزا ٤٣ - راجع به تعدیل ماده (٢) اصولنامه حاضری و رخصتی ماموران که حاضری ماموران و مستخدمان موسسات دولتی که تا ساعت ١٢ ظهر ادامه یابد .

٩ - تصویب مورخ ٥ جوزا ٤٣ - راجع به تعدیل حصه (ج) تعدیل ضمیمه ١٣ اصولنامه حاضری مامورین که ماه رمضان در چار ماه زمستان تصادف کند حاضری مامورین از ساعت ٩ الی ٢ ظهر ادامه یابد .

١٠ - تصویب مورخ ٥ جوزا ٤٣ - راجع به تعدیل کلمه «تعلیمات نامه» به اصولنامه، در ماده (٤٠) اصولنامه بودجه و محاسبه .

١١ - تصویب مورخ ٥ جوزا ٤٣ - راجع به تعیین معاون و دونفر منشی کمیسیون سمع شکایات و تعیین رئیس معان و منشی کمیسیون دفاع ملی که در کمیسیون دفاع ملی ښاغلی عبدالرزاق وکیل دوشی بحیث رئیس و ښاغلی میرزاوکیل

ارگون بحیث معاون، ښاغلی حاجی رحمت وکیل حاجی بحیث منشی در کمیسیون سمع شکایات ښاغلی عبدالله (رحمانی) وکیل چخان سوز بحیث معاون

بناغلی حاجی عبدالقیوم وکیل خاکریز و بناغلی عبدالرشید وکیل بلخ
بحیث منشی های کمیسیون برگزیده شدند .

۱۲ - تصویب مورخ ۱۲ جوزا ۴۳ - راجع به بودجه سال ۱۳۳۰، ۱۳۳۱ و ۱۳۳۲
معاشات و مصارفات و عواید دوائر دولتی و موسسات و تصدی های دولتی،
متقاعدین ملکی و عسکری و قروض سنوات ۱۳۳۱ و ۱۳۳۲ .

۱۳ - تصویب مورخ ۱۲ جوزا ۴۳ - راجع به (۹) ماده موافقت نامه فرهنگی بین دولت
پادشاهی افغانستان و جمهوریت مردم هند .

۱۴ - تصویب مورخ ۱۸ جوزا ۴۳ - راجع به (۹) ماده موافقت نامه همکاری فرهنگی
بین دولت پادشاهی افغانستان و جمهوریت مردم بلغاریا .

۱۵ - تصویب مورخ ۱۸ جوزا ۴۳ - راجع به لایحه محصولات اضافی هوایی پستی
صادره خارجه شامل ۱۱ شماره .

۱۶ - تصویب مورخ ۱۸ جوزا ۴۳ - راجع به شامل شدن هفت نفر وکلادر کمیسیون
قوانین و دو نفر وکلا در کمیسیون معارف، صحیحیه و مطبوعات که علاوه
بر اعضای سابق بحیث عضو جدید تعیین شدند .

(بقیه گزارشهای مجلس عالی اعیان از صفحه ۳۲)

۱۶ : - راجع به پروژه قانون اصول محاکمات تجارتی مندرجه (۳۲۴) ماده و حاوی
شش باب و سی و پنج فصل .

۱۷ : - راجع به معاهده منع آزمایش های ذروی در فضا و ماورای جو و زیر آب
که بین حکومت ایالات متحده امریکا، بریتانیا، و اتحاد جماهیر شوروی
سوسیالیستی موافقت شده و نمایندگان افغانستان نیز آنرا امضاء کرده اند
و به تصویب مجلس شورای ملی و اعیان رسیده است .

۱۸ : - موافقت نامه همکاری فرهنگی بین دولت پادشاهی افغانستان و جمهوریت
مردم بلغاریا مندرجه (۹) ماده .

۱۹ : - موضوع موافقت نامه فرهنگی بین حکومت شاهی افغانستان و دولت جمهوری
هند مندرجه (۹) ماده .

۲۰ : - راجع به (۱۱) فقره محصولات اضافی پستی .

۲۱ : - راجع به تعدیل ماده (۴۰) اصولنامه بودجه و محاسبه که کلمه (تعلیمات نامه)
در ماده مذکور بکلمه اصولنامه تعدیل یافته است .

د عدلی د وزارت تشکیل

د وزیر
معین

د وزیر سکرتر
د مخصوص قلم مدیر
اداری رئیس
د مامورینو مدیر
د محاسبی مدیر
د خدماتو مدیر
د بودجی مدیر
د آرشیف مدیر
د قوانینو دحیرنی مدیر
د قوانینو د تسوید مدیر
د حقوقی فتواو مدیر
د تالیف او ترجمی مدیر
د عدلی د مجلی مدیر
د رسمی ژورنال مدیر
د کتابخانې مدیر
د کتبی او خیرنی لوی مدیر
د پلتنی رئیس
د عدلی د ارتباط مدیر
د جمعیت العلما رئیس
د ذهنی پراختیاو مدیر
د عدلی طب لوی مدیر
د بین المللی روابطو مدیر
د اهل خبره مدیر
د تمیز عالی رئیس
د تمیز د لیکنو مدیر
د مدعی العمومیت مدیر
د تجارتی غلامواو اسنادو د ثبت
لوی مدیر
د حکومت د قضایی اداری رئیس

د عدلی وزیر
د عدلی سید شمس الدین مجروح

« عبدالکریم »

« فیضان الحق شفیق »

« محمد محسن صافی »

« عبدالاحد مجیب »

« عزیزالله »

« محمد وزیر »

« سید عنایت شاه »

« عبدالرحمن رؤفی »

« بنیادلی عبدالواحد وجدانی »

« محمد یوسف روشنفکر »

« محمد علی پیام »

« حشمت الله »

« محمد گلاب ننگرهاری »

« عبدالکریم حقانی »

« محمد اسماعیل »

« محمد کریم شادان »

« مولوی عبدالصیر »

« بنیادلی پاینده محمد »

« بنیادلی کبیرالله سراج »

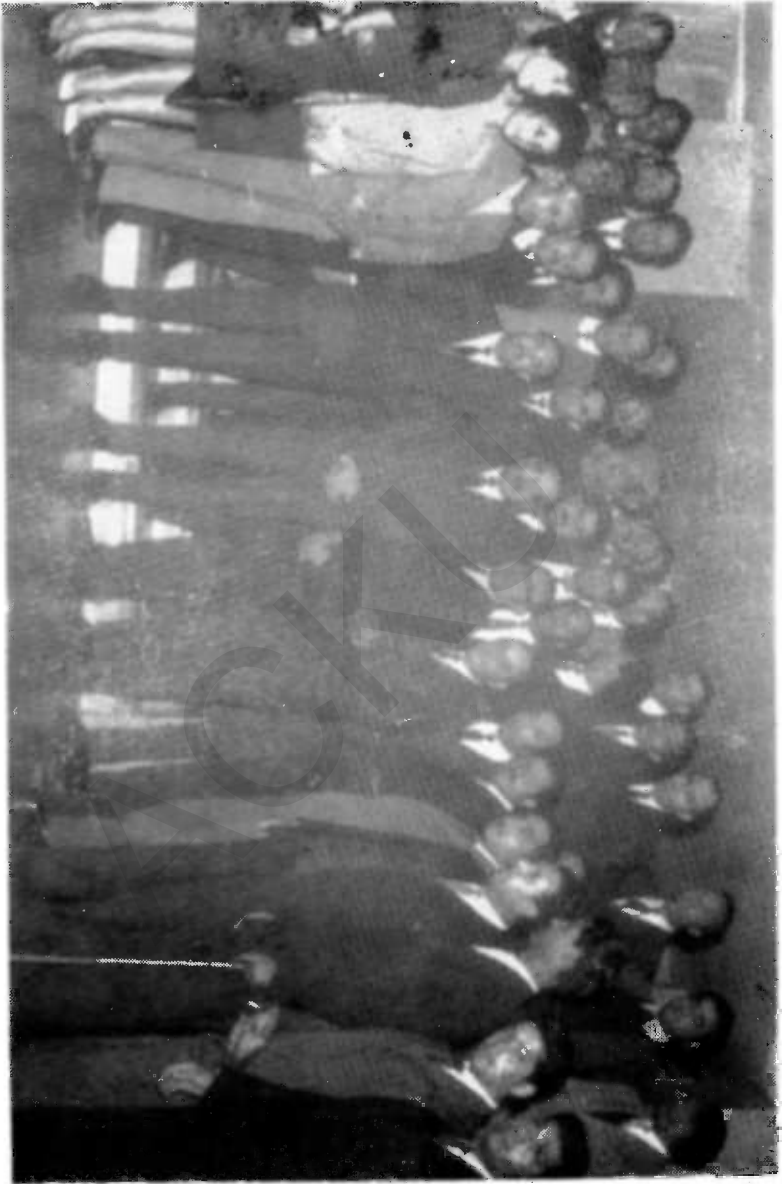
د حکومت د قضايي مشاور	د بياغلي محمد اکبر پامير
د مامورينو د تمیز د محکمی رئیس	« عبدالباقي
د ليکنو مدير	« محمد نسيم
د مامورينو د مرافعی د محکمی رئیس	« عبدالله « غفار شاد «
د ليکنو مدير	« محمد امين شريفی
د ملکی مامورينو د مرکزی محکمی رئیس	« محمد انور واحدی
د ليکنو مدير	« سيد احمد فراق
د تجارتي تمیز رئیس	« غلام محمد وفا
د تجارتي مرافعی د محکمی رئیس	« محمد حسن نادى
د ليکنو مدير	« محمد طاهر صافى
د تجارتي د لومړني محکمی رئیس	« دکتور محمد قاسم فاضلی
د پروان ولايت د مرافعی د محکمی قاضی	« محمد اسرار
د پروان ولايت د لومړني محکمی قاضی	« حياة الرحمن
د باميان د لومړني محکمی قاضی	« خداداد
د باميان ولايت د مرافعی محکمی قاضی	« نظر محمد
د کندهار د مرافعی محکمی قاضی	« خواجه محمد
د کندهار د لومړني محکمی قاضی	« عبدالحق
د هلمند دلايت د مرافعی محکمی قاضی	« عبدالواسع
د هلمند ولايت د لومړني محکمی قاضی	« محمد رجب
د هرات ولايت د مرافعی محکمی قاضی	« عبدالله صافى
د هرات ولايت د لومړني محکمی قاضی	« فضل حق
د فراه ولايت د مرافعی محکمی قاضی	« محمود
د فراه ولايت د لومړني محکمی قاضی	« على احمد
د غوروات ولايت د مرافعی محکمی قاضی	« عبدالرحمن مبلغ
د غوروات ولايت د لومړني محکمی قاضی	« عبدالرزاق
د بادغيسات ولايت د مرافعی محکمی قاضی	« باى محمد
د بادغيسات ولايت د لومړني محکمی قاضی	« عبدالقادر
د مزار شريف ولايت د مرافعی محکمی قاضی	« محمد صديق
د مزار شريف ولايت د لومړني محکمی قاضی	« عبدالخليف
د فارياب ولايت د مرافعی محکمی قاضی	« خمارالدين
د فارياب ولايت د لومړني محکمی قاضی	« اوليا قل
د جوزجان ولايت د مرافعی محکمی قاضی	« جانان
د جوزجان ولايت د لومړني محکمی قاضی	« محمد عمر
د سمنگان ولايت د مرافعی محکمی قاضی	«
د سمنگان ولايت د لومړني محکمی قاضی	« عبدالسلام

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم با ښاغلی میکویان معاون اول اتحاد شوروی در دعوتیکه شام ۱۳ شمرطان ۱۳۴۳ به افتخار موصوف در قصر چهلستون ترتیب شده بود ښاغلی میکویان بنا بر دعوت معاون اول صدارت عظمی افغانستان ، طور رسمی به کابل مسافرتی کرد

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم با جلالتمآب ښاغلی لوینید برژنیف صدر هیأت رئیس شورای عالی اتحاد شوروی بعد از پایان مسافرت شان در کابل وداع می کنند. جلالتمآب برژنیف در ماه میزان ۱۳۴۲ بنا بر دعوت اعلی حضرت معظم همایونی به افغانستان تشریف آورده بودند .

بناغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم باجمیت روزنامه نگاران افغانی به
از بیان یک ملاقات و مصاحبه مطبوعاتی در کلوب مطبوعات

« نیاغلی عبدالقهار محمد یوسف « حسام الدین « محمدالله « عبدالرؤف « فضل الله « عبدالجلیل « فضل دعوی « محب الرحمن « عبدالرحمن « محمد عمر « محمد امین « گل محمد « شاه ولی « محمد یاسین « سراج الحق « محمد نعیم « سید سیف الدین « عبدالوزیر شہاب « اول گل « عبدالله « اظہار الحق « فضل الرحمن « بہرام الدین	د تخار ولایت د مرافعی محکمی قاضی د تخار ولایت د لومړنی محکمی قاضی د کندز ولایت د مرافعی محکمی قاضی د کندز ولایت د لومړنی محکمی قاضی د بدخشان ولایت د مرافعی محکمی قاضی د بدخشان ولایت د لومړنی محکمی قاضی د ننگرهار ولایت د مرافعی محکمی قاضی د ننگرهار ولایت لومړنی محکمی قاضی د لغمان ولایت د مرافعی محکمی قاضی د لغمان ولایت د لومړنی محکمی قاضی د کنړ ولایت مرافعی محکمی قاضی د کنړ ولایت د لومړنی محکمی قاضی د پکتیا ولایت د مرافعی محکمی قاضی د پکتیا ولایت د لومړنی محکمی قاضی د غزنی ولایت د مرافعی محکمی قاضی د غزنی ولایت د لومړنی محکمی قاضی د کنواز ولایت د مرافعی محکمی قاضی د کنواز ولایت د لومړنی محکمی قاضی د زابل ولایت د مرافعی محکمی قاضی د زابل ولایت د لومړنی محکمی قاضی د ارزگان ولایت د مرافعی محکمی قاضی د ارزگان ولایت د لومړنی محکمی قاضی د لوگرد ولایت د مرافعی محکمی قاضی د لوگرد ولایت د لومړنی محکمی قاضی د میدان او ودرکو ولایت د لومړنی محکمی قاضی د میدان او ودرکو ولایت د مرافعی قاضی د کاپیسا ولایت د لومړنی محکمی قاضی د کاپیسا ولایت د مرافعی محکمی قاضی د چخانسور ولایت د مرافعی محکمی قاضی د چخانسور ولایت د لومړنی محکمی قاضی د بغلان ولایت د مرافعی محکمی تجارتی قاضی د بغلان ولایت د لومړنی محکمی قاضی
---	---

اجراآت وزارت عدلیه

نخست باید متذکر شد که مسوده قانون اساسی جدید حاوی فصلی بنام قضاء است و در آن باین رکن دولت از لحاظ حقوقی و سیاسی و وظیفه و موقع خاصی و مهمی داده شده است .

قوه قضایه بر اساس مواد قانون اساسی جدید بعد از تصویب آن بحیث یک رکن مستقل دولت و بصفت یک دستگاه منفصل از قوه اجراییه عرض وجود میکند. چون وظیفه مقدماتی این کار بزرگ نیز بر عهده وزارت عدلیه گذاشته شده لهذا وزارت عدلیه احساس مکلفیت کرد که در همین بودجه و پلان سال ۴۳ خود ارقام و مطالب مربوط به اقدامات تمهیدی انفصال قوه قضایه را نیز بگنجانند.

جهت برآوردن اهداف مورد نظر و بمنظور تعمیم قوانین جدید مانند اصولنامه اصول محاکمات تجارتي و قانون علایم تجارتي وزارت عدلیه بعد از اخذ نظریات هیأت متخصصان جمهوریت عربی متحد و گروه مشاوران هیأتی راز ماموران مسلکی خود به ترتیب تشکیل بودجه و پلان جدید وزارت عدلیه مؤلف ساخت .

گزارشهای ریاست تفتیش :

۱ - مدیریت نشرات و مجله الفلاح : از سنبله ۴۲ - الی اخیر جزو سال ۴۳ به طبع سه جلد کتب مسلکی و هزار جلد مجله ماهانه الفلاح موفق گردیده و امید میرود که آینده در تعداد طبع آن افزودی بعمل آید .

۲ - مدیریت بین المللی : لوی فوژیر حقوق دان فرانسوی از طرف وزارت عدلیه مخصوصاً کمیته قانون اساسی به افغانستان دعوت شد تا در تکمیل این پروژه همکاری نماید آقای موصوف با سفارت کبرای افغانی در تماس شده و موافقه نمود تا در اوایل ماه اکتوبر ۴۶۲۳ بکابل مراجعت نماید .

۳ - همچنان بنا بر دعوت وزارت عدلیه و موافقه جمهوریت متحد عربی بناغلی صلاح الدین محمود حبیب بناغلی حسین العارف و بناغلی مصطفی المنفلوطی سه نفر متخصصان مصری جهت مطالعه امور قضایی و عدلی بتاريخ ۱۵ میزان ۴۲ وارد کابل گردیدند .

۴ - در برج جدی ۴۲ راجع به حقوق بین الدول یک سیمینار در شهر سنگاپور دایر گردید و بنا بر دعوت سیمینار مذکور وزارت عدلیه بناغلی مجیب لیسانسه حقوق رابه حیث نماینده خویش جهت اشتراك به آن سیمینار اعزام نمود : علاو تأ وزارت عدلیه از بورسهای علمی بعضی ممالک دوست نیز بصورت مطلوب استفاده کرده و یکتعداد ماموران خود را بفرصت تحصیلات عالی فرستاده است .

مدیریت عمومی تالیف و ترجمه

اجراآت مدیریت عمومی تالیف و ترجمه از سنبله سال ۴۲ - الی اواخر جزوای سال ۴۳ مشتمل بر موضوعات تقنینیه است که به همکاری مشاوران جمهوریت

- عربی متحد تسوید و ترجمه شده و برخی از آن تحت اجرا میباشد. علاوه تا کتب علمی مورد استفاده آنی توسط ماموران داخلی تألیف و ترجمه گردیده است.
- ۱ - خدماتی را که متخصصان خارجی (جمهوریت عربی متحد) انجام داده اند .
- الف -** کارهای بناغلی محمد مصطفی المنفلوطی، قانون ساطه قضایی محصولات قضایی تنظیم و اعمال فنی بحضور هیأت قضاییه و ماموران محاکم مرافعه .
- ب -** کار های بناغلی صلاح الدین محمد حبیب . قانون اجراءات جنایی، عقوبات جزاء .
- ت -** کارهای بناغلی حسین العارف، قانون تحریر و تأیق شرح العقاری خرید و فروش املاک .
- ۲ - کارهاییکه توسط ماموران داخلی انجام داده شده عبارت از کتاب اسناد تجارتی از حقوق افغانستان و مقایسه آن با حقوق فرانسه، آلمان و سویس میباشد که بناغلی عبدالواسع سراج متصدی اینکار بوده است .

مرکز انکشاف ذهنی وزارت عدلیه

این مرکز تربیوی تاسیس ضمن خدمت عهده داراست تا همه گونه کمک های آموزش سمعی و بصری را جهت انکشاف و بلند بردن سویه مسلکی و تقویه ماموران و منسوبان اعم از ماموران قضایی و اداری فراهم نماید این مرکز در اوایل سال ۴۳ تاسیس و بکار انداخته شد و درین مرکز اساسات ذیل تدریس میگردد .

الف - کورس های لسان :

۱ - کورس های انگلیسی هفته سه ساعت :

۲ - « عربی » دو ساعت .

ب - « مسلکی :

۱ - « و تأیق .

۲ - کورس های محاسبه .

فتوای حقوقی

از ازل سنبله ۴۲ - الی جوزای ۴۳ به تعداد ۹۰۰ مکتوب جهت استتهدا و مشوره حقوقی از وزارت ها و دوائر مختلف رسیده و جوابات آنها نیز تکمیل و به مراجع اصلی مخابره گردیده است همچنین ۱۲۸ نامه استتهدایی از طرف محاکم مربوطه عدلیه راجع به موضوعات جزایی مواصلت نموده و جوابات آنها تکمیل و بدوایر مربوطه آن فرستاده شده است .

مدیریت کتابخانه

تاسیس یک کتابخانه در مرکز وزارت عدلیه یکی از نیازمندی های بزرگی بود که وزارت عدلیه به تاسیس آن موفق گردید این کتابخانه که در بدو تاسیس خیلی کوچک اما درین اواخر به اثر امداد کشورهای مختلف غربی و ایشافون دیشن تاندازه مجهز گردیده است شامل کتب حقوقی، شرعی، قانونی، تاریخی و یک

تعداد شامل موضوعات علمی دیگر میباشد .
مدیریت قوانین

وزارت عدلیه لزوماً برای اینکه امور تقنین بدرستی صورت بتواند گرفت مدیریت قوانین رابه چند شعبه دیگر انکشاف وانشعاب داد بنابراین وظایف مدیریت قوانین راشعبه‌های مهم آتی تمثیل میکند .

الف - مدیریت تسویدقوانین .

ب - « تدقیق »

ج - « فتوای حقوقی »

الف - مدیریت تسوید قوانین: این مدیریت فعلا از زمره مدیریت های جدیدالتشکیل ریاست قوانین بوده و تسوید پروژه های دوایر دولتی را عملی نموده است .

ب - مدیریت تدقیق : این شعبه پروژه های تسویدقوانین مختلف را که به این شعبه وارد میشود تحت تدقیق قرار میدهد .

ریاست اداری : تمام وظایف مربوط خود را بوجه احسن انجام داده است .

ریاست تمیز مامورین ملکی

فقرا تیکه از سنبله ۴۳ - الی اخیر جوزا به محکمه تمیز مامورین رسیده ۹۱ - فقره و فقرا تیکه به فیصله رسیده ۱۷ - فقره و آنکه دوباره تجدید نظر مسترد شده ۱۴ - فقره و فقرا تیکه اکنون تحت غور میباشد - ۴ فقره است .

مرافعه مامورین ملکی

از سنبله ۴۲ جوزا ۴۳ تعداد فیصله های محکمه مرافعه بطور یقین ۱۲۹ فیصله از اول سرطان ۳ - الی اخیر سنبله بطور تخمین به ۳۹ فیصله میزنند .

ریاست تمیز تجارتي

فقرا تیکه از سنبله ۴۲ - الی جوزا ۴۳ تحت فیصله قرار گرفته شده است ۱ تا ۶ فقره است .
فقرا تیکه تحت غور بوده و تا سنبله ۴۳ - امکان فیصله آن میرود - ۴ فقره میباشد .

ریاست تفتیش

مفتشان و ماموران اداری ریاست تفتیش نظربه سیستم قضایی و اداری بدوگروپ مختلف تقسیم گردیده است .

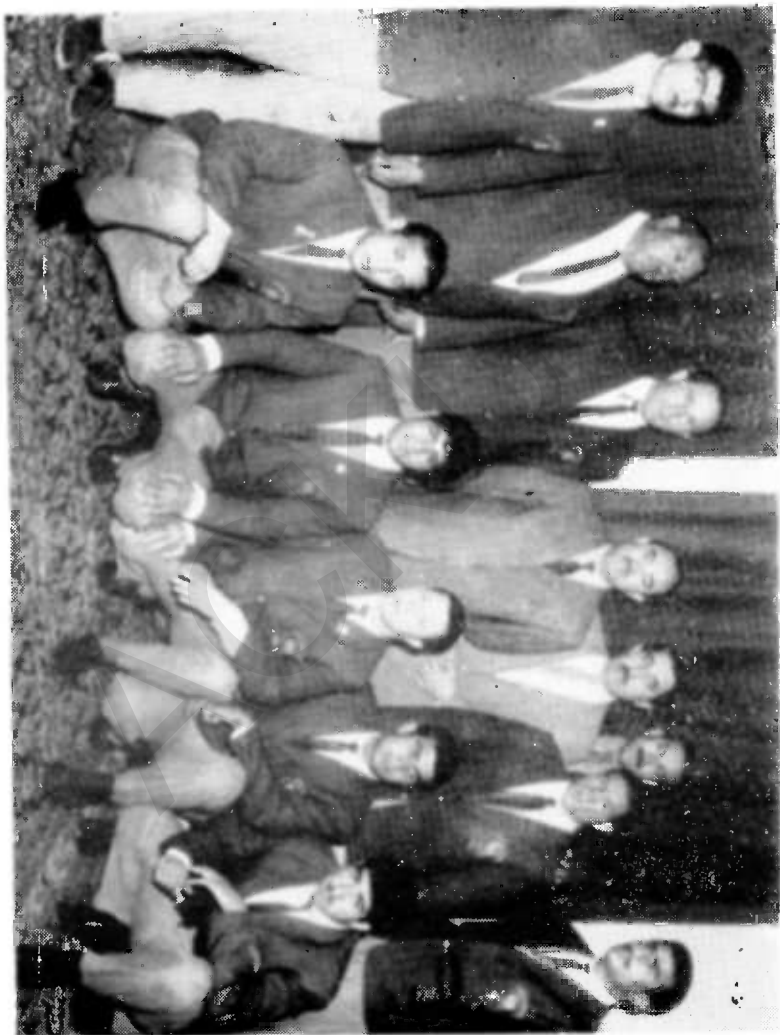
۱ - قسمت مفتشان

۲ - قسمت اداری

« ختم »

از مناظر مسافرت بناغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم در صفحات شمال
کشور ، هنگامیکه بناغلی ولسوال امام صاحب از طرف اهالی آن منطقه
ورود بناغلی صدراعظم را خبر مقدم می گوید (زمستان ۱۳۴۲)

دكتور محمد يوسف صدار اعظم تيم بهلواني ملي افغانستان را بهماز بازگشت
سفر اتحاد شوروي در قهرص صدار اعظمي به حضور خود پذيرفتند ، تيم بهلواني
افغانستان بنا بر دعوت مقامات سيورتي اتحاد شوروي جبهه اجرائي يكسلسله
مسابقات بهلواني به بهقي ايالات اتحاد شوروي عزيمت کرده بود
(ماه جبهی ۱۳۴۳)

د پلان دوزارت تشکيل

دوزارت کفيل
معين
د مخصوص قلم مدير
د احصايي او تنبعا تو درياست کفيل
مرستيال

د تنبعا تو لوی مدير
د اقتصادي تحليل مدير
د قيمتونو او دبانگي اومالي مدير
د اقتصادي شاخصو، دپانگي تشکيل

او دملي عوايدو مدير
د احصايي لوی مدير

د صنايع او تجارت مدير
د حمل و نقل او مخابراتو مدير
د احصايي او بشري قواو مدير
د روغتيا او پوهني مدير
د کرهني او نفوسو مدير
د پلان رئيس

مرستيال

د انسجام او توحيد لوی مدير
د بانکداري او مالي مدير
د اساسي پنگي اچولو مدير
د موادو دتپي اوموازي مدير
د پلان د بشري قواو مدير
د پروژي او پروگرام لوی مدير
د کاتو او صنايعو مدير
د کرهني او ابو لگولو مدير
د اجتماعي خدماتو مدير
د مواصلاتو اوفوااندعامي مدير

د پلان دوزارت کفيل
نباغلي عبدالله يفتلي

نباغلي عبدالله يفتلي

« مير محمد صديق فرهنگ

« خيال احمد

.....

.....

نباغلي محمد يوسف فرید

« عبدالله صديق امير

« محمود

« سيد محمد ميوند

« عبدالهادي احمدزي

« صالح محمد نورزاي

« احمد شاه

« محمد شعيب

« نذير احمد زکريا

« شيرآقا کشاورز

« محمد اسحق عثمان

« سردار وليشاه

« محمد خان

« عبدالقادر ياري

« عبدالوکیل

« برك

« محمد شريف

« سميد امين الله بها

« دكتور محمد نواز

« وکیل احمد نوري

« حبيب الله حبيب

« عبدالعزيز فروغ

د تجارت مدیر	بناغلی محمد انور مهر
د منطقوی پراختیا و مدیر	« عبدالطیف
د خارجی مرستی داریتباطلوی مدیر	« فقیر نبی الفی
مدیر په څلرمه رتبه	« هدایت الله عزیزی
مدیر په څلرمه رتبه	« محمد انور
اداری لوی مدیر	« محمد موسی خداداد
مرستیال	« محمد رفیق
د مامورینو مدیر	« عبدالاحد
د محاسبی مدیر	« عبدالخلیل
د عامو خدمتو مدیر	« احمدجان
د پانوی مدیر	« عبدالرحمن

اجراآت وزارت پلان

وزارت پلان که مسئول توحید و انسجام بخشیدن کلیه پروگرامها و مسایل اقتصادی کشور تحت رهنمایی های حکومت میباشد پیوسته بجهه وزارت خانها و مؤسسات که طرح پروگرامهای علیحده و جداگانه شان در حقیقت پلان های مجموعی را تشکیل میدهد با صدور هدایت نامه هادر تماس بوده و پیشنهادات و درخواست های منابع متذکره را از نظر علمی بودن و تطابق آنها به پالیسی های طویل المدت اقتصادی مطالعه میکند و در راه متوازن ساختن و تناسب دادن پروگرامها و پروژه های مورد نظر با اهداف انکشافی مملکت به مقایسه منابع مالی و بشری صرف مساعی مینماید .

کومیته توحید و انسجام مرکب از معین های وزارت خانهاییکه در پلان سهم دارند بعضی مؤسسات مهم اقتصادی میباشد که بائر پیشنهاد وزارت پلان و تصویب مجلس عالی وزراء دایر گردید تا مشکلاتی را که از ناحیه فقدان هم آهنگی در بین فعالیت های وزارت خانهای مختلف بعضاً بروز میکرد رفع نماید .

کمیته از بدو تاسیس خود تا اکنون طی ۱۵ جلسه تصاویب و تجاویز مهمی را در مورد مسایل وارده اتخاذ نموده که نمودار هم آهنگی مزید در فعالیت های مختلف اقتصادی کشور میباشد .

ریاست احصاییه و تبغات :

وظیفه این ریاست جمع آوری احصاییه های دقیق و تحلیل اوضاع اقتصادی

مملکت میباید اجراءات عملی ریاست احصایه و تنبغات در جمع آوری احصایه‌ها به این ترتیب شروع میشود که فورمه‌های مخصوص خود را بمنظور تهیه احصایه‌ها درست و اساسی به دوایر مربوطه میسپارد تا آنها معلومات لازمه را به رهنمایی شعبات مربوطه ریاست احصایه و تنبغات وزارت تکمیل کرده و بعد از خانه پری فورمه‌ها را دوباره بدسترس این ریاست قرار بدهند و بعداً وقتیکه این احصایه‌ها جمع گردید ریاست احصایه آن معلوماتی را انتشار میدهد که در حل نمودن پروبلم‌های اقتصادی از آن استفاده بتواند شد .

باساس همین جداول امور صنعتی ، زراعتی ، تجارتی ، وبانکداری و بیلانس تادیات و دیگر نقاط مهم اقتصادی و مالی زیر غور و مطالعه قرار میگیرد . باین سلسله برای طرح کردن پلانهای اقتصادی در مملکت و سنجیدن ارقام احصایوی مورد ضرورت سروی پنجمه قریه که شامل يك سلسله معلوماتی در مورد نفوس و زراعت میباشد دوسال قبل شروع وبالاخره درماه دوم سال جاری نشر گردید . جمع آوری مواد این رساله و چاپ آن از نگله احصایه برای تدوین پروژه‌های اقتصادی کشور اهمیت بسزائی دارد .

ریاست پلان :

ریاست پلان وزارت پلان که دارای دو مدیریت عمومی توحید و انسجام و پروگرامها میباشد عهده دار تنظیم پلان‌ها و ترتیب و تدوین بودجه انکشافی بوده و همچنین وظیفه بررسی و تعقیب پروگرامهای انکشافی را بدوش دارد . ریاست پلان بوسیله شعب و دوائر خود امور انکشافی و پروژه‌های تحت ساختمان را مراقبت نموده و همچنین استعمال قرضه‌های بین‌المللی را با انطباق بودجه انکشافی روی پروژه‌های مختلف کشور نظارت میکند و علاوه بر راپورهای موقوت به پیشرفت کار باجمع آوری راپور مشاهدات متخصصان مربوطه نیز می‌پردازد . مبادی ترتیب بودجه‌ها و مصارف انکشافی را از راه مفاهمه با آمران مربوطه دستگاه‌های مختلف تحت اجراء گرفته و بنا میگذارد .

مدیریت عمومی ارتباط تعاون خارجه :

این شعبه وظیفه توحید و انسجام امداد تخنیکي و مالی دول خارجی را در افغانستان بعهده دارد و همیشه درصد است تا از کمک‌های لازمه تخنیکي بحد اعلی آن استفاده برده و در حصه خود جهت تحقق و پیشبرد پلان‌های اقتصادی مملکت فعالیت نماید .

اجراءات سال ۴۲ و ۴۳ ارتباط خارجه را به ترتیب ذیل خلاصه میتوانیم کرد .

۱ - تحت پروگرام توسعهی ملل متحد :

بصورت مجموعی ۴۵ متخصص ، ۶ فیلوشپ و مواد برای دوایر دولتی حصول شده است .

(بقیه در صفحه ۲۰۸)

جمعیتی از قضات افغانی حین ورود در میدان هوایی قاهره ، دسته قضات مذکور در ماه ثور ۱۳۴۳ جبهه مطالعات قضایی و مشاهده مناکم عدلی و حقوقی جمهوری عربی متحد عازم آنکشور شده بودند .

د پوهنې د وزارت تشکیل

ښاغلی دکتور محمد انس
ښاغلی داکتر عبدالحکیم « ضیائی »

وزیر
تدریسی معین

د ادارې معین کفیل « »

د فنی بورډ غړی ښاغلی دکتور میر نجم الدین
« انصاری »

د فنی بورډ غړی « عبدالغفور (برینا) »

د فنی بورډ غړی « عبدالغفور (احمدی) »

د فنی بورډ غړی « احمد علی (کهزاد) »

حسابی مشاور « صوفی فخرالدین »

د ثانوي تدریساتو رئیس « »

د مرستیال کفیل « محمد هاشم (رحیمی) د پوهنې وزیر ښاغلی دکتور محمد انس

د مسلکي تدریساتو رئیس
مرستیال

د ابتدایي تدریساتو رئیس

د مرستیال کفیل

د دارالتالیف د رئیس کفیل

د دارالتالیف غړی :

۱ - ښاغلی داکتر احمد « جاوید »

۲ - ښاغلی غلام علی « غنیتلی »

۳ - ښاغلی عبدالغنی « غنی »

۴ - ښاغلی راز محمد « وینس »

۵ - ښاغلی علی احمد

۶ - ښاغلی محمد حسین

د تالیف او ترجمې مدیر

د عرفان د مجلې مدیر

مرستیال

د پوهنې د مجلې مسئول مدیر

ښاغلی داکتر سیف الرحمن (صمدی)
« حمایت الله »

« پوهاند غلام سرور (رحیمی) »

« محمد عمر »

« عبدالسمع (مدهوش) »

ښاغلی دین محمد (مفطر)

« غلام محی الدین (شیوا) »

« محمد امان (فارغی) »

میرمن شریفه (خوگیانی)

- د کابل د عامې کتابخانې د لوی مدیریت کفیل
- د مرستیال
- د کوچنیانو ژغ د مجلې مدیر
- د پلټنې او نظارت رئیس
- د مرستیال
- د پلټنې غړی
- د پښتو ټولنې مشر
- د مرستیال
- د تالیف او ترجمې مدیر
- د ادبیاتو مدیر
- د لغاتو مدیر
- د پښتو تدریساتو مدیر
- د کابل مجلې مسئول مدیر
- د زېري جریدې مسئول مدیر
- د تاریخ د ټولنې رئیس
- د آریانا د مجلې مسئول مدیر
- د افغانستان مجلې مدیر
- د خپرونو او کتابخانې مدیر
- اداری مدیر
- مسلكی غړی
- د موزی او حفریاتو مدیر
- د تجارتي صنایعو د موسسې رئیس
- د اجرائیې مدیر
- د محاسبې او کنترول مدیر
- فني مدیر
- د خیاطی آمر
- د کاشی کاری او تباشیر جوړولو آمر
- د پاڼو مدیر
- د مرستیال
- د سپورت لوی مدیر
- د مرستیالان
- د ودانیو مدیر
- د روغتیا پالنې رئیس
- د غاښو د داکتر مرستیالان
- داکتر
- داکتر
- د کابل د عامې کتابخانې د لوی مدیریت کفیل
- د مرستیال
- د کوچنیانو ژغ د مجلې مدیر
- د پلټنې او نظارت رئیس
- د مرستیال
- د پلټنې غړی
- د پښتو ټولنې مشر
- د مرستیال
- د تالیف او ترجمې مدیر
- د ادبیاتو مدیر
- د لغاتو مدیر
- د پښتو تدریساتو مدیر
- د کابل مجلې مسئول مدیر
- د زېري جریدې مسئول مدیر
- د تاریخ د ټولنې رئیس
- د آریانا د مجلې مسئول مدیر
- د افغانستان مجلې مدیر
- د خپرونو او کتابخانې مدیر
- اداری مدیر
- مسلكی غړی
- د موزی او حفریاتو مدیر
- د تجارتي صنایعو د موسسې رئیس
- د اجرائیې مدیر
- د محاسبې او کنترول مدیر
- فني مدیر
- د خیاطی آمر
- د کاشی کاری او تباشیر جوړولو آمر
- د پاڼو مدیر
- د مرستیال
- د سپورت لوی مدیر
- د مرستیالان
- د ودانیو مدیر
- د روغتیا پالنې رئیس
- د غاښو د داکتر مرستیالان
- داکتر
- داکتر

- د کابل د عامې کتابخانې د لوی مدیریت کفیل
- د مرستیال
- د کوچنیانو ژغ د مجلې مدیر
- د پلټنې او نظارت رئیس
- د مرستیال
- د پلټنې غړی
- د پښتو ټولنې مشر
- د مرستیال
- د تالیف او ترجمې مدیر
- د ادبیاتو مدیر
- د لغاتو مدیر
- د پښتو تدریساتو مدیر
- د کابل مجلې مسئول مدیر
- د زېري جریدې مسئول مدیر
- د تاریخ د ټولنې رئیس
- د آریانا د مجلې مسئول مدیر
- د افغانستان مجلې مدیر
- د خپرونو او کتابخانې مدیر
- اداری مدیر
- مسلكی غړی
- د موزی او حفریاتو مدیر
- د تجارتي صنایعو د موسسې رئیس
- د اجرائیې مدیر
- د محاسبې او کنترول مدیر
- فني مدیر
- د خیاطی آمر
- د کاشی کاری او تباشیر جوړولو آمر
- د پاڼو مدیر
- د مرستیال
- د سپورت لوی مدیر
- د مرستیالان
- د ودانیو مدیر
- د روغتیا پالنې رئیس
- د غاښو د داکتر مرستیالان
- داکتر
- داکتر

د کابل د عامې کتابخانې د لوی مدیریت کفیل

- د اکسريزو د څانگي متخصص
جراح
د آريانا دايرة المعارف د ټولني رئيس
د فارسي څانگي غړي
د پښتو څانگي مسئول مدير
د قلم مخصوص لوي مدير
مرستيال
د معلمانو او مامورانو لوي مدير
د مامورانو مدير
د معلمانو مدير
مرستيال
د اساسي تعليماتو مدير
اداري لوي مدير
مرستيال
د جنسي مدير
د نقدي مدير وکیل
د انبار مدير
د انبار معاون
د خريداري مدير
د معايني مدير
د تحصيلي مدير
د بودجي مدير
د دفترداري مدير
د پخواني پلټني مدير
د خارجي ارتباط مدير
د احصايي مدير
د کلوب مدير
د ليسو او ښوونځيو مديران
د حبيبي دليسي مدير
مرستيال
د نجات دليسي آمر
مرستيال
د غازي د ليسی مدير
مرستيال
د استقلال د لسی مدير
مرستيال
- « داکتر هوادا »
« سيداکبر »
« سردار محمد (منگل) »
ښاغلو عبدالنبي (منصوري) او محمد حکيم
ناھض
« علي محمد (شنواری) »
ښاغلي محمد ابراهيم (شريفی)
« دين محمد (صديقي) »
« محمد علم »
« عبدالفتاح »
« محمد يسين »
« محمد اسحق »
« عبدالعزيز »
« عبدالغفور »
« غياث الدين »
« غياث الدين »
« محمد انور »
« غلام حسين »
« عبدالحکيم »
« محمد ظاهر »
« محمد نادر »
« محمد انور »
« پاينده محمد »
« فيض محمد (ندرت) »
« مير حيات الله »
« محمد يونس (سکندر زاده) »
« عبدالعلي »
« محمد ايوب »
ښاغلي عبدالرحمن (عبادي)
« غلام حيدر »
« داکتر احمد شاه (جلال) »
« محمد عزيز »
« محمد اسحق (يوسفي) »
« محمد سرور »
« عبدالمجيد »
« احمد ضياء »

میرمن عزیزه (انوری)	د ملالی دلیسی مدیره
صالحه (نظام)	مرستیاله
میرمن حبیبه (صمدی)	د زرغونی د لیسی مدیره
پیغله حمیده	مرستیاله
.....	د محمود طرزی دلیسی مدیره.
بناغلی سیدجلال الدین	مرستیال
« محمد حسن « میاخیل »	د رحمان بابا د لیسی مدیر
« سید جان	مرستیال
« رحمت الله	د خوشحال خان د لیسی مدیر
.....	مرستیال
میرمن جمبله (فضل)	د میرمنو دلومړنی ښوونځیو مدیره
پیغله شیرین	مرستیاله
پیغله حمیرا (نورزایی)	د بلخی رابعی د لیسی مدیره
پیغله شفیقه عبادی او رحیمه پوپل	مرستیالان
بناغلی محمد ولی	د انصاری د منځنی ښوونځی مدیر
.....	مرستیال
بناغلی عبدالغفور (قرار)	د نادری د لیسی مدیر
.....	مرستیال
پیغله ماری (ابوی)	د عایشی درانی د لیسی مدیره
میرمن حنیفه او میرمن جمیله	مرستیالان
بناغلی عبدالقادر (عارفی)	د تجارتي لیسی مدیر
.....	مرستیال
بناغلی فضل الحق	د ابن سینا د منځنی ښوونځی مدیر
« محمد سالم	مرستیال
« سید اشرف	د ثانوی تخنیک مدیر
« عبدالستار	مرستیال
« بناغلی اعظم گل	د کرهني د لیسی مدیر
« قمرالدین	مرستیال
« محمد یعقوب	د کابل د میخانیکي ښوونځی مدیر
« عبدالغفور	مرستیال
« مزمل نالان	د صنایعو د ښوونځی مدیر
.....	مرستیال
بناغلی عبدالسمیع	د مرکزی دارالمعلمین مدیر
« محمد سالم (مسعود)	د دارالمعلمین مدیر
« سلطان عزیز (سلطانی)	مرستیال
« عنایت الله (کارگر)	د مرکزی تخنیک مدیر
« عبدالمجید	د مرکزی صنایعو مدیر

« محراب الدين « محمد سرور « عبدالغفور (باهر) ميرمن معصومه عصمتي (وردگي) ميرمن حبيبه (ضيا) ميرمن حفيظه (عزت) بناغلي نورالدين « شهاب الدين	د ابو حنيفي د مدرسې آمر مدیر د دمركزي ديني مدارسو مدير د نجونو روزلو دمجلې مديره مرستياله د نجونو د مجلې مديره د خاړني او ساتني مدير د نقدي مدير
---	---

بناغلي دكتور علي احمد پوپل وزير معارف هنگاميكه بهنامتيت آغاز سال تعليمي
۱۳۴۳ پيام خویشرا از راديو افغانستان ایراد می کند .
(ماه حوت ۱۳۴۳)

فعالیت‌های وزارت معارف

رپور اجراءات مدیریت قلم مخصوص :

مدیریت قلم مخصوص امور مربوط به شخص وزیر معارف را ترتیب و تنظیم داده است و امور مخصوص و مکاتیب وارده را که طور خاص از دوایر رسیده است بعد از ملاحظه وزیر به مراجع مربوط تفویض داشته است و هکذا به عرایض اشخاص نیز رسیدگی شده و بعضی اوامر و هدایات مقام وزارت به دوایر ذی‌علاقه سپرده شده است از برج سنبله ۱۳۴۲ تا اخیر برج جوزای سال ۴۳ به تعداد ۱۵۹۷ قطعه مکتوب خاص از مراجع مختلفه وارد و پس از هدایت مقام وزارت بمرجعش سپرده شده و همچنان به تعداد ۶۵۳ قطعه مکتوب خاص و راساً از طرف مدیریت قلم مخصوص به دوایر و مؤسسات مرکز وزارت صادر شده است .

رپور های دوایر کلتوری افغانی مقیم موشن ، واشنگتن ، بیروت ، ماسکو نیز به این مدیریت واصل و بعد از ملاحظه وزیر معارف به پوهنتون سپرده شده و قسماً غرض یاد داشت به مدیریت قلم مخصوص حفظ گردیده است پروتوکول های ملاقات و ارسال کاپی آن به شعبات مربوطه و انتظام اوقات ملاقات که از طرف زویر با اشخاص داخلی صورت گرفته ، در عرصه این مدت توسط این مدیریت انجام شده است .

گزارشهای ریاست تدریسات ابتدایی

فعالیت‌های مدیریت پلان ریاست تدریسات ابتدایی .

- ۱ - ترتیب بودجه انکشافی تجهیز و تعمیر در قید
 - ۲ - ترتیب بودجه تدویری انکشافی در قید
 - ۳ - تاسیس ۲۰ باب مکتب اساسی در معارف ولایات
 - ۴ - تعدیل ده باب مکتب دهاتی به اساسی
 - ۵ - تاسیس صد باب مکتب دهاتی
 - ۶ - تاسیس ۳۴ شعبه حرفه
 - ۷ - تاسیس ۵۰ کورس اکابر
- بر علاوه تاسیسات فوق‌الذکر تاسیسات دیگری نیز برای تربیه اولاد کوچی در ولایات ذیل افتتاح شده است .
- ۱ - در ولایت پکتیا
 - ۲ - در ولایت غزنی
- ۸ باب دهاتی
۶ باب دهاتی

- ۳ - در ولایت ننگرهار
 ۴ - در ولایت کندهار
- ۴ باب دهاتی
 ۱۲ باب دهاتی
- با آنهم بر علاوه تاسیسات فوق سهمیه ۸ باب دهاتی و سه باب اساسی جدید بمعارف پکتیا داده شد .
- بخوان و بدان**

نشریه بخوان و بدان مجله ایست که ماهوار از ریاست تدریسات ابتدائی بغرض بلند بردن سویه سواد و دانش نیمه باسواد ها نشر و توزیع میگردد. نشریه در حمل ۱۳۳۳ تاسیس گردید و تا سال ۳۵ تیراژ آن سه هزار نسخه بود به نسبت استقبال گرم مردم و استفاده شایانی که ازان بعمل آمد وزارت معارف تیراژ آنرا به پنجمزار نسخه بالا برد .

مجله سال بسال در سویه نشراتی ، طباعتی و صحافتی خود پیشرفت نمود تا اینکه در سال ۳۷ تیراژ آن به ده هزار نسخه بالا رفت .

ده سال است این نشریه ماعوار بصورت منظم و مرتب نشر میشود و برای مداومان کورسهای سواد خوانی ، فارغان مکاتب دهاتی و سایر نیمه باسواد های کشور مفت و رایگان توزیع میگردد .

منظور از نشراین مجله آنست که سویه یک نفر نیمه باسواد را در مدت چار سال بسویه سواد و دانش یکنفر فارغ التحصیل ابتدایی برساند . تاجاییکه تجربه شده آنائیکه نشریه رابصورت مرتب ومسلسل مطالعه کرده اند به مطلب رسیده اند .

تا این اواخر مجله بجریک نفر مدیر مسئول و یک نفر مهتم دیگر پرسونل فنی و اداری نداشت امسال وزارت معارف در تشکیل آن تجدید نظر نموده و تقرر بعضی اعضای جدید را منظور کرد .

وهم برای همکاران قلمی مجله اعطای حق الزحمه منظور شد . امسال درطرز توزیع مجله هم تجدید نظر بعمل آمد برای اینکه مجله بسهولت بدسترس نیاز مندان آن قرار بتواند گرفت چنین تجویز شد که باید مراکز فروش در مرکز وولایات دایر گردد چنانچه علی العجاله میتوانند یک شماره آنرا در بدل قیمت دو افغانی بدست آورند .

برای کورسهای سواد خوانی وشاگردان وفارغان مکاتب دهاتی کمافی السابق مجله بصورت رایگان توزیع میگردد .

امسایل مجله به یازدهمین سال نشراتی خود قدم گذاشته وامید است سویه نشراتی و طباعتی آن بهتر از گذشته باشد .

برعلاوه اجراءات متذکره ریاست تدریسات ابتدائی وزارت معارف در نظر دارد که هنر زیبایی خطاطی که از هنر های باستانی کشور عزیز ما است به تدریج از بین نرود برای اصول خطاطی در مکاتب و غیره کورس ها مجالس متعددی در ریاست تدریسات ابتدایی دایر شد و برای تطبیق آن تصاویر مطلوب اتخاذ گردید .

اجراءات مدیریت پروگرام های ابتدائی :

- مدیریت پروگرامها تاکنون در زمینه‌امور ذیل به اجراءات مقتضی موفق گردیده است .
- ۱ - تجدید نظر به تعلیمات نامه تدریسات ابتدایی که بعد از تصویب قانون معارف نشر میشود .
 - ۲ - تدوین پروگرام ساینس ابتدایی از صنف اول تا صنف ششم به لسان مادری و انگلیسی که فعلا تحت طبع میباشد .
 - ۳ - تألیف کتاب درسی ساینس برای صنف چارم که جهت طبع بریاست محترم دارالتالیف فرستاده شده است .
 - ۵ - تألیف کتاب درسی ساینس برای صنف ششم که جهت طبع بریاست محترم دارالتالیف فرستاده شده است .
 - ۶ - تجدید نظر بر پروگرام دینیات ابتدایی از صنف اول تا صنف ششم که مطابق آن ریاست محترم دارالتالیف کتب درسی صنوف اول الی ششم را مجدداً تألیف و طبع و بدسترس اسنفاذه طلاب مکاتب گذاشته است .
 - ۷ - تجدید نظر بر کتب جغرافیه صنوف پنجم و ششم که مطابق آن کتب متذکره مجدداً از طرف ریاست دارالتالیف تحت تألیف گرفته شده است .
 - ۸ - تجدید نظر بر کتب قرائت فارسی صنوف دوم تا ششم که مطابق آن کتب متذکره از نوطبع گردیده و فعلاً مورد استفاده مکاتب قرار دارد .
 - ۹ - تجدید نظر بر کتب تاریخ صنوف چهارم تا ششم که مطابق آن کتب متذکره از نوطبع و طرف استفاده مکاتب قرار گرفت .
 - ۱۰ - تجدید نظر بر کتاب صنف اول ابتدایی که هنوز کار آن جریان دارد .
 - ۱۱ - تدوین پروگرام جدید آرت و کار دستی و تطبیق آن بصورت تجربوی در بعضی از مکاتب ابتدایی .
 - ۱۲ - تجدید نظر بر پروگرام جدید آرت و کار دستی که درین اواخر کار آن تمام شده و در تمام مکاتب آماده تطبیق میباشد .
 - ۱۳ - تألیف رهنمایی تدریس ساینس صنوف اول الی ششم که پس از تثبیت جهت طبع به دارالتالیف ارسال گردیده .
 - ۱۴ - فعلاً سایر کتب ابتدایی نیز تحت تجدید نظر میباشد که کار آن جریان دارد .
 - ۱۵ - تدوین پروگرام امور مدنی و تربیه اجتماعی که جهت تطبیق به مکاتب ابتدایی ارسال گردیده است .
 - ۱۶ - تدوین کتاب رهنمای تدریس آرت و کاردستی که کارآن هم اکنون جریان دارد .
 - ۱۷ - همکاری با مؤلف کتاب های جدید جغرافیه برای صنف چهارم ، پنجم و ششم ابتدایی که کار آن هم اکنون جریان دارد .

- ۱۸- تدقيق ومطالعه در مورد مؤثر ساختن تدريس مضمون تاريخ در مكاتب ابتدائي كه فعلا اين تدقيقات در مكتب تجربوي حياتي توسط مديريت انكشاف پروگرام تحت اجرا گرفته شده است .
- ۱۹- مديريت انكشاف پروگرام همچنين سعي نموده است كه نشرات راديويي معارف رانيز بغرض انكشاف سطح دانش مسلكي معلمان ومعلمات كشور وسعت بخشد .
- ۲۰- كتاب رهنماي تدريس ساينس صنوف چهارم ، پنجم وششم نيز تحت تاليف ميباشد كه كار آن جريان دارد و حينيكه محتويات آن تثبيت ميشود جهة طبع برياست دارالتاليف ارسال خواهد شد .

مختصر فعاليت هاي تعليمات اساسي

الف - در قسمت مكاتب جمعيت :

- در شروع سال تعليمي ۱۳۴۱ وظيفه مكاتب جمعيت به اينمديريت مربوط شده كه فعاليت هاي مطلوب در ساحه مكاتب جمعيت چنين است :
- ۱- در زمستان سال ۴۲ دو گروه ده نفری از معلمان وسرمعلمان ومديران معارف ولايات و مركز گرد آمده وبعد از تكميل پروگرام اريئنشين سه هفته اي از طرف مديريت تعليمات اساسي طرح گرديده بود براي مدت يكماه بمنظور مشاهده جريان مكاتب جمعيت عازم فلپين گرديدند . سه گروه ديگر قبل از طرف اين شعبه به فلپين اعزام شده اند .
- ۲- در زمستان سال ۴۲ يك گروه ده نفری متشكل از معلمان مكاتب جمعيت و اعضاي وزارت معارف و معلمان مركز و مفتشان معارف ولايات در شوق مطالعه سيستم ساده نويسي و اصول تدريس كلان سالان براي مدت دو ماه عازم هندوستان گرديدند اين گروه قبل از حركت در پروگرام اريئنشين يك ماهه كه از طرف مديريت تعليمات اساسي طرح شده بود اشتراك ورزيدند و هكذا در سال ۴۱ گروه پانزده نفری روی همین منظور به هندوستان سفر نموده اند .
- ۳- به همكاري مديريت تعليمات اساسي يك تعداد زياد مواد تعليمي كه از طرف شعبه مكتب جمعيت كمك هاي تخنيكي امريكا در كابل براي مكاتب جمعيت فرمايش داده شده بود توسط مكاتيب رسمي به اندازه سهيمه بمكاتب جمعيت چهلستون ، سراي خواجه ، بگرام واشترگرام ، بغلان ، كندهار ، گرشك ، غزني ، هرات ، ننگرهار و پكتيا فرستاده شده است و يك اندازه مواد ديگري كه تازه از اين راه بوزارت رسيده است عنقريب بمكاتب مربوطه فرستاده خواهد شد .

- ۴ - در سال ۴۲ يك يك كورس اكابر حرفه در مكتب چهلستون و اشتر گرام برای طبقه نسوان افتتاح شد که ماسمین های خیاطی آنرا شعبه امدادی اضلاع متحده امریکا تهیه کرد بمنظور جریان بهتر آن پروگرام متخصصین تهیه و يك يك نفر آن به همه ولایات مرستاده شده است .
- ۵ - بسال ۴۲ به تعداد سی نفر سه دوره از طلاب دارالمعلمین در مكاتب جمعیت سرای خواجه ، بگرام و اشتر گرام به اساس پروگرامیکه برای شان تهیه شده بود برای مدت سه هفته تدریس آموزی نمودند در نظر است پروگرام مذکور در مكاتب جمعیت دوام داده شود .
- ۶ - براینکه تعلیمات اساسی متواتر از مكاتب جمعیت ولایت کابل ، پروان ، غزنی کندهار ، گرشك ، میمنه ، بغلان ، پکتیا ، ننگرهار و ارسی نموده است . در سال ۴۲ مدیر تعلیمات اساسی به همراه متخصص مربوطه بولایت ننگرهار سفر نمود و راجع به پروگرام های مكاتب جمعیت با معلمین و سرمعلم در حالیکه مدیر معارف آنولا نیز حضور داشتند مذاکره بعمل آورده و همچنان جهت افتتاح و و ارسی پروگرام های مكتب جمعیت بولایت قطن مزارشریف، شبرغان و میمنه سفر نمود که راجع به پروگرام مذکور رهنمایی و هدایت لازمه داده است .
- ۷ - بمنظور تقویه پروگرام زراعت عمانی در مكاتب جمعیت و همکاری جمعیت ازاین راه پروگرام های خوب زراعتی طرح و يك يك نفر از فارغالتحصیلان مكتب زراعت به حیث معلم رسمی این مضمون استخدام شده است .
- ۸ - بمنظور تقویه پیشرفت پروگرام مكتب جمعیت در سر تاسر کشور مطابق فیصله مجلس مدیران معارف در سال ۴۲ ومنظوری مقام وزارت معارف رهنمایی از طرف مدیریت تعلیمات اساسی و مكتب جمعیت تهیه و بسسترس معارف ولایات و مرکز گذاشته شده است .
- ۹ - برای تقویه کتابخانه های مكاتب جمعیت يك تعداد مجلات مختلفه و روزنامه های که در مرکز نشر میشود از طرف اینمدیریت به آنها ارسال شده است .
- ۱۰ - مكاتب جمعیت در ختم هر ماه از صورت فعالیت های مكتب جمعیت خودبما خبر میدهند و ما راپور مذکور را جهت آگاهی دیگر مكاتب جمعیت بدیگر ولایات ارسال میداریم .
- ۱۱ - مدیریت تعلیمات اساسی يك راپور ماهانه بغرض باخبر داشتن ولایات از فعالیت انکشافی و معارف و سهم مردم در ادور مكتب داری متواتر نشر و و با بعضی هدایات به سرمعلمان و معلمان ، مفتشان و مدیران معارف به همه ولایات ارسال میدارد .

ب - در قسمت تعلیمات اساسی :

احصائیه مکمل کورر سهای اکابر مرکز وولایات غرض مزید معلومات مدیریت

تعلیمات اساسی مطالبه و يك احصایه مکمل نیز ترتیب گردیده که از آن استفاده میشود و همچنان وزارت معارف سالانه به تعداد ۵۰ کورس سواد خوانی حرفه در مرکز وولایات تخصیص داده که در سال ۴۲ در مرکز و ولایات پنجاه صنف تشکیل شده و در هر صنف سی نفر شامل تحصیل میباشند که جمله به تعداد ۱۵۰۰ نفر بالغ میگردد .

و هم در سال ۴۲ پنجاه کورس دیگر تشخیص داده شده که سی کورس آن برای سواد و بیست کورس دیگر آن برای اکابر حرفه میباشد که از موضوع بمرکز و ولایات خبر داده شده تا سهمیه خود را در جا های لازمه دایر نمایند .

۲ - نظر به فیصله مقامات صالحه بمدریت های ولایات خبر داده شده است که ذریعه مفتشان خویش از جریان مکاتب دهاتی و اکابر ولایات بازدید بعمل آورد و راپور مشاهدات خود را بفرستند همان بود که در موقعش از جاهای که راپور شان رسیده در متن راپورمشوره های لازمه بمرجعش داده شده است .

۳ - پروگرام های نو در سال ۴۲ از طرف تعلیمات اساسی تهیه و بمنظور تدریس و بعضی موضوعات حیاتی ، اجتماعی ، صحی ، دینی و غیره در پسهلوی تدریس سواد به همه ولایات فرستاده شده است .

۴ - مدیریت تعلیمات اساسی متواتر از جریان کورسهای اکابر مرکز و بعضی ولایات دیدن بعمل آورده و جهت بهتر ساختن سیستم مشوره های لازمه داده است و به همکاری شعبه سمعی و بصری فلمهای تربیوی نیز نمایش داده است .

۵ - در سال ۴۲ لایحه جدید بغرض مجادله علیه بی سوادی و تنویر اذهان عامه از طرف يك کمیته که در آن نمایندگان وزارت خانه ها اشتراك داشتند در ریاست تدریسات ابتدایی به همکاری مستقیم مدیریت تعلیمات اساسی تهیه و بغرض تصویب بمجلس عالی وزرا ارسال گردیده است و هکذا هدایت نامه جدیدیکه کورس های اکابر و مجادله علیه بی سوادی را تقویه خواهد بخشید نیز از طرف اینمدیریت تهیه گردیده است و ضم لایحه علیه بیسوادی بغرض تصویب بمجلس عالی وزراء تقدیم گردیده است .

۶ - يك تعداد کتلاک فلم های مختلفه از مدیریت سمعی و بصری مطالبه و جهت استفاده و تعیین موضوعات جلب بکورسهای اکابر و دهکده فرستاده شده است .

ج - در قسمت انکشاف دهات :

۱ - نظر به تجویز مقامات عالی بررزه های عرفانی ریاست انکشاف دهات از جمله وظایف اینمدیریت است که باثر در خواستی های جداگانه مدیریت های

- معارف پروژه شیوکی لوگر اول و دوم و پروان و دیگر پروژه های ولایاتی آن برای مکاتب دهاتی . اساسی کورسهای اکابر و غیره شان به تعداد یکم هزار وهفت و پنجاه جلد کتب درسی مختلفه و چهل قلم لوازم تحصیل توسط مدیریت اداری برای پروژه های انکشاف دهات فرستاده شده است .
- ۲ - موضوع کمبود منتظمان تعلیمات اساسی و ماموران معارف پروژه ها رسماً از طرف اینمدیریت بمدیریت معلمان مربوطه مخابره و منتظمان و مامور معارف طرف ضرورت آنها نیز بمراجع آن اعزام گردیده است .
- ۳ - انضمام مکاتیب رسمی جداگانه از تاریخ اول حمل ۴۲ الی اخیر حوت ۴۲ به تعداد ۹۴۶۵ نسخه روزنامه وبتعداد ۱۶۲۵ جلد مجله بخوان و بیدان و به تعداد ۹۷۶ جلد مجلات مختلفه از قبیل مجله ژوندون ، عرفان ، الفلاح ، پوهنه و غیره برای کتابخانه ها و مکاتب دهاتی مراکز اجتماعی کورسهای اکابر پروژه های انکشاف دهات غرض استفاده طلاب از طرف اینمدیریت توزیع شده که تحت استفاده نیز قرار گرفته است .
- ۴ - علاوه بر ارسال کتب و مجلات در مواقع لازمه از امور مکاتب اساسی و دهاتی پروژه های دهکده بازرسی شده و علاوه در وقت امتحان مکاتب دهکده بر طبق پروگرام مرتبه که از طرف ریاست دهکده باینمدیریت خبر داده میشود مدیر با نماینده تعلیمات اساسی از جریان امتحانات واری و راپور مشاهدات خود را وقتاً فوقتاً بر ریاست دهکده نیز فرستاده است .
- ۵ - از جمله چهار باب مکاتب دهاتی مربوطه ریاست دهکده بقرار در خواستی خود شان دواب آن که یکی در قره کوی لوگر و دیگری در قریه ناری ننگرهار میباشد از دهاتی به اساسی ارتقا یافته است .
- ۶ - مدیریت تعلیمات اساسی بمدیریت های معارف ولایت هدایت فرستاده است تامفتشان شان در جریان بازدید از مکاتب وغیره فعالیت های عرفانی مربوطه انکشاف دهات نیز دیدن نموده از صورت همکاری و جریان فعالیت ها راپور بد هند .

فعالیت های مدیریت مکاتب شهر :

- ۱ - نتیجه امتحانات صنوف ششم مکاتب مربوطه قرار ذیل است .
تعداد داخله ۲۳۲۲۰ نفر شامل امتحان و ۱۹۶۲ کامیاب و ۱۴۴۹ مشروط و ۱۸۱ ناکام و ۲۲ ۳ مجرور و ۲۵۸ نفر بوده بعد از اختتام امتحان برای طلاب کامیاب شهادتنامه فراغت توزیع گردیده است طلاب کامیاب بعد از اخذ تصدیق مکتب به لیسه ها و مکاتب مسلکی شامل گردیده اند .
- ۲ - در سال ۴۳ يك باب مکتب ابتدایی به کارته سه جدیداً تاسیس گردیده که فعلاً يك صنف اول و يك صنف دوم درانمکتب درس میخوانند تعداد مکاتب مربوطه در سال ۴۳ - ۲۸ باب مکتب گردیده است . در سال جاری به تعداد

بناغلی دکتور عبدالظاهر رئیس شورایملمی و رئیس کمیسیون مشاورتی قانون اساسی
جدید افغانستان هنگام ایراد بیانیة افتتاحیة جلسات کمیسیون مذکور

نخستین جلسه از آغاز کمیسیون مشاورتی قانون اساسی جدید افغانستان که تحت ریاست بنیافلې دکتور عبدالظاهر رئیس شورای ملی در دارالانشای قانون اساسی منعقد شده بود .

۴۵۰۰ نفر طلبه در ۲۸ باب مکتب مربوطه جدیداً شامل گردیده اند که مجموعه عمومی تعداد داخله ۲۸ باب مکتب به ۲۵۶۱۸ نفر طلبه بالغ میشود.

گزارشهای ریاست تدریسات ثانوی :

ریاست تدریسات ثانوی علاوه بر مراقبت دروس و پروگرامها و کنترول امتحانات تمام مکاتب متوسطه و ثانوی مانند همه ساله سعی ورزیده تا در اجرای سایر امور عرفانی با دواير وزارت همکاری نماید . چون درین اواخر زیاد تر از همه افتتاح مکاتب متوسطه لیسه و لیلیه جدید توجه این ریاست را معطوف نموده باین نسبت ریاست تدریسات ثانوی نظر به صوابدید وزارت حتی الامکان کوشیده تا به تقاضای اهالی مبنی بر افتتاح مکاتب جدید جواب مثبت بدهد . چنانچه در سال گذشته و هم در سال جاری از آنچه در سهمیه پیش بینی گردیده بود مکاتب بیشتر افتتاح گردیده و مکاتیبکه در سال ۴۲ جدیداً افتتاح شده در راپور سال مذکور درج شده است . تنها مکتب نسوان میرمن نازو انا مربوطه معارف فراه در برج سنبله ۴۲ از ابتدایی بمتوسطه ارتقا داده شده که در راپور سال گذشته گرفته نشده است . این مکتب نظر به اهمیت که مرکز فراه دارد بمتوسطه تبدیل گردیده و پول مصارف آن از بودجه عادی مرکز وزارت کار سازی شده است .

در سال ۴۳ هم قرار بود مانند سالهای گذشته ده باب متوسطه يك شعبه یی يك باب متوسطه دو شعبه یی و يك باب متوسطه سه شعبه یی افتتاح گردد اما به نسبت ازدیاد تقاضای اهالی و مدیریت های معارف باز هم تجویز شد تا از تشکیل متوسطه های دو شعبه یی و سه شعبه یی صرف نظر شده و روی همین اساس عوض ۱۲ باب مکتب متوسطه ۱۵ باب مکاتب ابتدایی ذیل در سال ۴۳ از داخل سهمیه بمتوسطه تبدیل گردیده است .

- ۱- مکتب نسوان بغلان صنعتی مربوط معارف قطغن
- ۲- مکتب نو بهار مربوط معارف فراه
- ۳- مکتب قلعه نو مربوطه معارف بادغیسات
- ۴- نسوان جهان ملکه مربوط معارف غزنی
- ۵- مکتب دولت آباد مربوطه معارف بلخ
- ۶- مکتب گزویوان مربوط معارف فاریاب
- ۷- یکاولنگ مربوطه معارف بامیان
- ۸- پښتونیار کشم مربوط معارف بدخشان
- ۹- موسی قلعه مربوط معارف گرشک
- ۱۰- رستاق مربوطه معارف تالقان
- ۱۱- مکتب نرنک مربوطه معارف ننگرهار
- ۱۲- مکتب سنگچارک مربوط معارف شبرغان

۱۳ - مکتب مرکز تگاب مربوط معارف کاپیسا
۱۴ - مکتب قلات (شیخ متی) مربوطه معارف زابل
۱۵ - مکتب اسمعیل خیل خوست مربوطه معارف خوست

همچنان یک متوسطه در سال ۴۳ به لیسه تبدیل گردیده و عبارت است از متوسطه ابو عبید جوز جانی مربوط معارف ولایت فاریاب .

بغرض اینکه وزارت معارف بتواند به اطفال کوچی که غالباً از تحصیل علم بی بهره میباشند چانس دوام تحصیل را بدهد در سال ۴۳ تجویز شد تا سهمیه یکباب لیلیه به اطفال کوچی غزنی داده شود تا اطفالیکه از لحاظ سن به مکتب مساعد باشند و همچنان آنهایکه در مکاتب دهاتی تحصیل نموده و فارغ شده اند بصنوف اول و چارم تحت تعلیم گرفته شوند .

طوریکه پیشتر توضیح شد چون تقاضای اهالی مبنی بر ارتقای مکاتب ابتدایی به متوسطه و از متوسطه خیلی زیاد میباشد مکاتب ذیل علاوه از سهمیه معین افتتاح گردید .

متوسطه کامه ننگرها و متوسطه خوست مربوط پکتیا به لیسه ارتقا داده شده .

مکتب ابتدایی قلعه مرادبیگ مربوطه معارف کابل مکتب ابتدایی بگرام مربوطه معارف پروان . مکتب ابتدایی کنواز مربوطه معارف کنواز مکتب ابتدایی مقر مربوطه معارف غزنی مکتب ابتدایی بمبایی وردک مربوط معارف میدان مکتب ابتدایی چاردهی غوربند مربوطه معارف کاپیسا و مکتب ابتدایی سرخ پارسا مربوط معارف پروان مکتب ابتدایی جاغوری مربوطه معارف غزنی به متوسطه تبدیل شد و یک متوسطه نسوان هم در مرکز افتتاح گردید .

در اواخر سال ۴۲ بنابر تجویز وزارت معارف مدیریت د نجونو روزنه که قبلاً بصورت مستقیم تحت اثر ریاست تدریسات ثانوی اجرای وظیفه مینمود بحیث یک مدیریت عمومی مستقل در آمده و تمام مکاتب نسوان مرکز و ولایات اعم از ابتدایی ثانوی و مسلکی بآند مدیریت مربوط شد باین نسبت مکاتب نسوان که قبلاً در جمله مکاتب ثانوی گرفته میشد از بست ریاست تدریسات ثانوی مجزا گردیده و فعلاً مکاتب متوسطه لیسه و لیلیه ولایات و مرکز به تفصیل ذیل است .

- ۱ - لیسه های ذکور ۱۶ باب
- ۲ - متوسطه های ذکور ۹۲ باب
- ۳ - لیلیه های ولایات ۷ باب
- ۴ - لیسه لیلیه ۲ باب

در سال ۴۲ از لیسه های مرکز و ولایات بتعداد ۵۹۰ نفر فارغ التحصیل گردیده که از آنجمله ۶۰ نفر از فارغ التحصیلان لیسه های گرمسیر ولایات بعد از ختم امتحان سالانه که در اواخر برج جوزا میباشد بریاست پوهنتون

معرفی گردیده و قرار معلوم حصه اعظم آنها به فاکولته طب ننگر هار پذیرفته شده اند از فارغ التحصیلان لیسه های سرد سیر که امتحانات شان در اوایل برج جدی خاتمه می یابد زیاد تر به ریاست پوهنتون کابل و یک تعداد شان غرض شمول دارالمعلمین عالی حربی پوهنتون اکادمی پولیس نیز معرفی شده است .

چون اعزام محصلان تحت پروگرام سکارلرشپ داخلی نیز در جمله وظایف ریاست تدریسات ثانوی میباشد در سال ۴۲ و اوایل سال جاری یازده نفر ذیل بمصرف وزارت معارف غرض تحصیل بمالك مختلف اروپایی و امریکا اعزام گردیده است .

الف : پنج نفر از فارغ التحصیلان سال ۴۱ لیسه های نجات ، حبیبیه ، دارالمعلمین و ملالی که در نتیجه امتحان کانکور از بین تمام فارغ التحصیلان اول نمره الی سوم نمره لیسه ها حایز نمرات خوب شده بودند بغرض تحصیل در رشته های مختلف معلمی و اداری به المان غرب ، از جمله پنج نفر مذکور دونفر آن از فارغ التحصیلان لیسه نجات ، یک نفر از لیسه حبیبیه و یک نفر از دارالمعلمین و یک نفر از لیسه ملالی میباشد .

ب : دو نفر از فارغ التحصیلان سال ۴۱ لیسه استقلال که قبلا در نظر بود تحت پروگرام سکارلرشپ حکومت فرانسه بغرض تحصیل به آنمملکت بروند نسبت پیش بینی مصارف آنها در بودجه عجالتاً بمصرف وزارت معارف در رشته فوق عازم فرانسه شدند .

ج : - ازینکه وزارت معارف بیکتعداد منسوبان این وزارت که از روی دوام تحصیلات بلند تر در رشته مربوطه میداشتند باشد در صورت پیدائشیدن سکارلرشپ خارجی تحت پروگرام سکارلرشپ داخلی هم اعزام شان صورت میگیرد . بنابراین چهار نفر از لیسانسه های شقوق مختلف نیز تحت پروگرام سکارلرشپ داخلی عازم خارج شده اند .

فعلا محصلانیکه تحت پروگرام سکارلرشپ خارجی تعداد آنها به چهل و دو نفر بالغ میشود و در نظر است تا در سال جاری حدود ده الی ۱۲ نفر دیگر هم تحت همین شرایط عازم خارج شوند . هشت نفر این رقم رافارغ التحصیلان سال ۴۲ لیسه های خوشحال خان و رحمان بابا تشکیل میدهد .

راپور تحصیلی این دسته محصلان از طریق ریاست روابط کلتوری ویا بسلسله ریاست پوهنتون بریاست تدریسات ثانوی واصل و بعد از ملاحظه آن در باره دوام تحصیل آنها و یا مراجعت شان از طرف این ریاست اجراء میشود . اجرای مصارف تحصیلی آنها که معمولاً شش ماه حواله میشود و ابراز نظر در باره چگونگی تحصیل شان با در نظر گرفتن سوابق آنها نیز وظیفه با است

تدریسات ثانوی است چون کنترول امتحانات سالانه بالخاصه امتحانات صنوف دورهٔ اخیر متوسطه و ثانوی ایجاب دقت بیشتر را مینماید ریاست تدریسات ثانوی با همکاری اعضای وزارت معارف ، پروفیسوران و متخصصان پوهنتون از امتحانات مذکور واریسی لازمه نموده و همچنان بیش از ۴۰۰۰ سوال برای امتحانات چانس اول و دوم صنوف نهم و در حدود ۲۵۰۰۰ سوال مضامین

مختلف دورهٔ بکلوریا برای لیسه‌های مرکز و ولایات بکمک سایر اعضای وزارت معارف از طرف ریاست تدریسات ثانوی انتخاب گردیده و بمکاتب مربوطه فرستاده شده است قراریکه ملاحظه میشود تعداد مشمولان امتحانات بکلوریای سال ۴۲ - ۲۰ فیصد نسبت بسال ۴۱ بیشتر بوده همچنان تعداد فارغ‌التحصیلان سال ۴۲ - ۲۵ فیصد نسبت بسال بیشتر زیادتر بوده است .

امور متفرقه :

لیسه‌های مرکز و مدیریت های معارف ولایات کمبود معلمان ، کتب درسی ، لوازم تحصیل، مفروشات، مساله تعمیر و غیره مسایل مربوطه را به سلسله ریاست تدریسات ثانوی تامین میکنند .

علاوتاً اجرای اسعار تعلیمی اطفال نمایندگان سیاسی در خارج که مع اولیای شان بپول شخصی تحصیل مینمایند . ملاحظه جداول نتایج امتحانات سالانهٔ مکاتب مرکز و ولایات ، ترتیب احصاییه شاگردان و معلمان لیسه‌ها و مکاتب مرکز ولایات معرفی طلاب سامع برای گذشتاندن امتحان ترتیب و تنظیم بودجه مکاتب مذکور و فرستادن يك نقل و جزء بودجه هر مکتب به سلسله مدیریت معارف مربوطه بمراجع مربوطه آن ، اعطای تصدیقنامه انگلیسی بکسانیکه بپول شخصی از بین صنف و یا بعد از ختم دورهٔ بکلوریا میخواهند به ممالک خارجه تحصیل نمایند از وظیفه ریاست تدریسات ثانوی است .

امور مربوط به ریاست تدریسات مسلکی :

راپور اجراءات مکاتب مسلکی :

هدف مکاتب مسلکی تربیهٔ پرسونل در شقوق معلمی علوم دینی ، تخنیک ، صنعت ، زراعت ، اداره و تجارت میباشد در سال ۴۲ و ۴۳ يك اکادمی تربیهٔ معلمان جهت تربیهٔ معلمان بك دارالمعلمین عالی برای تربیهٔ معلمان و معلمات

مکاتب متوسطه چهار دارالمعلمین ابتداییه ۲۹ شعبهٔ دارالمعلمین ابتداییه مستعجله ، چهار مکتب تخنیکی ، يك مکتب تربیهٔ معلمان تخنیکی دو مکتب صنایع هشت مدرسه دینی سه دارالحفاظ ، دو مکتب زراعتی ، يك موسسهٔ تعلیمات عالی اداری صنعتی ، سه مکتب اداره و تجارت و يك لیسهٔ شبانه

پرسونل مسلکی را در شقوفی مختلفه تربیه نموده است .

مؤسسات تربیه معلمان :

در شروع سال ۴۳ دو مؤسسه جدید تربیه معلمان یکی بنام دارالمعلمین عالی جهت تربیه معلمان مکاتب متوسطه و دومی اکادمی تربیه معلمان بغرض تربیه معلمان دارالمعلمین ها در کابل تاسیس گردید در دارالمعلمین عالی فارغان صنف دوازده هم شامل گردیده و پس از یک دوره تعلیم دوساله بحیث معلمان ومعلمات مکاتب متوسطه مقرر میگرددند .

در نظر است فارغان دارالمعلمین عالی توسط کورس های تابستانی وزمستانی تعلیمات خویش را بدرجه لیسانس برسانند .

در اکادمی تربیه معلمان یک تعداد لسانسه ها تحت نظر متخصصان داخلی وخارجی برای مدت یک الی دوسال تحت تربیه گرفته شده وبعدها بحیث معلمان دارالمعلمین های ابتدائیه مقرر میگرددند . اکادمی تربیه معلمان دارای یک دارالمعلمین ابتدائیه تجربوی میباشد که در آن فارغان صنف نهم برای مدت سه سال تحت تربیه گرفته میشوند واین دارالمعلمین بحیث لابراتوار لسانسه هاییکه در اکادمی تحت تربیه میباشند کار میدهد .

دارالمعلمین ها :

در پروگرام های تعلیمی دارالمعلمین ها تجدید نظر بعمل آمده ودر دارالمعلمین (شعبه لیسه) کابل مضامین جیالوجی هواشناسی ، نجوم افزود وبتدریس ریاضی وفزیک توجه بیشتر شده است در دارالمعلمین ابتدایی کابل مضامین آرت عملی ، صحت وتربیه بدنی ودر دارالمعلمین ننگرها مضامین مبادی تعلیم وتربیه واساسات تعلیم وتربیه ایراد گردیده است . جهت تجربه متعلمین دارالمعلمین ننگرها وقندهار دو مکتب تجربوی ابتدایی به اداره دارالمعلمین هاضم گردید وفعالیت تدریس آموزی مورد تطبیق قرار گرفته است .

کتب درسی دروس اجتماعی ومبادی تعلیم وتربیه تکمیل وجهت استفاده طلاب قرار شده است در دارالمعلمین کابل لابراتور دروس اجتماعی ویک مرکز سمعی وبصری وجهت نظارت امور تعلیمی دپارتمنت ساینس ودروس اجتماعی ودر دارالمعلمین ننگرها لابراتوار بیالوژی ودر دارالمعلمین قندهار لابراتوار فزیک، کیمیا وبیالوژی تاسیس گردیده است جهت تقویه سویه تعلیمی معلمان یک نفر معلم به مانبلا ودونفر معلم به اضلاع متحده امریکا اعزام شده ودر ۲۹ شعبه دارالمعلمین لیلی ونهاری ولایات بعضا صنف ۹ ودر بعضی صنف ۸ انکشاف نموده است .

چون فارغ التحصیلان ۲۹ شعبه دارالمعلمین های اطراف صنف دهم را به

دارالمعلمین ها میخوانند جهت تربیه معلمان شان چهارده نفر معلم ورزیده مکاتب در پوهنجی تعلیم و تربیه تحت تربیه گرفته شده ودر اخیر سال ۴۲ بحیث معلمین دارالمعلمین ها موظف شدند . در حدود دو هزار جلد کتب تدریسی ساینس عمومی و دروس اجتماعی بلسان پښتو و فارسی طبع و بدسترس طلاب گذاشته شده است .

یک تعداد معلمان مکتب سپورت جهت اخذ معلومات مزید بخارج اعزام و پس از اخذ معلومات مزید دوباره عودت و مشغول وظایف معلمی خود شده اند . قسمت اعظم حصه تدریسی تعمیر جدید مکتب تجربوی دارالمعلمین کابل تکمیل و مورد استفاده قرار گرفته در تعمیر لیلیه دارالمعلمین کابل ، کندهار و دارالمعلمین هرات بعضی اصلاحات صورت گرفته همچنان برای تنویر دارالمعلمین نگرهار یک پایه جنریتزر دیزلی نصب گردیده است .

مدارس دینی :

چون کشور ما در آستانه تحول اساسی است لازم دیده میشد مدارس ولیسه‌های دینی که منبع اساسی معلم علوم دینی و بصورت عموم منشاء وعظ و قضاوت کشور اند پیش از پیش حسب ایجابات وقت فعال منظم و مفید شوند تا بتوانند در تمام ساحه‌ها و فعالیت های اجتماعی بخصوص شق تدریس علوم دینی طبق ایجابات عصر و زمان از نگاه عقیدت و شریعت خدمت انجام دهند در پروگرام های آن تحت مراقبت یک هیأت مکمل تجدید نظر بعمل آمده و پروگرام های مقدماتی و اساسی طویل المدت و انتقالی تعین و تثبیت و هم علوم عصری بصورت درست در پروگرامهای مدارس گنجانیده شده است .

تعمیر جدید مدرسه ابو حنیفه در ساحه ۴۴ جریب زمین بصورت عصری و مجهز که گنجایش چهارصد نفر را دارد بمصرف ۱۳۱۱۶۶۲۶ - افغانی در بگرامی کابل اکمال و مورد استفاده قرار گرفت پنج نفر معلم تدریسی لسان عربی از جمهوریت متحد عربی واصل و بمدرسه ابو حنیفه و دارالحفاظ کابل موظف شده اند . یک تعداد کتب تدریسی و کتب کتاب خانه از خارج وارد و مورد استفاده طلاب مدارس دینی قرار داده شده است .

دوم مکاتب تخنیکي :

در مکاتب میخانیکي کابل شاپ ملحق کاری ، آبدازی فلزات ، الکترانک و در مکتب میخانیکي کندهار شعبه ترمیم موتر و در مکتب میخانیکي خوست شعبه بسته کاری و ترمیم موتر و در مکتب تخنیک ثانوی صنف سیزدهم مشتمل سه شق هوایی ، برق و میخانیکي و شاپ تخنیک هوایی جدیداً افتتاح شده است برای تهیه معلمان مکاتب میخانیکي ۲۷ نفر به جرمنی و برای تهیه متعلمان مکتب تخنیک ثانوی ۷ نفر از معلمان به امریکا ارسال شده اند سه نفر معلمان مکتب تخنیک ثانوی و شانزده نفر معلمان مکاتب میخانیکي و چهار نفر معلمان

عده از اعضای کمیسیون مشاوره‌تی قانون اساسی جدید افغانستان حین بحث و مذاکره
بر مواد مسوده قانون اساسی.

عدۀ از اعضای کمیسیون مشاورتتی قانون اساسی جدید افغانستان موقع بحث و مذاکره
روی مواد مسودۀ قانون اساسی.

مکتب صنایع کابل که قبلا جهت تحصیلات بخارج اعزام شده بودند دوباره پس از تحصیلات عودت و به ظایف مربوطه گماشته شده اند. برای مکتب میخانیکي کابل، کندهار خوست و صنایع کابل و همچنین مکتب تخنیک ثانوی يك تعداد سامان از خارج وارد و مورد استفاده تدریسی قرار داده شده است، در پروگرام های تدریسی مکتب تخنیک ثانوی، میخانیکي کابل، صنایع کابل حسب ضرورت موضوعی ذریعۀ يك هیأت علمی تجدید نظر بعمل آمده است.

يك حصه از تعمیر میخانیکي کابل و مکتب میخانیکي خوست و تعمیر مکتب صنایع کابل بصورت عموم تکمیل و مورد استفاده تدریسی قرار گرفته است.

مکاتب زراعت :

جهت تقویه هیأت تعلیمی مکتب زراعت کابل و بغلان سه نفر از معلمان جهت تحصیلات بخارج اعزام و دو نفر از معلمان مکتب زراعت کابل و بغلان که قبلا جهت تحصیلات عالی بخارج رفته بودند دوباره عودت و بوظایف شان مؤظف شده اند. دو نفر متخصصان خارجی برای تدریس شقوق مسلکی مکتب زراعت بغلان مؤظف شده اند. يك اندازه سامان و ماشین آلات برای مکتب زراعت کابل و بغلان جدیداً وارد و مورد استفاده تدریسی قرار داده شده است. تعمیر عصری لیلیه مکتب زراعت کابل نیز تکمیل و قابل استفاده شده است.

مکاتب اداره :

۱- نیستیتوت اداره صنعت در اخیر سال ۱۳۴۲ اولین دوره فارغ التحصیلان خود را که دوره لسانس دارد بجامعه تقدیم نموده برای مزید معلومات در پیشرفت ساحه های صنعتی طلاب به گروه های کوچک تقسیم و بمشاهده و مطالعه موسسات گماشته شده اند تا هر مؤسسه را سروری و مطالعه نموده و نتیجه مشاهدات هر گروه بصورت نشریه بدسترس استفاده عموم طلاب قرار داده میشود. يك تعداد کتب کتاب خانه جدیداً رسیده است و مورد استفاده طلاب مؤسسه قرار داده شده است.

در مکتب تجارت لابراتوار تکنالوژی و شعبه تقویه لسان انگلیسی جدیداً تاسیس شده سامان لابراتوار هوم کانمک و ماشین های تایپ و غیره برای مکتب شاهدخت بلقیس و يك اندازه سامان و ماشین برای مکتب تجارت، لیک او شمیر جدیداً وارد و مورد استفاده تدریسی قرار داده شده، يك نفر معلمه برای تدریس لسان انگلیسی مکتب شاهدخت بلقیس جدیداً مؤظف و چهار نفر معلمان و معلمات که برای تحصیلات بخارج رفته بودند دوباره عودت و بوظایف مربوطه در مکتب موصوف گماشته شده اند.

تعمیر مکتب تجارت ولیک او شمیر تاحد ممکنه تکمیل و طرف استفاده تدریسی و لیلی قرار گرفته است.

سایر مکاتب :

جهت پیشرفت سویه تعلیمی ماموران و سایر انانث و ذکوریکه دوره تحصیلات شان نا تکمیل بوده لیسه شبانه بنام دشپی لیسه افتتاح و فعلا در حدود يك هزار نفر متعلمین و متعلمات بعد از وقت رسمی از صنف هفت الی دوازده تحت رهنمایی معلمان آزموده و مجرب مشغول تحصیل میباشند .
 کورسهای موسیقی برای فراگرفتن موسیقی طلاب بصورت آزاد قبلا تاسیس گردیده بود طلاب بعد از وقت درس موسیقی را بصورت قواعد منظم آموخته و چهار نفر معلم و معلمه خارجی استخدام و موظف میباشند از جمله طلاب برای تهیه اشخاص فنی دونفر معلم جهت تحصیلات مزید به اتریش اعزام شده اند يك اندازه سامان و آلات عصری نیز وارد و مورد استفاده تدریسی قرار داده شده است در سال جاری مکتب هوتلداری بصنف یازده ارتقا و دونفر معلم خارجی برای تدریس طلاب استخدام و مشغول وظیفه اند و يك تعداد سامان و آلات عصری وارد و برای استفاده شق تدریسی طلاب گذاشته است .

جدول تعداد متعلمان و معلمان و فارغ‌التحصیلان سال ۴۲ ریاست تدریسات مسلکی

تفصیلات	تعداد داخله	تعداد معلمان	فارغ‌التحصیل
مجموع عمومی تدریسات مسلکی	۹۷۹۲	۵۴۲	۱۰۹۸
دارالمعلمین کابل	۴۷۳	۳۵	۱۱۶
دارالمعلمین ننگرهار	۶۱۶	۱۷	۲۰
دارالمعلمین هرات	۴۰۴	۱۹	۰
دارالمعلمین کندهار	۴۵۱	۲۱	۱۵
پانزده شعبه دارالمعلمین نهاری و ۱۳ شعبه دارالمعلمین لیلی	۱۷۹۷	۵۶	۰
مکتب تخنیک ثانوی	۳۵۳	۳۰	۱۰۹
میخانیک کابل	۷۵۴	۵۳	۱۵۶

ازین جمله ۲۷ نفر فارغ‌التحصیل صنف ۱۲ و متباقی ۱۲۹ فارغ‌التحصیل صنف نهم است

میخانیک خوست	۲۰۵	۱۰	۳۴
میخانیک کندهار	۱۵۰	۱۴	۴۹
صنایع کابل	۳۲۲	۴۳	۳۳
صنایع فراه	۱۲۹	۱۰	۱۴
زراعت کابل	۲۵۱	۱۸	۵۱
زراعت بغلان	۴۸۷	۲۷	۳۲
مکتب سپورت	۱۵۲	۹	۱۹

۱۸	۸	۶۵	انستیتوت اداره صنعت
۲۵	۱۴	۳۴۳	مکتب تجارت
۳۴	۱۳	۲۹	لیک او شمیر
۸	۱۳	۱۸۰	شاهدخت بلقیس
۲۷۶	۴۳	۱۱۶۰	ابن سینا
۲۶	۱۰	۲۰۲	دارالعلوم عربی
۸	۱۳	۱۸۰	ابو حنیفه مدرسه
۶	۱۴	۹۷	فخرالمدارس هرات
۶	۱۲	۱۶۷	مدرسه جامع هرات
۱۱	۱۲	۱۲۵	نجم المدارس ننگرهار
۱۰	۱۰	۱۰۹	اسدیه مزار شریف
۰	۶	۷۶	مدرسه تخارستان
۸	۴	۵۰	مدرسه ظاهر شاهي
۰	۳	۵۸	مکتب هوتلداري

ریاست دہرالتالیف

چنانکه از عنوانش پیداست این ریاست کلیه امور مربوط بتالیف ترجمه طبع نشرکتب درسی ممددرسی سائر نشراتیکه درساحه معارف برای شاگردان مدارس، ازدیاد معلومات استادان مکاتب و تنویر قاطبه مملکت مورد نیاز است بعمده دارد. بنابراین اجراآتیکه طی ششماه اخیر سال ۱۳۴۲ و سه ماه اول سال ۱۳۴۳ بصورت یقین و در سه ماه دوم نیمه اول سال ۳۴ بصورت تخمین انجام داده ازینقرار است:

مدیریت تالیف و ترجمه در اخیر سال ۱۳۴۲

توسعه روز افزون تاسیس مکاتب اعم از ابتدایی و دهاتی مناطق مختلف پنبنتو فارسی، لزوم تالیف کتب برای آن عده مضامین دوره های متوسط و ثانوی که بعللی تاکنون بتالیف و طبع آن توفیق میسر نشده باوصف وجود محدودیت های وسایل طبع درین دو سال اخیر موجب ایجاد پرابلم مهمی گردیده ولی به توجه جدی حکومت و رهنمایی های وزارت معارف و همکاری های قابل الذکر ریاست های تدریسات (در قسمت تجدید نظر برکتب سابقه تهیه مفردات پروگرام های کتب جدید التالیف) اخیراً روی سنجش ضرورت سه ساله مکاتب، سی نوع کتب پشتو و فارسی مخصوص دوره ابتدایی که عده ای آن بر (۱۶۸۸۰۰۰) جلد کتب بالغ میشود در مطبعه انتشارات فرانکلن تهران طبع وسی نوع دیگر که برکتب ضروریه درسی دوره های ابتدایی الی متوسط و ثانوی و کتب مهمه ممد درس مشتمل بوده و عده ای آن بر (۵۲۲۵۲۰) جلد میرسد در مطابع داخل به چاپ رسیده است. عده ای عمومی این کتب که در نیمه آخر ۴۲ بطبع رسانده

شده (۲۲۱۰۵۲۰) جلد بوده و باین ترتیب ممکن شده تاحدی تهیه کتب دوره ابتدایی با توسعه و تاسیس مکاتب دوره مذکور هم آهنگ گردد .

در سه‌ماه اول و سه‌ماه اخیر نیمه اول ۱۳۴۳ :

با برآز همکاری قابل قدر ریاست های تدریسات ، مؤلفان و مترجمان روی دنباله پلان ۱۳۴۲ یعنی تکمیل طبع بقیه کتب دوره ابتدایی و طبع کتب ضروری دوره های متوسط و ثانوی تهیه آثار نخبه عرفانی و ادبی که سرمایه افتخارات معنوی فرهنگ کشور بوده روی هم رفته طبع (۶۰) نوع کتب درسی و ممد درسی پلان سال جاری مطمح نظر قرار گرفته است :

از جمله بالفعل (۲۶) نوع کتب درسی که عده ای طبع آن به (۶۶۴۰۰۰) جلد میرسد و بر کتب ضرورت سه ساله دوره ابتدایی متوسطه و ثانوی معارف مشتمل است بعنوان دوره اول طبع سال جاری بمطبعه انتشارات فرانکلن کابل غرض چاپ تسلیم داد شده و کذا چارنوع کتب مهمه مانند جز چارم کلیات میرزا عبدالقادر بیدل رحمة الله علیه، نقد بر بیدل اثر استاد سلجوقی، مکتبی قاموس پشتو ، لغتنامه فارسی با قطع نسبتاً بزرگ و حجم ضخیم و طبع نفیس تحت طبع قرار گرفته ، صرف ازین جمله کار اندک تدقیق لغتنامه فارسی باقی مانده که بزودی ممکنه به تعقیب کتب مرسوله غرض طبع فرستاده خواهد شد .

حسب قراردادیکه در زمینه طبع مذکور با مطبعه فرانکلن بعمل آمده رجای و ائق است که کتب مذکور درسه ماه آینده کاملاً از طبع فارغ گردیده و دوره دوم کتاب مورد نظر برای طبع ارسال شود .

تأسیس نمایندگی مؤسسه انتشارات فرانکلن در کابل :

بمنظور توسعه علم و معارف در کشور بخصوص دفع احتیاج شاگردان مکتب از لحاظ کمبود کتب درسی که نظریه مجهز نبودن مطابع داخلی چاپ آن به تعداد کافی و فرصت معین میسر نبود وهم برای تعمیم صنعت چاپ و تربیه افراد فنی در مملکت و بالخاصه تکمیل و تجهیز مطبعه معارف اخیراً حسب موافقه مقامات صالحه طی فرمان (۱۲۹۱) ۴۲۹۴ بوزارت معارف ابلاغ گردید تا تأسیس نمایندگی مؤسسه انتشارات فرانکلن را برای یازده سال در افغانستان دایر و پوهنی مطبعه را که سابق بحیث رکن تصدی معارف عهده دار طبع و نشر کتب درسی معارف بود بمؤسسه مذکور با جاره داد که قرار تأسیس نمایندگی مؤسسه انتشارات از طرف مطبوعات و قرار داد اجازه مطبعه از طرف وزارت معارف با مؤسسه انتشارات فرانکلن رسماً بعمل آمده است .

رئیس این مؤسسه طبق ماده از مواد قرارداد مزبور افغان و عبارت از بناغلی عتیق الله معروف میباشد انتخاب رئیس مذکور روی پیشنهاد وزارت معارف تصویب مجلس عالی وزراء و صحنه حضور اعلی حضرت همایونی که طی فرمان (۱۸۷۵)

مورخه ۱۰ ۲۲ ۴۲ مقام منیع صدارت عظمی بوزارت معارف ابلاغ گردیده صورت گرفته است .

تأسیس انجمن شعر وادب در ریاست دارالتالیف :

اخیراً بمنظور احیای مفاخر ادبی ، تربیت قریحه های جوان و ممتاز در ادب زبان پشتو و دری و نویسندگی ، جمع آوری ذخایر معنوی فرهنگ توده ، ابراز همکاری درآماده کردن کتب درسی و ممددرسی باریاست دارالتالیف روی پیشنهاد وزارت جلیله معارف و منظوری مقام منیع صدارت عظمی انجمنی به عنوان (شعر وادب ټولنه) تحت سرپرستی ریاست دارالتالیف در قدم نخست بانتخاب و تقرر (ده) تن از ادبا و نویسندگان ارجمند پشتو و زبان دری بحقوق مناسب از ۱۵ ثور ۱۳۴۲ باینطرف دایر گردید

اعضای پښتو :

- ۱ - ښاغلی رحیم المام
- ۲ - « غلام مجدد سلیمان لایق
- ۳ - « امان الله سیلاب
- ۴ - میرمن شسیرین مجروح
- ۵ - « نصرالله حافظ

اعضای زبان دری :

- ۱ - ښاغلی عبدالحق بیتاب
- ۲ - « غلام حضرت شایق
- ۳ - « فکری سلجوقی
- ۴ - « غلام احمد نوید
- ۵ - « محمود فارانی

کتابخانه عامه :

کتابخانه عامه کابل و وزارت معارف چون سالهای گذشته وظایف محوله خود را پیش برده و برای مردم کتاب داده و تسهیلات مطالعه و استفاده کنبرا برای مردم فراهم کرده است لذا آنچه درین راپور قابل تذکر دیده میشود این است که از کتابخانه ها و پروگرامهای ترتیبی این کتابخانه از ماه سنبله الی حال در حدود هشتاد هزار نفر اعم از ذکور و اناث و شاگردان خردسال معارف استفاده کرده اند تعداد کتب علمی و مجلات داخلی و خارجی آن که قبل از برج سنبله ۴۲ به شصت و پنج هزار جلد میرسید در سال ۱۳۴۳ به هفتاد هزار جلد میرسد . همچنان کتابخانه معارف بر علاوه وظایف فوق از برج سنبله ۴۲ الی حال به

تعداد پنجم‌زار و پنج‌صد جلد مجله دکوچنیانو بزغ و به تعداد سی‌وسه هزار نسخه اخبار عرفانی در مطبعه دولتی طبع و بمراجعه مربوطه تقدیم داشته‌است .

فعالیت‌های مدیریت مجله عرفان

مجله عرفان مجله مصور است. حاوی مضامین علمی، اخلاقی، تربیتی و تاریخی که در هر ماه یکمرتبه از ریاست دارالتالیف وزارت معارف نشر میشود. این مجله همواره کوشیده است تا بقدر وسع و گنجایش اوراق خود اذهان مردم و اهل معارف را بانشر مضامینی که شامل چوکات مسلك آنست روشن گرداند. علاوه بر این مجله از روزهای مهم و بزرگ مانند میلادشاه آیام جشن استقلال وطن عزیز، روزملل متحد، روز معلم و غیره نیز استقبال کرده و نشریه‌های فوق‌العاده را در معرض اشاعه میگذارد. چنانچه در نیمه دوم سال ۱۳۴۲ یک شماره فوق‌العاده به استقبال آیام جشن استقلال وطن عزیز یکی بمناسبت روز میلاد فرخنده اعلیحضرت معظم همایونی یکی بمناسبت روزملل متحد و یکی بمناسبت برگزاری روز معلم طبع و نشر کرده که تاریخ این نشریه هابهمه کس معلوم و واضح است علاوه بر آن در اخیر سال یک تقویم ۱۲ صفحه‌ی زیبا که باتمثال فرخنده اعلیحضرت همایونی مزین گردیده و صفحات دیگر آن هم باتصاویر مناظر فعالیت‌های وزارت معارف آراسته میباشد به مشترکین محترم خود توزیع نموده است .

فعالیت‌های مدیریت مجله پوهنه

مجله پوهنه در اخیر هرماه شمسی بزبان ملی پښتو از (۵۵- الی ۷۵) صفحه مصور بتعداد هفت صد جلد به طبع میرسد مجله پوهنه مضامین علمی، ادبی، تربیتی و اجتماعی رابه نشر میرساند تا معلمان و شاگردان معارف از آن بحدیث معاون درسی استفاده کنند. علاوه بر معلومات آفاتی رانیز عرضه داشته و در راه تقویه زبان ملی پښتو نیز کوشیده است .

همچنان بعضی فوق‌العاده‌هایی ذیل در جریان سال بچاپ رسانیده است .

- ۱- در رج سنبله سال ۱۳۴۲ فوق‌العاده بنام خپلواکی بتعداد یکهزار جلد .
- ۲- در برج میزان سال ۱۳۴۲ فوق‌العاده بمناسبت روز میلاد اعلیحضرت معظم همایونی بتعداد ۵۰۰ جلد .

- ۳- در برج عقرب ۱۳۴۲ فوق‌العاده بنام روزملل متحد بتعداد یکهزار جلد .
- ۴- در برج عقرب ۱۳۴۲ فوق‌العاده بنام روز معلم بتعداد یکهزار جلد .
- ۵- در اخیر سال ۱۳۴۲ سالنمان زیبای بنام هدیه عرفان و پوهنه بتعداد ۳۰۰۰ نسخه .

از برج حمل ۱۳۴۳ تاحال شماره اول مجله پوهنه دارای ۶۰ صفحه از چاپ برآمده و شماره دوم آن نیز تحت چاپ میباشد .

اعضای کمیسیون مشاورتی قانون اساسی جاپړه افغانستان درختم جلساتشان

عده از اعضای کمیسیون مشاورتی قانون اساسی جدید افغانستان هنگام غور و مذاکره روی مواد مسوده قانون اساسی .

اجراآت رياست تفتيش

در رياست نظارت و تفتيش وزارت معارف از شروع سال ۱۳۴۲ چه از لحاظ افزايش اعضاء و چه از لحاظ توسعه و ظايف متعلقه انكشاف قابل تذكري بعمل آمده و چنان ترتيباتي اتخاذ شده تا بر نظارت امور تعليمي مكاتب درسويه هاي مختلف توجه مؤثر تري مبذول گردد .

چنانكه بتاسي اين مفكوره ديپارتمنت هاي از قبيل (۱) ديپارتمنت نظارت و تفتيش تعليمات علوم طبيعي و رياضي (۲) ديپارتمنت نظارت و تفتيش تعليمات علوم اجتماعي . (۳) ديپارتمنت نظارت و تفتيش تعليمات السنه . (۴) ديپارتمنت نظارت و تفتيش تست و امتحانات . (۵) ديپارتمنت نظارت و تفتيش امور اداري تشكيل گرديده و براي ازدياد اعضاءي مورد ضرورت هر ديپارتمنت نظر به ساحه اختصاص و كار ايشان اجرااتي صورت گرفته و به مرور زمان تكميل شده مي رود . طوريكه عده مفتشان در سال ۱۳۴۱ در حدود (۱۰) نفر بود در اواخر سال ۱۳۴۲ از (۳۶) نفر تجاوز كرده است و هنوز هم نظر به ضرورت به عده ايشان افزودي بعمل مي آيد .

در سال ۱۳۴۲ در ليسانس هاي مركز از طرف اعضاء رياست نظارت و تفتيش و معلمان ليسانس ها مجالس انعقاد يافته و راجع به بهتر ساختن طرز فعاليت شاگردان و معلمان در طول سال تعليمي مذاكره و مفاهمه هاي بعمل آمده است . در سال ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ از وضع تعليم و تربيه مكاتب ولايات قندهار ، ارزگان ، هرات ، غور و مشاهديتي بعمل آمد و راپور آنها بمقامات ذيصلاحيت تقديم گرديد . در سال ۱۳۴۲ از وضع تعليم و تربيه مكاتب ولايت فارياب ، جوزجان ، غزني ، تخار مشاهده بعمل آمده و راپور هاي آن تحت اجراآت قرار گرفته است . درين سال نظارت امتحانات ليسانس هاي مركز و ولايات از طرف اعضاءي اين رياست صورت گرفته و راپور هاي آنها برياست تدريسات تقديم شده است براي بهتر ساختن طرق نظارت و تفتيش سيميناري بشمول تمام اعضاءي رياست تفتيش در ۲۵ سرطان ۱۳۴۲ دبير گرديد و متاهفت ماه ادامه يافته است كه در آن مسائلي متعلق به امور نظارت و تفتيش مورد بحث و مناظره قرار گرفته و نقاطي كه در آن اتفاق آراء حاصل گشته است بصورت يك رساله ترتيب و طبع گرديده كه اميد است براي علاقمندان تعليم و تربيه مورد استفاده قرار گيرد .

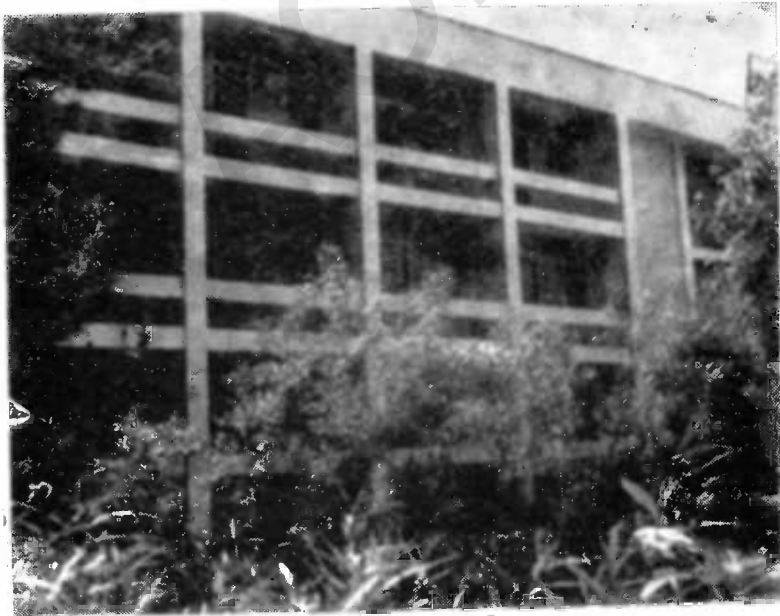
در ماه حوت ۱۳۴۲ پنج گروه مشتمل بر (۳۰) نفر از اعضاءي اين رياست مؤظف گرديدند تا از امور تعليمي و اداري ولايات ننگرهار ، بلخ ، بغلان و پلخمری ، فراه و هلمند نظارت و تفتيش بعمل آورده و راپور هاي خويش را بمقامات صالحه تقديم نمايند تا بر حسب آن اجراآت لازمه بعمل آيد .

چنانچه هر يكي از گروه هاي فوق الذكر تمامه جوزای ۱۳۴۳ به نظارت و تفتيش امور تربيو و ولايات مربوطه اشتغال ورزيده و راپور اجراآت خويش را بمقام وزارت معارف تقديم نمودند . همچنان اعضاءي رياست نظارت و تفتيش وقتاً فوقتاً

از جریان امور مکاتب لیلیه نظارت و بازدید بعمل آورده و هدایات لازمه را به مراجع مربوطه آن صادر کرده اند .

ریاست تفتیش و نظارت وزارت معارف قبل از سال ۱۳۴۲ جهت اجرای امور اداری دارای سه شعبه اول دوم و سوم بوده است و در سال ۱۳۴۲ حسب ایجاب و ضروریات یک شعبه دیگری بنام شعبه چارنیز تشکیل یافته که امور مربوط، به اشخاصی را که جهت تحصیل بخارج اعزام میشوند انجام میدهد. هکذا ریاست تفتیش با در نظر داشتن شرایط به تعداد (۱۹۵۱) نفر متعلم را در لیلیه های مرکز و مکاتب مسلکی معرفی و شامل کرده است .

از فارغ التحصیلان صنوف (۱۲) لیسه ها به تعداد (۵۸۹) نفر را بر ریاست پوهنتون حربی پوهنتون فاکولته پولیس و به تعداد (۵۰۰) نفر فارغ التحصیلان دوره متوسطه ذریعه این ریاست بوزارت صحیه، مالیه، زراعت، ریاست هوایی ملکی، بانک ملی، ریاست کارتوگرافی و غیره شعباتی که ضرورت شانرا و اتمود کرده اند معرفی و هم به تعداد زیادی از فارغ التحصیلان دوره ابتدایی مکاتب بکورس های وزارت صحیه، قوماندانی هوایی، قوماندانی حربی شوونجی و مکتب خردضابطان معرفی شده اند تا با ادامه تحصیل مسلک بردازند. علاوه تا (۲۰۰) نفر فارغ التحصیلان صنوف (۱۲) که تحت جلب عسکری بوده اند جهت شمول بکورس ضابطان احتیاط بوزارت دفاع ملی معرفی شده اند .

گوشه از تعمیر جدید کتابخانه عامه کابل در
جوار لیسه استقلال

د پښتو ټولني درياست فعاليتونه

د رياست مقام :

- الف - د موسسي رئيس
- ۱ - د ټولو اداري او مسلکي چارو کتنه او ليدنه .
 - ۲ - د خارجي او داخلي موسسو او خلکو د پوښتنو ځوابونه .
 - ۳ - په ادبي او علمي ټولنو او مجلسونو کښې د پښتو ټولني نمايندگي کول .
 - ۴ - د پښتو ټولني ټولو څانگو او غړو ته لارښودنه او دهغو دکارونو پوښتنه او مراقبت .
 - ۵ - د ادبياتو په پوهنځي کښې په هره هفته کښې (۱۴) ساعته درس ورکول .
 - ۶ - د زيري داخبار د مضامينو او مقالو کتنه او سمون .
 - ۷ - د کابل مجلي د مضامينو او مقالو کتنه او سمون .
 - ۸ - د پښتو کلي گانو (د سمون او اصلاح دکميټي دمشر په توگه دکميټي سره پرله پسې کار کول .

- لکه چه په دغه موده کښې يې دوه لومړي کلي گاني اصلاح او په نوي ډول وليکل شوي او اوس لومړي ټوک په (۱۱۰) مخونو کښې له چاپ څخه وتلي دي . او د لومړيو کورسونو دپاره تر استفادي لاندې نيول شوي دي .
- ۹ - په نوي ډيلي کښې دختيځ پيژندنې په (۲۶) کنگرس کښې گډون وکړ او د پښتو د نثر د تاريخ په باره کښې يې يومفصل کنفرانس ورکړ .
 - ۱۰ - د پښتو ژبي د پراختيا دپاره يې (ژب ښودني) نوي کتاب تاليف او په دوهم ځل چاپ کړي شو .

- ۱۱ - د اساسي قانون په مشورتي کميسيون کښې دنباغلي صدراعظم دفرمان په اساس په هغه کښې درې ورځي پرله پسې دوه نيمې مياشتي گډون کړي دي .
- ب - د پښتو ټولني درياست مرستيال:

- ۱ - د پښتو ټولني درئيس په غياب کښې درسمي او اداري چارو مراقبت او کتنه .
- ۲ - د کابل دمياشتني مجلي دهرې گڼې دپاره يوعلمي او تحقيقي مضمون ليکل .
- ۳ - د پښتو شعري او ادبي قاموس ديو فرهنگ تاليف او تدوين چه بشپړ شوي او وروسته د پښتو ټولني دمسلکي مجلس تر تصويب په چاپ او نشر شوي په (۳۰۰) مخونو کښې .

ج - دلغاتو خانگه :

په دې خانگه کښې انگليسي په پښتو قاموس جوړيږي دمخه په ۴۱ کال کښې اي ۹۵۰، سي ۱۷۱۳ ، او پس له هغه تر اوسه پوري ددي ۹۷۰ ، اي ، اف ، جی ، اچ ، ۹۵۰ ، آی ۱۳۸ ، جی ۹۴ ، کی ۵۴۴ ، ال ۳۴۷ ، ال ۳۴۷ ، رديفونه حل شوي دي او په دغه وظيفه کښې ښاغلي شپون ، لودين ، سيدال ، تره کي ، او ښاغلي اتمان برخه اخيستي ده .

د ادبیاتو خانگه :

الف - چاپ شوی کتابونه .

- ۱ - پښتانه شعرا دریم ټوک چه ۹۰۸ مخونه لری .
- ۲ - راز د عبدالله بختانی داشعارو مجموعه چه ۱۸۴ مخونه لری .
- ۳ - د پښتو ادبیاتو تاریخ دویم ټوک د ښاغلی عبدالحی حبیبی تالیف چه ۳۶۸ مخونه لری .
- ۴ - د پښتو کلی لومړی ټوک چاپ شوی دې ۵۰۰۰ ټوکه .

ب - هغه کتابونه چه تر چاپ لاندی دی :

- ۱ - د (ټام سایر) انگریزی ناول د ښاغلی دولت محمد لودین د پښتو ترجمه په ۳۲۱ مخونه کښی .
- ۲ - د پښتو متلونه تقریباً پنځه زره متلونه .
- ۳ - تازه گلونه د معاصرو شاعرانو غوره شعرونه دی چه تر اصلاح او سمون وروسته به چاپ ته وسپارل شی .
- ۴ - دلنډو کیسویوه مجموعه د ښاغلی عزیزالله امیر خیل ترجمه او انتخاب تقریباً په سلو صفحو کښی .

ه - د کابل مجلی خانگه :

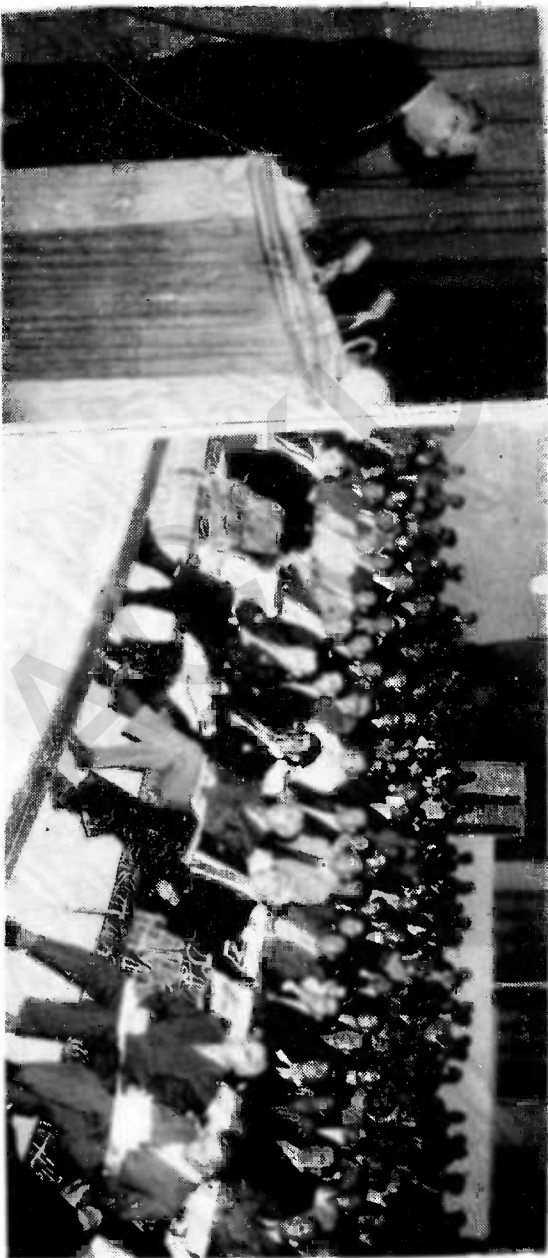
کابل مجله به مرتب ډول په هرې میاشتې کښی ۱۰۰۰ ټوکه چاپیری او د هرې گڼی مخونه یی ۷۰ مخونه رسیږی د پښتو ژبی ، علمی ، ادبی ، اجتماعی او فلسفی مقالې په کښی خپریږی .

و - د تالیف او ترجمی خانگه :

- ۱ - دسیرت النبی (ص) شپږم ټوک چه ۸۷۲ مخونه لری په ۱۳۳۵ مخونو کښی د ښاغلی سیفی ترجمه .
 - ۲ - د قرون جدیده کتاب چه ۴۰۴ مخونه لری د البرماله تالیف ۳۵۰ مخونه یی په پښتو د ښاغلی ثابت په ذریعه ترجمه شوی دی .
 - ۳ - د کابل مجلی د پاره ۶ مقالې د ښاغلی سیفی له خوا .
 - ۴ - د شوری او نورو ځایو د رالیږلو اصولنامه لایحو تصحیح او کتنه .
- ز - د پښتو تدریساتو لوی مدیریت :
- ۱ - د کابل په مرکز کښی ۴۵۰ د پښتو کورسونه موجود دی چه ۳۲ تنه رسمی او ۵۰ تنه قرار دادی ښوونکی لری . قرار دادی ښوونکی زیات د ادبیاتو د پوهنځی او د حقوقو او ښوونې او روزنی د پوهنځیو محصلان دی .

نباغلی دکتور عبدالظاهر رئیس شورایی ملی با هیات پارلمانی بلغاریا که بنا بر دعوت ریاست شورای ملی افغانستان وارد کابل شده‌اند (۷-اسد ۱۳۴۳)

بناغلی دکتر عبدالظاهر رئیس شورایی ملی (رئیس انجمن دوستان ملل متحد) بیناسیت
تجلیل روز ملل متحد در کابل بیانیه ایراد میکنند
(اول عقرب ۱۳۴۲ - ۲۴ - اکتوبر ۱۹۶۳)

- ۲ - دغه کورسونه وخت په وخت د پښتو تدریساتو د پلټونکو له خوا تفتیش شوی دی او نتیجه یی مربوطو ځایو ته سپارل شوی ده .
- ۳ - د کابل د مرکزی کورسونواز موبینه په دی ډول اخیستل شوی ده .
د شپږم سمسټر ۸۴ کورسونه او د لومړی سمسټر څخه تر پنځه سمسټر پوری ۵۶ کورسونه .
- ۴ - د سویی معلو مولو از موبینه له ۲۲۹ تنو څخه اخیستل شوی ده .
- ۵ - د شپږم سمسټر ۱۰۶۰ بوبالیو ته بری لیکونه ورکړل شوی دی .
- ۶ - د مرکز او ولایاتو د امتحانونیجی او میاشتنی راپورونه په مربوطو دفترو کښی معامله شوی او د رسمی چارو د لیکونو نمری ۶۰۰۰ زرو ته رسیدلی دی .
- ۷ - د ننگرهار ولایت د شپږم پنځم سمسټرو ۲۴ کورسونو امتحان د یو هیأت په ذریعه اخیستل شوی دی .

متفرقه کارونه :

- ۱ - د داخلی وزارت د نویو ولایاتو نومونه او د نورو دایرو او مؤسسو ځینی نومونه نوی ایښودل شوی او یا ترجمه شوی دی .
- ۲ - د دارالتالیف ریاست پښتو ترجمه شوی کتابونه کتل شوی او تصحیح شوی دی .
- ۳ - پښتو ټولنی د خپلی کتابخاننی د تنظیم لاس پوری کړی دی . دغه کتابخانه پنځه سوه ډوله مختلف چاپی او د سلو نه زیاتی قلمی نسخی لری .
- ۴ - د نویو ځایو او ښوونځیو دپاره شپږ څلوینست نوی تاریخی نومونه ایښودل شوی دی .
- د سرطان ، اسد اوسنبلې دمیاشتنو دکار اټکل :**
- ۱ - د پښتو کلتی ګانو د سمون او اصلاح کمیته پرله پسې د پوهاند رښتین په مشری په هفته کښی یوځل غونډه وکړه لکه چه اوس ددوهم ټوک دسمون او اصلاح کار شروع دی او زر ترزره به تکمیل او چاپ شی .
- ۲ - د قرون جدیدنه تاریخ له ترجمی څخه خلاص شوی دی .

اجراءات ریاست انجمن تاریخ :

۱ - تربیت اعضای مسلکی : تعداد اعضای مسلکی فعلا به ده نفر میرسد . برای هر يك از اعضا موضوعاتی سپرده شده است نتیجه کار ایشان بصورت راپور ماهانه به مجلس داخلی ریاست انجمن رویت داده میشود . ضمناً برای کسانیکه سابقه داشته و از عهده کار های تحقیقی بخوبی بیرون آمده توانسته اند فرصت مطالعه مزید بخارج نیز داده میشود چنانچه از جمله اعضای مسلکی فعلا يك نفر آن از راه كمك بریتشس كونسول مصروف تحصیلات عالی در لندن میباشد .

۲ - تأسیس کتابخانه : در سال ۴۲ تأسیس کتابخانه مسلکی قدم دیگریست که برای اعضای انجمن جهت فراهم آوری وسایل تحقیق كمك مینماید . مدیریت نشرات و کتابخانه که در تشکیل انجمن تاریخ افزوده شده است از يك طرف در تنظیم و ترتیب و تهیه کتب جدید و میکروفلم و فوتو کپی نسخ نایاب صرف مساعی مینماید . چنانچه برای خرید کتب مورد ضرورت يك اندازه پول به لندن ، قاهره ، دهلی ، و تهران انتقال داده شده است . و از جانب دیگر در قسمت طبع و تصحیح نشرات انجمن تاریخ مجاهدت می ورزد .

۳ - کارهای مسلکی : علاوه از نشرات موقونه (مجله آریانا به زبانهای پښتو و فارسی ماهوار مجله افغانستان سه ماهه به زبان انگلیسی و فرانسوی) در قسمت طبع و نشر کتب تاریخی و متون قدیمه باید تذکار داد که کارهای ذیل انجام یافته است .

الف . کتبیکه بطبع رسیده است .

- ۱ - زبان دوهزار سال قبل افغانستان یا مادر زبان دری (تحلیل کنیه سرخ کوتل) از عبدالحی حبیبی .
- ۲ - هنر خط در افغانستان در قرون اخیر از عزیزالدین فوفلزایی .
- ۳ - طبقات ناصری از منہاج الدین عثمان بن سراج الدین معروف به قاضی منہاج سراج جوزجانی ، به تصحیح و مقابله و تحشیه و تعلیق عبدالحی حبیبی در دو جلد .

ب - کتبیکه تحت طبع می باشد

- ۱ - غور و غوریها از عتیق الله معروف .
- ۲ - هوتکی ها از بناغلی بینوا (ترجمه پښتو)

ج - کتبیکه برای طبع آماده میگردد .

- ۱ - تحشیه و تعلیق و تصحیح زبن الاخبار گردیزی .

- ۲ - درسلسله افغانستان در متون قدیمه یاد داشت های زوار چینی در باره افغانستان .
 - ۳ - تاریخ دوره سدوزایی .
 - ۴ - تاریخ جوزجانان .
 - ۵ - تاریخ افغانستان از ظهور اسلام تا به امروز .
 - ۶ - تاریخ دوره تیموریان هرات .
- برعلاوه در نظر است چند جلد کتاب مربوط تاریخ افغانستان که بزبانهای انگلیسی و جرمنی طبع شده است جهت ترجمه به متر جمان لایق سپرده شود .

اجراءات مدیریت ارتباط خارجه :

طوريكه در راپور های قبلی نیز بعرض رسانیده شده است مدیریت ارتباط خارجه معارف از بدو تاسیس بحیث دفتر ارتباط با سازمان تربیتی علمی و کلتوری ملل متحد (یونسکو) کار میکند .

کنفرانسهای یونسکو که در آن نمایندگان افغانی سهیم بوده اند به اساس موافقه دوازدهمین کنفرانس یونسکو تاسیس یک کمیته منطوقی مرکب از معین های معارف منطقه برای انجام مواد خواندنی تثبیت گردیده بود . مرام کمیته مذکور ترتیب پروگرام های مواد خواندنی هر مملکت با پروژه یونسکو بود تا بدان ذریعه یک رهنمایی مهم و مؤثر برای فعالیت های منطوقی بین المللی و مملکتی در مورد تهیه کتب خواندنی بوجود بیاید وزارت معارف این اقدام یونسکو را برای ممالک انکشاف یافته خیلی مساعد و مفید شمرده و روی همین منظور یکفر نماینده خویش را برای اشتراک در کمیته مذکور که از ۲۹ الی ۳۱ اگست در هند دایر شده بود . اعزام داشته و در جلسه وزرای معارف دول آسیایی که در ماه اپریل ۶۳ در توکیو منعقد شده بود ضرورت مبرم برای وقایه و ترقی روز افزون کیفیت تعلیم و تربیه که بااساس پلان کراچی برای تعلیم و تربیه ابتدایی در ساحه تطبیق تائید و تصویب گردیده بود بناسی از تصویب فوق و بنا بر احتیاجات روز افزون که از ناحیه پیشرفت علم و فن نشات کرده و میکند یونسکو تجویز نمود که جلسه فعلی را برای اتخاذ تدابیر لازمه و ارتقاء کیفیت تعلیم و تربیه در آسیا دایر نماید .

جلسه متخصصان در باره بهبود تعلیم و تربیه آسیا :

نماینده افغانی در جلسه متخصصان که از طرف یونسکو به کمک کمیسیون ملی یونسکو و دولت فلین جهت تدقیق وسایل ازدیاد و پیشرفت کیفیت تعلیم و تربیه در آسیا تنظیم شده بود درعمارت موسسه صحی جهان واقع

مانیلا انعقاد یافته و از ۲۱ تا ۲۸ اپریل جریان داشت درین جلسه متخصصان هفت کشور آسیایی (افغانستان ایران ، پاکستان ، جاپان ، سیلون ، فلپین و هندوستان) و چار کشور بزرگ اتحادشوروی ، ایالات متحده امریکا برتانیه ، و فرانسه) و هم شاغلی پوهاند دکتور ضیایی معین تدریسی وزارت معارف بحیث نماینده افغانی در آن اشتراك کرد .

دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیه جینوا :

مدیریت ارتباط خارجه معارف باین موسسه همیشه در تماس بوده و اکثر سوالنامه هاییرا که موسسه مذکور در باره سیستم معارف ، طرز تدریس و غیره مسایل تدریس ارسال میدارد مدیریت ارتباط بعد از تماس با دوایر ذیعلاقه معلومات آنها را گرد آورده و بعد از ترتیب و تنظیم به موسسه مذکور میفرستند در سال ۶۴ موسسه تعلیم و تربیه جینوا یک نمایش کتب ابتدایی جهانی را در سویس مورد نمایش قرار داد و نظر بدرخواستی موسسه مذکور یک تعداد کتب افغانی برای نمایش بموسسه مذکور ارسال گردیده است . این موسسه در سال یکمربنه در جینوا دایر میشود که نمایندگان تمام دول عضو مکلف هستند راجع به پیشرفت و انکشاف تعلیم و تربیه که در کشور های ایشان صورت میگیرد بموسسه مذکور راپور بدهد . مدیریت ارتباط همواره زاپور های مطلوبه را که توسط شعبات مسئول وزارت معارف ترتیب و تنظیم میگردد جهت بحث و مذاکره مزید دول عضو قبل از آغاز کنفرانس ارسال میدارد .

کورس پلان گذاری یونسکو :

یونسکو از سال ۱۹۶۲ باینطرف برای تربیه پلان تزاری مدیران ومفتشان معارف در ممالک آسیایی یک مرکز منطقوی را بکمک هند در دهلی جدید دایر نموده است .

این کورس تا اکنون سه دوره شاملان را از ممالک مختلف آسیایی تربیه نموده که هر دوره آن برای مدت سه ماه بوده است . دونفر نماینده وزارت معارف نیز درین کورس اشتراك نموده است همچنان برای شاملان کورس از طرف یونسکو فیلوشیپها فرستاده میشود .

جلسه منطقوی یونسکو :

شباغلی محمد یونس کفیل مدیریت ارتباط و سکرتر ملی یونسکو در کابل در جلسه منطقوی یونسکو که در بنکاک دایر شده بود بحیث نماینده افغانی اشتراك کرده است درین جلسه در قسمت فعالیت های کمیسیون های ملی یونسکو در حوزه منطقه جنوب شرق آسیا مذاکراتی بعمل آمده .

نماینده افغانستان در راپور خود فعالیت و انکشاف کمیسیون ملی یونسکو رادر افغانستان شرح داده و از مساعدت کمیسیون ملی افغانستان در پیشرفت و توسعه کمیسیون های ملی منطقوی تذکار داده است .

سیمینار یونسکو در تهران :

موسسه یونسکو يك سیمینار منطقوی را از تاریخ ۱۱- ۲۵ اپریل ۱۹۶۴ در تهران دایر کرد که نمایندگان وزارت معارف افغانستان نیز در آن شمول ورزید . سیمینار درباره تهیه و توزیع مواد خواندنی برای اطفال و جوانان در ممالک جنوب شرق آسیا فیصله های راتصویب کرد که سفارشنامه و فیصله های متذکره از طرف دول اشتراك کننده به اداره های مرکزی یونسکو جهت تطبیق تقدیم گردیده است .

کمک های یونسکو در سال ۶۳ و ۱۹۶۴ قرار آتی است .

- ۱- يك نفر متخصص برای موزیم کابل
 - ۲- يك تعداد کتب برای ریاست مورد پلان معارف
 - ۳- يك فیلوشپ در رشته برود کاستنگ
 - ۴- يك فیلو شپ در رشته موزیم
 - ۵- يك متخصص برای رادیو برود کاستنگ
 - ۶- يك تعداد کتب برای موزیم کابل
 - ۷- يك متخصص در رشته باستانشناسی
- احتفالات موسسه یونسکو :**

چون همه ساله در باره تاسیس و مرام یونسکو (ملل متحد) و ارگان های اختصاصی آن ، اعلامیه حقوق بشر و مجادله باگرسنگی و غیره که افغانستان عضو آنجوسسه است احتفالاتی برپا میگردد لذا بتمام مکاتب از طرف مدیریت ارتباط خارجه معارف اطلاع داده شده است تا طبق مرام و پروگرام موسسه ملل متحد بیانیه ها و کنفرانس هائی را برای متعلمان و متعلمات مکاتب ایراد نمایند همچنان يك تعداد تصاویر و نشراتی که برای این مقصد از طرف یونسکو میرسد بمکاتب توزیع شده است .

قرار داد های کلتوری :

مدیریت ارتباط خارجه از سال ۱۹۵۸ تا حال متصدی ترتیب و تنظیم عقد قرارداد هاست مقصد از عقد این قرار داد ها شناسایی بهتر بین مملکتین و حسن تفاهم ذات الیینی راجع به اعطای سکالرشپ ها و فیلوشپ ها تبادل استادان ارسال تیم های ورزشی و سپورتی ، نمایش صنعت و آرت و غیره میباشد که البته شرح مفصل آن درین راپور گنجایش ندارد و صرف به ذکر نام کشور های مذکور درین جا اکتفا میشود .

- ۱ - اضلاع متحد امریکا
- ۲ - جمهوریت سوسیالیستی اتحاد شوروی
- ۳ - جمهوریت فدرالی آلمان
- ۴ - جمهوریت متحد عرب
- ۵ - جمهوریت چکوسلواکیا
- ۶ - جمهوریت ترکیه
- ۷ - جمهوریت بلغاریه
- ۸ - جمهوریت یوگو سلاویا
- ۹ - جمهوریت هندوستان

اشتراک نمایندگان افغانی در دعوت‌ها و سیمینارهای دول متحابه :

- ۱ - دوفتر نمایندگان افغانی بنا بر دعوت حکومت جمهوریت مردم چین برای تفاهم مزید در رشته های سیانس بین کشور های مختلف کمیته کار گران جهانی اتحادیه سیانس که از تاریخ ۲۵ الی ۲۸ سپتامبر سال ۱۹۶۳ در پیکنگ دایر شده بود شمول ورزیدند .
- ۲ - دوفتر نماینده معارف بنا بر دعوت حکومت انگلستان جهت مشاهدات از مؤسسات علمی و مکاتب ابتدایی و ثانوی و سیستم اداره مکاتب آنکشور بازدید بعمل آورده است .
- ۳ - یکفتر نماینده وزارت معارف در یکی از کورس هاییکه در رشته تعمیر و حفظ عمارات تدریسی از طرف حکومت انگلستان دایر شده بود اشتراک ورزید .
- ۴ - همچنین نمایندگان افغانی در سیمیناریکه از طرف حکومت جمهوریت متحد عرب بنام موتمر اسلامی بشمول نمایندگان ۲۴ کشور آسیایی و افریقایی و اقلیت های اسلامی امریکای لاتین ، اروپا و انگلستان بتاريخ ۷ مارچ در قاهره آغاز و در ۲۳ مارچ ۱۹۶۴ پایان یافت اشتراک نمودند .
- ۵ - حکومت جمهوریت اتحاد آلمان بتاريخ ۲۰ و ۳۱ ماه می ۱۹۶۴ مراسمی را بنام (روز مکاتب مسلکی) در شهر هانور آلمان برگزار نمود که جهت اشتراک در مراسم مذکور از ماموران شعبات مسلکی وزارت معارف دعوت بعمل آمد تا در مراسم مذکور اشتراک ورزند . وزارت معارف . دوفتر از منسوبان تدریسات مسلکی را جهت اشتراک در مراسم مذکور معرفی نمود .
- ۶ - يك دستنه ۲۵ نفری از متعلمین لیسه غازی ، حبیبیه ، نادریه ، جهته شناسایی با جوانان امریکایی بنا بر دعوت موسسه فلبرایت عازم امریکا شدند این دستنه ای محصلان بافامیل های امریکایی برای مدت یکسال اقامت خواهندکرد و با اطفال شان برای یکدوره تحصیل در مکاتب امریکایی حصه گرفته و بعد از ختم يك سال دوباره بوطن مراجعت و به تحصیلات خود ادامه خواهند داد .

والاحضرت مارشال شاه وليخان غازی فاتح کابل حين تعليق مسدال به سينه يکي از
معلمان سابقه دار حربي بنه وونجی (٤ حمل ١٣٤٣)

هيأت افغانی تحت رياست بناغلی استاد خليل الله خلیلی مشاور مطبوعاتی
حضور ملوکانه، هنگامیکه جبهه اشتراک در مراسم جشن ملی جمهوریت متحد عربی
آماده پرواز بسوی قاهره اند. اعضای هیأت عبارتند از بناغلی دکتور میر نجم الدین
انصاری مشاور وزارت معارف و بناغلی عبدالرشید لطیفی رئیس بوهنی ننداری

بناغلی دکتور علی احمد پوپل وزیر معارف هتکامیکه کپ نقره یسی را بنام
تحفة حکومت هند برای مسابقات قهرمانی فوتبال وهاکی تیمهای
معارف از بناغلی دامیجا سفیر کبیر هند مقیم کابل میپذیرد.

بناغلی دکتور عبدالحکیم ضمیایی معین تدریسی وزارت معارف افغانستان
و بناغلی صلاح الدین قنصوه سفیر کبیر جمهوریت عربی متحد مقیم
کابل، حین امضای موافقتنامه پروگرام همکاری فرهنگی
بین دو کشور (۱۷ دلو ۱۳۴۲)

معلومات متفرقه :

چون همه ساله يك تعداد از علمای کشور های مختلفه جهت بازديد از موسسات عرفاني و فرهنگي افغاني و تتبعات علمي در رشته های مختلف به افغانستان وارد ميشوند مدیریت ارتباط خارجه وزارت معارف در قسمت اجازه سير و گردش برای آنها و ترتيب پروگرام معينه هميشه با دواير ذيعلاقه افغاني در تماس بوده تسهيلات لازمه را برای ایشان فراهم ميسازد همچنان آنانيکه بوزارت معارف طور مستخدم و مهمان دولت و مربوطات آن کار ميکنند هميشه در باره ويزه های خروجي و ورودی و برای مشاهداتيکه به ولايات کشور مسافرت مينمايند توسط اين مدیریت کمک ميشوند .

هكذا يك تعداد مکاتيب وارده از طرف موسسات رسمي و غير رسمي و محصلان دول مختلف مبني بر اينکه در باره تدریس مکاتب و کلچر و تصاویر رجال برجسته افغاني معلومات ميخواهند مدیریت ارتباط تمام مواد مذکور را تهیه کرده وبه آدرس های ایشان ميفرستد .

سکالر شپها و فيلوشپها :

مدیریت ارتباط خارجه بر علاوه وظايف متذکره بحيث دفتر مرکزی یونسکو در کابل و دفتر کمیته مرکزی نیز اجرای وظیفه مينمايد ، جلسات کمیته مرکزی را دایر و اسمای دواطلبانی را که از طرف وزارت جلیلیه پلان معرفی ميشوند بعد از غور مزید در حصه مکلفیت عسکری، سن وسویه تعلیمی شان از کمیته گزارش میده در این کمیته در باره قبولی کاندید نیز صلاحیت دارد. تعداد بورسهای سال ۶۳ و ۱۹۶۴ که از طرف دول دوست داده شده ومقامات افغاني از آن استفاده نموده اند بشرح زیر است .

بورس های ۱۹۶۳ دول متحابه :

۱۳۰ بورس	۱ - اداره همکاری بین المللی امریکا
۱۱۱ بورس	۲ - اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی
۶ بورس	۳ - جمهوریت چکوسلواکیا
۱۱ بورس	۴ - حکومت انگلستان
۲۸ بورس	۵ - جمهوریت فدرالی آلمان
۱،۸ بورس	۶ - فرانسه
۱ بورس	۷ - حکومت شاهنشاهی ایران
۲ بورس	۸ - آسترلیا
۲ بورس	۹ - فيلوشپ ایزن هاور

۸ بورس	۱۰ - سرویس اطلاعات امریکا
۶ بورس	۱۱ - پولیند
۶ بورس	۱۲ - ایتالیا
۵ بورس	۱۳ - هنگری
۵ بورس	۱۴ - یوگو سلاویا
۵ بورس	۱۵ - یونسکو
۱۰ بورس	۱۶ - بلغاریه

از بورسهای ممالک فوق تنها وزارت معارف استفاده نکرده بلکه از هر کدام آن دیگر وزارت خانه ها و دواير دولتی نیز مسفيد شده اند .

اجراءات رياست حفظ الصحه :

الف : افتتاح دو سرطبابت يکي در معارف ولايت کندهار و ديگري در معارف ننگرهار .

ب : افتتاح يك كودكستان مكتبي و يك مركز صحي در ليسۀ ملالي .

ج : قسمت فعاليت ها .

قسمت اول : روز صحت بايك پروگرام مرتب در سينمائي پارک ، مکاتب ذکور

و اناک ، نهاری سرطبابت دارالمعلمين ها مربوطه اينرياست و برای طلاب و منسوبان مکاتب ليلية دایر و تجليل شد .

همچنان متعلمان و متعلماتيکه در سال ۴۲ توسط شعبات مربوطه اينرياست تداوی شده اند قرارذیل است .

۷۰۰۰ نفر	کلينک داخله
۲۳۸۵ نفر	کلينک دندان
۶۲۷۵ نفر	اکسريز
۱۸۳۹ نفر	جراحی

قسمت دوم فعاليت ها عبارت از وقايه صحت طلاب و جلوگيري از صرف

میوه های کثيف عرضه شده روی تبنگها در گرد و نواح مکاتب میباشد که

جهت تأمین این منظور به افتتاح کانتینهای جدیدی در مکاتب حادثه هروی

بيهقي ، ستاره زينب هوتکی ، شاه شهيد (ح) ، ابوريحان ، دقيقی ،

رحمان بابا عاشقان و عارفان (ح) بی بی مهرو (ح) و ليسۀ حبيبيه

اقدام شده است . همچنان يك شفاخانه مجهز چهل بستری برای مکاتب

ليلية مرکز تاسيس و شروع بکار کرده است .

علاوتاً برای معلمان و متعلمات تاسيس يك بيمة صحي و دایر کردن يك کلينک

اطفال معيوب نیز زیر نظر گرفته شده است .

متعلمات و متعلماتيکه از شروع سال جاری تا حال به شعبه های اينرياست

تداوی شده اند قرار آتی است .

کلینک داخله	۲۵۶۶ نفر
کلینک دندان	۴۵۴ نفر
دستگاه اکسریز	۵۳۲ نفر
کلینک جراحی	۳۰۰۰ نفر

فعالیت‌های مدیریت عمومی سپورت :

- ۱ - در جشن استقلال سال ۴۲ بتعداد ۵۰۰۰ نفر سپورتمین معارف رسم گذشت را اجرا کردند .
- در اخیر رسم گذشت از طرف ۱۲۰۰ متعلم و متعلمه مکاتب نمایش‌جمناستیکی اجرا شد .
- ۲ - در ایام جشن استقلال تیم فوتبال و هاکی معارف جهته اجرای مسابقات درمقابل تیم های خارجی اشتراک کردند .
- ۳ - ترتیب پروگرام سپورت و تربیه بدنی از صنوف اول الی دوازدهم مکاتب ذکور و اناث .
- ۴ - استخدام معلمان و معلمات ورزیده ولایق در شقوق مختلف سپورت و تربیه بدنی از ممالک خارج جبهه استفاد تیم های معارف ولیسه بدنی روزنه و کلب ورزشی معارف و مکاتب ذکور و اناث .
- ۵ - ترتیب پروگرام تور نمیت های بهاری و خزانی معارف به سیستم لیک وناکوت مطابق بمقررات و قوانین بازی های بین‌المللی .
- ۶ - بازرسی و حکمیت و تهیه راپور یومیه و انتظام میدانها در مسابقات و تورنمنت ها .
- ۷ - تهیه سامان و لوازم سپورت برای مکاتب ذکور و اناث از داخل مملکت .
- ۸ - فرمایش سامان سپورت برای مکاتب ذکور و اناث از خارج .
- ۹ - نظارت و تفتیش پروگرام تربیه بدنی و سپورت در مکاتب توسط مفتشان .
- ۱۰ - ترتیب مجالس متخصصان در ایام تعطیل مکاتب برای رفع بعضی نواقص پروگرام ها که از ائسر تفتیش و نظارت بعمل میاید و هکذا ازدیاد بعضی مواد مؤثر در پروگرام صنوف مختلف مکاتب .
- ۱۱ - دایر نمودن تورنمنت های رسمی و آزاد معارف که در تورنمنت آزاده لاهه بر تیم های معارف تیم های خارج معارف از قبیل پوهنتون کابل ، حربی پوهنځی و کلوب ها و غیره نیز اشتراک کردند که نتایج تورنمنت رسمی و آزاد معارف حسب ذیل است .

در تورنمنت رسمی بهاری فنبال گروپ اول معارف که بتاریخ ۲۳ ثور ۴۲ آغاز گردید لیسه های حبیبیه ، استقلال ، نجات ، غازی ، نادریه ، اشتراک نمودند در نتیجه لیسه حبیبیه درجه اول و لیسه استقلال درجه دوم و لیسه

- نجات درجه سوم گردیدند .
- ۲ - در مسابقات فوتبال گروپ ب بصورت لیک و سیستم بتاريخ ۳ جوزا شروع و شش مکتب اشتراك کرد که از آنجمله دو گروپ ب لیسه تجارت درجه اول و لیسه خوشحالخان درجه دوم و لیسه ابن سینا درجه سوم شد.
- ۳ - در تورنمنت هاکی گروپ الف معارف که بتاريخ ۲۲ ثور شروع شد شش مکتب در آن اشتراك ورزید که از آنجمله در گروپ (الف) لیسه رحمن بابا درجه اول ، بدنی بنوونخی درجه دوم و لیسه غازی درجه سوم گردید .
- ۴ - در تورنمنت گروپ ب هاکی معارف شش تیم اشتراك کرد که در نتیجه لیسه خوشحالخان درجه اول و لیسه نادریه درجه دوم و لیسه نجات درجه سوم گردید .
- ۵ - در تورنمنت هیندبال معارف ۶ تیم اشتراك نمود که در نتیجه لیسه نجات درجه اول و لیسه حبیبیه درجه دوم و لیسه د بدنی روزنی درجه سوم شد .
- ۶ - در تورنمنت باسکیتبال گروپ الف معارف پنج مکتب اشتراك کرد که در نتیجه لیسه حبیبیه نمره اول و لیسه رحمن بابا نمره دوم و بدنی روزنی بنوونخی نمره سوم گردید .
- ۷ - در تورنمنت گروپ ب باسکیتبال پنج مکتب اشتراك نموده که در نتیجه لیسه نجات نمره اول و لیسه ابن سینا نمره دوم و لیسه غازی نمره سوم گردید .
- ۸ - در تورنمنت گروپ الف والیبال شش مکتب اشتراك کرد که در نتیجه لیسه حبیبیه نمره اول دارالمعلمین نمره دوم و لیسه رحمن بابا نمره سوم گردید.
- ۹ - در تورنمنت گروپ ب والیبال هفت مکتب اشتراك کرد که در نتیجه بدنی روزنی نمره اول د لیک او شمیر نمره دوم و تخنیک ثانوی نمره سوم گردید .
- ۱۰ - در تورنمنت آزاد فوتبال معارف ۶ تیم اشتراك نمود که در نتیجه الف معارف نمره اول و پوهنتون نمره دوم و ح پ نمره سوم گردید .
- ۱۱ - در تورنمنت آزادهای معارف ۴ تیم اشتراك کرد که در نتیجه تیم هاکی قوای مرکز درجه اول و پوهنتون نمره دوم و ح ، پ ، نمره سوم شد .
- ۱۲ - در تورنمنت آزاد باسکیتبال معارف پنج تیم اشتراك کرد که در نتیجه پوهنتون نمره اول و ح ، پ ، نمره دوم و تیم ب معارف نمره سوم شد .
- ۱۳ - در مسابقه هندبال آزاد معارف ۴ تیم اشتراك کرد که در نتیجه تیم الف معارف نمره اول و پوهنتون نمره دوم و ح ، پ ، نمره سوم گردید .
- ۱۴ - تهیه سامان و لوازم سپورت برای تیم های معارف از خارج مملکت که در جشن استقلال شرکت میورزند .
- ۱۵ - پیشبرد تمرینات تیم های معارف برای مسابقات در جشن استقلال در مقابل تیم های خارج و کلوپ ها .
- ۱۶ - دایر نمودن سیمینار های سپورت و تربیه بدنی توسط متخصصان برای حصول معلومات بیشتر معلمان در رشته های مختلف سپورت و آشنا ساختن ایشان با قوانین جدید سپورنی .

- ۱۷ - طبع قوانین سپورتهای اجتماعی و انفرادی ، بازیچه ها وغیره کتب سپورتي توسط شعبات مربوطه .
- ۱۸ - طبع قوانین و پروگرام های تدریسی تربیه بدنی برای مکاتب ذکور و اناث .
- ۱۹ - فرمایش نشان ها کپ ها ومدالها وتوزیع آنها برای قهرمانان دراخیر سال تعلیمی .
- ۲۰ - ترتیب پروگرام نمایشات سپورتي و اشتراك ورزشکاران معارف در ایام جشن استقلال و غیره .
- ۲۱ - ترتیب و حفاظت سامان سپورت در تحویلخانه ها و توزیع آن از روی بست معینه بمکاتب .
- ۲۲ - نظارت و بازرسی از امور تدریسی و اداری کلب ورزشی معارف و تهیه کارت برای مشمولان اخذ حاضری طلاب و غیره .
- ۲۳ - توزیع سامان و لوازم سپورت برای مشمولان کلب ورزشی معارف طبق مقررات موضوعه .
- ۲۴ - ترتیب پروگرام سپورت و تربیه بدنی و استخدام متخصصان خارجی وتوزیع سامان و لوازم سپورت به اساس بست معینه و ترتیب میدانهای سپورت و غیره در دبدنی روزنی لیسه .
- ۲۵ اصلاحات سامان و لوازم و میدانهای ورزشی در مکاتب .
- ۲۶ - ترتیبات جهتته آمادگی نمایشات جمناستیکی ایام جشن استقلال که بتعداد سه هزار متعلم و متعلمه از مکاتب ذکور و اناث در آن حصه گرفته ونمایشات دلچسپ و متنوعه را مورد اجرا آت قرار میدهند .
- ۲۷ - توزیع کتب سپورت وتربیه بدنی ،لوايح وجداول به مکاتب ذکور و اناث
- ۲۸ - اعزام يك دسته از فارغ التحصیلان دبدنی روزنی جهت تحصیلات عالی واخذ تخصص در یکی از شقوق سپورت بخارج .
- ۲۹ - آمادگی برای رسم گذشت ورزشکاران که پنجهزار ورزشکار بالباس ها و بیرق وبورد و غیره ورزشی در ایام جشن استقلال اشتراك مینمایند .

اجراآت ریاست بورد پلان

بوردپلان معارف در برج حمل سال ۱۳۴۰ در چوکات تشکیلات اداری وزرات معارف داخل گردید .

ریاست بوردپلان بحیث یکی از شعبات معاون راساً تحت اداره مقام وزارت قرار داشته و لایحه وظایف آن مشتمل است بر طرح و نظارت وتطبیق پلانهای قصیرالمدت ، انسجام و اهم آهنگ ساختن امداد موسسات بین المللی و ممالک دوست ، طرح پالیسی بودجه عادی و انکشافی معارف و تهیه وترتیب راپور ها در باره وضع انکشاف معارف .

ریاست بورد پلان بمنظور اجرای وظایف خود درین مدت به جمع آوری معلومات و احصاییه های لازمه پرداخته و با موسسات بین المللی و دیگر نمایندگی های

امدادی عندالضرورت مذاکره بعمل آورده و فعالیت های متعددی را انجام داده است که اهم آن بشرح زیر است .

۱ - تاسیس پولی تخنیک بمساعدت اتحاد شوروی .
تاسیس پولی تخنیک بظرفیت ۵۰۰ - ۱۰۰۰ نفر در پلان پنجساله دوم معارف پیشینی شده بود ، درین زمینه مورد پلان معارف داخل اقدام که در اثر آن دوهیات فنی از اتحاد شوروی به کابل آمد در نتیجه مذاکراتیکه بعمل آمد به تاسیس همچو موسسه به امداد دولت اتحاد شوروی موافقه شد . عملیات مقدماتی پایان یافته و اساس مؤسسه مذکور گذاشته شد .

۲ - مذاکره راجع به دوام مؤسسه انکشاف بین‌المللی برای تاسیس مکاتب مسلکی ریاست مورد پلان معارف جهت گرفتن قرضه از مؤسسه انکشاف بین‌المللی برای تاسیس یک عده مکاتب مسلکی داخل اقدام گردید که در اثر آن دوهیات از مؤسسه مذکور بکابل آمدند . هیأت اولی راجع به مقدمات کار و هیئات دومی راجع به تدقیق کامل و تثبیت پروژه ها و مصارف آنها مذاکره نمود در اثر مذاکرات و مکاتب قبلی مؤسسه انکشاف بین‌المللی حاضر شد که برای تعمیر و تجهیز شش مکتب مسلکی بوزارت معارف قرضه بدهد به این غرض هیأت دوم مؤسسه مذکور که از آن قبلا ذکر بعمل آمد بتاريخ ۲۶ مارچ ۱۹۶۴ (اوائل حمل ۴۳) بکابل موصلت نمودند این هیأت مذاکرات مفصلی در باره این پروژه ها بعمل آورد و بهمکاری ریاست بوردپلان و هیأتیکه تحت ریاست پوهاند دکتور ضیایی بآنها مذاکره میکرد مسوده پروژه های مکتب زراعت ، میخانیک ، و دارالمعلمین و اکادیمی تربیه معلمان را که در قندز هرات کابل تاسیس خواهد شد تهیه کرده اند .

۳ - تاسیس اکادمی تربیه معلمان و دارالمعلمین عالی .

در ربع آخر سال ۴۱ ریاست بوردپلان باوجه خاص ملل متحد از طریق نمایندگی ملل متحد در کابل و همچنان با هیأت یونسکو و یونسف که جهت مذاکره در مورد امداد مؤسسات مذکور با اکادمی تربیه معلمان بکابل آمده بودند داخل تماس شد در نتیجه مذاکراتیکه بعمل آمد مؤسسه انکشاف بین‌المللی با دادن قرضه برای تعمیر و تجهیز اکادمی تربیه معلمان و مؤسسات یونسکو و یونسف با دادن امداد به اکادمی موصوف موافقه نمودند و همچنان وجوه خاص حاضر شد در تاسیس و پیشبرد دارالمعلمین عالی امداد نماید .

۴ - ریاست بورد پلان معارف در زمینه تربیه معلمان در موسسات حاضر و مؤثر ساختن آنها با احتیاجات افغانستان و بلند بردن سوئیة تعلیمی صورت گرفته است درین حصه با هیأت تیم کولمبیا امریکا و اداره همکاری بین‌المللی امریکا بشمول نمایندگان امداد تخنیک ملل متحد داخل تماس گردیدند .

همچنان مباحثات متعدد راجع به کمک های عرفانی دولت امریکا و نزدیک در نتیجه مذاکرات هیأت فوق قرار داد های یازدگانه به امضاء رسید که -

- طبق آنها دولت امریکا به اندازه پنج ملیون دالر درساحه های مختلف عرفانی کشور کمک خواهد کرد .
- ۵ - نظر به احتیاجیکه در ساحات فعالیت بورد پلان بمشاوران و متخصصان خارجی احساس میشد ریاست بورد پلان از موسسه عرفانی یونسکو اعزام متخصصان را در خواست نمود که نماینده یونسکو به اثر این اقدام و مکاتبه با مرکز خود به ارسال پنج نفر متخصص موافقه نمود هم اکنون سه نفر اعضای آن به افغانستان مواصلت نموده و دو نفر دیگر عنقریب خواهند آمد .
- ۶ - در اخیر سال ۴۲ يك هیأت مشترك ایكافی و یونسکو جهت طرح مسوده پیش بینی های پلان طویل المده معارف بکابل آمد این هیأت طبق تجویزات کنفرانس وزرای معارف در کراچی و توکیو بمنظور همکاری باریاست بورد پلان جهت تهیه مسوده پیش بینی های انکشاف معارف تا سال ۱۹۸۰ آمده و ریاست بورد پلان درین مورد با هیأت مذکور در تهیه این پلان طویل المده همکاری بعمل آورد که راپور های نهایی آنها نیز عنقریب تکمیل خواهد شد.
- خلص اجراءات مدیریت احصایه :**

- ۱ - بنا بر درخواست یونسکو مدیر احصایه معارف در کورس پلان گذاری معارف که برای مدت سه ماه در دهلی دایر شده بود از طرف ریاست بورد پلان اشتراک نموده چنانچه راپور مفصل جریانات کورس مذکور قبلا از طرف مدیر موصوف به شعبه ارتباط خارجه معارف تقدیم گردیده است .
- ۲ - در برج جدی که يك هیأت سه نفری ایكافی جهت طرح پلانهای طویل المده معارف وارد کابل گردیده بود در جمله هیأت مذکور یکنفر متخصص احصایه نیز شامل بود که جداول معلومات احصایه معارف را مدیریت احصایه به انگلیسی ترجمه و ترتیب کرده و در ظرف ۲۲ ورق از طرف اداره یونسکو در کابل بصورت سنتنسل چاپ و بدسترس هیأت مذکور قرارداد برای اینکه از جدول مذکور مؤسسات و متخصصان خارجی دیگر نیز همواره استفاده بتوانند کرد سنتنسل های مذکور به ریاست دارالتالیف ارسال گردید تا صد کاپی آنها بصورت نشریه کوچک معلومات احصایه معارف طبع و ترتیب نمایند . در نظر است کاپی نشریه فوق به نمایندگی های افغانی در ممالک خارج نیز فرستاده شود .
- ۳ - در برج حمل ۴۳ يك هیأت بانك انکشاف بین المللی نیز وارد وزارت معارف گردیده بود مدیریت احصایه معلومات مطلوبه آنها را نیز که عبارت از احصایه معارف و معلومات دیگر بود از منابع مختلف جمع آوری کرده و بصورت راپوری ترتیب و تقدیم نمود .
- ۴ - از جمله پنج نفر متخصص که از راه یونسکو باریاست بورد پلان استخدام میشوند یکنفر آن متخصص احصایه و بلانسازی معارف بوده و در برج ثور

- بکابل وارد گردیده است متخصص مذکور به‌مکاری مدیریت احصایه راجع به پروبلم‌های مختلف پلان‌گذاری معارف در مکاتب مختلفه و با استفاده از احصایه‌های موجوده مطالعات مینماید .
- ۵ - چون از مؤسسات تربیوی معارف مانند فاکولته‌های مختلف ، لیسه‌ها ، مکتب مسلکی ، متوسطه‌ها و مکاتب ابتدایی همه ساله یکتعداد نفر فارغ‌التحصیل می‌شوند برای اینکه عرضه فارغ‌التحصیلان با تقاضا مناسب باشد اقداماتی بعمل آمد تا از یکطرف تمام وزارتها و ریاستها تعداد مورد ضرورت نفر خود را در سه سال آینده به فارغان هر نوع مؤسسات تربیوی وانمود سازند و از جانب دیگر معلومات شود که مؤسسات تربیوی چه تعداد نفر را در سه سال آینده فارغ‌التحصیل خواهند داد .
- ۶ - ارسال فورمه‌ها غرض جمع‌آوری معلومات معارف در ظرف سال و غیره امور اداری از وظایف عادی میباشد که طبق معمول صورت گرفته است .
- فعالیت‌های مدیریت معلمان :**
- مسایل مقررری تغییر و تبدیل ، ترفیعات ، تقاعد ، استحصالی و مراقبت فورمه‌های ثبت‌داری استحصالی اوراق سوانح ترتیب و تنظیم و مراقبت دفاتر سوانح ، استخدام ، عقد و فسخ قرار داد معلمان خارجی و سائر موضوعات مربوط بمعلمان و معلمات و مفتشان معارف افغانستان از وظایف مدیریت معلمان میباشد . همچنان ترتیب دفاتر اندراج ، معرفی معلمان به بیمه صحی ماموران ، استحصالی و ترتیب جداول شهرت مکمله سجل‌های احوال خصوصی ، معاینه صحی و ورقه تحلیف موضوعات قرضه ، جلب و اعزام اشخاص باقیدار و حساب دهنده ، سنجش مستحقان مدال و نشانها و غیره امور که متعلق به معلمان میباشد اجراءات و فعالیت مدیریت معلمان را احتوا مینماید .
- ۱ - در عوض کمبود ۸۷۶ نفر ، معلم و معلمه جدید بسویه‌های مختلفه استخدام و بمراجع مربوط پس از طی مراحل اصولی آن معرفی و ازین قبیل اشخاص سوانح ، سجل احوال خصوصی ، ورقه تحلیف ، معاینه صحی شهرت مکلمه و غیره استحصالی شده و سجل‌های احوال خصوصی شان بمراجع مربوط فرستاده شده است .
- ۲ - تعداد ۱۸۴ تن معلمان از یک ولایت بولایت دیگر تغییر و تبدیل شده‌اند که در مورد معرفی و انفکاک آنان بمراجع ذی‌علاقه کتباً مخابره و اقدامات مقتضی شده است .
- ۳ - بر حسب تعامل وزارت معارف یک سلسله تغییرات و تبدلات در مکاتب حوزه داخل هر ولایت از طرف مدیریت‌های معارف و ولایات منسوبه بعمل آمده که این تبدیلی‌ها وقتاً فوقتاً بمدریت معلمان اطلاع و بدفاتر سوانح و اندراج معامله و بمراجع مربوط کتباً مخابره گردیده است که تعداد اشخاص تبدیل شده در طول مدت فوق به ۵۸۹ نفر بالغ میگردد .

۴ - باثر نتایج تفتیش لایحوی و غیره همه ساله یکنعداد معلمان و معلمات مستحق مکافات و یا مستوجب مجازات میگردند از مراجع مربوط این قبیل موضوعات بمدیریت معلمان اطلاع و چگونگی بدفاتر سوانحات هر یک معامله و اجراء بعمل آمده است که در هفت ماه اخیر سال ۴۲ و همچنان در سال ۴۳ تا ایندم ۲۸۶ نفر معلم حائز مکافات و تعداد ۱۵۰ نفر محکوم بجزا شده‌اند که جریان موضوع در سوانح شان معامله و بمراجع مربوط اخبار گردیده است .

۵ - اجراءت مدیریت معلمان در قسمت ترفیعات بدو دسته ذیل تقسیم میشود .
الف - معلمان ، معلمات و مفتشانیکه ترفیعات شان از نگاه رتبه بمركز تعلق دارد پس از سنجش استحقاق و قدم ترفیع مستحقان سجل بنام هر یک ترتیب وبمحل های ماموریت شان جهت‌خانه پری وتوضیح نظریه ارسال و پس ازعودت سجل ها بداخل جدول منظم و به ترتیب رتبه ترفیعات ترتیب و احکام لازمه اتخاذ و حکم اجرای ترفیعات بمراجع مربوطه آن کتباً پیشنهاده ومنظوری ترفیعات آنانیکه بمقامات صالحه ارتباط میگیرد ورقه عرض ترتیب وسپس جریان بدفاتر سوانحات معامله وبه مستحقان کارت علیحده توزیع گردیده است درسنبله سال ۴۲ استحقاق ترفیع ۹۰۳ نفر سنجش وبه ۸۲۱ نفر ترفیع داده شده است همچنان تعداد ۱۳ نفر متقاعد و ۷ نفر فیصدی و ترفیعات ۶۲ نفر نظربه نقص سجل معطل قرار داده شده است استحقاق متقاعدان پس از تثبیت ادوار خدمت و ترتیب کارت تقاعد بوزارت مالیه خبر داده است .

ب - معلمان مربوط ولایات که رتبه شان از ۸ پایانتر است مطابق باصولنامه ترفیع و تقاعد ترفیعات شان از طرف ولایات منسوبه اجرا شده است که جمعاً بالغ به ۶۳۱ نفر بوده و ترفیعات سنوی این قبیل اشخاص پس از غور و سنجش ثانی در حصه استحقاق قدم شان بدفاتر سوانح هر یک معامله و بمراجع مربوط امر اجرای آن داده شده است .

۶ - در طول مدت فوق بتعداد ۴۴ نفر که ازسائر دواير وزارتخانه ها موافقه حاصل نموده اند پس از استحصا احکام و منظوری مقام صلاحیت دار برایشان موافقه داده شده است .

۷ - درهفت ماه اخیرسال ۴۳ و از شروع سال ۴۳ (۴۳ر۳۵) بهتعداد ۱۴ نفر معلم وفات کرده است که استحقاق تقاعد شان ترتیب شده است همچنان ۳۳ نفر منفق و مستعفی شده‌اند

۸ - چون معلمان مجلوب باساس مقررات قانون مکلفیت درمقابل تعهد شش‌سالی خدمت معلمی از پشک معاف اند لذا از تعداد ۲۰۸ نفر قبولی شش ساله خدمت معلمی اخذ و در مورد معافی پشک آنان پس از طی مراحل قانونی آن رسماً بوزارت جلیلیه دفاع ملی مخابره و مکاتبه بعمل آمده است .

۹ - معلمانیکه معیاد شش سال قبولی شان تکمیل شده و در مدت متذکره فوق

- جداول احتیاط و راپور های تعدادی شان حسب مقررات ترتیب و بوزارت جلیلیه دفاع هلی فرستاده شده و بنام آنان سند اصولی مبنی بر اكمال موعده قبولی شان رسماً صادر شده که بر ۸۶ نفر بالغ میباشد .
- ۱۰ - برای ۵۰ نفر معلم و معلمه که خواهش شمول را در بیمه صحی ماموران نموده اند کارت حق‌العضویت مطالبه و پس از طی مراحل آن به آنان تفویض و در حصه موضوعی پول فیصدی حق‌العضویت بیمه صحی شان بمحل های ماموریت هر کدام جداگانه مکاتبه و مخاברה شده است .
- ۱۱ - موضوع استخدام معلمان خارجی مسایل ویزه های اقامت و غیره موضوعات مربوط آنها ، عقد ، فسخ و تجدید قرار داد ، تعیین معاشات و کرایه خانه آنها از وظایف مدیریت معلمین بوده و از اول سبته ۴۲ ببعده تال‌الحال ۳۱ نفر معلمان خارجی جدیداً از ممالک مختلف استخدام گردیده است همچنان در طول مذکور با ۴۰ نفر تجدید قرارداد و برای ۱۴ نفر که قرار داد شان تکمیل شده بود ویزه خروج داده شده است فعلا در مکاتب مربوط معارف افغانستان بتعداد ۸۶ تن معلمان خارجی اتباع امریکا ، انگلستان ، روسیه ، فرانسه ، آلمان ، هندوستان ، جمهوریت متحد عرب ، دنمارک ، سوئیس مصروف خدمت هستند .
- در پهلوی اجراءات فوق در طول سال مدیریت معلمان احصایه های معلمان و معلمات را به ترتیب رتبه ، سویه تعلیمی ترتیب و بهمین نحو در مقابل خواهش اکثر دوائر وزارتخانه هایی ذی‌علاقه راپور ها و احصایه های مطلوب شان ارسال شده است .

اجراءات انجمن آریانا دایرة المعارف

۵۱-

اول شعبه فارسی :

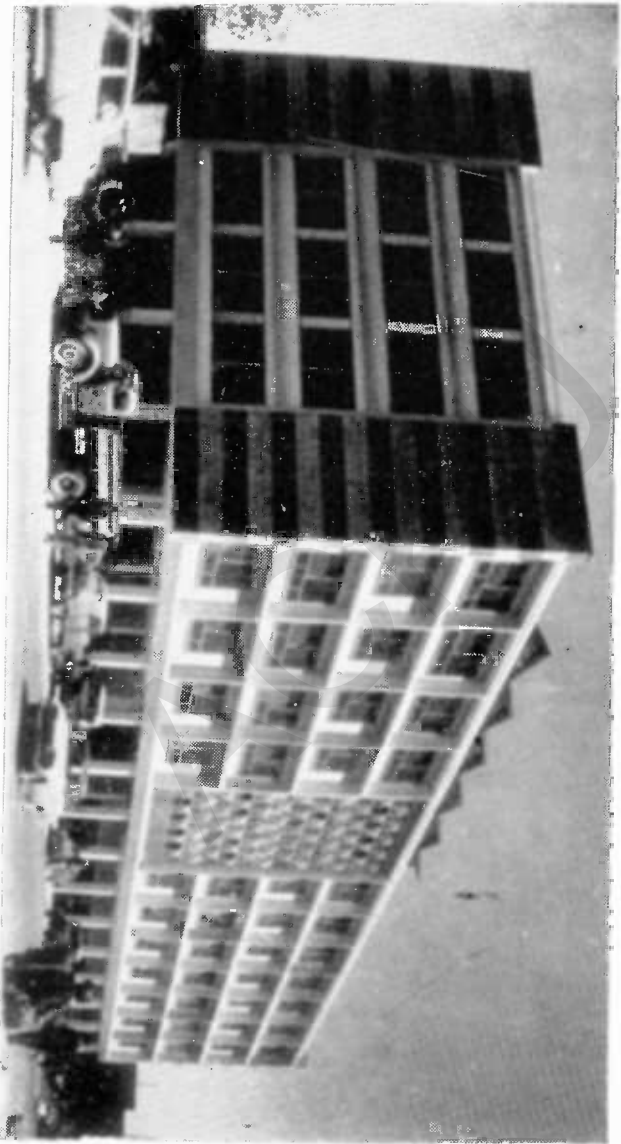
طبق اساسنامه انجمن ، دایرة المعارف بزبان فارسی و پښتو طور متناوب چاپ میگردد باین ترتیب مرگام یکجلد دایرة المعارف فارسی در هزار صفحه شامل پنج‌جز از چاپ فارغ شد به همان حجم یکجلد دایرة المعارف پښتو چاپ میگردد . البته در خلال وقت کار طبع یک دایرة المعارف که معطل گردیده به تهیه مضامین و رسم های موضوعات که در جلد آینده بطبع میرسد توجه و اقدام شده است علاوه مضامین تهیه شده (تنبع و ترجمه) که بوسیله ارباب دانش کشور تهیه شده به اداره میرسد از طرف اعضای مسلکی طبق خط مشی دایرة المعارف اصلاح تنقیص تعدیل و به مآخذ شرقی و غربی تطبیق و تردیف گردیده و بدوسیله های مختلف آن گذاشته میشود و عندالموقع جهة نشر به مطبعه گسیل میگردد . چون فعلا از تاریخ میزان ۴۱ باینطرف نوبت چاپ پښتو دایرة المعارف میباشد لهذا باسناد فوق شعبه مسلکی دایرة المعارف

بناغلی دکتورعلی احمدپویل وزیر معارف هنگامیکه باقطع نوارسه رنگ
عمارت جدید مدرسه امام ابوحنیفه را در بگرامی کابل افتتاح میکند .
(۲۳ حمل ۱۳۴۳)

عمارت جدید کتابخانه عامه کابل در جوار لیسسه استقلال که مورد استفاده
قرار گرفته است.

عمارت جدید وزارت معارف در محله چان وانی

در خلال ده ماه مزبور مضامین وارده را که در حدود تخمین پنجهزار آرتیکل موضوعات مختلفه میباشد به ترتیب و تصحیح و تردیف مصروف بوده و تا آغاز نوبت طبع فارسی بشکل فوق ادامه خواهد داد .

دوم : راپور اجراءات هفتمه اخیر سال ۴۲ و سه ماه اول سال ۴۳ شعبه پښتو انجمن آیانا دائره المعارف :

- ۱ - طبع و نشر جز هفدهم پښتو آیانا دائره المعارف در ۲۰۰ صفحه
- ۲ - طبع و نشر جز هجدهم پښتو آیانا دائره المعارف در ۲۰۰ صفحه
- ۳ - جلد سوم قاموس جغرافیایی افغانستان بزبان پښتو که حاوی ۴۰۰ صفحه میباشد از آنجمله ۳۰۰ صفحه آن طبع گردیده است .

راپور اجراءات مدیریت عمومی تعمیرات :

اتاق لابراتوار های لیسه خوشحال خان الحاقیه دو منزله ۶ صنفی مکتب بیهقی تکمیل گردیده است .

الحاقیه دو منزله ۶ صنفی مکتب محجوبه هروی تکمیل گردیده است تکمیل تعمیر بصورت هنگر ساخته شده مورد استفاده قرار داده شده است .
تعمیر الحاقیه سوم مکتب میخانیکي که سه منزله ساخته شده پنج فیصد کار ملحقات باقیمانده و تحویل خانه های جدید آن ۹۰ فیصد تکمیل شده است .

در لیسه زرغونه ساختمان تعمیر تدبیر منزل و هموار کاری و کبل کاری آن و کانکریت سمنت دور تعمیر و غیره جریان دارد .
اکمال تعمیر ریاست دارالتالیف که تنها نصب کتاره آهنی زینه و فرش لینولیم اتاق ها باقیمانده است .
تکمیل تعمیر استیدیوم لیسه استقلال .

تکمیل تعمیر لیسه حبیبیه واقع خواجه ملا که يك حصه امور باقیمانده آن عبارت از کانکرت سرك ها و دور تعمیر سنگك کاری دو بغل جوی ساختمان بهره دار خانه و تشناب و کانتین و کسبل کساری و چم کساری میباشد توسط مدیریت تعمیرات تکمیل شده است .

تعمیر لیسه نادریه واقع کارته پروان که کار آن توسط وزارت فوائد عامه جریان دارد ۹۰ فیصد امور تعمیراتی آن تکمیل شده است .

کار تعمیر دلیک اوشمیر بنوونخی ۹۸ فیصد تکمیل شده و فعلا مورد استفاده است .

تشنابهای صحی لیسه رحمن بابا و صنوف ابتدایی آن لیسه محمود طرزی لیسه استقلال و لیلیه میخانیکي ، مکتب سپورت و مکتب میخانیکي و لیسه خوشحال خان تکمیل شده است .

برای مکتب بریکوت الحاقیه ۳- صنفی ساخته شده که فعلا تکمیل گردیده

است .
 در مکتب سردار جان خان تعمیر ده صنفی ساخته شده که فعلا ۸۵ فیصد کار آن تکمیل شده است .
 صحن تمام اتاق های لپسه غازی کانکرت و ساختمان مخزن آب و رنگمالی تعمیر آن تکمیل شده است .
 ترمیمات و اصلاحات تعمیر ریاست پبنتو پولنه تکمیل شده است .
 عمارت کلوپ وزارت معارف واقع پغمان تکمیل شده و دیوار احاطه آن تحت کار است .
 اعمار مخزن آب در مکتب علاوالدین ، مکتب عاشقان عارفان (ع) و مکتب ابو ریحان تحت ساختمان میباشد و مخزن آب مکتب لپسه استقلال نیز تکمیل و نلدوانی آن جریان دارد .
 همچنان در مکتب چهل ستون و تعمیر موزیم ترمیمات و اصلاحاتی بعمل آمده است .
 تعمیر لپسه رحمن بابا واقع کوه سنگی تماماً اصلاحات و رنگمالی گردیده است .

تعمیر لیلیه سه صد نفری مدرسه ابو حنیفه (ع) که سال گذشته در بگرامی شروع شده بود باتمام وسایل تنویر و آب رسانی و نصب جنریتر و بنای مسجد جامع و دیوار احاطه بمصرف تخمین ۱۴ میلیون افغانی توسط دستگاه ساختمانی وادی هیرمند تکمیل و طرف استفاده گذاشته شده است .
 ساختمان یک تعداد مکاتب ابتدایی بدستگاه ساختمانی وادی هیرمند قرار داده شده که از آنجمله در جایهای که از طرف بناروالی بدسترس وزارت معارف زمین گذاشته شده کار ساختمان دومکتب در کارته ۳ و دومکتب در میرویس میدان و یک مکتب در شهرآرا شروع گردیده و متباقی در جایهای که زمین میسر شود اعمار می شود .
 تعمیر ابتدائیه لپسه رحمان بابا واقع کار ته ۴ و لیلیه لپسه خوشحال خان اصلاح و رنگمالی شده است .

فعالیت‌های مدیریت دنجونو روزنی :

مدیریت دنجونو روزنه که در سال های گذشته تحت اثر ریاست تدریسات ثانوی وظایف خود را اجرا میکرد از ۱۷ جدی ۴۲ به شکل یک دفتر مستقل در آمده که نه تنها کارهای مکاتب ثانوی دخترانه را انجام میدهد بلکه از امور تمام مکاتب ابتدایی متوسطه و ثانوی در مرکز و ولایات افغانستان غور و واریسی می نماید . این دفتر که تازه به کار افتیده از تاریخ ۱۷ جدی باینطرف مؤفق به انجام وظایف آتی شده است .

۱ - مجالس مختلفه با مدیران مکاتب راجع به توحید و انسجام پروگرام های درسی

صورت گرفته است همچنان در نظر است که در مورد پروگرام های درسی کمیسیوني مؤظف گردد تا در زمينه غور بعمل آيد .

۲ - سوالات چانس دوم امتحانات که در ماه حوت از صنوف دوازده و صنوف نهم گرفته شد نیز از دفتر این مدیریت ترتیب گردید که تحت نظر اعضای تفتیش و مدیریت عمومی د نجونو روزنه امتحانات گرفته شد.

۳ - پروگرام تدبیر منزل ترتیب و طور تجربوی در صنوف هفتم طرف تطبیق قرار گرفت و در نظر است که به صورت تدریجی این پروگرام جدید از صنف ۷ تا ۱۲ تعقیب و عملی گردد . زیرا هدف وزارت معارف و تدریسات نسوان رسانیدن دختران جوان است در هر رشته از شقوق حیات فامیلی ، اجتماعی و غیره .

۴ - در مورد پروگرام انگلیسی مکاتب نسوان پروژه جدیدی سردست گرفته شده که بر اساس آن تمام دیپارتمنت انگلیسی به شعبه انگلیسی پوهنځی تعلیم و تربیه ارتباط داده شد که در نتیجه از یک طرف تمام معاملات داخلی و خارجی که مضمون انگلیسی را تدریس مینمایند از طرف شعبه انگلیسی مؤسسه تعلیم و تربیه و تیم کولمبیا اداره و نظارت میشود . این همکاری نه تنها به سویه عمومی مضمون در مکاتب اثر می اندازد بلکه عده دختران جوان مملکت را برای معلمی لسان انگلیسی آماده ساخته و نیازمندی ما را از استخدام معلمان خارجی کمتر می سازد .

۵ - سال گذشته در زمینه دیگر مضامین نیز به کمک مؤسسه و فاکولته تعلیم و تربیه و اصول استفاده از لابراتوار ، سیمینار ها دایر گردیده که همه برای تقویه معاملات و معلمان و هم برای سویه علمی متعلمان مؤثر واقع شده که همین سلسله حالا نیز جریان دارد .

۶ - در سال جاری دو مکتب ابتدایی یکی از داخل بودجه مکاتب نسوان و یکی از سرجمع بودجه وزارت معارف در نقاط مختلف شهر افتتاح گردید . همچنان نظر به کثرت تعداد فارغ التحصیلان مکاتب ابتدایی نسوان و تقاضای مردم یک باب متوسطه در قسمت شهر کهنه از طرف این مدیریت افتتاح و فارغ التحصیلان صنوف ششم مکاتب ابتدایی در آنجا تحت تعلیم گرفته شده اند همچنان در ولایات نیز چند مکتب ابتدایی به سویه متوسطه ارتقایافت .

تعداد مکاتب دختران در سال ۴۲ و ۴۳

دهاتی ۱۴۴ باب

ابتدائی ۸۲ باب

متوسطه ۱۵ باب

لیسه ۷ باب

تعداد مجموعی معلمات و معلمانیکه تدریس می نمایند به یک هزار و چهارصد و بازده نفر میرسند که بر علاوه تعداد فوق الذکر یک عده زیاد معلمان و معلمات

بطور حق‌الزحمه کار میکنند .
تعداد فارغ‌التحصیلان سال ۴۲ از صنف ۱۲ ملالی ، زرغونه و رابعه بلخی ۱۳۴ نفر بوده که همه شان به پوهنتون معرفی و در شقوق مختلف مصروف تحصیل میباشند .

تعداد فارغ‌التحصیلان سال ۴۲ که به لیسه ها و متوسطه های دخترانه معرفی شده اند ۵۵۸ نفر میباشند . برعلاوه وظایف فوق یک مجله بنام د نجونو روزل نیز از این اداره نشر میگردد و همواره کوشش میشود که مضامین مسلکی و اجتماعی مطابق روز جهت تنویر متعلمات و دختران طبع شود .
گزارشهای مکاتب نسوان شهر کابل :

شوق تدریسی :

در سال ۴۲ احصاییه متعلمات به ۱۱۱۸۴۱ نفر و ۲۹۶ شعبه با دوهزار نفر متعلمات جدیدالشمول بالغ بوده است که به تدریس آن ۳۳۸ نفر معلمات مشغول وظیفه بودند .
در امتحانات سالانه ۴۲ بتعداد ۶۰۴ نفر متعلمات فارغ صنف ششم به جامعه تقدیم شد .

علاوتاً بسال ۴۲ دوبات مکتب در حصه ده بوری و قلعه فتح الله خان که هر یک آن دارای پنج شعبه بود افتتاح شد و دوبات دیگر در سال ۴۳ در نظر گرفته شده بود که یکی آن در حصه کارته پروان و دیگری در حصه نوآباد دهمزنگ افتتاح گردید .

شوق اداری :

علاوه از امور یومی مکاتیب و اندیکاتور که تعداد سالانه آن به ۸۰۰۰ رسیده در قسمت لوازم تحصیل کتب درسی سامان تنظیماتی همه مکاتب مجاهدت شده است .

شعبه معاش و مصرف در اجرای حواله معاش و مصارف ششصد نفر معلمات و مستخدمات و مستخدمان هفده باب مکتب نسوان باحواله های انفرادی از قبیل حواله های انتقالی کرایه خانه های کرایه ، پول تقاعد ، بیجه کیسه عمران و غیره فعالیت قانونی کرده است .

شعبه جنسی :

امور جنسی را که متضمن قرطاسیه و لوازم تحصیل کتب درسی ، مفروشات ، ملبوسات محروقات سپورت میباشد نیز بسر رسانده است .
علاوتاً تمام اسناد جمع و خرج معتمد عمومی را اجرا و به ویژه کنترل رسانیده و در امور جنسی بسر معلمات کمک و هدایت لازمه داده است .

(انجام)

د کاناو صنایعو د وزارت تشکیل

د وزیر کفیل ښاغلی انجنیر محمد حسین مسأ
معین « دکتور سلطان احمد پوپل

مشاور « دیپلوم انجنیر سید عبدالاحد

د کاناو رئیس « غلام علی

د صنایعو رئیس « انجنیر عبدالصمد سلیم

د ډبرو سکرو داستخراج رئیس ښاغلی انجنیر احمد الله

د پلخړخی دور کښاپونو رئیس « دوست محمد فضل

د پترو لوډ تفحصاتو رئیس « انجنیر عبدالقدوس مجید

د نغلو د جوړولو رئیس « انجنیر عبدالله رحیمی

د کاناو او صنایعو وزیر
ښاغلی انجنیر محمد حسین مسأ

د کاناو د سروی رئیس « انجنیر سید هاشم میرزاد

مشاور « میرامان الدین

د ادارې لوی مدیر « سید امان الله عبادی

د ترانسپورتو لوی مدیر ښاغلی محمد عظیم پرونتا

د جیالوجی لوی مدیر « انجنیر مظفر الدین یعقوبی

- د پلټنې لوی مدیر ښاغلی رمضانعلی کاظمی
- د صنايعو ریاست د تخنیک لوی مدیر « حمیدالله »
- د اقتصادي لوی مدیر « غلام سخی طره باز »
- د کار او کارگرو لوی مدیر « حفیظالله »
- د تالانو د مالگي لوی مدیر « محمد کاظم »
- د دره صوف د ډبرو دسکرو لوی مدیر « عبداللطیف »
- د مخصوص قلم لوی مدیر « محمد عظیم »
- د پلان مدیر « میر عبدالله هاشمی »
- د احصایي مدیر « عمادالدین نظام »
- د اداري د لوی مدیر مرستیال « عبدالرسول »
- د مامورینو مدیر « شهزاده بارز »
- د عامو خدمتو مدیر « محمد امین اسحق زی »
- د نقدی محاسبی مدیر « سمندر »
- د آرشیف مدیر « ښاغلی محمد آصف »
- د پلان او پروژي مدیر « سلطان محمد یوسفزی »
- د مالی مدیر « عبدالاحد ثامر »
- د ملی استخدام مدیر « محمد هاشم امین پور »
- د مسلکي تعلیماتو مدیر « فقیر محمد »
- د کانو دریاست مرستیال « انجنیر احمد علی عاکفی »
- د گټه اخستلو مدیر « سید احمد زارع »
- د ترانسپورت د لوی مدیر یت فنی مدیر « محمد اعظم »
- د اندخوی د نمکسارو مدیر « خلیل الرحمن »
- د هرات د نمکسار مدیر « اسدالله مولایی »

- د ترانسپورت د محاسبی مدیر « محمد آصف
- د جنسی محاسبی مدیر « میر شهاب الدین بدیع
- د کلفگان د نمکسار مدیر « غلام صدیق
- د مزار شریف د نمکسار مدیر « خواجه عبدالطیف
- د ډبرو دسکرو د استخراج د نقدی محاسبی مدیر « محمد یوسف
- د نفلو د اجرایی او اعاشی لوی مدیر « شیر احمد
- د کازو د سروی ریاست اداری مدیر « سید محمد انور
- د علمی خپرنی مدیر « انجنیر سید اسدالله
- د ځنگلک د تخنیکم آمر « انجنیر احمد شاه
- د پلخرخی دورکشایو د تمییبی مدیر « درمرجان
- د « « د نقدی محاسبی مدیر « محمد صدیق
- د « « د جنسی محاسبی مدیر « فیض محمد
- د اشپشتی د کازو آمر « محمد صدیق
- د کرکر د کازو آمر « محمد اسلام
- د پترو لو د پلتهنی محاسبی مدیر « سید میر خسرو
- د پترو لو د پلتهنی د تصفییبی مدیر « محمد قاسم
- د پترو لو د پلتهنی د روغتیا مدیر « دکتور علی احمد
- د هرات د کرخ دسکرو د کازو مدیر « غلام نبی

فعالیت‌های وزارت معادن و صنایع

وزارت معادن و صنایع معادن ذیل را تحت استفاده قرار داده و کارهای استخراجی و انکشافی را جهت عصری ساختن معادن تحت اجراء گرفته است .

۱ - معادن نمك :

الف : معادن نمك و لايت تخار

۱ - معادن نمك تاقيچه خانه

(تالقان)

۲ - معادن نمك چال

۳ - معادن نمك كلفگان

ب : معادن نمكسار ولايت بلخ

ج : معادن نمكسار ولايت فارياب

اندخوي

ر : معادن نمكسار ولايت هرات

۲ - معادن زغال سنگ :

الف : معادن زغال سنگ كر كر

ب : معادن زغال سنگ اشپشته

ج : معادن زغال سنگ دره صوف

ه : معادن زغال سنگ كرخ هرات

۳ - معادن غير فعال :

الف : معادن لاجورد بدخشان

ب : معادن بيرايت غور بند

ج : معادن بيرييل ولايت ننگرهار

۴ - فابريکه بريکت سازی کابل :

۵ - فابريکه بريکت سازی پلخمری :

معادن نمك :

معادن نمك ولايت تخار

در ولايت تخار سه معادن عمده نمك سنگي موجود است كه از حيث جنسيت و ذخيره نمك معادن نمك تاقيچه خانه (تالقان) بدرجه اول و معادن نمك چال

بناغلی گل پاچا الفت رئیس
مستقل قبايل

بناغلی دگر جنرال خان محمد
وزیر دفاع ملی

بناغلی عبدالله ملکیمار سفیر کبیر
افغانی مقیم لندن

بناغلی دکتور علی احمد پوپل
سفیر کبیر افغانی مقیم بن
جمهوریت اتحادی المان

ښاغلی غلام یحییٰ طرزی سفیر کبیر
افغانی مقيم پراگ

ښاغلی محمد کبیر اودین سفیر
کبیر افغانی مقيم دهلی جدید

ښاغلی اسدالله سمرراج سفیر کبیر
افغانی مقيم پاریس

ښاغلی محمد هشتم میسوند وال
سفیر کبیر افغانی مقيم کراچی

بدرجه دوم و معدن نمك كلفگان بدرجه سوم بحساب ميايد . معدن نمك چال فعلاغير فعال ومسعود برده وازآن نمك استخراج نميشود معدن نمك تاچه خانه تحت اداره يك مديريت عمومي فعال بوده عايدات سالانه آن فعلا در حدود ده مليون افغانی ميرسد معدن نمك كلفگان توسط يك مديريت جداگانه اداره شده و فعال است . گرچه نمك مستحصله معدن كلفگان از حيث جنسيت مانند نمك معدن تاچه خانه و نمك معدن چال نيست و عموماً از بيست الي سي فيصد گل سرخ خط دارد ولي اين معدن از لحاظ موقعيت كه بولایت بدخشان نزديك ميباشد در زمان آب خيزی درياي فرخار وقتيکه راه عبور و مرور و نقل دادن نمك تاچه خانه به شهر تالقان و قسمت شمال شرق ولايت تخار موقتاً برای دوماه قطع ميگردد خیلی با اهميت ميباشد . چون معدن موصوف در خط سير سرك عمومي قرار دارد و انتقال نمك آن به سهولت و ارزانتر صورت ميگيرد جلب مشتري و بازار را زياد تر مينمايد واردات سالانه اين معدن فعلا در حدود تخميناً يك مليون و سه صد هزار افغانی ميرسد ساحه فروش نمك تاچه خانه ، شهر تالقان ، ولايت بغلان ، ولايت قندز ، ولايت پروان ، ولايت باميان ، ولايت کاپيسا ، ولايت کابل ، ولايت غزني ساحه عرضه نمك كلفگان ، ولايت بدخشان - يك قسمت فرخار

و رستاق و تالقان است در معدن نمك تاچه خانه کارهای انكشافی مطابق پلان جريان داشته و يك سلسله اقدامات در مورد تعميرات معدن نمك تاچه خانه (تالقان) صورت گرفته بطور عموم تعميرات مربوط عبارت از چهار تعمير رهائش ماموران بصورت آهن پوش نودو پنج فيصد و يك تعمير دفتر مديريت و خزانه هشتاد فيصد يك گدام جهت ذخيره نمك سي فيصد تکميل گرديده است همچنين ترميم کاری پل بنگي که معدن تاچه خانه (تالقان) را با شهر خان آباد وصل ميسازد . پنجاه فيصد تکميل گرديده تا از خطر سيلاب محفوظ بماند کار جغله اندازی و ترميم سرك بطول چهار ده كيلو متر از طاچه خانه الي پل قاق که مربوط معدن نمك است قابل استفاده گرديده است .

نسبت عدم جای رهائش مناسب برای مامورين عايله دار بطور عموم مامورين معدن نمك كلفگان در قريه جات گرد و نواح معدن که از موضع ماموريتشان بعيد بود با تحمل مشکلات زياد بودوباش داشتند . بنابر تجويز وزارت معادن و صنايع نقشه های چهار تعمير فاميلي عصري ترتيب و پول کافی برای اعمار تعميرات مذکور تهيه گرديد که چهار تعمير مذکور که ساحه هر کدام آن بالغ به پنج بسوه ميباشد طبق نقشه مرتبه بمبلغ (۱,۶۳۰۰۰) افغانی طور پخته کاری از آنجا يک مديريت معدن مرجع فروشات نمك مورد ضرورت اهالی ولايت بدخشان بوده و مراجعان روز مره زياد و همچنين

بطول ۸ متر و عرض ۴ متر نیز تعمیر گردید و مورد استفاده قرار گرفته است .

در باغ قدیمه و جدید مدیریت معدن قوریه های جدید کشف شده و بازنده ۳۵۵۰ نهال غیر متمر از قبیل سفیدار ، بید روسی و غیره در برج حوت ۱۳۴۲ غرس گردیده که فعلاً نهال های مذکور تماماً سبز میباشد .

معادن نمکسار ولایت بلخ :

معادن شوره زار خلم که بوسیله حفر حوض ها و ترسب وته نشینی ازان استحصال نمک صورت میگیرد . مقدار حاصلات و عرضه آن به فعالیت اداره آن تعلق میگیرد مرکز اداره مدیریت معدن در شهر مزارشریف و شعبه استخراج نمک در بالای معدن واقع خلم میباشد نمک این معدن بیشتر برای اشگری پوست قره‌قل و حفظ روده استعمال شده وبازار خوبی دارد .

واردات سالانه این معدن فعلاً در حدود يك ملیون افغانی میرسد نمک خلم برای خوراکه کمتر و برای اشگری در مزارشریف صرف شده و حتی برای استعمال و حفظ روده تا کابل و میمنه نیز انتقال داده میشود بر علاوه کارهای استخراج و تادیات نمک پنجمصد حوض نمک را پاک وبه تعداد پنجاه حوض جدید را حفر نموده اند تا در سال ۱۳۴۳ استخراج نمک بصورت بهتر تر صورت بگیرد و برای اسیرای این کار يك تعداد عمه را استخدام و جمله مبلغ ده هزار افغانی را بمصرف رسانیده اند .

معادن نمکسار ولایت فاریاب (اندخوی) :

این معدن دارای سه تالاب شوره بوده و به جوار قریه شیخان دولت آباد تگاب شرین واقع است استحصال نمک بصورت کنده و شوره بفصل معین انجام میگیرد ساحه عرضه نمک موصوف ولایت میمنه و کوهستان های هزاره جات ولایت بلخ و قلعه نر هرات میباشد . واردات سالانه این معدن فعلاً در حدود تخمیناً شش ونیم ملیون افغانی میرسد .

جهت رهایش مامورین در ایام استخراج و فروشات در بالای معدن يك تعمیر ده اطاقه شروع و تکمیل گردیده است .

فعلاً نقل دادن نمک از معدن ذریعه اشتر ها صورت میگیرد برای رفع این مشکلات وتخنیکی ساختن يك اندازه خط واگون معدن ارسال گردیده است در نظر است چندی بعد تمام سامان مربوط یکمزار متر خط واگون و واگونهای مورد ضرورت به معدن ارسال و نصب گردد تا ازان در استخراج و نقل دادن نمک عوض اشتر استفاده بعمل آید . سرك عمومی موتر رو از حصه شیخان الی معدن به مسافه تخمین ۲۰ کیلو متر ترمیم و قابل استفاده ساخته شده .

معادن نمکسار ولایت هرات :

نمکسار هرات به فاصله یکصد و هشتاد کیلومتر بطرف غرب و جنوب شهر هرات واقع بوده و غوریان در وسط آن یعنی در ۹۰ کیلو متری معدن واقع میباشد معدن مذکور عبارت از یک جهیل نمک بوده و ساحه تقریباً بیشتر از (۷۴۴) کیلو متر مربع را احتوا میکنند که یک حصه کوچک آن در قسمت غرب به خاک ایران متصل میباشد. این معدن از سالیان متمادی بدینطرف مورد استفاده خاص و عام بوده و مفادیکه ازین ناحیه بدولت مواجه میشود عبارت از همان ده یک نمک بود که بالای مالیه گمرک و مال مواشی افزود گردیده و به چشمه وارداتی دولت محاسبه میگردد. چون برای سال ۳۴۲ - تشکیلاتی برای نمکسار هرات در نظر گرفته و منظوری آنرا حاصل دارند همانبود که بتاسی احکام مقام منیع صدارت و امریه مقام وزارت معادن و صنایع در اواخر برج اسد ۴۲ یکنفر مدیر به معیت دوسه نفر مامورین از مرکز بصوب هرات اعزام و موظف گردیدند تا اولاً نسبت اینکه معدن مذکور سابقه و بنیان ندارد با کمالات از قبیل تهیه مامورین و ترتیب دفاتر و اوراق مطبوع تهیه سامان و افزار کار تعیین و تثبیت قیمت نمک و غیره کار های اولیه و ضروریه مقدماتی پردازند.

مدیریت موصوف در کار های مقدماتی خود توفیق یافته به کمترین فرصت عملاً نیز به فعالیت آغاز و در سال ۴۲ مقدار (۲۰۷۶۰) بار نمک که عبارت از ۱۱۹۰۰۲ سیر معادل ۸۴۰۹۷ کیلو تن شود استخراج و به مبلغ ۳۵۷۰۰۶ افغانی در بالای معدن بفروش رسید و هکذا باستخراج ۸۵۰ بار که محتوی ۴۳۷۵ سیر نمک کنده گدای معادل ۹۱۳ کیلو ۳۰ تن باشد نایل

گردید و رویهمرفته در شش ماه اخیر سال ۴۲ مقدار ۱۲۴۳۷۷ سیر نمک معادل ۱۰ - ۸۷۱ تن استخراج و مجموع قیمت آن مبلغ ۲۵ - ۲۸۶۵۴۷ افغانی بر علاوه ده یک شامل خزانه دولت گردید و از تاریخ ۷ ارار ۴۲ بآثر نزول باران و برق های متوالی و برودت هوا و مملو شدن کاسه معدن از آب کار استخراج نمک معطل گردید. ناگفته نماند که نمکسار هرات مانند معدن نمکسار اندخوی چهار ماه سال استخراج داشت و متباقی هشت ماه دیگر فروشات دارد. امید است در شش ماه اول سال ۴۳ مقدار استخراج به پیمان و وسیعتری پیش رفته سال به سال سیر ارتقایی خود را ببیماید. بر علاوه معدن نمک متذکره فوق معدن شوره نمک اشتر شهر غوربند و معدن شوره نمک مقر نیز فعال بوده و توسط قرار دادی ها اداره میشود.

معادن زغال سنگ :

ذخائر زغال سنگ قابل استفاده بطور عموم بطرف شمال مملکت واقع بوده و از نظر جیولوجی مربوط به دوره جیو راسک وسطی میباشد و زغال های

حصه غربی مملکت شاید بدوره کربتیشس سفلی مربوط باشد . معادنیکه تا حال از آنها زغال استخراج بعمل آمده است عبارت اند از معدن زغال سنگ کرکر ، معدن زغال سنگ آشپشته ، معدن زغال سنگ دره صوف و معدن زغال سنگ کرخ هرات ، در دومعدن زغال کرکر و آشپشته استخراج زغال به صورت صحیح و اساسی صورت گرفته از تخنیک معدن استفاده میشود . اما در دومعدن دره صوف و کرخ کار استخراج زغال بصورت اساسی نبوده در عین اجرای کار های اکتشافی يك اندازه زغال جهت مصارف اهالی استخراج میگردد .

زغال سنگ مستخرجه آشپشته و کر کر جهت مواد مولد انرژی در موسسات صنعتی و ساختمانی مملکت و بصورت بریکت و خا که برای ضرورت مواد محروقاتی اهالی بمصرف میرسد ولی زغال سنگ دره صوف که بزرگترین منطقه استخراجی مملکت را در آینده تشکیل خواهد نمود یگانه معدن استخراج زغال کوکس افغانستان خواهد بود .

الف : -

معدن زغال سنگ کرکر :

معدن زغال کرکر در پانزده کیلو متری شمال شرق پلخمری واقع شده است این معدن از يك رگ زغال در بین طبقات دوره جوراسک وسطی متشکل میباشد رگ زغال توسط عدسیه های سنگی به چندین حصه منقسم شده است ضخامت رگ زغال کرکر یکسان نبوده از يك الی ده متر تغیر مینماید ضخامت اوسط ۳ الی ۷ متر میباشد میل (د پ) رگ نیز متغیر است و در بعضی جاها به شصت درجه میرسد در معدنیکه فعلا از آن استخراج زغال صورت میگردد (د پ) آن تقریباً بطور عمومی ۳۵ درجه میباشد .

ساحه زغال دار معدن کرکر بیش از ده کیلو متر طول را احتوا مینماید زغال کرکر از جنس نرم بوده و در حین استخراج به خاکه تبدیل میشود ذخیره عمومی معدن کرکر فعلا ۱۲۷ مایون تن تعیین گردیده است . صوفهای اکتشافی معدن کرکر به شمول دودکش معدن در حدود ۲۶۰۰ متر پیش رفت نموده است کارهای ماشین ساختن و اصلاحات فنی در معدن کرکر طبق پلان مرتبه پیش میرود در مرکز ریاست يك جوی آبرسانی از بازار پلخمری الی مرکز ریاست استخراج با چهل و پنج دانه نل سمندی تکمیل گردیده و ساختمان های رهایش متخصصان ساختمان های فرعی در سه بلاک تقریباً تکمیل و قابل استفاده گردیده است .

پنجاه و پنج جریب زمین مزروعی که جدیداً بریاست داده شده جهت سرسبزی آماده و چهل هزار بید روسی نود هزار قلمه ۱۸۰۰ دانه نهال مورپان و ناچو غرس گردیده است .

هكذا هشتاد هزار نهال بيد روسی در ساحه ۴۳۰ جريب زمين قلعه خواجه
نيز غرس گرديده است .

معدن زغال آشمشته :

معدن زغال آشمشته از راه سرك به ۱۱۰ كيلو متری جنوب شهر پلخمری
و تقريباً ۳۰۰ كيلو متری شهر كابل از راه کوتل شبر واقع است .
معدن آشمشته عبارت است از يك طبقه زغال دار كه در بين احجار دوره
جوراسك وسطی واقع شده است علائم سطحی زغال در نشيب تپه های
آشمشته واضح به نظر ميرسد فعلاً درين معدن پنج نقطه استخراجی باز
شده است .

ضخامت طبقه زغال در بعضی جاها ناچيز و در بعضی جاها قابل استخراج
ميباشد از همين سبب طبقه زغال را بنام لينر (عدسیه) ياد ميکنند . عدسیه
ها از طرف جنوب غرب بطرف شمال شرق از نمبر اول الی نمبر شش نام
گذاری شده است ضخامت طبقه زغال بين يك الی ده متر تغيير مينمايد و
طبقات سنگی بين زغال به ضخامت چند سانتی متر الی چند ديسي متر
موجود است اين زغال مانند زغال کرکر توسط قوای تکتونیکی فشرده شده
و از جنس زغال خاکه ميباشد ميل (د پ) طبقه زغال در آشمشته بين ۲۰ و
۲۵ درجه ميباشد صوفهای انكشافی در معدن آشمشته يکهزارو ششصد متر
در زغال و ۱،۴۶ متر در سنگ پيشرفت نموده دوبايه ماشين کش در انگلاين
های جدیدی که در اينز نمبر ۵ ساخته شده نصب و به کار انداخته شده که
تماماً سامان مورد ضرورت يومی معدن توسط واگون های مخصوص مذکور
حمل و نقل ميگردد . همچنان يك تعداد ساختمانهای فرعی مانند تحویلخانه
و غيره محل رهائش تکميل و مورد استفاده قرار داده شده است .
نظر به مطالعات فعلی ذخيره اين معدن محدود ميباشد و يکنيم مليون تن
زغال تخمين شده است .

معدن زغال سنگ دره صوف :

اين معدن در سال ۱۸۸۶ کشف گرديده اين ناحیه تقريباً ۱۶۰ كيلو متری
جنوب شهر مزار شريف و در نزديک سرچشمه دريای يوسف و دختراب که
از شمال هندوکش سرازير ميشود واقع گرديده . نزديکترين مرکز ولسوالی
منطقه قلعه سرکاری ميباشد که در کنار دريای يوسف واقع است ولسوالی
دره صوف به شهر پلخمری نیز توسط يك سرك فرعی از راه ايبک وصل
شده است ازين راه فاصله آن به پلخمری دو صد كيلو متر ميباشد .
تاحال در دو نقطه اين ساحه کارهای معدن کنی صورت گرفته است در منطقه
دهن تور که به بيست و پنج كيلو متری جنوب قلعه سرکاری واقع است و

در معدن شباشك كه به سمى كيلو متری جنوب شرق ولسوالی واقع میباشد زغال سنگ دره صوف در بین طبقات ضخیم دوره جوراسیک وسطی (سیغان سیریز) واقع است و مساحت تقریباً بیشتر از دو صد كيلو متر مربع را احتوا مینماید . بین سالهای ۴۰ - ۱۳۴۲ يك هیأت جیولوجیکل سروی هندی این منطقه را مطالعه و نقشه جیو لوجی آنرا به مقیاس های مختلف ترتیب نموده و زخائر زغال را در دو معدن فوق به ۶۱ - ۱۴ میلیون تن تخمین نمودند اما نظر به مطالعات اخیر سال ۴۲ ذخیره زغال معدن دره صوف به شصت میلیون تن سنجش گردیده است جنگلات مربوط معدن زغال دره صوف به بیست قطعه تقسیم ورقبه عمومی آن طور تخمین ۱۰۰۳۱۹۱۵ ر۱۰۳۱۹۱۵ جریب زمین را احتوا میکند که فعلاً پنجاه نفر باغبان و يك نفر باغبان باشی در آن موظف است . عملیات سروی و تحقیقات انکشافی در معدن زغال دره صوف جریان داشته و تمام قصبه معدن صوفها و غیره با آلات و سامان تخنیکى مجهز گردیده است . کارهای انکشافی در بلاك نمبر ۱ بلاك نمبر ۲ جاری بوده و تقریباً شصت فیصد کارها در سنگ پیش میرود تا معدن زغال دهنه طور دره صوف جهت استخراج به پیمانہ وسیع تر آماده گردد . شش تانك جهت ذخیره دیزل و پترول با يك پایه ماشین هایست در معدن نصب گردید . تونل جدید در بلاك نمبر ۲ افتتاح و کار حفر آن به شدت جاری بوده به مسافه ۱۶۰ متر پیشرفته است پل داخل قصبه معدن که در اثر سیلاب خراب شده بود ترمیم گردید يك تعمیر برای حفاظت دینو نیتر تکمیل گردید سامان تحویلخانه در تعمیر جدید فولادی نقل داده شد و تما ما غرفه بندی گردید . دیوار احاطه تعمیر جدید فولادی تکمیل شد صحن اتاقهای تعمیر فولادی سممت کاری گردید . در دهن تونل کمپریسور نصب و از سامان برمه کاری استفاده میشود . تونل در بلاك نمبر ۱ بمسافه ۸۰ متر پیشرفت نموده و برای تمویه معدن يك پایه ماشین تمویه در دهن تونل بلاك ۱ نصب گردید در دهن تونل بلاك نمبر ۲ يك اتاق تحویلخانه عاریتی ساخته شد دستگاه رادیو تیلیفون جهت استفاده مرکز وزارت و معدن دره صوف بکابل موصلت نمود یکمقدار زغال جفله بکابل ارسال گردید و از جمله یکصد پنجاه تن بریکت که در بالای معدن از زغال های پودری گدام ساخته شده مقدار ۱۳۰ تن بریکت آن جهت فروش بمارشرفیف نقل داده شد در اوائل سال ۴۳ سرك بین سمنگان و دره صوف بصورت اساسی کاملاً ترمیم و ریگ اندازی شد تا از آن طور دائم جهت رفت و آمد بدره صوف و سمنگان استفاده شود .

معدن زغال سنگ کرخ هرات :

معدن زغال سنگ مسجد چوبی به فاصله ۱۱۰ كيلو متر بطرف شرق هرات در زیر کوتل سبزك واقع بوده و از چند سال قبل باینطرف مورد استفاده

ښاروالي هرات و فرقه عسکري بوده است از تاريخ ۲۴ قوس ۴۲ استخراج زغال بصورت فني آغاز و الي اخير سال ۴۲ ذريعه ۱۰۴۶ نفر مستخرجان مقدار ۷۰۶ خروار کابل زغال به مصرف ۶۵- ۵۸۳۱۳ افغاني استخراج و مقدار ۵۲۸۵ سير بالای دوائر رسمي بفروش رسيد و مقدار ۱۳۲۵۰ سير ذريعه لاري مربوطه جهت ذخيره بگدام مرکز هرات انتقال و هم مقدار ۱۹۲۶ خروارو شصت سير کابل در بالای معدن ذخيره گرديده که روی همرفته بقيمت تمام شد بعد از وضع مصارف مبلغ ۶۵- ۷۸۳۹۸ افغاني مفاد دولت است . همچنان از تاريخ اول حمل ۴۳ الي اخير ثور ۴۳ مقدار ۵۰۷ خروار کابل ذريعه ۱۶۰ نفر مستخرجان به مبلغ تمام شد ۷۵- ۸۴۲۰۰ افغاني استخراج و مقدار ۱۰۶۲۰ سير زغال آن بفروش رسيده و مقدار ۲۴۵۶۳ سير بگدام مرکز انتقال داده شده مقدار نه خروار و چارده سير در بالای معدن ذخيره شده است که بعد از وضع مصارف مبلغ ۴۱۶۵۸ افغاني مفاد دولت شده است اميد است در سال ۴۳ که از يکطرف بودجه و تشکيل معدن مذکور صورت رسمي بخود گرفته و مدير جداگانه در راس اداره آن مقرر گرديده استخراج زغال بصورت فني تر به پيمانه و سيعتری در هرات عملي و روز بروز انکشافات بيشتتر در زمينه رونما گردد .

معادن غير فعال :

معادن غير فعال رياست معادن که سروی اساسی و اصولی آن توسط رياست سروی جيا لوجی و معد نيات شروع شده عبارت از معدن لاجورد بدخشان ، معدن بيراي غوربند ، و معدن بيرل ولايت ننگر هار است در معدن مذکور کار سروی نقشه گيري و کار تعيين ذخاير جاری بوده و در عين اجرای کار های اکتشافی و تحقيقاتی يکمقدار مواد معدنی استخراج میگردد . در سال ۱۳۴۲ مقدار يک هزار تن بيراي جهت مصارف برمه کاری رياست تفحصات پترول از معدن بيراي غوربند و مقدار ۱۰۸۱۸ کيلو گرام لاجورد قابل استفاده و غير قابل استفاده از معدن لاجورد بدخشان استخراج گرديده است .

فابريکه بريکت سازی پلخهري :

استفاده از زغال کرکر و آشپشته به نسبت نامساعد بودن خصوصيات فزيکی که بقسم پودر و ياخشت های مروجی توسط مصرف کنندگان استعمال ميشود مشکل و ناموزون بود برای رفع اين نواقص وزارت معادن و صنايع با کمپنی کارنرور لودانست فرانسه نسبت خريداري و توريد يك دستگاہ فابريکه بريکت مکمل زغال بظرفيت توليدی هشت تن بريکت بیضوی در ساعت قرار داد عقد و در باره اجرائی که تاکنون صورت گرفته ذیلا توضیح ميشود .

۱ - قيمت دستگاہ مذکور که معادل ۸۲۳۳۷۸ فرانک فرانسوی جديد معادل تقريباً ۱۴۶۷۵ دالر ميشود در سال ۱۳۴۱ به کمپنی مذکور پرداخته شد علاوه

برای مصارف حمل و نقل و نصب دستگاه مبلغ ۴۰ هزار دالر بیش بینی گردیده است .

۲- کار تمهیداب کنی محل نصب دستگاه تکمیل و يك اندازه کار های مقدماتی ساختمان تعمیرات مربوطه آن نیز به پایه تکمیل رسیده و مقدار زیاد مواد تعمیراتی مورد ضرورت تهیه گردیده است همچنان وزارت معادن و صنایع راجع به تهیه مواد خام (قیر زغال) مشغول مطالعه بازار های خارجی میباشد .

طبق قرار داد منعقد در سال ۴۲ نقشه های تعمیراتی آن از طرف کمپنی بوزارت سپرده شده و توسط انجیران مربوطه تحت مطالعه و تبیق قرار داده شد .

جوپه اول سامان دستگاه مذکور به پلخمري مواصلت نموده عنقریب دوجوپه سامان باقیمانده دستگاه از طریق ترمز به پلخمري واصل و توسط یکنفر بسته کار ماهر کمپنی مذکور کار نصب آن شروع والی میزان ۴۳ به پایه تکمیل رسیده و آماده فعالیت ساخته خواهد شد .

فابریکه بریكت سازی کابل :

این فابریکه زغال خاکه معدن زغال آشپشته را بقسم بریكت تهیه نموده به اهالی دواير دولتی و مؤسسات عرضه میدارد فعلا دو دستگاه بریكت سازی در داخل فابریکه نصب و از آنها استفاده میشود دستگاه اولی آن بریكت قسم بیضاوی و دستگاه دومی بریكت استوانه‌یی تولید مینماید فابریکه بریكت استوانه‌یی نسبت نبودن مواد چسپناك مناسب در کابل نتیجه خوب نداده و از آن استفاده عمومی نمیشود دو دستگاه بریكت سازی بیضوی که یکی از سابقه ترین دستگاه های بریكت ساخت انگلستان است ظرفیت تولیدات آن احتیاجات اهالی و دواير دولتی و مؤسسات را کفایت نمیکند . لهذا برعلاوه بریكت های مذکور زغال خاکه را توسط ماشین پودر نموده با مقدار يك فیصد مواد چسپناك شیره لبلبو که از شرکت قند بغلان آورده میشود با کمی آب مخلوط نموده و ذریعه قالب های خشت و مرد کار ماهر بریكت های خشتی ریخته میشود و تحت شعاع آفتاب خشك شده به اهالی و دواير دولتی و مؤسسات توضیح میگردد .

در اوائل سال ۱۳۴۲ آمریت فابریکه بریكت سازی نظر به هدایت وزارت معادن و صنایع همیشه ب فکر بهبود اوضاع صحی و اجتماعی عمله میباشد تصمیم اتخاذ شد تا يك تعمیر جدید جهت رهایش عمله فابریکه بریكت سازی ساخته شود تعمیر مذکور در برج اسد ۱۳۴۲ شروع و تقریباً ۹۵ فیصد تکمیل گردیده است .

با تکمیل شدن این تعمیر عمله فابریکه بریكت نسبت به سابق دارای رهایش

بهرتر تر گرديد ومشكلات سابقه كاملا مرفوع ميگردد باوجود مراجعه فوق العاده اهالي جهت اخذ زغال و شدت برودت هوا در سال گذشته آمريت فابريکه از يکطرف رضاييت اهالي را در مورد توزيع زغال فراهم نمود و از جانب ديگر اعمار تعمير کارگران را تقريباً تکميل کرد .

وزارت معادن و صنايع در مورد آبرساني فابريکه بريکت هم تصميماتي اتخاذ نموده است اگرچه فابريکه فعلا از درک آب صحي و نوشيدني بي نياز ميباشد اما در نظر است تا اطراف فابريکه را که متشکل از تپه ها و زمين هاي لامزروع ميباشد همسر سبز و بحيث تفريحگاه مورد استفاده کارگران و اهالي قرار بدهد چنانچه اين موضوع تحت غور متخصصان شاروالي و اشخاص فني وزارت معادن و صنايع ميباشد اميد است موضوع آبرساني فابريکه تا چند ماه آینده به پايه تکميل برسد تاديات مجموعي زغال بريکت و خاکه فابريکه بريکت سازي به دواير دولتي مؤسسات و اشخاص انفرادي تخميناً به ۲۹۰۰۰ تن ميرسد .

فسمت اول ، اجراءات رياست صنايع :

۱ - پروژه برق نغلو :

اين دستگاه در جمله پروژه انتقالی پلان پنجساله اول شامل است که فعاليت آن از آغاز پلان اول به همکاري تخنيکی اتحاد شوروي ادامه دارد . ظرفيت تثبيت شده اين دستگاه در حدود شصت هزار کيلوات في ساعت ميباشد که بايد اخير سال پلان پنجساله دوم ختم و به فعاليت خود آغاز کند تونل آب گردان بتاريخ ۲۷/۱۲/۴۲ تکميل و مجرای دريا گشنانده شد .

۲ - منطقه صنعتی کابل :

اکمال اين پروژه در سال ۴۱ و ۱۳۴۴ پلان مرتبه پيش بينی گرديده کار ساختمان اولين فابريکه اين منطقه که عبارت از شيشه سازي ، بسته کاري ، بايسکل و نل هاي پلاستيکی به ظرفيت (۲۴۰۰) متر و پنجصد عدد سامان پلاستيکی در بيست و چهار ساعت وسامان شيشه به ظرفيت (۷۵۰) کيلو در بيست و چهار ساعت ميباشد بشدت جريان دارد پروژه به همکاري تخنيکی جاپان آغاز گرديده است .

۳ - پروژه برق ماهی پر :

دولت پادشاهی افغانستان در پی آن بود که با در نظر گرفتن دستگاه های موجوده تولید برق دستگاه برق آبی ماهی پر را اعمار نماید . اما بنابر مشکلات تصميم نهایی اتخاذ نمیشد اين مشکلات یکی عدم وجود معلومات کافی جیالوجيکی بود و ديگر آن مشکلات مالی .

لهذا بین حکومت فدرالی جرمنی و دولت پادشاهی افغانستان موافقه بعمل آمد تا این مشکلات درچوکات کمک های انکشافی رفع گردد. مفاهماتیکه بین طرفین صورت گرفت منجربه آن شد که قرارداد بین افغانستان و کریدت انشتمالت (بانک اعمار مجدد) انعقاد یابد. قرار داد پیش بینی میکند که کریدت مذکور برای کار های تجربوی جیالوجیکی ز آمادگی های مقدماتی پروژه برق ماهی پر مصرف شود وزارت معادن و صنایع به منظور تحقق بخشیدن باین هدف قرار داد های آتی را عقد کرد:

- ۱ - قرارداد بابوندس انشتمالت فیور بودن فورشونگ برای سروی لازمه جیالوجیکی و مسایل کار توگرافی درماه فروری سال جاری .
- ۲ - قرارداد پروژه سازی - تخمین مصارف و اکمال اسناد داوطلبی با کمپنی لاهمایر به حیث انجنیری مشورتی بتاریخ ۳ فبروری سال جاری .
- ۳ - قرارداد ارسالی ساختمانی و مونتاژ با اتحادیه متشکل از کمپنی های زیمنس سوکرت زیمنس با وونیون و هوختیف .
- ۴ - قرارداد امور برمه کاری امتحانی با کمپنی یوهان کیلر مقیم فرانکفورت در ماه مارچ ۱۹۶۴ .
- ۵ - قرارداد اجرای صوف کشمیهای امتحانی با اتحادیه که در ماده سوم از آن متذکر شدیم در ماه جون سال جاری .
- ۴ - **فابریکه سمنت غوری :**

در پلان اقتصادی پنج ساله اول به غرض رفع احتیاجات مبرم کشور احداث یک فابریکه سمنت سازی به ظرفیت تولیدی نهایی چهار صد تن سمنت در بیست و چهار ساعت به دو مرحله که هر قسمت آن ظرفیت تولیدی دو صد تن سمنت در بیست و چهار ساعت را دارا باشد در نظر گرفته شد همچنان یک فابریکه برق به قدرت تولیدی نه هزار کیلووات در یلخمیری پیشبینی شده بود که اعمار قسمت اول این فابریکه در اوایل سال ۲۸ آغاز و به تاریخ ۱۶ ثور ۱۳۴۱ ختم و به فعالیت خود آغاز نمود. ظرفیت و قدرت تولیدی آن حدود دو صد تن سمنت در بیست و چهار ساعت میباشد. اما مرحله دوم فابریکه که کار تعمیر و بسته کاری آن در اخیر عقرب ۱۳۴۲ تکمیل شده بود به تاریخ ۱۹ قوس ۱۳۴۲ افتتاح گردید .

دستگاه هاییکه در مرحله دوم فابریکه سمنت اعمار گردید طور مختصر قرار آتی تذکار میگردد :

فابریکه سمنت :

- ۱ - سیلوی مواد خام هر یک به ظرفیت (۳۰۰) متر مکعب .
- ۲ - دستگاه آسیاب مواد خام بظرفیت نهایی آسیاب کردن (۱۶) تن سنگ چونه و گل رس در فی ساعت .
- ۳ - دستگاه آسیاب زغال بظرفیت نهایی آسیاب کردن سه تن زغال سنگ در فی ساعت .

- ۴ - دستگاۀ داش دواړه ظرفیت نهایی پخت (۲۰۰) تن در بیست و چهار ساعت
- ۵ - دستگاۀ آسیاب سمنت به ظرفیت نهایی (۱۵) تن در فی ساعت .
- ۶ - دستگاۀ تلفون نیمه اتومات که بامرکز مخابرات پلخمري وصل میباشد .
- ۷ - دستگاۀ آب رسانی در جوار دریای قندوز به ظرفیت ده ونیم هزار لیتر آب در فی دقیقه .
- ۸ - دستگاۀ کرین اتومات به ظرفیت نهایی ده تن .
- مصارفیکه در ساختمان وبسته کاری مرحله دوم فابریکه سمنت سازی بعمل آمد در حدود (۱۹۵۱۰۰۰) دالر و تقریباً (۱۰۶۷۲۰۰۲۴) افغانی بالغ میگردد.

۵ - فابریکه پشمینه بافی کابل :

این قرارداد بین وزارت معادن وصنائع وفابریکه سهامی پشمینه بافی افغان (وزارت معادن وکمپنی فورورک وجان ولیننگ آلمانی) بتاریخ بیست وهفت حمل ۴۲ عقد گردیده است .

هدف این قرارداد عبارت است از احداث دستگاۀ جدید توسط کمک دولت که جهت پیشرفت صنایع مملکت صورت گرفته تا برای یک طبقه کار را تمپه نموده ودرعین زمان سویه زندگی آنها رانیز بلند ببرد ودرعین حال کارگران لایق راتمپه نماید علاوه اموال تولیدی رادر بازار های دنیا معرفی گرداند .

کار تعمیر فابریکه بتاریخ ۱۶ عقرب ۱۳۴۲ آغاز گردید اما در اخیر زمستان ۴۲ کار ساختمان آن نسبت سردی معطل شد .

مجموع قیمت ماشین های که تا حال خریداری شده تقریباً بحدود سی و هفت ملیون افغانی بالغ میگردد .

مصارف تعمیر که تا اخیر جوزای ۱۳۴۳ بیست و سه ملیون افغانی ومجموع مصارف ۶۲۵ - ملیون افغانی خواهد بود قرار است فابریکه در خزان ۴۳ تکمیل وشروع به کار نماید .

۶ - پروژه برق ارغنداب :

این پروژه در پلان پنجساله دوم طوری در نظر گرفته شده بود که باید بظرفیت چهارده هزار کیلووات برق به امداد تخنیکي امریکا در ظرف سال های ۴۱ الی - ۴۳ عملی میشد کارهای سروی این پروژه طبق پلان جریان داشت ولی نظر به ایجابات این پروژه تعدیل شده و درعوض آن مطالعه برق وادی هیرمند، تربیه پرسوزل فنی ، ترمیم دیزل قندهار ، دستگاۀ برق آبی گرشک وتوسعه شبکه شهری قندهار در نظر گرفته شد .

۷ - تخنیکم جنگلک :

این دستگاۀ برای رفع نیازمندی ها و احتیاجات روز افزون دوایر رسمی

و مؤسسات ملی که پرسونل فنی و تخنیکي در شقوق مختلفه موثر و پروزه‌جات محسوس بود در اواخر سال ۴۰ از طرف این وزارت به میان آمد بعد از مطالعات مقدماتی تدابیر لازمه اتخاذ گردید تا درین باره از کزیدت فنی و تخنیکي شوروی استفاده شود تا بواسطه آن دریک دوره کوتاهی جوانان افغانی را در رشته های مختلفه فنی و تخنیکي تحت تربیه بگیرد این پروژه بدو مرحله مدنظر گرفته شده است .

مرحله اول : مراحل ساختمانی آن که عبارت از انتخاب زمین ، تعیین اندازه زمین ، سروی ساحة های ساختمانی پروژه ، مطالعه راجع به آب و خاک منطقه متذکره و تسمیکل سکیج های عمرانی و تجویز نقشه های اساسی و مفصل پروژه سنجش و برآورد اولیه میباشد از طرف متخصصان و مهندسان تحت اجراء قرار گرفت مرحله دوم مشتمل به دوره تعلیمی وضع پروگرام تدریسی ، سنجش و در نظر گرفتن شاگردان مورد ضرورت و سویه های تعلیمی فعلی و آئنده آنهاست که تحت غور و اجراءات میباشد. درین باره از طرف متخصصان تحقیقات بعمل آمد تا این پروژه در جوار فابریکه جنگلک ساخته شود همچنان متخصصان مذکور نقشه توپوگرافی و نمونه خاک محک را بابتایچ آن تکمیل نمود . در آغاز سال ۴۳ تخنیکم به فعالیت های ابتدایی مطالعاتی خود بشمول متخصصان شوروی و افغانی شروع نمود . همچنان تطبیقات و اساس گذاری های دوائر مربوطه به امریت طبق منظوری تشکیل و بدوران انداختن دستگاه رویدست گرفته شد .

این پروژه بعد از ملاحظه و موافقه مقام وزارت در حصه اعتبارات و تخصیصات پولی و اسعاری تثبیت شد . ساحة نحت پروژه تخنیکم بصورت عمومی توسط مساحان وزارت مالیه مساحت گردید همچنان ساحة مذکور تحت مطالعه قرار داده شد و به اساس آن عکس های هوایی توپوگرافی به سیکل ۱:۲۵۰۰ و کارتوگرافی به سیکل ۱:۵۰۰ بر ۵۰۰ تحت اجراء است نمونه خاک از چندین نقطه ساحة جدید به غرض تست و معاینه به اتحاد شوروی فرستاده شد در مورد پروژه ساختمانی مذاکرات طویلی بین هیأت شوروی و متخصصان وزارت فوآئدعاه جریان دارد قرار داد ساختمانی آن تا الحال به امضاء نرسیده ، اما کار ساختمان آن امید است در سال ۴۵ ختم شود .

علاوتاً این وزارت در اواخر سال ۴۲ دستگاه های ذیل رانیز با کمپنی های خارجی قرار داد نموده است :

۱ - دشت ارچی و حضرت امام صاحب این پروژه هاشامل ماشین های بن و پرس و لینیتر و دستگاه مکمل جینریتر دیزلی میباشد که عقد قرارداد آنها بین کمپنی وستوک انتوزک شوروی و شرکت سمپین زرتوسط وزارت معادن و صنایع صورت گرفته است علاوه بر قرارداد خریداری ماشین های جدید برای توسعه دستگاه تیل کشی قندوزین کمپنی های متذکره توسط این وزارت بعمل آمده است .

۲ - پنبه هرات : این فابریکه با کمپنی وستوک انتوزک و شرکت پخته هرات توسط

مفردی های جدید

بنیاعلی صوفی فخرالدین مشاور حسابی
وزارت معارف

بنیاعلی محراب الدین آمر مدرسه
ابوحنیفه

بنیاعلی عبدالرسول رئیس گمرکات
وزارت مالیه

بنیاعلی محمداکرم رئیس تفتیش
وزارت مخبرات

مقرری های جدید

بناغلی شیر بہادر افریدی رئیس
عواید وزارت مالیه

بناغلی یار محمد رئیس بودجه وزارت
مالیه

بناغلی ضیاء الدین خزان رئیس
خزائن وزارت مالیه

بناغلی عبدالرحمن انوری رئیس تقاعد
وزارت مالیه

این وزارت قرارداد شد و دستگاه مذکور شامل ماشین های مکمل جن و پرس لیترو و یزل جنرا اتور میباشد .

۳ - دستگاه روغن کشی لشکر گاه : این پروژه از کریدتی که حکومت بر تانیه برای افغانستان اعطاء نموده کار سازی میشود .

۴ - فابریکه قند بغلان : پروژه توسعه ای این دستگاه نیز از کریدت بر تانیا تأمین میشود .

قسمت دوم اجراءات مدیریت ترانسپورت :

مدیریت عمومی ترانسپورت از سنبله ۴۲ الی اخیر جزوای ۱۳۴۳ اجراءات و فعالیت ذیل را انجام نموده است :

۱ - زغال سنگ و خاکه	۲۵۵۱۹۰۶۱ تن
۲ - میلاس	۶۱۷۰۰۰ تن
۴ - نمک	۲۵۴۰۰۰ تن
۵ - سامان کلوله پی	۲۴۰۰۰ تن
۶ - سمنت	۳۸۵۰۰۰ تن
۷ - خشت	۵۳۰۰۰ تن

بقرار فوق مدیریت عمومی ترانسپورت مواد فوق را به کابل و مربوطات آن حمل و نقل نموده است .

اجراءات ریاست سروی معدنیات :

نصب سامان لابراتوار ها توسط متخصصان شوروی و افغانی عملی گردیده و اکنون اغلب الات و دستگاه ها نصب و بکار انداخته شده است در عین حال بعد از نیمه سال ۴۲ با وجود مشکلات زیاد ، تونستیم يك حصه شعبه کیمیا و مینرالوجی را بکار بیندازیم تا ذریعه آن نمونه های حاصله را تجزیه و در پیشرفت کارهای شان کمک کنیم تا حال لابراتوار های ذیل تکمیل گردیده است .

الف - لابراتوار کیمیاوی انالیتیک :

اکثر نمونه ها و آبهای طبیعی که توسط گروپ های جیالوجی و سروی بدست آمده است فعلا در آنجا تجزیه میشود و برای این مقصد تمام الات و لوازم عصری در لابراتوار نصب شده است مثل پولاروگراف الکترونیک و فو تو الکترو کالوریمینر و غیره در لابرا توار کیمیا فعلا تجزیه های مقداری و توصیفی ۳۰ - ۳۵ عنصر تحت نظر متخصصان شوروی و افغانی صورت میگردد .

ب - لابراتوار سپکترال :

این لابراتوار نیز دارای سامان و لوازم عصری مانند سپکتروگراف کوارتس

میکرو مومیتتر سپکترو و پروژکتور و غیره می باشد در این لابراتوار تجزیه توصیفی و نیم مقداری نمونه ها صورت میگیرد .

ج - لابراتوار مینرالوجی و پتروگرافی :

نیز با سامان و لوازم عصری مجهز شده است و توصیف شلیفها و تشخیص مینرالها و تعیین جنسیت زغال را با مطالعه نمونه‌های آن عملی می‌نماید. لابراتوار گرانیدنگ نمونه های گروپ های جیالوجی رابه جسامت لازمه میده کرده وبه منظور تجزیه های کیمیا به لابراتوار کیمیا و مینرالوجی وغیره آماده میسازد این لابراتوار دارای آسیاب های متنوعه میباشد . برعلاوه لابراتوار عکاسی وشلیف کههریک مانند لابراتوار های متذکره دزای لوازم عصری است فعلا درفعالیت اند .

در حال حاضر برعلاوه تجزیه مواد معدنی ، تربیه پرسونل فنی برای پیشبرد آینده لابراتوار هاتحت تربیه گرفته شده که تماماً معلومات وتوضیحات لازمه بهایشان داده میشود نابدون مشکلات تحت نظر متخصصان مربوطه کار را پیش برده وخود را طوری برسانند تا در آینده جای متخصص خارجی را گرفته و بتنهایی همچو تجزیه هارا اجراء نمایند .

اجراءات در ساحه های تحت پروژه توسط گروپ های معین :

طوریکه در راپورات های قبلی هم تذکار یافته گروپهای سروی آهن ، طلا ، اکتشاف زغال دره صوف ، بیرایت ، بیریل ، لاجورد ، موادفلوس ، وگروپهای نقشه برداری به ساحه های مربوطه تحت پروژه تا شروع سه ماه چهارم سال ۴۲ در فعالیت بوده اند کار های راکه تا اخیر سه ماه سوم سال ۴۲ اجراء نموده اند قرار ذیل است .

انواع اساسی عملیات سروی جیالوجی که از طرف ریاست سروی معدنیات در سال ۱۹۶۳ اجراء گردیده است .

نمبر	نوع	عملیات	تعداد	واحد
۱ -	نقشه برداری	۲۰۰,۰۰۰ - ۱	۶۰۰۰	کیلو متر مربع
۲ -	نقشه برداری	۵۰۰۰۰ - ۱	۷۱۷۱	کیلو متر مربع
۳ -	نقشه برداری	۱۰۰۰۰ - ۱	۲۷	کیلو متر مربع
۴ -	نقشه برداری	۲۰۰۰ - ۱	۱,۰۵۸ یکونیم	کیلومتر مربع
۵ -	نقشه برداری	۱۰۰۰ - ۱	۳۸	کیلو متر مربع
۶ -	اکتشافی و نقشه برداری	۵۰۰۰۰ - ۱	۱۱۵۰	کیلو متر مربع
۷ -	مارشروتهای اکتشافی	۱۰۰۰۰۰ - ۱	۸۰	کیلو متر
۸ -	مارشروتهای اکتشافی		۳۰۰	کیلو متر

کیلو متر مربع	۰-۴	۱ - ۲۰۰۰	۹ - نقشه برداری
کیلو متر مربع	۵	۱ - ۵۰۰۰	توپو گرافي
کیلو متر مربع	۱-۴	۱ - ۱۰۰۰۰	۱۰ - توپوگرافي
کیلو متر مربع	۲۰۰		۱۱ - توپوگرافي
متر	۴۲۸		۱۲ - توپوگرافي
متر	۳۰-۷		۱۳ - برمه کاری دوراني
متر مکعب	۱۰۹۹۵		۱۴ - برمه کاری ضربه يي
متر	۱۱۰		۱۵ - جرکنی
متر	۱۷۶-۵		۱۶ - چاه کنی
متر مکعب	۹۲۰		۱۷ - صوف کنی
دانه	۴۲۸۷		۱۸ - کندن کارگاه (کاریز)
دانه	۱		۱۹ - نمونه گیری
دانه	۱۸		۲۰ - گرفتن نمونه های تکنولوجی
تن	۱۰-۹		۲۱ - گرفتن نمونه برای امتحان تخنیکي
			۲۲ - استخراج لاجورد

این اجراءات تا اوایل سه ماهه چهارم سال ۴۲ صورت گرفته و در سه ماهه چهارم نسبت سردی هوا گروپ های موظف بمرکز آمده و به مطالعه نمونه های حاصله از ساحه های کار و ترتیب نقشه ها و محاسبه آن مصروف بودند .

کارهای را که در ایام زمستان سه ماهه چهارم سال ۴۲ گروپ های موظف در مرکز اجراء نموده اند در سه ماهه اخیر سال ۴۲ تهیه و مطالعه دفتری مواد و مدارک گروپ های آهن نقشه برداری زغال ، بیریل ، لاجورد ، بیرایت و طلا ادامه داشته و در این مدت راپور های سال ۱۳۴۲ و پروژه های کارهای سال ۱۳۴۳ ترتیب یافت .

گروپ آهن :

تهیه سنگهای تحقیقات مینرالوجی و پتروگرافی و تنظیم راپور و پروژه تمام نمونه ها ذریعه چشم و بعضی آنها توسط ذره بین بیناکولا رو میکروسکوب مطالعه گردیده است نمونه های شتوف برای تجزیه های سپکترال و کیمیاوی تهیه شده است .

در نتیجه مطالعه نمونه ها انواع مختلف سنگ آهن به جنسهای طبیعی بطور مقدماتی تقسیم گردیده تمام انواع احجاریکه در معدن حاجیکک و اطراف آن وجود دارد مورد توصیف قرار گرفت . نقشه ها و گرافهای ذیل جهت معلومات جیالوجی که در ۹ ماده اول سال ۴۲ جمع آوری شده بود ترتیب و تهیه گردید .
۱ - نقشه تقریبی جیالوجی ساحه ۱۷۰ کیلومتر مربع که منطقه معدن حاجیکک را در بر میگیرد .

- ۲ - معیار ستراتیگرافیک مقدماتی منطقه معدن حاجیگک .
- ۳ - نقشه مشاهدات جیالوجی براساس نقشه برداری .
- ۴ - نقشه جیالوجی مقدماتی معدن حاجیگک در ساحه ۲۷ کیلو متر مربع .
- ۵ - مقطع های جیالوجی تمام مارشرونها .
- ۶ - مقطع های جیالوجی بطول خطوط سروی شدگی .
- ۷ - ارتسام عمودی جسم معدنی به مقصد سنجش تخمینی ذخایر آن . ذخایر ممکنه معدن آهن حاجیگک بنا بر نقشه ها محاسبه گردید و ذخایر جدید سنگ آهن و بیرایت کشف شد .

راپور کار ۹ ماه اول سال ۱۹۶۳ (۱۹۶۳) و پروژه کارهای ۱۳۴۳ (۱۹۶۴) بانوصیه یا توصیه های سالهای ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ تنظیم شد . اقدامات تشکیلاتی و تخنیکی راجع به اجرای کارهای ساحه در سال ۱۹۶۴ تعیین شد .

گروپ نقشه برداری مربوط زغال به مقیاس ۲۰۰۰۰۰ - ۱ :

درماه مارچ ۱۲۰ شلایف تشخیص گردید ۱۲۰۰ نمونه زغال مطالعه و از آنجمله نمونه های وزن شده برای تجزیه پتروگرافیک انتخاب شد . مقطع های های طبقات زغال تهیه (۱۰ مقطع) و تشریح شده فاسیل حیوانات کریتاس و جوراسیک در ریاست تفحصات پترول تشخیص شد . کولکشن باقیمانده فاسیل نباتات و حیوانات پلئوزوسیک پلئوزن برای ارسال باتحاد شوروی آماده میباشد . تنظیم نقشه مشاهدات جیالوجی و نقشه مقدماتی جیالوجی بالای متن توپوگرافی دست داشته آغاز گردیده است .

گروپ زغال :

درجریان کارهای دفتری نقشه های ذیل تهیه گردید . معیار رستراتیگرافیک فارمیشن زغال دارای جوراسیک معدن شاباشک به مقیاس ۲۰۰۰ - ۱ و نقشه تقریبی جیالوجی آن به مقیاس ۲۵۰۰۰ - ۱ و پنج مقطع مربوطه این نقشه بر اساس لیتولوژی احجار همجوار و ضخامت طبقات زغال و ساختمان جیالوجی به طبقات مختلف تقسیم شد . تمام اسناد جیالوجی و سکچها و جرها کاملاً آماده است نقشه مقطع بیالوجی و جنوفزیک چاه های برمه شده ۱ و ۲ و مقطع صوف ۱ کشیده شده است نمونه ها از صوف ۱ تهیه و به لابراتوار ریاست ارسال گردید . معلومات آزمایشهای صحرایی درباره اینکه زغال شاباشک قابل کوك شدن است تاکنون توسط تجزیه های کیمیاوی نمونه های زغال تثبیت نشده است همچنین راپور سالانه راجع به نتایج کار سال ۱۹۶۳ و پروژه کارهای سروی جیالوجی در سال ۱۹۶۴ ترتیب شده است .

گروپ طلا :

در سه ماه اول سال ۱۹۶۴ متخصصان گروپ مشغول مطالعه نمونه هاییکه در

نتيجه عمليات سال ۱۹۶۳ گرفته شده بود و همچنين تهيه سامان برمه کاري برای موسم کار بودند طلا از نمونه های شليخ که در وادی دریای کوكچه و داونگ جمع آوری گردیده است جداو وزن شد . مقدار طلا در يك متر مكعب احجار بين ۵ و ۵۰۰ ميليگرام و در بعضی نمونه ها از يك گرام زياد ميباشد . از کوار تس میده شدگی رگ ۱۰ نیز طلا جدا شد رگ مذکور د رساحل چپ وادی دریا آب گنده حفر گردید .

مجموع وزن طلا که از ۵ بر ۴ كيلو گرام کوارتس گرفته شد يك گرام و چهار صدو بيست ميليگرام است که مطابق ۲۶۲ گرام طلا شليخ در يك تن است .

گروپ بيريل :

کولکشن های احجار تقسيم و تهيه شد و اسناد جيالوجی و شليخها به شکل نهايي در آمده و هم نقشه ها و عكسهای هوایی برای کار آینده آماده گردید . نقشه های ساختمان رگهای پيگماتيت دارای فلزات نادره بترتيب جديد و دقيق بمقياس ۱ بر ۵۰۰ وسکيم جيالوجی ساختمان ساحه پيگماتيتی کشموند به مقياس ۱ بر ۲۰۰۰ و نقشه جيالوجی معدن پيگماتيتهای دارای فلزات نادره دره پيچ به مقياس ۱ بر ۵۰۰۰ و نقشه جيالوجی معدن پيگماتيتهای دارای فلزات نادره گويسالك و نقشه جيالوجی معدن پيگماتيتهای دارای فلزات نادره دره نور و نقشه های تقريبي جيالوجی پيگماتيتهای دارای فلزات نادره در گوشلام و سليمان شاه و همچنين راپور جيالوجی سال ۱۹۶۳ و پروژه تکمیلی کار در سال ۱۹۶۴ تنظيم شد .

طوريکه تمام احجار انتروزيف که در حدود قسمت مطالعه شده ساحه پيگماتيتی کشموند انکشاف یافته است نظر به خصوصيات پتروگرافي آنها به يك کمپلکس انتروزيف که طرز بوجود آمدن آن با چندین مرحله صورت گرفته است توسط تجزيه ها پتروگرافي شليفها تايد و تشبيت شد علام مسنراليزيشن بريلیومی که در گرانتيتهای موسکاویت و ابرک دار کشف شد دليل آنست که گرانتيتهای بولددار در منطقه نمونه ها ثابت کرد که انواع مهم پيگماتيتها که از میان فورميشن های پيگماتيتی تشخيص ميتواند شد پيگماتيتهای بروتيت پلاگرو کلازوميکرو کلين والبيت و سپودومن است . ثابت شد که تمام معادن پيگماتيتهای دارای فلزات نادره از نظر موقعیت به يك شکستگی متعلق ميباشد که در تمام منطقه کار به مشاهده ميرسد رسوبات کم متا مور فيزه را ازيکديگر جدا میکند . انترو زيونهای متعدديکه در حدود منطقه کار بوجود آمده به همان شکست متعلق است .

گروپ لاجورد :

درسه ماه اول سال ۱۹۶۴ پروژه تکمیلی کارهای جيالوجی مربوطه لاجورد معدن سر سنگ و پروژه ساختمان سرک موتر رو از قشلاق حضرت سعيد الی

دریای او شینگان ترتیب یافت ۱۵۰ نمونه سنگ برای تهیه شلیف ۷۰ دانه شلیف ساخته شد و سی نمونه برای تجزیه سپکترال گرفته شد و نمونه‌ها برای تجزیه میکرو فائون تسلیم داده شد .
نقشه دریاها در منطقه نقشه برداری به مقیاس ۱ بر ۶۰۰۰۰ روی ساحت ۳۰۰ کیلو متر مربع به وسیله فوتو تری انگیلولیشن تنظیم شد .
در نتیجه اجرای کارهای دفتری در سه ماه اول معلومات ذیل بدست آمده است .

۱ - احجاری که در منطقه کارهای تفحصاتی و نقشه برداری موجود است گتیسهای بثویت گرانات (کاربونات) و امفیبولیت‌ها و ریگسنگهای کوارتس سلینتها (شیت های) بلوری که اجسام پیگمانیت داخل آن است و رگهای کوارتس و غیره تشکیل میدهد این احجار شدیداً متامور فیزه است .

۲ - سنگ لاجورد در منطقه متاسوماتیک در جایهای تماس گرانیتوئند با احجار کاربونات رنگ آبی درخشان خود بشکل عدس‌های علیحده بخوبی دیده میشود و باندازه ۱۰ - ۵ و ۴۰ - ۲۰ و کلانتر از آن‌می‌باشد که بشکل ذرات علیحده نیز مشاهده میشود .

۳ - سنگ لاجورد درجه دار در خود معدن سر سنگ و در نقاطیکه جدیداً کشف شد دارای ۱۵ - ۳۰ فیصد لاجورد و ۸۵ و ۷۰ فیصد مینرالهای دثروپسیدو سکا پولیت است .

گروپ بیرایت :

این گروپ مشغول کارهای دفتری یعنی تهیه نمونه‌ها و تنظیم راپور سالانه باضمیمات لازمه بود نقشه جیالوجی معدن فرنچیل نیز انجام گرفت . کولکشن آب شد و نمونه‌ها برای تجزیه کیمیاوی و سپکترال و برای تهیه شلیف جدا گردید اما تهیه نشده است تمام اسناد صحرائی ترتیب است .

لابراتوار :

در مدت سه ماه اول سال ۱۹۶۴ کار مونتاج لابراتوار و استخدام متخصصان ادامه داشت و کار تشخیص و تجزیه بعمل آمد .

در لابراتوار مینرالوجی و پتروگرافی احجار در مایعات امسیون تشخیص شده بود شلیفها بطور مفصل توصیف و برای تقسیم در مایعات ثقیل تهیه شده بود و شلیخ‌ها و نمونه‌های میده شدگی مورد تجزیه میخانیک و مینرالوجی قرار گرفت و کشیدن طلا از شلیخ عملی شده بود .

در لابراتوار پتروگرافی زغال و ترکیبات نمونه‌های طبقات اوسط و قابل تصفیه برای کوکس کردن مورد تجربه بعمل آمد . در شعبه کیمیاوی انانلتیک آبهای طبیعی تحت تجزیه قرار گرفت . در لابراتوار ار شلیف ۲۳۹ شلیف پتروگرافی و ۳۳ شلیف و ۱۲ بریکت زغال تهیه شد .

دستگاه ترمیم موتر :

درسه ماہ اول سال ۱۹۶۴ دستگاه ترمیم موتر به اجرای فرمایشات گروپها و سرویس و ترمیم سامان برمه کاری و غیره مشغول بود . علاوهً توسط متخصصان دستگاه مذکور سامان برقی لابراتوار کیمیاوی کابل نصب گردیده است .

اجزات ریاست تفحصات پترول**انکشافات جیالوجی :****الف : جیالوجی :**

۱ - در ششماه دوم سال ۴۲ تحقیقات جیالوجی عمومی بمقیاس یک بر ۵۰۰۰۰۰ در ساحات مختلف بمساحت ۶۶۵۰ کیلو متر مربع عملی و نقشه برداری شده است .

۲ - در ششماه دوم سال ۴۲ و سه ماه اول سال ۴۳ تحقیقات جیالوجی مفصل یک بر ۵۰۰۰۰۰ توسط چهار گروپ در ساحه های مختلف بمساحت ۱۹۹۵ کیلو متر مربع نیز عملی و نقشه برداری شده است .

ب - هایدرولوجی :

بمنظور تحقیقات و بدست آوردن آب آشامیدنی ، آب تخنیکي و معلومات ستراتیگرافی در نقاط مختلف شمال مملکت بمعمق ۱۵۵۹ متر برمه کاری عملی گردیده است .

ج - سائزیمیکی :

در گروپ های سائزیمیکی اول و دوم در ساحه های مربوط به آقچه و کلفت بمساحت ۳۰۷۲ کیلو متر پروفایل تمدید شده است .

د - گراویمتری :

گروپ گراویمتری بر علاوه تهیه راپور های نقشه برداری ۶ ماه اول سال ۴۲ پس از مطالعات در ساحه های بالا مرغاب هرات در حدود ۲۲۰۰ کیلو متر مربع به سکیل یک بر ۲۰۰۰۰۰ نقشه برداری نموده است .

ه - لابراتوار :

لابراتوار مرکزی ریاست تفحصات پترول دارای شعبات کیمیا ، فزیک

طبقات ، ماکروپاکینتو لوجی کارتو گرافی ، شلیف ، مایکروپالینتولوجی ، پتروگرافی ، فوتو گرافی ، پالیو فتالوجی میباشد در این لابراتوار يك قسمت تجزیه های کیمیاوی ، فزیک طبقات ، تهیه شلیف و سنگ های پالش شده برای جیالوجیست ها و هکذا مطالعه و تدقیق آنها و ترتیب نقشه ها ، تابلوها و مقاطع سترانگرافی ، و همچنین کاپی و طبع نقشه ها و گراف ها ، عکس ها و تشخیص و تعیین نمونه های فوسیلها و غیره کار ها صورت میگیرد .

ترانسپورت :

ترانسپورت تفحصات پترول در انتقال و رسانیدن سامان از بنادر و سایر نقاط در ساحه های کار فعالیت های مقتضی نموده که گذارش مختصر آن ذیلا توضیح میشود .

- ۱ - سامان و موادیکه از بنادر کلفت و تاشگندر در ساحه های مختلف کار انتقال داده شده است ۱۷۰۰۰ تن
- ۲ - سامان و موادیکه از مزارشریف به ساحات کار فرستاده شده است ۶۵۰۰ تن
- ۳ - سامان و موادیکه از کابل و پل خمی بمرکز مزارشریف انتقال داده شده است ۵۰۰ تن
- ۴ - مواد و مساله تعمیراتی که درمحل های مطوب انتقال داده شده است ۳۵۰۰ تن
- ۵ - گل برمه بساحات مختلف تهیه شده است . ۳۰۰۰ تن
- ۶ - سامان و موادیکه از يك ساحه بساحه دیگر انتقال داده شده است ۳۰۰۰ »
- ۷ - حغل اندازی سرکها ۳۰۰۰ »

جمله شد ۳۶۵۰۰ تن

ورکشاپ مرکزی :

در نیمه دوم سال ۴۲ دویایه ماشین های جنریتر برق یکصد کیلوواته و یک دستگاه کنترول کننده داینمو و همچنین در ابتدای سال ۴۳ یکپایه دستگاه کنترول کننده ریدیتور به تعداد ماشین ها و دستگاه های ورکشاپ بر علاوه ماشین ها و دستگاه هاییکه قبلا نصب و بکار انداخته شده بود افزوده و جدیداً تحت استفاده قرار گرفته است که بکار افتادن ماشین ها و دستگاه های موجوده و رکشاپ مرکزی ریاست تفحصات پترول شکل قناعت بخش را بخود گرفته و دارای اکثر ترمیمات از قبیل برور رنگ اندازی ماشین های بیضه گیری و ساختمان بعضی پرزه های خردادی ، ترمیم موتر ها ، کارهای ولدنگ پترولی ، برقی و گیسسی ، آهنگری ، ترمیم و چارچ بتریها و غیره صورت میگیرد .

کتابخانه ریاست تفحصات پترول :

کتابخانه ریاست تفحصات پترول که بتاريخ یازده ثور ۴۱ تاسیس گردیده

یک کتابخانه محدود میباشد که قبلا در آن بتعداد ۱۶۵ جلد کتاب و پاره از مجلات وجود داشت اما در سال ۴۲ برای بهتر ساختن آن اتاق های مناسبی جهت ذخیره کتب و دفتر کتابخانه و اتاق مطالعه و همچنان سایر تجهیزات از قبیل الماری مخصوص کتب ، میز ، چوکی و غیره تهیه گردیده و هم برای مطالعه و استفاده مراجعان یک تعداد کتب و مجلات کافی فراهم ساخته شده است مجموع کتابهاییکه فعلا درین کتابخانه بزبان های پښتو ، فارسی روسی ، جرمنی ، فرانسوی ، سویدنی ، انگلیسی ، و غیره وجود دارد جمعاً ۱۰۸۳ جلد را احتوا میکند و هم در نظر است که در آینده نزدیک وضع عمومی این کتابخانه بیش ازین بهبودی و تقویه یابد .

نشریه نفت و گاز :

ریاست تفحصات پترول بمنظور نشر گزارش اجراءات مربوط خود بتاریخ ۲۳ دلو ۴۲ یک نشریه پانزده روزه بنام (نشریه نفت و گاز) را به طبع رسانیده و از آن تاریخ تاکنون در نشر و اشاعه آن بداخل چهار صحیفه در چهار ورق اقدام نموده و مینماید . مطالب عمده این نشریه حاوی از جریان امور اداری ، تخنیک ، پیشرفت حفاری در چاهای برمه کاری جیالوجی و جیافزیک و بعضاً مطالب دلچسپ دیگر و اخبار مهم مؤسسه و سایر پروژه هاست .

صحیه :

شفاخانه ریاست تفحصات پترول گرچه از نظر تعمیر مختصر بنظر میرسد اما از حیث وجود سامان و انواع آلات و دستگاه های طبی تاحدی مستغنی و اطمینان بخش بوده و دارای پولی کلنیک های امراض داخله ، دندان ، و جراحی میباشد هکذا در شعبه عملیات آن سامان جراحی عمومی ، چشم نسایی ، و سه میز عملیات مجهز نیز موجود است .

این شفاخانه دارای ده بستر بوده و مصارف آن از بودجه خود ریاست تفحصات پترول تامین گردیده و دران منسوبان داخلی و خارجی مؤسسه مجاناً بستر و تداوی میشوند .

احصاییه مریضانیکه درین شفاخانه تداوی گردیده اند :

۱ - در طی ۷ ماه اخیر سال ۴۲ مجموعاً	۲۰۰۱ نفر
۲ - در طی ۳ ماه اول سال ۴۳ تخمیناً	۹۵۰ نفر
جمله	۲۹۵۱ نفر

دستگاه تولید اکسیجن :

در سال ۱۳۴۲ ریاست تفحصات پترول بمنظور پیشرفت کار های فنی و تخنیکی شعب مختلف خود يك دستگاه تولید اکسیجن را بکار انداخته است. درین دستگاه از سنبله سال ۴۲ تا اخیر جوژای سال ۴۳ تخمیناً ۱۵۳۱ بوتل که ظرفیت خالص هر بوتل چهل لیتر و فشار آن یکصد و پنجاه اتموسفر میباشد. تولید اکسیجن شده است.

تربیه و تهیه پرسونل :

مهمترین شرایط انکشاف و توسعه صنایع نفت و گاز تهیه و تربیه پرسونل فنی بوده و ریاست تفحصات پترول برای این منظور توسط برمه کاری و کورس های مربوط خود به تربیه پرسونل اقدام نموده و هم عده دیگری را برای تحصیلات عالیتر بخارج اعزام کرده است هکذا طبقه‌ی را نیز در نقاط کار تحت تربیه عمای قرار داده است.

دوره تعلیمی مکتب برمه کاری يك سال بوده و فارغ‌التحصیلان این مکتب در ساحه های فعالیت شامل وظیفه میگردند. فعلاً ۱۹۳ نفر در داخل کورس های برمه کاری دبلیسست استخراج، منتاژ، بولدوزر و تراکتور تحت تعلیم و تربیه گرفته شده اند. که نفری مذکور به نزدیک ترین فرصت از کورس ها فارغ و در نقاط کار شامل و وظیفه میشوند.

تعداد پرسونل های افغانی که جهت تحصیلات عالی در شقوق مختلفه بخارج اعزام شده اند تا ختم سال ۴۲ مجموعاً به ۸۸ نفر رسیده است که از آنجمله ۵۸ نفر آنها به قسم فیوشپ و سی نفر آنها بطور سیکالر شپ در خارج مصروف ادامه تحصیل و ستاژ میباشند، ازجمله اشخاص مذکور ۴۹ نفر آنها تا ختم سال ۴۲ بوطن بوطن مراجعه کرده و ۳۹ نفر آنها هنوز هم در خارج کشور مشغول تحصیل میباشند.

برمه کاری :

برای پیدا نمودن ساختمان های نفت و گاز در شمال مملکت به نقاط ذیل برمه کاریهای اکتشافی و ساختمانی عملی شد :

الف اکتشافی :

۹۹۸ متر	۱ - درچاه عمیق نمبر ۱ اندخوی
۱۳۷۲ متر	۲ - درچاه عمیق نمبر ۲ اندخوی
۴۹ متر	۳ - درچاه عمیق نمبر ۲ بوینغور
۱۶۰۹ متر	۴ - درچاه عمیق نمبر ۴ تیم تاغ
۹۷۷ متر	۵ - درچاه عمیق نمبر ۵ تیم تاغ
۹۷۷ متر	۶ - درچاه عمیق نمبر ۱ شیرم

۱۲۹۸ متر	۷ - درچاه عمیق نمبر ۲ شیرم
۲۰۵۰ متر	۸ - درچاه عمیق نمبر ۱ علی مغل
۲۲۶۸۰ متر	۹ - درچاه عمیق نمبر ۱ البرز
۱۴۵۶ متر	۱۰ - درچاه عمیق نمبر ۲ البرز
۳۳۴ متر	۱۱ - درچاه عمیق نمبر ۱ خواجه برهان
۸۵۶ متر	۱۲ - درچاه عمیق نمبر ۱ خواجه قل
۱۲۲۰۲ متر	مجموع مترانه برمه کاری ها در چاه های عمیق

ب ساختمانی :

۱۱۴ متر	۱ - چاه ساختمانی نمبر ۶ یتیم تاق
۱۱۴۰ متر	۲ - چاه ساختمانی نمبر ۲ جگدک
۸۷۵ متر	۳ - چاه ساختمانی نمبر ۳ جگدک
۷۰۴ متر	۴ - چاه ساختمانی نمبر ۲ یلانغاچ
۷۰۶ متر	۵ - چاه ساختمانی نمبر ۲ کندز
۷۵۲ متر	۶ - چاه ساختمانی نمبر ۳ کندز
۱۲۲ متر	۷ - چاه ساختمانی نمبر ۲ انگت سرپل

جمعه ۴۴۳۰۲۳ ر. متر
مجموع مترانه برمه کاری ها در چاهای عمیق
پیش بینی شده برمه کاری ها در چاه های عمیق
۱۲۲۰۲ متر
۱۲۰۰۰۰۰ ر.

جمعا ۱۳۴۰۲ ر. متر
مجموع مترانه برمه کاری ها در چاه های ساختمانی
کارهای پیش بینی شده در چاه های ساختمانی
۴۴۴۳ متر
۵۰۰۰۰ ر.
جمعه ۴۹۴۳ متر
مجموع مترانه برمه کاری ها در چاه های عمیق و ساختمانی از سنبله سال ۴۲
تا اخیر جوزای سال ۴۳ در نزده نقطه متذکره ۱۸۳۴۵۰۰ ر.
تعمیرات :

- ۱ - تعمیرات تحویلخانه ۹ برای حفاظت سامان های ترانسپورتی و فرمایشها بساحه ۵۷۷ متر مربع اعمار گردیده است .
- ۲ - تعمیر ۴۳ - بمقصد نصب سه پایه جنریتور های ۱۲۵ کیلوواته برق بمساحه ۱۷۷ متر مربع اعمار گردیده است .
- ۳ - تعمیر ۲۳ - نجار خانه که غرض توسعه و انکشاف مزید فن نجاری ریاست برقبه ۷۱۰۵۰ متر مربع که قبلا تحت ساختمان بود تکمیل و بمعرض استفاده کار گران قرار داده شده است .

- ۴ - تعمیر ۲۹ جهت حفاظه اموال تعمیراتی بمساحه ۱۲۲ متر مربع اعمار گردیده است .
 - ۵ - تحویلخانه الحاقیه تعمیر پانزده به منظور حفاظت اموال طور يك منزله به ساحه ۲۲۵۰ متر مربع تکمیل و تحت استفاده قرار گرفته است .
 - ۶ - میدان کانکرتی تینس برقیه ۲۱۰ متر مربع تکمیل شده است .
 - ۷ - سینمای بهاری بمساحه ۱۴۳۰ متر مربع بداخل پارک ریاست اعمار و کار آن تکمیل شده است .
 - ۸ - حوض آب بازی که به ظرفیت ۴۱۵ متر مکعب آب قبلا اعمار گردیده بود کانکرت کاری آن در برج حمل سال جاری باترمیمات و تعديلات لازمه شروع و کار آن انجام گردیده است .
 - ۹ - تعمیر الحاقیه شفاخانه بمنظور نصب دستگاه اکسریز و لابراتوار بمساحه ۱۳۱ متر مربع طور دو منزله تحت کار است .
 - ۱۰ - کار تعمیر ۷ که جهت رهایش متخصصان خارجی اعمار میگردد برقیه ۳۲۰ متر مربع طور دومنزله جریان دارد .
 - ۱۱ - دیوار احاطه بلاک سوم ریاست تفحصات پترول بطول ۶۴۰ و عرض ۸۰ سانتی و ارتفاع ۱۰۰ متر اعمار گردیده است .
 - ۱۲ - اعمار تحویلخانه های بندر کلفت به مساحت ۱۳۰۰ متر مربع تکمیل گردیده است .
 - ۱۳ - تعمیرات دفتر و کلوپ نمایندگی شبرغان که ۲۰ فیصد کار های آن باقیمانده بود بپایه تکمیل رسیده است .
 - ۱۴ - تعمیر الحاقیه ورکشاپ و يك تعمیر بزرگ ترمیم سامان در شبرغان شصت فیصد تکمیل شده است .
- سایر پروژه ها :**

- ۱ - کود کیمیاوی . کارهای مقدماتی آن از قبیل انتخاب و تقرر ماموران ، تهیه جایهای رهایش برای مستخدمان خارجی ، استخدام کارگران یومی و غیره تکمیل و امور مربوط به پروژه سازی آن فعلا تحت اجراء قرار دارد .
 - ۲ - برق گازی : کارهای مقدماتی آن از قبیل انتخاب و تقرر ماموران ، تهیه جایهای رهایش برای مستخدمان خارجی ، استخدام کارگران یومی و غیره تکمیل و امور مربوط به پروژه سازی آن فعلا تحت اجراء قرار دارد .
 - ۳ - استخراج گاز بعد از تعیین و تثبیت آمر مسئول و ماموران ، کارهای اساسی آن پروژه طور نور مال پیش میرود .
 - ۴ - پایپ لاین گاز تا سرحد شوروی امور سروی و توپوگرافی این پروژه از میدان خواجه گوگردك تا به سرحد شوروی توسط متخصصان و کارگران خارجی و داخلی طور عملی جریان دارد .
 - ۵ - پایپ لاین گاز تا فابریکه های ولایت بلخ امور سروی و توپوگرافی این پروژه از میدان خواجه گوگردك تا به سرحد شوروی توسط متخصصان و کارگران خارجی و داخلی عملا جریان دارد .
- « ختم »

د روغتیا د وزارت تشکیل

ښاغلی دکتور عبدالرحیم
« دکتور عبدالقیوم رسول »

وزیر
معین

د مخصوص قلم مدیر « عبدالغفار »

د پلټنې مدیر « عبد الرشید جلپا »

د روغتیا چارو رئیس « دکتور عبدالرحمن حکیمی »

د مرکزی روغتیا لوی مدیر « دکتور میر غلام حیدر ماهر »

د روغتونو مدیر « دکتور احمد ضیاء »

د صحی قوانینو مدیر « عبدالستار سراج »

مرستیال « هدایت »

د تشکیلاتو لوی مدیر « انجنیر علی احمد »

د خارجی ارتباط مدیر « یاز محمد مجددی »

د ابن سینا د روغتون سرطیب

د وزیر اکبرخان روغتون لوی آمر

د توبرکلوز د موسسی آمر

د ابن سینا د موسسی آمر

د عامی روغتیا د موسسی رئیس

مرستیال

اداری لوی مدیر

د باکتر لوژی آمر

د محیطی حفظالصحی مدیر

د صحی تبلیغاتو مدیر

د ښوونې او روزنې مدیر

د ملاریا د مجادلې رئیس

فنی مرستیال

اداری مرستیال

د داروگانو د ډیپو مرستیال

د روغتیا وزیر

ښاغلی دکتور عبدالرحیم

« دکتور محمد اسلم سلیمی »

« دکتور عبدالغنی افضل »

« دکتور محمد سرور ابوی »

« دکتور محمد اکبر سمها »

« دکتور محمد عمر »

« دکتور محمد نعیم شرف »

« عبدالقیوم »

« دکتور سید محمود نثار »

« شاه محمود روښان »

« دکتور غلام رباني برنا »

« محمد سالم بختيار »

« دکتور عبدالرحیم (د روغتیا وزیر) »

« دکتور عبدالقدیر »

« محمد یونس »

« عبدالصمد »

د نوي كلينك اداري آمر	د نوي كلينك اداري آمر
د روزنتون رئيس	د روزنتون رئيس
اداري مدير	اداري مدير
د زيرنتون د روغتون سرطبيب	د زيرنتون د روغتون سرطبيب
د زيرنتون د اجرايي مدير	د زيرنتون د اجرايي مدير
د اداري لوي مدير	د اداري لوي مدير
د مامورينو مدير	د مامورينو مدير
د عامو خدمتو مدير	د عامو خدمتو مدير
د نقدي محاسبې مدير	د نقدي محاسبې مدير
د آرشيف مدير	د آرشيف مدير
د جنسي محاسبې مدير	د جنسي محاسبې مدير
د فني محاسبې مدير	د فني محاسبې مدير
د ولاياتو دروغتيا ومديران	د ولاياتو دروغتيا ومديران
د هرات ولايت د روغتيا لوي مدير	د هرات ولايت د روغتيا لوي مدير
د كندهار ولايت د روغتيا لوي مدير	د كندهار ولايت د روغتيا لوي مدير
د بغلان » »	د بغلان » »
د ننگرهار » »	د ننگرهار » »
د بلخ » »	د بلخ » »
د پكتيا ولايت د روغتيا مدير	د پكتيا ولايت د روغتيا مدير
د فراه » »	د فراه » »
د پروان » »	د پروان » »
د غزني » »	د غزني » »
د فارياب » »	د فارياب » »
د هلمند » »	د هلمند » »
د غور » »	د غور » »
د ارزگان » »	د ارزگان » »
د باميان » »	د باميان » »
د بدخشان » »	د بدخشان » »
د جوزجان » »	د جوزجان » »
د تخار » »	د تخار » »
دكتور غلام زكريا	دكتور غلام زكريا
دكتور محمد سرور	دكتور محمد سرور
دكتور مير محمد علي	دكتور مير محمد علي
دكتور حسن علي	دكتور حسن علي
دكتور محمد طاهر	دكتور محمد طاهر
دكتور عبدالاحد	دكتور عبدالاحد
دكتور عبدالرحيم	دكتور عبدالرحيم
دكتور عبدالرسول	دكتور عبدالرسول
دكتور عبدالغني اصغري	دكتور عبدالغني اصغري
دكتور محمد يعقوب	دكتور محمد يعقوب
دكتور عبدالرحيم	دكتور عبدالرحيم
دكتور محمد آصف احمدی	دكتور محمد آصف احمدی
دكتور غلام حسين	دكتور غلام حسين
دكتور عبدالمجيد	دكتور عبدالمجيد
دكتور عبدالله	دكتور عبدالله
دكتور محمد معروف پوپل	دكتور محمد معروف پوپل
دكتور سيد انور	دكتور سيد انور

فعالیت‌های وزارت صحیح

وزارت صحیح از برج سنبله ۱۳۴۲ باینطرف در راه انکشاف و توسعه امور صحیح مملکت و مجادله مقابل امراض ساری و فراهم آوری تسهیلات لازمه در تداوی و معالجه طبق پروگرام مرتبه اقدامات لازمه را مرعی نموده است که اینک برخی از فعالیت‌های عاجل و مؤجل گزارش مییابد

الف - طب معالجوی :

- ۱ - کار تعمیر شفاخانه و زیر اکبر خان روغتون که در برج میزان ۳۷ آغاز گردیده بود تاختم سال ۴۲ ادامه داشته و در عین حال بانستلا سیون سامان سرویس‌های عمومی و آلات طبی و تجهیز شفاخانه مذکور ذریعه متخصصان مربوطه اقدام گردید و اخیراً شفاخانه مذکور بظرفیت یکصد و هشتاد بستر و تجهیزات عصری اکمال شد که بتاريخ ۳۰ جوزای ۱۳۴۳ افتتاح و به فعالیت آغاز نموده است .
- ۲ - چندی قبل کار ساختمانی دولتر روغتون آغاز و در سال ۴۲ امور آبرسانی و تمدید لاین برق و تجهیزات و لوازم بستر شفاخانه مذکور تکمیل گردیده و از حیث تعمیر و تجهیزات و لوازم بستر و پرسونل فنی طبی و اداری و غیره آماده افتتاح میباشد . امید است درین روزها افتتاح و طرف استفاده اهالی قرار بگیرد .
- ۳ - نسبت کثرت مراجعین در شفاخانه غزنی ایجاب یک تعداد ازدیاد بستر رامینمود چون در تعمیر موجوده گنجایش ایزاک بسترهای مذکور ممکن نبود به تعمیر منزل دوم شفاخانه مذکور اقدام گردید . تا وزارت صحیح بتواند ازدیاد بسترهای مدنظر را در آن گنجاند و تسهیلاتی در تداوی و معالجه اهالی فراهم نماید همانا کار تعمیر منزل دوم شفاخانه مذکور تاحدی به پایة اکمال رسیده است که البته در سال جاری طرف استفاده قرار داده خواهد شد .
- ۴ - چون در مرکز ولایت ننگرهار شفاخانه عصری برای طبقه نسوان منطقه مذکور مد نظر گرفته شده بود امور عمرانی و غیره آن انجام و تجهیزات آن آماده و حاضر فعالیت میباشد . امید است که عنقریب شفاخانه مذکور افتتاح و طرف استفاده مریضان قرار داده شود .
- ۵ - شفاخانه‌های بغلان و شبرغان که امور ساختمانی آن قبلترین آغاز گردیده بود در سال ۴۲ و ۴۳ کار آن بشدت جریان داشته و طبق پروگرام مرتبه بعد از اکمال تجهیزات آن در اوائل سال ۴۴ بکار انداخته خواهد شد .

- ۶ - شفاخانه ملکی گردیز و زرمت که امور ساختمانی آنها در سال ۴۲ شروع گردیده بود تا حال امور ساختمانی آن جریان داشته و به تدارک تجهیزات آن اقدام شده است امید می رود که در سال ۴۴ بکار انداخته شود .
- ۷ - کار عمرانی د بدخشان روغتون در سال ۴۱ شروع گردیده است طبق پروگرام مرتبه امور ساختمانی آن جریان دارد .
- ۸ - در سال ۴۲ يك اندازه تجهیزات مؤسسه صحت عامه و لابراتوار مرکزی و سائر مؤسسات صحی مملکت چه از داخل مملکت و چه از خارج تدارک گردیده که شفاخانه های مذکور به تجهیزات و لوازم بستر و غیره مجهز و تسهیلات بیشتری در راه تشخیص و تداوی مریضان مملکت فراهم گردیده است .

ب - ش ق طب و قایوی :

مؤسسه صحت عامه که در پلان اول کار ساختمانی آن آغاز و در سال ۴۲ به تدارک تجهیزات و لوازم فنی و غیر فنی آن اقدام گردیده احتیاجات و سامان طرف ضرورت تمام شعبات مؤسسه و مخصوصاً سامان و تجهیزات شقوق فنی آن تدارک وانستلاسیون تجهیزات مذکور عملی ولابراتوار های مختلفه آن آماده کار و فعالیت ساخته شده است امید می رود که در همین نزدیکی ها مؤسسه مذکور رسماً افتتاح و طبق پروگرام مرتبه بکار آغاز نماید .

همچنان وزارت صحیه نسبت به سالهای گذشته به پیمانۀ وسیع تری به مجادله امراض ساری از قبیل ملاریا ، چیچک ، حمای لکه دار ، توبرکلوز و غیره پرداخته و از برج سنبله ۴۲ الی حال در راه مجادله امراض مذکور قدمهای تازه برداشته و پرسیو نل و تخمیرات و لوازم و وسایل نقلیه و غیره بقدر کافی تهیه و جهة مجادله امراض مذکور بکار انداخته است که بعضی از فعالیت آن قرار ذیل میباشد .

- ۱ - واکسین چیچک خشک و مرطوب که هیأتها در ولایات مملکت با خود برده اند بالای ۳۴۸۷۸۸۷ نفر تطبیق شده است .
- ۲ - واکسین محرکه که در سال ۴۲ الی برج جوزا ۴۲ به مدیریت های صحیه ارسال شده بالای ۲۴۶۹ نفر تطبیق شده است .
- ۳ - واکسین کولرا که به مدیریت های صحیه ولایات ارسال شده برای ۱۷۵۰۰ نفر .
- ۴ - واکسین سگ دیوانه که به مدیریت های ولایات ارسال شده برای ۸۰ نفر .
- ۵ - نسبت مرض سفلیس در بدخشان هیأت فنی لازمه با سامان لابراتوار مجهز و ادویه کافی به مدیریت صحیه آنولا اعزام شد که در ظرف شش ماه به تعداد ۳۵۸۳ نفر معاینه و تداوی شده اند .
- ۶ - جهت مرض انفلوانزا که در علاقه داری ناوه مربوط مدیریت صحیه غزنی شیوع یافته بود يك هیأت اعزام و به تداوی و جلوگیری مصابین مرض مذکور اقدام بعمل آمده است .

- ۷ - برای مجادله بامرض حمای لکه دار که در علاقه داری حیدر خیل بوطنین ولایت پروان حمله آورده بود یک هیأت اعزام و به تداوی مصابان آنجا پرداخته شد.
- ۸ - مجادله علیه مرض تراخم بولایات هرات دوام داشته متخصصان و ماموران برای مجادله مرض مذکور فعالیت دارند .
- ۹ - مجادله علیه مرض جذام نیز رویدست است زیرا مرض مذکور به کثرت در بین مردم بامیان ویکهولنگک و نواحی آن دیده شده است بنابراین وزارت صحیه توسط دکتوران لایق خود در مناطقی مذکور ادویه لازمه را بدسترس شان گذاشته و توصیه های لازمه نموده است تا تداوی اساسی صورت بگیرد . چنانچه مقدار مکفی ادویه مرض مذکور نیز به مدیریت صحیه بامیان ارسال شده است .

۱۰ - راجع به مرض گریب سینه بغل و حمای لکه دار هیأت سه نفری با سامان و لوازم لابراتواری وادویه لازمه ووسایل حمل و نقل بسمدیریت صحیه غزنی فرستاده شده است . در علاقه داری ده یک غزنی از نفری که درباره وی اشتباه حمای لکه دار موجود بود خون گرفته شد ولی نتیجه منفی برآمد ولی با آنهم منطقه مذکور پودر پاشی گردید همچنان اشخاصیکه به مرض گریب و سینه و بغل مصاب بودند تداوی گردید .

۱۱ - یک هیأت برای مجادله و سروی مرض دفتری و حمای لکه دار با سامان و ادویه ووسایل حمل و نقل در پنجشیر اعزام شد و قرار سروی و معلومات هیأت مذکور در حصه اول و دوم علاقه داری های پنجشیر مرض دفتری و حمای لکه دار وجود نداشته است تنها چند نفر به سرما خوردگی و انفلوانزا مبتلا بودند که ایشان را بصورت اساسی تداوی نمودند .

۱۲ - فعالیت سم پاشی بادی ، دی دی ، تی : برای جلوگیری ووقایه از انتقال و انتشار پرازیت ملاریا و ممانعت از توسعه پشه های ناقل در تمام ولایات (مناطق ملاریایی) اقداماتی صورت گرفته است .

چون موسم انتقال مرض ملاریا در افغانستان از اواسط سرطان شروع الی اواخر عقرب ادامه پیدا میکند لذا باید تمامی مناطق ملاریایی قبل از شروع موسم انتقال سم پاشی گردد . بدین ملحوظ عملیات سم پاشی قبل از برج سنبله در سال ۴۲ خاتمه پیدا کرده و در سال جاری هنوز هم ادامه دارد . علاوه شهر کابل ، پل خمیروشمهر قندهار که شامل ۵۱۰۰۰۰ نفوس میباشند توسط مجادله علیه چوچه های پشه (انتی لاروا) برضد ملاریا وقایه میگردد.

چون فعالیت پروگرام سرویلانس تمام نفوس که به توسط دی، دی ، تی برضد ملاریا وقایه میگردد ویا به توقف دوپاشی مواجه میباشند به دوران سال ۴۲ تحت پروگرام سرویلانس بوده و هنوز هم میباشند با مستثنای بعضی (مناطق صعب العبور ولایت ارزگان که شامل تقریباً ۸۰۰۰۰ نفر نفوس است .

از شنبه ۴۲ الی اخیر جوزای ۴۳ در اثر فعالیت پروگرام سرویلانس از ۳۹۸۷۲۷۶ نفر باندازه ۳۰۴۵۹۱ سلاید خون از واقعات تبار و مشکوک ملاریا گرفته شده که تماماً تلوبن و از نگاه ملاریا معاینه گردیده اند . بین همین قدر سلاید صرف ۵۵۸ سلاید خون پرازیت ملاریا دیده شده است یعنی بین ۳۰۴۵۹۱ نفر مشکوک ملاریا صرف ۵۵۸ نفر آن ملاریایی بودند که تماماً توسط نفر های مؤظف طور مجانی تداوی جذری شده اند .

علاوتاً در سال ۴۳ برای بار اول باندازه تقریباً سه لک نفوس ملاریایی ولایت فاریاب توسط دی ، دی ، تی بر ضد ملاریا و قایه گردیده است که هنوز هم در آن ولا جریان دارد .

راجع به پروگرام سرویلانس آنولاریاست مجادله ملاریا داخل اقدامات است و عنقریب بعد از ختم عملیات دواپاشی پروگرام سرویلانس طبق دیگر ولایات در آنجا تطبیق و عملی خواهد شد .

ناگفته نگذاریم که در ولایت نگرهار نسبت مناسب شدن وضع ملاریا باندازه ۴۲۵۶۸۱ نفر نفوس بتوقف دواپاشی مواجه گردیده و مقابلاً پروگرام سرویلانس به شدت جریان دارد .

صرف بیست کیلو متری حاشیه سرحد که باندازه ۸۲۲۶۰ نفر نفوس میباشد علاوه از سرویلانس کمافی السابق با دی ، دی ، تی نیز سم پاشی میگردد .
۱۳ - مجادله علیه مرض توبرکلوز به شدت جاری بوده و مؤسسه توبرکلوز اقدامات لازمه را مبذول می دارد از یکطرف در خود مؤسسه به توبرکولین ، رادیوگرافی خرد و بزرگ پرداخته و از جانبی به تطبیق و اکسپن بی سی جی می پردازد تا سرایت آن عقیم گردد . علاوتاً در صدد آنست تا سروی توبرکولین را تکمیل و سپس به مواضعی عطف توجه بعمل آید که خطر سرایر آن بیشتر باشد .

تربیه پرسونل فنی پرامیدنکل برای رفع احتیاجات وزارت صحیح وزارت دفاع ملی بناروالی ، انکشاف دهات و غیره دوائر مملکتی از قبیل کورس آبله کوبی لبرانٹ اکسپریز ، معاونان دندان ، قابلگی ، سنترین ، مستحضری ، کمپودری تکنالوژی ، در مؤسسه صحت عامه و ریاست مجادله ملاریا دایر و سالانه از کورسهای مذکور يك تعداد نفر فارغ التحصیل و از آنها در شقوق مختلفه کار گرفته شده و میشود .

در شقوق آتی يك تعداد پرسونل فنی غرض تحصیلات عالی بخارج اعزام شده است : -

۱ در شقوق سیرالوژی یکنفر .

۲ - در شقوق پرازیتو لوزی یکنفر .

- ۳ - در شق ملاريا چهار نفر
- ۴ - در شق راديو لوژی سه نفر
- ۵ - در شق انستيزی يکنفر
- ۶ - در شق لابراتوار يکنفر
- ۷ - در شق توپر کلوز سه نفر
- ۸ - در شق ترميم آلات برقی دو نفر
- ۹ - در شق احصاييه صحی يکنفر
- ۱۰ - در شق تبليغات صحی و تراخه يکنفر
- ۱۱ - در شق نرسنگ يازده نفر
- ۱۲ - در شق داخله دو نفر
- ۱۳ - در شق جراحي دو نفر
- ۱۴ - در شق نو تریشن يکنفر
- ۱۵ - در شق تفتيش ملاريا چهار نفر
- ۱۶ - در شق گوش گلو بينی يکنفر
- ۱۷ - در شق نسائی يکنفر
- ۱۸ - در شق اطفال دو نفر
- ۱۹ - در شق ثبت احصاييه شفاخانها دو نفر
- ۲۰ - در شق تبليغات صحی يکنفر
- علاوتاً الی سنبله ۴۳ تخمیناً ده نفر دیگر نیز از جمله مامورین وزارت صحیه غرض تحصیل در شقوق مختلفه بخارج اعزام خواهند گردید . همچنان نمایندگان این وزارت در شانزدهمین اجلاسیه کمیته منطوقی موسسه جهان در حوزه جنوب شرق آسیا در بنکاک و هفدهمین اسامبله موسسه صحی جهان در ژینو و سیمینار کنترول امراض ساری در شوروی ، کنگره جراحي در پکنګ ، سیمینار امراض امعایی در اسکندریه سیمینار بین المللی پلان گذاری امور تعلیم و تربیه در برلین غرب ، سیمینار روزهای طبی شرق میانه در استانبول اشتراک ورزیده اند .

وزارت صحیحیه از یکتعداد دکتوران مختلفه و نرسهای موسسه طبی مدیکو و نرسهای هیئات صلح امریکه در شفاخانه ابن سینا استنفاده نموده و از همکاری های موسسه طبی مدیکو که در زمینه تهیه یک مقدار ادویه سامان و آلات طبی نموده اند مستفید شده است .

پروژه های سازمان صحیحی جهان و یونیسف در زمینه امحای چیچک ، کنترول تراخم ، کنترول توبرکلوز ، موسسه صحت عامه ، دیپوی عمومی ادویه ، ریاست انکشاف دهات ، کلینک های اطفال و پوهنتون کابل ادامه داشته و نظریه پروگرام های پلان های قبلی همکاری خورد را در زمینه تهیه وسایل ترانسپورت ، ادویه ، شیر ، صابون و سائل و آلات طبی و متخصصان و پرسونل درشقوق مختلفه و تخصیص فیلوشپ ها کمافی السابق ادامه داده اند .

مدیریت نشرات وزارت صحیحیه علاوه از نشر جریده روغتیا زیری که در راه تمویر موضوعات طب معالجوی و طب وقایوی رهنمایی و ارشادات لازمه را به قارئین گرام تقدیم مینماید در سال جاری به نشر یک رساله قابل قدری اقدام نموده و آنرا به فرصت مناسبی به طبع رساند .

این رساله تحت عنوان (توبرکلوز یادشمن سرسخت بشر) به نگارندگی شاعلی دوکتور عبدالرحمن حکیمی رئیس امور صحیحی تدوین و در روز صحت جهانی توزیع گردید .

(پایان)

والاحضرت شاهدخت بلقیس هنگامیکه شهادتنامه های فارغ التحصیلات دوره سمیزدهم کورس قابلیت را اعطایفرمایند .

دگرهني دوزارت تشکيل

ښاغلي دکتور محمد ناصر کشاورز
ښاغلي انجنير ميراکبر رضاء

وزير
د معين کفيل

ښاغلي ميرسيف الدين
» محمد عمر افضل

د ليك مدير
د خارجه ارتباط مدير

» عبدالوهاب صافو

د قوانينو مدير
د پلټنې مدير

دخاريو دهمایي اونباتاتو د ساتني

ښاغلي مسجدي
د وټرنري لوی مدير » دکتور سلیمان شاه انصاري

د ښاتاتو دساتني لوی مدير » محمد يوسف
د اجرايي مدير » عبدالشکور

د ښاتي مجادلي مدير » عبيدالله
د خاريو » » غلام بسخي

د گرهنې دوزارت کفيل ښاغلي دکتور
محمد ناصر کشاورز

د طبيعي منابعو دريښت کفيل

ښاغلي عبدالاحد افضل
» عبدالحميد
» محمد حسن کشتييار
» حسن علي
» محمد علي
» محمد علي
» دکتور محمد طيب
» محمد اکرم افغانزاده
» محمد عمر
»
»
» عبدالمجيد

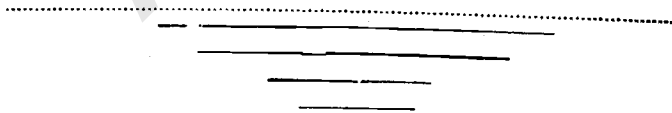
د اوبو لگولو لوی مدير
د غلفچرو او ځنگلونو لوی مدير
د مصنوعي ځنگلونو مدير
د اجرايي مدير
د زرغون قواو مدير
» ځمکو مدير
د طبيعي ځنگلونو مدير
د غلفچرونو مدير
د پروژو مدير
د مراقبت او توزيع مدير
د طبيعي منابعو د تخنيک مدير

- » ښاغلي دكتور محمد احسان رفيق
- » عبدالغفور
- » ښاغلي محمدانور
- » سلطان محمد
- » عزيز الله
- » غلام نبي
- » دكتور ميرك شاه شريفى
- » غلام سخي
- »
- » محمد نسيم
- »
- » عبدالله
- » انجنير محمد غفران
- » محمد يوسف آيينه
- »
- » عبدالغفور
- » محمد ظاهر
- » داکتر عين الدين
- » علي محمد كرزى
- » محمد علي
- » غلام جيلانى
- » سيد امان الدين
- » عبدالغفور
- » محمد اسلم
- » مير حبيب الرحمن
- » محمد حليم
- » جان محمد
- »
- » ښاغلي محمد عباس
- » مسجدى
- » محمد نبي
- »

- د ترويج او توليدو درياست كښل
- د اگرونومي لوى مدير
- د مالداريو لوى مدير
- ادارى مدير
- د پختى مدير
- د پيله وړى مدير
- د گرهنې د مسلکى موسسې رئيس
- مرستيال
- د اجرايى مدير
- د پلان د بودد رئيس
- د پلان مدير
- غړى
- د بفلان او پلخمرى د جوړولو درياست كښل
- د ننگرهار كانال دگرهنې مرستيال
- د اطلاعاتو او تبليغاتو لوى مدير
- د موزيم ، كتابخانى او دگرهنې دمجلې مدير
- د سمعى او بصرى مدير
- د گرهنې د تحقيقاتو لوى مدير
- د اجرايى مدير
- د خاړيو د تحقيقاتو مدير
- د مرعدارى مدير
- د نباتى تحقيقاتو مدير
- د انجنيرى تحقيقاتو مدير
- د اقتصادى لوى مدير
- د موسساتو مدير
- د ماركتينگ او كوپراتيفو مدير
- ادارى لوى مدير
- مرستيال
- د مامورينو مدير
- د نقدى محاسبى مدير
- د جنسى » »
- د ترانسپورتو مدير
- د خدماتو مدير
- د تعميراتو »
- د دفتردارى »

د آرشييف مدير	د آرشيف مدير
د تصفيي »	د تصفيي »
د زنبورداري »	د زنبورداري »
د بيني حصار د فارم »	د بيني حصار د فارم »
د گذرگاه » »	د گذرگاه » »
د کلباغ » مدير	د کلباغ » مدير
د ولاياتو د کرهني مديران	
د قندهار د کرهني لوی مدير	د قندهار د کرهني لوی مدير
د بغلان او بلخمری » »	د بغلان او بلخمری » »
د مزار شريف » »	د مزار شريف » »
د هرات » »	د هرات » »
د پکتيا »	د پکتيا »
د پروان » »	د پروان » »
د تخارو » »	د تخارو » »
د باميانو » »	د باميانو » »
د غزني » »	د غزني » »
د غور اتو » »	د غور اتو » »
د ارزگانو » »	د ارزگانو » »
د فارياب » »	د فارياب » »
د فراه » »	د فراه » »
د ننگرهار » »	د ننگرهار » »
د بدخشان » »	د بدخشان » »
د جوزجان » »	د جوزجان » »

* * *

فحالیتهای وزارت زراعت

الف : هدفهای پلان پنجساله دوم انکشافی وزارت زراعت :

- بلند بردن معیار مسلکی :
- تربیه پرسونل در داخل :
- تربیه پرسونل در خارج :
- استخدام متخصصان خارجی :
- کمک و رهنمایی به زارعان :

- کمک و رهنمایی زارعان جهت آشناساختن به زراعت بهتر .
 - توزیع کود کیمیاوی .
 - توزیع پنبه دانه اصلاح شده و نگرانی از وضع پنبه کاری .
 - توزیع تخم لبلبو اصلاح شده و نگرانی از وضع لبلبو کاری .
 - توزیع جنس بهتر گندم اصلاح شده و نگرانی از وضع گندم کاری .
 - توزیع جنس بهتر جواری اصلاح شده و نگرانی از وضع جواری کاری .
 - توزیع جنس بهتر سبزیجات اصلاح شده و نگرانی از وضع سبزیجات .
 - توزیع جنس بهتر میوهجات اصلاح شده و نگرانی باغداری .
- قطعات نهایی زراعتی جهت آشناساختن زارعان به طرز زراعت بهتر :

نشان دادن تأثیر کود کیمیاوی

نمایش آلات و ماشینهای زراعتی و طرز استعمال آن .

نمایش طرز مجادله علیه امراض و آفات .

نمایش طرز بهتر آبیاری .

توزیع اجناس بهتر و اصلاح شده حیوانی و رهنمایی در قسمت تربیه حیوانات :

توزیع مواشی (گاو - گاو میش - گوسفند)

توزیع حیوانات کوچک (مرغ ، زنبور عسل و کرم پیله)

تبلیغات و اطلاعات زراعتی بغرض بلند بردن سطح معلومات و دانش های

زراعتی مردم .

رهنمایی و کمک مردم در راه تاسیس کوپراتیف های زراعتی استفاده از منابع

آب و خاک :

سرروی آبیاری ، سرروی زراعت ، پکتیا سرروی زراعت هزارجات .

اصلاح و دیزاین انهار موجوده .

نهر اجهير ، نهر ارچی ، نهر چمکنی ، نهر سرخ آب ، نهر بیدک لهوگرد ،
نهر قرغه جدید ، نهر بلخ ، نهر دشت الجین ، نهر بگرامی ،

تحقیقات سروی آب و خاک از نقطه نظر ساختمان

پروژه های تحقیقاتی که در فارم ها و لابراتوار های زراعتی بعمل میآید :

- اصلاح و تکثیر نباتات .
- پروگرام تحقیقات گندم - جو و جوازی
- پروگرام تحقیقات سبزیجات و لگیمینز .
- پروگرام تحقیقات نیشکر .
- پروگرام تحقیقات اصلاح میوه جات .
- پروگرام تحقیقات انتخاب علوفه بهتر .

اصلاح و مجهز ساختن فارمها و لابراتوار ها :

قسمت حیوانی و نباتی .

- پروژه اصلاح و تکثیر حیوانات .
- تحقیقات بالای گاو بمنظور شیر ، تربیه و صورت انتظام .
- تحقیقات بالای گوسفند از لحاظ اصلاح پشم .
- تحقیقات بالای گوسفند از لحاظ پوست قره قل .
- تحقیقات بالای ماهی از لحاظ گوشت .
- تحقیقات بالای زنبور عسل از لحاظ حاصل عسل .
- تحقیقات بالای پبله وری از لحاظ حاصل .
- تحقیقات کودکیمیای ، آلات زراعتی ، ادویه ومدافعه درمقابل امراض وآفات حیوانی در لابراتوار ها .
- تحقیقات و امراض نباتی .
- تحقیقات و امراض حیوانی .
- تحقیقات کود کیمیای و تاثیر آن بالای افزایش حاصلات .
- تحقیقات آلات و سامان زراعتی .
- تحقیقات تغذیه حیوانات .

جنگلات :

- سروی جنگلات از نظر احیاء کردن و بهره برداری انکشاف جنگلات .
- امور احیای جنگلات .
- نهل شانی ، بذر تخمیانہ ها در جنگلات طبیعی .
- نهل شانی بذر تخمیانہ ها در تپه ها برای احداث .

- جنگلات مصنوعی و قوریه ها .
- نهل شانی و بذر تخمیانہ جات در دو طرفهٔ سرکهای عمومی .
- بهره برداری فنی از جنگلات و قروغ کردن آنها .
- اصلاح و پیوند زیتون .

باغها :

- توسعه اجناس بهتر نهالهای مثمر به باغداران .
- احداث باغهای جدید در زمین های که جدیداً تحت پروژه های آبیاری در آورده شده است .
- پروژه باغهای کانال جلال آباد .
- دیگر پروژه های باغداری .

علفچرها :

- سروی علفچرها .
- توسعه و بهره برداری از علفچرها .
- احیای علفچرها .
- قروض و بهره برداری فنی علفچرها .
- حفر کردن چاه های عمیق بغرض تسهیلات آبرسانی حیوانات .
- ساختن پناه گاه ها در مقابل سردی شدید و توفانها .

مجادله مقابل امراض و آفات :

- مجادله علیه امراض آفات نباتی .
- مجادله علیه امراض و آفات اشجار مثمر و غیر مثمر .
- مجادله علیه امراض و آفات لبلبو ، پنبه ، و حبوبات .
- مجادله علیه حملات ناگهانی ملخ .
- مجادله در مقابل امراض و بایبی و آفات حیوانی .
- مجادله علیه امراض حیوانی .
- مجادله علیه دیگر امراض حیوانی .
- تداوی امراض عادی حیوانی در کلینک های مرکز و ولایات .

پروگرام کامپین قحطی و گرسنگی :

پروگرام تعمیرات زراعتی ، تعمیرات لابراتور ها ، تعمیرات فارمها و گرین هوزها ، تعمیرات مؤسسات دیگر زراعتی ، پروگرام قوانین زراعتی ، پروگرام تأسیس کوپراتیفها ، پروگرام ترتیب احصائیه ها زراعتی .

ب : فعاليتېهاي زراعتي :

بلند بردن معيار مسلکي بغرض بهتر ساختن و توسعه امور انکشاف زراعتي .
 تربيه پرسونل توسط وزارت زراعت :
 در مؤسسه مسلکي زراعتي بتعداد ۲۹۲ نفر ودر کورس توسعه ۳۳ نفر
 که مجموعاً ۳۲۵ نفر شامل بوده . بالترتيب ۴۸ نفر و ۲۳ نفر از مؤسسه
 مسلکي و کورس توسعه فارغ التحصيل گرديده اند که فعلا عده به فاکولته هاي
 داخل و خارج و قسماً در شعبات وزارت زراعت وزارت دفاع ، و رياست
 انکشاف دهات بکار گماشته شدند .

تربيه پرسونل در خارج :

۲۴ نفر در رشته هاي آبياري ، ماشين و آلات ، علفچر احصايه بيطاري ،
 امراض نباتي ، پنبه ، باغباني ، مهندسي ، تعميرات ، وقره قل به اتحاد شوروي
 پوليند ، امريکا ، ايران ، ومصر اعزام گرديدند در سال مذکور ۱۲ نفر بعداز
 اکمال تحصيلات عالي در شقوق مختلفه زراعتي بوطن وارد گرديدند و در
 شقوق مختلفه انکشاف زراعتي مصروف خدمت هستند .

استخدام متخصصين براي پيشبرد پروژه هاي سردست :

بتعداد ۴۹ نفر متخصص خارجي که ۱۵ نفر آن از طرف وزارت زراعت استخدام
 شده و ۱۴ نفر آن از طرف مؤسسه غذا وزارت ملل متحد ۱۷ نفر از طرف
 مؤسسه همکاري بين المللي امريکا و دو نفر از طرف حکومت چکوسلواکيا طور
 امدادي معرفي گرديده اند مشغول فعاليت هستند .

**کمک و رهنمائي بزارعان جهت آشنا ساختن بطرز زراعت عصري و بالائر
بلند بردن توليدات في واحد زمين و حيوان :**

توزيع اجناس بهتر اصلاح شده نباتي ورهنمائي بزارعان در قسمت کشت مندي
 ۱۵۰۰۰ تن کود کيمياوي که نظر بسال گذشته ۲۰۰ فيصد افزايش يافته بود
 بزارعان مناطق پنبه کاري و لبلبو کاري توزيع گرديد .

در توزيع پنبه دانه اجناس بهتر نسبت بسال گذشته پنج فيصد افزودي بعمل
 آمده که مجموع مقدار توزيع شده پنبه دانه بهتر ۴۸۳۲ تن است ساحه ۳۹۹۹۲۸
 جريب زمين تحت کشت پنبه از طرف مامورين فني وزارت زراعت نگراني وزارعان
 شان رهنمائي ميگردند . نظر به رهنمائي فني توزيع کود کيمياوي و بلند بردن
 نرخ پنبه براي زارعان حاصلات پخته نظر به سال گذشته ۳۷ فيصد افزود
 گرديده است .

به اندازه ۲۶۷۹۳ جريب زمين لبلبو کاري از طرف ماموران فني وارسى گرديده
 و بمقدار ۱۴۴ تن تخم لبلبو بزارعان تقسيم کرده اند در مناطق لبلبو کاري

و پنبه کاری صفحات شمال ۷۶ نفر ماموران فنی و ۱۶۴ نفر نگرانها مصروف فعالیت و رهنمایی زارعان بوده اند .

۶ - **سبزیجات :** از اجناس اصلاح شده و بهتر سبزیجات به تعداد ۶۲۰۰۰۰ نهالی بادنجان رومی ۵۲۰۰۰ نهالی کرم و ۱۵۰۰۰۰ نهالی گلیی ۱۷۰۵۰۰ نهالی مرچ ۱۵۰۰ نهالی کاهو تخم تربوز ۶۵ پاو و بتعداد ۱۰۰۰۰ عدد تربوز برای مردم توزیع گردیده است .

۷ - **میوه جات :** بتعداد ۱۹۹۴۷۲ اصله نهال جنس بهتر مثمر و غیر مثمر به اهالی داده شده است .

قطعات نمایش بغرض آشنا ساختن زارعان بطرز زراعت بهتر :

در صفحات شمال مملکت در فارمهای زراعتی وزارت زراعت ۷۶ قطعه و در فارمهای زارعان به تعداد صد قطعه نمایش در باره طرز بهتر کشت و طریقه استعمال کود کیمیاوی و تاثیر آن در قسمت بلند بردن حاصلات در فی جریب زمین بزارعان و علاقمندان زراعت نشان داده شده که جمله قطعات نمایشی ۱۷۶ قطعه می باشد .

توزیع اجناس بهتر و اصلاح شده حیوانی و رهنمایی در قسمت تربیه حیوانات:

مواشی : - به تعداد ۷۶ راس قچهای نسل اصلاح شده غرض تکثیر نسل به مالداران توزیع گردید ۲۴۱۱ گاو و ۸۷۶ راس گوسفند القاح مصنوعی گردید نوزده فرد کوساله اصلاح شده بدسترس مالداران گذاشته شده است اقدامات توسعه مذکور توسط ماموران فنی مراقبت می گردد تا از نتایج آن در آینده برای انکشاف پروژه اصلاح حیوانات داخلی استفاده بعمل آید .

حیوانات کوچک ، مرغها ، زنبور عسل ، و کرم پيله ، از ستیشن های تربیه مرغ ، زنبور عسل و کرم پيله ، علی الترتیب به تعداد ۱۴۰۳ مرغ جنس بهتر ۱۹۶۷۰ تخم جنس بهتر و ۲۰۹۲۸ جعبه تخم تجارتي پيله و ۵۳۰ تخته تخم مادری بمردم توزیع گردید پروژه مذکور تحت مراقبت ماموران مؤظف می باشد تا از نتایج آن در آینده بغرض انکشاف بیشتر پروژه استفاده شود بر علاوه رهنمایی فنی از طرف مؤظفان مربوط برای زارعان بعمل آمده است .

تبلیغات و اطلاعات زراعتی بغرض بلند بردن سطح معلومات و دانش زراعتی مردم

۴۴ فلم زراعتی و مالداري در ولايات و ۹۶ را دیو درام و دیالوک و اندرزه های فنی و حرف های دهقانی ازادیو افغانستان و ۱۲۷۰۰ نسخه پامفلیت های متنوع ارشادی و ۱۲۰۰ نسخه تقویم زراعتی و هفت نندارتون زراعتی در مرکز و ولايات در سال ۱۳۴۲ فعالیت تبلیغاتی اداره مربوطه را تشکیل میدهد .

رهنمایی و کمک در تاسیس کوپراتیف های زراعتی :

در ولایات جوزجان و فاریاب هشت کوپراتیف محصولات قره‌قل تحت رهنمایی و کمک فنی وزارت زراعت از طرف مالداران تاسیس گردید کوپراتیف های مذکور شروع بکار کرده و مؤفّقانه بفعّالیت خود ادامه داده اند .

استفاده از منابع آب و خاک

امور سروی آبیاری بغرض استفاده در پروژه های آینده آبیاری و بهره برداری بیشتر از زمین :

امور سروی پکتیا نتایج سروی متذکره در پنجاه نسخه چاپ و نقاط مهمه این سروی که اهتمام و فعّالیت وزارت رادر آینده تثبیت کند در آن درج است .

امور سروی هزاره جات :

اصلاح و دیزاین انهار و قنوت موجوده .

نهر ارچی : در سال ۱۳۴۲- ۱۰ فیصد امور ساختمانی با اجراءات سالهای گذشته ساختمانی با اجراءات سالهای گذشته به اندازه ۱۰۰ فیصد سروی نهر ۸۰ فیصد دیزاین و ۱۵ فیصد امور ساختمان تکمیل گردیده است .

نهر ارچی : در سال ۱۳۴۲ ۱۰ فیصد امور ساختمانی با اجراءات سالهای گذشته به اندازه ۳۵ فیصد سروی ۴۵ فیصد دیزاین و ۵۰ فیصد ساختمان آن تکمیل گردیده است .

در نهر چمکنی ۶۵ فیصد سروی صورت گرفته است .

آغاز کار در نهر لرخوابی بر اساس پروگرام تقسیم کار بسال ۴۳ تثبیت شده است .

لهوگرد ، نهر بیدک کار شده ، امور دیزاین ۱۰۰ فیصد تکمیل گردیده است . نهر قرغه جدید کار شده ۷۵ فیصد سروی ۱۱۰۰ فیصد دیزاین ۲۵ فیصد کار ساختمان نهر بلخ کار شده ۷۵ فیصد تکمیل شده است .

دشت الچین کار شده ۱۰ فیصد سروی ۶۰ فیصد دیزاین .

نهر بگرامی کار شده ۱۵ فیصد سروی .

تحقیقات خاک از نظر ساختمان زمین زراعتی :

از طرف لابراتوار کیمیاوی زراعتی اینوزارت بتعداد ۸۶۷ نمونه خاک و آب از زمین های زراعتی مرکز و ولایات اخذ گردیده ۲۸۹۶ عملیه تجزیه خاک صورت گرفت . کیفیت و کمیت آب و خاک زمین های که ازین نمونه گرفته شد در اثر تجزیه و تحلیل معلوم گردید که بر اساس آن توصیه های فنی طرز استعمال کود کیمیاوی متناب زراعتی و طرز کشت به زارعان داده میشود تا حاصلات عالیتری از زمین های خود بردارند .

پروژه تحقیقات در فارم ها و لابراتوارها :

پروژه های اصلاح تکثیر فارم های تحقیقات نباتی .
گندم : ۲۰ نوع مختلف خارجی و داخلی گندم از نظر انتخاب نوع طرز زراعت بهتر و استعمال کود کیمیاوی تحت تجربه قرار گرفته است . تجارب مذکور بسلسله سالهای گذشته میباشد در سال ۴۲ بر اساس نتایج تجربه سه نوع بهتر کنیامنتانا و چاپنگو ۵۲ و ویوفن که تا ۱۳۷ سیر فی جریب حاصل داد در فارم های زراعتی تکثیر گردید نتایج حاصلات گندم از نگاه تجربه کود کیمیاوی تا حال کدام نتیجه قناعت بخش احصاییوی نداده است طرز بهتر زراعت قطاری نسبت به طرز پاشی در تجارب گذشته وسال ۴۲ به طور اوسط ۱۷ سیر فی جریب موفقیت خود را نشان داده است .

یولاف : بتعقیب سالهای گذشته ۱۲ نوع داخلی و خارجی تحت تجربه قرار گرفته و حاصلات فی جریب تا اندازه ۹۹ سیر فی جریب بلسندرفته است . از نظر حاصلات حبوبات و گاه امکان زیاد موجود است که یولاف به زودترین فرصت موفقیت مهمی را در زراعت افغانستان حاصل خواهد کرد .

جو : از جمله ۱۰ نوع جو خارجی و داخلی تا ۱۲۳ سیر فی جریب در جریان تجربیات انتخاب نوع حاصل داده است تجارب مذکور بغرض تثبیت نوع بهتر تابدست آمدن يك نتیجه مثبت ادامه داده خواهد شد .

۹۳ نوع از ۱۵ قسم سبزیجات در فارم های تحقیقات تحت تجربه قرار گرفته و انواعیکه در نتیجه تجارب برتری نشان داده و آماده تکثیر می باشند قرار ذیل است .

لوبیا ۶ نوع ، مشنگک باب ۲ نوع ، جواری شیرین ۴ نوع ، بادنجان رومی يك نوع ، مرچ تند و شیرین ۴ نوع ، بادنجان سیاه ۲ نوع ، تربوز ۳ نوع ، کدو ۸ نوع ، کاهو ۳ نوع ، ملی ۳ نوع کرم ۴ نوع ، گلپی يك نوع ، زردک ۵ نوع ، پیاز ۳ نوع ، خربوزه يك نوع ، و قسمتی از اقسام و انواع سبزیجات مذکور بعد تکثیر توسط ماموران فنی ترویج به زارعان توزیع گردیده است .

دونوع نیشکر جنس هندی ۴۱۹ - ۵۳ که در اثر تجربه بالای یازده نوع نیشکر خارجی و داخلی در جریان سال های گذشته موفقیت خود را از نگاه حاصل و هم از نظر فیصدی مواد قندی بالای دیگر انواع نشان داده بود در سال ۴۲ جهة تکثیر بزارعان ننگرهاار توزیع گردید .

باغچه ذخیره و تکثیر اشجار مثمر موبوطه فارم بادام باغ امسال نظریه حجم کار به ۳۲ جریب توسعه داده شده و علاوه ۱۵ جریب بادام باغ بحیث قوریه درختان مثمر درآمد تادرتکثیر انواع اشجار از آن اسفاده بعمل آید . فعلا بتعداد ۲۹ نوع درخت مثمر از قبیل سیب و ناک و شفتالو در باغچه مذکور موجود است . ۱۷۵۰۰ اصله درخت از نوع بهتر سیب و ناک و شفتالو پیوند گردیده است .

اصلاح و تجهیز فارم ها و لابراتوار ها :

اداره تحقیقات دارای ۷ فارم تحقیقاتی در مرکز و ولایات میباشد و در ولایت بادغیسات يك ساحة ۳۵۰ جریب جدیداً بمنظور اصلاح نسل گوسفند وطنی از نظر اصلاح پشم بشکل فارم احداث گردیده و برای فارم مذکور ۴۰۰ گوسفند از چهار نسل عربی قره قل ، غلجایی و هراتی خریداری گردیده تا تطبیقات فنی بالای شان صورت گیرد . در فارم های مذکور چاه ها ، تعمیر عصری گلخانه گرم خانه ورکشاپ ، جاهای رهایش ماموران فنی اعمار و فارم های مذکور نیز با ۱۷ عراده تراکتور مجهز است يك کانال ۱۴ کیلومتری از قرغه تابادام باغ حفر و تکمیل گردیده است .

پروژه اصلاح و تکثیر حیوانات :

گاو : چهار نژاد محلی و خارجی (فریز بورون سویس ، کنری و کندهاری) در فارم حیوانی از نگاه حاصل شیر تحت تحقیقات قرار دارند همچنان تحقیقات و تجربه سیستم طویله آزاد نیز بالای مواشی اجراء میگردد تا از نتایج آن رادرا آینده بغرض تکثیر نسل بهتر گاو شمیری و ترویج سیستم بهتر طویله آزاد اقدامات بعمل آید .

گوسفند : ۴۰۰ گوسفند در فارم حیوانی مرغاب ۲۴۲ گوسفند در فارم تحقیقاتی بینحصار از نژاد های مختلف داخلی و خارجی از نظر اصلاح پشم تحت تحقیقات قرار داده شده است .
۱۲۱۳ راس گوسفند که از جمله ۸۱۲ راس میش و ۱۴۷ راس قچ محلی و ۱۲۶ راس قچ بره ۱۲۸ راس میش بره در فارم پروژه ایشان بغرض استحصال نژاد بهتر قره قلیکه تحت تحقیقات میباشد تولیدات ۱۳۴۲ - ۵۳۷ بره میباشد قسمتی از قچ های بهتریکه بدست آمده به تعداد ۷۶ راس آن بمالداران توزیع گردید .

مرغها : تکثیر نسل های نیوهمشایر و رودآیلند بمنظور استحصال تخم بهتر و بیشتر اقدامات بعمل آمد و بتعداد ۱۴۰۳ مرغ ۱۹۶۷۰ تخم بدسترس علاقه مندان گذاشته شده است و در سال مذکور ۳۱۹۸۹ عدد تخم مرغ ۵۶۹۰ چوجه مرغ تولید و ۳۱۰۰ چوجه مرغ از بیروت غرض تکثیر وارد گردید .

ماهی : در سال ۴۲ جهت استخدام يك متخصص ماهی اقدامات گردید .
زنبور عسل : بتعداد ۹۰ فامیل زنبور عسل وطنی از نظر جنس اصلاح گردید و در سال ۴۲ به تعداد ۱۰۳ خانه جنس اصلاح شده در ستیشن های زنبور داری عسل وجود دارد حاصلات متوسط نسل های اصلاح شده در يك دوره حاصل گیری به ده سیر میرسد حالانکه نسل های وطنی از نیم سیر اضافه حاصل نمی دهد .

تحقیقات کود کیمیاوی، آلات زراعتی وادویه

طرز مدافعه در مقابل امراض و آفات حیوانی :

تجربه کود کیمیاوی برای بردن حاصلات فی جریب بالای کچالو ، گندم ، بادنجان رومی و لبلبو صورت گرفت . در قسمت کچالو کود کیمیاوی حاصلات رافی جریب به اندازه ۶۲ فیصد بلند برده است درفی جریب کچالو ۸۰ کیلو نیتريت و ۱۶۰ کیلو فاسفیت استعمال گردیده است قرار تجارب کود که در بالای پخته استعمال شده ۲۸ کیلو ۴ سیر نایتريت حاصلات را به اندازه ۴۷ فیصد ۲۸ کیلو سوپر فاسفیت حاصلات ۴۱ فیصد و استعمال هردو کود کیمیاوی به مقدار ۵۶ کیلو حاصلات پخته ۶۶ فیصد بلند برده است . تجارب کود کیمیاوی بالای نباتات فوق هنوز هم ادامه خواهد داشت تامقدار کود کیمیاوی و صورت بلند رفتن حاصلات فی جریب بصورت اقتصادی و به نفع تولید کننده تثبیت گردد .

در قسمت تحقیقات امراض نباتی مرض سرخی گندم توجه خاص وزارت زراعت را بخود جلب کرده است تحقیقات درین پروژه ادامه داشته و درسال جاری انواع مختلف گندم و طئی و خارجی تحت تجربه قرار گرفته است که در نتیجه انواع گندم ویلوفن و کنیامنتانا به نسبت دیگر انواع مقاومت مؤثر نشان داده است نظر بمقایسه نوع ویلوفی ۱۳۰ سیرو جنس وطنی ۱۷ سیر فی جریب حاصل میده به این نسبت نوع مذکور تکثیر گردیده تحقیقات بالای کرم سرخ در سال ۱۳۴۰ شروع گردیده بود و در سال ۴۲ پایان رسید و طرق کنترل آن از نظر قرانطین طریق کیمیاوی ، بیولوژی و آگرو تخنیک تثبیت گردید .

جنگلات :

جنگلات پکتیا توسط يك هیأت متخصصان از لحاظ احیا و بهره برداری مطالعه گردیده هیأت متذکره راپور سروی خود را نیز بوزارت زراعت سپردی اند و در سال ۴۲ تجویز گرفته شد تا در جریان سال ۱۳۴۳ يك هیأت برای سروی جنگلات طبیعی ولایت کنرها فرستاده شود .

برای انکشاف جنگلات مصنوعی دو قوریه درختان در فارم بادام باغ و ننگرهار احداث گردید . بتعداد ۳۳۹۵۶۷۱ - اصله و قلمه نهال و به اندازه ۲،۵۴۳ کیلو تخمیانہ داخلی و خارجی اشجار در مرکز ولایات غرس و بذر گردید . و ۱۵۰۰۰ زیتون وحشی از نوع بهتر زیتون پیوند گردید .

علفچرها :

سروی علفچرها :

بغرض احیای جنگلات بتعداد ۱۷ قسم علوفه خارجی و داخلی تحت تجربه

قرار گرفت و ۴۳ كيلو تخم غلوفه جات از داخل مملکت جمع آوری و به اندازه ۹۴۵ كيلو تخمینه از خارج وارد گردید علاوه به اندازه ۲۰۰ جریب زمین نیز علفچر ساخته شد ۱۲۰۰ جریب زمین بغرض دریافت بهره برداری صحیح از علفچر ها مساعد گردید .

باغات :

(پروگرامی است که در آینده صورت میگیرد)

مجادله مقابل امراض و آفات زراعتی :

مجادله علیه امراض و آفات نباتی .
مجادله علیه اشجار مثمر و غیر مثمر . بتعداد ۹۹۱۳۱ اصله تانک و ۱۵۳۶۶۰ اصله درخت بمقابل مرض خاکسترك و دیگر امراض میوه جات توسط ادویه ملاتایون . پودر دی ، دی ، تی پودر سلفر دواپاشی گردید .
درمقابل گرمهای زمینی پخته ، لبلبو و جوارى به اندازه ۲۶۶۵ هکتار زمین دواپاشی گردید و بلدیت دهقانان و مفید واقع شدن دواپاشی نظر بسال گذشته تطبیق این عملیه را بیشتر ازده مرتبه در ساحه های زراعتی توسعه بخشیده است .

در مقابل حملات ناگهانی ملخ های مراکشی و ایتالوی به اندازه ۱۰۸۶۳ هکتار زمین توسط ادویه گگسو خلوران ادویه پاشی گردید .
مجادله علیه امراض و آفات حیوانی :
در مقابل امراض و بای حیوانی بغرض محافظت و قایوی بتعداد ۳۰۰۰۲۲۳ حیوان در مقابل امراض انترکس بلك ليگك ، بلك ديزيز ، طاعون گاو طاعون مرغ ، طاعون اسپ و چیچک و اکسیناسیون گردید .
بتعداد ۱۲۳۰۰ گوسفند درمقابل امراض برازیتی (طفیلی) داخل جسم تداوی گردید .

در کلینک های مرکز و ولایت ۱۵۰۰۰۰ حیوان در مقابل امراض مختلفه معاینه و تداوی شده است .
توسط لابراتوار های تولید واکسین وزارت زراعت بتعداد ۴۳۴۶۰۰ روز واکسین تولید گردید که يك قسمت آن در امور مجادلوی سال مذکور بمصرف رسیده است .

پروگرام های متفرقه زراعتی :

به تطبیق پروگرام معینه مبارزه باقحطی و گرسنگی وزارت توانست که در سال ۴۲ زارعین فراه و چخانسور که از اثر خشک آبی نتوانسته بودند غله

کافی حاصل بردارند بمقدار ۱۳۲۰ تن گندم بصورت تقاوی بزراعان مذکور توزیع گردید و نیز گندم بقیمت مناسب بغرض خوراگه بدسترس مردم آنجا گذاشته شد .

در ظرف سال مذکور بتعداد ۲۹ تعمیر فارم‌ها کلینک‌ها و سربندها مؤسسه القاح مصنوعی حفاظه نباتات . حوض‌های غسل حیوانات تعمیر پیله وری گلباغ تعمیر ره‌ایش طلاب مؤسسه مسلکی و دیگر تعمیرات تکمیل و تعمیرات جدید دیگر تحت نقشه درآورده شده است که در جریان سال ۱۳۴۳ تعمیر خواهد شد .

در جریان سال ۴۲ پروژه‌های قانون دهقانی ، قانون اجاره داری آبیاری ، جرگه‌های زراعتی لایحه انتخابات جرگه‌های زراعتی و پروژه قانون کوپراتیف‌های زراعتی تحت غور و تحقیقات متخصصان و ماموران مؤظف قرار داشت

به اثر تشویق و کمک‌های فنی وزارت زراعت مالداران صفحات شمال کشور به تعداد هشت کوپراتیف محصولات قره قل تاسیس و شروع بفعالیت کرد تعداد اعضای تمام کوپراتیف‌های مذکور بر ۶۴۱۲ نفر بالغ میگردد . نظر به ضرورتیکه بجمع‌آوری و مرتب ساختن احصاییه زراعتی درپلان‌سازی زراعت حس میگردد لست تمام قریه‌ها ، زمین‌های زراعتی بتفریق آبی و المی احصاییه صادرات زراعتی ، احصاییه نرخها و احصاییه فارمهای مربوطه بوزارت زراعت جمع‌آوری گردید .

خلص احصاییه‌های اجراات سال دوم انکشافی با مقایسه سال اول :

۱۳۴۲	۱۳۴۱	بلند بردن معیار مسلکی سال ۱۳۴۳ .
		تربیه پرسونل در داخل :

تعداد داخله مؤسسه مسلکی :

۹۷ نفر	۱۰۵ نفر	وتر نری
۵۳ نفر	۵۰ نفر	احصاییه زراعتی
۲۹ نفر	-	جنگلات
	۴۳	آبیاری طبق پروگرام تاسیس میگردد
۵۴	۲۵	مجادله حیوانی
۴۴	۲۰	مالداری
		سمعی و بصری طبق پروگرام درسال ۱۳۴۳ تاسیس گردیده است .
		پیله‌وری طبق پروگرام درسال ۱۳۴۳ تاسیس گردیده است .
	۱۵	زنبور داری
۲۹۲ نفر	۲۰۰ نفر	مجموع

تعداد داخله کورس توسعه زراعتي ۴۴ نفر	۳۳ نفر
مجموع متعلمين ۴۴ نفر	۳۰ نفر
	۲۳۵ نفر

تعداد فارغ التحصيلان

وترنري ۴۰ نفر	۳۲ نفر
احصائيه زراعتي ۱۴ نفر	۱۶ نفر
کورس توسعه زراعتي ۱۱ نفر	۲۳ نفر
مجموع ۶۵ نفر	۷۱ نفر

تربيه پرسونل در خارج

تعداد نفر يکه اعزام شده اند ۳۶ نفر	۲۴ نفر
مراجعت کرده اند ۱۱ نفر	۱۲ نفر

استخدام متخصصان خارجي .

توسط وزارت زراعت ۳ نفر	۱۵ نفر
ملل متحد ۱۱ نفر	۱۲ نفر
حکومت امريکا ۱۹ نفر	۱۷ نفر
حکومت چکوسلواکيا -	۲ نفر
مجموع ۳۳ نفر	۴۶ نفر
کمک ورهنمايي بزارعان کشور: ۱۳۴۱	۱۳۴۲

توزيع کود کيمياوي ۵۰۰۰ تن	۱۵۰۰۰ تن
پنبه : توزيع پنبه دانه بهتر ۴۵۷۷ تن	۴۸۳۲ تن
ساحه تحت بذر پنبه ۳۴۱۰۴۷ جريب	۳۹۹۹۲۸ جريب
حاصلات پنبه دانه دار ۷۷۸۰۸ تن	۱۰۶۸۰۷ تن
لبلبو : توزيع بذر بهتر لبلبو ۱۷۸ تن	۱۴۴ تن
حاصلات لبلبو	۱۳۴۲ تن
تعداد مامورين فني که در حصه زرع	۱۳۴۱ تن
	۶۰۴۵۶ تن
	۵۶۲۲۵ تن
	وانکشاف پنبه ولبلبو بزارعين .

کماك و رهنمایی میکند .
 تعداد نگران
 ۸۸ نفر
 ۱۶۴ نفر
 ۷۶ نفر
 ۱۶۴ نفر

سبزیجات :

توزیع بادنجان رومی ۲۵۵۰۰۰
 ۹۲۰۰۰۰
 توزیع بته کرم ۱۰۰۰۰۰
 ۱۵۰۰۰۰
 توزیع « گلیبی » -
 ۱۷۰۵۰۰
 توزیع « مرچ » ۲۵۰۰۰
 ۵۲۰۰۰
 توزیع « کاهو » -
 ۱۵۰۰
 تخم تر بوز ۴۵ پاو
 ۶۵ پاو
 تر بوز ۴۰۰۰
 ۱۰۰۰۰
 توزیع نهال مثمر و غیر مثمر
 ۱۴۶۹۷۷ - اصله ۱۹۹۴۷۲
 (از طرف مقام ترویج جنگلات و ولایات)

نتایج کود کیمیاوی . در سال ۱۳۴۲

حاصل اوسط فی جریب پخته بدون کود
 حاصل اوسط فی جریب با استعمال امونیم
 نایتريت (چهار سیر)
 ۵۱ سیر
 ۷۵ سیر
 ۳۴ سیر
 ۴۷ فیصد
 افزایش حاصل به فیصد
 حاصل اوسط فی جریب به اثر استعمال
 سوپر فاسفیت (چهار سیر)
 ۷۲ سیر
 ۲۱ سیر
 ۴۱ فیصد
 افزایش حاصل به فیصد
 اوسط فی جریب از اثر استعمال چهار سیر
 نایتريت و چهار سیر سوپر فاسفیت
 ازدیاد حاصل بعد از استعمال هردو کود
 ۸۵ سیر
 ۳۴ سیر
 ۶۶ فیصد
 کود کیمیاوی
 ازدیاد حاصل به فیصد
 ازدیاد حاصل در کچالو از اثر استعمال کود
 ۶۲ فیصد
 کود کیمیاوی ۸۰ کیلو نایتريت و ۱۶۰ کیلو
 فاسفیت .

توزیع الات کوچک زراعتی :

۴۵ عدد

بیل اصلاح شده خارجی

از مناظر جشن سال نو در دامنه کوتل خیرخانه که بناغلی دکتور
محمد ناصر کشاورز باغرس نهالی در این مراسم سهم میگیرد
(اول حمل ۱۳۴۳)

بناغلی دکنور محمد رسول تره کی والی کابل حین غرس نهال بروز
اول حمل ۱۳۴۳ در دامنه کوتل خیرخانه

۴۵ عدد	۴۵ عدد	کتمن اصلاح شده خارجی
۴۵ عدد	۴۴ عدد	شانه باغی اصلاح شده خارجی
۴۴ عدد		داس کلان اتریشی
۴۴ عدد		سندان
۴۴ عدد		بلور سنگ
۴۴ عدد		چکش
۱۳۴۲	۱۳۴۱۱	قطعات نهایشی :
۷۶ قطعه	۳۳ قطعه	قطعات نهایشی در فارم های زراعتی :
۱۰۰ قطعه	۶۰ قطعه	قطعات نهایشی پخته :
۱۷۶ قطعه	۲۹۶	
۱۲۷۰۰	۱۰۴۰۰	مجله و پامفلت های زراعتی و مالداري
۴۴	۴۰	معلوماتی
۱۴	۱۲	نمایشات فلم های زراعتی .
		نمایشات فلم سترب و سلايد .
		ندارتون مالداري در وزارت زراعت مبارزه
۷	۷	باگرسنگی در ولایات .
		رادیو درام و دیالوگ و اندرز های فنی و حرف
۱۶	۹۳	سای دهقانی .
۱۳۴۲	۱۳۴۱	توزیع اجناس بهتر و اصلاح شده حیوانی و
		رهنمایی در قسمت تربیه حیوانی :
۵۶	۲۳	قچ اصلاح شده قره قل .
-	۱۲	قچ اصلاح شده گوسفند پشمی
۲۴۱۱	۲۰۴۸	القاح مصنوعی گاو
۹۲۲	۸۱۳	القاح مصنوعی گوسفندان
۲۰۹۲۸ جعبه	۱۶۹۰۰ جعبه	تخم تجارتي پيله
۵۳۰ تخته	۵۱۸ تخته	تخم مادری کرم پيله
		نوت : هر يك جعبه دارای ۱۲ گرام وزن میباشد.
۱۳۴۲	۱۳۴۱	اصلاح و دیزاین انهار موجوده .
۲۰ فیصد	۵ فیصد	نهر اجمیر

۱۰ فیصد	۱۰ فیصد	سروی
» ۱۰	۱۰ فیصد	دیزاین
		امور ساختمان
		نهر ارچی
-	۲۰ فیصد	سروی
» ۲۰	» ۲۰	دیزاین
» ۲۰	» ۲۰	امور ساختمان
» ۶۰	-	نهر چمکنی
		سروی
		نهر لرخابی
		لهوگر ، نهر بیدک
۱۰۰ فیصد	۱۰۰ فیصد	سروی
۱۰۰ فیصد	-	دیزاین
» ۷۵	۲۵ فیصد	نهر قرغه (نهر جدید)
		سروی
» ۱۰۰		دیزاین
» ۲۵		ساختمان
		نهر بلخ
۷۵ فیصد	۲۵ فیصد	سروی
۱۲۴۲	۱۳۴۱	
		نهر بگرامی
۱۵ فیصد	۲۵ فیصد	سروی
		دشت الچین
۱۰ فیصد	-	سروی
۶۰ فیصد	-	دیزاین

ماشین آلات زراعتی :

		آلاتیکه در داخل کشور اصلاح گردیده
		آلاتیکه از خارج توريد شده
		تراکتور روسی
۱۰۰ عراده	-	پمپ جهت آبیاری
۲۰ پایه	-	پروژه های تحقیقاتی در فارم ها ولا براتوار .
		حبوبات : انواع گندمیکه تحت تجر به آمده
۲۰ نوع	۱۵ نوع	است .

انواع جوار بکه تحت تجربه آمده است.	۶ نوع	۱۰ نوع
انواع جویکه تحت تجربه آمده است	-	۱۲ نوع
انواع یولاف که تحت تجربه آمده است	-	۱۲ نوع

سبزیجات :

انواع بادنجان رومی	۸ نوع	۸ نوع
انواع گلپی	۱ نوع	۲ نوع
انواع کرم	۵ نوع	۸ نوع
انواع مرچ	۵ نوع	۷ نوع
انواع کاهو	۳ نوع	۶ نوع
مشنگ باب	۸ نوع	۶ نوع
لوبیا	۵ نوع	۱۰ نوع
کدو	۴ نوع	۲ نوع
بادرننگ		

۱۳۴۱	۲ نوع	۱۳۴۲	۲ نوع
۴	۱۰ نوع	۷	۱۰ نوع
۳	۷ نوع	-	۷ نوع
۳	-	۷	۷ نوع
۴	۷ نوع	۶	۶ نوع
۴	۶ نوع		

جنگلات :

جنگلات طبیعی	۱۰۳۷۱ پیوند	۱۵۰۰۰ پیوند
اصلاح زیتون		
جنگلات مصنوعی :		

قوریه جات بغرض تکثیر اشجار	۲ قوریه	۲ قوریه
نپالشماني در مرکز	۲۵۰۰۰ نهال	۳۵۶۷۰ نهال
نپالشماني در ولايات	۱۰۴۲۶۶۹ اصله	۱۹۳۲۱۲۵ اصله
قلمه شماني در ولايات	۱۲۸۹۸۳۰ قلمه	۳۵۴۶۱۴۶ قلمه
بذر تخمینانه داخلی و خارجی	۱۵۴۹ کیلو	۲۵۴۳ کیلو

علفچر و چراگاه ها :

انواع گیاهای تحت تجربه	۹ قسم علونه	۱۷ قسم علونه
------------------------	-------------	--------------

۴۳ کیلو	۲۲ کیلو	جمع آوری علوفه از داخل مملکت
۹۴۵ کیلو	۵۳۰ کیلو	تورید تخمیانہ از خارج
۱۲۰۰ جریب	۵۰۰ جریب	ساحه هاییکه فرق شده
		تعداد ساحه هاییکه تحت علفچر
		آورده شده .
۲۰۰ جریب	-	مجادله علیه امراض و آفات نباتی
		مجادله علیه آفات اشجار مثمر
		و غیر مثمر
۱۵۳۶۶۰ اصله	۱/۱۴۳۹۵ اصله	مجادله علیه خاکسترك تارك
۹۹۱۳۱ اصله	۲۶۲۶۶ اصله	
۱۳۴۲	۱۳۴۱	
۱۰۸۶۲ هكتار	۱۵۳۱۰ هكتار	مجادله علیه ملخهای مراکشى
	۱۱۹۲۵۷ هكتار	مجا دله علیه ملخهای صحرائى
		مجادله علیه کرم در زمینهای پخته
		لبلیو و جوارى .
۲۶۶۵ هكتار	۲۵۶ هكتار	تعداد حیواناتیکه در مقابل مرض
		وبا واکسین شده
۳۰۰۰۲۲۳ فردحیوان	۶۵۳۰۰۰	تعداد حیواناتیکه در مقابل مرض
		پرازتیبى تداوى شده است
۱۲۳۰۰۰ فردحیوان	-	تعداد حیواناتیکه در مقابل امراض
		مختلف در کلینک تداوى شده
۱۵۰۰۰۰ فردحیوان	۲۶۶۷۲۶	تعداد دوز واکسین که در لابراتوار
		های واکسن سازی تولید
۴۳۴۳۶۰۰ دوز	۶۲۸۷۰۰ دوز	گردیده است .

پروژه های متفرقه :

پروژه قحطی و گرسنگی .

۱۳۲۰ تن

توزیع گندم بزارعین .

۸ عدد

تعداد کوپراتیف های محصول

قره قل .

(پایان)

د تجارت د وزارت تشکیل

ښاغلي محمد سرور عمر
« دکتور نورعلي »

د تجارت د وزارت کفيل ښاغلي
محمد سرور عمر

ښاغلي محمد عزيز پرتو

ښاغلي عبدالغفور سراج
« عبدالحفيظ کاکړ »
« علي احمد بياني »
« مير محمد اسحاق جوادى »
« گل احمد خورشيد »
« محمد انور سالک »
« محمد حسين »
« حفيظ الله »
« علي احمد »
« گل محمد »
« دکتور محمد اکبر عمر »

ښاغلي دکتور علي نواز
« فتح محمد نياز »
« غلام صادق نورزاد »
« غلام سمخي منوال »
« حميد الله طرزي »
« علي احمد رضايي »
« محمد فرید رفیق »
« عبدالسلام »
« عبدالکريم »
.....

« دکتور امان الله رسول »
.....

« محمد نبي عظيمي »
« غلام حسين بيات »
« اسد الله هوشمنگ »
ښاغلي گلپاز

د وزير کفيل
د معين کفيل
د مخصوص قلم مدير

اداري رئيس

د اداري لوي مدير
د مامورينو مدير
د محاسبی مدير
د دفترداري مدير
د حوالجاتو مدير
د تجصيلي او تصفيي مدير
د عامه خدمتو مدير
د آرشيف مدير
د بودجی مدير
تجارتی رئيس

د خارجي تجارت لوي مدير
د بارتر دحوزي مدير
د خپاواک دحوزي مدير
د ترونو مدير
د داخلي تجارت لوي مدير
د مارکټينگ مدير
د پانگو اچولو او موسساتو مدير
د خارجي جوازنامو مدير
د پلټني آمر

د احصايي او دکټني اوخيرني رئيس

د خيرني او کټني لوي مدير
د کنفرانسونو او خيرونو مدير
د پلان د تحليل مدير
د احصايي لوي مدير
د قيمونو د احصايي مدير
د وارداتو او صادراتو د احصايي مدير

« عبدالسمیع »	د هندو صادراتو د مراقبت د احصایی مدیر
« عبدالصبور »	د کابل په گمرک کنبی « « «
« پاینده محمد شکوه »	د قندهار « « « «
« عبدالروهاب »	د ننگرهار « « « «
« عبدالهادی صوفی زاده »	د نندارتون مدیر
« عبدالرحیم غفوری »	د ترانسپورت او ترانزیت لوی مدیر
« محمدحسن کریمی »	په دهملی کنبی افغانی تجار تی آتشی
.....	په اروپا « « « «
« محمد آصف عباسی »	په امرتسر کنبی افغانی وکیل التجار
« سدو اصیل »	په خرمشهر « « « «
« گل احمد »	په پشاور « « « «
« عبدالرشید »	په چمن « « « «
« عظیم الصابر کاظمی »	په کراچی « « تجار تی مستشار
« غلام فاروق غلزابی »	هرستیا ل

بناغلی دکتور نورعلی معین وزارت تجارت باناغلی ایوان تیموسمیوو وگریشمین
معین وزارت تجارت خارجی اتحادشوروی پس از مبادله اسناد پروتوکول
اموال و قیمتها بین افغانستان و اتحادشوروی (کابل، ۱۱ اوت ۴۲)

فعاآلآآهاآ وزارت آآارآ

سآر آآارآ آارآ افغانستان ازآآاظ آسورآد و آصآآر

۱ - صارات

ارقام صاءاراتآ مملكت درسال ۴۱ اطمآنان بآآس بود ولى درآآآر سال ۴۲ آانآمه سال ۴۳ آآ ارقام روبه افزآآش نهاده . همچنان روابآ آآارآآ ماباممالك مستهلك كه مواد صاءاراتآ افغانستان بانها صادر ميشود درآال آآكآم مآآشده كه روى آآن منظور وزارت آآارآ سعى كرده است تا روابآ آآارآآ مملكت به آآند مملكت محدود منحصر نمانده بلكه باساآر ممالك نآز آوسعه پآدا كند تا باآآن وسآله ازآك طرف درآآم صاءارات مملكت افزآآش بعمل آآد وازآآب آآر بآازآآاد صاءارات واستآآصال مزآد عواآد آارآآى پروگرامهاآ انكشافآى دولت در سآآه آآارآآ مطابق پآشآآآآآهاآى پلان پنآ ساله دوم آآآصاءى عملآ شؤد چنانآه باآر آقامات و آآشآبات لازمه مجموع عواآد اسعار صاءاراتآى كه درسال ۴۱ به ۵۸۹۰۰۰۰۰۰ دالر معادل ۲۹۶۷۵۵۳۰۰۰ - افغانآى بالغ ميشد آآن رقم درسال ۴۲ به ۶۸۹۰۰۰۰۰۰ دالر معادل ۳۴۵۶۵۱۱۰۰۰ - افغانآى بالغ كرده آد كه باآآن آآاب افزآآش عواآد اسعارآى درسال ۴۲ نسبت به سال ۴۱ به ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ دالر معادل ۵۰۱۴۰۰۰۰۰ - افغانآى رسآد كه آسواآ نظر به آآاب فوق در رقم اسعارآى صاءارات مملكت درسال ۴۱ به تناسب سال ۴۰ آآآآآن ده فآصء ودر سال ۴۲ به تناسب سال ۴۱ آآآآآن ۱۷ فآصء افزآآش رآداد كه آآآه آآن ازآآاد فآصءآى عواآد اسعارآى مملكت از درك صدور اقلام عمده صاءاراتآى كشور مثل قره قل، پنبه، آآوبات، روغن و آآره بوده وقراراتآى است .

صاءارات افغانستان درسال هاآى ۴۱ و ۱۳۴۲

سال ۱۳۴۲	سال ۱۳۴۱	
۸۶۰۱۰	۶۳۰۵۶	روده
۱۵۰۹۲۱	۸۵۶۰۷	مآوه تازه
۵۷۱۹۹۲	۷۵۱۲۸۷	مآوه آآشك
۶۶۴۴	۸۲۲	سآزآآات تازه و آآشك
۸۷۱۵۰۳	۱۰۹۱۰۳	آآوبات
۱۱۴۰۵۸	۷۱۹۱۶	پوسآ بزآى و آوسفندآى
۱۷۹۵۵۱	۱۰۱۰۲۹	پوسآ قره قل
۱۳۸۴۶	۱۴۳۷۰	آآر بآوسآ

۳۷۳۰۸۱	۳۸۳۵۶۰	پشم
۶۳۹۳۸۰	۴۱۴۶۷۱	پخته
۴۹۵۶۸	۳۷۸۵۸	نباتات طبی
۳۴۶۲۲۶	۳۸۳۳۷۲	قالین و گلیم
۴۸۷۳۶	۴۰۹۰۲	متفرقه
۳۴۵۶۵۱۱	۲۹۶۷۵۵۳	مجموع

واردات :

در قسمت واردات باید تذکر داده شود که در سال ۴۱ مجموع حجم واردات تجارتي ۵۸۹۰۰۰۰۰ دالر معادل ۲۹۶۶۹۳۴۴۰۰۰ ر افغانی در سال ۱۳۴۲ ۵۹۵۰۰۰۰۰ دالر معادل ۲۹۹۸۱۸۹۱۰۰۰ ر افغانی بالغ میشود که نظر بملاحظه احصاییه فوق گویا يك تفاوت بسیار جزئی و ناچیز بین ارقام واردات تجارتي سال ۴۲ و ۴۱ ماموجود است که در ارقام احصاییه واردات فوق توريد گندمهای امدادی و واردات مربوط معاملات قرضه های امدادی و يك قسمت از پروژه هاییکه از عایدات اسعاری افغانستان فنانسمان میشود شامل نمی باشد که اجزای عمده واردات حسب ذیل است .

واردات افغانستان در سال ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲

سال ۱۳۴۲	سال ۱۳۴۱	
—	—	گندم
۱۲۵۴۳۵	۱۷۹۰۳۶	شکر
۱۸۶۱۶۰	۱۸۸۲۷۴	چای
۲۸۴۶۵	۲۶۵۹۰	سایر مواد غذایی
۱۷۵۲۴	۱۳۴۸۹	محصولات تنباکو
۳۶۰۶۲۷	۳۵۶۸۹۴	محصولات پترول
۸۲۵۹۱	۶۵۱۸۶	ادویه طبی
۴۹۵۶۳	۳۳۲۶۰	سایر مواد کیمیاوی
۱۴۷۰۶۶	۱۲۶۱۴۷	تایر و تیوپ رابری
۱۹۵۹۲۷	۲۵۱۷۳۹	منسوجات نخی
۲۸۲۹۲۵	۳۰۶۵۹۸	منسوجات غیر نخی
سال ۱۳۴۲	سال ۱۳۴۱	
—	—	سایر مواد معدنی
۲۴۳۱۳۹	۶۴۵۲۴	غیر فلزی
۱۰۹۶۰۱	۷۷۳۱۰	فلزات و مصنوعات آن

جمهوری پولیند در وارسا بامضاء رسیده که حجم واردات و صادرات در بین موافقتنامه به ۲۳۰۰۰۰۰۰ دالر تعیین شده است.

۴ - همچنان موافقتنامه تبادل اموال و تادیات بین افغانستان و جمهوری چین که مدت اعتبار آن سه سال بود بتاريخ ۱۶ میزان ۴۲ مطابق ۱۹ - اکتوبر ۱۹۶۳ در کابل امضاء شد که حجم صادرات و واردات به عین اندازه درین موافقتنامه به ۴۱۴۵۵۸ دالر بالغ میگردد .

ب - عقد قرارداد با ممالک غیر بارتر :

۱ - بتاريخ ۲۱ جنوری ۱۹۶۴ مطابق ۱۳۴۳ پروتوکول تجارتي بین افغانستان و جمهوری هند در دهلی جدید بامضاء رسید که به اساس این موافقتنامه و نرخهای معینه اموال از لحاظ محاسبه واردات و صادرات به اندازه مبلغ پنج کروویست و پنج لک کلدان ۵۲۵۰۰۰۰۰ کلدان جنس در هند صادر میشود و به عین همین اندازه فوق مال از هند در افغانستان وارد میگردد در حالیکه این دو اندازه در قرارداد سال گذشته عبارت از ۴۹۶۰۰۰۰۰ کلدان بوده و گویا باین حساب در قرارداد جدید ۲۹۰۰۰۰۰ کلدان به اندازه تجارت واردات و صادرات افغانی در هند افزوده شده است اقدام دیگری که در سال ۴۲ برای توسعه و تنظیم مزید تجارت افغانستان و هند بعمل آمده و در اینجا قابل تذکر می باشد این است که در سال مذکور بمنظور مراقبت و کنترل صحیح و مطلوب خدمعینه قرارداد شعبات جدیدی در مرکز وزارت تجارت و گمرک کابل ، قندهار و ننگرهار تشکیل و تاسیس گردید تا این شعبات صادرات افغانی را در هند کنترل نموده و ترتیبی اتخاذ نمایند که مقدار صادرات و واردات به هیچ وجه از حد معینه مبلغ موافقه شده صادرات تجاوز نماید زیرا در سالهای گذشته مشکلاتی ازین ناحیه متوجه صادرات افغانستان در هند بود باین معنی که همیشه اختلافی در مقدار معینه قرارداد و اندازه صدور مال التجاره صادراتی افغانی در هند رونما میگردد و ازین لحاظ شکایاتی را بار می آورد اما بعد ازین باروی کار آوردن ترتیب جدید انتظار میرود مشکلات قبلی از ناحیه اختلاف اندازه صادرات و مقدار معینه قرارداد بکلی رفع و زمینه حسن تفاهم مزید را بین مملکتین فراهم بنماید .

۲ - هکذا در سلسله عقد قرارداد های تجارتي با ممالک حوزه آزاد بتاريخ ۸ عقرب ۴۲ موافقتنامه تجارتي بین افغانستان و دولت شاهنشاهی ایران در کابل بامضاء رسیده است که تادیات به اسعار قوی و آزادی باشد لهندا هر قدر واردات و صادرات یکه ممکن باشد صورت می تواند گرفت. همچنان قراردادها و موافقتنامه های دیگری که با سایر ممالک مثل بلغاریا، آلمان، فرانسه، یوگوسلاویا و جمهوری متحده عرب طی سالهای گذشته منعقد گردید درین سال باعتبار گذشته خود باقی بوده و روابط تجارت آزاد باین ممالک کماکان ادامه دارد .

توسعه بازار برای محصولات فابریکه های مملکت .

وزارت تجارت در زمینه همواره متوجه بوده و کوشیده است تسهیلات لازمه را

فراهم نماید - چنانچه بر اساس موافقه با اتحاد شوروی در اخیږ سال ۴۲ ونیمه سال ۴۳ ځك مقدار از تولیدات فابریكه كانزرومیوه قندهار كه اخیږاً بشكل بسیار كامل ومجهز تاسیس شده ارسال گردیده وهمچنان برای بدست آوردن بازار های میوه در چكوسلواکیه و پولیند نیز نمونه تولیدات فابریكه مذکور فرستاده شده و برای فروش آن قرارداد های منعقد گردیده است هكذا ځك مقدار كشمش تنظیم و پاك شده باسورت وستندرد اعلى در بازار لندن ، آلمان وبازار های شرق دور ارسال گردیده كه طرف پسند و قبول بازار های مذکور واقع شده وباین صورت انتظار می رود عنقریب كشمش پاك شده افغانستان با ځك ستندرد صحیح و طرف قبول بازار های اروپا در لندن وسایر ممالك اروپایی ارسال شده وباین صورت بعد ازین عرضه كشمش مملكت محدود ومنحصراً به بازار های هند وپاكستان نمانده وازین رهگذر ځك مقدار كافی اسعار قوی بدست بیاید كه ارزش تجارت صادراتی را تبارز دهد .

امور ترانسپورت و ترانزیت و بارچالانی

البته آنانیکه بامور تجارت آشنایی دارند وبخصوص موقف تجارتي ما را در برابر سایر ممالك تشخیص میتوانند داد خوب میدانند كه امور ترانسپورت، ترانزیت و بارچالانی برای انكشاف و توسعه تجارت مملكت فوق العاده بارز و قابل ملاحظه بوده و در پهلوی فعالیت های تدریجی انكشافی تجارت مملكت موضوع ترانزیت و ترانسپورت یابار چالانی نقش حساس را ایفا مینماید بهمین مناسبت وزارت تجارت در سال ۴۲ تا نیمه سال ۴۳ در راه بهبود و اصلاح وضع عمومی تجارت ترانزیتی مملكت حتی الامكان صرف مساعی نموده است باین معنی كه چون كشور افغانستان نظربه موقع جغرافیایی خود ځك مملكت محاط به خشكه است ومسلماً فعالیتها و دادوستد معاملات جاریه تجارتي در داخل وخارج از طریق ترانزیت خشكه صورت میگیرد . بنابراین توسعه معاملات و یا احیاناًء ركود سرعت انكشاف تجارتي ما بیشتر به مسائل ترانزیتی ارتباط داشته وازین رهگذر این مسائل زیاد تر محتاج توجه واهتمام لازمه ورهنماییهای كامله بوده و برای اینكه طبق اقتضات فعلیه تجارتي در ساحه حمل ونقل ترانزیتی و ترانسپورتی كشور نیز بهتری وبهبودی رونما گردد از ځك طرف در اخیږ سال ۴۲ در تشكيل ادارى مدیریت ترانزیت و ترانسپورت وزارت تجارت تجدید نظر شده و برای اداره وتنظیم امور ترانزیتی تشكيل جدیدی بسویقه مدیریت عمومی وزارت تجارت منظور شده است كه این مدیریت دارای شعبات ومدیریت های جداگانه برای سه سمت ترانزیتی افغانی می باشد واز طرف دیگر اقدامات اصلاحی ذیل نیز صورت گرفته است :-

الف - ترانزیت سمت شوروی

۱ - برای اینکه در امور بارچالانی و ترانزیتی سمت شوروی تسهیلات لازمه فراهم گردد

وازین رهگذر منافع‌ی متوجه تجارت مملکت شود سعی شده است در قرارداد جدید ترانزیتی بین افغانستان و اتحاد شوروی که بتاريخ ۱ جولائی ۱۹۶۴ مطابق ۱۰ سرطان ۴۳ در کابل منعقد شده کرایه اقلام عمده ترانزیتی از ۱۰ تا ۲۰ فیصد تخفیف داده شده و همچنان قرارداد مساعدی برای دادوستد امور بندر عقد گردیده است.

۲ - همچنان در اخیر سال ۴۲ یک شرکت ترانزیتی و بارچالانی بنام دافغان ترانزیت بارچالانی شرکت به سرمایه ۴ ملیون افغانی در سمت شمال تشکیل شده که این شرکت امور بارچالانی سمت شمال را با تخفیف پنجاه فیصد کمیشن نسبت به سال‌های گذشته روی دست گرفته و تسهیلات لازمه را از لحاظ سرعت تسلیم‌دهی و تسلیم‌گیری اموال، رسانیدن اسناد مربوط بوقت - تنزیل کرایه و کمیشن‌ها درین ساحه فراهم ساخته است.

۳ - هکذا در نیمه اول سال ۴۳ یک شرکت دیگر بارچالانی و ترانزیتی بمنظور فراهم شدن تسهیلات بیشتر برای طبقه تاجر دزولایت هرات تاسیس گردیده که این شرکت نیز امور بارچالانی و ترانزیتی مال التجاره افغانی را از طریق تورغندی به اتحاد شوروی و اروپا انجام میدهد و همچنان امور بارچالانی اموال را از افغانستان به ایران و از طریق ایران به اروپا طور ترانزیت ایفا نماید.

ب - ترانزیت سمت پاکستان

۱ - در قسمت ترانزیت افغانستان از طریق پاکستان که مدتی این راه مسدود بود در اواخر سال ۴۲ راه مذکور مجدداً باز شد. یک هیئات تحت ریاست بناغلی محمد سرور عمر کفیل وزارت تجارت بمنظور تجدید روابط ترانزیتی مملکتین و رفع مشکلات تجارت ترانزیت کشور از طریق مذکور به پاکستان عزیمت نموده و هیئات مذکور موفق گردید تا موافقتنامه ۲۹ می ۱۹۵۸ را که قبلاً در کابل با امضاء رسیده بود بتاريخ ۹ مارچ ۱۹۶۴ در کراچی امضاء نماید که این قرارداد تا تاریخ ۲۰ - اپریل ۱۹۶۵ اعتبار دارد.

ج - ترانزیت سمت ایران

همچنان در نیمه اخیر سال ۴۲ قرارداد ترانزیتی و موافقتنامه پرداخت ۱۲ بهمن ۱۳۴۰ بین افغانستان و ایران تمديد یافت که بر اساس این موافقتنامه تسهیلات لازمه در توسعه روابط ترانزیتی و تصفیه حساب پرداختهای مربوط به مخارج ترانزیتی دو کشور فراهم میگردد این قرارداد که در کابل بین وزارت تجارت افغانستان و یک هیئات اعزامی وزارت بازرگانی ایران عقد و امضاء گردید برای یک دوره دیگر اعتبار دارد.

د - موضوع طرح و ترتیب میثاقهای بین‌المللی ترانزیتی برای ممالک محاط به خشکه

وزارت تجارت بغرض طرح و ترتیب مقررات و میثاقهای بین‌المللی ترانزیتی

همیشه سعی نموده تا در کنفرانسها و مجالس بین المللی مربوط به مسایل ترانزیت اشتراک ورزیده و از حق ترانزیت ممالک محاط به خشکه بسویه بین المللی حمایت و پشتیبانی نماید. چنانچه در کنفرانس وزرای ممالک آسیایی که در مانیا منعقد گردیده بود پیشنهادی مبنی بر قبول حق آزادی ترانزیت برای ممالک محاط به خشکه از طرف افغانستان داده شد که پیشنهاد مذکور طرف قبول و تصویب واقع شده و بر اساس آن علاوه بر قبولی حق آزادی ترانزیت ممالک مذکور اساس فراهم شدن تسهیلات لازمه ترانزیتی نیز منظور گردید و متعاقباً در جلسه سالانه ایکافی منعقد تهران تسوید یک میثاق بین المللی ترانزیتی برای ممالک محاط به خشکه پیشنهاد گردید. که بعد از غور و مذاکره در اطراف پیشنهاد افغانستان موضوع جهت غور در کنفرانس تجارت جهانی منعقد جینوا محول شد چنانچه درین کنفرانس موضوع ترانزیت شامل آجندہ گردیده و با اثر پیشنهاد و اسرار هیئات

افغانی کمیته مخصوص برای غور موضوع ترانزیت ممالک محروم از بحر تعیین شد که در نتیجه کنفرانس ۸ پرنسیب ترانزیتی را قبول کرده و علاوه تصمیم گرفت تا در نیمه اخیر سال ۱۹۶۴ کمیته علیحده از طرف ملل متحد تعیین گردد تاروی اوراق کار کنفرانس تجارت جهانی و کمیته مربوط، تسوید کانوانسیون بین المللی را که تمام جهات لازمه آنرا حاوی باشد ترتیب دهند و متعاقب آن در سال ۱۹۶۵ کنفرانس به سویه وزرای باصلاحیت از طرف ملل متحد دعوت شود تا تسوید کانوانسیون را برای آخرین بار مورد مطالعه قرارداد و آنرا به حیث یک میثاق بین المللی ترانزیتی تصویب و امضاء نمایند.

مسایل ریفورم پولی

وزارت تجارت در سال ۴۱ و تا اخیر سال ۴۲ بیک اقدام مهم و مفیدی دست زد که آن عبارت از مسأله ریفورم پولی بود که این موضوع بتاعسی از نظریات انکشافی دولت در امور تجارتی بوجود آمد و همانطوریکه منظور نظر بود با ایجاد ریفورم پولی طبقه مستحصل و مولد استفاده های لازمه نموده و قدرت آنرا پیدا کردند تا به تولیدات و استحصالات خود توجه بیشتری را معطوف بنمایند. چنانچه حجم صادرات قره قل که در سال ۴۱ بالغ بر ۱۷ لک جلد بود در سال ۴۲ - اضافه از ۲۲ لک جلد ارتقا یافت.

همچنان حاصلات پنبه مخلوج در سال ۴۲ تخمین به ۳۷ هزار تن رسید در حالیکه در سال ۴۰ و ۴۱ هجده هزار تن و در سال ۴۱ در حدود ۲۷ هزار تن بود و هکذا صادرات حبوب روغنی در سال ۴۲ نسبت به سال ۴۱ - اضافه از دوچند بلند رفت باین حساب که در سال ۴۱ صادرات حبوبات روغنی به ۱۴۳۵۰ تن بالغ میشد و در سال ۴۲ به ۲۳۳۳۳ تن بالغ گردید تنها در صادرات میوه نظریه عدم مساعدت هوا نسبت به سال ۴۱ تقلیل بعمل آمد ولی حاصلات سال ۴۳ میوه تازه اطمینان بخش است.

فعالیت برای جلب سرمایه های خارجی

همانطوریکه وزارت تجارت يك پروگرامی سنجیده و کوشش می نماید تا همه ساله يك اندازه سرمایه های خارجی را در ساحه های مختلفه صنعتی و امور ضروریه اقتصادی مملکت جلب کند در سال ۴۲ و تا نیمه سال ۴۳ نیز درین سلسله اقدامات و مطالعاتی بعمل آورده است ، چنانچه به تاسیس شرکت سهامی بیمه افغان در سال ۴۱ مقدمات تشکیل آن روی دست گرفته شده بود توفیق حاصل شده و این شرکت طور مشترک توسط افغانستان و کمپنی معروف گاردین اینشورنس لندن به سرمایه مجموعی ۱۵ ملیون افغانی در کابل تاسیس شد که باموفقیت شروع بکار نموده است و انتظار میرود نتایج سودمندی برای مملکت از آن بدست آید .

اشتراک در کنفرانس تجارت جهانی

افغانستان که همیشه سعی کرده است تا برای انکشاف تجارت مملکت از کنفرانسها و مناشیر ملل متحد مستفید گردد باین منظور در کنفرانس تجارت جهانی که بتاريخ ۲۳ مارچ ۱۹۶۴ بر اساس فیصله نامه ۱۸۷۹ - اسامبله هژدهم سازمان ملل در جینوا تشکیل شد و تا ۱۷ جون ۱۹۶۴ ادامه داشت اشتراک نمود . سمت ریاست هیأت افغانی را درین کنفرانس که در حقیقت با اشتراک ۱۲۲ کشور منحیث تعداد شاملان و پروگرام های کار از جمله بزرگترین کنفرانسهای عصری حاضر بود بناغلی محمد سرور عمر کفیل وزارت تجارت بعهدہ داشت و هیأت افغانی در کمیته های مختلف کنفرانس اشتراک کرد . خصوصیت کنفرانس جهانی که روی يك هدف مهم توسعه تجارت و انکشاف ممالک و خاصتاً ممالک عقب مانده تشکیل یافت این بود که برای انعقاد آن ده سال مجادله شده بود نتایج کنفرانس که بایک قوت زیاد و با اکثریت از ممالک عقب مانده تشکیل گردیده حسب ذیل خلاصه میشود .

- ۱ - اتخاذ تجاویز لازمه در مورد رفع تدریجی موانع گمرکی و غیر گمرکی در ممالک انکشاف یافته در برابر توريد مواد اولیه از ممالک روبه انکشاف .
- ۲ - تصویب يك تعداد پرنسیپ های مهم راجع به توسعه تجارت بین المللی و قرار گرفتن آنها در مصوبه نهایی کنفرانس که تأثیر آن در حلقه های مؤنسات تجارتي پیشرفته بسیار قوی بوده و روز به روز شکل تجارت بین المللی آینده را که با اساس این پرنسیپ ها روی هدف واحد ممالک عقب مانده اعلام شده است تغییر خواهد داد و توسعه خواهد بخشید .
- چنانچه روز مره این پرنسیپ ها برای نخستین بار در ساحه اقتصاد و تجارت يك تجارت يك سلسله پرنسیپ های راجع به حق ترانزیت ممالک بی بحر نیز شامل شده و رسماً به دنیا اعلام گردید .
- ۳ - يك دستگاہ جدید تجارت که در آینده هسته و اساس يك مؤسسه بین المللی

- تجارت خواهد بود تأسیس میشود و این دستگاه از خود ذاری يك دارالانشاء خواهد بود .
- ۴ - تصویب پیشنهاد تخصیص يك فیصد عایدات خالص ممالك پیشرفته برای کمک ممالك عقب مانده که بر اساس این تصویب بعد ازین عوض سالیانه پنج ملیارد دولار کمک باید این کمک تدریجاً به ده ملیارد دولار برسد .
- ۵ - بوجود آمدن اتحاد قوی ممالك عقب مانده که بنام گروپ ۷۵ یاد میشوند و علاوه درین کنفرانس بود که ممالك عقب مانده همه نقاط اساس مشکلات تجارتي خود را درک کردند و ممالك پیشرفته نیز فهمیدند که در کدام ساخته ها با ممالك محتاج کمک میتوانند کرد .
- ۶ - همکار شدن ممالك بی بحر باهم و خاصتاً وحدت نظر شان در موضوع حق ترانزیت است که تا آغاز کنفرانس تجارت وانکشاف هیچ کشوری بحر از مشکلات خود و نیز راه حل آن از راه مجادله بین المللی آگهی نداشتند و بعد از کنفرانس تجارت هم سایر کشور های جهان و هم خود ممالك بی بحر از اهمیت این پروبلم بهتر آگاه شدند .

نقش افغانستان درین کنفرانس :

درین کنفرانس نقش افغانستان چه در مذاکرات خصوصی که قسمت عمده کار کنفرانس باین طریق اجرا میشد و چه در کمیته های آن از هیچ کشوری کمتر نبود . بیانیه اول و عمومی رئیس هیأت افغانی اثرات خوبی باقی گذاشت و چون در آن بایستی و انترنست اصلی هیئات افغانی توضیح حق ترانزیت ممالك بی بحر بود برای اجراآت آینده ممالك مذکور اساس کار قرار گرفت و هیئات افغانی بحیث راپورتر کمیته پنجم و رئیس کمیته ممالك بی بحر انتخاب گردید و در ختم کنفرانس افغانستان بحیث رئیس جماعه آسیایی راجع به موقف ممالك آسیایی موفقیت کنفرانس ، از طرف آسیا و یوگوسلاویا حرف زد که متن بیانیه افغانستان بحیث داکومننت رسمی کنفرانس نشر شده

و افغانستان باوجود رقابت های شدید به عضویت بورداداری ارگن جدیدالتشکیل انتخاب شد و از آنجاییکه مجادله ممالك آسیا و افریقا و امریکای لاتین راجع به داوطلبی بورد اجرایی شدید بود باید افغانستان بحیث مؤسس ارگن جدید در آن شامل می شد زیرا این عضویت برای ما مهمتر از عضویت شورای اقتصادی و اجتماعی بود لهذا بدون فوت وقت افغانستان کاندید آن شد و به اکثریت آراء انتخاب گردید و بالاخره افغانستان درین کنفرانس مؤفق شد باوجود مجادله که با حق ترانزیت ممالك بی بحر موجود بود آنچه را درین قسمت آرزو داشت بالای کنفرانس بقیولاند و همچنان مؤفق شد تا تمام پرنسپ های ممالك بی بحر راجزوی از اول فاینل اکت قرار بدهد .

اشتراک در نمایشگاه بین‌المللی ایدل هوم لندن :

وزارت تجارت در سال ۴۲ در نمایشگاه بین‌المللی ایدل هوم لندن که بتاريخ ۳ مارچ در آنجا دایر گردید و تا ۳۰ ماه مارچ ادامه داشت اشتراک نمود درین نمایشگاه که جنبه معرفی اشیای تجارتي ، زراعتی ، و صنعتی را برای ممالک مشمول آن داشت هیئاتی از طرف افغانستان فرستاده شده و نمونه های مواد خلم صادراتی ، اشیای صنعتی محلی ، گرافهای انکشافی تجارت و نمونه های مال‌التجاره عمده صادراتی مملکت در آن به معرض نمایش قرار داد شد که تخمین یکنیم ملیون نفر اعم از شخصیت های بزرگ افغانستان اعضای شامل نمایشگاه ماموران و کافه مردم انگلستان و غیره از غرفه افغانستان دیدن کردند و این اشتراک مهمترین عامل معرفی این کشور را برای ممالک علاقمند به تجارت و صناعت محلی افغانستان فراهم ساخت .

اقدامات در حصه تجارت داخلی :

اقداماتی که در سال ۴۲ تا نیمه سال ۴۳ در امور تنظیم ، توسعه و انکشاف تجارت داخل مملکت بعمل آمده است تحت عنوان ذیل خلاصه میشود .

الف - موضوع تمرکز مزید سرمایه :

مسئله تمرکز ازدیاد سرمایه برای منظور توسعه و تنظیم تجارت موضوعی است که همه ساله شعبات مربوطه وزارت تجارت را بخود متوجه ساخته و سعی میشود اسباب و عوامل تشویق و ترغیب تمرکز سرمایه های متشست و پراکنده را بصورت تمرکز فراهم نمایند و حتی الامکان به مجموع سرمایه های متمرکز مملکت افزایش بعمل آید چنانچه بهمین سلسله وزارت تجارت موفق شد که از آغاز تا انجام سال ۴۲ و بطور مجموعی مبلغ ۳۷۸۰۰۰۰۰۰ افغانی را در سرمایه های متمرکز مملکت بیفزاید و آنرا با تشکیل و تأسیس مؤسسات در ساحات مختلفه فعالیت‌های تجارتي ، بیمه تجارت ، امور ترانزیت و بار چالانی توريد و تصدير مال التجاره امور ترانسپورت و غیره بکار اندازد .

موضوع اصلاح صادرات قالین و تنظیم تجارت قره‌قل :

از آنجاییکه مردمان صفحات شمال داوطلبانه آرزوی اشتراک سرمایه و مساهمی لازم را برای اصلاح صادرات قالین و انکشاف صنعت آن در داخل مملکت داشتند لهذا ضمن مذاکره و مفاهمه علاقمندان ولایت بلخ ، جوزجان و ولایت فاریاب موافقه نمودند تا مبلغ ۳۵۰۰۰۰۰۰ افغانی را درین راه بکار بیندازند و با تأسیس يك شرکت بزرگ راجع به اصلاح صادرات قالین ، انکشاف صنعت

قالين شست پشم قالين مصنوعه افغاني رنگ آميزي پشم و رسيدن تار قالين بصورت فني و ماشيني اقدام نمايند و همچنان اهالي و سرمايه داران و لسوالي اندخوي موافقه نمودند که علاوه بر اشتراك ۶۵۰۰۰۰۰۰ افغاني در شرکت مذکور خوداهالي اندخوي نيز يك فابريکه شست قالين و پشم تاسيس کنند . همچنان برای اصلاح صادرات قره قل جمع آوري حصايبه های منظم قره قل، اصول آش دادن ، تمرکز آشخانه های عصري و اصولی برای اصلاح آش و غيره قره قل نيز اقدامات اساس روی دست گرفته شد و دستورالعملهای به شعبات مربوط و اتاقهای تجارت برای تنظيم و توسعه صادرات قره قل سپرده شده است که باثر تطبيق آن انتظار ميرود اصلاحات مطلوب درين زمينه فراهم گردد .

موضوع تنظيم صادرات حبوبات روغنی و غيره پيداوار صفحات شمال :

همچنان اقدام ديگریکه برای تنظيم مزيد صادرات پيداوار صفحات شمال مملکت روی دست گرفته شده است موضوع تاسيس و موافقه بکار انداختن تخمين ۱۵۰۰۰۰۰۰۰ - افغاني برای تاسيس شرکت های صادراتی خان آباد خلم ، ميمنه و قيصار می باشد که اين سرمايه ها جديداً برای اين منظور در نقاط مذکور بکار خواهد افتيد و برای مردمان آنجا موقع خواهد داد تا در راه توسعه صادرات پيداوار نقاط مذکور و مخصوصاً حبوبات روغنی که استحصال آن رويه افزايش است به اقدامات صحيح و اساسی دست زنند و از آن مستفيد گردند .

ب - موضوع تاديه قروض جهت خريد و صلور امتعه صادراتی :

هکذا وزارت تجارت در سال ۴۲ تا نيمه سال ۴۳ برای اينکه مواد مستحصله و مولده داخلی مملکت به اندازه که توليد و استحصال شده از طرف تجار صادر کننده خريداري بتواند شد و با خريد آن طبقه مستحصل و مولد قدرت و پيمانه توليدات و استحصالات خود را بلند ببرند مطابق معمول سالهای گذشته در مقابل صدور مواد عمدۀ صادراتی مملکت از قبيل پنبه قره قل ، انواع پشم ، قالين و غيره مبلغ پنجصدو چهل و دو ميليون افغاني از طريق بانکها برای صادر کننده گان داخلی قرضه داده که اين قرضه علاوه به سرمايه های معينه مؤسسات و تجار صادر کننده در امور صادرات و تجارت مواد تجاوتی مملکت بکار برده شده است .

ج - موضوع تعيين و تشبیت نرخهای خريد مواد صادراتی و مراقبت آن :

وزارت تجارت بمنظور تنظيم و انکشاف تجارت مملکت و کمک به طبقه مستحصل و مولد کشور و ازدياد و توسعه مقدار توليدات و استحصال مواد

صادراتی از دوسال باینطرف توجه بیشتری را مبذول داشته و به کمک متخصصان و کمیته های اقتصادی و اختصاصی موضوع تعیین و تثبیت قیمت خرید مواد عمده صادراتی را از نزد مستحصل و مولد مراقبت کرده است . چنانچه برای تعیین قیمت خرید مواد مذکور مثل قره قل ، پخته و بشم که از جمله مواد بسیار عمده و با ارزش تجارتي مملکت بوده و عده زیادی مردمان بآن مشغول و منہمک هستند نرخهای تعیین شده که در سال گذشته به اطلاع عامه رسانیده شده بود امسال نیز بآثر مطالعات جدید و نتایج حاصل از تجارب گذشته برخی از نرخها به حال خود باقی مانده و برخی تعدیل و تجدید شده است و از تطبیق آن نیز مراقبت بعمل آمده است .

سینار اتاقهای تجارت :

در سال ۴۲ نخستین سینار اتاقهای تجارت متشکل از روسا و منسوبان اتاقهای تجارت مملکت در کابل تشکیل شد که غرض از تشکیل این سینار و اجتماع روسای اتاقهای تجارت تمام کشور در مرکز کابل ، مطالعه تبادل نظر در باره پروبلم های تجارتي کشور و پیدا کردن راه های انکشافی برای توسعه و تنظیم تجارت مملکت ابراز نظر در باره خط مشی آینده اتاقها و استفاده از تجارب مطالعات و نظریات تجار و شخصیت های نخبه تجارتي افغانستان در ولایات و سرتاسر مملکت بود در این سینار که تقریباً ۱۵ روز را در بر گرفت به مسایل عمده فوق تماس شده تصاویر و تصمیمی راجع بان گرفته شد و مخصوصاً سعی بعمل آمد تا زمینه انعقاد و تشکیل این سینار همه ساله و یا در هر دو سال يك مرتبه فراهم شده و از تشکیل آن برای منظور متذکره استفاده شود ، چنانچه در صورت لزوم این سینار طی سالهای آینده در ولایات تشکیل شده و روسا و نمایندگان اتاقهای تجارت از مرکز و سایر ولایات در آن اشتراك کرده و از نزدیک نیازمندیها و اقتضات انکشافی و توسعه وی امور تجارتي ولایات را مطالعه و تحقیق خواهد کرد و برای بهبود وضع عمومی مملکت از راهها و طرق مورد نظر تصمیم لازم را اتخاذ خواهد نمود .

۱ - موضوع جلوگیری از صعود نرخ اسعار و تحدید واردات :

ازچندی باینطرف نرخ اسعار در مملکت بلند می رقت و این صعود روز افزون نرخ اسعار وزارت تجارت را متوجه مطالعه و جستجو عوامل و اسباب آن ساخت و تا جاییکه غور و مداقه بعمل آمد عوامل آن علاوه بر بکار افتیدن بیش از پنجاه فیصد سرمایه مملکت در پروژه های تقویه زیر بنای اقتصاد ملی مثل سرك سازی ، بند و انهار ، برق ، مواصلات و سایر خدمات اجتماعی

ممد و مویید پلان ها و پروژه های حقیقی انکشافی بوده اخذ و نیجه از این پروژه هامدت زیادی رادربرمیگیرد و مسلمانجریان این پروژه هایک بی موازنگی محسوس را بین مقدار پول در حین دوران و تولید ملی موجود می آورد که طبعاً بالای نرخهای اسعار و محصولات داخلی مؤثر و اقلامیشود خرابی فصل زراعتی، تقلیل بعضی اقلام مواد صادراتی، نفوس، ایزاد مزدو معاش های عمومی و تادیه قیمت بیشتر و بهتر برای مستحصلان و مولدان مواد صادراتی که یک نوع تقاضای زیاد و بی سابقه در خرید هر نوع پیداوار اعم از محصولات داخلی و اموال وارداتی از هر قبیل بخصوص مواد لوکس بلند میرود و تقاضای بیشتر نیز برای توريد مزید آن روز بروز زیاد میشود که خواه مخواه ادامه این وضع در ازدیاد و بلند رفتن قیمت اسعار اثر مستقیم را وارد میآورد، لهدذا ملاحظه و مشاهده این وضع وزارت تجارت را متوجه آن ساخت تا از یک طرف جریان را به اتفاق وزارت مالیه و پلان دقیقانه مطالعه نماید و از طرف دیگر برای تجدید نظر در سیاست وارداتی و تجدید آن غور اساسی بنماید.

چنانچه اقداماتی که به منظور صرفه جویی اسعار و جلوگیری از صعود نرخ ها و توريد بی لزوم اشیای لوکس و اشیای قابل توريد بعمل آمده ذیلا خلاصه میشود.

- ۱ - اقدامات مؤثر برای افزایش حاصلات پنبه، حبوبات روغنی، قره قل و غیره که به اتفاق وزارت زراعت صورت گرفته است.
- ۲ - اقداماتی که برای تزئید تولیدات صنعتی مثل پارچه باب نخ، شکر، سمنت و بعضی مواد دیگر که در توريد آن اسعار بیشتر مصرف میشود.
- ۳ - تجدید واردات اشیای لوکس که توريد آن یا طرف ضرورت زیاد و لابسدی مردم نیست و یا امکان تولید و نشویق توسعه تولیدات و استحصالات آن در داخل مملکت موجود می باشد.
- ۴ - افزایش در محصول گمرکی اموال لوکس وارداتی که وسیله تجدید توريد اشیای مذکور گردیده و رفته رفته استعمال آنرا در داخل مملکت محدود میسازد، البته، اشخاصی که آنرا استعمال می نمایند به تادیه قیمت بیشتری مکلف خواهند بود.
- ۵ - مراقبت و کنترل بازارها بمنظور جلوگیری از صعود بی مورد نرخها یا مکلف ساختن تمام وارد کنندگان و مغازه دارها به نصب و تعیین قیمت اجناس وارداتی و دادن بل فروش برای خریداران.

وضع مقررات :

وزارت تجارت در سال ۴۲ و نیمه سال ۴۳ برای تنظیم برخی از امور تجارتنی

به وضع و تدوین مقررات آنی پرداخته و آنرا جهت منظوری بمقامات صلاحیتدار سپرده است .

۱ - لایحه غرفه های دائمی :

از آنجائیکه لایحه غرفه های دائمی مرتبه سال ۳۹ بصورت مطلوب جنبه تطبیقی نداشت لهذا در لایحه مذکور تجدید نظر بعمل آمده و لایحه جدیدی تدوین گردیده که بعد از طی مراتب قانونی آن دوباره بوزارت تجارت سپرده شد. لایحه مذکور موضوع کشودن غرفه‌های دائمی نمایشگاه تجارتي ممالک متحابه را در افغانستان با داشتن حق متقابل افغانستان در ممالک مذکور تنظیم نموده و برای اداره آن مقرراتی را در نظر گرفته است .

۲ - لایحه اموال ممنوعه تجارتي :

هکذا در نیمه سال ۴۳ بمنظور جلوگیری از توريد و تجارت اموال غیر ضروری و اموالیکه تولید آن در داخل مملکت امکان دارد لایحه تدوین گردیده و این لایحه جهت منظوری به مجلس عالی وزراء تقدیریم شد که پس از اتخاذ تصویب مجلس عالی وزراء جهت تطبیق به تمام ولایات کشور فرستاده شده است .

۳ - طرح اساسنامه های شرکتهای سهامی :

همچنان وزارت تجارت مطابق قانون تجارت برای اساسنامه های شرکتهای سهامی طرح جدیدی را بوجود آورده است که شرکتهای سهامی در مملکت مطابق آن تاسیس میگردد و این طرح وظایف و اشکال تشکیل شرکتهای مذکور را روشن و واضح ساخته و مکلفیت های آنها را تصریح می نماید .

(ختم)

د مخابراتو د وزارت تشکيل

د ښاغلي دکتور محمد حيدر

د وزارت کفيل

معين

« »
ښاغلي محمد رحيم

د مخصوص قلم مدير

« عبدالمجيد

د پلان او پروژې آمر

« سيد نسيم علوي

د احصايې مدير

« محمد اکرم

د پلټنې رئيس

« سراج الدين

مرستيال

« محمد عمر

اداري لوی مدير

« عتيق الله

د محاسبي لوی مدير

« جمعه گل

د ترانسپورتو لوی مدير

« گل علم

د مامورينو مدير

« ميرفيض احمد

د پاڼو مدير

« سيد عظيم الدين

د محاسبي دواړداتو مدير

« محمد حسن

د فرمايشاتو مدير

« محمد انور

د عامو خدماتو مدير

د مخابراتو د وزارت کفيل

ښاغلي دکتور محمد حيدر

« اغلي خواجه عبدالرؤف

د حوالجاتو مدير

« نور محمد

د پيرونولو مدير

« مير عبدالواحد

د کنترول مدير

« انجينر محمد عظيم گران

د پست ، ټيلگراف او ټيلفونو رئيس

« عبدالرحيم

د پست دواړدی لوی مدير

« اميرالدين

د ټيلگراف د محصول اخیستلو لوی مدير

« محمد ابراهيم

د پست دصاهري مدير

« پير محمد

د مرکزی ټيلگرافخانی مدير

« محمد شريف

د پازسلو مدير

« محمد شاگر

د اټوماټو مدير

« حاجی نور احمد

د کندهار د لينيوغزولو مدير

« فيض محمد

د کندهار د ټيلگرافوځای مدير

د بنباغلي محمد اسحق	د پست د تحصيلي مدير
« زبورالدين »	د سوچوردنو آمر
« غلام محمد صالح »	د فلانيلي مدير
« شير احمد »	د وركشاپو مدير
د بنباغلي حيدرعلي	د خارجي ارتباط مدير
« شمس الدين »	د محاكماتو مدير
	د ولاياتو دمخابراتو مديران

« نورالدين »	د كندهار دمخابراتو لوي مدير
« عبدالحق »	د مزارشريف
« محمد زمان »	د كندوز
« امير محمد »	د ننگرهار
« عبدالواحد »	د غزني
« عبدالقيوم حميدي »	د هرات
« پاينده محمد »	د فراه
« محمد قاسم »	د فارياب
« محمد شريف »	د پروان
« سيد غلام سخي »	د پكتيا
« عبدالغفور »	د جوزجان
« عبدالحكيم »	د هلمند
« محمد نعيم »	د بدخشان

د بنباغلي دكتور محمد حيدر وزير مخابرات بنباغلي دكتور ملتمن سفير كبير جمهوريت اتحادى آلمان مقیم کابل، هوقع امضای قرارداد همکارى آلمان در ساحة امور اقتصادى و تخنيكى برآى افغانستان (۸ حوت ۱۳۴۲)

فحالتیهای وزارت مخابرات

شق تيلفون :

دستگاه تيلفون اتومات :

در سال ۱۳۴۲ يك دستگاه تيلفون اتومات كه ظرفيت ابتدایی آن ۱۵۰۰ لين و گنجایش آخرين آن ۳۰۰۰ لين میباشد در شهر كندهار نصب و بكار افتاد. شبكه شهری آن دارای ۴۹ كيلو متر كيبل زیر زمینی است كه طول این كيبل بصورت يکجوره لين در حدود ۴۹۰۰ كيلو متر میرسد . به تعداد ۴۰۰ كيبل ترمینل كه در آن كابينت ها هم شامل میباشد در شبكه شهری نصب شده است . در اخير سال ۴۲ به تعداد يكهزار لين تمديدو تيلفونهای آن نیز بكار افتاد .

در شبكه شهری كابل در حدود هشت كيلو متر كيبل جديد توسعه یافته و به تعداد ۶۴۹ تيلفون جديد نصب و بكار افتاده است . به تعداد ۲۷۸ پایه تيلفون در ديگر شهرهای افغانستان نصب و بكار افتاده است .

سوچورد ولايات و نورك مخابراته بعید :

دو عدد سوچورد جديد عصری در دستگاه اتومات كندهار نصب و بكار انداخته شد در حدود ۱۱۱ كيلو متر نیز، مسی چینل سیستم بين كابل و جلال آباد تمديد گردیده است . در بعضی حصص آن يك اندازه كيبل مخصوص كه بكار بود هم تمديد گردید . تنها فاصله ۱۷ كيلو متر لين هوایی و ۳ كيلو متر كيبل زمینی كه جهت تکميل این پروژه ضرورت است باقیمانده است .

شق تيلگراف :

چهار سرکت تيلگرافی جديد از طريق لين چینل سیستم كه با ماشین تیلی پرمتر كار مينمايد در شهر های مختلف مملكت شروع بكار نموده است .

ستيشن های بیسیم :

دستگاه ترانزیستور شهر كابل با سامان ذیل توسعه یافته است :

ترانزیستور	۱۰ كيلواته	يك پایه
ترانزیستور	۳ كيلواته	دو پایه
امپریل راه يك	كيلواته	دو عدد

تلفوتو :

اجراآت تلفوتو در اوقات مورد ضرورت بین کابل ، قاهره دهلی فرانکفورت ، لندن ، ماسکو ، پاریس ، و پیکنگ صورت میگردد .
تعمیرات جدید پی، تی، تی، (پست، تلفون ، تیلگراف)
 يك تعمیر جدید پی، تی، تی، طبق پروژه تحت ساختمان است .
 این تعمیر برای نصب ماشین ریپتر و سوچپورد محلی و بعیده مد نظر گرفته شده است .

تعمیر متذکره برای نصب يك دستگاه اتومات هم قابل توسعه میباشد .
 تعمیر موجود پی ، تی ، تی شهر جلال آباد تحت توسعه است که دران ماشین های چینل سیستم نصب میتواند شد علاوه تا يك دستگاه تلفون اتومات ۱۵۰۰ لینه که در پلان دوم پنجساله مد نظر گرفته شده است نیز در آن گنجانیده خواهد شد .

فیوشپ :

يك فیوشپ برای يك نفر انجینیر وسه فیوشپ برای سه نفر میخانیک داده شده است .

پروژه های جدیدیکه در پلان پنجساله دوم تکمیل میگردد :

خریداری و نصب دستگاه های اتومات شهری باشبکه آن قرار ذیل است :
 کابل کارته ۴ برای ۳۰۰۰ تلفون
 کابل شهر نو برای ۳۰۰۰ تلفون
 هرات برای ۱۵۰۰ تلفون
 مزار شریف برای ۱۵۰۰ تلفون

توسعه دستگاه موجوده از ۵۰۰۰ به ۷۰۰۰ لین .

تأسیس و نصب سوچپورد های بعیده در هرات و مزار شریف و توسعه سوچپورد مرکز کابل .

سیستم بلوله اندازی يك حصه مرکز کابل برای کیبل های زیر زمینی .
 تمدید لین چینل سیستم بین فراه و هرات الی سرحد ایران ۳۹۰ کیلو متر و همچنان بین بغلان و کندز ۸۰ کیلومتر و حصه متباقی کابل و جلال آباد ۱۷ کیلو متر بین کندهار و فراه ۲۵۰ کیلومتر دیگر هم باید تمدید گردد .
 برقراری و نصب ستیشن های ریپتر در چهار یکار ، قندز ، گرشک ، دلارام فراه ، هرات ، سروبی ، جلال آباد و توسعه ستیشن های موجوده در کابل ، بلوله ، پلخمی ، و کندهار .

برقراری ستیشن های تیلگراف که باسامان ، تیلگرافی و تیلی پرنتر مجهز میباشد در چهار یکار قندز ، بغلان ، گرشک ، فراه ، هرات ، اسلام قلعه ، و جلال آباد و توسعه دستگاه های موجوده کابل ، پلخمی ، و مزار شریف ، علاوه تا تعمیرات

جدول عایدات تلفون و تکراف و پستی وزارت محابرات بابت سال ۱۳۴۲

ملاحظات	میزان عمومی	عایدات وزارت	میزان عمومی	میزان پستی	میزان تکراف	میزان تلفون	میزان عایدات	مجموع
	۲۲۷۶۰۸۲ قنای	۵۳۷۳۹۳ قنای	۴۴۴۸۰۸ قنای	۹۳۵۷۹۲ قنای	۲۸۵۵۹۲ قنای	۷۵۲۲۲۷ قنای	۱۴۱۴۰۰۵ قنای	۱۳۴۲۰۰ قنای
	۲۹۱۵۳۱۴ قنای	۷۲۰۰۵ قنای	۴۰۱۴۱۷ قنای	۸۲۷۸۴۲ قنای	۷۹۲۹۲۲ قنای	۲۵۷۷۸ قنای	۱۴۱۴۰۰۵ قنای	۱۳۴۲۰۰ قنای
	۵۵۸۲۱۴ قنای	۱۲۹۷۴۴۴ قنای	۸۴۳۱۲۵ قنای	۱۸۲۲۳۴۲ قنای	۱۴۱۲۵۸۴ قنای	۱۴۱۴۰۰۵ قنای	۱۴۱۴۰۰۵ قنای	۱۳۴۲۰۰ قنای

جدید پی، تی، تی که يك حصه آن طور مفصل تحت پلان گرفته شده در کابل هرات، مزار شریف، چهاریکار، قندز، گرشک، دلارام، و فراه ساخته خواهد شد.

تعمیرات پی، تی، تی، در سروبی و جلال آباد فعلا تحت ساختمان است.

تربیه پرسونل :

يك تعداد پرسونل برای مراقبت و نگهداری دستگاه هادریک کورس دوماهه به مکتب مخابرات تحت تربیه گرفته شدند.

تأسیس يك مکتب اساسی مخابرات به کمک سپیشل فند ملل متحد تحت پروژه است این پروژه از طرف سپیشل فند ملل متحد قبول شده است این مکتب دارای کورس های سه ساله در شقوق مخابرات بوده و همچنان کورس های دیگر بسوییه مناسب جهت تربیه برای میخانیک ها تأسیس خواهد شد.

سپیشل فند سامان و لوازم تعلیم و تربیه پرسونل را با يك گروپ معلمان بین المللی تهیه خواهد کرد.

حکومت افغانستان ساختمان تعمیر را با سامان مورد ضرورت و لوازم لیلیه آن برای حداقل ۱۲۰ نفر متعلم و اشخاص اداری بعهده گرفته است.

يك مرکز تتبعات مخابراتی در پروژه متذکره نیز شامل میباشد. سکچ و نقشه تعمیر متذکره تکمیل و به دفتر مربوطه موجود است. تا در زمان موعد تحت اجرا و تطبیق گرفته شود.

اجرات ریاست پست :

امور پستی سیر طبیعی خود را پیموده و کوشش بعمل آمده تا توزیع و گرد آوری پسته شکل سریع تری را بخود بگیرد.

۱- توزیع پست کابل مرکزیت داده شد تا حین رسیدن بدون وقفه بصورت مستقیم توزیع شود.

۲- در نقل پسته های ولایات تربیاتی اتخاذ گردید که بموجب آن خط سیر سریعتر شود مثلا از آغاز سال ۴۳ پسته های ولایات شمال مملکت عوض سه روز هفته شش روز انتقال داده میشود.

۳- پارسلهای خارجی وارد شده از تاریخ اول برج سنبله ۴۲ - الی اخیر برج جوزا ۴۳ در حدود ۳۷۰۳۰ پارسل است.

۴- تکت های پستی بنرخ جدید باندازه کافی بطبع رسیده و برای هر نوع تکت جداگانه نشر گردید تا از تعداد نصب تکت در روی پاکت جلوگیری بعمل آید در مورد نصب تکت و ثبت آدرس بروی پاکت توسط روزنامه اصلاح به هموطنان عزیز توصیه های نشر و ابلاغ شده است.

۵- اگرچه در صندوق های پستی مردم کمتر مراسلات خود را میسپارند بازهم

وزارت مخبرات بغرض تشویق نصب صندوق های جدید در مراکز مهم مثل نزدیکی هوتل سپین زر روی دست گرفته و امید است تا اخیر سال جاری يك تعداد بیشتر از صندوقهای مذکور را در نقاط مختلف نیز نصب کند .

۶ - متن کنوانسیون نیلی کمو نیکاسیون منعقدۀ جینوا ۱۹۵۹ که در کانگرۀ آن نمایندگان وزارت مخبرات شمول داشت ، ترجمه و برای طی مراتب قانونی به شورای ملی ارسال شده است تا از طرف دولت افغانستان به ترتیبیکه لازم است موافقه بعمل آید .

مهمترین تشبث در امور پستی انکشاف امور فلاتیلی میباشد برای این منظور از آغاز سال ۴۳ مدیریت جداگانه بنام فلاتیلی در تشکیل ریاست پست وزارت مخبرات علاوه گردید تشکیلات این مدیریت عبارت است از مدیر و چهار نفر ماموران که هر نفر از ماموران مذکور وظایف جداگانه را انجام میدهند .

مرام فلاتیلی عبارت از نشر و طبع تکت های خاص و فوق العاده میباشد بر علاوه اینکه سالانه يك مشت اسعار خارجی از فروش آن بدست می آید برای یادو بود از روزهای تاریخی پر افتخار و حوادث ملی آثار عتیقه مملکت ما و روزهای تاریخی جهان میباشد از طرف دیگر مقصد و مرام از نشر این تکت های فوق العاده و خاص معرفی افغانستان از نگاه توریستی میباشد زیرا تکت مخصوصیکه بنام توریزم نشر میشود بنا های تاریخی و قدیمی این سرزمین روی تکت چاپ گردیده و بخارج و داخل بفروش میرسد این خود وسیله میشود که سالانه يك تعداد زیاد مردمان کشور های مختلف از این آثار تاریخی و قدیمی مملکت باستانی ما دیدن نمایند و هم يك نشریه خاص ما نسبت به معرفی حیوانات و پیداوار افغانستان که البته این هم از نگاه پیداوار حیوانی یکوسیله دیگری بغرض معرفی کشور میباشد .

فعالیت ها و اقداماتیکه تا حال از طرف این مدیریت صورت گرفته ارسال بروشور به ممالک مختلف میباشد ما در این بروشور فعالیت های نشریه خود را توضیح نموده و توجه ذوقمندان پستی را برای خریداری تکت های خاص جلب نمودیم و همچنان از دوایر و مؤسسات نشراتی کشور و ممالک خارج خواهش و اخبار بروشور خود را در روزنامه خواهان شدیم که اکثر مجلات و روزنامه های مخصوص پستی بروشور ارسالی ما را بطبع رسانید در نتیجه از پانزده حمل ۴۳ باین طرف يك تعداد آردرها برای خریداری این تکت های خاص از خارج باین شعبه رسیده است که یوماً تکت های فرمایش دادگی اشخاص برای شان ارسال میشود .

در پروگرام سال ۱۳۴۳ سیزده نشریه فوق العاده بطبع خواهد رسید که از جمله سه نشریه آن تا حال بطبع رسیده است که نشریه اول فلاتیلی بود اولین تکت پستی که در افغانستان در عصر امیر شیر علی خان بطبع رسیده بود روی این تکت کله شیر و نوشته چاپار خانه بمشاهده میرسد که دارای دو قیمت میباشد نشریه دومی ما نسبت انعقاد نمایشگاه جهانی پستی در نیویارک

صورت گرفته که دارای يك قيمت است نشریه سومي ما به افتخار انعقاد اولين سيمينار بين المللي حقوق بشر در پوهنتون کابل چاپ شد که سمبول حقوق بشر روی آن بمشاهده ميرسد و به قيمت ۳۷۵ افغانی طبع گردیده است .

نشریه های ديگریکه هنوز طبع نشده و تاخير سال ۴۳ به طبع خواهد رسيد عبارت است از تکت خاص حيوانات وحشی افغانستان تکت المپیا توکیو تکت توريزم در افغانستان تکت از مراسم روز جشن استقلال وطن عزيز ، تکت از جريان روز پرافتخار پښتونستان ، تکت مخصوص به افتخار روز تولدی اعليحضرت معظم همایونی که فوتوی شان در روی تکت بمشاهده ميرسد و تکت به نسبت تجليل روز ملل متحد ، هلال احمر افغانی وروز نسوان در افغانستان با تکت های درباره رجال نامی کشور .

تعميرات :

در تعمير دستگاه های جديد تيلفون کابل و ولايات پسته خانه های جديد

(ختم)

نيز مد نظر گرفته شده است .

د ه طبوعا تود وزارت تشکيل

د وزير وکيل	د وزير وکيل
معين	معين
د معين وکيل او د افکارو د تنوير رئيس	« مولانا محمد شاه ارشاد »
د مخصوص قلم مدير	« سيد شفيع راحل »
د پلان مدير	« محمد يعقوب يعقوبي »
د ثقافي روابطو لوی مدير	« حفيظ الله سحر »
د خارجي ارتباط مدير	« عبدالمباقي توخي »
د پذيرايي مدير	« محمد اکبر پرديس »
د افغانستان پيژندلو مدير	« عبدالله »
د افغانستان کالني مدير	« عبدالله »
د خپرونو لوی مدير	« دکتور حفيظ الله ناصري »
د مراقبت د لومړي خانگي مدير	« محمد حسن فهمي »
د مراقبت د دوهمي خانگي مدير	« مير ايام الدين ساعي »
د داخلي ارتباط مدير	« سراج الدين وهاج »
د کتابخاني مدير	« محمد سرور رها »
د عکاسي او فلم اخيستلو لوی مدير	« عبدالصمد آصفي »
د عکاسي مدير	« سلطان حميد »
د فلم اخيستلو مدير	« »
د افکارو د تنوير رياست	
د اجتماعي شوونو لوی مدير	« نظر محمد نوا »
د کتابو چاپولو مدير	« مير غلام رضا مايل »
د امامت او خطابت مدير	« محمد گلاب بشار »
د کنفرانسونو مدير	« »
د پیام حق د مجلې مدير	« فضل من الله فضلي »
اداري رئيس	« عبدالغفار »
د محاسبې لوی مدير	« رامچند »
د مامورينو مدير	« غلام مصطفي فکرت »
د بودجي مدير	« غلام يحيي عزيزي »
د پلټني مدير	« عبدالودود »
د عامو خدمتو مدير	« مير حبيب الله »
د پاڼو مدير	« امان الله »

دانیس د نشراتی لمپند موسسی رئیس
اودجریده لیکونکو د ټولنی مشر

- د انیس مرستیال اووکیل
د ژوندون د مجلی مسئول چلوونکی
د انیس ورځپاڼی د تدقیق مدیر
د تمهیی مدیر
اداری مدیر
د ورځپاڼی چاپولو مدیر
- د اصلاح د نشراتی لمپند موسسی رئیس
- د انیس مرستیال
د تدقیق مدیر
اداری مدیر

د هیواد د نشراتی لمپند موسسی رئیس

د هیواد د نشراتی لمپند موسسی رئیس

- د انیس مرستیال
د نشراتو د خانگی امر
د پوهنی ننداری رئیس

- اداری مرستیال
فنی مرستیال
د فلمونو د توریید اوویشلو مدیر
د تیاتر مدیر
مسلكی غړی
د کابل ننداری مدیر
د پښتو تیاتر مدیر
د محاسبی او اداری مدیر
د تیاتر دهنری موسسی امر

د تبلیغاتو د خانگی امر
د باختر آژانس د نشراتی موسسی رئیس

- د تبلیغاتو د خانگی امر
د باختر آژانس د نشراتی موسسی رئیس
- د انیس مرستیال
د باندنیو خبرونو لوی مدیر
د تخنیک مدیر
د کورنیو خبرونو لوی مدیر
د کورنیو خبرونو د اخیستلو مدیر
اداری مدیر

د راډيو افغانستان دنسراتي مؤسسي رئيس

- مرستيال
 - د اطلاعاتو لوی مدير
 - د کورنيو خبرونو مدير
 - د باندنيو خبرونو مدير
 - د نطقانو مدير
 - د راپورتاژونود مدير وکیل .
 - د هنر اودروزي لوی مدير
 - د پښتو دلومړی خانگی مدير
 - د فارسي د دوهمه خانگی مدير
 - د پښتو د ادبياتو او هنر مدير
 - د فارسي « »
 - د کوچنيا نود پروگرامونو او اعلاناتو مدير
 - د موسيقي لوی مدير
 - فني مرستيال
 - اداري مرستيال
 - د آرشييف مدير
 - د اداري لوی مدير
 - د محاسبي مدير
 - د کتبي او خيرني مدير
 - د مراقبت مدير
 - د پښتونستان د پروگرامونو مدير
 - د پښتون بزغ د مجلي مدير
- د راډيو افغانستان تخنيکی رئيس**

- مرستيال
 - فني مشاور
 - د اخیستونکو د مرکزونو مدير
 - د ورکشاپ مدير
 - اداري مدير
 - د ستوديو لوی مدير
 - د ثبت مدير
 - د خپور مدير
- د گرځندوی رئيس**

- مرستيال
- د محاسبي او اجرايي مدير

- بناغلی دكتور محمود حبيبي
- « محمد علم غواص
- « عبداللطيف جلالی
- « مير سعيد بريمن
- « غلام شاه سرشار
- « غلام غوث خيبري
- « محمد سرور رها
- « غلام مجدد سليمان لايق
- « مياجان اقرار
- « عبدالمحمد غياثي
- بناغلی ننگ يوسفزی
- « عبدالرحمن بينا
- « سيد عبدالحكيم شرعی
- « حفيظ الله خيال
- « عبدالجلیل خُلانده
- « محمد ابراهيم نسيم
- « محمد انور شاهين
- « محمد اسمعيل احمد زی
- « ميراجان سحيقي
- « غلام دستگیر پنجشيري
- « امان الله سيلاب
- « عبدالله غمخور
- « عبدالکریم روهينا
- « انجينير عبدالکریم عطايي
- « انجينير محمد اکرم
- « انجينير هانس زيوس
- « دوست محمد تاج
-
- بناغلی جلال الدين
-
- « محمد مهدي حبيب راده
- « انجينير محمد اکرم (وکیل)
- « عبدالوهاب طرزی
- « رستم علي سلطاني
- « محمد اصغر

د دولتي مطابعو رئيس

بناغلي محمد ابراهيم کندهاري

مرستيال	» نجفعلی نباتی
د ليکنو او مامورينو مدير	» عبدالرشيد
د اداري لوی مدير	» محمد رحيم
د پاڼو ځای مدير	» محمد رحيم
د محاسبی لوی مدير	» خدا داد رسولی
مرستيال	» غلام علی
د خطاطی او آرت لوی مدير	» عزیزالدین و کیلی فوفلزایی
د ورکشاپ آمر	» محمد اکبر
د لینوتایپ مدير	» محمد نادر (منیار)
د تصحیح لوی مدير	» فدا محمد صارم
د تخنیکي لوی مدير	»
د زنگو گرافي لوی مدير	»

په ولاياتو کښي د مطبعاتو مديران :

د غزني ولايت دمطبعاتو مدير	» بناغلي محمد رویداد مرزی
د کندهار ولايت دمطبعاتو مدير	» آقا محمد کرزی
د هلمند ولايت د مطبعاتو مدير	» محمد ابراهيم عطايي
د سيستان ولايت د مطبعاتو مدير	» عبدالرحيم پويان
د هرات ولايت دمطبعاتو مدير	» عبدالواحد نافذ
د فارياب ولايت د مطبعاتو مدير	» محمد اکبر ارفاقي
د جوزجان ولايت دمطبعاتو مدير	» محمد شريف نسيم
د بلخ ولايت د مطبعاتو مدير	» حبيب الرحمن جدیر
د بغلان ولايت د مطبعاتو مدير	» محمد کریم مجاهد
د پروان ولايت د مطبعاتو مدير	» غلام محي الدين ايوبی
د بدخشان ولايت د مطبعاتو مدير	» احمد جان کامران
د ننگرهار ولايت د مطبعاتو مدير	» عبدالباقي وجدی
د پکتيا ولايت د مطبعاتو مدير	» نقيب الرحمن سرلوی
د ننگرهار د مجلی مسئول مدير	» مطيع الله چمبیلی
د هرات د ادبي مجلی مدير	» سيف الدين مستمند

اجراءات مدیریت معرفی افغانستان :

این مدیریت در جریان سال وقتاً فوقتاً کتب ، مجلات و غیره مواد مفیدی را برای نمایندگیهای سیاسی و کلتوری کشور در خارج و نمایندگیهای ممالک خارج در افغانستان ارسال کرده است . همچنان برای تعداد زیادی از اشخاص و مؤسسات خارجی که در شقوق مختلف و در باره افغانستان بطور عموم طالب معلومات شده‌اند از طرف این شعبه معلومات طرف ضرورتشان تهیه و ارسال شده است .

مدیریت معرفی افغانستان برای دواير اطلاعات افغانی در واشنگتن و قاهره مواد لازمه فرستاده است اداره اطلاعات افغانی در واشنگتن مضامین و فوتو های ارسالی این مدیریت را که غالباً ممثل فعالیت‌های روز مره کشور میباشد در سه لسان انگلیسی ، آلمانی ، و فرانسوی ، در مجله ماهانه (افغانستان نیوز) به طبع رسانده است و قسمت اعظم مجلات مذکور از طرف اداره اطلاعات افغانی در واشنگتن به تمام ممالک خارجی توزیع میگردد و يك تعداد آنها توسط این مدیریت به مؤسسات داخلی و نمایندگیهای ممالک خارجی در مرکز توزیع میگردد .

به اداره اطلاعات افغانی در قاهره نیز مضامین و فوتو های طرف ضرورت شان از طریق این مدیریت فرستاده شده است . اداره اطلاعات افغانی در قاهره نیز همراه به تعداد کافی مجله (افغانستان) را به لسان عربی طبع و نشر نمود که هم به ممالک خارجی و هم در داخل کشور به نمایندگیهای ممالک خارج و مؤسسات داخلی توزیع شده است .

مدیریت معرفی افغانستان علاوه بر نشریه های متذکره به منظور معرفی مزید کشور نشریه ای بنام (افغانستان آریانا) بعد از هر سه ماه به لسان انگلیسی در مرکز نشر کرده است که تعداد زیاد آن جهت استفاده نمایندگیهای سیاسی ، کلتوری ، و نظامی افغانی در خارج فرستاده شده است و يك تعداد آن به نمایندگیهای سیاسی ممالک خارج در مرکز و سایر مؤسسات داخلی توزیع شده است . همچنین این مدیریت در نظر دارد مانند سال گذشته در اخیر سال نشریه فوق‌العاده ای که حاوی معلومات از فعالیت های شقوق مختلف کشور در جریان سال پلان باشد از طریق اداره اطلاعات افغانی در واشنگتن بزبان انگلیسی نشر نماید .

همچنان سالنامه (۴۱ - ۱۳۴۲) افغانستان توسط این شعبه به تمام نمایندگیهای سیاسی ، اداره‌های کلتوری و مطبوعاتی افغانستان در خارج و مؤسسات عرفانی بین‌المللی خارجی نیز ارسال شده است ، برای مراجعان انفرادی داخلی و خارجی فوتو ، مواد معلوماتی و نشریه های مورد ضرورت نیز تهیه و ارسال شده است .

اجراآت مدیریت ارتباط خارجه :

طبق سالهای گذشته در نیمه سال ۴۲ - ۴۳ مدیریت ارتباط بین‌المللی برای حفظ وثایق و اسناد روابطه فرهنگی افغانستان با کشور های دوست و موسسات بین‌المللی در آرشیف کوچک خود دوسیه‌های ترتیب نمود تا وزارت مطبوعات بتواند عندالضرورت بطور مجمل و مختصر از آن استفاده بعمل آورد .

در مورد موسسه ملل متحد و موسسات اختصاصی آن و فعالیت‌های موسسه ملل متحد بخصوص برای فعالیت های که افغانستان در آن سهیم و شریک بوده است مواد و معلوماتی فراهم گردید و طبق سالهای گذشته در دوسیه های خاص آن سپرده شد . بخصوص راجع به سیمینار منطقوی حقوق بشر که در کابل دایر گردید تمام رویداد های آن از طرف این مدیریت بصورت دقیق تعقیب و دوسیه جداگانه برایش ترتیب گردیده است راپور تجلیل روز های مهم بین‌المللی مانند روز تاسیس ملل متحد، حقوق بشر و امثال آن از طرف مدیریت ارتباط بین‌المللی (که اکنون بنام مدیریت ارتباط خارجه) مسمی گردیده است) برشته تحریر درآمده و بمراجع آن ارسال گردیده است همچنان معلومات راجع بمسافرت های هیأت های رسمی کلتوری و شخصیت های بزرگ افغانی و همچنین معلومات مختصر درباره مسافرت های رسمی و شخصیت های معروف ، نویسندگان و رجال سیاسی جهان که اهمیت بین‌المللی داشته اند گردآوری شده و بانقل فشرده بیانات مذاکرات و ابلاغیه های مشترک در دوسیه های مخصوص حفظ گردیده است .

اجرای امور مرکز ثقافی جمهوری عربی در کابل از طرف این مدیریت حل و فصل گردید ترتیب و تنظیم پروژه های همکاری کلتوری افغانستان با اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی جمهوری سوسیالیستی مردم بلغاریه و حکومت شاهی برتانیه و غیره قسماً بطور کلی و قسماً تاجاییکه مربوط وزارت مطبوعات بود از طرف این مدیریت صورت گرفته تطبیق و اجرای مواد قرار داد های پروگرام های همکاری ثقافتی افغانستان با دول متحابه و مفاهمه ها و مکاتبه‌ها وابسته باین قرارداد ها بمراجع مربوطه داخلی و خارجی از وظایف اهم این مدیریت بوده است مدیریت ارتباطه خارجه برای نندارتونهای افغانستان در دول متحابه و از دول متحابه در افغانستان باساس پروگرام های همکاری کلتوری تسهیلات لازمه فراهم ساخته و يك تعداد مقالات و راپور های که نویسندگان و نامه نگاران خارجی در طرف یکسال راجع به افغانستان نگاشته اند تاجاییکه باروابط کلتوری افغانستان و دول متحابه ارتباطه داشته گرد آوری شده و در دوسیه های خاص آن حفظ و تنظیم گردیده است همچنان اجرای امور انجمن های دوستی با ممالک متحابه نیز یکی از وظایف عمده این مدیریت میباشد انجمن های دوستی که تا حال تشکیل گردیده است ، قرار آتی است انجمن دوستان ملل متحد (رئیس انجمن بناغلی دوکتور عبدالظاهر رئیس شورای ملی) انجمن دوستی افغانستان و اتحاد شوروی رئیس پوهانده محمد اصغر

کابل ښاروال رئیس انجمن دوستی افغانستان و جمهوریت متحد عربی رئیس ښاغلی رښتیاو وزیر مالیه و وکیل وزارت مطبوعات (انجمن دوستی افغانستان و هند (رئیس ښاغلی محمد نوروز عضو مجلس عالی اعیان) انجمن دوستی افغانستان و فرانسه (رئیس انجمن دوکتور محمد حیدر وزیر مخابرات .)

گزارشهای مدیریت پذیرایی :

نظر به ورود روزنامه نگاران و هنر مندان دول خارجی و ایجاب وقت یک مدیریت بنام مدیریت پذیرایی که تقریباً وظیفه تشریفات را در وزارت مطبوعات دارد بتاريخ اول سال ۴۳ تشکیل گردید .

مدیریت پذیرایی از بد و تاسیس خود از روزنامه نگاران خارجی پذیرایی کرده و همیشه یک نفر از اعضای مدیریت پذیرایی بحیث مهماندار با روزنامه نگاران که مهمان وزارت مطبوعات بوده اند به سیر و سیاحت و ملاقات های آنها بارجال شرکت داشته و آنها را رهنمایی و پذیرایی نموده است .

روزنامه نگاران خارجی که مهمان وزارت مطبوعات بوده اند به سیر و سیاحت و گردیده اند و امور مربوط شان از طرف مدیریت پذیرایی اجرا گردیده است قرار ذیل میباشد .

۱- پذیرایی آرتستان تاجکستان شوروی که تعداد آنها سی و نه نفر بوده و تقریباً یک ماه در کابل توقف داشتند و به نمایشات هنری خود پرداختند .

۲- پذیرایی ښاغلی البرتو مورا و یا نویسنده ایتالوی .

۳- ښاغلی رولاندز روزنامه نگار برتانوی و مدیر مطبوعات موسسه تامسن انگلیسی که در تربیه تعلیم و روزنامه نگاران خارجی سهم میگیرد . چنانچه درین اواخر دوفتر از روزنامه نگاران افغانی از طرف مؤسسه مذکور برای اشتراک در کورس سه ماهه دعوت و به انگلستان اعزام گردیده اند موصوف به مصرف موسسه خود وارد کابل گردیده و تقریباً سه هفته در افغانستان توقف داشته و به رهنمایی مهماندار مدیریت پذیرایی از سالنگ ، گلپهار ، هرات ، استالف ، لغمان و موزیم کابل دیدن کرد . مصرف سیروس سیاحت او تماماً از طرف وزارت مطبوعات پرداخته شده است موصوف با بعضی از شخصیت های علمی و عرفانی و صدر اعظم افغانستان ملاقات بعمل آورد .

۴- ښاغلی جعفری روزنامه نگار پاکستانی و نماینده اخبار پاکستان تایمز در بیروت که بدعوت وزارت مطبوعات وارد کابل شده بود مدت سه هفته در کابل توقف نموده و برهنمایی مهماندار وزارت مطبوعات از سالنگ پروژه نغلو و کانال درونته ، بامیان و بسند امیر موزیم کابل و ولایت کندهار نیز دیدن کرد . بحضور اعلیحضرت همایونی و صدر اعظم مشرف و بارتیس شورا و بعضی از وزرا و شخصیت های علمی و عرفانی مملکت ملاقات کرد .

- ۵ - ښاغلي جارج مير نماينده اخبار ديلى تلگراف انكلستان و خانمش كه وارد افغانستان گرديده و مدت چهار روز در كابل توقف داشت بحضور ملوكانه مشرف ، باشخص صدر اعظم و بعضى از وزرا و شخصيت هاى عرفانى مملكت ملاقات كرد . موصوف از موزيم كابل ، پغمان و استالف نيز ديدن نمود .
- ۶ - نويسنده يوغوسلاويا بنام وجي سلافمیلن كه چهار روز در كابل توقف كرد .
- ۷ - روزنامه نگار تركى بنام فطرت اوتيم كه يك هفته در كابل توقف داشت و با بعضى از رجال عرفانى كشور ملاقات نمود .
- ۸ - ښاغلي چتن التن روزنامه نگار مشهور تركى كه ضمن يك سياحت و باز ديد از ممالك آسيابى در ماه جوزا وارد كابل گرديد و از طرف مديريت پذيرايى رهنمايى و پذيرايى گرديد .
- ۹ - ښاغلي كرسچين روک روزنامه نگار آلمانى كه وارد كابل شده تقريباً يك ماه در كابل توقف كرده و از باميان بندامير و قندوز ديدن نمود .
- ۱۰ - بتاريخ ۲۵ سرطان يك هيات پنج نفرى از نويسندگان ممالك آسيابى و افريقايى به مصرف خود وارد كابل گرديد كه در جمله آن دونفر از نويسندگان جمهوريت مردم چين يكنفر از اندونيزيا يكنفر از كامرون و يكنفر از گانا شامل بود . آنها مدت سه روز در كابل توقف كرده و با بعضى اشخاص مطبوعاتى و علمى مملكت ملاقات نمودند .
- ۱۱ - ښاغلي بهاتا چيريا نماينده جرايد بنگالى هندوستان كه چنډى قبل وارد كابل گرديده بود با بعضى از شخصيت هاى علمى و عرفانى مملكت ملاقات نمود .

فعاليت هاى مديريت عهومي نشرات :

الف - اجراءات مديريت ارتباط داخلى :

- ۱ - مديريت ارتباط از حيث وظيفه با عموم موسسات نشراتى مركز و و لايات و تصديهاى دولتى ارتباط مستقيم دارد بنا بران در زمينه هرگونه مكاتيب شان بعد از اخذ هدايت مقام وزارت و طى مراتب اصولى از طريق رياست ادارى بانها ابلاغ و معلومات داده شده است .
- ۲ - تمام فرمايش هاى موسسات نشراتى از قبيل كليشه و غيره باتماس مطبعه دولتى از طريق اين شعبه صورت گرفته است .
- ۳ - پيشنهادات موسسات مذكور و تصديهاى دولتى وقتاً فوقتاً بمجمع عمومى وزارت تقديم و فيصله نهايى دران باره غرض اجراءات بمراجع مربوط و رياست ادارى ابلاغ گرديده است .
- ۴ - تقرر و تبدل مديران مسئول نشرية هاى مربوط وزارتخانه ها ، بانكها ، و

پوهنچی ها بعد از تصویب مجمع عمومی وزارت عندالضرورت از طریق اینمدریت صورت گرفته و بمراجع مربوط مقرر و معرفی گردیده اند .

۵ - طبق ضوابط مقام وزارت و تشکیل جدید شعبه جوایز از آغاز سال ۴۳ بشعبه ارتباط تعلق گرفته است که بدینصورت در جریان سال تمام تالیفات نواجم داستانها ، انواع آرت و موسیقی و غیره نویسندگان و ماهران پذیرفته شده و بعد از غور اساتید بزرگ و ابراز نظریه شان غرض درجه بندی به کمیسیونیکه از طرف مقام وزارت از جمله اساتید و ماهران فن تعیین خواهد شد سپرده میشود تا بعد از نظر قاطع کمیسیون مطابق درجه بندی استحقاق جایزه شان در مقابل اثر شان - بایشان تقدیم میشود .

اجراءات شعبه مراقبت نشرات داخلی :

- ۱ - در سال گذشته از طرف مدیریت مراقبت درمورد جلوگیری از اغلاط، اشتباهات املاء و انشاء غلط ، استعمال لغات نامانوس ، بالخاصه کلمات و اصطلاحات بیگانه و در عوض بکار بردن لغات و اصطلاحات مروج زبان ملی پښتووفارسی کشور نشر مضامین مفید مطابق مسلک هر روزنامه ، جریده ، مجله ، حسن صحافت ، ثقافت ، انکشاف و بلند بردن سطح نشراتی بعموم دوایر وموسسات نشراتی مملکت رهنمایی و مساعدت های لازمه بعمل آمده است .
- ۲ - راجع به نمایش فلمها و درامهای مفید ، اخلاقی ، اصلاحی ، اجتماعی ، انتباهی از طرف سینما ها و تیاتر ها بادوایر سینما ها و تیاتر ها همکاری شده است .
- ۳ - در سال گذشته مطابق قانون مطبوعات به (مرستون تیاتر) و سرکس های موسوم به (ژوند سرکس) (خانلوب سرکس) و کورس « رادیو تخنیکي » انجنیر امان نادری اجازه نمایش و تاسیس داده شده است .
- ۴ - بمقصد حفظ تعمیم و بسط هنر و انکشاف مزید سازوآواز و موسیقی ملی تمام مالکان کافی ها و رستورانها توصیه و تشویق شده اند تا در کافی ها و رستورانهای خود همیشه از ریکارد های سباز آواز و آهنگ های هنرمندان وطن استفاده نمایند .
- ۵ - تمام تجار و واردکنندگان ریکارد های ساز و آهنگ های خارجی رهنمایی شده اند تا از تورید ریکارد های خلاف مصالح و آداب و اخلاق اجتماعی مردم ما خود داری نمایند .
- ۶ - بااثر مراجعه برخی از موسسات داخلی و خارجی معلوماتی نسبت به تعداد تیراژ و غیره خصوصیات روزنامه ها ، جراید و مجلات منتشره کشور تهیه و بدست رس شان گذاشته شده است .
- ۷ - يك تعداد کافی فوتو های رجال برجسته کشور با مناظر طبیعی و تاریخی مملکت از طرف شعبه مراقبت درمطبعه دولتی طبع و به تمام مدیریت های مطبوعات ولایات ارسال گردیده تا عوض عکسها و مناظر خارجی کافی ها بقیه در صفحه (۱۱۲)

بقیه صفحه ۷۱ - مربوط اجراءات وزارت پلان

- ۲ - تحت پروگرام عادی ملل متحد: برای دواير مختلف ۱۲ نومتخصص بدست آمده است
- ۳ - تحت پروگرام اوپکس:
- ۴ - پروگرام یونیسف:
اداره یونیسف طبق گذشته معاونتهایش به افغانستان در ساحه های مختلف از طریق این شعبه ادامه داده است.
- ۵ - فند مخصوص:
کمکها و معاونتهای آن برای اکادمی تربیه مربیان و مکتب مخابرات و پروژه های سروی آب و خاک ادامه دارد.
- ۶ - ایکافی:

درمورد تثبیت شاهراه بین المللی از طریق راه هزاره جات مذاکرات جاری بوده و نظریه حکومت افغانستان از طرف مقامات مربوطه ملل متحد به دلچسپی مورد قبول واقع گردیده است.

- ۷ - کنفرانسها و سیمینارها:
از کنفرانسها و سیمینارها استفاده اعظمی شده و بعضاً نظر به قلت پرسونل از اشتراك در بعضی از سیمینارهای مذکور معذرت خواسته شد. همچنین از پروگرامهای بانک بین المللی و پروگرام غذایی جهان استفاده های لازمه جبهه تقویه بنیه مالی و پیشرفت پلانهای اقتصادی حاصل گردیده است.
- ۸ - امداد و معاونتهای حکومت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی:

تحت موافقتنامه همکاری دولت شاهی افغانستان و اتحاد شوروی که بتاريخ ۱۶ اکتوبر ۱۹۶۱ مطابق ۲۴ میزان ۴۰ بامضاء رسیده برای پروژههای معینه پلان پنجساله دوم اقتصادی افغانستان در سال ۴۳ بتعداد ۴۰ نفر تحت پروگرام تخنیکي و ۲۶ نفر زیر عنوان کلتوری جبهه تربیه در شقوق مورد نیاز دوايز باتحاد شوروی اعزام خواهند شد. در سال ۴۰ و ۴۱ بتعداد ۲۰۰ نفر و در سال ۴۲ بتعداد ۱۱۲ نفر تحت همین پروگرام جهت تحصیلات بلند تر باتحاد شوروی فرستاده شده است علاوه مقامات مربوطه اتحاد شوروی حاضر شده اند تا یکنعداد از پرسونل افغانی را که در حدود سه صد نفر بالغ میگردد (مربوط آن پروژه ها که از کریدت شوروی پیش برده میشود) مجاناً درمؤسسات شوروی تحت تربیه میگیرند که بدین ترتیب بایست مصارف زفت آمد پرسونلهای افغانی را مقامات مربوط افغانی بدوش داشته باشد.

امداد تخنیکي ایالات متحد امریکا:

بسیله پیشرفت انکشاف اقتصادی و نظر به روابط نیکی که بین حکومت افغانستان و ایالات متحد امریکا موجود است یکنعداد زیاد فیلوشپ و سکالرشپ وهمچنین عده قابل ملاحظه ازمتهخصان ومشاوران امریکایی بدسترس استفاده مقامات مربوطه حکومت افغانی گذاشته شده است.

پيسكور :

نظر به ضرورت دواير و حسن انجام وظيفه پرسونل پيسكور اضلاع متحد امريكا در شقوق مختلفه دسته سوم وارد افغانستان شده و دسته چهارم آن عنقريب وارد افغانستان خواهند شد كه به اين صورت مجموعاً پرسونل پيسكور به ۱۸۰ نفر بالغ ميگردد . تحت پروگرام فولبرايت ۱۸ فيلوشپ براي اشخاصيكه سمت معلمي را دارا باشند جبهه استفاده وزارت معارف تخصيص داده شده است .

ايشافونديشن : كي ، ير ، مديكو :

۱ مؤسسات فوق الذكر استفاده هاي زيادي براي دواير ذيعلاقه بعمل آورده شده و همچنان مقدمات استفاده در زمينه ادامه دارد .

چكو سلواكيا :

حكومت چكوسلواكيا باساس پروتوكل تاريخي ۳۰ دسمبر ۱۹۶۰ كه بين حكومتين افغانستان و چكو سلواكيا بامضاء رسیده معادل يكصد هزار پوند سترلنگك به افغانستان امداد تخنيكي داده كه يكعده متخصصان تحت همين پروگرام بدواير افغاني از قبيل سر طبابت بيمه صحي ما مورين وزارت زراعت ، فوايد عامه ، شركت ميوه كندهار ، فابريكه استخراج تيل مزارشريف و تيلفون اتومات قندهار وارد و مصروف كارميباشند .

آلمان :

از رهگذر كمكهاي حكومت فدرالي آلمان ۶۴ نفر متخصص وارد افغانستان گرديده و در شقوق مختلفه دواير دولتي مشغول كار ميباشند بهمين صورت بتعداد ده فيلوشپ جبهه تربيه جوانان افغاني ازحكومت مذكور براي افغانستان تخصيص داده شده كه بتاسي از آن بعضي اشخاص بمقامات مربوطه آلماني معرفي گرديده اند همچنان جبهه اجراء پروژه هاي معينه پلان پنجساله دوم مذاكرات بيشتري در زمينه همكاري جاري بوده و هيئاتهاي آلماني در مورد تثبيت پروژه هاي معينه همواره وارد كابل ميشوند .

پوليند :

طبق موافقتنامه حكومت پوليند و به سلسله امداد هاي تخنيكي آن عده از پرسونل پوليندي وارد افغانستان شده و بدواير مختلفه مصروف انجام كار ميباشند بر علاوه حكومت پوليند در سال جاري بتعداد ۳۰ فيلوشپ براي استفاده محصلان افغاني تخصيص داده است كه كانديد ها برحسب احتياج از پوهنتون ، وزارت معادن و صنايع و رياست وادي هيرمند بآنكشور معرفي شده اند .

فرانسه :

به سلسله امداد تخنیکي سال ۱۹۶۴ بتعداد ۲۹ فیلوشپ و سکالر شپ برای استفاده کانديد های افغانی اخذ شده و کانديد های مذکور معرفی گشته اند.

انگلستان :

حکومت برتانیه در سال ۱۹۶۴ تعداد زیادی از فیلوشپها را بغرض استفاده جوانان افغانی تخصیص داده اند که از فیلوشپهای مذکور نظر بااحتیاج استفاده بعمل آمده است .

یوگوسلاویا :

از طریق همکاریهای تخنیکي حکومت یوگو سلاویا بتعداد ده فیلوشپ تخصیص داده شده است که کانديد های دواير نیز بمقامات مربوطه یوگوسلاویا باساس فیلوشپهای تخصیص داده شده بآنحکومت معرفی شده اند .

هندوستان :

حکومت هندوستان از راه امداد تخنیکي خویش یکتعداد فیلوشپها را در رشته های معین بغرض استفاده جوانان افغانی تخصیص داده است که کانديد های افغانی تحت این فیلوشپها بمقامات مربوطه هندوستان معرفی و اعزام آن مملکت شده اند .

(ختم)

د داخلې وزارت تشکيل

د وزارت کفيل
 معين
 ښاغلي دکتور عبدالقيوم
 « غلام احمد پوپل »

ښاغلي دکتور عبدالقيوم
 د داخلې وزارت کفيل

مدعي العموم
 د مخصوص قلم مدير
 د اطلاعات اخیستلو مدير
 « عبدالوهاب »
 « نظر محمد اخځ »
 « محمد سعيد »

اداري رئيس
 ميرامان الدين انصاري

مرستيال
 د مامورينو مدير
 « محمد حنيف »

د محاسبی مدير
 د بودجی مدير
 د آرشیف مدير
 د خدماتو مدير
 د دفتر داری مدير
 « عبدالرشید »
 « گل محمد »
 « عبدالسمع فضيلت »
 « عبدالرؤف »
 « محمد اکرم »

د احصایی لوی مدير
 د سجل د ثبت مدير
 « فقير محمد دیوه گلی »
 « نظر محمد »

د مرکزی احصایی مدير
 د ناقلینو مدير
 د پلټنی لوی مدير
 د محاکماتو مدير
 « گل محمد »
 « فیض محمد »
 « عبدالرؤف وپسا »
 « نور محمد »

د پلان رئيس

مرستيال
 غړی
 ښاغلي محمد گل وردک
 ۹ تنه

د هیواد د ۲۹ ولایاتو والیان او مرستیالان

د کابل والی
 مرستيال
 ښاغلي دکتور محمد رسول تره کی

د کندهار والی
 مرستيال
 ښاغلي محمد صديق
 « حیات الله »

د هرات والی
 مرستيال
 « عبدالکریم حکیمی »
 « عبدالمالک »

د بلخ والی
 مرستيال
 « عزیز محمد الکوزی »
 « غلام دستگیر « عمر »

د کندز والی
 « تورن جنرال عبدالکریم سراج »

.....	مرستيال
ښاغلي دكتور محمد عمر وردك	د ننگرهار والي
.....	مرستيال
« تون جنرال محمد حسين عبدالقدير محمد هاشم صافي	د پكتيا والي مرستيال د بغلان او پلخمرې والي مرستيال
ښاغلي نثار احمد شيرزي « تاج محمد وردك « انجنير احمد الله « عبدالله غوث « سيد احمد شاه هاشمي	د بدخشان والي مرستيال د جوزجان والي مرستيال د فارياب والي مرستيال
ښاغلي عبدالعزيز ښاغلي دكتور عبدالوكيل « سيد عباس « غلام حسين صافي	د فراه والي د هلمند والي مرستيال د زابل والي مرستيال
ښاغلي محمد شريف « عبدالرسول پشتون « روشندل وردك	د غزني والي مرستيال د ارزگان والي مرستيال
ښاغلي عبدالباقي يوسفزي	د ميدان او وردك والي مرستيال د لوگر والي
ښاغلي محمد حسن « مير امين الدين انصاري	مرستيال د پروان والي مرستيال
ښاغلي عبدالقيوم عطايي	د تخار والي مرستيال
ښاغلي سيد بهاء الدين مجروح	د كاپيسا والي مرستيال
ښاغلي دگروال عبدالرحيم ناصري	د كتر والي مرستيال
ښاغلي دين محمد دلاور	د غور والي

.....	مرستیال
.....	د بامیانو والی
.....	مرستیال
.....	د بادغیس والی
.....	مرستیال
.....	د سمنگان والی
.....	مرستیال
.....	د لغمان والی
.....	مرستیال

فعالیت‌های وزارت داخله

ښاغلی دکتور محمد يوسف صدر اعظم در بهار سال ۱۳۴۲ ضمن اعلامیه چهار فقره‌یی خویش که خطوط اساسی و پالیسی حکومت را تشریح می نمود گفت : در طرز اداره مملکت به منظور تطبیق دیموکراسی تحولات اساسی و مناسب وارد خواهد گردید .

در قسمت پیشبرد مفکوره تحول اجتماعی از لحاظ وظایف مختصی که بوزارت داخله تفویض گردیده است اعلامیه حکومت جدید اهمیت خاصی دارد و ازین نگاه وزارت داخله خویشتن را مکلف می پندارد که در ترتیب و تمیۀ چوکاتی که در احاطۀ آن مفکوره تحول را تامین میتوان کرد مبادرت و اقدام نماید . همچنانیکه حکومت مرکزی به تمام مردم این کشور در راه طرح و عملی ساختن پروگرام های اصلاحی مسئولیت دارد حکومت های ولایات بحیث نمایندگان حکومت مرکزی در این مجاهدات مسئول و مکلف می باشند . هر یک از آنها در مناطق مربوطه خود از فاصله نزدیک با مردم در تماس میباشد و عملی ساختن پروگرام های اصلاحی در تجزیه بهایی بدست ایشان میباشد بعقیده وزارت داخله

چوکات سابقه و طرز اداره و تقسیمات ملکیه در بر آوردن این تکالیف باندازه مطلوب مؤثر تلقی نمیتوانست شد از همین جهت وزارت داخله مطالعه تقسیمات ملکیه را بحیث قسم نخستین تحول لازمی شمرده و ریاست پلان اینوزارت را مؤظف ساخت تا موضوع را تحت مطالعه و بررسی عملی قرار دهد در نتیجه مطالعاتیکه بعمل آمد پروژه تقسیمات ملکی به پایۀ اکمال رسیده و در تمام مملکت مورد تطبیق قرار گرفت .

در ظرف ۳۰ سال اخیر کشور عزیز ما در ساحه حفظ امنیت موفقیت های شایانی را بدست آورده است و از همین لحاظ است که اکنون کشور ما خویشتم را بسوی يك سیستم دیموکراسی در ساحه اداری و اجتماعی در حرکت مییابد .

اگر مفهوم و مفاد دیموکراسی عبارت از حکومت مردم توسط مردم برای مردم باشد ما باید سعی ورزیم که مردم بقدر کافی باساس بصیرت و از طریق احترام به قانون در تعیین مقدرات خود سهم بگیرند .

باروی کار آمدن قانون اساسی جدید تطبیق و تعامل انتخابات روی پرنسیپ های مختص دیموکراسی از طرف مردم امریست که بدون آمادگی کافی از لحاظ تنویر افکار عامه امکان ندارد لهذا برای تأمین این مطلب ولس والیهها ووالیهها در رهنمایی مردم مسئولیت های بزرگی را بعهده دارند .

تقسیمات ملکیه سابقه مابه نحوی بود که رقابت وسیع و بی پایان بحیث واحد های اداری قرار یافته بعضی از ولایات موجوده باندازه وسیع بود که بهمان وسعت و پیمانان در دنیا کشور های مستقل بحیث اعضای ملل متحد وجود دارند موانع طبیعی از قبیل جبال شامخ دره های تنگ و دشت های بی پایان از لحاظ ترانسپورت و مخابرات مشکلات زیادی را به میان می آورد .
یکنفر نایب الحکومه باوسایل ووسایطی که بدست داشت ناممکن بود از اوضاع مردم بررسی کامل و مؤثر بکه برای تعمیم تحولات اجتماعی لازمی شمردی میشود بعمل بیاورند .

حجم و پیمانان مصروفیت های نایب الحکومه ها تحت شرایط سابقه باندازه بود که به مشکل میتوانستند بعراض و شکایات مردم رسیدگی بتوانند که در نتیجه جنبه های عرفانی و اجتماعی مردم از محراق توجه شان دور می ماند .
اصلاح، حاکم اعلی، نایب الحکومه ، حاکم کلان ، علاقه دار و غیره با روحیه دیموکراسی موافق نبود به مجردیکه این اصطلاحات بر زبان می آمد مفکوره حاکمیت محکومیت فوری در ذهن خطور میکرد و بعید نبود که در نتیجه اینگونه تصورات اعمال و کردار نیز نمایلاتی مغایر برنسیب های دیموکراسی سوق یابد حالانکه یکنفر حاکم بایست خدمتگار مردم بوده و به مصالح آنها زحمت گمارد .
این اصطلاحات بایستی بروفق ذهنیت معاصر تعدیل و تفاوت های که ازین رهگذر وجود دارد از بین برداشته میشود .

در تقسیمات ملکیه سابقه بعد از فواصل و موانع طبیعی بین محالات مسکون اطراف و مراکز حکومت در اکثر جایها به نحوی بود که مردمان برای اجرای کارها و رفع مشکلات و شکایت های شان بایستی مسافه های زیاد را طی می نمود که نه تنها خستگی جسمی و فزیک را بر مردم تحمیل میکرد بلکه ضیاع وقت و مصارف هنگفتی را بربیک کتله ناتوان و فقیر پهن میساخت .
بطور کلی تجدید نظر تقسیمات ملکی بمنظور تسهیل اداری است تا از یکطرف

حکام ولایات بتوانند بانکشاف جامع مردم در ساحات عرفانی ، اقتصادی ، اجتماعی صحی و عمرانی توجه بیشتر و خوبتر معطوف دارند و از طرف دیگر مردم تکلیف و مسئولیت های خود را از قبیل تحویل مالیات ، احضار مکلفیت عسکری و غیره به نحو آسان تری انجام دهند و شکایت و دعاوی خود را از نظر رسیدن به محاکم و مراکز حکومت مربوطه بدون ضیاع وقت تحمیل مصارف بیجا و خستگی جسمی رفع نمایند .

طرز تشکیلات اداری مملکت :

- ۱ - تقسیم کشور به ۲۹ واحد اداری که هر واحد توسط والی اداره گردد . برای امداد والی ها در ولایات یکنفر معاون بنام مرستیال تعیین شده است .
- ۲ - انقسام واحد اداری بالنوبه به ولسوالی های درجه اول، دوم، سوم، چهارم که هر کدام آن دارای محاکم عدلی و ابتدایی و شعبه مالیاتی باشند مسئول بوده و صرف از لحاظ تناسب رقبه و نفوس منطقه خود در رتبه و معاش از هم تفاوت می توانند بود .
- ۳ - از بین بردن حکومت کلان که کدام نقش فعال نداشته صرف به حیث ارتباط بین حکومت محلی و مرکز ولایت کار میکرد .
- ۴ - از بین بردن علاقدهاری ها که فائد شعبه مالیاتی و محاکم عدلی بود و از این لحاظ وجود شان متضمن کدام منطق صحیح بنظر نمیخورد این منظور البته به مراحل انجام خواهد یافت در مرحله اول علاقدهاری ها درجه اول به ولسوالی درجه چهار از روی رقبه و نفوس ارتقاء یابد و علاقدهاری درجه دوم عجزاً بحال سابق بوده و وزارت داخله صلاحیت دارد که در آینده برحسب ایجاب و لزوم علاقدهاری های مذکور را بتدریج به حکومت تعدیل و یا به ولسوالی قریب تر ملحق نماید .
- ۵ - اختیار و انتخاب اصطلاحات جدید برای حکام و واحدهای اداری بشرح ذیل .

۱ - والی

۲ - ولسوال

۳ - ولایت

۴ - ولسوالی

تأثیرات تقسیمات ملکی بر دیگر وزارت خانها :

درین شك نیست که تقسیمات جدید بر تشکیل و پیمانہ فعالیت های وزارت خانهای دیگر تأثیرات مستقیمی را وارد خواهد کرد برای معلوم نمودن نظریه وزارت خانهاییکه ازین تعدیل متاثر میشوند طی مجالس بانمایندگان وزارت های ذیعلقه مذکور مذاکره و مفاهمه بعمل آمد رویهمرفته نمایندگان وزارت خانهای که از تعدیل فوق الذکر متاثر میشوند تعدیلات متذکره را به منظور بهبود و اصلاح امور به نظر نیک تلقی و از آن طرفداری نموده اند .

تقسیمات ملکی جدید از لحاظ تشکیل برای مردم رفاه عمومی را تولید کرده

و از مشکلات شان جلوگیری میکند البته وزارت عدلیه هم درین راه همکاری بزرگی نموده است و دیگر وزارت خانه ها نیز برای رفاه و آسایش و پیشرفت و ترقی مردم نمایندگان خود را مؤظف و اعزام میدارند تا از مشکلات کار مردم کاسته شود .

وزارت داخله قوانین انتظامات را که برای پیشرفت امور است تحت تدقیق قرارداد البته بعد از آنکه مراحل قانونی خود را بسیماید برای مزید معلومات همگان نشر خواهد شد .

افغانستان به ۲۹ واحد اداری انقسام یافت :

با تکمیل پروژه جدید تقسیمات ملکی کشور تیناغلی دکتور عبدالقیوم کفیل وزارت داخله تشکیلات جدید اداری مملکت را بتاريخ ۲۷ برج حوت ۱۳۴۲ چنین اعلام کرد .

افغانستان سر از اول ماه حمل ۴۳ به ۲۹ واحد اداری که هر کدام آن ولایت بوده و در رأس آنها يك والی قرار خواهد گرفت انقسام مییابد وزارت داخله تشکیلات ۲۹ ولایت را تکمیل کرده و سر از اول حمل تشکیلات جدید تدریجاً عملی خواهد شد .

وی گفت: وزارت داخله برای تأمین این مفکوره به استشارة نمایندگان شورای ملی قائب الحکومه ها حکام اعلی اراکین مجرب و سابقه دار وزارت داخله که سالیان متمادی در اطراف و ولایات کشور کار کرده و از نزدیک با مردم در تماس بوده اند مطالعات لازمه نموده تجدید نظر در تقسیمات ملکیه محض برای آن عملی میگردد تا مشکلات مردم از لحاظ رسیدن به محاکم عدلی و تحویل مالیات مرفوع گردیده و والی ها به جنبه های انکشافی و پیشرفتهای خوب تر و موثر تر بدل مساعی و توجه بتوانند کرد .

کفیل وزارت داخله گفت: شک نیست که رقبه واحد های اداری به این رسیدگیها تناسب مستقیم دارد هر قدر رقبه ها بیشتر است به همان اندازه پیمانۀ رسیدگی کمتر خواهد شد .

تقسیمات ملکیه جدید کشور عبارت است از ولایت کابل ، ولایت وردک و میدان ، ولایت لوگر ، ولایت پروان ، ولایت کاپیسا ، ولایت بغلان ، ولایت بامیان ، ولایت کندوز ، ولایت سمنگان ، ولایت بلخ ، ولایت بدخشان ، ولایت تخار ، ولایت جوزجان ، ولایت فاریاب ، ولایت بادغیس ، ولایت هرات ، ولایت فراه ، ولایت غوروات ، ولایت ارزگان ، ولایت هلمند ، ولایت چخانسور ولایت کندهار ولایت زابل ، ولایت غزنی ، ولایت کتواز و ارگون ، ولایت پکتیا ، ولایت ننگرهار ، ولایت کنر ها ، ولایت لغمان .

با اعلامیه فوق تشکیلات جدید اداری مملکت از تاریخ اول حمل ۴۳ در تمام مملکت مورد تطبیق قرار گرفته و ولایات جدیدی بعد دیگری افتتاح گردید در مورد انتخاب والیان جدید وزارت داخله عقیده دارد تا زمانیکه والیان منور

تعلیمیافته و باکفایت در راس ولایات تعیین نگردند تشکیلات جدید بمفهوم واقعی خویش تطبیق نگردید، و نمیتوان به فواید اساسی آن امیدوار بود . بنابراین به اساس پرنسیپ فوق وزارت داخله حتی المقدور کوشید تا اشخاص منور با تجربه و باکفایتی را در راس ولایات تعیین نماید .

اجراءات مدیریت عمومی احصاییه :

۱ - تدقیقاتیکه از لحاظ اصول و قواعد احصاییوی بعمل آمده تزیاید نفوس در افغانستان به حدود دو فیصد در سال تخمین میشود به ترتیب ذیل .

۲ - فیصدی تولدات در سال تخمین ۹۸ - ۲

فیصدی وفیات « » ۱۵ - ۱

۸۳ - ۱

قرارفوق تولدات بعد از وفیات ۱۸۳ر که تقریباً دو فیصد در سال تزیاید نفوس تخمین میشود .

۳ - تعداد گروپهای نفوس شماری در ولایات غزنی و ورزگان .

الف : در ولایات غزنی چهار گروپ فعلا مشغول نفوس شماری و توزیع تذکره میباشند
ب : در ولایات ارزگان پنج گروپ فعلا مشغول نفوس شماری و توزیع تذکره میباشند
در قسمت طرح و تدقیق پروگرام های اصلاحی از طرف ریاست پلان تحقیق و مطالعه میشود چنانچه در این باره از طرف دوفنر متخصصان خارجی همکاری و کمک میشود

همچنان این ریاست از بدو تاسیس تاحال موفق شده است تا بیست نفر از صاحب منصبان پولیس را به شقوق مختلفه پولیس به آلمان و یکنفر در رشته پلان گذاری به بنکاک اعزام نماید .

علاوتاً در نظر دارد ده نفر دیگر از ماموران خود را جهت تحصیلات عالی و مطالعه در رشته های اداره عامه و اداره حکومت های محلی به ایالت متحد امریکا و ممالک اروپایی اعزام کند

همچنان در طول همین سال سه نفر را جهت استفاده از بورس های جمهورییت عربی متحد به آنکشور و چهار نفر دیگر را جهت تحصیل در رشته احصاییه به اتحاد شوروی اعزام خواهد نمود .

د مالی وزارت تشکیل

ښاغلی سید قاسم رښتیا
« محمد انور ضیایي »

د مالی وزیر ښاغلی سید قاسم رښتیا

ښاغلی عبدالغنی
« محمد اکبر اعتمادی »
« عبدالغفار »
« ضیا همایون نورزی »

« محمد نسیم »
« خواجه حسام الدین »
« غلام عثمان »
« نور محمد »
« عبدالغفار »
« عبدالقدیر »
« محمد آصف »
« عبدالغنی »
« محمد عثمان »
« یار محمد »
« عبدالعلی »
« محمد آجان »

وزیر
معین

مشاور

ښاغلی عبدالوهاب حیدر
« محمد آصف یوبل »
« رسول داد »
« میر عبدالصمد واعظی »
« اکبر شمسرتانی »
« محمد کبیر عبرت »
.....

د اداری رئیس

مرستیال
مامورینو مدیر
د اداری بودجی مدیر
د محاسبی مدیر
د حوالجاتو مدیر
د کنترول مدیر
د دفتر داری مدیر
د آرشیف مدیر
د پانو حفظی مدیر
د خدماتو مدیر
د خدماتو دتہیہ مدیر

د خزانو رئیس

مرستیال
د مرکزی خزانو مدیر
د مرکزی خزانو مدیر
د مرکزی خزانو دپور مدیر
د صکوکو مدیر
د تادیاتو لوی مدیر
مرستیال
د گروپ مدیر
د گروپ مدیر
د گروپ مدیر
د گروپ مدیر
د گروپ مدیر

د گروه مدیر	د گروه مدیر
د گروه مدیر	د گروه مدیر
د اسعارو مدیر	د اسعارو مدیر
د تادیاتو د وارداتو مدیر	د تادیاتو د وارداتو مدیر
د دولتی تصدیولوی مدیر	د دولتی تصدیولوی مدیر
مرستیال	مرستیال
مرستیال	مرستیال
مدیر	مدیر
د بودجی رئیس	د بودجی رئیس
مرستیال	مرستیال
د تدقیق مدیر	د تدقیق مدیر
د تدقیق مدیر	د تدقیق مدیر
د تشکیل او اداری مدیر	د تشکیل او اداری مدیر
د تشکیل او اداری مدیر	د تشکیل او اداری مدیر
د پلان او اداری مدیر	د پلان او اداری مدیر
د پلان او اداری مدیر	د پلان او اداری مدیر
د تحلیل لومړی مدیر	د تحلیل لومړی مدیر
د تحلیل لومړی مدیر	د تحلیل لومړی مدیر
د تحلیل لومړی مدیر	د تحلیل لومړی مدیر
د تحلیل دوهم مدیر	د تحلیل دوهم مدیر
د تحلیل دریم مدیر	د تحلیل دریم مدیر
د تحلیل دریم مدیر	د تحلیل دریم مدیر
د محاسبانو رئیس	د محاسبانو رئیس
مرستیال	مرستیال
د کنترول مراقبت مدیر	د کنترول مراقبت مدیر
مرستیال	مرستیال
مرستیال	مرستیال
د آوانسی مدیر	د آوانسی مدیر
د تصفیہ مدیر	د تصفیہ مدیر
د دوم گروه	د دوم گروه
د قطعی حساب مدیر	د قطعی حساب مدیر
د عوایدو رئیس	د عوایدو رئیس
مرستیال	مرستیال
د عوایدو مدیر	د عوایدو مدیر
د متفرقه وارداتو مدیر	د متفرقه وارداتو مدیر
د مواشی او خمکی مدیر	د مواشی او خمکی مدیر
د مراقبت او راپور مدیر	د مراقبت او راپور مدیر
د مراقبت او راپور مدیر	د مراقبت او راپور مدیر

د بناغلی حاجی محمد شریف
 « فیض محمد فرید
 د بناغلی سید هاشم
 « سیف الدین
 « خواجه محمد عزت
 « عبدالغفار
 « حبیب الله
 « محمد آصف نثار
 « یار محمد
 « عبدالحکیم حمیدی
 « عبدالرحمن سپیمی
 « عبدالقدوس
 « محمد افضل
 « عبدالنهی
 « محمد سلیمان
 « ولی محمد
 « محمد یحیی
 « محمد امین
 « میر ضیاالدین
 « عبداللطیف
 « محمد سرور
 « فتح محمد

 « دکتور محمد یونس بابری
 « عبداللطیف
 « محمد اکرم
 « غلام احمد
 « عطا محمد
 « عبدالمنان
 « محمد یونس
 « غلام رضاء
 « شیر بهادر افریدی
 « شمس الذاکر اکر کاظمی
 « میر عین الدین
 « پاینده محمد
 « محمد رحیم
 « عبدالغفور

د خارجي کنترولو مدير	د املاکو رئيس
د تمرکز مدير	مرستيال او د مساحت مدير
د خارجي مالياتو مدير	د ځمکو مدير
د مالياتو داخلي مدير	د گمرکاتو رئيس
د املاکو رئيس	مرستيال
مرستيال او د مساحت مدير	د گمرکاتو د مراقبت مدير
د ځمکو مدير	پلټونکي
د گمرکاتو رئيس	پلټونکي
مرستيال	پلټونکي
د گمرکاتو د مراقبت مدير	د تهیه مدير
پلټونکي	د تفاعد رئيس
پلټونکي	د محاسبی مدير
د تهیه مدير	د اداري مدير
د تفاعد رئيس	د صکوکو رئيس
د محاسبی مدير	د مراقبت غړي
د اداري مدير	د مراقبت غړي
د صکوکو رئيس	د مراقبت غړي
د مراقبت غړي	د صکوکو مدير
د مراقبت غړي	د خدماتو مدير
د صکوکو مدير	د پلټني رئيس
د خدماتو مدير	غړي
د پلټني رئيس	د املاکو د مرکزي تصفيي د رياست
غړي	مرستيال

د املاکو د مرکزي تصفيي د رياست

مرستيال

د ولاياتو مستوفيان :

د کابل ولايت مستوفي	د کابل ولايت مستوفي
د کندهار ولايت مستوفي	د کندهار ولايت مستوفي
د هرات ولايت مستوفي	د هرات ولايت مستوفي
د بلخ ولايت مستوفي	د بلخ ولايت مستوفي
د بغلان او پلخمری ولايت مستوفي	د بغلان او پلخمری ولايت مستوفي
د غزني ولايت مستوفي	د غزني ولايت مستوفي
د میدان او وردک ولايت مستوفي	د میدان او وردک ولايت مستوفي
د پروان ولايت مستوفي	د پروان ولايت مستوفي

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د املاکو د مراکز مدير

د ارزگان ولایت مستوفی	ښاغلی عبدالفتاح
د زابل ولایت مستوفی	« غلام محی الدین
د کندز ولایت مستوفی
د تخار ولایت مستوفی	ښاغلی محمد امان
د بدخشان ولایت مستوفی	« محمد یوسف
د بامیان ولایت مستوفی	« دکتور محمد اسمعیل چهلتن یار
د فراه ولایت مستوفی
د چخانسور ولایت مستوفی	ښاغلی عبدالحکیم
د بادغیس ولایت مستوفی
د لغمان ولایت مستوفی	ښاغلی محمد غوث علیزو
د کنړو ولایت مستوفی
د ننگرهار ولایت مستوفی	ښاغلی محمد ایوب هوتکی
د پکتیا ولایت مستوفی	« صالح محمد
د ارگون او کتواز ولایت مستوفی
د فاریاب ولایت مستوفی	ښاغلی محمد شریف
د کاپیسا ولایت مستوفی	« عبدالحکیم
د جوزجان ولایت مستوفی	« غلام حضرت
د سمنگانو ولایت مستوفی	« محمد یوسف سلیمان
د غوروات ولایت مستوفی	« غلام فاروق
د هلمند ولایت مستوفی	« عبدالغفور
د لهوگردو ولایت مستوفی	« عبدالعزیز

فعالیت‌های وزارت مالیه

وزارت مالیه در مدت سالیکه از سنبله ۴۲ الی سنبله ۴۳ ادامه داشت به تنظیم قانون مالیات بر عایدات و مطالعه عمیق طرز اخذ بعضی از انواع مالیات، تنظیم حسابات و تعمیم طرز جدید محاسبه (مضاعف) و توزیع تخصیصات در اوقات معینه ریفورم معاشات مامورین و مستخدمین دولت ضرب و بدوران انداختن مسکوک جدید و تنظیم امور خزاین و مطالعه و کنترل وضع مالیی کشور رساندن افراد در شقوق محاسبه و بودجه و سایر شقوق مربوط، تنظیم امور گمرک، بازرسی از اظهارنامه‌های املاکی و نصفیه بقایای تهیه و مراقبت و نظارت از اوضاع تصدیها و تنظیم و تقویه خزینه تقاعد و تنظیم امور غله و سایر امور اصلاحی پرداخته است.

مختصر اجراءات این وزارت را در مدت متذکره امور آتی تشکیل میداد :
قانون مالیات بر عایدات که از چندی مورد مطالعه متخصصان و اشخاص باتجربه در امور مالی کشور، قرار داشت در سنبله سال ۴۲ تحت تدقیق

کمسيون بودجه و مالي شورايملی قرار گرفت و تاکنون نیز مورد غورمقامات تقنينيه مياشده . عوايد دولت در سال گذشته مبلغ ۵۰۳۳ ميليون افغاني پيش بينی گرديده بود . مبلغ پيش بينی شده يکصدمليون افغاني از درك ماليه مازاد اراضي و يکصدمليون افغاني از منابع جديد محصول اجناس صادراتی و پنجصدمليون افغاني از ماليه و تکس اسعار و تکس اموال صادراتی موجود گدامهای خارج و داخل ، و يکصدم و چهل ميليون افغاني از فروش جايداد املاک اضافه جريبی دولت ، و دوصدم پنجاه ميليون افغاني از عوايد تصديها از بابت قرضهای سالهای گذشته و مدرک مفاد حصه دولت همچنان پنجصدم ميليون افغاني استقراض از د افغانستان بانک و مبلغی بنام کمک قروض دول دوست خارجي پيش بينی شده بود . در سال ۴۲ وزارت ماليه مؤفق شد مبلغ پيش بينی شده را در ظرف سال مذکور تحصيل نمايد .

مقدار تحصيلات عوايد در سال ۴۲ بالغ بر مبلغ ۱۱۰۹۱۱۰۳۱۰۹۵۳۱۶۶۴ افغاني شده است . در حالیکه پنجصدمليون افغاني قرضه د افغانستان بانک در مجموعه تحصيل شده فوق شامل نمياشده . از مدرک ماليه مازاد اراضي ، فروش املاک اضافه جريبی در سال ۴۲ نظبارقام پيش بينی شده تحصيلات قابل توجه به علت عدم آشنایی مردم به فورمه املاکی دولت بعمل نيامده بود ، اميد ميرود که درسال ۴۳ توزيع فورمهای املاکی بکلی تکميل و مردم بتواند بدون احساس کدام مشکلات مقررات وضع شده را تحت تطبيق قرار دهند مبلغی که بنام محصول صادرات گمرک پيش بينی شده بود ، نظر به تجديد نظر در حصه افزايش محصول مذکور مبلغ پيش بينی شده در سال ۴۲ زير تحصيل گرفته نشده و پنجصدمليون افغاني از مدرک تکس اسعار و تکس بالای اجناس صادراتی تحصيل گرديده است .

در تحصيلات عوايد سال ۱۳۴۲ بستناسب تحصيلات سال ۱۳۴۱ مبلغ ۱۵۲۶۰۷۶۲۸۹۴۵ افغاني افزايش بعمل آمده که بروی ارقام افزود شده ميتوان گفت گراف تحصيلات عوايد سال ۴۲ نظر به مبالغ تحصيلات چند سال آخر بلند تر مياشده .

در سال ۴۳ عوايد دولت مبلغ ۴۲۹۴۸۵۰۰۰۰ افغاني در بودجه پيش بينی گرديده که از منابع آتی بدست آورده ميشود .

الف - از درك عوايد عادی مبلغ ۲۸۶۷۰۰۰۰۰۰ - افغاني

ب - عوايد منابع جديد مبلغ ۱۳۸۸۵۰۰۰۰۰ - افغاني

ج - از درك فروش املاک و اضافه جريبی و تحصيل ببقايا و غيره -

۲۸۹۰۰۰۰۰۰ - افغاني

۴۲۹۴۸۵۰۰۰۰ - افغاني

تحصيلات حقیقی عوايد الی اخیر برج جوزا در سه ماه اول امسال عبارت از مبلغ ۱۶۱۷۲۷۷۵۰۴۵۸۶۱۶ - افغاني می باشد که این تحصيلات نظر به سه ماه سال ۴۲ مبلغ ۹۶۱۷۵۷۵۰۲۵۱۸۷۵۷۵ - افغاني زيادتر است . و این رقم نويد ميدهد که تحصيلات در سال ۴۳ به اساس ارقام تخمين شده مورد تحصيل قرارخواهد گرفت .

در اخیر سال ۴۲ مجموع مایقات وارداتی بالغ به مبلغ ۱٫۹۸ میلیون افغانی بوده و مبالغه‌یکه از این مدرک تحصیل شده عبارت از تقریباً ۴۸ میلیون افغانی میباشند .

موضوع طرز تحصیل مالیه مواشی که تاکنون در مجالس مقننه فیصله قطعی بخود نگرفته و تحت غور دولت قرار دارد و فعلا مالیه مواشی طبق گذشته بر اساس هست و بود تحصیل میشود .

از مالیات عواید انفرادی و مستخدمان خارجی مقیم کابل از اول سنبله ۴۲ الی آخر سرطان ۴۳ مبلغ ۱۰۴۸۱۶۶۱۹ افغانی تحصیل و تحویل خزانه دولت گردیده است .

پولهای مورد نیاز دوایر دولت چه از درک مصارف افغانی و چه مصارف اسعاری همه وقت از طریق خزاین وزارت مالیه پرداخته شده است چنانچه در ۱۲ ماه سال ۴۲ مبلغ ۴۳۶۴۰۵۱۰۵۰۴۵۰۵ افغانی و در سه ماه اول برای ولایات و در چهار ماه اول سال ۴۳ برای دوایر مرکزی جمعاً مبلغ ۱۰۵۱۷۴۸۳۰۳ افغانی و نیز در ۱۲ ماه سال گذشته از درک وجوه اسعاری مبلغ ۳۵۸۷۸۷۹۲ دالر و در سال ۴۳ تاکنون مبلغ ۱۰۶۴۱۷۵۴۴ دالر تادیه گردیده است ، عوایدی که تاکنون تحصیل و تحویل خزاین دولت گردیده است در ۱۲ ماه سال ۴۲ مبلغ ۳۴۳۸۶۰۳۶۲۰ افغانی و عواید چهار ماه اول سال ۴۳ شعبات مرکز و سه ماه ولایات جمعاً مبلغ ۷۵۶۲۹۵۶۴۱ افغانی و عواید اسعاری از نواحی مختلف در ۱۲ ماه سال ۴۲ مبلغ ۴۴۴۴۸۱۷۲ دالر و عواید اسعاری سال ۴۳ از درک های مختلف تا اخیر ماه سرطان مبلغ ۱۳۸۴۳۱۷۵ دالر بوده است . علاوه بر امور فوق‌الذکر جهت رفع نیاز مندیهای اهالی کشور از ناحیه داد و ستد پولی و به علت قلت پول در بازار وزارت مالیه مسکوک پنج افغانیگی را که از هر لحاظ مرغوب و مطلوب است ضرب نموده و در ماه میزان ۴۲ الی اخیر اسد ۴۳ به تعداد ۶۰۶۸۸۶۷ قطعه ورق اوراق بهادار را که قیمت آن معادل ۱٫۶۸۸۸۰۳۳ افغانی می شود طبع و بدوایر نیازمند توزیع کرده است . و نیز از طریق مطبعه سنکوک از اول سال ۴۲ الی اخیر اسد ۴۳ ، ۳۲ قلم اسناد و اوراق و دفاتر قیمت ۵۰۰۰۰۰۰۰ طبع و توزیع گردیده است .

طرز جدید محاسبه مضاعف که اکنون در کلیه دوایر مرکز و ولایات تحت تطبیق می باشد بصورت مؤفاننه پیش برده میشود و هیأت‌های حسابداری وزارت مالیه همه وقت توأم با منخصص محاسبه از جریان تطبیق طرز مذکور در دوایر بازدید کرده و نواقصی را که از طرز اجرای آن مشاهده میکنند برفع آن کوشیده و محاسبان را پیش از پیش از راه تدویر کورسها و غیره به تطبیق صحیح آن وا داشته است .

جهت تطبیق دفتر کبیر که از رکن مهم طرز محاسبه مضاعف می باشد تدابیری اتخاذ گردیده و در اخذ راپورهای مصارف جهت درج در این دفتر اقدامات جاری بعمل آمده است .

مصارفیکه از بودجه عادی در هفت ماه اخیر سال ۴۲ بعمل آمده بصورت یقین و تخمین عبارت از مبلغ ۱۰۷۰۶۵۹۸۰۴ افغانی و مصارف بودجه انکشافی در هفت ماه مذکور بصورت یقین و تخمین عبارت از مبلغ ۱۰۷۱۷۶۵۴۰۱-افغانی است .

و همچنان مصارفیکه در پنج ماه اول سال ۴۳ از بودجه عادی بعمل آمده عبارت از مبلغ تخمین ۷۱۱۱۴۷۴۴۶ افغانی و مصارف انکشافی در پنج ماه مذکور عبارت از مبلغ تخمین ۴۴۷۵۶۵۳۱۳۰۰ افغانی است تحصیل و تصفیه بقایای گذشته نیز کماکان امسال جاری بوده و از بقایای سالهای ۲۳ ، آخر سنبله ۳۸ مبلغ ۱۳۱۳۱۰۸ افغانی تحصیل و مبلغ ۲۱۲۱۳۴۸۲ افغانی دیگر بقرار اسناد مجری و معامله آن تصفیه گردیده است .

میزان تحصیل و تصفیه نقایای اسعاری تاکنون بالغ به ۳۸۳۳۸ پوند و ۱۲۱۶۵۵ دالر و ۲۷۷۹۳ - کلدار و ۱۳۷۱ فرانک و ۵۹۱۱۱ مارک میشود . از بقایای سال مالی ۳۸ - ۳۹ - الی سال ۴۱ تاکنون مبلغ ۲۸۰۷۰۰۱۷ افغانی تحصیل و مبلغ ۷۹۵۲۹۷۰۷۸ افغانی مجری و تصفیه گردیده است .

تنظیم و ترتیب و اجرای بودجه دولت اهمیت حیاتی داشته و از پرابلمهای بزرگ مالی و اجتماعی مملکت می باشد . در مملکت عزیز ما این امرحقیقت داشته و کوشش بعمل می آید تا بودجه دولت طوری ترتیب و تنظیم یافته اجرا گردد که از یکطرف در داخل توان و قدرت مالی مملکت بوده و ازطرف دیگر احتیاجات و نیازمندی مملکت را بر طبق پلان اقتصادی و مالی مرتب و بحسن صورت و بدون تاثیرات سؤ اقتصادی تکافو نماید و مسلماً اجرای این عمل ساده نبوده مطالعات و تتبعات زیادی را ایجاب مینماید ، وزارت مالیه از این نگاه برای اینکه بتواند مصارف بودجوی دولت را بصورت صحیح و بهتر تحلیل و تجزیه نموده و از مصارف اضافی و بیمورد جلوگیری بعمل آرد ؛ شعباتی را جهة انجام این کار گماشته است .

شعبات شش گانه تحلیل و اجراآت به اساس لایحه وظایف شروع به فعالیت نموده بودجه سال ۴۲ دوایر را مورد تحلیل و تجزیه قرار داده تخصیصات معینه شانرا صادر و توانسته اند که اساسات سیستم جدید بودجه را حتی الامکان عملی سازند . و تخصیصات بودجه انکشافی که در سابق بصورت احتمالی به دوایر مربوطه حواله داده میشد اکنون فورمه های انکشافی ترتیب و به تفریق پروژه تخصیصیه اجرا میگردد که در اینصورت سهولت لازمه از نگاه محاسبه و مصارف تحلیل و تجزیه بودجه انکشافی فراهم گردیده ، برای آنکه قیمت و مصارف یک پروژه بصورت واضح معلوم بتواند شد برای ثبت تخصیصات بودجه عادی و انکشافی دفتر لازمه ترتیب و تخصیصات اجرا شده در آن ثبت میگردد .

پیش بینی بودجه سال ۴۳ دوایر دولتی را پس از غور و تعمق کمیسیون های مربوطه و تحلیل و تجزیه لازمه مطابق به پیمانانه موازنه عواید در داخل مبلغ ۴۲۹۴۸۵۰۰۰۰۰ افغانی تثبیت و بعد طی مراحل اصولی آن به شورایملی

تقدیم گردید و از شورای ملی هم گذارش یافت .
 قانون موازنه بودجه سنوات ۴۱ - ۴۲ بتفريق بودجه عادی و انكشافی و همچنین بودجه انكشافی بروی پروژه بتفريق سهم دولت امداد و قرضه طور مفصل طبع گردیده و ريفورم جدید معاشات ماموران و مستخدمان دواير دولتی و تصدیها تحت نظر کمیته بررسی احوال ماموران تثبیت وبعد منظوری دولت در محل اجرا و تطبیق قرار داده شد ، بودجه مؤسسات تصدیهای دولتی نیز مورد غور و توجه ریاست بودجه قرار گرفت ، بودجه سال ۴۳ تصدیها تحت تجزیه گرفته شده و توحید عمومی آن ترتیب و تکمیل شده است .

مبالغیکه در شش ماه اخیر سال ۴۲ از شعبات شش گانه تحلیل و اجراءات ریاست بودجه به دواير تخصیص داده شده در قسمت بودجه عادی مبلغ ۹۳۳۵۵۸۶۲۲ افغانی و در قسمت انكشافی مبلغ ۱۰۰۴۱۳۶۵۳۶ افغانی جمعاً مبلغ ۱۹۳۷۶۹۵۱۵۸ افغانی میباشد . از اول حمل سال جاری تا آخر ثور سهمیه ربع اول بودجه عادی دواير بشمول پیشکی از ربع های مابعد مبلغ ۴۸۱۰۶۷۴۲۱ افغانی و بودجه انكشافی مبلغ ۷۷۴۶۱۰۲۲۱ افغانی که مجموع آن مبلغ ۱۲۵۵۶۷۷۶۴۲ افغانی میشود ، تخصیص داده شده و مبلغ ۷۱۲۶۲۷۰۰۰ افغانی طور تخمین در سهمیه ربع دوم عادی و انكشافی الی اخیر سنبله اجرا خواهد گردید .

رساندن ماموران در شقوق حسابی یکی از اهداف مهمه وزارت مالیه راتشکیل میدهد ، از همین لحاظ وزارت مالیه در خلال مدت سنبله ۴۲ الی سنبله ۴۳ از طرق مختلف برای رساندن ماموران این وزارت سعی کرده است . برای آنکه ماموران پیش از پیش به امور حسابی و بودجوی طرز جدید آشنا و آگاه شوند همه وقته کورسهای در این وزارت بسلسله گذشته افتتاح گردیده است که از آنها عده فارغ گردیده اند .

چنانکه يك کورس بودجه بتاريخ ۱۵ عقرب ۴۲ دایر شد و مشمولان آن را ۳۰ نفر مدیران بودجه وزارتها تشکیل میداد ، در این کورس ها طرزاستعمال فورمه های انكشافی و تعدیلات آنها فرا گرفته میشود .

همچنان يك کورس انگلیسی بسوییه نسبتاً بلند بتاريخ ۲۰ عقرب ۴۲ در وزارت مالیه دایر شد که مشمولان آنرا بیست نفر ماموران این وزارت تشکیل داده و تاکنون نیز ادامه دارد .

کورس دیگر سیستم جدید بودجه بتاريخ ۷ جدی برای بعضی ماموران دواير دولت و تصدیها افتتاح گردیده و ۳۵ نفر مشمولان این کورس نیز از جمله مامورانی بودند که سابق بران بطرز جدید بودجه آشنا نبوده و در این دوره اساسهای عمومی بودجه را فراگرفتند .

۲۸ نفر از ماموران و اجیرن وزارت مالیه که در کورس تایپ شامل گردیده بودند بعد از فراگرفتن سیستم تج بتاريخ ۱۶ حوت ۴۲ فارغ شدند .

و کورس دیگر تایپ به سیستم تج بشمول ۳۴ نفر اجیران و ماموران این

وزارت در اول سرطان ۴۲ آغاز گردید ، و نیز کورس انگلیسی بسویۀ ابتدایی که مشمولان آنرا ۹۰ نفر ماموران و اجیران مالیه تشکیل میدهند ، بتاریخ ۲۱ سرطان ۴۳ افتتاح گردید .

علاوه بر امور تعلیمی فوق‌الذکر در خلال مدت سنبله ۴۲ الی سنبله ۴۳ چهار نفر جهت تحصیلات عالی در شقوق محاسبه و غیره از طریق امداد اتاژونی طور سکالرشیپ به کشور مذکور اعزام گردیده اند . در قسمت اصلاح امور گمرک اقداماتی از قبیل الغای بعضی از انواع محصولات و اعانه ها (مثل سرغچ پولی حمالی ، بولکی ، حمایه اطفال که علاوه بر محصول اصلی اخذ میگردید) جلب نظر میکنند ، و نیز اصلاح مزید امور گمرک با اصولنامه گمرک بوسیله اهل فن و متخصصان اصلی اخذ میگردید جلب نظر میکنند ، و نیز اصلاح مزید امور گمرک را اصول نامه گمرک بوسیله متخصصان تجدید نظر شده و مشوره ابتدایی آن تکمیل و برای مطالعه دولت تقدیم شده است .

برای تقویه صنایع ملی و تقلیل توریید اشیای تجملی نیز اقدامات مفیدی بعمل آمده منع ورود ۲۹ فلم اجناس تجملی و بی لزوم از طرف دولت که در همین اواخر صورت گرفت اقدام مفید و مؤثری برای تقویه صنایع داخلی خواهد بود .

سلسله تعقیب قاچاق و جلوگیری از این فعل شنیع جاری بوده و از تاریخ اول سنبله ۴۲ الی ۱۲ اسد ۴۳ به تعداد ۳۴۳ فقره متنوعه از قضایای قاچاق تحت دوران اصولی قرار گرفته است که ازان جمله ۲۸۸ فقره ضبطی و ۵۵ فقره دیگر مستردی بوده است . اقدامات جدی تریکه درین اواخر جهت جلوگیری از قاچاق بعمل آمده ، امید است که بیش از پیش مفید و مؤثر ثابت شود .

اقداماتیکه در قسمت املاک بعمل آمده است ، عبارت از توزیع اظهار نامهای املاکی در سال ۴۲ و تثبیت زمین های مازاد است ، که بروی اظهار نامها در دفاتر مؤقت قید گردیده اراضی آن تحت تحصیل قرار گرفته است . در قسمت فروش املاک و اراضی دولت که بصورت پراکنده در هر گوشه و کنار مملکت موقع دارد تصمیم گرفته شده تا باساس قانون ثبت احصایه اراضی بدهقانان بی زمین طبق مقررات دولت بفروش رسانده شود . این اقدام دولت جهت آن صورت گرفته است که عده کثیر اهالی کشور که از داشتن زمین محروم اند صاحب زمین شده باثر زحمتکشی های ممتد و تملک شان مقدار استحصال مواد زراعتی افزونتر شود و از طرف دیگر جاروجنگالهای دولت از ناحیه این گونه زمین ها کمتر و عواید فروش آن بخرینه دولت انتقال یابد .

تصفیه حسابات گذشته تهیه و تنظیم اجناس بطرز عصری جریان داشته و معادل ۱۲۸۸۱۰۶۰ افغانی تاکنون از اجناس موجوده تهیه و بدوایر نیازمند توزیع گردیده معادل ۱۸۸۰۹۱۹۸ افغانی از حسابات گذشته تهیه صورت تحصیل و تصفیه را بخرد گرفته است و همچنان مبالغ ۳۵۷۶۳ دالر ،

۲۱۸۹۴ پوند ، ۱۴۹۴ - مارک و ۴۱۵۸۳۰ کسدار از حسابات ناتصفیه تمبیه با کمینی های خارج تحت تصفیه در آمده است .

نظارت دولت از امور تصدیهای دولت و کنترل دارایی‌های آنها یکی از امور مهمه بوده همچنان که در سال گذشته ازین امر مراقبت جدی بعمل می‌آید، در خلال مدت سنبله ۴۲ سنبله ۴۳ نیز مراقبت جدی بعمل آمده و در قسمت اخذ بیلانس از حسابات و انتقال مالیه بر مفاد آنها توجه شده است . چنانکه در سال ۴۲ مبلغ (۵۶۷۸۳۷۳۷۰) افغانی از مدرک تصدیها تحت تحصیل و تحویل خزانه گردیده است . مفاد تحصیل شده عواید تصدیها نظر به پیش‌بینی در بودجه سال مذکور بیشتر بوده است .

تقویه خزینه تقاعد و توجه بحال متقاعدان که عده شان هر سال افزود میشود کماکان از اهداف مهمه وزارت مالیه بوده و در اثر مراقبت از داراییهای ثابت و تحصیل عوید مدرک معین آن ، وضع خزینه تقاعد در مدت یکسال سنبله ۴۲ - سنبله ۴۳ مساعد بوده مبلغ ۳۰۵۸۹۸۸۶ افغانی از اول سنبله ۴۲ الی آخر جوزای ۴۳ در ظرف نه‌ماه بخزینه تقاعد عاید آمده است و برای تقویه بیشتر این خزینه مبلغ ۴۹۴۷۸۲۰۰ افغانی از دارایی آن تاکنون بحساب امانت مفادی د افغانستان بانک پبنتنی تجارتي بانک و غیره گذاشته شده و مفادیکه تاکنون از آن بدست آمده مبلغ ۱۵۶۰۲۹۶ - افغانی است همچنان استحقاق ۴۷۸ نفر متقاعد و وارثان متقاعدان بصورت قطع علاقه و معاشخوار پس از طی مراحل اصولی جدیداً تحت اجرا قرار گرفته است . امور غله و تنظیم خوار بار درین ساحه نظر به قلت غلجات بیشتر مورد توجه خاص وزارت مالیه بوده است از یکطرف در اثر تصمیم توزیع آرد بماموران و مستخدمان دولت در مدتی که تاکنون سپری شده و از طرف دیگر از طریق توزیع آرد ببازار کابل توزیع غله به ولایات درموازنه نرخ و جلوگیری از صعود بیحد و حصر آن کمک شایانی شده است از اول حمل‌الی آخر سرطان ۴۳ به تعداد ۱۴۹۶۸۶ قطعه کوپون و بروی آن مقدار ۹۸۴ - ۵۲۸۸ تن آرد از سیلوی مرکز توزیع گردیده است .

کار اعمار يك ذخیره دیگر گندم بظرفیت سی هزار تن در جوار ذخیره گندم ۲۰ هزار تنه موجوده در ماه سرطان ۴۳ آغاز گردیده و امید است باتکمیل این دستگاه و تکثیر ساختمان سیلوها و گدام که تحت مذاکره قرار دارد از حیث ذخیره غله و تسهیلات عرضه مواد غذایی ضروریه کمک بسزایی شود. مقدار تولیدات سیلوی مرکز از هر حیث چه از نگاه مواد خام و چه مواد پخته قناعت بخش میباشد ، در سال ۴۲ مقدار تولیدات آرد بانواع مختلف ۴۸۰۱۲ تن و مقدار تولید نان و ناشتا و انواع کلچه ۱۳۸۵۵ تن بوده و نظر به پیش‌بینی صرفه جویی بعمل آمده است .

يك دستگاه تصفیه نمك نیز در سال ۴۲ بكمك کار گران فنی افغانی در سیلو احداث گردیده و به تولیدات آغاز کرده است ، و مقدار عرضه آن نیز نظربه صحی بودنش معتنا به است .

مفاد خالص سیلو در سال ۴۲ مبلغ ۲۵۲۷۵۳۰۰ افغانی و ذخیره آن از درک

استهلاك دستگه مبلغ ۲۵۹۹۳۱۹ افغانی بده است . هشت نفر از کارگران فنی سیلو جهت تحصیلات عالی باتحاد شوروی اعزام گردیده اند و ۱۳۶ نفر دیگر از کورسیکه در خود سیلو افتتاح گردیده بود موفقانه فارغ شده اند . امور تفتیش اداری که از سرطان ۴۲ مجدداً در وزارت مالیه آغاز گردیده ، از سنبله ۴۲- الی آخر جوزای ۴۳ به تعداد ۱۰۸ فقره از قضایای متنوعه تحت دوران تحقیق قرار گرفته است که از آن جمله ۵۱ فقره آن محاکماتی تشخیص گردیده و بمحاکم ارجاع شده و ۱۴ فقره دیگر از نوع انضباطی بوده است و ۴۳ فقره جدیداً تحت تفتیش آمده و نتایج بروی تحقیق به هیأت‌های مربوطه سپرده شده است .

علاوه بر امور متذکره اصولنامه تحصیل باقیات که قبلاً از طرف وزاتمالیه تدوین گردیده بود پس از طی مراحل قانونی در برج دلو ۴۲ اشاعه و در معرض تطبیق گذاشته شد . بانشر این اصولنامه اکثر مسایل مبهم و غامض مربوط به باقیات دولت حل گردیده است .

برای تقویه فابریکه قند بغلان و توريد یکعده عراده های مورد نیاز کشور ، قرار داد های قرضه لموایل‌المدت نیز در خلال سال مذکور امضاء گردیده است .

نخست بتاریخ ۱۱ قوس ۴۲ قرار داد قرضه دوملیون دالر جهت توريد عراده بین دولت شاهی افغانستان و موسسه امداد خارجی اتازونی در کابل بامضاء رسیده و همچنان قرارداد دیگر قرضه (دوصدوبیست هزار) پوند جهت تجدید ماشین های تولید شکر بغلان بتاریخ ۶ اسد ۴۳ بین دولتین شاهی افغانستان و برتانیه در کابل بامضاء رسیده است .

مطالعه در طرز تاسیس کوپراتیفها و سازمانهای تعاونی از نگاه دولت دور نبوده و مطالعه مزید امکانات و فراهم آوردن زمینه برای تشکیل همچو موسسات در برج میزان سال ۴۲ یکنفر از متخصصان حکومت سویدن با افغانستان خواسته شده بود ، متخصصان مذکور مدت دوماه در این باره تتبع و مطالعه نموده و پس از رجعت بسویدن نظریات خویش را از طریق حکومت سویدن به افغانستان فرستاده است .

نظریات متخصص مذکور فعلاً تحت مطالعه و بررسی میباشد . بسلسله اجراءات اداری وزارت مالیه یک عده قضایای مختلف حسابی ، مالی ، گمرکی ، املاکی ، قاچاقی و غیره در کمیسیون های حسابی و مالی ، املاکی ، و مجلس وزارتمالیه ارجاع گردیده و در باره آنها فیصله هایی صادر و تصمیمات اخذشده و بمراجعه ابلاغ گردیده است . چنانکه از اول سنبله ۴۲ الی ۲۰ اسد ۴۳ به تعداد ۱۶۷ فقره از قضیه های مختلف در کمیسیون های متذکره و مجلس وزارت تحت غور و مذاقه قرار گرفته و فیصله گردیده است .

« ختم »

د فواید عامی د وزارت تشکیل

ښاغلی برید جنرال محمد عظیم
« محمد یعقوب عطایي »

وزیر
معین

د مخصوص قلم مدیر
اداری رئیس
د مامورینو لوی مدیر
د مجلس مدیر
د آرشیف مدیر
د خدماتو لوی مدیر
جنسی مدیر
د محاسبی مدیر
د محاسبی د حوالجاتو مدیر
د تصفیې مدیر
د شهر جوړولو رئیس

ښاغلی حفیظ الله پارسا
« عبدالعزیز عطایي »
« غلام محمود جاهد »
« سمید قربانعلی »
« میرامان الله »
« عبدالصمد »
« خواجه فقیر احمد »
« محمد اسلم »
« نظر محمد »
« میر عبدالله »
« عبدالله برنينا »

ښاغلی برید جنرال محمد عظیم
د فواید عامی د وزارت کفیل

« عبدالرحمن رحیمی »
« محمد ظاهر »
« عبدالسمع »

مرستیال
د انجنیری مدیر
فنی مدیر
د لارو جوړولو رئیس

ښاغلی انجنیر غوث الدین متین

مرستیال
د انجنیری مدیر
د کڅی او څیرنی مدیر
د نقشې او ویزت مدیر
د جوړولو مدیر
د برآوردونو د سنجش او کنترول مدیر
مرستیال
د برآوردونو داخیستلو او تطبیقاتو مدیر
فنی مشاور
د تعمیراتو رئیس

« انجنیر سراج الدین نوری »
« انجنیر محمد رضا »
« عبدالغفار »
« عبدالمجید »
« مسجدي »
« میرزمانشاه »
« محمد حبیب »
« سلطان محمد »
« عبدالکریم »
« انجنیر احسان الله »
« نصیر احمد »

د انجنیری لوی مدیر
د څیرنی او کڅنی مدیر
د نقشې کشلو اود ویزت مدیر
د جوړولو مدیر
د برآوردی فنی مدیر
د فنی تعمیراتو د کنترول مدیر

ښاغلی نور احمد
« محمد امین »
« محمد یونس »
« یار محمد »
« محمد علی »

۴ تنه	فنی مدیران
بناغلی محمد حسین	اداری مدیر
« عبدالغنی	د اجرایی مدیر
« میر عنایت الله حباب	د پلټنی رئیس
« فضل الحق	مرستیال
« حاجی سید مهدی	د مرکزی پلټنی مدیر
« فضل احمد	د ولایاتو د پلټنی مدیر
« محمد بشیر لودین	د بنډاو نهر رئیس
« غلام جیلانی	مرستیال
« احمد علی	د انجنیری مدیر
« محمد صادق	د خیرنی او کهنی مدیر
« میر محمد حسن	د دیزاین مدیر
« عبدالرحمن	د مراقبت او ساتنی مدیر
« محمد ظاهر	د لابراتوارو آمر
« عبدالحبیب	اداری لوی مدیر
« محمد اسحق	د ډیپو کانونو مدیر
« صلاح الدین	د هوایی ډگرونو د ارتباط مدیر

فعالیت‌های وزارت فواید عامه

راپور پروژه های عمرانی را که در ذیل باطلاع میرسانیم خلاصه از فعالیت‌های است که بعد از طی پلان پنجساله اول در سال اول و دوم پلان انکشافی دوم صورت گرفته است .

عمده ترین قسمت‌های این راپور عبارت است : امور راه سازی ، پل سازی ، ساختمان میدان‌های هوایی ، تعمیر بندها ، و تعمیرات بنادر مخصوصاً شیرخان بندر و خانه سازی .

راه سازی :

در اثر فعالیت‌های مداوم بزودی تور خم باشیرخان بندر به طول ۶۲۸ کیلو متر با داشتن یک جاده عصری اقتصادی اسفلت شده و نزدیک با پلهای مدرن افتتاح میگردد و منابع زرخیز صفحات شمال مملکت بامرکز وسایر مراکز تجارتی ولایت به صورت سهل و آسان مبادله می‌شود .
و چندین بندر بزرگ برای فعالیت‌های اقتصادی خارجی افغانستان مورد استفاده بیشتر و آسانتر قرار میگیرد .
همچنان سرک اسلام قلعه هرات باکندهار که کار آن باجدیت دوام دارد بصورت

جاده عصری بدسترس استفاده همگان قرار میگیرد و راه نوکندهار و کابل نیز کندهار را با کابل صفحات شمال و جنوب و نقاط دیگر را با کندهار ، سپین بولدک و هرات با تاسیس یک سرک عصری متصل میسازد .

میدانهای هوایی :

اکنون میدانهای هوایی کابل و بعضی میادین هوایی دیگر که وزارت فواید عامه آنرا ساخته است بامیدانهای بین المللی کندهار و میدانهای دیگر که در غالب ولایات ساخته شده است تماسهای اقتصادی و اجتماعی مردم را بر مراتب بیشتر ساخته است و بدین وسیله کشور و مردم ما هر روز نفع بیشتر میبرند .

بندونهر یا آبیاری :

پروژه ساختمانی بندردرونه و بند سرده که از جمله پروژه های انتقالی پلان اول میباشد در ختم کار خود ۳۰۴۵ هزار هکتار در ننگرهار و از ۸ : ۱۳ هزار هکتار زمینرا در غزنی آبیاری کرده و صد ها جریب زمین صالح و قابل زراعت را در دسترس استفاده قرار میدهد .

همچنان بند درونته ۱۱۰۰۰ کیلووات برق را برای استفاده زراعتی و تنویر شهر جلال آباد میدهد و طوریکه پیش بینی شده از پروژه آبیاری کانال ننگرهار در سال ۴۲ به صورت تجربوی و از پروژه بند سرده در سالهای نزدیک بهره برداری آغاز خواهد شد .

تعمیر بنادر :

تعمیر بنادر که نقش آن از ناحیه دخول و خروج منظم اموال تجارتي ، ترانسپورت ، انتقال بمراجع مربوطه داخلی و صدور آنها به خارج بسیار مهم است . از هدفهای بزرگ عمرانی بشمار میرود .

ساختمان شیرخان بندر از نمونه های برجسته تعمیرات بنادر میباشد قسمت اول کار ساختمانی بندر مذکور تکمیل و قسمت دوم قریباً تکمیل خواهد شد .

سرکها و میدانها :

ساختمان و قیریزی سرک کابل تورخم :

این سرک که یکی از جمله سرکهای مهمه ترانزیتی مملکت است ، ولایت کابل را بولایت ننگرهار وصل و از گذرگاه معروف خیبر گذشته به تورخم که آخرین حدود شرق مملکت است اتصال مییابد .

طول سرک قرار پلانهای مرتبه سرکسازی ۲۳۲ کیلومتر است که ریاست سرکسازی وزارت فواید عامه به ساختن آن اشتغال دارد اما قسمتهای بند نغلو و درونته که فعلا از پلان ریاست سرکسازی خارج و توسط پروژه های نغلو و کانال ننگرهار تحت نظارت مهندسان سرکسازی مشغول ساختن است . جمله این ساختمان مذکور تقریباً ۱۷ کیلو متر می باشد باین ترتیب سرک

که ساختمان آن در جمله پروژه شامل می شود ۲۲۵ کیلو متر است . عرض عمومی سړک ده متر و عرض قیریزی آن ۷ متر است .
و ساختمان طبقه آخرین ۱۷ کیلو متر سړک درونته و نغلو را نیز وزارت فواید عامه بدوش گرفته یک قسمت آنرا قیر کرده و قسمت متباقی را نیز درین چند ماه قیر خواهد کرد .

وضع اراضی :

چون سړک کابل تورخم از بالای اراضی هموار و کمسار میگذرد بنابراین سړک مذکور را به پنج حصه میتوان تقسیم کرد :

- ۱ - کابل دهنه تنگی غارو که بطول ۲۰ کیلو متر است .
- ۲ - دهنه تنگی غارو سروی به طول ۵۴ کیلو متر است
- ۳ - سروی سرکندوبابا به طول ۳۰ کیلومتر است این دو حصه اخیر از نگاه سړک سازی یک منطقه خیلی مشکل و کمسار است .
- ۴ - سرکندوبابا جلال آباد ۵۴ کیلومتر است .
- ۵ - جلال آباد تورخم به طول ۷۶ کیلو متر است .

ساختمان این سړک در سال ۳۵ آغاز و ختم آن در سال ۴۴ پیش بینی میشود باین ترتیب کار آن پیش رفته است .

- ۱ - طبقه اول قیرپاشی ۲۲۰ کیلو متر است .
- ۲ - طبقه دوم قیریزی ۱۹۶ کیلومتر

کار عمده وزارت فواید عامه در ظرف اینوقت عبارت از تکمیل بعضی حصص تنگی ابریشمین و تنگی غارو بوده است در قسمت تنگی ابریشمین دیوارهای جانب دریا یا پلها ، ویلچکها ، ساخته شده و علاوه دیوارهای جانب کوه نیز تعمیر گردیده است تا مانع افتادن سنگهای بزرگ و سنگریزه ها در سړک گردد . در قسمت تهانه چشمه نزدیک سرکندوبابا بنابر ایجابات فنی تقریباً ۳۵۰ متر بسنر دریا کامه و سپس موقعیت سړک نیز بطرف دریا تغییر داده شد که زحمت کار زیاد را ایجاب می کرد .

در حصه تنگی غارو کار ساختمانی دیوارها گالوریهها و غیره در سال ۴۲ آغاز شده که از آنجمله قسمت اعظم کارهای آن تاکنون تکمیل گردیده است .

پروژه سالنک :

این سړک سبب به کوس ره شکاری تقریباً ۲۰۰ کیلو متر کوتاه تر است . بصورت عصری پخته کاری و قیریزی میشود . از استهلاك ماشینهای ترانسپورتی کاسته میشود . حمل و نقل اموال سنگینبار بدون فوت وقت صورت میتواند گرفت .

رسیدن اشیا به وقت و زمان به بازارهای فروش موصلت میکند .

تنزیل در شرح کراییه حمل و نقل به تنزیل بعمل میآید .

مفاد ترانسپورتی به قیمت افغانی یکسال تقریباً ۱۵۰ میلیون بالغ خواهدشد

طول سرك سالنگ از جبل السراج الی دوشی ۱۰۶ کیلو متر باشمول ۱۶۷۶ متر تونل میباشد ۲۷۰ پل گادری ۴۰ پلچك ۳۵۳ آبرو سنگی به طول ۱۲۳۰۰ متر دیوارهای استنادی ۶۴ تعمیر رهایش و هونل عصری میباشد . شروع ساختمان سرك در سال ۳۷ و ختم آن در سال ۴۳ پیش بینی میشود . ساختمان پروژه مذکور از طرف شمال و جنوب آغاز گردیده که از طرف شمال نظر به تشکیلات از دوشی الی مناصفه تونل و از طرف جنوب از جبل السراج الی نصف تونل آغاز و بکار انداخته شده است . اجرای پروژه سالنگ باهمکاری تخنیکی مؤسسه تخنواکسپورت تحت نظر یکعه انجنیران فنی شوروی بعمل میاید .

۱- تمام ادور ساختمانی ، خامه کاری ، قیرریزی ، ساختمان پل های کلان کانکریتی عرض سرك ، پلچکها ، آبروها ، ساختمان تونل تزینات سرك و ساختمان تاسیسات دفاع از برف مربوط مرحله اول طول عمومی ساختمانی کالوریهها و برنده های مربوطه مرحله اول ۳۵۰۰ متر طول تثبیت گردیده از آنجمله از طرف شمال ۱۶ عدد گالوری و برنده بطول ۲۰۰۰ متر و از قسمت جنوب ۵ عدد گالوری و برنده به طول ۱۵۰۰ متر ساخته میشود . ساختمان تاسیسات مذکور باید در سال ۱۹۶۴ تکمیل گردد .

معلومات راجع به تونل :

تونل سالنگ به طول ۲۶۷۶ متر مستند بااساسات فنی ساخته می شود . عرض تونل بدون کانکریت با پیاده رو ۵ ر ۷ متر و بعد از کانکریت یعنی پیاده رو ۵ ر ۶ متر میباشد .

ارتفاع تونل از سطح تابلند ترین حصه کمان ۲ ر ۷ متر و بعد از کمان داخل تونل ۲۵ ر ۵ متر میباشد . که ازان ترافیک استفاده میکند . ارتفاع کوتل سالنگ از سطح بحر ۳۸۰۰ متر میباشد ارتفاع تونل جنوبی از سطح بحر ۳۳۲۰ متر و از تونل شمالی ۳۳۶۱ متر است . سیستم تبدیلی هوا بداخل تونل بصورت مصنوعی ساخته شده که در هر ساعت بظرفیت ۳۰۰۰۰۰ متر مکعب میباشد که برای عبور و مرور ۱۰۰۰ موتر در ۲۴ ساعت کافی میباشد .

تنویر ه واکش توسط جنریتور دیزلی صورت میگیرد کار حفر تونل در ۱۰ قوس سال ۴۲ تکمیل و متباقی کار تزینات در برج سنبله امسال ختم شده است .

ساختمان و قیرریزی سرك کابل جبل السراج :

بدو ساختمان این سرك شامل پروژه کابل شیرخان بندر به استثنای سالنگ بوده ولی نظر به پاره معاذیر قسمت ساختمانی آن از پروژه کابل شیرخان

بندر در سال ۴۳ سوا و پروژه مذکور مشتمل به ساختمانی و قیریزی به حال یک پروژه واحد به ساختمان و قیریزی سرک کابل، جبل السراج مسمی گردیده است. طول مجموعی این سرک ۷۵ کیلو متر است. عرض سرک از ۱۰ الی ۱۱ متر و مسیر قبر شده سرک ۷ متر میباشد. کار قسمت ساختمانی آن در سال ۳۵ و قیریزی آن در سال ۳۶ شروع و ختم آن در سال ۱۳۴۴ پینس بین میشود.

ساختمان و قیریزی سرک دوشی شیرخان بندر:

سرک دوشی و شیرخان بندر که ۲۱۴ کیلو متر طول دارد دارای ۱۰ الی ۱۱ متر عرض و مسیر قیر شده آن ۷ متر میباشد. قسمت ساختمانی آن قبل از سال ۴۳ شامل ساختمان سرک کابل جبل السراج و دوشی شیرخان بندر بوده ولی نظر به پاره معاذیر تخنیکي و اداری قسمت ساختمانی آن باقیریزی یکجا شده و باسم پروژه ساختمانی و قیریزی سرک دوشی و شیرخان بندر مسمی شد.

در ابتدا پیش بینی شده بود که کار ساختمانی این سرک از سال ۳۵ شروع و به سال ۴۲ ختم گردد. ولی متکی به ملحوظ اساسات تخنیکي و مالی در قسمت ساختمان این سرک دو سال دیگر افزوده شد یعنی قسمت ساختمانی آن در سال ۱۳۴۴ ختم میگردد.

هیأت متخصصان اتحاد شوروی در سال ۴۲ وارد و ترتیبات مقدماتی را راجع به قیریزی مذکور گرفتند که نتیجه کار شان ذیلا توضیحات داده میشود.

بسته کاری دوفابریکه قیر به صورت مکمل که حاوی سه ماشین مخلوط است. منجمله دوماشین در فابریکه اول به هفت کیلو متری شیرخان بندر و یک ماشین در فابریکه دوم در جلو گرکه به ۱۰۸ کیلو متری شیرخان بندر است نصب شده ماشینهای مذکور دارای ۹ دیگ قیر و ۲ دیگ بخار است.

ساختمان دوترانسپورتور برای ترکیب مصالح، اعمار تعمیر ورکشاپ لابراتوار شش تحویلخانه بحجم ۴۰۰ متر مکعب گاراژ موترها و تحویلخانه روغنیات، تحویلخانه نگهداری مواد انفلاقیه، سه باب تعمیر مخصوص جنراتورها، احداث سرکهای مؤقتی و فرعی جهت حمل و نقل مواد اولیه سرکسازی، نصب ماشینهای سنگ شکنی.

سرک تورغندی هرات کندهار:

این شاهراه خیلی عصری و از نقطه نظر استحکام و مقاومت اولین سرک است که در مملکت ما باقاپوش کانکریتی ساخته میشود.

از نگاه اقتصادیات مملکت نیز مفید بوده و نظر به سرک سابقه بطور تخمین ۱۰۰ کیلومتر راه را کوتاه تر ساخته است.

این پروژه ۶۷۸ کیلومتر و ۱۲ متر عرض دارد که از آنجمله ۷ متر آن کانکریت انداخته میشود. این پروژه بکمک فنی و تخنیکي و اقتصادی حکومت

اتحاد شوروی بصورت گران‌ت تحت کار میباشد .
 شروع کار آن در سال ۳۹ و ختم آن الی ۱۳۴۴ در نظر گرفته شده است .
 امید است در جشن ۱۳۴۴ افتتاح شود .
 بر علاوه این سړك تنها محدود ساختمان حفظ سړك نبوده بلکه در هر حصه آن تعمیرات اساسی ، هوتلها ، پلها ، بزرگ و کوچک مثلا در تور غندی ، چهل دختر ، دوغی ، ، رباط سنگی ، خوش رباط ، کمر قلعه میرداؤد ، ادرسکن شیندند جدید ، فراهم‌رود حهته رهایش اشخاص موجوده و کارکنان آینده تعمیر شده بر علاوه محل رهایش دیو ها و ورکشاپها ، بطور دائمی و مؤقتی نیز ساخته شده است .

دو هوتل عصری و مدرن یکی در هرات و دیگری در فراه به صورت چار طبقه‌یی زیر ساختمان گرفته شده است . که دارای ۴۰ اتاق رهایش برای حفظ و مراقبت سړك تعمیرات ساخته شده که کار آن نزدیک به تکمیل است .
 همچنان کار ساختمان تعمیر پیوسته معابر نیز جریان دارد هر کدام دارای دو اتاق ، یک برنده و یک مطبخ عصری و تشناب میباشد .
 در عرض راه تورغندی ، هرات ، کندهار یک تعداد پل و پلیجک اعمار گردیده که مهمترین آن پل در یای هریرود به طول ۴۱۰ متر پل در یای فراه رود بطول ۳۲۶ متر است . که امور ساختمانی هر دوی آن بکلی تکمیل شده است .

سړك کابل کندهار

این سړك یکی از سړكهای ترانزیتی در جه اول مملکت بوده ارتباط بین کابل کندهار را با سپین بولدک و قسمت غربی مملکت وصل میکند .
 سړك کابل کندهار به طول ۴۸۱ کیلو متر است ، که قسمت ساختمانی و قیرریزی آن توسط اداره انکشاف بین‌المللی از مدرک امداد اجراء میگردد :
 کار ساختمانی و قیرریزی آن در سال ۴۰ و ختم آن در سال ۴۴ توقع میرود .
 این سړك از نقطه نظر ایجاب اداری و تخنیکی به شش حصه جدا شده است .
 قسمت اول از کابل الی شیخ آباد دارای طول ۴۷۰ ر ۶۵ کیلومتر
 قسمت دوم از کندهار بطرف قلات بطول ۹۸۰ ر ۹۹ کیلو متر
 قسمت سوم از شیخ آباد الی غزنی بطول ۸۸۰ ر ۶۹ کیلو متر
 قسمت چهارم از انتهای قسمت دوم بطرف مقر ۸۶۰ ر ۶۴ کیلو متر
 قسمت پنجم از انتهای قسمت چارم الی نزدیک مقر به طول ۷۱۰ ر ۷۹ کیلو متر
 قسمت ششم از نزدیک مقر الی غزنی بطول ۸۰۰ ر ۱۰۱ کیلو متر
کار های ساختمانی و قیر ریزی سړك پغمان و دور بند قرغه :

از نیمه سال ۴۲ الی اول حمل ۴۳ در ساختمان و قیر ریزی سړك پغمان و دور بند قرغه کارهای ذیل اجراء شده است .

- ۱ - کندنکاری تهداب پل ها
 - ۲ - سنگ کاری با مصالح
- ۴۸ ر ۱۷۹ متر مکعب
 ۶۲ ر ۳۳۹ متر مکعب

- ۳ - کانکريت آهندارو بدون آهن
 - ۴ - انگافکاري سطح ديوار قنډاق
 - ۵ - پرکاري در قنډاق پلها
 - ۶ - کندن و پرکاري در سرک
- ۶۳ ر ۱۲ متر مکعب
 ۸۰ ر ۱۳۳ متر مربع
 ۹۰ ر ۲۵۲۷ متر مکعب
 ۰۰ ر ۳۱۶۰ متر مکعب
- ساختمان و قيرريزي سرک هرات ، اسلام قلعه :**

ساختمان و قيرريزي سرک هرات و اسلام قلعه که جديد شروع گرديده ۱۲۴ کيلو متر طول داشته و از آن در تمام مواقع سال استفاده به عمل ميآيد . ساختمان و قيرريزي اين سرک در جمله پلان مرتبه پلان دوم انکشافی دولت شامل است . قرار داد سروی مقدماتی آن بين وزارت فوايد عامه و اداره انکشافی بين المللی امريکا مقيم کابل امضاء و به موجب آن بتاريخ ۱۰ ارار ۴۳ شروع و بپايه تکميل رسیده است و راپور مقدماتی آن که حاوی از يك جلد کتاب است بوزارت فوايد عامه سپرده شده که متعاقباً راجع به ساختمان آن بادلوت متحد امريکا قرار داد بعمل آمد .

خصوصيات فنی اين پروژه :

نظر باحصاييه که گرفته شده و احصاييه های محتمله های سير و سفر موترها و ايجابات فنی سطح سرک از جغله انتخاب و ملحوظات آتی الذکر دران پيشبيني ميگردد .

- ۱ - سرعت اعظمی ۹۰ کيلو متر في ساعت .
 - ۲ - عرض قيرريزي سرک
 - ۳ - جناح سرک
 - ۴ - ساحه دید اعظمی
 - ۵ - تعداد اوسط وسايط ترافيکی
 - ۶ - ضخامت طبقه جغله .
 - الف - طبقه اول
 - ب - طبقه دوم
 - ۷ - معبرها از کانکريت آهندار ب ضخامت
 - ۸ - پل تيرپل بعرض ۷ ر ۶ متر بيک پل آهنی مبدل ميگردد .
- ۵۲ ر ۵ متر
 ۲۰ ر ۱ متر
 ۵۶۴ متر
 ۳۰۰ عراده
 ۱۳ سانتي
 ۱۵ سانتي
 جمعاً ۲۸ سانتي متر
 ۱۸ سانتي

سروی سرک پلخهري ، مزارشريف ، شبرغان

ساختمان اين سرک در بلان پنجساله دوم شامل است به حالت موجوده طول آن ۳۶۰ کيلو متر ميباشد و شهرهای پلخهري سمنگان ، خلم ، مزارشريف آقچه ، و شبرغان را بيکديگر وصل مينمايد .

در سرک فعلی مخصوصاً کوتل رباطک وتنکی تاشقرغان يك موضع مشكل بوده وضعیت امروزه کوتل رباطک برای ترافيک در موسم بارندگی وزمستان خطراتی زيادی پيش مينمايد . برای ازاله اين معاذير وزارت فوايد عامه دايماً

کوشش دارد که راه های صعب العبور به شاه راه های اساسی و سهیل العبور مبدل شود . که اسباب آسایش مسافرین فراهم گردد . بهمین ملحوظ يك گروه متخصصین شوروی سه سال پیش کوتل مذکور را مطالعه و به سواری اسب تمام این ساحه را ملاحظه نموده معلوم شد که امکانات زیادی در تعدیل لین فعلیه رباطك موجود بوده و میتوان آنرا پس از سروی اساسی خیلی پائین تر ساخت و نقشه مطالعات آنگروپ فعلا موجود است .

چون سرك پلخمري ، مزارشريف ، شبرغان مستلزم مطالعات زیادی بوده و ممکن در اکثر قسمت های آن چندین وار یانت پیشنهاد شود لهذا وزارت فواید عامه بتاسی از اوامر مقامات صالحه قرارداد سروی پروژه مقدماتی آنرا باتخنواکسپورت بتاريخ ۱۰ جوزای ۴۲ عقد نمود .

هیأت متخصصان شوروی مشغول سروی گردید و در نتیجه از مطالعات و سروی سرك مذکور برمیآید که سرك جدید ۴۰ کیلو متر نسبت بسرك سابقه کوتاه تر خواهد شد . مطابق قرار دادیکه مرتب گردیده در صورت مساعدت ساختمان سرك مذکور در اخیر سال ۴۳ شروع و در سال ۱۳۴۷ ختم خواهد شد .

ساختمان سه پل ننگرهار :

وادی سرسبز ننگرهار بواسطه دریای کابل بدوحصه جدا میگردد . که قسمت راست دریا عبارت از قسمت های سرخرود ، شهر جلال آباد ، بتی کوت و خیر است . و قسمت چپ ساحل را وادی لغمان کنر ها و غیره تشکیل میکند .

در ازمئه سابق ارتباط این دو قسمت بواسطه وسایل محلی از قبیل جاله و کشتیهای چوبی بعمل می آمد . بعد در حصه درونته پلی معلق تعمیر گردید که قدرت حموله کم را در بر داشت ، و بنا برتأسیس بند و احداث کانال ننگرهار این پل هم از بین رفت و در پلان سالجاری سرکی از بالای بندبعوض پل مذکور برای رفت و آمد وسایط وغیره ساخته شد که بنا بر بعد مسافه برای رفت و آمد اهالی شهر بآنطرف دریای کابل غیر اقتصادی بوده ومشکلات پیش میکند باثر این ملحوظ دولت درین منطقه سه پل مدرن و عصری را در جمله پلانهای انکشافی خویش شامل کرد . که پلهای مذکور عبارت از پل بهسود یا پل (ظاهر شاهی) ، پل کامه ، و پل اسمار میباشد . که اول الذکر در بالای دریای کابل دومی و سومی آن بالای دریای کنر اعمار میشود و همه در بالای پایه ها و قنناق های بتونی ساخته شده و روی پل از گادر فول ، و در بالای آن کانکریت انداخته میشود .

پل بهسود ۳۶۴ متر طول داشته و عرض پل ۷ متر و برای ترافیک پیاده روهای دوطرفه آن بصورت مجموع ۳ متر است که جمله ۱۰ متر میشود دارای ۷ پایه و ۲ قنناق بوده و قسماً از کانکریت مصلح ساخته شده است ، دیوارهای

استنادی بدو طرفه این پل اعمار شده فرش پل ودامنه های سلامی سواحل از تخته های مخصوص کانکریتی که بایکدیگر توسط سیخهای فولادی ارتباط دارد و همچنان پل مذکور دارای تنویر برق است ، و بهر دو جناح پل سرکهای متعددی نیز ضمناً احداث و تحت ساختمان گرفته است .

ساختمان این پل بتاریخ ۲ ر ۲ ر ۴۳ تکمیل و مورد استفاده قرار گرفته صرف بعضی امور تزییناتی آن باقیمانده امید است که درسال جاری تماماً تکمیل شود .

پل کامه :

این پل بالای دریای کتر واقع بوده و دو طرف دریای کتر را بهم وصل مینماید . شروع ساختمان این پل در اواخر سال ۴۲ بوده و فعلاً دو قنناق چهار پایه ودیوار های استنادی جناح راست پل یعنی در قسمت کامه و نصب گادر ها و تخته های کانکریتی آن تکمیل و صرف کناره های پیاده روهای آن باقیمانده که آنهم ممکن در ماه آینده تکمیل شود .

پل اسمار :

این پل بالای در یای کتر ها بطول ۸۵ متر و عرض ۷ متر و دو پیاده رو به عرض ۷ ر ۰ متر دارای ۲ قنناق بوده قسماً از کانکریت ساخته شده . و بتاریخ ۴۳ ر ۲ ر ۶ امور مهمه آن تکمیل و مورد استفاده قرار گرفته است . برای ساختن پلها يك تعداد کارهای دیگر بقرار تشریحات ذیل ۱۰۰ فیصد تکمیل و در معرض استفاده قرار گرفته است .

ورکشاپ میخانیکی ، ورکشاپ موتر ها ، کارخانه برق ۱۸۰ کیلوواته کارخانه برق مؤقتی دیزلی ، تعمیر استان ساحه پمپ ، لابراتوار و شفاخانه ، فابریکه کانکریت ، چهار ماشین کانکریت ظرفیت هریک ۴۵۰ لیتر فابریکه کانکریت با دو ماشین کانکریت ظرفیت هریک ۲۵۰ لیتر ، نجارخانه ساختمان حوض ها برای تیار کردن سامان کانکریتی ، ساختمان دفتر فابریکه کانکریتی دیپوی مرکزی آهنباب ، دیپوی مرکز روغنیات ، سه باب دیپوی مرکزی ساختمان میدان برای ایستگاه موتر ها ، ساختمان حوضهای علاوگی برای ساختن تخته های کانکریتی ، ساختمان میدان ریگگ شویی ، ساختمان برج ترصد ، برای بلدوزر ، کرین تراکتور ، موتر ها وغیره .

پروژه های بند و انهار

افغانستان عزیز يك مملکت روبه انکشاف بوده و انکشاف اقتصادی آن مربوط به کنترل منابع آب و استفاده ازان بمنظور آبیاری ، تولید برق و تهیه آب به مقاصد مدنی و صنعتی است .

پروژه آبیاری و تولید قوه برق وادی نگرهار

ولایت نگرهار باتراکم نفوس از یکطرف و با در نظر گرفتن قلت زمین انکشاف یافته از جانب دیگر به همچو پروژه های انکشافی احتیاج زیاد دارد . بر علاوه انکشاف زراعتی درین منطقه از نظر اقتصاد نیز جالب است چه از

زمینهای انکشاف یافته آن در یکسال میتوان دوالی سه فصل حاصل برداشت. پروژه آبیاری وادی ننگرهار ازچندین نقطه نظر برای ولایت ننگرهار مفید تمام خواهد شد. ولی مهمتر از همه اینکه در دوران ساختمان پروژه برای یک‌دهه زیاد مردم ننگرهار کار شغل و مدارك عایدات بوجود آمده بود و از تمام پروژه برای تقریباً ۹۱۰۰ خانواده بی زمین مقدار کافی زمین و باغ تهیه خواهد شد.

موقع و ساختمانهای لازمه پروژه :

این وادی در ساحل راست دریای کابل در بین دره باریک درونته و قریه هزارنو در حدود ۶۰ کیلو متر طول و مساحت ۵۰۰ کیلومتر مربع واقع است ، دریای کابل در شمال و شمال شرق بصورت یک خط سرحدی این منطقه بوده و تپه های سرخدیوار آنرا به قسمت غربی بمساحت ۱۵۰ کیلو متر مربع و در قسمت شرقی بمساحت ۳۵۰ کیلو متر مربع تقسیم میکند .

ساختمانهای مهم این پروژه عبارت است از :

یک بند بار تفاع ۲۲ متر و یک کانال عمومی بظرفیت ۵۰ متر مکعب فیثانیه و بطول ۷۵ کیلو متر و یک ستیشن برق بظرفیت ۱۱ هزار کیلووات برق است که مهمترین قسمت‌های ساختمانی آن عبارت از سربند و کارخانه تولید برق ساختمانهای سربند ، سلامیهای بند و تونل پر چاوه میباشد .

کارخانه تولید قوه برق

ظرفیت نهایی کارخانه تولید برق مساوی ۱۱۰۰۰ کیلووات تولید سالانه کارخانه تولید قوه مشتمل بسه واحد جنریت هر یک بظرفیت ۴۸۰۰ کیلووات امپیر و ۳۸۴۰ کیلووات با کفایت ۸۰ فیصد خواهد بود .

لین انتقالی مقدار نهایی ۹۵۰۰ کیلووات برق دو هزار کیلووات برای شهر جلال آباد ، دو هزار کیلووات برای ستیشن اول پمپ و ۵۵۰۰ کیلووات برای ستیشن دوم پمپ انتقال خواهد داد .

کانال عمومی و سائر ساختمانهای متعلقه :

کانال عمومی که مقدار آب زمینهای قدیم و جدید منطقه آبیاری ثقل و منطقه آبیاری ماشینی را از سربند انتقال خواهد داد ۵۰ متر مکعب ظرفیت و تقریباً ۷۵ کیلومتر طول خواهد داشت . و اکثر از مناطق ریگی و جغل زار خواهد گذشت . نشیب آن در ابتدا ۰.۰۰۱۵ ر. و در انتها ۰.۰۰۲۵ ر. بوده و عمق آب دران از ۹۱ سانتی متر الی ۸۸ ر ۲ متر بوده و نظر به موضع تغییر خواهد کرد . در امتداد کانال عمومی دو تونل بطول مجموعی تقریباً ۹ کیلو متر و ۱۸ عدد سانفون معکوس و بر علاوه سایر ساختمانهای خرد و بزرگ وجود دارد که مجموع آنها به ۱.۶۴ تاسیسات میرسد .

ساختمانهای کانال عمومی شامل شبکه توزیع آب منطقه آبیاری ثقل غیر

ماشینی شبکه آبیاری شبکه سرکسازي و ستمیشنهای یمپ باسیستم آبیاری آن میباشد .
زمین در منطقه پروژه :

الف - مجموع زمین مزروع و غیر مزروع :

کار خانه برق مساوی ۶ ر ۷۱ ملیون کینوات است .
 ستمیشن برق در یکسال ۶۵۰۰ ساعت کار خواهد کرد و تولید تضمین شده آن در ایام زمستان ۲۷۰۰ کیلوات خواهد بود .
 یک سروری مفصل توپوگرافی زمین برای رقبه ۴۰۰ کیلومتر مربع وانمود ساخت که مقدار مجموعی زمین مزروع و غیر مزروع در منطقه پروژه آبیاری به ۸۰۰ ر ۳۷ هکتار زمین ۱۸۹۰۰۰ جریب بالغ میشود .
دسته بندی عهومی این زمینهای قراراتی است :

۱ - زمینهای غیر قابل آبیاری	۶۳۰۰ هکتار
۲ - زمینهاییکه آبیاری شان مشروط است	۳۱۰۰ هکتار
۳ - زمینهاییکه آبیاری میشوند یا شده اند	۶۷۰۰ هکتار
۴ - زمینهای جدید قابل آبیاری	۲۱۷۰۰ هکتار
مجموع	۳۷۸۰۰ هکتار

ب، - مجموع زمینهای قابل انکشاف :

مطالعات و سروری مفصل نشان میدهد که مجموع زمینهای قابل انکشاف ۴۵ ر ۳۰ هزار هکتار زمین (۱۵۲۲۵۰) جریب بوده که منجمله ۲۵ هزار هکتار بطور غیر ماشینی و ۴۵ ر ۵ هزار هکتار بطور ماشینی آبیاری خواهد شد .

از جمله ۴۵ ر ۵ هزار هکتار که بطور ماشینی آبیاری خواهد گردید ۲۹۸۶ هکتار شامل ناحیه غربی منطقه آبیاری ماشینی است .

راپور جریان امور ساختمانی پروژه از آغاز کار :

امور ساختمانی آن حسب پلان مرتبه تاحال جریان دارد و از آغاز کار الی اوایل سال ۴۳ کارهای ذیل اجراء گردیده است .

تونل پرچاوه در حصه سر بند ۱۰۰٪ تکمیل گردیده این تونل ۱۳ متر ارتفاع و ۵ ر ۱۲ متر عرض و ۲۰۸ متر طول دارد که در هر ثانیه ۱۵۰۰ متر مکعب آب از بین آن میگردد .

کار ساختمانی تونل دوم پرچاوه که از جناح چپ بند آغاز گردیده و بامجرای تونل اولی یکجا میشود شروع گردیده و فعالیت زیادی دران جریان دارد .

سیستم آخذة آب ۱۰۰ فیصد و پرکاری بند آبگردان ۹۰ فیصد به پایه اكمال رسیده کار ساختمانی کار خانه تولید برق ۵۶ فیصد تکمیل شده و برعلاوه برای کابل ، جلال آباد ، لغمان ، و جلال آباد که سرکهای آن درین محل تا

ناحیه ۵ ر ۵ کیلومتر تحت آب میشد سرک‌های جدیدی تعمیر گردید که کار ساختمانی آنها ۸۴ فیصد پیش رفته است کار حفر کانال اصلی که ۷۰ کیلو متر طول دارد ۶۶ فیصد تکمیل شده منجمه کارحفر ۲۹ کیلومتر وتاسیسات آن بانجام رسیده است و از جمله تاسیساتیکه در مسیر کانال اصلی واقع است ۹۷ فیصد آن تکمیل شده است .

پروژه آبیاری بند سرده غزنی

این پروژه نیز در پلان پنجساله اول رویدست گرفته شده است و در پلان دوم نیز کار آن جریان دارد با تکمیل این پروژه تقریباً ۸۰ هزار جریب‌زمین در ساحه که قسمت اعظم آنرا تماماً زمینهای متعددی تشکیل میدهد تحت آبیاری و انکشاف زراعتی قرار میگیرد . به صورت مختصر به شرح این پروژه پرداخته می شود .

موقعیت بند :

بند سرده بفاصله ۳۷ کیلو متری جنوب شرق شهر غزنی واقع بوده و در قسمتی که در یای جلگه از یک وادی تنگ که جانب راست آن یک تپه کوچک بطرف چپ آن برآمدگی کوه واقع است میگذرد تعیین گردیده است . این بند برای ذخیره نمودن آبهای زمستانی و سیلابهای بهاری دریای جلگه بمنظور آبیاری ساحه اعمار غزنی اعمار میگردد .

خصوصیات ساختمان بند :

بند سرده یک بند خاکی بوده که از مواد مخلوط ریگ و جغل و خاک میدبارتفاع ۳۰ متر اعمار میگردد . طول فوقانی بند ۴۰۰ متر عرض تحتانی آن ۲۰۰ متر عرض فوقانی آن ۱۰ متر بوده و سلامی سلفائی آن ۱ ر ۳ و سلامی علیائی آن ۳٫۵ بوده و بایک طبقه ریگ و جغل ترکیب و تحکیم میگردد . ظرفیت کاسه بند ۱۵۰ میلیون مترمکعب است . نوع ساختمان بند شامل جسم بند ، برج کنترول ، نل خروجی و دیگر امور فرعی آنست .

سروی و طرح پروژه سیستم انهار و مساعد ساختن زمین برای زراعت :

نظر به قراردادیکه بین وزارت فواید عامه و تخنوپروم آکسپورت شوروی بامضاء رسیده ریاست بندو انهار وزارت فواید عامه در نظر دارد که پروژه سیستم انهار و مساعد ساختن زمین برای زراعت رادر پلان پنجساله دوم انکشاف اقتصادی کشور ترتیب نموده و متعاقباً به ساختن آن مبادرت ورزد . بهمین منظور نظر به قرار داد منعقد فوق‌الذکر چند نفر متخصصان شوروی وارد افغانستان شده و به کمک و همکاری کارکنان فنی افغانی در مرحله اول پروژه مقدماتی سیستم مکمل آبیاری شبکه توزیع عملیات

ملبوریشن تسطیح اراضی ، وسایل و جنبه های انعقاد اقتصاد زراعتی ،
ساحه تحت پروژه را ترتیب خواهند کرد .

برای اجرای این امر سروی توپوگرافی ، سروی هایدرولوژی ، سروی خاک
و سروی ملیار تیف کار های پروژه سازی در نظر گرفته شده است .

پروژه های تعمیراتی :

پروژه ساختمانی تعمیرات شيرخان بندر :

چنانچه میدانیم دولت برای انکشاف و توسعه بیشتر امور اقتصادی و تجارتي
با اکثر ممالک متحابه و از آنجمله با اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی روابط
تجارتي داشته و درین حال برای آنکه تحویلدهی و تسلیم گیری اموال تجارتي
و صنعتی ماشین آلات طرف نیاز به درستی و دریک محل معین صورت میگیرد
در نظر گرفته شده تادر شیرخان بندر یک بندر مدرن و مجهز با وسایل لازمه
گدام های اموال تعمیرات رهايش ماموران اسکله های کانکرتی و شاپسته
مطابق عصر و زمان اعمار گردد .

برای برآوردن این منظور وزارت فواید عامه در جمله پلانهای انکشافی عمرانی
خویش طرح پروژه مذکور را در پلان اول پنجساله خویش گرفت و کار تعمیر
آن در سال ۳۷ آغاز گردید و عمارات مهم را شروع و تکمیل کرد و مطابق
پلان که اکمال قطعی آنرا تثبیت و پیشبینی کرده است میباید تادوسال
دیگر در آنجا بفعالت ادامه داده شود .

کار های اساسی ساختمانی شیرخان بندر به سه مرحله جداگانه تقسیم
گردیده است که مرحله اول کار این پروژه در ماه جوزای سال ۳۹ تکمیل
گردیده و مرحله دوم در سنبله سال ۴۰ به پایان رسیده است .
اکنون امور ساختمانی شیرخان بندر در مرحله سوم است .

فابریکه خانه سازی :

در جمله پلانهای انکشافی پلان دوم یکی هم تاسیس فابریکه خانه سازی
است که بغرض انکشاف ساختمانی خانه های رهايش از تخته های کلان
کانکرت آهنگار در شهر کابل و یک پایگاه مولد سازمانهای کانکرت آهنگار
بشکل پارچه های مکمل برای پروژه های صنعتی و غیره در وطن عزیز میباشد
۱ - این فابریکه در سال ۳۵ هزار متر مربع سامان کانکرتی برای ساختن جایهای
رهايش تهیه میکند .

۲ - فیسال ۶۰۰۰ متر مکعب سامان کانکرتی آهنگار برای ساختمانی صنعتی
پروژه های مرکز و اطراف تولید میکند .

۳ - انواع سامان ، پایه ها ، ستونها ، بلوک های تهداب ، گادر زیر کرین ،
تخته های سقف ، سرتاق و تخته های بامپوش راتیمه میدارد .

فابریکه خانه سازی قسماً از سرمایه دولت و قسماً از قرضه و امداد اتحاد
جماهير اشتراکیه شوروی توسط متخصصان افغانی و تخنواکسپورت شوروی

زیر کار گرفته شده و کار آن در نیمه سال ۴۱ شروع و فعلا در شرف تکمیل است .

قسمت دوم : موضوعات خارج پلان انکشافی

مواد و موضوعاتی را که در فوق مطالعه فرمودید فعالیت های وزارت فواید عامه را در مورد پروژه ها و امور داخل پلان انکشافی احتوا کرده است . چون امور (خارج پلان) نیز رفاهیت عمومی و بهبود کار را تأمین کرده حاصل و نتیجه عرقریزی ها و زحمات است لهذا جا دارد جریان این قسمت نیز به استحضار مطالعین محترم رسانیده شود :

تشکیلات وزارت :

اکنون بملاحظه سوابق و تشکیل از ۲۲ سال باینطرف بطور سالانه احصایه مامورین اداری و مستخدمین فنی بلند رفته تا جاییکه بامقایسه بابودجه مستخدمان ۲۲ سال قبل بودجه وزارت ۴۳۷ مرتبه وسیع گردیده است . امروز در وزارت فواید عامه ۷ ریاست ۳ مدیریت عمومی مستقل در حدود ۵۰۰ نفر مامور مصروف ایفای خدمات محوله میباشد .

ب - لوایح :

وزارت فواید عامه برای دایر ساختن جریانات در داخل يك راه معین و تعیین مشقی دواير در امور ساختمانی سنجش و اداره لازم میدانست تا مقررات و دستورالعمل های ترتیب و بدسترس استفاده عموم دواير و وزارتخانه ها و تصدیهای دولت بگذارد .

بناعلیه کمیسیون نی را مرکب از انجیران مجرب و رؤساء برای تأمین این منظور مؤظف گردانید که بعد از مطالعات و صرف وقت بطرح لوایح ساختمان و برآورد ، کنترل و سنجش ، لایحه طاقا کار ، لایحه مخلوطیها ی مواد کار آمد ساختمانی ، لایحه کار های اراضی ، لایحه آبکشی ، لایحه انواع سنگ کاریها ، لایحه کانکریت ریزیها ، پلستر کاریها ، ترانسپورت های مواد ساختمانی ، لایحه پوششهای ساختمانی ، لایحه مربوط صحن اتاقها و دهلیزها لایحه امور نجاری و ساختمانهای قیچی که جمله دوازده لایحه شود موفق شدند . هدف این لوایح ، تفکیک صلاحیت ها در امور ساختمانی ، برآورد بین وزارت فواید عامه و سایر وزارت خانه ها و تصدیها تأمین سرعت عمل در کار ، تطبیق پروگرام های عمرانی و موصلاتی ، حفظ و نظام ، رعایت اصول و مبادی فنی و اداری میباشد .

امور راه سازی :

۱ - سړك پکتیاء :

این سړك که کابل را باگردیز و خوست و بالاخره بحدود مملکت پیوست

میکنند از زمان های سابق تحت ساختمان گرفته شده و بالاخره درین اواخر اعلیحضرت معظم همایونی امر عنایت فرمودند که در جمله پلانهای انکشافی ولایت پکتیا سرک مذکور با اساسات فنی خوبتر و بهتر ساختمان گردد بتناسی ازین امر وزارت فواید عامه هیأتی ازمهندسان وانجنیران خود را با هیأت های وزارت جلیلیه پلان با آبصوب اعزام و کار سروی آن جازا که سابق بران اجرا شده بود ملاحظه کردند و بقناعتی رسیدند ، لذا یونت ۵ قوایکار در ولایت مذکور بداخل سخت ترین نقطه که عبارت از سته کندوست مشغول فعالیت و خدمت میباشند ناگفته نماند که منطقه کار سته کندوکه فعلا اجرا میشود در جمله سرک جدیدیست که سروی آن بعمل آمده و هیئتهای جدید آنرا مصدق گشته اند و همچنان یونت مذکور در سرک ارگون ، دومانده ارگون را از طریق دومانده بخوست وصل میسازد دارای ۴۵ کیلو متر طول است و برای رفت و آمد وسایط نقلیه مساعد شده .

۲ - خدمات در ساحه مرکز شهر کابل :

وزارت فوایدعامه برعلاوه وظایف اصلی خود در ساحه مرکز شهر کابل نیز یک سلسله خدمات و فعالیتها را طور همکاری بانساروالی کابل در قسمت اعمار پلها و سرکهای شهری انجام داده است که این خدمات شامل فعالیتهای مربوط به ترمیم و بزرگ ساختن شاهلی پل ، پل خشتی ، پل چهلستون و سرکهای شهری میباشد .

خدمات پلسازی در ولایات :

این خدمات شامل ساختن پل در فیض آباد بدخشان میباشد که در خلال سال ۴۲ کار ساختمانی آن شروع و در نیمه سال ۴۳ تکمیل شد .

موضوع حفظ و مراقبت سرکها

وزارت فوایدعامه خدماتی را که در حفظ و مراقبت سرکها ، پلها و پلچکها در هر موقع سال و شرایط نامساعد جوی ایفا نموده است به ترتیب آتی توضیح میدارد .

- ۱- در سرک جنوبی : بطول ۱۶ کیلو متر جگله اندازی و ترمیم بعمل آمده.
- ۲- از حصه سه راهی کارته مامورین الی بند قرغه ۱۳ کیلو متر ترمیم شده است.
- ۳- ترمیم اسفالت سرک از حصه تانک میرویس میدان الی دوراهی سرک بغمان کندهار .
- ۴- یک قسمت کوه در حصه کوتل ملایعوب بیابین آمده بود که رفت و آمد بین ولایت میدان و ولایت بامیان را بکلی مسدود کرده بود، لهذاذریعه سرنگیرانیها در ظرف ده روز واپس اصلاح شد و سرک باز گردید .
- ۵- بطول ۲۰۰ کیلومتر سرک از حدپل متک الی آشپشمنه دره شکاری کوتل شبر چون سرک جگله دار و ثقل ترافیک آن زیاد است بیوسته مراقبت شده و باوجود

بقیه در صفحه (۶۵۱)

د کابل ښار والی تشکیل

کابل ښار وال ښاغلی
پوهاند محمد اصغر

ښار وال
مرستیال
د دارالانشاء منشي
د مخصوص قلم مدير
د تېلېفاتو لوی مدير
اداري رئیس
د محاسبی لوی مدير
مرستیال
د وارداتو مدير
د احصایي مدير
د ذاتی مدير
د پاڼو مدير
د لوازمو مدير
د کار او جوړولو رئیس « مهندس عصمت الله عنایت سراج

ښاغلی عبدالغفور
« رمضان
« غلام حیدر
« عبدالقدیر
« قربانعلی
« حیدر علی
« محمد بصیر سمیعی
« محمد یاسین
« دکتور محمد آصف فقیری
« حبیب الله
« شاه مرد
« محمد کبیر
« محمد اصغر
« روح الله
« عبدالوکیل
« عبدالرحمن
« محمد حیدر

د روغتیا چاری صحی مشاور
د کارولو چاری فنی مشار
فنی لوی مدير
اداري مدير
د سنجش مدير
د پلان مدير
د کارولو مدير
د جشن، مراقبت اوساتنی مدير
د حفظالصحی او اوبو رسولو رئیس
د تنظیماتو لوی مدير
مرستیال
د اوبو رسولو لوی مدير
د اوبو رسولو فنی لوی مدير
د حفظالصحی مدير
موظف داکتر
د پلټنی رئیس
مرستیال

ه تنه

غړی

د لسگونو ناحیې مدیران

» ضیاءالدین	د لومړی ناحیې مدیر
» عبدالسلام	د دوهمی ناحیې مدیر
» عزیز احمد پنهان	د دریمی ناحیې مدیر
» عبدالحمید	د څلورمی ناحیې مدیر
» سید مجتبی	د پنځمی ناحیې مدیر
» میرحلیم الدین	د شپږمی ناحیې مدیر
» محمد عمر	د اوهمی ناحیې مدیر
» پاینده محمد	د اتمی ناحیې مدیر
» محمد امین شفق	د نهمی ناحیې مدیر
» رحمت الله	د لسمی ناحیې مدیر
» عبدالودود	د یغمان د ښاروالی مدیر

گزارشهای ښاروالی کابل

اجراآت دارالانشا :

دارالانشای ښاروالی که عهده دار اتخاذ تصاویر انجمن و اسامبله عمومی ښاروالی است اجراآت خود را طور مختصر بشرح آتی گزارش میدهد .

الف - فیصله های انجمن ښاروالی :

از اول سنبله ۱۳۴۲ تا اخیر جوزای ۱۳۴۳ چهارصدوشش فقره و از اول سرطان تا سنبله ۱۳۴۳ دوصد فقره و موضوعات قابل تصویب در انجمن ښاروالی فیصله و جهة اجراء بمراجع مربوط اخبار و اطلاع شده است .

ب - فیصله های اسامبله عمومی :

از سنبله ۱۳۴۲ تا اخیر جوزای ۱۳۴۳ ده فقره و از سرطان تا ماه سنبله ۱۳۴۳ پنج موضوع مهم در اسامبله عمومی رویت داده شده و تصویبات لازم قانونی درباره هرقره اتخاذ و جهة تطبیق بدوایر مربوط ابلاغ شده است .

گزارشهای ریاست کار و ساختمان

الف - کارهای توپوگرافی و شبکه های انالیتی .

اجرای ترنگولیشن در چهار کلاس - پیدا کردن و انتخاب نقاط ترصد ترنگولیشن، جهت نقاط ترصد که در نقاط ترصد پلرهای سمنتی نصب شده است پرمیدها در نقاط لازمه تعبیه شده تا از فراز آن نقاط ترنگولیشن بصورت زاویه مثلث بهم ارتباط پیدا کرده و نتایج ترصد بصورت افقی و عمودی قید گردد. نقطه استرو نومی در جوار تعمیر سابقه کار توپوگرافی دفن گردیده و از طرف شب در محل مذکور ترصد

اجراء وزاویه هاتشیت میگردد نصب کردن نقاط کاردینات جهت تعیین شبکه های خطوط ترنگولیشن و نصب نمودن پرامیدها در ساحه تقریباً ۳۰۰ کیلومتر مربع شبکه های انالیتی در پیشبرد ازینجا نقطه مختلف شهر گذاشته شده در خطوط اساسی یعنی جاده های شهر بفاصله ۲۸ کیلومتر تدقیقات پلنومتری اجراء و ۷۵ عدد پلر سمنتی در نقاط مختلف دفن گردیده و نقشه توپوگرافی منطقه مکروراین در ساحه یک کیلومتر بمقیاس ۱۵۰۰ تهیه شده است .

شبکه های تحت الاراضی از قبیل پسیکه مخابرات ، آبرسانی ، برق بیک پیمانہ وسیع در نقشه توپوگرافی شامل شده و جهت تکمیل توپوگرافی که در پهلوی آن معلومات جیالوجی حتمی است ذریعه انجنیران جیالوجی تثبیت شده و معلومات جیافزیککی و هیدرولوجی بابر مه کاری های متعدد بدست آورده است .

اجرای فوتو برداری توسط ناشین فوتو تیدالیت از ساحه ۳۰ کیلومتر مربع اجراء شده علاوتاً کارهای توپوگرافی برای طرح یک بند آب بزرگ در حصه تنگی سیدان و طرح یک بند در حصه دریای لوگرد بعمل آمده است .

ب - امور انجنیری جیالوجی :

طبق پروگرام مرتبه برای اجرای مقصد جیالوجی نقاط مختلف جایهای متعدد توسط عمه کنده شده که حفریات چاه در نقاط مختلف در حدود ۳۰۰۰ متر مربع عمق میباشد که آب و خاک آن ها برای تجزیه در لابراتوار حفظ است .

ج - مسایل هیدرولوجی و هیدرو جیالوجی و فزیککی برای آب مورد ضرورت آینده شهر کابل تحقیقات هیدرولوجی و هیدرو جیالوجی و فزیککی بعمل آمده یعنی آب چاه ها و آب جزئی ها و آب دریاها و آب چاهها توسط متخصصان حفر وازنگاه باکتر لوجی و تمام خواص فزیککی در لابراتوار تجزیه گردیده فیصدی کلسیوم نمک و غیره مطالعه گردیده است حفر شده با نتیجه حاصل آب آن توضیح میشود .

تاحال برای مقصد هیدرولوجی متجاوز از ۳۰۰ چاه حفر و اندازه گیری آب جویها در یای پغمان لوگرد و کابل همیشه جریان دارد .

د - طرح پلان جدید شهر کابل که از طرف مهندسان و متخصصان شهر سازی شوروی بعمل آمده البته طرح ابتدایی است تا تمام معلوماتیکه لازم است بعد تحقیقات مسایل جیالوجی و هیدرولوجی و فزیککی و غیره بدست آید آنوقت نقشه و طرح عمومی تکمیل خواهد شد پلانهای ابتدایی که تاحال طرح شده حسب ذیل است .

- ۱ - طرح پلان آینده شهر کابل .
 - ۲ - طرح کانالیزاسیون شهر کابل .
 - ۳ - طرح آبرسانی شهر کابل .
 - ۴ - طرح ترانسپورت و خطوط مواصلاتی .
- اجراء آتیکه از طرف متخصصان شوروی در مورد پلان عمومی شهر کابل بدست آمده بطور خلاصه تقدیم است .

بروی این راپور تقریباً ۹۰ فیصد کار متخصصان انجام گردیده و امید است تا اخیر سال کار سروری در مناطق کابل انجام گردد. البته بعد از بدست آمدن تمام معلومات و تحقیقات بمقت کمی طرح پلان عمومی جدید شهر کابل در مسکو انجام خواهد شد. برای تکمیل معلومات بناروالی کابل باتمام وزارت خانه‌ها و مؤسسات صنعتی و مؤسسه کارتو گرافی و جیالوجی بتماس بوده و از همکاری و معلومات تمام مؤسسات و دوائر محترم استفاده کرده است.

چون از طرف متخصصان سروری یکتعداد چاه های عمیق که در اطراف شهر کابل برای تحقیقات آبرسانی آینده حفر گردیده لذا نظر به پیشنهاد ساختمان و مذاکره باتخنواکسپورت ده چاه در ساحه وادی لوگرد دریای کابل و پغمان و منطقه زنده بانان انتخاب گردیده که نل و فلتر های آن بحال خود باشند زیرا در سال آینده که فابریکه خانه سازی بکار خود آغاز میکند میتواند از چاه عمیق ساحه زنده بانان استفاده نماید همچنان برای آبرسانی شبکه شهری از چاه‌های وادی پغمان میتوان استفاده کرد. قیمت نلهای مذکور که در چاه‌ها نگهداشته شده در حدود ۲۵۲۲۲ دالر است. قرارداد خریداری آن عقد و پول آن بتخنواکسپورت شوروی داده خواهد شد.

گروپ مهندسان پروژه سازی شوروی که در مسکو جهت تکمیل پلان عمومی شهر آینده کابل مصروف کار اند تاحال یکتعداد نقشه‌ها و پانل‌ها و مکت‌های عمارات مسکونی، منازل مغازه‌ها مکاتیب و غیره را ارسال داشته اند که همه بریاست ساختمان موجود است برای مذاکره در اطراف ترتیب پلان‌های عمومی آینده شهر کابل مهندسان و متخصصانی از اتحاد شوروی بکابل آمده و از طرف شاروالی کابل رئیس ساختمان نیز جهت مشوره در اطراف پلان آینده بمسکو عزیمت نمود. قرار مذاکره باید بتعداد هشت یا ده نفر از متخصصان ورزیده شوروی در همین تازگی‌ها بریاست ساختمان بناروالی آمده و مذاکره نمایند.

نظر به قرار داد و پروتوکول‌ها باید تمام پلان آینده شهر کابل و پروژه مکمل پلان گذاری در ماه اگست ۱۹۶۴ از طرف تخنواکسپورت اتحاد شوروی در کابل تسلیم داده شود. که تمام این پروژه و پلان‌ها از طرف بناروالی کابل بریاست خانه سازی تسنیم و ریاست موصوف کار خود را طبق پروگرام‌شان آغاز میکنند.

این بود خلاصه جریان کار هیئت تحقیقاتی سروری پلان شهر کابل که در یکسال و شش ماه گذشته توسط ریاست کار و ساختمان انجام گردیده است.

ه - کار تعمیر شاروالی :

کار تعمیر شاروالی تخمین ۹۷ فیصد تکمیل و ۳ فیصد باقیمانده است. کار تعمیر سینما آریانا تخمین ۸۰ فیصد تکمیل و بیست فیصد باقیمانده آن بامساعدت دارائی تکمیل خواهد شد.

کار تعمیر مسجد شریف بل خشتی ۹۴ فیصد تکمیل گردیده و کاشی‌های قسمت خارجی رواق‌های آن تعبیه شده و خشت‌های ۲۷ رواق دیگر نیز

موجود است که در زمان شروع کار تعمیراتی نصب خواهد شد و از جمله چراغهای مسجد شریف که قبلاً با زمینس قرار داد شده بود تقریباً ۷۵ فیصد سامان تنویر رسیده که به نصب آن توسط کمپنی زمینس اقدام خواهد شد. همچنان امور عمرانی تعمیر تحویلخانه پمپ هاوس واقع علاوالدین ۴۵ فیصد توسط ریاست ساختمان انجام و مصالح و مواد تعمیراتی آن بکلی تهیه گردیده و ممکن تا اواخر برج اسفند تعمیر مذکور تکمیل گردد.

پروژه سوم تنویر :

سامان پروژه سوم تنویر سرکهای شهر کابل که با کمپنی زمینس قرارداد شده بود یک اندازه سامان و پایه های آن رسیده و وصول سامان متباقی نیز جریان دارد که البته بعد از رسیدن قسمت کلی سامان مذکور بکار تنویر سرکها طبق پروگرام اقدام خواهد شد. همچنان یکتعداد گروپهای فالتو برای چراغهای موجوده شهر که در سال گذشته سوخته با زمینس قراردادی گردیده است.

عمرانات پغمان :

کارهای تعمیراتی لب دریای پغمان و پل دره‌پل سلام خانه و پل حلیمه خانم طبق پروگرام کار شده است. باقی کارهای مذکور در سال جاری پیشبینی گردیده و نظر به مساعد بودن دارایی البته انجام خواهد شد.

پروژه های انکشافی :

بودجه های انکشافی که توسط ریاست کار و ساختمان ترتیب و بوزارت پلان تقدیم گردید. نظر به معاذیری که نزد وزارت پلان بود از جمله پروژه ها تنها دو پروژه مکرور این و آبرسانی منظور و مصارف آن از طرف دولت تخصیص داده شد.

دیگر از جمله پروژه های انکشافی پروژه اصلاحی است که شامل مبرز های عمومی شهر، بدرفت شهر قدیم کابل و پارک های شهر قدیم کابل میباشد.

پارک مرکزی :

نظر به تصمیم شماروالتی نقشه ساحه آینده پارک مرکزی ترتیب و از طرف دولت منظور شد. طبق نقشه ساحه پارک در شدیدترین موقع سرما کارتخریب آن توسط بونت های قوای عسکری و قواء کار فوائد عامه و قوا سبز وزارت جلیله زراعت و ترانسپورت، معادن و قوای کار شماروالتی آغلز و برحسب فیصله های کمیته پارک در وقت موعده آن کار تخریب انجام شد از طرف دیگر قیمت های که توسط هیاتهای موظف تعیین شده بود بعد از منظوری پروژه آبرسانی شهر کابل مبلغ سی‌میلیون افغانی تادیه شد.

نقشه پارک مذکور بریاست ساختمان تحت نظر مهندس اوژام تکمیل خواهد شد

در نقشه مذکور عمارات عصری ، میدان بازی ، کافه و چمن ها و کول آب وابنه پیش بینی گردیده است که بعد از تکمیل و منظوری مقامات صالحه بکار ساختمانی آن اقدام میگردد .

اجراآت مدیریت عمومی کار :

پرکاری وریک اندازی و برف کشی کوچه های شهر کهنه .
مقدار ریگیکه از دریای هودخیل جهت مخلوط ساختن قیر از تاریخ اول سنبله الی اخیر جوزا سال ۴۳ در فابریکه آورده شده است ۵۱۳۷۰ - موتر
مقدار سنگیکه از گوسفند دره حصه بنخاک و تپه سیاه سنگ و تخریب پارک و پارک زرنگار آورده شده

مقدار جفله حصه سرک ده بوری و سرک دارالمعلمین و شرکت قره قل
مقدار ریگ جفله دارکه جهت پرکاری سرکه از تپه سیاه سنگ الی سرک ده بوری و کارته پروان و شهر آرا و سرک جاده میوند ۱۷۵۳۰ - موتر

مقدار جفله دار که پرکاری سرکه از تپه سیاه سنگ الی سرک ده بوری دارالمعلمین و سرک شهر آرا و مؤسسه تعلیم و تربیه و کارته پروان و شرکت قره قل و شیر پور و غیره برده شده است ۴۷۵۳۰ - موتر

خاک بدون جفله دار که از تخریب پارک زرنگار الی پل سوخته و مؤسسه تعلیم تربیه ، سرک زراعت و باغ قاضی ، و کلوله پشته و بوت دوزی گذرگا و ده بوری و غیره برده شده ۳۱۸۵۰ - موتر

کارهای متفرقه از قبیل نقل دادن سامان برق و نفر مزدور کار ۲۱۵۶۰ -
مقدار برف کشی که از شهر کهنه نقل داده شده از تاریخ ۲۷ ر ۱۱ ر ۴۲ الی اخیر زمستان ۴۱۳۳۰ -

در حصه قیرریزی از قبیل آمريت خانه سازی و ارگ مبارکه ، دلکشا ، شفاخانه زایشگاه و مکتب ملالی داغ گیری های سرک های کوه سنگی و قلعه فتح الله خان و کارته پروان و دهمزنگ و محمد جان خان وات و جاده میوند و چهاراهی طره باز که از اول سنبله سال ۴۲ الی اخیر سال ۴۳ ذیلا به تن قیرریزی شده است .

در حصص پخته کاری برق و پل ها و کانکریت کاری دوطرفه سرکها باید گفت که تاکنون در حصص مختلف شهر یازده برق ، چهار پلچک ساخته شده و چندین آبرو عمومی جدید احداث گردیده است .

اجراآت ریاست اداری

مدیریت عمومی محاسبه :

این مدیریت در طول سال گذشته و روان وظایف خود را در امور کنترل اسناد حسابی دواير تشکیل و بودجه های عادی و انکشافی بناووالی انجام داده و بودجه را در وقت و زمان آن از مقامات باصلاحیت بناووالی گزارش داده و برای ملاحظه بوزارت جلیلیه مالیه تقدیم و در ترتیب دفاتر سهم بازی از خود نشان داده است .

مدیریت واردات :

محصولات بناروایی مانند کرایه شاهی ، صفایی جواز صنفی و غیره را بکمک نواحی مربوط تحصیل کرده است .
متباقی محصولاتیکه از چند ناحیه محدود باقیمانده آنهم بمدت کم از طرف ناحیه مربوط تکمیل و به واردات سپرده خواهد شد .

مدیریت لوازم :

تهیه موادمانند قرطاسیه ، مفروشات مرکز بناروایی و دواير مربوط و مساجد ترتیب حواله جات معاش و مصرف عادی از وظیفه همین شعبه بوده و تا حال به این وظیفه مؤفقت دارد . و بر علاوه در مؤسساتیکه اداره تحصیل مستقل موجود نباشد روی مقررات حساب پول های باقی دواير مرکزی که قابل تحصیل باشد توسط مدیریت لوازم صورت میگیرد . و بر اساس همین منظور مدیریت لوازم بناروایی عهد دار تحصیل پول های دواير مرکزی بوده و از سنبله سال ۴۲ الی حال پول های واردات . مانند قیمت زمین ، اجرت موتر جنازه ، موزیک ، اجاره مندوی آرد ، مندوی خربوزه و غیره را تحصیل گردیده است .

اجراءات مدیریت ذاتیه :

این مدیریت که وظیفه دار عزل و نصب و ترتیب دفاتر سوانح ماموران و غیره است . مدیریت موصوف به ترتیب يك دفتر صحیح اقدام نموده و بر اساس محتویات قانون ترفیع تقاعد ملکيه ، ترفیع و تقاعد ماموران را بوقت و زمانش اجرا کرده است .

اجراءات نواحی دهگانه :

از نگاه تشکیل و وظیفه که نواحی ده گانه ماهیت بناروایی کوچک را داشته و این مدیریت تا حال در راه انجام توزیع جواز صنفی ، تحصیل محصولات از قبیل ، کرایه شاهی ، صفایی ، تکس امور تنظیم گذرهای مربوط ، ثبت وثائق ترتیب و تقدیم راپور و فیات و تولدات شهر و امثال آن مسئول و مکلف بوده و دواير موصوف در انجام این وظایف از جدیت کار گرفته و بخصوص در از بین بردن پیش برآمدگی های شهر فعالیت نموده است .
تولدات ، ازدواج نواحی شهر کابل بشرح زیر .

تولدات در نواحی شهر

فوت شدگان در نواحی شهر

ازدواج کنندگان در نواحی شهر

مدیریت خدمات :

خدمات عامه از دوره دوم بناروایی باینطرف در دستگاه بناروایی مصروف خدمت و فعالیت است .

شعبه خدمات :

وضع لایحه منازل کرایي است این لایحه که از انجمن شاروالی منظور و برای نخستین اقدام شعبه عبارت از :

تطبیق توصیه شده مکلفیت ها و مسئولیت های کرایه دهنده و کرایه گیرنده را واضح ساخته و از منازعه و دعاوی متقابله جلوگیری کرده است چنانچه بعد از وضع و نشر این لایحه در جراید و روزنامه ها اختلافات زیاد کرایه دهنده و کرایه گیرنده حل گردیده است به تعقیب وضع این لایحه مدیریت خدمات بمنظور رفاه مردم و رفع شکایت های شان بوضع لایحه دیگری که در آن مکلفیت مالکان سرای ها و آپارتمانها از یکطرف و از مسافران را از جانب دیگر روشن میسازد وضع نمود . درین لایحه تعیین کرایه مسافر ها نیز پیش بینی شده و فعلا لایحه مذکور بموجب فیصله و نظریه انجمن تحت غور کومینه رؤسا میباشد و امید است بعد از تکمیل و منظوری این لایحه قدم مهمتر دیگری نیز برداشته شود و شاروالی مؤفق گردد که از یکطرف کرایه اتاق ها و مسافر خانه ها را کنترل نموده و واردات کرایه شاهی را صحیح ترتیب کند و از جانب دیگر جلوگیری و نار و قوس های صعودی پول کرایه این مسافر خانه ها و غیره را بگیرد .

لایحه دیگری که تثبیت و از انجمن نیز تصویب و برای یکسال اجازه تطبیق داده شد لایحه اجرت حملان است که بنواحی و شعبات مربوط نقل لایحه مذکور غرض اجراات ارسال شد .

قدم دیگری که باز هم برفع مردم و جلوگیری از سرگردانی های مزید آنها در شعبات شاروالی برداشته شد ثبت قرار داد های جایداد کرایي است بعد ازین ثبت قرار داد های جایداد کرایي در خود مدیریت های بنواحی صورت گرفته و ناحیه مکلف است که صرف یک نقل قرار داد ثبت شده را غرض کنترل و حفظ بشعبه خدمات عامه بسپارد این امر از اول سال ۴۳ بمنصه تطبیق قرار گرفته است .

بائر تخریب یک تعداد دکانها و آپارتمانها و سرای ها بغرض احداث یک پارک مرکزی مدیریت خدمات عامه بتدارک جای و توزیع دکانهای دایمی و موقتی داخل اقدام شد و طوریکه همگان مستحضر اند برای ۱۳۷ نفر قالین فروش در آپارتمانها و دکانهای چمن حضوری دکان توزیع نمود و برای سایر دکانداران و اهل پیشه مطابق نقشه های ریاست کار و ساختمان بتعداد ۲۳۰ دکان چوبی در حصه خالیگاه سبمنای پامیر تثبیت گردید که در حدود ۸۶ نفر تاحال بموجب قرعه کشی مؤفق باخذ دکان شده اند .

شعبه نرخ گذاری :

این شعبه علاوه از توضیح معلومات نرخها به استعلامات یومیه دوایر وزارت خانها و تحریر و ترسیل نرخنامه در هر پانزده روز بنواحی و روزنامه ملی انیس و جریده پامیر و رادیو افغانستان و بعضی دوایر ذیعلاقه ولایت پکتیا اجراات آتی را بعمل آورده است .

بقیه در صفحه (۲۰۲)

د پوهنتون د ریاست تشکیلات

د پوهنتون د ریاست کف
نساغلی دکتور عبدالصمد

د پوهنتون د ریاست کف	دکتور عبدالصمد حامد
د علمی مرستیال	دکتور عبدالواحد سرابی
د مخصوص قلم مدیر	محمد قاسم امام
د ښوونې او روزنې لوی مدیر	محمد حیدر میاخیل
د محصلانو مدیر	دکتور غلام سخی مصئون
د خارجې ارتباط مدیر	دکتور خلیل احمد ابوی
د څیړنو او کتابخانی لوی مدیر	محمد ابراهیم ستوده
اداری رئیس	غلام سخی پنجتیسیری
اداری لوی مدیر	عبدالمهادی رحیم
د محاسبی مدیر	غلام حیدر
د مامورینو مدیر	محمد سعید فیضی
د قبلی کنترول مدیر	عبدالرؤف
د بودجې مدیر	سید عبدالقادر
د خدماتو مدیر
د آرشیف مدیر	غوث الدین
د پلټنې مدیر	عبداللطیف
د لیلیې مدیر	سید عبدالودود
د درسی موادو د تمهې مدیر	محمد یعقوب مفتون

د پوهنځیو رئیسان

د ښوونې او روزنې د مؤسسې رئیس	د توریالی اعتمادی
د طب د پوهنځی رئیس	دکتور عبدالصمد سراج
د علومو د پوهنځی رئیس	دکتور عبدالغفار کاکړی
د ادبیاتو د پوهنځی رئیس	غلام حسن مجددی
د کرهڼې د پوهنځی رئیس	دکتور شاه محمد الکوزی
د اقتصاد د پوهنځی رئیس	دکتور عبدالواحد سرابی
د حقوقو او سیاسي علومو د پوهنځی رئیس	« حمیدالله »
د انجنیرۍ د پوهنځی رئیس	دکتور عبدالغفور قیساني
د درمل جوړولو د پوهنځی رئیس	« دکتور سید عبداللہ سید »
د روزنې او ښوونې د پوهنځی رئیس	« دکتور محمد صدیق »
د تدبیر منزل د پوهنځی رئیس	میرمن کبرا نورزایی
د ننگرهار د طب پوهنځی رئیس	نساغلی دکتور سید عبدالقادر بهاء
د شرعیاتو د پوهنځی مرستیال	« عبدالستار سیرت »
د ډولې تخنیک د مؤسسې رئیس	« دکتور عبدالعظیم ضیایی »
د پوهنتون د روغتیا د مؤسسې رئیس	« دکتور عیدالله واحدی »

فعالیهائی ریاست پوهنتون

گزارشهای مرکز ریاست پوهنتون :

- ۱ - اكمال تعميرات پوهنتون كه منجمله ۲۰ فيصد كارهاي آن باقى مانده بود. در ختم سال ۴۲ تكميل و تمام پوهنځي هاي مربوطه در تعميرات مربوطه خود نقل مكان نمودند و اين تعميرات از آغاز سال ۴۳ مورد استفاده پوهنځي ها و دواير قرار گرفت.
- ۲ - پيشرفت و تكامل مواد درسي كه توسط مديريت تهيه مواد درسي صورت ميگيرد باخريداري ماشين هاي كار آمد قسمتي از امور آن تكميل و در حدود ۲۰ فيصد متباقى كار آن بسال دوم پلان تايمين شده است. باين اساس اوراق مطبوع نوت هاي درسي پوهنځي ها ۸۰ فيصد توسط مواد درسي تهيه و با بكار انداختن ماشين هاي دلبورتك اميد است كه مجلات و نشريه هاي مركز و پوهنځي هاي ما توسط مواد درسي طبع شده و مشكلات ما از اين ناحيه مرفوع گردد.
- ۳ - تهيه ۵۰ فيصد تجهيزات دواير كلتوري جديد التتشكيل مسكو، بيروت كه كه تاختم سال ۴۲ - ۵۰ فيصد تجهيزات اين دو كلتوري تكميل و تهيه گرديده است، كذا وسايل كمبود تجهيزات كلتوري موشن و امريكا رويهمرفته ۲۰ فيصد تدارك و به نهجي كه مطلوب است امور محصلان را وارسى كرده اند.
- ۴ - توسعه شعبات تدريسي تعليم و تربيه و اداري و هم تكميل ۱۵۰ بستر محصلان كه در سال ۴۲ نسبت بسال گذشته بيشتر در ليليه ها پذيرفته شده و اعاشه شده اند گويا در سال مالي ۴۲ مجموعاً محصلانيكه از طرف ليليه ها اعاشه و ابانه ميشدند تعدادشان به ۸۵۰ نفر ميرسد كه تجهيزات شان مكمل شده است.
- ۵ - تنظيم كتابخانه مركزي و خريد كتب براي كتابخانه و تهيه تجهيزات و توسعه امور نشراتي مربوطه آن ۲۰ فيصد اكمال شده است.
- ۶ - در قسمت مركز تحقيقات علمي يك دستگاہ رصد خانه نجومی به مبلغ چهل هزار دالر خريداري و اين دستگاہ به بندر كراچي وارد شده كه عنقریب بکابل ميرسد و همچنان موضوع امور ساختمانی آن با کمپنی هوختیف مراحل مقدماتی اش را طی و با آغاز سال ۴۲ وزارت فواید عامه اطمینان داده كه به كار تعمير آن اقدام ميدارند.
- ۷ - چون پوهنځي علوم قرارداد تواميت باحکومت آلمان داشته و بيشتر سير انكشاف خود را مييمودند نظر به اهداف پلان و ضيقي جاي الحاقیه تعمير پوهنځي علوم ساختمان و ديتوريم و اتاق پروفيسوران و مركز گرمي آن پوهنځي مطابق به نظريه مهندسان و انجينران با هوختیف قرار داد و باندازه ۲۰ فيصد مواد آن از داخل تخصیصات سال ۴۲ تهيه و آغاز كار آن از بدو

سال ۴۳ شروع شده است . تعداد ورزشکاران پوهنتون در سال ۴۲ بالغ به چهار صد نفر بود که این تعداد شامل تیم‌های فوتبال ، هندبال ، هاکی ، باسکتبال ، والیبال ، پهلوانی ، آبیازی ، اتلتیک ، پنگ بانگ ، وزنه برداری ، بوکسنگ و بدمتن بوده و تمام این تیم ها از طرف آمریت ورزشی پوهنتون طبق نظریه متخصصان طبی اعاشه میشدند برای چهار صد نفر ورزشکار و محصلان و محصولات البسه رسم گذشت بایونیفورم جهت اشتراك در رسم گذشت جشن استقلال توزیع گردیده است تمام تیم های اجتماعی و انفرادی پوهنتون لقب قهرمانی دارند چنانچه تیم فوتبال پوهنتون که از چندین سال به اینطرف بحیث قهرمان کابل شناخته شده است مسابقات را چه در کشور و چه در خارج انجام داده اند پلیرهای فوتبال پوهنتون نیز تیم ملی فوتبال افغانستان را تشکیل میدهد کذا تیم باسکتبال در تورنمنت های معارف و پوهنتون کپ های قهرمانی بدست آورده طی تمام این مدت تیم درجه اول کابل شناخته شده است همچنان تیم هاکی پوهنتون از تیم های برجسته کابل محسوب میشود تیم والیبال پوهنتون نیز قهرمان سال ۴۲ بوده و شش نفر آن در تیم ملی کابل در مسابقات والیبال گنغوی اند و نیز یا نیز حصه گرفته بودند تیم هندبال پوهنتون نیز لقب قهرمانی خود را تا حال حفظ نموده است تیم اتلتیک پوهنتون شامل ورزشکاران میباشد که اکثریت آن در تیم های اولمپیک افغانستان به مملکت خارج سفر مینماید آمریت ورزشی پوهنتون برای بیشتر محصلان و محصولات خود میدان های ورزشی جمنازیوم را با وسایل بهتری مجهز و بدسترس شان گذاشته است تا بتوانند اوقات فراغت خود را به ورزش سپری نمایند میدان های ورزشی پوهنتون که امروز نظیر آن کم تر در ممالک شرق پیدا میشود شامل میدان های فوتبال ، هاکی ، هندبال ، دویدن ها ، خیز ، گلوله و دسک میباشد در اطراف این میدان ها جهت آبیازی و سر سبزی آن چاهایی حفر گردیده تا در وقت قلت آب از این چاه ها استفاده شود بر علاوه کورسهای تربیه بدنی افتتاح محصلان و محصولات پوهنتون مشغول این کورسها بوده و نتیجه امتحان این کورسها قناعت بخش بود تورنمنت های داخلی بین خود پوهنچی ها صورت گرفت که درین تورنمنت ها پوهنچی های طب ، حقوق ، اقتصاد ، ادبیات ، تعلیم تربیه ، ساینس فارسی ، شرعیات ، زراعت و انجینیری اشتراك نموده بودند در تورنمنت والیبال پوهنچی اقتصاد در تورنمنت باسکتبال و فوتبال پوهنچی طب و در تورنمنت پنگ بانگ محصلان پوهنچی های مختلف حایز کپ های قهرمانی گردیدند پروگرام محصلان پوهنتون هفته سه روز در جمنازیوم پوهنتون صورت میگرفت این پروگرام تحت نظارت آمریت ورزشی و متخصصان پوهنتون صورت میگردد تیم های ورزشی محصلان شامل دو تیم باسکتبال دو تیم والیبال پنجاه پلیر لایق پنگ بانگ و بیست و یک پلیر لایق بدمتن را تشکیل

میداد استخدام متخصصان خارجی برای پیشبرد سويه ورزشکاران نیز از طرف آمریت ورزشی پوهنتون صورت گرفت و هم فرستادن يك عده جوانان افغانی در شق تربیه بدنی و جمنازیوم بممالك خارج تحت پروگرام ، فیلوشپ

تشکیلات اداری و فنی مؤسسات صحتی پوهنتون طبق مقتضیات عصر حاضر ترتیب شده است قبلا تعداد بستر شفاخانه های مربوطه به ۷۰۰ بستر میرسید که ۵۰۰ بستر آن به شفاخانه های عالی آباد (د نادرشاه روغتون) و ۲۰۰ بستر آن به آن شفاخانه مستورات (دمیرمنوروغتون) تخصیص داده شده بود مگر باساس پیش بینی پلان انکشافی مملکت یکصد بستر دیگر جهت سهولت مریضیان انائیه مملکت د میرمنو روغتون منظور بتاریخ ۲۰ عقرب ۴۲ افتتاح شد تعداد بستر های د میرمنو روغتون به ۳۰۰ بستر ارتقاء یافته است .

فعالیت های ریاست مؤسسات صحتی پوهنتون از دو جنبه صورت میگیرد .

الف - شعبات اداری

ب - شعبات فنی

الف - در جریان سال ۴۲ شعبات اداری ریاست مؤسسات صحتی پوهنتون تمام احتیاجات مورد ضرورت شفاخانه را طبق منظوری بودجه بشرح زیر از داخل و خارج مملکت تهیه نموده و بدسترس شفاخانه های مربوطه گذاشته است . به تعداد ۲۳۷ قلم سامان جراحی از کمپنی های امریکا ، فرانسه ، و جرمنی ، ۴۴ قلم سامان رادیو لوژی و يك اندازه کافی قلم های اکسریز با ادویه لازمه آن از کمپنی های اروپایی ۲۴ قلم سامان گوش و گلو از جرمنی ۵۶ قلم سامان برای سرویس سناتوریم از فرانسه ، ۱۸ قلم سامان مربوطه ماشینین تابلیت سازی از جرمنی ، ۱۱۵ قلم سامان مورد ضرورت لابراتوار های مربوطه از فرانسه ، يك پایه ماشین الکترو کاردیو گرام با سامان مربوطه آن از امریکا خریداری شده است . همچنان به اندازه کافی ترامتر استهتسکوب آله فشار خون ، دستکش و انگشت پوش و غیره سامان رابری با يك اندازه کافی سامان لازمه برای سرویس دندان و چشم با يك مقدار کافی ادویه مورد ضرورت شفاخانه های مربوطه که تعداد آن به صد قلم میرسد از کمپنی های امریکایی و اروپایی خریداری شده و جهت تداوی مریضان نادر شاه روغتون ، میرمنو روغتون ، و د مرکزی کتنخی بکار رفته است .

ب - شعبات فنی و فعالیت های آن :

۱ - د مرکزی کتنخی سرطبابت

پولیکنک های ریاست مؤسسات صحتی پوهنتون در مرکز شهر واقع گردیده

و دارای سرویس های متعددی میباشد .
مرکزی کتنجی مرجع اول مریضان بوده وابتدأ مریضان (ذکورواناث) به مرکز کتنجی سرطبابت مراجعه کرده واز آنجا به پولیکلنیک های مربوطه معرفی میگردد زیرا اولاً باید معاینات لازمه از قبیل معاینات اکسریز لابراتوار و مریض ذریعه متخصص مربوطه تکمیل و تشخیص مرض تثبیت گردد .
متعاقباً اگر متخصص مربوطه مریض را قابل بستری میدانست در صورت خالی بودن بستر که راپور آن یومیه از نادرشاه روغتون و د میرمنو روغتون به مرکزی کتنجی میرسد برای مریضان خط بستر داده میشود ، مریضان انائبه به د میرمنو روغتون و مریضیان ذکور به د نادرشاه روغتون معرفی میگردد .

احیاناً اگر بستر خالی به شفاخانه های مربوطه موجود نباشد خط انتظار بستر بمریض داده میشود اما مریضان عاجل از نوبت مستثنی است .
اگر تداوی مرض مریض ایجاب بستر شدن را نکند از طرف متخصص مربوطه نسخه لازمه برایش اعطا و ادویه متن نسخه آن اگر به دواخانه مربوطه د مرکزی کتنجی موجود باشد مجاناً برویت نسخه ادویه آن از دواخانه د مرکزی کتنجی اجرا میگردد .
پولیکنک های مرکزی کتنجی بدو حصه منقسم است ذکور و اناث که فعالیت های سال ۴۲ قرار ذیل است .

احصاییه مراجعان پولیکنک های مرکزی کتنجی در جریان سال ۴۲ .

زنانه	مردانه	اسم سرویس
۱۸۶۶۰	۲۵۱۶۹	داخله
۳۷۹۱	۶۹۵۴	جراحی
۱۷۸۸	۵۹۵۰	عقلی و عصبی
۸۶۱۶	۷۵۹۸	گوش و گلو
۷۷۷۷	۱۰۵۴۹	چشم
۷۱۴۵	۷۵۷۸	جلدی
۷۲۰۵	۱۵۶۴۱	پانسمان و پلاستر
۳۶۴۳	۴۰۰۹	دندان
...	۲۶۸۱	پیچکاری
...	۱۷۳۲	تداوی برقی
۲۰۸۷	۱۷۳۲	رادیو گرافی
۲۷۵۲	۹۵۷	رادیو سکوپ
...	۹۵۷	لابراتوار
۱۹۴۳۰	۱۸۴۳	یورولوژی
۱۹۴۳۰	...	اطفال
		آبله کوبی

۲۶۹۸	نسایي	سنایي روغتون
۴۸۴	۵۸۴	بستر شدگان
۳۹۴۸۴	۲۶۶۵۱	ادويه بردگان
۰۰۰	۲۵۹	معاینات صحي اشخاصیکه خارج
۰۰۰		رفته اند ، مردانه
		معاینات صحي اشخاصیکه داخل کار شده
	۱۱۶۲	انائیه
		۲ - د نادرشاه روغتون :

کلینک های د نادرشاه روغتون با تمام وسایل عصری طبی مجهز بوده و هر نوع تداوی و عملیات جراحی توسط دکتوران جوان و استادان افغانی اجرا میشود .

احصاییه مراجعان و عملیات شدگان سال ۴۲ نادرشاه روغتون :

تعداد بستر های آن به ۵۰۰ بستر رسیده و بسرویس های داخله ، جراحی چشم ، گوش و گلو ، جلدی ، سناتوریم ، عقلی و عصبی تخصیص داده شده است و همچنین شفاخانهای مذکور دارای سرویسهای اکسیرین و لابراتوار نیز میباشد که فعالیت های سال ۴۲ سرویس های مربوطه آن قرار ذیل است .

سرویس بستر شدگان عملیات شدگان خارج بستریانسمان فوت

۱۲۲	۴۹۹۹	۰۰۰	۰۰۰	۱۷۵۱	داخله
۱۲۱	۰۰۹۹	۳۶۵	۲۹۹	۱۸۵۱	جراحی
۱	۰۰۰۰	۱۹۹	۴۰۴	۴۸۰	چشم
۴	۲۰۲۵	۱۵۷	۳۸۶	۴۲۹	گوش و گلو
۲۶	۲۱	۰۰۰۰	۰۰۰	۳۵۰	سناتوریم
۲		۰۰۰	۰۰۰	۳۰۹	جلدی
		۰۰۰۰	۰۰۰۰	۴۵۵	سنائی روغتون
		۰۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	لابراتوار
		۰۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	رادیولوژی
		۰۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	رادیوسکوپي
					معاینات و لابراتوار
		۳۵۳۲	۰۰۰	۴۰۰۴۲	

مجموع بستر شدگان سرویسهای نادرشاه روغتون ۸۲۵ نفر
مجموع عملیات شدگان عمومی ۲۳۴۰ نفر

۲ - د میرمنو روغتون :

د میرمنو روغتون د نادرشاه روغتون دارای سرویس های داخله و جراحی چشم ، گوش گلو ، جلدی ، عقلی و عصبی بوده و علاوهً سرویس نسایی وولادی اطفال نیز دارد .

تعداد بستر های آن به ۳۰۰ بستر میرسد که نظر به ایجابات به سرویس فوق‌که نام برده‌شد تخصیص داده شده است همچنین باسرویسهای اکسریز و لابراتوار و دستگاه بانك خون نیز مجهز میباشد که از فعالیت های سال ۲۴ سرویسهای مذکور قرار آتی متذکر میشویم :

اسم سرویس بسترشدگان عملیات شدگان

عملیات خارج بستر پلاستر پانسمان فوت

۱۷	۶۹۳	۵۶۷	۴۹۷	۲۷۰	۷۹۷	جراحی
۱۰	۱۰	۰	۰	۰	۶۰۰	داخله
۰	۰	۰	۲۴۷	۱۸۰	۲۲۵	چشم
۲	۰	۰	۰	۱۱۸	۴۲۰	گوش و گلو
۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۹	نسایی روغتون
۲	۰	۰	۰	۰	۱۵۰	جلدی
۲	۰	۰	۰	۷۱۵	۱۶۸۰	نسایی وولادی
۶۸	۰	۰	۰	۰	۴۸۹	سازی
۰	۰	۰	۰	۰	۰۵۶	لابراتور عمومی
۱۲۲	۰	۰	۰	۰	۲۲۴۸	اطفال

خلص احصاییه د میرمنو روغتون در جریان سال ۱۳۴۲ :

۶۶۲۸ نفر
۲۰۲۷ نفر

مجموع بسترشدگان
مجموع عملیات شدگان عمومی
بانك خون :

تا اواخر سال ۱۳۳۶ گروپ مختلف خون از خارج تهیه و خریداری میگردد از ابتدای سال ۳۷ يك بودجه کافی از طرف مقامات صالحه برای خریداری و غیره مصارف سرویس بانك خون منظور شد .

علاوتاً يك تعداد اشخاصیکه به اهمیت و خدمات قابل قدر بانك خون بهتر فهمیده اند هرکدام يك اندازه پول و یا يك مقدار خون بدن خویش را طور اعانه به بانك خون داده اند .

همچنین بعضی از مؤسسات و شرکت ها نیز يك مبلغ را طور اعانه به بانك خون داده است که باثر این کمک های مادی و معنوی شان صدها مریض عملیات شده و کم خون از خطر مرگ نجات یافته اند .

چنانکه این کمک ها نیز درام دارد و امید است به تعداد این اعانه دهندگان بانك خون افزود شود

مقدار خونیکه از بانک خون به مصرف مریضان رسیده در حدود ۲۴۵۸۸۰ سی سی می‌رسد .

آمریت دواخانهای ریاست مؤسسات صحی پوهنتون :

ادویه و سامان طبی که بانر پیشنهاد شف های سرویس از خارج تهیه و خریداری میگردد پس از طی مراتب گمرکی و سیستم حسابی بجمع معتمد فنی آمریت دواخانها قید و بعد قرار بست معینه و ایجاب احتیاج به دواخانهای سرطبابت نادر شاه روغتون ، د میرمنو روغتون و د مرکزی کتنخی توزیع و به مریضان تطبیق میگردد .

آمریت دواخانها دارای چهار شعبه میباشد :

- ۱ - دیپوی ادویه
- ۲ - لابراتوار محلولات زرقي
- ۳ - دیپوی سامان طبی
- ۴ - شعبه تابلیت سازی

ناگفته نماند که فعالیت های لابراتوار از محلولات زرقيه و شعبه تابلیت سازی از هر حیث قابل تذکر است زیرا در سال های قبل يك اندازه گزاف از اسعار مملکت جهت خریداری ادویه امپولی و تابلیتی مورد ضرورت شفاخانها بخارج منتقل میگردد .

مگر فعلا آمریت دواخانها يك اندازه کافی ادویه مورد ضرورت شفاخانهای مربوطه را در لابراتوار محلولات زرقيه وشعبه تابلیت سازی خود تهیه ومورد استفاده مریضان شفاخانها میگنارد که از نظر بود جوی واز رهگذرتداوی مریضان نتیجه مفیدی داده است .

علاوه برادویه ساخت امریت دواخانها که بااستفاده مریضان گذاشته شده است يك مقدار کافی از ادویه قیمتی انتیبوتیک ها، هورمون ها ، تره ماسین ، او روماسین ، کلور مایسین استروپتیو مایسین ، پنسلین واقسام سلفید هاو ویتامینها ، واکسین ها ، سیروم ها وصدها قلم ادویه شمیکل وکلنیک از خارج مملکت ودیپوی عمومی ادویه وزارت صحیه خریداری و بااستفاده مریضان گذاشته شده است .

فعالیتهای پوهنخی شرعیات :

پوهنخی شرعیات که یکی از مراکز تعلیمات عالی اسلامی در افغانستان است در سال (۱۳۳۰) روی نیازمندی شدیدمملکت به جوانان منورمذهبی وجوانانیکه علوم جدید ه وقدیبه را ازنگاه مقایسوی ومطابق سیستم های امروز پیش بتوانند برد تاسیس شده است که از آن تاریخ تا اکنون به تکمیل هدف خود که عبارت از به میان آمدن افراد قضایی ، تعلیمی وتبلیغی مملکت است با مراعات ایجاباب عصر حاضر خدمت میکند .

۱ - کنفرانس های علمی پانزده روزه :

نخستین کنفرانس پوهنځی شرعیات سپال گذشته افتتاح گردید هدف و فعالیت بیشتر علمای پوهنځی در ساحه تحقیقات علمی و مسائل مملکتی میباشد مطالب مهمی که ضمن کنفرانس های علمی پوهنځی شرعیات تا او آخر سال ۱۳۴۲ پیرامون آن شده است عبارت است از .

- ۱- مکلفیت های پوهنځی شرعیات در برابر دین ، دولت ، جامعه و هدف های این پوهنځی از اقدامات مختلفه انکشافی هفت بیانیه در یک کنفرانس .
- ۲ - فقه اسلامی و ارزش حیاتی آن یک کنفرانس .
- ۳ - حقوق غرب و فقه اسلام از نگاه مقایسوی یک کنفرانس
- ۴ - عقیده اسلامی و لزوم توجه به آن یک کنفرانس
- ۵ - شخصیت و عوامل تکوین آن یک کنفرانس .

۲ مناظرات علمی در پوهنځی شرعیات :

تاسیس مناظره ها روی موضوعات مهم علمی و اجتماعی اگر چه از ابتکار خود پوهنځی شرعیات نسبت ولی پوهنځی جهت تطبیق مفکوره های انکشافی که از طرف ریاست پوهنتون وزارت جلیلیه معارف توصیه میشود از همه اولتر قیام میکند .

بورد مناظرات علمی پوهنځی شرعیات این مطالب را در مناظرات علمی یکساله پوهنځی قابل بحث تثبیت نموده اند .

مشکل عدلی و قضایی افغانستان تربیه نسوان در افغانستان ، چرا برخی مردم بی عقیده میشوند . تنظیم آزادی رأی ، تربیه دینی در معارف افغانستان .

۳ - پروگرام ریسرچ در پوهنځی شرعیات :

پوهنځی شرعیات موقع یافت در طول سال تعلیمی ۴۲ در پهلوی درس و پروگرام معین در ساحه ریسرچ و تتبع علمی نیز اقداماتی بنماید چنانچه یک کمیته ریسرچ متشکل از سه نفر استادان پوهنځی قبلا تعیین و موضوعات طرف بحث خود را تا اخیر سال تعلیمی جاری به شکل یک ائربکرو تحقیقی به اداره پوهنځی تسلیم دهد .

موضوعاتی که کمیته ریسرچ روی آن کار میکند با مفردات بحث آن ذیلا یادداشت میگردد .

الف - موضوع نظام اقتصادی اسلام :

تتبع کننده : سید محمد موسی توانا

ملکیت فردی و اشتراکی در نظر اسلام ، حقوق جامعه در مال اغنیاء ، اسلام و تمرکز سرمایه ، عواید دولت و موارد صرف آن ، تحدید ملکیت از نظر

بقیه در صفحه (۶۵۷)

دهیرمند دسی

دپراختیاد لوی ریاست تشکیل

لوی رئیس	بناغلی دکتور عبدالوکیل
مشاور	« سید وحدت شاه »
تخنیکي مرستیال	« عبدالجکیم »
د کرهڼې مرستیال	« محمد یعقوب لعلی »
اداری مرستیال	« محمد افضل شمپیر »
د دستګاه رئیس	« انجنیر محمد امان »
د مراقبت اوساڼتی رئیس	« عبدالنواب آصفی »
دملکیتونو د تصفیې رئیس	« فتح محمد »
په کابل کښې د افغانی ساختمانی	« عبدالحی قاضی »
دستګاه د نمایندګی آمر	
د ارتباط او مخصوص قلم لوی مدیر	« مبین شاه »
اداری لوی مدیر	« عبدالوهاب فرزانه »
د محاسبی لوی مدیر
د عامی روغتیا لوی مدیر	« غلام حضرت وحید »
د ښوونې او روزنې لوی مدیر	« پاینده محمد کشکی »
د لشکرګاه د ودانیو لوی مدیر	« سید عبدالرحیم »
د بودجې مدیر	« عبدالرزاق »
د کرهڼې لوی مدیر	« عبدالستار ضیاء »
د کرهڼې د اداری او محاسبی	
لوی مدیر	« سید علیشاه »
د کرهڼې د ناقلینو لوی مدیر	« عبدالغفور صدیقی »
د کرهڼې د توسعی لوی مدیر	« شاه محمد »
د کرهڼې د املاکو لوی مدیر	« عبدالمحمد شنواری »
د کرهڼې او ناقلینو د ودا نیو	« محمد ابراهیم سپاهی »
لوی مدیر	
د ماشینی فارم آمر	« احمدالدین »
د دستګاه اداری آمر	« محمد کریم نصرتی »
د دستګاه د انجنیری لوی مدیر	« حیدر علی نوری »
د دستګاه د پلان لوی مدیر	« محراب الدین فورملی »
د کرهڼې د نسل اخیستلو مدیر	« معراج الدین »
د آفاتو د دفع آمر	« غلام نبی »

فعالیت‌های ریاست عمومی انکشاف وادی هیرمند

فعالیت های ساختمانی در وادی هیرمند به اساس پلان مرتبه ادامه دانشنه و اجراءات مهم بشرح آتی گزارش مییابد .

الف - امور ساختمانی :

کارهای ساختمانی در وادی هیرمند عبارت است از حفر کانال آبیاری ، انهار فرعی ، انهار مزرعوی ، تسطیح زمین ، ساختمان بناهای کانکریتی انهار و زاء برها ، احداث سرکها و پلها و پل چکها که در هر یک از پروژه های وادی هیرمند نظر به پلان مرتبه ادامه یافته است .

کارهای ساختمانی متذکره توسط دستگاه ساختمانی افغانی وادی هیرمند و پروژه های مختلفه انجام میگردد . مقدار کاریکه در هر یک پروژه توسط دستگاه افغانی اجراء شده ذیلا توضیح میگردد .

۱ - پروژه تونک :

فعالیت بیشتر دستگاه افغانی در سال گذشته به این پروژه متمرکز بوده و مقدار کاریکه انجام شده عبارت است از :

۱۲۲۸۹ متر	حفرزاه برهای عمومی
۴۷۴۸ متر	حفرزاه برهای فرعی
۱۲۲۸۹ متر	استحکام بازو های زابرها
۵۶۳ متر	نصب پایپ های کانکریتی در مجرای آب
۱۰۱۸ متر مکعب	سنگ کاری و ر پ ر پ
۱۳۷۰۶ متر	حفر انهار فرعی ۱۳۷۰۶ متر
۴۹۰۱ متر	حفر انهار مزرعوی
۲۵۷۳ جریب	هموار کاری زمین
۷۷۸ جریب	قلبه عمیق
۳۵۲ جریب	ماله
۲۱ ساختمان	ساختمان پلچک
۴۱ ساختمان	دهانه های آبیاری کانکریتی
۲۰ ساختمان	آبشار کانکریتی
۲۷۱ متر مکعب	کانکریت ریزی متفرقه
۱۵۱۷۵ متر	احداث سرکهای فرعی

پروژه نادعلی :

درین پروژه کارهای انجام شده عبارت است از حفرزاه برهای فرعی که ذریعه قوه انسانی صورت گرفته به تعداد ۳۹۲۸ متر زاه برحفر گردیده است. پاک کاری وعمیق ساختن زاه برعمومی که توسط ماشین انجام شده - ۴۵۰ متر است .

پروژه مارجه :

مثل ساحه نادعلی درین پروژه نیز زاه برهای فرعی توسط قوه انسانی حفر میگردد مقدار کارانجام شده درسال گذشته عبارت است از ۷۶۰۲۴ متر که هشت زاه بر انجام گردیده و بعضی از آنها صد فیصد تکمیل شده است. و در بعضی نقاط دیگر کار ادامه دارد .

پروژه شمالان :

مقدار کار انجام شده درین پروژه عبارت است از :

متر ۴۹۱۲	حفرزاه برعمومی
متر ۴۹۱۲	استحکام بازو های زاه بر
متر ۷۴۴۶	تسطیح سړک
متر ۵۸۸۰	پاک کاری وعمیق ساختن زاه برها
جریب ۱۲۳	تسطیح زمین

پروژه درویشان :

سال گذشته کارهای ساختمانی درین پروژه آغاز نگردیده، بلکه تنها مطالعات انجینیری در اراضی داخل پروژه جریان داشته است. این مطالعات بالای ۳۹۲۴۸ جریب زمین تکمیل گردیده است. پاک کاری زاه برهای عمومی به اندازه ۲۲۵۰۰ متر وتصفیه کانال عمومی ۷۵۰ متر توسط ماشین انجام شده است .

پروژه سراج :

تنها مطالعات انجینیری در ۵۵۴۶ جریب زمین این پروژه ادامه یافته است .

سړک کجکی :

کار احداث سړک کجکی که سړک عمومی قندهار وهرات رادر نزدیکی نهرسراج قطع وبست رابه کجکی وصل میسازد درسال ۱۳۴۲ آغاز گردیده است. سړک سابقه کجکی که صرف یک راه معمولی بوده وغرض رسیدن ماشین آلات ساختمانی به نقطه بند درزمان ساختمان بند بصورت موقتی احداث شده بود وبه عبور ومرور عراده ها مساعد نبوده ازبین دشت وتپه ها میگذشت. سړک جدید که در امتداد ساحل دریا احداث گردیده فاصله بند کجکی رانزدیکتر

ساخته وهم قراء وقصبات مجاور ساحل هیرمند راتا حصه گرم آب بهم وصل
میسلازد . طور مجموعی این سرك ۸۹ - کیلومتر و در سال ۴۲ مقدار کاریکه انجام
شده عبارت است از :

۱۷۷۰ کیلو متر	حفریات و پرکاری متن سرك
۱۸۶۰ کیلو متر	جغله اندازی سطح سرك
۸۰۲۶ متر	حفر جویچه های سرك
۸۰ ر ۸۴۳ متر مکعب	نصب پایپ های کانکریتی در معبر آب
۹۰ ر ۸۶ متر مکعب	کانکریت ریزی ساختمانهای سرك
۹۱۷ ر ۳۲ » »	سنگ کاری

کار ساختمان سرك هنوز هم در جریان بوده و قسمت تکمیل شده آن مورد
استفاده ترافیک قرار گرفته است .

پل هیرمند در حصه بست :

کارهای عمده ساختمانی پل دریای هیرمند که در حصه بست که پروژه‌های
زراعتی غرب دریای هیرمند رابه شهر بست مربوط میسازد در سال ۴۱ آغاز
گردیده در اثنای ۱۳۴۲ خاتمه پذیرفته است این پل از نوع پل‌های بتنی است که در عرض
راه‌ها و قندهار توسط دستگاه افغانی ساخته شده بود . یعنی پایه پل عبارت
است از ستون های فولادی که بصورت ردیف ذریعه ماشین مخصوص در اعماق
بستر دریا فرو برده میشود و گادرهای فولادی انتهای آنرا با هم وصل ساخته
سطح پل را تشکیل مینماید . نصب پایه ها و گادر های آن در سال ۴۱ انجام
گردیده و قسمت کاریکه در سال ۱۳۴۲ صورت گرفته عبارت است از :

۱۲۱ ر ۸۵ متر مکعب	کانکریت ریزی سطح پل
۵۴۶۹ پوند	سینخ گول مصرف شده
۳۵۲۰ متر	نصب پایپ های کانکریتی در سفین های زاه بر

کمپ های ساختمانی :

علاوه بر ساختمان پنج یونت عمارات رهایش کارگران در شهر بست در مرکز
دستگاه افغانی واقع چاه انجیر عمارت دفتر ریاست برای اداره انجیری توسعه
داده شده و ساختمان شاپ ترمیم و برق تکمیل گردیده است .

پروژه توزیع آب شهر بست :

علاوه بر نصب يك تانك جدید ذخیره آب اشامیدنی به تعداد ۱۰۵۶ متر از پایپ
های ۴ - انچ و ۲۰ - انچ نل دوانی صورت گرفته و ۱۱ ر ۸۲ متر مکعب کانکریت
بصورت مجموعی در مواضع لازمه مصرف گردیده است .
سینخ گول مصرف شده در سال ۴۲ در جریان بود قسمت
اعظم آن در شرف انجام است .

تعميرات :

شعبه تعميرات رياست عمومي وادي هيرمند به اجراي امور آني موفق شده است: عمارت بزرگ شفاخانه شصت بستريه يي لشکرگاه که کار آن در سال های گذشته آغاز یافته بود در دوران سال ۴۲ تکمیل ومورد استفاده قرار گرفته است .

تعمير عصری مکتب ابتداییه بست که در سال ۴۱ آغاز گردیده بود تاکنون ۵۰ فیصد کار آن تکمیل شده است .

کانکريت ريزی و پوشش قسمت شمالی لیسه عصری بست در سال ۴۲ تکمیل شده است .

چهار عمارت رهائش کارکنان صحنی در جوار شفاخانه و دو عمارت دومنزه در جاده لیسه تکمیل گردیده است . تعمير شاپ میخانیکي بست که در سال ۴۱ آغاز شده بود به پایة اتمام رسیده است . عمارت مرکزی هواشناسی شهر بست تکمیل شده است .

دوبلاک عمارات رهائش ماموران که هر بلاک مشتمل بر شانزده خانه رهائش فامیلی است در سال ۴۱ شروع و در سال ۴۲ تکمیل گردیده است . کار پوشش قسمت مرکزی طبقه سوم تعمير بزرگ دفتر رياست در سال ۴۲ تکمیل شده است

علاوه بر آن کارهای ناتمام تعيرات جاریه که عبارت است از تعمير مکتب ابتدایی مارجه تعمير مکتب قلعه بست ، تعمير شفاخانه نادعلی وسایر عمارات تحت کار موجوده در طول سال جریان داشته است .

فابریکه رخام :

توليدات فابریکه رخام شهر بست با استفاده ازمعادن رخام گرم سیر در سال ۴۲ به شکل تخته های پالش شده جهت ميز و تزئین تعمير وغيره به تعداد ۸۰۰ متر مربع بالغ میگردد که در نمایندگی های فروش کابل وقتندهار عرضه گردیده و بعضی ظروف و ادوات دیگر سنگی نیز بحیث محصول کاردستی کارگران فابریکه ساخته شده است .

توسعه دستگاه حجاری برای آینده نیز مورد نظر بوده و ماشین های جدیداره و پالش آن فرمایش داده شده است که بر علاوه دستگاه های موجود ، در آینده بکار انداخته خواهد شد .

ب - سایر فعالیت های عادی وانکشافی :

بعد از توضیح فعالیت های ساختمانی و عمرانی که در قسمت اول تذکر داده شد بذکر اجراءات سایر شعب مربوط وادی هیرمند می پردازیم . درین قسمت آنچه قابل تذکر است اجراءات شعبه حفظ ومراقبت در قسمت ترمیم و نگهداشت کانالها وانهار و راه برها که مطارف آن قسمت عمده بودجه عادی هیزمنندرا احتوا میکند فعالیت های انکشاف زراعتی بمنظور افزایش تولیدات وسایر

اجراآت عمومی در حوضه امور صحتی و عرفانی میباشد و البته از تذکرات اجراآت که صرف جنبه اداری داشته و عبارت از رسیدگی بمسائل مختلفه حسابی و بودجوی است در این راپور بمنظور احتراز از اطباب سخن صرف نظر شده است .

حفظ و مراقبت :

امور عادی سالانه حفظ و مراقبت بند و نهر در طول سال عبارت است از لای کشی کانالها، ترمیم آنها و مراقبت سرك های داخل پروژه
فعالیت های زراعتی و اسکان ناقلان :

در سال ۱۳۴۲ به اساس پروگرام مرتبه فعالیت های زراعتی در تمام مشقوق ادامه داده شده است . بصورت عمومی انواع کار عبارت است از توسعه زرع پنبه، رهنمایی زارعان به زراعت آن و دیگر انواع حاصلات، نمایش طرز استعمال ماشین آلات زراعتی و استعمال پارو برای دهقانان توسعه نهال شانی واحداث قوریه ها، زرع گندم، رشقه در فارم ماشینی، تطبیق تجارب انواع مختلف حبوبات وطنی و خارجی، تکثیر نسل های بهتر حیوانات و طیور، تطبیق پروگرام اسکان ناقلان جدید و تجهیز ناقلان جدید و اعمار منازل رهایش آنها .

مقدار کاری که در این ساحه انجام شده عبارت است از :
توسعه زراعتی :

زرع پنبه توسط دهقانان و زارعان و مراقبت آن ذریعه ماموران فنی ۵۱۶۳۲ جریب
 زرع کنجد غرض استفاده در صنعت تیل کشی ۱۷۳۳۳ جریب
 زرع سایر انواع حبوبات و غله در اراضی داخل پروگرام توسعه زراعت ۷۹۱۱۰ جریب
 غرس نهال مثمر و غیر مثمر و بوته های زینتی در مواضع لازمه ۱۳۱۹۵/۱ اصله
 پیوند نهال های مثمر ۵۰۶۸۶ اصله

احداث جوی های جدید غرض نهال شانی ۱۲۲۷۰ متر
 ذخیره نهال و بوته های تزئینی در قوریه ۷۰۸۵۶۹ اصله
 زرع تخم در قوریه ها از انواع مختلف نهال ۱۴۰۰ پاو
 زرع گندم پنبه و رشقه بصورت متناوب در فارم ماشینی ۴۷۰۰ جریب
 توسط ماموران فنی زراعت در تمام ساحه زرع پنبه و تطبیق مکلفیت اهالی به زراعت آن با توضیح هدایات مربوط طرز آبیاری، خیشاوه، استعمال پارو و غیره مراقبت گردیده است . و در نواحی خارج پروژه های موجوده مثل گرشک، سنگین، گرم سیر، کجکی در نقاط بلند ابه و تپه هابه تعداد ۶۶۲۰۰ - اصله قلمه گز غرس شده است .

پیوند زیتون بالای نهال های سنگ موفقانه انجام شده . چون از یک طرف درخت

زیتون تحت شرایط زمین واقلیم وادی هیرمند نتیجه بسیار خوب می‌دهد و از جانب دیگر تکثیر درخت شنگ از تخم بسیار سهل و هم در انتقال نهال‌های آن از قوریه به موضع دائمی تلفات بسیار کم است توسط پیوند نمودن زیتون بالای شگ امید است تعداد درخت زیتون در آینده نزدیک بسیار زیاد شود .

اسکان ناقلان :

توزیع زمین به ناقلان در اثنای سال طبق پروگرام معینه جریان داشته و برای ناقلان جدید الورد تخمینه سال اول ورود بایک فرد گاو قلبه‌یی و پول تقاوی جهت اعمار منزل پرداخته شده است .

تعداد فامیل ناقلین که در سال گذشته وارد وبه شرایط متذکره اسکان شده‌اند.

۱ - در پروژۀ شمالان	۸۶ خانوار	۱۶۷۲۰۰۷۱۶ جریب
۲ - در پروژۀ مارجه	۲۰ خانوار	۲ ۴۱۲۱۸۸ جریب
۳ - در پروژۀ نادعلی	۹ خانوار	۲ ۱۸۸ ۶۵۳ جریب
۴ - خارج پروژۀ	۲ خانوار	۵۲۰۰۰ جریب

مجموع ۱۱۷ خانوار ۲۷۹۰۱۴۰ جریب

تبعات زراعتی :

در ظرف سال ۱۳۴۲ تبعات زراعتی در فارم‌های تجربوی و پروژۀ شمالان و پروژۀ مارجه که هر یک در حدود دوصد جریب زمین است انواع مختلف حبوبات سبزیجات میوه بصورت امتحانی زرع شده است .

انواع محصولاتیکه تحت تجربه قرار گرفته و حاصل داده است عبارت است از: انگور، نیشکر، لبلبو، ۱۶ نوع پنبه، کنجد وطنی و خارجی، نباتات تیلی از قسم سافلاور، سایبین، آفتاب پرست، ۱۲ قسم شالی، ۱۴ قسم تربوز، سند وطنی و امریکایی، سبزیجات، مخصوصاً ۹ قسم پیاز، کچالوی شیرین، جوار شیرین و غیره. تقریباً تمام انواع محصولات وطنی و اکثر خارجی در فارم‌های تجربوی مورد آزمایش قرار یافته و نتایج مستحصله آن ثبت گردیده است .

همچنان تاثیر استعمال انواع مختلف کود کیمیاوی در اکثر محصولات تجربه شده است رویه مرفته تمام اقسام این حاصلات نتایج آن در فارم شمالان رضایت بخش بوده است .

تبعات حیوانی :

تجارب نسلگیری بمنظور اصلاح نسل حیوانات ادامه یافته و نسل مختلف گاوهای خارجی و وطنی گوسفند، اسب، قاطر و انواع مرغ خانگی تحت تربیه قرار یافته و نتایج مفیدی گرفته شده است تولیدات شیر از گاوهای شیری ۳۰ فیصد نظر به سال قبل افزایش یافته و تولیدات پشم گوسفند های نسل اصلاح شده تا ۴۵۰ فیصد نظریه نسل های معمولی بیشتر ریکارد شده است .

تعلیم و تربیه :

نظربه احتیاج پروژه وادی هیرمند به تعلیم یافتگان فنی و مسلکی به پیمانۀ که حجم کار و وسعت این پروژه متقاضی آنست و بمنظور توسعه و تعمیم سوادخوانی و تعلیمات ابتدایی در تمام ساحه ریاست وادی هیرمند علاوه بر پروگرام های وزارت معارف از بودجه این ریاست به افتتاح مکاتب دهاتی ابتدایی پرداخته و برای تحصیلات بلند تربکیاب لیسه رادر بست دایر نموده است و بمنظور فراگرفتن تحصیلات عالی ترسالانه یکتعداد نفر رابخارج اعزام مینماید.

در سال ۴۲ و ۴۳ پروگرام های تدریسی مکاتب مطابق پلان معینه ادامه یافته و تعداد فارغ التحصیلان مکاتب عالی در سال گذشته بخارج اعزام شده اند بالغ بر هشت نفر است. فارغ التحصیلان سال ۴۲ لیسه لشکرگاه ۱۱ نفر و از سال ۴۳ سیزده نفر میباشد.

به تعداد ۷۰ نفر فارغان صنوف ششم مکاتب ابتدایی برای شمول در صنف هفتم لیسه شهر بست انتخاب شده اند.

متعلمان جدید الشمول مکاتب ابتدایی مربوط ریاست عمومی ۲۴۰ نفر و شاگردانیکه در مکاتب دهاتی جدیداً شامل میشوند ۴۸۰ نفر میباشد به تعداد چهار کورس اکابر سواد خانی در قراء داخل پروژه ادامه داده شده که مجموع تعداد داخله کورس های مذکور در سال ۴۳ به ۸۱ نفر بالغ میگردد.

بر علاوه کورس های فوق سه کورس تدریس لسان انگلیسی نیز در بست دایر گردیده است. بصورت مجموعی تمام تعداد متعلمانیکه در مکاتب مربوط ریاست عمومی شامل تحصیل اند عبارت از ۲۴۷۶ نفر است.

برای متعلمان جدید الشمول لیلیه لیسه بست سامان و لوازم طرف احتیاج به اندازه کافی تهیه گردیده است.

صحت عامه :

علاوه بر پروگرام صحتی که از طرف وزارت صحتیه در وادی هیرمند تطبیق میشود ریاست وادی هیرمند نیز نظربه اهمیت مسایل صحتی تامین صحت عامه در اینولا تاسیسات صحتی جداگانه دارد که عبارت است از شفاخانه بزرگ لشکرگاه، شفاخانه نادعلی، شفاخانه چاه انجیر، معاینه خانه مارجه و درویشان و مرکز صحتی شمالان که توسط شعبۀ علیجده بنام مدیریت عمومی صحت عامه اداره میشود منظور از تاسیس این شعبه آنست که پروگرام های صحتی و طب و قیابوی رابه پیمانۀ که متناسب به وسعت این ساحه مورد نیاز است پیش بتواند برد.

معاش و مصارف آن از بودجه ریاست عمومی وادی هیرمند اجراء میشود و در قسمت پرسونل و مسایل فنی و مسلکی از مساعدت های وزارت صحتیه برخوردار است.

دملکی هوای ریاست تشکیل

د افغانستان دملکی هوایی
ریاست کفیل بنساغلی
سلطان محمود غازی .

بنساغلی محمد جمعه

- « ابوبکر علومی »
- « دکتور عبدالخالق »
- « سیف الرحمن »
- « سید عبدالاحد »
- « محمد نبی علومی »
- « عبدالمتین کاکړ »
- « سید اقبال »
- « حامد سلجوقی »
- « خانباز »
- « غلام محمد مینه یار »
- « محمود کریمزاده »
- « عبدالرحیم »
- « عبدالستار توحی »
- « عزیزاحمد عزیززی »
- « عبدالواحد »
- « آفاجان خاخی »

بنساغلی سلطان محمود غازی

بنساغلی امان الله

« احسان الحق کران »

« محبوب الله سراج »

« محمد نادر ملیار »

« محمد اسمعیل نوسان »

« محمد امین »

« عبدالحمید ممنون »

« شاه محمد »

« عبدالرشید افضل »

« حبیب الله »

« میر عبدالله »

« میر عبدالکریم »

« حاجی عنایت الله »

رئیس

د لیک مدیر

د ارتباط مدیر

د هوایوردی لوی مدیر

مرستیال

د قوانینو او نشراتو مدیر

د مخابری مدیر

د عملیاتو مدیر

د اداری لوی مدیر

د مامورینو مدیر

د محاسبی مدیر

د بودجی مدیر

د خدماتو مدیر

د تصفیعی مدیر

د دفتر داری مدیر

د آرشیف مدیر

د هوایپژندلو لوی مدیر

د تخنیک مدیر

د جوړونو مدیر

د ډگر جوړولو مدیر

د انجنیری مدیر

د موتر دورکشاپ مدیر

د بنوونی او رونی مدیر

د کابل دهوایی ډگر کونتر پارت

د کابل دهوایی ډگر کونتر پارت

د کابل دهوایی اداری مدیر

د کابل د هوایی فنی مدیر

د انجنیری مدیر

د ترافیک او مخابری مدیر

د هوا پیژندلو مدیر

د کتنی او ساتنی مدیر

- مرستیال
د بودجی مدیر « بنافلی گل احمد خوشی
عبدالعظیم
- د کندهار د هوایی ډگر کونترنارت « عزیز احمد اعتمادی
د کندهار د هوایی ډگر اداری مدیر « محمد سرور خیبری
د کندهار د هوایی ډگر فنی مدیر « عبدالمحمد التجایی
د کندهار د هوایی ډگر د ترافیک
اوبخاڅبری مدیر « محمد اسمعیل غریق
- د کندهار د هوایی ډگر د هوا
پیژندلو مدیر « انجنیر علی احمد
د کندهار د هوایی ډگر د محاسبی
مدیر « ذلیل الله
- د کندهار د هوایی ډگر د روغتیا
مدیر « دکتور عبدالرحیم بسیا
- د کابل د هوایی ډگر د اطفایی
مدیر عبدالرزاق سمندری
- په مرکز کبې د محاسبی مدیر « محمد اسلم
د کتبی او ساتنی مدیر « محمود کوهستانی
د کابل د هوایی ډگر د روغتیا
مدیر « دکتور سلطان احمد رمزی
- د کابل د هوایی ډگر دامنی مدیر « سید کریم
د کابل د هوایی ډگر د گمرک مدیر « عبدالاحد
د هرات د هوایی ډگر آمر « محمد هاشم
د مزار شریف د هوایی ډگر آمر « غلام حیدر
د کندز د هوایی ډگر آمر « محمد یاسمین
د ننگرهار د هوایی ډگر آمر « عبدالکریم
د خوست د هوایی ډگر آمر « محمد حسین

گزارش‌های ریاست هوایی ملکی

تکمیل ساختمانهای تحت کار، آغاز کار ساختمانهای جدید، تهیه وسایل جدید تسهیلات هوانوردی و هواشناسی، رساندن افراد فنی و مسلکی، عقد قرارداد های مربوط بامور هوانوردی و هواشناسی اهم فعالیت‌های این ریاست را تشکیل میداد.

ریاست هوایی ملکی در خلال مدت یکسال (سنبله ۴۲ - سنبله ۴۳) از یکطرف به تکمیل کار های ساختمانی پرداخته که باساز پیشبینی پلان دوم پنجساله هوایی ملکی جریان داشت و از طرف دیگر کار های ساختمانی بعضی از میدانها را جدید آغاز نمود، واز سوی دیگر به تهیه و رساندن افراد فنی و رزیده در شقوق هوانوردی و هواشناسی اقدام نموده وعده بی رادر داخل و خارج تحت تعلیم و تربیه گرفته است.

۱- امور ساختمانها و تعمیرات و نصب دستگاه های هوا: نوردی :

الف - میدان بین‌المللی کابل :

طوریکه خوانندگان گرامی اطلاع دارند امور میدان بین‌المللی کابل از نگاه عمومی قبل از نگارش این سطور تکمیل و مجهز گردیده بود و این میدان باتمام وسایل عصری جهت استفاده طیارات آماده بوده است تنها بعضی از کارهای جزئی آن که اجزا معاونه میدان دانسته میشود در خلال سال ۴۲ و ۴۳ تحت ساختمان قرار داده شده که تاکنون بفیصدهای آتی رسیده است :

کار ساختمان عمارت رادیو سوند که برای تکمیل امور هواشناسی و نصب دستگاههای مربوطه آن از جمله لوازم ضروریه بشمار میرود از سنبله ۴۲ الی سنبله ۴۳ به ۹۵ فیصد رسیده و بقیه روبا کمال میرود.

همچنان برای نصب جنریتر های دیزلی برق که برای بکار انداختن دستگاه های تسهیلات هوانوردی از آن استفاده میشود عمارتی تحت ساختمان گرفته شده که کار عمارت مذکور الی سنبله ۴۳ - ۹۷ فیصد انجام یافته و عنقریب تکمیل و برای نصب جنریتر ها آماده خواهد شد

علاوتاً برای آرامی و رفاه مسافران و مراجعان در جوار ترمینل يك چاپخانه تحت تعمیر قرار داده شد که از سنبله ۴۳ کار آن ۹۷ فیصد انجام یافته است. برای حفاظت موثر های اطناییه میدان، که ساختمان چند باب گراج در نظر گرفته شده و کار آن در سال ۴۲ شروع گردیده بود تا سنبله ۴۳ - ۶۵ فیصد کار تعمیر آن بپایان رسیده است.

علاوه بر امور ساختمانی فوق‌الذکر يك دستگاه جدید مخابره در مرکز اطلاعات پرواز میدان بین‌المللی کابل نصب گردیده است. دستگاه مذکور که عصری و جدید است بفریکانس‌سپلی مختلف

مخابره می نماید ، همچنان يك دستگاه جدید احتیاطی مخابره در کنار دستگاه مذکور نصب گردیده که در وقت ضرورت از آن استفاده بعمل آید .
همچنان امور نصب وسایل در مرکز اطلاعات و معلومات پرواز های میدان بین المللی کابل تاکنون ۹۶ فیصد و کار نصب دستگاه مخابره ۹۰ فیصد و دستگاه مرسله باتمام لوازم آن ۹۵ فیصد و دستگاه آخذ ۹۸ فیصد انجام شده است .

ب - میدان بین المللی کندهار :

کارهای ساختمانی میدان بین المللی کندهار که از مجهزترین میدان های عصری است طوریکه در گذشته از آن یاد کرده ایم بطور عموم قبل از حلول سنبله ۴۲ بپایه اكمال رسیده بود و تنها حصص وسایل و دستگاه های آن از قبیل رستگاه های تسهیلات هوانوردی وغیره در خلال مدت ۴۲ - ۴۳ نصب گردیده است .

دستگاه مرسله مخابره که ارتباط رادیویی میدان بین المللی را با سایر میدانهای داخلی و خارجی تامین میکند . نصب گردیده و کار نصب آن تاکنون ۹۸ فیصد انجام یافته است . همچنان دستگاه اخذ مخابره نیز در میدان بین المللی کندهار نصب گردیده و کار انتصاب آن تاکنون صد فیصد انجام یافته است . این دستگاه نیز در قایم نمودن ارتباط رادیویی میدان کندهار با تمام میدانهای داخلی و خارجی سهم بسزایی دارد .

کار نصب دستگاه های مربوط برج مراقبت ترافیک هوایی میدان بین المللی که در ماه قوس ۴۲ آغاز گردیده بود تاکنون صد فیصد انجام یافته است .

ج - میدان هوایی هرات :

امور ساختمانی اصلی میدان هوایی هرات از قبیل خطوط پرواز ترمنل میدان رسابق تکمیل گردیده بود و تنها کسری بعض قسمت های فرعی آن از قبیل اعمار منازل فامیلی ماموران و برجها محافظه میدان در جریان سالهای ۴۲ و ۴۳ ادامه داشته است چنانچه از سال ۴۲ - الی آخر اسد ۴۳ دو باب ترل فامیلی بادر نظر گرفتن تمام نیازمندیها و لوازم آن تحت اعمار قرار گرفته و بودو پنج فیصد کار آن انجام یافته است و همچنان تعمیر چهار باب دیگر منازل فامیلی جدید آغاز گردیده و تاکنون کار آن به پنجاه فیصد رسیده است علاوه سه باب عمارت برای محافظ میدان در سه کنار میدان آباد گردیده و کسری های آنها تا حال به ۹۵ ، ۸۵ و ۳۰ فیصد رسیده است .

د - میدان هوایی مزار شریف :

کارهای ساختمانی خطوط دوش و خزش میدان هوایی مزار شریف پس از مفاهمه و مذاکره با کمپنی های ساختمانی داخلی و خارجی و عقد قرارداد با شرکت

عده از مدعوین در مراسم افتتاح عمارات جدید پوهنتون که روز ۱۰
جوزای ۱۳۴۳ برگزار شد ، ارشادات اعلیٰ حضرت معظم همایونی را
استماع میکنند .

هیات صلیب احمر اتحاد شوروی چین بارابی و مذاکره باوالاحفرت
شیرزاده احمدشاه رئیس عالی جمعیت افغانی سرهمایش

ساختماني ومينل امريکايي دربرج اسد ۴۳ آغازگرديد طول پختکاري خط دوش ميدان ۲۳۰۰ متروطول قيرريزي آن ۲۰۰۰ متربوده وبه عرض ۱۵۰ متر پختکاري و ۴۵ متر قيرريزي ميگردهد ، و خط خزش از قسمت مرکزي خط دوش الي ايستگاه به عرض ۳۲ متر پختکاري و قيرريزي ميشود ، و طاقت برداشت خطوط ميدان بهرا رابه ۲۵۰۰۰ پوند ستربوده وبراى عمليات طياره کانوير ، ديسي ۶ و کار اول در نظر مي باشد

ايستگاه مقابل ترمينل ميدان نيز بمساحه ۱۰۰×۲۰۰ متر مربع پختکاري و قيرريزي ميشود و نصب چراغهاي دوطرفه خطوط خزش و دوش و علامه گزاري آن با حفر چاه عميق آب و نصب تانک هاي ذخيره يکنوع مواد سوخت طيارات بظرفيت بيست و يکهزار گيلن امريکايي نيز باساس قرارداد مذکور بزودي ممکنه انجام ميشود .

کار ترمينل ميدان هوايي مزارشريف که قبلا آغاز گرديده بود تاکنون با کار هاي ساختماني گاراجهاو عمارت اطفاييه صد فيصد تکميل گرديده است و ساختمان بناي مخابره با نصب پايه هاي آنتن آن که يکي داراي ۱۵۰ فـت و چهار پايه ديگر ۶۰ - ۶۰ فـت ارتفاع ميباشند تاکنون صد فيصد تکميل گرديده است و نيز يک برج ذخيره آب بارتفاع ده متر که دران يک تانک بزرگ پنجهزار گيلنه نصب ميگردهد کاملا آباد گرديده است .

۲ - امور هوا شناسي :

مديريت عمومي هواشناسي رياست هوايي ملکي در جريان مدت سنبه ۴۲ و ۴۳ خدمات بيشتري را در ساحه توريد سامان وافتتاح ستيشن هاي جديد و تربيه عناصر مسلکي انجام داده است .

اول - آمريت هواشناسي ميدان بين المللي کابل :

آمريت هواشناسي ميدان هوايي بين المللي کابل که وظيفه دارد تا تمام تسهيلات لازمه هواشناسي را بمنظور هوانوردي فراهم ساخته وهم پيشگويي ۲۴ ساعته اوضاع جوي افغانستان را غرض معلومات عامه از طريق کابل راديو به سمع مردم برساند داراي شعبات آتي است .

ستيشن هوا شناسي :

در اين شعبه او ضاع جوي فضاي ميدان هوايي کابل روزمره بعد از هر ساعت و در صورت لزوم بعد از هر نيم ساعت و يا ۱۵ دقيقه اخذ و بدسترس شعبات مخابره ترافیک ميدان هوايي کابل و هم از طريق مخابره بدسترس ميدانهاي هوايي ممالک همجوار گذاشته ميشود . در اين شعبه سال گذشته علاوه بر آلات سابقه هواشناسي دو آل ديگر که يکي ارتفاع ابر را اندازه ميکند وتوسط

آله دیگر فاصله قابلیت دید اندازه میشود نصب و بکار افتیده است و از آلات مذکور بمنظور هوانوردی استفاده بعمل میآید. برعلاوه يك آله هواشناسی که توسط آن سمت و سرعت باد، رطوبت و درجه حرارت مستقیماً خوانده میشود درین شعبه نصب گردیده و از آن استفاده بعمل میآید.

شعبه مخابره و تیلی تایپ :

این شعبه وظیفه دارد تا تمام اطلاعات جوی آسیا، اروپا و يك قسمت افریقا را روزمره بعد از هر سه ساعت تهیه نموده و بدسترس شعبه پلاتینگ قرار دهد تا اوایل سال ۴۲. در این شعبه آله های حساس و عصری مخابره وجود نداشت ولی سال گذشته در این شعبه چهار پایه ماشین اخذ رادیو تیلی تایپ دوپایه ماشین اخذ فکسی میلی و يك دستگاه مکمل رادیو که دارای چارسیت رادیو و دیگر ملحقات میباشد نصب و بکار افتیده است.

بكمك دستگاه های عصری فوق الذکر تمام اطلاعات جوی مورد ضرورت همه روزه بعد از هر سه ساعت تهیه گردیده و از آنها جهت تهیه پیشگویی های مختلف استفاده بعمل میآید.

شعبه پلاتینگ :

درین شعبه اطلاعات جوی که از طریق مخابره اخذ گردیده بالای نقشه های پیشگویی توسط دست ثبت میشود و بعد نقشه های مذکور جهت تحلیل به شعبه پیشگویی سپرده میشود.

شعبه پیشگویی اوضاع جوی :

این شعبه تمام نقشه های اوضاع جوی را تحلیل نموده و از روی نتایج تحلیل شده پیشگویی های اوضاع جوی را بمنظور تسهیلات هوانوردی و معلومات عامه تهیه نموده و توزیع مینماید. در این شعبه همه روزه ۱۵ نقشه پیشگویی که حاوی اطلاعات جوی سطح زمین و ارتفاعات بلند تر تا ارتفاع ۱۲۰۰۰ متر میباشد تحلیل میگردد.

از تاریخ اول ثور ۴۳ در این شعبه همه روزه بعد از هر سه ساعت پیشگویی ۹ ساعته اوضاع جوی میدان هوایی کابل تهیه و بدسترس شعبات ترافیک هوایی و از طریق مخابره بدسترس میدان های هوایی ممالک همواره گذاشته میشود برعلاوه از تاریخ ۱۰ سرطان ۴۳ پیشگویی های خط پرواز برای کلیه پرواز هاییکه از میدان هوایی کابل صورت میگردد تهیه و بدسترس بیلتها گذاشته میشود و هم از تاریخ مذکور پیشگویی اوضاع جوی ۹ ساعته میدان هوایی بین المللی کندهار تهیه و بدسترس شعبات ترافیک و توسط مخابره بدسترس میدان های هوایی ممالک همجوار گذاشته میشود.

هفت نفر فارغ التحصيلان شعبه هواشناسي پوهنځي سيانس که بتاريخ اول دلو ۱۳۴۲ز از پوهنځي فارغ گرديده اند از همان تاريخ همه روزه در شعبه فورکاست مشغول ستاز بوده و موضوعات عملي هواشناسي توسط متخصصان مربوطه شعبه مذکور با آنها تشریح ميگردد .

مدیریت اقلیم شناسی :

- ۱ - فشار های تمام ستمیشنهای هواشناسی افغانستان قسماً به سطح ۸۵۰ میلی بار ۱۴۵۶ - متر بلند تر از سطح بحر و قسماً به سطح بحر حسب طریقه های سازمان هواشناسی بین المللی ارجاع گردیده است . این طریقه در صحت فورکاست با پیشگویی اوضاع جوی ارتباط مستقیم دارد .
- برای تحلیل نقشه ها باید تمام ستمیشنهای هواشناسی حسب نظریه موسسه هواشناسی جهانی فشارخویش را بیک سطح معین ارجاع نمایند، در عدم این عملیه چارت هاقطعاً قابل تحلیل نمی باشد چه تناقضات و تزایداتی که توسط پستی و بلندی ستمیشنها در فشار های خوانده شده عاید میگردد باعث مغشوش نمودن موقعیت هسته های فشار زیاد یا (آنتی سایکلون) و فشار کم (دپریشن) میگردد ازینرو باید تمام ستمیشن ها به عین شرایط مشاهده نمایند تا آنها جمات هسته های مختلف فشار واضح و نقشه قابل تحلیل شود .
- ۲ - راپور اقلیم افغانستان ماهانه تحت کود مخصوص آن به مراکز نشریات آب و هوای ممالک عضو بین المللی به امریکا ارسال میگردد . درین راپور اوسط فشار ماهوار ، اوسط حرارت ماهوار رطوبت و مقدار بارندگی چهار نقطه عمده افغانستان تحریر میگردد و معلومات فوق الذکر به زودترین فرصت به مجله مخصوص در زمره مشاهدات سایر ممالک عضو نشر و برای استفاده اشخاص و مؤسسات ذی علاقه مؤثر میباشد و مخصوصاً در مرکزگرخندویها برای جلب توجه توریست ها و به موسسات تجارتي جهت صادرات مواد خوراکی و غیره این رساله خیلی مورد دلچسپی قرار میگیرد .
- ۳ - تابلو های هوانوردی بین المللی برویت مادل (ای ، بی ، سی ، دی ، کا) برای میدان هوایی کابل تکمیل گردیده است . این تابلو ها حاوی معلومات مکمل عناصر اقلیم شناسی میباشد که ارتباط مرئیت افقی را با ارتفاع ابرها به ساعات مختلف و همچنان فریکانس باد را به سرعت های مختلف و محصله بادورنوی (خط دوش) را باحرارت های مختلف انحراف حرارت و فشار را از حد نورمال آنها به وضاحت نشان میدهد .
- ۴ - در بولتین های هواشناسی اقلیم ماهوار افغانستان بالای نقشه تحلیل و نشر میشود که درین نقشه ها اوسط حرارت ارجاع شده به سطح ۹۵۰ میلی بار و مقدار بارندگی و انحراف حرارت از حد نور مال آن توسط خطوط مختلف نشان داده میشود .
- ۵ - فورمه های جدید مشاهدات اوضاع جوی تهیه و به طبع رسیده که نظر به

فورمه های سابق از نظر کمیت و کیفیت تفاوت زیاد دارد و بعضی عناصر دیگر کلیماتولوژی از قبیل فشار بخار آب و ستیشنهای هواشناسی رطوبت نسبتی طرز مشاهدات ابرها و غیره به مشاهدین تفهیم و فعلاً بصورت مرتبه به سیستم جدید مشاهده و مشاهدات شان جداً مراقبت و کنترل میشود فورمه ها دارای ستونهای متعددی میباشد که تمام معلومات اوضاع جوی در حصص معین آن درج میگردد .

۶ - توحید سیستم مشاهدات اوضاع جوی از هدف های اولیه مدیریت اقلیم شناسی میباشد چه در سابق به هر ستیشن هواشناسی تقریباً یک سیستم جداگانه موجود بود که در موقع اخذ فریکانس و اوسط حرارت و غیره باعث اشتباهات بزرگ میگردد .

۷ - علاوه بران که ماهوار بولتینهای هواشناسی به مؤسسات و وزارت خانه های مختلف ارسال میگردد متخصصان وزارت های معادن و صنایع ، زراعت ، فوآئدعامه ، بناروایی و ریاست های تعمیراتی خارجی و داخلی برای اخذ معلومات بیشتر به مدیریت اقلیم شناسی در تماس شده اند در مورد فریکانس باد ، حرارت های اعظمی و اصغری ، رطوبت ، بارندگی ، و غیره معلومات مفصل راجع به پروژه های خود که در نقاط مختلف موجود است اخذ نموده اند .

۸ - در جریان سال ستیشنهای هواشناسی ذیل به منظور تفهیم سیستم جدید مشاهدات و مراقبت مشاهدان از طرف مدیریت اقلیم شناسی تفتیش و بررسی گردیده است .

مدیریت تخنیک هواشناسی :

مدیریت تخنیک هواشناسی عمل ترمیم سامانهای هواشناسی را که در ستیشن هواشناسی نصب گردیده توسط تخنیکرها و یک نفر متخصص سازمان هواشناسی جهان اجراء نموده است .

در طول سال اجراآتیی که در این مدیریت صورت گرفته است مختصر قرارذیل توضیح میشود :

۱ - سامانها و آلات هواشناسی ترمیم و توزیع گردیده است .

۲ - ستیشنهای هواشناسی شبرغان و ستیشن هواشناسی فیض آباد افتتاح شده است .

۳ - ستیشن هواشناسی گردیز افتتاح و آلات هواشناسی در آنجا نصب گردیده است .

۴ - نظر به اهمیت هوانوردی و دیگر پروژههای اقتصادی مملکت جای ستیشن هواشناسی در اوایل میزان ۴۲ در پنجا و مربوط ولایت بامیان انتخاب و کار تعمیر آن شروع و تقریباً پنجاه فیصد تکمیل گردیده که عنقریب آلات و دستگاه هواشناسی در آنجا نصب خواهد شد .

۵ - محل نصب کردن دستگاه هواشناسی زراعتی در کلنگار لوگر تعیین و کار

بقیه در صفحه (۶۴۳)

اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی هنگامیکہ باقطع نوارسہ رنگ عمارات جدید
پوهنتون کابل را دردامنه علی آبادافستا ح میفرمایند .
(۱۰ جوزای ۱۳۴۳)

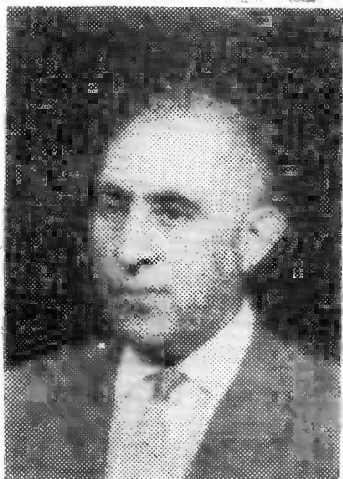

اعلیحضرت معظم‌همایونی بعد از افتتاح عمارات جدید پوهنتون کابل
توضیحات بناغلی دکتور محمد عثمان انوری رئیس آنوقت پوهنتون را
در زمینه طرز ساختمان و ملحقات عمارات مذکور استماع
میفرمایند. (۱۰ جوزای ۱۳۴۳)

د دولتی انحصاراتو دریاست تشکیل

ښاغلی غلام رسول میرزاده
« عبدالکبیر منراج »

رئیس
مرستیال

د دولتی انحصاراتو رئیس
ښاغلی غلام رسول میرزاده

ښاغلی محمد عمر
۲۳ تنه
« غلام محمد »

د ادارې لوی مدیر
د پلټنې لوی مدیر
د تصفیې لوی مدیر
د شکرو لوی مدیر
د پترولو لوی مدیر
د مخصوص قلم مدیر
د موترو لوی مدیر
د ودیعه ایښودلو لوی مدیر
د مامورینو مدیر
د پاڼو مدیر
د ادارې د محاسبې مدیر
د پترولو د ویشلو مدیر
د پترولو د محاسبې مدیر
د مراقبت او ساتنې مدیر
د محاسبې مدیران
د تحصیلي مدیر
په ولایاتو کېنې د دولتی انحصاراتو
مدیران

ښاغلی محمد اعظم
« عبدالفتاح »
« محمد یوسف »
« حبیب الله مریال »
« قدرت الله سراج »
« محمد آصف غصنغری »

د مزار شریف په ولایت کېنې
د بغلان او پلخمری په ولایت کېنې
د ننگرهار په ولایت کېنې
د هرات په ولایت کېنې
د کند هار په ولایت کېنې
د پکتیا په ولایت کېنې

فعالیت های انحصارات دولتی

باید متذکر شد که علت روی کار آمدن انحصارات در يك مملکت تقویه بودجه دولت و بنیه مالی کشور است . که در آن مفاد اجتماعی نیز مضمّن بوده و از لحاظ اقتصاد کشور حائز اهمیت میباشد . انحصارات در ممالکی که عواید ملی شان از ناحیه صادرات و واردات متوازن نباشد نقش مهمی را بازی میکنند حکومت که تا مدتی انحصار موتر ، پترول و شکر را بدست موسسات شخصی داده بود بالاخره به این نتیجه رسید که اداره آن توسط سرمایه دولت و خود دولت بهتر و کنترول آن اساسی تر بعمل می آید . چه مداخله دولت در امور اقتصادی از نگاه سیاست اقتصاد اجتماعی مطابق اقتصاد عصر حاضر میباشد بخصوص در مملکت ما که هنوز تولیدات و صنایع به پایه انکشاف حقیقی خود نرسیده لزوم تعمیل این امر حتمی به نظر میرسد .

چنانچه در سال ۱۳۳۰ حسب صوابدید حکومت ریاست انحصارات دولتی تاسیس شد .

در دوره پلان اقتصادی اول اموری که به انحصارات دولتی سپرده شد همه تطبیق و تکمیل یافت .

ولی اکنون که ماهای اخیر مربوطه به دوره پلان دوم اقتصادی است لهذا فعالیت های انحصارات طور عمومی عبارت از تاسیس ذخایر پترول، انکشاف ورکشاپ های عصری موتر در کندهار و کابل ، اعمار تانکهای روی کار پترول در حصص مختلف مملکت امضای موافقه نامه های توريد روغنیا و شکر با ایران و شوروی اکمال واحد های پروژه های جدید ذخایر کافی شکر در نقاط مهم کشور تجویز سپردن تانک های فروش پترول به اهالی بر روی کمیشن انحصارات توريد يك تعداد موتر های تیزرفتار و لاری به اساس کريدت از شوروی و خریداری يك عده موتر ها از امریکا تاسیس کورس میخانیکي برای تربیه میخانیک های ورکشاپ انحصارات ، لیلام يك صدو پنجاه عراده موتر های دواير دولت تنظیم و تشکیل اداری انحصارات و تعدیل آن به اساس ضرورت تعدیل سیستم حساب از عدم مرکزیت باصول مرکزیت تادیه مبلغ (۴۱،۳۱۴،۷۶۳،۴۶۰) افغانی عواید به بودجه وزارت مالیه و يك عده اجراءات دیگر .

فعالیت های انحصارات از لحاظ توريد امتعه و تاسیسات :-

۱ - امور پترول و مواد نفتی .

در جریان سال ۱۳۴۱ و نیمه ۴۲ نظر به احصاییه دست داشته توريد موتر پنجاه فیصد نسبت به سال ۱۳۴۰ بیشتر شده و ما با اساس تعداد وارده مجبور شدیم قرار داد های جدید پترول را بیشتر بسازیم چنانچه در سال

گذشته مقدار فرمایش (۸۶۹ - ۶۰۳۵۲) تن افزایش یافت ضمناً از ناحیه کارآمد پترول و دیزل و تیل طیاره در سال گذشته از بنادر کم و بیش مشکلاتی به انحصارات متوجه بود اما در سال ۴۱ و ۴۲ کار پترول رسانی بتمام نقاط مملکت چنان جریان داشته و دارد که علاوه بر رفع احتیاج تانک های رویکار بین راه و پنج تانک مرکز و اطراف یعنی گردیز ، ارگون ، و خوست حتی بعضی اوقات که آمد پترول از کندهار به غزنی و مقر کم رسی میکرد از مرکز به اوشان فرستاده شده وهم برای مصارف سروی ننگرها که دستگاه بزرگ کانال نغلو و فوائد عامه به آن ارتباط دارد بیمانه قابل اعتنایی از کابل پترول و دیزل و روغنیا فرستاده شده است .

فعالیت دیگر شعبه پترول در این تازگی ها رفع منازعه و پرابلمی است که همیشه بین ماموران تانک ها و دریوران بوجود می آمد چه در تحویل دهی و تحویل گیری تانکر های وارده مامور تانک به کمبود آن ها قناعت نداشته و دریوران کمبود را متعلق به ذخایر بنادر میسپنداشتند که در نتیجه شکایت آنها بلند شده یکی زیر بار مسئولیت دیگری نمیرفتند برای رفع این شکایت چنین تجویز شد که تانکر ها باید به ذخیره بینی نیزار وزن شده و بعداً بقرار وزن و قناعت طرفین به تانک های رویکار تخلیه شوند که این عمل قدم نوینی برای انتظام امور مواد نفتی محسوب شده و بذات خود اهمیت بارز دارد . چه باخذ این تدبیر دریور از اختلاس و تخطی برکنار شده و ضمناً در موقع تسلیمی از بندر سعی میورزد تیل کم گرفته نشود .

از جمله فعالیت های دیگر انحصارات تجویز سپردن تانک های رویکار به اهالی در مقابل تادیه کمیشن است زیرا انحصارات در طول سالهای گذشته خاطره های تلخی از ماموران تانک و حیف و میل آنها دارد و امروز مبالغ هنگفتی از پول دولت بردوش مامورین بانکها باقیست . این معضله برای انحصارات درد سری را پیدا کرد اما بعد از سنجش در این اواخر چنین تجویز شد تا تانک های رویکار به اشخاص و کسانیکه اعتماد شخصی خود را

نزد انحصارات ثابت بسازند در مقابل تادیه کمیشن فیصدی مانند مغازه داران شکر داده میشود تا آنها پترول را از انحصارات خریداری کرده در مقابل اخذ کمیشن بفروش برسانند البته انحصارات وسایل را برای آنها تهیه خواهد نمود اخذ این ترتیب از یکطرف از صرف معاشات و مصارف مارا فارغ بسازد و از جانب دیگر خطر باقیات و حیف و میل ماموران تانک را از بین میبرد .

در زمره کارهای انجام شده افزایش حجم ذخیره سیاه سنگ به اندازه ۷۵۰ متر مکعب ، ترمیم تمام پمپ های رویکار که پترول را بیشتر یا کمتر می گذشتانند تهیه سامان و لوازم و ترمیم تعمیر رویکار دهمزنگ تمدید

لین کیلی تربیه عمله اطفاییه برای از بین بردن حریق های محتمله پترول و مواد نفتی تحت نظر متخصصان روسی ، تهیه یک تعداد میخانیک واشخاص فنی ، اعزام متخصصان روسی برای وارسوی و ترمیم ذخیره بندر قزل قلعه و نصب دو عدد تانک به ظرفیت ۳۲ متر مکعب نصب سه عدد پمپ پترول کشی از تانک های بزرگ برای استخراج نصب شش تانک بزرگ یکصد متر مکعب در ذخیره مولوی صاحب هرات و چهار تانک یک متر مکعب در ذخیره تور غندی است .

انحصارات نظر به مکلفیتی که دارد مجبور است سالیانه مفاد و عواید معین را بوزارت مالیه بپردازد که این عواید از مدرک فروش مواد انحصاری بمیان می آید در سابق دالری که به انحصارات داده میشد بر روی نرخ ۳۵ - ۳۲ افغانی تسعیر گردیده و ما هم قیمت امتعه انحصاری را باساس سنجش نرخ متذکره تثبیت نموده ایم در این اواخر که رفورم پولی بمیان آمد و قیمت تغییر دالر از ۳۵ - ۳۲ - افغانی به ۴۵۳۰ - افغانی صعود نموده انحصارات هم باینده تفاوت نرخ سابق و جدید را بالای قیمت امتعه انحصاری ریزش مینموداما متوجه شدیم که افزایش قیمت امتعه از قبیل پترول و شکر مستقیماً بالای نرخ سایر مواد تاثیر انداخته و اهالی را متاثر می نمود بناء برای دریافت منابع دیگری که جبران تفاوت نرخ فوق را بنماید در تجسس افتادیم که از آن جمله یکی پیشنهاده انحصار نمودن تیل خاک و تثبیت فیصدی حق الانحصار بر آن است زیرا نرخ فروش تیل خاک انحصارات نسبت ببازار پنجاه فیصد نازلتر است و ما برای توازن نرخ و از بین بردن بازار سیاه منفعت پولی به بودجه دولت و اهالی تصمیم فوق را اتخاذ نمودیم .

پترول	تیل طیاره	تیل خاک	دیزل
سال ۲۴۹،۴۱ - ۶۲۱۲۲ تن ۴۳۱۹ - ۳۲ تن ۹۶۹ - ۳۱۳۵ تن ۹۳۲ - ۳۱۱۸۹ تن	سال ۸۴۹،۴۰ - ۶۰۳۵۲ تن ۰۷۲ - ۳۵۹۸ تن ۱۵۹۹ - ۳۱۹ تن ۷۸ - ۲۰۲۴۰ -		

مجموع وسطی مواد نفتی ذخایر : -

۸۰۰۰۰-۰۰ لیتر	تور غندی
۱۲۱۹۴۲۰-۰۰ لیتر	مولوی صاحب هرات
۱۰۳۵۰۰۰-۰۰ لیتر	قندهار
۱۲۶۱۰۰۰-۰۰ لیتر	کلفت
۵۸۲۱۲۰-۰۰ لیتر	شادیان
۵۰۵۰۰۰-۰۰ لیتر	خواجه آبجوش
۶۲۱۰۰۰-۰۰ لیتر	پلخمري
۲۱۶۱۰۵۰-۰۰ لیتر	قزل قلعه
۱۴۰۴۰۰۰-۰۰ لیتر	ننگرهار
۱۳۳۶۵۰۰-۰۰ لیتر	پکتیا

لیتر ۱۱۷۸۰۰-۰۰

اسلام قلعه

تانکهای که جدید نصب شده است :

لیتر ۳۰۰۰۰۰۰۰-۰۰

ذخیره قزل قلعه

لیتر ۱۲۰۰۰۰۰۰-۰۰

ذخیره کلفت

لیتر ۴۰۰۰۰۰۰-۰۰

ذخیره پلخمري

لیتر ۲۰۰۰۰۰۰-۰۰

تورغندی ومولوی صاحب

لیتر ۷۵۰۰۰۰-۰۰

ذخیره سرپوزه

لیتر ۳۴۵۰۰۰۰-۰۰

ذخیره سیاه سنگ نصب شده

لیتر ۹۵۰۰۰-۰۰

ذخیره بینی نیزار

امور موتر و پرزه :

انحصارات در قسمت توريد و اداره موتر و پرزه باسباس احتیاج مملکت مخصوصاً مؤسسات دولتی گامهای سریعی برداشته وتوانسته است باخریداری يك تعداد موتر کافی از شوروی و امریکا احتیاجات مورد نظر را رفع کند . انحصارات در سال اخیر بیشتر متوجه شد تا از توريد موترهای مختلف النوع جلوگیری نماید . چنانچه در این مورد با ریاست عمومی ترانسپورت نیز در تماس آمده و امید است این نظریه عملی شود .

شعبه موتر انحصارات در این سال توانست حق الانحصار يك تعداد موتر های اشخاص را که مدتی از تادیه آن خود داری نموده بودند یا جدیداً وارد شده بود باسباس شرح آتی تحصیل نماید .

۸۴ - ۵۶۱۸۴۹۰ افغانی

۱ - موتر های لاری ۳۲۶ عراده

۸۳ - ۴۰۳۵۹۸۹ افغانی

۲ - موتر های تیزرفتار ۶۵۹ عراده

جمله ۶۷،۹۶۵،۴۴۸۰ - افغانی

مبالغ فوق درمرکز انحصارات بدست آمده در حالیکه سائر شعبات انحصارات و نمایندگی های آن در ولایات هم از کسانی که موتر را وارد کرده اند يك مبلغ هنگفت از مدرک حق الانحصار حصول نموده و به خزانه دولت سپرده است از فعالیت های دیگر شعبه موتر انحصارات توريد يك تعداد موتر باسباس ضرورت شعبات است که این مفکوره از يك طرف عامل رفع احتیاج پروژه های انکشافی دواير گردیده و از جانب دیگر بغرض تقویه شعبه مالی موسسه مفید واقع شده است چنانچه انحصارات طی قرار دادجدآگانه باشوروی موتر های آتی رافرمایش داده وبه مملکت وارد نموده است .

۱۰۰ عراده

۱ - موتر زیل تریلردار ۷ تن

۲۰۰ عراده

موتر عادی ۴ تن

۵۰ عراده

۳ - موتر ماز دیزلی

- ۴ - موتر ماز تریلردار پنجاه عراده به ظرفیت ۷ الی ۱۲ تن
 ۵ - موتر ولگاتیزرفتار ۵۰ عراده
 ۶ - موتر ماسکوچ ۲۰ عراده
 ۷ - جیپ ۱۳۰ عراده

همچنان در مورد توريد يك صد عراده موتر ولگامو يكصد عراده جیپ داخل مذاكره شده كه آنرا بصورت كريدت از اتحاد شوروی گرفته و جهت احتیاج دوائر و حتی اشخاص عرضه كرده است .

همچنان برای رفع احتیاج دواير دولت باوصف اینکه در سال ۴۲ وزارت ماليه نظربه معاذیری که داشت برای توريد موتر تخصیصه اسعاری راقیل نگردیده بود مجبوراً از دارایی خود انحصارات که از ما حاصل کمیشن پرزه جات وموتر که تاجر و اشخاص بر حسب اجازه نامه های انحصارات فرمایش و این مبلغ همیشه بحساب انحصارات دولت نزد افغان امریکن تریدنك کمپنی نیویارک كريدت میشود بیست عراده موتر های شورولیت مدل ۶۳ وارد و به دوائر دولت توزیع کند چون باز هم احتیاج اكثر دوائر بر آورده نگردیده ناگزیر از همین دارایی که در بالا تذکار یافت ۹ عراده شورولیت مدل ۶۴ و ۱۵ عراده شیوی ۲ که این هم از جمله تولیدات جدید کمپنی جنرال موتر است با ده عراده موتر سنتیشن واٹون جیپ ویلیز که بعد از این بنام جیپ کایز ریاد میشود با پنج عراده سکوت وتریول ال که هر دو نوع از تولیدات کمپنی انتر نیشنل میباشد سفارش داده است و باید متذکر شد که این دو نوع موتر در اراضی ناهموار و کوهستانی در نوع خود بینظیر بوده و البته در صورت پسند مشتری و توان مالی انحصارات شاید تعداد زیاد تری در آینده فرمایش داده شود . ناگفته نباید گذاشت که مدیریت عمومی موتر طی یکی دوسال اخیر از حقوق جنسی خود استفاده شایانی نموده و از همین لحاظ اذردك ۳ کمیشن که از عموم تاجر وارد کننده پرزه جات و سایر اشخاص که توسط انحصارات موتر فرمایش داده اند يك مبلغ کافی دالر بحساب خود در نیویارک جمع کرده و همیشه در فرمایش های مهم و ضروری خود از این وجه استفاده نموده است .

علاوه بر آنچه که در فوق تذکار شد مدیریت عمومی موتر بر اثر مراجعه تاجر و موسساتیکه با اتحاد شوروی قرار دادهای بارتسری دارند در سال ۱۳۴۱ بتعداد ۳۴ عراده ماسکوچ ۱۵۸ عراده جیپ ۱۶۵ عراده ولگا و ۱۵۵ عراده زیل و در سال ۴۲ بتعداد ۱۵ عراده سرویس و ۵۴ عراده ماسکوچ ۱۷۷ عراده ولگا ۲۱۱ عراده جیپ ۱۲۰ عراده زیل ۳ عراده گاز ۵۱ و ۷۱ عراده موتر سیکل اجازه توريد داده و حین مواصلت موتر به افغانستان حق الانحصار معینه خود را از هر عراده اخذ مینماید . همچنان در خلال سال جاری برای يك تعداد مراجعینیکه جهت معالجه و یا تفریح به اروپا رفته اند مطابق مقررات اجازه توريد داده شده است علاوه در جریان سال برای يك تعداد تاجر وارد کننده پرزه در مقابل کمیشن اجازه توريد پرزه های موتر انتر نیشنل داده شده است .

برای اینکه موترها از بنادر خالی بمرکز نرسند ترتیبی گرفته شد تا اموال از بنادر حمل کرده شود روی این نظریه در حدود هزار صندوق مال مدیریت عمومی و دیعه گذاری که از شوروی به اساس مقاوله رسیده بود توسط موتر های شعبه موتر بمرکز انتقال یافت که عواید موترها از مدرک کرایه آنها بیش از يك ملیون افغانی است .

شعبه موتر انحصارات از مدرک عواید در سال ۴۱ و نیمه ۴۲ مبالغ آتی را به وزارت مالیه پرداخته است .

درک تفاوت دالری عواید وزارت مالیه مبلغ ۷۴ - ۹۴۹۴۲۴۵ افغانی
درک عواید پرزه های امریکایی ۶۷ - ۱۳۴۷۱۲۵ افغانی
درک حق الانحصار ۵۵ - ۹۷۷۰۷۴۵ افغانی

برای بکار انداختن سرمایه و اخذ انتفاع آن ترتیبی گرفته شد تا يك تعداد تأیر و پرزه از خارج وارد شود برای جلوگیری از رکود سرمایه ششصد حلقه تأیر نیلون از کمپنی جنرال امریکایی و يك تعداد پرزه در حدود شصت هزار دالر از کمپنی انتر نیشنل امریکایی فرمایش داده شد چنانچه از جمله این فرمایش ها تأیر ها به کابل وارد شده و تحت فروش قرار گرفت امید است پرزه جات نیز بزودی برسد . چون تأیر جنرال از معروف ترین تأیر های مورد پسند و قابل فروش است و هم از لحاظ مقاومت و دوام بسرك های افغانستان بی نظیر میباشد از این لحاظ برای اولین مراتبه انحصارات فرمایش متذکره را صادر نموده علاوه بر پرزه های فوق باری برای موتر های شورولیت نیز لست مکملی ترتیب داده شد که عنقریب فرمایش آن صادر میشود و هم يك تعداد پرزه های جیب ستیشن واگون امریکایی فرمایش داده شده است که عنقریب همه آن خواهد رسید .

در قسمت فعالیت های ترانسپورتی شعبه پرزه موتر انحصارات برای بکار انداختن موتر های مربوطه ترانسپورتی در حدود دو ملیون افغانی را پرزه جدید به دسترس ایشان گذاشته که این عمل اقدام بزرگی برای رفع توقف موتر های شکر و پترول رسانی از عدم موجودیت پرزه است .

ترتیب و تسعیر دالری قیمت های جدید دو هزار قلم پرزه انتر نیشنل که هر سال قیمت های کمپنی تحول مینماید نیز تکمیل گردید .

در حدود سی و شش عراده موتر جدید ده تن تا ترا و دوصد عراده موتر جدید انتر نیشنل و زیس روسی که به پارک انحصارات عاقل مانده و يك حصه سرمایه انحصارات از این لحاظ به رکود رفته بود بفعالیت انداخته شده و همه برای رسانیدن شکر و پترول به شعبه ترانسپورت سپرده شد . چنانچه از جمله يك صد عراده تانکی که هشتاد عدد آن رسیده بود بالای هشتاد عراده از موتر های متذکره نصب و به پترول رسانی گماشته شد .

علاوتاً از جمله موتر های کمپنه و داغمه دواير دولتی که جهت ترمیم و فروش به شعبه لیلام انحصارات سپرده شده بود يك صد عراده آن به فروش رسیده

و در حدود پنج میلیون افغانی پول دولت که برای مدت‌ها عاقل بود بدست آورده شد. این موترها از بیست الی سی سال بصورت داغمه و فرسوده افتیده وانحصارات بعضی را ترمیم و برخی را اصلاح نموده و آماده فروش ساخت.

شعبه لیلام:

انحصارات در اواخر سال ۴۱ و اوایل ۴۲ تعداد ۲۱۷ عراده موتر مختلف مستعمل و داغمه را از دوائر دولت تحویل گرفته و بعد از تثبیت سجل و قیمت توسط هیأت معینه بمعرض لیلام گذاشته است.

چنانچه ۱۷۳ عراده آن بفروش رسیده و پول فروش آن در حدود پنج میلیون افغانی جمع آوری و به خزانه تحویل گردیده این موترها از بیست الی سی سال بصورت داغمه و غیر قابل استعمال افتیده وانحصارات بعضی را ترمیم و برخی را اصلاح نموده و آماده فروش ساخت.

از اقدامات مهم شعبه موتر انحصارات تثبیت و رویکار نمودن مفکوره توناژ های است که در آینده به مملکت وارد شود چون موتر های سابقه دارای توناژ کم به مملکت وارد میشد لهذا با استعمال اینگونه موترها مال و محمول از نقاط مملکت کمتر حمل و نقل میگردد از طرف دیگر چون خطوط مواصلت سړک های مملکت روز بروز بهتر شده امید است در آینده

به اثر پلانهای انکشافی سړکها قیرریزی و تسطیح گردد. بناً انحصارات که متصدی انحصار موتر است چنین نظریه دارد تا موتر های آینده از نوع توناژ بیشتر به مملکت وارد شود علاوهً انحصارات در این تازگیها تصمیم گرفته تا منبع نسبت به توريد موتر های پترولی، موتر های دیزلی بیشتر وارد شود مفکوره توريد موتر دیزلی از ابتکارات این ریاست است که در این اواخر رویدست گرفته شده است مفاد موتر های دیزلی نسبت به پترولی حسب آتی است:

- ۱ - اقتصادی بودن آن: زیرا قیمت دیزل نسبت به پترول ارزان تر است.
- ۲ - موتر دیزلی مقاومت بیشتر داشته و مال زیادتر را حمل مینماید.
- ۳ - عمر و مداومت آن: موتر های دیزلی نسبت به موتر های پترولی مداومت و عمر طولانی تر داشته و مستحکمتر میباشد.
- ۴ - موتر های دیزلی قدرت کش بیشتر را دارد میتواند بار خود را از نقاط مرتفع به آسانی عبور دهد.
- ۵ - مفاد بیشتر بار می آورد زیرا مال بیشتر را حمل میتواند کرد لذا مفاد بیشتری می آورد.

بقیه در صفحه (۶۳۳)

د افغانستان سرې مياشتې ټولني تشكيل

والاحضرت شهزاده احمد شاه
ښاغلي محمد همايون اعتمادی

ښاغلي عبدالمحمد
ښاغلي عبدالصير
ميرمن رقيه ابوبکر

ښاغلي غلام حضرت کوشان

د سره مياشتې د مجلې مسئول چلونکی ښاغلي سيد عزيزالله مر موز
د صحي خدمتو او د اجتماعي مرستو آمر ښاغلي دکتور جمال الدين جيلاني

ښاغلي دکتور عبدالاحد بارکزی

مرستيال
مدیر

په ولاياتو کښې د افغاني سرې مياشتې نمايندگي :

په کندهار کښې د افغاني سرې مياشتې نمايندگي	»	»	»
په هرات کښې د افغاني سرې مياشتې نمايندگي	»	»	»
په مزار شريف	»	»	»
په بغلان	»	»	»
په ننگرهار	»	»	»
په پکتيا	»	»	»
په غزني	»	»	»
په پروان	»	»	»
په بدخشان	»	»	»
په فارياب	»	»	»
په جوزجان	»	»	»
په هلمند	»	»	»
په فراه	»	»	»
په غور اتو	»	»	»
په باميانو	»	»	»
په ارزگانو	»	»	»
په تخارو	»	»	»
په کندز	»	»	»

گزارش‌های جمعیت عالی افغانی سرو میاشت

فعالیت های آمريت خدمات صحی و معاونت های اجتماعی

قسمت اول فعالیت های اداری مربوط این آمريت :

این فعالیت ها شامل دودسته میباشد که دسته اول آن عبارت از موضوعاتیست که در چوکات عمل وارد شده و دسته دوم عبارت از مسائلیست که هنوز در دایره عمل وارد نشده و یا عنقریب عملاً داخل صحنه فعالیت میشود .

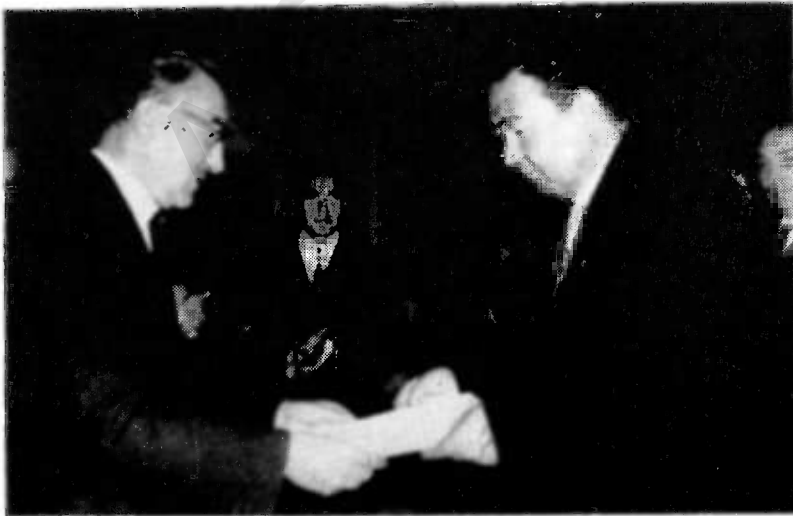
الف : قسمت هایکه کار آن پایان یافته است .

- ۱ - تدوین و ترتیب اساسنامه جمعیت بطور جامع و مکمل .
- ۲ - تقویه پولی کلینک جمعیت از رهگذر تهیه ادویه و پرسونل فنی با همکاری وزارت صحیه بمنظور معاونت به مریضان بی بضاعت که به غرض معالجه و تداوی به جمعیت رجوع مینمایند .
- ۳ - تشکیل کمیته های صحی برای یافتن طرق بهتر خدمات صحی با مدنظر گرفتن تاثیرات اقتصادی .
- ۴ - تهیه مضامین صحی که در مجله جمعیت و غیره جراید کشور نشر میشود ومنظور از نشر آن تنویر اذهان و آشناساختن مردم به اساسات صحی میباشد .
- ۸ - تحکیم روابط داخلی بامؤسسات ملی ، دواير دولتی و اشخاص انفرادی بغرض استحکام همکاری های متقابل .
- ۶ - روابط خارجی باممالک خارجی جهت انکشاف همکاری متقابله چنانچه باسباس همین ارتباط بناغلی دوکتور جمال الدین جیلانی آمر این آمريت سفری به اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی و بعداً سفری به جینوا نمود که نتایج آن بحال جمعیت مثبت و مفید واقع شد .
- ۷ - تجلیل از صدمین سالگره صلیب و طبع تکت پوسته مخصوص بدین - مناسبت .

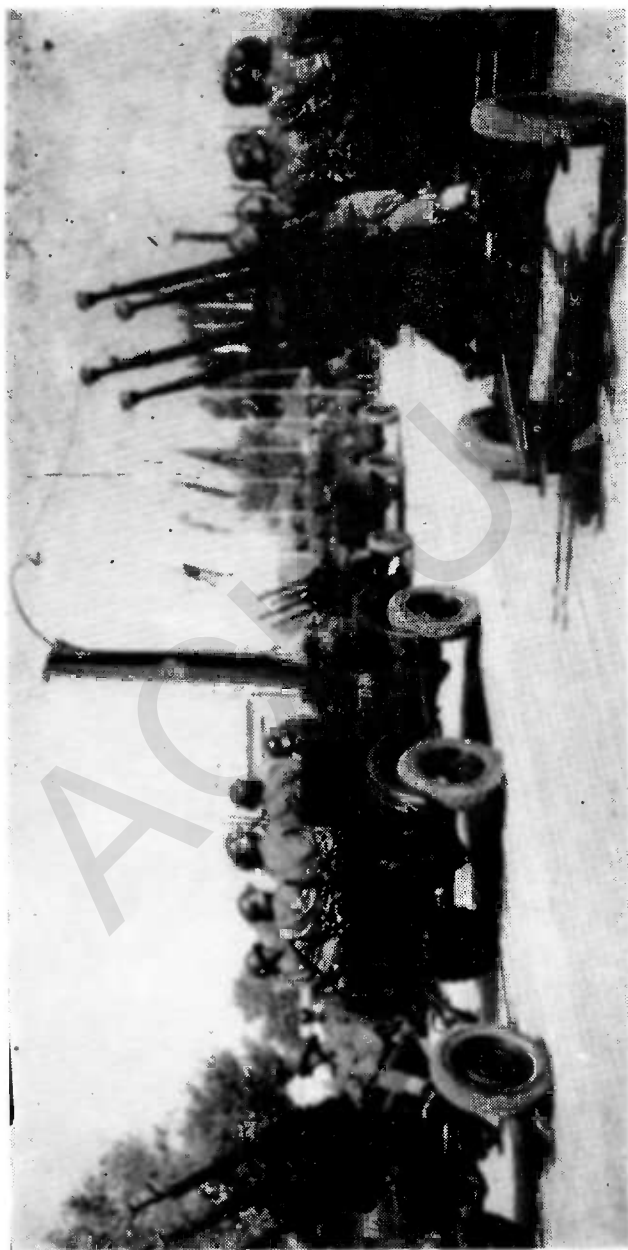
۸ - تشکیل سه مرکز معاونت نخستین و اعمار آن که فی مرکز مبلغ ۲۹۸۳۴۰۰۰ - افغانی و جمله مبلغ ۸۹۵۰۲۰۰۰ - افغانی میشود منظور از تشکیل و اعمار این مراکز در سه گوشه مزدحم شهر جهته رسیدگی بواقعات عاجل و حوادث ترافیکی میباشد تا مصدومان و مجروحان را قبل از رساندن آنها به شفاخانه مداوا و تداوی نموده در صورت وخامت اوضاع شان به یکی از شفاخانه ها جهت درمان اساسی انتقال دهند چنانچه این مراکز به پایه اکمال رسیده و در آینده نزدیک افتتاح و رسماً شروع به کار میکند .

هیأت صلیب احمر اتحاد شوروی حین بار یابی و مذاکره باوالاحضرت شهبزاده
احمد شاه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میاشت

بناغلی ربنتیا وزیر مطبوعات ، موقعیکه فرمان عضویت افتخاری جمعیت افغانی
سرهمیاشت رابه بناغلی رئیس هلال احمر تاجکستان اتحاد شوروی
می سپارد ، یک هیأت هلال احمر اتحاد شوروی درماه حمل ۱۳۴۳ وارد
کابل شده بود

اول سنبله ۱۳۴۲ (از مناظر رسم گذشت عسکری در چهل و پنجمین سالگرد جشن استرداد آزادی وطن)

ب : قسمت هاییکه کار آن انجام نیافته است :

- ۱ - تهیه خون و ذخیره آن بصورت فنی و علمی بمنظور کمک های اولیه جمعیت که برای مجروحان و مصدومان صورت میگیرد .
 - ۲ - تربیه نرسنگ و تأسیس مکتب آن جهت پرستاری مریضان مجروحان و مصدومان که از جمله نیاز مندی های اجتماعی محسوب میشود .
 - ۳ - تعلیم فرست اید در مکاتب باید بصورت يك مضمون مستقل تدریس شود تا فردا افراد وطن بالعموم بتوانند در مواقع حدوث حوادث مطابق اساسات فنی در حصه هموعان آسیب دیده خود بذل مساعی نمایند .
- قسمت دوم خدمات صحی :**

این خدمات آمریت صحی و معاونت های اجتماعی به دو گروه منقسم میشود که گروه اول از طریق پولیکلینیک مربوطه ما اعم در مرکز غزنی ، ننگرهار و کابل به اوضاع مراجعان بی بضاعت و ناتوان رسیدگی مینمایند و گروه دوم که روی واقعات عاجل صورت میگیرد به غرض حفظ ووقایه از خطرات آتی و بعدی مجروحان مصدومان و مریضان عاجل از طرف خود آمریت خدمات صحی و معاونت های اجتماعی رهبری میشود .

گروه اول - مریضانیکه از طریق پولیکلینیک ها معاینه تداوی و داخل بستر شده اند .

- ۱ - مریضانیکه درشش ماه اخیر ۴۲ معاینه و تداوی شده اند ۱۴۶۱۸ نفر
- ۲ - مریضانیکه در ششماه اخیر ۴۲ داخل بستر شده اند ۱۸۶۶ - »
- ۳ - مریضانیکه درسهماه اول سال ۴۳ معاینه و تداوی شده اند ۹۸۵۵ - »
- ۴ - مریضانیکه درسهماه اول سال ۴۳ داخل بستر شده اند ۲۶۶ - »

جمله از اول سنبله ۴۲ - الی جوزای سال ۴۳ ۲۶۶۰۵ - »
 ۵ - مریضانیکه از اول سنبله ۴۳ - الی اخیر سنبله ۴۳ رجوع خواهند نمود
 به مقایسه سه ماهه اول سال ۱۰۱۲۱ - نفر

جمله شد ۳۶۷۲۶ - نفر
 گروه دوم : مریضانیکه از طرف خود آمریت خدمات صحی و معاونت های اجتماعی ذریعه مکاتیب در شش ماه اخیر ۴۲ و سه ماهه اول سال ۴۳ به شفاخانه ها معرفی شده ۵۳۰ - نفر

مریضانیکه اجرت بستر شان داده شده ۸۵ - نفر
 ۳ - مریضانیکه طورهاجل ذریعه امبولانس به شفاخانهها نقل داده شده ۱۱۷ نفر

- ۳۷۴۵۸

۴ - مریضانیکه قدرت خرید ادویه را نداشته اند از دیوی جمعیت برای شان

۳۴۷ - نفر

ادويه داده شده

۳۷۸۰۵ - نفر

جمله شد

بر علاوه ادويه امدادی برای مریضانیکه قدرت خرید ادويه را نداشته اند مقدار کافی ادويه از ديوي جمعيت به شفاخانه ابن سینا و ذایشگاه مصدومان سیلاب غورات شفاخانه اردو و غیره نیز امداد شده است .

قسمت سوم معاونت های مادی :

۱ - برای مردم بی بضاعت ولایات السبسه فرستاده شده است ۲۸۲۰ جوره
 ۲ - برای مردم بی بضاعت نواحی دهگانه کابل و اطراف آن توزیع شده که هر دو قلم آن مربوط سه ماه اخیر سال ۴۲ میباشد ۸۰۰۰ - جوره

جمله شد ۱۰۸۲۰ - جوره

ب - معاونت های نقدی :

۱ - معاونت های نقدی که به ولایات صورت گرفته ۶۰۵۰۰۰۰۰ - افغانی
 ۲ - معاونت های نقدی که به نواحی دهگانه شهر و اطراف آن داده شده است ۸۴۳۰۰۰۰۰ - افغانی
 ۳ - برای مراجعینیکه به کمک فوری و آنی احتیاج داشته اند از قبیل مریضان مسافران و غیره اشخاص بی وسیله معاونت شده است ۱۲۵۹۳۰۰۰۰ - افغانی
 ۴ - برای قربانیان حادثه معدن کرکر داده شده است ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ - افغانی
 مجموع معاونت های نقدی از شش ماه اخیر سال ۴۲ و سه ماه اول سال ۴۳ ۱۱۲۸۴۳۰۰۰ - افغانی
 ۵ - همکاری های مادی که در سه ماه دوم سال ۱۳۴۳ صورت میگیرد بصورت تخمین ۱۵۰۰۰۰۰۰۰ - افغانی
 مجموع کل ۱۲۷۹۴۳۰۰۰ - افغانی

قسمت چهارم همکاری های معنوی :

۱ - به تعداد ۲۰۶۷۰ قطعه عرایض مختلف جهت غور و رفع شکایات بمراجع مربوطه آن ارسال شده که شامل عرایض حقوقی ، جزایی ، خواهشانی از قبیل کار تبدیلی و غیره میباشد .
 ۲ - اقدام راجع بدست آوردن چند تن از اتباع خارجی که مفقود میباشند و یا اقلاً پیدا نمودن علایمی از آنها جهت تسکین و رفع پریشانی اقارب شان که از این ناحیه در رنج و عذاب میباشند .
 فوقاً خلاصه از اجراءات کلی آمریت خدمات صحی و معاونت های اجتماعی تحریر شد منتها معاونت های خارجی که در شش ماهه اول سال ۴۲ صورت گرفته قید راپور نشده .

آمریت تبلیغات :

جشن صدمین سال تأسیس صلیب احمر بین‌المللی در کشور ما بطور شایسته تجلیل گردید .

باساس همین اراده نیک پروگرام مجلل و مفصلی ترتیب و توسط رادیو و جرائد نشر شد . بیانیه رئیس عالی جمعیت نیز در رادیو و جرائد منتشر گشت .

پیام ذات شهرداری افتخار و شکوه این مراسم را يك ارزش و مقام ارجمند داد . مطابق پلان مرتبه دوکنفرانس بسویه عالی چارمحفل مفصل با بیانیه های شخصیت‌های بزرگ سیاسی علمی و فرهنگی کشور اعم از منسوبان شورای ملی ، اردو ، معارف مطبوعات ، صحیه بناروالی و مؤسسات مختلف که در آن سهم گرفتند اجرا و عملی شد .

درین محافل اماتورهای ممالک دوست نیز ضمن کنسرت‌های با هنرمندان افغانی بطور مختلط حصه گرفتند و دوازده صد نفر از همه طبقات درین محافل شرکت جستند . فیلم تماشا کردند بیانیه ها و موزیک را استماع نمودند و با مفکوره سره میاشت و تاریخچه آن آشنا گردیدند .

چار نفر از وزراء نیز در رادیو بیانیه های ایراد نمودند . رادیو افغانستان پروگرام خاص نشر و در ضمن دوهفته مرتب را پور تازهای این مراسم را بسمع عامه میرسانید . هر روز مقالات و اخباری در باره سره میاشت انتشار میداد . يك نشریه فوق‌العاده که البوم تاریخچه و فعالیت های ملی و بین‌المللی جهان سره میاشت ها بود از طرف جمعیت منتشر شد .

يك پامفلت درباره عمومیات سره میاشت با این نشریه ضمیمه بود در حصه نشر پوستر موفقیت خوبی نصیب جمعیت گردید که رویهمرفته بهمکاری مطبوعات و مؤسسه صحت عامه ، يك پوستر در باره بانک خون ، دویوستر درباره انتقال امراض توسط مگس ، يك پوستر را جمع بكمك های هوایی سره میاشت که مجموعاً ۲۵۰۰ پوستر میشود در نقاط شهر نصب گردید . در روز جشن استقلال وطن شعار های در باره بانک خون پرستاری ، جلب رضاکاران ، و جوانان طبع و توسط هیلکوپتر انتشار یافت . از فعالیت های جمعیت به تعداد ۵۰ قطعه فوتو به ساین بزرگ انلارج شد و در مواضع مزدحم شهر به غرض نمایش تعلیق گردید .

آمریت‌اداری جمعیت به تعداد وافر و پرده های خرد و کلان ، چار سمبول برقی ، برقها تهیه‌دید که در همان دوهفته شهررا تنویر و مزین کرد . فروش لاتریهای متعدد در همه مراسم جریان داشت .

پروگرام مرتبه در ولایات نیز با کامیابی در دست اجرا گرفته شد و پس از ختم این مراسم بر عده اعضای جمعیت افزایش بعمل آمد و بر سر مایه جمعیت ازراه جلب اعانه و افزودی عضویت‌ها كمك خوبی نمود و مهمتر از همه پرستیز جمعیت

در دنیای ملی و بین‌المللی بطور شایسته ای بلند رفت .
خلاصه اشتراك هیأت افغانی در کنفرانس جینوا وارسال نشریه‌ها و راپورهای
جشن به‌لیگ بین‌المللی موقف مارا بهتر ساخت . پس از ختم جشن پروگرام
رادیویی جمعیت ماه یکبار آغاز گردید .

این پروگرام سی دقیقه‌ای شامل مضامین صحیح ، دیالوگ مضامین اجتماعی
و نشر فعالیت‌های جمعیت افغانی سره میاشت و صلیب احمر بین‌المللی می‌باشد .
هر ماه دوستون اخباری برای جمعیت اختصاص یافته که مضامین مربوط را در آن
نشر می‌نماید . مجله سره میاشت هر دو ماه یکبار منتشر می‌گردد . کتابخانه جمعیت
به کمک اشیا فوندیشن برای ۲۵۰۰ جلد کتاب درست شده که عنقریب افتتاح
خواهد شد .

وزارت مطبوعات وعده اهدا کتب را داده است و نیز برای تکمیل کتب کمبود
به لیگ و کمیته بین‌المللی در تماس شده‌ایم تا لیست کتب خود را بما بفرستند
که کتب لازمه چنین کتابخانه تهیه و خریداری شود و نیز لیستی روی دست است
تا مطابق احتیاجات عاجل پنجم جلد کتاب خریداری نماییم .

برای فعال ساختن شعبه سمعی و بصری ، یک پوستر در مورد لاتریم‌ها به تعداد
۵۰۰ قطعه نشر و در شهر نصب گردید ، یک پایه سینمای ۱۶ ملی متره از شعبه
اطلاعات سفارت امریکا طور کمک گرفته شده و نیز خود شعبه دوره ستار رانزد
آن هافر گرفت و سینما را به کار انداخت این ماشین فعال بدسترس ریاست مرستون
گذاشته شده است تا هفته یک مرتبه با نمایش فلم‌های تربیوی و اجتماعی و صحنی
که از سفارت امریکا شعبه ملل متحد و وزارت مطبوعات به دست می‌آید پروگرام
مرتبی را به غرض تربیه مضمولان مرستون اجرا نماید .

درام هانری دونانت ترجمه و به همکاری پوهنی ننداری در کابل ننداری مورد
نمایش قرار داده شد این درام تاریخی حیات بانئ سره میاشت و در عین حال
چگونگی مراحل اولیه این مفکوره را تمثیل می‌کند رساله فرشته کوچه هانری
که شرح حال یک پرستار امریکایی را نشان می‌دهد نیز ترجمه و از طبع برآمد .
ترجمه کتاب خاطره سلفرینو از هانری دونانت بانئ سره میاشت ها تکمیل
گردیده و به زودی تحت طبع می‌آید . امید است این کتاب در ظرف یکی دو ماه آینده
از طبع فارغ شود .

کتاب پرنسیب های سره میاشت تحت ترجمه گرفته شده و امید می‌رود در
ظرف امسال طبع گردد .

درام فلورانس نایتنگل موجد پرستاری عصری تحت ترجمه گرفته شده و در
نظر است در هفته مخصوص سره میاشت مورد نمایش قرار گیرد .
یک کنفرانس بزرگ نیز در ماه ثور ۱۳۴۳ دایر گردید و راجع به مسایل
مختلف سره میاشت خطابه های ایراد گردید .

خلاصه عواید و مصارف برج سنبله ۴۲ الی اخیر جوزای ۱۳۴۳ :

الف : عواید -

۱ - اعانه (نقد و جنس)	۱۶ر۹۰۰۹۱۱۱۴ - افغانی
۲ - درك مفاد اسبام وامانات مفادی	۸۸ر۸۶۸۶۸۱۶۷۱ - افغانی
۳ - درك كرايه عمارت	۰۰ر۰۰۰۳۸۲۶۳ - افغانی
۴ - درك مفاد لا تری هابعد توزیع جوايز مصارف	۸۲ر۹۸۰۴۶۹۸۲ - افغانی
۵ - درك عواید هفته مخصوص بعد توزیع جوايز	۷۵ر۳۴۰۸۱۴۷۵ - افغانی
۶ - درك حق العضویت هابعد توزیع جوايز	۰۰ر۷۳۰۰۰۷۳ - افغانی

جمله ۸۰۸۲۱۶۱۶۱۶۱ - افغانی

ب مصارفات از سنبله ۴۲ الی اخیر جوزای ۴۳ .

۱ - امداد بغربای شهر (نقد و جنس) الی اخیر جوزای ۴۳ - ۱۲۴۰۷۷۲ر۰۵	»
۲ - حق العضویت سال ۱۹۶۴ جمعیت به مجامع صلیب احمر ها در جینوا	۰۰ر۰۰۰۰۰۶۰۰۰ - فرانك سوئیس
۳ - معاش و مصارف عادی جمعیت	۰۴ر۱۴۸۹۷۹۹۰۴ - افغانی
جمله ۲۹ر۶۴۹۴۰۶۴۹۴۰۶ - افغانی	
- «ختم» -

منظره از توزیع کمکهای زمستانی جمعیت افغانی سرهمیاشت در زمستان ۱۳۴۲

دکلیو د پراختیا دریاست تشکیل

ښاغلی عبدالصمد بخشي
« محمد سرور غزنوي
« رحمت الله کاکړ

فني مرستيال او درئيس وکيل
اداري مرستيال
د مخصوص قلم مدير

دکلیو د پراختیا ریاست وکیل
ښاغلی عبدالصمد بخشي

د عملیاتو لوی مدیر ښاغلی محمد عظیم زایر

د مراقبت او کتنې مدیر « امین الله

د احصایې مدیر « عبدالبصیر قاسم

د خپرونو مدیر « غلام حبیب نوابی

مرستيال « الله فضل وطنیار

د ودانیو مدیر « غلام دستگیر

اداري مدیر « غلام حسن صالحی

د آرشیف مدیر « خلیل الله

د محاسبې مدیر « سید آقا

د خدمتو مدیر « مسجدی

« میر محمد اسماعیل راحل

« عبدالوکیل

« محمد حسن امینی

« عبدالجلیل

« احمد ولی سرور

« محمد رجب

ښاغلی غلام حضرت نارام

« احمد الله علی شنگی

« عبدالعلی

« گل احمد

« غلام علی

« خواجه آقا « شرار

« غلام عباس قیام

« عبدالستار خوستنوال

« سلیمانزی

« عبدالمجید « سلام

د روزني دمرکز لوی مدیر

د شیوکی د پروژې آمر

د لومړي لوگر د « «

د دوهمه « «

د پروان « «

د وړ دکو « «

د یکاو لنګ د پروژې آمر

د غزني د اندرو د پروژې آمر

د کندهار د پنجوايي د پروژې آمر

د نورستان د پروژې آمر

د دره پیچ د پروژې آمر

د پکتیا ولایت د پروژگانو لوی مدیر

د ځمکنۍ د پروژې آمر

د ارګون د پروژې آمر

د ځاني خیل د پروژې آمر

د بدخشان د اشکاشم د پروژې آمر

نمایشگاههای ریاست اکتشاف و اکتشافات

تربیه و بلند بردن معیار تخنیکي :

کورس منتظمان تعلیمات اساسی با تعداد شامله ۱۸ نفر از سرطان ۴۲ الی سنبله ۴۲ ادامه داشت. کورس ۸ نفری کوپراتیف از عقرب ۴۱ الی عقرب ۴۲ دایر بوده عده از فارغان کورسهای مذکور جهت انجام مشاهدات عملی و تطبیقی برای سه ماه الی اخیر دلو ۴۲ بهند رفتند. کورس تربیوی اورین تیشن که بتاریخ ۲۸ سرطان ۴۲ آغازوبته اریخ ۱۶ اسد ۴۲ انجام شد برای ۱۹ نفر از آمران و کارکنان فنی پروژه های وردك، پنجاب و چمکنی برای سه هفته دایر گردیده بود. کورس زعمای دهات لوگر با تعداد داخله ۵۷ نفر که برای دو هفته در مرکز تربیه ملی گلدار در جریان بود از ۱۵ قوس ۴۲ الی ۲۷ قوس ۴۲ ادامه داشت. کورس دیگر زعمای دهات تحت الساحه پروژه سیدخیل پروان با تعداد ۴۱ نفر متعلمان شامل کورس که شروع آن ۲۹ قوس ۴۲ و ختم آن ۱۱ جدی ۴۲ بوده مدت دو هفته دوام داشت. کورس تاپه کاری با تعداد داخله ۱۰ نفر در پروژه پروان ادامه دارد.

معارف : - در دوران اینمدت ۲۴ باب کورس اکابر ۸ باب مکاتب دخترانه با تعداد شامله ۸۳۰ نفر متعلمات ۱۰۵ باب مکاتب دهاتی بیگانه با تعداد داخله ۱۲۷۲ نفر متعلمان ۸ باب مکاتب دهاتی مختلط با تعداد ۱۴۸ نفر شاگرد مشمول افتتاح گردیده است ۳۱۶ نفر از کلان سالان پروژه های مربوط باسواد گردیده ۳۰ باب د کلی جرگه با تعداد اعضای ۳۰۱ نفر تشکیل شد ۶ فلم و ۲ دزام تربیوی نمایش یافته است.

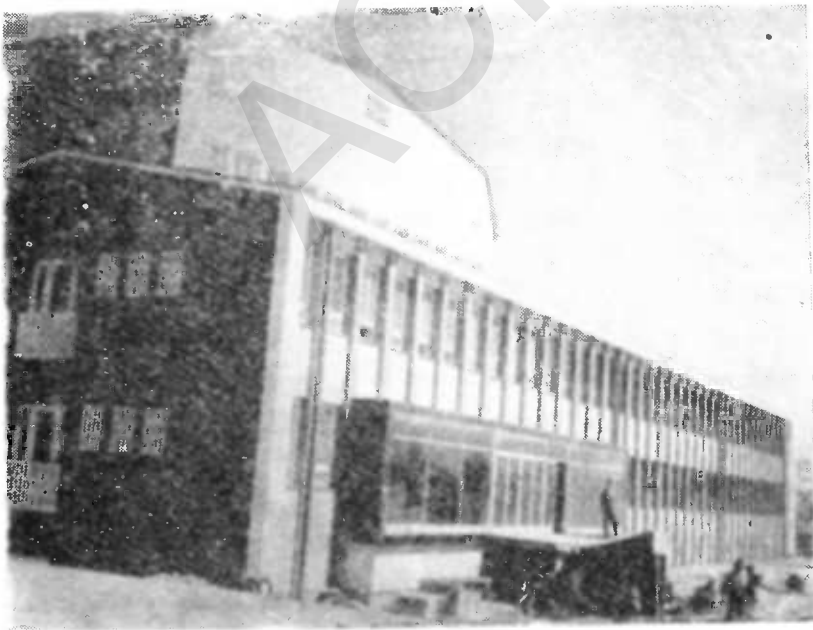
زراعت و مالداري : - مقدار ۴۲۶۱ سیر تخم پاك ۱۲ نمایش علمی انواع بهتر حیوب صورت گرفته است ۳۳ سیر تخمهای بهتر اصلاح وبمردم توزیع گردیده است ۸۲۲۸۵ اصله نهال غرس ۱۷۱۱۶ نمایش عملی شاخ بری بعمل آمده ۲۴۲ نمایش عملی پیوند صورت گرفته ۱۸۲۹۰ اصله درخت برضد امراض مختلف نباتی پودر افشانی و محلول پاشی گردیده ۵۰ فعالیت در باغچه های مکتب انجام ۶۸۹ قطعه زمین برای قوریه انواع مختلفه سبزی تخصیص داده شده ۹۲ آزمایش در مورد کود کیمیاوی بعمل آمده - ۳۵۱ نمایش عملی در قسمت استعمال وترویج آلات بهتر زراعتی صورت گرفته ۱۷۰۱۲ حیوان تداوی ۲۰۲۶۰ حیوان خسی ۹۵۶۰ حیوان ۲۶۳۶ قطعه مرغ تلقیح و پیچکاری گردیده ۹۰ فلم ۲ جعبه تربیه کرم بیله نمایش یافته ۱۷۴ کمپوست حفر ۲۴۲ کنفرانس زراعتی داده شده است.

صحت عامه و حفظالصحة محیطی : - ۱۲ موضع از طرف یونت سیار بازدید شده ۴۸۰۸۵ مریض در برابر امراض مختلفه تداوی ۱۷۷۰۹۲ نفر پیچکاری و خالکوبی شده ۵۸۲ ولادت تحت نظر قابله صورت گرفته ۱۰۲۶ واقعات قبل الولادی

۱۸۹۸ واقعات بعد الوالادی بعمل آمده ۱۹۴۶ مادر ۲۴۶۶۹ كودك از شیرصابون و ویتامین استفاده برده اند ۵۶۷۲ بازديد از شقوق مختلف پروگرام بعمل آمده ۱۲۹ طفل جدیداً شامل كودكستان گردیده است ۱۱۹۱ بار مراقبت صحي در مكاتب بعمل آمده ۹ دستة از متعلمان بصورت دسته و گروه تحت تربیه گرفته شده اند ۷۶۸۵ شاگرد معاینه ۵۱۹ نفر اطفال شامله كودكستان معاینه و تداوی شده ۹۹۹ معاینات لابراتوری بعمل آمده ۱۶۳۷ شاگرد تداوی و تعقیب شده ۹ نفر طور فوق العاده تداوی ۲۲۹۷ تبلیغات صحي صورت گرفته ۱۴ کمیته صحي دایر ۱۳۴۶ مذاكرات صحي با افراد بعمل آمده ۴۱۶ تطبیقات عملی صورت گرفته ۵۷ حلقه چاه حفر ۱۷ حلقه چاه توسط لوله ساخته شده ۱۶۲ حلقه چاه تعقیب ۹۰ حلقه چاه پاك ۴۵ حلقه چاه محفوظ گردانیده شده ۴۸ بمبه نصب ۱۴۱ بمبه ترمیم شده ۸۴۳ متر نل بمصرف رسیده ۵۸۴ چشمه اصلاح ۲۱ آبرو کشیده شده ۱۴ آبرو ترمیم گردیده ۱۰۸ مبرز اعمار ۱۴۹ مبرز اصلاح گردیده ۵۹۷ تخته سمنتی ۱۱۵ قالب چوبی ساخته شده ۵۶۷ قریه پاك و ۴۷ خندق اعمار گردیده ۸۰۷۶ نفر ۱۸۰۹۶ بستره ۱۶۱ قریه ۱۸۹۰ خانه پودرپاشی و ۸۴ تلك شانده شده است در ۴۵ خانه طعمه مسموم گذاشته شده ۶۸ لانه خراب شده ۹۹ كمپوست حفر گردیده است .

مواصلت : - ۲۳ كيلومتر سرك احداث ۸۴ كيلومتر سرك ترمیم ۵ پل تعمیر ۲۴ پل ترمیم و ۱۵ پلچه ترمیم و اصلاح گردیده است .

« ختم »

گوشه از تعمیر جدید موسسه نشراتی رادیو افغانستان در انصاری واپ

فعالیت‌های اولمپیک افغانستان

ریاست المپیک افغانی قرار سال های گذشته اجراء خود را دوام داده و با ۱۱۵ ریاست المپیک کشورهای جهان ، ۳۲ فیدراسیون بین‌المللی ورزشی دنیا مکاتبه و مراده خود را قایم کرده است .

در دوران سال ۱۳۴۲ بتاریخ ۲۶ جنوری سال ۱۹۶۴ عیسوی دعوت نامه رسمی بنام شخص بناغلی سراج وهم برای سکی بازان وهاکی بازان روی یخ و دیگر انواع سپورت های زمستانی ازطرف کمیته ترتیبات وتشکیلات المپیک زمستانی که در

انسبورگ واقع اتریش از ۲۶ جنوری الی ۹ فروری برگزار میشد دعوت نامه رسمی بریاست المپیک افغانی رسیده بود چون در سپورت های زمستانی هنوز ورزشکاران افغانستان درمراحل بسیار ابتدایی میباشد ازشرکت در المپیای زمستانی رسماً از طرف المپیک افغانی معذرت خواسته شد .

در مجلس بین‌المللی کمیته المپیک بین‌المللی که در ۱۵ ماه اکتوبر ۱۹۶۳ در شهر بادنبادن آلمان غربی دایر شده بود واز رؤسای ۱۱۵ المپیک و ۷۶ نفر عضو کمیته بین‌المللی

۲۶ نفر رؤسای فیدراسیون های بین‌المللی مرکب بود به بیانیه رئیس جمهور آلمان غربی افتتاح شد . بناغلی محمد فاروق سراج به حیث نماینده افغانستان در مجلس

بین‌المللی شرکت نمود که بتاریخ ۱۶ - اکتوبر دو بیانیه مهم از طرف موصوف در مجلس بین‌المللی ایراد شد که یکی از آن راجع به این بود که با وجود کثرت نفوس ووسعت رقبه مشرق زمین اعضای کمتری در مجلس بین‌المللی سی، ای، او، نسبت به یورپ وامریکا دارد باید درین موضوع غور لازمه شود که این نظریه مورد استقبال نیک و گرم سایر نمایندگان مشمول قرار گرفت .

نظریه دوم بناغلی موصوف ، موضوع تبعیض نژادی در افریقای جنوبی بود که در مجلس مذکور نماینده افغانی به حیث وکیل عموم ممالک جدید التاسیس افریقا در موضوع سپورت انتخاب شده بود از قبیل مملکت کامرون ، کنگوی برازاویل

دانا ، نیجیریا وغیره .

در جشن استقلال ۱۳۴۲ از طرف ریاست المپیک افغانی دعوت نامه هائی به اتحاد شوروی وهندوستان فرستاده شده بود ولی به نسبت بعضی معاذیر راه تیم هاکی دهلی بکابل آمده نتوانست و تیم فوتبال جمهوریت قرغزستان اتحاد شوروی برای سه مسابقه بکابل آمد که در ایام جشن استقلال یک مسابقه باتیم منتخبه معارف که نتیجه آن ۲ - صفر به نفع تیم شوروی تمام شد ، صورت گرفت .

در مسابقه دوم که مقابل تیم پوهنتون بود ۲ - مقابل صفر به نفع تیم شوروی تمام شد .

مسابقه سوم که باتیم سابقه دار آریانا صورت گرفت نتیجه مساوی بود .
و همچنان امسال برای بار اول نمایش نیزه زدن که از سپورت های باستانی افغانستان است در هفته جشن استقلال از طرف ریاست المپیک افغانی در پروگرام جشن شامل بود که بین تیم قره باغ غزنی و تیم کنوا صورت گرفته و مورد دلچسپی فوق العاده تماشاچیان داخلی و خارجی واقع شد . در عقرب سال ۱۳۴۲ قرار فیصله معاهده کلتوری و دعوت فدراسیون ملی پهلوانی شوروی یک تیم پهلوانی افغانستان به سیستم فری ستایل و گریکرومن تحت ریاست بناغلی سراج حکم بین المللی افغانی و دونفر ریفری های ملی عازم اتحاد شوروی شد که در آنجا چهار مسابقه را اجرا نمودند مسابقه اولی در جمهوریت ترکمنستان بعمل آمد که در نتیجه افغانستان یک نمره غالب و طی مسابقه دوم که در تاجکستان صورت گرفت تیم جمهوریت تاجکستان یک نمره غالب شد در مسابقه سوم در شهر بخارا یک نمره افغانستان غالب و در مسابقه چهارم باتیم ازبکستان نتیجه مساوی شد یعنی از جمله چهار مسابقه تیم پهلوانی افغانستان باتیم های شوروی در دو مسابقه غالب دریکی مغلوب و در دیگری مساوی برآمد .

بتاریخ ۲۲ ماه میزان سال ۱۳۴۲ برای تجلیل جشن تولدی اعلیحضرت همایونی از طرف ریاست المپیک چهار تیم بزکشی از ولایات قطغن ، مزار، شبرغان و میمنه بکامل دعوت شدند که تمام نفری با حیوانات شان از طرف المپیک اعاشه و اباته میشدند و حتی کرایه یک طرفه اسب های تیم ها از کابل الی مراکز شان که ذریعه موثر هانقل داده شد از طرف المپیک تادیه گردید در نتیجه این مسابقات بزکشی که بحضور اعلیحضرت همایونی و مهمان گرامی شان جناب بریژنیف صدر هیأت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی صورت گرفت تیم بزکشی میمنه به دیگر تیم ها غالب شده و توغ قهرمانی را حاصل نمود .

همچنان برای ترویج و ترغیب این سپورت ملی باستانی مطابق هر سال بناغلی نورمحمد مدیر فنی المپیک به ولایات شمال مملکت مؤظف و اعزام شد تا به صورت صحیح از تیم های آن مناطق بررسی و باخبری لازمه کند .

در مجلس قوه اجرائیه و قضاییه المپیک شرقی که به ۲۰ ماه فروری امسال در بنکاک مرکز تایلند دائر شد - بناغلی محمد فاروق سراج که عضو اول منتخبه مجلس مقننه و اجرائیه ایشنگیمز می باشد شرکت نموده است امسال یعنی سال ۱۹۶۴ عیسوی که سال المپیک است و به تاریخ ۱۰ اکتوبر سال ۱۹۶۴ (میزان ۱۳۴۳) المپیک بین المللی در توکیو دایر میشود از ۱۱۵ المپیک کشورهای مختلف جهان چنانچه دعوت شده از ریاست المپیک افغانی نیز برای اشتراک درین المپیا دعوت بعمل آمده است البته ریاست المپیک افغانی در کوشش است تا بتواند

يك تیم خوب پهلوانی آزاد را برای مسابقات توکیو آماده نماید زیرا در اعزام تیم فوتبال و هاکی که از تمام تیم های دنیا تنها ۱۵ تیم را از روی نمرات بین المللی واشتراک شان در مسابقات بین المللی و المپیک ها انتخاب مینمایند و فوتبال و هاکی افغانستان در جمله ۱۵ تیم انتخاب نشده و هم راجع به اتلتیک مشکلات در پیش است که باید نفر اتلتیک جهت شمول در المپیک توکیو ریکارد های بسیار عالی داشته باشند که نه تنها برای افغانستان بلکه برای بساء ممالک شرقی در برین حصه مشکلاتی پیش رو است ریاست المپیک افغانی همیشه برای پیش رفت ایستاد المپیک بین المللی و تقویه پیش رفت سپورت های المپیکی و غیر آن تا اندازه که توان بودجه محدود آن اجازه میدهد میکوشند که سرویه سپورت در مملکت ترقی نماید و به سال ۱۳۴۳ قرار معاهدات کلتوری در باره تبادل تیم های ورزشی افغانی با اتحاد شوروی و متحد عرب داخل اقدامات است .

همچنین امسال در اثر دعوت فیدراسیون تینیس آلمان يك تیم تینیس افغانی برای اجرای مسابقات علوم آلمان شدند که در نتیجه در چهار مسابقه مقابل تیم های آلمان غالب و در چهار مسابقه مغلوب شدند البته برای تیم تینیس افغانی نتیجه بسیار اطمینان بخش است .

علاوتاً امسال قرار معاهده کلتوری يك تیم پهلوانی شوروی از طرف المپیک بکابل دعوت شده است مقابلتاً تیم های فوتبال و تینیس افغانی به شوروی دعوت گردیده اند . همچنان قرار معاهده کلتوری بین افغانستان و جمهوریت متحد عربیه امسال يك يك تیم ملی المپیک هر دو مملکت بغرض اجرای مسابقات در کابل و قاهره آماده می شوند .

تیم تنیس افغانی که از طرف مقامات سیورتی جمهوری اتحادی آلمان بمنظور اجرای مسابقات دعوت شده بودند، هنگام عزیمت در فرودگاه هوایی کابل. بناغلی سراج رئیس المپیک و دو تن از اعضای سفارتکبرای آنکشور مقیم کابل نیز بغرض وداع حاضر شده بودند.

مختصر جغرافیه طبیعی افغانستان

دوكتور غلام عمر « صالح » استاد پوهنتون كابل

موقع جغرافیایی افغانستان معاصر :- افغانستان معاصر بین عرض البلد های ۲۹ درجه و ۲۱ دقیقه و ۳۰ درجه و ۳۸ دقیقه شمالی واقع بوده و از دیگر بین ۶۰ درجه و ۳۱ دقیقه و ۷۵ درجه طول البلد شرقی گرین ویچ موقع دارد .

۱ - نگاهی به ژئولوژی سر زمین افغانستان :- تاجاییکه افغانستان از نظر ژئولوژی مطالعه شده و به اثر تطبیقاتیکه صورت گرفته و اسنادی بدست آمده است اراضی قدیمترین این سرزمین را رسوبات فوسیل دار چونه عصر دیونین بما معرفی میکند در حالیکه این اراضی در شمال افغانستان بواسطه رسوبات پریدیونین از احجار گنیس ، میکاشیست ، شیست و چونه متبلور شناخته میشود احجار فوق به قدیم ترین سرزمین فارس نیز مشترک است . همچنین رسوبات پریدیونین در هندوکش غربی ، مربوطات کابل ، غرب نورستان و دره پنجشیر آثاری از خود گذاشته است . این همه احجار رسوبی که تاحال تغییر شکل نموده اند احجار متحول نامیده شده و گاهی از عصر آرکین نیز نمایندگی میکنند .

دیونین یا عصر سوم عهد اول ژئولوژی راهینامند . عهدال ژئولوژی به پنج عصر مشخص ذیل تقسیم شده است این عهد از سه میلیون سال الی پنج میلیون سال دوام نهوده است و برای کرة ارض عهدیست پرحادثه که به اثر آن سلسله کوهائی مخصوصاً شمال پر اعظم اروپاء تشکیل گردیده اند .

ارکین عصریست به انجام يك عهدی که قبل از عهد اول ژئولوژی وجودداشت این عهد طولانی تر نسبت به عهد های مابعد بوده است .

(۱) دره غوربند :- درین دره بین دهکده برج گلجان و کهوشان که از آن بیعد بکوهدهامن می انجامد بمر دوساحل این دریا احجاز گنیس ، میکاشیست و ، شیست و کواتز خیلی مجعد و چین خورده بمشاهده میرسد .

گنیس دره غوربند رنگ تیره دارد در حالیکه احجاز شیست آن برنگهای سرخ و سیاه در طبیعت دره غوربند ظاهر میکند . و طبقات کلبایرس همایت همان طبقاتی است که در جبل السراج تکرار شده و از آن فابریکه سمنت سازی جبل السراج استفاده میکنند چون این چونه حامل مقدار آهن می باشد ازین لحاظ سمنت آن چندان قابل وصف نمی باشد .

چین خوردگی های سلسله هندوکش غربی درین قسمت خیلی ستوده بوده و آن بحدی که عموماً وضع و ماهیت خود را از دست داده عمودی میگردند . این سلسله های چین خورده دره غوربند که اصلاً از احجاز رسوبی اند دارای هیچگونه فوسیل نبوده از آنرو سن و سال آنها مجهول است . تنها عمر این طبقات را از روی طبقات عصر دیونین تعیین می توانیم کرد . این قسمت هندوکش علاوه از هم شکسته

شده است و تشکیلات فایل را در آنها سراغ می توانیم کرد .

(۲) در مناطق سرخ آب و بامیان اراضی قبل از عصر دیونین بنظر نمی آیند و یا اینکه چندان تشخیص نمی شوند فوسیل آثار حیات حیوانی یا نباتی عهد های ژئولوژی را مینامند تنها احجاریکه بدره بامیان بوضحات بنظر میاید و عمومیت دارد عبارت است از احجار کانگلو میرات عهد سوم ژئو لوژی که در آن مغار های بودایی و خود بودای پنجاه و سه متره و سی و پنج متره برش و صنعت شده است که توجه سیاحان متعدد را بخود جلب میکند . طبقات کانگو میرات درین قسمت بک فلازبری را تشکیل داده اند .

۳ - در قسمت فوقانی دره اندراب :- در بین دهکده اندراب و سمندان وجود احجار گرانیت قابل تبصره است و گاهی احجار شیست نیز بنظر میاید که طبقات آن از یک الی چند متر ضخامت دارد . بترایت دهکده سمندان احجار شیست و میکاشیست عمومیت دارد . احجار شیست این منطقه در هم و بر هم بوده و آثار آن به سمت خاواک مربوط دره پنجشیر نیز بمشاهده میرسند .

۴ - دره پنجشیر :- عصر پریدونین درین دره از حجار گنیس ، کواتزو میکاشیست شناخته میشود . احجار شیست سیاه رنگ آن شباهت کل با احجار شیست سیاه رنگ غوربند دارند . تنها احجار شیست دره پنجشیر خیلی ضخیم ترند و استقامت طبقات شیست پنجشیر عموماً از جنوب به شرق است . همچنین به اطراف دهکده سفیدچل دره پنجشیر کاملاً بواسطه احجار شیست سیاه رنگ اشغال شده است که به قله آنها احجار چونه سرخ رنگ عصر دیونین وجود و آنها را پوشیده است . این تشکیلات احجار دره پنجشیر الی دهکده بازارک ادامه پیدا میکند و گاهی بواسطه رگهای احجار گرانیت که در اصل از مرکز هندوکش منشاء گرفته منقطع گردیده است رگ های فوق را در کونل سالنک مکرر سراغ می توانیم کرد که تونل سالنک درین طبقات حفر گردید . احجار گنیس مخصوصاً در قسمت انار باغ گل بهار عمومیت دارد .

گذشته از چندین مثال فوق که آثار اول ژئو لوجی را بما واضح ساخت درین عهد ژئولوژی سه سلسله کوه بروی کره ارض تشکیل شد که عبارت است از سلسله هواونین ، سلسله کله دونین و سلسله هرسینین از سلسله اول الذکر که در ممالک اروپای شمالی اسکندیناوی و اروپای شمال غربی و مجمع الجزائر شمال اسکاتلیند و آمریکا شمالی از خود آثاری را باقی گذاشته است که اشکال آنها تا امروز تحول نموده و در افغانستان وجود ندارد اما سلسله دوم کله دونین قبل ازینکه هندوکش تشکیل شود در مصیب آن این سلسله وجود داشت و امروز نیز گاه گاه به یگان قسمت هندوکش آثاری از آن بمشاهده میرسند . اراضی که از سلسله کله دونین باقی مانده بود مدت زیادی از آبهای عصر دیونین فارغ مانده بود این بحر از خود رسوبات گذاشته ، بحر دیونین باوجودیکه بلند شده میرفت باهم به تمام سرزمین فعلی افغانی تصرف پیدا نکرده بود . اولین رسوبات بحر دیونین

عبارت بود از احجار چونه پارچه ای - رسوبات الی شروع عصر کار بونیفر ادامه پیدا کرد .

بحر عصر کار بونیفر بیشتر سوزمین افغانی را نسبت به بحر دیونین زپوشانده بود . در بر اعظم اروپاء سلسله کله دونین تقریباً موازی به سلسله هو اونین بوده و بجنوب آن واقع است .

بالاخره سلسله هر سینین که در بر اعظم اروپا بیشتر عمومیت دارد برجستگی های انگلستان ، سلسله مرکزی فرانسه سلسله اردین بلژیک ، سلسله های جنوب آلمان غربی ، سلسله های جنوب پولیند و جنوب روسیه اروپایی را تشکیل میدهد و در افغانستان حرکت تکتونیکی هر سینین انتظام طبقات رسوبی را برهم زده است خصوصیتی که این سلسله هر سینین دارد همانا چون در عصر کار بونیفر بوجود آمده حامل تودهای بزرگ زغال سنگ می باشد که در ممالک اروپایی متذکره طی قرون هجده ، نوزده و نیمه قرن بیست باعث انکشاف تجارت و صنایع آنها گردیده است ازین نظر بریتانیای کبیر قابل تبصره می باشد .

(در عهد اول ژیولوژی قسمت بزرگ سوزمین ما از بحر پوشیده شده بود این بحر بیک قسمت بزرگ آسیای مرکزی نیز تسلط و تصرف داشت . کار بونیفر عصر چهارم عهد اول ژیولوژی را می نامند .)

۲ - آثار عهد دوم ژیولوژی در افغانستان : - آثار این عهد ژیولوژی بیشتر بوضاحت و مکرر در صفحات شمالی بمشاهده میرسد . این عهد ژیولوژی که به دوام آن عمل رسوبات صورت گرفت اصلاً یک عهد ساکت بوده و دارای سه عصر می باشند . عصر تریاس عصر ژوراسیک و عصر کرتیاسه که سهم بازرزی در ساختمان اراضی افغانستان دارد . در عصر تریاس فوقانی اولتر و خوبتر طبقات دو آب میخزین قابل تذکارند . این طبقات مخصوصاً از احجار چونی لکایرز گرس و کانگلو میرات که احجار خروجی آتش فشانی است تشکیل شده اند اجتماع تریاس درین قسمت افغانستان مخصوصاً عبارتند از احجار آتشفشانی مانند فیولیتس ضخامت طبقات آن گاهی به ۵۰۰ متری رسید در عصر تریاس هنوز یک قسمت بزرگ اراضی افغانستان از بحر عهد دوم ژیولوژی پوشیده شده بود و ازین لحاظ تریاس بحری مخصوصاً در پامیر بنظر میآید این آثار در ترکستان افغانی و بعضی مناطقی ولایت کابل نیز وجود دارد . احجار چونه تریاس درلته بند بوضاحت بمشاهده میرسد .

عصر دوم عهد دوم ژیولوژی یا ژوراسیک درین عصر یک خلیج بزرگ بحر عهد دوم ژیولوژی در شمال افغانستان وجود داشت و در اعماق این خلیج احجار بیکه رسوب نموده بودند عبارتند از احجار چونه کالکیرز گره و احجار شیست ، تود های زغال سنگ افغانی که قسمتاً تا حال استثمار شده اند در بین طبقات اخیر الذکر ژوراسیک حفظ شده تشکیل گردیده اند .

(عهد میوزوریک تقریباً پنجاه ملیون سال دوام داشت . از ان قبیل تود های زغال سنگ اشمیسته طبقات رسوبی را در سینستم تیربند ترکستان نیز مشاهده می توانیم کرد که ضخامت آنها بچندین هزار متر میرسد منطقه که بیشتر آثار

عصر ژوراسیک را برجسته نشان میدهد عبارت است از دره سرخ آب و رسوبات ژوراسیک در کوتل خاکی از احجار این رسوبات بیشتر احجار چونه سمم میگیرند و احجار آتش فشانی ریولتیس گاه گاهی آنها از هم بریده و پوشانیده است که در بین آنها توده‌های زغال سنگ موجود است. در سیفان و کهمرد همین طبقات تکرار شده و علاوه دارای فوسیل های متعدد می باشد. بدنه های پنجشیر، اندراب و غوربند، رسوبات ژوراسیک وجود ندارند.

بالاخره عصر سوم عهد دوم ژیولوژی یعنی کریتاسه این عصر علایم مزیدی را در صفحات شمالی و جنوبی افغانستان از خود گذاشته اند در دشت های وسیع باختر و درمذ طقه خلم طبقات چونه و در سواحل آموی افغانی و اتحاد شوروی احجار لوس این عهد ژیولوژی را بما معرفی میکند هکذا عصر کریتاسه رسوبات احجار کانگو میرای سرخ و احجار گره از خود در شمال و جنوب افغانستان باقی گذاشته است.

بدنه سرخ آب و دره تاله و برفک رسوبات احجار کریتاسه به نظر می آید که مانند طبقات احجار بامیان احجار گره و کانگو میرای سرخ بالای احجار چونه ای ژوراسیک استقرار پیدا کرده اند. در صفحات جنوب افغانستان بین کابل و سروبی عصر تریاس رسوباتی از خود گذاشته و درین عصر بحر هندی بائیتس در قسمت جنوب افغانستان وجود داشت در حالیکه عصر کریتاسه احجار چونه و گره را بما نمایش میدهد.

بصورت عمومی چون عهد دوم ژیولوژی یک عهد تقریباً ساکت بروی کره ارض بود ازین لحاظ رسوبات طوریکه لازم است در ابحار صورت گرفت و ازین لحاظ نیز تشکیلات در قسمت سلسله کوها تقریباً بوقوع نییوست.

۳ - آثار عهد سوم ژیولوژی یاسینو زویک به جریان عهد سوم حادثات برای کره ارض بوقوع پیوست که به اثر آن سلسله کوها تشکیل گردیدند که همه آنها به نام آلپ ها نامیده می شوند. مانند کوه های راکی و اندس دربراعظم امریکا چون آلپ های اروپایی و آلپ های دیناریک جنوب اروپا چون آلپ های آسیایی از قبیل کوه های همالیه کوه های زاگرو والبرز فارس و بالاخره هندوکش افغانی و شعبات آن که همیشه از جمله آلپ ها محسوب می گردند ازین لحاظ کوه های هندوکش قسمیکه فعلاً به سرزمین خود آنها را برافراخته می بینیم همعصر سلسله های فوق جهان اند. عهد سوم ژیولوژی چه آثاری را در سرزمین ما از خود گذاشته است؟ و کدام نوع احجار از آن ترجمانی میکند؟

سنوزویک در سلسله سلیمان جنوب غرب افغانستان در شمال افغانستان و اراضی مشترک بین افغانستان و ایران آثار برجسته از خود گذاشته است. در ترکستان افغانی عصر ایوسین، میوسین و پلیوسین را بیشتر احجار کانگو میرا ساختمان میدهند. همچنین آثار سینوزویک در اراضی بالامرغاب میمنه مزارشریف و قندز به ضخامت های ۲۰ الی ۱۰ کیلو متر میرسند در حالیکه در سطح مرتفع مرکزی افغانستان بین غزنی و کندهار عصر ایوسین قابل تذکار است. سلسله های الپی افغانی بمراحل مختلف در عهد سینوزویک تشکیل شده اند.

سلسله های تیربند ترکستان به انجام این عهد یعنی در عصر پلیوسین در حالیکه خود هندوکش بجریان میوسین قرار دارد بوجود آمده است .

وادی کابل که به ارتفاع ۱۷۶۲ متر از سطح بحر آزاد واقع است حامل رسوبات این عهد می باشد این رسوبات کاملاً اراضی عهد اول ژیلوژی پروتوزویک را پوشانیده و ازین عهد بصورت مشاهد برجستگی سیاه سنگ که ۱۹۴۵ متر ارتفاع دارد بمشاهده میرسد . ضخامت این رسوبات مختلف است در اخیر عهد

سوم ژیلوژی رسوبات رودی بعمل آمد و در قسمت فرو رفتگی های افغانستان مخصوصاً صفحات شمالی و جنوب غرب افغانستان مواد تخریبی کوهها فرونشسته از اعماق این فرو رفتگی ها کاسته است .

عهد سوم ژیلوژی دارای چهار عصر بوده است که عبارت باشند از ایوسین ، اولیگوسین ، میوسین ، پلیوسین .

همچنین در اخیر همین عهد بحر کاملاً از صفحات شمال شروع به عقب نشینی نموده و اراضی از بحر فارغ گردید و در قسمت جنوب غرب نیز این عمل تقاعد بحر صورت گرفت . عصر ایست که خطوط پامجرای آب های جاری بادریاها در افغانستان ترسیم شده و سازمان پیدامی کنند قابل تبصره است .

که انسان در اخیر عهد سوم ژیلوژی یابه عبارته دیگر در انجام عصر پلیوسین بروی کره ارض بوجود آمده و به جریان عهد چهارم ژیلوژی ذیل انتشار پیدا کرده و می کند .

۴ - عهد چهارم ژیلوژی که ازان تا حال يك عصر بوجود آمده (پلیستوسین) و به شروع آن مازیسیت می کنیم آثار بیشتر در جنوب غرب افغانستان یعنی در حوزه سیستان از خود گذاشته است همچنین این عصر در قسمت های فرو رفته افغانی یعنی در مناطق مزارشریف و میمنه که از ۳۰۰ الی ۴۰۰ متر ارتفاع دارند احجار لوس از خود باقی گذاشته است . لوس نوع ذرات باریک احجار بوده که امثال برجسته آنرا در جمهوریت چین شرقی و جنوب شرقی سراغ داریم . و در افغانستان به ضخامت کم و بیش در اراضی هرات ، فیض آباد و بدخشان وجود دارد در دره کوچکه بصورت تیروسیس بهر دوساحل در یا بنظر میاید .

بدوره یخچالهای شروع عهد چهارم ژیلوژی قسمت زیاد هندوکش از یخچالها پوشیده شده بود و تمام قتل و کوتل های هندوکش شرقی و غربی از قبیل کوتل های خاواک که ۳۶۰۰ متر ارتفاع دارد . کوتل سالنگ (۳۳۰۰) متر شبیر (۳۲۰۰) متر آق رباط غرب بامیان (۳۶۰۰) متر کوه های بابا ، وهزاره جات ازین یخچالها پوشیده شده بود این یخچالها در مناطق قطبی نیز وجود داشت که دامان یخچالهای قطب شمالی الی عرض البلد شهر مسکو میرسد . در شروع این عهد بود که هندو کش به زلزله در آمده و در بسیار قسمت ها درهم شکست که دره شکاری یکی از نمونه های برجسته آن می باشد .

برجستگی ها و سطوح مرتفع افغانستان - افغانستان بمساحت (۶۵۰۰۰۰) کیلو متر مربع قسمت های فرو رفته و مناطق مرتفع را حایز است . چنانچه شش فیصد مساحت این سرزمین که ۵۰۶۰۰ کیلو متر را مربع را احتوا می کند کمتر از ۳۰۰ متر ارتفاع دارد در حالیکه ۱۰۵ فیصد این اراضی فوق ۳۰۰۰ متر واقع است .

بصورت عمومی $\frac{1}{4}$ اراضی افغانستان کوهستانی بوده و سلسله های آن عموماً به استقامت شمال مشرق ، جنوب مغرب هست مهمترین این سلسله ها سلسله هندوکش می باشد .

سیستم هندوکش از سطح مرتفع پامیر جدا شده به شمال بامیان می انجامد از آنرو به فاصله ۶۰۰ کیلومتر طول داشته و عرض اکثر آن ۳۰۰ کیلومتر و عرض اقل آن در بامیان به ۲۵ کیلو متر می رسد (بامیان به ارتفاع ۲۴۵۴ متر از سطح بحر واقع است) برای سهولت مطالعه هندوکش را بدو حصه تقسیم میتوانیم کرد هندوکش شرقی که از سطح مرتفع پامیر الی کوتل خاواک امتداد دارد و هندوکش غربی که از کوتل خاواک الی کوتل آقرباط امتداد پیدا کرده و طول آن ۲۳۰ کیلومتر میباشد .

هندوکش غربی : - این قسمت هندوکش تقریباً در حصه میان خود در اخیر عصر پلیوسین از هم شکست و شکستگی های آن شقوق پیدا کرد که در آنها دریا های بلوله ، بامیان و سرخ آب مجرای خود را ترسیم و حفر نمود . قسمت اعظم این شکستگی ها را دره شکاری تشکیل میدهد که ۵۵ کیلومتر طول دارد و فعلاً تا افتتاح سړک سالنک یکی از طرفی است که صفحات شمالی افغانستان را با صفحات جنوبی آن ارتباط میدهد و یگانه سرکی است که ذریعه آن عرادهای این دو قسمت را باهم دیگر وصل می سازند .

کوتل های مشهور هندوکش غربی عبارتند از کوتل خاواک که ۳۶۰۰ متر ارتفاع دارد ، کوتل سالنک ۳۳۰۰ متر ، کوتل کمپوشان ۴۳۷۰ متر ، کوتل چهاردر ۴۳۷۰ متر کوتل دندان شکن که ۲۷۰۰ متر ارتفاع دارند . کوتل های فوق تنها در موسم معین سال قابل عبور و مرور است یعنی از ماه جوزا الی میزان - دریا های که ازین قسمت هندوکش سرچشمه میگیرند عبارتند از دریای اندراب که بشمال شرق این هندوکش واقع است . دریای سرخ آب که در شمال غرب آن موقع دارد . دریای پنجشیر بجنوب شرق و دریای غوربند که بجنوب غرب آن واقع است . دریا های فوق آبهای دایمی داشته و معاونان آنها عبارت اند از سیلابهای موقتی . قله های هندوکش غربی عبارتند از قله چتپال که ۴۸۷۰ متر ارتفاع دارد قله اورلیان ۵۰۷۰ متر قله خارزار ۴۸۰۰ متر این قله ها از اججار کرانیت تشکیل شده اند . که او سطر ارتفاعات هندوکش غربی ۴۵۰۰ متر است . دریای سرخ آب قسمیکه گفتیم از جنوب غرب به سمت شمال شرق الی منطقه دوشی امتداد پیدا میکند و درین دهکده با دریای اندراب وصل شده از آن بعد استقامت پل خمیری و قندز را اختیار میکند این دریا از دوشی بعد به دریای قندز

همسا می گردد. دره سالنگ که به دره خنجان ذریعه تونل سسالنگ ارتباط پیدا میکند بهترین سرکی خواهد بود که صفحات شمالی افغانستان را با صفحات جنوب آن اتصال میدهد بدین ترتیب فاصله بین کابل، پل خمی از طریق دره شکاری که فعلاً ۴۰۰ کیلومتر راه می باشد در حالیکه فاصله کابل و پل خمی از طریق تونل سالنگ به ۲۳۰ کیلومتر میرسد. علاوه بران سرک عصری مملکت محسوب می شود. سرک دره شکاری در سنه ۱۹۳۰ ع به همکاری اهل تخنیک سهیل العبور گردید و سرک کوتل اقرباط را در سنه ۱۹۳۳ عرض نمود. همچنین سرک سالنگ طی سه سال به همکاری متخصصان اتحاد شوروی در ۱۳۳۷ شروع و عنقریب در وسط ۱۳۴۳ افتتاح خواهد شد که سرک دره شکاری را به نوبه خود عرض نموده و از لحاظ اقتصادی برای افغانستان مفید میباشد. درین صورت سرک دره شکاری اهمیت قبلی خود را حفظ خواهد نمود.

هندوکش شرقی :- هندوکش شرقی از سطح مرتفع پامیر افغانی الی کوتل خاواک امتداد دارد. (اوسط ارتفاع این سطح به ۴۵۰۰ متر بالغ میشود) این قسمت هندوکش تقریباً تاحال نامکشوف مانده است. قله آن تیرا جمیر نامیده میشود که در چترال واقع بوده و ۷۷۵۰ متر ارتفاع داشته و کاملاً از اجار گرانیت تشکیل شده است کوتل های آن از ۴۰۰۰ الی ۵۰۰۰ متر مرتفع است مشهورترین آنها کوتل نرکزن است که ۵۰۵۰ متر ارتفاع دارد. کوتل کچنی ۶۹۰۰ متر، کوتل سر اشتراگر ۵۷۶۰ متر و کوتل ویران که ۴۶۰۰ متر ارتفاع دارد، نشیب های جنوبی این قسمت هندوکش که به نفوذ بادهای موسون قرار دارد دارای جنگلات معتدل می باشد در حالیکه نشیب های شمالی آن بسیار خشک است در هندوکش شرقی با وجود ارتفاعات زیاد برف های دائمی بصورت ندرت بمشاهده میرسد در نشیب های جنوبی هندوکش نورستان و در شمال آن بدخشان واقع است. و کوتل های که این دو منطقه افغانی را باهمدیگر اتصال میدهند کم و صعب‌المرور اند علاوه بر آن هیچ کدام آنها قابل تردد موتر نیست بلکه فعلاً کاروانی هم نمیشد تنها بصورت پیاده از آنجا عبور و مرور میشود.

بصورت عمومی هندوکش الی ارتفاعات ۳۵۰۰ متر دارای چراگاههای قشنگ الپی است که در موسم تابستان بیلاق مالدارهای صفحات شمالی و جنوبی افغانستان را تشکیل میدهد و هجرت مالداران درین منطقه الپی صورت میگیرد. پایین تر ازین ارتفاعات زراعت جو و جردر مخصوصاً محصول قابل قدر میدهد نشیب های هندوکش که به حوزه کابل می انجامند خیلی شاداب و مزروع اند و اشجاریکه درین حوزه و حوزه جلال آباد نشو و نما میکند عبارتند از انار، توت، زیتون وحشی، بلوط، نارنج، لیمو مالته، چکوتره... و بین ارتفاعات ۱۶۰۰ و ۲۵۰۰ متر جنگلات معتدل اما قشنگ صنوبر، بید و عرعر نمو میکند اما بلند تر از ارتفاعات ۳۹۰۰ متر ساحه نباتی محدود میگردد.

از لحاظ اقتصادی، سیاسی و حیات بشری اهمیت هندوکش آنقدر زیاد است که تاحال غیر قابل تصور بود.

دریک سر زمینیکه مانند افغانستان به قلب آسیا واقع باشد این بر اعظم که

خشمکترین اقلیم کره ارض را داراست هندوکش منبع آبهای افغانستان را تشکیل میدهد. هندوکش از يك زمستان بزمستان ديگر مقدار رطوبت سالانه را که در بحث اقلیم از آن بعداً مطالعه می‌کنیم به صورت یخچال‌ها و برف‌ها ذخیره می‌کند بنابراین آبهای افغانستان از آن منبع میگیرد، آبهای رودخانه‌های که همه از آن سرچشمه می‌گیرند قیمت دار نعمتی برای زراعت افغانستان است که قسمتاً و یا تقریباً حیات نفوس این سرزمین به آن مربوط می‌باشد چه تربیه حیوانی نیز از حیات نباتی منشمه میگیرد. از طرف دیگر پیداوار معدنی عموماً مربوط بوجود این سلسله می‌باشد. از آن جمله لاجورد، زغال‌سنگ، آهن و دیگر معدنیاتیکه در صنعتی شدن افغانستان ارزش غیر قابل‌تردید را حایز خواهد شد از نگاه سیاسی این آبهای افغانستان که هندوکش منبع آنها را تشکیل میدهد در بعضی ممالک همجوار افغانستان نیز قسمتاً مورد استفاده قرار میگیرد. چنانچه حوزه سیستان بدون آبهای دریای هلمند و معاونان آن معدوم خواهد شد و آبهای حوزه سیستان در قسمت جنوب شرق فارس نیز طرف استفاده واقع میشود همچنين آبهای افغانی که بدریای سند دهانه میگیرند از يك طرف سیه حمل و نقل چوب ساختمانی قرار میگیرد و از طرف دیگر اراضی زراعتی وسیع خارج سرحد شرقی افغانی را سودمند سازد چه تنها آبهای دریای سوات معاون جریان تحتانی دریای کابل به این اراضی زراعتی کفایت نمی‌کنند درحالیکه دریاهای آمو و هریرود و مرغاب واحد های متعدد جمهوریت های اتحاد شوروی را که باخاک ما همجوار می‌باشند آبیاری می‌کنند که بدون آبهای دریای آمو و مرغاب و هریرود این واحه ها معدوم گردیده و یا متضرر خواهد شد.

از نظر بشری، جمعیت های افغانی طبعاً به حوزه ها و دره ها حیات بسر میبرند که در نقاط قابل دستکون هندوکش آبهای خود را سررازی نهوده و این جمعیت ها را بوجود آورده است. چنانچه پرجمعیت ترین مناطق افغانستان همان مناطق اند که آنجا آبهای وافر وجود دارد و از آبها نهر های متعدد مدنیت های قدیم راکشیده و بزراعت خود سازمان داده اند.

بالاخره نظر به ملحوظات فوق ماهیت مجاورتی افغانستان و هندوکش توأم بوده و جدا ناشدنی است ازین لحاظ وحدت جغرافیائی افغانستان را هندوکش بیشتر حمایت میکند. در دنیا کمتر ممالکی را سراغ داریم که وحدت جغرافیایی داشته باشند در براعظم اروپاء الپها بین ممالک ایتالیا، فرانسه، اتریش، سوئیس، و آلمان مشترک می‌باشد و الپها منبع آبهای ممالک اروپای مرکزی می‌باشند. ازین رهگذر مجاوره سوئیس باآلپها مانند هندوکش و افغانستان توأم هندوکش افغانستان وجود نخواهد داشت فرانسه کمتر وحدت جغرافیایی دارد چنانچه سلسله های پیرینه بین فرانسه و اسپانیه مشترک است در حالیکه از آلپها قسمیکه دیدیم تنها فرانسه سهم نمیگیرد. از همین نگاه تقریباً همه رودخانه های آلمان شرقی و غربی از ممالک دیگر سرچشمه میگیرد مانند رودخانه آلپ اودیر . . . بنابراین هندوکش برای افغانستان هرگونه وحدتی را بخشیده است. درصورت عدم وجود آن افغانستان یاسر زمین صحرایی می‌بود و یا اینکه دستخوش

پس آسوبهای دیگری قرار میگرفت. دیگر سلسله های فرعی افغانی که بشمال و جنوب هندوکش واقع اند عموماً از شمال شرق بجنوب غرب امتداد داشته و این تمایل در کوههای افغانستان عمومیت دارد که آنها با مشخصات ذیل تعریف می توانیم کرد کوه بابا بین سلسله هندوکش غربی و فیروز کوه واقعست. کوه بابا ۲۰۰ کیلو متر طول داشته اوسط ارتفاع آن ۴۰۰۰ متر میباشد قله آن شافولادی نامیده میشود که ۵۱۴۰ متر ارتفاع داشته. و از هندوکش غربی بواسطه دره بند امیر جدا میشود و از سمت جنوب کوه بابا در یای هلمند سرچشمه میگیرد در حالیکه از سمت غرب آن دریای هریرود منبع میگیرد. کوه بابا به تناسب افغانستان مرکزیت دارد. و قله بابا قسمیکه دیدیم بصورت دایمی از برف پوشیده میباشد از آنرو سه دریای افغانی بشمول دریای کابل که از آن سرچشمه میگیرد آبهای دایمی دارد. کوتل مهم کوه بابا کوتل هونی است که ۳۳۰۰ متر ارتفاع داشته و دریای کابل از نشیب های آن سرچشمه میگیرد دومین کوتل آن کوتل حاجی گل است که به ارتفاع ۳۷۰۰ متر از سطح بحر واقع بوده و توسط آن حوزه بامیان که ۲۴۵۴ متر ارتفاع دارد با سرچشمه هلمند ارتباط پیدا میکند. سومین کوتل آن سرد سالنگ نامیده میشود که جریان فوقانی دریای توسط آن با جریان فوقانی در یای هلمند توسط آن با جریان فوقانی دریای بلخ اتصال مییابد. بالاخره کوتل کرمه به ارتفاع ۳۱۰۰ متر دره هلمند را بایره هریرود ارتباط میدهد. ازین نظر بخش آبهای کوه بابا در افغانستان همان نقش را بازی میکند که سیف سبت گودر در سو بس اهمیتی دارد. درین مملکت دریای راین و دریای رن از شمال و جنوب این کوه سرچشمه گرفته اول الذکر آن بسمت شمال جریان پیدا میکند و اخیر الذکر آن به استقامت جنوب که از سرزمین فرانسه گذشته به مدیترانه دهانه میگیرد.

فیروز کوه بسمت غرب هندوکش واقع است که پنجمین کیلومتر طول داشته و دریای هریرود بجنوب آن جریان دارد. فیروز کوه بشمال شهر هرات به سلسله های پارو پامیر ادمی انجامد، کوتل مهم این سلسله زرمست نامیده میشود که راه قدیم هرات، میمنه و مزارشریف از آن عبور میکند در حالیکه از کوتل سبزیبا سبزرگ راه موتر رو فعلی این سه شهر میگذرد. سلسله فیروز کوه پارو پامیر از جنگلات غاری بوده و نباتات آن عبارت از اشجار پست قامت است.

در بین بلخ و مرغاب سلسله دیگری واقع است که آنرا کوه حصار مینامند قله این کوه ۴۲۳۰ متر ارتفاع داشته طول آن صد کیلومتر و عرض اوسط آن سی کیلومتر است و بسمت شرق آن سلسله تیر بند ترکستان واقع است، تیر بند ترکستان سه صد کیلومتر طول داشته و قله آن زانگول نامیده میشود که سه هزار و پنجمین متر ارتفاع دارد. بجنوب تیر بند ترکستان دریای مرغاب واقعست در حالیکه بشمال آن دریا های فرعی استقامت اندجوی را اختیار می کند. تیر بند ترکستان از اجار گرز و چونه عصر زوراستیک و کرتاسه تشکیل شده اند.

سپین غر : - این سلسله شرقی ترین سلسله های افغانی است . ۱۵۰ کیلو متر طول دارد . سپین غر . بجنوب قسمت وسطی جریان دریای کابل واقع است و در شهر جلال آباد بسمت جنوب دائماً قله های این سلسله بمشاهده میرسند که از برف پوشیده شده است قله آن ۴۷۶۰ متر ارتفاع داشته و به سیکارام مشهور است . در قسمت شرق ارتفاعات این سلسله معتدل میشود تا اینکه به ۳۸۰۰ متر میرسند . سپین غر بشمال شرق الی سواحل چپ دریای کتر امتداد پیدا میکند . دریای کابل بعد ازینکه شهر جلال آباد را عبور میکند یکی ، از شعبات سپین غر را برش و آنرا حفر نموده . و در آن مجرای خود را ترسیم کرده است . کوتل خیبر بفاصله بیست کیلو متر بجنوب سپین غر واقع است . کوتل خیبر ۱۰۳۰ متر ارتفاع دارد . کوتل پیوار که ذریعه آن سپین غر پیموده می شود ۲۴۵۰ متر ارتفاع دارد و ازین کوتل سرك پازه چنار عبور نموده بکابل ارتباط پیدا میکند سلسله سپین غر به جنوب شرق گردیز به ۳۸۴۰ متر رسیده و یک قسمت از شعبات آن الی جنوب شرق کابل میرسد که از طرف غرب بدره لوگر محدود میگردد . بجنوب سلسله سپین غر کوه های سلیمان واقع است که از شمال بجنوب امتداد داشته و سلسله های بلوچستان را تشکیل میدهد . کوه های تگاهی نیز یکصد و پنجاه کیلومتر طول دارند ، و جنوب ترین سلسله های افغانیست که سرزمین ما را از بلوچستان جدا میسازد . قله آن ۲۴۶۰ متر ارتفاع داشته و نشیبهای آن متشکل از تپه های مرتفع است .

سطح مرتفع افغانی :- بین سلسله کوه هاییکه تا حال توضیح دادیم و قسمت های فرو رفته و دشتهای افغانی یک سطح مرتفعی وجود دارد که بصورت اوسط هزار متر ارتفاع داشته و قسمت شرقی سطح مرتفع ایران را تشکیل می دهد . این سطح مرتفع ۱۵۰۰۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد و از سمت غرب به فارس و از سمت شرق به بلوچستان محدود است . سطح مرتفع افغانی بواسطه جریان دریای هلمند بدو حصه تقسیم شده است بسمت شرق آن ریگستان و بسمت غرب آن دشت مرگو و حوزه سیستان واقع است .

بسمت جنوب غرب افغانستان دو حوزه فرو رفته وجود دارد که یکی آن موسوم به هامون هلمند و دیگر آن به گود زیره مسمی است . ارتفاع این دو حوزه از سطح بحر آزاد پنجصد متر بصورت اوسط است . این دو حوزه سابقاً یک حوزه را تشکیل میداد اما نظر به اینکه اقلیم این قسمت آسیا از مدتی به این طرف خشک تر شده این دو حوزه فعلاً از هم مجزا می باشند و اگر گاهی دریای هلمند و دیگر دریا های مؤقتی در آذوقه آب ندهند ، خشک و معدوم میگردند . حوزه گود زیره فعلاً تنها از لب ریزه هامون هلمند اثبات وجود میکند . و این لب ریزه تنها در موسم آب خیزی صورت میگیرد . در عصر ساسانیها و خلفای راشدین حوزه سیستان یکی از نخلستان های بزرگ آسیای مرکزی به شمار می رفت . در عصر چنگیز خان و تیمور در قرن سیزدهم تمام کانال های آبیاری از بین رفته و زوس آن سرزمین خود را ترك گفته جانشین آثار مدنیت زیگ های احتگالهای بادی گردید ، مثالیکه از سخته های قدیم آن تا حال باقی مانده قلعه بست است .

آتشفشان و اراضی آتشفشانی در افغانستان : - بحریان عهد دوم جیولوژی میزوزویک و عهد سوم سینو زویک فعالیت آتشفشانی در افغانستان خیلی زیاد بود و آن مخصوصاً در سلسله هندوکش و کوه های سلیمان بلوچستان . ما میدانیم که این دو سلسله مانند همالیه ، اندس ها و کوه های راکی آسیایی و امریکائی از جمله آلپ ها میباشند ازین لحاظ احجار خروجی آتش فشانی لاواها و گانگلو میرات در مناطق کوهستانی افغانستان آثار زیاد از خود گذاشته اند . باآنهم مراکز آتشفشانی در افغانستان بسیار کم بوده و فعلاً خموش است که آتشفشان فعال در افغانستان وجود ندارد تنها آثار آنها در بسا مناطق افغانی بمشاهده میرسد . در سلطان پور جلال آباد و در قسمت غرب این شهر آبهای گرمی وجود دارد که علامات آتش فشانی در آنها سراغ می شود . همچنین در سلسله پارا پامیسد یا پارو پامیزاد در شمال شهر اوبه، به شمال و جنوب هامون هلمند در کوه تفتان فارس به ۱۲۰ کیلومتری سرحد افغانی .

زلزله در افغانستان : - باوجودیکه آتشفشان فعال در افغانستان معاصر وجود ندارد با آنهم چون سلسله های افغانی غالباً مشتمل به آلپ های سینوزویک بوده و الپ های مذکور طور دایم در تزلزل اند ازین لحاظ پدیده زلزله قضیه عادی است . و بصورت اوسط سال پنجاه مرتبه بوقوع می پیوندد که عموماً خطرناک محسوب نمیشوند . زلزله های نسبتاً شدید عموماً در شمال شرق افغانستان بعمل میاید و ازین نظر سنوات ذیل در تاریخچه حوادث زلزله افغانی قابل تذکر است .

در سنه ۱۵۰۵ بعصر سلاطین مغل موقعیکه بابرشاه بکابل سلطنت میکرد یک زلزله شدید بوقوع پیوست .

در سنه ۱۸۳۲ زلزله خسارات زیادی را به منطقه بدخشان عائد نمود .
در سنه ۱۸۴۲ یک زلزله شدید در منطقه بین جلال آباد و پشاور صورت گرفت .
در سنه ۱۸۷۴ در منطقه کابل که مرکز زلزله مذکور در هندوکش شرقی بود .
در سنه ۱۸۹۲ بین کویته و چمن زلزله های پیهم صورت گرفت که خطوط آهن را از بین برد .

درسنه ۱۹۳۴ - مخصوصاً در قسمت شمال افغانستان زلزله بوقوع پیوست که خیلی شدید بود .

درسنه ۱۹۵۵ - در قسمت شمال شرق افغانستان زلزله تسکان های شدیدی داد . که به اثر آن شهر فیض آباد تقریباً از بین رفت .

بالاخره در ماه مارچ سنه ۱۹۵۶ زلزله شدیدی در مرکز هندوکش روداد که به اثر آن دره سیغان و کهمرد برهم شده و حوزة بامیان نیز از این حادثه متضرر گردید .

اقليم افغانستان :-

فشار هوا و بادها در ماه جنوری (جدي) فشار هوا نسبت به ماه جولائی (سرطان) قدری بیشتر به مشاهده میرسد طوّر مثال میتوانیم گفت که در سرحدات جنوبی

افغانستان این فشار تقریباً به ۷۶۴ میلی متر می رسد در حالیکه این فشار در ترکستان تقریباً به ۷۶۸ میلی متر بصورت عمومی و مخصوصاً در باختر افزود میگذرد. (۱) بادهای مسلط در افغانستان از دو استقامت بحریان سال میوزد یکی از استقامت شمال بسمت جنوب که عموماً در زمستان بادهای سرد زهنستانی میباشد ازین نوع باد ها عموماً نشیب های شمال هندوکش و صفحات شمال مملکت سهم میگیرد و دیگر بادهای غربی که سطح مرتفع مرکزی در آن سهم است. اما از بادهای موسون که از ماه جولای الی سپتامبر میوزد تنها قسمت شرقی افغانستان متأثر میگردد و در همین قسمت است که جنگلات معتدل وجود داشته و زاده بادهای مرطوب موسون میباشد. استقامت بادهای موسون سمت جنوب شرق است. این باد ها در تابستان ضمناً باعث اعتدال حرارت در افغانستان میگردد و این اعتدال را میبایست از مقدار رطوبت باد های موسون دانست قسمت های مرکزی و جنوبی افغانستان نیز شامل این زون اقلیم موسون است.

صورت عمومی اقلیم : - افغانستان بین عرض البلد های ۲۹ درجه ۲۱ دقیقه و ۴۸ درجه و ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت داشته و در منطقه معتدله شمالی واقع است. بآنهم اقلیم آن نظر به اختلاف ارتفاعات به اقلیم ممالیکه بین همین عرض البلد هاست مطابقت نمیکند حرارت نه تنها در زمستان و تابستان که اختلاف آن شصت درجه سانتی گراد است زیاد میباشد بلکه این اختلاف در جریان یک شبانه روز نیز قابل تذکر است که رویهمرفته همه روزه بصورت اوسط به ۱۳ درجه سانتی گراد میرسد. طور مثال موقع تابستان در مناطق فزاه و مربوطات آن درجه حرارت در ماه اگست به مثبت چهل درجه سانتی گراد و در زمستان در مناطق شمالی هندوکش درماه فروری به منفی بیست و پنج درجه سانتی گراد ثبت میگردد. همچنین بهر موسم وهر منطقه افغانستان اخصائیه دارای میدهد که بصورت اوسط این اختلاف حرارت شباروزی به سیزده درجه رسیده است نظر به مشاهدات فوق اقلیم افغانستان را اقلیم بری یا کنتینو تال تعریف میتوانیم کرد که در آن اختلاف حرارت سالانه و شباروزی زیاد میباشد. چون اقلیم نظر به ارتفاعات تغییر میکند ازان روزه منطقه اقلیمی در افغانستان موجود است.

اول - منطقه یازونیکه فوق ۲۵۰۰ متر واقع است.

دوم منطقه یازونیکه بین ۱۵۰۰ متر و ۲۵۰۰ متر واقع است.

سوم منطقه یازونیکه تحت ۱۵۰۰ متر واقع میباشد.

اول : - اقلیم منطقه ایکه فوق ۲۵۰۰ متر واقع است. درین منطقه اقلیم تمام سلسله های هندوکش و یگان قسمت های دیگر سلسله های افغانی شامل میباشد. زمستان این منطقه خیلی سرد بوده و مخصوصاً نشیب های شمالی کوههاییکه به باد های سایبریایی مواجهه می باشد سرد تر است این موسم علاوه تا خیلی طولانی (۱) فشار هوا در ساحل بحر آزاد ۷۶۰ میلی متر است که به ۱۰۱۳ میلی بارو صفر متر ارتفاع مطابقت میکند.

بوده و تابستان آن کم وقت دوام پيدا ميکند . ضخامت طبقات برف زمستاني به ارتفاعات ۳۰۰۰ متر در زمستان به سه متر رسیده وبالاتر ازين ارتفاعات يگان سال برف بصورت دايمي مي ماند (ضخامت برف در زمستان ۱۹۶۳ در کوتل سئالنگک به ۷-۲ متر ميرسيد) زمستان آن از وسط ميزان شروع و الي ماه حمل ادامه پيدا ميکند . در اوایل اين ماه حرارت دفعتاً بلند رفته و قسمتي از برفها آب شده و باعث طغيان رودخانها ميگردد .

حیات نفوس نيمه مقيم درين منطقه خيلي دشوار است . باهم غلجايي هاي مالدار الي ارتفاعات ۳۹۰۰ متر بغرض مالداري در تابستان گشت و گذار نموده و حيوانات خود را از نباتات مفيد الپي سودمند ميسازند . غله جات نيزالي ۳۹۰۰ متر بمشاهده رسیده و محصول قابل قدری ميدهد .

بالاخره درين منطقه اقليمي است که يخچالهاي هندوکش وجود دارد . اين يخچالها که منبع تمام رود خانه هاي افغاني ميباشد در مناطق فوق ۵۰۰۰ متر وجود دارد و آن مخصوصاً در هندوکش شرقي و سطح مرتفع پامير افغاني .

۲ - اقليم منطقه ايکه بين ۲۵۰۰ و ۱۵۰۰ متر واقع است : درين زون منطقه اقليم منطقه کابل ۱۷۶۲۱ متر ناحیه غزني (۲۲۰۰) هزارجات ، باميان ، ۲۴۵۴ متر و قسمت بزرگ ولايت بدخشان شامل ميباشند . اقليم اين زون بري بوده موسم هاي آن مشخص و معين ميباشد زمستان آن نسبتاً شديد بوده و در آن گاهي بمقدار زيادي برف مينبارد و ابرها در ماه قوس بعد از يك تيرماه گوارا فضا را بوقفه ها ناريک ميسازد بصورت عمومي برف در ماه جدي شروع و الي پانزده ماه حوت بوقفه ها ادامه پيدا ميکند . در روزهاي زمستاني حرارت عموماً فوق صفر ميباشد در حالیکه در شنبهاي زمستاني حرارت تحت صفر است ازين لحاظ برف ها طور دايم در روز آب شده و در شب يخ بسته ميشود . در حوالی پانزده حوت حرارت بلند رفته و رطوبت فضاين بصفت باران نزول ميکند و تنها يگان شنبهاي حوت يخ بسته ميشود . درين منطقه در حوالی پانزده ماه حمل برف به ارتفاعات ۲۰۰۰ متر رجعت نموده آب ميشود . به اخير ماه حمل و شروع ثور باران هاي وقفه بي شروع شده رعد و برق نمايان ميگردد . به ترتيبیکه در وسط ماه ثور قامت ساقه گندم به پنجاه سانتيمي متر رسيد و موسم شگوفه و گل شروع ميشود . درين ماه اخيرالذکر رطوبت فضا عموماً بصفت جاله نزول ميکند و به حاصلات زراعتي مختاره ميرستاند . در ماه جوزا حرارت بلند رفته و در يگان منطقه فرو رفته افغانستان احتياج به آبياري احساس ميگردد . در ماه هاي سرطان و اسد حرارت از ۲۲ الي ۴۲ درجه حرارت در سايه تغير ميکند و قلت آب بزراعت و چراگاه ها صدمه وازد مينمايد بموسم حاصل برداري ، محصولات زراعتي درو، انگوز چيني و ميوه چيني شروع ميشود در ماه ميزان که شروع تيرماه اين منطقه است ، خزان شروع شده و علامه آن نزول باران مي باشد و زراعت تيرماهي درين منطقه شروع ميشود . حرارت بصورت اوسط به ده درجه سانتی گراد رسیده و در موسم ، اعتدال بيمان ميآيد . تاينکه بالاخره برگ ريزي شروع شده و اين مرحله به انجام ميرسد .

۳ - اقلیم منطقه که تحت ۱۵۰۰ متر واقع است :

درین منطقه اقلیمی تمام مناطق فرورفته و وادیهای افغانستان شامل است طورمثال منطقه باختر که از ۳۰۰ الی ۴۰۰ متر از سطح بحر ارتفاع دارد همچنین ناحیه جلال آباد / ۶۰۰ متر ، کندهار (۶۰۰ متر) وادی هلمند (از ۵۰۰ الی ۷۰۰ متر) منطقه هرات (از ۸۰۰ الی ۹۲۰ متر) بادغیسات (۶۰۰ متر) و بالاخره یک قسمت بزرگ سطح مرتفع مرکزی افغانی از ۶۰۰ الی ۱۰۰۰ متر ازین نوع اقلیم سهم میگیرد .

اقلیم این زون گرم و خشک میباشد . زمستان آن ملایم بوده نفوس منطقه کوهستانی درین موسم از جابجیا شده و زمستان خودرا درین منطقه گوارا میگذرانند . حرارت درین موسم به ده الی پانزده سانتی گراد میرسد برف بحریان زمستان درین زون اقلیمی نزول نمیکند و یا اینکه بصورت بسیار استثنایی باریده و مدت زیادی دوام نکرده و بهزودی آب میشود . موسم باران آن بهار و تیرماهست که بصورت غیر منظم می بارد . مقدار رطوبت سالانه بصورت اوسط (۶۰) میلی متر است و به تعقیب بارانهای این مواسم آفتاب تابیده و رطوبت تبخیر میگردد . و سیلابهای بهاری باعث تخریب مواد گردیده و این مواد محلول را بزود ترین فرصت انتقال میدهد . در بسا مناطق شمال افغانستان از قبیل اندخوی و آقچه گاهی مزارشریف این آب ها را در حوض ها ذخیره میکنند که در موسم تابستان از آن استفاده بعمل میآید .

مقدار باران در انجام بهار کم شده میرود و طغیان سیلابها تقلیل یافته بالاخره حذف میگردد .

تابستان منطقه ۱۵۰۰ متر به اخیر ماه جوزا شروع میشود و در ماه های سرطان یا اسد حد اکثر حرارت در سایه به چهل و پنج درجه سانتی گراد میرسد و این موقعی است که آبیاری بزراعت مشکلات زیادی را ایجاد میکند . در مناطق شمال و جنوب غرب افغانستان این موسم خیلی ناگوار میباشد بادهای ۱۲۰ روز بانزول گرد و خاک فضا را تیره و نامرغوب ساخته و توفانها تپه های ریگ را همیشه از جای بیجای میکند تا اینکه در موسم پاییز بارانهای وقفه ای شروع شده و هوا را گوارا و معتدل میسازد .

در نتیجه اقلیم افغانستان بصورت عمومی بری است اختلاف حرارت سالانه به اطراف ۶۰ درجه سانتی گراد بوده و اختلاف حرارت شبانه روزی به اطراف ۱۵ درجه سانتی گراد است .

در افغانستان بیشتر اختلاف ارتفاعات در تغییرات اقلیمی دخیل میباشد نه عرض البلد ها و این اختلاف در ارتفاعات باعث اختلاف حرارت و بخش آن میگردد . بادها در زمستان از شمال و شمال مغرب به استقامت جنوب و جنوب شرق میوزد . در صورتیکه هنگام تابستان عموماً از جنوب غرب بسمت شمال جریان دارد . مقدار رطوبت سالانه در مناطق مرتفع ۵۰۰ میلی متر و در مناطق فرو رفته ۶۰ میلی متر میرسد .

هاید رو گرافی یا آبهای افغانستان :

در تمام ممالک دنیا آبهای جاری تاثیر کلی را در طریقه استفاده بشر از شرایط طبیعی پدید میآورد همچنین این تاثیر در اساسات مسکن ، زراعت ، انکشاف خطوط مواصلات و محیط ثقافی دخیل میباشد .

به اشاره از کوه های هندوکش که خود زاده آبهای جاری میباشد و منبع همه آبهای همین هسته افغانستان است این کوهها برای ما اهمیت حیاتی دارد. میتوانیم گفت که آلپ ها در سویس که یک مملکت معتدل است کمتر تاثیر وارد میکند نسبت به وجود هندوکش برای افغانستان که خود اقلیم خشک دارد .

مطالعه آبهای جاری افغانستان مقدمه جغرافیه بشری و اقتصادی آن نیز گفته میشود .

افغانستان مانند تمام آسیای مرکزی سرزمین است که از چندین حوزهای بسته تشکیل شده است و به استثنای آبهای حوزه دریای کابل که مربوط حوزه سند می باشد .

و دیگر آبهای افغانستان به بحر آزاد مربوط نبوده .

یازده فیصد آبهای افغانستان به دریای سند دهانه میگیرد و هفتادونود فیصد آن مشتمل بخاک افغانی و مابقیه آن (مرغاب هریرود) بجمهوریت های اتحاد شوروی و مشتمل به حوضه های پشته آسیای مرکزی میباشد .

بزرگترین دریا های افغانستان ، دریای آمو هریرود و مهم ترین آنها دریای هلمند است که جریان آن بکلی بسر زمین افغانی وجود دارد . اجتماع آبهای افغانسان به سه حوزه مشتمل است آبهایکه به حوزه سند یا اندوس دهانه میگیرد. آبهایکه به حوزه اورال و کسپین مربوط میباشد و آبهایکه به حوزه هامون هلمند متعلق است ۱ - آبهایکه به حوزه سند یا اندوس دهانه میگیرد .

الف - دریای کابل : - این دریا هفتصد کیلومتر طول داشته و بطول ۵۶۰ کیلومتر جریان فوقانی و تحتانی آن متعلق بخاک افغانستان است دریای کابل مهم ترین معاونان دریای سند محسوب میشود . این دریا قریب شهر اتک که ۲۷۱ متر از سطح بحر واقع است بدریای سند ، دهانه میگیرد . معاونان بزرگ آن دریای اوگر ، غوربند ، پنجشیر ، ایشنگ ، انگار و کدر ، میباشد سه معاونان اخیر الذکر آن آب فراوان داشته و از هندوکش سرچشمه میگیرد . دریای کابل از هشتاد کیلومتری غرب کابل از دره اونی از ارتفاع ۲۷۵۰ متر سر چشمه میگیرد جریان فوقانی آن بسیار سریع بوده و آبشارهای زیاد دارد یک مقدار زیاد آب آن به آبیاری مصرف میشود به ترتیبیکه در تابستان این قسمت جریان آن کاملاً خشک میباشد دریای کابل بجریان وسطی خود معاونین دارد که همیشه آب داشته و درین قسمت جریان آن بدون جاله عبور کردن مشکل است علاوه از معاونان دایمی آن از نشیب های شمالی سپین غر مخصوصاً یک مقدار زیاد سیلابها به آن یکجا میشود که مقدار آب آن زیاد است .

بجریان وسطی آن دریای کابل باعث فعالیت چندین بند برق و بند های رراعتی گردیده است که از نظر اقتصادی اهمیت حیاتی دارد . از قبیل بند برق

سرربی به طاقت بیست دوهزار کیلووات ، بند برق نغلو بطاقت هفتادوشش هزار کیلووات بند برق و بنید زراعتی درونته به طاقت یازده هزار کیلووات و بالاخره بند برق ماهی پر چهل هزار کیلووات میباشد . این بند برق بزرگ اخیرالذکر تحت پروژه بوده و بطرف دوسال همه آنها به پایه اکمال میرسد .

حوزه دریای کابل مجموعاً ۵۲۰۰۰ کیلومتر مربع ساحه دارد ، که از جمله:
 حوزه دریای پنجشیر ۱۲۰۰۰ کیلو متر مربع
 حوزه دریای کنر ۱۰۰۰۰ کیلو متر مربع
 حوزه دریای کابل ۱۳۰۰۰ کیلومتر مربع
 حوزه دریای لوگر ۸۰۰۰ کیلو متر مربع
 حوزه دریای النگار ۷۶۰۰ کیلو متر مربع

۲ - آبهای افغانی که بحوزه آرال فرومیرزد :

الف - دریای آمو : - مدنیت قدیم یونانی این رود خانه را اکیسوس مینامد فوقانی دریای آمو که فعلاً بنام پنج معروف است و تحت پروژه قرار دارد تا از آبهای آن استفاده مزید بعمل آید دریای آمو از سرچشمه آن که سطح مرتفع پامیر است الی دهانه آن که بحیره آرال میباشد مجموعاً ۲۵۰۰ کیلو متر طول دارد و بطول ۱۲۰۰ کیلومتر این رودخانه سرحد طبیعی افغانستان و جمهوریت های اتحاد شوروی را تشکیل میدهد دریای آمو از ارتفاع ۴۰۰۰ متر سرچشمه میگردد و چهل فیصد محیط معاونان آن بسرزمین افغانی واقع است . همچنین از ۲۵ الی و پساتر در قرن هشتم عیسوی اعراب به آن نام جیمون را گذاشتند و جریان ۳۰ فیصد دبت این دریا به معاونان افغانی آن مربوط میباشد دریای آمو از یخچالهای پامیر سرچشمه میگردد جریان فوقانی دریای آمو الی اشکاشم که ۲۷۰۰ متر از سطح بحر مرتفع است امتداد داشته و بین واخان و جمهوریت تاجکستان سرحد طبیعی را تشکیل میدهد .

معاونان ساحل راست دریای آمو که به سرزمین اتحاد شوروی جریان دارد عبارت است از مرغاب ، واخ و دریای کافریان در حالیکه معاونان افغانی آن از ساحل چپ عبارتند .

از واخان رود کوههای واخان دریای کوکچه و قندز که از بدخشان سرچشمه میگردد دیگر معاونان افغانی آن نظر به قلت آب بریزگزارهاییکه از آنجا عبور میکنند قبل از توصل به آمو جذب میشود .

دریای آمو بجریان فوقانی خود الی دریای کوکچه سریع بوده و بعضی آبشار هارا تشکیل میدهد اما دریای کوکچه بعد جریان وسطی آن ، آبشار نداشته قابل آبنوردی می تواند شد ، بسواحل آن اشجار بید و چنار نشوونما میکنند . بجریان وسطی و تحتانی خود آمو عریض شده گاه گاه از اراضی نمکسار عبور میکند آب خیزی دریای آمو با آب شدن یخچالهای پامیر مربوط میباشد ، که در تابستان صورت میگردد درین موسم طغیان آن بجذبی زیاد است که حتی پارچه های سنگ و یخ را نیز باخود انتقال میدهد .

دبت دريای آمو بجریان وسطی و تحتانی نسبت به آبیاری و تبخیر و نفوذ در طبقات اراضی کم شده می‌رود با آنهم دريای آمو این مقدار آبی را که فی‌ثانیه در شهر کرکی می‌دهد ۲۵۰ متر مکعب است و موادیرا که در يك سال انتقال می‌دهد قریب این شهر به ۳۰۲ میلیون متر مکعب گل سیلاب است . در حالیکه بدلته مقدار آب فی‌ثانیه ۱۴۹۰ متر مکعب است این دبت معادل بدبت دريای نیل در دلته آن می‌باشد در موسم آبخیزی دريای آمو مقدار آبی را که بهرثانیه در قریب این شهر می‌دهد به ۱۹۶۰ متر مکعب بالغ می‌شود این مقدار آب در سنه ۱۸۹۲ ثبت شده بود که در ۱۹۱۴ به ۸۱۴۰ متر مکعب رسیده بود .

عرض دريای آمو بجریان تحتانی حد اقل يك کیلومتر و بحد اکثر به پنج کیلو متر میرسد . اختلاف سطح آب دريای آمو در موسم خشک سالی و آب‌خیزی از دو الی سه متر میرسد . علاوه برآن مصب این دریا درین قسمت و دائماً جابجا می‌شود و صغه‌ها یا تیراس‌هاییکه بسو ساحل آن واقع اند از هشت الی بیست متر نسبت به سطح آب آن ارتفاع دارد . ساحت دلتای آمو در بحیره‌ارال ۱۱۰۰۰ کیلو متر مربع است .

- مساحت حوزه دريای آمو مجموعاً بالغ بر ۹۰۰۰۰ کیلو متر مربع .
- که از آنجمله حوزه دريای واخان و بدخشان ۳۰۸۰۰ کیلو متر مربع .
- حوزه کوچکه ۲۱۹۰۰ کیلو متر مربع
- حوزه قندز ۳۷۳۰۰ کیلومتر می‌باشد

دريای هریرود : - دريای هریرود از سرچشمه‌الی دهانه آن (ریگ زارها) ۱۲۳۰ کیلومتر طول دارد و ۳ ر ۲ جریان این دریا بسر زمین افغانسی واقعست دريای هریرود به ارتفاع سه هزار متر از نشیب‌های غربی سلسله کوه بابا سرچشمه می‌گیرد . بجریان فوقانی آن به ارتفاع ۲۴۰۰ متر منطقه دولت یار واقع است . ازین شهر ببعد دريای هریرود بطول ۴۰۰ کیلومتر به استقامت غرب جریان نموده و اراضی منطقه آلی را بین یازا پامیسوس و هندوکش عبور میکند از آن ببعد استقامت‌شمال را اختیار نموده بطول پنجمت کیلومتر ولایت هرات را سیر آب ساخته و باعث سرسبزی و شادابی آن منطقه می‌گردد . بعد از طی ۱۰۰ کیلو متر بغرب شهر هرات ، دريای هریرود نخست سرحد طبیعی افغانستان و ایران را تشکیل می‌دهد از آن ببعد سرحد طبیعی افغانستان و اتحاد شوروی را تشکیل داده و سپس به صحرای کراکرم میرسد و آبهای آن بمصرف زراعت واحه تجن میرسد .

حوزه دريای هریرود بصورت مجموعی ۳۹۳۰۰ کیلو متر است .

دريای مرغاب : - دريای مرغاب سرزمین دريای افغانیست که مشتمل بحوزه ازال و کسپین می‌باشد این دریا که معاونان زیاد دارد دارای ۸۰۰ کیلومتر طول است که از آنجمله ۴۵۰ کیلو متر آن شامل خاک افغانیست .

مرغاب از کوه‌های فیروز کوه سرچشمه می‌گیرد و دربین این سلسه و تیربند ترکستان جریان دارد. این دریا ببعد ازینکه جریان فوقانی و وسطی خود را سیراب میکند.

داخل خاک اتحاد شوروی شده واحه مرو را سرسبز می سازد . واحه مرو به ۳۰۰ کیلومتری شمال خاک افغانی واقع است . درین سرزمین از ساحل چپ کشان رود و کشک رود به آن دهانه میگیرند این معاونان مرغاب نشیب های شمال کوهای پارا پامیسوس را شاداب میسازند دریای مرغاب از طرف دیگر واحه پنج ده را نیز آبیاری میکند این واحه قبل از ۱۸۸۵ مربوط خاک افغانی بود . (کرکی شهر یست که از آن ببعده دریای آمو به سرزمین اتحاد شو روی واصل میشود) .

حوزه مرغاب مجموعاً ۵۷/۵۰۰ کیلو متر مربع مساحه دارد .

۳ - آبهای افغانی که مشتمل بحوزه هامون هلمند میباشند .

الف - دریای هلمند :- دریای هلمند نظر به اینکه کاملاً در سرزمین افغانستان جریان دارد . بزرگ ترین دریا های افغانستان است هلمند دارای معاونین زیاد و بزرگتر است . و مجموعاً متجاوز از نصف جنوب شرق هندوکش را آبیاری میکند . دریای هلمند از کوه بابا نزد یک سر چشمه دریای کابل منشه می گیرد یعنی از پنجاه کیلو متری غرب شهر کابل دریای هلمند از سر چشمه الی دهانه ۱۴۰۰ کیلومتر طول دارد . جریان فوقانی این رود مربوط سلسله هزارجات است . مصب دریا درین قسمت عمیق بوده و همراهی یگان معاونان خود از مناطق الپی هزارجات عبور میکند .

جریان فوقانی هلمند تقریباً نامکشوف است و به استثنای یگان فامیل های هزارجات غربی بدیگر نفوس افغانستان مثل معمائی مانده است . بحریان وسطی هلمند ، قریب کجکی انجینرهای امریکایی در طول سالهای ۱۹۴۷-۱۹۵۴ بند برق آبی پی را احداث نموده اند اما فعلاً ذخیره بزرگ آب است برای زراعت این ذخیره آب وادی گرشک را ذریعه کنلها آبیاری میکند . به نزدیکی قلعه بست یکی از معاونان بزرگ به آن دهانه میگیرد . و آن عبارت از ارغنداب میباشد . دریای ارغنداب همراهی ترنک و ارغستان تقریباً تمام سطح مرتفع شرق افغانستان را آبیاری میکند . تاحدی که قسمت های جنوبی غزنی و گردیز نیز ازین آبها سود مند میگردد .

ارغنداب با دیگر معاونان خود در طول زمستان چندان آب ندارد اما در موسم بهار آب خیزی آن شروع میشود که بمصرف زراعت میرسد آبهای این دریا بواسطه هفت کنل به شهر کندهار رهنمایی شده و موجب بافیضی این شهر گردیده است . قبل ازینکه دریای ارغنداب آبهای خود را بدریای هلمند بیاہیزد معاون دیگری بنام کشک نخود به آن میریزد . دریای کشک نخود از واحه کشک نخود عبور مینماید این واحه ذریعه کاربز های متعدد آبیاری میشود از قلعه بست بعد جریان دریای هلمند استقامت جنوب را اختیار میکند و از آن ببعده سمت غرب تماثل پیدا مینماید . و دشت یا وادی مرگو را از ریگستان جدا میسازد تا اینکه به حوزه فرو رفته سیستان دهانه میگیرد . در ناحیه سیستان آثارمدنیت

زراعتي قديم از آثار کنل های متعدد معلوم میگردد . و از قراین برمی آید که مدنیت قديم درین منطقه فوق العاده درخشان بوده است .

آب ها مون هلمند که بان هلمند دهانه میگيرد نسبتاً نمکی است اما نمکی بودن آب آن نظر بموسم تغير میکند . سطح آب ها مون هلمند بیگان سال لبریزه شده و به فرو رفتگی دیگری که گود ریزه نام دارد فرو میریزد جهیل گودریزه ۴۷۰ متر از سطح بحر آزاد بلند تر واقع است .

حوزه هلمند و معاونان آن مجموعاً ۱۵۱۳۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد .
که از آنجمله حوزه هلمند ۷۶۰۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد .
ارغنداب، تورنک و دیگر معاونان آن ۷۵۳۰۰ کیلومتر مربع مساحت دارد .
حوزه دیگر دریاها بیکه مربوط به هامون هلمند است مجموعاً ۸۵۳۰۰ کیلومتر مربع مساحت دارد .

از آنجمله حوزه خاشرود ۲۳۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد .
فراه رود ۳۰۸۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد .
ادرسکن رود ۲۲۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد .
خوس پاس رود ۹۵۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد .
حوزه گود ریزه ۱۳۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد .
حوزه دریای های که از کوه های تگاهی سرچشمه میگيرد ۱۰۶۰۰ -
حوزه پیشین لورا ۵۳۰۰ کیلو متر مربع مساحت دارد .

جهیل های افغانستان : - افغانستان دارای يك تعداد محدود جهیل های است که ازان جمله جهیل هامون هلمند و نمکسار میباشد که به سرحد افغانستان و ایران واقع اند . گود ریزه نیز یکی از جهیل های قابل تبصره افغانی است . علاوه بر آن در قسمت شمال مشرق افغانستان جهیل زرقول (جهیل ویکتوریا) که قبلاً تذکار دادیم در واخان واقع است دیگر جهیل های که به داخل افغانستان واقع است عبارت از جهیل شیوا در بدخشان ، جهیل آب استاده به صد کیلو متری جنوب غزنی . این جهیل به ارتفاع ۲۱۳۰ متر واقع است . و از آب غزنی بوجود آمده است دریای لورا عبارت از لب ریزه آن بوده که بدریای ارغنداب میریزد .

(ختم)

عکاسی و نقش برداری هوایی در افغانستان

بقلم انجنیر مظفرالدین یعقوبی

نقشه و نقشه برداری به مقیاسات متنوعه و دقیق نقش بسیار مهمی را در عصر حاضر در مشقوق مختلفه حیات اجتماعی بشر بازی کرده و تسهیلات عمده را در پیشبرد تمام امور فراهم مینماید که حقیقته آن برای هیچس قابل انکار نمیباشد. ترقی، تعالی و تطبیق پروژههای عمرانی یک مملکت بدون وجود نقشه‌های صحیح و منظم بدرستی و سهولت صورت پذیر نمیتواند شد. بناً در افغانستان عزیز ما هم که راه ترقی و پیشرفت را می‌بینیم برای تطبیق و پیشبرد صحیح امور و پروژه های وسیعی که برای آبادی و عمران مملکت و بلند رفتن سوئیة حیات اجتماعی مردم از طرف حکومت طرح و تحت اجراء گرفته میشود، وجود نقشه‌ها بمقیاسات مختلف و دقیق نیز بسیار مورد ضرورت است.

برای سالهای متمادی یگانه منبع نقشه های توپوگرافی برای استفاده در تمام امور انکشافی مملکت نقشه های کوارترانچ بوده که از سال ۱۸۸۰- الی ۱۹۱۵ بواسطه سروی آف اندیا تدوین و بعرض استفاده قرار گرفته بود. فقط یک حصه کم این نقشه ها به اساس ترای انگولیشن آماده شده است و حصه اعظم آن چنین کنترل اساسی ندارد.

این نقشه ها در امتداد سرکهای عمومی و مراکز مهم اداری قابل اعتبار و استفاده میباشد. اکثر قسمت این نقشه هادارای دقت لازمه و تفصیل کافی نبوده و بعضاً سوی ناشده و غالباً غلط میباشد. این نقشه ها فاقد خطوط کانتور است. به اساس نقشه های کوارترانچ، سروی آف اندیا نقشه های یک بریک میلیون و یک بر دو میلیون افغانستان را نیز تدوین نموده است، که آنها هم دارای نواقص فوق الذکر میباشد. بر علاوه بعضی منابع دیگر نیز از قبیل امریکائیسها، انگلیسها و جرمنها، نقشه های افغانستان را بمقیاس ۱ بر ۱۰۰۰۰۰۰ یک بریک میلیون تهیه نموده‌اند که هیچکدام از نظر صحت و دقت از نقشه های سروی آف اندیا بهتر نمیشد.

از سال ۱۹۴۰ الی ۱۹۴۲ بخواهش حکومت افغانستان، سروی آف اندیا یک شبکه تراینگولیشن را در حدود - / ۶۵۰۰ کیلو متر مربع در ساحه معادن زغال قسمت شمال مملکت تمدید نمود، که بعداً همان ساحه، بطریق پلین تیبیل، بمقیاس ۱ بر ۲۵۰۰۰۰ سروی شد. ساحه زغالدار بمقیاس ۱ بر ۲۵۰۰۰ و ساحه معادن زغال بمقیاس ۱ بر ۲۰۰۰ سروی و نقشه های آن تکمیل گردید که نقشه های مذکور در وزارت معادن و صنایع موجود است.

معلومات تراینگولیشن در یک کتابی بنام « تراینگولیشن در افغانستان » در سال ۱۹۴۷ بواسطه سروی آف اندیا نشر گردیده است.

دقت وسطی این ترانینگولیشن در حدود ۱ بر ۴۰۰۰ بوده و ستیشنهای آن بالای پلر های کانکریتی یا بالای سنگهای عظیم الجثه نشانی شده است .
الی سال ۱۹۵۷ در مملکت کدام مؤسسۀ که ضروریات نقشه برداری شعبات مختلفۀ مملکت را رفع بتواند نمود و جود نداشت .

قط وزارت دفاع ملی در تشکیل خودیک شعبۀ بنام «توپوگرافی» داشت که اکثر ضروریات نقشه گیری خود آنوزارت را رفع می نمود ، و در عین حال بادیگر وزارتها نیز کمک لازمه می نمود . نقشه های بالتفصیل انتی کلاین سرپل ، نقشه های معدن لاجورد در نزدیک سرسنگ بدخشان بواسطۀ سروپیر های آنوزارت ، برای پیشبرد امور مربوطۀ وزارت معادن و صنایع تکمیل گردیده است .

در سال ۱۹۵۲ کمپنی موريسن کنودسن امریکائی بعد از عقد قرارداد پروژه وادی هلمند با حکومت افغانستان یک سروی مقیاس کلان و اوسط را در ارغنداب و وادی هلمند به انجام رسانید . نقشه برداری به اساس ترانینگولیشن به یک داتم محلی بطریق پلین تیبل ، بمقیاس های ۱ بر ۸۰۰۰۰ و ۱ بر ۲۰۰۰۰ صورت گرفت . این سروی بمنظور عملیات آبیاری صورت گرفته و نقشه های مربوطه در ریاست وادی هلمند موجود است .

قبل از شروع سروی فوق الذکر کمپنی مذکور در سال ۱۹۵۲ قرارداد سروی هوائی را با کمپنی فیرچایلد امریکائی نموده و تمام قسمت های پایین دریای هلمند ، یک قسمت پائین دریا های ارغنداب ، ترنک و خاش را بواسطۀ کمرۀ شش انچ بمقیاس تقریباً ۱ بر ۴۰۰۰۰ بمقسم عمودی فونوگرافی نمود از فوتوهای مذکور فوتو موزائیکهای نیمه کنترل شده بمقیاس ۱ بر ۲۰۰۰۰ تولید و جهت امور مربوطه مورد استفاده قرار داده شد . موزائیکهای مذکور بواسطۀ هفده نقطه استرانومی که بمسافه های مساوی در تمام ساحۀ سروی تقسیم شده بود کنترل شده است .

یک ساحۀ نسبتاً خرد تر در حصه های پایین هلمند ، ارغنداب و ترنک بواسطۀ کمرۀ شش انچ بمقیاس ۱ بر ۸۰۰۰ عکاسی شده است .
کاپی عکسها و موزائیکهای مربوطه در ریاست وادی هلمند موجود است .

پس به اساس معلومات فوق معلوم است که برای پیشبرد امور مربوط پلانهای وسیع پنجساله اول مملکت نقشه قابل استفاده تمام ساحۀ افغانستان که یک امر حتمی و ضروری بود وجود نداشت . بناً نسبت احساس همین ضرورت بود که لازم دیده شد تا نقشه های توپوگرافی صحیح و دقیق مملکت بمقیاسهای مورد ضرورت بزودترین وقت ممکنه تدوین و تحت استفاده لازمه قرار داده شود . برای رسیدن به این مرام یگانه طریقه نقشه گیری همانا ایر سروی بطریق فوتوگرامتری است .
حالا قبل از آنکه درباره امور نقشه برداری در افغانستان صحبت نمائیم لازمست که بدانیم فوتوگرامتری چیست و چطور بوجود آمد .

فوتوگرامتری معمولاً به حیث یک ساینس یا آرتی تعریف می شود که بواسطه آن اندازه گیری قابل اعتباری از فوتو گرافها جهت تثبیت خصوصیات هندسی اساسی مانند شکل و موقعیت جسمیکه در فوتوگراف دیده میشود ، صورت میگیرد . این اصطلاح از سه لغت گریک (یونانی) اخذ گردیده که یکی آن «روشنی» دومی

«ترسیم» و «سومی» «اندازه» معنی دارد. پس لغات اساسی معنی «اندازه گیری بطریق ترسیم ذریعۀ نور» را آشکار میسازد.

فوتوگرامتری اکثراً به اساس قسم فوتوگرافهای مربوطه و با طریق استفاده از آنها به درجه های مختلف تقسیم میشود؛ مثلاً فوتوگرافهای که از نقاط معینۀ زمین اخذ و بکار برده میشود آنرا بنام فوتوگرامتری زمینی یاد مینمایند.

فوتوگرافهاییکه از زمین باعدسیۀ عینیۀ کمره بطور افقی اخذ شود آنرا فوتوهای افقی مینامند. فوتوگرامتری هوایی از فوتوگرافهاییکه در هوا ذریعۀ کمره مخصوصیکه در طیاره نصب میباشد و بقسم عمودی و یا آبلیک اخذ شده باشد استفاده می نماید. ستیریو فوتوگرامتری از فوتوگرافهاییکه دارای فصل مشترک بوده و در تحت آلات ستیریو سکوبی بصورت سه دایمنشن مجسم معلوم و اندازه گیری و یا تعبیر گردد. اگر چه در شروع فوتوگرامتری از عکسهای افقی و آبلیک استفاده میشد. اما در حال حاضر عکسهای عمودی زیاد تر مورد استعمال است.

عکس عمودی عبارت از آنست که در وقت عکاسی عدسیۀ عینیۀ کمره بصورت عمودی قرار داشته باشد. عکس آبلیک آنرا گویند که در زمان عکاسی عدسیه عینیۀ کمره نه شاقولی و نه افقی باشد.

عکسهاییکه بحیث عمودی شناخته میشود در حقیقت صد فیصد عمودی نمیشد زیرا هنوز کدام طریقیکه عدسیۀ عینیۀ کمره را در زمان عکاسی بکلی شاقولی نگاه بتواند کرد وجود ندارد.

پس تمام عکسهای عمودی دارای يك اندازه انحراف میباشد که آنرا بنام تایلر یاد مینمایند.

این عکسها برای اکثر امور قابل استفاده بوده و فقط برای کارهای نسبتاً دقیق لازم می افتند که بواسطه کمره های مخصوص در فوتوهای مذکور عملیۀ تصحیحات صورت بگیرد.

حالا راجع به تاریخچه فوتوگرامتری چند سطر می نویسم. قرار معلوم نخستین فوتو ها از قسم داگور یونانیس بوده و در سال ۱۹۳۹ بوجود آمده است. بعداً ساینس فوتوگرامتری پس از طی بعضی مراحل که ذیلا تشریح داده خواهد شد بوجود آمد و ممکن اولین نقشه توپوگرافی بعد از آنکه در سال ۱۹۴۰ از عکسها بواسطه متخصص جیودیزی فرانسوی بنام (دومینیک فرانسوی جین اراگو) به محضر چمبر آف دیوتیز در پاریس تشریحاتی راجع به داگوریو تانیس داده شد تدوین گردیده است.

هوایی را با کمینی فیز چایلد امریکائی نموده و تمام قسمت پایین دریای هلند، يك در سال ۱۹۴۹ يك افسر فرانسوی به نام ایم لاسیدات بعد از يك سلسله تحقیقات طولانی و پر مشقت دریافت که عکسها برای تدوین نقشه های توپوگرافی قابل استفاده می باشد، و از آنست که وی را «پدر فوتوگرامتری» یاد می کنند. لاسیدات در سال ۱۹۵۸ ذریعۀ يك کمره گلاس پلت که در ابتدا به واسطه يك لین گدی پرانها و بعداً به واسطه يك بالون استاده در هوا معلق شده بود، تجربه خود را شروع نمود، که از هر دو قسم فوتوگرافها استفاده نموده

ويك تعداد نقشه ،ما را تدوين نمود. در سال ۱۹۶۰ اين فعاليت به نسبت مشكلات اخذ نمودن فوتو ها به تعداد كافي از يك ستيشن هوايي صرف نظر شد. اين فعاليتها بالاي فوتوگرافي اراضي ذريعه فوتو تيودولاييت يعني كمره و تيودوليت بكمك همديگر صورت گرفته بود كه توليدات نتايج آنرا در سال ۱۸۵۹ به آكاديمي ساينس پاریس اعلان نمود . توليدات فوق بواسطه (داسي) و «لاگير» دو عضو آكاديمي فوق الذكر تحت مطالعه عميق قرار گرفته و از طرف ايشان قبول گرديد . لاسدات در سنه ۱۸۶۷ در نندارتون پاریس فوتو تيودولاييت و پلان شهر پاریس را بمحضر عام قرارداد .

پلان مذکور با پلانيكه قبلا ذريعه طرق اراضي تدوين شده بود طور قناعت بخش مطابقت نمود .

اگر چه اكثرأ به نظريه فوق لاسدات چندان اعتقاد موجود نبود ، اما با آنهم لاسدات به تحقيقات خود ادامه داده و بالاخره به اكمال تجزيه حسابي تعديل منظره اورلپنگك پيوسپيكتييف اوتو گرافيك پروجكشن بالاي يك سطح موفوق گرديد وى در ۱۸۹۸ و باز در ۱۹۰۱ و ۱۹۰۳ نتايج زحمت طولاني خود را به صورت مفصل دريك كتاب نشر نمود .

اين كتاب هنوز هم اساس معلومات فوتوگرامتري و پراهميت شناخته ميشود . كار وى درين شق بحدې تكميل بود كه حتى امروز هم از اساسات آن استفاده ميشود . در جرمني اولين كسيكه درين باره توجه نمود بنام داكتر ميدن باور ياد ميشود . اولين نشریه وى راجع به اين موضوع در سال ۱۸۹۳ صورت گرفت كه برای دفعه اول لفظ «فوتوگرامتري» در آن ذكر شده بود . اين كار بعداً بواسطه اشخاص ديگر بسوى اكمال ، ادامه يافت .

در عين زمان پورو يكنفر ايتالوي يك كمره بوجود آورد كه به اساس اصول پانور اما تمام زمين و افق ماحول خود را در هر ستيشن زميني عكاسي ميتوانست كرد . اين آله داراي يك تلسكوپ ، يك كمپاس ، ويك ليول هم بوده و فوتوگراف بالاي يك تريشه كاغذيكه به انجام يك استوانه عمودي قراردادش ريكارد ميشد . در ۱۸۶۸ فوتوگرافي بالاي پليت بواسطه شولپير فرانسوي صورت گرفت .

در سال ۱۹۰۰ كپتان تيودور شايپ فلوگ يك افسر آستريائي معمي را كه لاسدات رابه اشكال انداخته بود حل كرد . براي عكاسي تمام ساحه كه از يك ستيشن هوايي كمره تحت نظر ميباشد ، شايپ فلوگ يك كمره هشت لنزه را كه در حصه تحتاني يك بالون قراردادش بكار برد .

اين كمره داراي يك لنز عمودي وهفت لنز آبلېك بدورادور آن بوده كه بالنتيجه يك عكس آن عمودي و ديگر عكسهاي آن آبلېك ميباشد .

شایمپ فلوگ بزودی دریافت که کنترل موقع استیشنهای کمره يك کار مشکل بوده است .

زمانیکه بالون شترینگ دار بوجود آمد بوی معلوم گردید که عکاسی بواسطه آن از موقعیتهای تعیین شده صورت میتواند گرفت .

اکمال سامان اندازه گیری و پلات کردن برای امور دقیق اندازه گیری و تدوین نقشه، ها از فوتوگرافها با انکشاف طرق حفاظت فوتوگرافها یکجا در حال پیشرفت بوده است .

با کشف اساس فلوتینگ مارك به واسطه ستولز در ۱۸۹۲ و متعاقباً انکشاف طرق اندازه گیری عملی به واسطه فلوتینگ مارك ذریعه داکتر پلغیر یچ سنتیریو فوتوگرامتری به وجود آمد . در اخیر قرن نهم دو عضو مؤسسه جغرافیه ویانا به نام (وان هوبی) و (وان اودل) هر يك به نو به خود ماشینهای سنتیریو کامپه ریتر و سنتیریو آتوگراف را به وجود آوردند . در سال ۱۹۰۱ يك ماشین علیحده سنتیریو کامپه ریتر ذریعه پلغیر یچ طرح شد .

امروز تقریباً تمام آلات فوتوگرامتری عصری برای نقشه برداری اساسات سنتیریو فوتوگرامتری را استعمال نموده و کدام قسم فلوتینگ مارك را بکار میبرند . امور ابتدایی فوتوگرامتری نه تنها در اروپا بلکه در امریکا نیز جریان داشته است .

کیتان دیول کانادائی آمر عمومی مناطقی و سر زمین های دوهنویون در امور نقشه برداری کانادا از فوتوگرامتری زمینی استفاده نموده و طرق جدیدی را که از شروع آن موفتانه استعمال شد به کار برد .

در ابتدای کار اراضی از تیر دولت و کوره بالای يك سه پایه استفاده میشد . دیول اولین آله پلات کردن قسم سنتیریو سکویی را اختراع نمود و در ۱۸۹۵ مضمونی درباره فوتوگرامتری نشر کرد .

تطبیق فوتوگرامتری در اضلاع متحد امریکا بواسطه قوای متحد شروع و درباره آن کتابی مبنام «استعمال فوتوگرافی» در عملیه سروی « بواسطه لوته ننت هنری رید پرو فیسر وست پاینت در سال ۱۸۸۸ نگاشته شده است .

تطبیق فوتوگرافی در نقشه گیری ملکی در اضلاع متحد امریکا يك اندازه ناوقت شروع گردید .

یقین است فوتوگرامتری زمینی بواسطه یو، اس، آوست اندجیوتیک سروی برای کمیسیون سرحدی بین المللی در ۱۸۹۴ شروع گردید . کمره های عکاسی در سال ۱۸۹۵ بوجود آمد و در سالهای ۱۸۹۷، ۱۹۰۴ و ۱۹۰۷ بهتر شده رفت و نمونه آخرین آن در ۱۹۱۰ بواسطه مؤسسه سروی جیالوجی اضلاع متحد امریکا در الاسکابه حدیاد استعمال گردید فوتوگرامتری در امریکا با وجود اینکه ناوقت شروع شد به سرعت زیاد

توسعه وانکشاف یافت. جنگ اول جهانی درانکشاف و توسعه و موارد استفاده از فوتوگرامتری نقش بس مهم و بزرگی بازی نمود.

پس از جنگ اول جهانی در اروپا و امریکا آلات بهتر کمره های متنوع و طرق جدید بواسطه مؤسسات مختلف کشف و تحت استفاده عملی قرار گرفت، که در باره آن فعلا بحثی نمیرانیم.

اختراع طیاره يك صحنه جدیدی در فوتوگرامتری هوایی بمیدان آورد. اولین فوتوهای هوایی بواسطه ولبرایت در ۱۹۰۹ که بحیث فلم متحرک

گرفته شده بود، بوجود آمد. فوتوهای هوایی بمقصد نقشه برداری نوبوگرافی در ۱۹۱۳ بواسطه کپتان تاردیوو در وینا بمحضر شاملان سوسایتی بین المللی فوتوگرامتری نمایش و توضیحات داده شد.

در باره فوتوگرامتری عصری کتابی بنام «فوتوگرامتری - مجموعه مضامین ولکچرها» بواسطه تمووان گروبر نگاشته شده است که تمام اساسات طرق و آلات فوتوگرامتری عصری در آن درج بوده و کتاب ارزنده میباشد.

امروز فوتوگرامتری يك طریق اساسی تدوین تمام اقسام نقشه ها از نقشه های مقیاس خرد برای استعمال عمومی تا نقشه های مقیاس کلان از قبیل نقشه شهرها و ساحه های تعمیراتی، بشمار میرود. در حقیقت امروز کمتر از پروژه های نقشه ها، نقشه ها یافت خواهد شد که از فوتوگرامتری استفاده ننماید.

حکومت افغانستان نیز بمنظور اینکه نقشه های دقیق افغانستان را بزودترین فرصت ممکنه و کمترین مصرف برای پیشبرد امور مربوطه بدست آورد، فیصله نمود که از همین طریق نقشه گیری عصری استفاده نماید. به آن اساس ایر سروی یعنی عکاسی و نقشه برداری هوایی به اساس فوتوگرامتری که يك طریق نقشه گیری بسیار سریع، کم مصرف، عصری و دقیق است در سال ۱۹۵۷ در افغانستان تقریباً در مرحله اول صرف به مقصد رفع نیازمندیها و مطابق به مقتضیات فن جدید و تأمین امکان پیشبرد امور مختلف مربوطه معادن و صنایع بحیث يك پروژه بسیار مهم آغاز و بانعقاد قرارداد های جداگانه توسط دو کمپنی یعنی فیرچایلد امریکائی در ساحه جنوب و تخنواکسپورت شوروی در ساحه شمال، مسما به «پروژه ساحه جنوب» و «پروژه ساحه شمال» بمعرض اجراء قرار گرفت.

(۱) پروژه ساحه جنوب:

درین پروژه که با وارد آوردن بعضی تعدیلات ثانی در قرار داد اولیه تا اندازه پیشرفت نمود و بعضی موادی ازان بدست آمد، واضح گردید که مواد و نقشه های مذکور نه تنها برای امور مربوطه معادن و صنایع بلکه برای تمام شقوق و شعبات و پروژه های عمرانی مختلف مملکت فوق العاده مفید، مورد استعمال و قابل استفاده می باشد چنانچه با وجود آن که پروژه مذکور تا حال بسر نرسیده و تمام مواد و نقشه های مربوطه متن قرار داد به وزارت معادن و صنایع تسلیم داده نشده است با آن هم همین مواد توسط نقشه های محدودیکه فعلا بدسترس ما وجود میباشد به پیمانہ وسیعی از طرف شعبات مختلف فن داخل مملکت تحت استفاده متمادی علمی قرار داده شده

به مختصات فنی تخنیکي بهتر و دقیق تری که تقریباً در همه پروژه هاتا اندازه زیاد قابل استفاده باشد تهیه گردد .

پیشنهاد مذکور بعد از طی مراحل اصولی طرف قبول واقع و بتاريخ ۱۲ جولای ۵۸ بامختصات و تعدیلات ذیل باصل قرارداد ضم گردید .

۱ - تقسیم ساحه پروژه جنوب نظریه اهمیت به سه قسمت نمبر ۱ - ۲ - ۳ عکس برداری هوایی افغانستان بامختصات فنی بهتر و دقیق تر .

۲ - تثبیت نقاط کنترول عمودی با ارتفاع صحیح تر و دقیق تر بواسطه عملیات و امتداد خطوط لیلونگ در افغانستان باز دید مقدماتی برای تعیین مواضع زمینی ۱۲ نقطه فعال شران تثبیت و حساب آن به اصول فنی و دقیق عصری بمقصد کنترول افقی بر اساس مختصات فنی فوق که نسبت به قرارداد ابتدایی دقیق تر است مواد ذیل بدست می آید .

۱ - عکس های هوایی تمام ساحه نمبر اول و دوم به مقیاس های ۱ بر ۳۰۰۰۰ و ۱ بر ۶۰۰۰۰ .

۲ - تمام اسناد مربوطه به حسابات و عملیات خطوط لیول و ارتفاع نقاط کنترول عمودی زمینی دقیق تر (که ارتفاع آنها نظریه سویه وسطی سطح بحر ذریعه عملیات لیول در امتداد خطوط سرک عمومی و بعضی سرک های فرعی مملکت به طول عمومی تقریباً ۱۸۰۰ میل امتداد داده شده)

۳ - فوتو موزایک «فوتومپ» های کل ساحه پروژه جنوب بمقیاس ۱۰۰۰۰۰-۱ که در ساحه اول و دوم دارای تشریحات زیاد تری بوده و از روی عکس های هوایی ۶۰۰۰۰-۱ تهیه خواهد گردید .

۴ - فوتوموزایک های ساحه اول و دوم به مقیاس ۵۰۰۰۰-۱

۵ - نقشه توپوگرافی تمام ساحه پروژه به مقیاس ۵۰۰۰۰-۱ با کانتور انترول (فاصله ارتفاعی منحنیات اصلی) ۵۰ متر و متوسط ۲۵ متر

۶ - نقشه توپوگرافی تمام ساحه پروژه به مقیاس ۱۰۰۰۰۰-۱ (به اساس ۵۰۰۰۰۰-۱ یعنی از ۱ بر ۵۰۰۰۰۰ به عملیه تحویل و خرد کردن بوجود آورده میشود)

۷ - نقشه های توپوگرافی تمام ساحه پروژه به مقیاس نمبر ۲۵۰۰۰۰-۱ به پنج رنگ با کانتور انترول «فاصله ارتفاع منحنیات» اصلی ۱۰۰ متر و متوسط ۵۰ متر در اراضی کوهسار - ۵۰ متر اصلی و ۲۵ متر متوسط در اراضی هموار که این نقشه هم از نقشه های ۱۰۰۰۰۰-۱ به عملیه تحویل بوجود آورده میشود و فوتو های هوایی که عملیات آن در سال ۵۹ تکمیل گردیده از ارتفاع تقریباً ۳۲۰۰۰ فت از سطح بحر ذریعه طیاره طوری اخذ شده که به امتداد خط پرواز از ۵۳ الی ۶۰ فیصد و استرپ های (خط های پرواز) مجاور باهم اقل ۱۰ فیصد ساحه مشترک داشته روی هم قرار دارند یعنی فوتو ها باهم از ۵۳ تا ۶۰ فی صد اوورلپ پیش روی و اضافه تراز ده فی صد اوورلپ جانبی دارند .

فعلا در حدود اضافه تر از یک صد هزار قطعه فوتو گراف های مربوطه این ساحه به مقیاس ۳۰۰۰۰-۱ و ۶۰۰۰۰-۱ و ۱۳۰۰۰۰-۱ فوتو اندکس های سنوات ۵۷-

۵۸ - ۱۹۵۹ و همچنان يك تعداد كثیر فوتومیپ های ۵۰۰۰۰ - ۱ و ۱۰۰۰۰۰ - ۱ و ۲۵۰۰۰۰ - ۱ ساحه مذکور بوزارت مواصلت و از طرف شعبه مربوطه طوری ترتیب گردیده که هر نمره فوتوگراف مورد ضرورت رامی توان در ظرف چند دقیقه مختصر بدسترس خواهشمندان گذاشت .

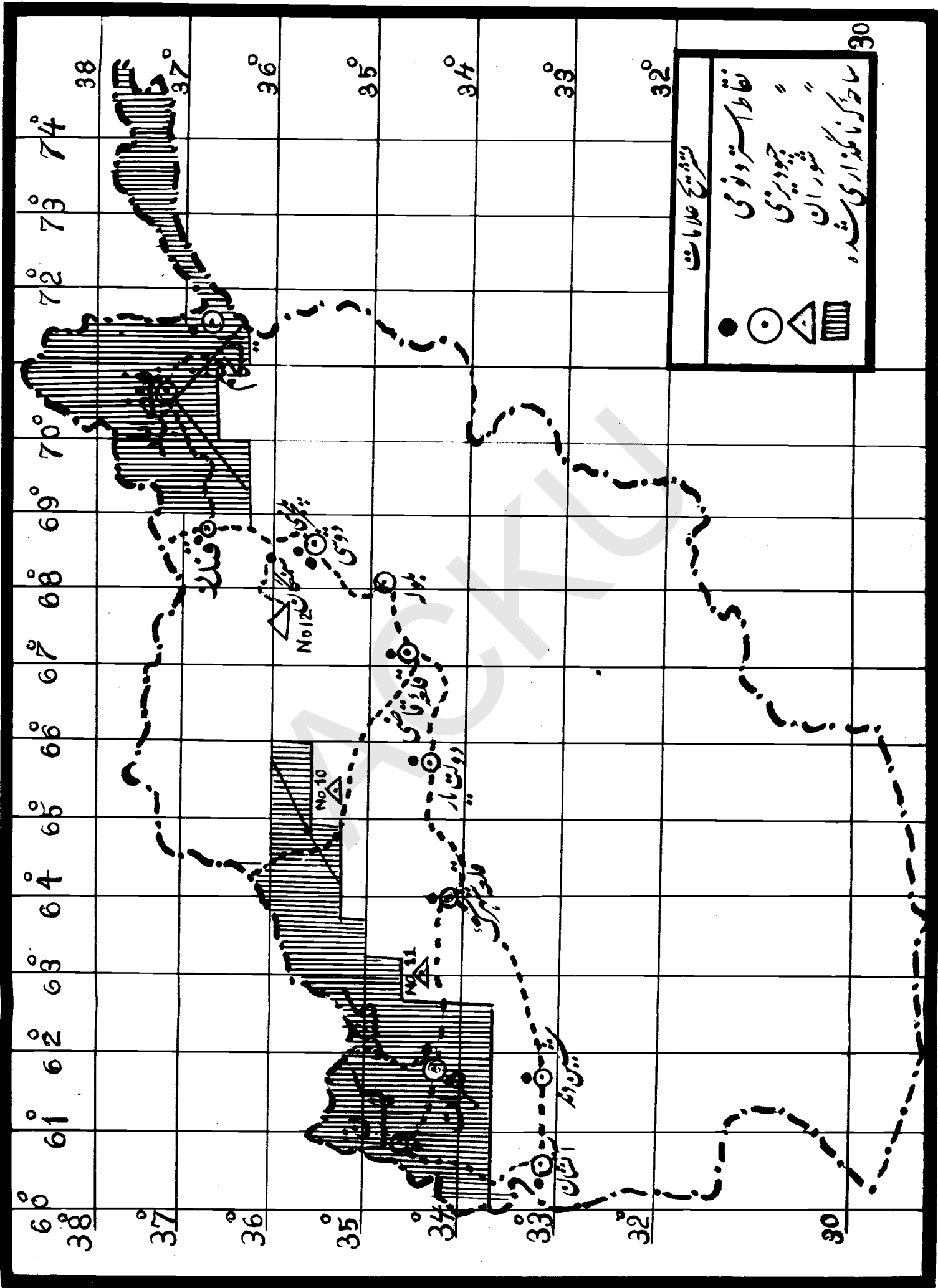
کار لیولنگ هم که متعاقب تعدیل قرار داد بنام لیول درجه دوم ذریعه استعمال و رصدات باآله های درجه اول شروع و خطوط آن تقریباً به طول عمومی ۳۳۳۵ کیلومتر به استقامت مختلف داخل ساحه جنوب جهسته تعیین ارتفاع نقاط لازمه امتداد داده شده است تکمیل و تمام معلومات و اوراق مربوطه به عملیات اراضی و حسابی بدفتر مواصلت نموده است .

عملیات اراضی برای رویزون و اصلاحات نقشه فوق الذکر و جمع آوری نامهای جغرافیایی که بلاخره در نقشه های توپوگرافی اصلی طبع شده ۵۰۰۰۰ - ۱ و غیره نشان داده خواهد شد در بالای نسخه های ابتدائی ۵۰۰۰۰ - ۱ که در سال ۱۹۵۹ در کمپنی مربوطه به استفاده از فوتوهای هوائی تحت تهیه بوده و بعد از اكمال هر پارچه بدسترس ما گذاشته میشود باوجود مشکلات متعدد باجدیت تام در جریان بوده و تا حال تقریباً در حدود ۶۰ فیصد آن تکمیل و آماده طبع ساخته شده است .

عملیات شوران هم نظریه تعدیل ثانی قرارداد در وائیل اکتوبر ۱۹۵۸ بعد از آنکه امور رصدات نقاط استروئومی پس از اكمال ۲۱ نقطه و حساب نقاط کنترل ارتفاعی باصول بارومتری متوقف شد شروع و محلات آن در ۱۲ نقطه مناسب این ساحه در روی زمین تعیین و تثبیت گردیده اندازه رصدات خطوط و اضلاع بین نقاط مذکور از اول ماهی ۵۸ آغاز و در اکتوبر همان سال تکمیل و قسمت عمده عملیات سال تکمیل و قسمت عمده عملیات آن در داخل خاک افغانستان تا آخر سال ۱۹۵۸ کاملاً ختم گردید .

شوران عبارت از يك آلّه دقیق تر الیکترائیکی (برقی) برای اندازه نمودن مسافه است که نام آن از اختصار «شمارت رنج ایریال نویگیشن» اخذ گردیده است این آلّه به این نسبت خیلی دقیق است که در امریکه در آن صحت و دقت زیاد به نظر باشد از آن استفاده به عمل می آید مثلاً سروی جیوفزیک و جیوودیزی ایر سروی که معلومات و شرح مفصل شوران در مجله برج حوت ۱۳۴ معادن و صنائع نشر گردیده است .

امید است تا اخیر سال ۱۹۶۵ تمام نقشه ها ، عکس ها و تکتیفها و غیره مواد مربوطه بدسترس وزارت معادن و صنائع قرار گرفته و مورد هرگونه استفاده در پروژه های مابعد مملکت واقع گردد قیمت این پروژه به ۳۶۱۱۸۰۵ دالر امریکائی بالغ میشود که از جمله مبلغ ۶۰۰۰۰۰ دالر حکومت افغانستان و ۳۰۱۱۸۰۵ دالر متباقی را ای ، سی ای (ای - ای - دی) بطور کمک خواهد پرداخت . ناگفته نباید گذاشت که مصارف نامگذاری نقشه های توپوگرافی افغانستان از مصارف فوق علیحده میباشد .

(۲) ساحه شمال :

پروژه شمال مشتمل است برعلاقه های هرات ، میمنه ، مزارشریف قطغن نالتان وبدخشان که از جمله آن در حدود ۲۳۰۰۰ مربع میل اراضی قسمت مزارشریف قبلا ذریعه يك کمپنی خارجی به مقصد استفاده وپیشبردامور ریاست تفحصات بطول نقشه گیری شده بود بالاخره بمقصد اكمال نقشه های توپوگرافی تمام مملکت عکس برداری وسروې مناطق دیگر فوق الذکر ساحه شمال هم که در حدود تقریباً ۵۹۰۰۰ مربع میل میشود بتاریخ ۱۲ جولای ۱۹۵۸ باهمان کمپنی قرارداد گردید که متصل به آن امور پرواز طیارات مربوط به کمپنی مذکور شروع والی نومبر ۱۹۵۸ عکسبرداری تمام ساحه بمقیاس ۱ بر ۴۰۰۰۰ الی ۱ بر ۱۷۰۰۰۰ کمال گردید. فصل مشترک پیشروی وجانبی این فوتو هاهم مانند فوتو های ساحه جنوب می باشد .

بمقصد اینکه اساس جیودیزی برای نقشه های آینده وارتباط عکس کیریها وامور توپوگرافی سابقه (که برای ریاست تفحصات گرفته شده بود) و حالیه تأمین گردد ، کار های اراضی جیودزی ، به صورت تراس پولیگو نومتری به امتداد خط السیر (کشکی ، هرات ، شین دند ، پنجاب ، قلعه قاضی بلوله ، قندوز ، فیض آباد . واشکاشم) رصدات وحساب گردید ، تمام این اجراءات اراضی برای تثبیت نقاط کنترول اساسی ارتفاعی ، تثبیت وحساب شریدها وخط های عکس برداری هوایی در منطقه مورد نقشه برداری وکارهای اراضی جیودیزی ازمه مارچ ۱۹۵۹ شروع ودر تمام ساحه پروژه شمال تاماه اکتوبر ۵۹ کمال گردید .

ستیشن برق سیار ، افزاز شانس ، میخ های ماشینی ، وعلام آهنی برای نقاط جیودیزی که باز ویسته شده می تواند وغیره سامان استفاده بعمل آمده است. یونیور سلاسترونومی یکی از عصری ترین آله های نقشه گیری است که در کار های استرونومی درجه اول استعمال میگردد . تلسکوپ این آله ازدو حصه تشکیل وطوری ترتیب داده شده که طرف عدسیه عینیة آن (طرفیکه چشم برآن گذاشته میشود) دائماً در رصدات هر نوع زاویه عمودی بحال افقی باقیمانده و تنها تلسکوپ مطابق به زاویه شاقولی ستاره مطلوبه بالاوپائین می گردد ، که این وضعیت تسهیلات بزرگی را برای رصدات استرونومی فراهم نماید .

در امور رصدو تثبیت شانزاده نقطه درجه اول مربوط این پروژه که بمقصد کنترول استرونومی وتأمین صحت لازمه نقشه های مربوط حساب وطرف استعمال قرار گرفت .

ازهمین آله ویک آله استرونومی دیگر ساخت جرمنی استفاده شده است . آله اندازه تعیین مسافه ذریعه نور برای اندازه نمودن دقیق فاصله هابین یکنیم الی بیست کیلو متر بکار برده میشود . در نقشه برداری ساحه شمال مملکت حتی الی ۲۵ کیلو متر مسافه هم ذریعه آن اندازه گردیده است که در چنین حالات البته تا اندازه ازصحت ودقت کار این آله هم کاسته میشود .

این آله از اجزاء ذیل تشکیل گردیده است :

- آله مرسله و آخذة نور ، موتور تولید برق آله ریکارد کننده وقت رفت و آمد نوربین این دو موقف فعال - آله آخذه و انعکاس کننده نور .

از جمله این سه قسمت آله ها ، حصه اول دريك موقف (استیشن) و قسمت آخر در موقف دیگریکه بفاصله مناسبی ازهم دورتر می باشند . نصب میگردند ، حینیکه هر دو استیشن آماده کار گردد ارسال نور از يك موقف به موقف دیگر شروع می گردد .

قرار اظهار متخصصان مربوطه این پروژه در عملیات مذکور ارسال نور به چهار فریکونسی مختلف اجراء می شود که از جمله یکی از فریکونسی ها مطابق به سرعت رفتار نور یعنی ۲۹۹۷۶۶ کیلومتر (۱۸۶۲۲۰ میل) فی ثانیه بوده و سه فریکونسی متباقی تابع وضعیت هوا و عوامل دیگریکه بر عملیات تاثیر می نماید بوده از ۱۹،۶ الی ۱۰،۴ میگاسایکل تعیین و بکار برده میشود . فریکونسی اول برای تعیین مسافه بین دو نقطه مطلوبه و سه فریکونسی دیگر صرف به مقصد کنترل استعمال میشود ، بعد از آنکه دستگاهای هر دو موقف آماده کار میشوند برای تعیین فاصله بین آن دو نقطه اقلایک ساعت وقت دیگر لازم میباشد که در طول آن شش دفعه ریکارد گرفته میشود که باریکارد گیریهای کنترل طور اصغری بیست و چهار دفعه میشود . ریکارد گیری بواسطه خود دستگاه طور اتومات اجراء نمی شود بلکه شخص موظف آنرا بالای کاغذ ریکارد گیری می نماید . طور عموم این دستگاه در شب استعمال میشود . در روز برای فاصله کوتاه تر و وقت کمتر تحت استفاده قرار میگیرد .

در امتداد خط تراورس دوازده نقطه جیودیزی که اکثر آن در بالای نقاط استرونومی قرار داده شده تعیین و تثبیت گردیده با امتداد دادن و حساب نمودن این خط تراورس نقاط کنترل افقی و عمودی لازمه بدست آمده که به اساس آن نقشه مطلوبه ساحه تهیه و ترسیم گردیده است .

به مقصد اینکه نقشه های تمام ساحه مملکت به اساس داتمهای افقی و شاقولی مشترك و دقیق تهیه شده بتواند ، این خطوط تراورس به نقاط شبکه های برای انگولیسینون دقیق جیودیزی و استرانومی در قسمتهای سرحدات ترمز و کشکی وصل و قیمت های کواردینیت و ارتفاع آن نظربه نقاط کنترل اساسی مذکور سنجش و حساب گردیده و درعین حال بانقاط نمبر ۱۱ و ۱۲ شوران پروژه جنوب مملکت مربوط ساخته شده است ، و به خطوط لیول ساحه شمال و جنوب در قسمت های بلوله ، هرات ، شین دند و ادرسکن هم مربوط ساخته شده که به این صورت اساس داتم مشترك افقی و شاقولی برای تمام ساحه مملکت تأمین گردیده است .

موادیکه از پروژه این ساحه بدسترس ما گذاشته میشود قرار ذیل میباشد .

۱ - دوسیت فوتو های هوایی بمقیاس ۱ بر ۴۰۰۰ الی ۱ بر ۷۰۰۰۰ مربوط پروژه بروی کاغذ جلادار (برقدار) و کاغذ مات «بدون جلا» ، بادوسیت از عکسهای

خطوط سیر پرواز های کنترول از سرحدالی خط تراورس .
۲- يك نسخه رهنمای عكسهای تمام نقشه ها بمقیاس تقریبی ۱ بر ۲۵۰۰۰۰ با نیگتهای آن .

۳ - دوسیت از نقشه های فوتو وی (موزائیکها) بمقیاس ۱ بر ۱۰۰۰۰۰ که هر کدام آن دارای ابعادسی دقیقه طول البلد و بیست دقیقه عرض البلد می باشد .
۴ - يك هزار نسخه چاپ سنگی (لیتوگرافی) هریکی از نقشه های توپوگرافی مربوط این منطقه مقیاس ۱ بر ۱۰۰۰۰۰ به پنج رنگ (یعنی يك هزارسیت نقشه های طبع شده رنگه) مختلف خطوط تفصیل با تمام نوشته ها ، و آبادیها برنگ سیاه هیدروگرافی (اشکال آب) برنگ آبی - راهها و سرکها برنگ سرخ - جنگلهاء سبز - منحیات برنگ نسواری .

فاصله ارتفاعی بین خطوط کنترول (منحیات) در اراضی عارضه دار و کوهستانی چهل متر و در همواری بیست متر بوده و هر نقشه يك ساحه به ابعادسی دقیقه طول البلد و بیست دقیقه عرض البلد را دربر میگیرد .
۵ - يك نسخه ۱ بر ۵۰۰۰۰ نقشه های ساحه مذکور در روی کاغذ شفاف برای يك رنگ که از نقشه های ۱ بر ۱۰۰۰۰۰ انلارچ «کلان» گردیده و هر کدام آن به ابعاد پانزده دقیقه طول البلد و ده دقیقه عرض البلد میباشد .

۶ - يك هزار سیت نقشه های چاپ سنگی بمقیاس ۱ بر ۲۵۰۰۰۰ به پنج رنگ مختلف عیناً مانند نقشه ۱ بر ۱۰۰۰۰۰ فوق الذکر مگر فاصله ارتفاعی منحیات (کنترول) در اراضی عارضه دار یکصد متر و در اراضی هموار پنجاه متر و ابعادی که درجه طول البلد در يك درجه عرض البلد .

۷ - نسخه های اساسی و اصلی چاپ مربوط نقشه ۱ بر ۱۰۰۰۰۰ و ۱ بر ۲۵۰۰۰۰ و نیگتهای جداگانه متعلق به هر رنگ مانند کنترول، هایدروگرافی، جنگل، راهها، آبادی و نام .

۸ - عكسهاییکه خاص برای شناخت و تشخیص نقاط مربوطه خطوط تراورس پولیگونوتری و دوازده نقطه رصد و حساب شده جیو دیزی اراضی در امتداد خطوط و نقاط مذکور برداشته شده بایک فهرست کوار دینیتها و ارتفاعات نقاط مذکور .

۹ - دو دوسیت موزائیکها شهرهای ساحه شمال به مقیاس ۱ بر ۵۰۰۰۰ که عبارت از هرات، میمنه قندوز، بغلان، خان آباد، تالقان، رستاق، فیض آباد، اشکاشم و قلعه پنج میباشد .

طور وسطی خطهای نقشه های ۱ بر ۱۰۰۰۰۰ در مناطق هموار و دامنه های کوه ۵۰، ۰، میلی متر و در مناطق کوهستانی و کوه های بسیار مرتفع ۰،۷۵ میلی متر و خط های وسطی ارتفاعی تقریباً پلس ماینس نصف فاصله منحنی (کنترول) و خط در طول عمومی تراورس در حدود ۱ بر ۷۰۰۰۰ و در نتایج شوران بیشتر از يك

بر هشتاد هزار نیست .
 به مقصد اینکه نقاط تراورس پولیگونومتری بادقت وصحت مطلوبه تعیین
 وحساب شده بتواند ، خطوط مذکور در وقت امتداد ورصد بانقاط استرونومی مربوط
 وقیمت های ازیمت واسترانومی لایلاس در طول آن وضع واز آن استفاده لازمه
 گردیده است .

در حال حاضر اکثر مواد فوق الذکر از قبیل عکسهای هوایی ، رهنما های
 فوتوگرافها به مقیاس ۱ بر ۲۵۰۰۰۰ و فوتو میپ های شهر ها و فوتو میپ های
 ۱ بر ۱۰۰۰۰۰ و ۱ بر ۵۰۰۰۰۰ و نقشه های توپوگرافی اکثر نقاط ساحه مذکور

بوزارت معادن و صنایع مواصلت نموده است .

ختم

بناغلی انجنیر عبدالصمد سلیم سرور جیالوجی و آمریاسیت صنایع
 وزارت معادن و صنایع بانباغلی انجنیر ترورگر نماینده جمهوریت اتحادی آلمان بعد
 از امضای قرارداد های قبلی پروژه ساختمانی برق هاهیر .

(۱۲-۲۰ دلو ۱۳۴۲)

بناغلی انجنیر عبدالصمد سلیم سرور جیالوجی و آمریاسیت صنایع
 وزارت معادن و صنایع بانباغلی انجنیر ترورگر نماینده جمهوریت اتحادی آلمان بعد
 از امضای قرارداد های قبلی پروژه ساختمانی برق هاهیر .

دهیواد مهمی پښینی

د ۱۳۴۲ د سنبلې ۱ - د گران هیواد دخپلواکي (۴۵) کالیزه دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په قیمتدازو ارشاداتو سره چه د کابل رادیو په واسطه په ټول هیواد کښې خپاره شول پراستل شو - اودهیواد ټولو وگړو دغه نیکمرغه ورځ په ډېره خوشحالی سره ومانځله .

ددوستو هیوادو دهنرمندانو نمایشدمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت اوعلیا حضرتی معظمی ملکی په حضور دشیپې په (A) بجو په کابل ننداری کښې پراستل شو .

د سنبلې ۲ - گران ټولواک همایونی اعلیحضرت دهیواد د خپلواکي دبیرته لاس ته را وستلو دپنځه څلویښتم جشن نندارتون پراست اووی کوت دگران هیواد دخپلواکي دبیرته اخستلو دپنځه څلویښتمی کالیزې په مناسبت ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم په کابل رادیو کښې وینا وکړه دمعارف دمحصلینو اومحصلاتو رسم گذشت دغرمې نه وروسته دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت اوعلیا حضرتی معظمی ملکی په حضور په غازی سندیوم کښې اجرا شول .

د سنبلې ۳ - په آسونه باندي دنیزی وهلولوبه دغزنی دکره باغ او کتوازد تیمونوترمنځ معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په حضور په حضورې چمن کښې وشوه دوپنجاهه مدالونه چه دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه ځینو منصبدارانو ته منظور شوی و دښنگرهار دولایت دعسکری قوماندانی دمنصبدارانو دترفیغ له کارتونو سره دوی ته وویشل شول .

د سنبلې ۴ - دفرانسی او افغانستان ترمنځ ددوستی دپینگیډو اودعلائقو د پراختیا دپاره دفرانسی په ملی اسامبله کښې دفرانسی اوافغانستان ددوستی یو گروپ تشکیل شوی دی ، په دغه هیئت کښې (۳۲) تنه د فرانسی د پارلمان نمایندگان شامل دی .

د سنبلې ۵ - دوپتیا او رشتین هغه مدالونه چه دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه دمزار شریف دعسکری او هوایی قوماندانی دیو شمیر منصبدارانو له پاره منظور شوی و دنائب الحکومه له خوا دوی ته وسپارل شول .

د سنبلې ۶ - دکانو اوصنایعو دوزارت هیأت چه دایران دصناعتی اومعدنی بانک په بلنه له کار کوونکو سره دخبرو دپاره تهران ته تللی و دبیرته کابل ته راغی .

د سنبلې ۷ - په پایتخت کښې دوطن د خپلواکي د بیرته اخستلو د جشن دپنځه څلویښتمی کالیزې نمانځنه پای ته ورسیده .

د سنبلې ۸ - دافغانی سری میاشتی د ټولنی عالی رئیس والا حضرت شهزاده احمد شاه دین المللی سره صلیب دسلمی کالیزی په مناسبت په کابل رادیو کښې وینا وکړه .

د سنبلې ۹ - د پښتونستان ورځ په ټول آزاد پښتونستان او دافغانستان په پای تخت او ولایاتو کښې په لویو مراسمو سره تجلیل شوه .

د سنبلې ۱۰ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت اوعلیا حضرت ه معظمه ملکه دامریکا د جمهور رئیس جلا لتآب جان کیندی په بلنه دورځی په دوجو هغه هیواد ته روان شول ، اعلیحضرتین به په دغه رسمی مسافرت کښې چه د سنبلې له دولسمی نه ترڅلور ویشتمی پوری په هغه هیواد کښې دوام ولری ورجینیا ، واشنگتن ، دی ، سی ، فلوریدا ، نیویاک ، وایومنگ ، کالیفورنیا او اندیانا ایالتونه وگوری .

د سنبلې ۱۱ - دین المللی سره صلیب دتاسیس دسلمی کالیزی په مناسبت دمانام په ۷ بجو او دپرشو دقیقه دافغانی سری میاشتی دعالی ریاست له خوا دکابل په هوتل کښې یوه میلمستیا شوی وه چه په هغی لښې والا حضرت شهزاده احمد شاه دگران ټولواک وکیل دسلطنتی درنی کورنی محترمو غړو ، ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم ، دملی شوری رئیس ، دکابینې غړو ، په کابل کښې د کور دیپلو ماتیکو مشرانو گډون در لود .

د سنبلې ۱۲ - دورتیا مدالونه چه دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه دغزنی داعلی حکومت دامنې او ژاندرمی دقوماندانیو یوشمیر منصبدارانو ته منظور شوی وو برون دهغوی دترفیح له کارتونو سره دغزنی داعلی حکومت د کفیل ښاغلی روشن له خوا وسپارل شول .

دیو گوسلویا یو څلور کسین پارلمانی هیئت دیو گوسلویا دشوری دمعین په مشری دافغانستان د ملی شوری په بلنه کابل ته راغی .

د سنبلې ۱۳ - دافغانستان او شوروی اتحاد نمایندگانو په افغانستان کښې د یو اټومی ریاتور د جوړولو د فنی مرستی په باب یوه موافقه نامه لاس لیک کړه ، ددغی موافقه نامی له مخی به شوروی اتحاد د اټومی طاقت څخه د سولی په لاره کښې د استفادی په تخنیک اود ماهرانو په روزولو کښې لازمی آسانتیاوی برابری کړی .

د سنبلې ۱۴ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او معظمه ملکه د پنجشنبه په ورځی د سنبلې (۱۳) د ولیامز بورگ نه چه د ورجینیا په ایالت کښې دی واشنگتن ته ورسیدل .

معظم همایونی اعلیحضرت د سنبلې په (۱۳) په یوه مطبوعاتی مرکه کښې دامریکا د مطبوعاتو نمایندگانو ته وویل چه دهغه تود او دوستانه هرکلی څخه چه تر اوسه پوری په امریکا کښې زما د مسافرت په وخت کښې شوی دی خوشحاله یم .

د سنبلې ۱۵ - د بلژیک د پادشاه اعلیحضرت لهری بدوان دزیردنی د تلین په مناسبت د معظم همایونی اعلیحضرت د وکیل والا حضرت شهزاده احمدشاه

له خوا د نوموړي اعليحضرت په نامه بروكسل ته د مباركي ټلگرام مخابره شوي دي .

همدا راز دبلغاربي دولسي جمهوريت د ملي جشن په مناسبت د شاهانه ذات دوكيل والا حضرت شهزاده احمدشاه له خوا دهغه هيواد د جمهور رئيس په نامه صوفيي ته د مباركي ټلگرام مخابره شوي دي .

د سنبلې ۱۶ - د يوگوسلاويا د پارلماني هيات په وياړ د ملي شوري د رئيس ښاغلي دكتور عبدالظاهر له خوا پرون شپه په شپوژمي كافي كښې د شپي كښي ناستلو ميلمستيا شوي وه .

د سنبلې ۱۷ - معظم ټولواك همايوني اعليحضرت او عليا حضرتي معظمي ملكي د جمعي دورځي په ماښام (دسنبلې په ۱۴) په هغه ميلمستيا كښې گډون وكړ چه د امريكا د خارجه وزير شاغلي دين رسك او دده ميرمنې له خواشوي و معظم ټولواك همايوني اعليحضرت د شاهانه ارشاداتو په ترڅ كښې وفرمايل . :

له آزادي سره عشق او له انساني كرامت څخه احترام چه د افغانستان او امريكا دخلكو گډ احساس دي . ددواړو هيوادو تر منځ د دوستي تينگ اساس دي .

د سنبلې ۱۸ - دملي شوري دتاسيس ۳۳ كاليزو لمانځل شوه . دسهار په نسبو - بچو د ملي شوري د مجلس د يوولسمي دوري ټول نمايندگان د سلامخاني ماڼۍ ته راغونديدل او له هغه ځاي نه د ملي شوري د رئيس ښاغلي دكتور عبدالظاهر په ملگرتيا د ملي شوري د موسس اعليحضرت شهيد سعيد محمدنادرشاه غازي رحمتالله عليه مزارته لاړل . دغه مراسم د قرآن كريم د خو آيتونو په تلاوت پرانستل شول او ورسته له هغه د ملي شوري ښاغلي رئيس ددغي ورځي په مناسبت وينا وكړه او دگلو گيدي ئي دملي شوري د موسس په مزار كښيښودله .

د سنبلې ۱۹ - د افغانستان د شاهي حكومت او دولسي چين د جمهوريت ترمنځ د تادياتو او مالونو د مبادلي د هغي موافقتنامي د نوي كولو دپاره چه د ۱۹۶۰ كال د اگست په مياشت كي لاسليك شوي وه او دااعتبار موده ئي پاي ته رسيدلي ده د افغاني هيات او د ولسي چين د جمهوريت د هيات ترمنځ خبري شروع شوي .

د سنبلې ۲۰ - معظم ټولواك همايوني اعليحضرت او عليا حضرتي معظمي ملكي د چارشنبې په ورځ (دسنبلې ۱۹) هغه ميز چه د افغانستان د قيمتي تيريو نه جوړ شوي او د هغه په مخ باندي د ملگرو ملتو نشان له سپيني تيزي نه او د لاجوردو په منځ كښې جوړ شوي دي د ملگرو ملتو سرمنشي ښاغلي تانت ته د سوغات په ډول وركي .

د سنبلې ۲۱ - د موزيمو نو او د لر غونو آثار رو د ساتني د لوي مديرست او د جاپان د كيتو د پوهنتون د هيات تر منځ گډ موافقه ليك د پوهني د وزارت په كلوپ كښې لاسليك شو . ددغه موافقه ليك له مخي به دجاپان

د کیتو د پوهنتون هیات د کابل موزیم د غړیو په همکاری د افغانستان په ځینو ځایو په تیره بیا جلال آباد او قندز کښې د پوهنی وزارت له موافقی سره سم کیندنی وکړی .

د سنبلې ۲۲ - ښاغلی دکتور عبدالرحیم د روغتیا د وزارت کفیل د روغتیا د چارو او د ملاریا د مجادلی د فعالیت د کتلو له پاره پروډ د قطن ولایت ته روان شو .

ښاغلی یان مچ د چکوسلواکیا لوی سفیر چه په افغانستان کی یی دماموریت دوره پای ته رسیدلی ده دسهار په نېه نیمو بجو د صدارت عظمی په ماڼۍ کښې د ښاغلی داکتور محمد یوسف صدراعظم سره د خدای پامانی کتنه وکړه .

د سنبلې ۲۳ - د مکزیک د متحدو ایالاتو د هلی اختر په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت دوکیل والا حضرت شهزاده احمدشاه له خوا د هغه هیواد جمهور رئیس جلالتماب اودلفولویس ماتیوس په عنوان مکسیکو ته د مبارکی ټلگرام مخابره شو .

د افغانستان او د شوروی اتحاد تر منځ په ۱۹۶۳ کال کښې د اجناسو د د متقابلو تحویلولو د اجراآتو د جریان درسیدلو نتیجو پروتوکول د سهار په اته نیمو بجو د دوکتور محمد اکبر عمر د تجارت د وزارت د تجارتي رئیس او د شوروی اتحاد سفارت د تجارتي مستشار له خوا لاسلیک شو .

د سنبلې ۲۴ - د رشتین او زیرو مدالونه چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د هرات د ولایت دژندارم او امنیې د قوماندانی د ځینو منصبدارانو دپاره منظور شوی و دهغوی د ترفیح له کارتونو سره د سنبلې په ۲۱ ورځ د ښاغلی حکیمی د نائب الحکومه کفیل له خوا دوی ته وسپارل شول .

د سنبلې ۲۵ - د والا حضرت شهزاده احمدشاه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت دوکیل له خوا د الجزایر د لومړی جمهور رئیس په حیث د جلالتماب بن بلا د انتخاب په مناسبت دهغه جلالتماب په عنوان الجزیری ته د مبارکی ټلگرام مخابره شوی دی .

د سنبلې ۲۶ - د شوروی جمهوریتو د اتحاد د حکومت په بلنه یو هیأت د ښاغلی دکتور سلطان احمد پوپل دکانو او صنایعو دوزارت د معین په ریاست د شوروی اتحاد د ځینو پروژو د کتلو له پاره پروډ د غرمی نه پخوا هغه هیواد ته لار .

دورتیامدالونه چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د قطن د ولایت د امنیه او ژاندارم د قوماندانیو د یو شمیر منصبدارانو له پاره منظور شوی پروډ د تورن جنرال عبدالکریم سراج نائب الحکومه له خوا دوی ته وسپارل شول .

د سنبلې ۲۷ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او علیا حضرتی معظمی ملکی الوتکه د مانیام په اوجو د کندهار بین المللی هوایی میدان ته د امریکا د رسمی مسافرت نه وروسته په خیره سره را ورسیدله . په هوایی میدان

کي د شهرياري ذات او عليا حضرتي معظمي ملکي د هرکلي دواحضراتو شهزاده شاه محمود شهزاده محمد داؤد پښتونيار شاغلي سردار عبدالولي دداخله وزير، لوي درسنيز د کندهار نائبالحکومه ، د هرات نائبالحکومه د گرشک اعلي حاکم او د هلمند دناوي د رئيس ، د ملکي هوايي رئيس او د کندهار ښاروال له خوا وشو .

د سنبلې ۲۸ - دمعظم ټولواک همایوني اعليحضرت او عليا حضرتي معظمي ملکي الوتکه له غرمي نه پخوا په يوولس نيمو بجو د امريکا د رسمي مسافرت نه وروسته د کابل بين المللي هوايي ميدان ته را ورسیده والاحضرت شهزاده احمدشاه، والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت مارشال شاهولي خان غازي د کابل فاتح ، شاغلي دوکتور محمد يوسف صدر اعظم د ملي شورا رئيس د ملي دفاع وزير ، کابل ښاروال په کابل کښي د امريکا د لوي سفارت شارژدافير د شهرياري ذات او عليا حضرتي معظمي ملکي هرکلي وکړ . اعليحضرتين په ډېر گرمجوشي سره استقبال شول .

معظم ټولواک همایوني اعليحضرت او عليا حضرتي معظمه ملکه چه د امريکي متحدو ايالتونو نه وروسته بيرته پایتخت ته راستانه شول خپل وطن ته له بيرته راتگ نه يي خوشي وکړه او له هغو ډېرو تودو احساساتو اوزښت ډېرزيات صميمانه هرکلي څخه ئي رضایت وکړ چه په کندهار او کابل کښي د ټولو خلکو له خوا د شاهانه ذات او عليا حضرت معظمي ملکي وشو .

همایوني اعليحضرت وفرمايل چه ددغه دوست هيواد له جلالتمآب جمهور رئيس او نورو لويو کسانو سره له کښي او هغو خبرو څخه چه ددواړو هيوادو د مربوطو مسائلو په باره کښي وشوي خوشحاله يم .

د سنبلې ۲۹ - د شوروي اتحاد دطبي هيات د پوهنتون د روغتيا مؤسسي وکتلي او په افغانستان کي ئي د طب د علم سلامتي وستايه .

د سنبلې ۳۰ - ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدراعظم د مازيگر په پنځه نيمو بجو د انصاري واکپه څنگ کي دروغتيا دوزارت دسل بستره ايزي شفاخانه دوداني جوړولو کار وکوت .

د سنبلې ۳۱ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت د سهار په لس نيمو بجو د هيواد په شمالي برخو کښي دخو ورځو تيروولو له پاره د سالنگ په لار هغي خواته تشریف يووړ په دغه سفر کښي والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت شهزاده شاه محمود او والاحضرت شهزاده محمد داؤد پښتونيار د ملوکانه ذات سره ملگري دي .

د ميزان ۱ - د ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدراعظم له خوا د ملي شورا د انتخاباتو د اصولنامي د تعديل په غرض يو کمسيون ټاکل شوی دی ددغه کميسون رئيس عدليي وزير شاغلي سيد شمس الدين مجروح دی . ښاغلي دوکتور عبدالصمد حامد د پوهني د وزارت د ثانوي تدريساتو د رياست کفيل ، شاغلي محمد موسی شفيق د عدليي د وزارت د قوانينو د تدوين

د ریاست کفیل ، ښاغلی محمد قدیر تره کی ، ښاغلی محمد ابراهیم عقیفی
د نساجی د شرکت د نظار د هیأت رئیس او ښاغلی محمد عارف غوثی د
اقتصاد د پوهنځی استاد ددغه کمیسیون غړی دی .

د میزان ۲ - د منگلو د قوم یوشمیر مخورو د سهار په نهو بجو د ښاغلی دوکتور
محمد یوسف صدر اعظم سره د صدارت عظمی په ماڼۍ کی وکتل . ښاغلی
صدراعظم ددولت هغه انکشافی پلانونه بیان کړل چه دپسکتیا دولايت د
خلکو د اقتصادي حالت د ښه کولو دپاره جوړ شوی دی .

د میزان ۳ - ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم د سالنگ پروژی و کتله .
ښاغلی صدراعظم لمړی هغه گلری وکتلی چه دسالنگ د جنوبی تونل په
خوله کی د برف کوچ د مخنیوی دپاره جوړ شوی دی . ورپسی د تونل
کاروکوت او بیا د فرعی سرک د لیاری شمالی سالنگ ته لاړ او شمالی
خوا تونل یی وکوت .

د میزان ۴ - د بلغاریی د هنر مندانو یو هیأت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت
د زینیدنی په تلین کی د مطبوعاتو د وزارت په بلنه گډون کوی .

د میزان ۵ - د پلخمري ، سمنگان ، خلم ، مزارشريف ، آقچی او شبرغان د سرک
دسروی او پروژه دهغه تړون له مخی چه پخوا د فواید عامی د وزارت او
دشوروی تخنو اکسپورت د کمپنی تر منځ لاسلیک شوی و د میزان په (۳)
نیټه شروع شو .

د هند د پوهنی د علمی پلټنو او کلتوری چارو د وزیر ښاغلی پروفیسر
همایون کبیر د پوهنی د وزارت په بلنه د اتو ورځو د کتنی دپاره کابل ته
راورسید . او د ورځی په څلورنیمو بجو د اعلیحضرت شهید سعید مقبری
ته لاړ د گلو گیلپی ٹی پری کینوده

د میزان ۶ - د هند د پوهنی او د علمی پلټنو او کلتوری چارو وزیر ښاغلی دوکتور
پروفیسر همایون کبیر دورځی په څاورو بجو دصدا رت عظمی په ماڼۍ کی
له ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم سره وکتل .

د میزان ۷ - د همایونی معظم اعلیحضرت له خوا د چین دولسی جمهوریت د ملی
اختر په مناسبت د جمهور رئیس جلالتمآب لیو شاوچی په عنوان دمبارکی
ټیلگرام پیکنگ ته مخابره شوی دی .

همدا رنگه د همایونی اعلیحضرت له خوا د کودیلو د اختر په مناسبت د
اسپانیی د دولت درئیس جلالتمآب جنرال فرانسسکو فرانکو په عنوان
د مبارکی ټلگرام مخابره شوی دی .

د میزان ۸ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د مازیگر په پنځه نیمو بجو په خیره
سره شاهی ارگ ته را ورسیدلی . ملوکانه ذات د سنبلی په یو دیرشمه
ورځ د یوی لنډی مودی د تیرولو دپاره د هیواد شمالی خوانه تشریف
وړی و .

د میزان ۹ - د مرحوم سردار عنایت الله معین السلطنه جنازه د ماسپنبن په دوو بجو
د آریانا په الوتکه کښی کابل ته راورسیدله او وروسته بیا جلال آباد ته
یوړل شوه .

د میزان ۱۰ - د کوچنيانو ورځ له غرمي نه وروسته په غازي ستوديم کښې په خاصو مراسمو سره تجليل شوه . دميرمنو ټولني ، د کليودپراختيا د رياست . روزنتون ، مرستون ، وړکتونو ، د څارندوي شاگردانو او د دوستو هيوادو شوروي اتحاد ، امريکي هند، چکوسلواکيي ، د المان د اتحادي جمهوريت ، جاپان او ترکيي کوچنيانو نڅا ، سرودونه او ملي اتڼونه وښودل .

د میزان ۱۱ - د افغانستان د باجاشاهم دولت او د هند د جمهوريت د حکومت ترمنځ فرهنگي ټپون د سهار په اته نيمو بجو د کابل د پوهنتون په رياست کښې د پوهنې د وزير د صدارت عظمي د دوهم مرستيال ښاغلي دکتور علي احمد پوپل او د هند د پوهنې ، علمي پلټنو او فرهنگي چارو وزير ښاغلي دکتور پروفيسر همایون کبير تر منځ لاسليک شو .
د هند د پوهنې او د علمي او کلتوري پلټنو وزير دکتور پروفيسر همایون کبير د ماښام پر اووبجو د گلخاني په ماڼۍ کښې د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت حضورته ورغی .

د میزان ۱۲ - د ملگرو ملتو د ورځي د تجليل د ترتيباتو دپاره چه د عقرب په لمړي ورځ کېږي له غرمي نه وروسته د ملگرو ملتو د مهمانخاني په ودانۍ کې يومجلس شوی و چه په هغې کې د پوهنې دوزارت دمطبوعاتو د وزارت او کابل ښاروالي ځينو اراکينو او د کليو د پراختيا او د جريدو نمايندگانو گډون کړی ؤ .

د میزان ۱۳ - دشوروي اتحاد دبرښنادوزارت دمعين ښاغلي واسي ليوف په مشري يو هيئت کابل ته راغلی .

د میزان ۱۴ - ددوهمه او دريمه درجه مينه پال نښانونه چهدمعظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضورنه د کليو د پراختيا د رياست د اداري مرستيال ښاغلي محمد سرور غزنوي او فني مرستيال ښاغلي عبدالصمد بخشي له پاره منظور شوی و له غرمي نه وروسته په څلورو بجو په هغه مجلس کښې چه په همدې مناسبت جوړ شوی ؤ دوی ته وسپارل شول .

د میزان ۱۵ - د روغتيا وزارت فيصله کړې ده چه پس له دی د مرکز او ولاياتو په ټولو درملتونو کښې دواوی په يو نرخ و پورلی شي .
دروغتيا دوزارت دسل بستره ايزی شفاخاني د ضرورت وړ دچکوسلواکي د جمهوريت د دولت د طبي او تخنيکي متخصصانو او پرسونل د استخدام ټپون پرون د روغتيا دوزارت په سالون کې لاسليک شو .

د میزان ۱۶ - د دوو کلو له پاره د تاديانو او مالونو د تبادلې موافقه ليک او ۱۹۶۳ او ۱۹۶۴ کلو له پاره د مالونو د تبادلې پروتوکول د تجارت دوزارت د معين اوپه کابل کې دولسي چين دجمهوريت دلوی سفير ښاغلي هوتنگ له خوا د ورځي په پنځو بجو د تجارت د وزارت په سالون کې لاسليک

شو په دغه پروتوکول کې د افغانستان صادرات نسبت تیر کال نه په سلو کې شل زیات شوی دی.

د میزان ۱۷ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د مالیې د وزارت د درویشتو مامورینو له پاره نښانونه او مدالونه ورکړ شوی دی د مالیې دوزارت معین دورځی په څلور نیمو بجو ددغو نښانونو او مدالونو اعتبار لیکونه نوموړو مامورینو ته وسپارل او ددغه بریالیتوب مبارکې ټی ورکړه په پای کې یوه مامور دنورو په وکالت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له مهربانیو څخه چه د هیواد په صادقو او فعالو مامورینو ټی لری خوښی او تشکر وکړی .

د میزان ۱۹ - د شوروی جماهیرو د اتحاد د عالی شورا د رئیس هیأت صدر جلالتمآب لئونید بریژنیف دخپلو ورسره ملگرو دورځی په یو ولسو بجو د کابل هوایی بین المللی میدان ته ورسیدل او د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له خوا دوی ته هرکلی وویل شو .

د میزان ۲۰ - د سهار په یوولسو بجو د شوروی جماهیرو د اتحاد د عالی شوری د رئیس هیئت صدر جلالتمآب لئونید بریژنیف او معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د گلخانی په ماڼۍ کښې سره وکتل . په دی وخت کښې ددواړو مشرانو تر منځ د دواړو خواؤ د مربوطو مسئلو په تیره بیا د دواړو هیوادو د ښو روابطو د زیاتی پراختیا او ټینګوالی او گټورو همکاریو په باره کښې خبری وشوی .

د شوروی جماهیرو اتحاد د عالی شوری د رئیس هیأت د صدر جلالتمآب لیونید بریژنیف اودده دملگری په درناوی دشیپې په اتو بجو دصدراعظم ښاغلی دکتور محمد یوسف له خوا دکابل په هوتل کښې یوه لویه دشیپې کښیناستلو میلستیا شوی وه .

د میزان ۲۱ - د دوستو هیوادو ، ایران او بلغاریی د هغو هنرمندانو کانسرت چه د گران ټولواک د نیک مرغه زیریدنی د تلین په متاسبت په دی ورځو کښې کابل ته راغلی دی دشیپې په ۱۰ بجو او ۱۵ دقیقو د گران ټولواک او علیا حضرتی معظمی ملکی په حضور په کابل ننداری کی اجرا شو .

د میزان ۲۲ - د میزان (۲۲) چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د نیکمرغی زیریدنی د ورځی سره مصادفه وه والا حضرت مارشال شاه ولی خانغازی دکابل فاتح ، شاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم ، د ملی شوری رئیس د کابینې هیأت کابل ښاروال ، دشوری او اعیانو د مجلسونو غړی د جمعیت العلماءو او عدلیه تمیز اراکینو او عسکری لویو منصبدارانو د ډگرمن تر رتبی پوری او سترو ملکی مامورینو د مدیر تر رتبی پوری د سهار له

نډو بجو نه تر یوولسو بجو وړی همدغه راز د کور دیپلوماتیک رئیسانو دیولسو بجو نه تر دوولسو بجو پوری د دلکشاه ماڼۍ ته حاضر او دخپلی مبارکۍ مراتب ئی په مخصوص کتاب کښې ثبت کړل .

د میزان ۲۳ - د هیواد جریډو د وطن دنجات ورځی پر مناسبت سرمقالی او مضمونونه خپاره کړی دی او د وطن نجات ورکونکی اعلیحضرت شهید سعید محمد نارشاه غازي دعکسونو په چاپولو سره یې دهغه ستر افغان شخصیت خدمتونه وستایل .

د میزان ۲۴ - د شوروی جماهیرو د اتحاد د عالی شورا د رئیسنه هیأت صدر جلالتماب ل ، م ، ای ، بریژنیف له خپلو ملگرو سره له غرمې نه وروسته په یوولسو بجو له پنځو ورځورسمی مسافرت نه وروسته مسکو ته روان شو .

د افغانستان د شمالی سیمو د طبیعی گاز د ایستلو او له هغو څخه دکښی اخیستلو د چارو په ترتیب کی له افغانستان سره د شوروی اتحاد د تخنیکي مرستو موافقه لیک د افغانستان د باجهمی حکومت او د سوسیالیستی شوروی جماهیرو د اتحاد د حکومت تر منځ لاسلیک شو .

د میزان ۲۵ - په ملگرو ملتو کښې د افغانی دایمی هیئت مستشار مختار وزیر ښاغلی دکتور عبدالحکیم طیبی دملگرو ملتو ددعومی ټولنی په عمومی غونډه کښې په ملگرو ملتو کی دخپن د نمایندگی په باره کښې د افغانستان موقف څرگند کړ او ویل چه په دغه باب کښې د افغانستان موقف دملگرو ملتو ددوفزسی دجهانبی پرئسیب په استادن دی او دولسی چین دحکومت نمایندنده دهغه هیواد یواځنی نمایندنده بیژنی .

د میزان ۲۶ - د افغانی او لایزانی هیأتو خبری دذواړو هیوادو تر منځ ددوهمی تجارتی موافقتنامی د لاسلیک کیدو په باره کی د میزان د ۲۱ نیتی څخه را ایسته د تجارت په وزارت کښې روانی دی .

د میزان ۲۷ - د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم په بیښهاد او معظم همایونی اعلیحضرت د حضور په منظوری د پلان د وزارت معین ښاغلی عبدالله یفتلی د پلان دوزارت د کفیل په حیث او د تجارت د وزارت معین ښاغلی محمد سرور عمر د تجارت د وزارت د کفیل په حیث مقرر شوی دی .

د بزکشی د فاینل لوبه چه پرون د بگرامیو په میدان کښې وشوه د میمنی تیم د پنځو په مقابل کی په اوو د شیرغان په تیم بریالی شو . د لوبی په پای کی معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د قهرمانی بیرغ د میمنی د تیم کپتان ته ورکړ . د بزکشی وروستی لوبه د بگرامیو په چمن کښې د غرمی نه وروسته په دريو بجو د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او علیاحضرتی معظمی ملکی په حضور وشوه .

په نوی دهلی کی د منگولیا د لوی سفیر ښاغلی تسیان دامبلر لگن پمان چه په عین زمان په کابل کی دهغه هیواد د لوی سفیر په چیف غوښتل شوی د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه منظور شوی دی .

دقرئیننی او غیر قرئیننی آفاتو او ناروغیو څخه د نیالانو د ساتنی په موضوع کی د شوروی اتحاد او افغانستان د کرهڼی د وزیر تودو د کرهڼی

د نمایندگانو نولسمه جرگه د گزهنی په وزارت کښې پای ته ورسیده .

د میزان ۲۸ - د مزاور شریف ، قطن ، میمنی ، او شېرغان د تیمونو چاپ اندازان او یو شمیر مخور او د بزکشی د آسونو خاوندان له غرمې نه پخوا د دلکشا په چمن کښې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته ورغلل او

شهریاری ذات د یادگار نښانونه د چاپ اندازانو په سینو باندې وځړول مخور او د آسونو خاوندان چه د بزکشی په لوبه کښې شامل و او او د تیمونو چاپ اندازان د دلکشا په چمن کښې د شاهانه ذات دراتلو په انتظار لیکه ولاړ و .

د میزان ۲۹ - د مطبوعاتو د قانون د مطالعی فزعی کمیټی د مطبوعاتو د قانون د پروژی د تسویدلو کار پرون پخپله دوه ویشتنه غونډه کی سرته ورساوه . دغی کمیټی خپل کار د جوزا په (۱۵) نیټه شروع کړی و ، پروژه اوس د مطبوعاتو د قانون د مطالعی کمیسیون ته دنور غور او کښې دپاره وړاندی کپړی .

د فزعی کمیټی غړی د مطبوعاتو د وزارت معین ښاغلی محمد خالد روښان د رئیس په حیث ، د ښودنی او روزنی د موسسی رئیس ښاغلی محمد رسول ترم کی د مرستیال په حیث ، د عدلیی د وزارت د قوانینو د تدوین مدیر ښاغلی موسی اشعری د منشی په حیث او د پوهنی ننداری رئیس ښاغلی عبدالرشید لطیفی د افغانستان رادیو نشراتی رئیس ښاغلی محمود حبیبی او د عدلیی د وزارت د تفتیش د ریاست مشاور ښاغلی محمد اکبر پامیر د غړو په حیث دغی کمیټی د خپلو خبرو او کتنو په وخت کښې د مطبوعاتو د قانون د مطالعی د کمیسیون د غړی ښاغلی میر غلام محمد غبار له نظریاتو نه هم استفاده کړی ده .

په پاکستان کښې د سودان د لوی سفیر اګریمان چه په عین زمان کښې په کابل کښې د مختار وزیر په حیث د افغانستان له پاچاهی دولت څخه غوښتل شوی و د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه صادر شوی دی . همدغه راز په نوی ډیلی کښې د تایلیند د لوی سفیر ښاغلی چن تی چار تیا کول اګریمان چه په عین زمان کښې په کابل کی د هغه هیواد د مختار وزیر په حیث د افغانستان له دولت نه غوښتل

شوی و د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه صلواو شوی دی . د ملگرو ملتو د مخصوص صندوق د سروی کانو د اداری آمر ښاغلی داگتر واترو ایسل او د ایکنی د مواصلاتو د اداری آمر ښاغلی احمد له دوپو تنو مشاورانو سره کابل ته راوړوسیدل دغه هیات وظیفه لری چه د افغانستان له حکومت سره د هزاره جاغو او غورتو لاری د کابل او هرات د سړک سروی په باره کښې خبری وکړی .

د مخابراتو د وزارت د تېلغوني سرويس د عصري کولو او د افغانستان دپاره د راډيو د دوو استوونکو دمنځگاډو د تاسيس په غرض د تخنيکي مرستو سمنونه په دې وختو کې په خزانکفورت کې لاسليک شول .
 د هيزان ۳۰ - د لاسي چين د جمهوريت دولتي شوري په خپله يوملو ديار لسه عمومي غونډه کې د چين او افغانستان تر منځ د سرمنشي تړون مسوده تصويب کړه .

د زېږنتون ديارلسه کاليزه د ورځې په شلورو بجو ددغې موسسې په ماڼۍ کې تجليل شوه .

د ملگرو ملتو د دوستانو ټولنه دورځې په شلورو بجو د مطبوعاتو د وزارت په کلوب کې پرايسته شوه . د ټولني موسسې غړو پر دغه غونډه کېښي داسامانځني سره سم په خپلو منځو کېښي هغلي شوريکي رئيس ښاغلي دکتور عبدالظاهر د رئيس په حيث ، ښاغلي سيد قاسم وينشيا او مېرمن صالحه فاروق اعتمادی د رئيس د مرستيالانو په حيث ښاغلي مبارز د منشي په حيث ښاغلي فهيمي د خزانه دار په حيث انتخاب کړل .

د ملگرو ملتو د موسسې د اتلسمې کاليزې په مناسبت د صدر اعظم او خارجه وزير ښاغلي محمد يوسف له خوا د هلنگرو ملتو د موسسې د سر منشي ښاغلي تانت په عنوان ښوونکي ته د مبارکي ټيلگرام مخابره شوي دي .

د عقرب ۱ - د هلنگرو ملتو د ورځې کاليزه په کابل او ټول افغانستان کې د ټولنو او کنفرانسونو په جوړولو او راز راز خپرونو سره تجليل او وتمانځله شوه ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم او خارجه وزير ددغې ورځې په مناسبت ويناو کړه .

د عقرب ۲ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت لخوا د ايران شاهنشاه اعليحضرت محمد رضا پهلوي د زېږيدني د کاليزې په مناسبت دمتابلي شوي اعليحضرت په عنوان تهران ته د مبارکي ټيلگرام مخابره شوي دي .

د عقرب ۳ - د معلم ورځ د پوهنې د وزير اود صدارت عظمي د هوم مرستيال ښاغلي دکتور علي احمد پوپل په واسطه معظم ټولواک همایوني اعليحضرت د پيغام له لوستلو د ورځې په لسو بجو په کابل سينما کې پرانستل شوه لمړي د پوهنې د وزارت د ابتدایي تدریساتو رئيس ښاغلي مایل د مجلس د رئيس په حيث د محفل پروگرام بيان کړ او وروسته تر هغه د پوهنې وزير د معارف ، پوهنې او هنر نښانونه چه د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور څخه د پوهنځيو د يوسلوؤ شلوؤ استاذانو ، معلمينو ، معلماتو او د معارف د منسوبينو دپاره منظور شوي وو هغوی ته وسپارل .

ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم په هغه ټولنه کې چه ورځې په دوو بجو او پنځه لسو دقيقو د کابل په سينما کې د معلم د ورځې په مناسبت د پوهنتون د رياست له خوا شوي وه گډون وکړ او د نظمې درجه

د ترفیح کارکوونه یې د کابل پوهنتون پوښتو یو پنځوس تنو استادانو ته ورکړل. د هیواد د پوهنځیو نمایندگان او استادان د مرکز او ولایتونو د ښوونځیو د معلمینو او معلماتو نمایندگان د شپې په اوو بجو د گلخانی په ماڼۍ کې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او اعلیحضرتی معظمی ملکی په حضور بارلیک شول.

د عقرب ۴ - هغه رښتین مدالونه چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضوره د پکتیا د ولایت د ښوونځیو د ښوونکو له پاره صادر شوی و، پرون د پکتیا د ولایت د نائب الحکومه عسکری قوماندان ډگر جنرال فیض محمد د خولا دوی ته وسپارول شول.

د عقرب ۵ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د پکتیا د ولایت د عمراني چارو د دکتور په غرض د سهار په نهو بجو گردیز ته تشریف یووړ. د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور د ترکیبې د جمهوریت د ملی اختر په مناسبت د هغه هیواد د جمهور رئیس جلال تائب اقبال د کورسل په عنوان انقري ته د مبارکي ټلگرام مخابره شوی دی. د پلان پخوانی وزیر ښاغلی عبدالحي عزيز چه له خو مودی نه را ایسته د پاریمتخ په یوه شفاخانه کې تر علاج لاندی وې به دی ورځو کې د زړه د عارضی په اثر په هغه شفاخانه کې وفات شوی دی.

د عقرب ۶ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت پرون په یوولسو بجو له ختلو ښتو د قیقو د تیری له کوشل نه تیر شول. د تیری په کوشل کې د پکتیا د نائب الحکومه د قوم مشرانو او عسکری مشرو منصبدارانو او د دایرو رئیسانو د خپل گران پاچه هرکلی وکړ او ښه ښاغلی ئې ووايه وووښه همایونی اعلیحضرت د گردیز خواته تشریف یووړ. شهربازی موکب د ورځی په دوولسو بجو او شلو دقیقو گردیز ته ورسید.

د عقرب ۷ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت پرون د سهار په اتو بجو د گردیز نه ارگون ته تشریف یووړ. شهربازی موکب په نهو بجو او شلو دقیقو د زوملی ته ورسیده او په هغه ځای کې د خلکو د هامورینو او د ټوټو په ښه ښاغلیانو له خوا د ښاهانه ذات هرکلی وشو. شهربازی ذات وروسته د زوملی د نوي ښار نقشه وکتله. معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په لسو بجو تر سروزه ته تشریف یووړ او په هغه میلستیا کې کېون وفرمایه چه د خلکو له خوا شوی وښه ښاهانه ذات په دایرو د دیو بجو او گون خواته روان شول او په څلور نیمو بجو هغه ځای ته ورسید. لاسو په گرم جوشی سره استقبال شول.

د افغانستان رادیو دولس گسیزه هیئت د ایران د رادیو تلویزیون په بلنه د ایران د والا حضرت ولیعهد د زېږیدنی په کالیز کې د گبون له پاره د پرون د ورځی په یوولسو بجو هغه هیواد ته روان شو. د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدیق اعظم د پلان د پخوانی وزیر مرحوم عبدالحي عزيز وفات د مملکت له پاره یوه لویه ضایعه وبلله.

د عقرب ۸ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت پرون کله چه د ارگون د عمراني چارو له کنلو وروسته د خوست خواته وخوځيد نو ئي په لاري کښي هرځای د گټور خلکو له خوا تود هرکلي وشو . شهرپاري ذات د خپلوانو هغه خدمتونه او سرښندنې يادي کړي چه ئي د وطن د خپلواکي او نجات په لاره کي کړي دي .

د عقرب ۹ - د پلان د پخواني وزير مرحوم عبدالحي عزيز جنازه وړمه ورځ د ورځي په دولسو بجو او د يرشو دقيقو په الوتکه کي له پاریس نه کابل ته راپورل شوه او پرون د جتازي د تمانځنه وروسته د حضرت تميم انصار (رض) په خوا کښي دهغه دپلارني اديزه کښي خښ شو .

ښاغلي دکتور محمد يوسف صير اعظم د هغه مرحوم د خدمتو په درناوي د گلو گيډي په مزار کښود او د هغه مرحوم ښه شخصيت ئي ياد کړ او د هغه روح ته ئي دعا وکړه .

معظم ټولواک اعليحضرت د بکيا د مړنيو خلکو هغه خدمتونه وستايل چه ئي د خپلواکي په لاره کښي کړي .

شهر پاري ذات د خپلو گټورو ارشادانو په ترڅ کښي پکتيا وال خپلو پوښنيو او راتلونکو مسؤليتونه ملتفت کړل گران ټولواک په يعقوبيو او دڅاڅي ميدان په ځينو نورو برخو کښي گټو خلکو ته گټوري لارښودني وکړي شاهانه ذات خله هر څيري ته ورسييد د تودو هرکليو سره مخامخ کيدل .

د عقرب ۱۰ - گران ټولو اک دهميو او تر يځي د ميلو بيلو برخو دکنلو په برخ کښي گټو خلکو ته د حکومت دگټورو تصميمونو په برخه کښي شاهانه ارشادات وفرمايل .

د ملي شوري د لسيمي دورتي آخري غونډه د سهار په لسو بجو په داسي حال کښي چه د ملت ټول نمايندگان حاضر وو د ښاغلي دکتور عبدالظاهر په مشرۍ وشوه . دملي شورا ددارالانشاء لمړي منشي ښاغلي شيدا د ملي شورا د يوولسمي دورې ددري کلنو اجرااتو لندريوت مجلس ته واوراوه . دشوروي يوولسمي دورې اودهغي دتدقيق اووه گونو کميسيونو اووه سوه پنځه اتيا غونډي کړي او دوه اتيا عمومي غونډو په ضمن کښي پوستلو شپاړس فقرې چه دهغو د موادو ټول شمير د يو زرو پنځوسو پنځو مادونه رسيري تصويب شوي دي . په آخر کي د ملي شوري رئيس نمايندگانو ته وينا وکړه .

د افغانستان او ايران تر منځ د بي سيم او سيمدار ټيلگراف موافقت ليک د خارجه چارو په وزارت کښي لاسليک شو . موافقت ليک د افغانستان لخوا د مخابراتو د وزارت کښل ښاغلي انجينر مسعود ايران لخوا په کابل کي د هغه هيوادو د لوي سفير ښاغلي ذوالفقاري لاسليک کړ .

د عقرب ۱۱ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت د منگلو له تودو هرکليو سره مخامخ شول او په هري برخي کښي به ئي له خلکو سره شاهانه لطف او مهرباني

کوله شاهانه ذات د گڼو ځنگلو د ساتنې په برخه کېښې خلکوته سود من سپارښتونه و فرمایل .

د ملي شورې رئیس او وکیلان د غرمې نه پخوا په ۱۱ نيمو بجو د دلکشا په چمن کېښې د والا حضرت شهزاده احمد شاه په حضور باریاب شول والا حضرت د ملي شورا د یوولسمې دورې د یادگار نیناغونه د رئیس او نورو وکیلانو په سینو باندې و خړول .

د عقرب ۱۲ - معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت د پتان د تانې له کتنونه وروسته نن د څاڅیو خواته تشریف یووړ . د څاڅیو په پیلوبیلو سیمو کېښې دگران ټولواک تود هرکلی وشو . همایوني ذات په شپږو بجو او دیرشو دقیقو د شهیدانو له ځنگل نه ستون شو . او په علي خیلو کې دشپې له خوا تشریف لول .

د عقرب ۱۳ - معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت د سهار په لسو بجو له شاهانه استوگنځي نه د پیواړ د کوتلې خواته تشریف یووړ . گران ټولواک د پیواړ د تاریخي سیمې او د څاڅیو د نورو تاریخي سیمو له کتلو نه وروسته درې خولې نومی ځای ته تشریف یووړ او په شپې کېښې هلته استراحت در لود . ښاغلي دکتور محمد یوسف صدراعظم د غرمې نه وروسته د ملي شورا د یوولسمې دورې د ځینو وکیلانو سره د خدای پاماني کتنه وکړه .

د افغاني ورزښکارانو یو هیأت د گنیفو په لویو کېښې د گڼون له پاره چه د نوامبر په اومه نیټه په جاگارتا کېښې کېږي نن نن اندونیزیا ته روان شو .
د عقرب ۱۴ - معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت چه د عقرب په پنځمه ورځ د پکتیا ولایت د عمراني ، عرفاني او زراعتي چارو د کتلو دپاره هغې خواته تشریف وړی د غرمې نه وروسته په خیره سره ارگ ته بیوته تشریف راوړ . د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت او ښاغلي دکتور محمد یوسف صدر اعظم له خوا د اکتوبر د انقلاب د جشن د شپږ څلویښتمې کالیزی په مناسبت د سو سیالیستی شوروی جما هیرو د اتحاد د عالي شورا د رئیس هیأت د صدر جلالتمآب لیونید برژنیف او د هغه هیواد صدراعظم جلالتمآب خروسچف په عنوان مسکو ته د مبارکي ټیلگرام مخابره شوی دی د ننگرهار د کانال د اوبو لگولو د پروژې د بند پرچاوي ټول د فوایدعامی د وزارت د کفیل برید جنرال محمد عظیم له خوا پرانستل شو . او د کابل دسینه اوبه پکښې جاری شوی .

د عقرب ۱۵ - د پوهنې هغه مدالونه چه پخوا د شاهانه ذات له حضور نه منظور شوی دی د دولتي مطابع د ریاست د آرت د څانگې مدیر ښاغلي عزیزالدین وکیلي فوفلزی او د پوهنې د وزارت د پلټنې رئیس ښاغلي غلام حسن مجددي ته د پوهنې د وزیر د صدارت عظمي د دوهم مرستیال ښاغلي دکتور علي احمد پوپل له خوا ورکړی شول .

د عقرب ۱۶ - د پوهنې دوزارت او د پوهنتون د ریاست اراکین ، څارنډوی ، د پوهنځیو رئیسانو ، پروفیسران ، استاذان ، واکتران ، محصلین او د

لیسو او لیلیو شاگردان او د میرمنو د تولیې منسوبین د اعلیحضرت شهید سعید مزار ته ورغلل او د قرآن پاک له ختم نه وروسته او د هغه سترپاچا او د افغانستان له خپلواکي د معرکې او نجات ورکولو د قهرمان روح ته یې دعا وکړه او د گلو کینې یې د هغه ستر میړه په مزار کېښودې . د هیواد ورځپاڼو او جريدو د اعلیحضرت شهید سعید د شهادت د کالیزې او د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت د تسخت کېښناستلو په مناسبت مخصوصې سر مقالې او مضامین خپاره کړي او د شمېریاري ذات او اعلیحضرت شهید عکسونه یې چاپ کړي .

د ښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم له خوا د انونیزیا د کابینې د لومړي وزير ښاغلي دکتور جوواندا کارناویجا یا د مړینې په مناسبت د انونیزیا د جمهور رئیس جلالتماب دکتور سوکارنو په عنوان جاگارتا ته د تعزیت ټیليگرام مخابره شوی دی .

د عقرب ۱۷ - د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت د پلان د پخواني وزير مرحوم عبدالحی عزیز کورته تشریف یووړ او د مملکت په بیلو بیلو څانگو کېښې د هغه مرحوم خدمتونه یې یاد کړل او د هغوی وروسته پاتې کسانو ته یې تسلیت ورکړ .

د ننگرهار د پوهنتون اساسي زړې د صدر اعظم ښاغلي دکتور محمد يوسف په واسطه ددغه پوهنتون د طب په پراختیا سره کېښودل شو .

د عقرب ۱۸ - د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت له خوا د سویدن د پاچا اعلیحضرت گوستاو ادولف د زېږیدني د کالیزې په مناسبت د ستایل شوی پاچا په عنوان ستکهلم ته د مبارکي ټیليگرام مخابره شوی دی . ښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم د ننگرهار د کسانال بیلې بیلې برخې وکتلې .

په نوی ډیلي کېښې د رومانیې د لوی سفیر ښاغلي اورل ازلینو اګریمان چه په عین حال کېښې د هغه هیواد د مختار وزیر او فوق العاده نماینده په حیث د نوموړي حکومت له خوا غوښتمل شوی ؤ د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت له حضور څخه منظور شوی دی .

د عقرب ۱۹ - د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت له خوا د سعودی عربستان د پاچا اعلیحضرت ملک سعود په تسخت کېښناستلو د کالیزې په مناسبت د ستایل شوی اعلیحضرت په عنوان ریاض ته د مبارکي ټیليگرام مخابره شوی دی . د بلغاریایي او یوگو سلاویي د مملکتو د ملي شوری گانو په بلنه د افغاني پارلماني پنځه کسيز هیئت د ملي شورا د رئیس ښاغلي دکتور عبدالظاهر په مشرۍ بلغاریې ته روان شو .

ښاغلي انجینر مسأ د کانو او صنایعو د وزارت او ښاغلي دکتور محمد حیدر د مخابراتو د وزارت د کفیل په حیث مقرر شو .

د عقرب ۲۰ - په کابل کېښې د عربي متحد جمهوریت لوی سفیر او فوق العاده نماینده ښاغلي صلاح الدین قنصوه خپل اعتماد لیک د دلکشا په ماڼۍ کېښې د

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته وړاندې کړ. له دغه هیواد سره د محادلی د عملی کولو او پلان جوړولو په باب د ښاغلی د هیواد په مشریت یوه مجلس جوړ شو.

د ښارگان په ژمنه کښې د افغانی سړی میاشتی د ټولنی له خوا د اووسو د پیلولو افغانیو معادل کالی، چوډی او سیکاره بیوزلو ته ویشل کېږی.

د عقرب ۲۱ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له خوا د اردن د پاچا اعلیحضرت ملک حسین د زینیدنی د کالیزی په مناسبت عمان ته د مبارکی ټیلهگرام مخابره شوی دی.

د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د کابو او صنایعو د وزارت له لخوا د مامورینو سره خدای پامانی وکړه.

د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د بولیسو اکاډمی وکتله. د کابل د وړیو او بدلو فابریکه چه د بنسټ پیره ئی پروډ د پیل چرخې په صنعتی سیمه کښې کښیښودل شو، یو کال وروسته به تولیداتو شروع وکړی.

د عقرب ۲۲ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د اخبار لیکونکو د ټولنی په غونده کښې گډون وفرمایه او له اخبار لیکونکو سره د مرکې په وخت کې د هیواد د مطبوعاتو له هغو صمیمانه همکاريو څخه چه د مملکت د اصلاحی او ارتقایی هراړخو نو د معرفي او ملاتړی له پاره ئی گړی ډی خوښی ورکړه او ددغو گټورو او مثبتو همکاريو د دوام هیله ئی وکړه.

د پاکستان د جمهوریت لوی سفیر ښاغلی جنرال محمد یوسف خپله اعتماد نامه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته د دلکشیا په مانی کښې وړاندې کړه.

د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له خوا په جاپان کښې د ډیرو د سکرو دیکان د نیښی او د ډوو اورگاډو د ټکر په نسبت چه به هغو کښې له شپږو منډیو سورو تنوو نه زیات مړشوی دی د جاپان د امپراطور اعلیحضرت هیروهیتو په عنوان توکیو ته د همدردی ټیلهگرام مخابره شوی دی.

د عقرب ۲۳ - د داخله وزارت کفیل ښاغلی دکتور عبدالقیوم د یوه هیأت په مشرۍ د افغانستان او د اولسی چین د جمهوریت تر منځ د پسر جندو تړون د لاسلیک او چین ته د دوستانه سفر له پاره پیکنگ ته لاړ.

د عقرب ۲۴ - د رایکافی د لویو لیارو او د جمل ونقل د فرعی کمیټی د چرگې شپږمه غونډه پروډ په نوی ډیلی کی پای ته ورسیده ددغو تصمیمونو په جمله کښې د پښتنياد هم شوی دی چه د افغانستان اولتران لویو لارو او د پاکستان د یوی برخی لویې لیاری په زیاتو پاملرنه وشي.

د عقرب ۲۵ - د کرهنی دوزارت د فنی مامورینو لومړی کنفرانس د ولایاتو د کرهنی د وزارت د کفیل ښاغلی دکتور کشاورز په وینا پروډ د کرهنی د وزارت

مختلما د لومړی د شپوړو نڅی د کتابچانی په سالون کښې پراښتلی شو. **د عقرب ۲۶** - د ملی شپوړی په یوه لسمه دوره کښې د کوهستان وکیل د کوهستان

خلکو ته ئې د گران ټولواک سلامونه ورسول او د دولت د انکشافی پلانو څخه ئې خبر کړل .

د عقرب ۲۷ - ښاغلی دکتور محمد يوسف صدراعظم د پروان داعلی حکومت مامورينو حاکمانو ، مخورو ، د پوهنې شاگردانو او د خلکو په مخ کښې د هغوی دخپلو سيمو دآبادی او سمسورولو دپاره کار اوفعاليت ته را وبلل .
والاحضرت شهبزاده احمد شاه دافغانی سسری میاشتی دټولنی عالی رئیس د سسری میاشتی د موسسی د لومړنیو مرستو د کابل ښارپه مختلفو برخو کښې دری ځایونه د ټولنی دلمړنیو مرستو دمرکزونو دودانیو دپاره وټاکل .
د عقرب ۲۸ - یو افغانی هیات دماهی پر دبرښنا او د شفاخانو او ښیلو د پروژو د کریدت په باره کښې د المان د اتحادی جمهوریت د کریدت انشتالت سپره د خبرو او د تړونو د لاسلیک له پاره فرانکفورت ته روان شو .

د عقرب ۲۹ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د لبنان د جمهوریت د ملی اختر په مناسبت د مبارکی ټیلیگرام ددغه هیواد د جمهور رئیس جلالتمآب فواد شهباب په عنوان بیروت ته مخابره شوی دی .
د ملالی د لیسې ورکتون او صحی مرکز د والاحضرتی شهبزادگی بلقیس له خوا په هغه لیسه کښې پرانستل شو .
د بشر د حقوقو د راتلونکو سمینار د اجنداؤ د کتلو له پاره یو کمیسیون وټاکل شو .

د عقرب ۳۰ - د افغانستان او د ولسی چین د جمهوریت ترمنځ سرحدی تړون په پیکنگ کی د افغانستان لخوا دداخله وزارت کفیل د افغانی هیئت رئیس ښاغلی دکتور عبدالقیوم او د ولسی چین د جمهوریت له خوا د هغه هیواد دخارجه چارو وزیر او دصدراعظم مرستیال ښاغلی چینیی لاسلیک کړ .
د سرده بند د اوبو تیرولو تونل د فوائد عامی د وزارت کفیل برید جنرال محمد عظیم له خوا پرانستل شو .

د قوس ۱ - د امریکی د متحده ایالاتو د فقید جمهور رئیس جلالتمآب جان کینیدی دوزل کیدو د خواښینی پېښی په مناسبت دتعزیت او همدردی ټیلیگرامو نه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت علیا حضرتی معظمی ملکی له حضوره د میرمن کینیدی په عنوان مخابره شوی دی .

همدا رنگه دښاغلی دکتور محمد يوسف صدر اعظم له خوا د امریکی دنوی جمهور رئیس جلالتمآب لیندن جانسن په عنوان د تعزیت ټیلیگرام مخابره شوی دی .

د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د جلالتمآب لیندن جانسن له خوا د امریکی د متحده ایالاتو د جمهوریت ریاست د وظیفی د اشغالولو په مناسبت یوپیام د نوموړی جلالتمآب په عنوان مخابری شویدی .

د قوس ۲ - دورځی په یوه نیمه یجه دافغانستان دحریده لیکونکو ټولنی درئیس ښاغلی مخچور په مشری غونډه کړی اودامریکا دجمهور رئیس جان کینیدی دوزل کیدو داسفناکی ټاجعی په نسبت ئې خپلی خواشیننی شکاره کړی .

د امریکې د فقیه جمهور رئیس جلالتمآب جان کنیدی په تعزیتی مجلس چه د امریکا په سفارت کی جوړ شوی و .
 ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم د افغانستان د راډیو د نویو استدیو گانو د وادنیو گار او ورپسې ئی د دولتی مطبعی د نوی ودانۍ د جوړولو کار وکوت .

د قوس ۳ - د کابل په دربار کښې د فنلند مختار وزیر ښاغلی یورمامو پرون خپل اعتماد لیک د دلکشا په ماڼۍ کښې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته وړاندې کړ .

د قوس ۴ - د هیواد د چاپ د صنعت د پیاوړی کیدو او مجهزولو په منظور د مطبوعاتو او پوهنې د وزارتو او د ایران د قرانکلن د موسسی تر منځ یو موافقت لیک لاسلیک شو .

د قوس ۵ - د صدارت عظمی په ماڼۍ کی د پکتیا د ولایت د راتلونکو انکشافی پلانو په باب کی د پوهنې د وزیر د صدارت عظمی د دوهم مرستیال ښاغلی دکتور علی احمد پوپل په مشری غونډه شوی وه . غونډی د کرهنې د وزارت د فوائد عامی د وزارت او د کلیو د انکشاف د پروژو په باب کی بحث وکړ او تصمیمونه ئی و نیول شول .

د قوس ۶ - د یوگو سلاویا د فدراتیف د سوسیالیستی جمهوریت د ملی جشن په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه دهغه هیواد د جمهور رئیس جلالتمآب مارشال تیتو په عنوان د مبارکی ټیلیگرام بلگرا دته مخابره شوی دی .

د افغانی پهلوانانو شپارلس کسيزو ملی تیم د اولمپیک درئیس ښاغلی سراج په مشری د شوروی اتحاد په بلنه د یو لړ دوستانه مسابقو دپاره هغه هیواد ته وخوځید .

د قوس ۷ - د تعزیت دهغه پیغام په مقابل کښې چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د امریکا د متحده ایالاتو د فقیه جمهور رئیس جان کنیدی د وژل کیدو د غمجنی پېښې په مناسبت دهغه هیواد دنوی جمهور رئیس جلالتمآب لیندن جانسن په عنوان واشنگتن ته مخابره شوی ؤ دهغه جلالتمآب له خوا د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په عنوان خوابیه پیغام را رسیدلی دی ښاغلی جانسن د افغانستان او امریکا کونښینونه دنسری دسولی او آزادی د تأمین په برخه کښې غوښتنی دی .

اعلیحضرت له حضور نه د امریکا د متحده ایالاتو د فقیه جمهور رئیس جان کنیدی د وژل کیدو د غمجن پېښې په مناسبت دهغه هیواد د نوی جمهور رئیس جلالتمآب لندن جانسن په عنوان واشنگتن ته مخابره شوی ؤ د هغو جلالتمآب له خوا د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په عنوان خوابیه پیغام را رسیدلی دی . ښاغلی جانسن د افغانستان او امریکا کونښینونه د نړی د سولی او آزادی د تأمین په برخه کښې غوښتنی دی .

د قوس ۸ - د پلان د وزارت کفیل ښاغلی یفتلی ، د فوائد عامی د وزارت کفیل برید جنرال محمد عظیم او د کوهنې د وزارت کفیل ښاغلی دکتور کشاورز

د ننگرهار د کانال چاري وکتلي .

د قوس ۹ - د هغې غوښتنې له مخې چه پخوا د افغانستان حکومت د هيواد دخوراکي ضرورياتو د برابرولو په غرض د سلو زرو تنو غنمو د لاس ته د راوړلو دپاره د امريکي د متحده ايالاتو حکومت څخه کړي وه د متحده ايالاتو حکومت موافقه کړي ده چه نوموړي سل زره تنه غنم د مرستې په ډول افغانستان ته صادر کړي .

د خوگياڼيو د نوي ښار د ودانيو د بنسټ ډبره کيښوده شوه . حکومت د نوي ودانيو د جوړولو له پاره پنځه سوه جريڼه ځمکي ورکړي دي .

د قوس ۱۰ - د وزيرانو په مجلس کې د پکتيا دولايت په انکشافی پروگرام باندې غور وشو او تصويب شو . دغه پروگرام د لنډي مودې له يوه لسم کلن پروگرام څخه او د وروسته کلونو دپاره د اوږدې مودې له يوه پروگرام څخه عبارت دی .

د قوس ۱۱ - د بين المللي لويو لارو جرگې چه په دی وختو کښې شوي وه تأييد کړه چه د ملگرو ملتو وجهي صندوق د کابل او هرات د سرک سروی د هزاره جاتو له ليارې نه به غاړه واخلي .

د دولتي انحصاراتو د رياست له پاره د موټرو او د موټرو د بيلو بيلو پرزو او تيرونو د راوړلو په غرض د دوومليونو ډالرو د پور تړون د ماليې د وزارت او په کابل کښې د امريکي د خارجي مرستو د ادارې تر منځ د هغه وزارت په سالون کې وشو .

د افغاني سړي مياشتي د ټولني غالي رئيس والا حضرت شهزاده احمد شاه دولتي مطبعې وکتله .

د قوس ۱۲ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له خوا د تایليند د ملي حشن په مناسبت دهغه هيواد د پاچا اعليحضرت بوهمی پول په عنوان د مبارکي ټيلگرام مخابره شوي دي .

ښاغلي جانسن د امريکا دلوی سفير په ذريعه د افغانستان د خلکو او حکومت د همدردی په مناسبت خپله خوشي او امتنان ښکاره کړ .

د قوس ۱۳ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت لخوا د فنلند د جمهوريت د ملي جشن په مناسبت د فنلند د جمهور رئيس په عنوان د مبارکي ټيلگرام مخابره شوي دي .

د قوس ۱۴ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په دولسو بجو د سالنگ د تونل خولې ته ورسيدل . د فوآند عامی وزير د کار د قواؤ عمومي قوماندان او د جنوبي او شمالي سالنگ د يونټونو د قوماندانانو د شوروی سر انجينر او متخصصينو اودگار د قواؤ افرادو له خوا د تونل په خوله کښې معظم ټولواک همایوني اعليحضرت ته ښه راغلي وويل شو . د شاهانه ذات موټر په دولس بجو او پنځه لسو دقيقو د لومړي ځل دپاره له جنوب نه شمال ته د سالنگ د اساسي تونل څخه تير شو .

د قوس ۱۵ - ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم په داسی حال کښې چه د صدارت معاونان او د گايڼي اکثر غړي ورسره و د سالنگ د تونل چه

دهغه کار به دی وختو کښې پای ته رسیدلی وکوت .
د قوس ۱۶ - د افغانستان له فضاڼه فضاڼه کراچی ته د شوروی اتحاد د ایر فلوت
 دالوتکو دالوتنو اودمسکو اوکراچی په ټک او راتک کی دافغانستان د
 ملکی هوایی میدانو خڅه د هغو استفاده د ملکی هوایی دریاست د مسؤلو
 مامورینو او د شوروی اتحاد د ملکی هواپازی د ریاست د مرستیال ترمنځ
 خبری وشوی .

د قوس ۱۷ - د صدارت عظمی مقام د پوهنې وزارت ته هدایت ورکړی دی چه د
 کوچیانو د کوچیانو د ښوونې او روزنې د پاره مخصوص پروگرام
 جوړ کړی .

د قوس ۱۸ - افغانستان په خاصو ټولنو او خپرونو سره د بشر د حقوقو د جهانی
 اعلامیې (۱۵) کال تحلیل کړی .

د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم له خوا د زنگبار د هیواد د آزادی
 په مناسبت د هغه هیواد د صدراعظم جلالتمآب شیخ محمد شعمتی په
 عنوان دهغه هیواد پایتخت ته مخابره شوی دی .
 د بشر د حقوقو دورځنی په مناسبت د ښاغلی دکتور محمد یوسف
 صدر اعظم له خوا یو پیغام خپور شو .

د قوس ۱۹ - پرون د ماښام په (۷) بجو د ځایو د قبایلو د مشرانو منورینو او
 سوداگرو جرگه چه په کابل کی اوسپیری د گلخانی په ماڼۍ کښې د
 معظم ټولواک هما یونی اعلیحضرت په حضور باریابه شوه .

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د غوری د سمننو فابریکی د دوهمی
 برخی د پرانیستلو او د کر کر د ډبرو د سکرو د کان د بریکیت جوړولو
 د فابریکی د بنسټ ایښودلو او دقطن د ولایت د نورو چارو د کتنې دپاره
 د سالنک واټ په لار د قطن د ولایت خوانه روان شول .

د افغانستان او د ولسی چین جمهوریت د دواړو هیوادو د هوایی اتصال
 په باره کی خپلی هیلې څرگندی کړی او په دغه زمینه کښې موافقی ته
 رسیدلی دی .

د قوس ۲۰ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د غوری د سمننو د فابریکی
 دوهمه برخه پرانستله او د کر کرو د بریکت جوړولو د فابریکی د بنسټ
 ډبره ئی کیښوده .

د راډیو د استونکو تخنیکي دستگاؤ د رالیږلو او درولو تړون د مطبوعاتو
 دوزارت دمعی او د زیمنس د کمپنی دنماینده له خوالاسلیک شو .

د قوس ۲۱ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د قطن د کرهنې د پروژو په
 باب له مربوطو ماهرانو او مامورینو سره له خبرو اترو وروسته د شیرخان
 بندر وکوت .

د قوس ۲۲ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د نالقاتو ، خان آباد او قندز
 خلک د دولت له انکشافی پلانو سره د کومک لپاره راوبلل .

د قوس ۲۳ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم چه تیره هفته د غوری د
 سمننو د فابریکی د دوهمی برخی د پرانیستلو او د قطن د ولایت او د

نالقانو د اعلى حكومت د چارو دپاره د يو شمير وزيرانو سره د هيواد شمالي برخو ته تللى و ددغو كارونو د سرته رسولو ته وروسته د سالنك له لياري كابل ته راغى .

د قوس ۲۴ - د افغانستان او شوروى اتحاد تر منځ په گډو سرحدو كښې دوترنرى د سارى ناروغيو په ضد د مجادلى مؤافقت ليك د كرهني په وزارت كې لاسليك شو .

د موافقى سره سم وروسته تردى به افغانستان او پاكستان ملكى الونكى د دواړو هيوادو له ځينى هوايي ډگرونه څخه استفاده وكړى .

د د قوس ۲۵ - د پوهنتون د رياست د پولى تخنيك د انستيتوت د جوړولو د پروژى تړون د پوهني د وزارت په سالون كښې د پولى تخنيك د موسسى رئيس ښاغلى دكتور عبدالعظيم ضيائى او په كابل كښې د شوروى اتحاد د لوى سفارت اقتصادى مستشار لاسليك كړ .

د ملي شورى د رئيس ښاغلى دكتور عبدالظاهر په مشرى ، د افغانستان يو پارلماني هيات چه دوى په نوى دهلى كښې دى پرون د هند له جمهور رئيس ښاغلى دكتور را دا گرښنان صدر اعظم ښاغلى نېرو او د دفاع له وزير ښاغلى چاوان سره وكتل .

د قوس ۲۶ - د افغانستان تجارت داطاقو لمرى سيمينار د هيوادو ولاياتو او د اعلى حكومتو د تجارت د اطاقو د رئيسانو په گډون د تجارت د اطاقو په سالون كښې د تجارت دوزارت د كفيل ښاغلى محمد سرور عمر له خوا د وينا په په ترڅ كښې پرانستل شو .

دتركىي حكومت دمرحوم اتاترك دمړينى د ۲۵ كاليزى دتودى نمانځنى په نسبت د افغانستان له حكومت او عرفانى موسسو څخه تشكر كړى دي .

د قوس ۲۷ - د صدارت عظمى د فرمان په اساس يوه جرگه گي ټاكلې شوى ده چه د صدارت عظمى د دوهم مرستيال د پوهني وزير ښاغلى دكتور علي احمد پوپل په مشرى د پوهني د قانون په لومړنى مسوده چه فرعى جرگه گي تر تدوين لاندې نيولى ده غور وكړى .

د قوس ۲۸ - د هغو دوستانه علايقو د مخى چه د افغانستان د پاچاهي حكومت او د فلپين د جمهوريت د حكومت تر منځ شته دى دواړو خواؤ ددغو علايقو د زياتى تقويى په هيله موافقه سره كړيده چه خپل سياسي روابط په غير مستقيم ډول د لويو سفيرانو په سويه ټينگ كړى .

د قوس ۲۹ - د مركز او ولاياتو د ښوونكو دژمى د كورسو نهمه تربيوى جرگه د پوهني د وزير د صدارت عظمى د دوهم مرستيال ښاغلى دكتور علي احمد پوپل پيغام د ابن سينا د كنفرانسو په تالار كښې پرانستل شوه .

د تجارت د وزارت د معين د كفيل ښاغلى دكتور نور علي په مشرى يو تجارتي هيات د ۱۹۶۴ كال دپاره د افغانستان او هند تر منځ د تجارتي تړون د خبرو او لاسليك په غرض نوى ډهلى ته لاړ .

د قوس ۳۰ - د پوهني هغو ښانيزو ته چه د معظم ټولواك همايونى اعلىحضرت د پوهني

د وزارت پلټونکو ښاغلی شریف الله او ښاغلی میر حبیب الله دپاره منظور شوی ؤ ، دوی ته وسپارل شول .

د جلدی ۱ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم د خاړه چاره د وزارت نوی ودانی چه کارونه یی د سرته رسیدو په حال کي دی وکتله همدا رنگه ښاغلی صدر اعظم د باغ بالا کوتي وکتله او مؤظفو مهندسینو ته لارښوونه وکړه چه ددغی تاریخی ودانی د ساتنی او ترمیم او په دی باره کښی چه له هغی خخه د پوی کافي رستوران په حیث د کار اخیستلو امکانات تر کتنی لاندی و نیول شی .

د جلدی ۲ - د تجارت د اتاقو سمینار چه د قوس په ننه ویشتمه شروع شوی ؤ پس له پنځو فونډو ته پای ته ورسید . د تجارت د اتاقو درئیسانو سمینار په هرگال کي یو ځل وشی .

د جلدی ۳ - پرون د منگلو د قبایلو د مشرانو او منورینو یوه جرگه چه په پایتخت کي اوسیری د گلخانی په ماڼی کښی د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضورته ورغلی وه . گران ټولواک د منگرو مشرانو او منورینو ته له نوی ژوند سره آشنایی توصیه وکړه .

د جلدی ۴ - د مینه پال نښانونه او د روغتیا مدالونه له هغو فرمانونو سره چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د روغتیا د وزارت د ملاریا د ریاست دیو دریش تنو نامورینو دپاره منظور شوی ؤ . هغو پنځلسو تنو چه په گابل کښی حاضر ؤ د روغتیا د وزارت د کفیل ښاغلی دوکتور عبدالرحیم له خوا ددغه وزارت په سالون کښی ورکړ شول .

د جلدی ۵ - د پوهنی د وزارت د کمبودو معلمینو د اړتیاوو دلیری کولو او د ابتدایی اجباری تعلیماتو د تعمیمولو د پاره تر ۱۳۴۶ کال پوری په نظر کښی لوی چه د انکشافی لندې مو دی دپلان سره سم د دوهم پتخه کلن پلان تر آخره پوری له دریونو تر څلورو پوری نوی دارالمعلمینونو تأسیس کړی . د مولینا جامی د زیریدنی (۵۵۰) گالیزه چه له راتلونکی کال سره برابر دی د مطبوعاتو د وزارت د هیواد ددغه علمی ، ادبی او عرفانی ستر شخصیت د نمانځنی او تجلیل په غرض د وطن د لیکوالو او عالمانو یو هیأت ټاکلی دی چه ددغه افغان ستر شاعر او عارف په احوال او آثار روکښی په یولي نویو تحقیقاتو او تتهباتو لاس پوری کړی . ددغه هیأت ریاست ښاغلی استاد خلیل الله خلیلی ته ورکړی شویدی .

د جلدی ۶ - د ژمی د مرستو د ژرویشلو له پاره تصمیم نیول چه ژر تر ژره د سری میاشتی او د کابل تجارت د اطلاق له خوا د ښار دبی وزلو ته ویشلی کښی د هغه مجلس موضوع وه چه د افغانی سری میاشتی د عالی رئیس والا حضرت شهزاده احمد شاه په مشری شوی ؤ .

د جلدی ۷ - د ننگرهار د کوچیانو مشرانو ته ددوی د زمانو د روزلو په باب د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم

په لرني د نائب الحکومه د کفيل عسکري قوماندان تورن جنرال خان محمد له خوا ابلاغ شوی .

د جدي ۸ - په کراچي کښې د فليين د لوی سفير ښاغلي يزويگوا اگريمان چه په عين حال کښې د کابل په دربار کښې دهغه هیواد د لوی سفير په حيث پخوا د افغانستان له پاچاهي دولت څخه غوښتل شوی ؤ د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه صادر شوی دی .

د جدي ۹ - هغه افغاني پهلوانان چه په شوروی اتحاد کښې ئې د پهلوانی په مسابقو کښې ښې نتیجې اخیستې وی د صدارت عظمی په هائي گي ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم ته وړ وپيژندل شوی دی .

د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د سوډان د خپلواکي د جشن په مناسبت د سوډان د جمهوریت د عمالي شوری د رئیس جلالتمآب جنرال ابراهيم عبود په عنوان خرطوم ته د مبارکي ټيلگرام مخابره شوی دی .

د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د دوستو دولسو د ضاهانو او رئیسانو په عنوان د نوی عيسوی کال په مناسبت د مبارکي ټيلگرام مخابره شوی دی .

همدغه ډول د ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم او خواجه وزیر له خوا د ځينو دوستو هیوادو د حکومتونو د رئیسانو او خواجه وزیرانو په عنوان د نوی عيسوی کال په مناسبت د مبارکي ټيلگرام مخابره شوی وی .

د جدي ۱۰ - د افغانستان دپاچاهي حکومت اودناروی شاهي حکومت دهغو دوستانه علايقو او متقابل احتوا د زیات ټينگیدو په غرض چه د دواړو هیوادو ترمنځ شته موافقه کړې ده چه خپل سیاسي مناسبات د لوی سفارت په سویه ټينگ کړی .

په ټول هیواد کښې د روغتیا د وزارت په تصمیم د دواگانو بیه یوه برابره شوه .

د جدي ۱۱ - د مطبو عاتو وزیر ښاغلي رښتیا د پوهني د شاگردانو د موسیقي د کورسونو د درسو جریان وکوت .

د جدي ۱۲ - هغه فرمائونه چه د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د افغاني سری میاشتی د ټولني د درویشتونو افتخاری غړو په عنوان صادر شوی ؤ یزون د میمنی د اعلی حاکم د کفيل ښاغلي هاشمي له خوا مستحقو کسانو ته وسپارل شول .

د جدي ۱۳ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د برما د خپلواکي د جشن په مناسبت د برما د دولت د رئیس جلالتمآب جنرال نیوپین په عنوان د تگونو ته د مبارکي ټيلگرام مخابره شوی دی .

په خوست کښې د کوچیانو د کوچیانو دروزنی لپاره گړندی گام مخ په وړاندې واخستل شو . د کوچیانو قومونو مشرانو د حکومت له دغه اقدام څخه خوښی وکړه او د هر ډول مرستی وعده ئې وکړه .

د جدی ۱۴ - د کابل د ښار د اوبو رسولود شبکی دوهمی پروژې کار د کابل ښاروال ښاغلی پوهاند محمد اصغر په وینا سره د شیرپور د جامع جومات ترڅنګ پرانستل شو .

د جدی ۱۵ - دورځی په نهو بجو ډنوی مرکزی پارک په نقشه کې د ننه د ودانیو د لټولو کار د کابل ښاروال پوهاند محمد اصغر له خوا شروع شو .

د جدی ۱۶ - د کرهنې وزارت دسرځي دمخنیو په غرض یوه پروژه دغڼمو د اصلاح په نامه طرحه کېږی ده چه د ۴۳ کال په شروع کښې به هغه تر تطبیق لاندی ونیسی . دغه پروژه د للمی او آوی غڼمو د اصلاح مراحل ، د اصلاح شوو غڼمو د زیاتیدلو ته د تخنیکي او د هغو دبرابرولو او ویشلو په مسئلو شامله ده .

د جدی ۱۷ - په کابل کښې د امریکا لوی سفیر ښاغلی جان ملتن ستيوز د صدرات عظمی په مانی کښې له صدر اعظم د خارجه چارو دوزیر ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم سره وکتل .

د جدی ۱۸ - د ټویو گرافي د ښوونځی د شیرمنی دوری فارغ التحصیلانو ته بری لیکونه ورکړی شول .

د جدی ۱۹ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د ننگرهار پوهنتون وکوت همایونی اعلیحضرت د درس د کلاسونو او شاگردانو دښی د اتاقونو د کتنو نه وروسته د پوهنتون د استادانو اداری هیئت او طلابو سره د مرکي په ترڅ کې په دغه ځای کښې د پوهنتون تاسیس له ډېرو ضروری او گټور وکارونو څخه وگڼل .

د جدی ۲۰ - په تهران کښې دسویس د دولت د لوی سفیر ښاغلی مکیسکونک اګریمان چه په عین زمان کښې په کابل کښې دهغه هیواد د لوی سفیر په حیث د سویس د اتحادیې د حکومت له خوا غوښتل شوی و د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه صادر شوی دی .

د جدی ۲۱ - مستحقینو ته د افغانی سری میاشتی د ژمی د مرستو ویشل د کابل د ښار د ۷-۸ ناحیې خلکو ته شروع شول .

د علومو د پوهنځی د مترولوژی خانگی خپل لومړی ټولگی فارغ التحصیلان ټولنی ته وړاندی کړل .

د جدی ۲۲ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د عربی دولت د مشرانو د جرگی د پرانستل کیدو په مناسبت ددغی تاریخی جرگی دکامیابی او د عربی ورونو د عالی مفاهمی په تأمین کښې د هغی د مؤثر کیدو د پاره شاهانه ذات دښو تمیناتو په باب یوپیغام د متحد عربی د جمهور رئیس جالتمآب جمال عبدالناصر په عنوان قاهری ته چه جرگه په کښې دائره کیري مخاږه شوی دی .

د جدی ۲۳ - د ترمڅکه لاندی اوبو د پلټنو تړون د اوبو او خاوری د سروی دمشر ښاغلی انجنیر میر محمد اکبر رضا او په کابل کښې دملگرو ملتونو د تخنیکي

مرستی د ادارې د آمر ښاغلي هیلنگ لخوا د پلان په وزارت کې لاسلیک شو.

دجدي ۲۴ - ديران عظيم الشان ختم د تراويح دلمانځه په ضمن کښې په شاهي ارگ کې سر له نن شپې شروع شو چه په هغه کې معظم ټولواک هما يونی اعلیحضرت ، گران شهزادگان دکاينی ځینې غړي او دجمیعت العلماء یو شمیر غړي کلون لری .

دجدي ۲۵ - دهغو ټولو مجلوبينو پخوانی شاقه خدمت چه دجاری کال دجدي ۲۳ نیټې نه پخواو دټاکل شوومقرر اتوسره سم دشاقه خدمت په جزامحکوم شوی دی شوی دی .

او دغه راز د احضار دقطي د غیر حاضرانو شاقه جزا چه دراتلونکي کال د حمل تر او له پوری حاضر او په خدمت کښې شاملیری د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه ښل شوی ده .

دجدي ۲۷ - دښاغلي دکتور محمد یو سف صدراعظم په صوابدید د روژي په مبارکه میاشت کښې د دائرو اوموسسو مامورینو او مستخدمینو حاضرې به دسپار له خوا د اتو بجو په ځای په (۹) بجو نه شروع او د ماسپښین تر دوو بجو پوری به دوام وکړی .

دجدي ۲۸ - دپوهنې دوزارت په صوابدید دشرعیه علومو دمدرسی نوم په ابو حنیفه مدرسه سره تبدیل شویدی .

دجدي ۲۹ - په مسکو کښې د افغاني لوی سفیر ښاغلي شاه عالمي او د شوروي اتحاد د خارجه چارو د وزارت د فرستيال تر منځ د (۱۹۶۳) کال د پروتوکول مصدقه سندونه یووبل ته ورکول .

د امریکي دسولي د خدمتکارونو د ټولني رئیس ښاغلي سرچنت شرایوژ چه په عین حال کښې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په عنوان د امریکي د جمهور رئیس ښاغلي جانسن پیغام له ځانه سره لری کابل ته راغی او دگران ټولواک حضور ته د ښاغلي جانسن مخصوص پیغام وړاندې کړی .

د دلو۱ - د ۱۹۶۳ او ۱۹۶۴ کال له پاره دميو او مالونو دمبادلي تجارتي پروتوکول د افغانستان او هند د جمهوریت تر منځ په نوی ډیلي کښې لاسلیک شو . دغه پروتوکول یو کال اعتبار لری .

د دلو۲ - د افغانستان او شوروي اتحاد تر منځ د کلتوري مبادلي پروگرام دجدي په (۳۰) ورځ په مسکو کې د مطبوعاتو د وزارت معین ښاغلي روهبان او د شوروي اتحاد د وزیرانو د شورا او د خارجه ملکو د کلتوري روابطو د کمیشی رئیس رومانو فسکی له خوا لاسلیک شو . د ارجی د دبستی له پاره د پختی د جین او پیرس د پوی حکملي فابریکی

داختلو تړون د سپین زر شرکت اود شور وی تخنو بروم اکسپورت د موسسی تر منځ د کانو او صنایعو په وزارت کښې لاسلیک شو .
د دلوی ۳ - د بدخشان د مشهوری شاعری (مخفی) د مړینی په نسبت معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د تسلیم او همدردی پیغام د هغی مرحومی د کورنی په عنوان صادر شوی دی .

د افغانستان او پاکستان تر منځ د هوائی خدمتو د پراختیا پروتو کول په کراچی کی لاسلیک شو . ددغه پروتوکول په موجب د پاکستان د بین المللی هوائی کمپنی الوتکی به له کراچی نه کابل ته او له دغه ځای نه مسکو ته او د کابل د لاری تهران او نورو برخو ته لاړ شی .

د دلوی ۴ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له خوا دهند د جمهوریت د جشن په مناسبت د هند د جمهور رئیس جلالتماب رادا کرشنان په عنوان نوی ډیلی ته د مبارکی ټیلگرام مخابره شوی دی .

د دلوی ۵ - د ښاغلی هایدیکی ساکی اگریمان چه په عین حال کښې د جاپان دلوی سفیر په حیث د افغانستان د حکومت نه غوښتل شوی و د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه صادر شوی دی .

د دلوی ۷ - د هغو نژدیو او دوستانه علایقوله مخی چه د افغانستان د پاچاهی دولت او د لبنان د جمهوریت ترمنځ شته دی دواړو خواو مؤافقه وکړه چه خپل سیاسی روابط د وزارت مختاری له سویی نه د لوی سفارت سویی ته لوړ بوزی .

د دلوی ۸ - دسلو زروتو غنمو مربوط تړون چه د امریکی له خوا له افغانستان سره مرسته کېری په وایننگتن کی لاسلیک شوی دی . دغه تړون د افغانستان لخوا د افغانستان لوی سفیر ښاغلی دکنور عبدالمجید او د امریکی له خوا د لری ختیز او د آسیا د جنوب ختیز دپاره دهغه هیواد د بین المللی مرستو د اداری مرستیال ښاغلی ویلیم ګار د لاسلیک کړی دی .

د دلوی ۹ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د شیرپور په جامع جومات کی د شاهی دارالتحریر د مشاور مرحوم سراج الدین سعید د فاتحی په مجلس کی گلپون وفرمایه .

د دلوی ۱۰ - د خارجه وزارت نطق د پښتونستان د ستر مشر خان عبدالغفار خان په خوشی کیدو باندی د تبصری په ترڅ کښې د پاکستان د حکومت دغه اقدام واقعینانه وباله او خوښی ئی ورباندی وکړه . د خارجه وزارت نطق هیله وکړه چه د پښتونستان نور مشران چه تراوسه پوری دپاکستان په محبسونو کښې پراته دی هم ژر توره خوشی شی .

د دلوی ۱۱ - د فوایدعامی د وزارت په پیشنهاد او د وزیرانو د عالی مجلس په تصویب او د شاهانه ذات له حضور په منظوری د کورونو جوړولو فابریکی د کار اچولو دپاره د کورونو جوړولو د موسسی په نامه یوه نوی مؤسسه تاسیس کېری .

د دلوی ۱۲ - والا حضرت شهزاده احمدشاه د شاه دوشمشیره په جامع جومات کښې د مطبوعاتو د وزارت د مشاور مرحوم عبدالحمید مخمور د فاتحه

اخيستلو په مجلس کې گډون وکړ .
د افغانستان او د شوروي اتحاد د حکومتونو تر منځ موافقه راغلي ده چه
شوروي اتحاد په ۱۹۶۴ کال کې د يرش زره تنه پوره افغانستان ته
صادر کړي .

د ماهير د برېښنا پروژې جوړولو او مشورتي تړون د کاتو او صنايعو
په وزارت کې د کاتو او صنايعو دوزارت او د المان د فدرالي جمهوريت
دلاهير د کمپني ترمنځ لاملېک شو .

د د لوی ۱۴ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت د شاه دوشمشيره په جامع جومات
کې د مطبوعاتو د وزارت مشاور او د ورځپاڼه ليکونکو د ټولني رئيس
مرحوم عبدالحميد مخمور د قاتحي اخيستلو په مجلس کې گډون وکړ .
او د هغې پاتې کسانوته ئې تسليت ورکړ .

دوزيرانو د مجلس په پرېوني غونډه کې راتلونکي کال عادي انکشافی
بودجه د څلورنيم ملياردو افغانيو په شاو خوا کې تېبته شوه .

د د لوی ۱۵ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د سيلون د ملي
ورځې په مناسبت دهغه هيواد گورنر په عنوان دمبارکي تيلگرام کلمبو ته
مخاېره شوی دی .

د دولتي دايرو او مؤسسو د مامورينو او مستخدمينو د جسمي او روحي
هوسايي د تايمين په غرض دوزيرانو د عالي مجلس د تصويب په اساس د پنجشنبې
په ورځو د دولتي دايرو او مؤسسو د رسمي کاروخت د غرمې تر دوولس بجو تاکل
شوی دی .

د د لوی ۱۶ - دواحضرت شهزاده محمد نادر او د پيغلي ليلما حسيني دنکاح مراسم
د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په حضور د چهلستون په هاټي کې اجراء
شول په دغه نیکمرغه محفل کې والاحضراتو شهزادگانو والاحضرت
سردار محمد داؤد - والاحضرت سردار محمد نعيم - د شاهي درني کورني
نورو غړو - دکابيني غړو د شاهانه اردو ستر ومنتصبدارانو ، لويو مامورينو
عالماتو، د پايتخت مخورو او په کابل کې ځينو اوسيدونکو پښتونستانيانو
گډون کړی و .

د افغانستان د حکومت او متحد عربي جمهوريت ترمنځ د فرهنگي مرستو
د پروگرام موافقت ليک د پوهني د وزارت تدريسي معين پوهاند دکتور
عبدالحميد ضيايي او د متحد عربي جمهوريت لوی سفير بناغلي صلاح الدين
قنصوة لاسليک کړي .

د د لوی ۱۸ - په تهران کې د لبنان د جمهوري دولت د لوي سفير جلالتماب
عبدالرحمن عدرا اگريمان چه په عين زمان په کابل کې د هغه هيواد لوي سفير
په حيث د افغانستان له پاچاهي دولت څخه غوښتل شوی د معظم ټولواک
همایوني اعليحضرت له حضور څخه صادر شوی دی .

د د لوی ۲۰ - د طبي تعليماتو مشورتي جرگه کې د روغتيا وزارت د معين دکتور
عبدالقيوم رسول په مشري ددغه وزارت په سلون کې غونډه وکړه او په

روغتیا وزارت ئی د نرسانو د روزنی په هکله تصمیمونه و نیول شول .
د دلوی ۲۱ - د یولسمی دوری د وکیلانو د خدمت دوره د لوی جرگه تر سرته رسیدو پوری د پاچاهی اعلان په اثر اوږده شوی ده .
 معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په غیر رسمی ډول د خوورڅو دنیرو لوی دپاره په موټر کښی د کندهار ولایت ته وخوځید .

د دلوی ۲۲ - دهغه فرمان چه دښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم له خوا صادر شوی دی د پوهو او اهل خبره کسانو په گډون یومشورتی کمیسیون ټاکلی شوی دی چه دنوی اساسی قانون مسوده چه دهغو تسوید کار دمنتخبی کمیټی له خوا تکمیل شوی تر غور او مطالعی لاندی و نیسی . ددغه کمیسیون ریاست د ملی شورا رئیس ښاغلی دکتور عبدالظاهر ته ورکړی شوی دی . او دغه کسان دهغه په غړی یتوب یی انتخاب شویدی : ښاغلی عبدالهادی داوی ، ښاغلی ابیتاد صلاح الدین سلجوقی ، ښاغلی عبدالمجید زابلی ، ښاغلی استاد خلیل الله خلیلی ، ښاغلی نور احمد اعتمادی ، د کابل ښاروال پوهاند محمد اصغر ، ښاغلی دکتور محمد آصف سهیل ښاغلی محمد قدیر ترکی ښاغلی میر غلام محمد غبار ، ښاغلی دکتور عبدالقیوم رسول ، ښاغلی احمد علی کهزاد ، ښاغلی عبدالرشید لطیفی ، ښاغلی امیرالدین شنسب پوهاند صدیق الله رښتین ، پوهاند غلام سرور رحیمی ، میرمن معصومه وردکی ، پیغله کپرانور زابی ، ښاغلی محمد هاشم مجددی ، ښاغلی محمد کریم نزیبی ، ښاغلی محمد ابراهیم عقیفی ، ښاغلی محمد شاه ارشاد ، ښاغلی مولوی عبدالرب ، ښاغلی مولوی غلام نبی کاموی ، ښاغلی دکتور عبدالواحد سرابی ، ښاغلی عبدالکریم احراری ، کندهار ښاروال ښاغلی لعل محمد کاکړ ، ښاغلی محمد ظاهر خدران ، او ښاغلی داکتر خلیل احمد ابوی .

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په خیر سره قندهار ته ورسیدل اود ارغنداب دپله دجوړولو او کانکریت اچولو فابریکی ئی وکتلی .
 ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم دښاغلی خروسچف دشوروی اتحاد دصدراعظم دهغه پیغام ځواب چه ۱۹۶۳ د دسامبر په ۳۱ نیټه د نړی د هیوادو دولتواو حکومتو د مشرانو په عنوان صادر شوی و مسکو ته مخاږه کړی دی .

د دلوی ۲۳ - دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د کوچنی اختر په مناسبت د اسلامی دولتو دپاچاهانو او رئیسانو په عنوان د مبارکی تلگرامونه مخاږه شویدی .

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د کوچنی اختر په احترام د یوشمیر بنفیانو دحبس پاتی موده بښلی ده .

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د ترنک پروژه دقندهار دعسکری قواؤ دنوی چوڼی ځای اونوری چاری وکتلی .

د دلوی ۲۴ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له گرانوشهزادگانو سره دکمکی اختر لمونځ دقندهار دعیدگاه په جومات کښی ادا کړی - وروسته معظم ټولواک

خرقي شريفی ته لار او دافغانستان د مملکت دنیکمرغي اود ملت د هوسايي له پاره ئی دعا وکړه .

دکمکی اخترلمونځ دواحضرت شهزاده احمدشاه او دسلطنتی درني کورني دنورو غړو دملی شورا درئيس ، دکابينی دغړو ، لوی درستيز اودشاهانه اردو دسترو منصبدارانو په گډون دشاهی ارگ په جومات کښي اداعشو .
د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت دکوچنی اختر دمبارکي بیغام له رادیو افغانستان نه دافغان ملت په عنوان خپور شو .

ددلوی ۲۵ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د علاج دپاره شوروی جما هیرو اتحاد ته لار .

دافغانستان دخاطانو کمیته چه په هغی کښي به دپوهنی دلمر نیوتدريساتو رئیس او اراکین ، دثانوی تدریساتو مرستیال اودمملکت ځینی مشهور خطاطان گډون وکړی دپوهنی وزارت له خوا جوړشوی دی .
د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت دکوچنی اختر دمبارکي فرمان پرون سپار په ننه نیمو بجو دنائب الحکومه گانو ، اعلي حاکمانو اولویو حاکمانو له خوا ولوستل شو .

ددلوی ۲۶ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت دهلمند دناوی دچارو دکنلوله پاره له قندهار نه دگرشک اعلي حکومت ته روان شو . اووروسته لشکرگاه ته ورسید .

ددلوی ۲۷ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت پرون په لښکرگاه کښي دښي دحلای فابریکه وکتله - معظم ټولواک په هلیکوپتر کښي فراته تشریف یووړ شاهانه ذات دسړک دجوړولو دکاربیلی بیلی مرحلی وکتلی .

ددلوی ۲۸ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت دورځی په لسو بجو دلښکرگاه روغتون ددری رنگه پتی په پریکولو سره پرانست او وروسته ددغی شفاخانې بیلی بیلی خانگی وکتلی .

ددلوی ۲۹ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت دقندهار دعسکری قواؤ قشله او دسپین بولدک دحکومت چاری وکتلی اودسپین بولدک دشهیدانو مزارته ئی دعا وکړه .

ددلوی ۳۰ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په مخصوصه الوتکه کښي له خیره سره کابل ته راستون شو - دشاهانه ذات الوتکه دورځی په لسو بجو او ۲۸ دقیقو دقندهار له بین المللی هوائی ډگر د کابل خواته را والوتله .

دحوت ۱ - پرون شپه یوسخت اور مرستون تیا ترته مخامخ دمیرعلم په سرای کښي ولگید او دنوموړی سرای سره ئی یو ځای داحمد شاه سرای هم وسوخاوه

دری کښه په دی اثر مړه شوی دی .

دحوت ۲ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم ددلوی په ۲۶ نیټه په شفاخانه کښي داخل شوی اوعیومی معاینی ئی دشوروی اتحادیه شفاخانه کښي تراوسه پوري روانی دی .

د خلور ملیونو افغانیو په پانگی دبارجالانی یوه مؤسسه دکابل په مرکز کښی جوړه شوه .

د جوت ۳ - دکابل د ولایت کفیل ښاغلی دکتور محمد رسول تره کی دمعظم ټولواک همایونی اعلی حضرت ښی هیلی دسروبی خلگونه ورسولی

د جوت ۴ - دافغانی بیمی لمړی سهامی شرکت چه دداعلی مؤسسواو دانگلستان دکاردین دبیمی دکښی په گډون جوړ شوی دی دسپین ژر په هوتل کښی دتجارت دوزارت دتجارتی رئیس له خوا پرانستل شو .

د جوت ۵ - د جین او پرس دیوی دستگه او دبرښنا د تولید دیوی دپزلی دستگه دپیرو دلو تړون دپښی دسهامی شرکت اودتختوپروم اکسپورت او ماشینو اکسپورت د هوسسو ترمنځ په کابل کښی لاسلیک شو .

د جوت ۶ - دافغانستان اویاگستان ترمنځ دترانزیت دموافقت لیک دنوی کیدوپه باره کښی دخبرو لپاره یوهیأت دتجارت دوزارت کفیل ښاغلی محمدسرور عمر په مشری راولپندی ته لار ، او د دواړو هیوادو ترمنځ دخبرو اترولولومړی مرحله شروع شوه .

د شوروی اتحاد دخارجی تجارت دوزارت معین ښاغلی الوان کریشین چه دهغه هیواد دتجارتی هیأت ریاست په غاړه لری د ۱۹۶۴ کال دپلاره د افغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ دتجارتی پروتوکول لاسلیک په غرض کابل ته راوړسید .

د جوت ۷ - دقضایې ملهورینو ذهنی انکشاف سیمینار دعدلیې دوزیر ښاغلی میروح لهخوا پورف دعدلیې دوزارت په سالون کښی پرانستل شو .

د جوت ۸ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم په هغه پیغام کښی چه له مسکونه ئی دکابل ښاروال پوهاند محمد اصغر په نامه مخا بره کسری دی دمیر علم او احمدشاه دسرایونو دسوخیسو پېښی په نسبت چه دخو تنومره کیدو او زیاتومالی زیانونو سبب شوی دی ، خواشیننی ښکاره کړی ده .

د جوت ۹ - د اساسی قاتون دمشورتی کمیسیون لومړی غونډه داساسی قانون دمطالعی دکمیټی په دارالانشاء کښی ددغه کمیسیون دوئیس ښاغلی دکتور عبدالظاهر له خوا پرانستل شوه .

د افغانستان او دالمان داتحادی جمهوریت ترمنځ دتختیکی او اقتصادی همکاریو دمیروط موافقت لیک دخلوجه چارو په وزارت کښی دمخا براتودوزیر ښاغلی دکتور محمد حیدر او دالمان داتحادی جمهوریت دلوی سفیر ښاغلی دکتور گیر هارد مولتمنی لهخوا لاسلیک شو .

د جوت ۱۰ - دافغانستان او کوریت دخلکو ترمنځ داوسنیو دوستانه روابطو دپیروتقویه کیدو په غرض ددواړو هیوادو حکومتونه موافقه کړی ده چه ددپلوماسی روابط دلوی سفارتو په سویه برقرار کړی .

خوارلس تراکتورونه چه دکرهنی دسلودیزلی تراکتورونوله جملی نه پخوا دمزار شریف د ولایت دبزگرو دغوښتنی په اثر دکرهنی دوزارت په واسطه له

خارج نه پيژودل شوی او مزارته رسيدلی و پرون ديارلسو تنو بزگرانوته وسپارل شول .

د حوت ۱۹ - معظم ټولوک همایونی اعلی حضرت د کابل د افغاني ساختمانی دستگاہ د ترکانی فابریکه او دفعالیت جریان او د غا بریکي د محصول د موبل نمونه ئی و کتله د افغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د ۱۹۶۴ کال د مالونو د مبدای پروتوکول او دبپو پروتوکول د تجارت په وزارت کښي د تجارت د وزارت معین دکتور نورعلی او د شوروی اتحاد د خارجی تجارت د وزارت د تجارت معین شباغلی ایوان سیموویچ گربشین لاسلیک کړل .

د بغلان د قند جوړولو د فابریکی د تولیداتو دوه ویشتم کمپاین چه د عقرب په (۲۲) شروع شوی و پای ته ورسید .

د حوت ۱۲ - ځینی هغه سوداگر او دکانداران چه دمیرعلم او احمدشاه دسرایو داورلگیدلو په پښه کښي مالی زیانونه ورسیدلي دی ددغو دوو سرايو دنورو سوداگرو او دکاندارانو په نمایندگی دگلخانی په مانه کښي دمعظم ټولوک همایونی اعلی حضرت په حضور باریاب شول . گران ټولوک مصیبت خپلو سوداگروته وفرمایل : حکومت به تروسه وسه پوری ددوی دمشکلاتو دلری کولو لپاره اقدامات وکړی .

د پوهنتون نوی تشکیلات او د لیلیو نوی لایحه د پوهنتون د عالی شورا په وروستی مجلس کښي تصویب شوه .

د حوت ۱۳ - د شیرغان د گاز د کانو څخه د استفادی د تکنا لوژی دسیکم دترتیبولو او دمقدماتی معلوماتو دبرابروولو اودلابراتواری تجزیی دپاره دگاز دانخایولو اودافغانستان او شوروی اتحاد ترسرحد پوری له دغو کانو څخه دپامپلین دساختمان اودگازو دکانو دنیارولو دسروی داجراء تړون دکانو او صنایعو دوزارت او دشوروی اتحاد دتیاژپروم اکسپورت دموئسی ترمنځ دکانو او صنایعو په وزارت کښي لاسلیک شو .

د کابل او لاهور ترمنځ دآریانا افغان هوایی شرکت دالوتکو الوتنه شروع شوه او په دی وسیله د کابل او لاهور ترمنځ فضایی سرویس ټینگ شو .

د حوت ۲۵ - په ۱۳۴۳ تعلیمی کال کښي دکرهڼي دوزارت مربوط د کرهڼي په مسلکی مؤسسه کښي تقریباً (۶۰۰) تنه شاگردان په منځنی او ثانوی سویو تحصیل وکړی .

د تجارت دوزارت کفیل شباغلی محمدسرور عمر چه دافغانستان اویاکستان ترمنځ دفرانزیت دموافقتنامی دنوی کولو دپاره دیوهیشت په مشمری اوس په پاکستان کښي دی دپاکستان دجمهور رئیس جلالتماب جنرال محمدایوب خان سره وکتل .

د حوت ۱۶ - د پوهنې دوزارت د کوچیانو د قومونو د ماشومانو د روزنې له پاره تجویز نیولی دی چه سمدستی به د کوچیانو دوه سوه تنه ماشومان تر روزنې لاندې ونیسی او دیرش کیلوالی ښوونځی به هم ورته پرانسل شی. د یونان د پاچا د اعلیحضرت پول د وفات په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له خوا د اعلیحضرت کانسټانتین او د یونان د سلطنتی کورنی په عنوان د تعزیت ټیلگرام آتن ته مخاېره شوی دی.

د حوت ۱۷ - د رسمي جریدې د خپرونو د شروع کیدو په مناسبت د مطبوعاتو په کلوپ کی د عدلیې د وزارت له خوا محفل جوړ شوی ؤ.

د کرهني د وزارت له خوا د هیواد سیندونه د کبانو د روزنې لپاره سروی کېږی.

د نرسونو د مادی او معنوی سویی د لوړولو لپاره د روغتیا د وزارت له خوا یولې تصمیمونه ونيول شول.

د حوت ۱۸ - د پوهنې د وزارت د نوی ودانی د پرانستلو په مناسبت چه په غازي محمد جانخان واټ کی واقع ده د پوهنې د وزیر د صدارت عظمی دوهم مرستیال ښاغلی دکتور علی احمد یوبل له خوا میلستیا شوی وه.

د حوت ۱۹ - د افغانستان او پاکستان د هیاتو ترمنځ چه ترانزیتی خبری اتري په راولپندی کی شروع شوی وی پرون په کراچی کی پای ته ورسیدی.

د دواړو هیاتونو د خبرو په پای کی یوه گډه، اعلامیه لاسلیک شوه. دغه اعلامیه دا فغانستان له خوا د تجارت د وزارت کفیل ښاغلی عمر او د پاکستان له حکومت له خوا د پاکستان د مرکزی حکومت د تجارت وزیر ښاغلی وحیدالزمان لاسلیک کړی دی.

د شبرغان د کانو څخه د مزارشریف د کیمیاوی سری د فابریکی ترڅای پوری د گاز دپایپ لاین د پروژې د جوړولو دپاره لومړنی سروی او معلوماتو د برابرولو تړون د کانو او صنایعو د وزارت په ودانی کېښی لاسلیک شوه.

د افغانستان او فرانسی تر منځ د دوستی ټولنه تاسیس شوه.

د حوت ۲۰ - د ترانزیتی چارو د موافقت لیک په باب د افغانستان او پاکستان ترمنځ گډه اعلامیه خپور شوه.

د سولې په لاره کی د اتومی طاقت استعمال د همکاري په باب موافقه نامی مصدقه سیندونه د خارجه چارو دوزارت د مرستیال ښاغلی نوراحمداعتمادی او په کابل کی د شوروی اتحاد لوی سفیر ښاغلی انتونوف له خوا یوبل ته ورکړل شول.

د حوت ۲۱ - د هیواد مامورینو او خانو د نائبالحکومه گانو او د اعلی حاکمانو په ذریعه د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د پوره روغتیا هیله کړی ده.

د حوت ۲۲ - د پوهنې هغه مدالونه چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضورنه د بدخشان داعلی حکومت د پوهنې دمديريت پلټونکی ښاغلی محمد یاسین

قانع او د جرم د محلي حکومت د هلکانو د منځني ښوونځي د ښوونکي ښاغلي عبدالرحمن دپاره منظور شوی ؤ هغوی ته وسپارل شول .
ښاغلي محمد ابراهيم عباسی د ورځپاڼي ليکونکو د ټولني مشر او دکتور حفيظالله ناصري د مرستيال او ښاغلي کشککي د انجمن د منشي په حيث وټاکل شول .

د حوت ۲۳ - د ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم له خوا چه اوس په مسکو کی تر معالجي لاندی دی د اساسی قانون د مشورتي کمیسیون د رئیس دکتور عبدالظاهر په عنوان یو پیغام را رسیدلی دی او په دغه کی د مشورتي کمیسیون د غونډو د شروع په نسبت خپلی صمیمانه مبارکی او هیلی څرگندی کړی دی .

د حوت ۲۴ - د مینه پال اوله درجه مدال چه د تجارت د وزارت د تجارتي رئیس کفیل ښاغلي دکتور محمد اکبر عمر ته او د مینه پال دوهمه درجه مدال چه ددغه وزارت د آرشيف مدير ښاغلي علي احمد رضایی ته د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور منظور شوی ؤ هغوی ته وسپارل شول .

د حوت ۲۵ - د لوستلو او ليکلو د تعميم او د عامو ذهنونو د تغيير لايحي مسوده د پوهنې د وزارت د لمړنيو تدريساتو په رياست کی بشپړه شوی او د هغی يوه يوه نسخه مربوطو وزارتو نو ته د زيات غور لپاره سپارل شويده .

د حوت ۲۶ - د پوهنې وزير د صدارت عظمی دوهم مرستيال ښاغلي دکتور علي احمد پوپل له راديو افغانستان څخه د سپرو سيمو د شاگردانو په عنوان خپل پیغام و او راوه .

د خلکو د غوښتنو په اثر د پلان په دريم کال کښې به دري ليسي او شل منځني ښوونځي پرانستل شی .

د حوت ۲۷ - د نغلو د برښنا د پروژي د لمړي مرحلي د کار مهمه برخه دآب گردان دتونل بشپړيدو او دهغه څخه داوبو تيريدلو سره پای ته ورسيد . د صدارت عظمی وکیل ښاغلي عبدالله ملکيار د برښنا د پروژي د آب گردان تونل پرانست .

دغه تونل چه دکابل سيند سیرته تغير ورکړ د برښنا د فابريکی او د بند جوړولو کار چه د نغلو د پروژي دوهمه مرحله ده اسانه کوی .
د افغانستان او يوگو سلاويا تر منځ د اقتصادي او تجارتي همکاريو د پراختيا پروتو کول د پلان د وزارت په سالون کی لاسليک کړ .

د حوت ۲۸ - علياحضرته معظمه ملکه د علاج دپاره د آلمان د اتحادی جمهوريت مونسن ته لاړ . والا حضرت شهزاده ميرويس د سلطنتی دربار وزير ښاغلي علي محمد ، پوهاند دکتور انوری او دخارجه وزارت د تشریفاتو د رياست غړی ښاغلي مير عبدالوهاب په دی سفر کی د عليا حضرتي معظمی ملکی سره دی .

د حوت ۴۹ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د نوروز د اختر په مناسبت د ایران د شهنشاه اعلیحضرت محمد رضا پهلوی په عنوان د مبارکی ټیلگرام تهران ته مخابره شوی دی .

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د هغه پیغام په ترڅ کی چه د نوی کال په مناسبت ئی له مسکو نه مخابره کړی دی د گران او ملت پالوونکی پاچا معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور او ټولو گرانو وطنوالوته ئی د نوی کال د راتگ مبارکی ویلی ده .

د حمل ۱ - ۱۳۴۳ د بزگر ورځ د خیرخانی د گوټل په ختیزه لمن کی د پاچایی فرمان په لوستلو سره چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه ددغی ورځی په تقریب صادر شوی و تجلیل شو .

د حمل ۲ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د پاکستان د ورځی په مناسبت دهغه هیواد د جمهور رئیس جلالتماب فیدمارشال محمد ایوب خان په عنوان د مبارکی ټیلگرام راولپنډی ته مخابره شوی دی .
ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم دیو پیغام په ترڅ کی نوی کال ټولو ملکی مامورینو او عسکری منصبدارانو ته مبارکی ویلی ده .

د حمل ۳ - د وزیرانو د مجلس په غونډه کښی د دولت د مامورینو د معاشونو د زیاتوالی موضوع تر کتنی لاندی نیول شو او تصویب شو .

د حمل ۴ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت لهخوا د یونان د پاچا اعلیحضرت کانستانتین په عنوان د هغه هیواد د خپلواکی په مناسبت د مبارکی ټیلگرام آتن ته مخابره شوی دی .

د حربی پوهنتون د سابقه لرونکو معلمینو مدالونه او ددغه پوهنتون د احتیاط ضابطانو او د حربی ښوونځی د فارغانو شهادتنامی د حربی پوهنتون په تالار کښی د والا حضرت مارشال شاه ولی خان غازی د کابل فاتح په واسطه ورکړی شوی .

د حمل ۵ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په عنوان د دوستو مملکتو د دولتو رئیسانو او د حکومتو د مشرانو له خوا د نوی کال په مناسبت د مبارکی پیغامونه را رسیدلی دی .

د حمل ۶ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت دهغو کسانو د نیول کیدو خبر رسیدو په وخت کی چه د مرحوم محمد صالح مجددی دوژل کیدو او دده له کور څخه د مال د غلا په گناه نیول شوی دی د داخله وزارت له کفیل ښاغلی دکتور عبدالقیوم په ذریعه د کابل د والی او د امنی له ټولو منسوبینو څخه چه ددغی ډلی په نیولو کی ئی فعالیت کړی دی رضائیت وفرمایه .
د سری میاشتی د ټولنی د ۱۳۴۳ د کال د بوجی او تشکیل د ترتیبولو په باب د والا حضرت شهزاده احمد شاه په مشری غونډه شوی وه .

د حمل ۷ - د معاشونو ريفورم چه د دولت د مامورينو معاشونه د ژوندانه د مصارفو د منځني اندازي په اساسي تنظيموي د حكومت له خوا تصويب شوي او معظم ټولواك همایوني اعليحضرت له حضور څخه منظور شوي دي به په دوو كلنو كي چه لمړي كال ئي د ۱۳۴۳ كال د حمل نه شروع كېږي عملي شي د مطبوعاتو وزير او د مامورينو د احوال د كتنې د كمېټې رئيس بناغلي رښتيا دغه مطلب د څرگندولو په ترڅ كښې د باختر نماينده ته وويل چه تصميم ونيول شو چه دغه ريفورم په دوو كلونو كښې عملي شي او په لمړي كال ، يعني ۱۳۴۳ كال كي دزياتوالي تناسب په متوسط ډول د پخوا په نسبت په سلو كي شپيته دي چه د بنكته مامورينو په برخه كي نوي او دلوپو مامورينو په برخه كي ديرش او درتبي نه دي باندې مامورينو دپاره دپخوا په شان په سلو كي شل كېږي . بناغلي رښتيا د اجيرانو په باب وويل : د اجيرانو درجه بندي په جدول باندې هم نوي نظرشوي دي او اقل حد او اكثر حد ئي د يو صحيح حساب له مخي ستجول شوي او تثبيت شوي دي .

د حمل ۸ - د موټرانو د ترميم يو مجهز ورکشاپ په كابل كښې ديونسف د موسسي په مرسته ژر تاميس كېږي . په دغه ورکشاپ كي دهغو مؤسسو د حمل و نقل وسايل ترميمېږي چه له يونسف نه مرسته اخلي . .

د حمل ۹ - د شوروي اتحاد صدراعظم بناغلي خروسچف پرون د كريمين په شفاخانه كي د بناغلي دكتور محمد يوسف صدر اعظم د احوال پوښتنه وكړه .

د حمل ۱۰ - معظم ټولواك همایوني اعليحضرت د مرحوم جنرال محمد عمر د فاتحي اخیستلو په مراسمو كي گډون وكړ .
يو افغاني تجارتي هیأت چكوسلواكيا او پولیند ته لاړ .

د حمل ۱۱ - د معظم ټولواك همایوني اعليحضرت له حضور نه په ایلaska كي دزلزلي دوروستي پيښي په مناسب د امریكي د متحده ایالاتو د جمهور رئيس جلالتماب لیندن جانسن په عنوان د همدردی ټیلگرام مخابره شوي دي .

د مغلستان د خلكو د جمهوريت لوی سفير بناغلي سومادين تسيدین دسهار دورځي په يولسو بجو او دلبنان دجمهوريت لوی سفير بناغلي عبدالرحمن عمرا دورځي په دولس بجو خپلي اعتماد نامي په معمولو تشریفاتو د معظم ټولواك همایوني اعليحضرت په حضور وړاندې كړي .

د حمل ۱۲ - د افغاني سري میاشتي د ټولني رئيس والا حضرت شهبزاده احمد شاه د شوروي تاجکستان د جمهوريت د سري میاشتي او د بیلو روسی د سره صلیب له مشرانو سره وکتل .

د حمل ۱۴ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د مجارستان دولسی جمهوریت د رئیس جلالتمآب اسیستوان دوینی په عنوان دهغه هیواد د خپلواکی د جشن په مناسبت د مبارکی ټیلگرام بو دا پست ته مخابره شوی دی .

د حمل ۱۵ - د نغلو ، کابل دبریننا د انتقال دلین او د هغه د مربوط سب ستیشن د پروژی جوړولو تړون د کانو او صنایعو د وزارت او د شوروی اتحاد د تخنوی پروم اکسپورت د مؤسسی تر منځ لاسلیک شو .

د حمل ۱۶ - دافغانستان او فرانسې د دوستی ټولنی لومړی غونډه دمخبرانو دوزارت کفیل د ټولنی رئیس ښاغلی دکتور محمد حیدر په مشرزی د مطبوعاتو په کلپ کی وشوه .

د حمل ۱۷ - په همدغه کال کښې چه د سل د ناروغی په ضد د اوږدی مجادلی کال دی د افغانستان د توبرکلوز د مؤسسی فعالیتونه به تر مخصوص توجه لاندی ونیول شی .

د حمل ۱۸ - د روغتیا بین المللی ورځ د افغانستان په مرکز او ولایاتو کښې تجلیل شوه . د روغتیا د وزارت کفیل ښاغلی دکتور عبدالرحیم هغه محفل دیوی وینا په ترڅ کښې پرانیست چه پر همدغه مناسبت د عامی روغتیا په مؤسسه کی جوړ شوی ؤ .

د سری میاشتی د افتخاری غړیتوب فرمانونه چه دگران ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضورنه دشوروی تاجکستان دجمهوریت دسری میاشتی اودبیلو روسی دسره صلیب دمشرانو په عنوان صادرشوی و ښاغلی رښتیا د ټولنی د عالی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه په وکالت دوی ته وسپارل .

د حمل ۱۹ - د پلان د وزارت د احصایی له مخی له ۱۳۳۵ کال نه را پدی خوا تر ۴۲ کاله پوری داخلی نرخونه په سلو کی یودیرش او معاشونه په سلو کی نوی زیات شوی دی .

د حمل ۲۰ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په نوی ډیلی کښې د افغانستان د پخوانی لوی سفیر مرحوم جنرال محمد عمر پاتی کسانو ته تسلیت ورکړ .

د حمل ۲۱ - د فوائد عامی د وزارت کفیل برید جنرال محمد عظیم د حمل په ۱۹ ورځ د ننګرهار امرانی پروژی وکتی .

د حمل ۲۲ - د کابل پوهنتون رئیس پوهاند دکتور محمد عثمان انوری چه د علیاحضرتی معظمی ملکی سره د آلمان اتحادی جمهوریت ته تللی ؤ د بیترته راتلو په وخت کی وویل چه معظمهملکه به ډېر ژر له بشپړی روغتیا سره هیوادو ته تشریف راوړی .

د کابل او پراگ تر منځ د چکوسلواکيا د هوا نوردی د شرکت د الوتنو د الوتنی دایمی پراستل کیدو په مناسبت د چکوسلواکيا د ښه نیت یو هیأت کابل ته راغی .

د جمل ۲۳ - د کابل په دربار کی د سویس لوی سفیر ښاغلی دکتور مکس کونیک خپله اعتماد نامه د دلکشاه په ماڼی کی د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته وړاندی کړی .

د ابو حنیفه مدرسې لوی ودانی چه د بنسټ تیره ئی یو کال پخوا کېښودل شوی و د پوهنی د وزیر د صدارت عظمی دوه مرسټیال ښاغلی دکتور احمد پوپل په واسطه د بگرامیو په ولسوالی کی پراستل شوه .

د جمل ۲۴ - خلکو او مامورینو ته د اوږو دویشلو په برخه کی دپوی غونډی په ترڅ کی چه د صدارت عظمی په ماڼی کی وشوه گټورو تجویزونه ونيول شول .

د جمل ۲۵ - دنوی کابل ددارالامان په منځنی ښوونځی دپوهنی دوزارت لهخوا د محمود طرزی د منځنی ښوونځی نوم کېښودل شو .

د جمل ۲۶ - د وروستی کار جریان ډاډ ورکړی دی چه د شبرغان د گاز ذخیره چه پخوا (۶۲) ملیارده متر مکعب تثبیت شوی وه له دغی اندازی نه په مراتبو زیاته ده په تجارتي ډول د افغانستان د گاز صادریدل د ۱۹۶۷ کال نه پخوا شروع کېږی .

د جمل ۲۷ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د شوروی اتحاد د صدراعظم جلالتمآب نیکیتا خروسچف د زیریدنی د اویا یمی کالیزی په مناسبت د مبارکی ټیلگرام ددغه جلالتمآب په عنوان مسکو ته مخابره شوی دی .

د جمل ۲۸ - د ننگرهار د کانال د اوبو لگولو او کرهڼی پروژی د کارونو پرمختگ د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د خوشی موجب وگرزیدی گران ټولواک ښ مازیگر جلال آباد ته تشریف وړی و .

د جمل ۲۹ - د اخبار لیکونکو د ټولنی د سپر کال لمړی غونډه د مطبوعاتو په کلوپ کی شوه چه په دغه غونډه کی د مطبوعاتو وزیر ښاغلی رښتیا او په پایتخت کی د ټولنی غړو گډون کړی و د اخبار لیکونکو د ټولنی د اساس نامی په باب دغور دپاره چه مسوده ئی د ټولنی د اداری غړو له خوا جوړه شوی ده د رایو اخیستلو په اساس یو شپږ کسيزه کمیته وټاکله شوه .

د جمل ۳۰ - د افغانی ښه نیت هیأت د پلان د وزارت د معین ښاغلی میر محمد صدیق فرهنگ په مشری چه د چکوسلواکيا د حکومت او د هغه هیواد د ملکی هوانوردی د مؤسسې په بلنه د کابل او پراگ تر منځ د چکوسلواکي

الوتکو دمنظمو الموتنو دپرانستل کیدو په مناسبت هغه هیواد ته تللی و بیرته کابل ته راغلی .

د حمل ۳۱ - دتیم تاق څلورم نمبر څا چه دگازدلرلویه سبب ددوسو او پنځوس اتو مسفیرونه دزیات فشمار په اثر له کنترول نه وتلی او د حمل ۲۸ د جمعې دورځې دسهار له پنځه نیمو بجو نه یی اور واخست . دکانو او صنایعو د وزارت کفیل بناغلی انجینر مسا وویل په یوه شپه او ورځ کښې دگاز ضایعات د یونیم ملیون څخه تر دوو ملیونو میتر مکعب پوری اتکل شوی دی .

د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د فرانسې د جمهور رئیس جلاشمآب جنرال دوگول د جراحی د پر یا لی عملیاتو په نسبت پاریس ته د مبارکې ټیلگرام مخابره شوی ده .

د ثور ۱ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په غیر رسمی ډول په موټر کښې د هیواد شمالي سیمو ته تشریف یووړ .
د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د حضور څخه د نوی اختر په مناسبت د هغو نورو او ښځو د حبس موده چه څه پاته وه بخیښل شوی ده .
دلوی نیکمرغه اختر لیمونځ په کابل او هیواد په نورو ځایو کې په جامع جوماتو کې اداشو .

د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له خوا د لوی اختر په مناسبت داسلامی دولتو د پاچا هانو او رئیسانو په عنوان د مبارکې ټیلگرامونه مخابره شوی دی .

والاحضرت شهزاده احمدشاه د مرحوم حافظ عبدالغفار د اعیانو د عالی مجلس معین د فاتحې په مراسمو کې گډون وکړ .
د لوی نیکمرغه اختر د راتځ په مناسبت دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه یو پیغام د افغان ملت په نامه صادر شوی دی .

د ثور ۲ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د لوی اختر لمونځ د بغلان په جامع جومات کې اداکړ .

دلوی اختر لمونځ د والاحضرت شهزاده احمد شاه په گډون د شاهی ارگ په مسجد کې اداشو .

بناغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم د یو پیغام په ترڅ کې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور عسکری او ملکی مامورینو او ټولو وطنوالو او پښتو نښتاتیانو وروڼو ته د نیکمرغه لوی اختر مبارکې ویلی ده .

د ثور ۳ - په قندز کې دکانو او صنایعو د وزارت کفیل بناغلی انجینر مسا دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په حضور د یتیم تاق د گاز د څلورم نمبر څا راپور وړاندې کړه .

د ثور ۴ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له قندز نه د آجر د دري خواته تشریف یوړ او په دره آجر کې استراحت کړی .

د ثور ۵ - د افغانستان او چکوسلواکيې تر منځ د مالونو او تادیاتو د مبادلي موافقه لیکونه او د مالونو او قیمتونو د مبادلي کالني پروتوکولونه پروڼ په پراک کې لاسلیک شو .

هغه افغاني هیات چه د هند د هوایی شرکت په بلنه د کابل او ډهلی ترمنځ د دغه شرکت د وایکونټ د الوتکو د ازمینو په مناسبت هند ته تللی و بیرته کابل ته راغی .

د ثور ۶ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت چه د ثور په لومړي نیټه د هیوادشمالي سیمو ته تشریف وړی و له خیره سره بیرته کابل ته را سغون شو .

د ثور ۷ - د نیویارک د بنڅو د کامپو یوه ننداره د کابل په هوټل کلبې د پیغلي کلیبورن په واسطه د والا حضرتي شهزادی بلقیس او خانوونک په مخ پرانستل شوه .

د ثور ۸ - د کابل فاتح والا حضرت مارشال شاه ولی خان غازي ، والا حضرت شهزاده بلقیس او سردار عبدالولی د ایران د شاهنشاه اعليحضرت محمد رضا پهلوی په بلنه تهران ته وخوځیدل .

د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له خوا د جاپان د امپراطور اعليحضرت هیرو هیتو د زیریدني دکاليزي په مناسبت د هغه اعليحضرت په عنوان د مبارکي ټیلگرام توکیو ته مخابره شوی دی .

همدغه راز د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د بلغاریې دولسي ملي اسامبلی د عالی شوري د رئیس په حیث د جلالتماب گبورگي تراکوف د انتخابیدو په مناسبت د مبارکي ټیلگرام د نوموړي جلالتماب په عنوان صوفيی ته مخابره شوی دی .

د ثور ۹ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د هالیند د ټواکټي اعليحضرتي جوليانا د زیریدني د کاليزي په مناسبت د مبارکي ټیلگرام مخابره شوی دی .

د افغانستان راديو د نشراتي ریاست د ودانې د بنسټ ډبره په انصاری واپ کې د مطبوعاتو وزیر بناغلی رښتیا له خوا کینمودله شوه .

دنویو ملکیه تقسیماتو په تعقیب دولایاتو او دهغو مرکزو د نو مو نو د لازم غور او تدقیق نه وروسته د هیواد داته ویشو ولایتونو او د هغو مرکزونو نومونه په دې ډول تثبیت شول : دکابل ولایت مرکز د کابل ښار . د کندهار ولایت مرکز د کندهار ښار ، د هرات د ولایت مرکز د هرات ښار ، د بلخ ولایت مزارشریف ، د ننگرهار ولایت جلال آباد ، د پکتیا

ولایت گردیز ، دغزنی دولايت دغزنی ښار ، دهلمند ولايت بست دفراه ولايت د فراه ښار ، د فاریاب ولايت میمنه ، د جوزجان ولايت شبرغان دتخار ولايت تالقان ، دبدخشان ولايت فیضآباد ، دبامیانو ولايت د بامیانو ښار ، دارزگان ولايت دارزگان ښار دغور ولايت چغچران دپروان ولايت چاریکار ، د قندز ولايت د قندز ښار د بغلان ولايت د بغلان ښار د سمنگان ولايت اییک ، د باد غیس ولايت قلعه نو ، د چخانسور ولايت

زرنج ، دزابل ولايت قلات دلوگر ولايت برکی برک دوردگو ولايت میدان ښار دکاپیسا ولايت اوس تگاب دلغمان ولايت مهترلام دکنړ ولايت اوس چغه سرای له دی امله چه د ارگون او کتواز د نوی ولايت د پکتیا په شمول د پکتیا په ولايت کښې د دولت له خوا ځینی عمرانی او انکشافی پروژی روانی دی د ارگون او کتواز د ولايت تشکیل اوس دزیاتو مطالعاتو دپاره معطل دی .

د افغانستان او دودانیو ددووخارجی تعمیراتی شرکتونو ترمنځ په خرخی پله کښې له منځنی څپې د دستگاه د جوړولو او د یکه توت د خپرونکی دستگاه د پراخوالی تړون د مطبوعاتو د وزارت معین ښاغلی روښان او هوختیف او اونیماک دتعمیراتی شوکتنو دنمایندگانو له خوا لاسلیک شول .

د ثور ۱۰ - افغانستان او مجارستان موافقه کړیده چه خپل دیپلوماسی روابط دلویو سفارتو په سویه جگ کړی .

د ثور ۱۱ - دپوهنې په وزارت کی یوداسی پلان تراجراء لاندی دی چه وروسته تردی به د عمومی او مسلکی تحصیلاتو د اداری په برخه کی د زده کوونکو زوقونه په نظر کی ونیول شی .

د ثور ۱۲ - پاک خدای (ج) والاحضرت شهزاده محمد نادر او محترمی میرمن لیلما د دوی میرمن ته یو زوی ورکړی دی .

د ثور ۱۳ - د کرهني د وزارت کفیل ښاغلی دکتور محمد ناصر کشاورز پرون د جلالآباد د دنیاگیو اینسیدلو او د کرهني د فار مونو پروژی وکتلی .

د ثور ۱۴ - د کابل په دزبار کی د ناروی لوی سفیر ښاغلی کنوت بزودس گورداورس خپله اعتماد نامه د دلکشا په مانی کښې دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته وړاندی کړه .

د ثور ۱۵ - دلوگر دولايت دبیدک د اوبو لگولو پروژه چه د کرهني د وزارت له خوا جوړه شوی ده د کرهني د وزارت کفیل ښاغلی دکتور محمد ناصر کشاورز له خوا پرايستل شوه .

د نور ۱۶ - د کابل فاتح والا حضرت مارشال شاه ولي خان غازي ، والا حضرته شهزادي بلقبس او ډگر من ارکان حرب سردار عبدالولي چه د ايران د اعليحضرت شاهنشاه په بلنه هغه هیواد ته تللي و کابل ته بیرته راستانه شول .

د نور ۱۷ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په بگرام کی د هوایی قواؤ تمرینات وکتل .

د نور ۱۸ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د چکو سنواکي د سوسیالیستی جمهوریت د ملی جشن په مناسبت د مبارکي ټیلگرام پراک ته مخابره شوی دی .

د بشر د حقوقو له سیمه ایز سیمینار د جوړیدو په باب په کابل او نیویارک کی ابلاغی صادر شوی دی .

د نور ۱۹ - د پوهنی د وزارت مسلکی تدریساتو د ریاست مربوط د شپي نوی لیسه د پوهني د وزیر د صدارت عظمی د دوهم مرستیال ښاغلی دکتور علی احمد پوپل له پیغام په لوستلو د تجارت په لیسه کی پرانستل شوه .

د نور ۲۰ - د هزاره و یو شمیر عالمان او مخور د گلخانی په ماڼۍ کی پرون شپه د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په حضور باریاب شول .
د پښتو او دری ژبی د شاعرانو اوه تنه د پوهني د وزارت د دارالتالیف د ریاست د شعر او ادب د ټولني د غړو په حیث ټاکل شوی دی .

د نور ۲۱ - په کابل کی د بشر د حقوقو په سمینار کی د ملگرو ملتو د مؤسسي سرمنشي ښاغلی تانت نماینده ښاغلی جان همفری دلکشا په ماڼۍ کی د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په حضور باریاب شو .

د نور ۲۲ - د ایکافي رسمي د مخ په ترقی مملکتو دپاره د بشر د حقوقو سمینار د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت د پیغام په لوستلو سره د پوهني د وزیر د صدارت عظمی د دوهم مرستیال ښاغلی دکتور علی احمد پوپل له خوا د سهار په لس نیمو بجو د کابل په پوهنتون کی پرانیستل شو .
په دغه سمینار کی دغه هیوادونه برخه لری : افغانستان ، ایران ، هندوستان ، سیلون ، پاکستان ، نیپال ، لاوس ، تایلیند ، ویتنام ، کمبودیا ، د مالیزی

اتحادیه ، برونای ، اندونیزیا ، فلپین ، نیوزیلاند ، استریلیا ، جاپان ، مغلستان ، برما ، هانگ کانگ ، جنوبی کوریا ، .

معظم ټولواک همایوني اعليحضرت د ننگرهار د کانال د فابریکی او د بند د جوړولو د چارو له کتلو وروسته بیرته کابل ته تشریف راوړل .

د نور ۲۳ - د پوهني د وزارت عامه کتابخانه د پوهني وزیر د صدارت عظمی دوهم

مرستیال ښاغلي دكتور علي احمد پوپل په واسطه د هغی په نوی ودانی کښی چه په شاه محمود غازی میدان کی واقع ده پرانستل شوه .

د ثور ۲۴ - داساسی قانون د مشورتي کمیسیون وروستی غونډه د ښاغلي دكتور عبدالظاهر په مشری د اساسی قانون د مطالعی د کمیټی د دارالانشاء په مرکز کی وشوه او د اساسی قانون د مشورتي کمیسیون غونډی د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د پیغام په لوستلو سره پای ته ورسیدی .

د ثور ۲۵ - ۱۳۴۶ کال تر پایه پوری به یولکو دوپنځوس زره جریبه مخکی د ننگرهار په ولایت کښی تر اوبو لاندی راشی .

د ثور ۲۶ - د ملی شوری عمومی غونډی دکالنی رخصتی د تیریدلو نه وروسته د یوسلو شپاړسو تنو وکیلانو په حضور د ښاغلي دكتور عبدالظاهر په مشری بیا شروع شوی .

د ثور ۲۷ - دکابل اوتورخم ترمنځ دسړک دقیر اچولو کار د سرب کال په نیمای کی بیخی پای ته رسیری .

د ثور ۲۸ - دمرکز دښونکو دپاره دښوونی اوروزنی دمؤسسی داوړی دکورسونو شپږمه دوره د پوهنې د وزیر د صدارت عظمی دوهم مرستیال ښاغلي دكتور علي احمد پوپل په پیغام د ملالی په لیسه کی پرانستل شوه .

د ثور ۲۹ - پښتونستانی مشرانو دپښتونستانیانو د حقوقو او آرزوگانو په باره کی د افغانستان د حکومت او خلکو د کڼک موقف د تأیید په باب د اساسی قانون د مشورتي کمیسیون دسپار بنسټ څخه خپله خوښی خرگنده کړی ده .

د پوهنتون په صحن کی دسیمینار له جوړیدو دښی خطری په حیث یوه ونه کینودله شوه .

د ثور ۳۰ - د افغانی سری میاشتی د ټولنی عالی رئیس والاحضرت شهزاده احمدشاه دعامی روغتیا دمؤسسی دوینو بانک وکوت .

د ثور ۳۱ - د ثور ۳۱ د محرم الحرام د میاشتی د لسم سره مصادف او د حضرت امام حسین (رض) د شهادت کالیزه وه د نورو کلنو په شان والاحضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت شهزاده محمد نادر او والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی د کابل فاتح د عمومی تکیه خانی ته ورغلل او د امام الشهداء دعما کولو په مجلس کی گډون و فرمایه .

د جوزا ۱ - د پښتو ژبی د ثقافت د انکشاف په غرض په پوهنې ننداری کښی د پښتو ډرامو او د نورو تمثیل نمایشونو دپاره یوه جلا خانگه تأسیس شوی .

د جوزا ۲ - د ایران د تیلو د ملی شرکت عامل رئیس ښاغلی دکتور منو چهر اقبال د گلخانې په ماڼۍ کې د معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت په حضور باریاب شو .
د بشر د حقوقو سمینار د خپل کار غونډې پای ته ورسولی .

د جوزا ۳ - د معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت له خوا د اردن د پاچا اعلیحضرت حسین په نوان دهغه هیواد د خپلواکۍ د جشن په مناسبت عمان ته د مبارکۍ ټیلگرام مخابره شوی دی .

د جوزا ۴ - مخ په ترقیو هیوادو د پاره د بشر به باره کی دملگرو ملتو سمینار دیوه (۸۱) مخیز رپوت له تصویب نه وروسته چه دسمینار دڅوارلس ورځنیو خبرو جریانات په کښې دی پای ته ورسید .

دافغانستان دوپرتیا وړ دنفټو دبرابرولو ټپرون یو کال نور هم له ایران سره اوږد شو - دغه ټپرون دافغانستان له خوا دکانو اوصنایعو دوزارت کفیل ښاغلی انجیر مسا او دایران له خوا دایران دنفټو دملی شرکت دعامل رئیس ښاغلی دکتور منوچهر اقبال د کانو او صنایعو په وزارت کی لاسلیک کړ .

د جوزا ۵ - والا حضرتی شهزادگی بلقیس د روغتیا د وزارت د زیرتتون د قابلیتگی د کورس د دیار لسمی دوری د فارغانو بری لیکونه مستحقینو ته وویشل .

د جوزا ۶ - د هیواد د خپلواکۍ د بیرته لاس ته را وستلو شپږ څلوېښتمه کالیزه په خاصو مراسمو سره ونمانځل شوه .
د صدارت عظمی وکیل ښاغلی عبدالله ملکیار د هند د صدراعظم ښاغلی جواهر لال نهرو مړینه یوه بین المللی ستره ضایعه وبلله .

د جوزا ۷ - د معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت ، د کابل فاتح ، والا حضرت مارشال شاه ولی خان غازی او د صدارت عظمی د وکیل ښاغلی ملکیار له خوا د هند صدراعظم ښاغلی نهرو دمړینی په نسبت دخواشینۍ ټیلگرامونه نوی ډیلی ته مخابره شوی دی .

د جوزا ۸ - د معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت له حضوره د دولتی مطابعو دریاست دغو مامورینو ته نښانونه ورکړل شوی دی .
د دولتی مطابعو رئیس ښاغلی محمد ابراهیم کندهاری ته د سرو زرو لومړی درجه رښتین نښان ، اداری لوی مدیر ښاغلی محمد رحیم ته رښتین نښان او د تصفیې لوی مدیر ښاغلی عبدالحمید ته نکلی رښتین نښان .

د جوزا ۹ - د کرهنې وزارت د چغندرو د تولیداتو د زیاتوالي دپاره د قندی موادو د فیصدۍ په اساس د هغو بیه زیاته کړیده .

د جوزا ۱۰ - معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت د کابل پوهنتون نوی ودانی چه د علی آباد په لمن کی جوړی شوی دی په شاندارو مراسمو سره پرانستلی .

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د امریکې د متحده ایالاتو د جمهور رئیس جلالتمآب لیندن جانسن له هغه دوستانه پیغام څخه چه ددغې ورځې تقریب په مناسبت یې رالیږلی خوشی شکاره کړه . گران ټولواک همایونی اعلیحضرت دپوهنتون له منسویینو او دامریکا ددولت له جلالتمآب لوی سفیر او زمونږ دټولو هغو امریکایی دوستانو څخه چه ئی ددغو علمی ودانیو د بشپړیدو په برخه کې سهم اخیستی ده خپل امتنان ښکاره کړل دغه ودانی ددریوسو او ۳۷ ملیونو او پنځو لکو افغانیو په لگښت سر ته رسیدلی ده .

د جوزا ۱۱ - د افغانستان او ارجنټاین ترمنځ سیاسي روابط له وزارت مختاریو څخه لویو سفارتو ته لوړ شو .

د کابل په دربار کې د سویدن د شاهي دولت لوی سفیر ښاغلی دکتور بیاران هکس ایوان برات دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته خپل اعتماد نامه ددلکشا په مانی کښې وړاندې کړه .

د سویس د جمهوریت د ملي اختر په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضوره دسویس دجمهور رئیس جلالتمآب حبیب الرقیبه په عنوان مبارکي ټیلگرام مخابره شوی دی همدغه راز د ایتالیا د جمهوریت

د ملي اختر په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضوره دهغه هیواد دجمهور رئیس جلالتمآب انتونیوسن ئی په عنوان روم ته د مبارکي ټیلگرام مخابره شوی دی .

د جوزا ۱۲ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د شوروی اتحاد د رئیس هیئت له مشر ښاغلی لیوندرزنیف سره په مسکو کې وکتل .

د شوروی اتحاد صدر اعظم ښاغلی خروسچف پرون د کریمان په مانی کې د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم په ویاړ میلستیا کړې وه .

د جوزا ۱۳ - د هند جمهوریت د صدر اعظم په حیث د ښاغلی لال بهادر شاستری دټاکل کیدو په مناسبت دصدارت عظمی دوکیل ښاغلی عبدالله ملکیار له خوا د مبارکي ټیلگرام نوی ډیلی ته مخابره شوی دی .

د جوزا ۱۴ ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم له مسکو نه بیرته کابل ته راغی . ښاغلی صدر اعظم د دلوی په (۲۵) د خپک علاج دپاره مسکو ته تللی و .

ښاغلی صدر اعظم له خپلی بشپړی روغتیا د زیری نه وروسته ئی وویل : هیله ده چه په مؤثره توگه خپلی مهمی وظیفی د شاه ، وطن او ټولنی دپاره سرته ورسوم .

د جوزا ۱۶ - د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د صحت د ښه کیدو او وطن

ته په عافيت سره د دوی د بیرته راتگ په نسبت د ولایاتو نه مرکز ته ټیلگرامونه مخابره شوی دی .

د جوزا ۱۷ - د هند د فقید صدر اعظم ښاغلی جواهر لال نهرو د شخصیت په احترام د یادوني محفل د هغه هیواد د لوی سفیر په کور کی جوړ شوی و .
دمطبوعاتو دوزیر ښاغلی رنمتیا په حضور مودرن بالت امتحاني ننداره د ښکلو هنرونو د مؤسسی د هنر مندانو په واسطه د هغی مؤسسی په سیتد یو کښی اجراء شوه .

د پوهنې وزیر د صدارت عظمی دوهم مرستیال ښاغلی دکتور پوپل د شعر او ادب ټولنه پرانستله .

د جوزا ۱۸ - د وزیرانو په مجلس کښی د هیواد پر مالی او اقتصادی اوضاعو بحث شو .

د کرهني د جرگو د جوړیدو د قانون مسوده ددغو جرگو د غړو د ټاکلو لایحه د کرهني د وزارت له خوا تکمیله شوه .

د جوزا ۱۹ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د کابل د ښار په صنعتی سیمه کښی د افغانی میوی د صادراتی شرکت فابریکه وکتله .

د جوزا ۲۰ - یوه کلی جرگه د ځاځی میدان د ولسوالی د عطاخیلو په کلی کښی د ځاځی میدان د کلیو د پراختیا د پروژی د آمریت له خوا پرانستل شوه .

د جوزا ۲۱ - د کابل په دربار کښی د امریکا لوی سفیر ښاغلی جان ملتن ستیوز له ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د خارجه چارو وزیر سره په صدارت عظمی کښی وکتل .

د جوزا ۲۲ - دهمایونی اعلیحضرت له حضور څخه د انگلستان د ټولواکمنی علیا حضرتی دوهمې الیزابتی دزیږیدنی دتلسین پهمناسبت لندن ته د مبارکی ټیلگرام مخابره شوی دی .

د جوزا ۲۳ - دسپهار په اووبجواو پنځلسو دقیقو دکرکردسکرو په کسان کښی یوه چاودنه وشو ددغی پینښی په اثر دهر شو یو کسانو شمیر ۷۴ تنو ته ورسید. د کر کرو د سکرو کان د پلخمري د شمال ختیز په ۱۶ کیلومتری کښی واقع دی او د هغه د ورځی تولیدات په ورځ کښی دری سوه تنه دی او (۶۰۰) تنه عمله پکښی کار کوی .

د جوزا ۲۴ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د حبیبی د لیسې نوی ودانی چه کار ئی پای ته رسیدلی دی و کتله د پوهنې وزیر د صدارت عظمی دوهم مرستیال ښاغلی دکتور پوپل هم پدغه وخت کښی له شاهانه ذات سره و .
د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د کر کر د ډبرو دسکرو

دکان دخواشینی وې پېښی دمصیبت خپلیو دکورنیو په عنوان دتسلیمت او همدردی پیغام صادر شوی دی .
په ارگون کښې دکلیو دپراختیا یوه پروژه پرانستله شوه. اودولس زره تنه ددغی پروژی نه استفاده وکړی .

د جوزا ۲۵ - د وزیرانو په مجلس کښې د هیواد د اقتصادی چارو د تنظیم رپوت تصویب شو .

د وزیرانو په مجلس تصویب کړه چه یو یو مبلغ نوری پیسی دی دکرکر دپرو دسکرو کان دمصیبت خپلیو کورنیو ته ورکړی شی .

د جوزا ۲۶ - د شوروی تاجکستان د لاهوتی تیاتر د هنرمندانو هیئت د شهید سعید اعلیحضرت مزار ته لاپ او د گلو گیلوی ئی ورباندی کېښود .

د جوزا ۲۷ - په خواجه ملا کښې د حبیبی د لیسې نوی او مجهز عمارت د یوه لوی محفل په ترڅ کی دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت دپیغام په لوستلو چه د پوهنې وزیر د صدارت عظمی دوهم مرستیال ښاغلی دکتور علی احمد پوپل له خوا ولوستل شو . پرانستل شوه .

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم په یوه مطبوعاتی مرکه کی منورین د حکومت سره همکاري ته راوبلل ښاغلی صدراعظم وویل وروسته له هغه چه د نوی اساسی قانون مسوده له کابینې څخه تیره شی لویه جرگه را وبلله شی او نوموړی مسوده به د تصویب دپاره هغی ته وړاندی شی .
ښاغلی صدر اعظم وفرمایل چه لویه جرگه به د جشن د رخصتی سره یوی ځای جوړه شی .

د جوزا ۲۸ - دکابل په دربار کښې د سویدن لوی سفیر ښاغلی بیارن اکسل ایوان برات په صدارت عظمی کښې د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د خارجه چارو وزیر سره وکتل .

د جوزا ۲۹ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم د مطبوعاتو د وزیر ښاغلی رښتیا په مشری یو کمیسیون ټاکلی دی څو دژمی لپاره د کابل د ښاریانو د آذوقی موادو لکه غوښه ، لرگی ، سکاره او نورو تدارکاتو په باب سر د اوسه ترتیبات ونیسی او په دغه باب یولړی پیشنهادونه حکومت ته وړاندی کړی .

د افغانستان او چین تر منځ د سرحدی نښو د کېښودلو هیئت پامیره ته لاپ .

د جوزا ۳۰ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د کویت د ملی ورځی په مناسبت دمبارکی ټیلگرام دکویت دامیر عبدالله السلام الصباح په عنوان هغه هیواد ته مخاږه شوی دی .

د وزیر محمد اکبرخان روغتون د شیرپور د غونډی په لمن کښې د ښاغلی

د کنور محمد يوسف صدر اعظم په خواهش د کابل فاتح والا حضرت مارشال شاه ولي خان غازي د فیتي په پری کولو سره پرانستل شو . دغه روغتون د یو پنځوس ملیونو افغانیو په لگښت جوړ شوی دی . ددغه روغتون د بنسټ تیزه د ۱۳۳۷ کال په میزان کښې دڅلورو دیرشو جریب ځمکو په ساحه کښې ایښودله شوی اودهغه له ښکتنی طبقی سره په پنځه پوړ کښې جوړ شوی دی او اوس یوسل و اتیا بستری لری .

د جوزا ۳۱ - داعیانو عالی مجلس داؤمی ازمینوتړون تصویب کړ . د شوروی اتحاد د رئیس هیئت مشر جلالتمآب برژنیف او دهغه هیواد صدراعظم جلالتمآب خروسچف دکرکر په کان کښې دچاودنی له خواشیني پیښې په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته د پیغامونو په ضمن کښې خپل د همدردی مراتب ښکاره کړی دی . همدارنگه دولسی چین دجمهور رئیس جلالتمآب لیوشاوجی دمعظم همایونی اعلیحضرت په عنوان د یو پیغام په ضمن کښې د کرکر د کان د چاودنی د پیښی په نسبت خپله همدردی څرگنده کړیده . د کرکر دپیننی نه وروسته د دوستو هیوادو له خوا زیات شمیر د همدردی پیغامونه د کرکر د ناوړی پیښی په باره کی را رسیدلی دی .

د سرطان ۱ - د وزیرانو د مجلس له خوا د قاچاق د مخنیوی دپاره د مطبوعاتو د وزیر داخله وزارت د کفیل ، د پلان د وزارت د کفیل او د تجارت دوزارت د کفیل په گډون یو کمیون تشکیل شو .

د عالی دارالمعلمین د پروژی د تطبیق موافقت لیک د پوهنې د وزارت او د ملگرو ملتو د مؤسسی له خوا په کابل کښې لاسلیک شو .

د سرطان ۲ - په کابل کښې دجاپان لوی سفیر ښاغلی هیدیکي مساکي خپله اعتماد نامه ددلکشا په مانی کښې په معمولو تشریفاتو سره دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته وړاندی کړه او وروسته د اعلیحضرت شهید سعید مزار ته لاړ او د گلو گیلپی ئی پری کښنوده .

دکرهڼی دمديرانو دوهم سیمینار دکرهڼی دوزارت دکفیل ښاغلی دکتور محمد ناصر کشاورز په وینا دهغه وزارت د کرهڼی د مسلکی مؤسسی د کنفرانسونو په سالون کښې پرانستل شو .

د هنر عالی مدالونه چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د افغانستان رادیو د نمو تنو هنرمندانو د پاره منظور شوی و ، د مطبوعاتو د وزیر ښاغلی رښتیا له خوا هغوی ته وسپارل شول .

د سرطان ۳ - دهغو لیکونو په اثر چه په دی وختو کښې دجلالتمآب دکتور محمد يوسف صدراعظم اودآلمان داتحادی جمهوریت صدراعظم جلالتمآب دکتور لودویک ایرهارد ترمنځ یوبل ته استول شوی دی . دآلمان داتحادی جمهوریت حکومت موافقه کړی ده چه څلویښت ملیونه مارکه سر بیره په پخوانیو

دوو سوو میلیونو مارکو د کريدت په ډول د افغانستان حکومت ته وړکړی .
د کرهني هغه مدالونه چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه
د هیواد نهو تنو والیانو لپاره منظور شوی ؤ دريو تنو ته چه په مرکز
کښني ؤ د کرهني د وزارت د کفيل ښاغلی دکتور کشاورز له خوا وروسپارل
شول .

د کبانو مصنوعي روزنه د کرهني په وزارت کښي په اساسی ډول شروع
شویده اودهغی دلومړی ستيشن د بنسټ ډبره پرون د کرهني د وزارت
د کفيل دکتور کشاورز له خوا د قرغی د بند په لمن کښي کېښودل شوه .

د سرطان ۴ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د کاپيسا د ولایت محمود عراقی
ته تشریف يووړ .

د افغانستان او ولسی چین د جمهوریت په سرحدو کښي دښو کښيښودلو
اونقشی اخستلو دپاره افغانی هیئت پیکینگ ته لاړ .

د کندهار ، هرات ، او مزارشريف د ښارونو د سروی موافقه لیک د اوبو
او خاوری د سروی د ریاست او په کابل کښي د امریکي د تخنیکي مرستو
د اداری تر منځ پرون د پلان په وزارت کښي لاسلیک شو .
افغانستان ته د شوروی اتحاد د تخنیکي مرستو د موافقه لیک مصدقه
سندونه په شوروی اتحاد کی سره مبادله شول .

د سرطان ۵ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت چه پرون محمود عراقی ته تشریف
وړی ؤ له خیره سره شاهي ارگ ته تشریف راوړ .

د بامیانو روغتون د ودانی د بنسټ تیره د روغتیا د وزارت کفيل ښاغلی
دکتور عبدالرحیم له خوا وپمه ورځ د بامیانو د ولایت د ودانی ترڅنگ
کښيښودل شوه .

د سرطان ۶ - د پوهنی وزارت د ښځو د تعلیماتو د ښه کولو په شاو خوا کښي د
کتنی او غور دپاره یو کمسیون مؤظف کړی دی چه د نجونو د ښوونځیو
پروگرام ډېر ژر په عمومی ډول وگوری او داسی ثابت پروگرام تثبیت
کړی چه د عصر او د ښځو د جهان سره برابر وی .

د سرطان ۷ - د فواید عامی د وزارت د معین کفيل ښاغلی محمد یعقوب عطایی په
مشری د انگلستان د صنعتی مؤسسو د کتنی لپاره یو هیئت هغه هیواد ته
وخوځید .

د مطبوعاتو په کاوپ کښي د معیوبو کوچنیانو په گټه یو محفل جوړ شوی ؤ .

د سرطان ۸ - د افغانستان د ذروی طاقت کمسیون د افغانستان په طبابت کښي
د رادیو ایزوتو پونو د تطبیق په منظور د رادیو تراپی د یوه یونېټ ټپنه کولو
ته اقدام کړی دی .

د سرطان ۹ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضوره ښاغلي عبدالهادی داوی د اعیانو د عالی مجلس د رئیس په حیث او ځینی نور ذوات د غړی په حیث وټاکل شول .

ښاغلي دکتور عبدالصمد حامد د پروان د والی کفیل د پوهنتون د ریاست په کفالت مقرر شو .

د قضائی مافوق لیسانس درسی پروگرام تکمیل شوی دی .

د سرطان ۱۰ - جلالتمآب فیلد مارشال محمد ایوب خان د پاکستان جمهور رئیس د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په بلنه د څلورو ساعتو د یو لنډ توقف دپاره کابل ته راوړسید شهربیاری ذات دپاکستان دجلالتمآب جمهور رئیس د کابل په بین المللی هوایی ډگر کښې استه قبال وکړ . جلالتمآب جمهور رئیس او ورسره ملگروئی د غرمی ډوډی د هوایی میدان د ډوډی خورلو په تالار کښې له شاهانه ذات سره په سلطنتی میز صرف کړه . د جلالتمآب جمهور رئیس الوتکه په دری نیمو بجو د کابل له بین المللی هوایی ډگر څخه د تهران لورته والوتله .

د جملستون په ماڼۍ کښې د والاحضرتی شمزادگي بلقیس له خوا د پاکستان دجلالتمآب جمهور رئیس د لور په درناوی میلستیا شوی وه . یوه مطبوعاتی گڼه بیانیه د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت او دپاکستان د جلالتمآب جمهور رئیس له کتنې نه وروسته صادره شوه . د افغانستان او شوروی اتحاد تر منځ د ترانزیت د تړون د نوی کولو مؤافقه لیک د تجارت په وزارت کښې لاسلیک شو .

د سرطان ۱۱ - د کابل په دربار کښې دتایلند مختار وزیر ښاغلي چی تی سوچار تیاکول په معمولو تشریفاتو سره خپله اعتماد نامه د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت حضورته ددلکشما په ماڼۍ کښې وړاندې کړه او وروسته د اعليحضرت شهید سعید مزار ته لاړ او د گلو گیلې ئی پری کېښوده .

د سرطان ۱۲ - علیا حضرته معظمه ملکه له پوره صحت څخه وروسته په خیره کابل ته را ورسیده او په هوایی ډگر کښې همایوني معظم اعليحضرت د معظمی ملکی هرکلی وکړ . علیا حضرته معظمه ملکه د تیرکال د حوت په ۲۸ نیټه د علاج دپاره د المان د اتحادی جمهوریت موشن ته تللی وه .

د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضوره د امریکي د خپلواکي د کالیزی په مناسبت دهغه هیواد دجمهور رئیس جلالتمآب لیندن جانسن په عنوان د مبارکي ټیلاگرام واشنگتن ته مخابره شويدي .

د معلم دروزلو اکاډمي او عالی دارالمعلمین د پوهني د وزارت د مسلکي تدریساتو په چوکات کی په کار پیل وکړ .

د سرطان ۱۳ - د شوروی اتحاد د صدراعظم لومړی مرستیال ښاغلي اناستاس

میکویان د صدارت عظمی د دوهم مرستیال ښاغلی ملکیار په بلنه کابل ته را ورسید .

د شوروی اتحاد د صدر اعظم د لومړی مرستیال ښاغلی میکویان په درناوی د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم له خوا د شپې په اته نیمو بجو د چېلستون په ماڼۍ کې میلستیا شوی وه .
په بن کښې د افغانی لوی سفیر په حیث د ښاغلی دکتور علی احمد پوپل اگریمان را ورسید .

د سرطان ۱۴ - د شوروی اتحاد د صدر اعظم مرستیال ښاغلی میکویان له خپلوخینو ملگرو سره د گلخانی په ماڼۍ کښې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په حضور باریاب شو .

ښاغلی میکویان د سالنگ پروژو وکتله او د سالنگ پروژو یوه ستره او با ارزښته پروژو و بلله .

د شوروی اتحاد د صدر اعظم لومړی مرستیال او ښاغلی دکتور محمدیوسف صدر اعظم د صدارت عظمی په ماڼۍ کښې سره وکتل .

د سرطان ۱۶ - ښاغلی سید قاسم رښتیا د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم په پیشنهاد او دملوکانه ذات د حضور په منظوری د مالی د وزیر په حیث مقرر شو د مطبوعاتو دنوی وزیر تر ټاکل کیدو پوری به ددغه وزارت چاری هم اجرا کوی .

د افغانی لوی سفیر په حیث دښاغلی عبدالله ملکیار اگریمان له انگلستان څخه را ورسید .

د سرطان ۱۷ - د کابل په دربار کې د سودان مختار وزیر ښاغلی سیدفخرالدین محمد خپله اعتماد نامه ددلکشیا په ماڼۍ کښې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته وړاندی کړه او وروسته د اعلیحضرت شهید سعید مقبری ته لار او د دوغانه وروسته ئی د گلو گیلۍ ورباندی کښوده .

د شوروی اتحاد د صدر اعظم لومړی مرستیال ښاغلی میکویان له افغانستان نه خپل وطن ته لار او افغانستان ته خپل سفر د دواړو هیوادو د ښوروابطو په ټینگیدو کښې گټور او مؤثر وبلل .

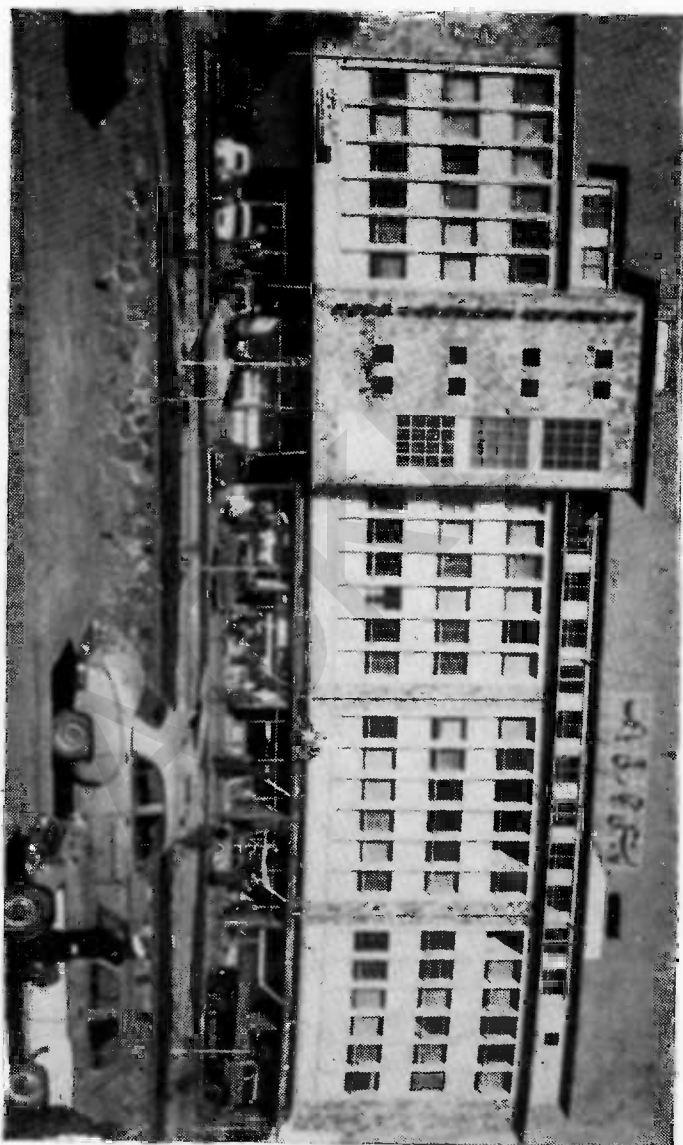
د افغانی سری میاشتی د ټولنی د لومړنیو مرستو دری مرکزونه په پروان مینه ، شاه شهید او ده بوری کې پرانستل شول .

د سرطان ۱۸ - د مالی نوی وزیر ښاغلی رښتیا په یوه مطبوعاتی مرکه کې د خپل کار دپروگرام څلورگون ټکی بیان کړل : د رشوت مخه نیول . دچارو په اجرا کیدو کښې چټکتیا ، د دولت د عوایدو تحصیل او د قاچاق مخه بندول .

د افغانستان څارندوی ټولنه د نړی د څارندو یانو د بین المللی اداری په غړیتوب و منل شوه .

تعمیر جدید موسسہ صحت عامہ درانصاری واہ

عمارت جدید بینتی تجارتي بانک درجوارپارک زرنگار

د سرطان ۱۹ - د کابل په دربار کېنې د هند د لوی سفیر بنځه میرمن دامیجا په اتو بجو د خدای پامانی دپاره د علیاحضرتی معظمی ملکی حضور ته ورغلی وه .

د سرطان ۲۰ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له خوا د المغرب د پاچا اعلیحضرت دوهم ملک حسن د زیریدنی د کالیزی په مناسبت د نوموړی اعلیحضرت په عنوان د مبارکی ټیلگرام رباط ته مخابره شوی دی .

د سرطان ۲۱ - د ملی شوری په غونډه کېنې د افغانستان او یوگوسلاویا تر منځ د اقتصادی او تجارتي همکارۍ د پراختیا او تقویه کیدو موافقت نامه تصویب شوه .

د سرطان ۲۲ - د عراق د جمهوریت د ملی ورځی په مناسبت دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د عراق د جمهور رئیس جلالتمآب فیلمارشال عبدالسلام محمد عارف او دفرانسی جمهور رئیس جلالتمآب مارشال دوگول په عنوان بغداد او پاریس ته د مبارکی ټیلگرامونه مخابره شوی دی . د پلان د وزارت کفیل بناغلی عبدالله یفتلی په خپلی اصلی وظیفی سربیره د وزیرانو د عالی مجلس د منشی په حیث ټاکل شوی دی .

د پلخمری ، سمنگانو ، خلم ، آچی ، او شبرغان د ستر واټ د قیراچولو او جوړولو تړون د افغانستان د فوآند عامی د وزارت او د شوروی اتحاد د تخنو اکسپورت د مؤسسې له خوا لاسلیک شو .

د نساجی د ټوکرانو په بیه کېنې یوه افغانی کموالی راغلی دی .

د سرطان ۲۳ - په ملی شورا کېنې د نولسو قلمو گمرکی تعرفی زیاتی او د دیرش قلمه اشیاوو د واردولو منع کیدل تصویب شول .

د پلان د وزارت کفیل بناغلی عبدالله یفتلی په یوه مطبوعاتی مرکه کی دهغو تدبیرونو عمدی ټکی بیان کړل چه حکومت د اقتصادی انډول د ساتلو له پاره تراجراء لاندی دی . د بیلزومواو تجملی وارداتو منع کیدل دلوکس او قیمتی موټرانو مخه نیول د قاچاق په ضد په کلکه مخه بندول .

افغانی نظامی هیئت د ملی دفاع وزیر ډگر جنرال خان محمد په مشری چه د شوروی اتحاد د دفاع د وزیر مارشال مالینو فسکی په بلنه د سرطان په اتمه نیټه هغه هیواد ته تللی و کابل ته را ورسید .

د معلمینو سیمینار د پوهنی د وزارت له خوا د دارالمعلمین د کنفرانسونو په سالون کېنې پرانستل شو .

د سرطان ۲۴ - په ټول هیواد کېنې له خارج نه د (۲۸) قلمو ماونو راوړل منع شول . د افغانی او شوروی هیئتو ترمنځ په افغانی او کشکی بندرونو کېنې د مالونو د تحویلولو د چارو تړون د تجارت د وزارت په سالون کېنې لاسلیک شو .

د سرطان ۲۵ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د شوروی اتحاد د سوسیالستی جما هیرو د اتحاد د عالی شورا د رئیس هیئت د صدر په حیث د جلالتمآب انستاس میکویان د انتخابیدو په مناسبت د ستایلی شوی جلالتمآب په عنوان مسکو ته د مبارکي ټلگرام مخابره شوی دی .

د هسپانیی د ملی ورځی په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د هغه هیواد د جمهور رئیس جلالتمآب جنرال فرانکو په عنوان مادرید ته د مبارکي ټلگرام مخابره شوی دی .

د تجارت د وزارت کفیل ښاغلی محمد سرور عمر د هیواد شمالی سیمو د تجارتي چارو د کتلو دپاره هغی خواته و خوځید .

لمړی پښتو درام چه د پوهنې ننداری د نوی تشکیل شوی پښتو خانگی له خوا جوړ شوی و پرون شپه د کابل په سینما تیاتر کښې وښودل شو .

د سرطان ۲۶ - دوزرا مجلس پخپله پرونی غونډه کی د نړی اساسی قانون په مطالعه شروع وکړه .

د سرطان ۲۷ - د عدلی دوزارت دکار پروگرام اعلان شو : دقضای مستقلى دستگه تأسیس ، د کافی پرسونل روزنه ، دیوه منطقی تشکیل جوړول او په هیواد کښې د قانون خلاو کول .

په هرات کښې یوساختمانی شرکت په دوه ملیونه افغانی پاڼگه تأسیس شو .

د سرطان ۲۸ - د پنج او آمو د سیندو د اوبو او انر ژی څخه د استفاده د پاره د سروی موافقت لیک د افغانستان او شوروی اتحاد تر منځ د خارجه چارو په وزارت کښې لاسلیک شو .

د سرطان ۲۹ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت ، له حضور څخه د بلژیک د ملی جشن په مناسبت دهغه هیواد د پادشاه اعلیحضرت بودوان په عنوان بروکسل ته د مبارکي ټلگرام مخابره شوی دی .

د شاهانه ذات له حضور څخه د میلادالنبی (ص) په احترام د مرکز او ولایاتو د یو شمیر بندیانو د بند پاتی موده و ښل شوه .

د سرطان ۳۰ - دحضرت سرور کائنات محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم دزیریدنی کالیزه په ټول افغانستان کی تحلیل شو .

د پولیند د خپلواکی د جشن په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د پولیند دولسی جمهوریت د دولت دشوری د رئیس جلالتمآب الکساندر زوادسکی په عنوان ورساته د مبارکي ټلگرام مخابره شوی دی .

د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د حضور د مطبوعاتی مشاور ښاغلی استاد خلیل الله خلیلی په مشری یو هیئت د متحد عربی جمهوریت د صدر اعظم د مرستیال او د متحد عربی جمهوریت او د افغانستان د دوستی د ټولنی د مشر ښاغلی کمال رفعت په بلنه دهغه هیواد د ملی ورځی په مراسمو کښې د لکهون لپاره قاهری ته و خوځید .

د سرطان ۳۱ - د معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د متحد عربی جمهوریت د انقلاب د جشن په مناسبت د هغه هیواد د جمهور رئیس جلالتمآب جمال عبدالناصر په عنوان قاهرې ته د مبارکي ټیلیگرام مخابره شوی دی .
د اعیانو د عالی مجلس رئیس او غړی د گلخانی په ماڼۍ کښې د معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت حضور ته ورغلی وو .

د رادیو افغانستان د منځنیو څپو د سل کیلواټه نوی استوونکی دستګاه د ودانۍ د بنسټ ډبره د کابل د صنعتی سیمې په جنوب ختیځه برخه کې د مطبوعاتو د وزارت د وکیل ښاغلی رښتیا له خوا کښیښودل شوه
د اسد ۱ - معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت دیو لنډ سفر دپاره شمالي ولایاتو ته تشریف یووړ .

د وزیرانو مجلس دنوی اساسی قانون په مسوده باندی خپله کښه پای ته ورسوله .

د مرکزاو ولایاتو د پوهنې مدیرانو کالنی غونډه د پوهنې دوزارت په کلوپ کښې د پوهنې د وزیر ښاغلی دکتور محمد انس له خوا پرانستل شوه .

د اسد ۲ - معظم ټولوک همایونی اعلیحضرت دانجمن دغابنې دسړک یوه برخه وکنله اوبیا دریوک دښتې ته ستون شو .

د متحد عربی جمهوریت د ملی ورځې په مناسبت د مالیې دوزیر او د افغانستان او متحد عربی جمهوریت د دوستی د ټولنی درئیس ښاغلی سید قاسم رښتیا له خوا د هغه هیواد د صدر اعظم د مرستیال او د عربی متحد جمهوریت او افغانستان د دوستی د ټولنی د رئیس کمال رفعت په عنوان د مبارکي تلگرام قاهرې ته مخابره شوی دی .

د اسد ۳ - ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د کابل د پوهنتون په جمنازیوم کښې د محصلینو په ټولنه کښې وویل : هغه کسان چه په افغانستان کښې د یو مسالمت آمیز تحول د راوستلو د امکان په باب زمونږ سره هم عقیده ندی په غالب گمان د خپل مملکت د تاریخ له خصوصیاتو او د خپل ملت له استعداد څخه پوره خبر ندی . ښاغلی صدر اعظم زیاته کړه چه زه طرفدار نه یم چه د تحصیل په دوره کښې محصلین په عملی سیاست کښې داخل شی .

د افغانسان او شوروی اتحاد د هیئتو رئیسان او غړی د پنج او آمو د سیندو د تگ لور او غاړو د کتلو دپاره د کابل نه هغی خواته لاړل .
د زید آباد او رحمت آباد د ویالی دسربند د بنسټ تیره کښودل شوه .
د پل خشتی پله د نړوولو او دهغه د بیاجوړولو کار د فواید عامی د وزارت د کار د قواو عمومی قوماندانی د ښاری یونټ له خوا شروع شوی دی .

د اسد ۴ - د وزیرانو د مجلس له خوا یو کمیسیون ټاکل شوی دی چه د قاجاق په ضد د مبارزی د نوی قانون مسوده تر کتنی لاندی ونیسی، په دغه کمیسیون

کښې د ماليې وزير ، د داخله وزير ، د تجارت وزير د پلان وزير د قبایلو مستقل رئیس او ددغو وزارتونو یوشمیر مامورین غړیتوب لری .
 د پوهنې لومړۍ درجه نښان د ښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم په واسطه ښاغلي دکتور علي احمد پوپل ته ورکړی شو .
 د بلغاریې دولسي جمهوریت شپږ کسيز پارلماني هیأت د ملي شوری د ریاست په بلنه د اتو روځو دښه نیت مسافرت له پاره کابل ته راوړسید .
 ښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم د والیانو په عنوان یوه پنځه فقره ایزه لازمیوونه صادره کړیده .
 د متحد عربي جمهوریت د انقلاب کالیزه د کابل ننداری په تالار کښې تجلیل شوه .

د اسد ۵ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په خیره سره بیرته شاهي ارگ ته تشریف راوړ . شاهانه ذات د اسد په لومړۍ ورځ دیوی لندنی مودی دپاره د هیوادشمالي سیمو ته تشریف وړی و .

ښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم د پوهنې ننداری د پښتو نوی تاسیس شوی خانگی هنرمندانو ته یو لک افغانی د بخشش په ډول ورکړی .
د اسد ۶ - د مالیې وزیر ښاغلي سید قاسم رښتیا د دولت د جاری کال عادی او انکشافی بودجه شورانه وړاندی کړه .

د اسد ۷ - ښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم د گلخانی په ماڼی کښې د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت حضورته ورغی او دنوی اساسی قانون مسوده یی د شاهانه ذات حضورته وړاندی کړه .
 دبلغاریې پارلماني هیأت دښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم سره وکتل .

د اسد ۸ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضوره د نوی قانون په باب د کتنی او د تصمیم د نیولو په غرض دلویې جرگی د جوړیدو په مناسبت پادشاهی اعلان صادر شویلی ددی فرمان په اثر لویه جوگه د سنبلې په اتلسمه ورځ جوړیږی .

د مالیې وزیر ښاغلي رښتیا دنسگرهار په ولایت کښې دمربوطو چارو د کتلو نه وروسته بیرته د کابل خواته راستون شو .

د اسد ۹ د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضور نه د مباوکی تلگرام دسویس د کانفدراسیون د ملي اختر په مناسبت د هغه هیواد د دولت د رئیس جلالتمآب لودویک موس په عنوان برن ته مخابره شوی دی .

ښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم دکترو ولایت دمربوطو کلیو دسیلاو د پښې په نسبت خواشینی ښکاره کړی ده .

د اردن او افغانستان سیاسی نمایندگي د لویو سفارتو په سویه جگی شوی .

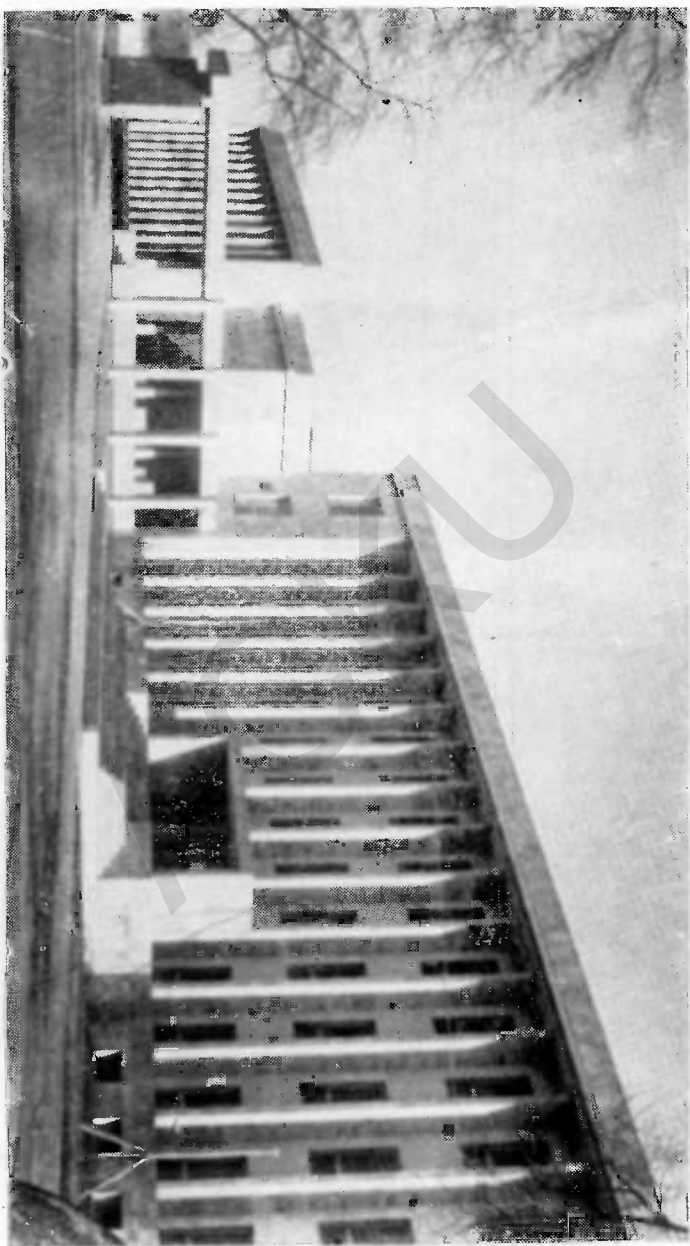
د آمو او پنج د سیند دغاړو لمړنی تخمینات ښی چه په دغو سیندونو

عمارت جدید ریاست هوایی ملکی در انصاری واپ

تعمیر جدید لیسه حبیبیه واقع خواهد بود که کار ساختمانی آن تکمیل شده و مورد استفاده قرار گرفته است

عمارت جدید وزارت خارجه که مقابل قصر استور (تعمیر سابقه آنوزارت)
بصورت عصری و مجریز اعمار واکمال شده است

کښې له اووڅخه تر لسو بندونو پوری د جوړولو اوله خوارلسو ملیونو څخه تر شپاړلسو ملیونو کلیواتو پوری د اوبو برښنا د فابریکی جوړولو امکان شته دی ، چه د آسوان د نامتو بنده په شان د شپږو بندونو قدرت لری .

داسد ۱۰ - په ورځپانو کښې د نوی اساسی قانون د مسودی خپریدل شروع شول .

د اسد ۱۱ - په کابل کښې د ترکیبی لوی سفیر ښاغلی طلعت بنلر ته چه په افغانستان کښې ئې د ماموریت دوره پای ته رسیدلی ده د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضوره د سردار عالی نښان ورکړل شوی دی .
د افغانی سری میاشتی د ټولنی عالی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه د بلغاریی دولسی جمهوریت پارلمانی هیأت خپل حضورته ومانه .

داسد ۱۲ - دافغانی سری میاشتی دعالی ټولنی رئیس والاحضرت شهزاده احمدشاه ایران د شیرو خورشید سرخ عامل مدیر داکتر خطیبی خپل حضورته ومانه .
د بلغاریی دولسی جمهوریت پارلمانی هیأت خپل هیواد ته لار .

د اسد ۱۳ - د مرکز او ولایاتو د پوهنې مدیرانو په داسی حال کښې چه د پوهنې وزیر ښاغلی دکتور محمدانس هم حاضرؤ له ښاغلی دکتور محمدیوسف صدراعظم سره وکتل .

داسد ۱۴ - افغانستان اوسوریی خپلو سیاسی نمایندگانو ته د لوی سفارت په سویه ترقی ورکړه .

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د پوهنې د شاگردانو د دوی نندارتون د نجات د لیسی په ودانی کښې پرانیست .
بین المللی وجهی صندوق د افغانستان د تادیاتو د پیلانس د ښه کولو دپاره کریدت ورکوی .

د اسد ۱۵ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د وردگو ولایت ته تشریف یووړ او دهغه ولایت د مرکز دودانیو نقشی ئې وکتلی .

د اسد - ۱۶ - د پوهنې وزیر ښاغلی دکتور محمد انس د مرکز د منځنیو ښوونځیو او لیسو د ساینس او ریاضی د ښوونکو سیمینار د اسد په ۱۴ ورځ په کابل دارالمعلمین کښې پرانست .

د مالیی وزیر ښاغلی رښتیا د مالی او گمرکی چارو د کتلو دپاره د کندهار ولایت ته لار .

دکانو اوصنایعو دوزارت کفیل ښاغلی انجنیر مسأ دهیواد شمالی برخو ته د ځینو مروضو چارو د کتلو دپاره لار .

د اسد ۱۷ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضورنه د پولیند دولسی

جمهوريت د دولت درئيس جلالتمآب الكزاندر زواتسكي دمړيني په مناسبت دهغه جمهوريت د دولت دشوري دمستيال جلالتمآب كلچن سكي په عنوان وارساته د تعزيت تلگرام مخابره شوي دي .
دهيواد دولياتو دمخبرانو د مديرانو غونډه دمخبرانو دوزارت كښل
ښاغلي دكتور محمد حيدر له خوا پرانستل شوه .

داسد ۱۸- د پولند دولسي جمهوريت د جلالتمآب رئيس دمړيني په مناسبت په كابل كښي د هغه هيواد په لوي سفارت كښي د تعزيت محفل جوړشوي ؤ په دغه محفل كي ښاغلي دكتور محمد يوسف صدر اعظم هم گډون كړي ؤ .

داسد ۱۹- د پلان دوزارت كښل ښاغلي عبدالله يفتلي وويل چه په ۱۳۴۳ كال كښي د دولت ټول لگښتونه اتو مليارو پنځو سوو او اتو شپيتو مليونو افغانيو ته رسيري .

داسد ۲۰- د فلم اخیستلو دلابرانوار د بنسټ ډبره د مطبوعاتو د وزارت د وکیل ښاغلي رښتيا له خوا په انصاري واټ كښي د ملكي هوايي رياست دوداني په څنگ كښي كښودنه شوه .

د اعيانو عالي مجلس د رسمي جريدې د تصويب لايحه تصويب كړه .
داسد ۲۱- د اعيانو مجلس د سولي په چارو كښي د اتومي طاقت د استعمال مؤافقت ليك تصويب كړ .

د ولایاتو د مخابراتو مديرانو د ښاغلي دكتور محمد يوسف صدراعظم په داسي حال كي چه د مخابراتو د وزارت كښل ښاغلي دكتور محمد حيدر هم حاضر ؤ د صدارت عظمي په ماڼي كښي وكتل .
لبناني باروونكي ورکه شوي الوتکه چه په تير ژمي كښي په افغانستان كي غورځيدلي وه پيداشوه .

داسد ۲۲- د پاکستان د آزادي په مناسبت د معظم ټولواك همایوني اعليحضرت له حضوره دپاکستان دجمهور رئيس جلالتمآب فيلد مارشال محمد ايوب خان په عنوان راولپنډي ته دمباركي تلگرام مخابره شوي دي .

د كابل په دربار كښي د هند لوي سفير ښاغلي جنرال بي ، ان ، تا پار په معمولو تشریفاتو خپله اعتماد نامه د دلکشاپه ماڼي كښي دمعظم ټولواك همایوني اعليحضرت حضورته وړاندې كړه . له هغه وروسته د اعليحضرت شهيد سعيد په مزار د گلو گيدی كښووه .

داسد ۲۳- د چين او افغانستان د دوستي د ټولني رئيس دولسي چين جمهوريت ته ئي د معظم ټولواك همایوني اعليحضرت او عليا حضرته معظمه ملكه سفر د دواړو هيوادو د دوستانه روابطو د لايسي ټينگيدو په لاره كي يو مهم گام وباله .

سیمینار بین المللی حقوق بشر در کابل

(از ۲۲ ثور تا ۴ جوزای ۱۳۴۳ مطابق ۱۲ می الی ۲۵ می ۱۹۶۴)

بتاریخ پنجشنبه ۲۶ - اپریل ۱۹۶۲ مطابق ۶ ثور ۱۳۴۱ بناغلی «جون همفری» آمر شعبه حقوق بشر دارالانشای سازمان ملل متحد، زمانیکه در کابل بود، ضمن ملاقاتهای خود بار جال افغانی، بحضور بناغلی سردار محمد نعیم وزیر خارجه آنوقت افغانستان پیشنهاد نمود تا در سال ۱۹۶۴ یکی از سیمینارهای منطقوی حقوق بشر در افغانستان دایر گردد، با اثر آن موضوع از طرف وزارت امور خارجه جهت غور مزید به مجلس وزرا تقدیم گردید.

بتاریخ ۲۸ جوزای ۱۳۴۱ تصویب بعمل آمد تا «موافقت حکومت افغانستان از طریق نمایندگی دایمی افغانستان در سازمان ملل متحد به سرمنشی ملل متحد ابلاغ گردد».

این موضوع بعداً از طرف وزارت خارجه بوزارت معارف ابلاغ گردید تا مراتب موضوع را با در نظر گرفتن جنبهای علمی و عملی آن مورد اجراء قرار دهند. از اثر آن موضوع توسط نامه رسمی وزارت معارف بر ریاست پوهنتون ابلاغ شد تا بمشوره وزارت عدلیه و پوهنچی حقوق، طبق نظریات وزارت امور خارجه کمیته های معین راتعیین کنند تا اندرین مورد اجراءاتی صورت بگیرد.

ریاست پوهنتون هرچه زودتر بدایر نمودن کمیسیونهای مورد نظر پرداخت و نجستین جلسه خود را بتاریخ ۲۲ عقرب ۴۱ منعقد ساخت، طی این جلسه مقدماتی بصورت عمومی راجع بچگونگی و طرز دایر شدن سیمینار بحث بعمل آمد و تصویب گردید تا موضوع بصورت عمیق مطالعه و در زمینه اقدامات جدیدی بعمل آید.

جلسه دوم بتاریخ سه شنبه ۳ ثور ۴۲ در سالون ریاست پوهنتون دایر شد. از آن تاریخ بعد الی تاریخ ۲۱ دلو ۱۳۴۲ هفت جلسه دیگر در ریاست پوهنتون انعقاد یافت، طی این جلسات علاوه بر اینکه درباره امکانات عملی سیمینار مذکور بحث بعمل آمد و تصویباتی اتخاذ شد راجع به جنبه عملی سیمینار نیز مذاکرات عمیقی صورت گرفت و موضوعاتی که نمایندگان افغانی باید درین سیمینار مورد بحث قرار دهند تعیین شد. سیمینار بین المللی حقوق بشر که برای بار نخست در افغانستان دایر شد، تطبیق اصول حقوق بشر را در کشور های روبه انکشاف و اینکه چه پروبلمهای را بمیان می آورد مورد بحث قرارداد. کشور هاییکه درین سیمینار اشتراک ورزیدند. عبارتند از :

الف - کشور های حوزه ایکافی .
ب - کشور هاییکه داخل ساحه جغرافیایی حوزه ایکافی نبوده ولی عضو آن میباشند .

ج - نمایندگان مؤسسات غیر حکومتی که باشورای اقتصادی واجتماعی در يك موقف مشاورتی قرار دارند وعلاوة ایجنسیهای تخصصی که درین موضوع علاقمند میباشند .

این مؤسسات ایزین قرار است :-
 اورگاینز سیون زراعت واغذیه
 یناغلی س ، ک وی نماینده مؤسسه خوراک وزراعت جهان درافغانستان
 نمره صندوق پست (۵) کابل افغانستان .
 یناغلی والتکوس نماینده آنموسسه .

اورگاینز سیون کارو کارگر بین المللی

۱۵۴ رودولوزان ، جینوا ، سویس

سازمان صحی جهان یناغلی د ، پ نات نماینده دبلیو، اچ او ، نمره
 صندوق پست ۲۳ کابل - افغانستان
 مشاهدان اورگاینز یسون (تشکیلات) غیرحکومتی که موقف مشاوران رادر
 کونسل اقتصادی واجتماعی دارند .

اتحادیه زنان ممالک جهان میرمن انیلادی، نماینده مؤسسه خوراک وزراعت
 جهان در افغانستان ، نمره صندوق پست (۵) کابل افغانستان
 کنفرانس کلیه زنان هندی سری ماتی کامالادیوی چتوادی ، چرمن
 آل اندیا هندی کرافتس بورد ، ۲ - کینگ لن نیودهلی .

کوآرد نیلتینگ بورد آف جیوش ارگاینزیشن یناغلی سنول، ای حافتس،
 سکرتری جنرال بنی بریت انترنشنال کونسل ۱۶۴۰ رود آینداو
 واشنگتن ۳۶ دی ، سی ، امریکا .

اتحادیه بین المللی قوانین جزایی پروفیسور هدایتی ، دانشگاه تهران،
 ایران .

کمیسیون بین المللی قضات یناغلی ی ، پورشاتم تریکامداس ۱۵
 سندرنگر نوی دهلی

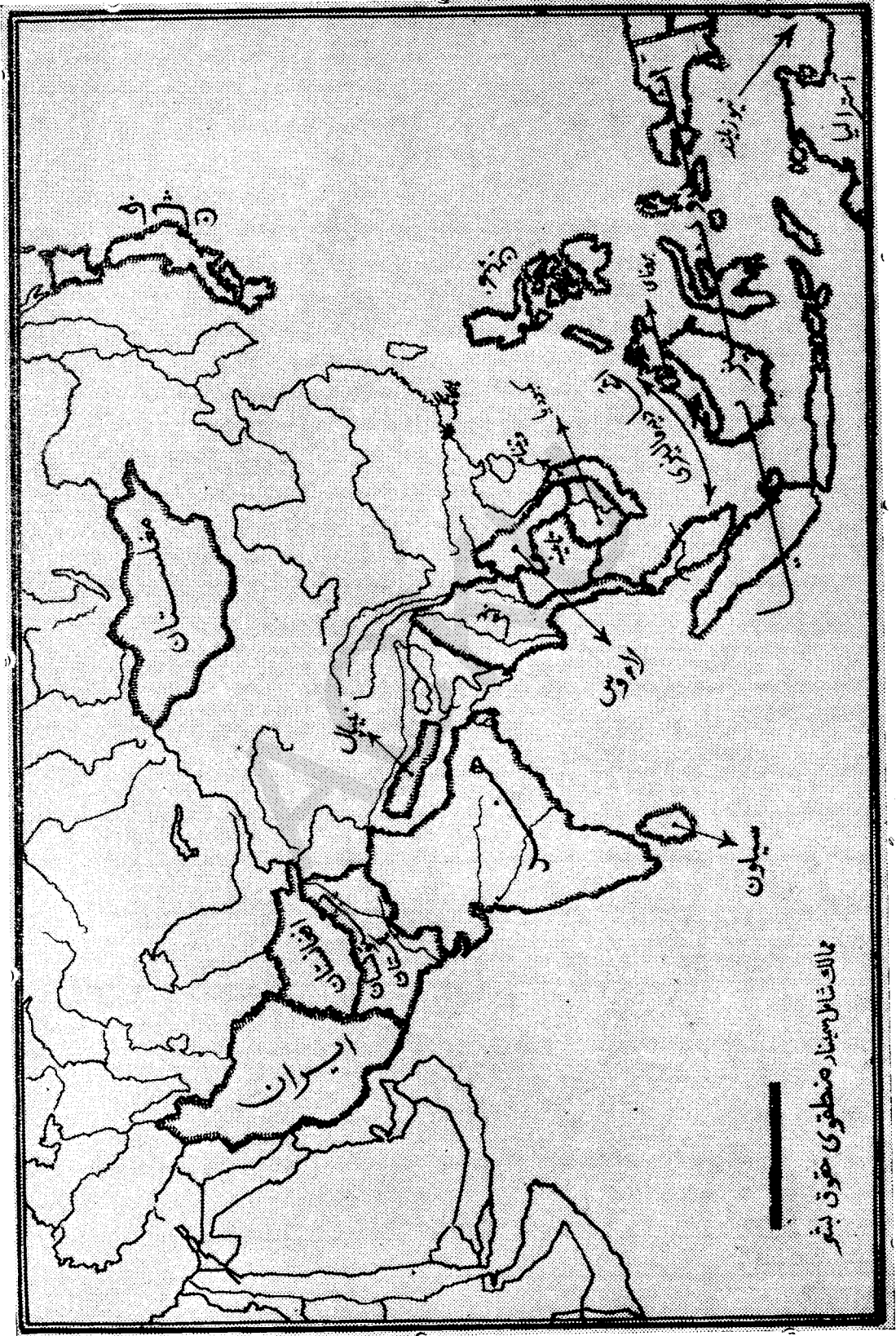
۱۱ - هندوستان

انترنشنال فدریشن آف بزنس ایند میرمن ایومانووا او- بی
 ای سیه ایندوپروفیشنل ومن بزنس ایندوپروفیشنل ومنزکلب ،

نمبر صندوق پستی ۲۲۲

لاگوس - نایجریا

انترنشنل فدریشن آف ومن ان لیگال کریتر میرمن ارزست هزیون رئیس
 فدراسیون بین المللی دی فم دی کریزوریدیک ۱۲ ساورنوهری
 پیرن بروکسل ۱۸ - بلژیک .

ممالک شمال سینار صحنه قوی حقوق بشر

شبه نقشه یواحی هغه هیوادونه نشی حدوشو دخطوقه به سسمنان کینس. غی توب لری. دگوبه له دناکه بهر غه کی. دغه یقه یسما کی.

دېش د حقوقو په سيمه ايز سيمينار كېني دشاملو هيوادولنډه پيژندنه

- ۱ - افغانستان (كابل) : نفوس ديارلس مليونه تنه ۲-ايران (تهران) نفوس : ۲۱۴۲۷۰۰۰ تنه ۳-هندوستان (دهلي) نفوس : ۴۴۱۶۳۱۰۰۰ تنه ۴- سيلون (كولمبو) نفوس : ۱۰۴۴۲۰۰۰ تنه ۵-پاكستان (راولپنډي) نفوس : ۹۶۵۵۸۰۰۰ تنه ۶- نيپال (كتمنډو) نفوس : ۹۳۸۸۰۰۰ تنه ۷-لاؤس (وينتيان) نفوس : ۱۸۸۲۰۰ تنه ۸- تایلند (بنكاك) نفوس : ۲۸۰۰۰۰۰۰ تنه ۹- ويتنام (سيگون) نفوس : ۱۴۹۲۹۰۰۰ تنه ۱۰- كمبوديا (پنوم پن) نفوس : ۵۷۴۹۰۰۰۰ تنه ۱۱- دماليزي اتحاديه (كوالالمپور) نفوس : ۱۰۰۰۰۰۰۰ تنه ۱۲- برونای (برونای) نفوس : ۸۴۰۰۰ تنه ۱۴- اندونيزيا (جاگارتا) نفوس : ۹۷۰۸۵۳۴۸ تنه ۱۴- فلپين (مانیلا) نفوس : ۲۹۶۹۸۰۰۰ تنه ۱۵- نوي زيلا ند (ولنگتون) نفوس : ۲۵۲۰۶۸۴ تنه ۱۶- استراليا (كانبيرا) نفوس : ۱۰۷۰۶۵۱۶ تنه ۱۷- جاپان (توكيو) نفوس : ۹۵۳۰۵۰۰۰ تنه ۱۸- ملغستان (اولن باتور) نفوس : ۹۹۸۰۰۰۰ تنه ۱۹- برما (رنگون) نفوس : ۲۲۳۴۲۰۰۰ تنه ۲۰- هانگانك ۲۱-۰۰۰۰۰۰ جنوبي كوريا (سيول) ۲۶۳۰۰۰۰۰ تنه .
- نوت : په دی نقشه کېني دهيواد ودفوسو دشمير د معرفي په برخه کېني دامريكي دكليز له مخي استفاده شوي ده .

انترنشنل فدرشن آف وهن لایرز میرمن م، پ شراف گارات ایند کمپنی
لی چیرز.

میدوز ستریت، فورت بمبئی - هندوستان
انترنشنل هومنست ایند ایتیکال یونین مین س، ک خان عضو پارلمان ۵۱
ویسترن کورت.
نوی دهلی - هندوستان

اوپن دور انترنیشنل میرمن گرتا انکگیشیت .
سقیقاگن ۸۶ - سته کولم - سویدن
ورلډ کنفدرشن آف اورگانیز سیون آف تیچنگک پرفیشنل بناغلی ای، و،
فرانکلن مدیر ابژن آفیس دیسترن ورلډ فدریشن فارینتال هلت
اکستنشن ایریا نوی دهلی ۵ - هند
دکتور فرانسوا کلویتز مدیر عمومی آنموسسه اروجوری .

جینوا - سویس
ورلډ فدریشن آف یونایتد نیشن اسوسییشن میرمن ایلاپال چودری
معاون رئیس کلکته اسوسییشن فار یونایتد نیشن ۶۴ -
لیک پلس
کلکته ۲۹ - هندوستان

دعوتنامه‌ها عنوانی مؤسسات و مراجع فوق‌الذکر از طرف بناغلی تانت
سرمنشی سازمان ملل متحد عنوانی ایشان صادر شد. علاوه از حکومت افغانستان
بحیث کشور میزبان دعوت بعمل آمد تا پنج نفر از اشتراک کنندگان و پنج نفر
مشاهدان خویشرا درین سیمینار معرفی کنند.
مجل انعقاد این سیمینار عمارت جدید ریاست پوهنتون واقع علی آباد بود.
سیمینار بین‌المللی حقوق بشر در کابل از طرف بناغلی دکتور علی احمد یوپل
وزیر معارف و معاون دوم صدارت عظمی (آنوقت) که سمت ریاست افتخاری سیمینار را عهده
دار بود افتتاح شد.
ذوات ذیل بحیث نمایندگان و الترینتهای افغانی درین سیمینار اشتراک داشتند.
نمایندگان الترنیت افغانستان .

۱ پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی معین تدریسی وزارت معارف .
موضوع: نقش تعلیم و تربیت در تعمیم حقوق بشر .
۲ - پوهنوال حمیدالله رئیس پوهنځی حقوق، بناغلی محمد موسی شفیق معین
وزارت عدلیه، دوکتور خلیل احمد ابوی پوهنمل پوهنځی حقوق موضوع: تاکدام
حد تعمیم حقوق بشر از اعلامیه حقوق بشر، قانون اساسی جدید و دین الهام
گرفته است .

۳ - بناغلی محمد خالد روبنان معین وزارت مطبوعات (آنوقت)، بناغلی دکتور
محمود حبیبی رئیس نشراتی رادیو افغانستان و بناغلی صباح‌الدین کشککی رئیس
نشراتی دباختر آژانس .

- موضوع : نقش مطبوعات در تعمیم حقوق بشر ، محدودیت‌های آن در افغانستان و تمایل ارائه این محدودیت‌ها در قانون جدید مطبوعات .
- ۴- ٲناغلی عبدالباقی یوسفزی والی میدان ووردک .
- موضوع : ٲلان گذاری و ٲرو ٲلم‌های آن در تعمیم حقوق بشر .
- ۵ - ٲوهٲنوال فضل ربی فرید و میرمن فاروق اعتمادی رئیس مؤسسهٲ نسوان .
- موضوع : تحول حقوق زن از نگاه حقوق بشر در افغانستان .
- ۶ - ٲوهٲنار عبدالحمید قیومی ، ٲناغلی عبدالولی قیومی و ٲناغلی محمد کاظم نصیری .

- موضوع : نقش مسایل اقتصادی بالای ٲرو ٲلم‌های حقوق بشر .
- علاوه بر اشخاص فوق که بحیث اعضای نمایندگی افغانی در سیمیٲار شرکت نمودند ، ذوات آتی نیز بحیث مشاهد در سیمیٲار مذکور شمول ورزیدند .
- ۱ - ٲناغلی دکتور سید حشمت‌الله وکیل کابل در دورهٲ یازدهم شورایملی .
- ۲ - ٲناغلی زلمی محمودغازی مدیر روابط بین‌المللی وزارت خارجه .
- ۳ - ٲناغلی دکتور عبداللطیف وکیل و عضو انجمن ٲناروالی کابل .
- ۴ - ٲناغلی سیدخلیل مدیر مسئول کابل تایمز بحیث نمایندهٲ انجمن روزنامه نگاران .

ذوات ذیل بحیث کمیتهٲ انسجام از آغاز امر طی جلسات مختلف ، جنبه‌های علمی و عملی سیمیٲار را مورد مطالعه قرار دادند .

ٲناغلو سیدشمس‌الدین مجروح وزیر عدلیه ، سیدقاسم رٲٲتیا وزیر مطبوعات ٲوهاند دکتور محمدعثمان انوری رئیس ٲوهٲتون کابل ، نوراحمد اعتمادی معاون وزارت امورخارجه ، دکتور عبدالحکیم ضیایی معین تدریسی وزارت معارف ، ٲناغلی زلمی محمود غازی مدیر روابط بین‌المللی وزارت امورخارجه دکتور عبدالصمدحامد والی ٲروان ، ٲوهٲنوال حمیدالله رئیس ٲوهٲنخی حقوق ، ٲناغلی محمدموسی شفیق معین وزارت عدلیه ، ٲناغلی محمد عثمان صدقی آمر ادارهٲ اطلاعات ملل متحد در کابل ، ٲناغلی دکتور محمود حبیبی رئیس رادیو افغانستان ، ٲناغلی محدیونس رفیق مدیر اقتصادی وزارت اقتصادی وزارت امورخارجه ، ٲناغلی دکتور سلطان‌حمیدزکریا سکرتر سفارت افغانی در ٲلگراد ، ٲوهٲنوال فضل ربی فرید استاد ٲوهٲنخی حقوق ، ٲناغلی صباح‌الدین کشککی رئیس مؤسسهٲ دباختر آژانس ، ٲناغلی باقی یوسفزی والی ووردک دکتور چهٲر داور رئیس گمرکات وزارت مالیه ، ٲوهٲندوی دکتور غلام سخی مصٲون استاد ٲوهٲنخی حقوق ، ٲوهٲنمل دکتور خلیل احمد ابوی استاد ٲوهٲنخی حقوق ، ٲوهٲنار عبدالحمید قیومی استاد ٲوهٲنخی اقتصاد ، ٲناغلی عبدالولی قیومی .

ذوات آتی بحیث اعضای کمیتهٲ اداری سیمیٲار متکفل ٲیششبرد امور اداری سیمیٲار مذکور بودند .

ٲوهٲنوال دکتور عبدالواحد سرابی معاون ٲوهٲتون ، دکتور حیدر داور رئیس گمرکات وزارت مالیه ، ٲناغلی بصیر حکیمی مدیر عمومی امنیه وزارت داخله ، ٲناغلی

حفيظ الله سحر مدير عمومي روابط ثقافتي وزارت مطبوعات، ښاغلي سيد عبدالرازق
متصدي امور حقوق بشر در وزارت خارجه .

آمر عمومي دفتر اطلاعات سيمينار :

پوهنمل دكتور خليل احمد ابوي استاد پوهنځي حقوق ومدير ارتباط خارجه
پوهنتون .

علاوه بر ذوات فوق اشخاص آتي در مراجع مختلف تعيين شدند و در جريان
سيمينار عند المراجعة با دفتر اطلاعات سيمينار در تماس بوده و براي پيشبرد امور
محو له و ظايف خود را اجراء کرده اند .

از وزارت مطبوعات :

ښاغلي عبدالقدير فهميم عضو مديريت عمومي روابط ثقافتي .

از وزارت ماليه :

ښاغلي مدير گمرک ميدان هوايي بين المللي کابل .

از وزارت داخله :

ښاغلي بصير حکيمي مدير عمومي امنيه .

از وزارت خارجه ، ښاغلي سيد عبدالرازق و از رياست دباختر آژانس ښاغلي
نور محمد رحيمي .

از رياست مطابع دولتي ، ښاغلي عزيزالدين فوفلزايي مدير عمومي آرت و خطاطي .
از طرف رياست گړخندوي ښاغلي رستم علي سلطاني ، از طرف مديريت ترافيك
ښاغلي ميرگل ، از طرف رياست هوايي ملكي ښاغلي جانباز و از طرف رياست دآريانا
افغان هوايي شركت ښاغلي غلام احمد نيكزاد آمر تكت فروشي .

يادداشت راجع به سيمينار حقوق بشر

در ممالک رويه انکشاف

کابل - افغانستان

اين سيمينار ذريعه ملل متحد بهمکاري حکومت افغانستان دایر گردید و نماینده
های ممالک ساحة جغرافيه ايي کميسيون اقتصادي آسيا و شرق دور در آن
حصه گرفتند .

فهرست مندرجات

الف : - سوابق و هدف سيمينار

ب : - محل و تاريخ

ج : - اعضاء متشکله

د : - موضوعات برای مناقشه

ه : - اسناد و وثايق

و : - لسان

ز : - اداره و تهیه مصارف

ضمیمه : - اجندای سيمينار

الف : - سوابق و هدف سیمینار

۱ - تحت پروگرام ارشاداتی خود در ساحت حقوق بشر که ذریعه مجمع عمومی تحت ماده (۹۲۶) تصویب شده، ملل متحد نظر بخواش حکومت ممالک ذی علاقه سکالرشپها و فیلوشپها را تقدیم داشته و تسهیلاتی راجهت تشکیل سیمینارهای منطقوی برای استفاده اشخاص برجسته فراهم میسازد. هدف اساسی این پروگرام عبارت از مساعدت تبادل افکار و تجارب بین ممالک است، تا پروبلمهای خود را در باره حقوق بشر حل کنند یا اینکه بسوی حل آنها قدمهای اولی بگذارند، یکی از اصولهای عمده برای پیشبرد این پروگرام، دایر ساختن سیمینار منطقوی میباشد. درین سیمینارها شخصیتهای برجسته در کوخت کوتاه باهم یکجا شده و تبادل افکار میکنند که باعث تنبیه افکارشان گردیده و بدینوسیله از مسایل و پروبلمهای مربوط بحقوق بشر خوبتو آگاه میگردند.

۲ - حکومت افغانستان از سکرتر عمومی ملل متحد دعوت نمود تا سیمیناری راجع به حقوق بشر در ممالک روبه انکشاف در کابل دایر گردد.

ب : محل و تاریخ

۳ - سیمینار بتاريخ ۲۲ ثور آغاز و الی ۵ جوزای ۱۳۴۳ در کابل دوام کرد.

ج - اعضا

۴ - ممالکیکه در ساحت کمیسیون اقتصادی آسیا و شرق دور داخل اند دعوت شدند تا نمایندگان خود را در همچو سیمینارها بفرستند.

۵ - سیمینارهای سابقه ملل متحد نشان داده است که اعضای سیمینار را باید اشخاص تشکیل دهند که در حکومتهای شان چوکیهای بزرگ را اشغال نموده اند، یا اشخاص مهمیکه وظیفه یومیه شان بصورت مستقیم به اجندای سیمینار ارتباط داشته باشد. مانند اعضای کابینه، اعضای کمیتههای تقنینیه، ماموران عالیرتبه دولتی، قضات، مامورین اتحادیه های تجارتنی و اشخاصیکه چوکیهای بزرگ رادر تعلیم و تربیت، پلانهای انکشافی و غیره ساحهای حیات اجتماعی اشغال نموده باشند از حکومتهای مربوط خواش شدتا در انتخاب هر نماینده مواد اجندای سیمینار را مدنظر بگیرند.

۶ - هر یک از حکومتهای مربوط دعوت شدند تا یک شخص را بنمایندگی نامزد ساخته و علاوه آن از یک الی سه نفر رایه حیث نماینده متناوب بفرستند.

۷ - ایجنسیهای اختصاصی که بمضامین سیمینار دلچسپی خود را اظهار نمودند، دعوت شدند تا نمایندگان خود را اعزام بدارند.

۸ - اورگانیزسیو نهایی غیر حکومتی که موقع مشاورتنی رادر کونسلهای اقتصادی و اجتماعی دارند و اهداف و پروگرام شان بمضامین سیمینار ارتباط قریبی دارد دعوت شدند تا مشاهدان خود را بفرستند.

د : موضوعات برای مناقشه

۹ - طوریکه قبلا ذکر شد موضوعاتیکه درین سیمینار تحت مناقشه گرفته شد عبارت از «حقوق بشر در ممالک روبه انکشاف» بود، اجندای سیمینار که ذریعه سکرتر جنرال (منشی عمومی) ملل متحد بمشورۃ حکومت مهمان دار مطرح گردید ضمیمه تقدیم شد .

ه : اسناد و وثایق

۱۰ - شعبه حقوق بشر ملل متحد به اعضای سیمینار نوتهای لازم را قبل از شروع جلسه توزیع کرد، دو مضمون راجع به سوابق ذریعه مشاوران لایق تهیه شده بود علاوه اعضای سیمینار دعوت شدند تا مضامین مربوط بموضوع سیمینار را از لحاظ تجارب مملکت خود بنگارند .

و : لسان

۱۱ - مناقشات در سیمینار به انگلیسی و در بعضی موارد لازم بفرانسوی صورت گرفت، وسایل ترجمه از انگلیسی به فرانسوی نیز پیشبینی و تهیه شده بود. نوتهاییکه ذریعه مشاوران تهیه شده بود به انگلیسی و فرانسوی توزیع گردید. مونوگرافهاییکه ذریعه اعضاء تهیه شده بود به انگلیسی و فرانسوی نشر شد .

ز : اداره و تهیه مصارف

۱۲ : ملل متحد مصارف تکت رفت و آمد طیاره را از میدان هوایی مملکت مربوط، الی میدان هوایی کابل و مصارف لازم مدت سیمینار را برای اعضای دعوت شده پرداخت، به اعضای مشمول سیمینار از ترتیبات سفر و محل اقامت شان در کابل قبلا ذریعه ملل متحد اطلاع داده شده بود .

ضمیمه اجندای سیمینار

الف : آیا کدام پروبلم مختص بمالک روبه انکشاف وجود دارد که به پیشرفت حقوق بشر ارتباط داشته باشد ؟؟

این سوالی بود که اعضای سیمینار پیرامون آن مطالعاتی کردند و مناقشاتی نمودند.

ب : سیمینار عناوین وسیع ذیل برای مناقشات خود انتخاب کرد.

الف : پلانهای اقتصادی و اجتماعی و غیره مسایل اجتماعی و اهمیت آن در ممالک روبه انکشاف و پروبلمهاییکه راجع بحقوق بشر از آن ظهور میکند .

ب : نقش تعلیم و تربیت

۲ - اندازه پیشرفت اقتصادی که عامل ترقی حقوق بشر در ممالک روبه انکشاف است .

۳ - ضرورت به استعمال مکمل قدرت تمام اشخاص و گروپها برای بهبود حیات اجتماعی .

افتتاح سیمینار حقوق بشر باقرائت پیام

اعلیحضرت معظم همایونی

طبق پروگرام مرتبه ساعت ده ونیم روز سه شنبه ۲۲ ثور سیمینار حقوق بشر برای ممالک روبه انکشاف حوزه ایکافی باقرائت پیام اعلیحضرت معظم همایونی توسط یناغلی دکتور علی احمد پوپل وزیر معارف و معاون دوم صدارت عظمی در پوهنتون کابل افتتاح شد .

دزاین جلسه که تا ساعت ۱۱ ونیم دوام کرد والا حضرت شهزاده احمدشاه، یناغلی عبدالله ملکیار وزیر مالیه و معاون اول صدارت عظمی (وکیل صدارت عظمی آنوقت) رئیس شورای ملی، اعضای کابینه، ماموران، عالیرتبه، کوردیلوماتیکی مقیم کابل واستادان داخلی وخارجی پوهنتون اشتراک کرده بودند .

پیام اعلیحضرت معظم همایونی

این حقیقت عالی که انسان از بدو خلقت دارای حقوق غیر قابل انکار میباشد در عصریکه مازندگی میکنیم بیش از هر زمان آشکار و مسلم است اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاقهای مربوط به آن در جهان امروز تهداب بنای یک جامعه سالم میباشد .

اساسات این حقوق بشری در تعالیم مقدسه بهمان تلقین شده و تأمین آن مستلزم عقیده راسخ ومجاهدت پیم افراد و جامعه انسانی است . شخصیتهای مسول در دنیای امروز وظیفه بزرگ ومسئولیت سنگینی را در حمایت وتقویت این حقوق بدوش دارند تا کرامت انسانی محترم ومصئون باشد .

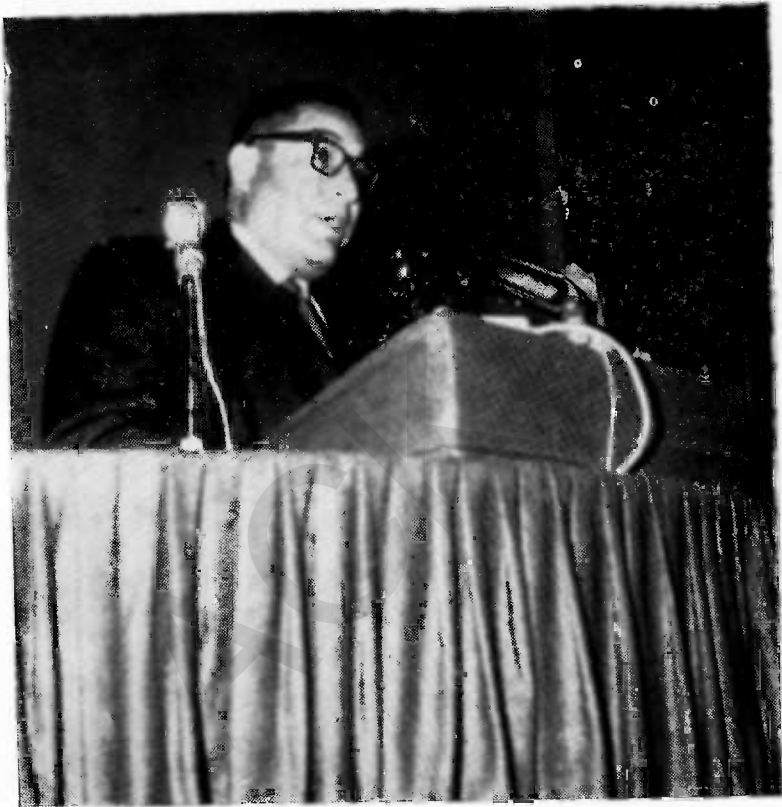
در کشور هاییکه هنوز مراحل رشد اقتصادی عصری را نپیموده اند فقر، بیسوادی و دیگر نارساییها درراه تأمین این حقوق عالی مواضع مهمی را ایجاد کرده است که رفع آن مستلزم مساعی بیشتر مردمان این کشور هامیباشد . افغانستان اکنون در آستانه تحول نوینی واقع شده که حمایت وتقویت حقوق بشر یکی از اهداف عمده واساسی آنست . خشنودم که این اجتماع بخصوص درین ایام درپایتخت کشور ما منعقد میشود .

توقع دارم همه کشور های درحال انکشاف بشمول کشورمن ازین اجتماع مهم بهره مند شوند ونتایج تحقیقات ومطالعات آن درراه خدمت بتأمین حقوق بشر وهدفهای اساسی ملل متحد موثر وسودمند باشد .

یناغلی دکتور پوپل بعداز ایراد پیام ذات شاهانه ضمن بیانیه گفت :

افغانستان که بمنشور ملل متحد عقیده راسخ دارد به اساس شعایر دینی واجتماعی خود از اصل تأمین حقوق بشر قلباً پشتیبانی میکند . مساعی نماینده های افغانستان درمؤسسه ملل متحد جهت بوجود آوردن اعلامیه جهانی حقوق بشر ودادن حق تعیین سرنوشت بملل این مطلب را تأیید میکند .

ممالک روبه انکشاف ازراه ترقی معارف وشؤون اجتماعی، انکشاف صنعت

ښاغلی دکتور علی احمد پوپل وزیر معارف بمناسبت افتتاح سیمینار
بین المللی حقوق بشر در کابل ، پیام اعلی حضرت معظم همایونی
را در محضر اعضای سیمینار ایراد میکند
(ماه ثور ۱۳۴۳)

منظره از روز افتتاح سیمینار بین‌المللی حقوق بشر در یکی از
ملاقات‌های عمارت بو هنتون کابل. (۲۲ ثور ۱۳۴۳)

وېنګار انداختن ذخاير طبيعي ازراه طرح قوانينکه آزادی و مصونيت فردی راتامين ميکند خود را بجای برساند که لایق استفاده حقوق اصلی و حقیقی بشوند .
 امروز مملکت بایکار انداختن قوای مادی و معنوی خود و استفاده از همکاری مملکت های دوست درراه تأمین این منظور سعی دارد . در مؤسسات تربیستی و اجتماعی افغانستان هیچگونه تبعیضی راه ندارد ، دروازه های مکاتب و مؤسسات عالی علمی برای همه بدون ملاحظات دینی ، نژادی و قومی باز است .
 به امر و اراده شاه دورانديش ما کمیته مشغول مطالعه قانون اساسی جدید مملکت است .

ښاغلي وزير معارف گفټ : این يك تصادف نيکيست که سيمينار حقوق بشر موقعی در کابل دایر میگردد که مملکت ما مرحله تحول را میگذراند . ښاغلي وزير معارف از اینکه ښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم به نسبت جریان تداوی شان در خارج ، حین جلسه افتتاحیه تعیین سيمينار حاضر نتوانست شد . اظهار تأسف کرده و در حالیکه موفقیت سيمينار ، خوشی و کامیابی اشتراک کنندگان را آرزو کرد سيمينار را افتتاح نمود .

سپس ښاغلي جان همفري نماینده ښاغلي تانت سرمنشی مؤسسه ملل متحد مراتب امتنان و سپاسگزاری اعضای سيمينار را بحضور اعلیحضرت معظم همایون نسبت به پیام و تمنیات نیک شان تقدیم کرد .

ښاغلي همفري همچنان تشکرات ښاغلي تانت را بحکومت افغانستان که این سيمينار را در افغانستان دعوت کرد ، ابراز نمود . این سيمينار ها در جمله کنفرانسهای غیر رسمی ای که توسط مؤسسه ملل متحد در نقاط مختلف دنیا دایر میگردد پروبلم های مختلف مربوط به تأمین حقوق بشر را مورد غور قرار میدهد و تا حال از طرف ملل متحد سيميناری تحت عنوان (حقوق بشر) در ممالک روبرو انکشاف دایر نشده است .

ښاغلي همفري گفټ اقدام افغانستان بدایر نمودن این سيمينار علامه موفقیت و توانایی آینده این مملکت است . مملکتی که خود را در راه تأمین حقوق بشر قاصر حس کند جرأت نمیتواند که خود را تحت آزمایش و امتحان بیگانگان قرار بدهد . سابقه افغانستان در مؤسسه ملل متحد و بداخل مملکت قابل تمجید است .

ښاغلي همفري از نقش افغانستان در مؤسسه ملل متحد و قیادت این مملکت در کمیته سوم مجمع عمومی و خدمات ښاغلي پژواک بحیث رئیس کمیسیون حقوق بشر و رئیس هیأت تحقیقاتی ملل متحد در ویتنام جنوبی یاد آوری کرد . بعداً ښاغلي همفري از مشمولان سيمينار خواهش کرد تا رئیس سيمينار را تعیین کند . ښاغلي دفتری رئیس هیأت ایران ، ښاغلي حلمی محمود غازی رئیس هیأت افغانی را بحیث رئیس سيمينار نامزد کرد که این پیشنهاد وی از طرف ښاغلي فوکوشیما رئیس هیأت جاپان و ښاغلي کر رئیس هیأت استرالیا تایید گردید و ښاغلي حلمی محمود غازی به اتفاق بحیث رئیس سيمينار حقوق بشر انتخاب شد .

سپس پوهاند دکتور انوری رئیس پوهنتون کابل بیانیه ایراد نموده گفت افتخار داریم که ورود این اشخاص منور را در پوهنتون کابل خوش آمدید بگویم. وی گفت تأمین حقوق بشر نزد افراد صاحب نیات پاک و نیکو موقع خاص و ممتازی دارد. دردنیای امروز خود خواهی، عدم احترام به حقوق دیگران، ترس و وحشت برای ممالک اجازه نمیده تا حقوق بشر را باتمام معنی تأمین کند، بناغلی انوری افزود مگر آینده چنان تاریک نیست و انسان در کوششهای خود جهت تأمین حقوق بشر کامیاب خواهد شد.

تطبيق حقوق بشر بدون تهیه وسایل اقتصادی واجتماعی ممکن نیست .

اکثر نمایندگان سیمینار حقوق بشر در ممالک روبه انکشاف در جلسه اولشان به این عقیده بودند که نمیتوان تطبيق حقوق بشر را از انکشافات اقتصادی واجتماعی مجزا ساخت .

این نظریه که بعضی از عناصر حقوق بشر بدون آمادگیهای اقتصادی تطبيق میتواند شد شاید دریک قسمتی از موارد صدق پیدا کند . ولی بادر نظر گرفتن شرایط ابتدایی اقتصادی در ممالک روبه انکشاف تطبيق حقوق بشر بدون تهیه وسایل از راه پلانگذاری های اقتصادی واجتماعی ممکن نیست .

موضوعاتی که در اجندای آنروز برای بحث گذاشته شد دو مقاله بود که از طرف بناغلی فوکوشیما رئیس هیأت جاپان و بناغلی روان فرهادی عضو متناوب هیأت افغانی نوشته شده بود .

بناغلی فوکوشیما نظریات خود را بر موضوع حقوق بشر در ممالک روبه انکشاف و مراحل تطبيق این حقوق در جاپان نوشته است . بناغلی روان فرهادی در مقاله خود که طی هشتاد صفحه تحریر یافته توضیح کرده است ، در حالیکه حتی تقریباً بیست سال قبل هنگامیکه درباره حقوق بشر بحث بعمل میآید بیش همه توجه درباره حقوق اساسی انسان معطوف میگردد ولی از حقوق بشر در عصر حاضر بیشتر از همه با حقوق اقتصادی ، اجتماعی و ثقافتی سروکار پیدا کرده است .

تکتهای پستی فوق العاده

مدیریت فلاتیلی وزارت مخابرات به تقریب انعقاد سیمینار حقوق بشر در کابل تکتهای پستی فوق العاده طبع و سراز ۲۲ ثور توزیع نمود . روی این تکتها با مشعل فروزان سمبول حقوق بشر محتوی رنگ جالب و درخشان مزین گردیده است . یکی از مامورین وزارت مخابرات در این زمینه اظهار داشته بود که این تکتهای فوق العاده یکنوع بوده و بقیمت سه افغانی و ۷۵ پول فروش میشود .
تصویب پلان رهنمای کار جلسات آینده .

سیمینار حقوق بشر برای ممالک روبه انکشاف روز ۲۳ ثور پلانی را که بحیث رهنمای کار در جلسات آینده سیمینار از آن استفاده میشود تصویب کرد . پلان مذکور

از طرف ښاغلی دکتور روان فرهادی نماینده افغانی پیشنهاد شده بود. در این پلان نه فقره یی حقوق بشر به ساحات مختلف انقسام یافته و مشمولان سیمینار برهريك ازین ساحات در ممالک روبه انکشاف بحث کردند. سیمینار همچنان در جلسه قبل از ظهر همانروز بازم بر موضوع حقوق بشر بصورت عمومی و در جلسه بعد از ظهر بر موضوع تبعیض بحث بعمل آورد.

بر قسمت اول اجندای سیمینار بحث شد

سیمینار حقوق بشر در جلسه روز ۵ شنبه ۲۴ ثور بحث خود را بر قسمت اول اجندا که عبارت از موضوعات تبعیض آزادی فکر، وجدان و مذهب، حقوق مردم و ملل برای خود در ادیت حق ملل در قسمت حاکمیت بر منابع طبیعی قیود و محدودیت های قانونی بر حقوق بشر بود خاتمه داد.

نکات مشترکی که از خلال مباحثات درباره این موضوعات بروز کرد، این بود که شرایط درباره عملی کردن موضوعات فوق الذکر در ملل روبه انکشاف و مترقی یکسان بوده و باید همه ملل در تطبیق پرنسیپ های مذکور اقدامات مؤثری بعمل آوردند.

نمایندگان ضمن بحث بر موضوعات فوق فیصله کردند در حالیکه دادن این حقوق و داخل ساختن آنها در قوانین مملکتی از حتمیات بوده ولی موضوع مهمتر عبارت از تطبیق آن در تمام امور ملی و مملکتی میباشد.

اگرچه ممالک روبه انکشاف هیچ تبعیض را خط مشی رسمی خود قرار نداده اند ولی نظر بر عوامل اقتصادی، اجتماعی، عنعنوی و تاریخی در حقیقت تبعیض علیه بعضی از طبقات موجود بوده، بنابراین وظیفه تمام حکومت است تادر سیاست و طرح پلانهای ملی شان سعی ورزند تا ساحه این نوع تبعیضات محدود ساخته شده و از بین برود. محدودیت هاییکه بر حقوق بشری در ممالک بمعاذیر مختلف تحمیل میگردد باید از طریق قانون تثبیت گردیده. و این محدودیتها طوری نباشد که خود حقوق اساسی را از بین ببرد.

اعضای سیمینار بعد از ظهر روز ۵ شنبه ۲۴ ثور از نقاط دلچسپ کابل و اطراف آن دیدن کردند.

موضوع حقوق اساسی بشر در ممالک روبه انکشاف

اعضای سیمینار حقوق بشر در جلسات قبل از ظهر و بعد از ظهر روز شنبه ۲۶ ثور بازم بر موضوع حقوق اساسی بشر در ممالک روبه انکشاف بحث کردند. نتیجه عمومی ایکه بدست آمد این بود در حالیکه همه این کشورها حقوق اساسی بشر را جزء قوانین اساسی و مدنی خود ساخته اند بآنهم نسبت بفقدان پرسونل فنی، عدلی و اداری این کشورها در تطبیق قوانین مربوط بحقوق اساسی دچار مشکلات میباشد. در جمله سایر موضوعات مربوط بحقوق اساسی درباره جلوگیری از انسان کشی و اینکه آیا حق زندگی قبل از ولادت تبارز میکند یا بعد از آن، نیز بحث کردند. نمایندگان در قسمت سقط جنین و اینکه آیا اقدام عملی درین مورد نظر بر عوامل

صحتی و حیاتی مادر و پیا اوضاع اقتصادی والدین مغایر حقوق اساس بشر است یانه مباحث طولی را انجام دادند. یکنه ادا از نمایندگان به این عقیده بودند که برای جلوگیری از پایان آمدن سطح زندگی جامعه و تولد اطفال غیر سالم سقط جنین تاسه ماهگی يك امر واجبی میباشد از طرف دیگر عده از نمایندگان گفتند که برای جلوگیری از ازدیاد نفوس باید تدابیری اتخاذ گردد تا فامیلها کنترل تولد را بدون تشیث به سقط جنین یعنی قبل از حمل، عملی بتوانند کرد ولی همینکه حمل صورت گرفت و ثابت شد آنگاه سقط جنین يك جرم و يك عمل مخالف حقوق بشر است.

در باره حقوق اساسی اکثریت اعضاء موافقت داشتند که عوامل اساسی برای تأمین این حقوق عبارت از انکشافات اقتصادی، اجتماعی و عرفانی بوده و در حالیکه تطبیق این حقوق در ممالک مترقی و روبه انکشاف یکسان بوده ایجاد شرایطیکه ممالک روبه انکشاف در اثر آن بتواند این قوانین را بسوی و وسیعتر تأمین کنند اهمیت درجه اول داشته و باید تمام حکومت این کشورها در پلانهای ملی شان ایجاد چنین شرایط را مدنظر بگیرند.

بحث بر موضوع بیگار

مباحثات روز یکشنبه ۲۷ ثور بیشتر روی موضوع بیگار بود. در حالیکه راجع به ممنوع بودن بیگار و کارگیری اتفاق نظر موجود بود اکثر سهم گیرندگان سیمینار خدمات ملی مانند راهسازی، آبیاری، توسعه جنگلها، تدریس سواد و تعلیم اکابر را که در بعضی کشورها موجود است مطابق بروحیه عمومی حقوق بشر خواندند.

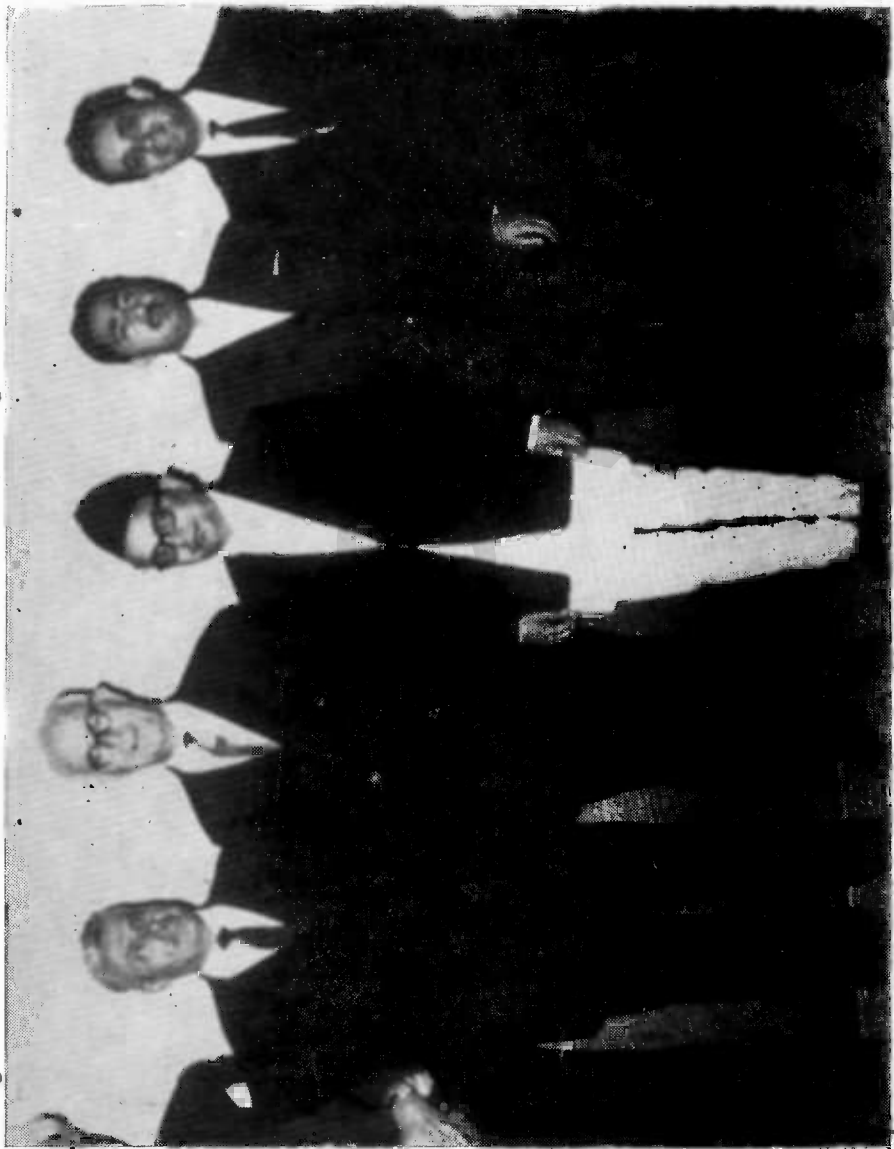
خاصه اینکه این خدمات تحت اداره حکومتهای دیموکراتیک بوده و متوجه ترقی اقتصادی، علمی و فرهنگی ملت باشد. اکثر سهم گیرندگان تبدیل تدریجی این خدمات را بکار خوشی برضا مرغوب و حتی لازم شمردند و چنان تذکر داده شد در حالیکه شرایط کار افراد درین خدمات ملی نسبت به کار در شعب نظام سهلتر است و در اخیر مدت معین خدمت افراد متذکره فنی شده دوباره به اجتماع بحیث افراد قادر به پیشبرد زندگی در مشقوق صنعتی و فنی داخل میشوند بنابراین عمل دولتها را درین مورد نمیتوان کار اجباری خواند.

بحث پیرامون موضوعات حقوق فردی

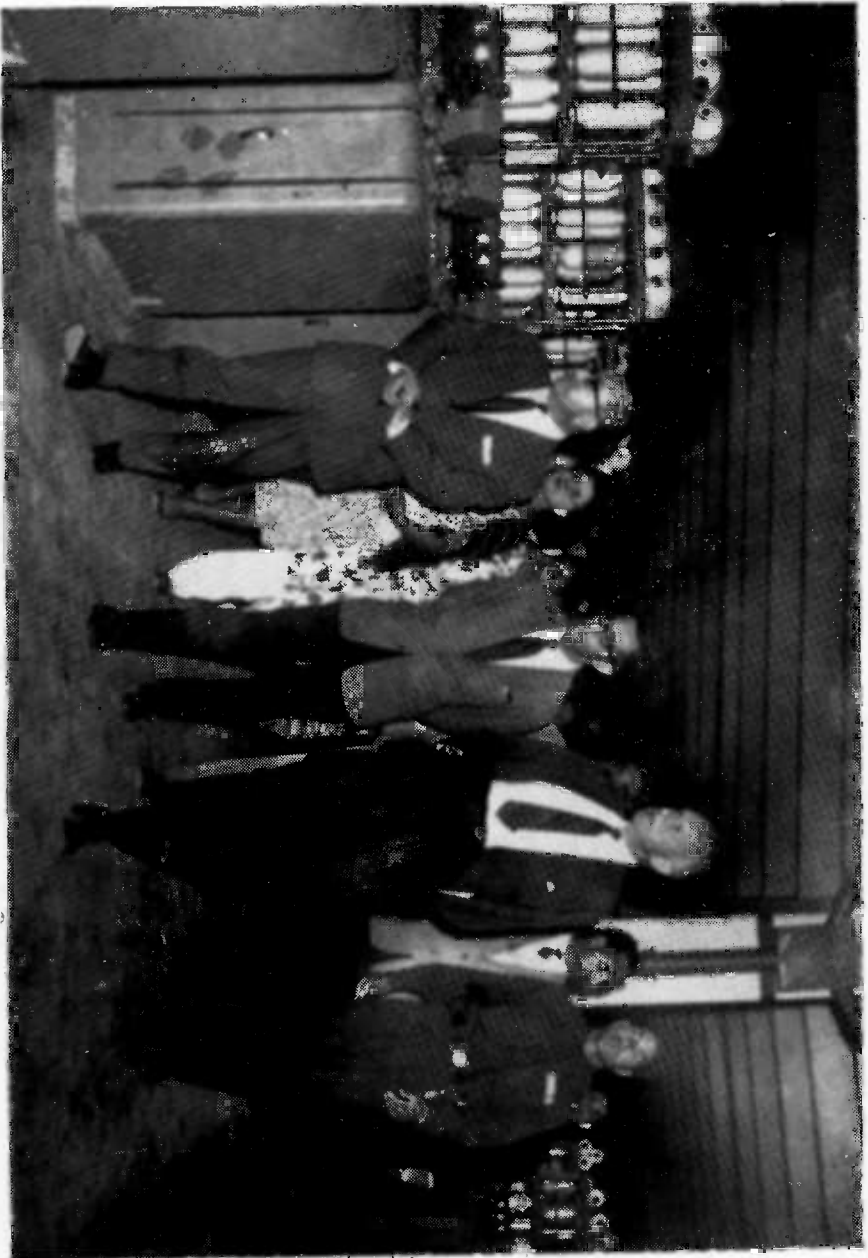
سیمینار حقوق بشر روز دوشنبه ۲۸ ثور (۱۸ می ۱۹۶۴) مباحثات خود را بر موضوعات مربوط فردی خاتمه داده و متعاقباً بحث خود را بر حقوق اجتماعی و عرفانی آغاز کرد.

موضوعات مربوط بوجود يك قوه قضایی مستقل و تربیه يك دستگاه مجرب و لایق پولیس و مدعی العموم در مباحثات روز دوشنبه بیشتر مورد توجه نمایندگان قرار گرفت برای اینکه حقوق افراد تلف نگردیده و عدالت خوبتر تأمین گردد و وجود يك قوه مستقل قضاییه حتمی بوده و باید کشور های روبه انکشاف در قسمت تربیه قضات ورزیده و وکلای مدافع مساعی بیشتری بخرج دهند.

شباغلی موسی شفیق معین وزارت عدلیه و شباغلی حمید الله رئیس پوهنخی حقوق از تحولات و تعدیلاتیکه قرار است در سیستم عدلی افغانستان باثر قوانین جدید

عده از اعضای سیمینار بین المللی حقوق بشر، در دعوتی که به افتخار شان از طرف
بناغلی سید شمس الدین مجروح و وزیر عدلیه در هو تل کابل ترتیب یافته بود. (ماه تور ۱۳۴۳)

اعضای مشمول سیمینار بین المللی حقوق بشر - گامف - کاهاز فابریکه نساجی گل بهار دین میکنند . (ماه تور ۱۳۴۳)

مملکت رویکار آید به سیمینار توضیحات دادند .
 برای اینکه حقوق اشخاص که بجرايم مختلف متهم میشوند تلف نگردد وجود
 وکلای مدافع يك امر حتمی بوده و باید چنان وسایل فراهم گردد تا آنده از متهمینیکه
 نسبت به نداشتن منابع مالی نمیتوانند از خدمات وکلای مدافع استفاده کنند بصورت
 رایگان ازین خدمات مستفید گردند .

سیمینار روز سه شنبه ۲۹ ثور (۱۹ می ۱۹۶۴) بر موضوع آزادی مطبوعا
 واطلاعات نیز بحث کرد بناغلی رو بنان معین وزارت مطبوعات و بناغلی دکتور
 محمود حبیبی با ذکر تضمین آزادی مطبوعات واطلاعات از قدمهاییکه در راه
 انکشاف مطبوعات بشمول تدوین قانون جدید مطبوعات در افغانستان برداشته
 میشود به اعضای سیمینار توضیحات دادند .

بحث در اطراف آزادی اطلاعات، مطبوعات و آزادی اظهار نظر

مباحث روز ۲۹ ثور ۱۳۴۳ (۱۹ می ۱۹۶۴) سیمینار حقوق بشر را با هم موضوع
 آزادی اطلاعات، آزادی مطبوعات و آزادی اظهار نظر در اجتماعات تشکیل میداد، همه
 اعضاء و مشاهدان سیمینار معتقد بودند که در ممالک روه انکشاف این حقوق برای
 افراد مسلم بوده و گنجایش محدودیتی را ندارد .

البته محدودیتهای منوط به امنیت کشور، سلامت ملی و امثال آن در همه کشور
 ها برین آزادیها موجود است، مطبوعات آزاد است ولی باید این آزادی بدون
 احساس مسئولیت نباشد .

در جلسه بعد از ظهر موضوع حقوق زن مطرح شد، اعضای سیمینار بصورت
 عمومی معتقد بودند که مساوات در مشاغل اجتماعی بین مرد و زن در همین او اخر
 طرف قبول عامه واقع گردیده است. موضوع تعدد زوجات در عموم جوامع رو به
 تقلیل است. در دهه انکشاف موضوع عایدات مساوی برای زنهاد برابر کار مساوی
 با کار مردان نیز مطرح شد و معلوم گردید که این امر به او ضاع عدلی و اقتصادی
 کشورها ارتباط دارد، ولی لازم دیده میشود که عایدات برای زن و مرد در برابر کار
 مساوی یکسان باشد، این امر در آینده قریب در جینوا هم مطرح خواهد شد .

بحث در اطراف حقوق زنان و موضوع تهیه کار

سیمینار حقوق بشر در جلسه روز ۳۰ ثور خود درباره حقوق زنان بحث کرد
 در این جلسه موضوع تحصیل مساویانه زنان با مردان، شمول در انتخابات،
 عضویت در پارلمان، امکانات شمول بصورت مساوی در وظایف دولتی و امور
 اجتماعی مورد بحث و مذاقه قرار گرفت .

بناغلی دکتور روان فرهادی نماینده افغانستان درین سیمینار بمنظور بهبود
 اوضاع اجتماعی و اقتصادی زنان تاسیس يك صندوق را پیشنهاد کرده متذکر شد که
 از ۱۹۶۰ بدینطرف عده زیادی از نمایندگان دول عضو مؤسسه ملل متحد تاسیس
 چنین صندوقی را عیناً مانند صندوق حیاة اطفال تقاضا کرده اند .

این پیشنهاد از طرف اکثریت اعضای سیمینار تایید شد، همچنان تذکریافت که این موضوع در جلسه رؤسای اتحادیه زنان جهان که آینده در ژنیو دایر میشود نیز یادآوری شده و در اطراف آن تدقیق و غور بیشتری بعمل آمده و امکانات تاسیس چنین صندوق تقاضا خواهد شد.

در جلسه بعدی سیمینار درباره حقوق مسایل کار، شرایط کار، کار مساعد و عادلانه و اتحادیه های کارگران، کار اجباری و کار اطفال بالغ نیز مباحثی بعمل آمد. در سیمینار گفته شد که باید اولتر از همه برای مردم زمینه کار آماده شود. همچنان لازم است که حکومت های مسئول در ممالک روبه انکشاف از لحاظ اوضاع نامساعد اقتصادی جهت تاسیسات صنعتی نخستین گامهایی بردارند تا به آنوسيله زمینه برای کار برابر شود. که البته بعد از آن موضوع تشبشات شخصی و افزایش امکانات کار نیز خود بخود رویکار خواهد شد. شرایط کار باید خوب شود، همچنان این موضوع باید تحت غور و تدقیق قرار گیرد تا یک دستگاه نظارت جهت تطبیق قوانین و مقررات کار و کارگر میان آید. باید موضوع رخصتی و روزانه هر هفته و ساعات کار هر هفته امکانات و اندازه معاش مناسب کارگران و تربیه عناصر مسلکی در شعبات فنی نیز مساعد شود. نماینده افغانی راجع به چگونگی کار در افغانستان مختصر معلوماتی را ارائه کرد، وی متذکر شد که افغانستان از رهگذر اینکه در مراحل ابتدایی ترقی و انکشاف خود قرار دارد فاقد اتحادیه کار و کارگر میباشد. ولی کمیسیون موجود است که مسایل مربوط به کار و کارگر را تحت غور قرار میدهد.

همچنان پروژه در قانون اساسی جدید شرایط مساعد کار مدنظر گرفته شده است. وی افزود که افغانستان در چند کنوانسیون بین‌المللی کار و کارگر سهم گرفته و در تمام مجامع مذکور از حقوق کارگران استفاده کرده است.

ملل متحد به آرزوهای خود کامیاب میشود

اگر مردم جاپان در بین سالهای ۳۰ - ۱۹۴۰ به آزادی اظهار نظر میتوانستند علیه اشتراک در جنگ جهانی رایی میدادند. این مطلب را بناغلی فوکوشیما رئیس روزنامه جاپان تایمز و رئیس هیأت جاپان در سیمینار حقوق بشر ضمن مصاحبه اظهار کرد. بناغلی فوکوشیما درباره تعمیم حقوق بشر در جاپان گفت:

جاپان یکصد سال پیش توجه خود را به انکشاف اقتصادی مبذول داشت و حل مسایلی دیگر مانند حقوق بشر راه آینده گذاشت. در نتیجه آزادی مطبوعات و اطلاعات فراهم شد و آواز مردم خفه نماند.

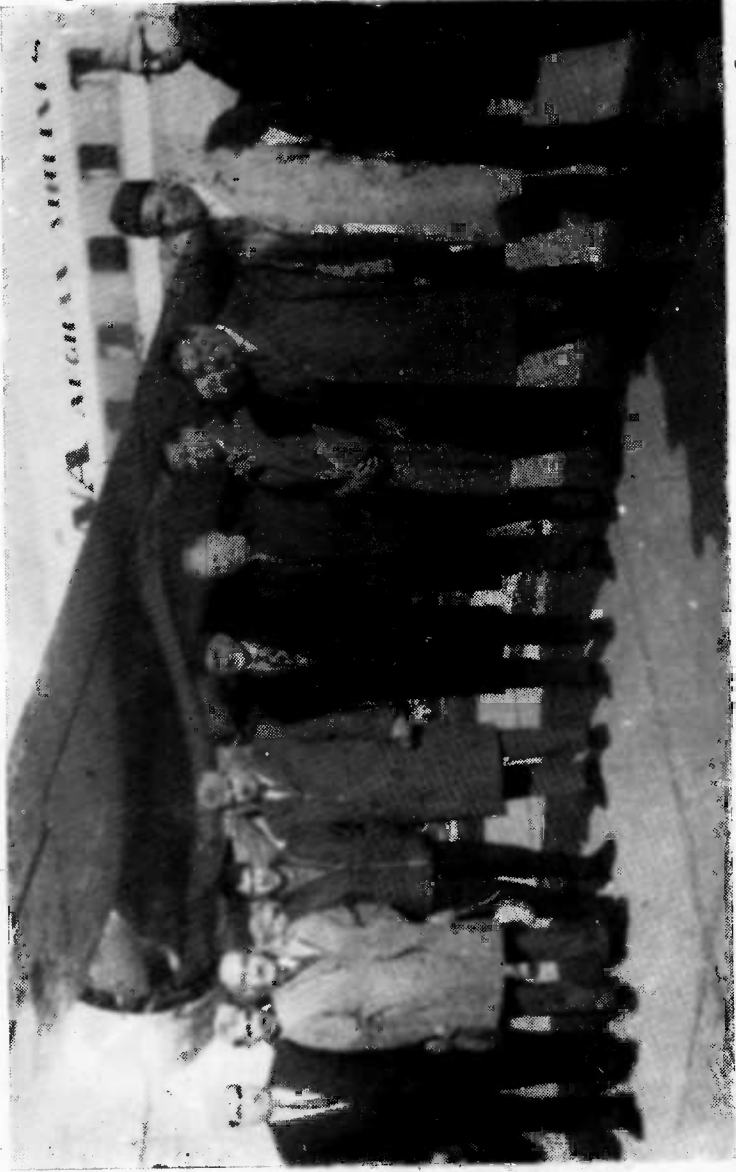
بناغلی فوکوشیما طرفدار کامل آزادی مطبوعات است، مگر همچنین عقیده دارد که مطبوعات آزاد در عین حال مطبوعات مسئول باشد. بناغلی موصوف اظهار داشته بود که ممالک روبه انکشاف امروز از جاپان صد سال قبل، خوش چانس ترند. همکاری های بین‌المللی بچنین پیمانۀ بزرگ در آنوقت وجود نداشت، وی اظهار

بناغلی دکاتور عبدالظاهر رئیس شوروی ملی و بناغلی سمیدقاسم ریشتمیا
وزیر مطبوعات پانباغلی جان همفری نماینده تانت سرمنشی ملل
متحد دردعوتیکه از طرف بناغلی ریشتمیا به افتخار اعضای سیمینار
بین المللی حقوق بشر در کلوب مطبوعات ترتیب شده بود
مشمول مذاکرات دوستانه اند . (ماه نور ۱۳۴۳)

اعضای سیمینار بین المللی حقوق بشر دردعوتیکه به افتخارشان
از طرف بناغلی نور احمد اعتمادی معاون وزارت خارجه در باغ تپه
پغمان ترتیب یافته بود (ماه نور ۱۳۴۳)

هیات پارلمانی افغانستان تحت ریاست بناغلی دکتور عبدالظاهر رئیس شورایی ملی
هنگامیکه بنا بر دعوت پارلمان هند بسوی آنکشور عزیمت کردند (ماه جنوری ۱۳۴۲)

عقیده کرد که مؤسسه ملل ملل متحد به آرزو های خود کامیاب میشود زیرا انسان بیش از پیش عاقلتر و متفکرتر شده است. وی گفت دنیا حالا میدانده که حفظ صلح يك امر حتمی است.

ښاغلی فوکوشیما گفت: انکشاف اقتصادی برای تحکیم صلح و سلام گیتی امر حتمیست زیرا از گرسنگان نمیتوان توقع داشت که آرام باشند.

بحث در اطراف حقوق اجتماعی افراد

سیمینار حقوق بشر روز اول جوزا (۲۲ می ۱۹۶۴) بحث خود را بر موضوعات مربوط بحقوق اجتماعی افراد ادامه داد. حقوق کار برای افراد (شرط مساعد و کوارای کار، حقوق اتحادیههای کارگران، شرایط کار برای اطفال و حق ملکیت). در حالیکه همه نمایندگان به این عقیده بودند تادربهلوی حقوق فردی این حقوق نیز در عصر امروز از حقوق اساسی بشمار میرود تأمین آنها متکی بر انکشاف اقتصادی و اجتماعی ممالک میباشد.

باید پروژه های رویکار آید تادر اثر آن برای تمام افرادی که قادر بکارند کار بسپه گردد.

انکشاف اقتصادی نه تنها در تأمین حقوق اجتماعی، اقتصادی و ثقافی افراد کمک خواهد کرد بلکه این امر در تأمین حقوق فردی نیز مؤثر ثابت میشود. در قسمت حقوق اتحادیههای کارگران در حالیکه اکثر نمایندگان به این عقیده بودند که اعتصاب يك حق اساسی کارگر بوده ولی نباید از آن سوءاستفاده بعمل آید.

نماینده مؤسسه بین المللی کار گفت که ایجاد مؤسساتی لازم است تادر صورت بروز اختلاف بین کارگر و کارفرما بتواند حکمیت کند و فیصله های آنها هردو دسته قبول کند در بهبود مناسبات و حفظ روابط حسنه بین آنها کمک خواهد کرد.

دوام مطالعات درباره تطبیق حقوق بشر

سیمینار حقوق بشر روز ۲ جوزا جلسات کار خود را پایان رسانید. در جلسه دیروزی ښاغلی دکتور روان فرهادی عضو هیأت افغانستان راجع به دوام مطالعات درباره تطبیق حقوق بشر در کشورهای روبه انکشاف پیشنهاد کرد که بوحدت آراء منظور شد.

طبق این پیشنهاد، سیمینار پیشنهاد میکند تا ملل متحد مطالعات خود را در این موضوع ادامه داده و سرمنشی مؤسسه جهانی راپور سیمینار کابل را به کمیسیون حقوق بشر و کمیسیون بزودترین موقعیت زنان که هردو از شعب شورای اقتصادی میباشد تقدیم دارد کمیسیون بزودترین فرصت ممکن به پیشرفت مطالعات مسایل خاص تطبیق حقوق بشر در کشورهای روبه انکشاف پردازد.

تابه تشکیل دیگر سیمینار هاراجع بمسائل خامی تأمین حقوق بشر در کشور های روبه انکشاف پردازند .

بناغلی «کار» نماینده آسترالیا فقره دیگری رابحیث ضمیمه این تصویب پیشنهاد کرد که آنها به اتحاد آراء منظور گردیده و بموجب آن سیمینار حکومتها راتوصیه میکند تابه پیروی حکومت افغانستان سرمنشی ملل متحد را دعوت نمایند تا همچو سیمینار های را در کشور های مختلف جهان دایر کند .

بناغلی دکتور عبدالحکیم ضیایی معین تدرسی وزارت معارف ، عضو هیأت افغانی گفت ، در ممالک روبه انکشاف تعلیم و تربیت دو هدف اساسی دارد که در یکی آن تعلیم و تربیه بحیث یک وسیله مهم انکشاف عمومی مملکت شناخته شود و در دومی تعلیم و تربیت بذات خود بحیث هدف تلقی گردیده است .

وی گفت به اساس نظریه اول برای تطبیق قوانین چه در ساحت حقوق سیاسی بامدنی و چه در ناحیه حقوق اقتصادی و اجتماعی توسعه سویه تعلیم و تربیت اختصاصی از سویه بالاتر از یکطرف و تعمیم عمومی و تعلیم و تربیه بین تمام مردم برای فهم و بارزسی آن در سویه های پایین حتمی پنداشته می شود .

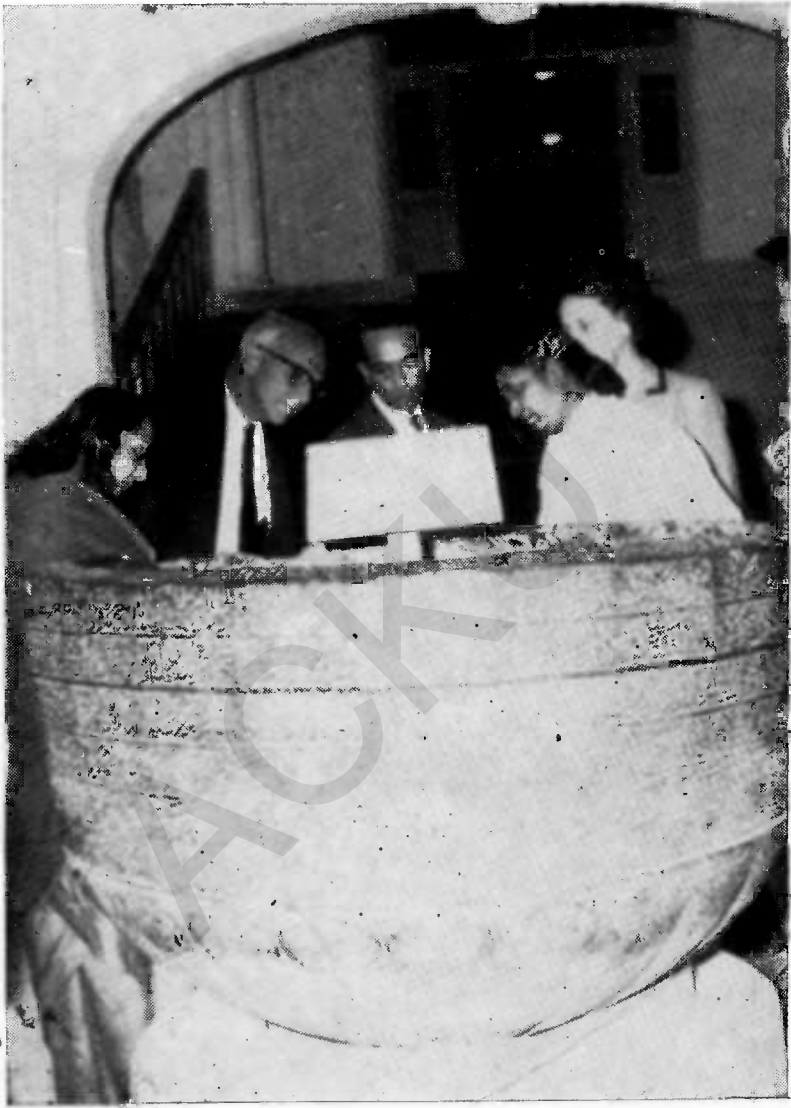
بناغلی ضیایی افزود : تربیه چه از رهگذر تهیه و تشکیل منابع بشری و چه بنابر ملاحظه آماده ساختن افکار و تغییر ذهنیت برای قبول اشنگال جدید حیات باشد از وسایل عمده انکشاف اقتصادی محسوب میگردد . همچنین تربیه نقش مؤثری در تقویت بنیان و توسعه نشریات داشته و حتی شرط قبلی توسعه آن میباشد . علاوه بر تربیت مدنی بین المللی ، انکشاف تربیت مدنی و بشری حتمی است . درباره این موضوع که تعلیم و تربیت بذات خود یک هدف و غایه تلقی گردد بناغلی ضیایی گفت : هرگاه هدف تعلیم و تربیه چنین باشد ما را بطرف تکامل بشری و هم آهنگی کلی رهنمایی خواهد کرد .

بناغلی دکتور حکیم ضیایی در پرتو این نظریه بعد از آنکه بیانیها و نوشتنهای اکثر اشتراک کنندگان سیمینار راتجلیل کرد ، خطوط اساسی رساله خود را که به سیمینار عرضه کرده بصورت خلاصه معرفی نمود .

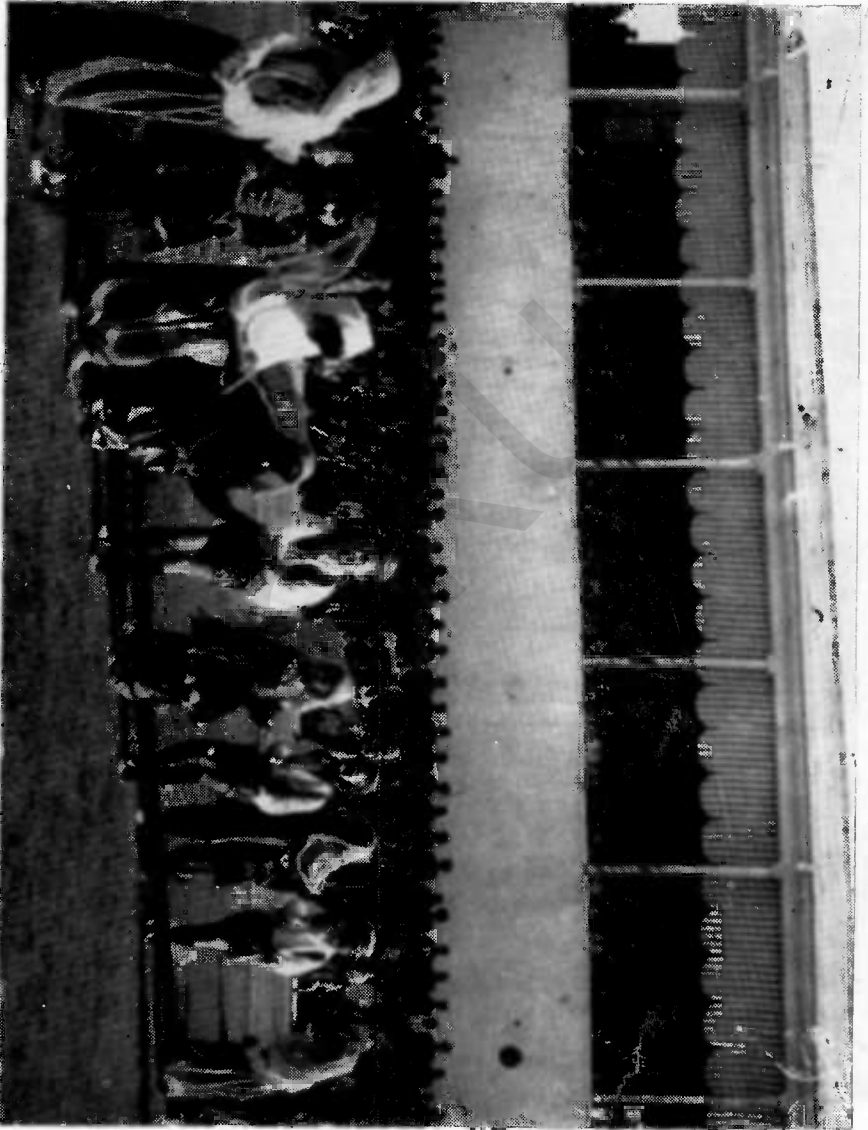
درین مقاله نقش تعلیم و تربیت نخست در تقویه و تحکیم حقوق سیاسی و سپس حقوق اجتماعی در سایر ممالک از یکطرف و در کشور های روبه انکشاف بخصوص افغانستان از جانب دیگر توضیح شده است .

بناغلی دکتور ضیایی در آخریک پیشنهاد پنج فقره بی را برای انکشاف حقوق بشر خاطر نشان کرد ، این فقرات قرار ذیل است :

اول - برای تقویت و تحکیم بیشتر حقوق بشر باید مجالس بحث و مناظره در باره حقوق بشر به سویه ملی ، منطقه ای و محلی که در آن اشخاص مربوط بهر طبقه و هر مسلک اشتراک نمایند دایر گردد .

اعضای سیمینار بین‌المللی حقوق بشر هنگام مشاهده‌ی شان
ازموزه کابل. (ماه آور ۱۳۴۳)

بکته‌داد از اطفال افغان و ترک چین اجرای بکته‌نامه / نه‌ایست‌های هنری و بال‌بیرهای ملی در

چشم اطفال واقع غازی سمن‌دیم .

(۱۰میزان ۱۳۴۲)

دوم - ایجاد پروبلمهای يك هفته يی در ممالک روه انکشاف جهته تقويه و تحکيم حقوق بشر در روزنامهها ، سيمينار و راديو .

سوم - تالیفات و نشرات مسایل مربوط بحقوق بشر بسیط ساخته شده و بزبان های ملی جهته استفاده در مکاتب ، کورسهای اکابر ، اجتماعات اولیای طلاب مراکز اجتماعی ، قریه ها و اجتماعات دینی وغیره نشر گردد .

چهارم - شمول حقوق بشر بحیث يك مضمون خاص در پروگرام مکاتب تربیة معلمان .

پنجم - تولید ، توجید و انسجام بیشتر مساعی ملی ، مساعی دوجانبه و مساعی چند جانبه برای تحکيم یکدستگاه تربیتی ملی که دارای وسعت نظر و نوع دوستی باشد .

پایان سيمينار حقوق بشر

سيمينار حقوق بشر برای ممالک روه انکشاف روز ۴ جوزا ۱۳۴۳ بعد از تصویب راپور گذارشات ۸۱ صفحه يی که مدت چهارده روز را دربرگرفت ختم شد در پایان سيمينار نمایندگان مشمول بعضی ممالک ، کابل را بسوی اوطان شان ترک گفتند . این سيمينار بذات خود نخستین سيميناریست که در افغانستان دایر شده است . تمام نمایندگان ممالک مشمول و مشاهدان این سيمينار موافقت کردند که ترتیبات این سيمينار فوق العاده بود و افغانان امور این سيمينار را طوری پیشبردند که گویا در این حصه تجربه طولانی

داشته اند . یکی از نمایندگان اظهار داشت که ترتیبات این سيمينار آنقدر هادلخواه و مطوب بود که مقام افغانستان را بحیث يك کشور روه انکشاف واضح ساخت . عین این احساسات در جلسه بعدی از طرف سایر نمایندگان نیز تایید شد .

ښاغلی جان همفری نماینده مخصوص سرمنشی مؤسسه ملل متحد نیز ترتیبات این سيمينار را ستود و گفت که ما همگی از مهمان نوازیهای حکومت و مردم افغانستان خوش و ممنون هستیم .

ښاغلی دکتور محمد عثمان انوری رئیس پوهنتون کابل برای نمایندگان اظهار داشت که دایر شدن این سيمينار در محوط پوهنتون این مفهوم را دارد که محصلان پوهنتون از این سيمينار استفاده شایانی کرده اند . بخصوص در این موقعیکه افغانستان در مرحله يك تحول بزرگ اجتماعی قرار دارد ماهمیشه شاگردان پوهنتون را تلقین خواهيم کرد تا خود را از حقوق بشر آگاه ساخته و این حقوق را احترام کنند .

ښاغلی خلمی محمود غازی رئیس سيمينار گفت آن مباحثیکه در سيمينار مورد بحث قرار گرفت ، نزد افغانستان اهمیت خاصی داشت . وی نیات ښک اعلی حضرت معظم همایونی را به اعضای سيمينار رسانید .

راپور سیمینار بعد از دوونیم ساعت غور و تدقیق با تعدیلی چند تصویب شد. راپور سیمینار در بحث فخرین خود درباره هدفهای اساسی سیمینار بحث کرده و حقوق اساسی را برای ممالک روبه انکشاف بسیار مهم و نامود کرد. در راپور گفته شده است که انکشاف حقوق بشر در ممالک روبه انکشاف با مشکلات مخصوص روبرو بوده و مصونیت حکومت به اساس آن سیاستی ممکن خواهد بود که در آن حقوق بشر تضمین و تأمین شود. در راپور توصیه نامه که از طرف نماینده هیأت افغانی ارائه و از طرف سیمینار تصویب شده بود نیز شامل است. به اساس توصیه نامه مذکور تقاضا شده است تا کمیسیون حقوق بشر بمنظور تطبیق حقوق بشر در ممالک روبه انکشاف هر چه زودتر مسایل خاص مربوطه آن را مطالعه و تدقیق بیشتری بکند.

«ختم»

بختین جلسه از آغاز سیمینار بین‌المللی حقوق بشر در عمارت پوهنتون کابل

پنجصد و پنجاهمین سالگرد تولدی

مولانا جامی

نباغلی میر غلام رضا «مایل هروی»

چون در برج میزان ۱۳۴۳ پنجد و پنجا همین سالگرد تولدی مولانا نورالدین عبدالرحمن جامی هروی بامراسم خاص ادبی و عرفانی در کابل برگزار میشود ، مناسب آنست تا پیرامون شرح حال آن عارف نامی کشور و موقف اجتماعی ، ادبی و علمی او مطالبی را نوشت و آثار او را معرفی کرد

نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۱۷ - ۸۹۸ ه ق) ۵۰۰ سال واندی قبل مردی در خطه هرات از مادر بزاد که تمام علوم عصر خود را فراگرفت ، علوم میرا که خود جامی در قصیده رشح بال ذکر میکند عبارت از نحو ، صرف ، منطق ، حکمت مشائی ، و حکمت اشراقی ، طبیعی ، ریاضی ، اصول فقه ، علم حدیث و علم قرات قرآن و تفسیر و در مراحل تکامل عمر خود یک صوفی کامل العیاری شد .
اسم ، کنیت ، و تاریخ تولد .

اسم جامی عبدالرحمن و لقب آن جناب نورالدین است و اما رساله مذکرا حباب نثاری بخاری لقب اصلی مولینا جامی را عمادالدین میآورد نورالدین اصح است تولد جامی بگفته مولینا رضی الدین عبدالغفور لاری در تکمله سال ۸۱۷ ه ق صورت گرفته و مولد ووجه تسمیه خود را چنین ادا کرده است .

مولد م جام و ر شحه قلم جرعۀ جام شیخ الاسلامی است

لاجرم در جریده اشعار بدو معنی تخلصم جامی است

و در قصیده رشح بال خود اشاره بتولد خود هم کرده است .

بسال هشتم صد و هفده ز هجرت نبوی که زد زمکه به یشرب سر اوقات جلال

زاوج قله پرواز گاه عز و قدم بدین حسیض هوان سست کرده ام پروبال

استادان جامی

قرار تذکر فخرالدین علی صفی در رشحات در مدرسه نظامیه هرات درس خوانده اولین استاد او مولینا جنید اصولی است که در علم عربیت ماهر بوده است هنوز جامی بسن بلوغ نرسیده بود که بفهم مطول تفتازانی توفیق یافت و به نزد مولینا خواجه عالی سمرقندی که یکی از شاگردان مبرز میرسید شریف جرجانی بوده تلمذ نموده . و هم نزد مولینا شهاب الدین محمد جاجرمی گاه گاه تدریس نموده است و در سفر خود بسمرقند بدرس قاضی زاده روم که از محققان عصر بوده میرفته است و درین حلقه درس روی

تذکر صاحب رشحات، سبقت می‌جستند و شاگرد او در تکمله اعتراف میکند که جامی یا میخوانده و یا می‌نوشته و کمتر عمرشان تلف شده است.

استادان روحانی و یاران طریقت .

طوریکه از آثار خود جامی برمیآید وهم شاگرد مخلص او عبدالغفور لاری تذکر میدهد آنگاه که جامی از هرات به سمرقند عزم سفر نمود شرف صحبت مولینا سعدالدین کاشغری را حاصل نمود کاشغری مرشد نخستین جامی که از خلفای خواجه بهاءالدین بخاری معروف به نقشبند است و طریقه نقشبندی (مکتب تصوف) از بدیده های ذهن بهاء الدین است سعدالدین کاشغری بهرات آمد و حتی روی تذکر صاحب رشحات که از زبان کاشغری میگوید «شاهبازی بیچنگ ما افتاده است» جامی باو اخلاص تمامی داشت و یک دختر او را بزنی گرفت «در سال ۸۶۰ کاشغری در هرات فوت شد و جامی مرثیه بران نگاشته است باین مطلع: صاحب‌دلان که پیشتر از مرگ مرده‌اند آب حیات از قدح مرگ خورده‌اند ناگفته نگذاریم که قبل از کاشغری خواجه محمد پارسا راهم ملاقات نموده ولی او در وقتی صورت گرفته که جامی پنجساله بوده است

و در ایام طفولیت صحبت مولینا فخرالدین نورستانی راهم دریافته است و پدر جامی مولانا احمد بفرزند خود جامی گفته است « فصوص جانست فتوحات دل» همین سخن است که جامی را برآن داشته است که در فلسفه عمیق تصوف وحدت وجود اندر شود و مکتب ابن عربی را نیک در یابد دیگر از اجله آن روزگاران خواجه شمس‌الدین محمد کوسوی است که در منبر وعظ داشته و توحید را از نگاه ابن عربی شرح میداد و جامی و دیگر مشتاقان تصوف فریفته این حلقه میشده اند. همین طوره مولینا جلال‌الدین پورانی اخلاص زیادی داشته که غالباً تاقریه پوران بدیدنش میرفته و از محضرش فیض میگرفته است .

دیگر از مشایخ آن عصر که جامی بر او دل داده است خواجه عبیدالله احرار متوفی ۸۹۵ است که تحفه الاحرار را بنام او مصدر و موشح نموده خواجه احرار مرشد طایفه نقشبندی در خراسان و ماوراء النهر بوده است و در نزد سلطان ابوسعید کورگان مکانتی داشته است آنجا که در مثنوی تحفه جامی میگوید .

زد بجهان نوبت شاهنشپی کوکبه فقر عبیداللهی
آنکه زحریت فقر آگهست خواجه احرار عبیداللهست

« پدر اولاد و نزدیکان جامی »

مولینا محمد یکی از فرزندان امام محمد شببانی را در عقد نکاح خود در آورده و از آن فرزندی بنام مولانا احمد بوجود آمد که همین والد مولینا جامی است و در کتاب رشحات عین الحیات فخرالدین علی «صفی» فرزند مولینا حسین واعظ هروی مینگارد که مولینا سعدالدین کاشغری خواجه بزرگووار مادو صیبه داشته که یکی بحباله حضرت مخدوم در آمد و دیگری حواله راقم این حروف شد . طوریکه صفی تذکر میدهد فرزند اول جامی یکروز بیش زنده نبود . و فرزند دوم جامی خواجه

تصویر مولانا عبدالرحمن جامی که استاد کمال الدین بهزاد نقاش مشهور عصر تیموریان هرات آنرا در سال ۸۹۸ هـ (سال وفات جامی) بر حسب امر سلطان حسین بایقرا ممدوح او کشیده و یکی از نقاشان دوره گورگانیه از روی نسخه بهزاد نقش برداشته است روی کاغذیکه در دست راست جامی است نوشته شده که: «الله اکبر، شبیه مولانا عبدالرحمان جامی»

مزار مولانا عبدالرحمن جامی کہ در شمال ماہل بہ غرب بلدہ قدیمہ و شمال غربی
شہر جدید ہرات بہ فاصلہ یک کرہ واقعست

صفی‌الدین محمد نام داشت که که یک سال بیش عمر نکرد و فوت نمود جامی مرثیه سوزناک انشاء نمود که باین مطلع آغاز میشود :

این کهن باغ که گل پهلوی خارا است درو نیست یک دل که نه زان خار فگار است دور
« الی آخر . . . »

فرزند سوم جامی عبارت از خواجه ضیاء‌الدین یوسف است که از همین فرزند تا امروز اولاد و احفاد مانده است در هشت صد و هشتاد و دو تولد یافته است چندین اثر خود را جامی بنام او کرده است که در معرفی اثر او تذکر رفته است. فرزند چارم جامی خواجه ظهیر‌الدین عیسی نام داشت که بعد از چار ماه حیات فوت شده از آنجا که جامی گفته است :

نور دیده ظهیر‌الدین که فتادادن و بردنش بهم نزدیک

بود برقی از آسمان کرم زادن و مردنش بهم نزدیک

و هم جامی برادری داشت که شخص فاضل و عالم بود و امیرعلیشیردر مجالس النفس از آن به نیکی یاد میکند که ضمناً در فن موسیقی دسترسی داشته و شاعر هم بوده است و این رباعی از اوست .

این باده که من بیتو بلب میارم نی از بی شادی و طرب میارم

زلف سیه تو روز من کرده سیاه روز سیه خویش بشب میارم

که قبل از جامی فوت نموده و جامی مرثیه بلند بالائی برایش نگاشته است که باین مطلع آغاز می شود !

تاکی زمانه داغ غم بر جگر نهد یک داغ نیک ناشده داغی دگر نهد

بهاء‌الدین قاصد یکی از احفاد جامیست که در سنه ۱۳۱۷ قمری تولد یافته طبع شعر و قریحه خوبی دارد فعلا حیات دارد و قریه (آرب) در قصبه اوبه هرات سکونت دارد که به نه پشت بجای میرسد بدین قرار :

قاصد ابن سید احمد ابن عبدالکریم ابن گندم علی ابن عبدالله ابن سید احمد این خواجه بایزید ابن مولینا فخر‌الدین قهندزی ابن ضیاء‌الدین یوسف ابن جامی. مقبره ضیاء‌الدین یوسف در قصبه اوبه (آرب) می باشد. اولاد بهاء‌الدین قاصد عبارت از دو فرزند محی‌الدین و شمس‌الدین و دارای سه برادر ضیاء‌الدین، عبدالرحیم میباشد اینک نمونه اشعار او :

شکر کز بخت بلند و رفعت اقبال ما میرسد بر چرخ جوش جشن استقلال ما

رستگاری در دو عالم مفت همت دیدن است علوهمت مدعی را میکند پامال ما

باز دست غیرت ما آشیان ماست دل استراحت هاست عنقا را بزیر بال ما

انما الایات مغفر قل کفی شمشیر ماست شیرخون قی میکنند از دیدن تمثال ما

قاصد | ما ورزش آموز جهاد اکبریم

سعی بیجای جبانست چیست در دنبال ما

مسافرت های جامی

شکی نیست که مسافرت و جهان بینی بر شد و تکامل اشخاص سهم بارز دارد جامی هم روی همین سنت از هرات در روزگار جوانی بهمراهی شاهرخ به سمرقند رفته و سفر دیگر آنوقت است که دست ارادت او از دامان مولینا سعد‌الدین کاشغری

کوتاه میشود یعنی مولینا فوت میشود و بخواجه احرار رجوع میکند اینبار از هرات بمر و می رود و بدیدن خواجه عبدالله احرار می رسد در سال ۸۷۰ باز به سمرقند بملاقات و بازدید خواجه احرار مشرف میشود .

وباز در سال ۸۸۴ به سمرقند و از آنجا به فاراب و تاشکند مسافرت میکند سفر حجاز او که بگفته صاحب رشحات عین الحیات در سال ۸۷۷ صورت میگیرد و از همدان و بغداد و نجف و مدینه و مکه تادمشوق و حلب میرود و به هرات بر میگردد تفصیل این مسافرت در رشحات آمده است آنجا مراجعه شود .

(عصر جامی)

عصر جامی از مشعشع ترین عصور است که آنرا هرات دریافته و نه تنها دارالعلم بود بلکه در زمینه های دگر حیات و شئون اجتماعی هرات از غالب بلاد اسلامی پیش می نموده است طوریکه دوکتور «برون» میگوید : (شهر هرات در زمان سلطنت سلطان ابوالغازی حسین (۸۷۸ - ۹۱۲) از حیث رونق ادب و هنر به منتهای عظمت رسید و دوره سلطنت او اوج و ترقی و ادبی آن عصر درخشان می باشد) و باز برون در جای دگر تاریخ ادبیات خود اظهار میارد (در چنین موقعیت و زمانی بود که جامی شاعر بزرگ و نویسنده توانا عارف نامی پرورش یافت و نبوغ خویش را آشکار ساخت . هشتاد و یک سال سن این شاعر (۸۹۸ - ۸۱۷) مصادف بود با مدت سی و سه سال (۸۵۰ - ۸۱۷) از سلطنت شاهرخ و پنج سال یعنی تمام دوره میرزا ابوالقاسم بابر (۸۶ - ۸۵۶) و دوازده سال سلطنت میرزا ابوسعید گورکان (۸۶۱ - ۸۷۳) و قسمت اعظم سلطنت حسین بایقرا (۸۹۸ - ۸۷۵) همین دوره نورانی می توان قرنی دانست که در هرات بناهای عالی باغها ، کاخها ، کتابخانه ها مساجد مدارس ، خانقاهها ، بناء یافت .

بایسنقر پسر شاهرخ متولد (۷۹۹) خودش خطاط بود و شش قلم خط مینوشت در زبان دری و ترکی شعر میسروده است خطاط های زیادی را در اطراف خود برای تذهیب و خطاطی نسخ خطی گرد آورده بود از جمله نقاشان آن عصر کمال الدین بهزاد ، شاه مظفر و حاجی محمد نقاش اندو از جمله نویسندگان و ادبا و تاریخ نویسان بزرگ باید از شهاب الدین لطف الله حافظ ابرو ، معین الدین محمد فراهی ، حسین کاشفی هروی ، خواجه معین الدین جامی ، اسفزاری ، یوسف اهل ، محمدطوسی محمد خواننده شاه و خواندمیرو از شعرای قرن نهم هجری که باشندگان هرات بوده اند اگر نام برده شود حرف بدراز رامیکشد . زیر امیرعلیشیر در مجالس النفائس اثر خود بیش از صد و پنجاه شاعر را نام میبرد که بآنها صحبت نموده و یا مکاتبه داشته است .

در قرن نهم هجری در هرات مدارس زیادی بوده مدرسه نظامیه که درین مدرسه جامی هنگامیکه طفل بوده درس خوانده است ، مدرسه خواجه آفرین ، مدرسه غیائیه مدرسه سلطانی ، مدرسه سلطان حسین مرزا بایقرا ، مدرسه خواجه اسمعیل حزاری ، مدرسه جمالیه ، مدرسه بدیعیه ، مدرسه خواجه جلال الدین ، مدرسه فصیحیه ، ازین مدارس میتوان نهضت علمی و ادبی آن عصر را دریافت جامی در مدرسه سلطان حسین

میرزا بایقرا سمت استادی داشته و آزمونندگان را فیض میبخشیده است در روزگار جامی درهرات کتابخانه های معظمی بود که در این کتابخانه هانقاشان و استادان فن مؤلف در آنجا بودند تا تذهیب و خطاطی و نسخه هارا باهم مقابله کنند . در کتابخانه امیرعلیشیرجمع زیادی از نویسندگان و آنتهایکه روی صغه هنری جلد مینمودند بصورت مستمری کار میکردند . بزرگترین کتابخانه دگری در این عصر کتابخانه همایون بوده یا کتابخانه سلطنتی هرات که در این کتابخانه بزرگ هنرمندیکه شهرت جهانی دارد «بهبزاد» سرپرست بوده است .

«جامی به حیث صوفی بزرگ قرن نهم»

آنچه آثار جامی استنباط میشود اینست که جامی يك عارف بزرگیست که بتمام رموز تصوف آشنا بوده و بزرگترین کتب تصوف تصور ماقبل خود را نیک و عمیق مطالعه کرده است :-

مثلا در کتاب درةالفاخره رحجان عارف را بر فیلسوف و متکلم ثابت میکند و از عرفا روی استلال و برهان جانبداری میکند جامی در معتقدات خود کاملا پیروی محی الدین عربی است در لمعات میگوید عاشق و معشوق و عشق همه مظاهر و مجاری یکوچود مطلقند و در شرح رباعیات میگویند ظهور حق در غیر بظهور صورت مرئی در مرآت بی شائبه حلول و اتحاد میباشد .

و باز در جای دگر میگوید عاشق چون بکمال تجرید و تفرید برسد آنگاه وحدیت ذاتی عشق حاصل کند و لباس کثرت از میان برافتد برای مطالعه بیشتر بشرح رباعیات شرح المعات و اواع ، لوایح ، نقد الفصوص و شرح فصوص مراجعه شود . و امداد سلوک بطریقه نقشبندیه است که مؤسس این طریقه خواجه بهاءالدین عمر بخاری نقشبندی است . که رؤس مطالب و اساس این طریقه عبارت است ...

هوش دردم ، نظر بر قدم ، سفر در وطن ، خلوت در انجمن ، یاد کرد ، بازگشت ، نگاهداشت که این طریقه را اخراالدین علی (صفی) فرزند مولینا حسین واعظ هروی در رشحات مفصل آورده وهم جامی رساله مختصر در طریق خواجگان نوشته و در آخر شرح رباعیات اساسات این طریقه را تذکر داده است . اگر بدیگر صفات و مشخصات جامی اندر شیویم میتوان جامی را در ظرافت و طیبیت نفس از تمام شعرای روزگار چیره دست تر دانست و همین طور مردی خیر و نیکو کار بوده است سادگی و وارستگی را در زندگی دوست داشته است و با تمام سلاطین عصر خود چه آنها بیکه درهرات بودند و در شهر های دگر رابطه ادبی روی تکامل اخلاقی و اسلامی قائم داشته است .

معرفی آثار جامی

جامی از بزرگترین شعرا و عرفای قرن نهم هجری کشور ماست و تنها نمیتوان او را در شعر یکه تازگفت بلکه در علوم عصر خود نیک آشنا بوده و بعد از جامی تا امروز ساز تصوف و عرفان بدان دلنشینی نواخته نشده است ، عارفی پرکار و دل آگاهی

الهی کمال السہی تراست جمال جهان پادشاهی تراست

- ۱۱ - تفسیر تابه آیه (وایای فارهبون) سموره بقره آیه چہلم .
- ۱۲ - فوائد الضیائیہ (مشہور بشرح ملا) کہ شرحی است بر کافیہ ابن حاجب متوفی ۶۴۶ (د راسکندریہ) در علم نحو است و در سال ۸۹۷ برای فرزند خود ضیاء الدین یوسف شرح نموده و بحث حاصل و محصول آن دلچسپ است .
- آغاز این است « الحمد لولہ والصلوۃ علی نبیہ وعلی آلہ واصحابہ المتأدبیین بآدابہ » و جملات آخر آن « قد استراح من مکة الانتہاض لنقل هذا الشرح من السوادالی البیاض العبد الفقیر عبد الرحمن جامی » .
- ۱۳ - منشآت جامی کہ اینطور آغاز میشود « بعد از انشاء صحائف ثنا و محدث » . این رسالہ در ۱۸۱ صفحہ در مطبعہ مجتہابی کازپور ہند بنام انشای جامی چاپ شد . و شامل رقعہ ہا و مکاتیبی است بخواجه عبداللہ احرار و حلقہ نقشبندیہ و بہ ملازمان سلطان و بارکان دولت و برخی سلاطین نوشتہ خیلی مختصر پر معنی و ابیاتی در آن جادادہ و در آخر رسالہ این بیت مرقوم یافتہ است :

فتحی کہ نصیب نیکخواہان تو شد مغلوب شدن روزی بدخواہ تو باد

- ۱۴ - رسالہ در تفسیر سورہ اخلاص در منشآت خود کہ در جواب نامہ قاضی عیسی صدر معروف دربار سلطان یعقوب ترکمان نوشتہ و از آن میتوان دریافت کہ رسالہ در تفسیر سورہ اخلاص برای قاضی مذکور برشتہ تحریر در آورده است .
- ۱۵ - نفحات الانس من حضرات القدس کہ همان کتاب طبقات الصوفیہ تألیف ابو عبد الرحمن محمد بن سلمی نیشاپوری متوفی ۴۱۲ کہ خواجه عبداللہ انصاری متوفی ۴۸۱ آن را بزبان ہروی از تازی انتقل دادہ و بعد از آن مولینا جامی بخواہش امیر علی شیرنوازی بزبان دری در آورده و سوانح یک سلسلہ مشایخ راز اواخر قرن پنجم تا اواخر قرن نہم ہجری بر آن افزودہ است و ہم تاریخ ولادت و وفات و برخی کرامت صوفیہ سلف را بر آن افزودہ است و شامل شرح حال پنجصد و شانزدہ عارف و عارفہ می باشد و این کتاب در سال ۸۸۳ ، اتمام یافتہ و رضی الدین عبدالغفور لاری بر آن جاشیہ دارد .

- ۱۶ - شواہد النبوة - در حقیقت متمم کتاب نفحات است کہ در احوال و خوارق و کرامات حضرت محمد (ص) و خلفای راشدین و تابعین و تبع تابعین نگاشتنہ شدہ است و این اثر را ہم باشارہ امیر علی شیرنوازی بوجود آورده و چنین آغاز میشود « الحمد للہ الذی ارسل رسامبشرین و منذرین لئلا یكون للناس علی اللہ » و این کتاب تدوین شدہ بیک مقدمہ و ہفت رکن و خاتمہ آن را در (عقوبت اعداء) ذکر نموده و تاریخ تألیف آن ۸۸۵ می باشد .

- ۱۷ - اشعۃ اللمعات - شرح لمعات فخر الدین ابراہیم ہمدانی مشہور بہ عراقی صوفی معاصر میر حسینی سادات ہروی و شاگرد صدر الدین قونبوی است کہ دارای ۲۸ لمعہ است و مقہمہ بلند بالای جامی بر آن نوشتہ کہ حقایق وحدت وجود را بیان نموده و در متن روشنی انداختہ اینطور آغاز یافتہ « با کا خدا و ندیکہ آیینہ حقیقت

لوحة سنگ مزار مولانا عبدالرحمن جامی کہ درسنہ ۱۳۰۴ ہاتھام بناغلی رستم
علی نصب شدہ و خط آن بہ قلم مشہور ہروی ملامحمد حسین سلجوقی
نگارش یافتہ است بالای مرقد جامی درخت پستہ نیز رویدہ است

سروده است و بنام سلطان حسین میرزا اصدار یافته ازین بیت شروع میشود :

لله الحمد قبل كل كلام
بصفات الجلال والاكرام

ودرسه دفتر است دفتر اول را بسال ۸۷۷ نظم نموده واما دفتر سوم را بنام سلطان بایزیدخان دوم عثمانی منظوم ساخته است .

۵ - مثنوی سلمان و ايسال بروزن بحر رمل مسدس محذوف که بنام امیر یعقوب

سلمان و ايسال بروزن بحر رمل مسدس محذوف که بنام امیر یعقوب ترکمان آقا قویو نلو نظم نموده است آغازین :

ای بیا دت تازه جان عاشقان زآب لطف تو زبان عاشقان سلمان و ايسال
داستان رمزی یونانیست که ابن سینا در نظم نهم کتاب اشارات خود اشاره
نموده و امام فخرالدین و محقق طوسی آنرا شرح نموده اند و این داستان را حسین
بن اسحق به عربی ترجمه نموده جامی عین قصه را با تشبیهات و تمثیلات برشته نظم -
در کشیده است .

۶ - مثنوی تحفة الاحرار این مثنوی بوزن بحر سریع مسدس مطوی و بنام
خواجه ناصرالدین عبیدالله نقشبندی احرار سیع سلوک و مرشد مولینا جامی بوده
صدور یافته و شامل بیست مقالت است و در مقاله بیستم فرزند خود ضیاءالدین
یوسف را پند میدهد مثنوی باین بیت آغاز می باشد .

بسم الله الرحمن الرحيم هست صلی سرخوان کریم
۷ - مثنوی سبحة الابرار به بحر مزا حفات رمل (فاعلاتن - فاعلاتن فعلن) در
ابتدای مثنوی :

ابتدای باسم الله الرحمن الرحيم المتوالي الاحسان
این کتاب بنام سلطان حسین بایقرا منظوم شده و تاریخ نگارش این مثنوی در
سال ۸۸۷ صورت گرفته است . شامل اخلاق و عرفان و در چهل عقد ترتیب یافته است .
۸ - مثنوی یوسف زلیخا به بحر هزج مسدس (مفاعیلن عیلن فعلو لن)
نظم یافته ازین بیت آغاز میشود .

الهي غنچه امید بکشای گلی از روضه جاوید بنمای

درین مثنوی از پیر طریقت خود خواجه احرار نام میبرد و سلطان بایقرا را نیز
وصف میکند و در اخیر مثنوی از مربی و مشوق خود امیر علیشیر نوائی یاد میکند .
۹ - مثنوی لیلی و مجنون بوزن هزج محذوف ترتیب یافته و بسال ۸۸۹ هجری
منظوم ساخته و بدین بیت آغاز میگردد .

ای خاک توتاج سربلند ان مجنون تو عقل هوشمندان

در ستایش سلطان وقت و خواجه احرار هم ابیاتی دارد .
۱۰ - مثنوی خرد نامه اسکندری به بحر تقارب نظم یافته و بنام پادشاه روزگار
در سال ۸۹۰ سروده و مشحون از نصایح حکماء یونان مثل افلاتون، ارسطو و فیثاغورث
میباشد که برای سکندر گفته شده و بدین بیت آغاز یافته است :

بوده و لحظه از قلم و کاغذ جدایی نداشته است. زیر امیبینیم پنجاه و چار رساله و کتب، نظم و نثر عربی و فارسی بوجود آورده است.

آثار پر ذوق عرفانی او که از دل آب میگرفته است تمام سلاطین عصر کشورهای اسلامی را بخود جلب کرده است غالب آثارش بنام و بخواهش زمامداران ادب دوست آنزمان و آنروزگار مرقوم و موشح میشده است. از لابلای آثار او میتوان یافت که جامی هروی باسلطان حسین میرزا و امیر حسن بیگ و سلطان یعقوب و جهاننشاہ آق قویونلو و امیر علی شیرنوائی و دولت شاه و میرزا ابوالقاسم بابر و سلطان محمد فاتح و سلطان بایزید ثانی سروسری داشته و این کرسی نشینان او را اعزاز و تکریم بیحد میکردند.

تحفه سامی آثار جامی را بالغ به (۴۵) مجله اعم از عربی و فارسی و نظم و نثر حساب میکند و اما صاحب تذکره مرآت الخیال تعداد مولفات جامی را (۹۹) میگوید. مولینا عبدالغفور لاری یکی از شاگردان صمیمی جامی هروی شماره مولفات او را (۴۷) میداند.

از آنجا که لاری در تکمله خود میگوید «حضرت ایشان به تصنیف هر کتابی و ترتیب هر رساله که شغل میفرمودند باندک فرصتی باتمام میرسانیدند.» اینک بطور مختصر آثار او را نام میبریم:

۱ - دیوان اشعار جامی که شامل قصائد، غزلیها، ترجیعات، مثنایات، و قطعات و رباعیات میباشد. این همه اشعار را جامی بسه مجموعه تبویب و منسوب ساخته است. ۱ - فاتحة الشبَاب که در سال ۸۸۴ تدوین و تکمیل نموده و همین اشعار روزگار جوانی اوست مقدمه این دیوان بعد از بسم الله «بعد از تیمن بادای ثنای جمیلی حللیل که باعث غزلسرایی قافیه سنجان نغز گفتار بر حسن خوبان و جمال محبوبان اگر دانند» آنجا که میگوید.

«اما بعد نموده میآید که ثمره شجره آفرینش بلکه شجره ثمره دانش و بیش

سخن است»

۲ - واسطة العقد: در سال ۱۸۸۵ اکمال یافته بدینگونه آغاز میشود.

بسم الله الرحمن الرحيم اتلو حمد المنان الکریم

آنکه باین نکته سنجیده گفت فاتحه آرای کلام قدیم

۳ - خاتمة: الحیات را به سال ۸۹۶ تمام نموده است بعد از بسم الله می گوید.

آنچه از نیک و بد بر اهل جهان در جهان آشکار خواهد شد

هر چه گردد دو باره آخر کار آن دوباره سه بار خواهد شد

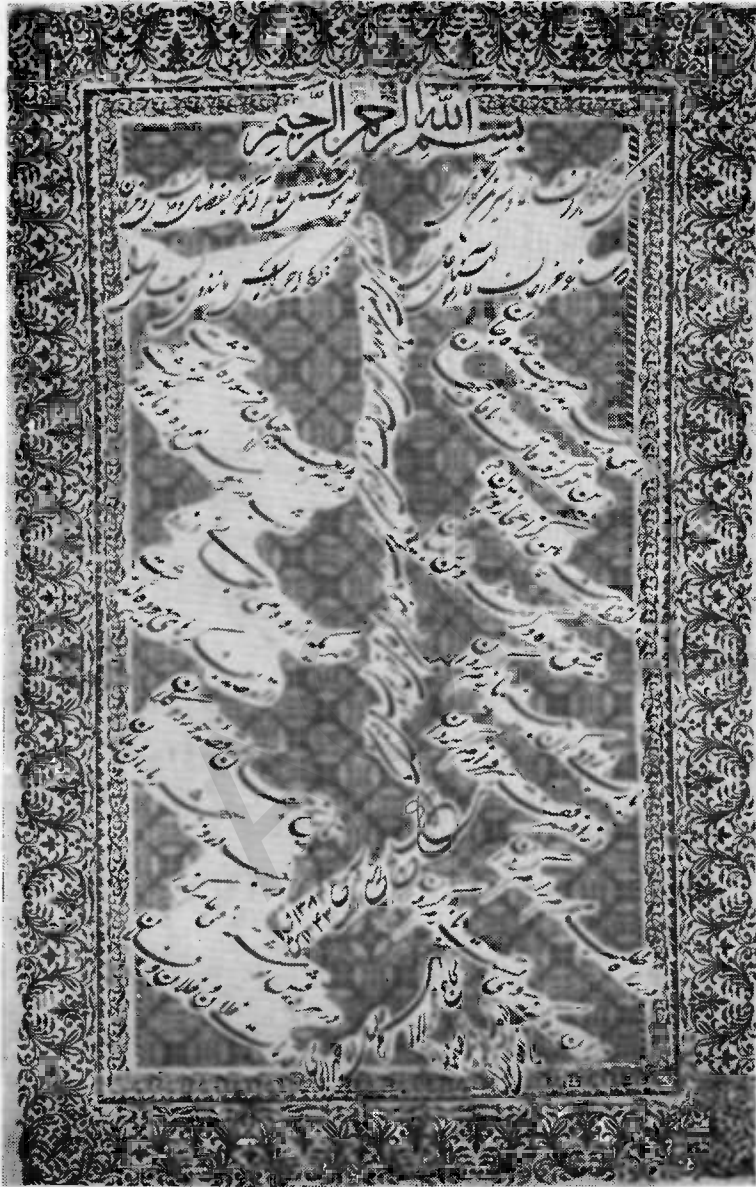
ب - مثنوی های هفت اوررنگ - دارای هفت مثنوی است چندانکه خودش گفته:

«مثنویات هفتگانه به منزله هفت برادرند»

در آغاز جامی پنج مثنوی منظوم نموده است بعد از آن دو مثنوی دیگر را بر آن

افزوده است:

۴ - سلسله الذهب به بحر خفیف (فاعلاتن مفاعلن فعلمن بوزن حدیقه سنایی

نمونه از کلام منظوم مولانا عبدالرحمن جامی بخط
شاعلی محمد ابراهیم خلیل

« هجایوبه آزادی » از سرود های طبع و خامه نماغلی محمد ابراهیم خلیل شاعر خوشنویس
که بمناسبت جشن استرداد آزادی وطن سروده است .

محمدي را مطلع اشعة اللمعات جمال جمعي احدى ساخت »
 ١٨ - كتاب نقد انصوص فى شرح نثش الفصوص كه كتاب فصوص الحکم
 محي الدين ابن عربى متوفى ٦٣٨ صوفى بزرگ راجع وتوضيح وشرح مختصر نمود
 بزبان عربى و فارسي بيان نموده است و مقدمه مستوفى دارد كه معضلات متن را
 مبرهن ميسازد .

چنين آغاز يافته الحمد لله الذى جعل صفائح قلوب ذوى الهمم قابله للنقش فصوص
 الحکم « فصوص الحکم دارى ٢٧ فصل است فصل آخر آن فصل حکمت فرديه فى کلمة
 محمديه است اين اثر حقايق فلسفه وحدت وجود ورؤس مطالب آن را مبین ميسازد .
 ١٩ - لوامع شرح الخمرية درين رساله قصيده خمرية ابن فارض متوفى ٦٣٢
 شرح شده بعد ازينکه پانزده لامحه را بصورت مقدمه راجع بعشوق و محبت كه در
 هسته وحدت وجود ميچرخد ازلامعه ١٦ به شرح قصيده كه مطلع آن چنين است
 شربنا على حبيبي مدامتاً شکر نابها من قبل ان يخلق الكرم (سبحانه من جميل ليس
 (سبحانه من جميل ليس لوجهه نقاب الا النور ...» خاتمه آن رادرمناجات آورده
 «الهي هرچه دردل ماگذشت يا بزبان ماگذشت اگر درحساب صدق و صواب است
 نتيجة انعام و ثمره كشف و الهام تست» .

٢٠ - شرح ابیات تائيه فارسيه كه اينطور شروع ميشود «پاك خداونديكه
 صفحات كائنات نامه سپاس و ستايش اوست»

ويت اخير اين رساله اين است :

هر خسته دل اختيار يارى کرده است ما را زميان همه مختار تويى

٢١ - رساله شرح بيت امير خسرو دهلوى - اين رساله كوچكى است در شرح

اين بيت امير .

زدرىاى شهادت چون نهنگ لابرارد تيمم فرض گردد نوح را در روز طوفانى

٢٢ - شرح بيتين مثنوى مولوى :

از جلد ايبى ها شكايه ميكند

بشنو ازنى چون حكايه ميكند

من نيم جز موج درياى قدم

كيست ني آنكس كه گويد دمبدم

نيست از غير خدايم آگهى

از وجود خود چوني گشتم تهى

تا آنجا كه ميگويد :

شد گريبان گير شان حب الوطن اين بود سر نفيرو مردو زن

برخي تذکره هاشماره ابیات ني نامه را پنجد بيت آورده اند و اما آنچه چاپ شده

ابيات معدودى است .

٢٣ - لوايح قمرية - اين رساله موجز پر معنی در سال ٨٧٠ تأليف يافته و در ذيل

هر لايحه يك دورباعتى ذكر ميكند و اين رساله رابه جهان شاه قره قوينلو تركمان هديه

نموده است .

آغاز آن « الهى لا احصى ثناء عليك... » و انجام آن :

باهر كه نه اوست شرح اين غم ندهى

جامى غم دوست رابعالم ندهى

خاموشس كه مرغ رام رارم ندهى

مرغ غم او به حيله شد با مارام

- ۲۴ - شرح حدیث ابی زرغفازی .
۲۵ - رساله فی الوجود .
۲۶ - رساله تهلیلیه در شرح کلمه لا اله الا الله .
۲۷ - مناقب خواجه عبدالله انصاری .
۲۸ - رساله سوال و جواب هندوستان .
۲۹ - رساله در قافیه که بنام الرسالة الوافیه فی علم القافیه است . اینطور آغاز میشود : بعد از تیمن بموزون ترین کلامیکه قافیه سنجان انجمن فصاحت بدان تکلم کنند «
۳۰ - رساله در علم عروض .
۳۱ - رساله در علم موسیقی .
۳۲ - شرح بعضی از مفتاح الغیب منظوم و منثور .
۳۳ - رساله فی الواحد .
۳۴ - صرف فارسی منظوم و منثور .
۳۵ - فقه منظوم
۳۶ - رساله منطق .
۳۷ - الحاشیینه القدسیه .
۳۸ - التحفة المکیه .
۳۹ - شرح خاناقی را مینورسکی یاد میکند .
۴۰ - منتخب مثنوی مولوی .
۴۱ - تجنیس الخط که به تجنیس اللغات هم یاد میشود و این مصرع از آن رساله است .

«مصر شهر و شهر ماه مآب و خوف سپهر»

- ۴۲ - رساله طریق صوفیان یا طریق خواجگان که بنام رساله سررشته هم منسوب است «سررشته دولت ای برادر بکف آر «
۴۳ - شرح فصوص الحکم که به عربی شرح شده « الحمد لله الذی زین خواتم قلوب اولی المهم بنصوص الحکم » .
این اثر در سال (۸۹۶) نگارش یافته و در اواخر آن ذکر یافته «لقد وفق العراق عن ختام هذه الفصوص « این اثر در حاشیه جواهر الفصوص عبدالغنی نابلسی در مصر بطبع رسیده و یکبار بهند طبع شده است و جامی تمام شروح مخصوص رادیده و بشرح آن پرداخته است .
۴۴ - رساله ارکان حج اینطور آغاز میگردد . « الحمد لله الذی جعل کعبته البیت الحرام . در فارسی و عربی آمیخته است در آداب زیارت قبور در شرایط و محظورات حج ذکر میکند » .
۴۵ - سخنان خواجه پارسا بدین عبارت آغاز یافته « بعد از گشایش مقال بستنایش خجسته مآل ملک متعال « و اخلاص خود را بخواجه محمد پارسا بخاری نشان میدهد .

۴۶ - بهارستان - این کتاب راجامی برای پسر خود ضیاءالدین یوسف نوشته باقتفای گلستان سعدی و هم کتاب رانام ابوالغازی سلطان حسین مصدرنموده و در سال ۸۹۲ تألیف نموده و دارای هشت روضه است آنجا که خودش میگوید

گذری کن بواین بهارستان تابه بینی دراو گلستانها
در لطافت بهر گلستانی دسته گلها دمیده ریجانها.

۴۷ - شرح رباعیات - شرح ۴۴ رباعی درحقایق وحدت وجود تذکر یافته و هر رباعی خود را شرح میدهد. پایین رباعی آغاز مییابد :

«حمداً لاله هو بالحمد حقیق در بحر نوالش همه ذرات غریق»

بیت آخر آن :

« هم فاتحه هم خاتمه اش جمله توئی فافتح بالخیر رب و ا ختم بالخیر »

۴۸ - رساله کبیر - در معنی موسوم بحلیه حلل آغاز آن چنین است بعد از گشایش مقال بستایش خجسته مال دانائی که معمای حقیقت ذاتش در ملابس اسما چون حقایق اما در کسوت معنی جلوه نمایش یافت « و این همان حلل مطرز در معنی و لغز تألیف مولانا شرف الدین علی یزدی متوفی ۸۵۸ است که فصول و ابوابی بر آن افزوده است و در ۸۵۶ تألیف نموده و نام میرزا ابوالقاسم بابر پادشاه هرات متوفی ۸۶۱ را ذکر نهوده است .

۴۹ - رساله صغیر در معما که اینطور شروع میشود .

بنام آنکه ذات او زاسما بود پیراچو اسما از معما

معمائیست عالم کانه خواهی در او پیراست اسما الهی

و نام های سلاطین معاصر خود را استخراج نموده است .

۵۰ - رساله معما اوسط - که قرار تذکر حکمت درموزه بریتانیا موجود است که چنین آغاز یافته :

چو از حمد و تجتیت یافتی کام بدان ای در معما طالب م

۵۱ - رساله اصغر در معما

۵۲ - رساله تحقیق مذهب صوفی - متکلم - حکیم که بنام درة الفاخر تدر ذیل

اساس التقدیس فخرالدین رازی در مصر چاپ شده است آغاز آن « الحمد لله الذی تجلی بذاته لذاته .. »

(و اما بعد : فهذه الرسالة فی تحقیق مذهب الصوفیه و متکلمین و حکما المتقدمین و تقریر قولهم فی وجود الواجب) و در اخیر (کما ذهب الیه الصوفیه الموحده قدس الله اسرارهم

۵۳ - شرح بیت خسرو دهلوی بیتیکه در قرآن السعدین آمده است

ماه نوی کاصل وی از سال خاست کشتت یکی ماه بنده سال راست

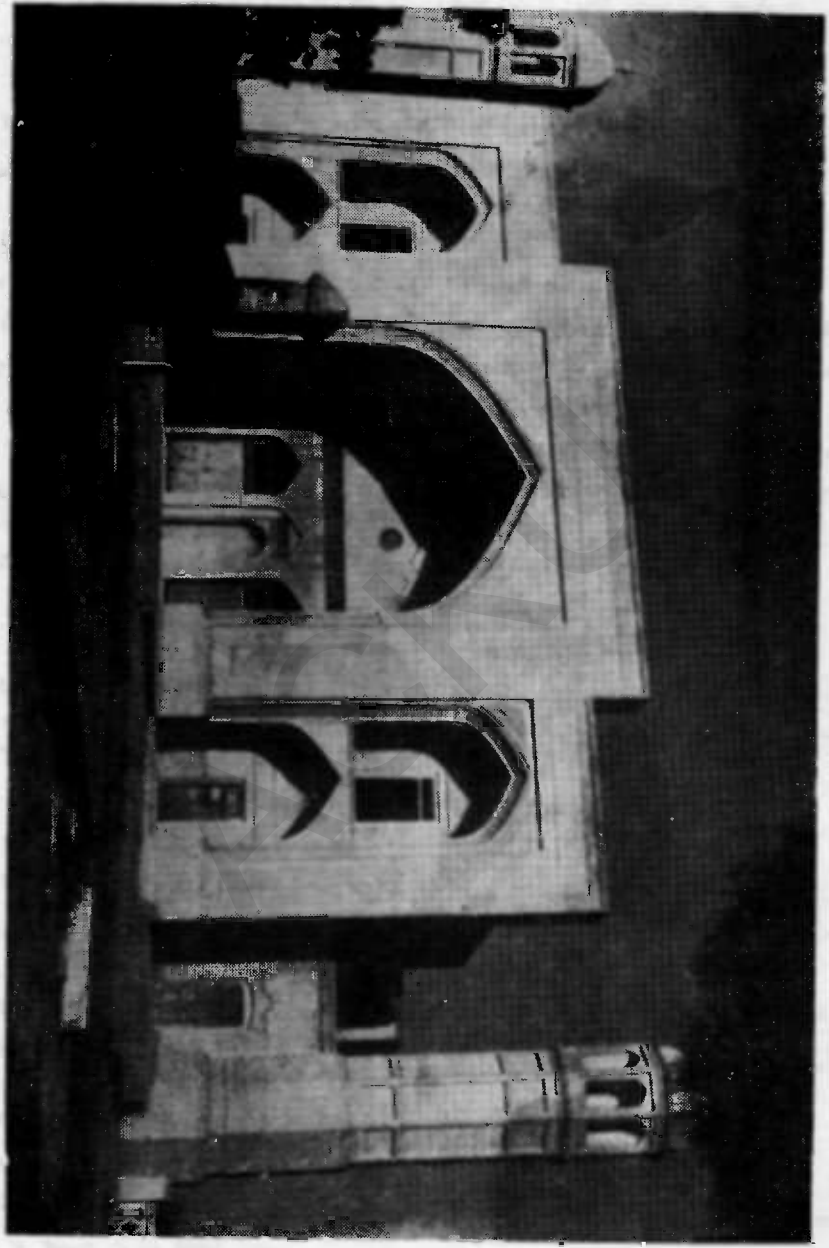
۵۴ - اربعین - چهل حدیث که جامی چهل حدیث انتخاب و هر حدیث را بیک قطعه تو ضیح کرده قطعه اخیر .

(ازربعین های سالکان جامی هست نزد خدا و خلق قبول)

نبود از لطف حق عجیب و غریب که بدین اربعین رسی بوصول

خاتمه

مسجد مولانا عبدالرحمن جامی در جوار مقبره اش واقع شہر ہرات

د پښتونستان مهمې پېښې

د سنبلې دوهم - دنوښار دبره بانې اوخوبشکو په کلیو کسی دپښتو نستان دآزادۍ په نهضت کې د گډون په اثر خوټنه نیول شوی دی .
خبر دا هم وایي چه دبنو د ضلع دپېټې کمشنر امر کړی دی چه بی دده له اجازې څخه هیڅوک له دغې ضلعي نه وتلی نشي یو بل خبر وایي چه د لویدیز پاکستان مرکزی حکومت د (ساهو لیکونکو) علمی او ادبي مؤسسې د ټولو غړو مفصل لست له پولیسو نه غوښتی دی ویل کېږي چه هرکله دغه مؤسسه په مرکزی محکوم پښتونستان کې د پښتو ژبې او کليچر د پرمختګ لپاره په دغو وروستیو وختو کې تأسیس شویده او په همدغه لاره کې کار کوی شایددپاکستان حکومت ددغې مؤسسې د فلجولو دپاره دهغې دغړو په ضد اقدامات وکړي .

د سنبلې ۸ - د خان عبدالغفار خان د ژر خوشي کیدو غوښتنه : دپاکستان دپخواني ملی عوامي گوند عاملی جرگه گۍ د پښتونستان د مشر خان عبدالغفارخان د سمدستی خوشي کیدو غوښتنه وکړه . نوموړی جرگه گۍ په پاکستان کې د دیموکراسی نظام د ټینګیدو غوښتنه هم کړیده .

د سنبلې ۱۷ - د پښتونستان له آزادی سره د تمایلاتو په ګناه له دائرو او عسکری قشلو څخه ویستل او بندیانول .
د جندولی د عسکری چوڼۍ د ژندارم له افرادونه شل تنه ددغې چوڼۍ د عسکری مقاماتو له خوا د پښتو نستان د آزادی غوښتنی د احساساتو او تمایل په نسبت او وجه له عسکری قطعی نه ایستلی شوی او بندیان شویدی . دغه راز په پېښور کې یو شمیر ملکی مامورین د آزادی غوښتنی د احساساتو د لرلو په علت کار نه برطرف شوی او دري تنه ئی بندیان شویدی .

د کویتي ریوت وائی چه دپنجاب رجمنت د عسکری قطعی له افراد نه څلور تنه په همدغه الزام بندیان شویدی اولس تنه له قطعی نه ایستل شویدی . همدغه راز د ژوب د عسکری چوڼۍ د ملیشائی افرادونه یوتن د هغې ناوړې رویی په اثر چه عسکری مقاماتو له خوا دده سره کیدله ، ځان ئی وژلی دی .

د خان عبدالغفار خان دژر خوشي کیدو په ملاتړ مظاهره :

د کلکتی زبات شمیر پښتنو په دغه ښارکې د پاکستان د سیاسی نمایندگۍ په مخ کې مظاهره وکړه او د خان عبدالغفار خان چه د پاکستان په بندی

خانوکي ژوند کولې سمدستي خوشي کيدل ئې غوښتل . مظاهره کوونکي وروسته له هغه په کرازي سره خپاره شول .

د سنبلې ۱۸ - د هند د پښتون جرگې په يوه فيصله ليک کې د پاکستان له حکومته غوښتنې دي چه د انسانيت په نامه خان عبدالغفار خان ژر خوشي کړي . د هندلويديز بنگال د پښتون جرگې جرگه کې يو فيصله ليک صادر کړې او په هغه کې ئې د پاکستان له حکومت څخه غوښتنې دي چه د انسانيت په نامه ژر په ژره خان عبدالغفار خان له بند نه خوشي کړي . په دغه ليک کې داهم ويل شويدي چه په شپاړسو وروستيو کلو کې د خان عبدالغفار خان د اوږدې مودې بند له عدالت او ټولو بين المللي اصولو او قوانينو څخه مخالف گڼل کېږي .

د سنبلې ۲۲ - د ملي مجاهدينو او پاکستاني قواوو تر منځ نښتو کې پاکستاني تاڼو ته زيات زيانونه ور اوښتي او هم دوه تنه مجاهدين تپيان شويدي د شموزو يو شمير مجاهدينو په جنهول کې مونږي ته نژدې د پاکستان د حکومت په عسکري تازه حمله وکړه او په داسې حال کې چه پاکستان عسکر د توپونو او ماشينگنو په وسيله حمايه کيدل د دواړو خواؤ تر منځ تر څو ساعتو پورې سخته نښته روانه وه خبر داهم وايي چه په دغه غوښتنه کې دوه تنه مجاهدين د کلالې د کلي اوسيدونکي صيفور خان د عيسی خان زوی او گل بازخان د موسی خان زوی تپيان شويدي .

په مقابل کې ددغې تاڼې عسکروته هم ډېر تاوانونه اوښتي دي . خبر داهم وائي چه پنځه سوه متره د تلفون مزی او يو شمير گولي هم د آزادې غوښتونکو لاس ته ورغلي دي . بل خبر دی چه ددغې نښتې په سبايوشمير نورو آزادې غوښتونکو د موندې د کوزينو برخو په شاوخواکې په عسکري

تاڼه باندې حمله کړيده او سره له دې چه د ذره پوښو او ماشينگنو قواؤ له خوا ددغې تاڼې ساتنه کيده د پاکستان د عسکري قوؤ او د باجوړ د شموزو د آزادې غوښتونکو تر منځ سخته نښته وشوه په دغه نښته کې دغې تاڼې ته ډېر مالي زيانونه رسيدلي دي .

د پاکستان له حکومت څخه د حليمزو د ستري جرگې غوښتنه :

د ماښ په سيمه کې ملي ستري جرگه شوی وه چه په هغې کې د گنداو د حليمزو يو زيات شمير قومي مشرانو گډون درلود . جرگه د قرآن مجيد د څو آيتو په تلاوت د ميا عمر صاحب له خوا پرانستله شوه . وروسته له هغه د حليمزو ميا عمر خان ، ملک شريف خان د عيسی خیلو ملک بادشاه خان ، د پنډپالې ملک سميد احمد خان ملک فضلې خان ، ملک مياجان خان او ملک ميا د خان په وار سره جذابي ويناوی وکړې او د پاکستان د حکومت اوسنی سياست ئې وغانده . جرگې د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل

چه د مومندو په خاوره کې له نوری مداخلی نه لاس واخلي . دغه راز دوی د پاکستان د حکومت څخه وغوښتل چه د محکوم پښتونستان ټول سیاسي بندیان ډېر ژر خوشی کړی .

او له هغه رویی نه چه د پښتونستان د ملت په مقابل کې ئی غوره کړیده لاس واخلي او بی له دی څخه بهد وخیمو عواقبو مسئولیت پخپله دپاکستان د حکومت په غاړه وی . جرگه په دی نارو چه ژوندی دی پښتونستان پای ته ورسیده .

د ښاخ ستړی جرگی د پاکستان له حکومت څخه د پښتونستان د سیاسي بندیانو د ژر خوشی کیدو غوښتنه کړی ده .

د غازی صاحب زیارت ته نژدی د اتمانخیلو د شموزو یوشمیر سترو مشرانو او خلکو گهون کړی ؤ . د جرگی گهون کونکو د قوم د مشرانو د جذبو وینا وو له اوریدونه و روسته د رایو په اتفاق فیصله وکړه چه د پاکستان حکومت د اتمانخیلو په خاوره کې له مداخلی نه په کلکه ډډه وکړی .

دغه راز بله جرگه د اتمانخیلو د ارنګ په کلی کې شوی وه چه په هغی کې د اتمانخیلو مشرانو ، عالمانو او گڼ شمیر خلکو گهون کړی ؤ . عالمانو او مشرانو په وار سره د خپلی خاوری د آزادی ددفاع په باره کې مهمی ویناوی وکړی او ضمناً ئی د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چه د پښتونستان د خلکو حقه حقو ته په درنه سترگه و گوری او هم د پښتونستان ټول سیاسي بندیان ژر ترژره خوشی کړی او ددوی جایدادونه بیرته ورکړی .

د سنبلې ۲۴ - ښاغلی احمد شاه او ښاغلی غلام محمد د آزادی غوښتنی احساساتو په اثر دپاکستان د حکومت له خوا بندیان شویدی .

دغه راز د مرکزی ویالی ښاغلی باز محمد چه په دغو ورستیو وختو کې د پاکستان د حکومت له خوا بندی شوی دی . دپاکستان په زندان کې سخت ناروغ شوی او علاج ته ئی هیڅ ډول توجه نه کپری بل خبر وائی چه ښاغلی سالار محمد اکبر خان د آزادی غوښتنی د احساساتو د لرلو په اثر بندی شویدی .

د سنبلې ۳۰ - د هغی نښتی په اثر چه په دی ورځو کې د پاکستان دقواو او د جندول د مسکیني ددری مربوط د پښتونستان د آزادی غوښتونکو ترمنځ وشوه او څو ساعته ئی دوام وکړ د پاکستان له قواو نه یوتن وژل شوی او یو تن منصبدار ئی ټپی شویدی .

د ملی مجاهدینو د قواو نه یوتن وژل شوی او دوه تنه ټپیان شویدی . بل خبر وایی چه پاکستانی قواو ددی پینښی په اثر د مسکیني په دره کې

خو بی دفاعه کلی سوځولې او لوټ کړې ئی دی او په هغه سیمه باندی د پاکستان د جنگی الوتکو ویروونکی الوتنی روانی دی . د اتمانخیلو خیر وائی چه د ملی مجاهدینو له خوا د ښار په عسکری کمپ باندی پرله پسې ډزی کپړی او پاکستانی قواوی د ملی مجاهدینو په ضد له درنی او خودکاري وسلی نه استفاده کوی . د سنبلی په ۱۹ ورځ د اتمانخیلو یوی ډلی ملی مجا هدینو د دوزخ شاه او غونډیو تر منځ عسکری سرک وران کړی دی . د سالارزیو ریوټ څرگندوی چه د سالارزیو مشرانو او په زیات شمیر

افرادو او د جندول او میدان خلکو په سالارزیو کی مهمه جرگه وکړه او په هغی کی ئی د مسکینۍ په بی دفاعه دره باندی د پاکستان د قواؤ بیا بیا تیری په تیره بیا وروستی تعرض غندلی او له دغه حکومت نه ئی غوښتی دی چه د دوی په سیمه باندی له خپلو تیرویو نه لاس واخلي . جرگی یوځل بیا تائید کړه چه دخپلو حقوقو د ساتنی او د نیول شوو سیمو د بیرته خلاصولو په لاره کی د هیڅ ډول قربانی ورکولو نه غاړه نه غړوی .

د سنبلی ۳۱ - په بیلو بیلو قومی جرگو کی د پاکستان د حکومت هغه سیاست وغندل شو چه ئی د پښتونستان د خلکو سره نیول دی .

په وتنگی نړاوپه، سنگر او په ډگر اوچنارک کی دورکزو اووزیرو دقبیلو له خوا د ښاغلی جنت گل خان او نورو قومی مشرانو په مشرۍ خو جرگی شوی دی چه وکیلانو ، مشرانو ، او عالمانو ، په زرگونو تنو گډون په کی کړی و .

په جرگو کی د پښتونستان د ملت په مقابل کی د پاکستان د حکومت پالیسی او د پښتو نستان له سیاسی بندیانو سره د پاکستانی مقاماتو وضعیت غندل شویدی او د پاکستان له حکومت څخه ئی غوښتی دی چه د پښتونستان د ملت په مقابل کی په خپل سیاست نوی کتنه وکړی . جرگه د پاکستان له حکومت څخه غوښتی دی ، چه د پښتونستان د ملت په بشری حقوقو اعتراف وکړی او ژر د پښتونستان ټول سیاسی بندیان خوشی کړی .

جرگو یوځل بیا ملی آرزوگانو ته درسیدو تروخته پوری د خپلو مجاهدو دوام تائید کړی دی .

د میزان لومړی - د دروازگی جرگی د باجوړ او جندول په سیمو کی د پاکستان د حکومت پرله پسې تیری وغندل .

د ساپو د سیمی په دروازگی کی لویه جرگه شوې وه چه په هغه کی د ساپو او شینوارو د قبیلو زیاتو عالمانو مشرانو او مخورو گډون کړی و جرگی د باجوړ او جندول په سیمو کی د پاکستان د حکومت پرله پسې تیری وغندل او د پښتونستان د سیاسی مشرانو ، ادیبانو ، او رضاکارانو

په مقابل کې ئې چې د پاکستان په بندي خانو کې بنديان دي د بندي خانو د حاکمانو په رويه سخنه خواشيني ښکاره کړه .
جرگې درايو په اتفاق د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چې د پښتونستان په ملي حقوقو اعتراف وکړي او د پښتونستان د مشرانو او نورو سياسي بنديانو له عذابولو او رپرولو نه ډډه وکړي .

د ميزان ۲ - د گنداو د حلميزو جرگې تصويب وکړ چه يوازي مقصدئ د پښتونستان د ملت آزادي ده د (غلني) په کلي کې د گنداو د حلميزو د قوم ستره جرگه شوي وه چه په هغې کې په قومي مشرانو علاوه د حلميزو نورو ډېرو خلکو هم گډون کړي و .

د قوم مشرانو په وار سره د پښتونستان د آزادي په باب کې جذابي ويناوې وکړې . جرگې تصويب وکړ چه زموږ يوازي مقصد د پښتونستان د ملت آزادي ده او بايد د پاکستان حکومت د پښتونستان د ملت په حقه حقوقو باندې اعتراف وکړي . دغه راز د جرگې شاملينو فيصله وکړه چه دخپل ژوند تروروستې سلگي پوري به د پښتونستان د آزادي لپاره مبارزه کوي او ددغه ملي مقصد د لاس ته را تللو تر وخته پوري په خپلو کونښينو ته دوام ورکړي .

د سنبلې په ۲۶ نيټه د کوکي خيلو د اپريدو د قوم لويه جرگه د ښاغلي حاجي مراد خان په مشرۍ په (دوه توي) نومي ځای کې شوي وه چه په هغې کې د کوکي خيلو د قوم د مشرانو ، عالمانو او نورو ډېرو خلکو گډون کړي و . جرگه د قرآن کریم د څو آيتو په تلاوت پرانستل شوه وروسته تر هغه عالمانو او مشرانو د خپلو ويناو په ترڅ کې د پاکستان د حکومت په اوسني سياست اعتراض کړي او د پاکستان له حکومت نه ئې وغوښتل چه د پښتونستان د ملت په مقابل کې په خپل سياست باندې بياغور وکړي . د جرگې شاملينو د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چه ژر تر ژره د پښتونستان ټول سياسي بنديان بيله کوم قيد او شرط نه خوشي کړي .

د ميزان ۵ - له پاکستان څخه غوښتل شوي چه د باجوړ په خاوره کې د مداخلې څخه لاس واخلي .

د آزاد شمالي پښتونستان باجوړ نه را رسيدلي خبر وائي چه په دي وختو کې په ډنډو کې بابا کې د سالارزو د قبيلو له خوا لويه جرگه شوي وه چه په هغې کې په مشرانو او عالمانو علاوه ددغې قبيلې گڼ شمير خلکو هم گډون درلود . جرگې د خپلې خاوري او آزادي د ساتلو په باب کې د مشرانو او عالمانو د ويناؤ د اورېدلو نه وروسته د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه د آزاد پښتونستان په خاوره په تيره بيا په باجوړ کې له مداخلې نه په کلکه سره ډډه وکړي دغه راز د جرگې گډون کوونکو فيصله وکړه چه د سالارزو د قبيلې هرڅوک چه د پاکستاني له حکامو سره په کوم داسې

کار کی چه د ملی گتو سره مخالف وی تماس وینسی د ملی روایاتو سره سم به په هغه درنده جزا محکوم شی چه ددغسی کسانو په مقابل کی د قوم له خوا وضع شوی دی .
 دری تنه پاکستانی ژاندارم وژل شوی او دری ټوپک او یو څه وسلی آزادی غوښتونکو ته په لاس ورغلی دی .

په هغو نښتو کی چه په دی وختو کی دیو ټولگی پاکستانی ژاندارمو د سالارزو د قبیلې د یو شمیر آزادی غوښتونکو تر منځ شویدی دری تنه ژاندارم وژل شوی او دری ټوپک او یو څه نورې وسلی د آزادی غوښتونکو لاس ته ورغلی دی . بل خبر وائی چه په دی وختو کی د اتمانخیلو د قبیلې یو ډلی آزادی غوښتونکو د پاکستان د ژاندارمو لار ورانه کړی او په دغه اثر د پاکستانی ژاندارمو ترافیک بند شویدی .

د میزان ۶ - د پاکستان حکومت دمشوانیو د قبیلې د خپلویو غرض مسلحانه قیام کړیدی د کراچی د حریت ورځپاڼی د میزان د دوهمی نیټی پخپله گڼه کی لیکلی چه د پاکستان حکومت د جنډول د مشوانیو د قبیلې د خپلو په غرض چه مسلحانه قیام ئی کړیدی ددغی قبیلې یو زیات شمیر کسان بندیان کړیدی . دغی ورځپاڼی داهم ویلی دی چه ددغی قبیلې د افرادو زیاتی برخی غرنیو سیموته پناه وپدیده او په پرله پسې ډول په عسکری مرکزو نو باندی حمله کوی په دغو پښو کی د تلفاتو شمیر په صحیح ډول تر اوسه پوری معلوم شوی ندی .

د میزان ۷ - د چارمنگ جرگی تصویب وکړ چه خپلو ملی مبارزو ته دوام ورکړی د چارمنگ په هلال خیلو کی ستره جرگه شوی وه چه په هغه کی مشرانو عالمانو ، مخورو او د چارمنگ یو زیات شمیر خلکو گډون کړی جرگی د قومی مشرانو او عالمانو د ویناو له اوریدلو نه وروسته تصویب وکړ چه په پوره اتفاق او اتحاد خپلو مبارزو ته دوام ورکړی او د پښتونستان د ملت د حقوقو د اخیستلو په لیاره کی د هرډول قربانی له ورکلو څخه ځان ونه ژغوری .

د میزان ۸ - ښاغلی ملک محمد امین خان حمید زائی د پاکستان د حکومت له خوا بندی شو .
 د توبی اوسیدونکی ښاغلی ملک محمد امین خان حمید زائی د سنبلې په دیرشمه د آزادی غوښتنی د احساساتو په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندی شوی دی .

د میزان ۹ - د پښتونستان یو مجاهد وفات شو او ځینی نورئی ناروغ دی .
 ډاکتر د سیمی مربوط خدائی خدمتگار ښاغلی هتم خان مړشویدی .
 نوموړی تر دغو ورستیو وختو پوری د پاکستان په جیل کی بندی ؤ او

دده د صحی حالت د بیخی خرابی په اثر له بند نه ایستل شوی ؤ . دغه راز د خدائی خدمتگارو دملی گوند غړی ښاغلی خالد خان ددیره اسمعیل خان په جیل کی سخت ناروغ دی او ده ته دده د خیلوانو د بیا بیا ورتلې سره سره د بندیخانی دچارو د واکمنو له خوا هیڅ ډول طبی آسانتیایو برابر شوی ندی .

بل خبر وائی چه د ملکنه د سیمی د خدائی خدمتگارو رئیس ښاغلی ملک راحت خان د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر په خپل کور کی د پاکستان د حکومت له خوا تر نظارت لاندی نیول شوی دی .
دغه راز د چار سدی په اوسیدونکی ښاغلی اکرم خان چه دخدائی خدمتگارو یو فعال غړی دی امر شویدی چه بی دپولیسو له خبرولو څخه له خپل کورنه ونه وزی .

د میزان ۱۰ - د مرکزی محکوم پښتونستان یو شمیر خدائی خدمتگاران بندیان شویدی .

د پاکستان حکومت شو ورځی پخوا د مردان د ضلع یوزیات شمیر خدائی خدمتگاران په دی جرم چه دوی د خپل ملی مرام د وړاندی بیولو دپاره د نوموړی ضلع په کلیو کی تبلیغاتی فعالیت کوی بندیان کړیدی .

د میزان ۱۲ - د آزاد منځنی پښتونستان یو روحانی شخصیت بندی شویدی .

جناب صاحب زاده محمد هاشم چه د هغی سیمی یو روحانی شخصیت دی د سنبلی په ۲۱ نیټه د پاکستان د حکومت له خوا بندی شویدی د جناب صاحب زاده د بندی کیدو علت دده ملی فعالیت دی چه په دی وختو کی سخت شوې ؤ لکه معلومه شوی چه ده د منځنی پښتونستان د بیلو بیلو سیمو کی یو لږ جرگو د پاکستان د حکومت دغه اقدام غندلی او دپاکستان له حکومت څخه ئی غوښتنی دی چه د پښتونستان په ملت باندی د زور چلولو له سیاست څخه ځان وژغوری .

د میزان ۱۵ - د قومی مشرانو ادیبانو او ملی رضا کارانو د بندی کولو په باب د پاکستان د حکومت سیاست غندل شویدی .

دخوږا خیلو دقبیلې مربوط په شاگړی کی ستره جرگه شوی وه او په هغی کی د خوږا خیلو د قبیلې مشرانو او گڼو خلکو گډون کړی ؤ قومی مشرانو په خپلو ویناوکی په دغه باب کی د پاکستان د حکومت سیاست وغانده چه یو زیات شمیر قومی مشران ، ادیبان او ملی رضاکاران ئی بندیان کړی دی . او هغوی زور وی چه دهغه په اثر یو شمیر افراد شهیدان او یو شمیر نور په سختو ناروغیو اخته دی .

جرگی وغوښتل چه باید د پاکستان حکومت د پښتونستان دملت په مشروع حق اعتراف وکړی او د پښتونستان ټول سیاسی بندیان خوشی کړی .

د میزان ۱۹ - د موسی خیلو د قبیلې جرگې د پښتونستان د جوړیدو په لار کې د خپلو ملی مبارزو دوام تأیید کړی دی .

د میزان په پنځمه نیټه د موسی خیلو د قبیلې د سیمې په (شاګی جوړ) نومی ځای کې د ښاغلی ملک مؤسم خان په مشرۍ یوه ستره جرگه شوی وه چه په هغې کې د موسی خیلو د قبیلې مخورو ، مشرانو او نورو ډېر خلکو ګډون کړی و .

جرگه د قرآن کریم د څو آیتونو په تلاوت پرانستل شوه او ترهغه وروسته عالمانو او قومی مشرانو ګټورې ویناوې وکړې . جرگې تأیید کړه چه د پښتونستان د جوړیدلو په لاره کې به خپلو ملی مبارزو ته دوام ورکړی . جرگې د پاکستان د حکومت نه وغوښتل چه ژر تر ژره د پښتونستان د ملت په حقه حقوقو اعتراف وکړی او د پښتونستان ټول سیاسي بندیان خوشی کړی .

د میزان ۳۰ - د خدای خدمتگارانو د ګوند یو نامتو غړی وفات شو .

د لنډۍ د کلی او سیدونکی ښاغلی حمیدالله چه د سابقه لرونکو خدای خدمتگارانو څخه او د مومندو د هغې سیمې د خدای خدمتگارانو د رئیس مرستیال و د هغې ناروغۍ په اثر چه د پاکستان په زندان کې ده ته پېښه شوی وه وفات شوی دی .

هغه د پاکستان د نظامي حکومت په وخت کې په یو مجلس کې په یو مجلس کې بندې او دده ټول جایزاد او شتمنی او مخکې ضبطی شوی دی .

د عقرب ۸ - د پاکستان حکومت بیا خواتنه د آزادۍ غوښتنې د فعالیت په اثر بندیان کړيدي .

د مرکزی محکوم پښتونستان پېښورنه را رسیدلی خبر وائی چه په دی ورځو کې ښاغلی عبدالرحمن خان ، ښاغلی رحیم الله خان ، او ښاغلی سلطان غنی خان د مردان اوسیدونکی او ددغه خواتنه مومند د درگې په علاقه کې د آزادۍ غوښتنې د فعالیت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندیان شوی دی .

د عقرب ۱۴ - د بیټنو ستري جرگې د پاکستان له حکومت نه غوښتنې دی چه د پښتونستان د خلکو په حقوقو اعتراف وکړی .

د بیټني د قبیلې له خوا په دغو ورځو کې په (الله داد کاوه) نومی ځای کې د ښاغلی صابرشاه په مشرۍ ستره جرگه شوی وه چه په هغې کې د مشرانو او عالمانو علاوه د قبیلې نورو ډېرو خلکو ګډون کړی و . جرگه د قرآن کریم د څو آیتو په تلاوت پرانستل شوه ، وروسته تر هغه قومی مشرانو د مهمو او جذابو ویناوو په ترڅ کې د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چه چه د پښتونستان د خلکو په حقو باندې اعتراف وکړی او د پښتونستان ټول سیاسي بندیان بی قیدو شرط نه خوشی کړی .

د جرگې شاملینو د پاکستان د حکومت او سنی سیاست چه د پښتونستان د خلکو په مقابل کی ئی نیولی دی په ټینگه غندلی دی .

د عقرب ۱۷ - د شهید مسافر خان په درنه جرگه کی د پښتونستان له ولس سره د پاکستان د حکومت د زوره سیاست غوره کول په کلکه وغندل شول .
د مومندو زیارت غاښی ته نزدی د شهید مسافر خان په زیارت کی داتمر خیلو د قبیلې له خوا یوه ستره جرگه شوی وه چه په هغی کی عالمانو ، قومی مشرانو او مخورو گډون درلود . جرگه د حافظ محمد فقیر خان له خوا د قرآن مجید د خو آیتو په تلاوت پرانستل شوه . وروسته له همدغه عالمانو او مشرانو د خپلو جذابو ویناو په ترخ کی د پاکستان د حکومت اوسنی سیاست چه د شمالی آزاد پښتونستان په سیمو کی په تیره بیا د باجوړ د خلکو په مقابل کی ئی غوره کړیدی سخت وغانده او له هغه حکومت څخه ئی وغوښتل چه له خپلی دغی روئی څخه واورې .

د پښتونستان د خلکو په حقوقو اعتراف وکړی او د پښتونستان ټول سیاسي بندیان ژر بی له کوم قید او شرط څخه خوشی کړی . خبر داهم وائی چه د جرگې گډون کوونکو د ملی یووالی او د خپلی خاوری د آزادی د دفاع په باب کی خپل پخوانی تصویبونه تائید او تصویب کړل چه دوی به خپلو مجا همنوته د پښتونستان د آزادی تر اخیستلو پوری د پخوا په شان دوام ورکړی .

د عقرب ۲۲ - د ښاغلی حسین بخش کوثر روغتیا د پاکستان په یوه روغتون کی ورځ په ورځ مخ په خرابیدو ده .

د ښاغلی حسین بخش کوثر صحی حالت چه د پاکستان په یو محبس کی ناروغ شوی ؤ د پینځور په یوه شفاخانه کی خراب شوی دی . دغه راز د پاکستانی مربوطو مامورینو له خوا دده سره په داسی حال کی چه سخت ناروغ دی اوس هم د بندیانو په شان رویه کپړی او تر سخت مراقبت لاندی دی او د خپلوانو او علاقه مندانو څخه ئی هیچاته اجازه نه ورکوله کپړی چه د هغه د احوال پوښتنه وکړی .

د عقرب ۲۶ - په محکوم پښتونستان کی پرله پسې بندیانول .

د بلوڅو ښاغلی عبدالباقی خان د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر په کراچی کی د پاکستان د حکومت له خوا نیول شوی دی او تر څو ورځو پخوا چه په مکران کی ؤ دهغه له نیولو څخه په دغه نسبت چه کومه هنگامه جوړه نشی صرف نظر شوی ؤ .

د مسعو دو د قبیلې جرگې د پښتونستان د خلکو په مقابل کی د پاکستان د حکومت په رویه انتقاد کړی دی .

په ميکن کي د مولوي صالح جان او دولوي محمد هاشم خان په مشرۍ د مسعودو د قبيلې د عالمانو ، مشرانو ، نمايندگانو او گڼ شمير خلکو په گډون ستره جرگه شوي وه چه په هغې کي مشرانو او عالمانو د خپلو ويناؤ په ضمن کي د پښتونستان د خلکو په مقابل کي د پاکستان د حکومت اوسني رويه وغندله او له دغه حکومت څخه ئي وغوښتل چه د پښتونستان د خلکو په حقه حقوقو اعتراف وکړي او د پښتونستان ټول سياسي بنديان ډېر ژر بي له کوم قيد او شرط نه خوشي کړي .

د جرگي گډون کوونکو د پخوانيو جرگو تصويونه يو ځل بيا تائيد کړل او فيصله ئي وکړه د مسعودو د قبيلې ټول افراد به د پښتونستان د آزادۍ د تر سره کولو په لياره کي خپلو مبارزو ته دوام ورکړي او په دغه لياره کي به له هيڅ ډول قرباني نه ځان ونه سپموي .

د عقرب ۲۷ - د حيدر آباد له بندي خاني څخه د کويټي بنديخاني ته د نواب اکبرخان په بيولو سره د محکوم جنوبي پښتونستان د خلکو کرکه .

ښاغلي نواب اکبرخان بگټي د حيدر آباد د بنديخاني څخه د يوه ټولگي پوليسو تر مراقبت لاندې د کويټي بنديخاني ته بيول شوي دي . دی ډېره موده کېږي چه د پاکستان د حکومت له خوا د آزادۍ غوښتنې د فعاليت په اثر د نامعلومي مودې لپاره په بند محکوم شوي دي .

دجنوبي محکوم پښتونستان خلک دپاکستان دحکومت له دغې روئي څخه چه د پښتونستان د مشرانو په مقابل کي ئي غوره کړيده پاريدلي دي . د شمالي آزاد پښتونستان باجوړ رپوټ وائي چه په دی وختو کي د ډير د درياست مربوط د نصرت دکلي اوسيدونکي ښاغلي مولوي زړور خان د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې په اثر او داچه ده د پښتونستان د خلکو په مقابل کي د پاکستان د حکومت اوسني سياست غندلي دي د حکومت له خوا بندي شوي او تر نامعلومي مودې پوري په يوه پاکستاني نامعلومه بنديخانه کي بندي شويدي .

د عقرب ۲۹ - د پښتونستان د سياسي بنديانو د خوشي کولو له پاره د بيتني د

قبيلې د جرگي غوښتنه : دښاغلي صابر شاه خان په مشرۍ د بيتني د قبيلې د عالمانو مشرانو او نمايندگانو له خوا يوه جرگه شوي وه چه په هغې کي عالمانو او مشرانو پخپلو مهمو او جذابو ويناوکي د پښتونستان د خلکو په مقابل کي د پاکستان د حکومت سياست وغانده او له هغه حکومت څخه ئي وغوښتل چه د پښتونستان د خلکو په حقه حقوقو اعتراف وکړي او د پښتونستان ټول سياسي بنديان ژر بي له کوم قيد او شرط نه خوشي کړي . د جرگي گډون کوونکو د رايو په اتفاق تصويب وکړ چه دوی دي د پښتونستان د آزادۍ تر اخيستلو پوري خپلو مبارزوته دوام ورکړي او په دغه لياره کي به له هيڅ ډول قرباني څخه ځان ونه سپموي .

د قوس ۳ - د پښتونستان خلک به د خپلی آزادی غوښتنی له مبارزو څخه لاس وانه خلی .

د محکوم پښتونستان د ملی ادیبانو او سیاسی شخصیتونو څخه یوه تن ښاغلی حسین بخش کوثر چه په محبس کی د ناروغی په اثر د پېښور یو روغتون ته لیږول شوی دی په نوموړی روغتون کی ویلی دی چه د پښتونستان خلک به د پاکستان د حکومت د سختی روئی په اثر د خپلو آزادی غوښتونکو مبارزو څخه لاس وانخلي او ددغی موضوع د حل یواځنی لار دوی ته د خود ارادیت د حق ورکول دی .

ښاغلی کوثر وویل زه یقین لرم چه د پښتونستان ملت به خپلی آزادی غوښتنی له پخوانه زیاتی تعقیب او د پښتونستان د آزادی تر لاس ته راوستلو پوری خپلو کوبښښونه دوام ورکړی ده وویل مونږ د آزادی په لاره کښی هر راز کړاونه خپل ویاړ گڼو .

خبر زیاتوی چه د ښاغلی حسین بخش کوثر علاقه لرونکی کسان چه روغتون ته دده د عیادت د پاره ورځی د پولیسو تر سخت مراقبت لاندی دی .

د قوس ۴ - د آزاد پښتونستان خلکو د فقید جان کنیدی د هړینی په مناسبت خپله سخت خواشینی ښکاره کړیده .

د آزاد شمالی ، مرکزی او جنوبی پښتونستان ملی او محلی شورا گانو په خپلو ورستیو غونډوکی د امریکی د متحدو ایالتونو د فقید جمهور رئیس جان کنیدی د وژل کیدو د غمجن پیښی په نسبت خپله او د پښتونستان د خلکو سخته خواشینی څرگنده کړیده .

د پښتونستان ملی او محلی شوری گانو په خپلو دغو غونډو کی د سولی د ساتنی او د سولی د بنسټ د تقویه کولو په لارکی د امریکی د فقید جمهور رئیس ډېر خدمتونه او د بشر د حقوقو او د نړی د ټولو ملتونو او خلکو د خود ارادیت د حق په پاره کی دده ښی نظر ئی په قدر دانی سره یادی کړی او ستایلی دی .

د قوس ۶ - د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر بندی شو .

ښاغلی لاله هاند خان کاکړ چه د چمن یو نامتو خان دی د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندی شویدی .

د قوس ۱۶ - د جنوبی محکوم پښتونستان سیاسی شخصیتونو د پاکستان د حکومت له سیاست سره مخالفت څرگنده کړ د ښاغلی عبدالباقی خان بلوڅ دیوکال سخت بند په پاره کی د جنوبی محکوم پښتونستان څخه را رسیدلی

خبروای خرنګه چه ښاغلی عبدالباقي خان بلوخ د آزادي غوښتنی د فعاليتوپه اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندي شوی دی . دغه کار د جنوبي محکوم پښتونستان د خلکو د زیاتي خواهشینی او پريشانی باعث شوی دی . خبر داهم وائی چه د جنوبي محکوم پښتونستان يو زيات شمير سياسي مشرانو د پښتونستان د خلکو په مقابل کی د پاکستان د حکومت له سیاست سره خپل مخالفت خرګند کړیدی .

د قوس ۱۷ - د محکوم پښتونستان یوشمير آزادي غوښتونکی ديپلو بيلو مودو په بند محکوم شوی دی .

ښاغلی شاد محمد میری او حافظ زیارت خان چه پخوا د آزادي غوښتنی د فعالیت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بنديان شوی و . په دی وختو کی هریو په دوه کاله سخت بند او پنځه سوه کلدارو نقدی جريمی محکوم شوی دی .

په تیره بیا د اشغور او پښور د سيمو د ښوونځيو د يو زيات شمير زده کوونکو په گډون د خدائی خدمتگارو غړی د نوموړی حکومت له دغه اقدام څخه زیات پاریدلی دی او د پښتونستان د خلکو ته په مقابل کی ئی دغه رویه له عدالت نه لری گڼل او غندلی ده .

وروستی خبر وائی چه ښاغلی میری او حافظ زیارت خان د خدائی خدمتگار و او نورو خلکو په پوه ستره ټولنه کی چه د دوی د کتنی دپاره تللی و وویل چه دوی به ددغو حرکاتو او له هغونه د ډېرو سختو په مقابل کی له خپلی هغه اصلی مرام څخه په هیڅ وجه وانه وړی چه د پښتونستان د آزادي څخه عبارت دی .

د قوس ۱۹ - د ځمکنیو او موزیو ستري جرگی د پښتونستان په مقابل کی د پاکستان د حکومت رویه غندلی ده .

په (دوگر) او (داس) کی په ترتیب سره د موزو او ځمکنیو د قبیلو دوه ملی ستري جرگی د ملک اصغر خان په مشرۍ شوې وې چه عالمانو او مشرانو علاوه گڼ شمير خلکو گډون په کی کړی و . عالمانو او مشرانو د خپلو جذابو ویناو په ترڅ کی د پښتونستان د خلکو په مقابل کی دپاکستان

د حکومت اوسنی رویه سخته وغندله او د خپای آزادي او دفاع په باره کی ئی له پخوانه زیات خپل تیاری خرګند کړ د جرگی گډون کوونکو د پاکستان د حکومت نه غوښتل چه ددوی په خاوره کی له لاسووهلو نه ډډه وکړی او د پښتونستان ټول سياسي مشران بی له کوم قید او شرط څخه خوشی کړی .

خبر داهم وائی چه د واپو جرگو تصویب وکړ چه ددغو قبیلو ټول افراد به د پښتونستان د آزادي تر اخیستلو پوری خپلو مجاهدو ته دوام ورکړی

او په دغه لپاره کې به له هېڅ ډول قربانۍ نه ځان ونه ژغوری .

د قوس ۲۰ - د پښتونستان له سیاسي بندیانو سره د پاکستان د حکومت رویه ناوړه وبلل شوه .

له مرکزی محکوم پښتونستان څخه راغلی خبر وائی چه د پېښور د تحصیل مربوط دېخه غلام اوسیدونکی ښاغلی غلام رسول او دکانکو له اوسیدونکی ښاغلی حبیب الله چه په دی وختو کې د پاکستان د بندیخانی نه د خپل بند د مودی له تیرولو نه وروسته خوشی شویدی . په یوه مرکه کې وویل چه د محکوم پښتونستان خلک د خپل اصلی مقصدنه چه د پښتونستان آزادی ده هېڅ کله لاس نه شی اخستلای ده داهم وویل چه که د پاکستان حکومت د پښتونستان لوی مشر خان عبدالغفار خان ژر ترژره خوشی نه کړی نو څوتنه سیاسي بندیان به چه په دی وختو کې د خپل بند د مودی له

بشپړولو نه وروسته بل خبر وایی چه د ارباب عبدالغفور خان کشر ورور په دی وختو کې وفات شویدی اود خدائی خدمتگارانو یوشمیر غړو د ښاغلی ارباب سیف الرحمن په گډون د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه ارباب عبدالغفار خان درې ساعته د خپل ورور د فاتحی په مجلس کې د گډون لپاره له بند څخه خوشی کړی خو نوموړی حکومت ددوی په غوښتنه پروانه ده کړی .

بل خبر وائی چه د لنډې ارباب د کلی ښاغلی مسکین خان د پښتونستان د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر په دی وختو کې د پاکستان د حکومت له خوا بندی شویدی .

د قوس ۲۶ - ښاغلی اجمل خټک او فضل رحیم ساقی کوم وخت چه له بند نه خوشی شول خلکو ئی تود هرکلی وکړ .

په هغه وخت کې چه د پښتونستان ملی زعیم او نامتو شاعر ښاغلی اجمل خټک د دریو کلو با مشقت بند د مودی له تکمیل نه وروسته د پاکستان د مرکز له بندی خانی څخه ووت په زرگونو خلکو دده هرکلی وکړ او د همدی

ورځی په ماښام دده په دریاوی مازیگرنی لویه میلمستیا هم شوی وه . همدغه راز د پښتونستان بل ملی مجاهد او شاعر ښاغلی فضل الرحیم ساقی چه د بند د مودی له ختم نه وروسته له بندی خانی څخه ووت خلکو ئی ډېر تود او له هیجان څخه ډک هرکلی وکړ . نوموړو مشرانو یوځل بیا پخپلو ویناوکی د خپلو ملی حقوقو د تأمینولو دپاره د خپلو مجاهدو دوام تأیید کړی .

د قوس ۲۷ - په پېښور کې د خدائی خدمتگارانو په یوه ستره غونډه کې د پاکستان د حکومت په سیاست انتقاد شوی دی .

له مرکزی محکوم پښتونستان پېښور نه را رسيدلی خبر دی چه په دی وختوکی د پېښور په چوک یادگار کی د خدائی خدمتگارانو ستره غونډه شوی وه چه په هغی کی په یوزیات شمیر خدائی خدمتگارانو علاوه د پېښور د سیمی یو گڼ شمیر خلکو گډون کړی و .

په دغی غونډی کی د خدائی خدمتگارو یوشمیر مشرانو د خپلو جدايو ویناو په ترڅ کی د پښتونستان د خلکو په مقابل کی د پاکستان د حکومت اوسنی سیاست وغانده او په تیره بیا د پاکستان د حکومت دا رویه چه ارباب عبدالغفورخان او ارباب سکندر خان ته ئی اجازه ونکړی چه د خپل مرحوم ورور د فاتحی په مجلس کی گډون وکړی د محکوم پښتونستان د خلکو زیاته خواشینی څرگنده کړیده .

خبر دا هم وائی چه د پاکستان د حکومت له خوا ددغی غونډی مشرانو ته امر ورکړی شوی و چه د میکروفون په ذریعه خپلی وینا وی ونکړی . بل خبر وائی چه په دی وختو کی د آزاد شمالي پښتونستان د باجوړ

اوسیدونکی ښاغلی حضرت گل ، ښاغلی نیک محمدخان او ښاغلی دین محمد چه د ځینو شخصی کارونو دپاره شو قدر ته تللی و د پاکستان د حکومت له خوا بندیان شوی دی .

د ورکزو د قومونو ستری جرگی د پاکستان د حکومت په هغی رویه تأسف وکړ چه د پښتونستان د خلکو د مشروعو هیلو په مقابل کی ئی غوره کړیدی .

له آزاد شمالي پښتونستان نه را رسيدلی خبر وائی چه په دی وختو کی د ورکزو د آزادو قومونو جرگه چه ددغو قومونو د عالمانو مشرانو او کشرانو په گډون د سری ناقي میلی په سیمو کی شوی وه حاضرینو د قرآن کریم د څو آیتونو د تلاوت له اوریدلو نه وروسته پخپل وار د پښتونستان د خاوری د آزادی او د سیاسی بندیانو د خوشی کیدو په باب پرجوشه ویناوی وکړی .

د غونډی گډون کوونکو ددی امله چه د پښتونستان د خلکو مشروعی غوښتنی د پاکستان د حکومت له خوا رد کبړی او د پښتونستان مشران جیل ته لیږل کبړی خواشینی وکړه .

د جرگی گډون کوونکو یو ځل بیا خپلو مشروعو حقوقو ته درسیدلو په په لاره کی د مجادلی دپاره د خپل عزم او ارادی تأیید وکړ او د پاکستان له حکومت څخه ئی وغوښتل چه ټول پښتونستانی بندیان چه د آزادی غوښتنی په گناه نیول شویدی خوشی کړی .

د جدی له‌پرې - د مومندو ټولی قبیلې له خپلې آزادۍ او خاوری شخه د دفاع دپاره چمتو دی .

د مومندو په سیال کوت کی د عیسی خیلو با بازو ، کوداخیلو ، خوگاخیلو او بایزو د قبیلو لویه ملی جرگه شوی وه چه په هغی کی د نوموړو قبیلو مشرانو ، عالمانو او زیاتو خلکو گهون کړی ؤ .

ښاغلی ملک جعفر خان کوداخیل په خپله جذابه وینا کی وویل چه د مومندو ټولی قبیلې د خپلې خاوری دآزادۍ اودفاح لپاره تیاردی او باید دپاکستان حکومت ددوی په‌خاوره کی له‌لاس وهلو نه خان وژغوری .

ددغو قبیلو مشرانو وار په وار په دی باره کی ویناوی وکړی او د خپلې خاوری د دفاع له پاره ئی د هر ډول قربانیو په ورکولو سره خپل تیاری خرگند کړی .

د جدی ۳ - د خدائی خدمتگارو د غړیو له خوادپینسور په چوک یادگار کی لویه غونډه شوی وه چه په هغه کی ښاغلی امیرزاده ، ښاغلی عبدالولی خان او ښاغلی فرمان‌الله خان د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چه د پښتونستان ټول سیاسی بندیان ژرترژره خوشی کړی . دغی غونډی د خان عبدالغفار خان په باره کی له نوموړی حکومت نه په کلکه سره وغوښتل چه د پښتونستان

ستر مشر د ناروغۍ په حال کی په لاهور کی بندی دی او د حکومت له‌خوا دهغه علاج ، دارو ، درمل او خوراک ته توجه نه کیری . باید د پاکستان حکومت ژرترژره هغه خوشی کړی چه علاج او دارو درمل ئی وشی په غونډه کی تصویب وشو چه په نزدی راتلونکی وخت کی دی یوه بله ټولنه وشی او په هغی کی دی د محکوم پښتونستان ډېر خلک اودخدائی خدمتگارو غړی گهون وکړی او د ځینو لازمو چارو په باب کی دی تصمیمونه ونيول شی

د جدی ۷ - دوړو ستری جرگی د پاکستان د حکومت دغه تصمیم وغانده چه غواړی د لویدیز پاکستان قانون په آزاد پښتونستان کی هم نافذ کړی .

ددوړو د قبیلې ستره جرگه شوی وه چه په هغی کی د قوم یوزیات شمیر عالمانو او مشرانو گهون کړی ؤ جرگه د قرآن مجید د خو آیتو په تلاوت پرانستله شوه وروسته له‌هغه‌مولوی محمددیندارخان، مولوی گلزارالدین‌خان

ښاغلی محمد خان ، او ښاغلی زردین شاه‌خان په وارسره جذابی ویناوی وکړی . جرگی د پاکستان د عمومی اسامبلې د شو ورسنیو ورڅو هغه خبری په کلکه وغندل چه د اساسی حقوقو د قانون په ترخ کی غواړی په آزاد پښتونستان کی د لویدیز پاکستان د عدلیه محکمو د قانون قدرت هم نافذ کړی

جرگه دپاکستان د حکومت دغه اقدام د پښتونستان د خلکو په حقوقو باندې د تیرې په لاره کې یو بل گام او د پښتونستان په آزادو سیمو کې دپاکستان د حکومت د ناجایزه نفوذ د پراخولو دپاره یو نوی چل گڼلې دی .
د جرگې د گڼون کوونکو څرگنده کړې ده چه د پښتونستان ملت د تل په شان یوازی او یوازی د خپلو ملی او محلی شورا گانو په فیصلو باندې او پخپله خاوره کې د پردیو قوانین او نفوذ به و نه مني .
جرگې د پاکستان د اسامبلې دغه پښمنهادونه درایو په مطلق اکثریت تر دید کړل او زیاته کړې ئې ده چه دغه اقدام وخیم عواقب لری د هغو مسئولو به پاکستان حکومت وی .

د جدی ۱۰ - د خدای خدمتگارانو په لوی ستری غونډه کې د پاکستان له حکومت نه وغوښتل شو چه د پښتونستان سیاسي بندیان ژر خوشی کړی .

د خدائی خدمتگارانو له خوا د مرکزی محکوم پښتونستان مربوط د خدائی خدمتگارانو د رئیس ښاغلی غازی خان په مشرۍ په چوک یادگار کې یوه لویه غونډه شوی وه چه په هغه کې زیات شمیر خدائی خدمتگارانو او د پیښور خلکو گڼون کړی ؤ .

غونډه د مولینا عبدالکریم له خوا د قرآن شریف د خو آیتو په تلاوت پرانستل شوه او ملی مشرانو ویناوی په کې وکړی . ښاغلی محمد افضل بنگښ د پاکستان اوسنی سیاست او هغه بندیزونه چه د خدائی خدمتگارانو او د محکوم پښتونستان د منورینو په ویناؤ او خبرونو او د پښتونستان د خلکو د آزادی غوښتنې په فعالیتونو د پاکستان د حکومت له خوا ایښودل شوی دی حاضرینو ته بیان کړل . ښاغلی عبدالولی خان به یوه لنډه وینا

کې وویل چه د پاکستان حکومت د پښتونستان د خلکو غوښتنو ته موقع نه ورکوی او ددغو خلکو په مقابل کې خپلې ناوړې روئیی ته دوام ورکوی . ددغې غونډې گڼون کونکو یو ځل بیا د پاکستان له حکومت نه کلکه غوښتنه وکړه چه ژر تر ژره د پښتونستان د خلکو په غوښتنه غور وکړی او سر بیره پردی هغه بندیزونه لری کړی چه ددغه حکومت له خوا ایښودل شویدی او د پښتونستان ټول سیاسي بندیان دی هم خوشی کړی .

د دغې غونډې کوونکو د پاکستان حکومت ته څرگنده کړیده چه د پښتونستان خلک د پاکستان د حکومت ددغې ناوړې روئیی په مقابل کې له خپلې مقصد یعنی د پښتونستان له آزادی څخه لاس نشی اخیستلای .

د جدی ۱۱ - د پښتونستان خلک د پاکستان د حکومت هغه فیصلی نه منی چه د پښتونستان دولس د هیلو مخالفی ری .

د باجوړ د سالارزو ، ماموندو ، اتمانخیلو او چهارمنگ قومو نو دورستیو جرگو په ترڅ کې چه پخپلو د ه لې مرکزونو کې کړی دی د پاکستان د

میرزا عبدالقادر بیدل

تأفضل و ہنراستینہ پردازش

اقبال درش برومی کس بازش

فولاد براہمن شرف از جوہریا

بی علم بہ جنس خویش ممتازش

بخط عزیزالدین وکیلی وفلازی

۱۳۴۳

اسامبلی جریاناتوته د اشاری په ترڅ کی چه په هغه کی د اساسی حقوقو د قانون په باره کی د بحث په ترڅ کی د آزاد شمالي پښتونستان په سیمو کی د لویدیز پاکستان د قضائی محکمو د پراختیا په باب کی په یوه پیشنهاد باندی څرگند تیری او د پښتونستان د ملت د ټولو هیلو او آمالو په خلاف پاکستان د حکومت دغه اقدام د پښتونستان د ملت په مشروعو حقوقو باندی څرگندیږی او د پښتونستان د ملت د ټولو هیلو او آمالو په خلاف دی او د پښتونستان ملت ددغه حکومت دغه ډول فیصلی چه ددوی د ملی گټو په خلاف دی په هیڅ صورت ندی منلی او ټینگه اراده لری چه تروستی مرحلی پوری پخپله خاوره او حقوقو باندی له هرډول تیری کوونکو اقداماتو سره مخالفت ته دوام ورکړی .

د جدی ۱۲ - د پښتونستان ولس د پاکستان د حکومت له هر هغه تصمیم سره مخالف دی چه د خلکو د ملی گټو په خلاف ونیول شی .

د مومندو ټولو قبیلو په گډه سره پخپله قومی مرکز کی ملی ستره جرگه کړی وه چه په هغه کی ددغو قبیلو عالمانو ، مشرانو ، او روحانیونو گډون درلود جرگی د پاکستان د اسامبلی د غونډی وروستیو جریاناتو ته د اشاری په ترڅ کی چه په دی وختو کی د ختیز پاکستان په مرکز ډاکه کی شوی وه او په هغی کی د اساسی حقوقو د قانون په باره کی د بحث په ترڅ کی د آزاد پښتونستان په سیمو کی د لویدیز پاکستان د قضائی محکمو د نفوذ د پراختیا په باب کی په یو پیشنهاد باندی خبری کړیدی دغه اقدام کی د آزاد پښتونستان په خاوره کی یو بل تیری گڼلې او ډېر ئی غندلی دی . جرگی د قومی بحثونو نه وروسته د رایو په اتفاق دغه تصویبونه وکړل او اعلان ئی کړل .

لومړی : - د پاکستان د حکومت دغه اقدام د آزاد پښتونستان د خلکو په حقوقو او آزادی باندی یو څرگند تیری دی موږ د رایو په اتفاق . د پاکستان اسامبلی دغه تصویب او هم د نورو دغه ډول فیصلی چه زمونږ د ملی گټو او آزادی به ضد دی په کلکه تردید وو او خپل مخالفت څرگندوو .

دوهم : - موږ د پاکستان حکومت ته څرگندوو چه د پښتونستان خلک د خپلو جرگو د فیصلو او د ملی شورا گانو د تصویبونو په اساس د پاکستان له حکومت نه د خپلو ملی حقوقو غوښتنه کوو .

دریم : - موږ د خپلی آزادی ددفاع په لپاره کی مجاهده او مبارزه کړی او په دغه لپاره کی د هرډول قربانی د ورکولو دپاره تیارو .

څلورم : - موږ ددغی ملی جرگی په وسیله د پاکستان حکومت ملتفت کوو چه له دغه ډول بی سنجشو اقداماتو څخه لاس واخلی .

د جدی ۱۳ - داپریدو مشرانو اعلام وکړ چه د پښتونستان خلك خپلی سرنوشت پخپله وټاکي : له آزاد شمالي پښتونستان تیرا نه رارسیدلي خبر وائی چه په دی وختو کسی داپریدو قبیلې به خپل قومی مرکز باغ کښې ملی ستره جرگه کړې وه چه په هغه کی په مشرانو او عالمانو علاوه ددغی قبیلې گڼ شمیر خلکو هم گډون درلوده جرگی د پاکستان د اسامبلی جریانات چه په هغو کی د اساسی حقوقو په قانون باندی د بحث په ترڅ کی د آزاد پښتونستان په سیمو کی د پاکستان د قضائی محکمو د نفوذ د پراختیا پیشنهاد شویدی تر غور لاندی نیولی او ددغه پیشنهاد د رایو په اتفاق د جرگی له خوا وغندل شول او هغه ئی د آزاد پښتونستان په خاوره کی یو بل تیری وباله .

جرگی ضمناً اعلان کړی دی چه دپاکستان دحکومت دغه اقدام دپښتونستان د خلکو په نزد د منلو وړ نه دی مونږ د رایو په اتفاق هغه تردیدو او له هغه سره خپل کلك مخالفت څرگندوو . جرگی داهم وویل چه د پښتونستان د خلکو سرنوشت فیصله پخپله د پښتونستان د مشرانو او خلکو په غاړه ده مونږ په هیڅ وجه پخپله خاوره کی د پردو قانون نشو منلی . د جرگی گډون کوونکو د پاکستان له حکومت څخه غوښتلی دی چه د پښتونستان د خلکو په حقوقو اعتراف وکړی دغه راز دوی فیصله وکړه چه د شمالي آزاد پښتونستان ټول خلك د خپلی آزادی او د ځمکی د تمامیت د ساتلو دپاره د هرډول قربانی ورکولو ته تیار دی .

د جدی ۱۵ - د پاکستان د حکومت په سیاست ئی انتقاد وکړ .

د آزاد منځنی پښتونستان رپوټ وایی چه په دی وختو کی د ښاغلی علی محمد خان بیټنی په مشرۍ د بیټنی د قبیلې ستره جرگه شوی ده چه په هغی کی قومی مشرانو د خپلو مهمو ویناو په ترڅ کی د پاکستان په اوسنی سیاست باندی انتقاد وکړ او د پښتونستان له خلکو سره ددغه حکومت رویه ئی وغندله جرگی تصویب وکړ تر هغه وخته پوری چه د

پاکستان حکومت د پښتونستان د خلکو په حقوقو اعتراف ونکړی د بیټنی ټول خلك به ددغه حکومت په ضد خپلو مجاهدو او مبارزوته د پخواپشان دوام ورکړی او حتی په سختو اقداماتو په لاس پوری کړی دغی جرگی د پاکستان حکومت ته څرگنده کړیده چه که نوموړی حکومت ډېر ژر د پښتونستان د خلکو په غوښتنو غور ونکړی او په هغه صورت کی کومه نښته وشی د هغو د وځیمو عواقبو مسئول به په خپله د پاکستان حکومت وی .

د جدی ۱۶ - د آزاد پښتونستان په سیمو کی د پاکستان د قضائی محکمو د پراختیا پیشنهاد ئی په کلکه وغاڼده .

د ورکزو د قبیلې جرگه د هغې سیمې په قومی مرکز کې شوی وه چه په هغې کې د قومی مشرانو او ددغې قبیلې د خلکو له خوا دغه تصویبونه درایو په اتفاق وشول .

مونږ د ورکزو د قبیلې خلک د پاکستان د اسامبلې جریانات چه په هغو کې د اساسی حقوقو په قانون باندې د بحث په ترڅ کې د آزاد پښتونستان په سیمو کې د پاکستان د قضائی محکمو د پراختیا پېشنهاد شویدی تر غور

لاندې نیولی دی او دغه پېشنهاد د رایو په اتفاق غندو او هغه د آزاد پښتونستان په حقوقو باندې یوبل تیری او دخپلو آزادی غوښتنې په ضد گټو او هغه پاکستانی قوانین په خپله خاوره کې په هیڅ وجه منلی نشو چه زمونږ د ملی گټو او آزادی په ضد دی .

مونږ یوځل بیا د پاکستان حکومت ته څرگندوو چه د پښتونستان خلکو دخپلی آزادی غوښتنې په تعقیب دپاکستان له حکومت نه دخپل خودارادیت د حق غوښتنه کړیده او دخپلی دغه غوښتنې په مقابل کې بهدغه حکومت هیڅ ډول اقدام ونه منو مونږ د خپلی آزادی او ملی نوامیسو د ساتلو دپاره پرله پسې مبارزه کوو او د پښتونستان د پوره آزادی تر اخیستلو پوری به خپلو مجاهدوته دوام ورکړو او په دغه لپاره کې د هرډول قربانی د ورکولو دپاره تیار یو .

د جدی ۱۷ - د اخکزو مشرانو فیصله وکړه چه په هیڅ توگه پردی قانون نشی منلی

د ملی جرگو په لړ کې په دی وختو کې ددغې سیمې په مرکز کې د اخکزو د قبیلې ستره جرگه شوی وه چه په هغې کې قومی مشرانو د پاکستانی اسامبلې د غونډې د هغو جریاناتو په باب کې چه په دی وختو کې د ختیز

پاکستان په مرکز داکه کې د اساسی حقوقو په قانون باندې د بحث په ترڅ کې د آزاد پښتونستان په سیمو کې دپاکستان دعدلی محکمو دقوانینو د نفوذ پېشنهاد شوی و غور وکړ او فیصله ئی وکړه چه د اخکزو د قبیلې خلک په هیڅ وجه تیار ندی چه پخپله خاوره کې د پردو قانون ومنی او هغه د رایو په اتفاق غندی .

جرگې دپاکستان حکومت ته اخطار ورکړی دی چه لهخپل دغه اقدام څخه واورې . د اخکزو د قبیلې خلک پخپل ټول قدرت سره د خپلی آزادی ساتلو ته دوام ورکوی او په دغه لپاره کې به د هر ډول قربانی له ورکولو څخه ځان ونه ژغوری . یوبل خبر وائی چه د بلوچستان پښتونستانیانو هغه اعلام او فیصله چه د آزاد پښتونستان په باره کې دپاکستان په اسامبله کې شوی ده د پښتونستان د خلکو په حقوقو باندې د یو څرگند تیری په حیث گټلی او د پاکستان د حکومت دغه اقدام ئی تردید کړیدی .

د جدي ۱۸ - د شينواريو او ساپو مشرانو فيصله وکړه چه د پښتونستان په خاوره کې د پردیو قانون نه مني .

په ملي مرکز شېخ باباکی د شينواريو او ساپو د قومونو ستره جرگه شوی وه چه په هغی کې ددغو قومونو یو شمیر مشرانو او گڼ شمیر خلکو گډون کړی و جرگی د آزاد پښتونستان په سیمو کې د پاکستان د محکمو د قانون د نافذ کولو په باب کې د پاکستان د اسامبلی وروستی جریانات تر غور لاندی نیولی او قومی بحثونه ئی ورباندی کړی دی او داسی تصویب ئی کړیدی .

مونږ د ساپو او شينواريو د قومونو خلک د پاکستان د حکومت دغه اقدام د پښتونستان د خلکو په حقوقو باندی یو څرگند تیری گڼلی دی او هغه د رایو په اتفاق تردیدوو . د پښتونستان خلکو تل د پاکستان له حکومت څخه د خپل خود ارادیت د حق غوښتنه کړی او کوی ئی . زمونږ د خلکو د سرنوشت فیصله یوازی د پښتونستان مشرانو او خلک کولی شی مونږ په خپله خاوره کې د پردو قانون او د پاکستان د اسامبلی تصویبونه نه منو

او هغه په خپلو حقوقو باندی د یوه تیری په حیث په کلکه تردیدوو . مونږ د خپلی دغی ملي ستړی جرگی له لیاری د پاکستان حکومت ته څرگندوو چه له خپلو هغو اقداماتو څخه چه د آزاد پښتونستان د خلکو د ملي گټو او د حاکمیت د حق په ضد دی واورپی او که نه د هغو د وځیمو عواقبو مسئولیت به چه له دغه خاصمانه اقدام څخه پیداشی د پاکستان د حکومت په غاړه وی .

د جدي ۱۹ - د پښتونستان په سیمو کې ئی د پاکستان عدلی قوانینو انفاذ ته گوته نیولی ده .

د مسعودو داینگی د قبیلې یوه ستره جرگه د بناغلی رایین خان په مشرۍ په (سپینکی اغزئی) نومی ځای کې شوی وه چه په هغی کې ددغی قبیلې قومی مشرانو او نورو ټولو خلکو د آزاد پښتونستان په سیمو کې د پاکستان د عدلی محکمو د قانون د انفاذ په باب کې د پاکستان اسامبلو د شخړو

فیصله ډېره غندلی او هغه ئی د آزاد پښتونستان په خاوره کې د پاکستان د حکومت یو بل تیری کوونکی گام بلای دی . جرگی د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړی دی چه د پښتونستان خلک د خپلی آزادی او خاوری دساتنی دپاره دهر ډول قربانی ورکولو ته تیار دی او په هیڅوجه حاضرندی چه پخپله خاوره کې د پاکستانی اسامبلی تصویبونه او پردی قوانین ومني . که چیری دغه اقدام دوځیمو عواقبو موجب شسی مسئول به ئی د پاکستان حکومت وی .

د جدی ۲۲ - دخدای بښلی عمرخان شخصیت دیوشمیر پښتنو شاعرانو او ادیبانو
له خوا ولمانځل شو.

د شمالی آزاد پښتونستان د مشهور شخصیت او مجاهد مرحوم غازی عمرخان باجوړی په یادونه دشمالی آزاد پښتونستان د باجوړو دملی اومحلی شورا دئیس ښاغلی محمدشعیب جان په اهتمام دجمعی په ورځ په جلال آباد کی دمشاعری یوستر مجفل جوړشوی ؤ .
په دغه مجفل کښی ۴۸ تنو ادیبانو او شاعرانو د انگلیس د استعمار په ضد ادیبانو اودجلال آباد دښار مخورو گهون کړی .

په دغه مجفل کښی ۴۸ تنو ادیبانو اوشاعرانو دانگلیس داستعمار په ضد دخپلی خاوری دآزادی اودملی نوامیسو دساتنی دپاره دمرحوم غازی عمرخان دنه هیریدونکو مجاهدو په باب کښی خپل شعرونه ولوستل اوویناوی ئی وکړی .

د جدی ۲۴ - دخدائی خدمتگارومشرانو دپاکستان له حکومتو وغوښتل چه دپښتونستان
دخلکو حقوقو ته غاړه کیردی .

په دی ورځو کی دپښور په یکه توت کی دخان عبدالولی خان په مشری دښاغلی فیروز خان په شخصی کورکی غونډه شوی وه چه په هغی کی دښاغلی محمدافضل بنگښ ددعوی دوکیل قاضی همایون ښاغلو داؤدسیف الرحمن، میرزمان خان ددعو اوکیل، ښاغلی محمداکبر خان اوددعو اوکیل ښاغلی

امیرزاده په گهون دخدائی خدمتگاروغړو مشرانو او دپښور دسیمی یوشمیر خلکو گهون کړی ؤ . غونډه دخان عبدالولی خان له خوا پراستله شوه اودخدائی خدمتگارو مشرانو دخپلووینا په ترڅ کی دپاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه دپښتونستان دخلکو په حقوقو بانندی اعتراف وکړی او دپښتونستان په خاوره بانندی له زیاتو تیریو په تیره بیاله هغو تیریو څخه

په کلکه ډډه وکړی چه اوس دجنوبی پښتونستان په خاوره کی دهغه حکومت له خوا شوی دی دغونډی گهون کړونکو دپاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه دپښتونستان سیاسی بندیانو ژر خوشی کړی او دهغوی هغه جایدادونه چه مضارده کړی دی بیرته ورکړی .

د جدی ۲۵ - دخدائی خدمتگاروغړی دپخوا په شان دخپلی آزادی غوښتنی فعالیتونه
دوام ورکوی .

د جنوبی پښتونستان اوسیدونکی ښاغلی گل نمر، ښاغلی تراب اوبښاغلی میرقند خان په دی وختو کی دآزادی غوښتنی دفعالیت په اثر دپاکستان دحکومت له خوا نیول شوی دی . دمرکزی محکوم پښتونستان پښوررپوټ وائی چه دخدائی خدمتگارانو ستره غونډه په دی ورځو کی دښاغلی محمدافضل

بنگښ په کورکی شوی وه چه په هغی کی دخدائی خدمتگارو یوزیات شمیر مشرانو گهون کړی ؤ په دغه غونډه کی دآزادی غوښتلو په لپاره کی دفعالیت

کولو په باب خبری وشوی او تصمیمونه نیول شول. د جرگی گپون کوونکو تصویب وکړي چه دخدائی خدمتگارو غړی دی دپخواپه شان دخپلو آزادی غوښتلو مبارزو ته دوام ورکړی او په دغه لیاره کی دی دهیڅ ډول قربانی څخه ډډه ونکړی .

ددلوی اول - پاکستانی پولیسو دمحکوم پښتونستان شاعران په ملی غونډو کی له گپون څخه منع کړیدی دمرکزی محکوم پښتونستان نه رارسیدلی خبردی چه دساهو مرکی جلسی دکاکاجی صنوبر حسین دورځی دتجلیل له امله خپلو غړو ته بلنه ورکړی وه چه غونډه وکړی خودسی، آی، ډی پولیسو بندیزونه کینبودل او له دغی غونډی سره ئی مخالفت وکړ. خبرزیاتوی چه پولیس دمحکوم پښتونستان دپه بیړی اوسیدونکی ښاغلی محمود قلندر چه دپښتونستان دملی شاعرانو څخه دی په دغه غونډه کی له گپون څخه منع کړی او هغه ئی تهدید کړیدی چه په آینده کی په هیڅ یوه دغه راز ملی غونډو کی گپون ونکړی.

ددلوی ۲ - په شبقدرکی یونومیالی پښتونستانی مجاهد بندی شویدی. دمرکزی محکوم پښتونستان پېښور نه رارسیدلی خبرواتی چه ښاغلی مولوی بازخوایزی دپښتونستان دآزای غوښتنی دفعالیت په اثر شوقدرکی دپاکستان دحکومت له خوا بندی شویدی .

ددلوی ۵ - دیوه نامتو آزادی غوښتونکی پښتونستانی مړینه . دجنوبی پښتونستان دآزادی غوښتونکو سترو شخصیتونو څخه یوتن ښاغلی خان گل بهرام خان دناروغی په اثر ددلوی په دوهمه ورځ دقندهاریه سپین بولدک کی پخپل کورکی وفات شو .

ددغه مرحوم دجنازی دوړلو په مراسمو کی دسپین بولدک ډیروکسانو، دقندهار اوسیدونکو پښتونستانیانو اونورو علاقه مندانو ئی گپون کړی او په سپین بولدک کی په محترمانه ډول خاوروته وسپارل شو. دښخولو دمراسمو وروسته له حاضرینو نه څو تنو دهغو مجاهدو او مبارزو په باب چه دغه مرحوم د پښتونستان د آزادی غوښتنی په لاره کی کړی دی ویناوی وکړی.

ددلوی ۹ - دنوښمار ستری جرگی دپښتونستان دخلکو په مقابل کی دپاکستان دحکومت د روی په نسبت خواهشینی ښکاره کړه.

دمرکزی محکوم پښتونستان پېښور نه رارسیدلی خبردی چه په دی وختو کی دخدائی خدمتگارو یوه ستره غونډه په نوښار کی شوی وه چه په هغی کی دپېښور اونوښار دسیمی په یوزیات شمیر خلکو علاوه دمولانا سیدگل پادشاه اوخدائی خدمتگارو یوشمیر غړو گپون کړی و. دغونډی گپون کوونکو دپښتونستان دخلکو په مقابل کی دپاکستان، دحکومت سیاست اورویه دخواشینی وړوبلله اودهغی په مقابل کښی ئی یوځل بیا خپل مخالفت څرگند کړ.

غونډی د پاکستان د حکومت نه وغوښتل چې د پښتونستان د خلکو په حقوقو اعتراف وکړي او اوسنۍ شخړې چې د دغه سیاست په اثر د پاکستان د حکومت اوددغې سیمې د خلکو ترمنځ پیداشویدی پای ته ورسوي .

غونډی زیاته کړې ده چې د پښتونستان ملت د پاکستان د حکومت له دغې رویې سره چې د پښتونستان د خلکو په مقابل کې ئې غوره کړېده په هیڅ صورت دخپلو حقو له غوښتلو څخه لاس نشي اخیستلای .
د غونډی مشرانو دخپلې قومي وینا په ترڅ کې له هغه حکومت څخه غوښتي دي چې د پښتونستان ټول سیاسي بنديان بيله کوم قید او شرط څخه خوشي کړي .

د دلولی ۱۱ - خان عبدالغفار خان له بنده خوشي شو .

د کراچۍ د رادیو دخبر له مخې د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان وپمه ورځ سهار د هزاره وټه ایجنسی کې دهری پور له مرکزي بند یخاني څخه خوشي شوی دی . آل انډیا رادیو د دغه خبر دخپرو لویو په ترڅ کې څرگنده کړه چې خان عبدالغفار خان پښور ته رسیدلی دی .

د ښاغلي خان میر هلالی روغتیا بهرانی ده د مرکزی محکوم پښتونستان پښور نه رارسیدلی خبر وائی چې د پښور د جمهوریت داوه ورځنۍ مجلې پخوانی خاوند او مدیر ښاغلي خان میر هلالی چې د پښتونستان د آزادی غوښتنی فعالیت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندی شوی دی په بند کې ناروغ او دده صحی حالت مخ په خرابیدو دی .

د دلولی ۱۲ - دخان عبدالغفار خان دخوشی کیدوله امله دخوښې اظهار .

دجنوبي پښتونستان دایالتی ملی شورا رئیس ښاغلي محمد ایوب خان اڅکزی دخپل خان او په کابل کې دټولو اوسیدونکو پښتونستانیانو له خوا

د پښتونستان د ستر مشر خان عبدالغفار خان په عنوان یو تلگرام مخابره کړې او په هغه کې ئې دده دخوشی کیدو له امله خوښی څرگنده کړېده .

د دلولی ۱۳ - دري تنه پښتونستاني لارښوونکي بنديان شول

له آزاد منځني پښتونستان نه رارسیدلی خبر وائی چې د پاکستان مقاماتو په

دی وختو کې ښاغلي مولانا نیاز میر خان ، مولوی رادت خان حیدر خیل او د ښاغلي مولانا محمد دیندار خان ورور بنديان کړي او د دیره اسمعیل خان جیل ته ئې لیږلي دي .

د دلولی ۲۲ - د جالهوان دملي مجاهدینو اود پاکستانی مسلحو پولیسو ترمنځ نښته وشوه .

د هغې نښتې په اثر چې د منیگلو دشاهی زود قبیلې مربوط د جالهوان دملي مجاهدینو او د پاکستان دیو ټولگی مسلحو پولیسو ترمنځ د روژی د میاشتی

په شلمه ددوشنبې په شپه وشوه د پولیسو له قواؤ څخه نه تنه مړه او دیارلس تنه ټپیان شوی دی .

د ټپي شوو کسانو په جمله کې یومنصبدار هم شامل دی .
د ملی مجاهدینو د هغوی ټولې وسلې اولوازم یې له دی چه مالی زیان او د سرتلفات ورورسیري له ځان سره وړیدی .

د دلولی ۲۰ - د بلوڅو قوم سیاسی فعالیتونه شروع کړیدی .

له جنوبی محکوم پښتونستان نه رارسیدلی خبرو اتی چه په دی وختو کې د بلوڅو قومونو د پښتونستان د آزادی غوښتنی په باب په فعالیت شروع کړیده . لکه چه د پخوانی اڅوډب په لړ کې د ملی مجاهدینو د حملی په اثر بیاد پولیسو له افرادونه شل تنه ټپیان شوی دی . د پاکستان حکومت د دغه ملی حرکت د کرارولو په غرض یوشمیر منظم عسکر د هغه ځای د نظامی قواؤ د تقوی او مرستی دپاره هغی خواته لیږلی دی خو د بلوڅو قومونه دیوبل په مشوره دخپلی خاوری د آزادی دپاره زیات فعالیت اومجادله کوی .

د دلولی ۲۹ د پښتونستان د ملی مجاهدینو او د پاکستان د قواؤ ترمنځ سمخته نښته وشوه

په هغه سمخته جگړه کې چه په دغو وروستیو ورځو کې د جنوبی محکوم پښتونستان د قلات دیوشمیر ملی مجاهدینو او د پاکستانی قواؤ د یو ټولگی عسکرو ترمنځ شوی وه د پاکستانی عسکرو نه څو تنه وژل شوی او ځینی کسان زخمیان شویدی .

خبر د احم وائی چه په هغه ځای کې پاکستانی مامورینو د ملی مجاهدینو د دغه

اقدام په اثر تشدد کړی اودغه کار د جنوبی محکوم پښتونستان دخپلو احساساتو د ډیرو پارولو سبب شوی دی .

د حوت ۴ - له مرکزی محکوم پښتونستان پښور نه رارسیدلی خبرو اتی چه دخدائی

خدمتگارو د هغو غړو په گهون دهشتنغردسیمی خلکو ته چه د پاچا خان له خوشی کیدونه وروسته د ملی غونډو له جوړیدو او آزادی غوښتنی د پروگرامونو په ترتیبولو کې فعالیت کوی د پاکستانی پولیسو له خوا اخطار ورکړ شویدی چه له خپلو دغو فعالیتونو او غونډو څخه واوړی او که نه د هغوی په ضد به له تشدد نه کار واخیستل شی .

د حوت ۶ - باید د پښتونستان ټول بندیان خوشی شی .

دپو او نوبنار د سیمو مربوط دخدائی خدمتگارو غړو دخدائی خدمتگارو د غړی ښاغلی عنایت خان او د دغه گوند د سکرتر ښاغلی فضل کریم په مشرۍ غونډه وکړه چه په هغو کې له خبرو اود تصمیمونوله نیولونه وروسته د پاکستان له حکومت څخه غوښتل شوی دی چه د پښتونستان ټول سیاسی بندیان چه تراوسه په پاکستانی جیلونو کې ژوند کوی ژر بې له کوم قید او شرط نه خوشی شی دغه راز دمردان ښار مربوط دخدائی خدمتگارو سکرتر ښاغلی

فرمان الله خان د وینا په ترڅ کې د پاکستان له حکومت څخه غوښتنې دې چې د پښتونستان ټول سیاسي بنديان خوشی کړي او د هغوی هغه جایدا دونه چې د حکومت له خوا مصادره شوی دې بیرته دوی ته ورکړل شي .

د حوت ۸- د آزادۍ غوښتنې د فعالیت په اثر د دوو تنو بنديانیدل.

د جنوبی محکوم پښتونستان رپوټ وائی چې د چمن د ښار مخور ښاغلی حاجی نیک محمد خان او حاجی ولسو په دې وختو کې د پښتونستان د آزادۍ

غوښتنې د فعالیت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بنديان شوی دې .

د حوت ۱۵ - د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل شو چې د آزاد شمالي پښتونستان په خاوره کې نوره مداخله ونکړي .

د مشواړو د قبیلې ملي جرگه په دې وختو د برول دسونی په سیمه کې شوی وه چې په هغې کې د دغې قبیلې مشرانو او نمایندگانو د خپلو وینا په ترڅ کې د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چې د آزاد شمالي پښتونستان په خاوره کې له نوري مداخلې او لاس وهنې څخه خودداری وکړي او که نه د شمالي آزاد پښتونستان خلک د خپلې آزادۍ او خاورې د دفاع په لپاره کې د هر ډول قربانۍ ورکولو ته تیار دي .

دغه راز د شمالي پښتونستان د مومندو دورسک د خزینې په سیمه کې د ساپو د قبیلې په وروستی جرگه کې حاضرینو او د جرگې شاملینو د قبیلې د قومي مشرانو د جذابو ویناؤ له اوريدلو نه وروسته فیصله وکړه چې د آزادۍ او د خپلې خاورې د دفاع د پاره د هر ډول قربانۍ له ورکولو څخه ځان ونه ژغوري او په دغه باره کې به خپلو مجاهدو ته دوام ورکړي .

د حوت ۲۰ - د ښاغلي جنت گل خان په مشرۍ د ورکزو قبیلې ملي جرگه وکړه او په هغې کې ئې د پاکستان حکومت ته اخطار وکړ .

د ورکزو د قبیلې ملي جرگه په دې وختو کې د ښاغلي جنت گل خان په مشرۍ په مزرینه کې شوی وه چې په هغې کې د نوموړې قبیلې عالمانو مشرانو او یو زیات شمیر خلکو گډون کړی و. عالمانو او مشرانو له خپلې خاورې او آزادۍ نه د دفاع په باره کې جذابي ویناوې وکړې او د جرگې ټولو گډون کوونکو د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چې د شمالي آزاد پښتونستان په خاوره کې له زیاتې مداخلې نه لاس واخلي . د جرگې شاملینو وغوښتل چې د پښتونستان ټول سیاسي بنديان ژر تر ژره بې له کوم قید او شرط نه خوشی کړي .

د حوت ۲۱ - په محکوم او آزاد پښتونستان کې د نیولو او بندیانو لوسلسله روانه ده

د مرکزي محکوم پښتونستان پېښور نه راغلل خبردې چې ښاغلي شیرجان د آزادۍ غوښتنې د احساساتو په اثر د پاکستان د پولیسو له خوا تر قید و دوو فشار لاندې نیول شوی دې . دغه راز مولانا عبدالقادر خان د ترکانپو د جومات امام چې پخپلو وعظونو کې ئې د پښتونستان په مقابل کې د پاکستان رویی غندلې بندې شوی دې .

دغه رنگه دملکنه دعلاقی په سخاکوټ کی ددیردریاست اوسیدونکی دکاندار
بناغلی علیم الله خان دآزاد پښتونستان څخه ددفاع په باب دپوسترونو دویشلو
په اثر دپاکستان دحاکمانو له خوا دنورو دوتنو سره نیول شوی او په جیل کی
اچول شویدی .

**د حوت ۲۳ - دبلوڅو اوپاکستاني عسکرو ترمنځ نښتی کی خوتنه پاکستاني عسکروژل
شوی دی .**

له جنوبي پښتونستان څخه رارسیدلی خبروایي چه په هغی نښته کی چه په
دی وختو کی دبلوڅو دقبیلی دآزادی غوښتونکو اوپاکستاني عسکرو ترمنځ
په جنوبي پښتونستان کی شویده دپاکستان دحکومت یوشمیر عسکروژل
شوی دی . خبر داهمروایي چه دبلوڅو دقبیلی خلک ډیر پاریدلی دی اوددغی
قبیلی تازه دموافرادو دملیونو دطرفداری او ملاتړی له پاره مهم ځایونه
نیولی دی .

له بلی خوا دپاکستان دهوائی قواؤجت الوتکو نوموړی ځایونه بمبارد کړیدی
خو دآزادی غوښتونکی پټ او ټینگ ځایونه نیولی دی چه تراوسه پوری دوی
ته کوم زیان ندی رسیدلی او خپلی مبارزی ته په پوره ټینگار سره
دوام ورکوی .

**د حوت ۲۶ - په پېښور کی دخدائې خدمتگارانو دگوند غړوداناری وهلی چه ژوندی
دی وی پښتونستان اوپاچا خان .**

په دی وختو کی دخدائې خدمتگارانو له خوا دپېښور په قصه خوانی کی یوه
جرگه شوی وه چه له خبرو او تصمیمونو له نیولو نه وروسته دغونډی گپون
کونکو داناری وهلی چه ژوندی دی وی پښتونستان او خان عبدالغفار خان .

همدغه راز په یوه بله غونډه کی چه په دی ورځو کی دپېښور په ساهومر که کی
دساهومر کی دغړو له خوا دخدائې خدمتگارانو دغړیو په گپون شوی وه سره
لدی چه دپاکستان دحکومت له خوا ادیبانو شاعرانو او ځینو لویو کسانو ته
امر شوی ؤ چه په دی غونډه کی له گپون کولو څخه ځان وژغوری . خودغونډی
گپون کونکو دهغه حکومت په امر باندی پروا رانه وپه او ډلو ډلوئی په
دی غونډه کی گپون کړی ؤ .

**د حوت ۲۷ - دساپو دقبیلی په درنی ملی غونډه کی خلکو دهر ډول قربانیو لپاره
خپل چمتووالی ښکاره کړ .**

په آدین خیل نومی ځای کی دساپو دقبیلی ملی ستره جرگه شوی وه چه ددغی
قبیلی عالمانو مشرانو اونورو ډیرو خلکو په کی گپون کړی ؤ .

قومی مشرانو دخپلی مهمو اوجذابو ویناوو په ترڅ کی دخپلی آزادی او خاوری
ددفاع دپاره په هر ډول قربانی ورکولو کی ځانونه تیار او چمتو وښودل او

د پاکستان له حکومت نه ئی وغوښتل چه په هغه سیمه کی دنوری مداخلی نه په کلکه ځان وژغوری .

دغه راز د جرگی شاملینو له دغه حکومت نه غوښتی دی چه د پښتونستان ټول سیاسی بندیان ژر تر ژره خوشی کړی .

د حوت ۲۸ - دخویزو د قبیلې په درنی جرگی کی له خپلی آزادی څخه د دفاع په باب وړ تصمیمونه و نیول شول .

په میاگانو کلی کی دخویزو د قبیلې ستره جرگه د ښاغلی ملک حاجی گل ترقیادت لاندی شوی وه چه په هغی کی قومی مشرانو دخپلی خاوری د دفاع او آزادی په باره کی مهمی او جذابی ویناوی وکړی اولازم تصمیمونه و نیول شول .

د جرگی شاملینو تصویب وکړ چه ددغی قبیلې خلك پخپل آزاد ملک کی د پاکستان د حکومت مداخلی منلی نشی دوی دغه حکومت ته وویل چه دهغو وخیمو عواقبو مسئول به چه دخلکو په چارو اودهغوی په ملک کی د مداخلوله لیاری نه به پیداشی د پاکستان حکومت وی .

د حمل لومړی - د سالارزیواو موندو بیلوبیلو قبیلو ستری جرگی دخپلی آزادی او دخپلی خاوری د دفاع لپاره خپل چمتووالی ښکاره کړ .

په دانقول نومی ځای کی د سالارزیو ستره جرگه شوی وه چه په هغی کی ددغی قبیلې عالمانو او په زرگونو نورو خلکو گډون کړی ؤ . جرگی یو ځل بیادرایو په اتفاق تصویب وکړ چه د سالارزو د قبیلې ټول خلك دخپلی خاوری دا آزادی دساتلو لپاره تیاردی او په دی لپاره کی د پیردوله هر ډول اقداماتو د مشکلاتو سره مقابله کوی د جرگی غړو د پاکستان حکومت ته څرگنده کړیده چه په باجوړ کی له زیاتی مداخلی نه په کلکه سره ځان وژغوری .

دغه راز د آزاد شمالی پښتونستان د موندو خبردی چه په دی ورځو کی د موندو د بیلو بیلو قبیلو له خوا په زیارت غاښ کی د قوم مشرانو درایو په اتفاق سره د پاکستان د حکومت په مداخلو انتقاد وکړ او دخپلی خاوری او آزادی د ساتنی په لاره کی ئی یو ځل بیا خپل چمتووالی څرگند کړ .

د جرگی شاملینو د پاکستان حکومت ته څرگنده کړیده چه په نوموړی سیمه کی له خپلو دغه ډول مداخلو نه لاس واخلي .

د حمل ۳ - په زیارت غاښ کی د موندو د قبیلې عالمانو او مشرانو د پاکستان د حکومت نه وغوښتل چه دهغو په خاوره کی د لاس وهلو څخه ډډه وکړی .

د موندو د قبیلې لویه ملی جرگه په زیارت غاښ کی شوی وه چه په هغی کی دنوموړو قبیلو زیات شمیر عالمانو ، مشرانو او په زرگونو نورو خلکو گډون کړی ؤ ښاغلی حاجی ملک گل خان خویزی ، ښاغلی ملک اسلم خان بابازی ، ښاغلی تجول خان او ښاغلی حاجی محصل خان واره په وار دخپلی خاوری او آزادی نه

د دفاع په باره کې جذابی ویناوې وکړې چې د جرګې شاملینو ډیرې خوښې شوی .

مشرانو په خپلو ویناوو کې د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چې د دموډو په خاوره کې له زیاتو مداخلو نه ډډه وکړي چې د جرګې شاملینو تصویب وکړ چې چیرې د دموډو د قبیلې کوم سړی د پښتونستان په داخلي چارو کې د پاکستان د حکومت په مداخلو کې همکاري وکړي سخته سزا به ورکړي شي چې د قومي جرګو له خوا د دغه ډول کسانو له پاره ټاکل شویده .

په دې ملي ستره جرګه کې له قومي خبرونه وروسته د دفاع او آزادي دساتنې په باره کې تصمیمونه ونيول شول .

د جمل ۴ - د پاکستان د حکومت له خوا دوه تنه په آزادي مین بنديان شويدي .

د سره راغه اوسیدونکي ښاغلي شینګر خان د آزادي غوښتنې د فعالیت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا توقیف شوی دی د مرکزی محکوم پښتونستان د پېښور خبرواتي چې د پاکستان حکومت د بدرشو اوسیدونکي ښاغلي مسعود گل د آزادي غوښتنې د فعالیت په وجه په دغو وختو کې نیولی دی .

د جمل ۵ - ملک خان ترین د آزادي غوښتنې د فعالیت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندي شو .

د منځني محکوم پښتونستان خبرواتي چې د کوربان دکلي اوسیدونکي ښاغلي ملک فاضل خان ترین د آزادي غوښتنې دا احساساتو دلرلو او د پښتونستان له سیاسي بنديانو سره د همدردۍ د څرګندولو په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندي شوی دی .

د جمل ۶ - د دموډو د قبیلو په جرګو کې د پاکستان له حکومت څخه د پښتونستان د سیاسي بنديانو د خوشي کېدو غوښتنه وشوه .

په دې وختو کې د بیتنو علي خیلو ، تارو خیلو او خواجی خیلو د قبیلې منی لویه جرګه په نوی کلی کې د بیتنو د ښاغلي حاجی علی حاجی علی محمد خان په مشرۍ شوه وه چې د دغو قبیلو عالمانو ، مشرانو او نورو ډیرو خلکو په کې گډون کړی ؤ په دغه جرګه کې د قبیلو مشرانو په وار سره دخپلې آزادي او خاوري د دفاع په باره کې جذابی ویناوې وکړې چې د جرګې شاملینو دخپلو پخوانیو جرګو تصویبونه او فیصلې بیاتائید کړي .

جرګې د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چې د دموډو پښتونستان په خاوره کې د لاس وهلو په ټینګه ځان وژغوري او د پښتونستان سیاسي بنديان دی ژر تر ژره خوشي کړي .

د جرګې شاملینو فیصله وکړه چې د دغو قبیلو ټول خلک به دخپلې آزادي د دفاع په لپاره کې د هر ډول مصیبتونو او مشکلاتو سره مقابله وکړي او د آزادي د لاس ته راوستلو په لاره کې به خپلو کونښونو او مجاهدو ته دوام ورکړي .

د حمل ۷ - دشمو زیو د قبیلې د آزادۍ غوښتونکو د ډزو په اثر د پاکستان د موټرو ځینی ساتونکی زخمیان شوی دی .

د برسیدین مربوط د سالارزو قبیلې په چورک بابانو می ځای کی او برامدک خلکو په ملاعشان بابا نومی ځای کی په دغو ورځو کی ستړی جرگی وکړی په دغو جرگو کی قومی مشرانو دخپلی آزادی او خاوری د دفاع په باره کی ویناوی وکړی .

جرگو د پخوانی جرگی فیصلی چه پخوا په دانقول کی شوی وه یوځل بیاتاید کړی او دخپلی خاوری د دفاع په لیاره کی ئی هر ډول قربانی ورکولو ته تیاری بنسکاره کړ . بل خبرواتی چه دشموزو د قبیلې یوشمیر آزادی غوښتونکو په سکندرونومی ځای د پاکستان په څو حکومتی موټرانو باندی ډزی وکړی چه دهغو په اثر ځینو موټرانو ته زیانونه رسیدلی او ځینی ساتونکی ئی زخمیان شوی دی .

د حمل ۹ - ښاغلی مولوی میر گلاب په مشرۍ د اوریازیو او بروزیو د قبیلو ملی جرگه شوی وه .

د وړو ماموندو د علاقې مربوط د اوریازیو او بروزیو د قبیلو ملی جرگه د ښاغلی مولوی میر گلاب په مشرۍ شوی وه چه په هغی کی د دغو قبیلو مشرانو او عالمانو دخپلو جذابو ویناو په ترڅ کی دخپلی خاوری او آزادی د ساتلو دپاره خپله تیاری څرگنده کړه او د پاکستان حکومت ته ئی وویل چه ددوی په خاوره کی له نورو مداخلونه ځان وژغوری او که داسی نهوی نودهغو دوخیمو عواقبو مسئولیت به دهغه حکومت په غاړه وی .

د حمل ۱۰ - د پاکستانی عسکرو او د جالهون د سیمی د آزادی غوښتونکو ترمنځ نښته

په دی ورځو کی دنوو وده دغرونو په شاوخوا کی د پاکستانی عسکرو او د جالهون د ځینو آزادی غوښتونکو ترمنځ سختی نښته شوی ده خبرواتی چه دغه نښته پرله پسې اته ساعته په شدت سره روانه وه او پاکستانی عسکرو دسر په تلفاتو سره بیرته یوزیات شمیر خپل لوازم دلاسه ورکړی دی . خبر داهم وائی چه د جالهون آزادی غوښتونکی په بیلو بیلو ټولگیو ویشل شوی او اوس هم د پاکستان د قواو په ضد خپلو مبارزو ته دوام ورکوی .

د حمل ۱۲ - په پاکستانی عسکری موټرو باندی د آزادی غوښتونکو له خوا ډزی .

له آزاد شمالی پښتونستان باجوړ نه راغلی خبرواتی چه د پاکستان د عسکری قواو په یوشمیر موټرونو چه له مونډی څخه د باجوړ د ښار په لوری روان وو د اتمانخیلو سیمی ته نژدی دشموزو د قبیلې دیوشمیر آزادی غوښتونکو له خوا ډزی وشوی چه دهغه په اثر د پاکستان قواو ته دسراو مال زیانونه رسیدلی دی .

بل خبرواتی په هغی نښته کی چه د اتمانخیلو د قبیلې دخلکو او د پاکستان د عسکری قواو ترمنځ په نوموړی سیمه کی ددغه حکومت وروستیو مداخلو په

اثر شوی دی دنور وړو قواؤ څخه خوتنه وژل شوی دی اودا تماخیلو د قبیلې مبارزی اوس هم دوام لری .

د حمل ۱۳ - دپاکستاني الوتکو د بهاری په اثر ۴۰ قنه تپیان شوی دی .

د رارسیدلی خیره سره سم د مختلف گوندغو و نه یو تن ښاغلی محمد عبدالحق دپاکستان دملي شورا دمجلس په وړمه ورځنۍ غونډه کی وویل چه پاکستانی الوتکو د فبروری په ۱۵ ورځ چه دکمکی اختر دورخوسره مصادفه وه وجنوبی محکوم پښتونستان دقلات دعلاقی په یو کلتی باندي بمباری کړی ده چه دهغی په اثر څلویښت تنه زخمیان شوی دی اوبایددغه موضوع دپاکستان دملي شورا په غونډو کی تریخت لاتندی ونیول شی . دغه وکیل ویلی دی چه که څه هم دغه موضوع دپاکستان حکومتی منابعو او مطبوعاتو پته ساتلی ده مگر داسی شواهد شته چه دغه بمباری تائیدوی . مگر دپاکستان دملي شورا درئیس مرستیال مجلس ته ددغی موضوع وړاندی کیدلو مخالفت وکړ .

د ښاغلی ملک سلطان محمد خان په مشرۍ دسایپو اومسعود د قبیلې ملي ستره جرگه شوی وه .

د سايپو اومسعود د قبیلو ملي ستره جرگه د ښاغلي ملک سلطان محمد خان په مشرۍ په خزیته ورسک کی شوی وه ، چه په هغی کی ددغو قبیلو مشرانو ، عالمانو اوملکانو د وینا وویه ترڅ کی دخپلی آزادی او خوری دساتلو دپاره دهر دوگ قربانیو په ورکولو کی دموتمو د قبیلو د ټولو خلکو تیاری ښکاره کړ اودائی هم وویل چه د پردیو مداخلو سره به ښکاره مقابله اومقاومت وکړو . دجوگی شاملیتو دپاکستان له حکومت نه وغوښتل چه دشمالی آزاد پښتونستان په خاوره کی په تیره بیادسایپو په خاوره کی دنورو لاس وهلو نه په کلکه ځان وژغوری او که داسی ونشی نو دداسی اقداماتو دوخیمو عواقبو مسئولیت به دهغه حکومت په غاړه وی .

د حمل ۱۶ - خان عبدالغفار خان د علاج لپاره راولپنډی ته تللی دی .

د پښتونستان لوی مشر خان عیدالغفار خان په دی وختو کی دهغو ناروغیو دتداوی اوعلاج لپاره چه په بندی خانو کی ورته پیښی شویدی راولپنډی ته تللی دی په پیښور کی دخدائی خدمتگارانو زیات شمیر غړی او دمرکزی محکوم پښتونستان دبیلو بیلو سیمو خلک دده دمخه ښی لپاره ورغلی و .

د حمل ۱۷ - دخان عبدالغفار خان یو همکار مړ شو .

د پښتونستان د آزادی غوښتونکو د سابقه لرونکو مجاهدینو څخه یو تن او دخان عبدالغفار خان یو فعال همکار د بر تا کال اوسیدونکی ښاغلی ارباب بهادر خان په دی وختو کی وفات شوی دی . ښاغلی ارباب بهادر خان دری کاله پخوا د آزادی غوښتنی د فعالیتوپه اثر دپاکستان د حکومت لهخوا ددری کاله سخت بندی په

چیزامحکوم شوی و. اودبند دمودی دسرته رسولونه وروسته په دی وروستیو وختوکی خوشی شوی اودبند مودی دی په سخنه ناروغی اخته کړی اوتر اوسه پوری دده ناروغی دوام درلود .

ښاغلی ارباب بهادرخان دپښتونستان دآزادی غوښتنی په لاره کی خپلو مبارزو ته دوام ورکړی اوپه دغه لاره کی ئی دهرچول «صیبتونواوزحمتونو سره مقابله کړی او دخپل ژوندانه تروروستی سلگی پوری بی دهیخچول قربانی له ورکولونه غاړه ونه غړوله .

د حمل ۱۹ - دپاکستان له حکومت څخه دسیاسی بندیانو د ژرخوشی کیدو غوښتنه وشوه .

د خلیل باروزی دسیمی دخدائی خدمتگارانو یوه فوق العاده غونډه دښاغلی فضل الرحمن په مشرۍ دښاغلی ارباب سیف الرحمن په گورکی شوی وه چه په هغی کی یوشمیر ملی مشرانو دخپلو وینا په ضمن کی دپاکستان له حکومت نه وغوښتل چه دپښتونستان قول سیاسی بندیان ژر تر ژره خوشی کړی . همدغه راز دخدائی خدمتگاریو یوبله جرگه دنوښار دسیمی په باره بانډه کی شوی وه چه په هغی کی مشرانو دپاکستان له حکومت نه وغوښتل چه دپښتونستان په هغه حقو قواعتراف وکړی او په دی مخکه کښی کړ کیچونه زیات نه کړی .

د حمل ۲۰ - دآزادی غوښتونکو اوپاکستانی قواؤ ترمنځ نښته کی پاکستانی عسکرو ته درانده تاوانونه ور اوښتی دی .

د هغی نښتی په اثر چه پدی وختو کی دچکزائی دقبیلې دآزادی غوښتونکو او پاکستانی عسکرو ترمنځ شوی اوپاکستانی عسکرونه پکښی یوه اندازه خانی اومالی تلفات ور رسیدلی و ښاغلی جمال شاه دیلدرمحمد خوی ، ښاغلی جمال الدین داقبال خان خوی اوښاغلی فضل نورخان دامیرمحمدخان خوی دپاکستان دحکومت له خوا نیول شوی اودچمن په بنسدی خانه کی بندیان شویدی .

د حمل ۲۱ - دبلوخوا دمجاهدیتو او دپاکستانی قواؤ ترمنځ نښتی لاروانی دی .

د بلوخوا دقبیلې دخلکو او دپاکستان دعسکری قواؤ ترمنځ لوس هم نښتی روانی دی .

له جنوبی پښتونستان څخه را رسیدلی خبرواتی چه دپاکستان په عسکری قواؤ کی عسکری افراد ملیشا او پولیس شامل دی چه قوماندان ئی کرنیل اقبال دی چه دیلوخوا دبی دفاع قبیلې په مقابل ددغو قواؤ کنترول ئی په لاس کی دی .

خبردهام وائی چه دپاکستان قواؤ په کلیواو غرونوکی دبلوخوا دقبیلې په خلکو باغدی سختی ډزی کړیدی .

بل خبروایي چه د پاکستان د قواؤ دوه ټولگي د جامي به تغیر چه په وسله سمبالؤ د جاله وان په سیمه کی پلی شوی او غوښتل ئی چه له دغه خای څخه د بلوڅو د قبیلې خلك کلابند کړی خود پاکستان الوتکو چه په دی سیمه کی په بمباری کولو بوختی وی په پاکستانی قواؤ چه جامی ئی بدلی کړی وی سډه او ډزی وکړی چه دهغو په اثر نوموړو قواؤ ته ډیر تلفات رسیدلی دی .

د حمل ۲۲ - سردار عطاو الله خان مینگل ورور او یو دکلی ملا امام د پاکستانی قواؤوله خوا نیول شول.

د سردار عطاو الله خان مینگل ورور او په خضدر کی دمینگلو د قبیلې یو تن ملا امام د پاکستانی پولیسو له خوا نیول دی . خبر د اهرم وائی چه د عسکری منصبدارانو یوه هیئت د دغو دوو تنو د تحقیقاتو له پاره له لاهور نه کویټی ته رسیدلی دی .

د حمل ۲۴ - ښاغلی محمد شریف خان بلوڅ بندی شو .

د نوشکی اوسیدونکی ښاغلی محمد شریف خان بلوڅ د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر او په دغه تومت چه د بلوڅو د آزادی غوښتونکو او د پاکستان د حکومت د عسکری قواؤ تر مینځ په وروستیو نښتو کی ئی لاس درلود، دهغه حکومت له خوا نیول شوی او د کویټی په محبس کی اچول شوی دی .

د حمل ۲۷ - له خپلی زآدی او خاوری څخه ئی د دفاع په لاره کی هر ډول چمتووالی ښکاره کړ .

د ورکزو د قبیلې لویه ملی جرگه د ماموزو په مرکز کی د ښاغلی ملک میر اکبر خان په مشرۍ شوی وه چه په هغی کی قومی مشرانو او عالمانو گډون کړی و . ښاغلی مولوی محمد ظاهر خان ، ښاغلی مولوی حاجی گل اکبر خان او ښاغلی مولوی

جان محمد خان په خپلو ویناؤ کی دخپلی خاوری او آزادی د دفاع په لاره کی خپل تیاری یوځل بیا څرگند کړ او په دی لاره کی ئی د هر ډول قربانی دور کولو له پاره د قوم تیاری څرگند کړ د جرگی غړیو د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چه په هغی آزاده سیمه کی له خپلو مدخلو څخه ډډه وکړی . همدغه راز جرگی دهغه حکومت نه د پښتونستان د سیاسی بندیانو دخوشی کیدلو غوښتنه وکړه .

د حمل ۲۹ - د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر دوه تنه آزادی غوښتونکی بندیان شویدی .

د پشین د سیمی مربوط د شکر زود کلی اوسیدونکی ښاغلی ملک سید علی محمد خان او ښاغلی سید محمد کریم خان چه په قوم سادات دی د آزادی غوښتنی د فعالیت او دخان عبدالصمد خان اڅکزی دخوشی کیدو د غوښتنی په اثر د پاکستان د حکومت له خوا نیول شوی او دکوټی په بندی خانه کی بندیان شوی دی .

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم موقعیکه وزن برداران و پهلوانان افغانی را که از شمول در مسابقات ورزشی اتحاد شوروی نتایج خوبی گرفته بودند مورد نوازش قرار میدهند.

۱-

ښاغلی رښتیا وکیل وزارت مطبوعات هنگامیکه سنگ تپه ا ب عمارت دستگاہ فرستندۀ یکصد کیلواته موج متوسط رادیو افغانستان را در منطقه صنعتی کابل میگذارد.
(۳۱- سرطان ۱۳۴۳)

اعضای مرسومول سیمینار بین‌المللی حقوق بشر منعقدۀ کابل هنگام گل‌گذاری بر مزار
اعلیحضرت شهیدسعید محمد نادر شاه غازی.

د ثور ۲ - د پښتونستان دوه مشران بنديان شول .

ښاغلی نظر محمد شموزی او ددغی قبیلې مربوط ښاغلی زعفران خان چه د چمن دسیمې اوسیدونکی دی د پښتونستان دآزادی غوښتنی فعالیت په اثر دپاکستان دحکومت لهخوا بنديان شوی دی .

د ثور ۴ - د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار دپاکستان دحکومت څخه دسیاسی بنديانو خوشی کول غوښتی دی .

د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان په یوه چاپ شوی اشتهارکی، د پاکستان له حکومت څخه غوښتی دی چه د پښتونستان ټول سیاسی بنديان

دی ډیر ژر خوشی کړی په دغه څپار شوی اشتهارکی ئی دخدائی خدمتگارانو له غړو د پښتونستان له ټولو آزادی غوښتونکو څخه غوښتی دی چه دپاکستان له حکومت څخه دی چه دخپلی آزادی او خودارادیت دحق غوښتنو ته په صمیمانه توگه دوام ورکړی او په یوه لاس اویوه سلادی ، په دغه لارکی خپل فعالیتونه د پخواپه شان جاری وساتی .

د ثور ۵ - د حلیمزو دقبیلې آزادی غوښتونکو دپاکستان دعسکری اعاشی په وسایلو بار لاریو باندي ډزی کړی دی .

د حلیمزو دقبیلې دآزادی غوښتونکو څخه ځینو کسانو باندي په دی ورځو کی دگنداو په سیمه کی دپاکستان دعسکری اعاشی په وسایلو بارخولاریو باندي ډزی وکړی اولاریو اوعملی ته ئی دمال اوسر زیانونه رسولی دی .

د ثور ۶ - د پښتونستان ددیرومیدان ملی مجاهدینو دپاکستان کمپونه تراوربل لاندی نیولی دی .

له شمالی آزاد پښتونستان مومندو څخه را رسیدلی خبروئې چه ددیرومیدان د سیمی یوشمیر آزادی غوښتونکو په هغه ځای کی دپاکستان په عسکری کمپونو باندي ډزی کړی اودسراو مال زیانونه ئی ور رسولی دی .

د ثور ۷ - د خدائی خدمتگارانو یوه فعال غړی دپاکستان په محبس کی دکړاوونو په اثر خپله روغتیا دسه ورکړینه .

دباتاکال داوسیدونکی ښاغلی ظریف خان صحی وضعیت چه دخدائی خدمتگارانو یو فعال غړی دی ډیر خراب شوی دی .

خبر دا هم وائی چه دی پخوا د پښتونستان دآزادی غوښتنی فعالیت په اثر د پاکستان دحکومت لهخوا دستخت بند په جزا محکوم شوی و اودهغو کړاوونو په اثر چه دزغم وړنه و په محبس کی ورته سخت ناروغی پېښه شوی وه او اوس دده صحی حالت مخ په خرابی دی .

د ثور ۸ - دمحکوم پښتونستان یوشاعر ترکلکی خاړنی لاندی نیول شوی دی .

د پښتونستان یوملی شاعر ښاغلی عبدالرحیم مجذوب دآزادی غوښتنی او

دملي احساساتو د څرگندولو په اثر د پاکستان حکومت د پوليسوله خوا نر سخت مراقبت لاندې نيول شوي دي .

د تور ۱۳ - د آزادي غوښتونکو له خوا په پاکستان کې کمپونو کلکي ډزی وشوي .

د سالارزو د قبيلې يو زيات شمير آزادي غوښتونکو د مومندې او شنګس په سيمه کې د پاکستان په عسکري کمپونو ډزی کې يدي .
په هغې نېټه کې چه د آزادي غوښتونکو او پاکستانې عسکرو ترمنځ وشوه هغو عسکرو چه دننه په چړنې کې و دملي مجاهدينو په مقابل کې له ماشينګو او نورو خودکارو وسلو څخه کار اخيستی دی .
ددوی ترمنځ جگړې ټوله شپه دوام درلود ، خوددواړو خواؤ د تلفاتو شمير تراوسه پورې ندي معلوم شوي .

د حمل ۱۴ - په پاکستانې تاسيساتو کې ډزی وکړی -

د باجوړ د سالارزو د قومونو آزادي غوښتونکو مجاهدينو په مایارو او گنډير کې په پاکستانې تاسيساتو باندې حمله او په هغو ډزی وکړې چه دهغې په اټرو نوموړو تاسيساتو ته زيان رسيدلی دی . خبرداهم وائی چه ددغې مبارزې د جريان په وخت کې د پاکستان دوو جټ الوتکو هم اکتشافی الوتتی کړی دی .

د تور ۱۵ - د شموزيو د بناغلي نظر محمد خان کورنۍ ته له کویتي څخه چمن ته

تليږدولو امر ورکړ شو -

د پاکستان حکومت د شموزيو بناغلي نظر محمد خان ته چه څوموده پخوا د پښتونستان د آزادي غوښتنې د فعاليت په اثر دهغه حکومت له خوا بندي شوی و امر کړی دی چه پخپله او دده د کورنۍ ټول غړي سمدستي له کویتي نه چمن ته وليږدی .

ددغه خبر سره سم د شموزيو بناغلي نظر محمد خان خپله ځمکه او د کور اسبابونه په ټيټ قيمت خرڅ کړی او چمن ته ليږديدلی دی هوهلته د پوليسو د قيدونو او مراقبت لاندې ژوند کوی .

د تور ۱۶ - د خان عبدالغفار خان روغتيا ټټه نده .

د پښتونستان ستر مشر بناغلي خان عبدالغفار خان ، چه څوموده پخوا د علاج او تداوی د پاره راولپنډۍ ته تللی و په هغه ځای کې ددوی تشخيص او تداوی په ډاډ بڼونکی ډول ونشوه او اوس ئې هم د پخوا په شان پټې خوزېږی او پرسيدلی دی .

خبر داهم وائی چه دغه ملی مشر د پاکستان پوليسو تر سخت مراقبت لاندې دی .

د تور ۱۷ - په پاکستانې محبسونو کې پښتونستانې بنديان د ناروغۍ په حال کې شپي

ورځی تيروی .

د کړی اوسيدونکی بناغلي ولی بازمير چه پخوا د آزادي غوښتنې په اثر

دپاکستان حکومت له خوا په ۱۴ کاله سخت بند محکوم شوی و دپاکستان په بندی خانه کې ناروغ دی .
 ده دپاکستان له حکومت نه غوښتی دی چه د علاج لپاره په روغتون کې دواخلیدو اجازه ورکړی خو حکومت دده دغه غوښتنه نه وه منلی .
 همدغه راز د مردان د سیمې د ماینرې اوسیدونکې ښاغلی متیر چه د پښتونستان له سیاسي بندیانو څخه دی په پاکستانی محبس کې سخت ناروغ دی او دده خپلوانونه اجازه نه ورکوله کپری چه له ده سره وگوری او پوښتنه ئی وکړی .

د نور ۲۰ - د پښتونستان یو آزادی غوښتونکی وفات شو .

د پښتونستان یو فعال او آزادی غوښتونکی سیاسي بندی ښاغلی فیض طلب خان د هغی ناروغی په اثر چه په پاکستانی محبس کې ورته پښه شوی وه پدی وختو کې وفات شوی دی .
 خبر داهم وائی چه د دغه مرحوم وفات د پښتونستان په سیاسي ټولنو کې د سختی خواشینې سبب شوی دی .

د نور ۲۱ - دپاکستان له حکومت څخه وغوښتل شو چه د پښتونستان دخلکو د خودارادیت حقوقونه غاړه کیدی .

د مومندو بلره مربوط دخدائی خدمتگارانو لویه جرگه د ښاغلی بشیر احمد خان په مشرې په احمد خیلو کې شوی وه چه په هغی کې دخدائی خدمتگارانو زیات شمیر غړیو او د هغی سیمې ډیرو خلکو گهون کړی و .
 د غونډی رئیس ښاغلی بشیر احمد خان ، ښاغلی فدا محمد خان ، ښاغلی سید احمد خان ، ښاغلی گل حیدر خان ، اوبنیاغلی ملک سراج الدین خان د پښتونستان د آزادی غوښتنی په باره کسی جذابی وینسای وکړی د جرگی گهون کوونکو د قومی مشرانو د وینا و اوخیروله اوریدلو او د پښتونستان د آزادی په باره کې د لازمو تصمیمونو له نیولو نه وروسته دپاکستان له حکومت نه په کلکه سره وغوښتل چه د پښتونستان دخودارادیت په حقوقو اعتراف وکړی او د پښتونستان ټول سیاسي بندیان ژر تر ژره بی له قید او شرط څخه خوشی کړی . د جرگی گهون کوونکو په پاکستانی بندی خانو کې د پښتونستان د سیاسي بندیانو دناروغی له کبله اندېښنه ښکاره کړی او د هغو ملی مجاهدینو روح ته ئی دعاو کړه چه دپاکستان په بندی خانو کې مړه شوی دی .

د نور ۲۲ - د مینگلو د مجاهدینو له خوا دوه تنه پاکستانی پولیس ووژل شول .

په یوه پاکستانی منصبدار او څو تنو پولیسو چه د بلوڅو د مینگلو د قوم دیو شمیر آزادی غوښتونکو د ویرولو او تهدید لپاره خضدار ته تللی و د مینگلو د قبیلې د آزادی غوښتونکو مجاهدینو ښاغلی علی محمد خان اوبنیاغلی قدر بخش خان له خوا پری حمله شوی وه چه د هغی په اثر دوه تنه پاکستانی

پوليس وژل شوی او نور ئی تېنټيدلی دی . خبرداهم وائی چه پښتونستاني مجاهدینو وروسته له هغو ددفاع اومبارزی ددوام لپاره په غروکی موضع نیولی او ددفاع لپاره چمتو شوی دی .

د ثور ۲۳ - دخدايي خدمتگارو دډلې يوه ستره غونډه شوی وه .

د نوښار دسيمې مربوط په پېلك پارك دخدايي خدمتگارانو دښاغلي میان عطاوالدين کاکاخيل ، ښاغلي غازي خان ، ښاغلي اجمل خټک ، ښاغلي تاجملوک خان او وچه په هغی کی یوزیات شمیر خدائی خدمتگارانو دښاغلي میان عطاوالدين ښاغلي عبدالغفور خان په شمول دهغه ځای نورو گڼ شمیر گپون کړی ؤ . غونډه دښاغلي مولينا غلام محمد خان «اکبر پوری» په مشرۍ دقرآن کریم دخو آیتونو په تلاوت پرانستل شو .

ښاغلي اجمل خټک اوښاغلي غازي خان ، دپښتونستان دآزادۍ غوښتنی په باره کی جنابې ویناوی وکړی . دغونډی کرونگو دوینالهوریدوآزادۍ غوښتنی په پروگرام باندی له غوراو تصمیاتو نیولو څخه وروسته دپاکستان له حکومت نه په کلکه سره غوښتنه وکړه چه دپښتونستان ټول سیاسي بندیان ژر تر ژره خوشی کړی .

نوموړی غونډی دارباب جرنیل بهادر خان مرحوم دمړینی په نسبت چه په پاکستانی بندی خانوکی ناروغ شوی اودسخت بنددمودی له تیرولو نه وروسته وفات شود دی ډیره خواشینی ښکاره کړه اودهغه مرحوم اونورو آزادی غوښتونکو روح ته ئی دعاوکره .

د غونډی گپون کرونگو دپښتونستان دستر مشر خان عبدالغفار خان دصحت دښه کیدو دپاره هم دعاوکره

د ثور ۲۴ - ښاغلي محمد سلیم اخکزی دآزادۍ غوښتنی دفعالیت په اثر بندی شو .

ښاغلي محمد سلیم خان اخکزی ملیزی دپښتونستان دآزادۍ غوښتنی د فعالیت په اثر دپاکستان دحکومت له خوا نیول شوی اوپه کوپټه کی بندی شوی دی .

د ثور ۲۶ - دپاکستان له حکومت څخه وغوښتمل شوچه دپښتونستان دخلکو حقونو ته غاړه کیردی .

د خدائی خدمتگارانو دغږیو په گپون دکړهات ښو ، داسمعیل خان ددیری ، نوښار مردان ، پېښور اود هزاره ضلعی دسیجو دمربوطو دآزادۍ غوښتونکو غونډی دپښتونستان د خودارادیت دحق اوآزادۍ غوښتنی په باره کی شویدی په دغو غونډو کی دپاکستان له حکومت څخه غوښتمل کیری چه دپښتونستان په حقه حقوقو اعتراف وکړی او دپښتونستان ټول سیاسي بندیان ژر تر ژره خوشی کړی .

خبرداهم وائی چه په دغو غونډوکی یوزیات شمیر چاپ شوی اعلانونه

هم ویشل شویدی چه د پښتونستان دخلکو د آزادی اوله استعمال سره
د مخالفت غوښتنه کوی .

د ثور ۲۸ - په خان عبدالغفار خان باندی اینموول شوی بندیزونه باید پر ژر لری شی .
د هند پښتون جرگی د پاکستان له حکومت څخه غوښتی دی چه ژردی هغه
بندیزونه لری کړی چه په خان عبدالغفار خان او دده په نوروملگروئی ایښی .
دی په هغی فیصله نامی کی چه په نوی ډیلی کی دهند د پښتون جرگی له خوا
صادره شویده ویل شویدی چه ډیر ژردی دهغو کړاوونو او ناوړی رویی تغیر
ټول شی چه په بلوچستان کی له بلوڅو سره شویده .

**د ثور ۳۱ - د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان د پاکستان د حکومت څخه
د سیاسی بندیانو خوشی کول غوښتی دی .**
د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان په یوه چاپ شوی اشتهار کی ،
د پاکستان له حکومت څخه غوښتی دی چه د پښتونستان ټول سیاسی
بندیان ډیر ژر خوشی کړی .

په دغه خپاره شوی اشتهار کی ئی د خدایی خدمتگارانو له غړو او
د پښتونستان له ټولو آزادی غوښتونکو څخه غوښتی دی چه د پاکستان
له حکومت څخه دی خپلی آزادی او خود ارادیت د حق غوښتنو ته په
صمیمانه توگه دوام ورکړی او په لاس او یوه سلادی ، په دغه لار کی خپل
فعالیتونه د پخوا په شان جاری وساتی .

**د جوزا لهری - د ماموندو د پروزی قبیلی د ښار په سیمه کی د پاکستان تیری
وغانده .**

د ماموندو د پروزی د قبیلی یوه لویه جرگه د ډبري د کلی په شرغشو دیره
کی شوی وه چه په هغی کی د هغی قبیلی زیات شمیر عالمانو ، مشرانو ،
او نورو خلکو گډون کړی . د جرگی گډون کونکو په خپلو جدابو ویناو کی
د پاکستان د حکومت مداخلی په تیره بیا د ښار د سیمی په نوی کلی کښی
د عسکری کمپ د تاسیس له پاره د هغه هیواد د حکومت اقدامات سخت
وغندل او د هغه هیواد ددغه ډول مداخلو په مقابل کی ئی خپلی کلکی
مبارزی او مجاهدی اعلام کړی ددغی لوی قومی جرگی گډون کونکی د
پاکستان حکومت ته ویلی دی چه له خپلو دغه ډول مداخلو څخه لاس واخلی .

**د جوزا ۳ - په گوجروگړی کی دخدائی خدمتگارانو د جرگی غړو د پاکستان له
حکومت نه وغوښتل چه د پښتونستان ټول سیاسی بندیان بی له قید
او شرط نه خوشی کړی .**

په گوجروگړی کی دخدائی خدمتگارانو د ډلی دگن شمیر غړو او مردان
د ضلعی د زیاتو او سیدونکو په گډون یوه ستره جرگه شوی وه چه ددغی

جرگه د امام وارث عليشاه له خوا دقرآن پاڪ دڅو آيتو په لوستلو پرانستل شوه او د ملي مشرانو له خوا د آزادي په باب مهمي او جذابي ويناوي وشوي چه په دغو ويناؤ كې د پاكستان له حكومت څخه په كلكه داوغوبنېتل شو چه د پښتونستان د خلكو حقه حقوقو ته غاړه كيږدي او د پښتونستان ټول سياسي بنديان بي له كوم قيد او شرط څخه خوشي كړي او هم دي ډېر ژر هغه بنديزونه لري شي چه د پاكستان د حكومت له خوا د پښتونستان په ستر لار بنوونكي خان عبدالغفار خان پاندي ايښودل شوي دي .

د جوزا ۴ - ښاغلي خان عبدالغفار خان بي له دي چه تداوي او علاج ئي وشي بيرته خپلي كلي ته ستون شو .

د پښتونستان ستر مشر ښاغلي خان عبدالغفار خان چه پخوا د خپلي علاج او تداوي له پاره راول پښې ته تللي و او هلته ئي علاج ونشو نو بيرته راغلي او هلته په يو روغتون كې بستري شوي و خورا رسيدلي خبرونه وائي چه د پښتونستان دغه ستر مشر بي له دي چه ئي علاج او تداوي شوي وي بيرته خپل اصلي ټاټوبي ته راغلي خو په خپل كوركي په خپل علاج او تداوي لاس پوري كړي .

د جوزا ۶ - د مردان د ضلعي مربوط د خدائي خدمتگارو په غونډه كې د پښتونستان د حقه حقوقو د سياسي محبوسينو خوشي كول اودهغو دجايدادو بيرته وركول وغوښتل شول .

د مردان د ضلعي مربوط د خدائي خدمتگارو د غړو ستره غونډه د مردان په ښار كې د ښاغلي جلال خټك ترقيادت لاندې شوي وه چه په هغې كې زياتو خدائي خدمتگارو او دهغه ځاي په زرگونو خلكو گډون كړي و . غونډه د قرآن كريم د څو آيتو نو د لوستلو نه وروسته د ښاغلي سالار شيرمحمد خان لهخوا افتتاح اوملي مشرانو دخپلو ويناؤ په ضمن كې د حكومت نه وغوښتل چه د پښتونستان دخلكو په حقه حقوقو اعتراف او د پښتونستان ټول سياسي بنديان ژر له بند نه خوشي او دهغو جايدادونه چه د پاكستان د حكومت له خوا نيون شويدي ، هغوته بيرته وركړي .

همدغه شان د غونډې گډون كوونكو هغه پاندي او شرايط چه د پاكستان د حكومت له خوا پر خان عبدالغفار خان او دهغو پر ملگرو ايښودل شوي وغږيل او د پاكستان د حكومت نه په كلكه غوښتنه وشوه خو دغه پاندي او شرطونه چه د تحمل وړندي د پښتونستان د خلكو څخه لري كړي . د غونډې گډون كوونكو د آزادي غوښتنې پر مرتبو پروگرامو د بحث نه وروسته په هغه باره كې لازم تصميمونه ونيول .

خبر زياتوي چه په دغه غونډه كې ښاغلي فرمان الله خان فرمان ، ښاغلي

جلال خټک، ښاغلی حاجی مهربان شاه، ښاغلی روشن ضمیر اوښاغلی حاجی دوست محمد خان لویه برخه در لوده .

د جوزا ۷ - د خدائی خدمتگارو د غړویو ګرځنده هیئت د ملی یووالی د قائمولو په غرض په مسافرت بوخت دی .

د محکوم پښتونستان د آزادۍ غوښتونکو او خدائی خدمتگارو د ملی یووالی د ګرځنده هیئت د ښاغلی یار محمد خان ، عبدالعزیز خان ، نوبت خان ، بشیر خان او ښاغلی عبدالجق خان په مشرۍ د آزادۍ او ملی یووالی د تبلیغ په باب د محکوم پښتونستان په بیلو بیلو سیمو کې په مسافرت بوخت دی .

دغه هیئت غونډی جوړوی او د پښتونستان د ملی هدفونو په باب د محکوم پښتونستان د بیلو بیلو سیمو څانګو ته توضیحات ورکولی .
د دغو سیمو خلکو د هیئت په زړه پوری هرکلی وکړ .
خبر داهم زیاتوی چه د پښتونستان د آزادۍ غوښتونکو خلکو فعالیتونو لازياته منظمه بڼه غوره کړی ده .

د جوزا ۱۳ - د پاکستان له حکومت نه وغوښتل شول چه باید ژر تر ژره د پښتونستان د خلکو د خود ارادیت په حقوقو باندی اعتراف وکړی .

د خدائی خدمتگارو یو لویه غونډه د ښاغلی محمد اکرم خان په مشرۍ په دې وروستیو ورځو کې په کوزې خوشکی کې شوی وه چه په هغی کې د خدائی خدمتگارانو له غړونه پرته په زرګونو آزادۍ غوښتونکی او د محکوم مرکزی پښتونستان یوزیات شمیر خلکو ګډون کړی ؤ . د غونډی ګډون کوونکو په خپلو ویناوو کې د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چه د پښتونستان د خلکو د خود ارادیت مشروع حق ژر تر ژره ومنی او د پښتونستان ټول سیاسی بندیان خوشی او د هغوی ضبط شوی مالونه بیرته ورکړی .

همدا رنگه دوی هغه شرطونه چه د پښتونستان په لوی زعمیم خان عبدالغفار خان باندی د پاکستان د حکومت له خوا ایښودل شوی دی وغندل او د پاکستان له حکومت نه ئی وغوښتل چه خپل دغه شرطونه ژر تر ژره له منځه یوسی .

د جوزا ۱۴ - د چار منگ ستری جرګی د افغانستان د حکومت او خلکو د اخلاقی او مرستی نه تشکر کړی دی .

له شمالی آزاد پښتونستان باجوړ نه را رسیدلی خبر وائی چه په دی وختو کې د چار منگ د عالمانو ، مشرانو ، او نورو خلکو په ګډون لویه جرګه شوی وه . او په هغی کې قومی مشرانو په خپلو ویناوو کې یوځل بیا دخپلی آزادۍ او خاوری څخه ددفاع په لار کښی خپل تباری اعلام کړ او د پاکستان

حکومت ته ئی خرگنده کړه چه دباجوړ په خاوره کی له نورو مداخلو نه بیخی لاس واخلي جرگي له خپلو پښتونستاني وروڼو سره د افغانستان د حکومت او خلکو له اخلاقي او معنوي مرستو او له دی څخه چه د اساسی قانون مشورتي کمیسیون د پښتونستان په باب سپارښت لیک صادر کړی دی د زړه له کومی تشکر او د افغانی وروڼو او حکومت له دغو لوړو احساساتو څخه ئی رضائیت او خوشی کړیده .

د جوزا ۱۰ - د شمالي آزاد پښتونستان د ساپيو ، شنوارو ، خانزادگانو ، موسی خیلو قبیلو لویه غونډه وکړه او د پاکستان حکومت ته ئی اخطار ورکړ چه ددوی په سیمو کی دمداخلو نه ډډه وکړی .

د پاکستان د حکومت په ضد د شمالي آزاد پښتونستان ملی جرگي او د مومندو په ټوله خاوره کی دوام لری او په دی لړکی د جوزا په لسمه نیټه د ساپيو ، شینوارو ، او خانزادگانو قبیلو د موسی خیلو د قبیلې په گلپون دورسک په خزینه کی لویه ملی جرگه کړی وه چه په هغی کی دقومی مشرانو له جملي نه گل منان خان ، ښاغلی مولوی یار محمد خان ، ښاغلی ملک مراد خان موسی خیل ، د خزینی ښاغلی ملک تور خان ، ښاغلی شیخ عبدالمجید ښاغلی میران گل روحین ، ښاغلی دلاورخان ، او ښاغلی

ملک اصلت خان ، او نورو قومی مشرانو په خپلو مهمو ویناوکی له خپلی آزادی او خاوری څخه ددفاع لپاره خپلی چمتو والی یو ځل بیا اعلام کړ او د پاکستان حکومت ته ئی اخطار ورکړ چه په هغی مخکه کی له خپلو مداخلو څخه په کلکه سره ځان وژغوری د جرگي گلپون کوونکو تصویب کړیدی چه د مومندو د قبیلې هر فرد به تر وروستی سلگی پوری په دی لار کی مبارزه وکړی او خپله وینه به توئی او له تیری کوونکو مداخلو سره به مقابله وکړی .

همدغه راز د پندویالی د سیمی د عیسی خیلو او برهان خیلو د قبیلو خلکو د نوموړو جرگو فیصلی تأیید کړی او د پاکستان حکومت ته ئی خرگنده کړه چه له خپلو مداخلو څخه لاس واخلي .

د جوزا ۱۷ - ژر به د مامونډو د قبیلې ستره جرگه وشي چه د پاکستان د مداخلو په ضد غور وکړي.

په دی نژدی وختو کښی د مامونډو دوریازیو، برم کازیو، اودزگی، ملاخیلو د بین جوړ په سیمه کی یوه ملی ستره جرگه کړی وه چه په هغی د مامونډو د قبیلې گڼ شمیر عالمانو، مشرانو او ملکانو گهون کړی و.

د جرگی گهون کوونکو له خپلی خاوری څخه د دفاع په باب له قومی خبرو اترو وروسته تصویب وکړ چه پیر ژر په پالنګت کی د مامونډو د بیلو قبیلو مشرانو په گهون یوه جرگه جوړه شی او په هغی کی به د پاکستان د لاس وهنی په ضد اوله خپلی آزادی څخه د دفاع د مجادلو د پلانونو د ترتیبولو په گهون د علاقې وړ مسئلو په باب کتنه او غور وکړي.

رارسیدلی خبرو اتی چه د مامونډو قومی مشرانو د باجوړ د سالار زیو له قومی مشرانو سره هم په دغی جرگی کی د دوی د گهون په باب تماس ټینگ کړیدی

د جوزا ۱۸ - د ساپو او گربزو قبیلو د پاکستان له حکومت نه غوښتی دی چه د آزاد پښتونستان په خاوره کی د لاس وهلو نه په کلکه ځان وژغوري.

په دی وختو کی د ساپو او گربزو د قبیلو د گڼ شمیر خلکو په گهون یوه جرگه جوړه شوی وه چه په هغی کی د دغو قبیلو علماؤ مخورو او گڼ شمیر خلکو گهون کړی و جرگه ښاغلی سمیع الله خان د قرآن عظیم الشان د څو آیتونو په تلاوت پرانستله.

له هغه وروسته عالمانو او قومی مشرانو مهمی او جذابی ویناوی وکړی او په خپلو دغو ویناوو کی ئی یو ځل بیا د خپلی آزادی او خاوری ساتنه تایید کړه. جرگی د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه نور دی د آزاد پښتونستان په خاوره کی له لاس وهلو څخه ځان وژغوري.

د جرگی گهون کوونکو له دی امله چه د افغانستان د اساسی قانون مشورتی کمیسیون د پښتونستان په باب یو سپارښت لیک صادر کړی د افغانستان له حکومت څخه خومینی ښکاره کړی او له لوی خدای (ج) څخه د افغانستان د حکومت او ولس لازیات بریالیتوب غوښتی دی.

د جوزا ۱۹ - د خدائی خدمتگارو غړو په ټول مرکزی محکوم پښتونستان کی د پاکستان وروستی تیری و غندل.

د محکوم مرکزی پښتونستان خبردی چه په دی نژدی وختو کی د خدائی خدمتگارو د ډلې ټولو غړو د مرکزی محکوم پښتونستان په لرو برو برخو کی ستړی ملی جرگی جوړی شوی دی چه په دغو جرگو کی دهغو سیمو گڼ شمیر خلکو او د خدائی خدمتگارو د ډلې په زرگونو غړو گهون کړی و.

دغه ستري ملي جرگي د محكوم جنوبي پښتونستان د بلوڅو او د پښتنو دملي ورځي په عنوان جوړي شوي دي .
په دغه جرگو کي دملي مشرانو له خوا د پاکستان د حکومت هغه تيري په کلکه غندل شوي دي چه په وروستيو وختو کي يي د محكوم جنوبي پښتونستان دخلکو په مقابل کي کړيدي .

په دغو جرگو کي د پاکستان له حکومت څخه په کلکه داغوښتل شويدي چه نور په هغو سيمو کي له خپلو تيريو څخه ډډه وکړي او د پښتونستان دخلکو د خود اړاديت مشروعو حقوقو ته غاړه کيردي .

د جرگو گهون کوونکو د پاکستان له حکومت څخه داغوښتل چه د پښتونستان هغه سياسي بنديان ډير ژر خوشي کړي چه د آزادي غوښتنی د فعاليت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا نيول شوي او بنديان شوي دي .

خبر داهم زياتوي چه په دغو جرگو کي ښاغلي جلال الدين (اکبرجي) او ښاغلي محمد افضل بنگښ زياته برخه درلوده .

د جوزا ۲۰ - ښاغلي افضل بنگښ د خان عبدالغفار خان تداوي ته د پاکستانی حکومت په توجه نه کولو تأسف وکړ .

د محكوم پښتونستان د سيمو دخلکو په مقابل کي د پاکستان د حکومت داوسنی سياست په ضد دخدائي خدمتگارو د غړيو په گهون د محكوم پښتونستان دخلکو غونډي دوام لري .

د دغو غونډو گهون کوونکو د پاکستان د حکومت له خوا د پښتونستان د آزاي غوښتونکو نيول غندلي دي لکه چه ښاغلي افضل بنگښ د پيښور د يکه توت په وروستۍ غونډه کي په يوه وينا کي د پاکستان د حکومت د سختي رويي د يادولو په ترڅ کي د پښتونستان د ستر مشر خان عبدالغفار خان تداوي ته د توجه نه کولو او پاکستانی شفاخانو کي د نوموړي مشر له علاج نه ډډه کولو له کبله ئي تأسف وکړ .

همدغه راز ده د جنوبي محكوم پښتونستان په سيمه کي د پاکستان د تعزير اتو د ۱۴۴ مادي نافذيدل چه دهغي په اثر دهغه ځای دخلکو ټولنی او غونډي منع شوي دي وغندل . خبر داهم وائي چه د جرگي گهون کوونکو د ښاغلي بنگښ د دغو ويناؤ ښه هرکلي وکړ او دهغو طرفداري ئي وکړه .

د جوزا ۲۵ - د مامونډو ملي مجاهدينو د پاکستان په عسکري کمپ باندي ډزي وکړي .

په دي وروستيو ورځو کي د مامونډو د قبيلی يوي ډلي ملي مجاهدينو په ښار کي د پاکستان په عسکري کمپ باندي ډزي وکړي چه په نتيجه کي ئي د کمپ ساتونکو ته زيانونه رسولي دي او ځيني ټپيان شويدي .

د جوزا ۳۰ - د پاکستان په یو نظامی هیئت باندی سختی ډزی وشوی .

د شب قدر د پولتیکل ایجنټ په گهون د پاکستانی منصبدارانو یو څو کسيز هیئت چه دلاس وهلو د پروگرام لپاره د کړی یو یکه غونډه ته استول شوی وو د موندو د قبیلې دیوی ډلی ملی مجاهدینو له خوا پری ډزی وشوې او تیبستی ته مجبور شول .

خبر وائی چه د ملی مجاهدینو د دغه حرکت په اثر د پاکستان د حکومت دغه پروگرام له منځه تللی اوسریره پرهغه دغه هیئت ته زیات مالی تاوانونه رسیدلی دی .

د سرطان لومړی - د شمالی آزاد پښتونستان د مامون د وختو خبر وائی چه په دی وختو کی د مامون د

د قبیلې یو شمیر ملی مجاهدینو د بنبار په سیمه کی په انات کلی کی په پاکستانی عسکری کمپ باندی د لاسی بمونو په واسطه حمله وکړه خبر د احم وائی چه په هغی سخته نښته کی چه د ملی مجاهدینو اود نوموړی کمپ د ساتونکو تر منځ وشوه او څو ساعته ئی دوام وکړ . پاکستانی عسکرو ته زیات زیانونه رسیدلی دی .

د سرطان ۲ - د پښتونستان د علی زو د قبیلې ملی مجاهدینو د پاکستان په عسکری**کمپ باندی ډزی وکړی .**

په دی نزدی وختو کښې د چینیکی او ډمه ډولی د سیمو په گهون د برم کازو یو د قبیلې په املان گل زیارت کی یوه ستره جرگه جوړه کړی وه چه په هغی کی د دغو قبیلو مشرانو ، عالمانو او گڼ شمیر خلکو گهون کړی ؤ .

د قومی مشرانو له ډلی څخه بناغلی ملک امیر جمال خان اود عالمانو له ډلی څخه بناغلی مولینا غلام داؤد او بناغلی قاضی غلام رسول د ملی یووالی اوله خپلواکی څخه د دفاع په پاب ویناوی وکړی چه د جرگی د ټولو گهون کوونکو او قومی نمایندگانو له خوا تائید شوی اویه زړه پوری هر کلی یی وشو .

همدغه راز د اتمان خیلو خبر دی چه په دی وروستیو ورځو کی د علی زیو د قبیلې د ملی مجاهدینو یوی ډلی په بنبار کی د پاکستانی عسکرو په کمپ ډزی وکړی او په کمپ کی دننه عسکرو ته ئی تاوانونه ور واپول .

د سرطان ۳ - د پاکستانی قواوو آزادی غوښتونکو تر منځ نښته وشوه او پاکستانی

ځانی تلفات رسیدلی دی .

په هغه نښته کی چه په دی وختو کی د پاکستانی قواو اود جاله وان او خضدار د سیمو د آزادی غوښتونکو تر منځ وشوه په نتیجه کی ستایل شوو قواو ته ځانی تلفات رسیدلی دی .

د جنوبی محکوم پښتونستان ملیونو د بناغلی غازی سلیمان خان

ښاغلی میرعلی محمدخان شاهي زائي اوښاغلی نيك محمدخان په مشرۍ خپلو د آزادۍ غوښتنو مجاهدو ته دوام وركوي .
خبروائي چه دپاكستان حكومت يوه تازه دمه قوه دغۍ سيمي ته ليرلي او آزادي غوښتونكو خپلي كورنۍ دغرونو شو كو ته لير دولي اوله هغوڅا يوڅخه خپلو مبارزو ته دوام وركوي .

د سرطان ٥ - داپريدو دقومونو دجرگي شاملينو څرگنده كړه چه دپښتونستان دخلكو يواځيني مقصد هغوي ته دخوداراديت دحق وركول دي .

په دې نژدې وختوكي داپريدو دقومونو دعالمانو، مشرانو، مخورو او سپين زيرو په گډون دښاغلي ښايسته گل په مشرۍ دباغ په سيمه كي يوه ستره ملي جرگه جوړه شوي وه چه په هغې كي دجرگي گډون كوونكو دپښتونستان دخاوري دآزادۍ او تماميت په باب جذابي ويناوي و كړي او ښكساره ئي كړه چه دپښتونستان دخلكو يوازيني اولومړني ملي هدف دادې چه ددغې سيمي خلكو ته دخوداراديت حق وركړي شي .

دجرگي گډون كوونكو دپاكستان حكومت ته دخپلو تيروفصلو په تعقيب څرگنده كړه چه نوردي دآزاد پښتونستان په تيره بيا داپريدو په سيمه كي له لاس وهلو څخه ځان وژغوري .

د سرطان ١٥ - دخدائي خدمتگارو يوفعال غړي ښاغلي كريم دادخان دپاكستان دحكومت له خوا بندي شو .

له مركزي محكوم پښتونستان پيښور خبردي چه دچارسدي ددوايي اوسيدونكي ښاغلي كريم دادخان چه دخدائي خدمتگارو دډلې يوفعال غړي دي دآزادۍ غوښتنې په اثر دپاكستان دحكومت له خوا دكوهات په ضلعي كي نيول شوي اوبندي شويدي .

د سرطان ١٦ - دښاغلي كريم دادخان دبندي كيدو په نسبت دپاكستان په حكومت باندي احتجاج شويدي .

ښاغلي محمد افضل بنگښ دپاكستان په حكومت په دې باب سخت احتجاج كړي دي چه په دې وروستيو نژدې وختوكي ئي دپښتونستان يوفعال كاركوونكي او دخدائي خدمتگارو غړي ښاغلي كريم دادخان نيولي اوبندي كړي دي .
ښاغلي بنگښ په يوه ويناكي دپاكستان دحكومت دغه اقدام دعدل او انصاف او ديموكراسي اصولو ضد بللي دي .

خبر داهم وائي چه دپيښور په يو پاكستاني سنټرل جيل كي دپښتونستان سياسي بنديانو دپاكستان دحكومت په ضد په سخت اعتصاب لاس پوري كړي دي .

د سرطان ۱۷ - د پښتونستان یوشمیر سیاسی بندیان دهری پور محبس ته بوتل شول .

د پښتونستان یوزیات شمیرسیاسی بندیان چه به بیلویلو پاکستانی محبسونو کی بندیان دی دهری پور محبس ته لیږدول شوی دی چه په دغه

جمله کی دگل آباد اوسیدونکی بناغلی یارمحمدخان دگل بیللی اوسیدونکی بناغلی عطاوالله خان ، بناغلی عاشق شاه پاچا ، بناغلی ارباب سکندر خان ، بناغلی ارباب عبدالغفور خان ، بناغلی حسین بخش کوثر ، بناغلی ظریف خان او بناغلی زرین خان هم شامل دی .

د سرطان ۱۸ - د پاکستان په عسکری کمپ باندی ډزی وشوی .

په دی وختو کی داتمانخیلو دشموزو یوشمیر ملی مجاهدینو دبنجکوری دسیند په غاړه په یو پاکستانی عسکری کمپ سختی ډزی وکړی اوددغه کمپ ساتونکو ته ئی زیانونه ورواړول او ځینی یی ټپیان شول .

د سرطان ۱۹ - د پښتونستان دآزادی غوښتنی په باب مهمی اوجذابی ویناوی وشوی

په دی وختو کی دمردان دضلع په څلوبي نومی ځای کی دبناغلی عبدالغفور خان به مشری یوه لویه ملی جلسه شوی وه چه به هغی کی دخدائی خدمتگارودغړو په زیات شمیرسریبره دجلسی مشر بناغلی عبدالغفور دجلسی مرستیال بناغلی سیدعمرخان ، بناغلی گلبرگ شاه ، بناغلی شمرورخان ، بناغلی

شمعدارخان بناغلی لعل خان بناغلی مقددین ، بناغلی فقیر خان ، بناغلی تازه گل خان بناغلی اول خان ، بناغلی ریدی گل خان ، بناغلی رویدادشاه بناغلی اکرم خان ، بناغلی نصرالدین خان ، بناغلی اسلام شاه ، بناغلی دوست محمدخان ، بناغلی فروش خان ، بناغلی علی اکبر خان ، بناغلی عظیم خان ، بناغلی غلام شاه ، بناغلی گل فرازخان ، بناغلی عزیزالرحمن خان ، بناغلی شماس خان ، بناغلی

رنگین شاه خان ، بناغلی فضل الرحمن خان ، بناغلی صابر شاه خان ، بناغلی حکمت خان او بناغلی یعقوب شاه وار په وار د پښتونستان دآزادی غوښتنی په باب مهمی اوجذابی ویناوی وکړی اودپاکستان له حکومت نه ئی درایو په اتفاق وغوښتل چه ټول سیاسی بندیان ډیر ژر خوشی کړی وهغه بندیانونه ژر پورته کړی کوم چه ددغه حکومت له خوا په خان عبدالغفار خان اودهغه په همکارانو اینهودل شوی دی .

د جلسی ټولو گپون کوونکو دهجکوم پښتونستان دټولو خلکو په نمایندگی ددغو خلکو په مقابل کی دپاکستان دحکومت د موجوده سیاست سره اودغه راز دیو یونټ دسیستم سره خپل کلک مخالفت څرگند کړ اوله نوموړی حکومت نه ئی په کلکه وغوښتل چه دپښتونستان دخلکو په رواجی اعتراف وکړی او نور په دغه خاوره کی شخړو ته خاتمه ورکړی .

د سرطان ۲۲ - ځینې کسان په محکوم پښتونستان کې دآزادۍ غوښتنې دفعالیت په اثر بندیان شويدي .

په دې ورځو کې دمحکوم منځني پښتونستان اوسیدونکي دعلي خیلودقبیلې د ملي مجاهدینو مشران ښاغلي ملک گل پاچا خان ، ښاغلي سرورخان ، ښاغلي میرخان ، ښاغلي صورت خان او ښاغلي ملک ظفرخان ، ښاغلي سیدحسن خان او ښاغلي گل خان دپښتونستان دآزادۍ غوښتنې دفعالیت په اثر دپاکستان دحکومت له خونبول شوي اودبنومحبس ته لیږل شوي دي .

د سرطان ۲۳ - دملي اتحاد اوتنظیم اودخپلي خاوري دساتني په باب ملي جرګې رواني دي .

د باجوړ دسالارزو دقبیلې لهخوا دملي یووالي اوتنظیم اودغه رازدخپلي خاوري دساتني په باب کښي ملي جرګې رواني دي .

دغو جرګو په دې وروستیو وختو کې دخپلي خاوري اوازادۍ دساتني په باب کي تصویبونه کړي اولازم تصمیمونه ئي نیولي دي . خبرداهم زیاتوي چه دقومي مشرانو او نمایندگانو لهجملې نه دلرامدک مربوط دنازکي او سیدونکو ښاغلي ملک خرګند خان ، میرزاعبدالقدوس خان او ددري اوسیدونکي ښاغلي

سیداحمدجان اودلرسدین مربوط دپیره کي ملک حمیدخان اودچنگړو صاحب حق صاحب په دغو ملي جرګو کې قامي نمایندگانو ته دپاکستان دحکومت دمدخلو دمخنیوی په باب دچاډورکې اوبه دغه لارکي ئي دمقابلې کول اودهرچول قرباني ورکول اعلان کړل .

د سرطان ۲۴ - ملي مجاهدینو دپاکستاني پولیسو په یوه تازه باندي حمله وکړه .

د منځني آزاد پښتونستان دمرمند دصدافت نومي جریدي خبردي چه په دې وختو کې دبتنیو دقبیلې یوشمیر ملي مجاهدینو دښاغلي شاه محمودخان په مشرۍ دتاندک دبازار په شمالي برخه کې دپاکستاني پولیسو په یوه تازه باندي په لاسي بمونو سره حمله وکړه اوبه نتیجه کي ئي نوموړي تاهي ته زیان ورساوه .

د سرطان ۲۷ - خان عبدالغفارخان دعالج دپاره خارج ته ځي .

دآل انډیا رادیو دخبرسره سم دپښتونستان دملي مشرخان عبدالغفارخان چه ناروغ دی په راتلونکي میاشت کې دخپلي معالجي دپاره خارج ته ځي خان عبدالغفارخان اوس په خپل کورکي ترنظارت لاندی دی .

نوموړي رادیو زیاته کړیده چه دغه راز ویل شوی دی چه خان عبدالقیوم خان به هم ډیر ژر دمعالجي دپاره لندن ته لاړ شي .

دپاکستان دحکومت د خان عبدالقیوم خان په گرځیدو باندي هم بندیزونه ایښي او هغوته په غونډو او ټولنو کې دگپون حق نه روکول کيږي .

د سرطان ۲۸ - د پښتونستان دخلکو په مقابل کی د پاکستان د حکومت رویه وغندل شوه.
 په دی وختو کی د بناغلی فضل اکبر علی خیل او بناغلی ملک عظیم شاه ملاخیل په مشرۍ د علی خیلو، ملاخیلو او شیخانو د قبیلې ستره ملی جرگه شوی وه چه په دغه ددغو قبیلو عالمانو، مشرانو او ملکانو له خپلی خاوری او آزادی څخه د دفاع په باب ویناوی وکړی او په دغه ترڅ کی ئی د پښتونستان دخلکو په مقابل کی د پاکستان د حکومت په رویه انتقاد وکړ او دغه حکومت ته ئی څرگنده کړه چه د آزاد پښتونستان په خاوره کی له نورولاس وهنو څخه ډډه وکړی .

د سرطان ۳۰ دورکزو د قبیلې مشرانو بل وار بیا دخپلی آزادی او خاوری د دفاع په لاره کی د هر ډول قربانی ورکولو دپاره خپل چمتوالی اعلام کړ.

په دی وروستیو وختو کی دورکزو د قبیلې لویه ملی جرگه د بناغلی جنت گل خان په مشرۍ په لوی زیات نومی ځای کی شوی وه چه په هغی کی ملی مشرانو دخپلی خاوری او آزادی د ساتنی په باب ویناوی وکړی او په دغه ترڅ کی ئی د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه په دغه خاوره کی له نورولاس وهلو څخه ډډه وکړی دغه اخطار د جرگی د ټولو گډون کوونکو له خوا تایید شو او درایو په اتفاق ئی د هر ډول قربانی ورکولو دپاره خپل چمتوالی ځل بیا اعلان کړ.

د اسد ۸ : په دی وختو کښې د اتمانخیلو د شموزو د قبیلې ستره ملی جرگه دارنگ په غازی بابا کښې شوی وه چه په هغی کښې دنوموړی قبیلې مشرانو دخپل ملی بووالی اوله خپلی خاوری څخه د دفاع په باره کی ویناوی وکړی او یو ځل بیایې په دی لار کښې هر ډول قربانیو ورکول اعلام کړل .
 د جرگی ټولو گډون کوونکو د خپلو قومی مشرانو ویناوی تایید کړی او له هغو سره یی خپل اتفاق څرگند کړ .
 همدغه راز دوی د پاکستان حکومت ته څرگنده کړیده چه په هغی مخکه کی له زیاتو لاس و هلو څخه په کلکه سره ډډه وکړی .

د اسد ۹ - په دی وختو کښې دخدائی خدمتگارو د غړو ستره ملی غونډه د پېښور په چوک یادگار کښې شوی وه چه په هغی کښې د خدایي خدمتگارو په غړو علاوه د هغی سیمی یو زیات شمیر خلکو هم گډون کړی ؤ .
 د مشرانو له جملی نه خان عبدالولی خان، بناغلی محمد افضل بنگښ، بناغلی مولینا بها شانی، بناغلی عبدالمجید، بناغلی محمود علی قصوری، بناغلی جلال الدین اکبرجی بناغلی شادمحمد میری دخپلو ویناو په ترڅ کښې د پښتونستان په خلکو بانندی د پاکستان د حکومت بندیزونه او دغه راز د پښتونستان د آزادی غوښتونکو جسول وغندل او د پاکستان د حکومت له دغه روئې سره ئی خپل مخالفت څرگند کړ .

د غونډې گډون کوونکو د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه د پښتونستان دخلکو په حقه حقوقو اعتراف وکړی او د پښتونستان ټول سیاسی بندیان

ژر تر ژره خوشی او د پښتونستان له خلکو نه پابندی لری کړی .
د اسد ۱۰ :- د توری خیلو یو شمیر ملی مجاهدینو د پاکستان په عسکری تاسیساتو حمله وکړه او د لاسی بمونو په واسطه ئی هغو تاسیساتو ته زیان رسولی دی . په دی وختو کښې د توری خیلو یو شمیر ملی مجاهدینو زیږه کی کمرته نزدی په عیدک او سپین وام کښې د پاکستان په عسکری تاسیساتو حمله وکړه او د لاسی بمونو په واسطه ئی نوموړو تاسیساتو ته زیان رسولی دی .
 د جنوبي پښتونستان بل خبر دی چه د بلوڅو ملی مجاهدینو د گلستان په دولنگی کښې د پاکستان په تازه باندی سختی ډزی کړیدی چه د هغو په اثر نوموړی تانی ته سخت زیان رسیدلی دی .

د اسد ۱۱ :- د منځنی پښتونستان لویو جرگو د پاکستان رویه وغندله .
 له څه مودی نه راپدی خوا په منځنی پښتونستان کښې د ښاغلی فقیر خالو خان په مشری چه یو ملی مجاهد دی د مشرانو او عالمانو په گډون له وطن او خاوری څخه د دفاع او د قومی چارو د تنظیم په غرض جرگی روانی دی . جرگی چه عالمان او قومی مشران له هری خوا څخه په مینه په کښې گډون کوی ، د پښتونستان د خلکو په مقابل کښې ئی د پاکستان د حکومت رویه غندلی او هغه حکومت ته بی اخطار ورکړیدی چه نور دی د پښتونستان په خاوره کی له لاس وهنی څخه ډډه وکړی او د پښتونستان د خلکو مشروعو حقوقو ته دی غاږه کیردی .

خبر داهم زیاتوی چه د جرگی گډون کوونکو د مسعودو دکام د ټولو نمایندگانو په گډون په منځنی آزاد پښتونستان کښې له یولړ غونډو څخه وروسته د شیخ زیارت په سیمه کی یوه بله جرگه جوړه کړه او د مربوطو قومونو له خوا دغی جرگی ته ډاډ ورکړ شو چه د ژوندانه ترورستیو سلسگیو پوری به له خپلسی خاوری څخه د دفاع په غرض خپلو مبارزو ته دوام ورکړی .

د اسد ۱۲ :- د پښتونستان لوی مشر خان عبدالغفار خان د علاج دپاره اروپاته لاړ
 د مرکزی محکوم پښتونستان پېښور خبر دی چه په هغه وخت کښې چه د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان د علاج دپاره اروپاته روان شو دده د خدای پامانی دپاره د خدائی خدمتگارو غړی او د محکوم پښتونستان لوی کسان په هوایی ډگر کښې حاضر وؤ .

خان عبدالغفار خان د خدای پامانی په وخت کښې حاضرینوته وویل چه زه به په راتلونکو انتخاباتو کښې له تاسی سره نه یم خو پوره یقین او باور لرم چه د خدای په مرسته به بریالیتوب زمونږ په برخه شی .

ده داهم وویل که چیری قبایلی نمایندگان له انتخاباتو څخه وروسته له مونږ سره همکاري وکړی نو پوره بریالیتوب به د پښتنو په برخه شی .
 خان عبدالغفار خان له څو مودی را هیسی د پښو په درد او نور ناروغیو چه د پاکستان په بندی خانو کښې ور پېښی شوی دی اخته شوی دی او هرکله چه په پاکستان کښې ئی علاج ونشو نو اروپا ته لاړ .

د اسد ۱۳ : - په پاکستانی جیل خانو کی د پښتونستان سیاسی بندیان د سختو زجرونو او تکلیفونو سره مخامخ دی .

د خدایي خدمتگارو غړی ښاغلی سالار حبیب الله خان چه پخوا د پښتونستان د آزادی غوښتنی په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندی شوی ؤ او د خپل بند د مودی له پوره کولو نه وروسته په دی وختو کی خوشی شویدی په یوه وینا کښی وویل چه د پښتونستان سیاسی بندیان په پاکستانی جیل خانو کی له سخت زجر او پیرو تکلیفونو سره هخامخ دی چه د هغو په اثر د هغوی د یوزیات شمیر کسانو صحت خراب شوی او د پاکستان حکومت ددوی علاج او تداوی ته توجه نه کوی . ده وویل سر بیره په دی د پښتونستان یو زیات شمیر سیاسی بندیان د بنگال په نامعلومو بندیخانو کښی بندیان دی او دهغه حکومت له خوا په ډول ډول مشقتونو زجر او شکنجی اخته دی .

د اسد ۱۴ : - د پاکستان په حکومتی تاسیساتو باندی سختی ډزی وشوی .

په دی وروستیو وختو کی د باجوړ د سالارزو د قبیلی یو شمیر ملی مجاهدینو په جندول کښی د پاکستان په عسکری تاسیساتو سختی ډزی وکړی چه په نتیجه کی ددغی ودانی له ساتونکو یوتن ژوبل شو او دساتونکو ودانی ته زیانونه رسیدلی دی .

خبر داهم وایی چه دپاینده خیلو او سلطانخیلو قامونو د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړی دی چه دپښتونستان په خاوره کی له نورو مداخلونه ځان وژغوری او که نه ددغو مداخلو دهرډول ناورو نتیجو مسئولیت به په خپله د پاکستان د حکومت په غاړه وی .

د اسد ۱۵ : - پنځه دیرش تنه د آزادی غوښتنی په اثر د پېښور محبس ته بیول شوی دی .

په دی وختو کی د جندول د مونډی په علاقه کی د اتمانخیلو د ماڼو کی او کلالی د کلیو پنځه دیرش تنه اوسیدونکی د آزادی غوښتنی په اثر د پاکسان د حکومت له خوا نیول شوی او په موټر کی دپېښور محبس ته بیول شوی دی .

د اسد ۱۶ : - که دپاکستان حکومت د پښتونستان خلکو ته په آزاد ډول درایی حق ورکوی خوښه او که نه نو دوی به په انتخاباتو کی گډون و نکړی .

د چمن او سیدونکی ښاغلی مولوی محمد نورخان اڅکزی چه د پښتونستان یوحامی دی به دی وختو کی دچمن په جومات کی یوه غونډه جوړه کړی او د غونډی گډون کوونکو ته ئی وویل چه که چیری په رښتیا سره د پاکستان د حکومت له خوا د پښتونستان خلکو ته په آزاد ډول درایی حق ورکول کیږی چه د نړی د آزادو اوسوله دوستو ملتو پشان په آزاد ډول رایې ورکړی خو

ښه او که نه نو مونږ په انتخاباتو کې گډون نکوو ځکه چه د پښتونستان ټول خلک د پاکستان د حکومت له رويې څخه په تنگ شويدي .

دغه دوهمه غونډه ده چه دنوموړې ښاغلي له خوا په هغه ځای کېښي شويده .

د اسد ۱۷ :- د پاکستان د حکومت له خوا د خدائي خدمتگارو د غړو او د پښتونستان

د خلکو د آزادۍ غوښتنې په فعاليتو باندې سخت بنديزونه لگول شوي دي .
د خدائي خدمتگارانو غړيو او د مرکزي محکوم پښتونستان خلکو د خپلو غونډو شمير زيات کړی او په چوک يادگار او نورو ملي مرکزونو کې د پښتونستان د آزادۍ او خود اراديت د حق په باره کې ټولني کوي که څه هم د پاکستان حکومت ددوی دغونډو په ضد سخت بنديزونه لږښي دي گډون کوونکي د پاکستان له حکومت څخه غواړي چه بنديزونه لري او د پښتونستان د خلکو د خود اراديت په حق اقرار وکړي .

خبر داهم وايي چه له ښاغلي اجمل خټک څخه غوښتل شويدي چه د پښتونستان په ملي او سياسي غونډو کې گډون ونکړي ، دوينا وله کولو څخه ډډه وکړي او له سياسي کسانو سره و نه گوري .

بل خبر داهم وايي چه د پاکستان حکومت ښاغلي عبدالرحيم مجنوب ته خبر ورکړيدي چه د پښتونستان د خلکو په ملي او سياسي فعاليتونو کې گډون ونه کړي خودوی د خدائي خدمتگارو له نورو غړيو سره د آزادۍ غوښتنې فعاليتوته دوام ورکړي دي .

د اسد ۱۸ - د پښتونستان آزادي غوښتونکي د آزادۍ غوښتنې د فعاليت په گناه بنديان شوي دي .

په دي وروستيو وختو کېښي د اتمانخيلو د ما ټو گي پنځه دېرش تنه اوسيدونکي د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې په اثر د پاکستان د حکومت له خوا د جنهول په موندنه کېښي نيول شوي او د پېښور محبس ته لېږل شوي دي .

د محکوم جنوبي پښتونستان خبرو وايي چه په دي وروستيو وختو کېښي د چمن اوسيدونکي ښاغلي مولوي محمد نور خان اخکزي په يوه غونډه کېښي وويل که چيري د پاکستان حکومت د پښتونستان خلکو ته حقيقتاً په آزاد ډول رای ورکولو حق ورکوي لکه چه د نړۍ آزاد او سوله غوښتونکي ملتونه په آزاد ډول رای ورکوي نو ښه او که نه د پښتونستان خلک به په رای اخیستلو کېښي گډون و نکړي .

د اسد ۱۹ - د پاکستانی مامورينو او د پښتو نستان د ملي مجاهدينو تر منځ سخته جگړه وشوه .

د ميرام شاه پاکستانی پوليتکل ايجنټ چه په دي وروستيو وختو کې له خوتنو مامورينو او د وولاريو ساتونکو سره په رزم کې د پاکستانی عسکری کمپ خواته تلل د منځني پښتونستان يو شمير ملي مجاهدينو

چه په دی ورستیو وختو کی د منځنی آزادېښتونستان یو آزادی غوښتونکی ښاغلی جگی خان د پښتونستان د آزادی غوښتلو د فعالیت په اثر د پاکستان د حکومت له خوا د رزمک په سیمه کی نیول شوی او محبس ته لیږل شوی دی .

د اسد ٢٠ - ملی مجاهدینو د پاکستان په نظامی تاسیساتو حمله وکړه . په دی وختو کی د بلوڅو د قبیلې یو شمیر ملی مجاهدینو د ښاغلی علی محمدخان مینگل په مشرۍ د پاکستان په نظامی تاسیساتو حمله وکړه چه د هغی په اثر لس نسنه پاکستاني عسکر وژل شوی او یو عسکری منصبدار سخت ټپی شویدی .

دغه راز د بلوڅو د قبیلې یو تن ملی مجاهد مړ شوی او ١٠ تنه نور د پاکستاني قواو لاس ته ورغلی دی .

دمرکزی محکوم پښتونستان بل خبر وایې چه په دی وختو کی دپېښور په کابلۍ دروازی اوبخشی پل کښې د خدائې خدمتگارو دجوړشوو سترو غونډو گډون کوونکو په خپلو ویناو ویلی دی چه د پښتونستان خلک حق لری په انتخاباتو کی په آزادی سره رایې ورکړی او هیڅوک نشی کولی چه ددوی دغه حق سلب کاندی د پښتونستان خلک د خپلو حقوقو د لاس ته راوستلو دپاره په بېرزه بوخت دی اوله هر راز اقداماتو سره به مقابله وکړی .

دغه راز دوی د پاکستان له حکومت څخه غوښتنی دی چه د پښتونستان د خلکو په حقوقو اعتراف او ټول سیاسی بندیان ژر تر ژره خوشی کړی . د غونډی په پای کښې ټولو گډون کوونکو د ژوندی دی وی پښتونستان ناری جگی کړی .

د اسد ٢١ - د محکوم پښتونستان د سیمو خلکو د پاکستان د تعزیراتو ١٤٤ مادی د تطبیق په ضد سخت عکس العمل ښودلی دی .

د پاکستان حکومت د مردان او کوهاټ په سیمو کښې د پاکستان د تعزیراتو یوسلو څلور څلوېښتمه ماده بیا نافذه کړیده ددغی مادی په موجب دهغو سیمو په خلکو باندی سختی پابندی ایښودل شوی دی .

خبر زیاتوی چه ددغی مادی د نافذ کولو په وخت کی د محکوم پښتونستان د سیمو خلکو په بیلو بیلو ځایو نو کی د ملی جلسو په ترڅ د پاکستان د حکومت ددغه اقدام په ضد سخت عکس العمل ښودلی دی لکه چه په رستم نومی ځای کی د ښاغلی میرزاخان امیدوکیټ په مشرۍ یوه ستره ملی جلسه جوړه شوې وه او په هغی کښې د خدائې خدمتگارانو په یوزیات شمیر علاوه د محکوم پښتونستان گډو خلکو گډون کړی ؤ چه د جلسی د گډون کوونکو له جملی نه ښاغلی سید غواص پاچا ښاغلی مجاهد خان ښاغلی سید ابوب خان ، ښاغلی حاجی غلام محمد خان ، او ښاغلی سید شهنزاده گل پاچا به خپلو ویناو کښې د پاکستان له حکومت نه وغوښتل

چه د پښتونستان له خلکو نه بندیزونه او پابندی او چټی کړی او دهغوی په روا حقونو باندی اعتراف وکړی . د جلسی گهون کونکو د پاکستان له حکومت نه د پښتونستان د سیاسی بندیانو د خوشی کولو مطالبه هم کړی ده .

د اسد ۲۲ - د پاکستان په ضد د پښتونستان د خلکو ملی مبارزی زیاتی شوی او شدت ئی موندلی دی .

د پاکستان حکومت د بیتنیو په سیمه اقتصادی بندیزونه راوستلی دی . خبرزیاتوی چه ددغه اقدام په اثر د هغه ځای د خلکو ملی مبارزی له پخوانه زیاتی سختی شوی دی او د حکومت په نظامی تأسیساتو د هغوی حملی دوام لری . لکه چه په دی وروستیو وختو نو کښی د بیتنیو یو شمیر ملی مجاهدینو د ښاغلی علی محمد خان بیتنی په مشرۍ د بنو د سیمی مربوط د خوازی خیلو په عسکری تانه حمله وکړه او په تانه کښی اوسیدونکو عسکروته ئی ډیر زیانونه ورواړول . دغه راز ددغی قبیلې یو شمیر نورو ملی مجاهدینو دلاسی بمونو په واسطه د جنهولی په عسکری چوڼۍ حمله کړی او زیان ئی ورسولی دی .

د اسد ۲۳ - ښاغلی فضل محمد خان کاکړ د پاکستان د حکومت له خوا بندی شوی دی د کویتی خبر دی چه ښاغلی فضل محمد خان کاکړ دکویتی اوسیدونکی په دی وختو کښی د پښتونستان د آزادی غوښتنی په اثر د پاکستان د حکومت له خط نیول شوی او بندی شویدی .

د اسد ۲۵ - په پښتونستان کښی څه کبړی ؟

په دی وختو کی ښاغلی عبدالباقی بلوڅ په خپلو ویناوو کښی د پښتونستان د خلکو په مقابل کی د پاکستان د حکومت سیاست وغانده ، دغه راز ښاغلی بلوڅ « په پښتونستان کښی څه کبړی » تر عنوان لاندی یوه نشریه خپره کړی او په هغی کښی ئی د پښتونستان د خلکو په مقابل کی د پاکستان د حکومت دروئی په باره کښی توضیحات ورکړیدی . لکه معلومه شوی چه ده ددغه مجلی خپریدل د هغه حکومت د پریشانی سبب شویدی او د پاکستان حکومتی مقاماتو د هغو راټولول او مصادره کول شروع کړیدی .

پای

کنفرانسهای مهم بین‌المللی

بناغلی محمد ظاهر صدیق

در جریان سالی که گذشت يك سلسله کنفرانسهای باشتراك نمایندگان کشور های مختلف در مناطق مختلف جهان صورت گرفت اگرچه در اکثر از کنفرانسا روی تمام موضوعات مورد علاقه کشورهای اشتراك کننده بحث شده ودر ضمن يك کنفرانس بعضاً پیرامون موضوعات متعدد سیاسی ، اقتصادی ، فرهنگی ، وغیره مباحثاتی بعمل آمده و تصمیماتی اتخاذ گردیده است ، باآنهم کنفرانسهای سال تحت عناوین کنفرانسهای سیاسی ، فرهنگی ، اقتصادی، و هوانوردی درج این سالنامه می شود .

هژدهمین دورهٔ جلسات مجمع عمومی مؤسسه ملل متحد روز ۱۷ سپتمبر ۱۹۶۳ در نیویارک مقر آن مؤسسه جهانی آغاز یافت ، رئیس هیأت

افغانی درین جلسات بناغلی عبدالرحمن پژواک سفیر کبیر و نماینده دایمی افغانی در مؤسسه ملل متحد بود. مراسم افتتاحیه این جلسات

کنفرانسهای
سیاسی

و بیانات بعضی از نمایندگان توسط قمر مصنوعی مخابراتی امریکا بنقاط مختلف جهان انتشار یافت ، درین جلسات قرار بود بیش از (۸۱) موضوع مختلف جهان در آجندای مذاکرات هژدهمین دوره جلسات مجمع عمومی ملل متحد شامل گردد . از مسائل عمدهٔ آن محو استعمار از جهان ، همکاری با ممالک رو بانکشاف مسئله خلع سلاح موضوعاتی بود که از طرف نمایندگان کشورهای آسیایی و افریقایی درین جلسات مطرح گردد .

پنجاه و دومین کنفرانس اتحادیهٔ ذات‌البینی پارلمانها روز ۹ سنبله ۱۳۴۲ در بلگراد مرکز یوگو سلویا خاتمه یافت . درین کنفرانس يك سلسله فیصله نامه های که بکشور های رو بانکشاف ، نقش ملل متحد ، تبعیض نژادی ، تأمین صلح و قانون فضای خارجی ارتباط دارد ، تصویب شد . در فیصله نامه ایکه راجع باوضاع کشور های تازه بازادی رسیده تصویب شده تذکرفته که باید کشور های مترقی جهان روی انکشاف اقتصادی کشورهای تازه بازادی رسیده از کمک های لازمه خود داری نکنند ، همچنان تأکید شده که لازم است کشور های مترقی جهان تجارت و همکاریهای خود را با کشورهای رو بانکشاف توسعه بخشند .

جلسات کمیسیون دفاع موسسه اتحاد افریقا که برای مدت پنج روز در (اکرا) مرکز گانا ادامه داشت روز ۹ عقرب ۱۳۴۲ خاتمه یافت درین جلسات (۲۰۰) نماینده (۳۲) کشور مختلف افریقای اشتراک نموده بودند. در فیصله نامه‌ایکه درین جلسات بتصویب رسیده از رویه تجاوز آمیز پرتگال علیه جمهوریت کانگو لیوبولدویل تقبیح شده و دران تقاضا شده است که باید یک تذکر نامه مشترک درین مورد بشورای امنیت ملل متحد تهیه گردد. همچنان تقاضا شده است که در صورت کدام تهدید پرتگال بر کانگو باید اقدامات دسته جمعی علیه تجاوز و تهدید پرتگال بعمل آید.

در کنفرانسی که بین اعلیحضرت ملك حسین دوم شاه المغرب، شاعلی احمد بن بلا رئیس جمهور الجزایر، اعلیحضرت هیل ثلاثی امپراطور حبشه و بنساعلی مودیو کایتا رئیس جمهور مالی شب ۸ عقرب ۱۳۴۲ در پماکو انعقاد یافت، از طرف آنان اعلامیه صادر و در آن تذکر رفته که شاعلی بن بلا و اعلیحضرت حسن موافقتنامه را امضا نمودند که باساس آن سر از شب ۹ عقرب در سرحدات مشترک آن دو کشور متارکه برقرار گردید.

جلسات عمومی شورای وزرای کشورهای مؤسسه وحدت افریقا روز ۲۴ عقرب ۱۳۴۲ در ادیس بابا آغاز یافت و الجزایر و المغرب دلایل خویش را در باره زدو خورد های سرحدی بین قوای آن دو کشور د را ولین جلسه عامل آن توضیح داشتند. از طرف شورای وزرای کشورهای مؤسسه وحدت افریقا یک کمیسیون هفت عضوی بمنظور اختلافات بین دو کشور طور میانجی تعیین گردید.

در کنفرانس میز مدور که روز پنجشنبه ۱۳ قوس ۱۳۴۲ در مسکو افتتاح شد نمایندگان (۱۹) کشور اروپای غربی و شرقی اشتراک نموده بودند. کشورهای مذکور عبارت اند از اتحاد شوروی، برتانیه، فرانسه، جمهوریت اتحادی آلمان آلمان شرقی، ایتالیا پولیند، بلژیک، چکوسواکیه، آستریا، رومانیه، فنلند، دنمارک، سویدن، یوگوسلاویا، هنگری، ناروی، و سویس، درین کنفرانس قرار بود روی موضوعات مهم جهانی مذاکراتی صورت گیرد.

جلسه عنعنوی ماه دسمبر شورای وزرای پیمان ناتو روز ۲۴ قوس ۱۳۴۲ در پاریس افتتاح شد، درین جلسات وزرای خارجه، دفاع و مالیه کشورهای عضو اشتراک داشتند.

جلسات سران ۱۳ کشور عربی روز ۲۲ جلی ۴۲ در قاهره در عمارت جامعه

عرب آغاز یافت. درین جلسات بدون اعلیحضرت ادریس اسنیوسی پادشاه لیبیا و جنرال فواد شهاب رئیس جمهور لبنان که مریض بودند سائر زعمای کشورهای عربی اشتراك کردند. این کنفرانس بعد از سال ۱۹۵۹ بار اول است که در بین سران کشورهای عربی انعقاد میابد. درین جلسات بر موضوع برگردانیدن آب دریای اردن از طرف اسرائیل و سایر مسایل مربوط بجهان عرب بحث شد. فیلد مارشال عبدالسلام محمد عارف رئیس جمهور عراق، کنفرانس رؤسای جمهور شاهان و صدراعظمان ۱۳ کشور عربی را افتتاح کرد. بعد از مذاکرات کشورهای عربی به تشکیل يك قوماندانی نظامی مشترك موافقه کردند. همچنان در باره طرح يك پلان برای برگردانیدن مسیر دریای اردن بین شان موافقه حاصل شد. همچنان کشورهای عربی موافقه کردند که برای مقابله بابرگردانیدن آب دریای اردن از طرف اسرائیل بهر نوع اقدام نظامی و غیر نظامی متوسل گردند این کنفرانس روز دوم جدی خاتمه یافت.

زعمای احزاب لیبرال اروپای غربی روز ۲۱ جدی ۴۲ به کنفرانس خویش در لندن خاتمه دادند و فیصله نامه را تصویب نمودند که از دول غربی تقاضا میکند تا در کنفرانس آینده خلع سلاح در ژینو پیشنهاد های خود را جهت جلوگیری از انتشار اسلحه ذروی پیش کنند. نمایندگان کشور های برتانیه، جمهوریت اتحادی آلمان، ایتالیا، بلژیک، دنمارک و ناروی در يك کنفرانس شرکت داشتند.

کنفرانس بین المللی هفده عضوی خلع سلاح روز ۹ جدی ۴۲ پس از تقریباً پنج ماه التوا با اشتراك نمایندگان کشورهای غربی شرقی و بیطرف در ژینو آغاز شد. شاغلی تانت سرمنشی موسسه ملل متحد ضمن پیامی باین کنفرانس ابراز داشت که تخفیف روز افزون در کشیدگیها بین شرق و غرب و هم اولین قدمی که در سال گذشته بسوی خلع سلاح برداشته شد زمینه مناسبی را برای امید واری مزید در راه مؤافقتنامه خلع سلاح مساعد ساخته است. درین کنفرانس يك سلسله پیشنهاداتی از طرف بناغلی لیندن جانسن رئیس جمهور امریکا که دارای يك پروگرام پنج فقری در باره خلع سلاح میباشد مطرح گردید.

کنفرانس هفت عضوی کشورهای افریقایی که دران وزرای خارجه هفت کشور مختلف افریقایی اشتراك داشتند روز هفت دلو بدون رسیدن به نتیجه مثبتی در باره اینکه کدام يك از دو کشور المغرب و الجزایر مسئول بحرانات چند ماه قبل سرحدات مشترك دو کشور میباشد در بماکو خاتمه یافت.

مذاکرات وزرای خارجه کشورهای اتحادیه مالیسی و فلپاین در بتساک روز ۱۷ دلو بپایان رسید. و در باره حل مسایل مورد علاقه به پیشرفتهای نایل آمدند.

نمایندگان کشورهای افریقایی در کنفرانس اضطراری مؤسسه اتحاد افریقا روز ۲۵ دلو ۴۲ تاگانیکا را ترك گفتند و ظاهراً از تاریخ کنفرانس سه روزه خویش مسرور می نمودند. درین کنفرانس اضطراری پیشنهاد هیأت تاگانیکا دربارهٔ اخراج قوای برتانوی که ماه گذشته برای برقراری امنیت به دارالاسلام متمرکز شده بودند تصویب گردید و فیصله شد که عوض این قوا، قوای کشورهای عربی در آن کشور بکار انداخته شود. روز ۲۴ دلو این کنفرانس يك کمیتهٔ ۱۲ عضوی را تعیین نمود تا بر موضوع اختلافات صومال و حبشه و کینیا و صومال غور کند. این کنفرانس پس از مذاکرات شش روزه صبح یکشنبه ده حوت در لاگوس پایان یافت.

* * *

هیأت های ۳۳ کشور افریقایی روز دوشنبه ۴ حوت در جلسات افتتاحیه کنفرانس وزرای خارجهٔ کشورهای مؤسسه اتحاد افریقا اشتراك کردند. منظور از انعقاد این کنفرانس تأمین وحدت عمل در سراسر قاره افریقا بود. روز پنج حوت در جلسات این کنفرانس برای آخرین بار يك مسودهٔ ۲۳ فقره‌یی تحت مباحثه قرار گرفت. این مسوده از طرف دارالانشای این شورا تسوید شده بود این فقرات همه مربوط به بهبود وضع کشور های افریقایی بود.

* * *

مذاکرات وزرای خارجه اندونیزیا، اتحادیه مالیزی و فلپاین روز چارده حوت باوصف مساعی و کوشش فراوان تانت کومان وزیر خارجه تایلد ناکام گردید و در زمینه اختلافات این سه کشور روی تشکیل اتحادیه مالیزی پیشرفتهای حاصل نشد.

* * *

نمایندگان زعمای سیزده کشور عربی روز ۱۸ حوت در قاهره اولین جلسه خود را جهت تعقیب کنفرانس عالی جنوری گذشته سران ممالک عربی آغاز نمودند.

* * *

نمایندگان ۱۳ کشور بیطرف روز سه حمل ۴۳ در کولمبو تشکیل جلسه دادند تا زمینه را برای تشکیل کنفرانس سران کشورهای بیطرف در اواخر سال جاری در قاهره فراهم کنند. باستثنای نمایندگان کشورهای برما و مالی نمایندگان سائیر کشورها از جمله ۲۵ کشور شرکت کننده کنفرانس بلگراد درین کنفرانس اشتراك کرده بودند. در جمله کشورهای شامل این کنفرانس افغانستان، الجزایر کمبودیا، سیلون، کیوبا، حبشه، هند، اندونیزیا، جمهوریت عربی متحد، عربستان سعودی، تونس، یمن، ویوگوسلاویا شامل میباشند. کنفرانس سفرای کسار کشورهای بیطرف دومین جلسه خود را روز ۴ حمل تشکیل داد، سفیر کبیر سیلون در جمهوریت عربی متحد بحیث رئیس این کنفرانس انتخاب گردید. نمایندهٔ افغانستان شاغلی میوند وال سفیر کبیر افغانی در کراچی و

نمایندگان قبرس، گانا، و عراق بحیث معاونان آن انتخاب شدند. بناغلی میوند وال ضمن قدردانی از بیانات میرمن بئدرانایکه صدراعظم سیلون که کنفرانس را افتتاح نمود گفت جای خوشی است که رویه بیطرفی داخل مسایل بین‌المللی منعکس گردیده است. وی گفت قوای صلحدوست رو بتزاید است. کنفرانس سفرای کشورهای بیطرف بانعقاد کنفرانس سران کشورهای بیطرف در اواخر سال جاری میلادی در قاهره اصولاً موافقه کرده است. همچنان در نتیجه مذاکرات این کنفرانس تصمیم گرفته شد که در دومین کنفرانس سران کشورهای بیطرف علاوه بر کشورهای که در کنفرانس سال ۱۹۶۱ در بسلگراډ اشتراک ورزیدند. بعضی از کشورهای دگر نیز که از سیاست بیطرفی پیروی می‌کنند شرکت نمایند. کنفرانس مقدماتی روز ۹ حمل خاتمه یافت. درین کنفرانس موافقه شد که کنفرانس سران کشورهای بیطرف در هفته اول ماه اکتوبر در قاهره منعقد گردد.

همچنان موافقه شد که پیش از کنفرانس سران دول بیطرف کنفرانس وزرای خارجه کشورهای بیطرف در قاهره منعقد گردد.

ضمن اعلامیه که در ختم مذاکرات کنفرانس سفرای کبار کشورهای بیطرف اعلام شد اشتراک کنندگان باتنظیم آجنهای کنفرانس سران کشورهای بیطرف که شامل مسایلی از قبیل امور مهم بین‌المللی، پیروی از سیاست بیطرفی، زیست‌باهمی مسالمت آمیز، خاتمه دادن بهرگونه استعمار و تبعیضات، مجاهده برای از بین بردن پایگاههای خارجی و سایر مسایل مورد علاقه می باشد، موافقه کردند. توقع می‌رود بیش از (۶۰) کشور در کنفرانس قاهره اشتراک نمایند.

یک کمیته دائمی ده عضوی از طرف کنفرانس کولمبو تعیین گردید تا مقدمات کنفرانس سران کشورهای بیطرف را در قاهره فراهم سازد، این کمیته مرکب از نمایندگان کشورهای الجزایر، سیلون، حبشه، گانا، گینی، هند، اندونیزیا، عراق، جمهوری عربی متحد و یوگوسلاویا میباشد، در کنفرانس پنج روزه کولمبو سفرای کبار افغانستان، الجزایر، کمبودیا، کانگوی لیوپولدویل کیوبا، قبرس، حبشه، گانا، گینی، هند، اندونیزیا، عراق لبنان، المغرب، نیپال، عربستان سعودی، صومال، سودان، تونس، جمهوریست عربی متحد، یمن، و یوگوسلاویا، اشتراک ورزیده و نمایندگان بولیوی یا برازیل بحیث ناظر دران اشتراک داشتند.

روسای هیأت های ۲۱ کشور بیطرف روز ۲۲ حمل نظریات حکومت خویش را راجع بدومین کنفرانس سران کشورهای آسیایی و افریقایی در یک کنفرانس مقدماتی در جاگارتا ابراز داشتند. این کنفرانس روز شنبه ۲۲ حمل ۱۳۴۳ رسآ در جاگارتا افتتاح گردید. هدف از انعقاد این کنفرانس آن بود تا در باره وقت و محل دومین کنفرانس سران کشورهای بیطرف آسیایی و افریقایی فیصله های نهایی بعمل آید.

اولین کنفرانس کشورهای آسیایی و افریقایی نه سال قبل در بانندونك یكی از شهر های اندونیزیا انعقاد یافته بود .

شاغلی پژواک نماینده افغانی در جلسه عمومی کنفرانس مقدماتی کشور های آسیایی و افریقایی گفت که وظیفه این کنفرانس منحصر باتخاذ آمادگی برای تشکیل دومین کنفرانس کشورهای آسیایی و افریقایی میباشد . روز ۲۶ حمل ۴۳ اهداف و آجندای دومین کنفرانس کشورهای آسیایی و افریقایی تصویب شد همچنان نظر به اعلامیه مشترک در ختم این کنفرانس فیصله شد که ۲۹ کشوری که در اولین کنفرانس کشورهای آسیایی و افریقایی در بانمونك اشتراک ورزیدند در دومین کنفرانس نیز دعوت شوند .

در ختم جلسات کنفرانس مقدماتی يك آجندای ده فقره‌یی و اهداف شش گانه آن تصویب گردید .

کنفرانس بین‌المللی وضع محدودیت بر افریقای جنوبی روز ۲۵ حمل ۴۳ تحت ریاست شاغلی منجی سلیم وزیر خارجه تونس در لندن افتتاح گردید شاغلی منجی سلیم حین افتتاح کنفرانس گفت که بهترین و آخرین حربۀ مؤثر علیه افریقا جنوبی و سیاست تبعیض که در پیش گرفته وضع محدودیت های تجارتی و اقتصادی علیه حکومت آن کشور میباشد . در این کنفرانس که در حدود (۲۵۰) نفر نمایندگان چهل کشور و بعضی از مؤسسات بین‌المللی شرکت کردند راجع بوضع قیود اقتصادی و تجارتی علیه حکومت افریقای جنوبی و گذاشتن حکومت آن کشور در مضیقه بحث شد . قرار بود فیصله های این کنفرانس برای غور و تصویب نهایی به موسسه ملل متحد ارائه شود . جلسات چار روزه این کنفرانس روز ۲۹ حمل پایان یافت . در فیصله نامه که در ختم جلسات آن صادر شد از تمام کشورهای جهان تقاضای وضع محدودیت های کامل تجارتی و اقتصادی بر افریقای جنوبی گردیده است این فیصله نامه در عین حال از کشورهای غربی تقاضا میکند که از حمایت حکومت افریقای جنوبی منصرف شوند . همچنان درین فیصله نامه گفته شده که باید تمام شرکت های شکر که با افریقای جنوبی تجارت میکنند در لست سیاه شامل شوند .

کنفرانس قانون اساسی رودیشیای شمالی که بزودی آزاد میگردد روز ۱۵ ثور ۴۳ در لندن آغاز گردید . ریاست هیأت هشت نفری رودیشیای شمالی را شاغلی کوندا صدر اعظم آن کشور بعهده داشت - محافل زبعلاقۀ لندن اظهار نظر کردند که این کنفرانس مدت يك هفته دوام میکند .

قرار بود کمیته دایمی کنفرانس سران کشورهای بیطرف روزیست ثور ۴۳ در قاهره تشکیل جلسه دهد تا راجع به مسایل مربوط بشمول آجندای کنفرانس سران

کشورهای بیطرف که در ماه اکتوبر در قاهره منعقد میگردد و هم کشورهای که درین کنفرانس دعوت خواهند شد، مذاکراتی بعمل آید. نمایندگان سیاسی کشورهای جمهوریت عربی متحد، الجزایر، هند، حبشه، یوگو سلاویا، اندونیزیا، عراق، گینی، گانا، و سیلون اعضای این کمیته اند.

* * *

در قاهره روز ۲۶ ثور اعلام گردید که سران چار کشور عربی در قاهره با شاغلی خروسچف صدر اعظم اتحاد شوروی کنفرانس تشکیل داده راجع بمسائل مورد علاقه مذاکره نمودند. سران چار کشور عربی عبارت اند از شاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد، فیلد مارشال عبدالسلام محمدعارف رئیس جمهور عراق، جنرال عبدالله السلال رئیس جمهوریمین و شاغلی بن بلا رئیس جمهور الجزایر.

* * *

شاغلی دین رسک، دکتور گرهارد شرویدو، شاغلی بتلر و شاغلی موریس کوردو مورویل وزرای خارجه امریکا، جمهوریت اتحادی آلمان، انگلستان و فرانسه موافقه کرده اند که باید تأمین وحدت مجدد آلمان حاصل گردد در کنفرانسی که روز ۲۲ ثور ۴۳ وزرای خارجه چار کشور غربی در هاگ تشکیل دادند ضمناً موافقه شده است که باید برای مسأله آلمان و برلین راههای عادلانه بر اساس اصول حق خود ارادیت پیدا شود.

هیأت کشورهای آسیایی و افریقایی کنفرانس هشت روزه خود را روز ۱۷ جوزا ۱۳۴۳ در جاگارتا آغاز نمودند تا زمینه را برای یک کنفرانس اسلامی کشورهای آسیایی و افریقایی مساعد سازند.

کنفرانس مقدماتی اسلامی دول آسیایی و افریقایی که در آن نمایندگان هفت کشور آسیایی و افریقایی اشتراك داشتند تصمیم گرفت که کنفرانس عالی دول اسلامی آسیایی و افریقایی در ماه دسامبر آینده در باندونک انعقاد یابد.

* * *

روز سه شنبه ۱۹ برج جوزای ۴۳ کنفرانسی بین رهبران اتحادیه عربستان جنوبی، عدن و انگلستان انعقاد یافت. درین کنفرانس که رئیس آن دنکن سندز میباشد روی قانون اساسی اتحادیه عربستان جنوبی و عدن و کمکهای انگلستان به این اتحادیه مباحثاتی صورت گرفت این کنفرانس موافقه کرد که به اتحادیه عربستان جنوبی قبل از سال ۱۹۶۸ آزادی کامل داده شود این کنفرانس روز ۱۳ سرطان خاتمه یافت دنکن سندز وزیر مستعمرات انگلستان در جلسه روز ۱۳ سرطان در مجلس عوام آنکشور اظهار داشت که عنقریب در اتحادیه عربستان جنوبی به شمول عدن انتخابات پارلمانی بصورت آزادانه صورت خواهد گرفت.

با اینهم انگلستان پایگاههای خود را در عدن حفظ خواهد کرد و بعد از معلوم شدن نتایج انتخابات کنفرانس دیگری برای غور در باره تجدید نظر بر قانون اساسی این اتحادیه در لندن انعقاد می یابد .

* * *

کنفرانس توکیو باشتراك وزرای خارجه اندونیزیا ، مالیزی ، فلیپین ، روز ۲۸ جوزای ۱۳۴۳ در توکیو قرار موافقه قبلی تشکیل شد . شاغلی سلوادور لویز نماینده فلیپین در مؤسسه ملل متحد که در راه انعقاد این کنفرانس مجاهدات زیادی بخرچ داده بود گفت امید است این کنفرانس در آخر به انعقاد کنفرانس سه کشور منجر شود اندونیزیا ، فلیپین و مالیزی موافقه کردند که موضوع بیرون کشیدن عساکر غیر منظم اندونیزیا را از سرحدات مالیزی بیک کمیته فرعی ارجاع کنند . اما این کنفرانس در اثر نرسیدن نمایندگان کشور های مذکور به نتیجه بناکامی انجامید .

* * *

کمیته فرعی ضد استعمار مؤسسه ملل متحد که مرکب از نمایندگان کمبودیا ، عراق ، ساحل عاج وینزیولا و یوگو سلویا میباشد روز ۱۵ سرطان ۴۳ جلسات خود را در قاهره آغاز نمود این کمیته که از طرف کمیته ضد استعمار مؤسسه ملل متحد تعیین گردیده اوضاع شبه جزیره عربستان جنوبی را مورد مطالعه قرارداد کمیته مذکور در ظرف یک روز در حدود ده شکایت نامه از مؤسسات سیاسی و ملی در عربستان جنوبی دریافت نموده بود سلطان مخلوع لاهیج به کمیته فرعی گفت که قوای مسلح برتانیه به عملیات شدید در منطقه رضفان متوسل شده و مردم بیگناه را بقتل رسانیده است . خانه ها را آتش زده و اهالی رادچارد هشت میکنند . وی از سلطان منطقه فضلی که بعنوان احتجاج کنفرانس لندن را ترک گفته ابراز حمایت نمود .

* * *

وزرای خارجه کشور های عضو کامنویلت روز پانزده سرطان ۴۳ درلندن کنفرانس تشکیل دادند .

درین کنفرانس راجع بتمام مسایلی که احتمال مطرح شدن آن ها در کنفرانس صدر اعظمان کشور های عضو کامنویلت می رود بحث شد .

کنفرانس صدر اعظمان کشورهای عضو کامنویلت که در جلسات امسال تعداد شان به ۱۸ کشور می رسید ، روز چارشنبه هفده سرطان ۴۳ درلندن آغاز گردیده بود روز چارشنبه ۲۴ سرطان پایان یافت این کنفرانس بعد از کنفرانس سال ۱۹۶۰ دایر گردید در اعلامیه مشترکی که در ختم این کنفرانس انتشار یافت اظهار امید واری شده است که حکومت هند و پاکستان اختلافات خود را که دران جمله مساله کشمیر نیز شامل میباشد از طرق مسالمت آمیز حل کنند . همچنان درین اعلامیه از اعلامیه های که از طرف فیلد مارشال محمد ایوب خان رئیس جمهور پاکستان و شاغلی لال بهادر شاستری صدر اعظم جدید هند روی مسایل مورد اختلاف دوکشور شده اظهار خوشی شده است . اعلامیه گفته است که کامنویلت بین اعضای خود مصالحه کرده میتواند درین اعلامیه مؤسسه ملل متحد

بهترین وسیله بمنظور حل بحرانهای جهانی و تضمین صلح بین‌المللی وانمود شده است و شرکت کنندگان کنفرانس لندن یکبار دگر ضمن این جلسات حمایت کامل خود را از منشور ملل متحد ابراز داشته درین اعلامیه ضمناً به نقش مؤثر و مهم جمهوریت مردم چین در امور جهانی مخصوصاً مسایل مربوط به حوزه جنوب شرق آسیا اشاره شده و صدراعظمان عضو کامنولیت نسبت به بحرانات جاریه جنوب شرق آسیا اظهار نگرانی کرده اند. درین اعلامیه اظهار امید شد که این بحرانات از طرف مسالمت آمیز راه حل یابد. اعلامیه علاوه میکند که کشورهای کامنولیت برای از بین بردن روش تبعیض نژادی در داخل و خارج کامنولیت اقدامات مؤثری انجام دادی می توانند. این اعلامیه از موقف حکومت مالیزی در قبال بحراناتی که در روابط اندونیزیا و حکومت مالیزی روی مساله بمیان آمدن اتحادیه بزرگتر مالیزی بمیان آمده است پشتیبانی شده و هم شرکت کنندگان وعده هرگونه کمک را بمنظور حل این بحرانات بحکومت مالیزی دادند. شرکت کنندگان کنفرانس لندن خاطر نشان کردند که بایستی رودیشیای جنوبی در آینده نزدیک بر اساس حکومت اکثریت با آزادی کامل خویش نایل آید حکومت انگلستان و عده کرده است که خواهد کوشید هر چه زود تر کنفرانس با اشتراک طبقات مختلف مردم رودیشیای جنوبی منعقد گردد و درین کنفرانس در باره آزادی آن کشور مذاکراتی انجام خواهد شد. درین اعلامیه اظهار امید واری شد تا در آینده قریب رهبران ملی آنجا رها گردند.

در ختم این کنفرانس به سیاست تبعیض نژادی حکومت افریقای جنوبی انتقاد بعمل آمد و چاره اساسی رفع این تبعیض وضع محدودیت اقتصادی و جلوگیری از رسیدن کمکهای نظامی به حکومت افریقای جنوبی میباشد - درین اعلامیه همچنان از اینکه حکومت پرتگال تا اکنون بمتصرفات افریقای خود آزادی نداده اظهار تأسف شده و هم تصریح گردیده است که بایستی در آینده نزدیک حکومت پرتگال زمینه را برای آزادی متصرفات خویش مساعد گرداند.

در ختم کنفرانس لندن از بحرانات جاریه قبرس اظهار نگرانی شده و گفته است که بحرانات قبرس لازم است از راه مؤسسه ملل متحد حل گردد.

کشورهای کامنولیت خاطر نشان کرده اند که باید حتی المقصور کوشش شود تا از رسیدن اسلحه ذروی بدست کشورهای که اکنون فاقد آن میباشند جلوگیری شود. در عین حال از توافق های حاصله بین شرق و غرب در مورد قطع محدود آزمایشهای ذروی وهم موضوع خودداری از پرتاب راکتهای حامل اسلحه ذروی در فضای خارجی اظهار خوشی شده است. این توافقیها قدمهای مؤثری در راه حل مساله خلع سلاح وانمود گردیده و صرف مساعی بیشتر در راه حل کامل موضوع خلع سلاح آرزو کرده شده است.

تشکیل قوای دایمی صلح بین‌المللی بحیث یک مفکوره خوبی بمنظور جلوگیری از ازدیاد کشیدگی های بین‌المللی وانمود شده است و اظهار امید شده تا این مفکوره هرچه زودتر عملی گردد. همچنان در اعلامیه ختم این کنفرانس از تأسیس مخابرات فضایی ذریعه اعمار مصنوعی حسن استقبال شده است.

اعلامیه خاطر نشان می‌کند که صدر اعظمان کشور های عضو کامنویلت به مقامات مربوط کشورهای خود هدایت خواهند داد تا موضوع تشکیل دارالانشاء مشترک کامنویلت را در آینده نزدیکی مورد مطالعه قرار بدهند .

سیزدهمین دوره جلسات کنفرانس کشورهای کامنویلت باشتراك نمایندگان ومشاهدین نوزده کشور عضوروز هشت جولای در قصر مارل بورد صورت گرفت و شاغلی دو گلاس هیوم صدر اعظم برتانیه بحیث میزبان این کنفرانس بود . باشتراك شش کشور آزاد چون اوگندا ، کینیا ، زنگبار ، سنگاپور ، ساراواک و سابا ، تعداد کشور های عضو کامنویلت باشتراك کشور تازه با آزادی رسیده ملاوی بیشتر شد .

* * *

کنفرانس وزرای خارجه کشورهای آزاد افریقای که روز ۲۲ سرطان در قاهره آغاز یافته بود روز ۲۵ سرطان مؤفقا نه پایان یافت . کنفرانس وزرای خارجه کشور های مستقل افریقا روی موضوعاتی که بایستی در کنفرانس سران کشور های آزاد افریقای که روز ۲۶ سرطان در قاهره صورت میگیرد بحث کردند و آجندای این مذاکرات را بعد از چند روز جلسه تصویب کردند .

وزرای خارجه کشور های افریقای ضمن تهیه مقدمات برای کنفرانس سران کشور های افریقای موافقه نمودند که شرکت چومبی صدراعظم کانگو را در کنفرانس سران کشور های افریقای بحیث یک امر نامطلوب اعدام بدارند .

* * *

در اعلامیه مشترکی که پس از ختم جلسات وزرای خارجه امریکا و آسترلیا و صدر اعظم نیو زیلاند در واشنگتن انتشار یافت توضیح شده است که این سه کشور عضو پیمان آنزاس طرفدار اقدامات جدی بمنظور دفاع ویتنام جنوبی در مقابل قوای مخالف آن کشور میباشند . پس از دوروز مذاکره مقامات مربوطه امریکا ، آسترلیا و زیلاند جدید ضمن اعلامیه مشترک گفته اند که باید حکومت جمهوریت مردم چین و ویتنام شمالی از مداخله در امور داخلی کشور های حوزه جنوب شرق آسیا خود داری نمایند . تازمانیکه این مداخلات دوام دارد اوضاع این حوزه جهان بهبود نخواهد یافت. درین اعلامیه در باره اختلافات بین اندونیزیا و مالیزی از موقف امریکا پشتیبانی شده و گفته اند که کشورهای عضو پیمان آنزاس آماده دادن هرگونه کمک به کشورمالیزی میباشد . همچنان درین اعلامیه گفته شده که کشورهای عضو این اتحادیه آماده حل مسایل مهم جهانی بشمول مسأله مالیزی میباشند . درعین حال در اعلامیه علاوه شده که در راه حل تمام مسایل مهم جهانی بشمول مسأله مالیزی از استعمال قوه خود داری شود . این اعلامیه حملات شدید قوای پنتلاورا بر قوای بیطرف لاوس در جرگه جازبشده تقبیح نموده و علاوه کرده است که این گونه حملات اوضاع لاوس را بیشتر از پیش بحرانی میسازد ، جلسات این کنفرانس روز ۱۷ جولای ۱۹۶۴ مطابق بیست و شش سرطان ۴۳ در واشنگتن شروع شده و روز ۱۹ جولای مطابق ۲۸ سرطان پایان یافت .

سران سی و چار کشور آزاد افریقایی روز جمعه ۲۶ سرطان ۴۳ طبق موافقه و تجویز قبلی کنفرانس تشکیل دادند .

درین کنفرانس علاوه بر مسایل مورد علاقه در باره امور مربوط به تشکیل يك منطقه فاقد اسلحه ذروی در افریقا ، او ضاع رودیشیای جنوبی ، رویه پرتگال در افریقا و سیاست تبعیض نژادی حکومت افریقای جنوبی مباحثاتی بعمل آمد . سران مختلف جهان بشمول رئیس جمهور امریکا و صدر اعظم اتحاد شوروی نسبت انعقاد این کنفرانس عالی تلگرامهای تبریکه مخابره نمودند .

این کنفرانس که روز جمعه ۲۶ سرطان باشتراك سی و چار کشور افریقایی شروع شده بود روز ۳۱ سرطان در قاهره خاتمه یافت پادشاهان ، رؤسای

جمهور ، صدراعظمها و وزرای خارجه ایکه از ۳۳ کشور درین کنفرانس نمایندگی میکردند پیشنهاداتی از قبیل مسدود نمودن تیل برای پرتگال و افریقای جنوبی گرفته تا بفعالیت انداختن عساکر غیر منظم در آنجا ها به کنفرانس ارائه کردند . درین کنفرانس مذاکرات جدی صرف بروز دوشنبه ۲۹ سرطان صورت گرفت سه روز اول در نطقهای رسمی که بعضی آنها اختلافات شدید بین رهبران ممالک اشتراك کننده را واضح ساخت سپری گردید .

در اعلامیه مشترك این کنفرانس تصریح گردیده که شرکت کنندگان این کنفرانس تصمیم گرفتند برای مقاطعه اقتصادی و تجارسی افریقای جنوبی و پرتگال اداره جداگانه تشکیل بدهند .

همچنان در این اعلامیه ا تمام کشورهای دارای نفت تقاضا شد که از صدور تولیدات نفتی خود بافریقای جنوبی خودداری نمایند . همچنان از کشورهای عضو مؤسسه ملل متحد مطالبه شده که بنادر و میدانهای هوایی خود را بروی طیارات و کشتی های افریقای جنوبی مسدود نمایند . سران کشورهای آزاد افریقای تصمیم گرفتند که هرگاه حکومت اقلیت رودیشیای جنوبی آزادی خود را بصورت يك جانبه اعلام کند تمام کشورهای افریقای علیه حکومت رودیشیای جنوبی به اقدامات مشترك دست خواهند زد .

در این اعلامیه اظهار امید شده که هرچه زودتر در رودیشیای جنوبی حکومتی که نماینده اکثریت مردم آنجا باشد رویکار بیاید .

* * *

کنفرانس شورای وزرای اتحادیه اروپای غربی روز ۲۷ سرطان ۴۳ در پاریس خاتمه یافت درین کنفرانس راجع بتمام مسایل مهم بشمول آلمان و برلین حوزه جنوب شرق آسیا و قبرس بحث شده است . درین کنفرانس مقامات عالیترتبه انگلستان و شش کشور بازار مشترك اروپای غربی یعنی جمهوریت اتحادی آلمان ، فرانسه ، ایتالیا ، بلژیک ، هلیند و لوکسمبورگ اشتراك ورزیده بودند .

بیستو سوهمین کانگرس بین‌المللی دانشمندان دواسازی در اواسط
اجتماعات ماه سنبله ۴۲ در میونیک یکی از شهرهای جمهوریت اتحادی آلمان
فرهنگی : افتتاح شد. در حدود پنجمه نفر از دانشمندان ۲۶ کشور درین کانگرس

سمم گرفته بودند قرار بود دراین کانگرس نطقان ۱۴ کشور مختلف
 بیاناتی ایراد نمایند.

کنفرانسی باشترک متخصصان کشورهای مختلف جهان روز سه سنبله ۴۲
 در ویانا افتتاح گردید. درین کنفرانس که از طرف اداره استفاده صلح آمیز از
 نیروی ذروی منعقد شده، راجع بمسائل موردعلاقه بشمول استفاده ازنیروی اتمی
 برای تبدیل نمودن آب بحر به آب قابل استفاده در کشور های که از لحاظ آب
 در مضیقه اند بحث شد.

اجتماع سوم نامه نگاران جهان که دران دوصدتن از منسوبان مطبوعات رادیو
 وتلوویزیون از ۵۶ کشور جهان حضور داشتند روز ۲۶ سنبله در الجزایر افتتاح
 گردید. شاغلی بالقاسم شریف وزیر هدایت ملی الجزایر بحضور از طرف حکومت
 و ملت الجزایر تبریک گفت، متعاقباً مدیر روزنامه پروادا که ریاست هیأت
 نمایندگی اتحاد شوروی را بعهده داشت پیام شاغلی خروسچف صدراعظم آن
 کشور را عنوانی این اجتماع قرائت نمود.

شاغلی محمد اسحق انجینر مدیریت عمومی تعمیرات وزارت معارف عرض
 اشتراک در سیمینار بین‌المللی تعمیرات که قرار بود روز ۱۴ میزان در لندن انعقاد
 یابد عازم آن صوب شد. طبق تجویز قبلی در نظر بود این سیمینار در باره
 ساختمان تعمیرات مکاتب در مناطق گرمسیر برای شش ماه بحث شود.

کنفرانس دوم ممالک آسیایی در باره امور الکتریکی پس از مذاکره روز ۱۵
 میزان ۴۲ بنیایان رسید. در اعلامیه که در ختم جلسات آن صادر شده توضیح
 گردیده است که هدف آن ازدیاد همکاری بین‌المللی درین زمینه بوده است.
 نمایندگان ۱۲ کشور آسیایی درین اجتماع سمم گرفته بودند و هرکدام در باره
 انکشاف تخنیک الکتریک توضیحات دادند. و هم موضوع جلب همکاری نزدیک
 بین‌المللی را درین زمینه مورد بحث قرار دادند. نمایندگان کشورهای عضو راجع
 بمواد آتی موافقه کردند:

۱ - باید دانشمندان صنایع الکتریکی بصورت متقابله مبادله شود.
 ۲ - یک سیستم مشترک مساعی همکاری تأسیس کرد تا درین ناحیه پرسونل
 تربیه نمایند.

۳ - تخنیک مطابق با یجابات وضع کشورهای آسیایی انکشاف یابد
 همچنین نمایندگان کشورهای عضو فیصله کردند که در هر کشور برای
 تقویه همکاریهای بین‌المللی يك اداره تأسیس گردد.

قرار راپور اداره نیروی اتومی بین‌المللی در ویانا ، کوره‌های ذروی که آب شور را بآب شیرین تبدیل میکند و ضمناً جریان برقی نیز در آن تأمین میشود شاید در آینده بمنظور انکشاف و زیر آب ساختن سرزوهین های بایر در کشورهای روبانکشاف کمک نماید .

* * *

کنفرانس متخصصین که در اواسط ماه میزان ۴۲ در ویانا مرکز اتریش بنا بر دعوت اداره نیروی اتومی بین‌المللی دایر گردیده بودباین نتیجه رسید که کوره‌های ذروی برای برآورده شدن این مامول نسبت بطرق قبلی بیشتر اقتصادی تمام خواهد گردید . اداره نیروی اتومی بین‌المللی توضیح کرده است که در فرصت کنونی انکشاف تکنیکی کارخانه يك واحدی یا چند واحدی تصفیه آب تقطیر شده بفعالیت انداخته شده میتواند و گفته شده که دستگاهای بزرگتر از نظر اقتصادی بهتر میباشد .

* * *

روز ۱۴ میزان باشتراك متخصصان امور رادیوی ۷۰ کشور مختلف جهان کنفرانسی در ژنیو افتتاح گردید . درین کنفرانس در باره تعیین فریکونس های نشراتی کشورهای مختلف جهان و گردشهای کیهانی اقمار مصنوعی مذاکراتی صورت گرفت .

* * *

طبق خبر نشریه (ورلد هیلث) مؤسسه صحتی جهان يك اجتماع تحقیقاتی برای بحث ومذاکره در اطراف اپدمو لوژی وپتالوژی تومورهای اوروفرنجیل از تاریخ (۸ تو ۱۵) ماه نومبر ۱۹۶۴ سال جاری تحت نظر مؤسسه صحتی جهان در دهلی جدید تشکیل شد درین مذاکرات نمایندگان کشورهای سیلون ، هند ، افریقای جنوبی ، واتحاد شوروی اشتراك وززیدند . فقرات شامل آجندای مذاکرات عبارت از تشخیص و طبقه بندی در کشور های او رو فرنجیل و تعیین سیرانتشار سرطان دهن از نگاه جغرافیایی در سراسر جهان بود . بدین ترتیب در اجتماع مذکور راجع بعوامل محیطی بشمول عادات سگرت کشی و استعمال تنباکو وغیره که بموضوع شیوع کانسر دهن در کشور هند ارتباط دارد مذاکرات و مباحثات لازم صورت گرفت . باید متذکر شد که سرطان دهن در پهلوی سائر عوارض سرطانی در هند تقریباً چهل فیصد و در کشور های دگر صرف پنج فیصد میباشد در جریان این مذاکرات در اطراف برنی از فعالیت های مرکز ریفرنس بین‌المللی سرطان برای تومورهای اوروفرنجیل که درین اواخر از طرف مؤسسه صحتی جهان در آگره تأسیس شده است نیز تبادل افکار بعمل آمد .

مرکز ریفرنس آگره مانند سائر مرکز ریفرنس که از طرف مؤسسه صحتی جهان در اسلو ، واشنگتن ، لندن ، و پاریس ، افتتاح گردیده است بشمول امور طبقه بندی بین‌المللی و ترتیب لسته تومورها میباشد که البته بدین ترتیب مواد کافی از تمام نقاط جهان در باره انواع مرض سرطان بدست میاید و از طرف مؤسسه

صحي جهان برای استفاده در اختيار کليه مقامات صحي جهان گذارده ميشود .

هيأت افغاني بعد از شرکت در سيمينار منطقوي تعليمات ثانوي و عالي زراعت که بهمکاري مؤسسه مواد خوراکه و زراعت جهان در بيروت انعقاد يافته بود روز ۱۳ عقرب بوطن باز گشت . در ين سيمينار از طرف اعضای آن در باره تربيه پرسونل فني زراعت و تعليمات ثانوي و عالي معلومات مفصل داده شد و از تجارب يکديگر استفاده کردند . در ختم جلسات از طرف اعضای اين سمينار يك پروگرام اساسي تدوين شد که از طرف مؤسسه مواد خوراکه و زراعت جهان بکشور های عضو سپرده شود . همچنان دوتن از هيأت افغاني در سيمينار منطقوي تغذيه تطبيقی که از طرف مؤسسه مواد خوراکه و زراعت جهان بهمکاري مؤسسه صحي و يونسف در قاهره انعقاد يافته بود اشتراک نمودند . منظور از انعقاد اين سيمينار که ۲۷ روز دوام کرد اين بود تا در باره اصلاح تغذيه و تقليل دروفيات اطفال مباحثاتي بعمل آيد و مشکلات کشورهای عضو و راه حل آن مورد مباحثه قرار گرفت .

شاغلي محمد فاروق سراج رئيس الميک پس از اشتراک در کنگره بين المللي الميک منعقد شمر بدن بادن جمهوريت اتحادي آلمان روز چارده عقرب ۴۲ بوطن مراجعت کرد شاغلي سراج بحيث نماينده افغاني درين اجتماع در باره سياست تبعيض نژادي حکومت افريقاي جنوبي در سپورت بيانیه ارايه کرد و از طرف نمايندگان کشور های آسيايي و افريقايي بحيث رئيس و نماينده درين کمیته انتخاب گرديد . تمام تصاويب که درين اجتماع صورت گرفت همه به نفع ورزشکاران می باشد شصتمين کنگره بين المللي الميک بتاريخ ۱۶ اکتوبر ۱۹۶۳ با اشتراک نمايندگان (۱۰۵) کشور انعقاد يافت .

دكتور عظيمی رئيس انستيتوت اداره صنعت و شاغلي صافى رئيس پلان وزارت داخله برای اشتراک در سيمينار بين المللي اداره عامه که قرار بود بتاريخ (۴) نومبر مطابق دوازده عقرب در آلمان دایر گردد عازم آن کشور شدند .

اولين کنفرانس افريقايي روزنامه نگاران که چندی قبل در اگرا-مرکز گانا افتتاح گرديده بود روز ۲۵ عقرب پس از صدور چندفيصله نامه خاتمه يافت . دريکي از فيصله نامه های آن گفته شده که روزنامه نگاران افريقايي حتی المقدور از بيطرفی کار خواهند گرفت .

بناغلي کشککي کفيل رياست دباختر آژانس بعد از اشتراک در جلسات ميز مدور مديران جرايد حوزه ايکافي در بنکاک روز ۱۱ قوس بکابل مراجعت کرد

مقصد از دایر شدن این کنفرانس آن بود تا در چوکات انکشاف مؤسسه ملل متحد نقش مطبوعات را در پیشبرد پلانهای انکشافی ملل متحد در زمینه اقتصادی و اجتماعی تأیید نماید، این کنفرانس توانست تماس بیشتر مطبوعات کشور های حوزه ایکافی را با اداره اطلاعات ملل متحد و سائر مؤسسات اختصا صی آن برقرار سازد.

دکتور محمدانس که بهیئت نماینده افغانستان جهت اشتراك درجلسه شورای جهانی صلح منعقدۀ وارسا به پولیند رفته بود روز ۱۹ قوس بکابل بازگشت .
از ۱۸ سال باینطرف کمیسیون خلع سلاح برای رسیدن بیک موافقه بین طرفین صرف مساعی می نمود برای اولین باریک اقدام ثبت درین راه بعمل آمد، وآن موافقه مسکو درمنع آزمایشهای ذروی میباشد - درحال حاضر مصارف تسلیحات جهان در یک ساعت به (۱۴) ملیون دالر بالغ میگردد .

سیمینار جهانی (نقش ژورنالیزم اقتصادی در راه توسعه وانکشاف صادرات) روز ۲۱ اکتوبر ۱۹۶۳ درجمهوریت اتحادی المان باشتراك ۲۹ ژورنالست از ۱۵ کشور آسیایی وافریقایی آغازیافت - درین سیمینار نمایندگان کشور های افغانستان، قبرس، هند، اندونیزیا، ایران، کوریا، لبنان، اتحادیه مالیزی، پاکستان، فلیپین، سوریه، تایلند، ترکیه، جمهوریت عربی متحد وویتنام حصه گرفته بودند و تا ۱۶ نومبر ۱۹۶۳ در برلین غربی دایر بود .

سی و سومین جلسه هیئت مدیره مؤسسه صحنی جهان روز ۱۴ جنوری درقصر ملل متحد در ژنیو بریاست داکتر لیتن کانادایی بجلسه آغاز کرد - بودجه که برای سال ۱۹۶۵ آن در نظر گرفته شده وباسامبله پیش شد به (۳۸۳۶۰۰۰۰) دالربالغ می شود - ازطرف این هیئت تاسیس یک مرکز تتبع بین المللی درنظر گرفته شده است، هیئت پیشرفتهای را که درساحه امحای ملاریا صورت گرفته ودرین پروگرام بیش از یکصد کشور جهان سهم دارد مورد بررسی قرارداد - همچنان درین جلسه کشور کینیا (۱۰۹) عضو مؤسسه بیر املی کار شد

*

کنفرانس فوق العاده بورد اجرائیه یونسف ۱۲ جنوری ۱۹۶۴ ازطرف ملکه تایلیند در بنکاک افتتاح شد، ریاست این جلسات را آقای طیبی مستشار هیأت نمایندگی دایمی افغانی در مؤسسه ملل متحد بعهده داشت . ۲۲ جدی ملکه تایلیند راخیر مقدم گفت - بورد اجرائیه یونسف (۳۲) ملیون دالر را برای (۷۱) کشور تصویب کرد - جلسات آن روز ۳ دلو ۴۲ خاتمه یافت .

دوازدهمین جلسه علمی پگواش که شش روز پیش در ایالت راجستان هند شروع شده بود روز ۱۱ دلو پایان یافت - ضمن اعلامیه درختم جلسات آن از کشورهای مترقی جهان تقاضا شده است تا تمام منابعی را که بعد از خلع سلاح بدست میآید

برای کمک کشورهای روبانکشاف تخصیص دهند - درین اعلامیه گفته شده که بایستی کمک‌های که از طرف کشورهای مترقی برای کشورهای روبانکشاف داده می‌شود هیچگونه قید و شرط سیاسی و نظامی نداشته باشد، در اعلامیه تصریح شده که اگر یک پنجم مصارف نظامی کشورهای پیشرفته برای بهبود وضع اقتصادی کشورهای روبانکشاف تخصیص یابد وضع اقتصادی این کشورها بمراتب بهتر می‌شود.

جلسات اجرائیه و مقننه اولمپیا شرقی بتاريخ ۲۳ فبروری در بنکاک بریاست بناغلی پراپاش معاون اول صدارت و وزیر داخله تایلد آغاز یافت - و سه روز دوام کرد - درین جلسات که بناغلی سراج رئیس اولمپیک بحیث نماینده افغانی در آن اشتراک ورزیده بود، راجع باتحادیه اولمپیک ممالک شرقی بحث شد.

* * *

در کنفرانس وزرای اطلاعات کشورهای غربی روز هجده حوت شاغلی عبدالخالق حسونا سرمنشی جامه عرب اتمام وزرای اطلاعات کشورهای عربی خواهش نمود تا وضع کشورهای عربی و مهاجرین اعراب فلسطین را برای دگران بوضاحت تمام بفهمانند - وی درین کنفرانس که در قاهره منعقد گردید تقاضا نمود تا صدای عرب را بجهانیان برسانند.

* * *

کنفرانس قوانین مربوط به امور قضایی مؤسسه ملل متحد روز (۲۰) حوت در ژنیو افتتاح شد. وظیفه این اجتماع تهیه متن یک موافقتنامه بین المللی در باره فعالیت های قضایی کشورهای مربوطه میباشد. این جلسه با اشتراک نمایندگان (۲۸) کشور مختلف جهان صورت گرفت که در آن جمله نمایندگان کشورهای اتحاد شوروی، امریکا، برتانیه، فرانسه، پولیند، چکوسلواکیا، بلغاریا، جمهوریت عربی متحد، هند و برازیل شامل بودند.

* * *

کنفرانسی در اواخر سال ۴۲ با اشتراک رؤسای پوهنچی های طب کشورهای حوزه جنوب شرق آسیا از طرف مؤسسه صحتی جهان در دهلی جدید دایر شد - درین کنفرانس روی مسایل تعلیمات طب، دوام تدریس مضامین بیسک ساینس، پروگرامهای درسی بی، سی، جی،، دروس کلینکی، شرایط شمول محصلان در پوهنچی های طب، چگونگی درس پوهنچی های طب و مدت آن، طریق اخذ امتحان و موضوع ستاژ محصلان در ختم درس بحث شد. درین کنفرانس رؤسای ده پوهنچی طب کشورهای مربوطه بشمول رئیس پوهنچی طب کابل اشتراک کرده بودند.

* * *

کنفرانس مؤسسه صحتی جهان در جلسه روز ۲۹ حوت ۱۳۴۲ خویش در ژنیو بطرفداری از اخراج نماینده حکومت افریقای جنربی از عضویت آن مؤسسه رأی داد شاغلی دکتور صادق آمر لا براتوار مر کزی و زارت صحتیه برای اشتراک در سیمینار با کترلوژی که از طرف مؤسسه صحتی جهان در ماه حمل سال جاری درسکندریه دایر شد عازم جمهوریت عربی متحد گردید. درین سیمینار دوازده کشور آسیایی و افریقایی اشتراک ورزیده بود قرار بود پرا بلهها بصورت عملی و نظری از طرف

متخصصان فن و کار آزموده مورد بحث قرار گرفته و تبادل نظر به عمل آید . آمر
لابراتوار مرکزی روز ۳ ثور بکابل مراجعت کرد .

* * *

دو تن از نمایندگان افغانی پس از اشتراك در سیمینار بهبود اجتماعی منعقدۀ
دهلی جدید بوطن مراجعت کردند . درین سیمینار درباره وضع ادارۀ عامه ، ادارۀ
اجتماعی و مؤسسات بهبود اجتماعی افغانستان معلومات مفصل ارائه نمودند . این
سیمینار که در آن نمایندگان کشور های افغانستان تایلیند ، برما ، سیلون ، اندونیزیا ،
جمیکا و متخصصان برتانوی و امریکایی اشتراك داشتند از ۲۵ حوت ۴۲ تا ۲۲ حمل
۴۳ دوام کرد - و بچهار گروپ تقسیم شده بود .

* * *

هفدهمین مجمع عمومی مؤسسه صحی جهان روز سوم مارچ ۶۴ در ژنیوا انعقاد
یافت - رئیس هیأت افغانی درین اجتماع پوهاند رسول معین صحیه بود - هیأت
افغانی در تمام جلسات عمومی و کمیته های خصوصی اشتراك داشت وهم نماینده
افغانی ب صفت عضو در کمیته مطالعه اعتبار نامه ها که از تمام اعضای دوازده مملکت
انتخاب شده بودند شامل گردید - مجمع بودجه پیشبینی شده ۱۹۶۵ مؤسسه صحی
جهان را که حاوی (۴۰۸۸۳۷۰) دالر بود . تصویب کرد موضوعات
اسامبله دازای اهمیت خاصی بود - این موضوع عبارت از منابع آب صحی آشامیدنی
بود - درین مباحثات تهیه آب مشروب و صحی و طریق استفاده از آبهای زیرزمینی
بمنظور انکشاف صحی و اقتصادی شهر و دهات مورد مطالعه قرار داشت نماینده
افغانی راجع بطریق استفاده آب مشروب در شهرها ، پروژه های دهات و مساعی که
حکومت افغانستان درین زمینه بخرج داده . و میدهد به کمیته شرح داد - نماینده
افریقای جنوبی نسبت پیروی از سیاست تبعیض نژادی از مؤسسه صحی جهان
خارج گردید .

* * *

قرار بود متخصصان امور تعلیمی چند کشور روز اول ثور در مانیلا کنفرانسی
تشکیل دهند تا راجع به بهبود معارف و تعلیمات در کشور هلی آسیایی
مذاکراتی انجام دهند . درین کنفرانس که نهمین ثور بطول می کشد و از طرف یونسکو
تنظیم گردید ه شانزده نفر متخصص که یازده نفر آن از کشورهای آسیایی میباشد
شرکت داشته و نتایج آن بتصویب کنفرانس و زرای معارف کشورهای آسیایی که در
ماه نومبر ۱۹۶۵ در بنکاک انعقاد میابد خواهد رسید .

* * *

یک کنفرانس علمی بین المللی راجع به تأثیرات قوه جاذبه و نظریات درباره اجزای
عناصر روز ۱۹ حمل در انستیتوت مشترک تحقیقات ذروی در دوبنا آغاز گردید -
درین کنفرانس نمایندگان بلغاریا ، مجارستان ، ویتنام شمالی ، آلمان شرقی ، کوریای
شمالی ، لهستان رومانیای ، اتحاد شوروی و چکوسلواکیا اشتراك ورزیده بودند

پروفیسور چکوسلواکی معاون آمر انسٹیتوت طی افتتاح کنفرانس گفت که انکشاف سریع تخنیک تجربوی این امکان رافراهم کرده است تايك عده قضایای نظری بشمول تیوری مشابه ثابت شود .

سیمیناری که توسط یونسکو دربنکاک دایر شده بود تا پرا بلیمهای مربوط به تهیه مصارف معارف را مورد مطالعه قرار دهد روز (۲۶) حمل خاتمه یافت در این سیمینار که يك هفته دوام نمود نمایندگان کشورهای سیلون، هند، اندونیزیا، ایران، جاپان، نیپال، پاکستان، فلپین، کوریای جنوبی، لاؤس، اتحادیه مالیزی، فارموسا، تایلند و ویتنام جنوبی اشتراك ورزیده بودند .

پوهاند ضیایی معین تدریسی معارف جهت اشتراك در کنفرانس تعلیم و تربیه حوزه جنوب شرق آسیا که بتاريخ ۱۰ فور در مانیلا از طرف یونسکو دایر شده بود عازم فلپین گردید درین کنفرانس پنج روزه روی مسایل مربوط به تعلیم و تربیه در حوزه جنوب شرق آسیا وطرق پیدا نمودن وسایل برای پیشرفت و ارتقای معارف با اساس پلان طویل المدت تا سال (۱۹۸۰) بحث شده و کنفرانس سفارشنامه که ماهیت اختصاصی داشته ترتیب و بکنفرانسی که بسویه وزرای معارف در سال (۱۹۶۵) دایر میگردد ارائه خواهد شد .

معاون و مدیر عمومی زراعت ریاست عمومی انکشاف وادی هیرمند در سیمیناری که راجع به پلان گذاری و اداره که از طرف اداره همکاری بین المللی امریکا در پتسبرگ بتاريخ یازده فور دایر گردیده بود شمولیت ورزیدند .

جلسه کمیته مشورتی علمی کمیسیون انرژی اتوم بین المللی در تاشکند روز ۴ فور خاتمه یافت - درین جلسه ساینسدانان اتوم انگلستان، برازیل، هند، کانادا، اتحاد شوروی، امریکا و فرانسه کارلا براتوار های این کمیسیون را راجع با استفاده مسالمت آمیز انرژی اتوم مورد غور قرار دادند .

هیأت چارنفری وزارت معارف که غرض اشتراك در سیمینار منطقوی یونسکو منعقدہ تهران بآنصوب رفته بود بعد از ختم سیمینار روزشش فور بکابل مراجعت کرد. این سیمینار که بتاريخ ۲۲ حمل دایر و تا سوم فور دوام کرد، نمایندگان کشور های افغانستان، سیلون، هند، ایران، پاکستان، نیپال، و تایلند در آن اشتراك کرده بودند. درین سیمینار راجع به تهیه کتب و مواد خواندنی برای اطفال و جوانان و طبع و نشر آن و همچنان راجع بر ایور کشورهای عضو در زمینه مشکلات شان ازین نقطه نظر مذاکره شد و هریک از نمایندگان نظریات خویش را درین زمینه ارائه

کردند - این پنجمین سیمینار نبوغ خود بود که در دو سال یکبار در یکی از ممالک عضو از طرف یونسکو دایر میشود .

جلسه متخصصان که از طرف یونسکو بکمک کمیسیون ملی یونسکو دولت فلپین برای تدقیق وسایل ازدیاد و پیشرفت کیفیت تعلیم و تربیه در آسیا انتظام شده بود در عمارت موسسه صحیحی جهان در مانیلا انعقاد یافته و از ۲۱ تا ۲۸ اپریل (اول ۸ ثور ۴۳) جریان داشت ، درین جلسه متخصصان هشت کشور آسیایی افغانستان ، ایران ، پاکستان ، جاپان ، سیلون ، فلپین ، هند و چار کشور بزرگ اتحاد شوروی ایالات متحده امریکا ، برتانیه و فرانسه اشتراک کرده بودند . این جلسه توسط رئیس جمهور فلپین ساعت یازده قبل از ظهر روز اول ثور افتتاح شد . درین جلسه مباحثات عمومی در توضیح معنی تعلیم و تربیه صورت گرفت و باساس آن نصاب مذاکراتی آن در (۹) قسمت قبول گردید .

این موضوعات در یازده جلسه مورد مذاقه قرار گرفت و در نتیجه راپور مذاکرات و سفارش نامه آن در ۵۲ ماده و یک نسخه برای یونسکو و متن پیام از جانب دول آسیایی و مدیر عمومی یونسکو مورد قبول واقع شد . خطوط اساسی این سفارشنامه تحت شش عنوان خلاصه گردید .

قرار بود بیست و سه نفر از مامورین عالی رتبه صحیحی ۱۲ کشور آسیایی و افریقایی در سیمینار بین المللی که راجع بتربیه افراد فنی جهت انسجام امور صحیحی در کشور های روبانکشاف که در نظر بود بتاریخ ۳۰ ثور بنا بر دعوت مؤسسه جمهوری اتحادی آلمان برای کشورهای روبانکشاف در برلین دایر گردد اشتراک ورزند - کشور های اشتراک کننده این سیمینار عبارت بود از افغانستان ، هند ، ایران ، عراق ، اردن ، کویت ، لبنان ، لیبیا ، پاکستان ، سوریه ، ترکیه و جمهوری عربی متحد .

مدیر عمومی صحیحیه هرات و قندهار بحیث نمایندگان افغانستان جهت اشتراک در سیمینار بین المللی پلان آزادی امور تعلیم و تربیه طبیبی در ممالک روبانکشاف که از تاریخ ۲۰ می تا ۱۰ جون ۱۹۶۴ در جمهوری اتحادی آلمان دایر میگردد روز ۲۹ ثور عازم آن کشور شدند .

رئیس پوهنځی طب کابل و معاون ریاست مجادله ملاریا جهت اشتراک بحیث نمایندگان افغانی در کانگرس طب شرق نزدیک و شرق میانه که قرار بوده بتاریخ سوم جوزا در استانبول دایر گردد روز اول جوزا عازم ترکیه شدند . درین کانگرس که پنج روز دوام میکند نمایندگان افغانی درباره حفظ الصحه طفل و مادر و امحای ملاریا در افغانستان کنفرانسهای ایراد می نمایند کنفرانس مذکور از ۲۴ تا ۲۸ ماه می

۱۹۶۴ دایر می شود - درین کنفرانس مسایل عمومی طبی مورد بحث قرار گرفت و شاملین کنفرانس درباره امراض سوء تغذی اطفال، هملاریا شمش و قلب و غیره موضوعات طبی کنفرانسهای علمی و تخنیکی ایراد کردند .

کنفرانس پنجم روزه ایکه بین کشورهای سوسیالیسی درباره فزیک اتومی در مسکو انعقاد یافته بود روز ۴ جوزا خاتمه یافت - درین کنفرانس درباره تحقیقات علمی که در قسمت طریقه فوتو ملزن در ممالک مختلف بعمل آمده راپورهای تقدیم گردید .

سومین کنفرانس بین المللی راجع بقوه ذروی برای کشتی های باردار روز (۷) جوزا در حالیکه (۵۰۰) نفر از نمایندگان کشورهای بلژیک، فرانسه، انگلستان، ایتالیا، هالند، ناروی امریکا و جمهوریت اتحادی آلمان حضور داشتند شروع گردید پروفیسور (اتومان) دانشمند معروف امریکایی که جایزه نوبل را دریافت نموده و اولین دانشمندی است که موفق به انشقاق اتوم شده است طی نطق افتتاحیه خود تقاضا نمود که باید تنها از نیروی ذروی در امور مسالمت آمیز استفاده شود نمایندگان کشور های عضو این کنفرانس از اولین کشتی باربردار اروپایی که ماشین آن از نیروی ذروی قوه گرفته و بتاريخ ۲۳ جوزا در بندر سیل بآب انداخته شد، دیدن کردند .

پانزده همین کانگرس اتحادیه بین المللی پستی روز ۸ جوزای ۱۳۴۳ در وین افتتاح گردید - درین کانگرس پنجم نماینده (۱۲۵) کشور جهان اشتراک نموده بود و مدت شش هفته ۱۲۰۰ پست ها و مربوط به عصری شدن سیستم پستی را مورد غور و مذاقه قرار دادند .

مؤسسه بین المللی مطبوعاتی روز چارده جوزای ۴۳ توسط شاغلی عصمت اینونو صدراعظم ترکیه در استانبول افتتاح گردید - بناغلی اینونو هنگام افتتاح این مؤسسه ضمن تقدیر از نقش مطبوعات در مسایل مختلف جهان گفت که حکومت ترکیه بمطبوعات اهمیت زیادی قایل است . در جلسات این اجتماع متجاوز از یکصد نفر نمایندگان ۲۸ کشور مختلف جهان اشتراک داشتند .

رئیس کمیسیون نیروی ذروی افغانستان روز ۱۷ جوزا جهت اشتراک در آخرین اجلاسیه بورد گورنران مؤسسه بین المللی نیروی ذروی عازم وینا شد درین جلسه که قرار بود از تاریخ ۱۹ - ۲۹ جوزای ۴۳ دوام کنند روی موضوعات اداری

و بودجوی مؤسسه مذکور صحبت شد. نماینده افغانی در هشتمین اجلاسیه عمومی مؤسسه مذکور شامل بود.

جلسه کمیته اجرائیوی یونسکو روز ۱۶ جوزا در پاریس خاتمه یافت درین جلسه نمایندگان سی کشور عضو یونسکو يك تعداد مسایل مهم درباره فعالیت های این مؤسسه بین المللی مطرح بحث قرار گرفت - شورای اجرائیوی یونسکو پروگرام مؤسسه مذکور را برای سال ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ مورد بحث قرارداد - شورای مذکور فیصله کرد تا امکانات نشر يك سالنامه بین المللی راتحت عنوان پیشرفت علم و بشریت زیر نظارت یونسکو مورد مطالعه قرار بدهد - تصمیم دگر این شورا عبارت از برابره انداختن يك مبارزه جهانی علیه بیسوادی است در حال حاضر بیش از ۷۰۰ میلیون جوانان بیسواد در سراسر جهان وجود دارد. در اکثر از کشورهای افریقای، آسیایی و امریکای لاتین هفتاد الی نود فیصد مردم بیسواد میباشد - اگر اوضاع و شرایط تغییر نیابد در ظرف شش الی هفت سال آینده تعداد بیسوادان سالانه ۲۰ الی ۲۵ میلیون افزایش خواهد یافت همچنان این جلسه ترتیبات سزد همین کنفرانس عمومی یونسکو را که در خزان آینده منعقد خواهد شد مورد مباحثه قرارداد.

کفیل مدیریت عمومی تخنیکی ریاست تدریسات مسلکی بعد از اشتراك در سیمینار روز مکاتب مسلکی آلمان بکابل مراجعت کرد - درین سیمینار علاوه از نمایندگان افغانی، نمایندگان ایران، عراق، اردن، کوریای جنوبی و ارجننتاین نیز اشتراك کرده بودند. درین سیمینار که بخطابه وزیر کمکها و رئیس کمیته معلمین مسلکی آلمان در شهر هانوی افتتاح گردید يك سلسله مطالب درباره امداد و مؤثر بودن این امدادها بین نمایندگان مشمول این سیمینار مورد قرار گرفت.

بناغلی عبدالوهاب طرزی رئیس مؤسسه گرزندوی جهت اشتراك در اجتماع کمیته اجرائیه اتحادیه بین المللی دواير رسمی تووریزم که بتاريخ ۲۴ جوزا در استانبول دایر گردید روز ۲۲ جوزا عازم ترکیه شد - بناغلی طرزی روز ۳ سرطان پس از اشتراك در اجتماع مذکور بکابل مراجعت کرد. درین اجتماع درباره مسایل مربوط اداری کمیته مانند بودجه تشکیلات تقسیم کمیسیونهای تخنیکی و تجدید نظر در بعضی موارد بحث شده و تصمیماتی اتخاذ شد. همچنان در جریان جلسات این اجتماع راجع بتوصیه های کنفرانس که در ماه سپتامبر سال گذشته در روم مطالعاتی بعمل آمده و بحکومات عضویشنهاد شد تادر تطبیق این توصیه ها که در انکشاف تووریزم خیلی مهم است اقدامات نمایند.

رئیس مؤسسه تعلیم و تربیه افغانستان غرض اشتراك در کنفرانس ملل متحد که بتاريخ ۶ سنبله در روم انعقاد میابد عازم آنصوب گردید - وی پس از اشتراك درین کنفرانس روز ۱۸ سنبله ۱۳۴۲ دوباره بکابل مراجعت کرد - وی که در

رأی گیری رئیس کنفرانس انتخاب شده بود اظهار داشت که موضوع این کنفرانس مبارزه با فقر از طریق مکاتب و مؤسسات تربیوی بود - بعضی پلانهای درین زمینه مطرح گردید این اجتماع بتاريخ ۲۹ اگست آغاز شده روز ۴ دسامبر پایان یافت و در آن ۱۵ کشور آسیایی و افریقایی اشتراك ورزیده بودند .

کانگرس بین المللی سیاحین بعد از چند روز مباحثه به پیشنهاد نمایندگان کشور های عربی و افریقایی درباره نمایندگان کشورهای پرتگال و افریقای جنوبی موافقه کرد نمایندگان کشورهای عربی و افریقایی تقاضا کرده بودند که نماینده کشور پرتگال نسبت تعقیب حکومت آن کشور از رویه نامناسبی که در برابر مردمان متصرفات افریقایی آن در پیش گرفته و نماینده کشور افریقای جنوبی نسبت تعقیب از سیاست تبعیض نژادی ازین کانگرس اخراج شوند .

* * *

کانگرس همکاری مشترک کشورهای آسیایی و افریقایی روز ۲۱ سنبله ۴۲ پس از چار روز مباحثه پایان یافت - فیصله ای که از طرف این اجتماع صادر گردیده از معاهده منع محدود آزمایش های ذروی پشتیبانی شده است . معاهده مذکور در سال ۱۳۴۳ از طرف اکثریت کشور های جهان در مسکو امضا گردیده بود .

* * *

مدیر عمومی موزیم ها و حفظ آثار عتیقه افغانستان پس از اشتراك در کانگرس بین المللی آبدات تاریخی روز ۲۳ جوزا ۴۳ از ایتالیا بکابل مراجعت کرد . دومین کانگرس بین المللی تخنیک دانان آبدات تاریخی از طرف مدیریت عمومی آثار عتیقه و هنر های زیبای وزارت معارف ایتالیا تحت سر پرستی یونسکو در وینز انعقاد یافت . این کانگرس بتاريخ چار جوزا در قصر دوژ از طرف وزیر معارف دولت ایتالیا افتتاح شد و متعاقباً جلسات در جواهر چینی در جزیره تن جورج مجوری شروع شد . موضوعات کانگرس عبارت بود از مطالعه مسایل ترمیم آبدات تاریخی در حیات جدید و بحث در باره اصول و روشهای علمی که درباره حفاظت بنا های تاریخی و صورت تطبیقات آن با اساس آجدای کانگرس بحث در مواد کیمیاوی و فزیک برای بناها و ساختمانهای عتیقه و صورت استعمال آن .

بحث در باره اصولنامه آبدات تاریخی و مسایل اداری سرویس آثار عتیقه آجدای دیگر این کانگرس بود . نمایندگان شخصت مملکت جهان درین کانگرس اجتماع نموده و تعداد شان به هفت صد نفر میرسید . بعضی از ممالک از قبیل فرانسه ، که دلچسپی زیاد درین کانگرس نشان داده بود نود نفر نماینده اعزام نموده بود . در پروگرام کانگرس اهمیت زیاد در بحث و مذاکره داده می شد تا نمایندگان از تجارب یکدیگر مستفید شوند . از هدفهای مهم این کانگرس یکی هم طرح نقشه برای ترمیم و حفاظت آبدات تاریخی بود که کمیته موظف بتدوین تسوید آن موفق و در مجمع عمومی کانگرس مورد قبول واقع شد .

بمناسبت کانگرس آبدات تاریخی یکنمایشگاه بین المللی بسیار جالب آبدات تاریخی برگزار شده بود . درین نمایشگاه ترمیم آبدات غزنی و یک پروژه بامیان که بهمکاری مؤسسه ازسیو ترمیم و طرح شده بود نیز نمایش داده شد .

بیست و هفتمین کنفرانس بین‌المللی راجع به تعلیم عامه که دوهفته ادامه میابد جلسات خود را در ژنیو در اواسط ماه سرطان ۴۳ آغاز نمود. درین کنفرانس دوصد و پنجاه معلم و مامور معارف بیش از شصت کشور اشتراك میکنند. این کنفرانس که هر سال به سرپرستی مشترک مؤسسه تعلیمی بین‌المللی و مؤسسه عرفانی علمی و کلتوری مؤسسه ملل متحد دایر می گردد، راجع به نقش تعلیم در انکشاف تعلیمات بشری بحث خواهد کرد. مباحثات کنفرانس مخصوصاً درباره تعلیم لسان خارجی تعلیم اکابر و موضوع با سوادی بود.

جلسات این کنفرانس بصورت رسمی بتاريخ شش جوزای ۱۹۶۴ در ژنیو آغاز یافت ولی نظر به موضوع اشتراك مملکت پرتگال درین کنفرانس چندین بار جلسات آن به تعویق افتاد و بالاخره بتاريخ ۱۳ جولای ممالک سهم گیرنده به اکثریت آراء فیصله نمودند که باید پرتگال نسبت پیروی از یک سیاست استعماری از کنفرانس اخراج گردد. ممالک اروپایی و امریکایی باین موضوع مخالفت نموده و از ادامه کنفرانس استنکاف ور زیدند بنابراین علل کنفرانس در حالی که دارالانشای مؤسسه بین‌المللی تعلیم و تربیه یونسکو از دادن کمک و تمهیلات برای جریان کنفرانس ابا ورزیده بودند دو روز دیگر ادامه یافت. و یک ابلاغیه مشترک ترتیب گردید که در آن اکثریت مضمولین کنفرانس نظریات شانرا راجع بسهم پرتگال در کنفرانس تصریح نموده و از عکس العمل دارالانشاء بین‌المللی تعلیم و تربیه یونسکو انتقاد بعمل آمد.

* * *

کنفرانس بین‌المللی مربوط به برقراری سیستم مخابرات فضایی جهانی که در اوایل سرطان ۱۳۴۳ در لندن جریان یافت به پشرفتهای در جریان مذاکرات نایل آمد. درین کنفرانس نمایندگان امریکا، کانادا، آسترلیا، جاپان، و هفده کشور اروپایی شرکت داشته و راجع بتأسیس یک شبکه جهانی مخابراتی توسط اعمار مصنوعی امریکایی مذاکراتی صورت گرفت.

* * *

کفیل ریاست تیلفون و تلگراف وزارت مخابرات که جهت اشتراك در پانزدهمین کانگرس پوسته جهانی منعقد و یانا به اتریش رفته بود روز ۳۱ سرطان وارد کابل شد. کانگرس پوسته جهانی که باساس کنوانسیون بعد از پنج سال یک مرتبه دایر می شود امسال بنا بدعوت دولت اتریش بتاريخ ۲۹ می ۱۹۶۴ در ویانا انعقاد یافت. درین کانگرس نمایندگان یک صد و بیست و سه دولت بشمول افغانستان که تعداد شان به پنجصد نفر میرسید شرکت نموده بودند. کانگرس پوسته جهانی تحت نه کمیسیون مختلف روی زائد از (۱۰۰۰) پیشنهاد ممالک به کنوانسیون اتحادیه و نظامنامه پستی جهانی نظر اندازی نموده مسایل مهم را تحت غور و مذاقه قرار داد. همچنان محصول مراسلات فضایی شمولیت ممالک جدید عضو اتحادیه، انتخاب اعضای شورای اجرائیه فیصله و تصویب اسناد مختلف در راه

پیشبرد امور اتحادیه ونشر دکمانهان مربوط وتوزیع آن به ممالک عضو اتحادیه هکذا بودجه و فینانس اتحادیه موضوعات مهمی بود که بر علاوه مسایل تخنیکي بادلچسپی طرف مذاکره عمومی قرارگرفت وباتوافق آراء بتصویب رسید .
درین کانگرس بالخاصه در رشته امداد تخنیکي فیصله بعمل آمد که به ممالک روبانکشاف باروی کارآمدن مراکز منطقوی افتتاح کورسهای عالی و سیمینارها از طرف پسته جهانی برای مامورین پستی این ممالک بیش ازبیش همکاری صورت بگیرد .

* * *

اجتماعات اقتصادی :

- ۱- هیأتیکه بریاست دکتور نورعلی رئیس اتاقهای تجارت غرض اشتراک در کنفرانس منعقدہ بنکاک عازم تایلیند گردیده بود روز شش میزان ۴۳ بکابل مراجعت کرد . این کنفرانس روز شانزده سپتامبر ۱۹۶۳ شروع شده و هشت روز دوام کرد . موضوعات آتی درین کنفرانس مورد مباحثه و مذاکره قرار گرفت :
 - ۱- ارتباط پلاننگ باتجارت خارجی و انکشاف اقتصادی .
 - ۲- سنجش تخمینی صادرات و واردات بکشورهای ایکافی تا سال ۱۹۸۰ .
 - ۳- توسعه صادرات و تنظیم واردات .
- هدف این کنفرانس غور و بحث در باره همکاریهای تجارتي بین کشور های حوزه ایکافی و اتخاذ آمادگی برای کنفرانس آینده تجارت جهانی و چگونگی تجارت اعضای ایکافی بود .

* * *

هفت تن از برجسته ترین طراحان پلان اقتصادی چندی قبل جلسه سه روزه شانرا در مرکز اداره ایکافی در سالاسانتیتام واقع بنکاک بیابان رسانیدند . این نخستین جلسه هیات مدیره مؤسسه پلاننگ وانکشاف اقتصادی ملل متحد برای آسیا در ماه مارچ گذشته در یکی از جلسات کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای آسیا و شرق دور ایکافی ، در مانیلا تأسیس شده بود . این هیات مرکب است از شاعلی نیون سکرتر اجراییه ایکافی بحیث رئیس غیر رسمی مملکت میزبان یعنی تایلیند که درین هیات دارای کرسی دایمی است و هفت عضو که قابلیت فنی آنها بااثبات رسیده در جلسه گذشته سالانه ایکافی انتخاب شده بودند و تا اخیر سال ۱۹۶۴ ماموریت خواهند داشت بنابراین اعضای این شورا از طرف کنفرانس پلان سازان اقتصادی آسیا برای مدت سه سال انتخاب میشوند این مؤسسه مستقل و تحت حمایت ایکافی در بنکاک مستقر بوده و اجراآت خود را از جنوری سال ۱۹۶۴ آغاز کرده است .

چارمین سلسله جلسات دسته های متخصصان در باره شاهراههای بین‌المللی آسیایی برای منطقه سوم، از طرف برید جنرال محمد عظیم کفیل وزارت فوایدعامه بتاريخ ۱۷ میزان ۴۲ در کابل افتتاح گردید. کفیل وزارت فواید عامه در موقع استقبال و خیر مقدم به نمایندگان کشورهای ایران پاکستان و افغانستان توضیح داشت که از زمانهای باستان افغانستان، راه عمده تجارتي را به چین و سایر ممالک شرقی تشکیل میداد و مارکوپولو از طریق همین کشور در راه مسافرتش بقاره آسیا عبور کرده بود در حقیقت از نگاه همین ارتباط تاریخی بود که حتی همین اکنون قسمتی از راه بین کابل و تورخم بنام (راه ابریشم) یاد میشود.

در سال ۱۹۶۲ دسته متخصصان دو جلسه مشترک تشکیل داده بعد ازان باردگر باساس موضوع منظفوی به تشکیل جلسه پر داختنند. تا اکنون سه سروی مقدماتی در باره راههای عمده شاهراه آسیایی بعمل آمده است در ماه جنوری ۱۹۶۲ سروی اولی راه عمدهای، رازکلیکنه تا بنکاک دربرگرفت، سروی دوم در ماه ۱۹۶۳ را عمدهای، او، ای، آرا از گوینه الی تورخم از طریق زاهدان، تهران مشهد، هرات، فراه کندهار، و کابل احتوا کرد. و سروی سوم در مورد راههای عمده فوق‌الذکر در آگست ۱۹۶۳ بحث بعمل آمد. در ماه جون ۱۹۶۳ مطالبه باساس موقعیت منظفوی جهت حصول کمکهای مالی بمنظور اجرای سرویهای مقدماتی در افغانستان، ایران و پاکستان بصندوق مخصوص ملل متحد تقدیم شده بود. درین جلسه موضوعات مربوط باتخاذ ترتیبات اداری جهت فراهم آوری تسهیلات در رفت و آمد های زمینی، مسأله خصوصی موافقه عمومی در مورد متحد ساختن علایم و اشارات سرکها، علامه گذاری، پخته کاری و علایم کار در سرکها مورد مطالعه قرار گرفت. این جلسات مدت سه روز دوام کرد و راپور آن یکجا با راپور منطقه اول و دوم به کمیته فرعی شاهراهها و نقلیات که از (۸ الی ۱۰) نومبر ۱۹۶۴ در دهلی منعقد میگردد تقدیم خواهد شد. اشتراک کنندگان این جلسات عبارت بودند از انجنیر منصور کامگار از وزارت سرکهای ایران، شاغلی هاشمی انجنیر مشاور وزارت نقلیات پاکستان و شاغلی یوتهدازک از ایکافی بنکاک. رئیس هیئات افغانی شاغلی رفیق مدیر شعبه اقتصادی وزارت امور خارجه بود. شاغلی صدقی آمر اداره اطلاعات ملل متحد و شاغلی سیردال معاون هیئات امداد تخنیکي ملل متحد در کابل بحیث مشاهد درین جلسات اشتراک ورزیدند.

* * *

نمایندگان حکومتات مربوط تضمین وجوه پروگرام توسعهی و صندوق مخصوص و جیبی در پایان کنفرانس اعلام کردند که در حدود (۵ ر ۱۳۱) میلیون دالر برای پیشبرد پروگرام توسعهی امداد تخنیکي و صندوق ملل متحد در سال ۱۹۶۴ باساس کمک مالی حکومتات مربوط تهیه میشود. ازین جمله (۴۰) فیصد آنرا حکومت ایالات متحده امریکا خواهند پرداخت.

پانزدهمین دوره جلسات پلان کولمبو بسویه وزرا روز ۱۹ عقرب ۴۲ در بنکاک آغاز یافت جلسات مؤسسه مواد خوراکه وزارت جهانی روز ۲۴ عقرب ۴۲ در روم شروع شد .

* * *

شورای وزرای کشور های عضو کمیسیون اقتصادی آسیا و شرق دور در مانیلا مرکز فلپین روز ۱۳ قوس ۴۲ تصمیم گرفت که کشور های محاط بخشکه ایکافی منشوری در باره اموال ترانزیتی خویش طرح نمایند و هم علاوه شده که این منشور تا اوایل سال آینده عیسوی تدوین گردیده در جلسات ایکافی مطرح شود . این جلسات از سه تا شش دسمبر دوام کرد . رئیس هیئات افغانی در این جلسات شاغلی عمر کفیل وزارت تجارت بود . درین جلسات در باره همکاریهای اقتصادی ترتیب یک پروگرام برای کنفرانس تجارت جهانی، تأمین وحدت نظریات و در یافت نظریات مشترک در حصه مواد خام و قیمت آن بحث شد .

* * *

نهمین دوره جلسات شورای اقتصادی جامعه عرب روز ۱۶ قوس ۴۲ در قاهره آغاز یافت قرار بود درین کنفرانس روی پیشنهادات مربوط ببازار مشترک جهان عرب مباحثاتی بعمل آید .

* * *

کنفرانس از احصائیه نفوس ممالک آسیایی روز هفده قوس ۴۲ از طرف ایکافی آغاز یافته تا ۲۸ قوس دوام کرد . درین کنفرانس نماینده افغانی نیز اشتراک داشت و روی موضوع همکاریهای لازمه بین کشور های آسیایی و بهبود وضع زندگی این منطقه مذاکراتی صورت گرفت و بر موضوع نفوس کشور های مربوط وانکشاف اقتصادی واجتماعی آنان غور بعمل آمد .

* * *

هیئات اجرائیه صندوق وجهی موسسه ملل متحد موسوم به یونیسف روز بیست و دوم جدی ۴۲ جلسات دوهفته پی خویش را در تایلیندا افتتاح کرد تادر باره احتیاجات اطفال آسیایی مباحثاتی انجام داده و در خواستهای امدادی هفده کشور را مورد غور قرار بدهد . شاغلی عبدالحکیم طیبی نماینده افغانستان بحیث رئیس هیئات درین جلسات اشتراک ورزید . این اولین جلسه هیئات اجرائیه یونیسف در آسیا می باشد . قاعده هیئات اجرائیه یونیسف در مرکز ملل متحد در نیویارک تشکیل جلسه میدهد . این جلسه را علیا حضرت سیریکیت ملکه تایلیندا افتتاح کرد نمایندگان سی کشور درین جلسات اشتراک ورزیده بودند .

* * *

جلسات دوروزه وزرای مالیه شش کشور بازار مشترک اروپا روز بیست دلو ۴۲ بریاست شاغلی اسیلیو کولومبو وزیر مالیه ایتالیا در روم افتتاح گردید . درین جلسات بین نمایندگان کشور های عضو بازار مشترک روی سیاست مالیات

محصولات و امور تجارتي مذاكراتي انجام شد ، درين جلسات ضمن ساير مسايل مورد علاقه بيشتر از همه در باره هم آهنگ ساختن محصولات و ماليات بين كشور هاي شامل بازار مشترك مباحثاتي صورت گرفت .

وزراي اقتصادي سه كشور كينيا ، اوگندا، وتانگانيكا ، مذاكرات چارروژه خود را با كميسيون مشترك بازار مشترك اروپا درباره شمول اين سه كشور در بازار مشترك اروپا در بروسل پايان رسانيدند .
كميسيون مشترك راپور اين مذاكرات شان را به شوراي وزراي بازار مشترك اطلاع داد .

اعليحضرت شاهنشاه ايران روز يازده حوت ۴۲ بيستمين جلسه ايکافي ملل متحد را در تهران افتتاح کرد .

درين جلسات روي موضوعات اقتصادي ، و صنعتي كشور هاي حوزه ايکافي بحث شد . و مدت پانزده روز جلسات آن طول کشيد . رئيس اين جلسات وزير اقتصاد ايران بود و شاغلي طيبي رئيس هيئات افغاني بحيث معاون آن انتخاب گرديد .

زعمای ۱۴ کشور شامل اتحاديه افرو ملغاسي روز ۱۸ حوت ۴۲ اولين جلسه خود را در داکار مرکز سنيگال تشکيل نمودند . نمايندگان چارده کشور عضواتحاديه افرو ملغاسي تصميم گرفتند اتحاديه خود را بيک بلاک اقتصادي مبدل سازند . براين اتحاديه اقتصادي اسم اتحاديه همکاري اقتصادي افرو ملغاسي گذاشته شد .

هيئات افغانستان روز ۲۹ حوت ۴۲ غرض اشتراك در کنفرانس ملل متحد براي تجارت و انكشاف عازم ژنيو گرديد . رئيس هيئات افغاني درين کنفرانس شاغلي محمد سرور عمر کفيل وزارت تجارت بود . اين کنفرانس روز ۳ حمل ۴۳ با اشتراك نمايندگان ۱۲۲ کشور جهان در ژنيو افتتاح گرديد . تمام کشور ها بدون جمهوريت مردم چين درين کنفرانس دعوت شده بودند . پيش از انعقاد اين کنفرانس بيست و پنج وزير تجارت ، بيست وزير اقتصاد و پنج وزير خارجه قرار بود درين کنفرانس سهم گيرند . وزرا درين تخمين يك هزار و هفت صد نماينده کشورهای عضو اين کنفرانس سهم گرفتند . شاغلي تانت سرمنشي ملل متحد اين کنفرانس را افتتاح نمود و آنرا يك واقعه بزرگ تاريخي خواند . نمايندگان آسيايي و افريقايي درين کنفرانس تصميم گرفتند جهت اخراج نماينده حکومت افريقاي جنوبي از اين کنفرانس فشار وارد کنند . شاغلي قسيوني يکتن از مامورين عاليرتبه جمهوريت عربي متحد بحيث رئيس اين کنفرانس انتخاب گرديد . وي وزير ماليه و پلان و مشاور درجه اول شاغلي جمال عبدالناصر رئيس جمهور عربي متحد ميباشد . و ۴۸ سال عمر دارد . بعد از آنکه جلسات اين

کنفرانس بزرگ جهانی آغاز یافت شاغلی طبیعی مستشمار و وزیر مختار نمایندگی دایمی افغانی در ملل متحد بحیث رئیس کمیته مربوط بکشورهای محاط بخشمکه انتخاب گردید . شاغلی عمر رئیس هیأت افغانی در جریان جلسات این کنفرانس روز ۲۹ حمل از ژنیو بکابل مراجعت کرد و برای اشغال عهده ریاست هیئات افغانی شاغلی دکتور نورعلی کفیل معین و زارت تجارت عازم ژنیو شد . مسایل مورد بحث درین کنفرانس تماماً باموضوعات انکشاف تجارت وانکشاف اقتصادی ممالک روبانکشاف و مسایل پولی و مالی مربوط بان و بالاخره بوجود آمدن یک مؤسسه جدید در چوکات تشکیلات ملل متحد بمنظور پیشبرد و نظارت فیصله های این کنفرانس و کنفرانسهای آینده ارتباط میگرفت . نتایج این همه مباحثات طولانی بنفع کشور های روبانکشاف بدو قسمت عمده تقسیم شده میتواند : یکی در موضوعات مربوط بکنفرانس و دگر اتفاق و همبستگی ممالک روبانکشاف اشتراک مساعی و روح همکاری و یگانگی که بالخاصه در جریان این کنفرانس در بین کشور های روبانکشاف که بنام ممالک هفتادوپنج معروف گردیده اند بیان آمد . از نتایج بس مهم و علاقمندی افغانستان تصویب فیصله نامه مربوط بشناختن حق ترانزیت و فراهم آوری تسهیلات ترانزیتی برای ممالک محاط بخشمکه میباشد و مساعی هیئات افغانی در کمیته مربوط این موضوع مخصوصاً قابل تذکر است . بر علاوه یک عده پرنسپ های عمومی در مورد فراهم آوری تسهیلات لازمه برای اموال ترانزیتی ممالک محاط بخشمکه نیز توسط کمیته مربوط بتصویب رسید . در اثر مباحثات این کنفرانس نمایندگان کشور های عضو بالاخره باین نتیجه رسیدند تا یک شورای متشکل از ۵۶ عضو تعیین گردد و نمایندگان آن بامسب تقسیمات عادلانه منظوری انتخاب گردیده بر موضوعاتی که ازین کنفرانس نشأت میکنند بررسی نماید و برای تشکیل کنفرانسهای آینده که لااقل هر سه سال منعقد خواهد شد آمادگی بگیرد .

* * *

یک دسته از متخصصین امور اقتصادی کشور های غربی روز پانزده حمل ۴۳ در پاریس کنفرانس تشکیل دادند قرار بود درین کنفرانس روی مسایل مربوط بدهان کمک بکشور های روبانکشاف مذاکراتی صورت گیرد .

* * *

کنفرانس متخصصین امور سرکسازی سیزده کشور افریقایی روز شش جوزا ۴۳ رسماً در الجزایر افتتاح گردید . درین کنفرانس که از طرف کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای افریقا تنظیم گردیده . راجع به احداث یک شاهراه در امتداد صحرائ اعظم افریقا مباحثاتی صورت گرفت .

* * *

دوازدهمین کانگرس بین المللی سرکها روز دوم ثور ۴۳ بشمول یک هزار و دوهصد تن نمایندگان ممالک مختلف جهان در حضور رئیس جمهور ایتالیا توسط شاغلی پیراکی وزیر فواید عامه ایتالیا افتتاح گردید . درین کانگرس بصورت عمومی موضوع ساختمان و مراقبت سرکها ، مطالعه انواع قیر ریزی و دیزاین

و طرز العمل سرکهای کانکریتی و مسایل اقتصادی سرکها مورد بحث قرار گرفت در باره هر يك ازین موضوعات نظر برابور همالکی که درین رشته دارای تجارب طولانی بودند بین شاملین کانگرس تبادل افکار صورت گرفته و طرق جدیدی در زمینه تعیین و تثبیت گردید . در ختم کانگرس نمایندگان کشور های عضو از قسمت بزرگ شاهراه آفتاب که از شهر میلان شمال ایتالیا شروع شده و جنوب آن ختم گردیده است و همچنان از تونل مونت بلان که (۱۱۶۰۰) متر طول دارد و فرانسه را با ایتالیا وصل میکند و یکی از شاهکارهای انجینیری امروزی میباشد ، دیدن نمودند . این کانگرس در سال (۱۹۰۹) تأسیس شده و مقصد اصلی آن عبارت از بهتر ساختن طریقه های ساختمان سرکها و استفاده از آن میباشد .

* * *

شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد بتاريخ ۲۲ الی ۲۴ سرطان راجع باشتراك صندوق وجهی خاص مؤسسه ملل متحد و توسعه پروگرامهای امداد تخنیکي آن در ژنیو مذاکره نمود . شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد درین جلسات خود راجع برابور کمیته امداد تخنیکي غور می کند . رابور های کمیته میرساند که اکثریت قابل ملاحظه اعضای کمیته جهأ از يك پیشنهاد راجع باشتراك این دو مؤسسه طرفداری و حمایت کرده اند . این پیشنهاد اشتراك صندوق

وجهی و فعالیت های امداد تخنیکي را بسویه بین الحکومات و بین الادرات تقاضا میکند پروگرام امداد تخنیکي به کشور های روبانکشاف توسط ارسال متخصصین تخنیکي معلومات تخنیکي میدهد . صندوق وجهی بسروی قبل از سرمایه گذاری جهت کمک بکشور های روبانکشاف پرداخته و منافع و استعداد های آنها را تعیین مینماید . تصمیم نهایی راجع باشتراك این دو پروگرام در مجمع عمومی ملل متحد گرفته خواهد شد .

* * *

وزرای مالیه و اقتصاد ایران ، ترکیه ، و پاکستان ، روز ۲۷ سرطان ۴۳ برای تهیه مقامات کنفرانس سران سه کشور در دفعه در انقره تشکیل جلسه داده و روز ۲۸ سرطان دوام داشت .

* * *

اعلیحضرت شهبشاه ایران باشاغلی جمال گوسلی رئیس جمهور ترکیه و فیلد مارشال محمد ایوب خان رئیس جمهور پاکستان روز ۲۹ سرطان در استامبول کنفرانسی تشکیل دادند . سران سه کشور مذکور روی تمام مسایل اقتصادی اجتماعی ، کلتوری ، صنعتی و همکاری نزدیک تر سه کشور مذاکراتی انجام دادند ، پس از ختم مذاکرات دو روزه سران ایران ، ترکیه ، و پاکستان ، روز ۳۱ سرطان اعلامیه مشترگی نشر گردید که در آن گفته شده سران سه کشور

باتشکیل يك شورای وزراء بتعین يك کمیته منظوقی طرح پلنہا برای ایجاد هم آهنگی در امور مختلف بموافقہ رسیدہ اند . سران سه کشور درباره بهبود وضع تجارتی ، اصلاح خطوط حمل و نقل هوایی مشترک ، همکاری در امور کشتی رانی و توسعہ همکاریہای فرهنگی و تخنیکي بموافقہ رسیدہ اند .

* * *

مدیر عمومی کار و کارگر وزارت معادن و صنایع کہ بحیث نماینده افغانستان در کنفرانس مؤسسہ بین المللی کار در ژنیو دایر گردیدہ طی بیانات خود برنقاط نظر حکومت افغانستان روشنی انداختہ گفت . حکومت افغانستان عقیدہ راسخ دارد کہ بزرگترین نیروی يك کشور مردم همان کشور بودہ و بنابراین بہ سیاست پیشرفت اجتماعی و اقتصادی متوسل شدہ کہ هدف آن انکشاف ہمین نیرو تاحد اخیر ممکنہ آن میباشد ، وی گفت حکومت افغانستان در صدد است تا پیشرفت این کشور را بطریق راه مشورہ های جامع بامردم و در داخل شرایط تاریخی و اجتماعی کشور رهنمائی نماید . نماینده افغانی گفت کہ افغانستان اهمیت انسان را بحیث يك واحد مشخص تأیید کردہ و قوانین و عنعنات افغانی نیز این روحیہ را منعکس ساختمہ است .

کنفرانس مؤسسہ بین المللی کار و کارگر در جلسہ روز ۱۷ سرطان خویش در ژنیو اعلامیہ را باتفاق آراء بتصویب رسانیدہ کہ دران از سیاست تبعیض نژادی حکومت افریقای جنوبی تقاضا شدہ تا ہرچہ زودتر باین سیاست جنایت کارانہ خود کہ مخالف روح بشریت میباشد خاتمہ دہد .

کنفرانس عمومی سالانہ مؤسسہ کار و کارگر بین المللی کہ دران نمایندگان کارگران ، استخدام کنندگان و حکومت بیش از صد کشور جہان اشتراک نمودہ بودند صبح روز ۱۸ سرطان در ژنیو خاتمہ یافت این کنفرانس عمومی سالیانہ کہ عالیترین مؤسسہ بین المللی کار و کارگر میباشد راپور مدیر عمومی مؤسسہ بین المللی کار و کارگر ، بودجہ مؤسسہ و همچنان مسایل وضع و موقف زنان کارگر و نو جوانان را مورد بحث و مطالعہ قرار دارد . این کنفرانس در منشور مؤسسہ مذکور نیز تعدیلاتی وارد آورد .

* * *

وزرای مالیه شش کشور عضو بازار مشترک اروپای غربی در امستردام واقع ہالیند کنفرانسی در اخیر سرطان ۴۳ تشکیل دادند . درین کنفرانس راجع بتمام مسایل مورد علاقہ بشمول همکاری نزدیکتر کشور های ششگانه عضو بازار مشترک اروپای غربی با سایر کشور ها مخصوصاً دول افریقایي مباحثہ میشود .
اجتماعات ہوانوردی :

ہیات ریاست هوایی ملکی پس از اشتراک در کنفرانس بین المللی ہوائی در توکیو روز ۲۶ سنبلہ ۴۲ بکابل مراجعت کرد . کنفرانس

بین‌المللی حقوق هوایی که برای چار هفته باشتراک ۱۳۶ نفر نمایندگان ۶۱ کشور مختلف جهان در توکیو منعقد گردیده بود باتفاق آراء موافقتنا مه ایرا در بارهٔ جرایم و اختلا فاتیکه در داخل طیاره صورت میگيرد تصویب کرد . فیصله نامهٔ این کنفرانس از طرف نمایندگان افغانی که درین کنفرانس اشتراک داشتند امضاء شد .

* * *

کانگرس بین‌المللی هوانوردی روز سه میزان ۴۲ باشتراک نه صدونه نفر از نمایندگان سی و سه کشور مختلف جهان در پاریس افتتاح گردید . نمایندهٔ فرانسه درین اجتماع ضمن بیانیهٔ از مساعدت مشترک اتحاد شوروی و امریکا بمنظور انعقاد این کنفرانس اظهار خوشی نمود .

* * *

اجتماع حمل و نقل هوایی بین‌المللی جلسات سالیانهٔ خود را روز ۱۸ میزان ۴۲ در روم آغاز نمود . درین جلسات بیشتر از همه روی موضوع کمی کرایه و تثبیت آن مباحثاتی بعمل آمد .

* * *

در جلسهٔ چار هفتگی پاریس که در آن يك ضدو هفتاد هواشناس و متخصصین از پنجاه کشور و شش مؤسسه بین‌المللی گرد آمده بودند منظور آن که از تفصیلات او ضاع جوی که پیلوت طیاره باید تهیه بدارد کاسته شود . ریاست این جلسات را شاغلی ویو مدیر موسسه ملی هیتیور لوجی فرانس بعهده داشت و روی موضوعات مشترک بین‌المللی هواشناسان و هوا نوردان بحث شد . جلسهٔ مذکور که بامساعی مشترک موسسات هوانوردی ملکی بین المللی و موسسه هوا شناسی بین‌المللی و موسسات اختصاصی ملل متحد صورت گرفت روز ۲۰ جنوری ۱۹۶۴ آغاز یافت . کشور فرانسه میزبان این کنفرانس بود . درین جلسه تصویب شد که نقشه ها و سائر اسناد هواشناسی اصلاح گردد . همچنان در اطلاعی که به پیلوت قبل از پرواز و بمامورین زمینی هوانوردی در مراحل مختلف پرواز داده میشود اصلاحاتی بعمل آید . متخصصان به سیستم تهیه اطلاعات هوایی در میدان هوایی ، هنگام پرواز و موقع فرود آمدن مخصوصاً در بارهٔ (باد) و ارتفاع ابرهای پست مذاکره نمودند . موسسه هوانوردی ملکی بین‌المللی بتاريخ ۱۴ اپریل ۱۸۴۷ بوجود آمد و هدف آن مطالعهٔ مسایل هوانوردی ملکی بین‌المللی و تعیین معیار های بین‌المللی است . افغانستان نیز بعضویت این موسسه اختصاصی ملل متحد شامل بوده و باشتراک روندا تعداد اعضای آن به (۱۰۲) کشور میرسد .

* * *

متخصصین امور هوایی ملکی نزده کشور اروپایی درشتراسبورگ کنفرانسی تشکیل دادند . درین کنفرانس که بنا بر توصیه کمیته اقتصادی شورای مشورتی

اروپا درماه سرطان ۴۳ انعقاد یافت راجع بامکان استفاده از طیارات دارای سرعت سیر بیشتر از سرعت صوت درخط هوایی اروپا بحث شد .

* * *

هیأت جمعیت افغانی سره میاشد که بمنظور اشتراك در صدمین سالگړه صلیب احمر بین المللی بژنیو رفته بود بعد از انجام جلسات آن روز ۲۹ سنبله ۴۲ بکابل مراجعت کرد . رئیس هیأت جمعیت افغانی سره میاشت کانگرس امساله صلیب احمر بین المللی را از جلسات مهم جهانی خواند . بیش از ۸۸ جمعیت سره میاشت ، صلیب احمر وشیر وخورشید سرخ جهان درین جمعیت اشتراك داشتند و باشتراك جمعیت های دگر تعداد اعضای آن به (۱۰۴) رسید . این کانگرس عبارت بود از مجالس گورنران و نمایندگان ، روز تجلیل ، نمایش نجات مجروحین درکوه های آلپ ، این کانگرس روز ۲۸ آگست ۱۹۶۴ درژنیو صورت گرفت ، اعضای جدید عبارت انداز جمعیت های هلال و صلیب احمر ممالک دلتای علیا ، سیرالیون ، ملایا ، کامرون ، کانگو ، الجزایر ، ساحل عاج ، سنیگال ترینداد وتوباگو ، تانگانیکا ، عربستان سعودی ، بورندی داهومی و مدغاسکر ، این پروگرام در کنفرانس بین المللی ۱۹۶۱ صلیب احمر منعقدۀ پراگ تجویز شده بود و مردم آن معاونت فنی است به جمعیت های که آروزو دارند ازین معاونت ها استفاده کنند . بودجۀ این پروگرام برای یکدوره پنجساله مبلغ (۴۳۴۰۰۰۰) فرانک سویسی تخمین و تجویز گردید .

کشور پاپیه در جریان سال به آزادی رسیده اند

زنگبار و پامبا

جزایر زنگبار و پامبا که در کرانه‌های شمال شرقی افریقا و در بحر هند واقع است در نیمه شب ۱۸ قوس ۱۳۴۲ آزادی نایل شده از تحت سلطه (۷۳) ساله بریتانیا بیرون آمد این کشور بعد از حصول آزادی در چوکات کشورهای مشترک المنافع باقیماند، اسناد مربوط آزادی این جزایر را پرنس فلپ شوهر ملکه انگلستان با سلطان آن کشور ضمن مراسم خاصی که برای این منظور ترتیب گردیده بود، تقدیم داشت.

زنگبار که شامل دو جزیره بنام زنگبار و پامبا میباشد نسبت آنکه در امتداد بزرگترین راه دریایی قرار دارد برای همیشه اهمیت خود را حفظ داشته است. در زمانه‌های که قسمت‌های نامکشوف قاره افریقا هنوز بحدیث یک سرزمین اسرار آمیز تلقی میگردید از زنگبار بحدیث مرکز کشف این قاره استفاده می‌شد. در قرن (۷) قبل از میلاد اعراب بسواحل آن پیاده شدند و بااستقامت جنوب پیش‌رفتند سفاین تجارتی نیز از هندوچین می‌آمد و تجارت عاج و طلار در این نواحی پیش‌می‌بردند وقتی واسکودگاما از پرتگال بسفر هند در سال (۱۴۹۸ ع) میرفت برای اولین بار اروپائیان در تاریخ این سرزمین دست یافتند. بعد از آن تاریخ در طول دو صد سال دگر زنگبار گاهی در تسلط پرتگال و گاهی در تسلط کشورهای دگر قرار داشت نا آنکه در سال ۱۶۹۸ ع امپراطوری عرب پرتگالیها را از ممباسا، زنگبار و پامبا اخراج کرد. بعد از این تاریخ این دو جزیره تحت اداره اعراب قرار داشت و بعد از سال ۱۸۲۲ تحت قیادت یک سلطان جزایر مذکور متحد گردید.

در سال ۱۸۲۸ ع سید سعید سلطان مسقط و عمان تصمیم گرفت که مرکز خود را بشهر زنگبار انتقال دهد و بدین ترتیب نخستین شهری را در ساحل شرقی افریقا بنانهد تا آنکه در سال (۱۸۹۰) ع سید علی بن سید موافقه کرد تحت حمایت برطانیه قرار گیرد و این وضع درست تا روز ۱۸ قوس ۱۳۴۲ مطابق (۱۱) دسمبر ۱۹۶۳ ع دوام کرد.

در زنگبار برای وقایه صحت مردم یک تعداد شفاخانه ها داخل فعالیت است و بتداوی مردم میپردازد، درین سرزمین مخصوصاً در مقابل توبرکلوز (سل) مجادلات دامنه داری دوام دارد در جزیره پامبا برای آنکه تولید کنندگان میخک

بتوانند بسهولت تولیدات خویش را بنقاط مطلوبه نقل دهند در حدود (۲۲۷) میل سرکهای جدید احداث گردیده که از آنجمله (۸۱) میل آن بیتومین شده است، همچنان در زنگبار بطول (۳۸۷) میل سرک جدید احداث شده که (۲۷۹) میل آن بیتومین گردیده، احداث این سرکها و آنهم بصورت بیتومین در امور نقلیاتی این دو جزیره تسهیلات زیادی فراهم میآورد و در حیات اقتصادی مردم آن سامان نقش برآزنده دارد همچنان برای فراهم شدن تسهیلات بیشتر در امور نقلیات در مرکز زنگبار جادههای کانکریت شده نیز موجود است تا وسایط سنگین نیز از آن بحسن صورت استفاده نماید.

در ده سال اخیر برای توسعه و انکشاف معارف در زنگبار فعالیتهای زیادی صورت گرفته و برای آشناسدن مردم بعلم و عرفان در بودجه معارف سه چند افزایش صورت گرفته است، بودجه معارف درین کشور افریقایی چارده فیصد بودجه مجموعی این کشور تازه با آزادی رسیده را تشکیل میدهد، تعداد شاگردان مکاتب ابتدایی در زنگبار دو چند شده و در سال (۱۹۶۳) بتعداد (۲۲۰۰۰) محصل در مکاتب آن کشور تحصیل میگردند، تدریس در مکاتب ابتدایی مجانی بوده در مکاتب بروی همه بازا است. سید جمشید بن عبدالله بتاریخ (۲) جولای (۱۹۶۳) بحیث یازدهمین سلطان زنگبار و پامبا اعلام گردید. در زنگبار سه حزب وجود دارد که عبارت است از حزب ناسوسیالست، حزب مردم زنگبار و پامبا و حزب افرو شیرازة افریقایی در انتخاباتی که چندی قبل در زنگبار و پامبا صورت گرفت در نتیجه حزب ناسوسیالست و حزب مردم زنگبار و پامبا موفقیتهای غرض تشکیل یک حکومت ائتلافی در آن کشور حاصل داشتند.

همینکه مردم زنگبار و پامبا برای اولین بار پرچم آزادی شانرا برآشستند و اسناد مربوط با آزادی آن کشور به سلطان زنگبار تسلیم داده شد تلگرامهای تبریکیه بدین مناسبت به سلطان آن کشور و مردم آن از طرف سران کشورهای مختلف جهان مخابره گردید. بدین مناسبت از طرف بناغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم نیز تلگرام تبریکیه عنوانی شیخ محمد شمتی احمدی سلطان آن کشور مخابره شده و بدینوسیله تبریکات حکومت و مردم افغانستان بمردم و حکومت زنگبار ابراز گردیده است. در مراسم آزادی این کشور نمایندگان بیش از (۷۰) کشور مختلف جهان اشتراک نموده بودند و در همان موقع تلگرامهای تبریکیه از طرف بناغلی لیندن جانسن رئیس جمهور ایالات متحد امریکا و بناغلی خروسچف صدراعظم اتحاد شوروی نیز بزنگبار مخابره گردید.

مساحت سرزمین زنگبار و پامبا یک هزار مربع میل و نفوس آن سه صد هزار نفر میباشد، این کشور بتاریخ ۲۵ قوس ۱۳۴۲ با تفاق آراء بعضویت مؤسسه ملل متحد شامل گردید.

ولی هنوز دیری نگذشته بود که روز ۲۲ جدی ۱۳۴۲ کودتای در زنگبار صورت گرفت. انقلابیون زنگبار بریاست شیخ عبیدالله کارونی رئیس حزب افرو شیرازی پس از چند ساعت مبارزه اموران کشور را بدست گرفت، این حزب که چند روز قبل از

طرف حکومت آن کشور غیرقانونی اعلام شده بوده تشکیل شورای انقلابی ملی اقدام نمود. سلطان جمشید و شیخ محمد شامتی حمادی صدراعظم آن کشور توسط یک طیاره فرانسوی به کینیا فرار نمود. شامتی قبلاً گفته بود که اگر حیات اعضای خانواده و کابینه اش تضمین شود از مقابله با انقلابیون دست می کشد.

اگر چه طرفداران وی در انتخابات پارلمانی که در اقلیت می باشند اکثریت را بدست آوردند اما این اکثریت نتوانست حکومت وی را نجات دهد. در حوادث اخیر آن کشور سه نُه متحول و یک تعداد زیاد دگر مجروح شدند، یک کشتی برتانوی در سواحل آن کشور لنگر انداخت تا در صورت لزوم برتانوی های مقیم زنگبار را از آنجا بیرون کشد.

حکومت کینیا و اوگندا حکومت جدید زنگبار را بدون وقفه برسمیت شناختند و از موضوع بحکومت جدید آن کشور اطلاع دادند. همچنان بنام کشورهای خارجی اخطار دادند که از دست زدن بامور داخلی زنگبار خودداری نمایند، حکومت تانگانیکا به پیشنهاد حکومت انگلستان درباره دادن اجازه ورود به شیخ جمشید بن عبدالله سلطان تبعید شده زنگبار موافقه کرد شیخ عبید کاروانی رئیس شورای انقلابی ملی زنگبار از تمام سران کشورهای جهان خواهش نمود که در امور داخلی آن کشور مداخله ننمایند و هم وانمود ساخت که آرزومند روابط حسنه با تمام کشورهای جهان می باشد و در عین حال تمام احزاب آن کشور را غیر قانونی اعلام نمود.

فیلدمارشال جان اوکیلو روز ۲۵ جدی گفت که رهبر انقلاب زنگبار می باشد و شیخ عبید کاروانی را بحیث رئیس جمهور آن کشور انتخاب نموده است زغیم ۲۷ ساله انقلابی زنگبار گفت که برای زنگبار دیموکراسی و آزادی می خواهد و علاوه کرد که بهمرای کمیته مرکزی که دارای ۱۴ عضو می باشد تصمیم گرفته است حکومت قبلی زنگبار را خلع نماید، وی گفت که شش صد نفر از انقلابیون تحت رهبری وی باین انقلاب دست زدند، قرار اظهارات خودش جان اوکیلو در سال ۱۹۵۵ بحیث یک تن از اعضای ماوماو برتبه دگر منی اجرای وظیفه می نمود، و در رژیم جدید بحیث قوماندان عمومی اردوی زنگبار اجرای وظیفه خواهد نمود، وی انقلاب اخیر زنگبار را یک انقلاب مردم افریقا خوانده گفت که مایک رژیم دیموکراتیک خواهی داشت و یکی از بلاکهای شرق و غرب نخواهیم پیوست. و هم در چوکات کشورهای مشترک المنافع باقی خواهیم ماند.

نطاق حکومت انقلابی روز ۲۵ جدی اعلام نمود که زنگبار رسماً بنام جمهوریت مردم زنگبار نامیده شده است، در همان موقع حکومت انقلابی زنگبار امریکایی مقیم آن کشور را به مداخله در امور داخلی زنگبار متهم ساخته و در همان موقع مناسبات خود را با امریکا قطع کرد.

ولی بعد از مدتی بنباغلی جولیس نایریری و بنباغلی عبید کاروانی رؤسای جمهور تانگانیکا و زنگبار روز ۳ ثور ۱۳۴۳ مطابق ۲۳ اپریل ۱۹۶۴ قراردادی را در زنگبار امضاء نمودند که بموجب آن این دو کشور افریقایی بحیث یک کشور متحد و آزاد مبدل شد. بموجب توافقهای حاصله بین زمامداران دو کشور مرکز این دو کشور متحد و جدید دارالسلام بوده و بنباغلی نایریری رئیس جمهور آن می باشد.

بناغلی عبید کارونی بحیث معاون اول بناغلی رشید کاواوا معاون فعلی رئیس جمهور تانگانیکا بحیث معاون دوم ریاست جمهوری اتحادیه مذکور ایفای وظیفه میکنند.

این قرار داد که توسط رؤسای جمهور این دو کشور امضا شده پس از تصویب پارلمانهای هر دو کشور عملی می شود بنابراین روز ۴ ثور پارلمان تانگانیکا برای غور درین باره جلسه فوق العاده را تشکیل داد و روی موضوع غور و فیصله لازم را اتخاذ نمود.

کینیا

کشور کینیا سراز نیمه شب ۱۹ قوس ۱۳۴۲ مطابق ۱۲ دسمبر ۱۹۶۳ آزاد شده نفوس کینیا ۸۵ میلیون نفر بوده و دارای (۲۲۴۹۶۰) میل مربع ساحه میباشد شهزاده فلپ شوهر ملکه انگلستان بحیث نماینده ملکه آن کشور در مراسم آزادی کینیا اشتراک نمود بیش از هشتاد فیصد مردم کینیا در حقوق مختلف مشغول کاراند، تولیدات بیشتر کینیا را محصولات زراعتی تشکیل میدهد و تولیدات عمده آن قهوه، چای و سائر مواد زراعتی میباشد، مرکز این کشور شهر نایروبی است که از شهرهای زیبا بشمار میرود.

در امور تعلیم و تربیه کینیا توجه مبذول شده و طبق احصائیه سال ۱۹۶۲ تعداد شاگردان معارف آن بیک میلیون نفر بالغ میگردد که البته باین تعداد در جریان دو سال آخر افزونی بعمل آمده است.

در کینیا دو حزب اساسی وجود دارد که عبارت است از حزب وحدت ملی کینیا در افریقا و حزب وحدت دیموکرات کینیا، حزب اول آن اکنون در آن کشور بر سر اقتدار بوده و رئیس آن بناغلی جمو کینیا تا میباشد - حزب دوم حزب مخالف بوده رئیس آن بناغلی (ارنالد نیگیارا) میباشد - قانون اساسی آن کشور قانونی است که در سال ۱۹۶۳ تدوین گردیده و با اساس آن کشور کینیا بحیث یک کشور آزاد افریقایی بمیان آمد.

برای انکشاف این کشور پروگرامهای جامعی طرح شده است، بر تانیه می خواهد در جریان سال ۱۹۶۴ کمکهای زیادی به کینیا بدهد - قرار اطلاعات اخیریکه مواصلت کرده حکومت کینیا تصمیم گرفته است متجاوز از سه صد میلیون پوند سترلنگ را در شش سال آینده در راه انکشاف اقتصادی خود بمصرف رساند مناصفه این رقم از راه سرمایه گذاری خارجی تهیه خواهد شد.

چون این کشور دارای مناظر زیبای طبیعی میباشد از آنرو تعداد زیاد سیاحین را از کشورهای خارجی بخود جلب کرده است - از این ناحیه یک مبلغ کافی بدست می آید که از آن در پیشبرد پلانهای انکشافی کشور کینیا استفاده می شود.

اگر چه سطح زندگی مردم کینیا را با سطح زندگی کشور های پیشرفته نمیتوان مقایسه نمود اما رویهمرفته سطح زندگی مردم این کشور نسبت بسائر کشورهای افریقایی بلندتر است.

کینیا از (۷۰) سال با اینطرف تحت تسلط بر تانیه قرار داشت. در مراسم روز آزادی کشور کینیا که در ستود یوم آزادی نایروبی در حضور هزاران نفر داخلی

و خارجی صورت گرفت، بناغلی جمو کینیاتا صدراعظ آن کشور پرچم بریتانیا را فرود آورده و در عوض پرچم ملی سیاه، سبز و سرخ رنگ کینیا را برافراشت. سیاهی این پرچم مثل بومیان، رنگ سرخ مجاهده در راه آزادی و رنگ سبز وضع زراعتی سرسبزی کشور را نشان میدهد - خط های سفید این پرچم مثل صلح و اتحاد آن کشور است و سپری که در روی این پرچم نقش است مفهوم دفاع آن کشور را میرساند ..

کینیا سی و چارمین کشور آزاد افریقایی است و بعد از رسیدن آزادی در چوکات کشور های مشترک المنافع باقی میماند .

بناغلی جمو کینیاتا صدراعظم آن کشور روز ۱۸ قوس ۴۲ ضمن مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت که کینیا بعد از حصول آزادی از یک سیاست بیطرفی پیروی خواهد کرد - شهزاده فلپ شوهر ملکه برتانیه اسناد مربوط آزادی کینیا را بناغلی جمو کینیاتا صدراعظم آن کشور ضمن مراسم خاصی تسلیم نمود - سران کشور های جهان ضمن تلگرامهای تبریکه آزادی کینیا را ب مردم و حکومت کشور نبریک گفتند - کینیا شب (۲۵) قوس ۱۳۴۲ با توافق آراء بعضویت مؤسسه ملل متحد شامل گردید .

جمهوریت ملاوی (نیاسالیند)

سرزمین نیاسالیند که از هفتاد و سه سال باینطرف تحت تسلط انگلستان قرار داشت سر از نیمه شب ۱۴ سرطان ۱۳۴۳ مطابق ۵ جولای ۱۹۶۴ بوقت محلی در داخل چوکات کامنویلت آزادی کامل خودنایل آمد این کشور پس از رسیدن آزادی کامل بجمهوریت ملاوی یاد می شود - نیاسالیند تا سال گذشته عضو اتحادیه رودیشیا و نیاسالیند بود و در ماه فبروری گذشته، آزادی داخلی خودنایل آمده بود اتحادیه نیاسالیند و رودیشیا شمالی و جنوبی در اول اگست ۱۹۵۳ تشکیل شده بود ملاوی سی و پنجمین کشور افریقایی است که آزادی کامل خویش نایل می آید پس از آنکه بیرق ملی برتانیه یونین جک از فراز عمارت حکومتی ملاوی در بلنتایر فرود آورده شد در عوض آن پرچم ملی جمهوریت ملاوی بر فراز عمارات آن کشور برافراشته گردید پرچم ملی جمهوریت ملاوی دارای رنگ های سرخ، سبز و سیاه میباشد آزادی این کشور با مراسم خاصی با اشتراک جوانان افریقایی تجلیل گردید - مراسم آزادی این کشور از طرف بناغلی بندا صدراعظم با افتتاح یک نندارتون صنعتی و زراعتی در بلنتایر آغاز یافت .

بناغلی بندا صدراعظم جمهوریت ملاوی پس از اعلام آزادی کشور خویش بلافاصله کابینه دوازده عضوی خود را تشکیل داد - در این کابینه بناغلی چیومی وزیر خارجه می باشد .

از طرف بناغلی دکتر محمد یوسف صدراعظم افغانستان به مناسبت آزادی کشور ملاوی تیلگرام تبریکه عنوانی دکتر هستینگر بندا به بلنتایر مخابره شده است . سران کشور های مختلف جهان پیامهای تبریکه به مناسبت آزادی ملاوی عنوان رهبران کشور مخابره نموده و بناغلی جانسن رئیس جمهور امریکا ضمن ابراز

خوشی از آزادی آن کشور وعده هرگونه کمک را بحکومت ملاوی داده است .
 بناغلی خروسچف صدراعظم اتحاد شوروی تبریکات صمیمی خود را بمناسبت اعلام
 ملاوی بحکومت ، مردم و بناغلی هاستینگر بندا صدراعظم آن کشور مخابره نموده
 و طی پیام خود اظهار عقیده نموده آن روز بعید نیست که هیچ کشوری در افریقا
 و سایر مناطق جهان تحت سلطه استعمار باقی بماند - وی اظهار داشته که حکومت
 اتحاد شوروی ملاوی را بحیث یك دولت آزاد و مستقل میشناسد و آماده است روابط
 سیاسی را بآن کشور برقرار و نمایندگان سیاسی را مبادله نماید .
 در مراسم آزادی جمهوریت ملاوی دیوک ادنبرگ شوهر ملکه انگلستان اشتراك
 ورزید و هم هیئت های کشورهای مختلف جهان درین مراسم سهم گرفتند .
 نیاسالیند در جنوب غرب سواحل جهیل نیاسا موقعیت داشته در مرکز قاره افریقا دارای
 (۴۹۰۰۰) مربع میل ساحه میباشد . که از آنجمله ۱۰۵۷۵ مربع میل آن را آب احتوا
 کرده است . نفوس آن قرار احصاییه ۱۹۶۲ (۲۹۵۰۰۰۰) نفر است . محصولات
 زراعتی این کشور چای ، گندم ، کتان و تنباکو بوده و رابر نیز درین کشور
 تولید میشود .

* * *

سنگاپور آزادی کامل خود را که (۳۱) آگست بود رسماً اعلام کرد - صدراعظم
 سنگاپور بناغلی لی کوان یو اظهار داشت که امور دفاعی و خارجی آن سرزمین نیز -
 که قبلاً از طرف بریتانیا اداره می شد به حکومت وی تسلیم داده شده است .

* * *

از کشورهای که در جریان سال با آزادی داخلی خود نایل آمده است یکی هم
 گمبیا است که از متصرفات افریقایی بریتانیا بوده و روز ۱۲ عقرب آزادی داخلی بآن
 کشور داده شد - امور دفاعی و خارجی آن کشور کما فی السابق در اختیار حکومت
 انگلستان میباشد - برای آزادی کامل کینیا هنوز تاریخی معین نشده است .

* * *

از مناطق دیگری که بحصول آزادی داخلی نایل آمده جزایر بهاماست که در حوزة
 کارابین موقعیت دارد - امور خارجی ، دفاعی و امنیت داخلی بهاما مربوط به برتانیه
 میباشد .

پایان

اختراعات و اکتشافات

ممکن بین سالهای ۱۹۶۸ - ۱۹۷۰ یکنفر انسان به کره مهتاب پیاده شود

یکی از سرمهندسان پروژه امریکا درباره پرتاب انسان بکره مهتاب گفت : امریکا سعی دارد تا بین سالهای ۱۹۶۸ - ۱۹۷۰ يك انسان را در کره مهتاب فرود بیاورد. دکتر «جان مک کارتی» رئیس پروژه تکنالوژی «اپولو» شعبه کیهان نوردی قسمت شمال امریکا در داوئی گفت که وقت مساعد برای پیاده شدن در کره مهتاب پس از هر هجده و نیم سال میباشد. مساعدترین وقت برای اینکار ماه دسامبر ۱۹۵۹ بود و وقت مساعد دیگر ماه جولایی ۱۹۷۸ خواهد بود. وی افزود اما طبعاً ما نمیخواهیم منتظر این مدت طولانی باشیم.

وی اظهار داشت که پرتاب انسان طی پنج الی هفت سال آینده از همین اکنون پرواز طولانی را در فضای خارجی ایجاب نموده و یک سلسله سوالاتی را بشمول باز گردانیدن انسان از کره مهتاب بمیان میآورد. وی افزود که مامشغول این کار هستیم و این کار اکتشافات جدید عملی را ایجاب میکند.

سیراب کردن زمینهای بایر توسط کورههای ذری

طی راپور اداره نیروی اتمی بین المللی در وینا کورههای ذری که آب شور را به آب شیرین تبدیل کرده و ضمناً تولید جریان برقی هم مینماید ، شاید در آینده جهت اکتشاف و سیراب کردن زمینهای بایر در کشور های روبه اکتشاف کمک کند. اداره نیروی اتمی بین المللی خاطر نشان کرده است که در مرحله فعلی اکتشاف تخنیکی کارخانه يك واحدی یا چند واحدی تصفیه آب ، میتواند ده میلیون گیلن آب تقطیر شده فی واحد را در روز تهیه و تولید کند . این هم تذکر یافته است که واحدهای بزرگتر شاید از لحاظ اقتصادی بیشتر مفید باشد .

سمارقیکه پنج پوند وده اونس وزن دارد

يك سمارق بزرگ که پنج پوند وده اونس وزن داشته و در جنوب شرق مسکو یافت شده است شانزده نفر را شوربای کافی داده است.

کوره بخار گرم و خشک ذری

کمیسیون نیروی ذری امریکا اطلاعات داد که يك پیشرفت جدید تخنیکی در راه بهتر و ارزان ساختن دستگاههای قوه ذری بعمل آمده است . برای نخستین بار کوره ذری تجربتی بخار فوق العاده گرم و خشک را برای تدویر توربینهای مؤلفه برق ساخته اند . کوره ذری مذکور لین بخار گرم و خشک را در مرکز کمیسیون نیروی

ذره یی امریکا در «ایدهاو» تولید کرده است، تولید همچو بخار فوق العاده گرم از سالها بانظرف هدف انجنیران اتومی را تشکیل داده بود، زیرا این بخار موجب استفاده حداکثر حرارت در داخل کوره شده و مصارف اضافه بایلمرهای معاون را که امروز از آن استفاده میشود ازبین میبرد.

بخار مرطوبیکه دریک کوره تولید میشود باید قبل از آنکه ازبین توربین عبور کند فوق العاده حرارت داده شده و خشک ساخته شود زیرا این بخار مرطوب بزودی پره های توربین را فاسد و پوسیده میسازد.

کشف یک معبد کوچک

یک معبد کوچک تراشیده شده مربوط به طریقه ایدنی از طرف هیأت کورنل-هارورد از بین خرابه های یک کنیسه باستانی یهود در ساردیس واقع ترکیه کشف گردیده که بقرن ششم قبل از میلاد ارتباط میگیرد.

کشف این آبدۀ مرمری که دوفت بلندی داشته و مربوط به سیبیلی ربت النوع «لیدیا» میباشد، توسط بناغلی داویس متن منسوب به پوهنتون هارورد صورت گرفته است. هیأت حفريات مذکور ششمین فصل حفريات خود را در خرابه های باستانی سه هزار ساله شهر «ساردیس» پایتخت امپراطوری لیدیا (در عصر کوردس ۵۶۵ - ۵۴۷ ق م) انجام داده است. این پارچه حجاری شده سیبیلی را در وضع یکدختر باکره یونانی که در معبد خود ایستاده و یک شیر کوچک را بدست گرفته است تمثیل میکند قسمت زیاد وجود این شیر ازبین رفته است. این آبدۀ تاریخی بانفیس ترین هیكل تراشی ها و حجاریهای یونانی در قرن شش قبل از میلاد رقابت میکند. صحنهای اساطیری که بصورت برجسته و فرورفته درین آبدۀ نقش گردیده قهرمانانی رامانند هراکلس نشان میدهند این کشف اطلاعات هرودت مورخ قدیم یونان را درباره اینکه معبد سیبیلی از مهمترین معابد ساردیس بود تایید میکند زیرا خاک شدن این معبد توسط مهاجمان یونانی در سال ۴۹۹ قبل الی میلاد موجب جنگ بین پاریس و یونان شده بود. کنیسه یهود توسط همین دسته در سال ۱۹۶۲ کشف گردیده است.

تکمیل مشاهدات در مورد اوگانیزم های کیهان نوردان

قرار اطلاع آژانس ناس دانشمندان اتحادشوری که مشاهدات عمومی خود را درباره اورگانیزم های کیهان نوردان و لابر اتوار خاص تحقیقاتی تکمیل کرده اند، یکبار دیگر تایید نمودند که تمام اقدامات ضروری علیه تشعشعات رادیویی در دست و کما یعنی سفینه های کیهان نورد اتحادشوری بعمل آمده است، در نتیجه تحقیقات معلوم گردیده که طی پرواز ۲۴ ساعتی کیهانی مقدار تشعشعات تنها ۸ الی ۱۵ میلی راه بوده است و این مقدار حسب تجارب طولانی بیضرر میباشد.

یک دکتور امریکایی به کشف دفع مرض سرطان پشت گردن مؤفق شده است

یک دکتور امریکایی طریقه دفع مرض سرطان پشت گردن را که بیشتر عامل هلاک

زنان میگردد کشف نموده است. این طریقه ساده و کم مصرف میباشد و فی نفر اضافه از دودالر مصرف ندارد.

دکتور هوورد جونز متخصص مرض سرطان در شفاخانه جان هوپکنز و آمرطبی در انجمن سرطان مارکسوند راپور داده که از ماه سپتمبر ۱۹۶۳ تاحال تحت پروگرام آزمایشی در ناحیه واشنگتن متجاوز از سی و پنج حادثه قابل علاج مرض سرطان پشت گردن کشف گردیده است. وی افزود که قبلا فقط سه تا پنج حادثه قابل علاج مرض سرطان در ظرف یکسال در آن ناحیه صورت میگرفت. وی اظهار داشت که این نوع مرض سرطان در مراحل اولیه صد فیصد قابل علاج میباشد، وی پیشبینی نموده که توسط طریقه جدید از هفتاد تا نود فیصد معالجه میشود. انجمن مرض سرطان تعمیم این طریقه را در ناحیه های دیگر ماریلند زیر اجرا گرفته و بقول دکتور جونز میتوان این طریقه را تا سال ۱۹۶۸ در سرتاسر اضلاع متحده امریکا بکار انداخت.

در سرعت طیاره راکت نمای نوع ایکس ۱۵ - افزایش بعمل میآید.

متخصصان طیاره سازی امریکا، طیاره راکت نمای نوع ایکس ۱۵ - آنکشور را طوری ترمیم کرده اند که سرعت سیر آن به هشت هزار و چهارصد و شصت کیلومتر یا پنجهزار و سه صد میل فی ساعت برسد.

این تصمیم متخصصان امریکایی برای آن اتخاذ شده که میکوشند تا طیارات مسافر بردار امریکایی دارای همچو سرعت و تجهیزات شوند، زیرا هرگاه سرعت سیر طیارات به پنجهزار و سه صد میل فی ساعت برسد فاصله بین امریکا و اروپا از فراز بحر اتلنس در دو ساعت پیموده خواهد شد.

برمه های جدید جهت شگافتن سنگها

دانشمندان اتحاد شوروی معتقدند که يك فواره شعله بسرعت ماورای صوت در آینده نزدیکی ممکن خواهد ساخت که سرعت کار حفر تونلهای افقی معادن دوچند و حتی سه چند افزایش یابد. نمونه يك ماشين اتوماتيك در قزاقستان تهیه شد. که میتواند ماننداره عادی که چوب رامیبرد، به آسانی سنگها را هم برش کند. مواد سوخت این ماشين فواره های شعله ایجاد میکند که دارای قوت فوق العاده زیاد میباشد، يك سیستم مخصوص دیگر شرایط مشخصه عملیه را بدون کنترل انسان در حال تعادل نگه میدارد.

الکمندر بریچکین دکتور علوم تخنیکي به نمایندة تاس گفت، يك سلسله برمه ها و برونده های حرارتی در قزاقستان تهیه شده است که بعضی از آنها برای برمه کردن گرانبه و بعضی دیگر برای قطع کردن سنگهای سخت بکار میرود.

به آینده قریبی سپوتنیکهای مختلف در اطراف بعضی سیارات قرار داده خواهد شد

طبق اطلاع آژانس تاس پروفسور کلاب چبوتارف یکی از دانشمندان اکادمی علوم اتحاد شوروی مقیم لیننگراد گفته است: وی متوقع است که در آینده قریبی سپوتنیکهای مختلفه در اطراف مهتاب، مریخ و زهره قرار داده میشود. وی اظهار داشته که «راههای کیهانی» در اطراف مهتاب، مریخ، زهره، و عطارد که حرکت سپوتنیک در

آنچائیکه ممکن باشد، قیلا توسط ماشین های الکترونیک در مؤسسه علمی استرونومی نجومی اکادمی علوم اتحاد شوروی تعیین گردیده است.

بلندترین آبشار جهان

اخیراً بلندترین آبشار جهان بنام «سلطان آبشارها» مسمی گردید، ولی بعد از بیست و شش سال تحقیق و مطالعه در سال ۱۹۴۳ شخصی بنام «جیمی» آنکل باطیاره اش برفراز سلسله جبال واقع در جنوب شرق وینزویلا پرواز درآمد، وی بدنبال تلاش گردان میگشت و امیدوار بود رود خانه را کشف کند که محتوی مواد کافی طلا باشد.

ولی چیزیکه او یافت، آبشار فوق العاده شگفت انگیزی بود که از فراز قله ایویان تویی پایین فرو میریخت.

سنجشهای بعدی این نتیجه را بدست آورد که رودخانه بزرگی از ارتفاع ۸۱۰ متر پایین میافتد. این آبشار به افتخار کاشف آن موسوم به آبشار سالتو آنکل موسوم گردید و حتی حالا نیز طیاره جیمی آنکل برفراز کوه ایویان تویی دیده میشود. این طیاره بعد از آنکه سقوط کرد و صاحبش راکت در بین لجنزارهای آنجا بند ماند. اکنون بعد از بیست و شش سال، یک نفر پیلوت ویک کشیش از مصب رودخانه گارا واقع جنوب و نزویلا، در حاشیه سرحد برازیل به گاراگاس بازگشته اند و راپور داده که از

فراز طیاره، آبشاری را کشف کرده اند که لاقبل یک هزار متر و یا یک هزار و پنجاه متر ارتفاع دارد. این آبشار از فراز کوه میز تماله پاوادر میان جنگل نفوذ ناپذیر و وحشی پایین میریزد و نسبت به سالتو آنکل دارای آب بیشتر است.

تاکنون تنها سرخپوستان آن منطقه از وجود چنین آبشاری، مطالبی ابراز می کردند، آنان معتقد بودند که این آب از آسمان فرو میریزد.

موزیم شگفت انگیزی به پهنای چندین جزیره

از جزایر گالاپاگوس چیزی شنیده اید؟ آیا میدانید که جزایری بدین نام در صفحه نقشه جغرافیایی جهان وجود داشته باشد؟ اگر چنین اسمی را نشنیده باشید هیچ جای تعجب و شگفتی نیست زیرا این جزایر که سرزمین منفرد و دور افتاد در اوقیانوس اتلس و در ۹۰ کیلومتری خط استوا واقعست در حقیقت یک موزیم شگفت آوری در تاریخ طبیعی جهان بشمری محسوب میشود، از همین جهت اکنون تصمیم گرفته اند این جزایر را بحیث نخستین ستیشن بین المللی مطالعات معرفت الحیاطه قرار دهند.

طرفه اینکه درین جزایر انواع حیوانات استوایی دوش بدوش حیوانات قطبی مانند پنگوین و غیره زندگی میکند جزیره «نارورو» یکی ازین جزایر است، تنهامحلی است که پای انسان بدان نرسیده و باین جهت سوسماران بزرگ و لاک پشتهای عظیم الجثه آن جزیره، سالم مانده اند، درین جزیره پنگوین و مرغ ماهیگیر فلج بال نیز

زندگی میکند، مرغ نوع اخیر الذکر دارای بالهای کوچکی است که نمیتواند پرواز کند و این نوع مرغ اکنون در عالم بینظیر میباشد. درین جزیره سوسوماران زمین ایگوان و سنگ پشتهای عظیم الجثه نیز فراوان است. در کنار ساحل ایگوانهای دریایی زندگی میکنند که قد آنها یک متر میباشد و ممکن است منشأ افسانههای ازدها در قرن وسطی باشند. حیوانات این جزایر بهیچوجه از انسان نمیترسند. نخستین اشخاصیکه بجزایر گالا پاگوس وارد شدند اروپاییها بودند و در آنجا گاو ماده خوک و بز را پیاده کردند.

عجیبتر اینکه بزها و خوکها وحشی شدند و مهاجران اروپایی برای شکار آنها سنگ وارد کردند و سگها هم بنویه خود وحشی شدند، نتیجه این شد که حیوانات جزایر از طرف خوکها (که تخم خزندگان را میخوردند) و بزها و سگها از بین رفت.

شباغلی دواست که از طرف یونسکو باین جزایر برای مطالعه فرستاده شده، عقیده دارد که بعلت وجود حیوانات خارق العاده جزایر مزبور بهترین لابراتوار ایدل یال زولوژی میتواند شد. یونسکو اکنون در نظر دارد تاسیثش کوچکی که بودجه آن از طرف مؤسسات اختصاص تأمین میشود، در جزیره دایر گردد و بعداً دامنه اقدامات خود را توسعه بدهد.

پرتاب بزرگترین راکت جهان بفضا

مقامات امریکایی شب پنجشنبه ۹ دلو ۱۳۴۲ بزرگترین راکت جهان را که از نوع ساترن میباشد موفقانه بفضا پرتاب کرد، این راکت پنجصد و شصت و دو تن وزن داشته و طول آن یکصد و شصت و دو متر میباشد، راکت کوه پیکر که از پایگاه کیپ کنیدی پرتاب گردید حامل یک قمر مصنوعی نژده تن بود که وزن آن سه برابر سنگینترین قمر مصنوعی اتحاد شوروی است. این قمر مصنوعی ممکن تا یکسال در مدار خود بفضا باقی ماند در هر نود و چهار دقیقه و هفت ثانیه یکبار بدورادور زمین گردش میکند. راکت ساترن برای پیاده نمودن انسان قبل از سال ۱۹۷۰ به کره ماه ساخته شده است.

بکار آفتیدن نخستین ستیشن ذره‌یی هواشناسی

شب ۱۶ دلو ۱۳۴۲ کمیسیون نیروی ذره‌یی (ا، ای، سی) اعلام کرد که نخستین ستیشن بواسطه یک جنریتور ذره‌یی تهیه میشود، ستیشن مذکور بواسطه کشتی جوی اطلاع داده و همیشه آماده است تا خطر بروز توفان را اطلاع بدهد. برق این ستیشن بواسطه یک جنزیر ذره‌یی تهیه میشود، ستیشن مذکور بواسطه کشتی کوچکی حمل شده و در سه صد و پنجاه میلی خلیج مکسیکو لنگر انداخته است. این آله بدون تجدید مواد سوخت تا دهسال کار میکند، ستیشن مذکور حرارت هوا فشار بارومتر یکی، سرعت و سمت باد و حرارت آب را انتشار میدهد.

شروع حیاة نوین درین شیشه

منبعد ازوفیات جدید الولادهاییکه قبل ازموعد معین بدنیا میآیند ووزن شان کمتر از ۲۵۰۰ گرام میباشد، در شفاخانهای مجهز بکمک وسایل جدید جلوگیری بعمل میآید، قرار احصاییه جدید در آلمان ازهرده ولادت، یکنفر قبل ازموعد معین بدنیا میآید. لذا درشفاخانه پوهنتون سار، در آلمان چنین اطفال رادر بین شیشه پرورش میدهند، اکنون در شفاخانه مدکور دوازده بستر بین یک سلندر شیشه یی با ارتفاع سه متر وقطر ۴۵ مترتهیه کرده اند، بین این محفظ یک ناظم اتومات پیوسته رطوبت زا ۷۰ درجه وحرارت راسمی درجه نگه میدارد، سلندرمذکوردریک محوطه تهویه قرار دارد، همانطوریکه هوای پاک نیز توسط آلات، داخل شیشه میشود، هوای کثیف داخل نیز بیرون کشیده میشود.

صافترین آب دریا های روی زمین

طبق تحقیقات یک هیأت تحقیقاتی، آبهای امریکا که اخیراً انتشار یافته، آب دریای اما زون از صافترین آب دریا های روی زمین میباشد. هیأت تحقیقاتی جیالوجیکی وزارت داخله امریکا نیز کشف نموده که آب دریاچه ریونیکرو در نقطه علیای مانوس که بادریای امازون یکجا میشود؛ تقریباً معادل آب مقطر بوده و از لحاظ کیمیای خالص میباشد.

این هیأت از اواخر سال گذشته به این طرف باکمک قوای بحری برازیل مصروف تحقیقات است، معلوم نموده که دریای امازون که ۴۰۵۰ میل طول دارد در هر ثانیه ۳۴۰۰ گیلن آب رادر بحر اتلس میریزد وروی این حساب پنج برابر دریای کانگو و دوازده برابر دریای مسیسیپی میباشد.

داشمهای انرژی آفتاب

مجله هفته وار «بلات فیوراله» چاپ سوئینگن سویس در مورد انکشاف انرژی آفتاب چنین مینویسد:-

موضوع استفاده از حرارت آفتاب جالبترین موضوعیست که در عصر حاضر طرح گردیده است. ایجاد و ساختمان داشمهای حرارتی حبه ذوبان فلزات باحرارت بلندبیش از هزار درجه سانتیگراد بلاشک نمونه از پیشرفت واضح تخنیک در عصر خواهد بود. ساختمان نخستین مفکوره برای این منظور باتمام کوایف موضوع تازه نیست چنانچه نخستین آیینة آفتابی در سال ۱۹۲۱ توسط پروفیسور شتراوبل در آلمان ساخته شد، این آیینة دومتر قطر داشته و بعد محراق آن ۸۶ سانتی متر بود، این آیینة قادر بود که یک میله آهنی را با استحکام هشت ملی متر در فاصله بین دو تا سه ثانیه به قطرات آهن مذاب مبدل گرداند.

دش ذوبان «ساندیگو» که توسط امریکا ساخته شده و تاکنون اولین و بزرگترین داش آفتابی بشمار میرود دارای سه متر قطر بوده و چهار هزار درجه سانتیگراد

حرارت تولید میکند. ساختمان چنین دستگاهی در فرانسه (مونت لوسیس جنوب فرانسه) نشان داد که ایجاد آن تنها منحصر بمناطق استوایی و حاره نبوده و در جاهای سرد نیز امکان پذیر است.

این داش دارای یک صفحه جیوهی صیقل شده معر می باشد که نور آفتاب را تماماً در یک نقطه منعکس ساخته و در یکسال ۲۵۰ روز و هر روز تنها ده ساعت فعالیت میکند و از ۲۷۰۰ - الی ۳۰۰۰ درجه سانتیگراد حرارت تولید کرده و در هر ساعت ۶۰ کیلو آهن را ذوب میکند. درین سلسله داشی بقدرت تولیدی هزار کیلووات در «اووبلو واقع کوههای پیرینه در حال ساختمان است. در جاپان و مصر برای ساختمان چنین دستگاهها تجارب ادامه دارد و در اضلاع متحد آمریکا پنج مؤسسه برای طرح و ساختمان چنین دستگاهها ایجاد گردیده است، کار این مؤسسات برای ممالکی که معادن زیاد داشته و در مناطق آفتابدار و گرم واقعند موجب تولید دستگاههای میشود که از نظر اقتصادی نافع میباشد.

کشف واکسین جدید علیه توبرکلوز

یک دانشمند اداره صحت عامه آمریکا اعلام کرد که آزمایشهای انکشاف واکسین ضد مرض توبرکلوز جریان دارد. دکتر «ادگار رکی» گفت واکسین مؤثر توبرکلوز بنام بی، سی، جی که جزائیم مرض توبرکلوز را ضعیف میسازد مدتهاست بدسترس همه قرار دارد اما مسایل و مشکلات جدی مربوط به تولید و اداره این واکسین گردیده بود.

وی افزود دانشمندان امریکایی یک واکسین جدیدی را انکشاف داده اند که از جزائیم مرده علیه توبرکلوز ساخته شده است. این واکسین که در موش تطبیق و آزمایش گردیده، ثابت کرده است که نسبت بواکسین بی، سی، جی علیه مرض توبرکلوز مؤثر و بهتر است.

دکتر مذکور افزود که اکنون این واکسین جدید در شادیه تطبیق میشود تا بعداً در اثر نتیجه خوب بالای انسانها نیز آزمایش و تطبیق گردد.

درجه فانهایت در بعضی قسمتهای کره مشتری

کره مشتری که آنرا ژوپیتر میخوانند نسبت به آنچه قبلاً دانشمندان تصور میکردند گرمتر میباشد یک هیأتی مرکب از دانشمندان طبقات الارض و ستاره شناسی مؤسسه علمی تکنالوژی کالیفور نیاراجع به کشفیات خود به تعقیب مطالعات خویش ذریعه یک تلسکوپ بزرگ معلوماتی داده و یکی ازین دانشمندان گفت در آن قسمت سطح مشتری که بطرف روشنایی آفتاب میباشد درجه حرارت فضا بصورت وسطی منفی ۲۳۰ درجه فانهایت میباشد.

شکل حیاة در کره مریخ

در اجتماع بین المللی دانشمندان علوم کیهانی واقع فلورانس ایتالیا نظریاتی اظهار شد مبنی بر اینکه سطح کره ماه مانند سطح کلچه کیک بوده و در کره مریخ حیاة

شکرخوری وجود دارد. این نظریات از طرف پروفیسورهای امریکایی که در کنفرانس سالانه کمیته بین المللی تفحصات راجع به فضای خارجی اشتراک نموده اند ابراز گردید. از جمله دکتور توماس گولد رئیس اداره ستاره شناسی پوهنتون کارنل گفت تجاریکه نسبت به معلوم کردن شرایط سطح کره ماه در لابراتوارها بدست آمده، نشان داده است که سطح ماه ملایم و مرکب از مواد خورد شدنی است که شش الی ده چند نسبت به سنگ صخره کمتر کثافت و سختی دارد.

دکتور کارل گان یکی از دانشمندان پوهنتون امریکایی کشف کرده که گاز اسیال بهیاد که تصور می رود در فضای مریخ وجود دارد در اثر تماس با اشعه ماورای بنفش، روشنائی آفتاب به شکر و قند مبدل می گردد. وی افزود حیات کره مریخ اگر وجود داشته باشد به شکل اورگانیزمهای بسیار کوچک و ذره مانند خواهد بود.

احتمال می رود حیات گاز اسیال بهیاد تولید نموده و بعداً شاید به شکل شکر تبدیل و بر روی سطح مریخ از فضای آن فرود افتد.

تجارب لابراتوار ها در مورد انکشاف کودکان

یک نفر متخصص در امور مربوط به علم تکوین و پیدایش که آنرا علم جنیکس میگویند بصورت پیشبینی گفت: شاید انکشاف کودکان و شیرخوارگان لوله های تجربیات لابراتوار ها در سال ۲۰۰۰ امکان پذیر گردد.

دکتور بنتلی گلاس پروفیسور بیولوژی پوهنتون جونزهاپکنز این پیشگویی را طی بیانیه نمود در پوهنتون جارج تون ایراد کرد. وی گفت: این اطفال شاید توسط کشت و زرع های لابراتواری انکشاف یافته و نشوونما کند. وی اظهار داشت که مایک امر بسیار مشکل و پیچیده را آموخته ایم و آن اینست که چگونه میتوان یک اورگان ساده و رزنده را تولید کرد و ماحتی این راهم فرا گرفته ایم که چگونه باید حجرات تولیدکننده انسانی و حیوانی را جهت تولید یک انسان عادی و نورمال در زعمای مصنوعی یادر مادران رضاعی کشت و زرع نموده و آنها را نشوونما داد.

کشف یکنوع دواى ضد جراثیم

یکی از ماموران کارخانه دواسازی امریکا اعلان نمود، یکنوع دواى جدیدیکه در برابر جراثیم مقاوم که موجب التهابات شدید مجرای بولی میگردد خیلی مؤثر میباشد کشف گردیده است. این دوا جراثیم را به ترتیبی نابود میکند که از طریق سایر ادویه مانند اینتی بیوتیکها و سولفادها تفاوت دارد. دکتور ها اظهار داشته اند که دواى جدید دو خاصیت دارد یکی اینکه جراثیم را نابود میکند و دیگر اینکه ضد زهرهائی میباشد که بواسطه جراثیم تولید میگردد.

در لابراتوار های و نتراب واقع نیویارک طی یک کنفرانس مطبوعاتی گفتند دواى مذکور که نام تجاری آن «نگ گرام» میباشد در اصل «نالی ویکسک اسید» میباشد.

این دوا از طرف اداره مواد خوراکی و ادویه آمریکا مورد استفاده عموم گذاشته شده است، علاوه بر آن این دوا بمرض استفاده انگلستان آیرلند، جمهوری اتحادی آلمان سوئیس، هالیند، ارجنتاین، استرالیا و مکزیکو قرارداد شده است.

دکتور «تیودور کلمپ» رئیس شرکت که این دوا را ساخته است گفت که مجرای بولی دومین ساحت بدن انسان میباشد که مورد التهابات میکروبی قرار میگیرد. نخستین محل این التهابات مجرای تنفس است. طی سالهای اخیر جراثیم مقاوم در برابر اکثر ادویه موجب افزایش یکنوع زیاد التهابات خطرناک مجرای بولی بشمول کلیه ها، مثانه و غده پرودستات گردیده است. وقتیکه این جراثیم مجرای بولی را اشغال میکند درد و آلام شروع میشود.

این التهابات خاصاً بین اطفال، سالخوردگان و زنان حامله شیوع یافته است، التهابات مجرای بولی در زنان بیشتر از مردان دیده میشود. این دوا ی جدید که طی پنجسال بالای بیش از دوهزار مریض تطبیق گردیده، بشکل قرص تهیه شده است.

پیوند يك پای سنگ به سنگ دیگر

آژانس تاس اتحاد شوروی اطلاعاتی که دانشمندان آنکشور موفق شده اند پای يك سنگ زنده را بسنگ دیگری پیوند کنند. دانشمندان مذکور این تجربه را كمك مهمی در راه مطالعات مسایل توافق انساج و پیوند اعضا در جراحی تلقی نموده اند زیرا پیوند مذکور اقدام نهایی در جراحی محسوب میشود.

كشف هفت اسكلت انسان

آژانس خبر رسانی کیودوی جاپان روز یازده حمل ۱۳۴۳. اطلاعاتی که باستانشناسان جاپان هفت اسكلت انسان را که گمان میرود بین ده و پانزده هزار سال قدمت داشته باشند در يك مغاره نزدیک ساسیبو واقع کیوشو کشف نموده اند. همچنان آنان سه سنگ بزرگ بشکل چاقو و بقایای بعضی ظروف گلی را بدست آورده اند.

پرتاب بزرگترین راکت بهوا

قوای هوایی آمریکا شب ۸ جوزای ۱۳۴۳ بزرگترین راکت آنکشور را که نوع ساترن میباشد موفقانه بفضا پرتاب کردند. این راکت که بادستگاههای تلویزیونی کامره های عکاسی و آلات مخابراتی مجهز میباشد مخصوص پیاده کردن انسان بکره ماه بوده و دستگاه تلویزیونی و مخابراتی این راکت عکسها و علائم زیاد و مفیدی را در باره کره ماه نزمین مخابره نموده و هم هشت کامره آن از وظایف عکسبرداری خود از کره ماه خاتمه داده و از راکت جدا و بزمین فرود آمده است.

چشمه باطرف آفتاب

مؤسسات و انجمنهای علمی جهان از اول جنوری ۱۹۶۴، آغاز «سالهای بین المللی

خرشید-آرام» را اعلام کردند. این امر نظیر «سالهای جیوفزیک بین‌المللی» بوده و همه علمای جیولوجی جهان هدف مشترکی را در طریق استفاده از انرژی بی‌پایان آفتاب تعقیب میکنند.

خرشید در هر ثانیه انرژی معادل سوختن ده میلیارد تن زغال که یکی از منابع متداوله بشری است تولید میکند. گرچه فقط قسمت بسیار ناچیزی از این انرژی بروی زمین ما میرسد، معذک همین مقدار روزانه معادل ۴۶ میلیارد تن زغال یا ۵۰۰۰ برابر مصرف روزانه تمام مواد سوخت جامد، مایع و گاز در سراسر جهان است. علما عقیده دارند اگر ممکن شود که فقط یک قسمت ناچیز از این ذخیره عظیم را انبار کنیم تمام مسایل و معضلات تولید نیرو در عالم بشریت فوری حل میگردد. چه از آغاز انقلاب صنعتی تاکنون مسأله انرژی کلید حل مسایل و یگانه طریق پیشرفت و روش بشمار میرود. از یک جهت، بشر همیشه از انرژی آفتاب استفاده کرده و تمام منابع متداوله ای را که در دست دارد از تشعشع آفتاب میان آمده است، از جانب دیگر حرکت هوا و آب که آفتاب بمنزله ماشین آنست بنای هر گونه نیروی هیدروالکتریک (آبی، برقی) و تمام سیستمهای بادی است.

گرچه استفاده مستقیم از انرژی آفتاب هنوز در مراحل کاملاً ابتدایی خویش است اما با آنهم بشر در قبال استفاده مزید و حتی تسخیر آن مجاهده میکند. چنانچه یکی از روشهای استفاده از آفتاب که ساده ترین و باصرفه ترین است، کلکتورهای افقی است. مؤسسه تکنالوژی مساجوست خانه‌ی ساخته است که هشتاد درجه از تولید حرارت آن بوسیله آفتاب است، همچنان ایجاد مراکز کوچکی بانیروی یک یا دو کیلووات، بمنظور آبیاری و تهویه و تبرید ممکنست بزرگترین تغییرات را در نواحی بدون آب ایجاد کند، طرفه اینکه آفتاب میتواند چیزی را که مناطق خشک بیشتر از همه لازم دارند تولید کند و آن آب شیرین است که با وسایل ممکن تقطیر این امر را مسلم میسازد. یکی از اوسایلیکه در هند تهیه شده عبارت از یک آینه مقعر، تقریباً بقطر دایره یک متر است. قدرت تولید حرارت آن ۳۰۰ وات است که برای پختن و گرم کردن غذا کافی میباشد، یک اجاق آفتابی که تا ۱۷۵ درجه سانتیگراد نیز رسیده در هند بکار افتیده است و ممکنست یک اجاق دیگر آفتابی را ساخت که حرارت آن تا ۳۵۰۰ درجه سانتیگراد بالغ گردد. مهمترین اقدامیکه درین زمینه شده است از طرف پروفیسور «فلیکس نرومب» مدیر مؤسسه تتبع و تحقیق آفتاب و مرکز تجسسات علمی فرانسه انجام گردیده و فوق العاده مفید میباشد.

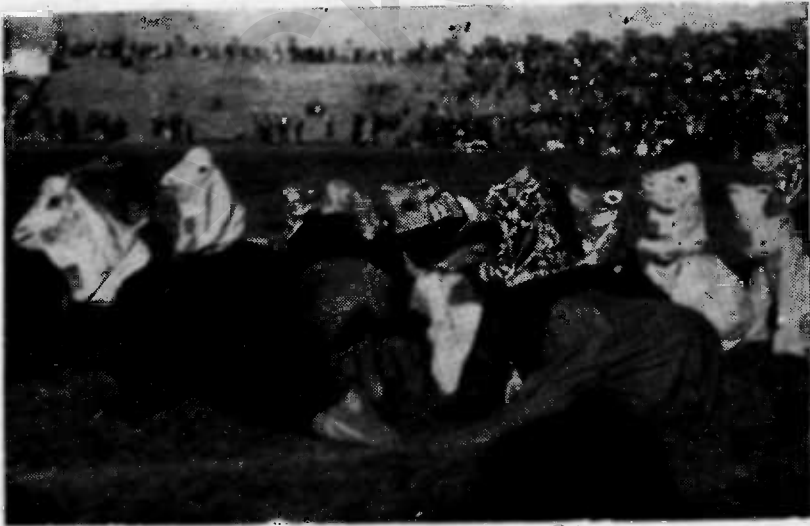
خلاصه اینکه، هنوز بشر از مرحله استفاده از نیروی آفتاب بصورت مستقیم بسیار فاصله دارد و از جانب دیگر هر اندازه ایکه ذخایر متداوله انرژی جهان کم شود، تعادل اقتصادی بیشتر متوجه انرژی آفتاب خواهد شد. اینک مؤسسات علمی جهان سالهای بین‌المللی خورشید آرام را اعلام نمودند درین طریق با گامهای وسیعی حرکت میکند تا باشد که این فرزندان نخبه بشریت ازین مجاهدات خویش برای دیگران چه بارمغان میآورند؟

رادیو اکتیف داخل بدن انسان

پروفسور الکسندر کوزن عضو کمیته ملی مطالعه اثرات رادیو اکتیف اتحاد شوروی گفت : مقدار رادیو اکتیفی که در طول سال ۱۹۶۳ داخل بدن انسانها گردیده است نسبت بدو سال گذشته از یک صدم حصه نیز کمتر است. بناغلی کوزن علت کم شدن مواد رادیو اکتیفی را موافقه منع محدود آزمایشهای ذره بی وانمود کرده است.

راکت يك مرحله یی انگلستان

مقامات برتانوی روز ۱۵ جوزای ۱۳۴۳ راکت بلستریک يك مرحله یی خود را باموفقیت در مناطق صحرایی وومرای استرالیا مورد آزمایش قرار دادند. راکتهای بلوستریک بمنظور پرتاب اعمار مصنوعی چند کشور اروپای غربی بفضای پرتاب میشوند. این راکت که پس از چند بار التوا بفضا پرتاب شده باهشت هزار و پنجصد میل سرعت تا ارتفاع یکصد و ده میلی زمین بالا رفته و سپس مجدداً به جو زمین داخل گردیده و نابود شده است.

منظره از نمایشهای اطفال کود کاکستانهای کابل در مراسم تجلیل جشن اطفال (۱۳۴۲)

خواندنیهای دکترا

مادریکه پنج طفل از یک بطن ولادت کرد

میزان ۱۳۴۲ میرمن اندریو فیشر مادر سی ساله پنجگانهگیها بدون اطفال پنجگانهگی خود از شفاخانه سنتلویوک خارج گردید. اطفال پنجگانهگی او که چهار دختر و یک پسر بوده و قبل از وقت بدنیا آمده اند در شفاخانه دارای صحت کامل میباشد. مقدار وزن این پنجگانهگیها زیاد شده میرود. میرمن فیشر که بتاريخ ۱۴ ماه سپتمبر پنجگانهگی های خود را ولادت کرده بخانه خود واقع در یک میلی شهر ابردین مراجعت کرد است. اتاق تجارت این شهر برای خانواده بناغلی فیشر یک منزل جدید را کرایه گرفته است، وی بندر کافی نیرومند است اما بکمک در اجرای امور خانه نیازمند است.

حبس پره دار محبس مرکزی یوهانسبورگ

یک محکمه یوهانسبورگ روز سه شنبه اول میزان ۱۳۴۲ پره دار محبس مرکزی یوهانسبورگ راجرم رشوت ستانی که باثر آن شاغلی «ارتوگولدریش» زعیم حزب کانگرس افریقایی و سه نفر دیگر موقع داده تا از آن محبس فرار نمایند به شش سال حبس محکوم گردانید. این پره دار نخست انکار نموده بود ولی در اثر شهادت یک افسر پولیس جرمش ثابت گردید.

اعطای مدالهای مطلا :

علاوه بر نشانهای سپورت به کیمهان نوردان اتحاد شوروی شش مدال طلائی نیز داده شده است.

شورای مرکزی اتحادیه انجمنها و مؤسسات ورزشی اتحاد شوروی، کیمهان نوردان و قهرمانان ورزشی اتحاد شوروی (نیکولایف و پاپاویچ) را مدالهای طلائی اعطا کرد. دو مدال طلائی برای نخستین دسته کیمهان نوردان که ریکارد های کیمهان نوردی را قایم نموده اند داده شده است.

این دسته در مدت هفتاد ساعت و بیست و سه دقیقه و سی و هشت ثانیه فاصله یک میلیون و نه صد و هفتاد و پنج هزار و دو صد کیلومتر را پیموده اند. دسته دیگر کیمهان نوردان اتحاد شوروی که مدالهای طلائی گرفته اند فاصله دو میلیون شش صد و سی و نه هزار و شش صد کیلو متر را طی نود چهار ساعت و نه دقیقه و پنجاه و سه ثانیه پیموده اند.

قلبیکه بابتی کار میکرد به ضعف ضربان مواجهه شد.

پسر نرزه سه ساله ای که قلب وی توسط بتری کارمیکرد، به کلینیک صدری ستکهلم

آورده شد تا سیم کشی بتری که گمان می‌رود گسستگی در آن رخ داده باشد ترمیم گردد. این پسر کریسچین اولسین نام دارد و حینیکه وی سیزده ساله بود به ضعف درجه ضربان قلب از حال عادی گرفتار بود، لذا بتری برق در داخل شکم وی جاداده شد که توسط سیمهای پلاتینی ضربان منظم را بقلب میرساند. حینیکه درجه ضربان قلب وی پایان آمد توسط امبولانس به سنتکهلم نقل داده شد، دکتورهای مؤظف کلینیک گفتند که شاید در سیستم سیم کشی بتری آن گسستگی رخ داده باشد اما حیات وی در خطر نیست.

قایم کردن ریکارد جدید فرود آمدن توسط پاراشوت

پیغله وانگ سوچن زن پاراشوت بازچینی ریکارد جدید جهانی را در مورد فرود آمدن ها توسط پاراشوت به نقطه معینه در عالم زنان قایم کرده است، وی از ارتفاع هزار متری خود را از طیاره ذریعه پاراشوت بطرف زمین رها کرده و در داخل يك اعشاریه يك متر هدف معینه بزمین فرود آمد. وی در بازیهای قهرمانی پاراشوتی ملی ۱۹۶۲ اشتراك نموده و این بازیهای پاراشوتی در قسمت غربی چین در شهر چینگتو واقع ایالت سنتچوان صورت گرفته بود.

پیغله «وانگ» که از ایالت مذکور میباشد ریکارد سابق پانزده اعشاریه يك متر را که ذریعه زن دیگر چینی قایم شده بود شکست و این ریکارد دوم جهانی است که در مورد فرود آمدن به نقطه معینه طی یک هفته از طرف چینها قایم گردید.

مریضیکه ظاهراً مرده بنظر میرسید زنده شد

آژانس خبررسانی تاس اطلاعات داد که يك مریض بیست و یکساله چهل و سه دقیقه بعد از آنکه ظاهراً مرده بنظر میرسید در یکی از معاینه خانهای منسک بکمک سامان و آلات مربوط بعملیات قلب و شش مجدداً چشم کشود.

آژانس گفت: سی وهشت دقیقه بعد از آنکه سامان مربوط مرک مریض را تشبیت نمود پروفیسور سرچی لپیوف سامان مربوط را به قلب ساکت مریض وصل کرد. نخستین علایم حیاة شش دقیقه بعد از آنکه قلب مریض بار دیگر بفعالیت شروع کرد، بمشاهده رسید و روز دیگر مریض مذکور احساس خود را حاصل کرد.

ولادن عجیب

یکزن ۴۸ ساله انگلیسی بنام میرمن فیلیس واتس، دختری ولادت کرد که موجب حیرت خودش گردیده است میرمن واتس که قبل از آن هشت طفل را بدنیا آورده و بزرگ کرده است، نیم شب از خواب برخاسته و به شوهر پنجاه ساله خود داستانلی واتس گفت: من احساس درد میکنم، بناغلی واتس دکتور را احضار نموده و دکتور زن او را به شفاخانه فرستاد و پس از چند دقیقه مواصلت به شفاخانه، وی طفل نیم خود را که دختر میباشد بدنیا آورد. میرمن واتس امروز صبح گفت، من و شوهرم قبلاً هیچکدام از وجود این طفل خبر نداشتیم.

اهدای گلپای سنبل و گلاب بمصیبتدیدگان جنگ

در حدود شش هزار گل سنبل و هشت هزار گل گلاب بصفت اهدای عید میلاد مسیحی از جانب هالیند (سرزمین گلپای رنگین اروپا) بمصیبتدیدگان بم اتمی در جاپان که دریایان جنگ دوم جهانی بالای هیروشیما و ناگاساکی انداخته شده بود ارسال شده است.

این گلها که در اوایل بعد از ظهر روز چهارشنبه ۳ جدی ۱۳۴۲ توسط طیاره «ک، ال، ام» بجاپان آورده شده بود صبح روز ۴ جدی از راه هوا بالای هیروشیما و ناگاساکی فروریخته شد.

قتل يك تمساح خطرناك

تمساحیکه طول آن تقریباً بیست فٹ بود و برای سالهای متعددی مردم و شبانان از آن خوف و نفرت داشتند در دریای «ادیلید» واقع در پنجاه میلی جنوب داروین (شمال استرالیا) بقتل رسید. یکنفر صیاد تمساح بنام «بینت» از اهل داروین بعد از اینکه بامشعلی تمساح را از کنار ساحل بیرون کشید آنرا مورد گلوله قرار داد چوپانها اظهار کردند که تمساح مذکور در طول سالهای زیاد یکتعداد زیاد اسپها، سگها و غیره حیوانات را بقتل رسانیده است.

جوگی وصلح دنیا

مرد چهل ساله بنام «سامی راما» در يك گودال دومتری که برایش حفر نموده بودند ۹ روز بدون آب و غذا در حالیکه پاهایش را تاب داده و چشمانش را به يك نقطه متمرکز نموده بود قرار داشت در پهلوای این قبرطی تمام اینهمه مدت چوب صندل سوختانده میشد و هزاران نفر هندی بزیارت او میآمدند. پس از کشیدن او ازین غار و بعد از آنکه سرحال شد اظهار داشت که او تمام این نه روز را برای برقراری صلح در دنیا مشغول ریاضت و عبادت بوده است. مردم بعد ازین اظهارات بیشتر نزادو آمدند تا خود را تقدیس کنند، در مورد این عمل روزنامه نیویارک تایمز نوشت: دفن کردن يك شخص زنده جنبه مذهبی و تصوفی داشت که نمیتوان بوجه طبیعی برای آن دلایلی را ذکر کرد.

چنانچه يك مرتاض دیگر ۴۵ ساله هندی، هشتاد و هفت ساعت زوی يك تخته میخدار که در بین آب گذاشته شده بود سپری کرد و بعد ازین مدت کاملاً يك شخص عادی بود و هیچجنوع عارضه برایش پیدا نشد.

نسخه مجرب

دکتر ویلیمز ایونز متخصص امراض قلبی برتانیه در برابر دو صدتن از دکتوران قلب آن کشور اظهار داشت ما شاهد يك بیماری کاملاً تازه بنام «بیکاری» میباشیم. وی از دوستان خود خواهش کرد که بطور نمونه و پیش از آننگ علیه این

بیماری قیام کنند، نسخه ای که این داکتر تجویز کرده است چنین است. موثرهای خود را بفروشید، پیاده گرد شوید، یک سگ شکاری خریداری کنید؛ اما باید این سگ رمیده و مست بازنجیر محکمی بسته باشد، باغبان خویش را رخصت کنید و امور باغبانی باغ خویش را نیز خودتان انجام بدهید.

تجویز جدید برای دندان کشی

گل کوننگ یک تن از داکتران مشهور دندان فلپاین برای تشویق مردم مملکت خود بمنظور کشیدن دندان تجویز جدیدی تهیه دیده است (مردم فلپاین دندان کشیدن را المناکترین یک حادثه زندگی میدانند و بهیچصورت حاضر نیستند دندان خود را بکشند) داکتر مذکور در برابر معاینه دندانسازی خود تخت بزرگی نصب و هر روز ذریعه میکروفون بمردم شهرمانیلا اعلان میکند که هر کس الاشه خود را در وقت دندان کشیدن فراخ و کشاده گرفت برای او جایزه داده خواهد شد. تاکنون پنجاه نفر داوطلب برای این کار پیدا شده است ولی هر بار که داکتر مذکور دندان یکی ازین داوطلبان را میکشد، جمعی از مردم شهر در زیر تخت بنام همدردی گریه راسر میدهند و جمعی دیگر رجز خوانی و شادمانی میکنند تا باری به این ترتیب شخصی را که زیر انبور داکتر قرار گرفته جرأت و تسلی داده باشند.

داوطلبی جهته پرواز در مهتاب

بناغلی گاردن کوپر کیهان نورد امریکا بی که سال گذشته مدار زمین را ۲۲ مرتبه گردش کرد روز ۱۴ ثور ۱۳۴۳ به نمایندگان مطبوعات در نیویارک گفت امیدوار است نخستین امریکایی باشد که بمهتاب پرواز کند. وی اظهار امیدواری کرد که در اثر عدم بروز مشکلات تخنیکی و فراهم شدن وسایل لازمه این پروژه بطرف مهتاب در سال ۱۹۷۰ عملی گردد. وقتیکه از وی سوال شد آیا از پیاده شدن در سطح مهتاب هراس دارد یا خیر؟ جواب داد، خیر مادر مورد بسا چیزهای دیگر نگران مینباشیم اما ترس نداریم.

وقتیکه از وی درباره احساسش هنگام بی وزنی پرسیده شد، بناغلی کوپر گفت: که این حالت از گوارا ترین حالات استراحت وی در سراسر پرواز بوده است وی گفت: که مهمترین مشکل در حالت بی وزنی باز کردن پلاستیک محتوی مایعات است که کار بس مشکل میباشد، موصوف افزود که بردن غذا بطرف دهن نیز مشکل است، اما وی در حالت بی وزنی یک مرتبه موفق شد که اینکار را بکند طعم غذای فوق العاده خوب بوده و خوردن نیز آنقدر مشکلات ندارد.

فقدان جای برای سگهای مرده

صبحگاهان هر روز یکشنبه دیده میشود که در قبرستان سگها واقع مانکویرودر ساحه قبلی ریودوژنیرو، یک خانم لباس سیاه، دسته گلی را بر قبر سگش میگذازد، اینچنین صحنه ها را درین محل میتوان بکثرت مشاهده کرد. زیرا هزاران فامیل این

یگانه قبرستان را برای معشوقه های چهارپای خویش تهیه کرده اند و محل آرامش آنها را تثبیت نموده اند. در اکثر سنگهای قبرستان (لوحه های قبر) اشکال سنگ و قلب حک شده است و علاوه بر درهر سنگ جملات تأثرانگیز و ملال آور را نقش نموده اند و از خوبی سنگها تذکر داده اند همچنان از سنگهای مرمر صرفه بعمل نیامده است. اما اکنون بین مقامات مسئول اداری ریودوژنیرو و صاحبان سنگها اختلافاتی حکم فرماست زیرا دیگر در قبرستان محلی برای تدفین سنگها باقی نمانده و در هر نقطه آن يك سنگ دفن شده است. چه هر سال بیش از ۱۰۰۰ سنگ رادفن میکنند و بدینصورت در طول زمان تقریباً ۹ سال حفرة سنگها بصورت میراث یکی بدیگری انتقال پیدا کرد و اکنون فقط عدوی ازین صاحبان سنگها بدون قبرستان برای سنگهای باوفای خویش باقی مانده اند و تصمیم گرفته اند تا يك قرارداد دو ساله راعقد کنند تا لااقل سنگهای شان برای دو سال درین قبرستان باقی بمانند و خاطرهای ایام حیاة خویشرا درحافظه های صاحبان خویش زنده نگهدارند. چه هم اکنون درین ساحه بیش از پنجمصد قبرستان وجود دارد که هر يك از طرف خارج تا حدود معین محصور شده اند. بیطار دولتی برازیل فیصله نموده است که اکنون يك قبرستان جدیدی برای سنگها ایجاد شود تا این سنگها از بعضی جهات دیگر حفظ الصحه محیطی نیز جسماً دفن شوند و بصورت جداگانه در هر گوشه و کنار شهر دیده نشود.

برتراندرسل نودودو ساله شد

بناغلی برتراندرسل فیلسوف انگلیسی روز ۲۸ ثور ۱۳۴۳ نودودو ساله شد وی که بیش از مدت نیم قرن برای تأمین صلح مجادله کرده است اکنون امیدوار است که گشیدگی بین شرق و غرب تخفیف یابد. وی گفت کدام پلان خاصی بمناسبت روز تولیدی خود ندارد زیرا این روزها در موسسه برتراندرسل خود که غایه آن کمک به حل و فصل مسایلی میباشد که شاید منجر به جنگ ذره بی گردد مشغولیت زیاد دارد.

ختم

حوادث و اتفاقات

با وجود آنکه جوامع انسانی به منظور رفاه حیات خویش و جلوگیری از آسیب و تلفات که حیاتش را تهدید میکند چاره های سنجیده و میکوشد ازین همه مصائب ناگوار برکنارماند بانهم جهان بشریت نتوانسته است بصورت کامل خودرا ازین وقایع و حوادث اندوهبار برکنار سازد . از همین سبب است که هر روز تعدادی از ابنای بشر حیاتش را در هوا ، زیر زمین ، روی آب و بالای زمین نسبت وقوع چنین حوادث از دست میدهند و این همه وسایل کافی و عصری از وارد آمدن چنین تلفات جلوگیری نتوانسته بلکه طوریکه مشاهده شده قسمت بیشتر این تلفات در عصر کنونی زاده استعمال همین وسایل بوده است . این جا حوادث و اتفاقات سال را در داخل و خارج کشور تحت عناوین مختلف بمطالعه خوانندگان محترم سالنامه میگذاریم .

حوادث و اتفاقات در داخل کشور

حریق :

در يك حادثه حریق شب ۱۳ قوس چار خروار جواری ، پنج گاو و اثاث البیت يك خانه در ولسوالی جانی خیل منگل طعمه حریق گردید .

حریقى دريکى از منازل ركاخانه کابل شب ۲۴ قوس رخداد که سقف خانه و اثاث البیت تمام اتاقها طعمه حریق شد این حریق در اثر شدت بمنزل همجوار آن نیز سرایت کرده و يك قسمت زیاد لوازم مجاور نیز سوخت ازین حریق بعداً جلوگیری شد و خاموش گردید .

يك خانواده سه نفری را در شیرپور کابل شب اول عید ۲۴ دلو ۴۲ گاز زغال تلف کرد . در اثر حریقى که در صندلی آنها واقع شد پاهای هر سه نفر از فوت شدگان سوخته ه د . این حریق بدون آنکه بجای سرایت کند قسمتی از اثاث البیت خانه را سوخته بود .

شب جمعه اول حوت ۴۲ حریق مدهش در سرای میر علم مقابل مرستون تياتر و نزدیک مندوی شهر کابل رخداد . در اثر شدت این حریق سرای مجاور آن که بسرای احمد شاه مشهور بود نیز بکلی سوخت . در اثر این حریق مدهش سه نفر تلف گردید و تمام اموال داخل این دو سرای طعمه حریق گردید . دامنه وسعت این حریق باطراف این دو سرای توسط عمله اطفائیه شهر کابل قطع گردید این حریق از مدهشترین حریقى بود که درین اواخر رخداد و خسارات وارده آن بمليونها افغانی میرسید .

در اثر حریقې که شب ۲۲ حوت ۴۲ در یکی از اتاقهای آپارتمان سروری مارکیت در جاده نادر پښتون کابل بوقوع پیوست ، دواتاق در منزل دوم و دواتاق در منزل سوم کاملاً سوخت و بدو اتاق مجاور آنها خساراتی وارد آمد . این حریق در حوالی صبح تحت کنترول آمد و بهمکاری عمله اطفائیه خاموش گردید .

حریقې روزده حمل در منزل دوم مؤسسه تخنیکې و ترهیم تائب واقع شاه محمود غازی وات واقع گردید که در اثر آن ۳۵ پایه ماشین تائب و قسمتی از سامان مربوط به ترمیم تائب طعمه حریق گردید . حریق بدون سرایت بیشتر و وارد آوردن تلفات خاموش گردید .

چاه نمبر چار یتیم تاق از باعث موجودیت و در اثر فشار اضافه از دوصدوپنجاه اتموسفیر قسماً از کنترول خارج شده و ساعت پنجونیم روز جمعه ۲۸ حمل ۴۳ آتش گرفت حریق آن بشدت اولی ادامه دارد . ضایعات گاز این چاه در یک شبانه روز در حدود یکونیم ملیون تا دو ملیون متر مکعب تخمین گردیده و این گاز از طبقه جراسیک که پائینترین طبقه کشف شده در یتیم تاق میباشد خارج میشود این گاز از ذخایر کشف شده قبلی متعلق به طبقه گوتریف که مقدار آن توضیح شده بود مجزا میباشد . طبقه گوتریف بالاتر از جراسیک واقع شده و علاوهً ذخایریکه قبلاً وانمود شده بود و از یتیم تاق تقریباً هفت کیلو متر فاصله دارد یک ساختمان جداگانه را تشکیل میدهد . طبقه گوتریف در یتیم تاق نیز حاوی گاز میباشد و این طبقه بین اعماق (۱۶۵ تا ۱۷۰ متر) واقع گردیده و با موجودیت نل ده ایچ و سمنتی که در عقب آن در چاه یتیم تاق کار شده توقع می رود که جریان گاز از طبقه گوتریف در چاه مذکور که تا حال صورت نگرفته در آینده نیز صورت نگیرد .

ترتیبات مقدماتی برای رفع این حریق بادعوت متخصصین از اتحاد شوروی گرفته شده و انتظار می رود این حریق با استفاده از وسایل عصری و استخدام مستخدمین مربوط از اتحاد شوروی هرچه زود تر خاموش گردد . شعاع این گاز قطر سی متر و ارتفاع متجاوز از ۵۰ تا ۶۰ متر را احتوا نموده است . این چاه در یک سطح مرتفع واقع است .

در نزدیکی چاه کدام قریه وجود ندارد و بقریه های که بمسافه دور تر واقع میباشد هیچگونه خطر از ناحیه حریق گاز مذکور متصور نیست . این گاز که اکنون در اثر سوختن ضایع میشود به گاز های تلف شده قبلی که (۶۰) ملیارد متر مکعب آن در خواجه کو گردك و ۱۲ ملیارد متر مکعب آن در یتیم تاق میباشد ، بکلی مجزا است . برای شروع کار جهت دفع حریق یل نل آب شش آنچه مستقیماً از چشمه خواجه کو گردك که در هفت کیلو متری چاه نمبر چار یتیم تاق واقع میباشد تمدید گردیده همچنان دوپمپ بزرگ و ماشین آلات و وسایل تمویر در نزدیکی چاه نصب شده است در عین حال یک تعداد تانکهای آهنی بظرفیت یکمزار متر مکعب آب در نزدیکی آن نصب گردیده است قرار است بالای حریق ابتداءً یک انفلاقی صورت گیرد و بعداً باطفاى کامل آن اقدام شود . در قدم اول در

پروگرام دفع این حریق بی سابقه بیرون کشیدن وسایل و وسایط از ساحه حریق شامل بود .
در اثر ترکیدن اشتوب و حریقی که ازین ناحیه بوقع پیوست دست و پهای یک زن و دختر در یکی از منازل شهرارای کابل سوخت .
در اثر وقوع حریق درموتور سرویس که از پروان جانب نجراب در حرکت بود شب ۸ جوزا در نزدیکی پل آهنی ولسوالی نجراب نه نفر از راکبین موتور سرویس مجروح شدند .

* * *

انفجار معدن در معدن زغال کرکر ساعت هفت و پانزده دقیقه صبح روز ۲۱ جوزای ۴۳ انفلاقی رخداد که در اثر آن یک تعداد از کار کنان معدن که در آنجا مشغول فعالیت و انجام کار های روزمره بودند محبوس ماندند . معدن زغال سنگ کرکر بفاصله شانزده کیلو متر بشمال شرق پلخمري واقع است و تولیدات روزانه آن بسه صد تن بالغ میگردد و در حدود شش صد تن عمده درین معدن مشغول فعالیت اند . در اثر فعالیت مداوم قوای نجات که باشتراک کار کنان خود معدن ولایت بغلان ، فابریکه نساجی پلخمري ، فابریکه های برق و سمنت غوری شاروالی پلخمري، یونت قوای کار شعبه انحصارات دولتی و مدیریت صحیه بغلان صورت گرفت محبوسین داخل معدن که تعدادشان به ۸۰ نفر میرسید از معدن بیرون کشیده شدند . کسانی که حیات داشتند تحت تدای قرار گرفتند قرار اطلاعات آخرین که درین زمینه نشر شد تلف شدگان این حادثه به ۷۴ نفر بالغ میگردد . راجع بعلت انفجار انجینر مسا کفیل وزارت معادن و صنایع بنماینده باختر گفت ؛ در ضمن مشاهدات داخل معدن چند درز در جدار معدن به نظر رسید که احتمال می رود موجب تولید برق در داخل معدن شده و حینیکه آتش از تونلها عبور نموده و در مدخل معدن که ناوه های استخراج وجود دارد به انفجار بیشتر منجر گردیده ، شده باشد .

* * *

لغزش زمین در حدود یکصد و یازده خانه نشیمن در قریه و خشک مربوط علاقه داری دهنه غوری مربوط ولایت بغلان و پلخمري در اثر لغزش زمین زیر سنگ و خاک شد . لغزش از صبح روز شنبه ۵ ثور ۱۳۴۳ شروع شد و تپه های دوطرفه قریه شروع بحرکت و بیش آمدن کرد . باشندگان قریه از خانه های شان خارج شده اموال و مواشی شانرا نیز نجات دادند . اما اموال و اثاث البیت ۱۶ خانه بکلی از بین رفته و تلف شد . رئیس سروی جیولوژی افغانستان گفت که یکی از عوامل این حادثه آن است که در سمت شمالی مملکت طبقات زمین را توده های چونه تشکیل میدهد سنگ چونه در اثر آبهای طبقات الارضی آب شده و در نتیجه طبقات زیرین ثقل طبقه بالایی را که از گل لوس تشکیل یافته برداشته نمیتواند و این موضوع سبب میشود تا در سطح زمین حرکت های بظهور رسد . حرکت این تپه بفاصله سه صد متر دور از دهنه غوری

روز ده ثور حرکت آن متوقف گردید .

تپه کمركی بین مرکز ولسوالی از رو و قریه قاسم خیل که بتاریخ ۲۷ جوزا از سمت جنوب بطرف شمال به لغزیدن آغاز نموده بود ساعت ۹ قبل از ظهر روز اول سرطان متوقف شد . طی پنج روز تپه مذکور بفاصله هشتاد متر از جای اصلی خود حرکت کرده و در جای اصلی آن بجز از همواری زمین دگر آثاری مشاهده نمیشود اما در خود تپه در بعضی نقاط بفاصله های قسماً هشت متر و قسماً ده متر خالیگاه ها پیدا شده و تلفات جانی و مالی رخ نداده است .

• • •

دو نفر مرد باسه راس اسپ در اثر حادثه برف کوچ ۸ قوس در کونل سیاه ریگ مربوط ولایت بامیان تلف و هلاک گردیدند .

در اثر غلتیدن يك خانه شب ۲۴ دلو در ده افغانان کابل دو نفر هلاک شد خانه از اثر ثقلت و کثرت برف سقوط کرد .

در اثر افتادن يك حصه کوه در تالقان روز ده ثور يك چوپان فوت شده و ۱۹۵ گوسفند و بز هلاک گردید .

در اثر افتادن يك بدنه کوه در قریه خیلان ولسوالی چاه آب ولایت تخار روز هفت ثور يك نفر چوپان فوت و دو بز و بزغاله در زیر توده های سنگ و خاک تلف شد .

شش نفر کارگر ساعت هفت و نیم روز ۱۶ جوزا در اثنای کندن تهداب عمارت مربوط بانک رهنی و تعمیراتی که تقریباً در حدود چار متر تهداب را کنده بودند در اثر فرو ریختن يك قسمت آن ، زیر خاک ماندند . وقتی آنان از زیر توده خاک کشیده شدند دو نفر شان هلاک شده بودند .

در اثر افتادن صاعقه در تاله و برفک روز ۲۲ ثور يك نفر چوپان هلاک و بیست گوسفند تلف شد .

در اثر افتادن صاعقه يك دختر پانزده ساله در قریه نوری کول خوست روز ۲۶ ثور هلاک گردید .

يك تکان خفیف زلزله در حکومت اعلاى پروان و مربوطات آن روز یازده قوس ۴۲ محسوس شد .

زلزله تکانهای خفیف زلزله صبح روز چارده قوس در فیض آباد مرکز بدخشان و نواحی آن صورت گرفت .

تکانهای نسبتاً شدید زلزله روز ۲۶ قوس ۴۹ ثانیه چاریکار و نواحی آنرا تکان داد .

ساعت شش و چهل و پنج دقیقه روز ۷ دلو بجز از مناطق غربی در تمام مناطق افغانستان زلزله شدید بوقع پیوست اما کدام خساره وارد نشد . برای پنج دقیقه در کابل برق نبود و جریان برق در حین تکانهای زلزله متوقف گردید .

يك تکان خفیف زلزله شب اول حمل در کابل و نواحی آن محسوس گردید .

تکانهای شدید زلزله بعد از ظهر روز ۲۷ ثور ۴۳ در بغلان و نواحی آن محسوس گردید اما خساره وارد نیامورد .

يك تكان نسبتاً شديد زلزله شب ۲۷ دلو در كابل و نواحی آن احساس شد.

* * *

حوادث ترافیکی :

در حادثه ترافیکی چار سنبله ۴۲ در جلال آباد يك نفر هلاك گرديد .
يك نفر كارگر وركشاپ پلچرخی از بالای موتر افتاده روز چارده عقرب
هلاک شد .

يك نفر روز ۲۳ عقرب متصل سرك اول جمال مینه در اثر حادثه
ترافیکی فوت شد .

يكنفر در اثر حادثه ترافیکی در حصه وركشاپ پلچرخی روز ۲ قوس
هلاک شد .

در اثر حادثه ترافیکی صبح روز هشت قوس پنج نفر در قابلبای هلاك گرديد
ويكنفر مجروح شد . این واقعه وقتی رخداد که موتر تاتراکه ازطرف كابل جانب
پل چرخی روان بود . در حصه قابل بای چپه شد و شش نفر که در پیاده رو
استاد بودند زیر آن شد و هلاک گردیدند .

طفل نه ماهه ساعت ده روز هشت قوس در حصه سرك اول پروان مینه زیر
عراده موتر شده هلاک گرديد .

يكنفر شب ۲۳ قوس در نزدیکی یخدان گذرگاه در اثر حادثه ترافیکی هلاک
شد .

در اثر چپه شدن يك تراكتور در کوتل شبر روز ۲۲ قوس دونفر عملۀ آن
هلاک شدند .

در يك حادثه ترافیکی جوان ۳۸ ساله در سروبی روز ۲۷ قوس هلاک شد
در اثر تصادم ترافیکی يك زن سالخورده در قسمت اخير میوند وات روز
۲۸ قوس هلاک شد .

در يك واقعه ترافیکی روز چار جدی در تنگی غارو پانزده نفر مجروح شد .
يكنفر عمله تنظیم روز ده جدی در بریکوت در اثر تصادم ترافیکی هلاک شد .
در اثر چپه شدن موتر روز چارده دلو در کلفگان مربوط ولایت تخار دونفر
تلف و يكنفر مجروح شد .

در اثر تصادم دوموتر در جلال آباد روز چار حوت يكنفر هلاک و چار نفر
مجروح گرديد .

در اثر چپه شدن موتر در شیخ علی مربوط ولایت پروان شب ۹ حوت هشت
نفر فوت گرديد .

در اثر يك واقعه ترافیکی در نزدیکی پل محمودخان قابل روز یازده حوت
يكنفر تلف و يك نفر مجروح گرديد .

در حادثه ترافیکی روز هفت حوت در جلال آباد يك نفر هلاک شد .
در اثر چپه شدن موتر در سرخپارسا مربوط ولایت پروان روز ۲۵ حوت

سه نفر فوت و دو نفر مجروح گردید .
 در اثر حادثه ترافیکی روز چار حمل در ننگرهار یکنفر تلف گردید .
 طفل هشت ساله روز چار حمل ۴۳ در حصه پل پاغ عمومی کابل در اثر
 تصادم باموتر تلف شد .
 در اثر چپه شدن موتر روز هفده حمل دونفر در مزارشریف هلاک گردید :
 در حادثه ترافیکی روز ۲۹ حمل یکنفر در چاریکار هلاک گردید .
 يك طفل شش ساله در اثر حادثه ترافیکی در حصه خواجه مسافر روز سه نور
 هلاک گردید .
 در اثر حادثه ترافیکی شب ۹ نور یکنفر در کارته پروان هلاک گردید .
 در حادثه ترافیکی در غزنی روز ۹ نور یکنفر هلاک گردید .
 در اثر صدمه موتر یکنفر روز ده نور در کارته سه هلاک گردید .
 در اثر حادثه ترافیکی روز شانزده نور یکنفر در شیرشاه مینه تلف شد .
 در اثر چپه شدن موتر در چوکی ارغنده روز شش نور چار نفر تلف و شش نفر
 مجروح گردیدند .
 در اثر واقعه ترافیکی روز بیست و هفت نور یکنفر در میوند وات شدیداً
 مجروح شده و بعد در شفاخانه فوت شد .
 در اثر چپه شدن موتر یکنفر باشنده کوهستان روز سی نور در تتمدیره
 چاریکار فوت و چار نفر مجروح شدند .
 در حادثه ترافیکی يك دختر ده ساله روز دوازده جوزا در چاریکار فوت شد .
 در اثر حادثه ترافیکی روز پانزده جوزا در نزدیکی یغمان سه نفر به شمول
 دریور مجروح و یکنفر شان متعاقب آن فوت شد .
 در اثر چپه شدن موتر ساعت هشت شب ۲۲ جوزا در کوتل خیرخانه کابل
 یکنفر هلاک و سیزده نفر مجروح شد .
 یکدختر چارساله در يك حادثه ترافیکی در مقابل لیسه رحمن بابا روز ۲۴
 جوزا مجروح و در شفاخانه فوت شد .
 طفل هشت ساله عصر روز چارده نور زیر عراده شده هلاک شد .
 در اثر تصادم دو موتر در حصه ده کیپک کابل روز جمعه ۲۸ سنبله یکنفر
 تلف و پنج نفر دگر مجروح شد .
 موتر لاری که از علاقه داری ده میرداد بطرف کابل میآمد در حصه تنگی
 خواجه گان مربوط حکومت محلی چک وردک ساعت ده شب ۲۷ سنبله از سرک
 منحرف گردیده چپه شد که در اثر آن پنج نفر فوت و ۹ نفر مجروح گردید .

* * *

حوادث متفرقه داخلی :

دونفر از ساکنین بدخشان که از فیض آباد روانه درواز بودند شب
 پانزده عقرب در اثر سردی شدید هوا در دشت ایش هلاک شدند.

روز ۱۹ قوس بیش از چهل تن از کارگران فابریکه نساجی پلخمری در حالیکه از يك پل لرزانك بالای دریا عبور میکردند بدريا سرنگون شدند . اکثر از عابران جراحت های شدید برداشتند .

يك پلنگ بامردی در کوه درم درم کاپیسا تصادف کرده و هردو مجروح شد . روز دوازده حوت جمعه پسر محمد هاشم باتبر به پلنگ حمله برد این پلنگ بعدا در اثر ضربه وی هلاک شد . همچنان گلجان در اله سای کاپیسا يك پلنگ را بقتل رسانید .

در اثر سرازیر شدن سیلاب شب دوازده ثور در دره های شاه بابا مربوط کشم بدخشان یکنفر را آب برد .

همچنان يك راس گاه ۲۸۱۲ درخت مثمر و غیر مثمر را این سیلاب باخود برد . در اثر بادهای نسبتاً شدید که از ساعت پنج الی هفت بعد از ظهر روز ۱۲ جوزا :ر تالقان و مربوطات آن ادامه داشت يك تعداد درخت چپه شد . اما تلفات جانی وارد نیامد .

در اثر سرازیر شدن سیل مدهش روز ۲۱ حمل در دریای جبل السراج سدخانه برق جبل السراج و يك تعداد منازلی که در خط سیر آن قرار داشت خساره مند شد . این سیل بيك قسمت سرك سالنگ نیز خساراتی وارد آورد .

حوادث و اتفاقات در خارج

انفجار در معادن :

۶۳ نفر کارگر یکی از معادن طلای افریقای جنوبی روز ۵ عقرب از حفره يك معدن که پنجهزار فت عمق داشت نجات داده شده و از آنجا بیرون کشیده شدند ریسمان آهنی قفسه لفتی که آنها را از بین معدن بالا میکشید هنگام بالا آمدن از هم گسسته و بیم آن میرفت که کار بیرون کشیدن آنان چند روزی بنطول انجامد و درین مدت آنان از بین روند اما در اثر مساعی دسته نجات از مرگ نجات داده شدند .

وقتی که مقامات مربوطه بروز یازده عقرب میخواستند پیش از انجام کار نجات کارگران برای آخرین بار باآلات مخصوص يك معدن آهن را جستجو کنند ناگهان دیدند که یازده تن دگر آنان نیز درین معدن زنده و صحت مانده اند . اشخاص مذکور یازده روز پیش در اثر انهدام يك بند که باین معدن نزدیک بود درین معدن گیر آمده بودند گمان میرفت که بجز سه نفر کارگریکه پس از هفت روز تفحص پیدا شدند يك نفر دیگر از کارگران زنده مانده باشد . کار نجات یازده نفر دگر نیز به سرعت آغاز یافت و برای آنان بعمق دوصد فت توسط آلات دست داشته اشیاى مورد ضرورت رسانیده میشد .

مامورین نجات روز هفده عقرب هنوز برای بیرون کشیدن یازده نفر از کارگران که در معدن سنگ آهن در سناکسوی نی علیای جمهوری اتحادی آلمان بسر می بردند همچنان ادامه داشت . سیزده

روز قبل سدی که در نزدیکی این معدن ساخته شده بود منهدم گردیده و در اثر سرازیر شدن آب در معدن دهانه آن فرو ریخته و در حدود چهل نفر در بین معدن محبوس ماندند .

بنابر غلتیدن يك صخره بزرگ شب ۱۸ عقرب دوکارگر معدن لیگندی شدیداً مجروح و در معدن آهن محبوس ماندند . این حادثه در نزدیک صخره رخداد که دو هفته قبل در آن حادثه بزرگتری رونما گردید قرار معلوم ۲۹ نفر در آن حادثه تلف شده اند.

در یکی از معادن زغال سنگ جاپان در جزیره کیوشو انفجار مهیبی روز ۱۸ عقرب رخداد . عمارات مجاور این معدن در اثر انفجار شدید خساره دیده ۱۷۶ نفر از کارگران معدن تلف شدند. همچنان صدها نفر دگر مجروح شدند و تاکنون چارصد نفر از کارگران مفقودالامر میباشند .

در یکی از معادن طلای افریقای جنوبی روز ۲۹ عقرب انفجاری رخداد که کم از کم بیست نفر کارگران معدن تلف یا مجروح شدند . همچنان هفده نفر از کارگران معدن روز ۲۸ عقرب در معدن طلای گانا در عمق چار هزار و هفتصدت هلاک گردیدند.

در یکی از معادن مس شیلی در نزدیکی سانتیاگو انفجار مهیبی روز ۲۶ قوس رخداد که در اثر آن کم از کم هشت نفر هلاک شد .

در یکی از معادن فارموسا روز بیست دلو انفجاری رخداد و کم از کم دوازده نفر از کارگران در زیر هزاران تن خاک مدفون شدند .

در اثر انفجاری که در یکی از معادن گانا روز هفت جوزا ۴۳ رخداد شش نفر تلف و عده مجروح شدند .

در اثر افتیدن سقف در یکی از معادن افریقای جنوبی روز سه ثور کم از کم شش نفر از کارگران آن معدن که افریقای بودند تلف شده و عده زیاد دگرشان مجروح گردیدند .

زلزله ها :

در منطقه واقع جنوب غرب سرینگر مرکز کشمیر تحت اداره هند روز نه سنبله زلزله شدیدی رخداد که در اثر آن در حدود صد نفر تلف و در حدود پنجصد نفر دگر مجروح شدند . همچنان در اثر این زلزله ۵۶ قصبه متاثر گردیده صد ها خانه و هزاران راس مواشی از بین رفت .

زلزله که روز دوازده ماه سنبله در قسطنطین الجزایر رخداد صد ها نفر را مجروح و هزاران نفر دگر را بی خانمان ساخت .

در اثر زلزله روز ۲۴ جدی در سلینز انلونیازیا هفت نفر هلاک ، يك تعداد زیاد دگر مجروح و پنجصد خانه خساره مند گردید .

نود نفر در اثر وقوع زلزله شدید در فارموسا روز ۲۷ جدی هلاک شده و متجاوز از ۳۲۰ نفر مجروح گردید . ۹۰۳ عمارت در اثر این زلزله منهدم گردیده

و یا خساره مند شد ، در اثر حریق های که بنا بر این حادثه رخداد ۱۸۰ منزل طعمه حریق شده ۷۴۵ نفر بی خانمان گردیدند .

در اثر وقوع زلزله شب یازده دلو در خلیج فارس ۲۵۰ منزل ویران و یک تعداد دگر خساره مند شد .

شش زلزله بجزیره کوچک ویند سویت واقع بحر اطلس روز دوشنبه ۲۷ دلو شدیداً آسیب رسانید .

در آنن و مناطق مرکزی یونان روز سیزده حوت زلزله نسبتاً شدیدی رخداد در اثر این زلزله بعضی از عمارات منهدم گردید .

چند تکان زلزله که بعضی از آنها شدید بود در مرکز سوئیس بتاريخ بیست حوت ثبت گردید .

شب ۲۶ حوت برای مرتبه دوم در منطقه شمال امجو شا بزرگترین دریاچه ناروی زلزله رخداد که در اثر آن عمارات همه لرزید و دیوارها درز کرد .

چند تکان شدید زلزله شب ۹ حمل ۴۳ باز الاسکا یکی از ایالات متحده امریکا را تکان داد . گفته شده که در اثر تکان های شدید زلزله شب هفت حمل در الاسکا ششصد نفر تلف گردیده و صدها نفر دگر مفقود شدند . همچنان در اثر انهدام عمارات هزاران نفر بی خانمان شدند . شهر انکو ریج که از شهرهای مهم در الاسکا محسوب میشود بشکل یک شهر ویرانه در آمده و بعضی از شهرهای دگر این ایالت نیز خسارات زیادی برداشته است . شاغلی جانسن طی اعلامیه الاسکارا منطقه مصیبت اعلام کرد ، طبق اظهارات مقامات علمی امریکا شدت زلزله الاسکاده میلیون برابر قدرت انفجار بمی بود که در اواخر جنگ عمومی دوم از طرف امریکا شهر هیرو شیمای جاپان انداخته شده این شهر را ویران ساخت همچنان گفته می شود که این زلزله ها بمراتب از زلزله سال ۹۱/۰۶ سانفرانسکو شدید تر بوده است . زلزله الاسکا در بحر الکاهل طوفانی برپا کرده ومدو جزرهای ازان در سواحل مناطق غربی کانادا . امریکا ، قسمت های ساحلی هاوای و سواحل شرقی جاپان خسارات و تلفات زیادی وارد نمود . حکومت امریکا اندازه زیاد کمک های اولیه را باعده از دکتوران و پرستاران به الاسکا اعزام نمود . قرار اطلاع رسمی در اثر زلزله روز جمعه ۲۳ نفر هلاک شد . و بنا بر اطلاعات غیر رسمی یک صد نفر مفقود الاثر بودند . در انکورین طبق اطلاعات رسمی شانزده نفر هلاک شدند . طبق اطلاعات واصله بالای شهر کودیاک در جزیره کودیاک واقع جنوب انکورین تقریباً چارده فت آب استاده و ظاهراً چنین مینمود که این شهر در آب غرق شده باشد . طبق اطلاعات دگر فرمانی صادر شد تا زنان و اطفال این شهر کودیاک را تخلیه کنند . اردوی زمینی امریکا ۱۲۰۰ نفر که در والدزیک از بنادر خلیج الاسکا واقع یکصد و پنجاه میلی شرق انکورین متمرکز بودند از آنجا انتقال داده شدند دسته های نجات مساعی برای بیرون کشیدن اجساد تلف شدگان و مجروحین بخرچ میدادند .

در شهر کریست واقع کلیفورنیا در اثر موج مدهش که رونما شد ده نفر

غرق و پنجاهو نه نفر مجروح گردید . در خلیج دیپو واقع اوریگان يك طفل غرق شد شاغلی ریگان گورنر ایالت الاسکا خسارات وارده این زلزله را در ابتداء دوصدو پنجاه ملیون دالر خواند و طبق اطلاعات غیر رسمی تنها در شهر انکوريج ۱,۴۵ ملیون دالر خساره رسیده است . تعداد مجموعی تلف شدگان طبق اطلاع بعدی شصت و شش نفر وانمود شد و تعداد مفقود شدگان شانزده نفر تخمین گردید .

در اثر تکانهای شدید زلزله روز ۲۳ حمل در قسمت شمالی سوماترا مربوط اندونیزیا صدها نفر مجروح شد . این زلزله در ظرف ۲۴ سال گذشته بی سابقه میباشد .

زلزله شدیدی روز ۲۴ حمل يك قسمت بزرگ یوگوسلاویا را تکان داد که در اثر آن سه نفر تلف و تقریباً صد نفر مجروح شد . در بعضی از مناطق ساحلی جاپان روز ۲۹ میزان زلزله های شدیدی رخداد که در اثر آن خساراتی باین مناطق وارد آمد . از طرف دگر این زلزله باندازه شدید بود که طوفانهای بوجود آورد و امواج سهمگین بحری متوجه سواحل جزایر هاوای گردید .

روز پانزده سنبله رسماً اعلام گردید حریق مدهشیکه در جنگلات ایالت پارتای برازیل رخ داده است سه صد هزار نفر را بی خانمان ساخته و وقتی که پرستاران و دکتوران ایالات مجاور برای تهیه ادویه و غیره ضروریات طبی در تلاش شدند اجساد بیش از دوصد و پنجاه نفر را در آنجا یافتند . طبق اطلاعات واصله در دومنقطه بیش از چهل وهفت ناحیه آتش گرفته است قطاع الطریقانی که قبل از اجرای اعمال غارتگیری بانانتشار اطلاعات جعلی از فرا رسیدن آتش مردم را از منازل شان بفرار وادار میساختند آخرین خطرهای بودند که عمال برازیلی که معروف مجادله علیه حریق مدهش ایالت (پاران) بودند ، بان مواجه شدند . قوای امنیه که از رهگذر این قطاع الطریق ها اعلام خطر مینمود گفت که مرکز رادیویی که مشغول معلوم نمودن سمت و طرف حریق میباشد به ساکنین منازل از وقوع خطر آگهی خواهد داد . در عین حال امید باریدن باران شدید هم درمیان بود که شاید این امر با مبارزه علیه چهل حریق مختلف که درسر تاسر ایالت رخ داده معا ونت کند . طبق اطلاعات رسمی در اثر این حریق ها دوصد و پنجاه نفر هلاک و چارصدو پنجاه نفر مجروح و متجاوز از سه صد هزار نفر بی خانمان گردیده اند .

کشتی لاکونیا یونانی در حالیکه حامل تفریح کنندگان عید کرسمس بود در آبهای اتلانتیک واقع شمال غرب افریقا آتش گرفت و از مسافرین و عمال آن که تعداد شان به هزار نفر میرسید طبق آخرین اطلاعات ۹۳۵ نفر شان نجات یافتند این کشتی روز دوشنبه اول جدی آتش گرفت عمال کشتی که تعداد شان به ۳۸۰ میرسید اکثر آلمانی و یونانی بودند از جمله راکبین و عمله کشتی که ۸۵۰ آن مسافر بود پنجاه و پنج نفر تلف و دوازده نفر شان مفقودالثر شدند .

در اثر آتش گرفتن يك موتور سرویس در مانیلا سي نفر که اکثر شان طفل بودند تلف شد . ده نفر شان از درب سرویس خارج شدند و بدینوسیله از هلاکت نجات یافتند .

دو اثر آتش گرفتن موتور سرویس در جاپان در اواخر ماه جدی پانزده نفر تلف و سی و دو نفر مجروح گردید .

در اثر وقوع حریق مدهشی در محله چینی های فلپین روز دوی حوت صدخانه و عمارت بکلی از بین رفت و خسارات مالی ازین ناحیه بمليون ها دالر بالغ میگردد .

حریق شام پنجشنبه چارده حوت در محله مزد هم واقع دریای هنگانگ رخداد که در اثر آن سه هزار نفر بی خانمان گردیدند و بیش از پنجاه نفر قربان این حادثه گردید . از پنجاه تاصد نفر ازین محله قرار اطلاعات اولی مفقود بود . حریق مدهشی در یکی از جنگلهای کولمبیا رخداد . این حریق در اواسط ماه حوت در يك جنگل کولمبیا که در نزدیکی بوگونا واقع است شعله ور شده بود .

حریق مدهشی روز سه حمل ۴۳ در جزیره هوکایدو جاپان واقع شد که در اثر آن بموسسات صنعتی و ابنیه جزیره خسارات مالی زیادی وارد آمد ، تلفات جانی ازین حادثه وارد نیامده است .

در یکی از فابریکه های کیمیاوی وینزویلا در نزدیکی کاکا پوش حریق مدهشی رخداد خسارات وارده از ناحیه این حریق که در اواخر ماه ثور ۴۳ واقع شد در حدود بیست ملیون دالر تخمین شده است .

در اثر انفجار و حریق که روز بیست و چار ثور در يك کارخانه چرمگری پی بودی واقع ایالت مسجوستش امریکا واقع شد چار نفر هلاک ، یکنفر مفقود الاثر و چندین نفر دگر مجروح شدند .

در اثر حریق مدهشی که در یکی از کلیسا های سانفرانسسکو امریکا روز چار جوزا رخداد شش نفر تلف و شصت نفر مجروح شدند . این حادثه درست در موقعی رخداد که عده زیادی برای انجام مراسم مذهبی در بین کلیسا اجتماع کرده بودند .

در اثر آتش گرفتن يك لوله نفت تصفیه خانه آبادان در جنوب ایران هفت نفر هلاک و هفتادوشش نفر دگر مجروح گردید . هلاک شدگان و مجروحین از جمله عملة میباشند که مشغول ترمیم نمودن لوله نفت مذکور بودند .

تمام بازار شهر بارنا که يك شهر ساحلی ویتنام جنوبی است و در چهل میلی شرق سیگون واقع میباشد روز سیزده دلو آتش گرفت .

در اثر حریق که در یکی از عمارات هفت طبقه پی شهر مانیلا واقع شد بیش از پانزده نفر تلف گردید همچنان در اثر وقوع این حریق پنجاه نفر جراحت شدید برداشتند .

يك کارگر ۳۲ ساله کارخانه صنعتی امستر دام در حالیکه سر خود را در اجاق

گازی گذاشته بود خودکشی کرد و باین انتحا روی دونفر دگر که زن و شوهر بوده و در منزل زیر اتاق وی زندگی میکردند نیز هلاک شدند . زیرا گاز از درز سطح به اتاق آنان رفته بود .

یک عده دگر نیز برای خاموش ساختن حریق جنگل در ارتفاعات کوه کلیمانجرو کوه مرتفع افریقا روزیکشنبه شش میزان سوق داده شد. این حریق بارتفاع ده هزار فٹ قرار داشت یک سمت جنگل طعمه حریق گردیده و علف چرهای پایان تر آن مورد تهدید قرار دارد .

لغزش زمین :

در اثر لغزش زمین در شهر باکسیو روز سه شنبه ۱۸ سنبله در ۲۵ میلی شمال مانیلا چند نفر زنده بزمین فرورفتند. عماراتی که به فراز تپه این منطقه وجود داشت از بین رفت . قرار اطلاعات اولی جسد هشت نفر از زیر خاک کشیده شد .

در اثر طوفانها و لغزشهای زمین که در هایتی واقع امریکای جنوبی رخ داد در حدود پنجصد نفر تلف گردیده و یا مفقودالثر شدند . خسارات وارده از ناحیه این لغزشها و طوفانها که در اواخر ماه قوس صورت گرفت به ملیون ها دالر میرسید .

شصت و چار نفر در اثر لغزش زمین در سوماترای جنوبی روز ۲۹ حمل ۴۳ هلاک گردید . در اثر این لغزش ۲۹ خانه و یک آسیاب برنج زیر خاک و گل شد . بیست نفر در اثر لغزش زمین در شهر سانتیا لوزیا واقع برازیل روز شش ثور تلف گردید هنوز در اثر این حادثه شصت نفر مفقودالثر بودند . این حادثه در اثر بارانهای چند روز اخیر در آنجا رخ داد .

در اثر لغزش زمین در مناطق شمال شرقی ایتالیا بیست نفر تلف و صدها نفر دگر بی خانمان شدند . این حادثه در اواخر ماه جوزای ۴۳ رخ داده بود .

سقوط طیارات

یک طیاره مسافر بردار سویسی باهفتاد و چار نفر سرنشین آن متصل جمیل سویس روز دوازده سنبله ۴۲ سقوط کرد این طیاره در ابتدا بالای عمارتی فرو افتاد و در اثر آن حریق درین عمارت شعله ور گردید . در اثر سقوط طیاره خط هوایی لاوس روز چارده سنبله بیست و دونفر تلف شد. یک طیاره پرتگالی روز بیست عقرب در فضای انگولا سقوط نمود و راکبین آن تلف شدند .

یک طیاره یورنگ مسافر بردار هفتصد و هفت لوفت هانزا بعد از ظهر روز اول قوس در میدان هوایی هانگانگ سقوط کرد .

روز بیست عقرب نزدیک پونچ در کشمیر یک هلیکوپتر سقوط نمود که در

اثر آن پنج نفر از افسران عالی‌رتبه هندی تلف شدند .
شب هشت قوس مقامات کانادایی ابراز داشتند که يك طیاره دارای ۱/۱۸ نفر
راکبین در شمال مونتر یال سقوط کرده و آتش گرفت و چنین معلوم شد که هیچ
کسی از سرنشینان آن زنده مانده باشد .

يك طیاره امریکایی روز هفت جدی در سرحدات مالیزی سقوط کرده آتش گرفت
گمان نمی‌رود کسی از دوازده نفر راکبین آن زنده مانده باشد .
در اثر سقوط طیاره در شرق فرانسه روز نه جدی هشت نفر هلاک و سه نفر
مجروح شدند .

یکنفر پیلوت چهل و دو ساله روز بیست و چار جدی طیاره خود را در مکتبی که
خودش در آن معلم بود سقوط داد و تلف گردید .
هفت نفر سرنشین طیاره جت بم افکن (بی ۵۲) در کلیفورنیا حین سقوط
طیاره با استعمال پراشوت از مرگ نجات یافتند . طیاره مشتعل شد .
در اثر سقوط يك طیاره مسافر بردار فلیپینی روز دوم حوت در نزدیکی جزیره
ماند ناو ۲۲ نفر تلف گردید .

يك طیاره مسافر بردار امریکایی که از مکسیکو بطرف نیویارک در حال پرواز
بود در نزدیکی نئو اور لئان سقوط کرد این طیاره دارای پنجاوشش نفر مسافر بود .
در اثر سقوط يك طیاره جاپانی نوزده نفر روز شش حوت تلف گردید .
روز سیزده حوت طیاره قوای هوایی هند در دریای هوگلی در نزدیکی کلکته
سقوط نمود و در اثر این حادثه دوف نفر تلف شدند .

در اثر سقوط يك طیاره نقلیاتی قوای هوایی هسپانیه که حامل وزیر کار گرآن
کشور ولافل بیست نفر دگر بود بالای یکی از کوه‌های جزایر کنری صبح روز ۲۶
حوت سه نفر تلف گردید . اولیو گاریا وزیر کار هسپانیه جراحات بیشتر برداشت .
يك زن و شوهر امریکایی باسه طفل آنها در اوایل ماه حمل ۴۳ در اثر سقوط
طیاره يك ماشینه شان واقع دومیلی غرب ایلیانس تلف شدند .
در اثر سقوط يك طیاره مسافر بر جاپانی روز هفده حمل در جنوب توکیو
سه نفر تلف و هفده نفر مجروح گردید .

طیاره جتی که حامل ۱۳۶ نفر مسافر و نه نفر عمله بود شب هجده حمل حین
فرود آمدن در میدان هوایی کندی در نیویارک در يك جبه زار غوطه زده سقوط
نمود . از جمله راکبین آن پانزده نفر شدیداً مجروح شدند . این طیاره بوینگ
۷۰۱ مربوط شرکت هواپیمایی پان امریکن بود .

در اثر سقوط يك هلیکوپتر امریکایی در ولایت اکسرون ۱۵۰ میلی سیگون

روز ۲۲ حمل سه نفر امریکایی و هفت نفر از وابستگان نظامی ویتنام جنوبی
هلاک گردیدند .

کمپنی نفت امریکایی و عربی بنام آرامکو روز ۲۹ حمل اعلام نمود که لااقل
هشت نفر از مامورین و کارگران آن در طیاره جت شرکت هواپیمایی شرق میانه
که شب ۲۸ حمل در خلیج فارس در يك شب طوفانی سقوط نمود وجود داشت .

در اثر تصادم دو طیاره نظامی در فضای واشنگتن شب سی حمل لاقط چارده نفر تلف و سه نفر دگر مجروح شدند .

در اثر سقوط يك طیاره نظامی فرانسوی روز چار ثور بر فراز جمهوریت افریقای مرکزی هجده نفر تلف و عده مجروح شدند .

طیاره که در اختیار گارد ملی امریکا گذاشته شده بود شام شنبه پنج ثور چند دقیقه بعد از آنکه گورنر الاسکا را فرود آورده و دوباره پرواز کرد در يك جهیل سقوط کرده و چار نفر از راکبین آن مفقودالثر شدند .

شش نفر در اثر سقوط طیاره اندونیزیایی روز ده ثور در سلبیز هلاک گردید .

در اثر سقوط يك طیاره نظامی امریکا روز پانزده ثور در ۲۵ میلی جنوب غرب سیگون پانزده نفر هلاک گردید .

چهل و چار نفر در اثر سقوط يك طیاره مربوط کمپنی خطوط هوایی پاسفیک امریکا روز ۱۹ ثور تلف گردید .

در اثر سقوط يك طیاره ارژانتینی در نزدیکی لیما مرکز پیرو در حدود چهل نفر تلف گردید . از جمله راکبین این طیاره سه نفر جان سلامت بردند . که دو نفر شان طفل بود و همه شدیداً مجروح گردیدند . بقایای این طیاره روز سی ثور پیدا شد .

۸۷ نفر در اثر سقوط يك طیاره جت ترانسپورت قوای هوایی امریکا روز ۲۱ ثور در پایگاه هوایی کلاک واقع در شصت میلی شمال مانیلا تلف گردید . درین حادثه هشت نفر زنده ماند .

در اثر تصادم دو طیاره اتریشی روز ۲۷ ثور بر فراز شهر ویانا هفت نفر تلف شد .

يك طیاره حمل و نقل نظامی امریکایی روز بیست و يك ثور در شمال مانیلا سقوط کرد . از جمله ۸۲ نفر راکبین آن یازده نفر شان مجروح شدند .

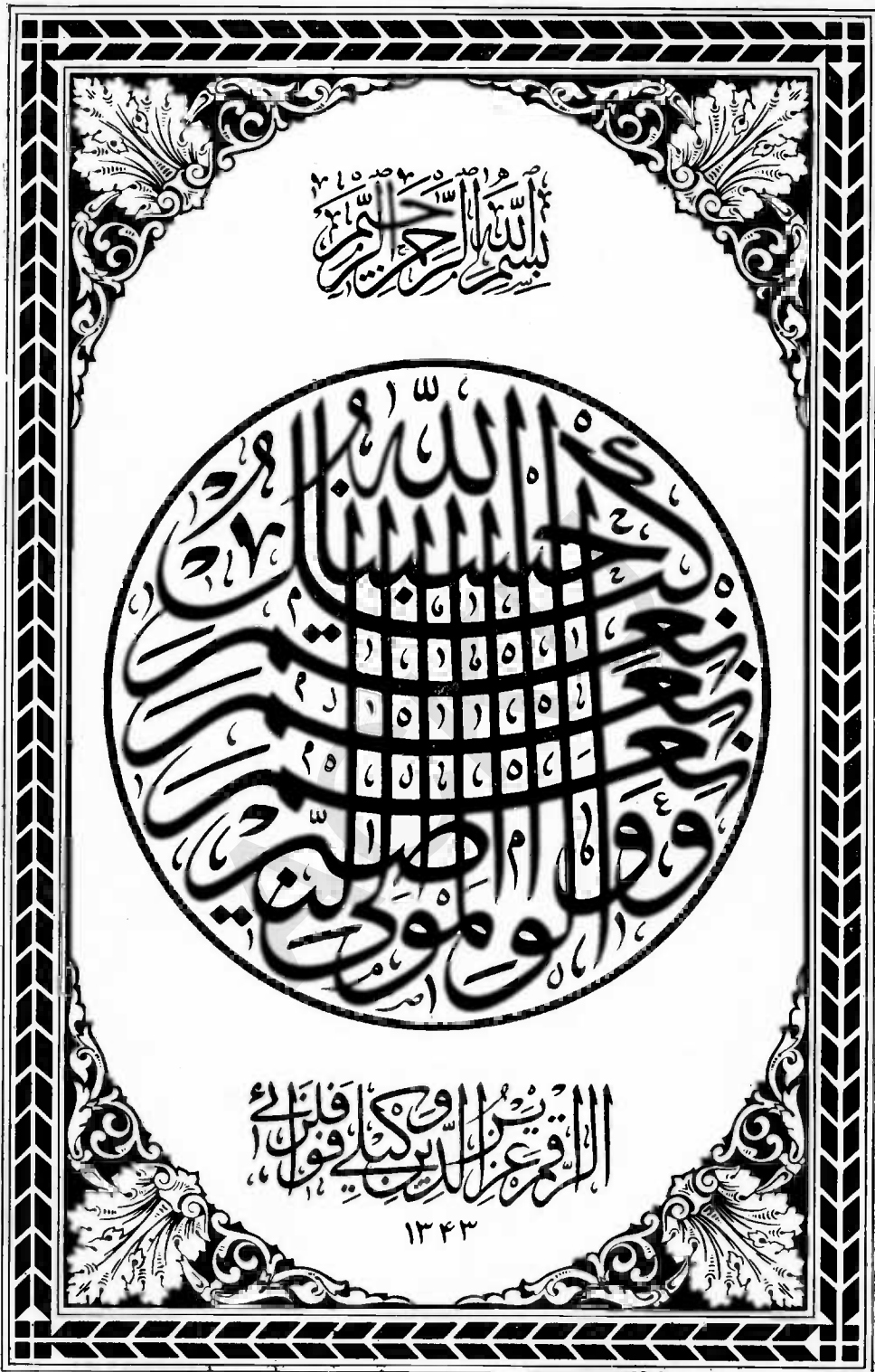
یازده نفر در اثر سقوط يك طیاره مسافر بردار فلپینی روز سی ثور در ساحل غربی جزیره مندانو تلف گردید .

در اثر سقوط يك طیاره قوای هوایی امریکا روز چارده قوس در ویتنام جنوبی پنج نفر هلاک گردید .

سقوط هلیکوپتر روز ۲۳ میزان در میدان هوایی ایدل ویا دنپورک موجب مرگ شش نفر گردید .

وقایع خطوط آهن :

در يك حادثه تصادم چند قطار خط آهن در اواسط ماه قوس در مناطق جنوب غرب جاپان یکصد و سی نفر تلف و متجاوز از يك صد نفر مجروح شدند . طبق اطلاعات مابعد در واقعه انفلاق در یکی از معادن زغال سنگ جاپان در جزیره کیوشو روز هجده عقرب و هم تصادم چند قطار آهن تعداد تلفات ۶۰۰ نفر و انود شد . تنهادر اثر انفجار معدن ۴۴۶ نفر تلف و بهمین تعداد مجروح گردید .

طغرای خط ثلث و نقوش حاشیه ، هر دوائر خامه و کیلی فوفلزائی است

يك ریل مسافر بر بایك ریل باربر دار روز اول قوس در نزدیکی بودن واقع شمال سویدن تصادم نمود در اثر وقوع این حادثه یکنفر تلف و سیزده نفر مجروح شدند .

در اثر تصادم يك قطار آهن مسافر بردار که در هانور آلمان صورت گرفت شش نفر هلاک و سی نفر دگر مجروح شد .

در اثر تصادم دوقطار آهن در یکی از شهرهای مجارستان در اوایل ماه جدی سی و دو نفر از راکبین تلف و سی و شش نفر مجروح گردید .

دوقطار برقی روز چارده جدی درشهر کیوتوی جاپان باهم تصادم کرد و در اثر آن شصت نفر مسافر مجروح گردید .

در اثر تصادم دو قطار آهن روز دوازده دلو در بوینس آیرس در حدود ۱۴۰ نفر تلف شد .

در اثر بیرون برآمدن يك قطار آهن از خط معین در یکی از شهرهای انگلستان روز هفت جوزا دو نفر هلاک و چند نفر مجروح شد .

در اثر خارج شدن يك قطار آهن در نان پاولو واقع برازیل روز ده جوزایکنفر تلف و در حدود یکصد نفر دگر مجروح شد .

در اثر تصادم دوقطار آهن در سه صد کیلومتری کلکته در هند ۲۲ نفر تلف و عده زیادی مجروح شد .

در اثر تصادم بین قطار آهن و يك لاری روز ۲۷ سنبله در کلیفورنیا ۲۷ نفر تلف و متجاوز از سی نفر مجروح شد .

حادثات بحری :

در اثر تصادم کشتی (۱۰۰۰۰) تنه موسوم به انانری با يك کشتی نفت کش

برازیلی دونفر تلف شد . این حادثه در اثر دمه و غبار در ۲۶ میلی

ریودوژینرو در اواخر ماه قوس رخ داد .

يك کشتی موتر دار در حالیکه پانزده نفر مسافر داشت روز سی عقب در

نزدیکی کفرو منصور واقع نود میلی قاهره در آب چپه شد . و از جمله سرنشینان

آن هفت نفر که بسیار شان زن و طفل بود غرق گردید طبق آخرین اطلاعی که درین

باره رسید اجساد پنج نفر از مغروقین پیدا شده بود .

پنجاه قایق ماهگیری کوریای جنوبی در سواحل آن کشور در اثر طوفانهای

شدید در اوایل ماه جدی غرق شد .

در اثر غرق شدن يك کشتی روز ۲۱ قوس در بین راه بحیره انتونیو و جزیره

که در آن حوالی وجود داشت هفت نفر تلف شد .

يك کشتی اتحادشوروی طبق خبر رادیو جبل الطارق در جنوب پرتگال در بحر

اطلس غرق شد . نسبت وقوع این حادثه که در اواخر ماه جدی رخداد طبق اطلاع

آن رادیو از سر نشینان آن اثری نیست .

يك کشتی مخرب آسترلیا بنام ویجر ، باکشتی طیاره بردار موسوم به ملبورن

روزیازده فبروری تصادم نمود . در اثر این حادثه ۷۲ نفر مفقودالآثر و سه نفر تلف شد . این حادثه در وقایع بحری آسترلیا بی سابقه میباشد . این دو کشتی در خلیج جروس شب مشغول تمرینات بودند .

در اثر غرق شدن قایقی که حامل چهل نفر بود در یکی از دریا های کوریای جنوبی روز هجده حمل ده نفر غرق گردید .

در اثر تصادم کشتی بایک پل در شمال ونزویلا روز ۱۹ حمل ۲۰ نفر تلف و یا مفقودالآثر شد . این تصادم بحدی شدید بود که در اثر آن یک پایه این پل که در نوع خود از بزرگترین پلهای جهان می باشد منهدم شد . در اثر این حادثه رفت و آمد کشتی ها در همان موقع متوقف گردید .

در اثر غرق شدن موتر بوتی در دریای گنگا واقع نزدیکی چاند پور سه صد نفر شب ده ثور غرق گردید اکثر از غرق شدگان در همان موقع نجات یافت و قرار اطلاعات همان وقت سرنوشت پنجاه نفر شان هنوز معلوم نبود .

یک کشتی موسوم به تار تاند ۸۰۵۵ تنه در اواخر شب ۲۳ ثور در دریای هولی واقع هژده میلی کلکته غرق شد پنجاه نفر عمه کشتی را تخلیه کرده بودند . این کشتی روز ۲۲ ثور سوراخ شده بود .

آتش فشان :

قله شمالی کوه (تاکو راجیما) که یک کوه آتشفشانی نزدیک کاگوشما واقع ایالت شمالی جاپان میباشد صبح روز چارده سنبله ۴۲ دو مرتبه آتشفشانی نموده واز آن ستون های دودتقریباً دوهزار متر بهوا بلند شد .

روز چارده سنبله وقتی که کوه آتش فشانى باتور واقع جزیره بالی شروع به افشاندن خاکستر گرم و مواد آتشفشانی به قصبات اطرافش کرد صد ها نفر سکنه آنجا از دامنه های کوه مذکور فرار کردند .

در اثر سرازیر شدن مذاب گرمی از دهانه کوه آتش فشان اگونگ واقع جزیره بالی روز چارشنبه پانزده دلو یک پل از بین رفته . یکنفر تلف و چار نفر مجروح گردید .

یکی از کوه های آتش فشان شیلی سر از روز دوازده حوت دفعتاً بفعالیت آغاز کرد . در اثر انفجار آنی آن در نهمصد میلی جنوب سانتیاگو کم از کم بیست نفر تلف گردید .

کوه آتش فشان آتناواقع جزیره سسلی ایتالیا روز ۲۱ ثور باز بفعالیت شروع نمود و مواد مذابی که از دهنه این کوه سرازیر شد تا فاصله هشت کیلومتری را متأثر ساخت . گفته شده که در اثر سرازیر شدن مواد مذاب این کوه املاک و تاکستان های مجاور بیست هزار نفر آسیب دیده است .

در اثر آتشفشانی کوه آتش فشان باتور واقع بالی اندونیزیا کم از کم پنجاه نفر تلف و دوصد نفر دگر مجروح شدند .

نوزده قصبه که در نزدیکی آن واقع بود بکلی از بین رفته و بحاصلات نواحی آن نیز خساراتی وارد نموده است. این وقایع در اواخر ماه سنبله ۴۲ اتفاق افتاده است.

سیل و طوفان :

سیلاب مهیب و مصیبت آوری که در اثر فروریختن يك قسمت بزرگ کوه در ذخیره بند آبی تولید برق روز پنجشنبه هفده میزان در ناحیه بیلونوی ایتالیا صورت گرفت این ناحیه زیبا را که در آن ساحه واقع است بیک قبرستان پوشیده از گل مبدل ساخت. تعداد تلفات تا اطلاعات اولین به سه هزار نفر بالغ گردیده است. قبل از نیمه شب چارشنبه شانزده میزان وقتی که آب از دهنه ذخیره بند ویوت سرازیر شد در همان لحظه دوهزار و سه صد نفر را نابود و هلاک ساخت. مقامات ذیصلاحیت اردوی امریکا که بقسم عملیات نجات معاونت میگردند تعداد هلاک شدگان را بصورت تخمینی تا حال سه هزار نفر راپور دادند.

اولیای امور ایتالیا روز جمعه هدایت دادند تا منطقه مصیبت زده سیلاب در وادی پائو کاملاً تصفیه شود از خوف اینکه صد ها جسد که هنوز تحت خاک قریه های مخروبه میباشند شاید عامل نشأت امراض عفونی گردد. طبق اطلاعات آخرین بیش از دو هزار و دوصد نفر هلاک و چندین صد نفر دگر مفقودالثر شدند. در اثر این حادثه پنج کارخانه واقع نوسگارون که صدها نفر کارگر در آن میگردند نیز از بین رفته است.

در چند قصبه واقع شمال ایران سیلابهای مدهشی بوقوع پیوسته که در اثر آن بیست و پنج نفر تلف گردید. همچنان درین حادثه که در اواخر ماه میزان صورت گرفت این ناحیه زیبا را که در آن ساحه واقع است بیک قبرستان پوشیده کرده است.

در اثر بارانهای شدید و مسلسل چندروز اخیر و سرازیر شدن سیلابهای مدهش در مسیر دریای رنگون يك نفر تلف و عده دیگر مجروح گردید. در اثر این سیلابها که در اواسط ما حمل ۴۳ بوقوع پیوست هزاران نفر مجروح شد. در اثر طوفان باد شدید روز اول جوزا شهر داکه و بعضی از شهرهای دگر پاکستان شرقی چند نفر تلف و عده دگر مجروح شد. همچنان در اثر این طوفانها چندین کشتی در دریای پاکستان شرقی غرق گردید.

در اثر طوفان بادو بارانیکه شب ۱۹ جوزا و روز آن در شمال ایتالیا رخ داد توده های گل و خاک سقوط نموده و در اثر آن کم از کم یازده نفر تلف گردید همچنان گفته شد که هفت نفر از ماهیگران که کشتی شان بطوفان گیر آمده غرق شده اند. پنج نفر دگر در اثر سقوط يك توده سنگ و گل در دهنه تونل يك شاهراه زیرخاک شدند.

در اثر طوفان و سیلاب در ایالت مانتای امریکا بیست و سه نفر تلف و هزاران نفر دگر بی خانمان شدند.

در جزیره فجی پس از چندروز باران سیلابهای مهیبی سرازیر شده و در اثر آن صدها عمارت از بین رفته و هزاران نفر بی خانمان

شدند. و مقدار زیاد حاصلات نباتی نابود شد.

یکی از دریا های بزرگ الاسکا و همچنان يك خليج در نز ديكي آن از آب خشك شده است بعد از وقوع زلزله بی سابقه در الاسکا جریان ریزش آب دریای بزرگ کویر به بحر متوقف گردیده است.

در اثر بارانهای شدید و سرازیر شدن سیلابها در آگره و اطراف آن در یکی دو روز صدخانه ویران و تعداد زیاد مردم مجروح شده اند.

در اثر فرود آمدن سیلاب طبق راپور های ۲۷ سنبله در قریه ساریگا واقع ایالت مرکزی ترکیه موسوم به قیصری ده نفر هلاک گردید. در حدود هژده خانه ویران و هفده خانه دگر باندازه خساره دید که ترهیم آن ممکن نیست. این سیلاب قبل از زلزله روز ۲۷ سنبله در آنجا سرازیر شد.

در اثر سرازیر شدن سیلابهای مدهش در مناطق صحرايي الجزایر نهصد نفر بی خانمان گردیدند. این سیلابها در اوایل ماه جدی سرازیر شده بود.

در اثر سرازیر شدن سیلابهای مدهش در مناطق صحرايي الجزایر نهصد نفر پیدا شده بود. خسارات مالی وارده ازین ناحیه سه ملیون فرانک تخمین شد.

در اثر سرازیر شدن سیلابها در الجزایر لااقل ده نفر تلف و هزاران نفر دگر بی خانمان شدند. این سیلابها در اواسط دلو صورت گرفت.

در اثر سرازیر شدن سیلابها در مناطق مرکزی ارجنتاین متجاوز از دو صد هزار نفر که اکثر شان بی خانمان گردیده بودند به جاهای مصونتری انتقال داده شدند. این حوادث در اواخر ماه حوت اتفاق افتاد.

در اثر طوفان باد شدید که در منطقه جیسور واقع پاکستان شرقی رخداد هفتاد و پنج نفر تلف و متجاوز از پنجمصد نفر دگر مجروح گردید.

در اثر طوفان باد شدید در پاکستان شرقی ۲۵۰ نفر تلف و ۱۳۱ نفر دگر مفقود الاثر شد. خساره مالی ازین ناحیه خیلی زیاد تخمین شده و چند قصبه در اثر این حوادث بکلی نابود شده است این حوادث در اواخر ماه حمل اتفاق افتاده بود.

در اثر بارانهای شدید و تند چند روز اخیر در جمهوریت ازبکستان اتحاد شوروی قسمت بزرگی از يك کوه در بین دریا فرو ریخته و این حادثه شهر قدیمی سمرقند را در معرض انهدام قرار داده بود. روز هشتم ثور او لین انفجار بزرگ بالای سد عظیم تطبیق گردید. این انفجار خط السیرکانال آینده راکه آب در آن جریان میابد تعیین نمود. و باینصورت شهر قدیمی سمرقند از تهدید غرق شدن نجات یافت.

طوفانهای شدیدی که از چندی باینطرف در حوزة بحیره کارابین رخ داده این منطقه را در معرض خطرات بزرگ قرار داده است و در مناطق ساحلی هایتی متجاوز از چار صد نفر راتلف کرده و خسارات مالی زیادی وارد آورده است. طبق اطلاعات بعدی این تلفات در هایتی به چار هزار نفر بالغ شده است. همچنان این طوفانها در هایتی يك صد هزار نفر را بی خانمان ساخته و از پنج دو قسمت مساحه آن

کشور خساره دیده است . همچنان این طوفان شدید متوجه کیوبا شده و در مناطق غربی آن کشور به محصولات زراعتی خسارات زیادی رسانیده است . فیدل کاسترو صدراعظم کیوبا امور مربوط بکمک آسیب رسیدگان را شخصاً بعهده گرفت در اثر این طوفان دو میلیون نفر در آن کشور متأثر گردید . باد طوفان فلورا در جمیکا و سایر مناطق حوزه کارابن تلفات زیاد مالی و جانی وارد آورده است .

دکتور فیدل کاسترو صدراعظم کیوبا اظهار داشت که در اثر طوفان باد فلورا که در حوزه بحیره کارابن صورت گرفت متجاوز از یکهزار نفر تلف گردید - وی روز ۲۱ میزان به نمایندگان جراید گفت که در اثر حادثات اخیر قسمت اعظم محصولات زراعتی کیوبا نابود گردیده و متجاوز از مناصفه مردم آن کشور متأثر شده اند . این طوفان در هائیتی ، ترینیدا دوتو باکو نیز تلفات زیاد جانی و مالی وارد آورد .

اجساد ۶۵ نفر دگر از تلف شدگان طوفان آخر در بالیسال نوآکالی واقع پاکستان شرقی توسط دسته های نجات آسیب رسیدگان بدست آمد . تعداد تلف شدگان طوفان اواخر ماه میزان پاکستان شرقی به ۱۹۷ نفر بالغ شد .

انفجارات :

در یکی از فابریکه های دواسازی فرانسه روز هفده عقرب انفجاری رخداد در این حادثه قرار اطلاعات اولی سه نفر تلف و ۲۲ نفر شدیداً مجروح شدند . در اثر وقوع يك انفجار در فلپین هفت نفر تلف شد . این واقعه صبح روز سه شنبه هژده قوس در اثر انفجار يك تانك آکسیجن صورت گرفت . در اثر انفلاق يك بم در میدان هوایی عدن يك زن هلاک و ۳۹ نفر مجروح شد . این واقعه در اواسط ماه قوس رخداد .

در اثر انفجار يك بم در سیگون شب ۲۷ دلو سه نفر هلاک ، شصت نفر مجروح و به عمارت سینما که انفجار در آنجا صورت گرفت خساره وارد شد . در اثر انفجار بزرگی که روز ۱۲ جنوری ۱۹۶۴ در يك فابریکه کیمیاوی در ایالت مساجو سنتش رخداد شش نفر تلف و چهل نفر مجروح گردید . در انفجاری که در نزدیکی يك منطقه شمال شرقی تزیور صورت گرفت نژده نفر عسکر هندی تلف شد و چند نفر مجروح گردید .

در اثر انفجاری که در یکی از فابریکه های انگلستان در نزدیکی لندن رخداد سه نفر از کارگران تلف و عده از کارگران مجروح شدند . این واقعه در اواسط ماه جوزا صورت گرفت .

چارده نفر در اثر انفجار در یکی از فابریکه های جاپان تلف و نود و هشت نفر مجروح شدند . این واقعه در اواسط ماه جوزا رخ داد .

ده نفر در اثر انفجاری که در تحت يك سرویس در یکی از ولایات ویتنام جنوبی روز سی حمل رخداد ، هلاک گردید و چار نفر مجروح شد .

پنج نفر از کشتی بانان امریکا روز ۲۲ ثور بعد از قدم زدن بطرف منطقه ایکه

در پایگاه بحری گوانتا نا مولین گذاری شده بود تلف شدند .
در اثر انفجاری که در اوایل صبح روز سه شنبه اول میزان در یکی از فابریکه های آتشبازی سازی کامسرتا واقع در دوازده میلی جنوب ناپل صورت گرفت چارده نفر تلف گردید . و هم عمارت دو طبة یی که این انفجار در آنجا رخ داد بکلی ویران شد . دوخانه متصل این عمارت نیز خساره مند شد و عده زیادی از مردم مجروح گردید .

روز جمعه چارمیزان ۴۲ انفجار شدیدی در یک کارخانه آتش بازی سازی فارموسا صورت گرفت که در اثر آن سی نفر هلاک و پنجاه نفر مجروح گردید .

انفجار یک فابریکه آتشبازی سازی در نزدیکی چونگلی روز یک شنبه ۶ میزان تلفات زیاد جانی وارد کرد و اجساد شش نفر دگر نیز از آنجا پیدا شد . باینصورت تعداد تلف شدگان به سی و شش نفر میرسد . دوازده نفر دگر تا هنوز مفقود الاثر بود . چهل و چار نفر درین حادثه مجروح شد و اوضاع دوازده نفر وخیم بود . از جمله ۹۷ نفر کار کنان فابریکه صرف هفت نفر آن توانست بدون صدمه خود را نجات دهند .

حوادث ترافیکی :

متجاوز از یکصد و بیست نفر در اثر واقعات ترافیکی در روزهای میلاد مسیح در انگلستان هلاک گردید . این وقایع در ظرف سه روز در ماه دسمبر صورت گرفته است .

متجاوز از پنجاه و یک نفر در اثر واقعات ترافیکی در روزهای میلاد مسیح در هانگانگ تلف شد .

نسبت تصادمات ترافیکی در رخصتی میلاد مسیح در آسترلیا ۹۲ نفر تلف و بیش از دوهزار نفر مجروح شد .

طبق احصائیه ترافیکی امریکا در سال ۱۹۶۳ ، چهل و سه هزار و چارصد نفر در اثر تصادمات ترافیکی در امریکا تلف شده اند در ظرف چند سال اخیر یک میلیون شش صد هزار نفر امریکایی در اثر تصادمات ترافیکی معیوب شده اند .

در یک تصادم ترافیکی که در اوایل ماه فبروری در خط هانبورگ و یلهلم بورگ آلمان رخ داد ده نفر تلف و یازده نفر مجروح گردید .

در اثر افتادن یک لاری در دریای جهلم نزدیک راولپندی چهل نفر در آب غرق گردیده هلاک شد .

در اثر نود و چار حادثه ترافیکی که در ظرف سه روز اول رخصتی عید ایستر

در هانکاتنگ بوقوع پیوست شصتوشش نفر مجروح گردید که اوضاع صحی دوازده نفر شان وخیم بود .

طبق تخمینات ۲۷ ثور مطبوعات لندن حداقل شصت ونه نفر انگلیس در اثر حوادث ترافیکی جاده هویت سن تا اواسط شب ۲۷ ثور تلف گردیده بود .

در چند روز اخیر دوازده جوزا ۴۲۹ نفر در نقاط مختلف امریکا تلف شده بود این تلفات در ایام تعطیل اخیر هفته و در اثر حوادث ترافیکی وارد آمده بود .

سرقتها :

مرکز پولیس ایلزبری روز بانزده سنبله يك نقاش سی ساله را بنام جمز هسی بجرم شرکت داشتن در واقعه بزرگك سرقت دونسیم ملیون پوند سترلنگ از يك قطار آهن که يك ماه قبل بوقوع پیوسته بود متهم ساخت . این دهمین شخصی بود که در اثر قضیه سرقت که از بزرگترین قضایای سرقت پول نقد در تاریخ جنایی انگلستان بشمار میرود توقیف می شود .

درر وزهای رخصتی عید مسیح يك عده سارقین در منزل سرلیری کونسانتین کمسنر عالی ترانیداد وتوباگو درلندن داخل شده يكمقدار اموال وی را بشمول مدالهای سپورتی وی که معادل دو هزار و پنجصد پوند ستر لنگك ارزش داشت دزدیدند .

در اثر تصادمی که بین محافظین کلیسا ومالکین خزانه کلیسای اتاوا روز ۱۹ قوس رخداد چار نفر تلف گردید .

شش دسته از دزدان مسلح هشتاد نفر را در ۲۵ هوتر بسته ودر حدود بیش از سه تاینچ ملیون لیره پول نقد و اشیای قیمتی آنها را به سرقت بردند . این سرقت از بزرگترین رهنزی است که در جریان سالهای اخیر در ایتالیا صورت میگردد . این سرقت شب شنبه ۲۵ دلو بوقوع پیوست .

طبق اطلاع آژانس خبر گذاری فرانسه مادام ژاک فاتمالک یکی ازسالونهای مود آن کشور دریابان دعوتی که صبح روز چارشنبه ۲۸ عقرب ترتیب داده بودالماسی را که معادل چند هزار پوند سترلنگك ارزش داشت از دست داد . وقتی آخرین مهمان درب راترك میگفت دید که دستگولش بالای میز بصورت باز قرار دارد

حوادث متفرقه :

در یکی از قصبات ملغاسی روز ده عقرب سی نفر در اثر نازل شدن صاعقه تلف شده و عده زیاد دگر مجروح گردید درین قصبه طوفان شدیدی رو داده بود و عده زیادی از سگنه این قصبه در منطقه که مصونتر بنظر میرسید و آنهم همین منطقه بود که دران صاعقه نازل شد پناه برده بود .

يك هوتر سرویس روز نه دلو در نزدیکی بوگوتا مرکز کولمبیا از طرف دزدان

مورد تهاجم قرار گرفته شانزده نفر از راکبین سرویس توسط دزدان بقتل رسیدند و چند نفر شان مجروح شد اموال آنان از طرف دزدان بسرقت برده شد .

برفباری سنگینی در بعضی از مناطق اروپای غربی سبب تلفاتی شده است . تنها در ایتالیا بیش از چارده نفر در اثر برفباریهای سنگین تلف شده . در اثر برفباریهای سنگین در روزهای بیست و هفت و بیست و هشت قوس پنج نفر در اروپای غربی تلف شده است همچنان هشت نفر در اثر برفباری در فرانسه تلف شد .

در اثر برفباریهای سنگین در مناطق شرقی امریکا متجاوز از یکصد و چهل نفر تلف شد .

طبق اطلاع آژانس تاس یک مریض ۲۱ ساله چهل و سه دقیقه بعد از آنکه ظاهراً مرده بنظر میرسید در یکی از شفاخانه های مینسک اتحاد شوروی بکمک سامان و آلات مربوط بعملیات قلب و شش مجدداً چشم کشود . در اثر مشاجره دو نفر از سناتوران برازیلی روز ۲۲ قوس یکنفر دگر از سناتوران که مشغول دادن بیانیه بود بقتل رسید .

در اثر شکسته شدن یک بند در نزدیکی لاس انجلس شش نفر تلف و خسارات مالی زیادی وارد آمد . این حادثه در اواخر ماه قوس صورت گرفت . سی نفر هندی در کنسار دریای واقع سه صد میسلی شمال رنگون در حالیکه آبیازی عنعنوی را انجام میدادند غرق شدند .

در اثر سقوط یک عمارت روز پنجشنبه بیست و پنج جدی در پاریس طبق اطلاعات ابتدائی چهل نفر کارگر زیر خاک شد . یک پسر هشت ساله که تحت برف کوچک قرار گرفته بود روز هفده حوت ده ساعت بعد از وقوع حادثه در سرحد ناروی نجات داده شد - مادرش که برای سکی خوردن باپسرش آمده بود در اثر این حادثه تلف شد .

هنگامیکه کارگران یک کارخانه از طرف یک دسته اشخاص ناشناس واقع شش میلی کلکته مورد حمله قرار گرفت بیست و یک نفر هلاک و هفت نفر مجروح شد . این واقعه درست در موقعی صورت گرفت که در حدود صد نفر کارگر برای نوبت شبانه خود طرف کارخانه میرفتند . هنگامیکه در اثر تیراندازی اشخاص ناشناس کارگران بهراس افشادند با اسلحه برنده مورد حمله قرار گرفتند . در اثر انهدام عمارت مکتب در مدراس روز پانزده حمل دو صد دختر زیر خاک شدند . در اثر این حادثه سی و هشت تن از محصلات و دونفر از معلمین تلف و یکصد و دونفر دگر مجروح شدند . این حادثه در موقع امتحان محصلات صورت گرفت .

شش حادثه جوی خشمگین روز هژده حمل ۴۳ کشتی خود را که بساخت

بی هیچ کس از این کتب که در این کتابخانه است

بودند

میداد و قیاس
ان سی قدری
کل از بار مجید
کل در رخ هر پیکر

از حد و بسند
ان شوق گره
گر کشته از روز دوسری

فاطمه کبری

۱۳۶۴

تکمیل و بی نظیر خطی است
که در این کتابخانه است
از قلم و دست خطی است
که در این کتابخانه است

لیکن با عین همیشگی و قلم از قلم
که در این کتابخانه است

کشتی دزدان بحری بود نزدیک ساحل تونس آتش زده و بداستان ماجراجویی خود جهت عبور از بحر الکاهل که شیبه بیکی از داستانهای معروف سکاندیناویا معروف به ساکا میباشد، خاتمه دادند .

دوتن از کوهنوردان جمهوریت اتحادی آلمان در اوایل ماه گذشته حسین بالاشدن بیکی از قله های همالیا موسوم به چوابو باثر مریضی که در اثر ارتفاع زیاد دامنگیر شان شده بود تلف شدند . یک دسته نجات هیئت کوهنوردان اشخاص مذکور رادر حدود ارتفاع (۲۳۶۲۱) فست در حالی یافتند که یکی آن مرده و دگرش در حال مرگ بود ایشان بتاریخ ۱۷ ثور یعنی یازده روز بعد از مصاب شدن بمریضی یافت شدند .

۱۶۸ نفر در اثر گرمی و چیچک در ایالت بهار هند از یازده جوزا باینطرف تلف شده است . درجه حرارت هند درین اواخر به یکصد و هفده درجه فارنهایت رسیده و بقیمت جان سی و هشت نفر تمام شده است .

دیانا چرچیل کلانترین دختر سروونستن چرچیل سابق صدراعظم انگلستان روز دوشنبه ۲۸ میزان در اتاق خود در شهر لندن مرده یافت گردید . وی ۵۴ سال عمر داشت و در زندگی دوبار ازدواج کرده بود شوهر دومش شاغلی دنکن سنندز وزیر کامنولیت برتانیه بود که سه سال قبل ازدواج شان به طلاق منجر گردید .

بزرگترین حوادث در یایی طی ده سال اخیر

بزرگترین حوادث دریایی که طی ده سال گذشته بوقوع پیوسته مشتمل بر حوادث ذیل میباشد .

بتاریخ ۹ ماه جنوری ۱۹۵۳ کشتی کوریای جنوبی موسوم به «چانگ تبونگ هو» به آنطرف یوسان واقع کوریا در آب غرق شد که باثر آن ۲۴۹ تن هلاک شدند .

بتاریخ ۲۶ ماه سپتمبر ۱۹۵۴ کشتی جاپانی موسوم به «فیری توبامارو» در آبنای سوگارو واقع جاپان غرق و یکهزار و یکصد و هفتاد و دو نفر هلاک گردیدند .

بتاریخ ۱۱ ماه می ۱۹۵۵ کشتی جاپانی موسوم به «غیری شون مارو» بعد از تصادم یک کشتی در بحر داخل حوزه جاپان غرق و یکصد و هفتاد و سه نفر در اثر آن بهلاکت رسیدند .

بتاریخ ۲ ماه جون ۱۹۵۶ کشتی ساحل درجیتا گونگ واقع پاکستان شرقی غرق و در اثر آن یکصد و نود و سه نفر تلف گردیدند .

بتاریخ ۲۵ ماه جولایی ۱۹۵۶ کشتی ایتالیایی موسوم به «لیناراندیری دوریا» و کشتی سویدنی ستمکلم در جزیره نانتوکیت باهم تصادم نموده و باثر آن پنجاه و یک نفر هلاک شدند .

بتاریخ ۱۴ ماه جون ۱۹۵۷ در ائحادثة کشتي اتحادشوروی در بحر کسپین غرق و دو صدو هفتاد تن تلف شدند .

بتاریخ ۲۶ ماه جنوری ۱۹۵۸ کشتي جاپاني موسوم به «فیری نانکاو مازو» در بحر داخل حوزه جاپان غرق و یکصدو هفتاد نفر بهلاکت رسیدند .

بتاریخ اول ماه مارچ ۱۹۵۸ کشتي ترکیه موسوم به «فیری اسسکوداد» در آز میت واقع ترکیه چپه شده و با اثر آن سه صد و شصت و یک نفر در آن حادثه تلف گردیدند .

بتاریخ ۸ ماه می ۱۹۵۹ کشتي تفریحی «دندراج» در رود نیل جمهوریت عربی متحد چپه شده و یکصد و پنجاه نفر در آن حادثه تلف شدند .

بتاریخ ۸ ماه اپریل کشتي انگلیسی موسوم به «دارا» در خلیج فارس غرق شده و دو صدو دوازده نفر را بکشت .

بتاریخ ۸ ماه جولایی ۱۹۶۱ کشتي پرتگالی که در ساحل موزمبیق به اثر حریق ویران گردید و دو صد و پنجاه و سه تن در آن حادثه تلف شدند .

بتاریخ ۱۹ ماه جنوری ۱۹۶۳ کشتي مورتو در درجهیل سوماترای شمالی غرق و در اثر آن یکصد و پنج نفر هلاک شدند .

بتاریخ ۱۹ ماه جنوری ۱۹۶۳ کشتي موسوم به «فیری» دوهاکیو پونت واقع جنوب غربی کوریا غرق و یکصد و سی و هفت نفر تلف شد .

بتاریخ ۵ ماه می ۱۹۶۳ کشتي موسوم به «فیری» در رود نیل نزدیک قریه «کراهه» جمهوریت عربی متحد غرق و یکصد و هفتاد و سه تن در آن هلاک شدند .

بتاریخ ۱۷ ماه اگست ۱۹۶۳ کشتي جاپانی موسوم به «فیری مدوری مارو» با اثر تصادم تموج بحر غرق شده و در اثر این حادثه یکصد و شش نفر هلاک گردیدند .

«ختم»

نخستین جلسه انجمن دوستی افغانستان و فرانسه که تحت ریاست بناغلی دکتور محمد حیدر کفیل وزارت مخابرات و رئیس انجمن مذکور در کلوب مطبوعات منعقد شده بود

احصایهای دیکپ

نفوس کشورهای جهان سالانه افزایش مییابد

در جمهوریت گانا (که یکی از کشورهای افریقای است) مطابق احصاییه ای که انتشار یافته سالانه چهار اعشاریه یک فیصد نفوس آن کشور افزود میشود. این افزایش در کتاب احصاییه ملل متحد که در نیویارک انتشار یافته مشهود است، قرار احصاییه های این کتاب گانا نخستین کشوریست که نفوس آن بیشتر از دیگران زیاد میشود، پس از گانا آلبانیا، برازیل، کینیا، مکسیکو، فلپاین و تایلند از لحاظ افزایش نفوس در مقام اول قرار دارند؛ که در هر کدام آنها سالانه تقریباً سه اعشاریه چهار فیصد تعداد نفوس زیاد میشود.

افزایش نفوس در اتحاد شوروی و جمهوریت اتحادی آلمان سالانه یک اعشاریه دو فیصد است.

مطابق کتاب احصاییه ملل متحد شهر توکیو با هشت اعشاریه سه میلیون نفوس خود بزرگترین شهر جهان بشمار میرود.

اما اگر نفوس اطراف و حوادی شهر نیویارک با نفوس اصلی آن جمع گردد دارای چهارده اعشاریه یک میلیون نفوس میشود.

در حالیکه با افزایش نفوس اطراف و حوادی شهر توکیو بیش از یازده اعشاریه چهار میلیون نفوس ندارد.

سومین شهر بزرگ جهان از نظر کثرت نفوس شهر شانگهای است که تقریباً هفت میلیون نفوس دارد اما شهرهای ماسکو بمبئی، پکنگ، شیکاگو، قاهره، ریودنیرو، تینت سین، لندن، ساوپاولو، اوساکا و لیننگراد همه تقریباً بیش از سه میلیون نفوس دارند.

۷۲۷ میلیون دالر تخصیصیه انکشاف اقتصادی جهان

بانک جهانی و بانکهای توأم با آن تخصیصیه های جدیدی را که بالغ بر ۷۲۷ میلیون دالر میشود جهتت نرخها سرمایه گذاری ها و امتیازات برای انکشافات اقتصادی در سراسر جهان برای سال ۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ تعیین کرده است مؤسسات توأم با بانک جهانی عبارتند از کارپوشین بین المللی مالی و اتحادیه انکشافات بین المللی مؤسسات مالی مذکور طی سال ۱۹۶۳ تنها ۶۹۲ میلیون دالر را اعطا کرده است.

۳۶ میلیون دالر مصرف انتقال معبد ابوسمبل

بین جمهوریت عربی متحد و یونسکو (مؤسسه علمی و کلتوری ملل متحد) روز ۲۰ عقرب ۱۳۴۲ قراردادی درباره تهیه پول جهتت انتقال معبد ابوسمبل بمنطقه مصئون تری به امضارسید. مصارف انتقال این معبد بمنطقه مصئونتری در حدود

سی و شش ملیون دالر تخمین شده که يك لث آنرا حکومت جمهوریت عربی متحد میپردازد و بقیه آن توسط امداد سایر کشورها تهیه خواهد شد .

ساختمان سد عالی اسوان در رود نیل و بالا آمدن سطح آب این دریا، معبد ابوسمبل را در معرض خطر غرق شدن قرار داد بود .

تخصیص ۹ اعشاریه ۴ ملیون دالر برای اجرای ۹ پروژه انکشافی

مؤسسه مواد خوراکه و زراعت جهان مبلغ ۹ اعشاریه چهار ملیون دالر را از پروگرام مشترک مواد خوراکه جهان برای اجرای ۹ پروژه انکشافی مختلف در سراسر جهان تخصیص داده است . تطبیق این پروژه ها در کشورهای پاکستان، هند، گیانای برتانوی، چیلی، ترکیه گیانا، جمیکا، یوگوسلاویا و کولمبیا خواهد بود .

نفوسیکه از چاقی زیاد رنج میبرند

طبق تحقیقاتیکه از طرف مقامات صحی هالیند بعمل آمده، معلوم شده که متجاوز از نصف دوازده ملیون نفوس هالیند از چاقی زیاد رنج میبرند . بخصوص زنهای هالیندی بیشتر بطرف فریبی میروند زیرا آنها مطابق عنعنه ملی و باستانی خود چیز های شیرینی دار و مواد نشایسته یی را میخورند . راپور واصله اطلاعات که میلان بطرف چاقی به صحت ملت هالیند مضر بوده است و ازین لحاظ پیشنهاد شده تا حکومت بالای همجو تولیدات، مالیات سنگین را وضع کند .

۵۲ فیصد نفوس شوروی در شهر ها زندگی میکنند

طبق اطلاع جریده (ستاتستکل هرالد) یکصد و شانزده اعشاریه ۹ ملیون و یا پنجاه و دو فیصد نفوس اتحاد شوروی در شهر ها و یکصد و هشت اعشاریه ۲ ملیون و یا چهل و هشت فیصد نفوس دیگر در دهات زندگی میکنند .

احصایه نفوس امریکا

نفوس امریکا در روز اول سال ۱۹۶۴ تقریباً «۱۹۰۶۹۵۰۰۰» تخمین گردیده و افزایش آن نسبت به احصایه اول جنور ۱۹۶۳ در حدود «۲۶۳۳۰۰۰» میباشد .

احصایه های پراکنده

قرار نشرات مجله «جرمن تریبون» بعضی از ارقام و احصایه های مربوط به نه ماه اول ۱۹۶۳ قسمتی از مسایل اقتصادی جمهوریت اتحادی آلمان را بشرح آتی روشن میسازد .

۱ - در نفوس برلین نظر بمقایسه سال ۱۹۶۲ - ۵ اعشاریه پنج فیصد افزایش بعمل آمده است .

۲ - تعداد کسانیکه تازه داخل کار شده و ازین راه مزد دریافت میکنند به نهمصد و سه هزار و تعداد مشاغل ووظایف به هشتصد و هشتاد و دو هزار میرسد و این افزایش هم بامقیاس بلندی روجه ازدیاد است .

- ۳ - میزان عواید ملی تقریباً به چهارده هزار و پنجصد میلیون میرسد و به اینصورت ۴۲۵ فیصد نسبت به مجموع عواید یکسال پیشتر آن ازدیاد یافته است .
- ۴ - سرمایه گذاری تا آخر سال ۱۹۶۳ تقریباً به دو هزار و پنجصد و پنجاه میلیون که گفته میشود هفت فیصد نسبت به سال پیشتر آن بیشتر است میرسد .
- ۵ - پسی اندازهها به اندازه هفده فیصد نسبت به ۱۹۶۲ - اضافه تر گردیده و به اینصورت حجم مجموعی آن تقریباً به دو هزار و هشتصد میلیون میرسد .
- ۶ - فروش مجموعی بمقدار ۴۵ فیصد و تنها از صنایع به اندازه ۳ فیصد ازدیاد پذیرفته است .

احصایه سگرت کشی امریکاییان

با وجود اخطار انجمن امریکایی در امور سرطان و سایر دستهای طبی که ارتباطی بین استعمال تنباکو و سرطان موجود میباشد امریکا بیجا طور بیسابقه در سال ۱۹۶۴ سگرت کشیده اند . در سال ۱۹۶۳ پنجصد و بیست و سه هزار میلیون دانه سگرت استعمال شده در حالیکه در سال ۱۹۶۲ پنجصد و هشتاد میلیون و پنجصد هزار سگرت کشیده شده بود .

وزارت زراعت امریکا گفته است که ممکن است استهلاك سگرت تا آخر ۱۹۶۴ به بلندترین درجه برسد .

افزایش نفوس اتحاد شوروی در سال ۱۹۶۳

قرار راپور هیأت احصایه مرکزی اتحاد شوروی نفوس در سال ۱۹۶۳ متجاوز از سه میلیون افزایش یافته و بدین ترتیب نفوس آنکشور در اول جنوری ۱۹۶۴ بدو صد و بیست و شش میلیون نفر رسیده است . اتحاد شوروی مسلسل میکوشد تا آنکشوری باشد که تعداد و فیات آن در جهان کمتر باشد . سال گذشته که فویات غالباً به تناسب سن رخ داده، ضمن آن معلوم شده که در واقع از فویات اطفال خیلی گاسته شده و تعداد اطفالیکه در سال ۱۹۶۳ فوت نموده، کمترین تعداد در تاریخ آنکشور میباشد .

هزار ها ملیونها

اخبار ماسکو نیوز تحت عنوان «هزارها ملیونها» مینویسد: در مقابل ۱۹۰۰۰۰ تعلیمیافتگان دوره مزارعی شوروی دارای تعلیمات عالی در سال ۱۹۶۳ در حدود ده میلیون قرارداد . در پنجسال گذشته ۵ فیصد در تعداد تعلیمیافتگان افزوده شده و تعداد آنها را چهار برابر سال ۱۹۴۰ ساخته است . بسال ۱۹۶۲ در اتحاد شوروی حدود «۱۳۲۵۰۰۰» انجنیر دیپلومه وجود داشت . در حالیکه در امریکا تعداد این انجنیران به ۶۵۰۰۰۰ نفر میرسد . علت آن اینست که مدارس انجنیری شوروی در هر سال سه برابر مدرسی امریکا به جامعه خود انجنیر میسپارد .

حالا سوال اصامی اینست که این همه انجنیران و غیره کار رادر کجا بدهست

میاورند. در انجام سال ۱۹۶۲ حدود سه میلیون ازین تحصیلافتگان بکارهای مختلف شامل شدند، بدینترتیب که در امور صناعتی ۳۷۷۰۰۰ نفر درمخبرات و موصلات ۴۱۶۰۰ در زراعت سه برابر سال و همچنین درشقوق دیگر بافزایش قابل ملاحظه شامل کار شده‌اند.

برطبق راپورهای تازه برای هر «۱۰۰۰۰۰» نفر بیست دکتور وجود دارد، در حالیکه در آلمان ۱۳ و در ایتالیا ۱۲ و در امریکا ده دکتور برای این جمعیت موجود است.

دریافت جواهرات و آثار قیمتی

روز ۱۴ حوت اعلام شد که هیأت باستانشناسی امریکا طی دوران حفاریهاییکه در اردن نموده به کشف یک مقبره قدیمی موفق شده است. گفته میشود که این مقبره در حدود یکمزار و دوصد سال قبل از میلاد مسیح بنا یافته و در دوران تحقیقات این هیأت به قبری برخورد کرده است که به احتمال قوی بملکه همان عصر متعلق بوده است. جواهرات و آثار گرانبهائی ازین مقبره بدست آمده است.

احصایه جدید درباره نفوس قبرس

برحسب معلوماتیکه در نشریه مؤسسه تحقیقات تربیتی قبرس درج است در جزیره قبرس ۵۷۴۰۰۰ نفر زندگی میکنند ۴۴۹۰۰۰ یا ۷۸ فیصد یونانی زبان و ۱۰۴۰۰۰ یا هجده فیصد ترک زبان میباشد. بیست و یکمزار باقیمانده (چهار فیصد) را ارمنی، مارونیت، انگلیسها و یهودیان تشکیل میدهد. در نکوسیا ۱۵۷۰۰۰ یونانی زبان و چهل هزار ترک زبان، در کرینیا ۲۶ هزار یونانی زبان و چهار هزار ترک زبان، در ناماگوستا ۹۱ هزار یونانی زبان و ۱۹ هزار ترک زبان، در لارانکا ۴۴ هزار یونانی و سیزده هزار ترک زبان، در لیماسول ۸۶ هزار یونانی زبان و ۱۴ هزار ترک زبان، در پاگوس ۴۴ هزار یونانی زبان و ۱۴ هزار ترک زبان بسر میبرند. در حالیکه یونانی زبانها نسبتاً در داخل کشور بسر میبرند و ترک زبانها بیش از همه در امتداد ساحل مدیترانه اقامت اختیار کرده‌اند.

مصرف مواد مصنوعی در ساختمان موتورها

در عصر حاضر در المان بهر موتور ده کیلو مواد مصنوعی بکار برده میشود، در حالیکه در انگلستان ازینچ تا هفت کیلو و در امریکا ۳ - ۱۱ کیلو ازین مواد در هر مؤسسه مصرف میگردد. هرگاه بزرگی موتورها ی امریکایی به تناسب جسامت اتوموبیل های اروپایی بصورت دقیق محاسبه گردد دیده میشود که این مصرف در اروپا نسبت به امریکا بیشتر است.

استعمال این مواد در صنایع موتور سازی (همچنان طیاره سازی) انقلاب بزرگی را بوجود آورده است. و تقییل مقدار فلزات در ساختمان موتورها های سواری از نظر اقتصادی اهمیت بزرگی را در مورد تقییل قیمت آنها بوجود میآورد.

ارقام مصارف ماهانه فامیلی در سویدن

روزنامه «دی سایت» نظری به احوال اقتصادی مردم سویدن انداخته و در زمینه چنین توضیحات میدهد.

رویهمرفته معاشات اصلی سویدنیها نسبت بمعاشات سایر اروپاییان مساعد تر است و یک کارگر متوسط سویدنی بانصف پیمانه کار و زحمتیکه یک همسرشته آلمانیس برای خریداری یک موتر فولکسواگن باید بروز دهد، میتواند مالک اینطور یک موتر شود. اما چون سامان برقی در سویدن گرانتر است ازین سبب برای خریداری

یک عدد جاروب برقی، یخچال برقی، یا تلویزیون، کارگر سویدنی نسبت سایر کارکنان اروپایی به کار و عرقریزی بیشتر احتیاج دارند.

بهمین ترتیب اجرت سرتراشی و تکت ادخال سینمای یک سویدنی گرانتر تمام میشود، مگر سایر احتیاجات خود را بصورت عموم بقیمتهای نازلتر بدست میتواند

آورد. یک زن سویدنی مجبور است در ظرف یک هفته مبلغ صد کرون (تقریباً هشتصد افغانی) را بمصرف خورد و نوش برساند. . . گراهه ماهانه یک اپارتمان دارای دو اتاق ۱۳۲ کرون یعنی ده فیصد معاش موصوف میباشد. (خانهای کرایبی مودرن ستاکهلم دوچند آن قیمت دارد) حساب خریداری البسه و پوشاکه فامیل یک سویدنی ماهانه به

شصت کرون بالغ میگردد. مصرف تیلفون و برق ماهانه به چهل کرون، مخارج بیمه و سرکها به شصت کرون، رادیو، اشتراک روزنامهها و خریداری کتابها به سی کرون، فیس دکتور و سهمیه ادویه به پنجاه کرون بالغ میشود، علاوه بر آن مبلغی برای بنزین موتر و سایر احتیاجات ضروری بمصرف میرسد.

پرداخت تادیه غرامات

بموجب قراردادیکه بین سوئیس و جمهوری عربی متحد در فاهره امضا شده است کشور اخیر الذکر حاضر شده است تا قسمتی از غرامات داریی های اتباع سوئیس را که در سال ۱۹۶۱ توسط جمهوری عربی متحد ملی شده است بپردازد اندازه آن در حدود پنج میلیون پوند سترلنگ تخمین شده، بشکل تولیدات جمهوری عربی متحد و خدمات سیاحان و یک قسمت دیگر را طور نقد به کشور سوئیس بپردازد.

یکصد و هشتاد هزار طفل یتیم

بناغلی عبدالقادر عمر موهوب عضو مجمع ملی الجزایر روز ۲۸ ثور ۱۳۴۳ گفت که الجزایر ۲۷ (دو و عشاریه هفت) میلیون دالر را سالانه برای حمایت اطفال یتیم دوره جنگ مصرف میکند.

وی گفت در دوران جنگهای الجزایر با فرانسه یکصد و هشتاد هزار طفل یتیم شده است.

افزایش استهلاك منسوجات جهانی

قرار يك سروی موسسه مواد خوراكه و زراعت جهان كه متكي به اطلاعات يكصد و چهل و سه مملكت بشمول اتحاد شوروی و جمهوریت مردم چین بوده و روز سه شنبه ۲۹ ثور ۱۳۴۳ در روم نشر شده است استهلاك منسوجات جهانی در سال ۱۹۶۲ نسبت به سال ۱۹۵۸ مقدار پانزده عشاریه پنج میلیون تن و پانزده فیصد افزایش یافته است .

شمول ۱۶۵ مدیر اخبار در مجمع عمومی مؤسسه بین المللی مطبوعات

پیش از ۱۶۵ مدیر اخبار ۲۸ مملکت از تاریخ ۲ - الی ۵ جون درسیزدهمین مجمع عمومی موسسه بین المللی مطبوعات منعقدۀ استانبول (ترکیه) تشکیل جلسه داد، دو موضوع عمده كه در اجندای مجمع عمومی این مؤسسه شامل بود، عبارت از بقا و از بین رفتن روزنامه و تعلیم و تربیت خبرنگاران بود

۱۲۵ میلیون پوند امدادی

قرار اظهارات بناغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد، اتحاد شوروی تادیه یکصد و بیست و پنج میلیون پوند سترلنك دیگرا بعنوان كیمك بجمهوریت عربی متحد موافقت کرده است .

۸۲ هزار طن گندم

هشتاد و دو هزار طن گندمی كه اتحاد شوروی از امریکا خریداری کرده بود روز سه شنبه ۵ جوزای ۱۳۴۳ به بندر اودسالا اتحاد شوروی وارد شد . این مقدار قسمتی از گندمهای میباشد كه قرارداد مربوط به فروش آن چندی قبل بین مقامات مربوط اتحاد شوروی و شرکتهای امریکایی امضا شده بود .

اهل قلم فراغت دنیا نمی کنند

کاری که دست میبند اعضا نمی کنند

تبع برهنه است کسی که طمع برید

۱۳۴۳

ازادگان بخلق مدارا نمی کنند

۱۳۸۴

گل شکفته ز گلبن افسرده خاطر آن

تا آبروین را پس آرا نمی کنند

بخط خطاهفت قلمی عزیزالدین وکیلی وقلزانی

بگو در هر دردی که آید از هر که آید
در هر صفتی که آید از هر که آید
بگو در هر دردی که آید از هر که آید
در هر صفتی که آید از هر که آید

برندگان جوایز ملی و بین‌المللی

جایزه نوبل در سال ۱۹۶۳ :

وقتی الفرد بی‌نوبل مخترع باروت در (۱۰) دسامبر ۱۸۹۶ فوت نمود (۹۰) ملیون دالر از خود گذاشت و چنین تجویز کرد که این مبلغ هر سال برای اشخاصی داده شود که در جریان سال برای جهان بشریت کار نیکویی انجام داده است - این جایزه ممتاز در جریان سال بر ای علمای برجسته در رشته‌های فزیک و کیمیا از طرف اکادمی علوم سویدن داده می‌شود - در رشته طب و فزیولوژی از طرف پوهنشی طب سینتاکهالم تثبیت میگردد و در رشته ادب از طرف اکادمی ادبیات سویدن تفویض میگردد جایزه صلح از طرف یک کمیته پنج نفری که از طرف پارلمان ناروی منتخب میگردد داده میشود - این مبلغ که برای جایزه معین شده از طرف یک هیأت مدیره که توسط حکومت سویدن تعیین می‌شود ترتیب میگردد - قرار تجویز نوبل در قسمت آناییکه در هر سال بدریافت این جایزه نایل می‌ایند موضوع هدیت در میان نیست ، و این جایزه برای اشخاص مستحق داده می‌شود اگر این اشخاص از کشور های سیکندناوی باشند و یا اخیر .

برنده جایزه سال ۱۹۶۳ نوبل در رشته فزیک :

یک دانشمند امریکایی که اصلا در هنگری تولید شده و از سال ۱۹۳۶ با اینطرف در پوهنتون پرنتون ایفای وظیفه می‌نموده است . جایزه نوبل را در رشته فزیک که به (۵۱) هزار دالر بالغ میگردد ربوده است . این جایزه که از طرف اکادمی علوم سویدن در سینتاکهالم داده می‌شود برای این شخص مستحق داده شد - این دانشمند موسوم به دکتور یوجین بی وگنر بوده و در پوهنتون پرنتون عالم فزیک می‌باشد . این جایزه را شخص موصوف در اثر خدمات برجسته که در رشته فزیک اتمی انجام داده بود مستحق گردیده است .

دکتور وگنر به همراهی دکتور ایوسیلارد نامه مشهوری را تهیه دید که البرت انتشاین برای فرانکلن دی روزولت یکی از رؤسای جمهور اسبق امریکا فرستاده بود و در نتیجه آن حکومت امریکا بالاخره مجبور گردید از انرژی اتمی حمایت کند که در اثر این موضوع بالاخره بم اتمی و مراکز اتمی بمیان آمد .

نصف دیگر جایزه نوبل در رشته فزیک برای دکتور سی‌ماریا جیو پرت‌مایراز میسویان پوهنتون سان‌دیاگو کالیفورنیا و دکتور جی هانس دی جنسن که مربوط پوهنتون ادنبرگ آلمان میباشد تفویض گردید - این دو دانشمند خدمات برجسته در ساختمان مدار اتموم انجام داده‌اند این دو عالم در تیوری ساختمان مدار اتموم میگویند که مرکز اتموم چون پیاز از ورقها ساخته شده است . این ورقها دارای خصوصیتی میباشد که یک نمره سحر انگیز دارند و این نمره مربوط است به نمره نیوترون یعنی ۸،۴، ۲۰، ۲۸، ۵۰، ۸۲، و ۱۲۶ وجود چنین یک ساختمان در هسته اتموم برای تعداد زیادی

از علمای جهان فرصت آنرا بخشید تا تجارب و حقایق معلومه را دوباره در معرض تجربه قرار دهند و درباره ساختمان اتوم معلومات زیادی حاصل دارند .
دانشمند اولی یعنی دکتور وگنر در سال ۱۹۰۲ در شهر بوداپست مرکز هنگری متولد شده و در سال ۱۹۲۷ حیثیت یک تبعه امریکا را بخود گرفت - از سال ۱۹۳۸ با اینطرف این دانشمند در پوهنتون پرنتون در یکی از لابراتوار های مربوط فزیک من حیث یک پروفیسور فزیک ریاضی ایفای وظیفه می نمود . علاوه بر خدمات و مطالعاتی که دکتور وگنر در رشته فزیک انجام داده یک سلسله مطالعات و تحقیقات دگری نیز درباره گرافیات و یورانیموم نموده است .

برنده جایزه کیمیا:

جایزه نوبل در سال ۱۹۶۳ در رشته کیمیا برای دو تن از دانشمندان کیمیا داده شده است .

یکی ازین دانشمندان ایتالوی و دومی آن آلمانی میباشد - این دو عالم اساس تولید پلاستیک ، منسوجات و رابر را از بقایای استخراج و تصفیه تیل گذاشتند .
دکتور کارل زیگر مدیر تحقیقات ذغال در ملهم روهر در زمینه استخراج ذغال و تصفیه آن خدمات ذقیمتی انجام داده است . دکتور گولیو ناتا پروفیسور کیمیا در انستیتوت صنعتی پولی تکنیک میلان در تولید پلاستیک تحقیقات و مطالعات زیادی نموده است که این مطالعات وی در تولید رابر برای عراده جات مفید بود .

برنده جایزه در رشته طب : جایزه سال ۱۹۶۳ نوبل در رشته طبابت برای سه نفر از دانشمندان داده شده است . این دانشمندان عبارت اند از ؛ آلن لایدهاچکن عالم ۴۸ ساله پروفیسور کامبریج لندن - اندرو فیلدنک هکسلی عالم ۴۵ ساله پوهنتون کالج لندن و سرجان سی ایگلز دانشمند ۶۰ ساله پروفیسور پوهنتون ملی کانبرا در آسترالیا - سه نفر از دانشمندان موصوف مطالعات زیادی درباره فزیولوژی اعصاب انجام داده اند و نسبت همین مطالعات بدریافت جایزه نوبل موفق گردیده اند ، این جایزه مبلغ (۵۱۰۰۰) دالر میباشد .
پروفیسور هاچکن و هدسلی مطالعات مشترکی در رشته های مختلف سلسله اعصاب انجام داده اند .

برنده جایزه نوبل در ادبیات : جایزه سال ۱۹۶۳ نوبل در رشته ادبیات برای جورجس سیفر یادس سیاستمدار یونانی داده شد - این نویسنده بزرگ بنام جارج سیفیارش اشعار شیوای زیادی برشته تحریر در آورده دیوان اشعارش بایک مقدمه ادب یونانی که اسم آن (شش شاعر یونانی) میباشد به انگلیسی نیز ترجمه شده است .

این شاعر بزرگ در سال ۱۹۰۵ در سمرنا متولد شده و در پوهنتون آتن و سارون در پاریس تحصیل کرده است . برای مدتی هم بحیث وکیل مصروفیت داشته و بعد از آن در خدمات سیاسی کشور خویش شامل گردید - در جریان جنگ اول جهانی در مصر و افریقای جنوبی از طرف حکومت یونان بحیث سفیر ایفای وظیفه می نمود - در سال

۱۹۵۳ بحیث سفیر یونان در لبنان تعیین گردید و از ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۲ در لندن سفیر بود و در آنجا در مذاکرات مربوط به دادن آزادی به قبرس نیز اشتراک داشت - این نویسنده توانا برای بار اول در سال ۱۹۳۱ بسرودن اشعار آغاز نمود - برای این شاعر نسبت ربودن جایزه نوبل در رشته ادبیات در (۱۰) دسامبر سال ۱۹۶۳ (۵۱) هزار دالر ضمن یک دعوتی در ستاکهالم دادند - یکتن از منسوبان اکادمی ستاکهالم حین اعطای این جایزه اظهار داشت که این جایزه برای کشوریونان بمنزله یک هدیه می باشد که از دیری باینطرف ادبیات یونان بانتظار چنین یک تحفه بی بود.

برنده جایزه صلح : اوسلوناوری در سال ۱۹۶۳ دو جایزه برای صلح تعیین کرده بود جایزه صلح در سال ۱۹۶۳ بکسی داده نشده بود - این جایزه برای یک دانشمند کیمیای امریکا موسوم به دکتر لینوس سی پاولنگ عالم ۶۲ ساله داده شد - این دانشمند در سال ۱۹۵۴ نیز جایزه رشته کیمیا را ربوده بود - وی اولین دانشمند جهان می باشد که برای دوبار باخذ جایزه نوبل توفیق یافته مادام ماری کیوری بیشتر ازین نیز یک جایزه کامل و یک جایزه نیمه را ربوده بود .

دکتر پولی از ساکنان پورت لیندمشیگان بوده و پروفیسور کیمیا در انستیتوت تکنالوجی در کالیفورنیا می باشد - این دانشمند مخالف سرسخت آزمایش های اتمی بوده و در مظاهراتی سهم گرفته بود که در مقابل ملل متحد وقصر سفید قبل بعمل آمد وقتی معاهده منع محدود آزمایش های ذروی بین کشورهای مربوط بامضاء رسید اولین شخصی بود که ازین اقدام بگرمی استقبال کرد .

چون دانشمند موصوف در مقابل اتحادشوری رویه ملایمی دارد از همین سبب در سال ۱۹۵۲ برایش از طرف حکومت امریکا غرض مسافرت به اتحادشوری اجازه داده نشد - اما وقتی بدریافت جایزه صلح نوبل فایق آمد در سال ۱۹۵۴ برایش یک پاسپورتی که وقت آن معین نشده بود غرض مسافرت به اتحادشوری داده شد . نسبت تیوری ایکه وی درباره فزیک طرح کرده بود علمای اتحادشوری در زمان ستالین او را ملامت کرده بودند - باری درسای ۱۹۶۲ دکتری پولی درباره خطر اتم در مقابل قصر سفید دست بمظاهره زد و بعد از آن در دعوتی اشتراک نمود که از طرف رئیس جمهور کنیدی برای (۴۸) نفر از برندگان جایزه نوبل ترتیب یافته بود .

برنده جایزه صلح بالزان :

پاپ ۲۳ جایزه صلح سال ۱۹۶۳ بالزان را دریافت نمود - موسسه بالزان جایزه صلح ۱۹۶۳ خود را روز (۱۰) می در روم برای پاپ جان ۲۳ تفویض نمود - این جایزه مبلغ (۱۰۰۰۰۰۰) فرانک سویسی معادل (۲۳۰۰۰) دالر می باشد پاپ جان در موقع اخذ این جایزه جهانی که یک طلای یخن و یک مدال می باشد اظهار داشت که پول این جایزه بین المللی راجعت کمک به بینوایان و مستحقین بمصرف خواهد رسانید - پاپ جان ۲۳ در ۳ جون ۱۹۶۳ فوت کرد .

جایزه های دگر بالزان که معادل (۲۲۰۰۰) فرانک سویسی یا (۵۰۰۰) دالر می باشد برای مستحقین دگر داده شد . این جایزه برای سمبول الیس مارس مورخ امریکایی پال کمپوزر امریکایی که در آلمان متولد شده . اندری نکولاویچ پولموگروف ریاضیدان

اتحادشوروی وکارلوان فرش بیالوجست انریش داده شه .
موسسه بالزان از طرف دختر یوجینو بالزان مالک اخبار کوریر ایلامیلان ایتالوی
گذاشته شده است - این دختر در زمان حکمروایی موسولینی از ایتالیا به سویس آمد
و تابعیت آنجا را قبول کرد - اولین جایزه بالزان در سال ۱۹۶۲ برای موسسه نوبل
داده شد .

برندگان جایزه صلح لینن :

۱ - احمد بن بلا رئیس جمهور الجزایر : بناغلی بن بلارئیس جمهور الجزایر
برنده جایزه بین المللی سال ۱۹۶۳ صلح لینن میباشد - وی از جمله سه نفری است
که بدریافت این جایزه نایل آمده اند - بناغلی بن بلا از رجال برجسته سال بوده که
نسبت مجاهدات دامنه دار خود در راه تأمین و استقرار صلح در جهان این جایزه را
میگیرد - رئیس جمهور بن بلا از جمله مبارزان مشهور الجزایر است که در راه تأمین
صلح جهان خدمات شایانی انجام داده - رژیم وی رژیمی است که آرزو مند است
رژیمش با سایر رژیمها و کشورهای مختلف جهان بغال صلح زیست کند - وی
باجنگ و نیروی اتمی سخت مخالف می باشد - وی در دسمبر ۱۹۶۳ بمدیران کمیته
تحریر پروادا و ایزو و ستیا ضمن مصاحبه اظهار داشت که سیاست خارجی جمهوریت
دیموکراتیک مردم الجزایر این است تا راه سیاست زیست با همی را با سایر کشور
های جهان در پیش گیرد و در هرامری که موجب تأیید و تحکیم صلح جهانی میشود
همان راه را در پیش گیرد - مردم الجزایر خوب میدانند که مقصود و مفهوم جنگ
چیست بنا بر همین علت از هوا خواهان سرسخت است حکام صلح جهانی میباشد و در
هر زمینه ازان حمایت می کنند - در اثر تعقیب همین سیاست صلح جویانه بود که
مبارزان الجزایر بالاخره با آزادی کامل خویش نایل آمدند .

۲ - میرمن دولوس اباروری : شخص دومی که بدریافت صلح لینن در سال ۱۹۶۳
نایل آمده است میرمن دولوس اباروری زن مشهور هسپانوی میباشد - اعطای این
جایزه باین زن مشهور برجسته هسپانوی موجب خوشی ملیونها نفر در سراسر جهان
گردید - میرمن اباروری از زنان مبارز و صالح راه صلح و آرامش مردم هسپانیه
میباشد - وی خوشی و سعادت مردم خود را در آرامی و سعادت جهانیان میداند - این زن
در ۹ دسمبر سال ۱۹۶۳ هفتاد ساله می شود - اما در مقابل این سن زیاد دارای روحیه
جوان بوده و یک روحیه انقلابی در راه تأمین و تحکیم صلح جهانی دارد - این
مشهور برای تمام زنان و دختران جهان زندگی مسعود و آرام را آرزومند است .

۳ - هرلوف بدسترف : شخص سومی که بدریافت جایزه صلح لینن در جریان سال
۱۹۶۳ نایل آمده است هرلوف بدسترف کارتونست مشهور دنمارکی میباشد که دماغ
و فکر خود را بصورت مطلق در راه تدویر و تقویه افکار مترقی جهانیان وقف کرده
است - وی طرفدار سرسخت صلح و آرامش جهان بوده و به سوسیالزم عقیده کامل
دارد - کارتونهای وی در دنمارک و خارج آن کشور علاقمندان و هواخواهان زیاد

دارد - چکش صلح‌وی برسر دشمنان صلح نواخته می‌شود و دوستان آنرا بهم نزدیک می‌سازد - تمام فعالیت‌ها و کارتونهای بدسترف مختص آنست که کرامت انسانی و شرافت آدمی حفظ گردد و راهی در زندگی تعقیب شود که در آن خوشی و آرامی تمام انسانان نهفته باشد .

برندگان جایزه اتوم در راه صلح :

دکتور ولادمیروکسلر ساینستس اتحادشوروی و دکتور ادوین میکمیلن امریکایی در اثر یک سلسله مطالعات و تجارب نظری و عملی شان در ساحة ساینس اتومی که انکشافات تازه را درین زمینه بعمل آورده‌اند بدریافت جایزه اتوم در راه صلح نایل آمدند .

دکتور وکسد که در سال ۱۹۰۷ چشم‌بجهان‌کشوده عضو انستیتوت مشترک برای تحقیقات اتومی و اکادمی علوم اتحادشوروی میباشد .

دکتور میکمیلن نیز در سال ۱۹۰۷ تولدشده و مدیر لابراتوار تشعشعی پوهنتون لارنس کلیفورنیا میباشد جایزه اتوم در راه صلح از طرف کمپنی موترسازی فورد در سال ۱۹۵۵ منظور شده و عبارت از مدال‌های طلائی و (۷۵۰۰۰) دالر نقد میباشد و همه ساله باشخاص مستحق داده میشود .

جایزه انریکو فیرمی :

پرزنت جانسن رئیس جمهور امریکا روز (۲) دسمبر جایزه انریکو فیرمی را که حاوی مبلغ پنجاه هزار دالر است به (روبرت اوپن هایمر) دانشمند فزیک اتومی امریکا در قصر سفید سپرد - به اوپن هایمر در دوران ریاست جمهوری جنرال آیزنهاور لقب (فیوز خطر) داده شده بود، در سال ۱۹۵۴ بوی اجازه داده شد که در پروژه مجرمانه ایالات متحده امریکا اشتراک ورزد .

جایزه گراند پریکس : مارگوت فونتنین خواننده درجه اول بریتانیا در فستیوال بین المللی دانس که بتاريخ ۱۷ دسمبر برگزار گردید بدریافت جایزه (گراند پریکس) شهر پاریس نایل آمد جایزه گراند پریکس بشکل مجسمه شیشه‌یی میباشد .

جایزه ادبی لینن :

(جایزه ادبی لینن) سال ۱۹۶۳ به خبرنگار و نویسنده ۳۴ ساله قرغزچنکیز ایتماتوف تعلق گرفت ایتماتوف در سال ۱۹۵۳ از یک پوهنجی زراعت فارغ گردید مدتی در رشته اختصاصی خویش خدمت میکرد - پس از مدتی به نویسندگی رو آورد داستان وی بنام (جمیله) در سال ۱۹۵۸ به بسیاری از زبانها ترجمه شد و او را بلند آوازه گردانید - دو داستان اخیر وی (نخستین معلم) و (گشتزار مادر) میباشد .

جایزه موناکو :

جایزه بزرگ ادبی موناکو به دینیس دوروژمون داده شد - دوروژمون در سال ۱۹۰۶ در نوف شاتل (سویس) متولد شده بانهضت ادبی فرانسه ارتباط نزدیک

داشته است. ذوق واستعدادوی آنگاه آشکار گردید که در جنبش پرسونالست سهم بارز گرفت و مجله (روح) را تاسیس کرد از آن وقت که (سیاست مشخص) در سال ۱۹۳۳ انتشار یافت - کوشش او بر آن بوده است تا انسان را هم از نظر واقعیت منفرد و هم از نگاه تحول وی در محیط متغیر مطالعه کند .

جایزه ادبی هاشت ولاروس :

جایزه ادبی (هاشت ولاروس) ۱۹۶۳ به پیغله پاولت فرنچ محصل ۲۲ ساله امریکایی اعطاشد - وجه نقد این جایزه شش هزار فرانک است - برنده این جایزه میتواند کم از کم پنج ماه رادر فرانسه سپری کند و تکت آزاد سرتاسر فرانسه هم از طرف شرکت هوانوردی (ایرفرنس) برایش داده می شود .

این جایزه هر ساله پس از یک مسابقه ادبی ، به محصل غیر فرانسوی که رشته مطالعه او زبان و فرهنگ فرانسه باشد اعطای می شود - موضوع امتحان برای کاندید های ایالات متحده امریکا این بود : « از خلال آثار نویسندگان و دانشمندان فرانسوی چه تصویری راجع بفرانسه دارید ؟ » .

برنده جایزه از (پورساید) ایالت کنیکتیک است و در گواتیمالا، فلپاین و جمهوریت دومینیکا زندگی کرده است . مطالعات او در باب ادبیات فرانسوی شامل انتقاد منبئی بر سبکشناسی از داستانهای آلبر کامو و مفکوره آزادی در آثار ژیدانت وی میل دارد معلم زبان فرانسوی شود .

جوایز ملی

جوایز ملی که در رشته های مختلف آن از طرف هیأت منتخبه وزارت مطبوعات افغانستان در سال ۱۳۴۲ برای اشخاص مستحق داده شده است قرار آتی بتوضیح آن پرداخته می شود :

جایزه سید جمال الدین افغان :

۱ - کتاب شرح احوال و زندگی و مناظرات فخر رازی تألیف شاغلی مایل هیروی جایزه درجه اول بیست هزار افغانی .
 ۲ - کتاب د نثر هنداره تألیف شاغلی رشتین ، جایزه درجه دوم مبلغ پانزده هزار افغانی .

۳ - کتاب زنان تاجدار نگارش و تتبع میرمن رقیه ابوبکر جایزه درجه سوم مبلغ ده هزار افغانی .

جایزه پیر روشن برای ترجمه :

۱ - کتاب «اسلام عقیدت او شریعت دی» ترجمه شاغلی ارشاد حائز جایزه درجه اول
 ۲ - کتاب رازهای زندگی از نگاه طبیب ترجمه دکتور واسع لطیفی حائز جایزه درجه دوم مبلغ دوازده هزار افغانی .

جایزه هنری رحمن بابا -

- ۱ - داستان نامه سیاه اثر شاعلی رهگذر حایز جایزه درجه دوم مبلغ چار هزار افغانی .
- ۲ - نظم پشتو بنام دغره دونویبغام اثر دوست شنواری حایز جایزه درجه اول مبلغ دوهزار افغانی .
- ۳ - نظم پشتو د سپین ننداره اثر عبدالکریم حایز جایزه درجه دوم مبلغ یکمزار افغانی .

جایزه رسامی .

- ۱ - رسم بازی رنگها از تمیم اعتمادی حایز جایزه درجه اول مبلغ پنجمزار افغانی
- ۲ - رسم اتن از شاعلی قیام الدین راعی حایز درجه اول مبلغ پنجمزار افغانی .
- ۳ - رسم رنگه اثر شاعلی محمد قاسم حایز جایزه درجه دوم مبلغ سه هزار افغانی .
- ۴ - رسم رنگه روغنی غروب اثر شاعلی محمد قاسم حسینی حایز جایزه درجه دوم مبلغ سه هزار افغانی .
- ب - ۱ - میناتور کلمه شریف اثر شاعلی محمد حسین نقاش حایز جایزه درجه اول مبلغ سه هزار افغانی .
- ۲ - میناتور کلمه شریف اثر شاعلی روحانی حایز جایزه درجه اول مبلغ سه هزار افغانی .
- ۳ - یکبارچه میناتور حاشیه کتاب اثر شاعلی حبیب الله حایز جایزه درجه دوم مبلغ دو هزار افغانی .
- ج - ۱ - کلاز دستی مرغ و درخت از شاعلی عزیز حایز جایزه درجه اول مبلغ سه هزار افغانی .
- ۲ - کلمه شریف چوبی از شاعلی عبدالله حایز جایزه درجه اول مبلغ سه هزار افغانی .

د - هیکل تراشی :

- ۱ - اسب سوار سفید از شاعلی ربانی حایز جایزه درجه اول مبلغ پنج هزار افغانی .
- ۲ - سمبول حیات از شاعلی محمد صدیق حایز جایزه درجه دوم مبلغ سه هزار افغانی .

خطاطی :

- ۱ - خط شاعلی محمد حیدر خطاط وزارت خارجه حایز جایزه درجه دوم مبلغ یکمزار افغانی .
- ۲ - خط شاعلی قانون حایز جایزه درجه دوم مبلغ یکمزار افغانی .

سرايندگان :

- ۱ - خواننده کسبي شاعلي هم آهنگ حايژ جايزه درجه اول مبلغ سه هزار افغاني .
- ۲ - خواننده شوقي ، پيغله آزاده حايژ جايزه درجه اول مبلغ سه هزار افغاني .
- ۳ - خواننده کليوالي ، شاعلي دري لوگري حايژ جايزه درجه اول کليوالي مبلغ سه هزار افغاني .
- ۴ - براي آرکستراي درجه دو راډيو افغانستان مبلغ هشت هزار افغاني .

ممشله ها :

- ۱ - پيغله نورتن حائژ جايزه مبلغ پنجهزار افغاني .
 - ۲ - پيغله زرغونه حايژ جايزه مبلغ پنجهزار افغاني .
- درام :**
براي درام سال (او پدرم نيست) اثر شاعلي لطيفي مبلغ شش هزار افغاني .
« ختم »

يکدسته از هنرمندان تياتر لاهوتي تاجيکستان که با اساس موافقتنامه کلتوري منعقدہ بين افغانستان و اتحاد شوروي جبهه اجرائي يک سلسله نمايش هاي هنري وارد کابل شدند و در ميدان هوايي بين المللي کابل از طرف عده هنرمندان پوهني ننداري و نماينده وزارت مطبوعات استقبال شدند . هنرمندان مذکور بتاريخ ۷ جوزاي ۱۳۴۳ به نمايش هاي هنري خود در کابل ننداري آغاز کردند

اوزان و مقیاسها

تبادلہ او زان مهم کابل به وزن متر يك :

۴۵۹۲۵ ر گرام	مساوی	۱ مثقال
» ۱۱۰۲۲۰۰	»	۱ خورد
» ۴۴۰۸۸۰۰	»	۱ پاو
۷۵۴۰۸ ر کیلو گرام	»	۱ سیر
۵۶۴۳۲۶۴ ر کیلو گرام	»	۱ خروار کابل

ثقلت اضافی و نقطه ذوبان اجسام

بسیط صلب

ثقلت اضافی ذوبان به سانتیگراد

۱۶۳	۱۹۳۰	طلا
۶۶۰	۲۶۹	المونیم
۱۰۸۳	۸۶۴	مس
۲۷۱	۹۸۰	بیزموت
۱۵۳۵	۷۸۵	آهن
۴۴	۲۳۴	فوسفور
۹۶۰	۱۰۵۰	نقره
۲۴۴۰	۲۲۴۲	ایریدیوم
۲۳۱	۷۲۹	قلعی
۸۱۰	۱۵۴	کلسیم
۱۶۱۵	۶۹۲	کروم
۳۵۰۰	۲۲۵	کاربن
۱۱۳	۲۰۰	سولفور
۶۵۱	۱۷۴	مگنیزیم
۱۲۶۰	۷۴۲	منگنیز
۱۴۵۵	۸۶۰	نیکل
۱۷۷۴	۲۱۳۷	پلاتین
۶۲	۰۸۷	پوتاسیوم
۹۸	۰۹۷	سودیوم
۱۸۵۰	۱۸۷۰	یورانیوم

ثقلت اضافي انجماد مايعات

ثقلت اضافي و نقطه انجماد به سانتیگراد

صفر	۱ر۰۰۰	آب مقطر
۱۳۰	۰۷۹۱ر	الکول (ایتیل)
۰۶۹ر	۰۰۶۶ر	بنزین
۵۵	۰۸۹۹ر	پترول
۲۸۸۹	۱۳۶ر	چیوه
	۱۰۲۵ر	آب بحر
۱۱۷	۰۷۳۶ر	ایترو
۱۷۹	۰۸۲ر	تیل خاک
	۱۲۶ر	گیلسرین
۱۱۲	۱۶۳۹ر	اسید کلورد دریک
۴۲	۱۵۰۲ر	اسید نیتریک
۱۰۰ر۴۹	۱۸۳۴ر	اسید سولفوریک
	۱۰۲۸ر	شیر
	۰۹۱۸ر	روغن زیتون

کالوری

غذایی را که انسان به مصرف میرساند با اکسیژنی که در اثر تنفس هوا حاصل میکند احتراق نموده حرارت و انرژی لازمه را در بنیه بوجود می آورد بعد از احتراق انرژی حاصل میشود ، بصورت مستقیم مقدار ضایعات حرارت را تقلیل نموده و از راه غیر مستقیم هم به دیگر معاملات کیمیایی و میکانیکی به مصرف میرسد .

(یعنی به دیگر انواع انرژی تحول حاصل میکند) در امور پرورش این انرژی را « حاصله غذا » میگویند .

حرارت حاصله نیز به مقیاس اندازه میشود واحد قیاسی که حرارت را ذریعه آن اندازه مینمایند (کالوری) نامیده میشود .

یک کالوری - عبارت از قدرت حرارتیست که برای بلند بردن درجه حرارت موجوده یک لیتر آب مقطر به یک درجه سانتی گراد بلند تر به مصرف میرسد . احتیاج روزانه انسان به کالوری نظر به سن ، بنیه طرز کار و اقلیمی که در آن حیات بسر می برد مختلف میباشد بصورت و سطحی مقدار احتیاج روزانه کالوری در امور مختلف قرار آتی است .

الف - متفکران ، تجار ، ماموران و غیره اشخاصیکه بدون استعمال قوه عضله صرف مساعی مینمایند . - ۲۲۰۰ - ۲۴۰۰ کالوری .

- ب - کار گران دست ضعیف مانند خیاطان و غیره صرف قوای کم عضله اجرای کار میکنند ۲۶۰۰ - ۲۸۰۰ کالوری .
- ج - بوت دوزان ، صحافان معلمان ، کیمیا گران ، ماموران پسته و تحویلداران که به درجه وسط قوه عضلی خود را به کار بی اندازند ۳۰۰۰ کالوری .
- د - نجاران بناها و مانند آن صنعت کارانیکه به کارهای خستکن مشغول میباشند ۳۴۰۰ - ۳۶۰۰ کالوری .
- ه - زارعان ، ورزش کاران ، حملان و مانند آن اشخاصیکه به کارهای عضلی سنگین و در هوای سرد بالای کوه ها اجرای مساعی مینمایند ۷۰۰۰ کالوری .
- قدرت کالوری را که مواد غذایی به وجود ارزانی مینمایند نظر به عنصر اصلی مواد غذایی قرار ذیل حساب میشود .
- یک گرام هیدرات دو کاربون

۴۱ کالوری

یک گرام روغن ۹۳ کالوری

یک گرام پروتین ۴۱ کالوری

در ترکیب مواد غذاییه ایکه روزانه صرف میشود به هر مقداریکه از عناصر فوق الذکر داخل باشد قدرت کالوری آن به مقدار مواد (نظر به گرام) باهم ضرب شده و اندازه کالوری که در آن روز صرف میگردد به دست آورده میشود .

تطبیق ساعت های ممالک مختلف نظر به ساعت ۱۲ کابل

موضوع	دقیقه	ساعت
استانبول	۴۰ -	۹
اسکندریه	۴۰ -	۹
برلین	۴۰ -	۸
بروکسل	۴۰ -	۷
بغداد	۴۰ -	۱۰
بمبئی	۱۰ -	۱۳
پاریس	۴۰ -	۷
پکن	۲۶ -	۱۵
توکیو	۴۰ -	۹
تل عقیف	۴۰ -	۱۶
دهلی	۱۰ -	۱۳
روم	۴۰ -	۸
ژنو	۴۰ -	۸
سانفرانسسکو	۴۰ -	۲۳
سایگون	۳۰ -	۱۳
سایلون	۱۰ -	۱۴

ساعت	دقیقه	موضوع
۸	- ۴۰	ستکهه
۱۷	- ۴۰	شیکاگو
۱۱	- ۴۰	سدنی
۱۱	- ۱۰	تهران
۹	- ۴۰	قاہره
۱۳	- ۱۰	کراچی
۷	- ۴۰	لندن
۷	- ۴۰	لژین
۷	- ۴۰	مادرید
۱۰	- ۴۰	ماسکو
۱۲	- ۴۰	مکسیکو
۱۲	- ۴۰	نیویارک

(اوزان مقیاسها و پیمانہ ها)

متر واحد مقیاس طول است که مساوی به ده میلیونم حصه ربع نصف النهاری کره زمین میباشد .

یک متر مساوی ده دسی متر مساوی صد سانتی متر مساوی هزار میلی متر .
یک کیلو متر مساوی هزار متر .

یک میکرون مساوی هزار میلی متر .

یک میل بحری که مساوی شصتیمین حصه میل از دایره های کلان کره ارضی میباشد مساوی ۱۸۵۲ متر .

مقیاس های طول انگلیسی

انچ مساوی ۲۵۴۰ سانتی متر .

فٹ - دوازده انچ مساوی ۲۰۴۸ سانتی متر .

یارد مساوی سه فٹ ، مساوی ۹۱۴۴ سانتی متر

میل خشکه مساوی ۵۲۸۰ فٹ ، مساوی ۱۶۰۹ متر .

میل دریایی مساوی ۶۰۸۰ فٹ ، مساوی ۱۸۵۳ متر .

تبادلہ مقیاس های طول مروجہ مملکت به حساب متر مکعب

یک درع مساوی ۲۰۴ متر .

یک گز شاه مساوی به ۱۰۶۶ متر مساوی شانزده گره یا ۴۲ انچ

یک گز معماری مساوی ۰۸۳۸ متر مساوی ۳۲ انچ .

یک گز جریب مساوی ۰۷۳۶ متر مساوی ۲۹ انچ .

یک ضلع جریب مساوی ۴۴۱۸۳ متر مساوی ۶۰ گز جریب .

یک بسوه مساوی ۹۸۷۹ متر مساوی ۱۳۴۲۶ - گز جریب .

یک بسواسه مساوی ۲۲۰۴ متر مساوی سه گز جریب .

مقیاسهای سطح :

متر مربع واحد مقیاس سطح .

- هکتو متر مربع (هکتار) مساوی ده هزار متر مربع .
- کیلو متر مربع مساوی صد هکتار ، مساوی یک میلیون متر مربع .
- دیسی متر مربع مساوی یک بر صد .
- سانتی متر مربع مساوی یک بر ده هزار متر مربع .

مقیاس های سطح انگلیسی

- یارد مربع مساوی ۰٫۸۳۶۱ متر مربع .
- یک ایگر مساوی ۴۰۴۶ متر مربع مساوی ۴۰۴ ر . هکتار .
- میل مربع مساوی ۲۵۸۹۸۹ هکتار .

مقیاس های سطح مروجہ مملکت

- یک مربع بسواسه مساوی ۴۸۸ متر مربع .
- یک مربع بسوه مساوی ۹۷۵۰ متر مربع .
- یک مربع جریب مساوی ۱۹۵۲۰ متر مربع .

اندازه های حجم

متر مکعب واحد مقیاس

- دیکا متر مکعب مساوی هزار متر مکعب .
- هکتو متر مکعب مساوی یک میلیون متر مکعب .
- کیلو متر مکعب مساوی یک میلیارد متر مکعب .
- دیسی متر مکعب مساوی یک بر هزار متر مکعب .
- سانتی متر مکعب مساوی یک بر میلیون متر مکعب .
- میلی متر مکعب مساوی یک میلیاردم حصه متر مکعب .

پیمانه های حجم مایعات

- یک لیتر مساوی هزار سانتی متر مکعب ، مساوی ده دیسی متر مکعب .
- دیکا لیتر مساوی صد لیتر
- هکتو لیتر مساوی صد لیتر

- کیلو لیتر مساوی هزار لیتر
- دیسی لیتر مساوی یک بر ده لیتر
- سانتی لیتر مساوی ده بر صد لیتر
- میلی لیتر مساوی یک بر هزار لیتر

پيمانه های حجم انگلیسی :

اونس مساوی ۸ درم ، مساوی ۸۴۱۲ ر ۲ سانتی لیتر .
پنت مساوی ۲۰ اونس مساوی ۰۵۶۸۲۲۴۵۴ لیتر
گیلن مساوی ۸ پنت مساوی ۴۵۴۶ ر لیتر

پيمانه های حجم امریکایی :

اونس مساوی ۸ درم ، مساوی ۲۹۵۷۳ سانتی لیتر
بنت مساوی ۱۶ اونس مساوی ۰۴۷۳۲ لیتر
گیلن مساوی ۸ پنت مساوی ۳۷۸۵۴ لیتر

کواتر مساوی یک بر ۴ گیلن مساوی ۰۹۴۶ لیتر
بیرل مساوی ۴۲ گیلن ، مساوی ۱۵۸۹۷۰ لیتر پیمانه (پترول)
بوشل مساوی ۳۵۲۳۸ لیتر (پیمانه حبوبات)
اوزان ثقلت :

گرام واحد مقیاس ثقلت بوده و عبارت از وزن یک سانتی متر مکعب (یعنی یک سی سی) آب مقطر است که دمای حرارت زاید (۴) درجه سانتی گراد باشد پس به این حساب یک کیلوگرام مساوی است به وزن یک لیتر آب مقطر .
یک گرام مساوی ۱۰ دسی گرام مساوی ۱۰۰ سانتی گرام مساوی هزار میلی گرام .

دیکاگرام مساوی ۱۰ گرام .
کیلو گرام مساوی ۱۰۰۰ گرام .
کنتال مساوی ۵۰ کیلو گرام .

کنتال متر یک مساوی ۲۰ کنتال مساوی ۱۰۰۰ کیلو گرام .

اوزان انگلیسی و امریکایی تجانی :

اونس مساوی ۱۶ درم مساوی ۴۳۷۵ گرین مساوی ۲۸۳۴۹۵ گرام .
پوند ۱۶ مساوی اونس ۷۰۰۰ گرین مساوی ۴۵۳۵۹۲۴ گرام .
ستون مساوی ۱۴ پوند (۱۴ لیبر) مساوی ۶۲۵ کیلو گرام
هندرویت مساوی ۱۲ پوند مساوی ۵۰۸۰۲ کیلو گرام .

تون کلان مساوی ۲۰ هندرویت ، مساوی ۲۲۴۰ پوند ، مساوی ۱۹۱۶۰۵ کیلو گرام .

تون خرد مساوی ۲۰۰۰ پوند مساوی ۹۰۷۱۸۵ کیلو گرام .

وزن و طول قامت اطفال نورمال تاسن ۱۵ نظر به آخرین تتبع علمای طب
 دختر

سنین	وزن به کیلو	متر	وزن به کیلو	متر	تولید
۴۹	۳،۲	۵۰	۳،۴	هنگام تولد	
۵۲	۳،۴	۵۳	۳،۶	۱ ماهه	
۵۶	۴،۲	۵۷	۴،۴	» ۲	
۵۹	۴،۸	۶۰	۵،۱	» ۳	
۶۲	۵،۶	۶۳	۶،۰	» ۴	
۶۵	۶،۳	۶۶	۶،۷	» ۵	
۶۷	۶،۸	۶۸	۷،۳	» ۶	
۶۹	۷،۲	۷۰	۷،۸	» ۷	
۷۰	۷،۶	۷۱	۸،۱	» ۸	
۷۱	۸،۰	۷۲	۸،۲	» ۹	
۷۲	۸،۴	۷۳	۹،۰	» ۱۰	
۷۳	۸،۸	۷۴	۹،۴	» ۱۱	
۷۴	۹،۲	۷۵	۹،۸	» ۱۲	
۷۵	۹،۵	۷۶	۱۰،۱	» ۱۳	
۷۶	۹،۸	۷۷	۱۰،۳	» ۱۴	
۷۷	۱۰،۰	۷۸	۱۰،۵	» ۱۵	
۷۸	۱۰،۲	۷۹	۱۰،۷	» ۱۶	
۷۹	۱۰،۴	۸۰	۱۰،۹	» ۱۷	
۸۰	۱۰،۶	۸۱	۱۱،۱	» ۱۸	
۸۱	۱۰،۸	۸۲	۱۱،۳	» ۱۹	
۸۲	۱۱،۰	۸۳	۱۱،۶	» ۲۰	
۸۳	۱۱،۲	۸۴	۱۱،۸	» ۲۱	
۸۴	۱۱،۵	۸۵	۱۲،۰	» ۲۲	
۸۴	۱۱،۵	۸۵	۱۲،۰	۲ ساله	
۹۲	۱۳،۶	۹۳	۱۴،۱	» ۳	
۱۰۰	۱۵،۸	۱۰۱	۱۶،۵	» ۴	
۱۰۶	۱۷،۱	۱۰۷	۱۸،۴	» ۵	
۱۱۱	۱۹،۱	۱۱۲	۲۰،۲	» ۶	
۱،۶	۲۰،۹	۱۱۸	۲۲،۰	» ۷	
۱۲۱	۲۲،۲	۱۲۲	۲۴،۴	» ۸	
۲،۶	۲۴،۶	۲۶،۸	۱۲۸	» ۹	
۳،۱	۲۸،۴	۱۳۲	۲۹،۰	» ۱۰	

۱۳۷	۳۲،۰	۱۳۷	۳۲،۰	» ۱۱
۱۴۲	۳۶،۵	۱۴۰	۳۵،۵	» ۱۲
۱۵۰	۴۲،۰	۱۴۸	۴۰،۰	» ۱۳
۱۵۵	۴۶،۵	۱۵۴	۴۵،۰	» ۱۴
۱۵۸	۵۰،۰	۱۶۰	۵۰،۵	» ۱۵

پول مروجہ بعضی از دول و اجزای آن:

۱۰۰ پول است	یک افغانی مساوی
۱۰۰ سنت است	یک دالر امریکایی مساوی
۲۰ شیلنگ ویک شیلینگ ۱۲ پنس است	یک پوند انگلیسی مساوی
۱۰۰ فنیک است .	یک مارک آلمانی مساوی
۱۰۰ چینی سیمی است .	یک لیره ایتالوی مساوی
۱۰۰ سانتیم است	یک فرانک فرانسوی مساوی
۱۰۰ سانتیم است	یک فرانک سویسی مساوی
۱۶ آنه و یک آنه ۱۲ پای است	یک روپیه پاکستانی مساوی
۱۰۰ دینار است	یک ریال ایرانی مساوی
۱۰۰ پیاستر است	یک لیره ترکی مساوی
۱۰۰ سنت است	یک گولدن هالندی مساوی
۱۰۰ - ر است	یک کرون سویدنی مساوی
۱۰۰ سنت است	یک دالر کانادایی مساوی
۱۰۰ هلرز است	یک کرون چکوسلواکی مساوی
۱۰۰ گوشن است .	یک شلنگ اتریشی مساوی
۱۰۰ پیاستر ویک پیاستر مساوی ۱۰۰ بلیم	یک لیره مصری مساوی
۱۶ آنه و یک آنه مساوی ۱۲ پائی است .	یک کلدان هندی مساوی
۲۰ قروش است .	یک ریال عرب سعودی مساوی
۱۰۰۰ فلس است .	یک دینار عراقی مساوی
۱۰۰ قروش است .	یک لیره سوریه مساوی
۱۰۰ قروش است .	یک لیره لبنانی مساوی

دروغتیاکتوری لارښوونې

دا ښکاره خبره ده چې داسې کورنۍ نشته چې د ژوند شپه او ورځ کښې به له نژدې نه ډاکټر او روغتون سره په تماس کښې وي چې وکولای شي دهغه ناڅاپي حوادثو لپاره چې دکوروالاو چڅه پرې تن هلاکېږي . ورته چاره وسنجوي .

په دغه اساس مونږ کونښن کوو ، چې په دې لنډو پاڼو کښې مهم او مؤثر طبي معلومات چې ډاکټر د نرسیدو او یا د رسیدو تر وخته دناروغ د خلاصون لپاره ښه واقع شي . گرانو لوستونکو ته ئې وړاندې کوو .

دمخه تردې چې ددې موضوع په جزئیاتو باندې لاس پورې کړو ، دالزامه ده چې د ځینو ادویو استعمال طریقه چې ځینی دعالجو ډاکټرانو او ځینی په خپل سر استعمالوی په عرض ورسوو .

ټول خارجي مواد چې د هضمي جهازونو دلاری څخه د پېچکاری په واسطه د وینو دوران له طریقي دانسان بدن ته داخلېږي . کولای شي چې دده په مقابل کښې یو مخصوص عکس العمل ایجاد کړي . ځینی دغه عکس العملونه ډیر زوروي او د «الژي» یا حساسیت او (شوڪ) سبب گرځي . که ډیر ژر ئې تداوی ونه شي امکان لري چې ډیر وځیم حوادث او حتی دمرگ سببونه منځ ته راوړي .

دغه حساسیتونه ځینی وخت دطبي دواو مخصوصاً د «سولفامید» پښلین ، د ویتامین (ب) مرکباتو ، او د «سیرم» د زرق په مقابل کښې او ځینی وخت د ځینو خوراکي موادو لکه (هگي) ماهی ، پنیر او نورو په مقابل کښې چې پیدا کېږي . داده ددې دوه ډولو حساسیتونو ډیر ژر دمخ نیوی لار په لنډ ډول ښکاره کوو . اوس هغه دواوی چې په تصادفي ډول د ځینو اشخاصو د حساسیت سبب گرځي به لاندې ډول دی .

د ټولو سیرمو ، اوواکسینو ډولونه ، د جگر خلاصه ، پښلین ، ویتامین (بیک) د «ارسینیک» مرکبات ، کښن ، سولفامید ، او ځینی وخت انسولین .

«د دواو د حساسیت مهم عوامل»

ځینی وخت ناروغ ته تبه پیدا کېږي ، او سرخوږي ، لږزه ، بی اشتهايي ، دلبدی ، اسهال ، او استفراغ هم ورباندې زیاتېږي ، ځینی وخت دناروغ د پوستی دپاسه ، لکي (داغونه) سوړوالی ، اوخارش پیدا کېږي ، او ځینی وخت ناروغ د مفاصلو په خوږ اخته کېږي او یو درو ماتیزم شکل ښکاره کوي .

ځینی وخت ناروغ ته تبه پیدا کېږي ، او سرخوږي ، لږزه ، بی اشتهايي ، دلبدی ، ناروغانو ته د بېوډې «گردي» التهاب هم پیدا کېږي .

«د حساسیت د معالجي لاره»

ژر تر ژره دې هغه ورکړل شوی دوا ورباندې ودرول شي وروسته دې ناروغ ته ډیر مایعات ورکړل شي ، ټاکلی دوالکه «آنتی ستین» او کالسیم دې ورباندې

تطبيق شى او که دناروغ حالت وخيموى بايد معالجه ډاکتر ته خبر ورکړى او «کورټيزون» ورباندې تطبيق شى .

د حساسيت د پيداکيدو مخ نيوى

۱ - کوم خلك چه پخوا ورباندې د حساسيت حادثه تيره شوى وي او په جلدې عوارض لکه «پت» «اکترما» ولرى نوموړى دوا څخه دى ډيره ډډه وشى او يا داچه هغه دوا دې د معالجه ډاکتر تر کتنې لاندې دى تطبيق شى .

۲ - بايد د زرقى دواو دورکړى څخه دى دمخه د يوسى سى لسمه برخه دې د پوستکى دلاندې دى پيچکاري شى . کوم وخت چه د عکس العمل حادثه لکه، سوروالى، پړسوب او خارښت ښکاره شو، پاته دوا دى ډاکتر د هدايت په مطابق تطبيق شى .

۳ - د حساسو ناروغانو لپاره بايد تل امپولونه، او د «آنتى ستن» تابليتونه کالسيم ورته موجود وي .
کوم حساسيتونه چه د خوراكي شيانو له لارى مينځ ته راځي د دواو د حساسيت غوندى دى . او د خيټې درد، استفراغ، اسهال، نسبت زورو مرضونو ته ډير ليدل كېږي . د دې علاج اووقايه هم په پورتنى يادشوى ترتيب غوندى اجراء كېږي .

نورې حادثې

د دې لپاره چه هر محترم کوربه د يوې حادثې د ښکاره کيدو په وخت کښې پريشانه نه شى . او هر ډول کشيفه سامان او بې لزومه او مجبوله دوا استعمال نه کړى لازمه ده چه هر کور د طبي عاجلى دوا او سامان له پاره يوه مخصوصه او ټاکلى المارى ولرى چه په دې المارى کښې بايد دغه سامان او دوا پراته وي .

د ځينى سامانو اولاسونو دوينځلو لپاره يو بوتل د عفونى ضد دوا. نن په بازارونو کښې د عفونى دامحا لپاره د «تيگو» محلول دى . په يوه محلول کښې سلو کښې له يوه څخه تر دووه پورې د دې دوا چه په ډيرو درملتونو کښې پيدا كېږي کولای شى چه خپل لاسونه دناروغ پوستکى - او هغه سامان چه ورڅخه کار اخيستل كېږي - د کوټى مخ او نورى اشتباهى او ناپاكي برخى ئې پرې ضد عفونى اوله مکروبونو څخه ئې پاک کړئ .

پورتنى ضد عفونى څخه ميسريده بايد د المارى په مينځ کښې وي،، يو بوتل ټينجر، ۷۰ درجى الکول د «ميرکورکوم» «استيد بوريك» ولرى او هم بايد دوه دانى «پنسونه» يوه بياتى يورول پلاستر، يوقطعى واسلين، او برسيره په دى تعقيم شوى پنبى او ټوټى او څو امپيول او د «آنتى ستن» تابليتونه او يو بوتل کورامين دى پکښې وساتل شى .

د غیر مترقبو حوادثو د علاج ډولونه

۱ - ماتیدل: غالباً دغه پېښه د تصادم، او د لوړوالي څخه د ولیدلو په اثر مینځ ته راځي. ماتیدل دوه ډوله دی.

تړلی ماتوالي، خلاص ماتوالي. په لومړي صورت کښې مهم عوامل لکه ډیر خوږ، پرسوب، د غړي لنډیدل اوله حرکت و لیدل کيږي او خلاص ماتوالي هغه دی کوم چه له دغو عوارضو څخه پرته خونريزي، او د هډوکو د ټوټو ولیدل هم روڅخه مینځ ته راځي.

د ټپي کیدو په وخت کښې دی لومړي د زخم خواوشا په پاکي او تعقیم شوي ټوټي باندې دې و تړل شي، او باید د ناروغ مات شوي ځای ونه څوه زوی او په ډیر لږ وخت کښې دی، روغتون ته ورسول شي.

اوهمدارنگه که کوم بند وواته او یا کوم غړي له بنده شو. د دې ناروغ غړي ته دې هم حرکت نه ورکول کيږي او معالج ډاکتر ته دی یو ورل شي.

۲ - خونريزي - د وینو ضایع کیدل په خلکو کښې دوه ډوله مینځ ته راځي، چه یو ټپي باندني خونريزي ده چه د بدن د باندني برخي له زخمونو، څیریدلو، او د بدن د طبیعي جوړونو څخه مینځ ته راځي. او بل داخلي یادنه خونريزي ده چه د ناروغ د گیډي اوسیني له دننه غړو څخه منشاء اخلي.

د وینو د ډیر ضایع کیدو او ښکاره کیدو دغه لاندني حالات تداوي تشخیص کیدی شي: -

- ۱ - د زړه حرکت ډیر پریږي.
- ۲ - د وریدو په وخت کښې، د سرگرځیدل، سوستیا، د غوږو غورس، او ضعف لیدل کيږي.
- ۳ - د ناروغ شونډي سپین بخوني کيږي.
- ۴ - په لومړي وخت کښې نبض زر زر الوزي.
- ۵ - سا زر ښکل کيږي.
- ۶ - تنده ټپي ډیر پریږي. او دلیدو قوه کميږي.

په دغسي حال کښې باید ډیر زر ډاکتر ته خبر ورکړي او ډاکتر درسیدو دمخه دې باید دلرزي په مقابل کښې دی مجادله او ناروغ دې تود او د حرکت ورکولو څخه دې وساتل شي. د دې دپاره چه د ناروغ استفراغي مواد د تنفس له لاری بیرته داخل نشي د ناروغ سردی ښکته او یو خواته و نیول شي.

د خفیفو خونريزيو وقایع لپاره دی لاندني تدبیرونه و نیول شي.

اول دې وینه ودرول شي - د دې مقصد لپاره دې دیوی پاکي ټوټي په واسطه د زخم لپاسه فشار ورکول کيږي د دغې ناحیې خواوشا ته ساړه تطبیقات اجراء کيږي -

ناروغ بايد تام استراحت وي - ناروغ بايد سپي هوا ته پرې نه نيول شي . او د زخم د پاسه دې يوه اتوسوی پاچه ټوټه کيږدي او کلکه دي وټپي کوم وخت چه وينه ونه دريږي ډاکټر دې خبر ورکړي :

او که دويني ضايع کيدل دگيبي په مينځ کښي وي لکه دمحرقي دتبي په وخت کښي دامعاو توري خونريزي مينځ ته راځي - بايد ډير زر دناروغ غذا ورباندي ودريري . او ساړه شيان دي ورکړل شي . او پرته له دې دناروغ دگيبي له پاسه دي ښځه مشکوره کيښول شي . او ډير زردی روغتون ته ورسول شي .

د پوزي وينه

له پوزي څخه دويني تلل هر ډول مينځ ته راځي او ښه ډاډه چه دهغه مخ نيوي لپاره دپوزي متخصص ډاکتر ته مراجعه وکړي . ډاکتر له رسيدو دمخه دې بايد ناروغ په يوه اوار ځای کښي دشاپه تختي واچوي او ښځه ټوټه دي ورته په سر کښي نيول شي . دپوزي په هغه سوري کښي کوم چه وينه ورڅخه راځي پاچه او تعقيم شوي ټوټه يا پنبه ننه وبستل شي .

ډويډل

هغه ډوب کسان چه له اوبو څخه ويستل کيږي . زر دي هغه شيان لکه خټي ، شگي له خولي څخه لري کړي سردی ورته ښکته ونيول شي خو هغه اوبه چه په شش او معدو کښي ئي ننوتی بيرته دخولي له لاري ورڅخه توي شي . دناروغ ټولي جامي دي په مناسبه توده هوا کښي ورته وويستل شي ، او مصنوعي تنفس ورباندي اجراء شي . او پرته له دې دي يوه ډاکتر ته خبر ورکړي .

د بريښنا نيول

رومبي دي دبرق دجريان ځای چه غالباً «دبريښنا ميتر» دي ورباندي قطع شي . هيڅ کله ناروغ په لوڅو لاسو باندي ځان ته کش نه کاري ځکه چه دبرق جريان خلاصون والاته هم تيريږي ، له دي کبله بايد ديوي ربيړي شيانو ، وچ لرگي ، پلاستيک او وچي ټوټي په ذريعه نيول شوي سپي ورڅخه بيل کړي . وروسته دې دغه سپي څملوي او مصنوعي تنفس دي ورباندي اجراء شي .

شوک (لږ خيدل) :

شوک يوه ناڅاپي حادثه ده چه ډير وخت دناروغ د بيمبوشي او دشعور دضايع باعث کيږي . که ډير زر ئي علاج ونه شي . وڅيم عواقب مينځ ته راځي او حتی دمړيني سبب گرځي شوک په دې ډول دي : -
۱ - نبض وړوکی او حرکت ئي نديږي .

۲ - دناروغ رنگ سپين بخون گرځي او ډير ځل دناروغ په «زنه يازنج» کښي د خولو قطري ليدل کيږي .

۳ - دناروغ وجود مخصوصاً ، لاس پښي ئي سپيږي او ځيني يوي لږزي سره

- مخامخپیری . او وروسته ورځه استفراغ ښکاره کیږي .
- ۴ - د تنفس حرکت گه وچ پیری ..
- ۵ - ناروغ بی حاله ولپیری او حساسیت یې له منځه ځي .
- ۶ - په وخیمو واقعاتو کې یې د ټولو شعورو د مینځه تلل کیږي .
- خفیف او ابتدایي شوک ډیر نه پاته کیږي . او زر لری کیږي . خو د وخیمو او بادامو شکونو په وخت کې یې ډاکتر ته خبر ورکړل شی .

ضعف اوبی هونسی

د بیهونسی په حالت کې یې چه له عصبيت څخه مینځ ته راځي په شاپاندي دی او چوی او جامی دې د سینی اوملا له خوا خلاصیږی یخی اوبه اویا په مخ باندي دی په ارغوو باندي مسلسل ووهل شی . هغه بیهونسی چه د تصادم له مخې مینځ ته راځي ناروغ دې وروغوځوی او سر په مشکوله یا سر د شمال ورته سردپاسه کیښول شی . که قفل بلغ مختل شوی وی باید دخولی له لاری څه شی ورنکړی شی که ناروغ مصنوعی غاښونه ولری، زردی له خولی څخه ورته وویستل شی .

بی حالی د تودوخې په اثر

بی حاله دې په سره او آزاده هوا کې یې استراحت شی ، کالی دی ورځه وویستل شی اوددې دپاره چه تودوخه نورمال حالت ته ورسپیری ، دپکی اویخ دوش څخه کار اخیستل کیږی . د «گلوکوز» شربت ویتامین (ث) اودلیمو اوبه ورته گټور دی .

روحي عصبي حملی

د «میرگی» ناروغی په وخت کې یې دی ناروغ له اور او اوبو څخه وساتل شی پرته له دی ناروغ دی تل مراقبت شی . خو چه خپل دخونسی وسایل ورته برابر شی . دمیرگی د حملی په وخت کې یې دې باید زرتزره ناروغ آزادی هوا ته یوځی غاړی اوسینی کالی دی ورته بیرته شی . الاشه دی ورته دقدام خواته وگرځول شی . او خوله کې یې دی ورته پاك د شمال کیښول شی اودپه دی چه ژبه یې له مختلفو صدمو څخه ساتلی وی .

دغه ډوله ناروغانو ته داعصابو د تسکین دوا او غذایی رژیم ، شمدې اوسابه گټور دی .

چیچل

که چیچونکی حیوان سپی وی لومړی دې زخم ورته په اوبو اوصابون ووینځل شی که چیرته دغه حیوان د لیونتوب اشتبا ورباندي وی ، زردی ناروغ واکسیناسیون مخصوصو مرکزو ته یووړل شی ، اودلیونی سپی واکسین دی ورباندي تطبیق شی . او نور زهروی چیچل باید ځای په ډیر زور باندي کمیډولی شی . خو چه د زهرو اوبه یې ووځی او وروسته دې د چیچلی ځای پورتنی برخه ټینگه ووتړل شی .

اسفکسی یاخپه کېدل

دغه پېښه په حقیقت کې یې یو ډول تسمم دی اوهغه عوارض دی چه د آزادی هوا

د نښته والي او د بدن انساج، حجراتونه د «اکسژن» هوانرسيدو په اړمينځ ته راځي. د اکسيژن دکموالي په وخت چه د تنفسي هوا مهم جز دی لومړی د دماغ حجرات متاثره او مختل کوي ئې .

کوم وخت چه د اکسيژن د تنفس کولو لپاره کوم بنديزولري لکه د و بیدل به او بو کيښي - د سکرو د گاز (کاربن) د پيروالي . د خفه کيدلو حالت او برق نيول او نور د دماغ د تنفس مرکز له کاره غورځوي .

له دې کبله هرا انسان دمصنوعي تنفس د تطبيق او اجرا ډول چه وکولای شي د ناخاپو پېښو په مقابل چه انسان ته له مرگ څخه خلاصون ورکوي وپوهيږي .

مصنوعي تنفس

ناروغ دی په اواره زمکه وغځول شي. اوسردی ورته يوې خواته وگرځوي او ژبه دی ورته د يوې پاکي ټوټې په ذريعه بيرون وکښل شي لاسونه دی ورته د سيني له پاسه کيښول شي. تنفس ورکونکی دی دناروغ څنگ ته په څنگنو باندی کښيښي. لاسونه دی د پښتنيو «قيرغی» لاندنی. برخه کښي وښلولی، او په داسی حال کښي چه پورته خواته مالښ ورکوي په منظم ډول دې دناروغ د سيني قفس باندی پرله پسې فشار چه د تنفس حرکت سره يو شان وی واردوی دی. دغه حرکت دې نژدی په يوه دقیقه کښي ۱۲ واره اجراء کوي. اودا کارته تر هغه ادا مه ورکوله کيږي چه ناروغ پخپله تنفس باندی راشي. د تنفس دور کولو په وخت کښي دناروغ بدن ته تودې خښتې يادناودو او بو بو تلو بو په ذريعه ورته تودوالي ورکول کيږي. له بلې خوا دې پخوا ډاکتر ته خبر ورکړل شي. هغه ناروغان چه لائي شعور لاس ته نه دی راوړی، باید يو ډول غذا دی هم نه ورکول کيږي .

کله داسی هم شوی چه ناروغ خپل اصلي حالت ته راغلی اودوهمه پلا بيا د تنفس په بنديدو باندی اخته شوی دی. په دې اساس باید مصنوعي تنفس ورباندې بيا تطبيق شي. ځيني خلک چه د سکرو د گاز خپک کړی وی مصنوعي تنفس ورته بس نه دی او باید ناروغ يوه صحی مرکز ته يوړل شي .

تسممات : - تسممات مختلف ډولونه لری چه په دې ډول دي .

په خوراکی شيانو تسمم . د دواو تسمم - د گازاتو تسمم .

غذائي تسمم دوختيني اوسړی غذا په اثر چه په هغه کښي د «بو توليزم» مخصوص مکروبو نه په کښي وده کړی ده مينځ ته راځي . اويادا چه د پښير و تودو شکرکی دخوړلو په اثر پيدا کيږي .

خود دواو تسمم د قصدی او جنائي په صورت کښي او ياد ډاکتر د توصیې څخه ډيره دوا خوړلو په اثر مينځ ته راځي . په دواړو وختو کښي دی مسموم سړی استفراغ کولو ته مجبور کړی شي . اودا استفراغ کولو لپاره دغه لاندنی عمليات گټور دی .

۱ - دستوني خارښت په گوتی يا قاشوغي باندې .

۲ - د مالگيني قهوی ورکول .

۳ - د (ايپکا) محلول ورکول .

کله که استفراغ ونه‌شي او يا لږه اندازه شوی وی نو دمعدی په وینځلودی پیل وشي. ډاکټر تر رسیدو دی گډی شدي، اوبه اودهگي سپین دی ناروغ ته ورکړل شي. که دتسم له‌وخته نښایسته څنډ تیرشوی وی باید ناروغ ته دی یوقوی مسهل ورکړل شي او که تسم دحماضاتو په واسطه باید ناروغ ته دصابون اوبه ورکړل شي. اوتسم دزړه په اثروي ناروغانوته دی سرکه یادلیمو اوبه ورکړل شي، که تسم دمخدره دواو په اثروي باید ناروغ ته ټینگه قهوه ورکړل شي، که تسم دغازاتو په اثروي ناروغ ته دي مصنوعي تنفس ورکړل شي.

کتور توری ستاسو دروغوالی او سلامتیا دوقائی له پاره

- ۱ - هیڅ کله عصبي او جنجالی کیری مه. مخصوصاً دخوراک په وخت کښې، ځکه چه هغه وخت غذا نه بلکه خپل ځان به وخورئ .
- ۲ - که بیا هم عصبي شوی زرتزرزه هنداری ته ودریزي ژور تنفس وباسئ او د امکان په صورت کښې یو گیللاس اوبه په سر وپراوئ .
- ۳ - دخندا او خوشحالئ ځایو کښې گډون وکړئ .
- ۴ - ساز او موزیک ښه وگنئ او ورته غوږ ونیسئ .
- ۵ - دسبا، گپیخ له خوا تل سپورت وکړئ او که قبضیت ولرئ دسبا نارۍ ته دمخه یو گیللاس اوبه وسکئ .
- ۶ - دغانبو په ساتنه کښې لکه د ځان ساتنې غونډې کونښن وکړئ، هغه تل په کریم باندې برس کړئ او خپلی اوری پاکي کړئ. تودې اوبه دسپرو اوبو او سپری اوبه دتودو اوبو لپاسه مه ځکئ .
- ۷ - له ډیر پنهوالی څخه ډډه وکړئ. او پنهیدو په وخت دمعالج ډاکټر دهادیت سره سم دغذائې رژیم تعقیب وکړئ .
- ۸ - په ښه وخت کښې ویده شي او گپیخ وخته له خوبه پاسیرئ .
- ۹ - د ریزش په وخت کښې چه ورڅخه نوری ناروغی پیدا کیری تل استراحت وکړئ .
- ۱۰ - دډوډۍ له خوړلونه وروسته ژر مه ویده کیرئ .
- ۱۱ - تنگ بوتان په پښو کوئی او خپل بوتان ښه وساتئ ځکه تلی مې کولای شي چه ډیر مکر وپونه پښې ته انتقال کړي .
- ۱۲ - هر ځای کښې خپلی لاری مه غورځوئ د ټوخی او «پره‌شي» په وخت کښې یو پاک دسما خپلی خولی ته ونیسئ .
- ۱۳ - مه پردئ چه هر څوک ستاسو ماشوم ماچ کړی ځکه دناروغیو دانتقال سبب گرځي .
- ۱۴ - مرچ، اونور تخریشی شیان استعمال نکړی اونه له وریټو بیازو څخه ډیر کاراخلي ځکه ستاسی روغوالی خطر سره مخامخوی .
- ۱۵ - که وینی فشار لرئ له ډیر خوراک څخه ډډه وکړئ .

- په لوړو منازلو اولوړو ځايو کښې ډير مه اوسيدړئ . د غذا ژر يم چه دکترله خوا تاسوته بنودل شوي دي ، تل ئي مراعات کړي .
- ۱۶ - داسنهانه ډيره ډوډي مه خورئ ، په کوم څه چه ستاسو زړه هسکيري معدي ته مه خورځوئ .
- ۱۷ - ډير غوړي او غوړه ډوډي خوراک ستاسو دروغوالي په تاوان تماميري
- ۱۸ - ډيره توده غذا خوړل او ډيري يڅي اوبه ځکل صححي نه دي
- ۱۹ - تل خپل ځان په تومونو اوبو وينځي .
- ۲۰ - کوم درمل چه تاسوته معالج دکتر توصيه کړي هېڅکله لږه يا ډيره مه خورئ ځکه چه په لومړي صورت کښې دتسمم اوبه دوهم صورت کښې دمکروبو نو دډينگار او دناروغي دبیره گرځيدو باعث کيږي .
- ۲۱ - خپل ماشومان په خپل سر په کورني تدبيرونو او مجنوبو دواو په ذريعه مه تداوي کوئ . ځکه ماشومان ډير باريکه نازکه موجودات دي . امکان لري چه په غير مجسوسې ډول ئي کوم غوړي خراب شي . اوبه اينده کښې ستاسو ماشومان ناروغ مينځ ته راشي . دهغه دروغوالي مشکلات معالج دکتر سره حل کړئ .
- ۲۲ - حامله بنځي بايد دحمل له لومړيو مياشتو څخه لږ تر لږه په مياشت کښې يوه پلا نسائي دکتر يا د«نسايي ولادي» کوم مرکز ته لاړه شي اودکتنو څخه وروسته دي توصيې ورڅخه واخلئ .
- ۲۳ - خو چه امکان لري دنمباکو څکولو ، مخدره موادو اودالکولو څخه دي ځان وساتل شي . ځکه چه نه يواځي خپل روغوالي تهديدوي . بلکه دازت له مخي ستاپاکو ماشومانو روغوالي هم خرابوي .

عمارت عمري سمين زر هوتل و الحاقية وزارت مطبوعات
در محمد جان خان واپ .

د نړۍ هسکي څوکي

لوړ والی (په متر سره)	نوم	سیمه
۸۸۴۸	مونټ اور یست	آسیا
۶۰۱۰	کلیمانجارو	افریقا
۶۱۹۳	مونټ مک کینلی	شمالی امریکا
۷۰۱۴	اکرنکاګوا	جنوبی امریکا
۲۲۴۰	مونټ کوزیسوزکو	آسټرلیا
۳۷۶۴	مونټ کوک	نوی زیلانډ
۵۰۳۰	دکار زتنس څوکه	اوقیانوسیه
۴۸۱۰	مونټ بلانک	اروپا
۲۹۶۳	د سوک څوکه	آلمان

په اوسطه ډول د نړۍ لوړ والی

متره	سیمه
۹۵۰	آسیا
» ۷۰۰	شمالی امریکا
» ۶۵۰	افریقا
» ۵۸۰	جنوبی امریکا
» ۳۵۰	آسټرلیا
» ۳۰۰	اروپا

د نړۍ نفوس په بیلو بیلو کلونو کې

شهمیر	کال
۵۴۵ ملیونه	۱۶۵۰
۷۳۰ ملیونه	۱۷۵۰
۱٫۰۷۵ ملیارد	۱۸۵۰
۱٫۸۳۴ ملیارد	۱۹۲۰
۲٫۴۱۰ ملیارد	۱۹۵۱
۲٫۴۹۳ ملیارد	۱۹۵۳
۲٫۵۲۸ ملیارد	۱۹۵۴
۲٫۶۰۸ ملیارد	۱۶۵۷
۲٫۸۳۱ ملیارد	۱۹۵۹
۳٫۰۰۰ ملیارد	۱۹۶۲
۳٫۸۲۸ ملیارد (احتمال لری)	۱۹۷۵

د اروپا ډير لوی غرونه

نوم	لوړوالی په متره	نوم	لوړ والی په متره
مونت بلانک	۴۸۱۰ متره	گران پارا دیزو	» ۴۰۶۱
مونت روزا	» ۴۶۳۳	پیس بریتا	» ۴۰۵۲
دم	» ۴۵۵۴	ایگر	» ۳۹۷۵
وایس هورن	» ۴۵۱۲	اودتار	» ۳۹۰۰
ماتر هورن	» ۴۵۰۵	گران کاسه	» ۳۸۶۱
مونت مودیت	» ۴۴۶۸	مونت ویزو	» ۳۸۴۳
دنت بلانش	» ۴۳۶۴	گروس گلوکتر	» ۳۷۹۸
فیفستر هار هورن	» ۴۲۷۵	ویلدسپیستی	» ۳۷۷۴
الچ هورن	» ۴۱۹۵	وایس کوگل	» ۳۷۳۶
یونگ فراو	» ۴۱۶۶	داماستوک	» ۳۶۳۳
ایگوبیل وات	» ۴۱۲۷		
مونش	» ۴۱۰۵		
لس اکرنیس	» ۴۱۰۳		

د اروپا ډير لوی ټاپوگان

نوم	مساحت	نوم	مساحت
بریتانیا	» ۲۱۹۸۰۵	سیسیل (ایتالیا)	» ۲۳۸۱۸
آسیلند	» ۱۰۲۸۱۹	شپیس برگن (شمالی ټاپو)	» ۱۵۰۰۰
آیرلیند	» ۸۲۴۵۹	کارسمیکا (فرانسه)	» ۸۷۲۰
نووا یاسملجا (شمالی ټاپو)	» ۴۸۲۰۰	کریتا (یونان)	» ۸۳۷۳
شپیس برگن غربی ټاپو	» ۳۹۵۰۰	زیلاند (ډنمارک)	» ۶۸۳۳۵
نووا یاسملجا (جنوبی ټاپو)	» ۳۳۲۰۰	مالورکا (هسپانیه)	» ۳۲۱۱
		گوتلند (سویډن)	» ۲۹۶۰

د اروپا مشهور سیندونه

نوم	اوږدوالی
ولگا	۳۶۸۸ کیلومتر
ودنا	» ۲۸۵۰
دینپیر	» ۲۲۸۵
کام	» ۲۰۳۲
دون	» ۱۹۷۶
پتسورا	» ۱۷۸۹
د کسمین په بحیره کنبې توئیری	
په توره بحیره کنبې توئیری	
په توره بحیره کنبې توئیری	
په ولگا بحیره کنبې توئیری	
د ازوف په بحر کنبې توئیری	
د برنستش په بحر کنبې توئیری	

داروپا مشهور سندونه

د و لگا په بحر کښې توئيری .	اوپډوالی » ۱۴۷۸	اوکا
د دینپر په بحیره کښې توئيری .	» ۱۳۲۰	راین
په شمالي بحیره کښې توئيری .	» ۱۱۸۷	دیمیسننا
د دون په بحیره کښې توئيری .	» ۱۰۱۶	دونس
په وسطی بحیره کښې توئيری .	» ۹۲۷	ابرو

د آسیا لوی ټاپو ګان

کیلو متر مربع	اوپډ والی	مملکت	نوم
۷۳۷۰۱۸		اندونیزیا	بور نیو
۴۲۴۹۷۹		اندونیزیا	سوماترا
۴۲۴۷۰۰		جاپان	هونډو
۱۷۹۴۱۶		اندونیزیا	کلینیس
۱۲۶۶۵۰		اندونیزیا	جاوا
۱۰۴۶۸۴		فلپین	لوزون
۸۸۷۴۱		جاپان	موکایدو
۷۶۷۹۰		اتحادشوروی	سختالین
۶۵۵۸۴		دومینیون	سیلون
۳۵۹۶۱		چین	فار موسا

د آسیا لوی او مشهور سیندونه

مساحت (په کیلو متر مربع)	مملکت	نوم
۴۲۳۳۰۰	اتحادشوروی	د کسپین بحیره
۶۴۵۰۰	اتحاد شوروی	ارال
۳۱۵۰۰	اتحادشوروی	بایقال
۱۸۸۰۰	اتحاد شوروی	بلخاش
۵۷۷۵	ایران	اور میا
۵۶۹۶	چین	کو کو نور
۹۸۰	اسرائیل	مړه بحیره

د آسيا ډېر لوږغرونه

لوږ توب (په متر)	سيمه	نوم
۸۸۴۸	هماليا (هند)	مونت ايورست
۸۶۱۱	قراقرم	د ايزانگک
۸۵۷۹	هماليا	کانشين جانگا
۸۴۸۱	هماليا	ماکالو
۸۱۲۵	هماليا	ماناسلو
۸۰۴۷	قراقرم	پرود پک
۷۸۶۰	پامير	موسستاغ اتا
۷۷۵۶	هماليا	کانگمت
۷۶۴۸	پامير	کونگورتاک

د امريکي لوږغرونه

لوږ توب په متر سره	سيمه	نوم
۷۰۱۴	انډن	اکونکا گوا
۶۸۸۰	انډن	اجوس دل سلاډو
۶۸۰۰	انډن	مرکيداريو
۶۷۲۴	انډن	کاشي
۶۶۱۵	انډن	امپاتو
۶۵۲۰	انډن	ساياما
۶۲۰۰	فاماتيپنا	النيوادو
۶۰۵۰	يوکون	مونت لوگان
۵۷۰۰	انډن	هوېلا
۵۳۲۵	اکوادور	سانگای
۴۳۹۶	روکي مونتاین	البرت
۴۲۱۱	گواتيمالا	تاجا مرگا

د امريکي لوی سيميندونه

کيلو متر مربع	هيواد	نوم
۵۹۵۷۳	امريکا	هورون
۵۷۹۹۴	امريکا	مشیگان

رویدادهای جالب تاریخی جهان

از سال ۳۰۰۰ قبل از مسیح تا آخر سال ۱۹۶۲ مسیحی

ترجمه و تدوین : محمد بشیر رفیق

۳۰۰۰ قبل از مسیح :

آغاز اعمار اهرام : شاهان مصر کار اعمار اهرام معروف و تاریخی شان را را که تاکنون در جمله عجایب هفتگانه جهان قرار داشته و هزاران سیاح بدیدن آنها به جمهوریت متحد عرب می آیند ۳۰۰۰ سال قبل از مسیح آغاز کردند .
نخستین هرمی که اعمار گردید بنام هرم غیزه معروف است که آن را چیوپز بنانهاد ، دومین هرم از حیث بزرگی بنام چیفرین اعمار گردید و پس از آن ابولهل تقریباً در سال ۲۹۰۰ قبل از مسیح ساخته شد .

۲۰۲۵ تا ۲۰۶۷ قبل از مسیح :

هومورابی که قسمت غرب بابل پایتخت کلدی را اداره میکرد قوانین معروف و باارزشی را تدوین نمود که تا امروز بنام قوانین هومورابی شهرت دارد .

سال ۱۴۵۰ ق م :

درین سال حضرت موسی مردم اسرائیل را در خروج از مصر رهنمایی نمود .

سال ۱۳۶۰ ق م :

اخناتون عبادت و نیایش خدایان را در آتن و پرستش خورشید را در مصر آغاز کرده مردم را به این کار تشویق نمود . بعداً جانشین او بنام توان خامین کسانی را که در عقاید شان شرك نه نظر میرسید تحت تلقین گرفت و سعی کرد شرك را از دل آن ها بیرون کند اما اجل برایش مهلت نداد و در سال ۱۳۴۴ پدرود حیات گفت او را در تیسز دفن کردند . بعداً از طرف هووارد کارترو لارد کارنارفون مقبره بزرگی بیاس خدمات او اعمار گردید که اکنون سیاحان زیادی از آن دیدن می کنند .

ق م قبل از مسیح

درین سال بنا بر نوشته هومومورخ معروف یونانی « اگرچه اکثر نبشته ها و

آثار تاریخی او جنبه افسانوی دارد «ترای (حصار معروف) بدست یونان فتح گردید. این حصار غالباً ده سال در محاصره یونانیان قرار داشت پادشاهان ایالات مختلف یونان درین ده سال زحمات زیادی را برای درهم شکستن آن متحمل شدند. هومر در اشعار حماسی و رزمی معروف خود هین شیرج این جنگ را به تفصیل نوشته

است بنابراین نوشته هومر جنگ های زیادی برای فتح این حصار در یک گوشه اسیای صغیر سه میل دور از هلسن پونت (در دانیل) کنوپی اتفاق افتاد بعداً شهر الیوم مربوط به ترای از طرف سکندر کبیر بحیث مرکز حملات استعمال گردید. سپس باستان شناس آلمانی بنام شلی من ضمن حفريات خود آثار ترای را در تپه هیزارلیک یونان پیدا نموده و مخصوصاً هفت شهر معروف

را (بنابر نوشته هومر) در آنجا کشف کرد و بعداً به کشف دو شهر دیگر نیز توفیق یافت اما علمای تاریخ صرف شهر روم را با آنچه هومر گفته بود قایل تطبیق دانسته و شهرهای دیگر را مربوط به آثار معروف ۱۲۰۰ تا ۱۱۰۰ ق م می دانند.

۱۰۰۰ ق م :

بعد از فوت پادشاه سویل حضرت داؤد بر تخت اسرائیل نشست اما در هفت و نیم سال اول صرف بر قسمت شاهی جنوب پادشاهی جده حکومت داشت ولی بعداً بر تمام اسرائیل حاکم گردید و بیت المقدس را پایتخت اسرائیل ساخت .

۷۵۳ ق م :

رومولوس روم را بنانهاد : - بر طبق روایات افسانوی تپه های روم قرن ها قبل از طرف رومه داران هندی و اروپائی اشغال شده بعداً رومالوس اساس روم را در آنجا بنا نهاد .

۶۱۲ ق م :

بابلی ها نینوا را ویران کردند : نینوا پایتخت آسور از طرف بابلی ها ویران گردید بعداً در سال ۶۰۵ قبل از مسیح آنها بامصر بجهت آغاز کردند

۵۶۳ ق م :

کوتاما معروف به بودا در محلی نزدیک به همالیا بدنیا آمد بعداً در سال ۴۸۳ قبل از مسیح پدروود حیات گفت . بودا ۸۰ سال عمر کرد و درین مدت سعی نمود بردرها و آلام روحی بشر فایق آید درین راه تاحیدی هم پیش رفت و پیروان زیادی پیدا نمود .

سنه ۵۵۱ ق م :

کونفسیوس فیلسوف اجتماعی چین تولید گردید. بعداً این مرد بزرگ که آثار بس ارزنده از خود بیادگار گذاشت و شعاع معروف او (آنچه بر خود نمی بستندی بر دیگران میسند) تا امروز ورد زبانهاست. در سال ۴۷۸ قبل از مسیح از جهان در گذشت .

سنه ۴۹۰ ق م :

درین سال داریوش پادشاه پارس به ماراتان با چند لشکر منظم که عبارت از ۳۰۰۰۰ نفر بود مواصلت نمود تا از آنجا برای تسخیر یونان برود اما ده هزار عسکر توپخانه یونان نظامیان پارس را شکست داد .

سنه ۴۸۴ - ۴۸۰ ق م :

در خلال سال های ۴۸۴ تا ۴۸۰ قبل از مسیح خشایار شاه پادشاه پارس مجلس بزرگی در ساردیس برپا نهاد تا برای تهاجم به یونان ترتیبات بزرگی اتخاذ بکند . دوستان فینیفی و مصری او دوپل بزرگ روی کشتی ها اعمار نمودند این پلها در امتداد هیلز پونت الی سیستوس ۳۰۰۰ متر طویل بود یکی ازین پلها

روی ۳۶۰ کشتی قرار داشت و پل دیگر در بالای ۳۱۴ کشتی بنا نهاده شده بود . هیردوتوس در تفصیل حمله بر یونان از طرف خشایار شاه و عبور ازین پل ها می نویسد که هفت شب و هفت روز تمام عساکر و تجهیزات پادشاه ایران از روی پلهای مذکور عبور میکرد .

در سال ۴۸۰ قبل از مسیح جنگ سختی بین اسپارت ها و طوایف دیگر یونان از یکطرف و نظامیان خشایارشا از طرف دیگر در ترموپیلان آغاز گردید اما ایرانیان دشمنان را شکست داده و آتن و نیکارا اشغال کردند معذالک مردم یونان باوصف شکست خود آرام نه نشسته دسته بحری خشایارشا را تحت نظر او منهدم نموده

و در جنگ زمینی با ایرانیان مقابل شدند و چون تعداد یونانی ها در حدود ۷۰۰۰۰ نفر بوده و از طرفی برای ایرانیان دیگر امداد نمی رسید یونانی ها درین جنگ بتاریخ ۴۷۹ غالب شدند .

سنه ۴۳۸ ق م :

درین سال پیدایس پارتینیان رادر آتن تکمیل کرد این بنای بزرگ ۲۲۸ فت طول و ۱۰۲ فت عرض داشت ۲۳ فت بلندی آن بوده و از شاهکاری های معماری آن عصر بشمار میرفت .

سنة ۳۹۹ ق م :

مرگ سقراط فیلسوف معروف یونان !

سقراط فیلسوف عالی‌مقام یونان که باتعالیم خود مردم را براه حقیقت رهنمونی میکرد از طرف دولت یونان محکوم بمرگ گردید و در محضر پیروان خود جام زهر را سرکشید پس از او افلاطون ۳۵ دیالوگ او را ثبت کرد بعداً شاگردان دیگرش آثار بزرگ فلسفی او را تدوین کردند.

سنة ۳۵۶ ق م :

یک فرد با قدرت نظامی ایران را به شکست مواجه ساخته آسیای صغیر را اشغال نمود سپس مصر و پایتخت ایران را نیز اشغال کرده و از راه افغانستان بطرف پنجاب هندوستان پیش رفت .

اسکندریه بندرگاه معروف مصر نیز از طرف او اعمار گردید اسکندر مقدونی پس از فتوحات بی‌سابقه و کسب افتخارات بزرگ در سال ۳۲۳ قبل از مسیح در بابل پدرود حیات گفت.

سنة ۳۲۲ ق م :

درین سال ارستو فیلسوف معروف دیگر یونان از پیروان افلاطون و سقراط بعمر ۶۲ سالگی پدرود حیات گفت در همین سال سیاست مدار معروف یونان دیماستینس نیز فوت کرد .

سنة ۳۰۰ ق م :

تدوین سالنمای مایان در یاقوتان که سال را به ۳۶۵۲۴ روز تقسیم نموده و نسبت به جنتری های بابلی ها ، آسوری ها ، مصری ها، و یونانی ها بسیار دقیق و صحیح بوده و تا امروز نیز با کمی تغییر مروج است تدوین گردید.

سنة ۲۶۴ ق م :

روم نخستین جنگ رادر کار تاژ در بندر معروف بحری درخلیج تونس آغاز کرد در سال ۲۴۱ ق م کارتاژ جزایر سلسلی و لیپاری را از دست داد و در سال ۲۳۹ ق م هم روم توفیق یافت ساردینا و گروسیا را بدست آورد .

سنة ۲۱۸ - ۱۴۶ ق م :

مردی جوان بنام هانی بال از کارتاژ جنگ انتقامی را علیه روم که بنام (جنگ دوم پنیك) معروف است آغاز کرد بدو از اسپانیا از راه سلسله کوهستان گنیرف

در آلب با ۲۰۰۰۰ عساکر دارای توپخانه و ۶۰۰۰ نفر افراد عادی و تجهیزات زیاد روی فیل هابسوی روم پیشرفته و رومن ها رادر جهیل تراسمن به شکست فاحش مواجه ساخت (۲۱۷ قبل از مسیح) بعداً کان را بتاریخ ۲۱۶ ق م فتح کرد اما درست در روزگاری که هانی بال در آسیای صغیر شهرت زیاد بدست آورده بود دست به انتحار زد .

سنه ۱۴۶ - ۱۴۹ ق م :

درین تاریخ جنک سوم پنیك آغاز یافت و بانهدام کامل کار ناژ ختم گردید بعداً رومن ها آنجا را مستعمره خود ساختند .

سنه ۲۷ - ۶۰ ق م :

جولیوس سزار نخستین اتحاد مثلث روم را با پومپی آی و گراسوس بتاریخ ۶۰ قبل از مسیح بنا نهاد هیلوتی بلک را شکست داد در سال ۵۵ و ۵۶ قبل از مسیح به برتانیه وارد گردید بعداً دریای روبیگان را عبور کرده پومپی آئی را شکست داد فتوحاتی در آسیای صغیر بعمل آورده مدتی با کلاپترا ملکه مصر در سال ۴۴ تا ۴۶ در روم بسر برد دیکتاتور کامل بود اما تاج شاهی را بسرنگداشت بالاخره دسته ئی که قیادت آن را کازیوس و پروتوس بعهده داشتند جولیوس سزار را در سال ۴۴ به قتل رساندند پس از او پسر کاکای بزرگش گیوس اوکتادوس دوباره اتحاد مثلث را روی کار آورد .

اوکتادوس قسمت غرب ، مارک انتونی قسمت شرق و لیورلوس افریقا را اداره میکرد .

سپس انتونی گاسیوس و پروتوس قاتل جولیوس سزار را شکست داد هردو نفر در اثر این شکست انتحار کردند پس از انتحار آنها انتونی نزد کلوپترا در اسکندریه آمد از او سه پسر داشت اما اوکتادوس بحریه او را شکست داد و بعداً لقب اوگوستوس را حاصل کرد و بحیث نخستین امپراطور رومن انتخاب گردید فتوحات رومن ها تا سال ۹ از مسیح ادامه داشت اوگوستوس در سال ۱۴ بعد از مسیح فوت کرد .

تولد حضرت مسیح در بتالیم :

سال اول قبل مسیح نخستین سال قبل از دوره مسیحیت است و سال اول عیسوی هم اولین سال بعد از دوره مسیحیت محسوب می شود .

سال ۲۹ عیسوی

تصلیب حضرت عیسی در امپراتوری روم صورت گرفت، کلیسای رومن کاتولیک تاریخ واقعی تصلیب را ۷ اپریل سال ۳۰ عیسوی میداند .

سال ۴۳ عیسوی

امپراتور روم کلاودیوس برتانیه رادر تصرف خود درآورد ودوره اشغال سه صد ساله آن آغاز یافت .

سال ۶۴ عیسوی

دوره زجر و آزار کریسچن ها از طرف نیرو آغاز یافت .
حریق شهر روم نیز در همین سال صورت گرفت .
سال ۷۰

بیت المقدس از طرف تیمتوس تخریب گردید پیروان دین مسیح تحت تعقیب و مجازات شدید قرار گرفتند .

سال ۷۹

پومی آی، هرکولنوم، ستابی در اثر آتش فشان کوه وسوویوس کاملاً منهدم شده و مردم آن قسماً از بین رفته و قسمت دیگر شهر را ترك کردند .

۳۲۱

امپراتور گالایروس در بستر مریضی به دین مسیح اعتراف کرد بعداً در سال ۳۱۱ امپراطور کانستنتین مسیحت را قانونی اعلام نمود .

۳۲۵

شورای نیکیا از طرف کانستنتین در بتینیا آسیای مرکزی احضار گردید تا در آنجا جامعه کلیسا عقاید ارتودوکس را اعلام دارد .

۳۲۶

کانستنتین پایتخت رومن را به بیزانسیوم یعنی استانبول امروز نقل داد .

۳۸۰

تیدوزیوس امپراتور روم دین مسیح را رسمیت قاطع داد و پرستش بت هارا جداً منع قرار داد .

۴۱۰

چپاول و غارت روم از طرف الاریک . سقوط روم در سال ۴۱۰ .

۴۴۹

مهاجرت انگلو ساکسون به برتانیه صورت گرفت .

سال ۵۱۰ عیسوی

تولد حضرت شورو کاینات محمد صلعم در مکه معظمه بعمل آمد تاسیس پادشاهی موری ها آغاز یافت .

۷۳۲ : دوره بزرگ امپراتوری میان آغاز یافت و در سال ۹۸۷

بپایان رسید .

۸۰۰ : چارلی مان پادشاه فرانک از طرف پاپ سوم بحیث امپراتور

اعلام شد جنگهای زیادی با ساکسون ها نمود امپراطوری خود را از اقیانوس تا سیرحدات شرقی هنگری امتداد داد و در ۸۱۴ پدرود حیات گفت .

سال ۱۲۳۳: تخریب شهر معروف هرات :

۱۰۵۴ : مجادله های مذهبی بین ارتودوکس شرقی و کلیسای غرب رومن پایان یافت کلیسای ارتودوکس در روسیه نیز از طرف سزار تاسیس گردید .

۱۰۶۶ ویلهلم از نورماندی برنانه را فتح کرد .

۱۰۹۶ : جنگهای صلیبی از طرف پیتر باحمایت پاپ آغاز یافت یکصد هزار

نفر بیت المقدس را در سال ۱۰۹۹ اشغال کردند و این جنگها تا سال ۱۲۱۲ ادامه داشت .

۱۲۱۵ : بوجود آمدن منشور ماننا کارتا :

درین منشور که از طرف ۲۰۰۰ بارون امضا شد حق اشراف و آزادی کلیسا در جمله سایر مواد آن تضمین گردید حقوق آزادی برای افراد عادی نیز داده شده بود ولی باوصف آن محدود بود بعداً حقوق مردم عادی بیشتر تامین گردید این منشور را نخستین اقدام اساسی برای تامین حقوق بشر دانست .

سال ۱۲۷۱ : تخریب شهر معروف هرات :

ظهور چنگیز خان ، اشغال بیکنگ ، قتل عام و تخریب شهر بزرگ و تاریخی هرات در افغانستان چنگیز خان در سال ۱۲۲۷ پدرود حیات گفت .

۱۲۷۱

مارکو پولو با پسر و کاکای خود بدربار قبلی خان پادشاه مغل آمد مدتی در آنجا خدمت کرده بعداً در سال ۱۲۰۵ به وینیس برگشت و سفرنامه های معروف خود را برشته تحریر در آورد .

۱۳۴۶

ادورد سوم پادشاه انگلستان فلیپ پنجم پادشاه فرانسه را شکست داد.

سال ۱۴۲۹

ژانداک دختر فدا کار فرانسوی با الهام عجیبی مردم فرانسه را بر علیه انگلستان تحریک نمود که در نتیجه آن فتوحات زیادی از طرف فرانسویان صورت گرفت .

بعداً ژانداک را بتاريخ ۲۴ می ۱۳۴۰ به انگلیس ها در مقابل ۱۰ هزار لیره فروختند در برتانیه او را به اتهامات زیادی از قبیل رفتار خلاف مذهب پوشیدن لباس مردانه داخل میدان جنگ شدن و مبارزه کردن بدون اجازه والدین محاکمه نمودند محاکمه او ۱۱۴ روز دوام کرد ژاندارک در دومین محاکمه به حبس ابد محکوم شد بعداً جرم او را مضاعف ساخته امر اعدامش را صادر کردند و بتاريخ ۳۰ می ۱۳۴۱ او را در روین برتانیه آتش زدند .

سال ۱۴۵۳

اشغال قسطنطنیه از طرف ترکها پایان جنگ ۱۰۰ ساله فرانسه و برتانیه انگلستان بجز کالی همه متصرفات خود را در فرانسه از دست داد کالی هم بعداً در سال ۱۵۵۸ از طرف فرانسه اشغال گردید .

سال ۱۴۵۶

برای نخستین بار طباعت و چاپ اختراع گردید و جارج گوتنبرگ برای بار اول تورات را با حروف در مطبعه بچاپ رساند .

سال ۱۴۹۲

درین سال برای بار اول انگلستان جان کابوت ویشی را به کانادا فرستاد پسر او سیبیستان در سفر دوم بتاريخ ۱۴۹۸ به کانادا رفته با پدر خود پیوست ادعای ملکیت انگلستان به کانادا روی همین کشف بزرگ آن کشور استوار بود .

سال ۱۵۰۷

امریگو یا امریکو وسپوچی دریا نورد معروف ایتالوی که در اسپانیا دنیا آمده بود برای بار اول بدنای جدید واصل شد ورود او یکسال قبل از کرسٹیف کولو مپوس صورت گرفته بود وجد تسمیه امریکا اینست که چون امریکو برای بار اول وارد امریکا گردید لهذا مارتین دیدوز میولر در کتاب خودش بدین مناسبت تقاضا کرد که دنیا را جدید امریکا نامیده شود .

سال ۱۵۰۹ :

هنری هشتم بحیث پادشاه انگلستان انتخاب گردید.

سال ۱۵۶۴ :

درین سال بتاریخ ۲۶ اپریل درامه نویس و شاعر معروف شکسپیر بدنیا آمد.

سال ۱۵۸۷ :

ماری ملکه سکاٹلند بجرم خیانت و حمله بر تخت ملکه الیزابت اعدام گردید.

سال ۱۵۸۸ :

اسپانیا با ۳۳۲ عسکر بر حسب امر فلیپ دوم به انگلستان حمله کرد اما این حمله ناکام شد و از جمله ۱۳۲ کشتی صرف پنجاه کشتی دوباره به اسپانیا عودت نمود .

سال ۱۵۹۰ :

آثار بزرگ شکسپیر مانند اوتیلو ، شب دوازدهم و رویا های شب بوجود آمد

سال ۱۶۰۰ عیسوی :

آثار برجسته دیگر شکسپیر مانند اوتیلو ، شب دوازدهم و رویا های شب ، مکیت وغیره در اوج شهرت رسید شکسپیر در سال ۱۶۱۰ از امور اجتماعی و نویسندگی کناره گرفت در ۲۳ اپریل ۱۶۱۶ پدرود حیات گفت .

سال ۱۶۱۹ عیسوی :

اولین برده سیاه پوست بوسیله هالیندی هاوارد دنیای جدید گردید این سال آغاز انتقال بردگان در امریکا محسوب میشود .

سال ۱۶۲۶ عیسوی :

درین سال پیتر مینوت قسمت معروف نیویارک یعنی منها تن را از هندی های آنجا خریداری کرد .

سال ۱۶۳۶ عیسوی :

پوهنتون هاروارد تاسیس شد .

سال ۱۶۴۲ :

چارلس اول پادشاه انگلستان جنگ های شدید را بر ضد پارلمان پورتیان

آغاز کرد اما پس از محاربه های زیاد ناکام شد و در سال ۱۳۴۹ پارلمان او را بشدت تقبیح نمود شورای مشترک المنافع در انگلستان که از طرف عوام و شورای دولت اداره می شد حکومت را بدست گرفت بعداً حکومت در سال ۱۶۵۸ بدست چارلس دوم آمد .

سال ۱۶۶۴

جنگهای شدیدی بین نظامیان چارلس دوم و هالیندیها در گرفت چارلس دوم میخواست هالیند جدید را اشغال کند اما بعداً در اثر مقاومت هالیندیها مرام چارلس برآورده نشد .

سال ۱۶۶۵

طاعون شدید در لندن ۶۸۰۰۰ نفر را بقتل رساند و همچنان در سال ۱۶۶۶ حریق بزرگی ۱۳۲۰۰ خانه و ۸۹ کلیسا را طعمه آتش ساخت در اثر آن مردم زیادی بی خانمان شدند .

سال ۱۶۸۹

آغاز جنگهای برتانوی در امریکا بافرانسوی ها و هندی ها .
جبل الطارق از طرف برتانیه اشغال گردید .

سال ۱۷۴۰

درین سال کپتان ویتوس برینگ که از طرف پیتر بزرگ استخدام شده بود الاسکا را کشف کرد .

سال ۱۷۵۲

کاغذ پران پنجم فرانکلن بتاريخ ۱۵ جدی ثابت ساخت که رعد دارای الکتریستی (برق) می باشد .

سال ۱۷۵۵

زلزله بزرگی بتاريخ اول نومبر در پرتگال ۶۰۰۰ نفر را به قتل رساند در بعضی کشورهای دیگر نیز آثار این زلزله محسوس بود و تلفاتی رادر برداشت

سال ۱۷۵۶

تاسیس کمپانی استعماری هند شرقی در کلکته و حمله نواب بنگال به این

کمینی . درین محاربه عده محدود برتانوی ها صدمه شدید برداشته و نواب ۱۴۶ - اسپر برتانوی رادر اتاقی که کمتر از ۲۰ فست مربع بود با فشار جای داد در یک شب از جمله ۱۴۶ نفر صرف ۲۳ نفر آنان جان به سلامت بردند اما بعداً لارد کلایف با سه هزار عساکر برتانوی مقاومت نواب را که دارای ۵۰۰۰۰ عسکر بود در هم شکست و بتاریخ جون ۱۷۵۷ بر نواب غالب شد .

سال ۱۷۶۹

بتاریخ ۱۵ اگست ناپلیون بوناپارت تولد یافت .

سال ۱۷۸۳

برای نخستین بار در امریکا محکمه عالی ماساچوست بردگی را لغو قرار داد و در فرمان خود محکمه نوشت (چون انسانها همه آزاد بدنیا آمده اند بنابراین همگان باید بدون تبعیض از تساوی حقوق برخوردار باشند) .
بتاریخ ۵ جون همین سال نخستین بالون بامواد های دروجن از طرف جوزف وژالوس مونت گولد میز بهوا بلند گردید .

سال ۱۷۸۴

درین سال پیتر گرین از بالتیمور یک بالون را با کودکی بهوا بلند نمود و نخستین پرواز انسان را به هوا عملی ساخت .

سال ۱۷۸۵

درین سال مردی بنام جان فیچ از جورجسی امریکا نخستین کشتی بخاری را بکار انداخت و دو سال ۱۷۸۶ و ۱۷۸۷ کشتی های وی در بین ترنیتون و فلادیفنا رفت و آمد میکرد .

سال ۱۷۸۸

درین سال دارین هستینگز تورن جنرال برتانوی در هندوستان بجرم خیانت ملی در لندن محاکمه و محکوم به اعدام شد . در همین سال آستریلیا (بنام هالیند جدید) از طرف برتانیا اشغال گردید .

سال ۱۷۸۹

در اثر رای گیری جارج واشنگتن بحیث رئیس جمهور امریکا انتخاب گردید نتایج رای گیری چنین بود از جمله ۷۳ رای ۶۹ نفر که حاضر بودند به نفع او رای دادند ۴ نفر دیگر اصولاً در مجلس رای دهی حاضر نشدند آدم معاون واشنگتن هم ۳۴ رای حاصل کرد و برنده شد .

انقلاب بزرگ فرانسه بتاريخ ۲۰ جون آغاز یافت اعضای شورای عوام در محکمه تینس سوگند یاد کردند تا آنگاه که پادشاه يك قانون اساسی و معقول نسازد دست از محاربه برندارند بتاريخ ۱۴ جولائی به باستیل حمله کردند و درین روز همه مجبوسان سیاسی رها گردیدند. بالاخره مردم قدرت را بدست گرفته پادشاه و فامیل شاهی را اسیر کردند میرابی بتاريخ ۱۲ اپریل ۱۷۹۱ به قتل رسید در ۱۹ اگست ۱۷۹۲ محکمه انقلابی دایر شد و در ۱۷ سپتمبر همان سال جلسه ملی بزرگی منعقد گردید در نتیجه مذاکرات این جلسه بتاريخ ۲۲ سپتمبر جمهوریت فرانسه تاسیس و اعلام گردید .

در ۲۱ جنوری ۱۷۹۳ لوئی شانزدهم را اعدام کردند. پس از آن مجسده و جنگهای شدیدی ادامه یافت بتاريخ ۱۵ دسمبر ۱۷۹۳ لویی هفده در محبس جان سپرد و در ۸ جون ۱۷۹۵ صلح مجدداً در فرانسه مستقر گردیده انقلاب بزرگ پایان یافت .

بتاریخ ۲۴ دسمبر ۱۷۹۹ ناپلیون بحیث اولین قونسل انتخاب گردید و بعداً در اگست ۱۸۰۲ دوره قیادت او برای همیشه تثبیت گردید .

سال ۱۷۹۵

اتحاد مثلث بین روسیه اتریش و برنانه روی کار آمد .

سال ۱۸۰۵

ناپلیون که بحیث امپراتور فرانسه عرض اندام کرده بود بتاريخ ۱۷ اکتوبر اتریش را شکست داد امپراتوریت مذهبی رومن را منهدم ساخت و برادران خود را بنام جوزف و لوئی پادشاه ناپل و هالیند مقرر نمود لارد نیلسون قوای بحری فرانسه را در کیپ تارا فلیگر شکست داد و بتاريخ ۲۱ اکتوبر حیات خودش را درین محاربه از دست داد .

سال ۱۸۰۶

ناپلیون پروشیائی هارا بتاريخ ۱۴ اکتوبر ۱۸۰۶ شکست داد و سزار اسکندر اول معاهده صلح را امضا کرده برادر دیگر خود جروم را پادشاه وست فالیاساخت

سال های ۹ - ۱۸۰۸

فرانسویان به امر ناپلیون مادرید را اشغال کرده و بطرف روم حمله بردند ناپلیون جوزف را بحیث پادشاه اسپانیا انتخاب نمود . بعداً پرتگال رانیز اشغال نموده جنگ با برتانیه را اعلام کرد .

۱۸۱۰ : ناپلیون باملکه زورفین ازدواج کرد مدتی با او بسر برد اما وقتی

باشاهدختی از اتریش بنام ماریا لوئیزا برخورد چنان در عشق او اسیرشده که ژوزفین رابه مالمیزون فرستاد وبالوئیزا ازدواج کردبتاریخ ۲۰ مارچ ۱۸۱۱ نخستین فرزند آنها بدنیا آمد .

۱۸۱۲ : ناپلیون باپنجمصد هزارنفر بروسیه حمله کرد روس هارا بتاریخ

۷ سپتمبر دربورده ینو شکست داد بتاریخ ۱۴ سپتمبر مسکو را اشغال کردروسها ۳۰۸۰۰ خانه رادر مسکو آتش زدند تاناپلیون درمسکو جز ویرانه نیابد پس از تخلیه مسکو روسها بهمقاومت شدید آغاز کردند بطوریکه ناپلیون در اثر فشار

آنها ونظربه شدت سرما وقتت مواد غذایی ناگزیر راه برگشت رادریپیش گرفت وچنان تلفات فاحش داد که تاجنگک دومجهانی وشکست آلمان نازی نظیرآن دیده نشده است .

۱۸۲۲ : انقلاب عظیمی دربرتگال صورت گرفت برازیل از آن کشورجداگردیده

وبتاریخ ۷ سپتمبر آزادی خودرا اعلام کرد دامپیدرو بحیث امپراتور آن کشور انتخاب شد بعداً درسال ۱۸۲۱ استعفاء کرد پسرش جانشین او گردید مکسیکو بتاسی از آزادی پرتگال از سلطه اسپانیا خارج شد ودر اکتوبر ۱۸۲۳ بحیثیک جمهوریت اعلان گردید .

۱۸۲۳ : دکتورین مونرواعلان گردید ماشین بوسیله گابرای نخستین بار از

طرف ساموئیل براون درلندن بکار انداخته شد .

۱۸۲۵ : برای نخستین بار دربرتانیه اتحادیه کارگران تشکیل گردید بتاریخ

۲۷ سپتمبر اولین قطار آهن دربرتانیه بکار انداخته شد و برای باراول مسافران ذریعه قطاریکه بانجن بخار حرکت میکرد سفر کردند اولین کشتی بخاردر امریکا ساخته شد .

۱۸۲۷ : بردگی درنیویارک ممنوع قرار داده شد وبردگان ازخدمات شاقه رهایی

یافتند تعداد بردگانی که آزاد شدند بههفت صد هزار نفر میرسید برتانیه که بتاریخ ۲۲ جون ۱۷۷۲ بردگان را آزاد کرده بود درسال ۱۸۲۷ به آنها حق تشکیل اتحادیه های آزاد را قایل شد .

۱۸۳۶ : حریق بزرگی درنیویارک ایجاد شد که در اثر آن ۶۷۴ عمارت بزرگ

کاملاً سوخت وتلفات مالی وجانی زیادی بمردم رسید .

۱۸۳۷ : ویکتوریا بحیثملکه برتانیه انتخاب شمس وباپسرکاکای خود ازدواج

کرد .

۱۸۳۸ : برای اولین بار یک کشتی بزرگ بخاری فاصله بین لندن و نیویارک را در ۱۴ روز طی کرد .

۱۸۳۹ : بلژیک و دولت پادشاهی هالیند با اساس معاهده‌ئی که در لندن تحت نظر برتانیه ، فرانسه ، اتریش ، پرشیا و روسیه امضاء شد بحیث دوکشور جداگانه درآمدند .

۱۸۴۰ : برای اولین بار داروی بی‌هوشی از طرف دکتر کرادفورد لانگ و چند دکتر دیگر بوسیله گاز سولفیریک ایتر استعمال گردید و نتیجه مثبت داد .

۱۸۴۴ : اولین بیگام تلگرافی از محکمه عالی امریکا بوسیله مخترع تلگراف اساف بی مورس بین واشنگتن و بالتیمور مخابره شد .

۱۸۴۷ : برای اولین بار تکت پست امریکایی در معرض فروش قرار گرفت .

۱۸۵۴ : حزب جمهوریت خواهان امریکا برای بار اول در ایپون و سکانسن تاسیس شد .

۱۸۵۶ : اولین مبارزه انتخاباتی شدید امریکا بین فریمونت کانید حزب جمهوریت خواهان امریکا ولینکولن از همان حزب آغاز یافت .

۱۸۵۸ : اولین لین بحری تلگراف بین امریکا و برتانیه تمدید شد و برای نخستین

بار ملکه ویکتوریا و سروس فیلد و بیگام های رامستقیماً مخابره کردند .

۱۸۵۹ : دیکسی از طرف داندی امیت ترتیب شد . اولین چاه تیل حفر گردید .

۱۸۶۰ : لینکولن از طرف مردم امریکادر اثر فتح در مبارزه انتخاباتی بحیث رئیس جمهور امریکا انتخاب شد .

۱۸۴۸ : طلا از طرف مارشال که میخواست در قسمتی از دریای امریکا آسیابی

بسازد کشف گردید . لوئیز فلیپ دوم در فرانسه از تخت سلطنت برکنار شد .

جمهوریت دوم بتاريخ ۲۶ فروری در آن کشور تاسیس گردید .

در اتریش فردیناند اول از تخت پادشاهی استعفاء داد .

۱۸۵۱ : طلا در استرالیا بدست آمد .

۱۸۵۲ : لوئیز ناپلیون باز بحیث امپراتور فرانسه انتخاب شد و بدین ترتیب

جمهوریت از بین رفت .

۱۸۵۳: جنگهای کریمیا آغاز یافت. بدین ترتیب که اختلاف بین ارتودوکوس های یونان و بزرگان مذهبی رومن ها روی این موضوع که چرا ترکیه مناطق مذهبی را اشغال کرده است شدت اختیار کرد سزار نیکولای اول روسیه را مجبور ساخت از یونان حمایت کند ترکیه ناگزیر گردید اعلان جنگ نماید این جنگ که بنام کریمیا معروف است بتاريخ ۴- اکتوبر ۱۸۵۳ آغاز یافت. برتانیه و فرانسه از ترس وسعت یافتن خاك واقتدار روسیه داخل جنگ شدند. فلورانس نایتنگل در این جنگ ها به پرستاری پرداخت جنگ در کریمیا دیروام کرد روسیه اقتدار زیاد خود را از دست داد ساردینیا پروسیا و سویدن نیز با متحدین کمک کردند .

۱۸۵۵: هنری لانگ فیلو شاعر معروف نغمه هیواتا را نوشت .

۱۸۷۰: جنگ های شدیدی بین فرانسه و پروشیا آغاز یافت ناپلیون سوم

امپراتور فرانسه به پروشیا اعلام جنگ کرد . بسمارك صدراعظم پروشیا با عساکر زیاد در میدان محاصره شد. بتاريخ ۴ سپتمبر ملیون فرانسه باز جمهوریت دکتورین مصئونیت از خطا و پناه نزد پاپ از طرف شورای روم قبول شد ، اما عساکر ویکتور امانیویل دوم روم را بنام پادشاه ایتالیا اشغال کرد بعداً مردم و تمام ایالات پاپ تحت اثر امانیویل درآمد.

۱۸۷۱: ویلیام اول از هوهن زولرن در ورسای بحیث امپراتور آلمان اعلان شد

و معاهده فرانکورت بتاريخ ۱۰ می بجنگ بین آلمان و فرانسه پایان داد. فرانسه قسمت زیادی از الزاس و یک قسمت از لورن را از دست داد و ۵ بلیون فرانک هم بنام خساره جنگ پرداخت .

قانون تضمینی که از طرف پارلمان ایتالیا به تصویب رسید و تیکان را برای پاپ و گذار شد .

آتش بزرگ قلب شیکاگو را طوری ویران ساخت که خساره آن بالغ بر ۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ دالر گردید.

۱۸۷۷: روسیه به ترکیه اعلان جنگ داد . این جنگ بتاريخ ۲۴- اپریل آغاز یافت

بعداً معاهده صلح بین آنها بتاريخ مارچ ۱۸۷۸ امضاء شد .

در کانگریس برلین که بتاريخ ۱۳ جون دایر شد و تا ۱۳ جولایی دوام کزد بلغاریا ، مونتین گرو صربستان و رومانیا از حمایت ترکیه خارج گردیده و آزاد شدند .

۱۸۸۱: الکساندر دوم سزار روسیه در سینت پیترز بورگ بتاريخ ۱۳ مارچ

از طرف ئی هیلت به قتل رسید همچنان رئیس جمهور امریکا جمیزای گد فیلدر و اشنگتن طرف حمله قرار گرفت و بتاريخ ۱۹ سپتمبر فوت کرد .

۱۸۸۲: برای اولین بار میکروب مرض جانکاه سل از طرف پروفیسر کوخ بتاريخ ۲۴ مارچ در برلین کشف شد .

۱۸۸۳: اتحاد مثلثی بین آلمان ، ایتالیا و اتریش بوجود آمد که تا سال ۱۹۱۴

دوام کرد .

۱۸۸۶ : دكتور كنيى دويل داستان هاى جنائى شمارلوك همولمزرابريشته

تحرير درآورد كه در تمام جهان شهرت يافت .

۱۸۸۷ : سيلاب مدهش دريای هودانگ هو درچين ۹۰۰۰۰۰ نفر رابهلاکت

رساند اوپراى معروف فرانسه بنام اوپراى كوميك آتش گرفت و ۲۰۰ نفر در داخل آن زندگى را از دست دادند .

۱۸۸۹ : نمايشگاه بزرگ بين المللى در پاریس دايبرشد . درهمين سال مبرک

معروف ايفل تکميل وافتتاح گرديد . شاهزاده رودلف اتريش درچين شكار از طرف شخص مجبولى به قتل رسيد . اولين موتر از طرف کمپنى ننز آلمان در نمايشگاه پاریس برآى نمايش گذاشته شد و تماشا کران در شگفت زياد فرو برد آخرين امپراتور در امريکا دام پيدرو پرورد حيات گفت .

۱۸۹۴ : جنگ بين چين و جاپان آغاز يافت معاهده شيمونسكى ايالت لياتونگ

فارموسا و پيسكارورز رابه جاپان واگذار کرد .

۱۸۹۷ : جنگ بين ترك و يونان آغاز يافت .

۱۸۹۸ : از طرف پير كورى مادام كورى و بونيت در فرانسه راديو م كشف گرديد .

جنگ هاى شديدى بين ايتاليا و امريکا آغاز يافت .

۱۸۹۹ : سزار يك كانفرانس بين المللى را برآى استقرار صلح در هاگك طلب کرد . جنگ

هاى لوسير در افريقاى جنوبى آغاز يافت .

بوکسر هاى چين سفير آلمان رادر آن کشور به قتل رساندند خارجى هارادر بيکنگ تحت معاصره قرار دادند در اثر آن ۱۸۰۰۰ عسکر امريكائى برتانوى ، جاپانى ، فرانسوى و روس بتاريخ ۱۳ جولائى جولائى تين ستين را اشغال کردند بعداً بتاريخ اگست بيکنگ رادر تصرف آوردند بالاخره امپراتريس چين شرايط متحدين را قبول کرد .

۱۹۰۴ : باز جنگ بين روسيه و جاپان آغاز گرديد .

۱۹۰۶ : زلزله فارموساهزاران نفر را بقتل رساند . تلفات آن به ۳۵۰۰۰۰۰۰۰۰

دالر تخمين گرديد .

۱۹۰۶ : زلزله فارموسا هزاران نفر را بقتل رساند . تلفات آن به ۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰

۱۹۱۲ : کپتان روبرت سكات بتاريخ ۱۷ جنورى با ۴ نفر همراه خود بس به قطب

جنوب رسيد اما درچين برگشت جان سپرد و جز با داشت هاى آنان ديگر چيزى بدست کاشفان بعدى نيامد .

۱۹۱۵: تیلیفون از طرف گراهام بیل بنام سیمهای سخنگوی کشف گردید.

۱۹۱۸: فامیل رومانوف در روسیه شوروی به اضمحلال و قتل مواجه شد سزار

نیکولاس روسیه امیر اترس الکساندر دختر های شان اولیگ ماری اناستازیا تاتانیا پسر آنها الکس و سایر اقارب شان همه به قتل رسیدند اما میگویند غالباً اناستازیا ازین معرکه جان سلامت برده خواهد بود بعداً در روسیه لینین روی کار شد و صدارت آن کشور را اشغال کرد .
در همین سال انفلو اینزای عمومی در سر تاسر جهان دوصد هزار نفر را به قتل رساند .

۱۹۱۴ - ۱۹۱۱ : جنگ عمومی اول محل و عوامل جنگ .

ارشی دوک فرانس فردنیاند وارث تاج اتریش با خانمش دوشس اف هوهنیگ بورگ بتاریخ ۲۸ جون ۱۹۱۴ از طرف گاویلو پیرین زیب ترور بست صرب در سار جیو بوسنییا بقتل رسید .

این قتل رخنه بزرگی در روابط اتریش و صربستان بوجود آورد صربها که همواره آرزو داشتند خود را از سلط اقتصادی اتریش خارج کنند این اختلاف را بیشتر

دامن زدند بعلاوه وسعت خاک صربستان در جنگ های بالقان در سال ۱۹۱۲، ۱۹۱۳ بیشتر اتریش را غصب ناک ساخته بود هدف اصلی اتریش دست یافتن به بالقان بود

اتحاد شوروی با آن مخالفت میکرد بالاخره کونت برش تولد وزیر خارجه اتریش در اتمام حجتی که به صربستان نمود ۱۰ پیشنهاد کرد که در آن جمله عفو خواستن از

تحریکات ضد اتریش شامل بود صربستان این تقاضا رانمی پذیرفت اما اتریش اصرار داشت که یا همه آن قبول شود و یا تماماً مسترد گردد. اما صربستان میگفت باید این

التیماتوم را به محکمه صلح هاگ پیش کرد بالاخره روسیه هم درین منازعات داخل شده به اتریش اخطار داد که هدف حقیقی تاکتیک اتریش روسیه می باشد چنانچه

از مداخله در امور داخلی صربستان دست بردارند کشور روسیه از صربستان حمایت خواهد کرد . فرانسه نیز روسیه و صربستان را تایید میکرد و اما آلمان از

اتریش حمایت می نمود . بالاخره برتانیه ، فرانسه و ایتالیا پیشنهاد نمودند در رفع این اقدامات میانجی شوند اما میانجی ها قبول نشدند سرانجام اتریش به صربستان

اعلان جنگ داد. (۲۸ جولایی ۱۹۱۴) آلمان که برای تلافی خسارات گذشته منتظر

چنین فرصتی بود بتاريخ اول اگست بمقابل روسيه اعلان جنگ داد دوروز بعد هم به

فرانسه داخل جنگ گرديد . برتانيه فوراً از آلمان خواست تا بيطرفي بلژيك را ضمانت كند اما آلمان بتاريخ ۴- اگست از اين امر انكار كرد برتانيه در اثر آن به آلمان اعلان جنگ داد . ايتاليا كه نظربه اتحاد مثلث با آلمان و اتریش هم پيمان بود ظاهراً بي طرفی خود را درين جنگ اعلان كرد معذالك درخفا با فرانسه روابط نزديك

داشت بالاخره ايتاليا بدو به اتریش و هنگري و سپس به آلمان اعلان جنگ داد تركيه

و بلغاريا نيز به قوای مرکزی پیوست . آلمان به غرق كشتی های برتانيه وغيره كشور های مقابل خود پراخته و اعلام داشت كه اينكار را بلااستثنا در مقابل دوستان برتانيه

هم پيش خواهد برد در اثر آن چون اين اخطار غير مستقيم به امريكا ارتباط ميگرفت

كشور اخير الذكر بتاريخ ۲ فروري ۱۹۱۷ مناسبات سياسي خود را با آلمان قطع كرد

و سپس به آلمان اعلان جنگ داد بتاريخ ۵ جون اولين دسته عساکر امريكا در فرانسه پياده شد تا هاری رقاصه ها ليندى و جاسوسه معروف در پاریس به قتل رسيد .

جنگ بر عليه آلمان به شدت ادامه داشت رئيس جمهور امريكا ويلسن يك پيشنهاد ۱۴ فقره ئی برای صلح پيش كرد بالاخره بتاريخ ۸ نومبر قيصر استعفاء داد .

در سومين يادداشت صلح شرايط ويلسن را پذيرفت هنگري كشوری مستقل اعلان شد در كيل و همبورگ انقلاب بزرگ صورت گرفت بواريانيز به حيث يك جمهوريت

جداگانه اعلان گرديد سرانجام معاهده صلح در قطار آهن مار شال فوش نزديك کمين فرانسه به تاريخ ۱۱ نومبر امضاء شد و اوربند عمومي در تمام جبهه ها نافذ گرديد .

۱۹۱۹: يك کنفرانس صلح در ورسای پاریس بتاريخ ۱۸ جنوری دایر شد در آن

نمایندگان آلمان و متحدین شرکت جستند رئيس جمهور ويلسن معاهده صلح ورسای را به کانگرس پيش كرد کانگرس امريكا به خاطر اينكه حاکمیت امريكادر آن خوب

حفظ نشده است معاهده صلح را رد كرد در حالیکه به استثنای چين همه دول بزرگ شامل جنگ آن را امضاء کرده بودند در نتیجه اين معاهده جا معه

ملل بمیان آمد .

: ۱۹۲۰

به تاریخ ۱۰ جنوری جامعه ملل درسویس به کار آغاز کرد بعداً به تاریخ ۱۰ جنوری ۱۹۴۶ منحل گردید .

نزد همین تعدیل برای حق‌رای زنان به تاریخ ۲۶ اگست به تصویب رسید جلسه مشترک سنای امریکا صلح با آلمان و اتریش را امضاء کرد و معاهد آن به تاریخ ۲۵ اگست در برلین امضاء شد .

یک کنفرانس برای تحدید سلاح درواشنگتن آغاز یافت و کشور های بزرگ استعمال گاز زهر دار را منع قرار داده و حمله تحت البحری هارا به کشتی های تجارتي قدغن نمودند .

: ۱۹۲۳

مناطق رور از طرف فرانسه و بلژیک اشغال گردید .

اولین فلم صدادار از طرف لی‌دی فورست به نام واردیل شارتنس در تیاتر ریولی نیویارک نمایش داده شد .

هتلر در بیرخانه میونشن خطابه معروف خود را ایراد کرد و بعداً در محاربه با طبقه مخالف زخمی گردید سپس به محبس رفت کتاب مبارز من را در محبس لندنسی بورگ به رشته تحریر درآورد .

: ۱۹۴۲

به تاریخ ۲۱ جنور نیکولای لینن صدراعظم اتحاد شوروی وفات کرد .

: ۱۹۲۵

با انعقاد معاهده لوکارنو به تاریخ ۱۶ - اکتوبر آلمان به استقرار امنیت سرحدات آلمان، فرانسه و بلژیک و غیر نظامی ساختن راین موافقت کرد .

: ۱۹۲۶

اعتصاب عمومی در برتانیه تماماً دستگامهای فعال آن کشور را فلج ساخت پارلمان قانونی به تصویب رسانده و به موجب آن اعتصاب عمومی زاجنایت خواند .

: ۱۹۲۷

به تاریخ ۱۸ سپتمبر معاهده لوکارنو شکل عملی به خود گرفت متعاقب آن

آلمان در جامعه ملل پذیرفته شد .

۱۰۰۰ تن از عساکر امریکادر چین پیاده شد تا در جنگهای داخلی آن کشور از حقوق امریکایی ها دفاع کنند اولین پرواز هوایی بین امریکا و اروپا بوسیله لیندن برگک توسط طیاره ئی به نام سینت لوئیز صورت گرفت.

: ۱۹۳۱

رژیم شاهی در اسپانیا سقوط کرد الفانسوی هشتم تبعید گردید الکوزمارا به حیث رئیس جمهور آن کشور انتخاب شد جاپان جنگ بامنچوریارا آغاز کرد.

: ۱۹۳۲

قتل یک پیشوای مذهبی جاپان در شنگهای جاپان را رسماً باچین وارد جنگ ساخت جاپان منچوریارا اشغال نموده نام آنرا منچوکو گذاشت .

: ۱۹۳۳

ادولف هتلر به حیث صدراعظم آلمان انتخاب شد بتاريخ ۲۷ فروری عمارت رایشستاگ برلین توسط بمب نازی ها منهدم گردید .

بتاریخ ۱۴ - اکتوبر آلمان از جامعه ملل خارج شد و در کنفرانس خلع سلاح نیز اشتراک نوریذ .

: ۱۹۳۴

هندن بورگ رئیس آلمان در ماه اگست وفات کرد هتلر هر دو چوکی صدارت و ریاست جمهوری را اشغال نموده و (فیودر) پیشوا اعلان گردید ایتالیا روی اختلاف سومالی با حبشه به محاربه پرداخت .

: ۱۹۳۶

جارج پنجم وفات کرد اشغال مناطق بیطرف علی رغم معاهده لوکارنو از طرف آلمان آغاز یافت در اثر پیشرفت ایتالیا در حبشه هیلاسلاسی امپراتور آن کشور ذریعه

یک کستی جنگی برتانوی از حبشه فرار کرد به تاریخ ۵ می امانیویل حبشه راجزء خاک ایتالیا اعلان نمود به تاریخ ۱۱ جولائی ادولف هتلر معاهده با تریس امضاء کرد بی طرفی آن کشور را ضمانت کرد .

اغتشاش علیه اسپانیادر مراکش آغاز یافته و بداخل اسپانیا راه یافت آلمان و جاپان یک معاهده دوستی را امضاء کردند ایتالیانیز درین معاهده شامل شد کستی

های برتانیه آلمان و ایتالیا تحت مصوبه صلح بین ۲۷ کشور به کنترول در داخل اسپانیا شروع کردند جنرال فرانکو در اسپانیا روی کار آمد ادولف هیتلر در رایشستاك آلمان رسماً اعلان کرد که جرمنی خود را به معاهده ورسای پابند نمی داند

: ۱۹۳۸

آلمان به تاریخ ۱۱ مارچ به اتریش حمله کرد و آن کشور را اشغال نمود اتحاد اتریش و آلمان را اعلان کرد موسولینی از ایتالیا اشغال اتریش را از طرف آلمان قانونی دانست .

در کنفرانس میونخ برتانیه بواریا و فرانسه به خواهش آلمان موافقت کردند و چمبرلین که مبتکر این فیصله بود به بحران ۱۵ روزه بزرگی که دنیا را بسوی جنگ می کشاند خاتمه داد .

: ۱۹۳۹

آلمان و ایتالیا يك اتحاد نظامی را بین کشور شان اعلان کردند آلمان نازی و اتحاد شوروی يك معاهده ئی عدم تعرض را برای ۱۰ سال امضاء کردند .

رئیس جمهور روزولت يك حالت اضطراری محدود را اعلان کرد اوضاع جهان قرین تشنج بود ادولف هیتلر پیشوای آلمان روی اشغال دانزیک اختلاف شدیدی با انگلستان پیدا کرد و سر انجام به پولیند اعلان جنگ داد « ۱ سپتامبر ۱۹۳۹ » بعداً بتاریخ ۱۰ می به هالیند بلژیک و لوکسمبورک نیز داخل محاربه گردید و متعاقب آن باقوای هر کب از ۵۰۰۰ ر ۵۰۰۰ عسکر آزموده بلژیک و بعداً فرانسه را اشغال کرد خطماژینو که در مقابل آلمان و خط زیگفید جرمنی به وجود آمد به بود قطعاً بدر در فرانسه نخورد .

برتانیه بتاریخ ۳ سپتامبر ۱۹۴۳ یعنی دو روز بعد از جنگ آلمان با پولیند ، به آلمان اعلان جنگ داد و متعاقب آن با ایتالیا نیز داخل جنگ گردید . مقارن اعلان جنگ

برتانیه ، کانادا ، نیوزیلند ، آسترلیا ، اتحادیه افریقای جنوبی نیز به آلمان اعلان جنگ دادند بعداً برتانیه به هنگری فنلند ، رومانی نیز بتاریخ ۷ دسمبر ۱۹۴۱ داخل جنگ گردید پس از آن به تاریخ ۸ دسمبر با جاپان و بتاریخ ۱۳ دسمبر با بلغاریا و بتاریخ ۲۵ جنوری ۱۹۴۲ با تایلند داخل محاربه گردید .

فرانسه نیز در همان تاریخ ۳ سپتامبر به آلمان اعلان جنگ داد بعداً مجبور به تسلیم شد حکومت ویشی به تاریخ ۲۳ جون ۱۹۴۰ در همان قطار آهن مارشال فوش که آلمان مجبور به تسلیم شده بود متارکه را با آلمان نازی امضاء کرد .

جاپان به تاریخ ۲۲ سپتمبر هند و چین را اشغال کرد به پرل هاربر حمله نمود

جنگ بر علیه امریکارا پیش برده به طرفداری آلمان با تمام دول متحدین داخل جنگ شد بالاخره با استعمال بمب اتومی برای نخستین بار در هیروشیما و ناگاساکی از طرف امریکا مجبور به تسلیم گردید بعداً به تاریخ ۱۴-اگست ۱۹۴۵ با امریکامتار که نی را روی عرشه کشتی میسوری امضاء کرد سپس بتاریخ ۸ سپتمبر ۱۹۵۱ در سانفرانسسکو معاهده صلح را امضا نمود .

اتحاد شوروی بدو قبل از جنگ يك معاهده عدم تعرض با آلمان نازی امضاء کرد بعداً در حین جنگ قسمت زیادی از خاک پولیند را اشغال نمود (۱۷ سپتمبر ۱۹۳۹) و در ماه نومبر ۱۹۳۹ به فنلند حمله کرد معاهده صلح را با فنلند بتاریخ ۱۲ مارچ ۱۹۴۰ امضاء نمود. اما توسعه اتحاد شوروی برای آلمان نازی غیر قابل تحمل بود بنابراین هیتلر بتاریخ ۲۲ جون ۱۹۴۱ به اتحاد شوروی حمله کرد و با عساکر زیاد به پیشرفت آغاز نمود .

امریکا بتاریخ ۸ دسمبر ۱۹۴۱ داخل جنگ گردید و درست چند ساعت بعد به آلمان و تمام دول محور اعلان جنگ داد .

حملات هوایی آلمان بر بریتانیه :

مبارای نازی ها بر بریتانیه بتاریخ ۱۰ جولائی ۱۹۴۰ آغاز یافت و در ماه اکتوبر در اوج خود رسید خسارات زیادی در برمنگم و لندن وارد کرد راکت های یو ۲ آلمان نیز در خاک بریتانیه به حمله شروع کردند چرچیل صدراعظم جدید بریتانیه که بعوض چمبرلین در همان روزها اول جنگ زمام امور را بدست گرفته بود گفت (هیچگاه در تاریخ بشر دولت تا این حد با هم دشمن نبوده اند.)

عقب نشینی منظم بریتانیه از دنکرك :

در اثر اختلاف قوای هوایی آلمان و قوای زره پوش آن کشور وعدم اشغال دنکرك ۳۳۸۲۲۶ عسکر انگلستان در ۹۰۰ کشتی از ۲۶ می تا ۴ جون عقب نشینی نموده و ۲۶۱۷۵ سپاهی بلژیکی و فرانسوی را نیز به بریتانیه انتقال دادند

پیرل هاربر :

در حدود ۱۰۰ طیاره جاپان و يك تعداد زیاد تحت البحری های آن کشور بدسته اقیانوس امریکا در پیرل هاربر حمله نمودند يك تعداد کشتی های بزرگ امریکا مانند آریزونا او کلاهما و غیره غرق شدند و خسارات سنگینی بقوه بحریه امریکا وارد شد .

امریکایی ها از روی عرشه يك کشتی بزرگ حملات هوایی خود را بر توکیو و ناو ادا آغاز کردند . اما این حملات موفقانه نبوده و تلفات امریکا بیش از خسارات وارده در شهر های جاپان می نمود يك طیاره امریکایی مجبور شد در ولادی وستوک

اتحادشوروی پائین شود ازطیاره اثری معلوم نشد اماپیلوت آن به ایران فرار کرد .
حملات جاپان برفلپاین :

حملات جاپان برفلپاین نیز تلفات زیادی به قوای امریکا وارد کرد جنرال دوگلاس مک آرتر درمقابل جاپان قوای امریکا را تنظیم نمود .
در اتحادشوروی :

آلمان بتاريخ ۲۲ جون به اتحادشوروی حمله کرد مینسک سمولنسک کیف، خارکوف واورل را اشغال نمود لینن گراد را محاصره کرد جنگ های شدیدی در خرابه های ستالین گراد بین آلمان و اتحادشوروی آغازیافت . اما در حالیکه روس ها حکومت را از مسکو هم انتقال داده بودند معذالك موج برگشت یعنی از تاریخ ۳۱ صدای ۱۹۴۳ آلمان ها در اتحادشوروی به شکست مواجه شدند تا اینکه در فروری ۱۹۴۵ اتحادشوروی برلین را اشغال نمود .
سواحل افریقای شمال :

جنگ در سواحل افریقای شمال بدر ا از طرف ایتالیا تحت قیادت مارشال گرازیانی در ماه اگست ۱۹۴۱ آغاز یافت بعداً جنرال معروف آلمانی رومل با قوای کافی به کمک دی شتافت قوای برتانوی تحت قیادت جنرال مونت گمری در مقابل محور بشدت مقابله میکرد . رومل شهرهای زیادی را اشغال کرد و تا نزدیک اسنکدریه رسید اما مونت گمری با قوای بیشتر که مرتب برای وی می رسید و با استفاده از شکست آلمان هادر روسیه دارالمعلمین بر قوای آلمان حملات بزرگ را آغاز کرد و در تمام راه تونس خسارات زیادی بر قوای آلمان و ایتالیا وارد کرد .
آغاز حملات بزرگ از افریقای شمالی :

امریکا و برتانیه برای خاتمه دادن جنگ و آغاز حملات شدید بر قوای محور بتاريخ ۸ نومبر ۱۹۴۲ یکصد و پنجاه هزار عسکر امریکایی و یکصد و چهل هزار عسکر برتانیوی را با تمام تجهیزات عصری در سواحل افریقای شمال فرود آوردند جنرال ایزن هاور قیادت قوای مذکور را بعهده داشت فرانسه ویشی در مقابل حملات قوای برتانیه و امریکا در اواریان، اکاز بلانکا بشدت مقاومت نمود حکومت دویش روابط خود را با امریکا قطع کرد ۱۹۴۳ متحدين حملات خود را به ایتالیا با اشغال جزیره پنتلیریا بتاريخ ۱۱ جون ۱۹۴۳ آغاز کردند موسولینی بتاريخ ۱۰ جولایی استعفاء داد تمام خاک ایتالیا از طرف متحدين اشغال شد و بتاريخ ۸ سپتمبر ۱۹۴۳ ایتالیا کاملاً در تصرف متحدين بود اما جنگ با آلمان نازی چه در روسیه و چه در سایر ممالک اروپایی تا بهار ۱۹۴۵ ادامه داشت .

بالاخره جنگ عمومی دوم با سقوط قوای نازی آلمان بتاريخ ۴ می ۱۹۵۴ خاتمه یافت اما جاپان هنوز دست از جنگ برنداشته بود تا اینکه بعد از استعمال بمب اتمی بتاريخ ۲ سپتمبر ۱۹۴۵ جنگ با جاپان نیز خاتمه یافت .
 ۱۹۴۵ : روزولت، چرچیل وستالین در یالتا با هم ملاقات کردند در همین سال

۱ پیشرفت کوریای شمالی در اثر حمله عساکر امریکا متوقف شد. اما جنگ ادامه داشت .

۲ - کوریای شمالی به کمک ۲۰۰۰۰۰ داوطلب چین به حمله مجدد علیه عساکر امریکا شروع کرد جنگ با زهم به شدت ادامه داشت .

۳- تبدیل مک آرتر و آغاز مذاکرات متارکه در خط متوازی ۳۸ درجه ..
متارکه تبت و کوریا بتاريخ ۲۷ جولایی ۱۹۵۳ امضاء شد .

۱۹۵۱ : تبت با اساس يك معاهده در تصرف چین درآمد مقاومت های محلی علیه

ورود چینی ها در تبت آغاز گردید چندتن از لامها به هندوستان پناه آوردند .

۱۹۵۲ : اولین طیاره جت بتاريخ ۲۰ می از طرف برتانیه بکار انداخته شد

علیه حضرت فاروق پادشاه مصر مجبور به تبعید گردید و جنرال نجیب از طرف دسته انقلاب بتاريخ ۲۳ جولایی قدرت را اشغال کرد .

۱۹۵۳ : جوزف دی ستالین صدراعظم اتحاد شوروی بتاريخ ۵ مارچ فوت کرد

قله ایورست از طرف هیللی و نین سنگ نورکی از کشور های نیوزیلا و هندوستان فتح گردید .

مصر بحیث جمهوریت اعلان گردید بدراً بنیاعلی جمال عبدالناصر بحیث صدراعظم مقرر شد و سپس عهده ریاست جمهوری را اشغال کرد .

۱۹۵۴ : هندو جمهوریت مردم چین يك معاهده همکاری مسالمت آمیز برای

هشت سال امضا کردند .

پیمان منطقوی جنوب شرق آسیا در مانیلا بوجود آمد امریکا ، برتانیه ، فرانسه ، استرالیا ، نیلاند جدید فلپاین ، پاکستان و تایلند و اترایش درین پیمان شامل شدند .
۱۹۵۵ : ونیستن چرچیل در سن ۸۰ سالگی از صدارت برتانیه تقاعد کرد

وسرانتونی ایدن وزیر خارجه او عهده صدارت را اشغال نمود و اکسین ضد پولیواز از طرف دکتور سالک کشف گردید .

اولین کنفرانس تاریخی و معروف باندونگ به شمول ۳۹ کشور آسیایی و افریقایی و یک عده مشاهدان از دول بزرگ دایر گردید .

جمهوریت فیدرالی آلمان غربی بحیث يك دولت آزاد اعلان گردید يك پیمان دفاعی بتاريخ ۱۴ می در وارسا بین اتحاد شوروی البانیا ، بلغاریا ، چکوسلواکیا ، هنگری ، پولیند ، رومانی و آلمان شرقی امضاء شد .

ملاقات سران دول بزرگ امریکا ، برتانیه ، فرانسه و اتحاد شوروی بتاريخ ۱۸ - ۲۳ در ژنیو صورت گرفت .

جان دی پیرون رئیس ارژنتاین در اثر يك انقلاب به پاناما فرار کرد .

۱۹۵۶ : بتاريخ ۲۶ جولایی مصر کانال سوئز راملی اعلان کرد اسرائیل ، به

کمک فرانسه و برتانیه به مصر حمله کرد ولی حمله آنها به ناکامی انجامید .

بتاریخ ۵ نومبر ملل متحد برای اولین بار پولیس بین‌المللی را برای نظارت جزیره سینا بوجود آورد .
۱۹۵۷ : باساس معاهده روم بازار مشترک در اروپا بوجود آمد. در اردن اغتشاشی

رخ داد که در اثر مدافعه قوای ششم بحری امریکا پایان یافت .
اولین قمر مصنوعی بنام سپوتنیک اول از طرف اتحاد شوروی در مدار زمین قرار داده شد « ۴ اکتوبر ۱۹۵۷ »
۱۹۵۷ : باساس معاهده روم بازار مشترک در اروپا بوجود آمد. در اردن اغتشاشی

مصر و سوریه بتاریخ ۲ فروری اتحادی باهم امضاء نمودند که بموجب آن هر دو کشور واحدی را تشکیل دادند در نظر بود عراق و اردنیه هاشمیه نیز درین اتحاد شامل گردد اما دو کشور اخیر الذکر از شمول در جمهوری عرب متحد انکار نمود ولیکن یمین بحیث سومین کشور در اتحاد مذکور شامل شد .
بتاریخ اول جون جنرال دوگول بحیث صدراعظم فرانسه انتخاب شد قدرتی زیاد درین پست کسب کرده در پی اصلاح اوضاع آشفته فرانسه برآمد .
بالاخره جنرال بتاریخ ۲۱ دسمبر بحیث رئیس جمهوریت پنجم فرانسه انتخاب گردید .

ملیون عراق بتاریخ ۱۴ جولایی در اثر يك انقلاب قدرت را بدست گرفته امیر فیصل دوم و نوری سعید صدراعظم آن کشور را بقتل رساندند .
بتاریخ ۴ اکتوبر پرواز جت بین اروپا و امریکا رسماً افتتاح شد .
۱۹۵۹ : فیدل کاسترو در کیوبا قدرت را بدست آورد .

لونیك اول اتحاد شوروی بتاریخ ۴ جنوری به واپراتاب شده مطابق به پیش بینی قبلی در مدار آفتاب قرار گرفت لونیك دوم اتحاد شوروی بتاریخ ۱۳ سپتمبر به کره ماه اصابت کرده پرچم اتحاد شوروی را در آنجا قرار داد .
لونیك سوم اتحاد شوروی نیز موفقانه بتاریخ ۴ اکتوبر بسوی کره ماه رها گردیده در مدار ماه قرار گرفت و فوتو های جالبی از آن قسمت ماه که در تاریکی قرار داشت و از زمین دیده نمی شد مخابره کرد .
۱۹۶۰ : نخستین بمب هیدروژن از طرف فرانسه در صحرای اعظم مورد آزمایش

قرار گرفت .

طیاره یو دوی آمریکا که به مقصد عکس برداری از راه افغانستان ، اتحاد شوروی را عبور میکرد بتاریخ اول می از طرف اتحاد شوروی بزمین انداخته شد و این واقعه جهان را بیشتر قرین تشنج ساخت .
هاوی شیمین معروف به جلاد نازی ها در ارژنتاین بدست پولیس اسرائیل اسیر شد او را جبراً به اسرائیل منتقل ساخته تحت محاکمه گرفتند و بتاریخ ۳۱ می ۱۹۶۲ اعدامش کردند.

۱۹۶۱ : بتاريخ ۳ جنوری امریکا مناسبات سیاسی خود را با کیوبا قطع کرد

پاتریس لومومبا اولین صدراعظم کانگری آزاد در ولایت کتانگای کانگو به قتل رسید.
 بتاريخ اول مارچ دسته خدمتگاران صلح امریکا تاسیس گردید .
 میجر یوری گاگارین از اتحاد شوروی بتاريخ ۱۱-۱۲ اپریل بحیث اولین کیهان نورد بوسیله
 وستونک اول در مدار زمین پرواز کرد بعداً میجرتیتوف بتاريخ ۶-۷ اگست ۱۷ بار
 بدور زمین گردش نمود .

بتاریخ ۱۷-اگست حمله ناکامی بر کیوبا صورت گرفت.
 شیفر از طرف امریکا بتاريخ ۵ می بحیث نخستین کیهان نورد امریکا در فضای
 بلند زمین قرارداد شده و دوباره به زمین فرود آمد. بعداً گریشم از امریکا عین پرواز
 را انجام داد .

بتاریخ ۱۸ سپتمبر داگ همرشیولد منشی عمومی ملل متحد نزدیک رودیشیای
 شمالی ظاهراً در اثر سقوط طیاره به قتل رسید .

۱۹۶۲ : جان گلین بحیث اولین کیهان نورد امریکا بتاريخ ۲۰ فروری سه بار

در مدار زمین قرار داده شد بعداً کارپینتر از امریکا نیز پروازی بدور زمین بعمل
 آورد در مرحله سوم والترشیدا از امریکا شش بار بدور زمین قرار گرفت .

ختم

تاوانت علی شاه

امروزه نامم به پیوسته در دست این می

که اول باید او دست این می

که چون نام نوی

که چون نام نوی

که چون نام نوی

خطا هفت قلمی و کلمی و قلمی
۱۳۴۶

بیتخ بهشتیج خولک و سرحد و چار و خورشید در مطب و نشر کتب در شهر

بقیه از صفحه ۲۰۷ راپور وزارت مطبوعات

و رستورانها دواير رسمي و ملي نصب و از آن استفاده شود .
گزارشهای مدیریت مراقبت نشرات خارجی :

- ۱ - جبهه استفاده مطلوب به کتنگ فروشيهای عمده دنيا اشتراك شد ، کتنگهای وارده از مؤسسات مذکور ملاحظه گردیده آنچه مطالب مطبوعیکه مربوط به افغانستان بوده مورد تدقیق قرار گرفت از مندرجات آن در باره افغانستان و غیره مسایل مهم بین المللی اطلاع حاصل شد .
- ۲ - کتب و مطبوعات خارجی ایکه بنامهای « اشتراك ، خریداری ، اهدا ، مبادله مطبوعاتی و غیره » به افغانستان میرسد پس از ملاحظه قانونی بمراجع مربوط و مؤسسات نشراتی توزیع شده است تا از مواد آن استفاده کنند .

گزارشهای مدیریت عهومی فلمبرداری و عکاسی :

الف - شعبه عکاسی :

مدیریت عکاسی از سنبله ۴۲ الی سنبله ۴۳ به تعداد ۱۴۷۶۸ قطعه عکس از مراسم ، مناظر پیشرفت های افغانستان جهت نشر برای مجلات و روزنامه های خارجی و داخلی تهیه و چاپ نموده است علاوه بر تهیه عکس های مذکور سه نمایش فوتو را که معرف پیشرفت های افغانستان میباشد ترتیب نموده است .

ب - شعبه فلم برداری :

- ۱ - فلم رنگه سفر اعلیحضرت معظم همایونی در امریکا که سی دقیقه وقت را دربر میگیرد .
 - ۲ - فلم راجع به همکاران صلح .
 - ۳ - فلم راجع به پوهنتون کابل .
 - ۴ - به همکاری مستقیم فلمبرداران و آلات فلمبرداری مدیریت فلمبرداری وزارت مطبوعات فلم مستند تمثیلی بنام عقاب توسط موسسه هنرهای زیبا تهیه گردیده است .
- علاوه بر آن این فلم هیات های فلمبرداری خارجی مثل هیات فلمبرداری بی بی سی و هیات فلمبرداری بی بی سی تلویزیون آرکسترایان و هیات ان اچ کی تلویزیون جاپانی و هیات فلمبرداری فرانسوی را رهنمایی و مساعدت نموده است .
- سینمای سیار مدیریت عکاسی و فلمبرداری در تمام ولایات افغانستان به نمایش های مستند پرداخته است که طی این جریان بتعداد دوصدوده هزار نفر از فلم های مذکور دیدن کرده اند .
- شعبه فلمبرداری در پلان پنجساله دوم ساختمان یک لابراتوار فلمبرداری را در نظر گرفته است .

برای تربیه پرسونل فنی يك كورس فلمبرداری تحت نظر متخصصان خارجی و داخلی دائر شده است که فعلا به تعداد ۲۰ نفر در كورس مذکور شامل میباشند .
همچنان سال گذشته ۷ نفر جهت تحصیل در رشته های مختلف فلمبرداری به اتحاد شوروی اعزام شده اند .

گزارشهای ریاست تنویر افکار

فعالیت های مدیریت خطابت و امانت :

- ۱ - مدیریت خطابت و امامت بر علاوه خدمت در راه افکار و ارشادات دینی پروگرام صبحانه قرائت و تفسیر و رهنمایی های قرآن کریم را در رادیو افغانستان مرتباً توسط قاریان جيد وطن وعده از قراء جمهوریت عربی متحد به شنوندگان تقدیم نموده است و در يك سال (۴۰۰) ارشاد قرآنی از رادیو بود کاست شده است .
- ۲ - هر شام جمعه موعظه های مفصل و مفید اخلاقی و اجتماعی بزبان فارسی و پشتو تهیه شده و در يك سال (۵۵) موعظه برود کاست گردیده است .
- ۳ - پروگرام محفل و نشرات روز میلادالنبی و روز های عاشورا بشکل تازه تری تهیه و در رادیو افغانستان برود کاست گردیده مثلیکه در پروگرام میلاد شریف (۱۸) مضمون و پارچه های شعر و جیزه ها و در پروگرام محرم (۳) مضمون و پارچه شعر بقلم نویسندگان برجسته تهیه و برود کاست شده و نیز به مناسبت حلول ماه مبارك رمضان عید فطر و عید اضحی مضامین فارسی و پشتو تهیه و نشر شده است .
- ۴ - کتاب (ارشادات دینی) (دینی لار شونی) که بخواهش علاقمندان از موعظه های شام جمعه رادیو افغانستان ترتیب و تألیف شده در دو جلد پشتو و فارسی طبع و به دسترس علماء و خطیب های مرکز و ولایات گذاشته شده است .
- ۵ - یکم از جلد رساله رهنمای حج بفارسی و پشتو تألیف بناغلی بشار بتقریب ایام عید اضحی به غرض استفاده عازمین بیت الله شریف طبع و به مسافران خانه کعبه توزیع گردیده است .
- ۶ - در محفل مجلل میلاد کتابی بنام محمد در شیر خوارگی تألیف و ترجمه علامه سلجوقی از طرف مدیریت خطابت و امامت توزیع گردید .
- ۷ - به مناسبت رمضان مبارك دو نفر قاری جيد از جمهوریت عربی متحد استخدام گردیده و به رهنمایی این مدیریت به مساجد مرکز و ولایات مملکت به غرض قرائت قرآن کریم فرستاده شده و مجالس برای استماع قرآن کریم منعقد گردیده است .
- ۸ - برای ختم قرآن کریم ضمن آغاز تراویح در شب های رمضان از (۱۰۶) نفر قاری و فاتح امتحان گرفته شده که به (۹۴) مسجد شهر کابل معرفی شده اند .
- ۹ - در شهر کابل بسلسله نظارت مساجد در سال گذشته (۵۰) نفر خطیب و امام

- و ۲۲ نفر مؤذن بمساجد شهر پس از اخذ امتحان وفوتو و رویت تذکره‌شان با اثبات لیافت آن مامور شده و به شاروالی معرفی گردیده اند .
- ۱۰ - در اصلاح خطبه ها و موعظه های روز های جمعه در مساجد شهر کابل باخطبا و مبلغان رهنمایی شده و به نواحی دهگانه شهر کابل (۱۰) نفر عالم جید بالباس رسمی مقرر گردیده اند . و در تعیین قاریان لائق و رعایت آداب مجالس فاتحه اقدامات ارشادات معینه صورت گرفته است که عنقریب کارتهای معرفی و جوازنامه بیز برای شان سیرده میشود .
- ۱۱ - مجلات و کتابهای خارجی که برای فروش و توزیع میرسند از نظر اینکه موافق دینی مذهبی نداشته و خلاف عنعنات ملی کشور نباشد مطالعه شده است که در یک سال اخیر (۴۲) جلد کتاب حاوی (۱۳۶۴۰) صفحه مطالعه شده و به نشر و توزیع آن اقدامات بعمل آمده است .
- ۱۲ - راجع به طبع بار دوم تفاسیر پشتو و فارسی پیشنهادی به مقام وزارت تقدیم و از مجلس محترم مطبوعات منظور شده است که عنقریب تفاسیر مذکور طبع و بدسترس شایقان آن گذاشته خواهد شد .
- ۱۳ - در جراید مهم مرکز مضامین اجتماعی و مفید وقتاً فوقتاً نشر گردیده است اصلاح وضع خطبه های روز های جمعه و اعیاد و اصلاح وضع خطبا از مهمترین وظایف این اداره است درین راه مساعی بخرچ رسانده شده و ترتیبی سردست است که اگر تحت تطبیق گرفته شود امید است نتیجه مطلوبی از آن بدست آید .
- اصلاح وضع و عاظ مقابر نیز از اهداف ما است و در حدود امکان درین راه اقداماتی بعمل آمده است .

اجراء مدیریت طبع کتب :

- در طول سال کتب و رسالات ذیل نشر یافته و یا زیر طبع است .
- ۱ - نگارش و تفکر ترجمه بناغلی نسیم نگهت سعیدی .
 - ۲ - تطبیق سنوآت از بناغلی محمد اکبر .
 - ۳ - جلد سوم کیلو پاترا ترجمه میرمن رقیه ابوبکر .
 - ۴ - دیمو کراسی اسلام اثر مولینا ارشاد .
 - ۵ - نشریه به مناسبت روز ملل متحد .
 - ۶ - نشر نشان (مشعل) روز حقوق بشر طبع و به تمام ولایات ارسال شد .
 - ۷ - برای سالگره تولدی جامی که قرار است در ماه میزان سال جاری برگزار شود . اثر تهیه وزیر طبع قرار میگردد .
 - ۸ - (کتاب اسلام شریعت او عقیده دی ترجمه مولینا ارشاد بمناسبت میلاد حضرت محمد صلعم زیر طبع است که در اوائل سنبله از طبع میبرآید .
 - ۹ - کتاب اعلامیه های مشترک .

۱۰ - کتاب حیات فخررازی :

۱۱ - اشعار صدقی :

۱۲ - شرح رباعیات جامی :

اجزای مدیریت مجله پیام حق :

مدیریت مجله پیام حق از آغاز سنبله ۴۲ باینطرف تحولات صوری و معنوی در نشریه ماهوار مجله به میان آورده است. این مدیریت همواره در تلاش است تا موضوعات نافع و حیاتی بسیار تازه و نوی پیرامون دین و زندگی امروزی بشر و آشنا ساختن شان به دیانت مقدس اسلام و مدنیت حقیقی عصر حاضر بدست آورده و به معرض نشر بسپارد در عین حال کوشش شده تا در مجله پیام حق نظریات و تجلیات فکری متفکران و دانشمندان عالم ولو به ادیان و ملل دیگر منسوبند گرد آوری و به معرض نشر قرار گیرد. مجله پیام حق باتقدیم و نشر موضوعات علمی و فلسفی و اجتماعی مطابق

ایجابات عصر در تحولات اخیر کشور سهم فوق‌العاده ای داشته چنانچه از خلال مضامین منتشره آن همنوایی اسلام با چنین تحولات معقول اجتماعی و اینکه تشکیلات و ایجابات دیموکراسی از مبادی و دساتیر عامه اسلام چه استفاده ها دارد روشن میگردد همچنین معرفی مدارس بزرگ تاریخی مساجد باستانی ، کتیبه های تاریخی و غیره آثار عمده اسلامی نیز از اهداف این مجله بوده و تاکنون تاجاییکه ممکن بود این هدف در هر شماره تعقیب شده و فوتوی عمارات باشکوه بصورت رنگه در پشتی چاپ شده و در متن مجله راجع به آن تفصیل به عمل آمده است .

راپور مدیریت کنفرانسها :

این شعبه و وظیفه دارد که بمنظور تنویر افکار مردم و تقویه معلومات آفاقی شان در مرکز ولایات و در قریه ، قصبات کنفرانسها و مجالس دایر کند که در آن بروی مطالب و موضوعات اخلاقی و اجتماعی از طرف ارباب علم و دانش بیانیه ها داده شود در خلال انجام این وظیفه البته مهمترین هدف کنفرانس ها تقویه روحیه ملی و احساسات وطنخواهی و شاهدنوستی ، وظیفه شناسی وتامین و حدت ملی و مبارزه با جهل و بیسوادی و اوهام و خرافات وغیره میباشد علی‌العجاله کنفرانسهای که در مرکز ولایات داده شده بصورت متفرق بوده که امید است آینده از طرف این شعبه مطابق پروگرام مرتبه لاقبل ماهوار کنفرانسها در مرکز و اطراف ولایات دایر گردد و موضوعات ذیل دران مدنظر گرفته خواهد شد .

۱ - در باره ارتباط ملت باحکومت و جلب همکاری مردم با دستگاه های دولتی .

۲ - راجع باهمیت قوانین در حیات فردی و اجتماعی و مراعات بقوانین موضوعه مملکت .

- ۳ - در اطراف مسئولیت‌های مدنی و اجتماعی .
- ۴ - تشویق مردم به استعمال منسوجات وطنی .
- ۵ - در موضوع نظافت و اصلاح لباس و پک رنگ ساختن البسه .
- ۶ - در باره تشویق بخواندن و نشرستن و مطالعه جراید و مجلات .
- ۷ - در باره اهمیت شاروالی ها و سهم گرفتن در تنظیف و سترگی شهر .
- ۸ - کمک و معاونت باینویان و از کار افتادگان .
- ۹ - تبلیغات علیه تقلب و سوء استفاده ها و وظیفه ناشناسی ها و غیره .
- ۱۰ - راجع به متوجه ساختن مردم با بنیه و آبدات تاریخی و حفظ آثار و اشیایی قیمتی که از جمله افتخارات و سرمایه ملی بشمار میرود .
- ۱۱ - در باره اهداف تحولات اجتماعی .

رادیو افغانستان بخدمت مردم :

اجراءات شعبات نشراتی رادیو افغانستان :

رادیو افغانستان در ظرف یکسال اخیر بموقیت شایان و بی سابقه نایل گردیده است درین مدت دوازده ماه رادیوی ملی ما توانست باحفظ صیغه و شیوه عمیق ملی بسویه بین‌المللی ارتقاء یافته حتی المقدور از اساساتی پیروی کند که در دنیای مترقی امروز رایج است .

پروگرامهای آن چه از لحاظ تربیوی و هنری ، چه از لحاظ تفریحی (موسیقی) و چه از لحاظ معلومات و اطلاعات انکشاف قابل ملاحظه ای نمود و در هر سه قسمت یعنی تربیه ، اطلاع و تفریح که غایه و هدف اساسی همه دستگاه‌های رادیو در جهان است به ترفیات و تحولات بزرگی رسیده است و چنانکه در ذیل توضیح میگردد در ظرف یکسال اخیر نه تنها تشکیلات اداری و داخلی ریاست نشرات رادیو افغانستان روی اساسات علمی و فنی بنا یافت ، بلکه پیش از بسنت پروگرام جدید در ساحه نشرات به شنوندگان عرضه شد که دامنه آن ادامه دارد . چنانچه درین تازگی ها پروگرام قسمت شب بنام «دشپی ژفونه» که از ساعت ده و پانزده دقیقه الی یازده شب ادامه دارد از طرف شنوندگان مانند سایر پروگرامهای نوین رادیو افغانستان استقبال فوق‌العاده گردیده حتی المقدور در آن کوشیده میشود همه ذوقهای ادبی و بدیع درین ساعت پایان فعالیت‌های روز ، تامین گردد .

در قسمت هنرمندان و نطقها در ظرف یکسال اخیر رادیو افغانستان کوشیده است استعداد های نوینی تربیه نموده بر پرسونل هنری و فنی خویش بیفزاید تا سیس صندوق بنام هنرمندان جهت حمایه و تقویه هنرمندان بی بضاعت و تشویق هنر باخذ مدالهای عالی هنر برای آنها نظر از هنرمندان سابقه دار رادیو از اقدامات برجسته آن درین مدت میباشد . همکاری گروپ محصلان و محصلات شق ژورنالیزم پوهنخی ادبیات

در شقوق مختلف رادیو افغانستان نوید جدیدی برای آینده رادیو از لحاظ پرسونل فنی میدهد.

با انتقال تدریجی شعبات نشراتی و تخنیکی رادیو افغانستان بعمارت های جدید آن در انصاری واپ بانشر پروگرامهای جدید و تطبیق پلانهای نشراتی و فنی وسیعی که برای آینده روی دست است، این دستگاه بزرگ و حساس ملی مملکت آرزومند است بیش از پیش در خدمت مردم باشد.

موسیقی: موسیقی ملی و محلی وطن عزیز ما در سال گذشته تا حد امکان از طرف

شعبه موسیقی رادیو افغانستان انگشاف داده شده است.

شعبه موسیقی در سال گذشته پروگرامهای مختلفی جهت سرگرمی شنوندگان تهیه نمود که از طرف مردم استقبال شایانی شد از جمله این پروگرامها (پروگرام کاروان آهنگهای جدید، د سهار پلوشی، د مازیگر پلوشی، پروگرامهای فرمایشی، مصاحبه نیم ساعته و ده دقیقه‌می با هنرمندان قابل تذکر است.

در سال ۴۲ نظر به پیش ۶۰ فیصد بیشتر آهنگهای جدید تهیه شد و ازین آهنگها دو کنسرت جدید ترتیب شد که در مرکز و تمام ولایات شمالی و غربی مملکت اجراء و در محضر اهالی و کارگران فابریکات و سرکسازی و غیره بدلچسپی زیاد استقبال گردید.

هنر ادبیات: شعبه هنر و ادبیات در حال حاضر ده پروگرام مختلف را نشر میکند

که شامل دنیای هنر، ترازوی طلایی، زنگهای تفریحی، اخبار کوچک و شنیدنی، رادیو درامها، رادیو داستانها میباشد در پروگرام زنگهای تفریحی همواره کوشش میشود تا ترانه ها و افسانه های جاوید که زاده اندیشه های مردم ماست منعکس شود پروگرام براننده ترازوی طلایی که در هر پانزده روز یکبار نشر میگردد، در آن تبصره روی موضوعات کتابها فلصها، تیاتر و کانسرتها صورت میگیرد و هم شقوق مختلف هنر های زیبا را از طریق مصاحبه با هنرمندان روشن میسازد پروگرام ترازوی طلایی از پر استقبال ترین پروگرامهای شعبه هنر و ادبیات بشمار میرود.

روزنه: آمریت عمومی روزنه یکی از ارکانهای باآرزو حساس رادیو افغانستان

میباشد درسال گذشته پروگرامهای جدید مثل زومون، ژوغ، ژور سیند، د سهار او د مازیگر پلوشی در جمله سایر پروگرامهای تربیتی شعبات فارسی و پشتو این آمریت علاوه گردید. این شعبه توسط پروگرام کورنی ژوند، خانواده ها را تنویر و رهنمایی نموده و آنها را بامور زندگانی عصری و نوین آشنا میسازد و برای رفع مشکلات فامیل ها خدمت میکند، در سال گذشته ۲۸۸ پروگرام کورنی ژوند از رادیو برودکاست شد. پروگرام

فعال و تربیتي زموږ بزغ نشريه راديويي تازه بده وهدف آندوشن ساختن اذهان جامعه ميباشد در اين پروگرام قريب دو صد مضمون از نويسندگان ورزيده وطن از عقب مكر و فون پخش كريد .

در اواسط سال گذشته پروگرامي «موسيقي او اعلانونه» افتتاح شد اين پروگرام كه روزانه براي ۴۵ دقيقه نشر ميبابد بانشر اعلانات در لابلای موسيقي فرمايشي اعلانات را از يكنواختي ميرھاند .

ما و شنوندگان : اين پروگرام كه هفته يكبار براي بيست دقيقه انتشار ميبابد

بسوالات علمي و ادبي شنوندگان جواب ميگويد و در مشكلات حياتي بانها مشوره ميدهد .

پروگرامهاي اطفال : پروگرامهاي كه فعلا هفته دوبار براي نيم نيم ساعت برابنھاي

پښتو و فارسي نشر ميشود با استفاده از تازه ترين نشريه هاي خارجي مخصوص اطفال تهيه و تنظيم ميگردد .

طبيب راديو : گرچه از افتتاح اين پروگرام بيشت از ۳ ماه نيمگذرد باآنهممورد

توجه و علاقه عميق شنوندگان قرار گرفته است . ازدياد نامه هاي رسيده حاكي از موفقيت پروگرام طبيب راديوست اين پروگرام هفتگي مردم را در قسمت طب وقايوي اعطاي معلومات اوليه كمك ميكند .

تدقيق پروگرامها : تدقيق و مطالعه در چگونگي پروگرامهاي مختلف راديو از لحاظ

سويه ، پاليسي نشراتي جنبه هاي راديو فونيك و غيره يكي از ضروريات و اساسات عمده همه راديو هاي جهان است . روي اين امر در سال گذشته مدير يتي بنام مديريت تدقيق پروگرامها در تشكيلات نوين و اساسي راديو افغانستان جاگرفت كه فعلا پروگرامهاي ادبي هنري و تربيو راديو از مجراي اين شعبه مهم جلو ميكروفون ميرسد . اين شعبه پروگرام ادبي روز جمعه موسوم به « د مازيشين گلونه » را نيز تهيه و پخش ميدهد .

تطبيق پروگرامها : طرح پروگرامها هر قدر دقيق و جامع بوده و بانتهاي دقت مورد تطبيق قرار داه شود بهمان اندازه متانت و پختگي در نشرات راديو بارخواهد آورد وهم پروگرامها هر قدر متنوع باشد و با موضوعات مختلف و نامهاي مختلف انتشار يابد بيشتتر مورد دلچسپي و علاقه شنوندگان قرارخواهد گرفت كه سال گذشته طرح و تطبيق اين نوع پروگرامها بدوش اين شعبه بود وظيفه مهم اين شعبه است كه سنديو ها را براي عملي ساختن پروگرامهاي مختلف و امور ثبت نمودن موضوعات تقسيم و تنظيم نمايد .

د پشتو د هنر او ادب خانگه : پروسرکال د هنر او ادب پښتو خانگه سريره په

علمي او تحقيقي خيرني او داستان، د اكو بكو خپرونه پرانستل ، چه تراوسه

پوری ورخ په ورخ د اوریدونکو له خوا د خوشی او رضائیت موجب گرځي ، اكو بكو خپرونه فلکورې ، تفریحې ، فکاهی او اصلاحې ، تنقیدی اړخونه لری نیم ساعت وخت نیسی او پخپل نوبت دجمعی په ورخ خپریږي ، زرغون تال پدی پروگرام کښې دپښتو دنومیالی شاعرانو او لیکوالو په ژوند او آثارو رڼا اچول کېږي .

داستان : داستانونه بیلی بیلی اجتماعی جنبې لری او داشعبه د وطن د نومیالو

لیکوالو د پښتونستانو لیکوالو او پرته لدی د خارجی لیکوالو شه او په زړه پوری داستانونه خپروی .

رادیو درامونو : پخوا په افغانستان رادیو کښې د پښتو درامونو کومه منظمه او

مستقله سلسله نه درلوده مگر اوس دپښتو دهنر او ادب خانگه په دایمی اومنظم ډول د خپلو نورو خپرونو سره سره په میاشت کښې دوه رادیو درامونه هم برود کاست کوی .

آرشیف : شعبه آرشیف دارای يك هزار حلقه تیب حاوی آهنگهای محلی و خارجی

همچنان یکمزار و پنجصد صفحه ریکارډ شرقی و غربی میاشد از شروع سال ۴۲ الی اکنون آمریت آرشیف موفق شد تا سه صدو پنجاه حلقه تیب حاوی آهنگهای ملی و محلی را که دو هزارو چار صدو پنجاه پارچه میشود توسط مدیریت عمومی موسیقی بکمک مدیریت فنی ریاست تخنیکي آماده سازد صفحات موسیقی غربی ، این شعبه متشکل از شصت حلقه تیب موسیقی کلاسیک غرب پنجاه حلقه تیب موزیک بالت و اوپرا شصت حلقه تیب موسیقی سمفونیک و یکصدو پنجاه حلقه تیب آهنگهای لایت و سبک رنگارنگ ممالک اروپایی و امریکایی و افریقایی میباشد .

اطلاعات و اخبار : در سال ۴۳ سرویس راپور تاژ های مدیریت عمومی اطلاعات

رادیو افغانستان با فعالیت دامنه داری شروع نمود و در ظرف سال اضافه از ۴۲ راپور تاژ از مراسم رهزهای ملی ، پذیرایی های رجال و زمامداران ممالک متحابه که به کشور ما سفر کرده اند و همچنان از انکشاف پروژه های بزرگ صنعتی و زراعتی حصص مختلف کشور بزبان های پښتو و فارسی نشر کرده است .

مدیریت عمومی اطلاعات برای نشر اخبار داخلی و خارجی نطقان ورزیده استخدام و باانتخاب مهمترین و تازه ترین خبرهای جهان بهمکاری دباختر آژانس اقدام نموده است .

سرویس چهارم اخبار که سابق ده دقیقه به پښتو و ده دقیقه بفارسی متصل هم نشر میشد برای نشر بیشتر اخبار وقت آن دوچند شد و علاوه بین انجام خبرهای پښتو و شروع اخبار فارسی ده دقیقه فاصله تعیین گردید اخبار این سرویس که مخصوصاً شنونده دارد براساس پرنسبهای بین المللی

نشر اطلاعات در راديو ترتيب يافته که نطقان آن از ورزيده ترين گویندگان راديو افغانستان محسوب ميشوند .

علاوتاً برای اینکه خبر های سرويسهای چارگانه در اخير شب بصورت اجمال و خلاصه بشنوندگان گرامي تقديم بتواند شد تصميم گرفته شد تا سرويس جديدي را بنام سرويس اخبار روز افتتاح کند اين سرويس که فعلا از طرف اشخاص مجرب تحت نظر مديريت عمومي اطلاعات اداره ميشود شنوندگان بيشماری دارد و مخصوصاً کسانی که در طول روز بنابر مصروفيتهاي رسمي و شخصي نمیتواند سرويس های چار گانه اخبار راديو افغانستان بصورت منظم تعقيب کنند ازین سرويس استفاده خوبی کرده اند .

اجمال وقایع عمده جهان در يك هفته نیز همین هدف را تعقيب نموده و در اخير هفته نشر ميشود .

سرويسهای انگلیسی ، فرانسوی ، جرمني ، روسی ، عربی ، و اردوی راديو افغانستان در سال ۴۳ فعالیت خود را افزود نموده با وسایل وامكانات موجوده حتی الوسع کوشش کرده است تا هر روز يك تبصره بر اوضاع روز يك مقاله راجع به معرفی شئون مختلف زندگی مردم کشور نماید این پروگرامها تازه ترين اخبار جهان را انتخاب و بصورت خلاصه نشر میکند . تعداد مکاتیبیکه از طرف شنوندگان این سرويسها از حصص مختلف جهان ميرسد و در آن به محتويات پروگرام دلچسپی نشان میدهند و از ما راجع به موضوعات مختلف سوال میکنند بهترین شاهد این مدعا است که نشرات خارجی راديو افغانستان وظایف سنگین و حساسی را که بعهده دارد بصورت امید بخش انجام داده است برای تدوير امور نطقان که سابقاً مسئولیت آن بمديريت اخبار داخلی مربوط بود به نسبت انکشاف امور واری و تهیه تقسیم اوقات منظم و رسانیدن نطقان بسرويسهای مختلف بوقت معین آن مديريت علیحده در چوکات مديريت عمومي اطلاعات تشکیل شد که فعلا این وظایف را به پیمانان وسیعتر و خوبتر انجام میدهد .

امور اداری و اعلانات : مديريت عمومي اداری راديو در سال گذشته علاوه بر

وظایف اداری که حسب معمول بصورت منظم اجرا شده در قسمت جلب اعلانات با مديريت اعلانات راديو افغانستان همکاری نزدیک نموده و ازین راه توانسته است در عایدات دوازده ماه اخير اعلانات افزایش قابل ملاحظه وارد نماید .

این افزایش باوجود اقدامی صورت گرفته که در اثر آن ریاست نشرات راديو افغانستان جهت تقویة بنیه مالی جراید و مراجعۀ اعلان کنندگان بآنها يك قسمت اعلانات بخصوص داوطلبی هزارا اولتر بجرايد رجعت داده است تنظیم و ترتيب اعلانات بصورت جدید و جالب پخش آنها از طرف عصر حین پروگرام فرمایشی موسیقی موفقیته اعلانات راديو افغانستان را در چوکات مخصوص آن روز افزون نموده است .

د پښتونستان مخصوصه خپرونه : داخپرونه سرېبره پرهغو مخصوصو پروگرامونو

چه لری یی دتیرکال په څیر هره شپه یوساعت پوره وخت لری . څرنگه چه لیدلی شی د خپل هدف خواته موفقیت تیز گامونه اخلی ددی پروگرام د موفقیت لویه نښه داوړیدونکو له خوا په سل هاو لیکونه دی چه دپښتونستان پروگرام خانگی ته پرله پسې را رسیدلی او رسیری د پښتونستان پروگرام د تیرو دوو لسو میاشتو په دوران کې و د یو رنگین او اوړیدونکو د دلچسپې وپرځیدلی دی .

فعالیت ریاست تخنیکي رادیو افغانستان :**الف - در قسمت فرستنده ها**

قرار داد قرصه باکایدت انشتالت آلمان در ۱۴ اکتوبر ۱۹۶۳ به امضاء رسید و به اساس آن قرارداد های فرعی پروژه نیز امضاء شده است از آن جمله قرار داد وسایل تخنیکي با کمپنی زیمنس در ۱۲ دسمبر ۱۹۶۳ بامضاء رسید

قرار داد تعمیر دستگاه یکصد کیلواته موج میدیم واقع پل چرخي بتاريخ ۲۹ اپریل ۱۹۶۴ با کمپنی هوختیف به امضاء رسید قرار داد توسعه تعمیریکه توت که دستگاه یکصد کیلواته امواج شارت در آنجا گنجانیده می شود هم بتاريخ ۲۹ اپریل ۱۹۶۴ با کمپنی اونیماک امضاء شد .

طبق قراردادهای منعقدہ در نظر است تا دستگاه های فرستنده جدید تقریباً در شروع سال ۱۳۴۵ بکار انداخته شود .

ب - در قسمت ستوديوها :

کار های ستوديو های جدید رادیو افغانستان قراریکه قبلا ذکر گردیده بود بپایه تکمیل رسیده و در نظر است تا در جشن سال ۱۳۴۳ رسماً افتتاح شود .

از طرف دیگر ستوديو های حاضره رادیو افغانستان به چهار ستديوی نشر وثبت توسعه یافته و تمام وسایل تخنیکي آن تجدید گردیده است .

ج - مراکز آخذہ ها :

سامان ولوازمیکه برای بکار انداختن مراکز جدید آخذہ ها و تجدید مراکز موجوده خواسته شده بود حصه اعظم آن بکابل مواصلت نموده است که از آن جمله مرکز آخذہ خان آباد جدیداً افتتاح گردید . مراکز آخذہ شبرغان ، قندز ، بغلان ، قندهار ، هرات ، قلات بکلی تجدید شده و مرکز آخذہ فراه عنقریب بکار خواهد افتاد علاوهً مراکز آخذہ بامیان نیز بکار انداخته شد .

فعاليت هاي پوهني تياتر :

نمايشهاي درام

- ١ - درام درراه عقیده.
- ٢ - درام مزار دوشیزه
- ٣ - درام آتش زیر خاکستر
- ٤ - درام گنہگاران بیگناه

نمایش کومیدیا :

- ١ - کومیدی غلط فهمی
- ٢ - کومیدی کلید کامیابی
- ٣ - کومیدی درد بد دواي بد
- ٤ - کومیدی این مرد را میخوام
- ٥ - کومیدی پیراهن عروسی
- ٦ - کومیدی شوهر هفتم
- ٧ - کومیدی تکت بخت آزمای
- ٨ - کومیدی شب خنده
- ٩ - کومیدی خرس
- ١٠ - کومیدی طلبگار
- ١١ - کومیدی شغل آزاد

نمایش تراژیدیا :

- ١ - تراژیدی فتنه صحرا
- ٢ - تراژیدی زن و طلا
- ٣ - تراژیدی شبیکه آواز زنگها شنیده میشود .

عایدات هجده اثر دراماتیکی فوق در مدت هشت ماه مبلغ ٤٦٧٦٦ افغانی میباشد .

علاوتاً ریاست پوهني ننداری به سائق خدمات هنري و عرفاني خویش بغرض استفاده مردم ولایات کشور عزیز از هنر تمثیل و فراهم شدن زمینه تأسیس تياتر اساسی در مراکز ولایات يك گروه هنرمندان ورزیده پوهني تياتر را بغرض دائر نمودن نمایش درامها ، کومیدیا و تراژیدیا با وسایل کافی به تمام ولایات مملکت اعزام نمود . نمایشهاي هنر مندان در شهر های پلخمری بغلان صنعتی ، بغلان جدید ، خان آباد ، قندوز ، مزارشریف ، شیرغان ، اندخوی میمنه ، هرات ، شیندند ، کندهار ، غزني ، پکتیا ، و ننگرهار دایر و طرف علاقه و دلچسپی و استفاده مردم قرار گرفت . چنانچه بناروالی پلخمری به پاس خدمات قیمندار هنري و تربیتي اعضا هیات هنر مندان را بحیث همشهری پذیرفت و بناروالی هرات کلید شهر هرات رابه دسته هنر مندان اهداء کرد .

همچنان امور هنری، تکنیکی و تمثیلی پوهنی تیاتر بطور فنی و اساسی تحت نظر ورهنمایی متخصصان ورزیده جریان دارد که هنرمندان و کارکنان پوهنی ننداری همه بر موز آرت دراماتیک آشنا شده و هنر تمثیل و تیاتر هم از ژست، دیکور، میکان لایت، رقص و غیره مطابق ایجابات عصر بطور فنی و اساسی پیش میرود. باید متذکر شد که تا اخیر سنبله ۴۳ آثار دراماتیکی ذیل در پروگرام نمایش های پوهنی تیاتر شامل و تحت تمرین و رسیدگی میباشد.

۱- درام مردیکی نامش فراموش شده بود.

۲- درام بازی مرک

۳- درام تراژیدی درخت انجیر.

تعداد سینما های افغانستان :

شماره اسم سینما	سال تاسیس	تعداد چوکی
۱- سینما کابل	عصر امانیه	۷۳۶
۲- سینما بهزاد	سال ۱۳۲۴	۶۰۰
۳- سینما زینب ننداری	۱۳۳۲	۴۵۰
۴- سینما پارک	۱۳۳۷	۴۹۵
۵- سینما پوهنی ننداری	۱۳۳۶	۲۷۰
۶- سینما مزار شریف	۱۳۳۱	۶۰۰
۷- سینما پلخمری	۱۳۳۲	۴۰۰
۸- سینما قندوز	۱۳۳۷	۳۰۰
۹- سینما اند خوی	۱۳۴۰	۵۵۰
۱۰- سینما شیر غان	۱۳۴۱	۶۰۰
۱۱- سینما میمنه	۱۳۳۵	۵۴۰
۱۲- سینما هرات	۱۳۴۵	۳۵۰
۱۳- سینما کندهار	۱۳۳۴	۵۰۰
۱۴- سینما غزنی	۱۳۳۲	۴۰۰
۱۵- سینما ننگرهار	۱۳۳۱	۳۶۲
۱۶- سینما خان آباد	۱۳۳۹	۳۰۰
۱۷- سینما پروان	۱۳۳۱	۵۴۴
۱۸- سینما پکتیا	۱۳۴۲	۳۰۰
۱۹- سینما پامیر	۱۳۲۹ (فعلا معطل است)	۱۰۰۲
۲۰- کابل ننداری	۱۳۳۹	۵۶۲

سینمای آریانا فعلا تحت ساحتما ن است و شاید در اواسط یا اواخر سال ۴۳ بکار انداخته شود

سینمای شیرشاه مینه که کار تعمیر آن چند سال پیش شروع شده بود تاهنوز تکمیل نشده و کار تعمیر آن نیز معطل است.

تعداد فلم هاییکه برای سینمای افغانستان در ظرف یکسال وارد میشود.

- ١ - فلم روسي پنجاه فلم
 - ٢ - فلم هندي دوصد فلم
 - ٣ - فلم هاي انگليسي شصت فلم
 - ٤ - فلم امريکايي يکصد فلم
- ناگفته نماند که اکثر سينماهاي ولايات ازفلم هاي تکراري که در سينماهاي مرکز نمايش داده ميشود استفاده مينمايند و چون اکثري آنها بتازگي بکار افتاده است تاهنوز قدرت توريد فلم جديد را ندارد .

فعاليتهاي هنري مؤسسه هنرهای زیبا

مؤسسه هنرهای زیبا از تاريخ تاسيس تاجدي ٤٢ شکل تصدي دولت را داشته بنام مؤسسه هنري تياتر ياد ميشد ولي درجدي ٤٢ بحیث مؤسسه فرهنگی وزارت مطبوعات قبول و بنام مؤسسه هنرهای زیبا موسوم گردید .

هدف و مرام مؤسسه :

- الف - رشد و انکشاف هنر در افغانستان و معرفی کلتور افغانستان به خارج .
 - ب - تربیه و آماده ساختن افراد به هنر تمثيل ، سينما ، رسامي و مجسمه سازی ، رقص و موسیقي .
 - ج - تمثيل درامهاي داخلي و خارجي مطابق اساس هاي علمي ، تهیه و توليد فلمهاي هنري سينما در داخل افغانستان و به وجود آوردن آرکسترها و تربیه دسته هاي بلت مودرن افغاني و تشويق و بکار انداختن آرتيستهاي جوان مملکت .
 - د - مساعد گردانیدن اذهان عامه نسبت به هنر هاي زیبا و تمثيلي از راه بلند بردن سوييه تمثيل و فهم تياتر سينما و آرت .
 - ه - تشويق نويسندگان افغانستان برای نوشتن درام نمايشنامه ها ، داستانها ، سينما به سوييه مطلوب .
 - و - جستجو تربیه و انکشاف استعداد هاي فطري محيط در رشته هاي مختلف هنري .
 - س - وارد نمودن وسايل نمايشات هنري خارجي در افغانستان جهت بلند بردن سوييه هنرمندان داخلي و سرگرمي محيط .
- تاکنون مؤسسه هنر های زیبا موفق به تشکیل سه شعبه هنري گردیده که ذیلا فعاليتهاي هر شعبه را از آغاز تاکنون تشریح و روشن میسازیم .
- #### ١ - شعبه نقاشی :

این شعبه تاکنون دوبار تابلو هاي کارشدگي خود را به معرض نمايش گذاشته که بار اول نمايشگاه نقاشي هنرهای زیبا در جشن استقلال سال ٤٢ در مقابل نگاه های علاقه مندان هنر نقاشي قرار گرفت . همچنان در بهار امسال تابلوهای کار نقاشان جوان و مستعد هنر های زیبا که اکثر شان از مکتب های جدید و مدرن

نقاشی پیروی شیده بود در دعوتی که به افتخار هیأت سینماینار حقوق بشر در کلوب مطبوعات داده شد به معرض نمایش قرار گرفت که باعث تشویق بیشتر هنرمندان مؤسسه گردید. هدف این شعبه کشف استعداد های خلاق جوانان مملکت در رشته نقاشی میباشد تا با تشویق و آماده ساختن وسایل این نیرو ها را بکار انداخته و ازین راه گلستان نقاشی کشور را سازوبرگ بیشتری داده باشد و هم این شعبه میکوشد تا مکاتب جدید نقاشی را که محصول مغز های خلاق آرتیست های عصر ماست در افغانستان مروج ساخته و ازین راه خدمتی را بهنرمین انجام داده و هموطنان عزیز را باین جریانات آشنا سازد.

نقاشانیکه فعلا در این شعبه کار میکنند عبارت اند از تمیم احمد اعتمادی، هارون شیرزاد، غلام ربانی، سید نظیف مروت، و بناغلی نگاه که در عین حال متصدی شعبه نقاشی میباشد.

۲ - شعبه تیاتر :

این شعبه نیز میخواهد استعداد های عالی هنری را جلب کرده و پرورش دهد و باین حرکت تیاتر را که در پیشرفت سویه ذهنی اجتماع و پرورش و تربیه نقش مهم دارد نظم و وسعتی بدهد و کشور را صاحب یک تیاتر مترقی و عصری بسازد. شعبه تیاتر تا کنون شش نمایش هنری اجرا کرده که (زبان دل - بوت کهنه و نعمت های جوانی) اثر بناغلی نگاه بود و توسط نویسنده دایرکت شده است. درام صدا در شب اثر کلیتون چینی ترجمه بناغلی خیرزاده توسط بناغلی سرور دایرکت و روی سن آمد. پیس طلبگار اثر انتوان چخوف را بناغلی جفایی دایرکت کرد، ترجمه این اثر را بناغلی خیرزاده به عهده داشت. همچنان در بهار سال ۴۳ یک بلیت مدرن لوگری را این شعبه در مقابل دیده های تماشاچیان قرار داد. این پارچه توسط بناغلی برت ستمل کوریو گرافی و توسط بناغلی خیرزاده دایرکت شده بود. همچنان در خلال این همه نمایشات مؤسسه هنر های زیبا توانست فلمیکه حاکی از نهضت های اخیر کشور عزیز است و بنام (مانند عقاب) یاد میشود تهیه کند. این فلم توسط بناغلی خیرزاده آمر مؤسسه هنر های زیبا دایرکت شده و عنقریب در جشن استقلال امسال روی پرده خواهد آمد.

۳ - شعبه موسیقی :

این شعبه در ماه جدی سال ۴۲ شروع بکار کرد و در آغاز از دیوک النکتین ولایت لووه دعوت نمود تا از طرف مؤسسه کنسرت های اجرا کنند. آرکستر دیوک النکتین بیست نفر عضو داشت و یکی از مشهورترین دسته های موسیقی جاز امریکا بشمار میرود. دومی هم لایت لووه اکوردیون نواز شهیری بود که پنجه کار او برای ساعتها شنونده ها را در عالم جادویی فرو میبرد. این شعبه حتی الامکان میکوشد تا هنرمندان جوان را که امید پیشرفت و توسعه فکری و ذهنی آنها بیشتر حدس زده میشد جمع کرده و با گذاشتن وسایل در دسترس آنها ذوق هنری شان را تأمین و انکشاف بیشتری دهد این شعبه توانست بعد از مشق و تمرین این جوانان

نو آموز را بجای رساند که بتواند روی سٹیج بر آمده و کنسرتی اجرا کنند شعبه موسیقی تاسر حدامکان در تلاش است که موسیقی وطن عزیز مارا رنگ و روی تازه داده و ذوق های نوپسند هموطنان عزیز را اقناع کند. روی این حساب شعبه موسیقی در تکاپوست تاموسیقی اصیل افغانستان یعنی موسیقی فولکوری کشور عزیز را ترتیب و تنظیم کرده از یک طرف به گنجینه موسیقی فولکوری خدمت کرده و از طرف دیگر موسیقی را شکل انکشافی داده از حالت یکنواختی آن بیرون آورد .

این شعبه دارای دو آر کستر میباشد . یکی آر کستر ملی که تحت نظر ښاغلی استاد محمد هاشم کار میکنند و دیگر آرکستر غربی که در آن از آلات موسیقی غربی کار گرفته میشود این آرکستر زیر نظر ښاغلی فضل احمد فعالیت های شعبه موسیقی تاکنون قرار آتی است :-

ذکریا نینواز فعالیت دارند .

- ۱ - اجرای یک کنسرت به افتخار مراسم وعروسی والاحضرت شهزاده محمدنادر در قصر دلکشا .
 - ۲ - « کنسرت موسیقی غربی و آرکستر ملی در بهار سال ۴۳ .
 - ۳ - « کنسرت آرکستر ملی و غربی در سرطان ۴۳ .
 - ۴ - کنسرت جهت کمک به اطفال معیوب دوبار در کلوب مطبوعات .
 - ۵ - « کنسرت به افتخار هیأت سیمینار حقوق بشر .
 - ۶ - « کنسرت در دعوتیکه به افتخار نویسنده شهیر ایتالوی البرتوموراویادر کلوب مطبوعات داده شد .
 - ۷ - « کنسرت در روز تجلیل سالگره مجله میرمن .
- درهمه این کنسرت ها و کنسرت های دیگر افتخارات نصیب هنرمندان این شعبه شده واستقبال پر حرارت تماشاچیان ومدعوین گرامی نشانه پیروزی این اداره میباشد .
- ناگفته نگذیریم که بعضی از اعضای صلح امریکا نیز به صفت معلمین در شعبات هنری مؤسسه ایفای وظیعه میکنند .

دهیواد دشراتی مؤسسی دکار اوفعالیت د اجرا آتو رپوت

تردی پخوا چه دا علیحضرت همایونی په اراده په مملکت کښې یو اجتماعی تحول منځ ته راشی هیواد خپلې ورځنۍ چاری په ښه توگه سرته رسولې او پخپلو خپرونو کښې یې زیاد نسبت خو کوم وخت چه په مملکت کښې اجتماعی تحول منځ ته راغی او اجتماعی عدالت د تأمین د اقتصادی ترقی د زراعت او فلاحت د ښه کولو دپاره پروژې او پروگرامونه ترا اجرا لاندی نیول شول دهیواد د مؤسسی وظیفه هم درنده شونوپه همدی وجه یې پخپلو خپرونو کښې بارز تحول راوست او د مملکت د اجتماعی تحول سره مله او همناوشوه او په دی لار کښې یې گړندی او مؤثر گامونه واخیستل د حکومت د پروگرامو او پروژو په څنگه والی یې خلک په تفصیل سره خبر کړل او دخلکو غوښتنی هیلی او تمایلات چه د عصر آرزوگانو د ایجاباتو سره سم یې تغییر کړی دی حکومت ته ورسولی د دیموکراسی د طریقې، تیوری پرنسیپو اصولو، صفاتو، میزاتو او ورځنیو چارو کښې دیوه پرابلم په اساس دخلکو د همکاری دگټو په باره کښې چه د دیموکراسی بنسټ ورباندی دی خپرونی وکړی دخپلو لوستونکو د معلوماتو او واکمنو سره د مرستې په غرض یې اقتصادی، زراعی طبی او عمرانی چارو د سمون او په زړه پوری وړاندی تگ په باره کښې تازه او مؤثر مضماین چه له هره حیثه گټورو خپاره کړل د پښتنو د ژبی، کلچر او ثقافت د ژوندی کولو او راسپړلو دپاره یې هم پراخ گامونه واخیستل اوددی په اړخ کښې یې د لوستونکو د علمی تندی د ماتولو دپاره په لوړه سویه مضماین خپاره کړل اود همدی نظریې په اساس علاوه په دی چه په ورځپاڼه کښې نشر شوی مضماین په عالی سویه ویو علمی کتاب چه داوسنی عصر د پوهانو او ادیبانو دپاره د لارښوونی حیثیت لری په مطبعه کښې تر چاپ لاندی دی او خو نور کتابونه به هم په سرب کال کښې چاپ کړی له بله پلوه دهیواد د مؤسسی دخپلو لوستونکو د معلوماتو د زیاتولو دپاره دنړۍ دخلکو د ژوند د څرنگوالی په باره کښې ډول ډول گټور مضماین، اطلاعات، خبرونه، عکسونه او گراورونه پخپل وخت سره داسی نشر کړل چه د ټولو لوستونکو د خوښی موجبات یې راغونډ کړل کوم شی چه دلته باید یادشی هغه دادی چه دهیواد دورځپاڼی په ښه اوشکل کښې په زړه پوری بدلون چه اوسنی حالت یې ډیر ښکلی دی اوراوستل شو. مونږ به په آینده کښې هم کوښښ وکړو چه په ملت کښې د فعالیت او کار روح راژوندی کړو او په همدغه اساس خپلو خپرونو ته دوام ورکړو.

فعالیت های مطبعه دولتی

ریاست مطابع دولتی پس از احیای مجدد با وجود قلت وسایل و عدم لوازم ضروریه بیاری خدای بزرگ (ج) توانست که در ظرف این سال هم مصدر فعالیت های آتی گردد .

اول - در بعضی ولایاتیکه ضرورت انکشاف مزید طباعتی را ایجاب مینمود بر علاوه ماشینهای سابقه نه پایه ماشین جدید طبع هایدلبرگ نصب و فعال ساخته شده است همچنان در خود مطبعه دولتی هفت پایه ماشین جدید نوع هایدلبرگ نصب و همه فعال گردیده اند .

دوم - در تعمیر مطبعه جدید که اتاقهای ماشینها تحویلخانه های آن در شرف تکمیل است به نصب ماشینهای جدیدیکه بغرض انکشاف مزید مطبعه خریداری و وارد نموده از قبیل ماشینهای هایدلبرگ ، فرانکتال ، کلمش و غیره ذریعه اشخاص فنی خود مطبعه و انجیرانیکه از کمپنی های مذکور به همین غرض وارد کابل شده اند شروع نموده است .

سوم - برای بسته کاری و فرا گرفتن امور طبع چهار نفر از منسوبان فنی مطبعه بکمپنی فرانکتال و چهار نفر دیگر به کمپنی هایدلبرگ برای مدتی از سه تا چهار ماه به جمهوریت اتحادی آلمان اعزام شد همچنان یک نفر به کمپنی کروماتال جهت تحصیل در شق آفسیت فرستاده شده و کدسه نفر برای فرا گرفتن امور طبع و بسته کاری به نمایندگی کمپنی هایدلبرگ و چهار نفر برای تحصیل اوپرتوری به نمایندگی کمپنی لینوتا یپ در کلکته به آنجا اعزام گردیده اند که اشخاص مذکور بعد از تحصیل موفقانه بوطن بازگشته و اکنون مشغول ایفای وظیفه می باشند .

چهارم - حسب پیشنهاد مطبعه و منظوری مقامات ذی صلاح دو نفر ماموران مطبعه دولتی باینکفر نماینده ایشیا فون دیشن برای خریداری لوازم ضروریه مطبعه از قبیل ماشینهای برش ، ماشینهای کاغذ قاطی و ماشینهای دوخت ، ماشینهای جز بندی ، ماشینهای پلیت سازی و غیره و همچنان ادویه لازمه برای زنگوگرافی ، آفسیت ، طبع حرفی رنگها و غیره به جمهوریت اتحادی آلمان اعزام شده اند که با همکاری نمایندگی بانک ایشیای مذکور را خریداری و ارسال نمایند چنانچه بعضی از ایشیای مذکور خریداری و بمطبعه رسیده است .

پنجم - مطبعه دولتی درین سال بیشتر موفق گردید که روزنامه های اصلاح ، انیس ، هیواد ، کابل تایمز و یک تعداد جراید ، مجلات ، فوق العاده ها ، پامفلت ها ، کتب درسی ، علمی ، اخلاقی و غیره و نشریه های موقوته را به لسانهای پشتو ، فارسی ، عربی ، انگلیسی ، فرانسوی بوقت و زمان معین طبع کرده و بدسترس منابع نشراتی آن بگذارد بر علاوه اوراق ، مکاتیب ، جداول دفاتر مورد نیاز دو اثر دولتی ، مؤسسات ملی و تجار انفرادی را به وجه احسن تهیه و مورد استفاده شان قرار داده است . کذا کارت های مختلف دعوت ، کارت های ویزت مواهیر دو اثر رسمی ، مؤسسات و دیگر مراجعان را مطابق خواهش شان تهیه نموده است . امید است الی اخیر سال جاری تعمیر جدید مطبعه که تحت ساختمان دستگاه

افغانی می‌باشد تکمیل و هم آلات تخنیکي طباعتی توسط انجنیران کمپنی های که مطبعه موجوده در آنجا نقل مکان نموده و در کار مطبعه جدید طبع دوباره تفسیر شریف رابزبان فارسی، وپشتو رویدست گرفته و بدسترس مردم بگذارد.

گزارش‌های ریاست گرزندوی

اهمیت روز افزون تورزم (جهانگردی) بحیث یک منبع سرشار عواید اسعاری و یک عامل مهم اقتصادی، اجتماعی و کلتوری در همه کشورهای جهان بصورت یک حقیقت پذیرفته شده است. در سال ۱۹۶۳ مجموع مفادیکه از مدرک سیاحت بین‌المللی (تورزم) در ممالک دنیا بدست آمده است به هشت میلیارد دو لار و تعداد توریست‌هایی که وسیله فراهم نمودن این مبلغ گردیده به پنجاه میلیون نفر بالغ گردیده است. اگر سیاحان داخلی را که بداخل ممالک بسیاحت پرداخته اند نیز حساب نماییم آنهم به دو صد میلیون سیاح و چهل میلیارد دلار تخمین گردیده است.

مؤسسه ملل متحد نیز تورزم و سیاحت بین‌المللی را برای برآوردن مرام های خود اهمیت خاصی داده و آنرا یک عامل مهم اقتصادی، اجتماعی و کلتوری برای همه ممالک جهان تلقی میکند. بخصوص تورزم را برای تأمین صلح و امنیت و ایجاد حسن تفاهم از راه تماس و شناسایی بین مردم جهان وسیله نیکی می‌شمرد.

افغانستان و تورزم: نظریه رجوع تدریجی جهانگردان بسوی افغانستان شش

چند سال قبل حکومت تشکیل مؤسسه را بنام «گرزندوی» برای پیشبرد پالیسی تورزم و تنظیم و ترتیب سیاحت در مملکت بمقصد جلب سیاحان و علاوه بر آن جهت تأمین منافع اقتصادی ازین راه معرفی مزایای تاریخی و سنجیه مهمان‌وازی مردم افغانستان بدنیای خارج تصویب نمود. گرزندوی با وسایل جزیی که بدست داشت در ظرف شش سال اخیر موفق گردید. تا تقریباً پانزده هزار توریست را از ممالک خارج چلب و اسباب سیاحت یکتعداد زیاد آنها را در نقاط دلچسپ مملکت ترتیب نماید. افغانستان با داشتن آثار تاریخی و باستانی، آب و هوای گوارا، مناظر زیبای کپساران و وادی های سرسبز خود، از نگاه تورزم یکی از پرفیض ترین ممالک آسیا بشمار میرود.

اتحادیه بین‌المللی تورزم: گرزندوی افغانستان از بدو تاسیس خود عضو اتحادیه

بین‌المللی دوایر رسمی تورزم (میباشد) این اتحادیه که نزد سازمان ملل متحد حیثیت یکدیستگاه مشورتی را دارا میباشد با تشکیلات وسیع خود و انعقاد کنفرانس‌های سالانه و تشکیل سیمینارها در راه انکشاف توسعه تورزم بین‌المللی مطالعات مهمی نموده و تصاویر مهمی اتخاذ میکند.

رئیس تورزم افغانستان از سال ۱۹۵۹ با اینطرف درجه اسامبله های عمومی سالانه اتحادیه اشتراك ورزیده و در سال ۱۹۶۱ عضو کمیته اجراییه و هم رئیس کمیسیون «انکشاف» انتخاب گردیده است.

اجراآت سال :

باوصف فقدان وسایل کافی از قبیل ترانسپورت، کمبودی هوتل هاو دیگر موانع بی لزوم که در راه انکشاف تورزم موجود بود، گزندوی توانسته است با فراهم نمودن تسهیلات بیشتر سالانه در تعداد تورست بیفزاید.

چنانچه احصایه سه سال اخیر ازین قرار است:

سال ۱۹۶۲	۲۶۹۱ نفر
سال ۱۹۶۳	۳۵۷۲
شش ماه اول سال ۱۹۶۴	۲۱۱۵

از جمله ۳۵۷۲ سیاحیکه از ۵۳ میلکت دنیا در سال ۱۹۶۳ با افغانستان آمده اند تعداد سیاح امریکایی مثل سابق از همه بیشتر بوده است که تناسب فیصدی سیاحان مذکور قرار ذیل است ارائه می تواند شد:

امریکایی ۲۸ فیصد، آلمانی پانزده فیصد، برتانوی چهارده فیصد، فرانسوی ده فیصد باقی ۴۹ میلکت ۳۳ فیصد.

عایدات: عایداتیکه از مدرک تورزم در میمالک بدست می آید، آنرا صادرات

غیر مری «یک مملکت می نامند. یعنی توریستیکه پول خود را در یک مملکت صرف می نماید آنچه از آن مملکت بالعقابیل صادر می کند عبارت است از استفاده آب و هوای گوارا، دیدن مناظر زیبا و آثار تاریخی، خریداری بعضی بید اواری تپییک مملکت پرداخت کرایه هوتل، وسایل نقلیه زمینی و هوایی. پس هیچیک متاع تجارتی در دنیا از تورزم آسانتر و با منفعت تر سراغ نمی شود.

از آنست که امروز تورزم بذات خود بصفت یک اندستری (صنعت) شناخته شده است. البته شرط اساسی استفاده ازین منبع سرشار فراهم نمودن تسهیلات و امکانات سیاحت می باشد. انتفاع بیشتر ازین اندستری بتناسب مصرفیست که در راه انکشاف و بوجود آوردن وسایل بود وایش تفریح و غیره صورت میگیرد. در سال ۱۹۶۲ پولیکه تورست در افغانستان بصرف رسانده تقریباً ۱۸ میلیون و یکصد هزار افغانی بوده و در سال ۱۹۶۳ این مصارف عبارت از بیست و چهار میلیون و چار صد هزار افغانی می باشد. یعنی در مصارف یکساله تورست ها در افغانستان تقریباً سی و پنج فیصد تراید رخ داده است.

پلان های آینده: حکومت موجوده باتمام معنی با اهمیت تورزم بصفت یک عامل

اقتصادی، اجتماعی و کلتوری ملتفت بوده و راجع به توسعه و فراهم نمودن وسایل انکشاف تورزم پلان های مثبتی در نظر دارد. در این پلان اقدامات آتی شامل می باشد: ساختمان یک هوتل درجه اول دو صد اتاقه عصری توسط یکی از شرکت های بین المللی.

سزوی مکمل ذخایر و منابع توریستی افغانستان.

ساختمان یک هوتل برای سپورت های زمستانی در سالنگ.

خریداری يك هاتل كوچك چوبی (پری فابریکه) از فنلند .
 انكشاف بامیان كه یکی از مراکز درجه اول توریستی افغانستان میباشد .
 بهتر ساختن وضع ترانسپورت گرزندوی .
کنفرانس ملل متحد راجع به تورزم :

سازمان ملل متحد ، در اثر تقاضای (اتحادیه بین‌المللی دوائر رسمی تورزم) کنفرانس بسیار مهمی راجع به تورزم و سیاحت بین‌المللی بسویه بلنددولتی ، در روزم از ۲۱ - اگست ۱۹۶۳ - الی ۵ سپتمبر دائر نمود . مقصد ازین کنفرانس مطالعه عموم تمام مسائل سیروسیاحت بین‌المللی بود ، تا با وضع نمودن بعضی ستاندارد راجع به مقررات ویزه ، پاسپورت ، تعاملات گمرکی و غیره تسهیلات مزید در توسعه و انكشاف تورزم بین‌المللی فراهم گردد . از آنجا که ملل متحد تورزم را برای برآورده شدن

مرام های خود در راه موازنه اقتصادیات ممالک عضو ، و تأمین صلح و دوستی در جهان مفید میشمارد در نتیجه این کنفرانس يك سلسله توصیه‌ها و پیشنهادهای جامعی بدول عضو تقدیم نموده که در بسیاری از ممالک عضو بساحه تطبیق گذاشته شده و از طرف افغانستان نیز زیر غور و مطالعه میباشد که عنقریب در عملی ساختن آن اقدامات خواهد شد .

درین کنفرانس رئیس گرزندوی بصفت رئیس هیأت افغانی اشتراك ورزیده بود .

اجراآت مؤسسه نشراتی د باختر آژانس :

آژانس باختر در طول امسال برای نصب دستگاه فرستنده بیست کیلواته خود که توسط آن خبرها را به سیستم آر ، تی ، تی ، به ولایات مملکت مخابره خواهد کرد مصروف بوده و امید میرود که این دستگاه در اواخر امسال بکار افتاده و در مرحله اول باشش ولایت کندهار ، هرات ، بلخ ، بغلان ، ننگرهار و پکتیا ارتباط قایم گردد .
مدیریت اخبار داخله :

در قسمت اخبارهای داخله علاوه بر اینکه در حجم خبرهای داخله ازدیاد قابل ملاحظه بعمل آمد در اخذ و نشر خبرهای مربوط به انكشافات اجتماعی و سیاسی کشور نیز تحول خوبی صورت گرفت .
 برای اینکه نمایندگان ولایات بتوانند خوبتر به اخذ خبرها مؤفق گردند ، در تجمیز دفاتر نمایندگی باختر در چندین ولایت اقدام شده و علاوه بران در ولایت جدیدالتشکیل به افتتاح نمایندگی های جدید اقدام بعمل آمده است .
مدیریت عمومی اخبار خارجه :

در قسمت خبرهای خارجه هشتاد الی نود خبری که مدیریت عمومی اخبار خارجه تهیه و برای مؤسسات نشراتی توسط ماشین تیلی رایتز مخابره میکند

از دوراه بدست میآید .

اول از راه مانیترونک

شعبه مانیترونک که روزانه در حدود چهل خبر تهیه کرده و اخبار آن کوتاهتر میباشد دارای دستگاههای مخصوص مانیترونک است که در اوقات و روی طول و موج مشخص پروگرام های خبری مهم و مختلف جهان را شخص مؤلف شنیده و ضمن اخذ اخبار همان طور پروگرام را روی فیته تیب می نماید . اخباری که از این راه بدست می آید اغلباً از طرف صبح نشر و در اختیار مؤسسات نشراتی گذاشته میشود .

دوم از راه تیلی پرنتر :

آژانس مانیترونک در چند سال اخیر با دستگاههای عصری تیلی پرنتر مجهز شده که اخبار از زمین های تاس (اتحاد شوروی) اشوشیئند پرس (امریکا) رویتر (انگلستان) بی بی سی ، آ جمهوریات اتحادی آلمان سین هوا جمهوریات مردم چین را اخذ و شخص مؤلف اخبار قابل استفاده آنرا جداو برای ترجمه به مترجمان مربوطه خود می سپارد که پس از تدقیق مقامات مربوطه آژانس در اختیار مؤسسات نشراتی گذاشته میشوند .

مدیریت کابل تایمز :

آژانس مانیترونک روزانه کابل تایمز را نیز نشر میکند . این روزنامه که بیش از دو سال است نشر میگردد . در طول سال در راه معرفی افغانستان به خارجیان مقیم این مملکت خدمات شایسته را انجام داده و برای اینکه در حجم و کیفیت اخبار انعکاسی رخ داده باشد در طول همین سال به خریداری یک دستگاه کوچک طباعتی اقدام شد که عنقریب دستگاه مذکور وارد کابل گردیده و در عمارت جدید مطابع نصب خواهد شد .

(ختم)

یکمده از قضایا افغانی که چندی قبل جبهه مطالعات قضایی به جمهوریت عربی
متحد عزیزمت کرده بودند حین ملاقات با بناغلی وزیر عدلیه
آنکسور در قاهره ۱۵ نور ۱۳۴۳

مکتوبه کتبی
فلا متیانه

بقیه از صفحه (۲۸۶)

طوریکه در بالا تذکر داده شد انحصارات برای تلافی تفاوت قیمت دالر که به اثر ریفورم جدید اسعازی رویکار آمده در تهیه منابع جدید پولی است چون ریفورم جدید اسعازی به نرخ موثر و قیمت دالری آن تاثیر بارز انداخت لهذا انحصارات در اخیر سال ۴۱ به کمپنی هاییکه این موسسه سمت نمایندگی فروش موثر های را در افغانستان دارد نوشت تامن بعد مطابق مقررات تجارت بین المللی (۳) کمیشن جنسی را در مقابل فروش موثر و پرزه که به افغانستان برای تجار یا اشخاص فرمایش دهنده بفروشن میرساند بحساب انحصارات انتقال دهند چنانچه به همین سال از این مدرک در حدود يك لك وچهل هزار دالر بدست آمده و تمام آن مبلغ را برای خریداری بیست ونه عراده شورلیت امپالا پانزده عراده موثر شوی (۲) ده عراده جیپ ستیشن واگون و چهار عراده تریولارو یکراده سکوت مصرف شد .

و در عین حال آرزو مندیم آینده از این مدرک نیز فرمایشات خود را بدست آورده و در عین حال به بودجه دولت کمک بزرگی شود تفاوت قیمت دالری که به اثر ریفورم اسعازی رویکار آمده و انحصارات مکلف به تادیه آن است نیز تلافی گردد چاره دیگر برای تلافی تفاوت نرخ اسعازی پیشتهادی است که انحصارات در قسمت افزایش فیصدی حق الانحصار از (۸) فیصد به ۱۲ فیصد در مقابل توریید بیش از بیست عراده موثر به مجلس عالی و زراعت تقدیم داشته است چه در سابق جهت تشویق طبقه وارد کننده و کمپنی های ترانسپورتی امتیازی داده شده بود که اگر يك موسسه یا ترانسپورت از (۲۰) عراده موثر بیشتر وارد نماید حق الانحصار موثر سالانه از (۱۲) به ۸ فیصد تنزیل یابد از آنجا که وسایل ترانسپورتی در مملکت زیاد و تعداد موثر روز افزون است به عقیده انحصارات موضوع تنزیل فیصدی باید تعدیل یابد که از عملی ساختن این پیشنهاد مدرک دیگری برای دولت بدست می آید .

ورکشاپ :

از فعالیت های مهم و تازه شعبه موثر انحصارات اعمار هنگر بزرگ آهنی برای ورکشاپ آن است این هنگر (عمارت آهنی) آنقدر بزرگ است که تحویلخانه ها ، اتاق درس ، دفتر و محل نصب ماشین های مختلف و ترمیم موثر را بخوبی احتوا میکند . انحصارات این موضوع را متوجه شد که توریید موثر های روز افزون ایجاب ورکشاپ عصری و مجهزی رامینماید چنانچه به اثر موافقه ایکه بعمل آمده يك تعداد سامان ادوات و ماشین های این ورکشاپ از روسیه شوروی و چکوسلواکیا وارد و به این ورکشاپ نصب شده وهم سه سه نفر متخصصان شوروی و چکوسلواکی برای مدت معین درین ورکشاپ اجرای وظیفه نموده و به اصلاح و ترمیم موثر ها می پردازد علاوه آنظر به پروتوکولی که برای توریید موثر های پولندی بامسشاریت پولند به امضاء رسیده حکومت مذکور نیز موافقه نموده تا يك عده ادوات را با يك

متخصص ترمیم موتر به ورکشاپ انحصارات بفرستد برای آنکه انحصارات میخانیک های ورزیده و کافی داشته باشد کورس میخانیکی و ترمیم موتر را تحت نظر متخصصان روسی و چکوسلواکی دایر نموده که یک عده شاگردان را در آن شامل ساخته است امید است بعد از طی ششماه یک تعداد میخانیک های تعلیم یافته از این کورس فارغ شود از مهم ترین فعالیت های شعبه موتر انحصارات بکار انداختن ورکشاپ قندهار است این ورکشاپ که از عصری ترین ورکشاپ های ترمیم موتر در شرق میانه است دارای اقسام ماشین ها و ادوات اصلاح و ترمیم موتر میباشد . ورکشاپ مذکور که دو سال قبل در قندهار تحت تعمیر گرفته شده بود کنون به مرحله اخیر رسیده و از چندیست شروع به کار نموده است قبلا تمام موتر هاییکه در خارج فرمایش داده میشد به پاکستان رسیده و بسته کاری آن در پشاور صورت گرفته و سپس به کابل وارد میشد انحصارات مجبور بود تا در مقابل بسته کاری هر موتر یک اندازه کلدار تادیه نماید ولی امروز این وظیفه را ورکشاپ قندهار انجام داده و موتر ها از راه چمن به قندهار وارد و در آنجا تکمیل و آماده حرکت میشوند که با اقدام فوق نه تنها برای یک عده اشخاص در مملکت کار پیدا شد بلکه از ناحیه مصرف اسعار هم تا حدی فارغ گردیدیم .

امور شکر و سگرت :

شکر مانند پترول از مواد اولیه بوده و توجه بیشتر و فعالیت زیاد تری را ایجاب مینماید چون انحصارات مکلف است شکر را به قیمت معین و متساوی در تمام نقاط دوروز نزدیک مملکت برساند لهذا برای آنکه عرضه شکر که مستقیماً با رویکار آمدن بازار سیاه ارتباط دارد کم نشود و همه مردم از نرخ آن بصورت مساویانه استفاده نمایند انحصارات را وادار میسازد تا فعالیت بیشتر خود را وقف این موضوع بنماید . چنانچه اولتر از همه ب فکر تهیه ذخایر کافی شکر توريد اندازه معین شکر مطابق ضرورت واستهلاك ، تعیین نمایندگان متعدد فروش شکر در نقاط مختلف افتیدیم . چون قبلا برای محافظت شکر گدام های کافی نداشتیم ترتیبی گرفتیم تا یک تعداد ذخایر در نقاط مملکت اعمار گردد چنانچه در پلانهای انکشاف انحصارات هم این موضوع مد نظر گرفته شده بود بتهائی از این نظریه اولاهنگر (ذخیره آهنی) بزرگی را که قابلیت گنجایش دوهزار تن شکر را دارد در سیاه سنگ توسط ریاست ساختمانی افغانی تکمیل و نصب نمودیم به تعقیب آن دو گدام شکر در کلفت به ظرفیت (۵۰۰) پنجصد تن و چند گدام شکر در قندهار نیز تکمیل و بدسترس استفاده قرار گرفت بانصب و اعمار این گدام ها تلفات شکر از رهگذر موش خوره و اینکه بعضی اوقات به اثر سیلاب و طغیان های دریای آمو شکر ها در بندر از بیس میرفت جلوگیری بعمل آمده .

موضوع مهم دیگری که انحصارات در این اوآخر به آن متوجه شده اندازه

استهلاك حقیقی شکر در مملکت است طوریکه دیده شد در سال های گذشته علاوه به اندازه احتیاج عاقرارداد بیشتری با شوروی منعقد میگردد . چنانچه در نتیجه معلوم شد که مقدار هجده هزار تن شکر اضافی در گدام های انحصارات موجود بوده و این مقدار علاوه برآنکه يك مقدار زیاد سرمایه انحصارات را راكد ساخته بود خطر ضایعات موش خوره وتادیه کرایه گدام ها را ایجاب مینمود . انحصارات برای جلوگیری از نواقص فوق و موازنه عرضه و تقاضا در سال ۴۲ صرف بیست هزار تن شکر فرمایش داد که باهجده هزار تن شکر اضافی گذشته ونه هزار تن شکر مولده بغلان فعلا اندازه موجوده گدام ها (۴۷) هزار تن بوده ونظر به احصاییه ، احتیاج و استهلاك مملکت ۳۸ هزار تن میباشد وما صرف برای پیش بینی احتیاج در حدود ۹ هزار تن را ذخیره داریم .

موضوع دیگری که انحصارات در سال موجوده به آن اقدام نمود از دیادمغازه های فروش شکر است . برای آنکه اهالی بتوانند از مناطق نزدیک محلات بود وباش خود شکر خود را بدست بیاورند وضمناً عرضه شکر به اندازه کافی صورت بگیرد در سالجاری تعداد مغازه های فروش شکر که قبلا به (۲۸۰) میرسید به (۳۵۰) مغازه رسانیده است این اقدام علاوه برآنکه برای مردم تسهیلات بیشتری را فراهم ساخت برای يك عده اهالی هم کار پیدا کرد تا آنان با اخذ کمیشن فروش امرار معشیت بتوانند کرد . اینک احصاییه فروش عواید شکر وسگرت را از سال ۴۱ الی سرطان ۱۳۴۲ شرح میدهیم .

فروشات :

۱ - فروش شکر	۵۶۲۱۷۸۱۲۶۱۸ افغانی
۲ - فروش قند	۸۴۸۴۸۳۵۳۰ افغانی
۳ - فروش سگرت	۳۰۱۵۱۹۲۵۹۰ افغانی
مجموع :	
عواید :	
۱ - عواید شکر	۱۹۹۹۶۲۷۴۰۳۸ افغانی
۲ - عواید قند	۲۱۸۴۹۱۲۸۶ افغانی
۳ - سگرت	۵۳۲۵۸۸۶۰۰ افغانی

از فعالیت های دیگر انحصارات توريد و فرمایش سگرت های مختلف النوع از خارج است تا بدینوسیله بتوانیم به اثر رقابت باتجار وارد کننده نرخ سگرت را در بازار متوازن نگهداریم و این اقدام نه تنها عامل رقابت در مورد فروش سگرت بازار میگردد بلکه تا اندازه سرمایه انحصارات را به دوران می اندازد تا از رکود آن جلوگیری بعمل آید .

فروش سگرت از یکطرف درخود انحصارات بااساس مراجعه دواير اجراء میشود و از جانب دیگر برای فراهم نمودن تسهیلات اهالی مغازه بزرگی

را. در چهار راهی انصاری واقع شیرپور افتتاح نموده ایم که هرکس میتواند بنرخ معینه اندازه مورد ضرورت خودرا خریداری کند علاوه آرزو داریم مانند این مغازه در چند نقطه مهم شهر مغازه های دیگر نیز تاسیس کنیم چنانچه در اینمورد با ریاست بناروالی کابل در تماس هستیم در سال ۴۱ و نیمه ۴۲ تعداد ۵۱۰۰۰۰۰۰ دانه توريد و در سال ۴۲ به تعداد ۸۶۵۰۰۰۰ دانه فرمایش صادره شده است و امید میرود با بدست آوردن اسعار بیشتر فرمایش نیز اضافه گردد .

شعبه شکر انحصارات در مدت فوق توانسته مبلغ ۱۲۷۶۹۳۹۱۳ افغانی حق الانحصار خود را از مدارك آتی بدست آورد .

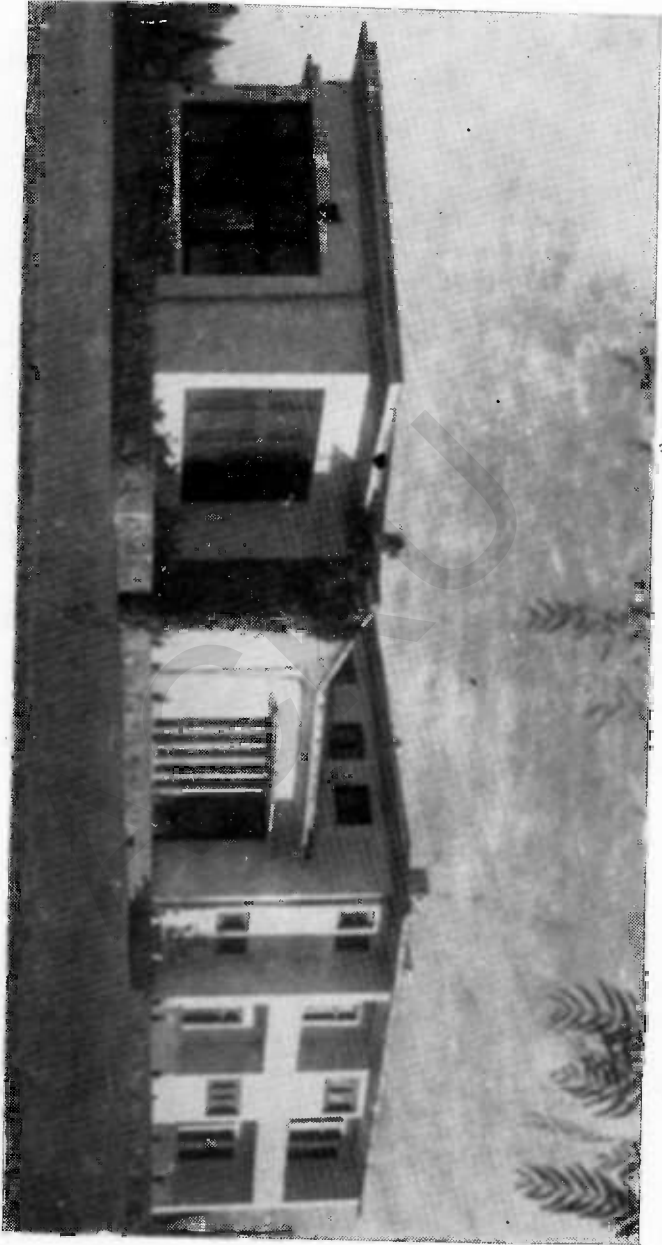
۱ - سگرت توريداتی تجار	۹۴۹۲۴۲۵۰ افغانی
۲ - روده	۲۲۷۸۴۷۰۹۰ افغانی
۳ - شیرنی باب	۲۵۶۴۹۵۷۳ افغانی
۴ - قند سیاه	۱۳۰۰۰۰۰ افغانی
۵ - سینگار	۲۴۱۸۰۰۰ افغانی
۶ - تمباکو ی پیپ	۱۲۳۶۷۰۰ افغانی

شعبه ترانسپورت انحصارات :

که مسئولیت تهیه و تدارك کلیه مواد انحصاری مخصوصاً شکر و پترول رابدوش دارد باید دارای قوه ترانسپورتي کافی باشد در سال گذشته وظیفه انتقال مواد انحصاری به يك عده ترانسپورتهای شخصی و انفرادی سپرده شده بود که آنها علاوه بر آنکه موترها را از انحصارات طور قسط خریداری مینمودند سالیانه ملیون ها افغانی کراییه میگرفتند چون انحصارات برای حمل و نقل و بکار انداختن و سایل نقلیه کار و مال کافی در دست داشت در این اواخر بفکر افتاد تا اداره ترانسپورتي خودرا تقویه نموده و از تادیه کرایه هنگفت جلوگیری کنند در اینوقت به اداره ترانسپورت انحصارات مجض پنج عراده موتر موجود بود که آنها هم درمواقع لازمه طور خدمتی بکار می افیتند . لهذا برای این منظور که مقصود آن تقویه امور ترانسپورت بود فوراً سی و يك عراده موتر تاترا هجده عراده موتر زیل هفت عراده هشت تن و شش تن جدید که در پارك انحصارات موجود بود از مدیریت عمومی موتر و يك عده موترهای مستعمل که اراده بود لیلام شوند از نقلیات اخذ وجهت فعالیت و انتقال شکر و پترول به شعبه ترانسپورت انحصارات سپرده شد . ضمناً برای انتقال پترول منجمله یکصد عدد تانك که از خارج خریداری شده بود هشتاد دانه آن بالای لاریها نصب شده و به کار پترول رسانی گماشته شد در نتیجه از اوایل سال ۴۱ - الی ۴۲ - اموال آتی توسط موترهای مذکور انتقال داده شد .

یک‌حصه اذون‌نمای وادی چهاردهی و گوشه اذعمارات جدید پوهنتون کابل در دامنه علی آباد .

پسکی از عمرانات جدید ولایت پکتیا

تن	۱۴۱۷۳۹۵	دربرج حمل ۴۱ - الی اسد ۴۲ مجموعاً
تن	۴۰۰۸۱۰۳	۱ - پترول از اسد ۴۱ الی ۴۲
تن	۴۰۴۲۴۹	۲ - دیزل
تن	۱۰۵۷۴۴۸	۳ - پترول طیاره
تن	۱۴۱۸۵۰	۴ - تیلخاک
تن	۲۱۰۵۱۹	۵ - مبلایل
تن	۵۰۷۹۲۳۸	۶ - شکر
تن	۳۸۴۴۴۰	۷ - سامان حمل غرفه
تن	۱۱۲۵۶	۸ - گندم از سمت شمال

بانقل اموال متذکره شعبه ترانسپورت انحصارات توانست مبلغ ۲۵۵۵۴۰۲۹۱۵ افغانی کرایه را بدست آورد که اگر مصرف پترول ، استهلاك موتر و مصارف اداری از آن وضع گردد مبلغ ۱۶۴۵۷۹۸۶۸۶-افغانی در جیب انحصارات میماند که سابق این مبلغ به کیسه ترانسپورت های انفرادی فرو میریخت در حالیکه با بدست آوردن پول فوق از مدرک کرایه موتر های ما هم نزد ما موجود است .

علاو تا مدیریت ترانسپورت توانست در مدت فوق ۱۸۸۸۸۴۳۱۷۵ افغانی پول قرضه انحصارات را از ترانسپورت های که قبلاً از انحصارات طور قرضه موتر گرفته بودند تحصیل نماید که بموجب آن توسط قرار دادی های مذکور مقدار ۵۵۷۲۳۰ تن اموال را بمرکز رسانید .

بزرگترین فعالیت شق ترانسپورتی انحصارات رسانیدن پترول به ذخایر انحصارات در نقاط مختلف مملکت است چه قبل از بکار انداختن ترانسپورت انحصارات اندازه موجوده مواد نفتی در ذخایر قلیل و کثیراً در مواقع جشن استقلال نسبت به قلت پترول در ذخایر دچار مشکلات میشدیم .

مثلا در برج اسد ۴۱ ذخیره خیره تیل طیاره مادر مرکز بیش از شانزده هزار لیتر نبود حتی چنین تجویز مد نظر بود تا طیاره تیل رفت آمد خود را از قندهار بگیرد اما بعد از بکار انداختن موتر های انحصارات در مدت کوتاهی ذخایر پترول مملو و آنقدر مواد نفتی زیاد شد که برای تخلیه آن جای نماند تمام مواد نفتی که بموجب فرار داد به بندر میرسد تحت یک پلان مرتبه بمرکز تخلیه وگو چکترین مشکلاتی برای معطلی آن واقع نشد که این اجراءات در تاریخ انحصارات سابقه ندارد .

اصلاح و ترمیم موتر های شق ترانسپورت انحصارات ورکشاپ مکمل را ایجاب میگرد چه فرستادن موتر نزد مستری ها مخارج زیادی را در بر میگرفت برای آنکه ما بتوانیم ازین مصرف فارغ شویم ورکشاپ مجهزی را در مرکز پارک موتر های ترانسپورت خویش تاسیس نموده و یک عده میخانیک و مستری های ورزیده موظف و استخدام نمودیم تا به ترمیم موتر های ترانسپورتی ما اقدام نماید .

امور ودیعه گذاری :

از ابتکارات معاملات تجارتهی انحصارات یکی سیستم ودیعه گذاری است که از مدتی رویدست گرفته شده وبدون صرف سرمایه این ریاست مفاد زیادی از آن به خزانه دولت میرسد اگر چه انحصارات مکلف نیست اموال استهلاکی دیگری غیر از امتعه انحصارات را بفروش برساند اما به این مفکوره که رقابت عامه از هر ناحیه که حاصل شود باید برای بدست آوردن آن داخل اقدام شد انحصارات غرفه بزرگی را بنام غرفه فروشات تاسیس و در آن اموال مختلف النوع را باسناد ودیعه گذاری از شوروی وارد نمود . و بمعرض فروش گذاشته است . این اقدام علاوه بر اینکه مادتها مفادی بارمی آورد وسیله خوبی برای رقابت قیمت در مقابل تاجر بازار محسوب میگردد علاوه بر غرفه انحصارات سامان و اموالی موجود است که تاجر قوه توریه آنرا ندارد از قبیل یخچال ها ، ماشینهای ولدنگ واره کشی جنوئتور ها وغیره . انحصارات برای آنکه احتیاج مردم را از این نواحی رفع نموده باشد به توريد سامان موافقت نمود . چون سرمایه دولت برای توريد این سامان صرف نمیشود به سرمایه دیگران رفع احتیاج میگردد لذا کوشیدیم ازین اقدام استفاده بعمل آید در جمله این سامان اموالی است که از ده افغانی الی بیست هزار افغانی قیمت دارد در توريد نوعیت آن جایکه ممکن بود احتیاج متنوع اهالی مدنظر گرفته شده وبیشتر آن سامانی توريد میشود که هرکس از آن استفاده بتواند کرد .

در سابق اندازه مبلغ توريد سه لك دالر بود ، اما نسبت به استقبال مردم وفروش آنها این مبلغ به اندازه افزودی یافت که اتحاد شوروی حاضر شد هر مالیکه بفروش نرسد واپس به شوروی انتقال یابد . به عبارته دیگر انحصارات به فروش این سامان بصورت حتم کدام مکلفیتی ندارد .

همچنین این ترتیب در مورد پرزه های موتر عملی شده است چه از جمله اموال ودیعه گذاری یکی توريد پرزه های موتر روسی وچکوسلواکی است که در غرفه بزرگ فروش پرزه روسی وچکوسلواکی انحصارات موجود است و برای آنکه مردم از ناحیه وجود پرزه موتر دچار مشکلات نشوند در این زمینه باشوروی قرارداد بعمل آمد . البته در سال اخیر توريد وتوزیع پرزه مورد توجه بیشتر انحصارات قرار گرفت چه در سابق یعنی تا اخیر سال ۴۰ بحدود دولك دالر پرزه توزیع و اندازه توريد آن به پنج لك دالر بالغ میشد . در زمره پرزه های این پنج لك دالر پرزه های وارد شده که احتیاج به آن کمتر دیده میشد چنانچه يك تعداد زیاد پرزه در گدام های انحصارات بدون فروش واستعمال باقی مانده ونظر به قرار داد که باید نوع پرزه ها مسترد میشد فرستاده نشده است انحصارات توانست در این اوآخر يك تعداد زیاد پرزه های مذکور را به شوروی مسترد نماید و در مقابل پرزه های رافرمایش دادیم که حساسیت آن بیشتر بوده وبه آن زیادتر احتیاج احساس میشد .

گدامهای سابقه پرزه عبارت از چند داند گاراج بود آنهم بدون ترتیب و غره اساسی . برای آنکه بتوانیم گدام اساسی پرزه داشته باشیم یکی از گدام های ماشینخانه سابقه طرف استفاده انحصارات قرارداد شده چنانچه گدام مذکور را تحت ترمیم گرفته و عصری ترین غره های چوبی و آهنی را برای غره کانزایمنت پرزه روسی ، چکوسلواکی و امریکایی ترتیب داده و تحت ساختمان گرفتیم و هم اتاق های بسیار موزون برای دفاتر این پرزه فروشی ها ساخته شد . امید داریم در آینده قریب دارای مغازه های عصری پرزه فروشی گردیم - ترتیب مغازه های جدید پرزه از فعالیت های جدید انحصارات است که در این تازگی بعمل آمده است .

اندازه مبلغ ودیعه گذاری پرزه را که در سابق هفت لک دالر بود به یک میلیون رسانیدیم تا بدون صرف سرمایه انحصارات به سرمایه و پول دیگران مفادی بخزانه دولت تحویل شود و اهالی از فقدان پروژه بازار سیاه آن رهایی یابند البته نظر به قرار داد همیشه پرزه ها به قیمت مجموعی یک میلیون دالر به انحصارات موجود خواهد بود و هر چند از این مبلغ پرزه فروخته شود به همان تناسب دوباره فرمایش داده شده و تکافوی کمبود را مینماید این ترتیب در قسمت پرزه های چکوسلواکی هم مراعات شده و مطابق به قرار داد پرزه های موتر تاترا ، اسکودا و موتر سایکل های چکوسلواکی با اساسی و دیعه گذاری به مملکت وارد میشود اندازه مبلغیکه متناسب آن باید پرزه چکوسلواکی وارد شود پنجاه هزار پوند است با اساس این مقاله باید همیشه به اندازه پنجاه هزار پوند پرزه موتر در مغازه انحصارات موجود باشد و مطابق به موافقه ایکه باشوروی به عمل آمده هر چند پرزه ایکه فروخته شود با ورود پرزه جدید تلافی آن میگردد و اگر پرزه ها تا دو سال بفروش برسد به چکوسلواکی مسترد میگردد .

فعالیت های انحصارات از لحاظ تشکیلات مالی و اداری . .

از آنجا که سرعت و پیشرفت امور یک موسسه مربوط به تنظیم شعبات و تشکیل صحیح آنست بعد از مطالعه تعدیلاتی در آن وارد شد . یکی از آن جمله تعدیل سیستم محاسبه از سیستم مرکزیت به اصول مرکزیت است چون وحدت کار در همه امور مفید تر است بناء مدیریت عمومی انحصارات را تشکیل نموده امور حسابی را که در سابق تحت اثر هر شعبه قرار داشت به یک مرکزیت حسابی در آوردیم که آینده فعالیت های حسابی و آنچه در قسمت محاسبه تحصیل پول عایدات و ترتیب کارتها و معاملات حسابی در این اواخر بمیان آمده تحت فعالیت های حسابی تذکر می یابد .

قبلا شعباتی به انحصارات موجود بود که تعداد ماموران آن به مراتب بیشتر از حجم کار آن بود برای اینکه این باراز دوش بودجه کم گردد تشکیل شعبات

را به اساس حجم کار آن ترتیب داده و یک عده ماموران که بائر کوچک ساختن تشکیل اضافه بست شده بودند به وزارت مالیه معرفی گردیدند تا بکارهای دیگری مقرر شوند چنانچه همه مقرر گردیدند و ضمناً در داخل تشکیل بعضی شعبات جدید بنام مدیریت پلان و مدیریت خدمات و مدیریت قلم مخصوص اضافه گردید چه وظائف این شعبات را قبلاً شعبات دیگری که اصلاً به آنها ارتباطی نداشتند اجراء مینمودند.

علاوئاً مدیریت عمومی فنی را که تشکیل دور و درازی داشت لغو نموده و کارهای آنرا به مدیریت حفظ و مراقبت تحت اثر مدیریت عمومی پترول در آوردیم اما با آنهم مدیریت فنی انحصارات فعالیت های آتیرا بعمل آورده است.

- ۱ - اکمال کانکریت اندازی صحنی تانک دهمزنگ
- ۲ - اکمال غرفه سگرت فروشی مرکز ریاست .
- ۳ - اکمال نقشه دورادور برنده پارک سیاه سنگ.
- ۴ - اکمال نقشه احاطه ایستگاه تانکرهای ذخیره بینی نیزار .
- ۵ - ترتیب نقشه گدامهای شکر کلفت - وسکیچ اپارتمان مزار شریف .
- ۶ - ترمیم تعمیر اداری مدیریت لیلام .
- ۷ - پوشش اتاق داخل ورکشاپ .
- ۸ - نقشه برآورد اول قفسچه تانک دهمزنگ و اکمال لوازم ذخیره ها و تانکهای دوصد متر مکعب هرات .
- ۹ - سنجش و فیصله برآورد های ثانی تعمیر سیاه سنگ و گاراج های آن که از مدتی تحت سوال و جواب بود .
- ۱۰ - سنجش و برآورد ثانی بهره دارخانه برج برق بینی نیزار .
- ۱۱ - سنجش و برآورد نمایندگی شاه شمسید و غرفه کانزایمنت چکوسلواکی .
- ۱۲ - سنجش و برآورد نمایندگی ورکشاپ قندهار .
- ۱۳ - سنجش و برآورد نصب تانکهای دوصد متر مکعبه ذخیره پلخمیری و قزل قلعه .
- ۱۴ - سنجش و برآورد احاطه تانک تورخم و مزار شریف .
- ۱۵ - گدام شکر گردیز و پروان که از سال ۳۹ - ۳۰ باقیمانده است .
- ۱۶ - فسخ قرار داد حملان که در شش ماه اول پنجاه هزار افغانی درک اجرت حملی موجودی تحویلخانه ها برده اند و این کار را توسط اجرت کار اجراء نمودیم که بمصرف پنجم هزار افغانی تمام شد و ضمناً ترمیم و نصب پمپهای پترولی در نقاط مملکت از اجراءات مدیریت فنی است از فعالیت های اداری انحصارات غور مزید در مورد تقرر ماموران تانکهای و تحویلداران گدامهای شکر است این اقدام مخصوصاً در مورد تصمیم و سرجل و سوابق کاندید ها و امتحان سواد شان است زیرا انحصارات از اشخاص بی سواد که به حیث مامور تانک مقرر میشوند تجربه تلخی داشته که خیلیها متضرر شده بود زیرا یک مامور تانک و تحویلدار که لکها افغانی پول دولت را تحویل میگیرد باید از سواد بهره داشته باشد تا اقلاً جمع و خرچ خود را بدانند اکنون این ماموران بعد از اخذ امتحان و تدقیق

سوانح وسوابق شان به اساس ضمانت اصولی ومعمد توسط قرعه که بحضور يك کمیسیون منتخب وزارت مالیه روی کارمی آید انتخاب میشود تثبیت شخصیت وسوابق شان باساس اعلان رادیو وروزنامه ها از دوائر ومردم صورت میگیرد و امید است با روی کار نمودن اصول کمیشن کاری انحصارات ازین تکلیف هم فارغ گردد .

از جمله کارهای تازه ما اعمار کمپ جدید انحصارات در احاطه چمن حضوری تنظیم ، اصلاح وترمیم اتاقهای مرکز ریاست ونصب فرنیچر ولوازم جدید برای حفظ شئون آن ، طبع قرطاسیه های ولایات ورسانیدن آن تعدیل واربطا سیستم خریداری از شعبات مدیریت خدمات بصورت مرکزی واحد است .

امور تصفیه .

سابق براین در انحصارات شعبه بنام مدیریت عمومی تصفیه وجود داشت این شعبه تحت نظر خود امور تصفیوی را مراقبت مینمود و باآنکه بنام مدیریت عمومی موصوم بود امور تصفیه طور شاید و باید اجراء نه شده بیلانس ومعاملات حسابی ومالی انحصارات از سال های دراز خاتمه نیافته بود برای اینکه شعبات تجارتي نظر به اینکه امور گذشته را هم انجام داده بودند خوبتر میتوانستند امور تصفیه وی خود را اجراء کنند در تشکیل جدید مدیریت عمومی تصفیه را لغو نموده وشعبات آنرا بروی ارتباط کار بشعبات تجارتي خودش مربوط ساخته وتحت نظر مسئولیت آمران آن امور تصفیوی آنرا گذاشتیم مثلا امور تصفیه مدیریت موتررا تحت نظر ومسئولیت مدیریت عمومی موتر وشکرا تحت اثر مدیریت عمومی شکر قرار دادیم تا خود شان منحیث وظیفه مسئول خاتمه دادن امور گذشته خود گردند .

امور حسابی .

قبلا سیستم حساب در انحصارات طور عدم مرکزیت جریان داشت نظر باین سیستم باید امور حسابی شعبات به خود اداره های مربوطه آن تعلق میگرفت و برای اینکه بتوانیم تحت نظر يك اداره واحد امور حسابی انحصارات تمرکز دهیم اصول محاسبه مرکزیت را رویکار آوردیم ودر رأس آن مدیریت عمومی محاسبه به حیث ناظر ومسئول تنظیم امور حسابی انحصارات قرار گرفته وتشکیل آنرا ترتیب ومنظوری آنرا از مقامات ذی صلاح حاصل نمودیم چنانچه اداره مذکور از ابتدای تاسیس تاکنون فعالیت های حسابی آتیرا اجراء نموده نواقص وپسمانی های راکه از گذشته باقی مانده بود تا اندازه زیاد رفع نموده است .

قبلا يك لست مرتبه که بتواند اندازه باقیات را در ولایات ومركز به طور واضح نشان بدهد وجود نداشت مدیریت عمومی محاسبه لست باقیات تحصیلی راکه مربوط اشخاص است به نفریق هر ولایت از ابتدای تاسیس انحصارات تاخیر ۱۳۴۰ ترتیب داده وبه وزارت مالیه سپرد . همچنان لست طلبات وذمت دوایر

دولت و موسسات ملی و تصدیهای دولت را قرار امر وزارت مالیه از آغاز تاسیس این ریاست الی اخیر سال ۱۳۴۱ ترتیب نموده به وزارت موصوف گسیل داشت جایداد های باقیات و طلبات ولایات و مرکز را که الی اخیر ثور ۳۷ ناتمام بود کاملاً تکمیل نموده بشعبات تصفیه سال ۱۳۳۸ تسلیم داد .
برای اینکه فعالیت‌های حسابی انحصارات را بصورت جداگانه شرح دهیم اینک قسمت هر شعبه را تحت عنوان آن شعبه تذکر میدهم .

- ۱ - شعبه شکر و سکرته .
 - ۲ - مقایسه سردادن حسابات جاری بتانکها .
 - ۳ - مقایسه و تطبیق حسابات شعبات مرکزی .
 - ۴ - ملاحظه و تطبیق مقدار شکر های خرید شده با اندازه و رده بروی قراردادهای
 - ۵ - میزان و داخل ساختن حساب فروش .
 - ۶ - تطبیق صورت حساب شکرهای بغلانی بحساب گدامها و دوران حسابی آن .
 - ۷ - معامله نمودن اسناد گدامها
 - ۸ - سردادن ژورنال ۳۹ - الی اخیر دلو ۱۳۴۰ .
 - ۹ - تطبیق حسابات جاری ولایات .
 - ۱۰ - معامله نمودن راپور و صورت حسابهای نمایندگیها ولایات انحصارات الی اخیر سرطان
 - ۱۱ - راپورتهای فروش شکر نمایندگی تا اخیر سال ۴۱ معامله شد .
- شعبه موتر و پرزه .

- ۱ - تثبیت حساب خرید دالری و تعداد آن .
 - ۲ - تطبیق و میزان تمام کارتهای الی اخیر سال ۱۳۴۱ و تطبیق حسابات الی اخیر جواز ۴۲
 - ۳ - معامله نمودن راپورت کسه موتر .
 - ۴ - محاسبه تمام بله‌های فروش غرفه شورلیت و انترنشنل الی جواز ۱۳۴۲ .
- ج - پترول .

- ۱ - معامله راپور ۲۲ - نمایندگی که مجموعاً ۷۹۲ راپور میشود طی دوران ژورنالی آن .
- ۲ - سر دادن ژور نال ۱۲۰۶ - ورقه و تطبیق آن .
- ۳ - به تطبیق حسابات ، بانک جاری شعبات مرکز و حسابات جاری ولایات پرداخته است .

بقیه از صفحه (۲۷۷)

دنباله راپور هوایی ملکی

- ۶ - ستیشن هواشناسی زراعتی لغمان انتخاب و کارهای ساختمانی آن ۹۰ فیصد تکمیل گردیده است .
- ۷ - يك دستگاه انورمیومتر جهت تعیین سمت و سرعت باد در شعبه رادیو ساند نصب شده است .
- ۸ - يك دستگاه رادار روند مجهز برای تعیین فشار و درجه حرارت ، رطوبت ، سمت و سرعت باد در ارتفاعات مختلف اتموسفیر الی ۳۰ کیلومتر نصب و شروع بکار نموده است .
- ۹ - تعمیر ستیشن رادیو ساند و تعمیر جنریتور های دروجن مربوط رادیو ساند که در اوایل سال ۴۲ شروع شده بود تکمیل و عنقریب دستگاه را داروند به تعمیر جدید انتقال داده میشود .
- ۱۰ - موقع ستیشنهای تالقان ، کشم ، و اشکاشم تعیین و کار های ساختمانی آن آغاز گردیده است .
- ۱۱ - محل اعمار يك ستیشن میتورولوژی در سرربی بناریخ اول برج قوس ۴۲ تعیین و کار ساختمانی آن عنقریب آغاز می یابد .
- ۱۲ - تعمیر هواشناسی شبرغان که در سال گذشته آغاز گردیده بود تاکنون ۹۰ فیصد کار آن انجام یافته است .
- ۳ - امور تعلیم و تربیه :

تربیه عناصر مسلکی از سال اول پلان پنجساله اول آغاز گردیده که از آن وقت تاکنون متعلمان بروفق احتیاج در شقوق مختلفه قسماً در داخل مملکت تربیه میشوند .

از آغاز سنبله ۴۲ بتعداد ۹۳ نفر متعلم در رشته های ذیل از کورس کندهار فارغ التحصیل گردیده و به میدان های هوانوردی بحیث ماموران مؤظف شده اند .

- ۱ - در رشته تخنیک مخابره الکترونیک ۳۸ نفر
- ۲ - در رشته ترافیک فضایی ۱۹ نفر
- ۳ - در رشته مخابره ۱۸ نفر
- ۴ - در رشته ماشین های مولد برق ۱۸ نفر
- در ماه میزان ۴۲ کورسهای ریفرفشر آتی در مرکز تربیوی افتتاح گردید :
- ۱ - کورس ریفرفشر مخابره برای شش ماه
- ۲ - کورس ریفرفشر ترافیک برای شش ماه
- ۳ - کورس ریفرفشر تخنیک مخابره برای یکسال
- کورس ریفرفشر برای ماهوراز، که مدتی را در دستگاه ها گذشتانده بودند دائر میشود تا همچو ماموران بعد از موعد دوسه سال دوباره باین کورسها مراجعه و بامقررات موعد جدید اصولهای عملیاتی و آلات جدید آشنائی

حاصل نمايند .

از آن جمله برنامه دو کورس اولی خانمه پذیرفته و ماموران مربوطه آن دوباره بمیدانها و دستگاه ها تقسیمات گردیده و کورس تخنیک رادیو نمبر پنج تا حال ادامه دارد .

چون ریاست هوایی ملکی آرزو دارد پرسونل فنی خود را بروفق پروژه مطرح شده الی ختم سال ۱۹۶۶ تکمیل و تربیه نماید بروی همین ملحوظ در اخیر جوزای ۴۳ دو صنف پانزده نفری مخابره را در مرکز تربیوی افتتاح کرده است مدت دوام این صنف برای سه سال اسبت و فارغ التحصیلان این مکتب معادل بکلوریا شناخته میشوند .

یک صنف هیدرولوژی که دارای ۲۷ متعلم است بتاریخ اول حمل ۴۳ افتتاح مشمولان کورسهای اطفاییه در اخیر جوزای ۴۳ از مکتب فارغ و شهادتنامه های معادل بکلوریا برای شان توزیع گردید .

یک صنف هیدرولوژی که دارای ۲۷ متعلم است بتاریخ اول حمل ۴۳ افتتاح گردید در نظر است متعلمان فوق الی اخیر ۱۳۴۶ از مکتب فارغ شوند و هکذا یک صنف ۳۸ نفری در رشته میترولوژی در عین تاریخ افتتاح شد که برنامه تعلیمی شان در اخیر ۱۳۴۶ خاتمه می یابد .

در اول حوت ۱۳۴۲ یک صنف هفت نفری تخنیک رادیو متشکل از فارغ التحصیلان صنف تخنیک عالی در کندهار افتتاح گردید که تحصیلات آنها نیز لااقل برای یکسال ادامه خواهد داشت .

یک صنف مترقی ماشین های مولد برق سیزده نفری در ماه قوس ۴۲ نیز در کندهار افتتاح گردید که این صنف نیز برای یکسال ادامه دارد .

برای اینکه ریاست هوایی ملکی از استخدام متخصصان خارجی بحیث معلم رهایی یافته باشد یکتعداد کافی کونتر پارت و معاون معلم در مکاتب هوانوردی گماشته شده اند که آنها البته در ختم سال ۶۶ در رشته های مخابره ، تیلی تاپ و تخنیک مخابره تدریس خواهند نمود .

برای افتتاح صنوف جدید که عموماً برای انجام کارهای عملی شان می باید لابرانوار های مجهز موجود باشد . یک اندازه وسائط الکترونیکی و مخابره و کنترول ترافیک فضایی به امداد سازمان بین المللی هوانوردی جهان به کانادا فرمایش داده شده علاوه برای معادل ساختن مواد درسی به معیار بین المللی تحویلخانه ها و ورکشاپ های تعلیمی به شکل عصری در آورده شده وهم برای امداد متعلمان از نگاه مواد سمعی و بصری ماشین های طباعتی و وسائط مؤثر دیگری بکار انداخته شده است .

دو صنف از فارغ التحصیلان صنوف ۹ مکاتب که جمعاً ۶۹ نفر میشوند فعلا در شقوق مشاهدات اوضاع جوی و مشاهدات هایدرولوژی تحت تربیه گرفته شده اند که توسط متخصصان داخلی و خارجی تدریس میشوند سه نفر ماموران هواشناسی در شقوق هواشناسی و رادیو ساند با استفاده از بورس های ملل متحد جهت تحصیل به شوروی فرستاده شده اند .

پنج نفر متعلم که قبلا در شقوق مختلف هواشناسی بفرانسه امریکا و شوروی فرستاده شده اند تحصیلات آنها دوام دارد . همچنان شش نفر جهت تحصیل عالی در شقوق پیلوتی ، میخانیکي طیاره ، اداری ، گمرک ، ویزه باتازونی رفته اند و هشت نفر دیگر در شقوق هواشناسی بفرانسه اعزام گردیده و پانزده نفر بعد از فراغ تحصیل از اتازونی و ۳ نفر از اتحاد شوروی بوطن باز گشته اند . همچنان در همین نزدیکیها ۱۶ نفر باتازونی ، ۷ نفر بروسیه و ۲ نفر بایتالیا خواهند رفت تا در رشتههای معینه به تحصیلات خود پردازند .

٤ - امور قرار داد های هوانوردی :

باساس روابط دوستانه باکشورهای دوست و عقد قرارداد های هوانوردی با بعضی ممالک که در گذشته بعمل آمده بود درسال ٤٢ و ٤٣ نیز درقسمت توسعه هوانوردی بین المملی با بعضی از کشور های دوست قرار داد ها و مذاکراتی بعمل آمد چنانچه پروتوکول و پرواز طیارات ایرفلوت که از خاک افغانستان بپاکستان و ممالک جنوب شرق آسیا صورت میگیرد . بتاریخ ١٨ قوس ٤٢ در کابل از طرف رئیس هوایی ملکی افغانستان و معاون هوانوردی اتحاد شوروی بامضاء رسید ، و همچنان موافقه در باره ضمیمه قرار داد سال ١٩٥٧ بین ریاست هوایی ملکی افغانستان و ریاست هواییمایی پاکستان بتاریخ ٢٤ جنوری ١٩٦٤ در کراچی صورت گرفت . همچنان در باره استقرار روابط هوایی بین افغانستان و حکومت جمهوریت مردم چین از طرف رئیس هوایی ملکی افغانستان ومدیر عمومی هوانوردی جمهوریت چین مذاکراتی بعمل آمده است . هکذا راجع به تهیه مواد نفتی سوخت طیارات بتاریخ ٥ جوزای ٤٣ (٢٦) می ١٩٦٤ بین افغانستان و دولت ایران قرار دادی بامضاء رسید .

(ختم)

داریانا افغان هوایی شرکت تشکیل

ښاغلی گلپهار
« بلیک »

د آریانا افغان هوایی شرکت
رئیس ښاغلی گلپهار

د شرکت رئیس
اداری مرستیال

ښاغلی اسدالله شرزه

د عامل هیأت سکرتو

« واس »

د عملیاتو عمومی آمر

« علی محمد لویناب »

د مامورینو لوی مدیر

« فریزل »

د کنترول او محاسبی لوی آمر

« سید غلام حضرت »

مرستیال

« گرنی »

د پیرو دلو او ترافیک لوی آمر

په کندهار کښې د آریانا د اداری آمر « شمس الحق »

په دهلی کښې د آریانا د اداری آمر « محمد یعقوب »

په تهران کښې د آریانا د اداری آمر « محمد اشرف زکریا »

په کراچی کښې د آریانا د اداری آمر « عین الدین اراکوزی »

فصلیه های شرکت هوایی آریانا

د آریانا افغان هوایی شرکت که در ابتدای تأسیس خود (سال ۱۳۳۳) با ۴ طیاره نوع داکوتا دی سی ۳ شروع به فعالیت نمود ، بمرور ایام در تعداد طیارات خود افزوده و طیارات نوع دی سی ۴ (سکای ماستر) دی سی ۶ بی و کانویر ۴۴۰ را خریداری و زیاده تر طرف توجه و طندانان عزیز خود واقع شد که امروز مؤسسه ما دارای طیارات ذیل میباشد .

۱ - دو طیاره نوع دی سی ۳ داکوتا که گنجایش ۲۸ نفر مسافر و یا حمل و نقل ۲۸۰۰ کیلو مال التجاره را داشته و سرعت سیر آن در یک ساعت ۱۶۲ میل هوایی میباشد .

۲ - یک طیاره نوع دی سی ۴ سکای ماستر که گنجایش ۶۷ مسافر و یا حمل و نقل ۷۵۰۰ کیلو مال التجاره را داشته و سرعت سیر آن در یک ساعت ۲۳۰ میل هوایی میباشد .

۳ - دو طیاره نوع دی سی ۶ بی که گنجایش ۹۵ مسافر و یا حمل و نقل ۹۵۰۰ کیلو مال التجاره را دارد سرعت سیر آن در یک ساعت ۲۷۷ میل هوایی میباشد .

۴ - یک طیاره نوع کانویر ۴۴۰ که گنجایش ۴۴ مسافر و یا حمل و نقل ۳۴۰۰ کیلو مال التجاره را دارد با تمام وسایل راحت مجهز بوده و سرعت سیر آن در یک ساعت ۲۲۲ میل هوایی میباشد یک طیاره نوع دی سی ۶ بی و یک طیاره نوع کانویر ۴۴۰ که در اخیر سال ۴۲ و اوایل سال ۴۳ از پول قرضه که بشرکت آریانا اعتبار داده شده است و در نظر است با مساعد بودن وضع مالی شرکت یک طیاره دیگری هم از نوع کانویر ۴۴۰ خریداری گردد . چون یقین داریم میدانهای طیارات ما در ولایات کشور هم با سرعت ممکنه بصورت عصری تهیه میگردد بتوانیم در آینده نزدیکی توسط طیارات عصری جدید خویش به عوض طیارات دی سی ۳ خطوط پرواز طیارات خود را با تمام ولایات کشور وصل نموده از حمل و نقل مسافر و مال التجاره شهرهای افغانی بیکدیگر آنها و یا از رفت و آمد مستقیم طیارات خود از شهر های داخلی بخارج اقتصادیات مؤسسه تازه بوجود آمده خود را تقویه و زمینه را برای رفت و آمد مسافران و یا حمل و نقل اموال توسط طیارات سریع السیر جت آماده گردانیم .

پروگرام پرواز طیارات ما که شهرهای مهم افغانی را بایکدیگر و یا افغانستان را بخارج وصل گردانیده است ذیلا توضیح میگردد .

وبازگشت

از کابل الی :

- ۱ - قندهار با طیاره نوع دی سی ۶ بی ، هفته دو روز با طیاره نوع کانویر ۴۴۰ یکبار در هفته و با طیاره نوع دی سی ۳ هفته یکروز .
- ۲ - هرات براه کندهار با طیاره نوع کانویر ۴۴۰ هفته دوروز .
- ۳ - میمنه براه مزار شریف با طیاره نوع دی سی ۳ دو روز در هفته .
- ۴ - مزار شریف با طیاره نوع دی سی ۳ در یک هفته دو روز .
- ۵ - قندز با طیاره نوع کانویر ۴۴۰ در هفته چهار روز .
- ۶ - خوست با طیاره نوع دی سی ۳ در هفته دو روز که تازه افتتاح گردیده است .

- ۷ - بیروت براه کندهار ، تهران و دمشق در هفته دوروز باطیاره نوع دی سی ۶ بی
 ۸ - دهلی جدید مستقیماً باطیاره نوع دی سی ۶ بی در هفته یکروز که تازه بکارانداخته
 شده است .
 ۹ - امرتسر با طیاره نوع دی سی ۳ در هفته یکروز .
 ۱۰ - پشاور باطیاره نوع کانویر ۴۴۰ در هفته دوروز که جدیداً افتتاح گردیده
 است .

۱۱ - کراچی باطیاره نوع کانویر ۴۴۰ در هفته یکروز .
 تشریحات فوق خطوط تازه افتتاح شده د آریانا افغان هوایی شرکت را باخطوط
 سابقه آن روشن میگرداند اینک برای مزید معلومات دوستداران مؤسسه خود
 ساعات پرواز طیارات آریانا را با احصایه های مسافر و مالالتجاره ذیلا شرح
 میدهد .

- ۱ - ساعات پرواز طیارات آریانا در سال ۴۲ - ۵۵۲۹ ساعت .
 ۲ - تعداد مسافرانیکه از داخل بخارج و یا از خارج بداخل و یا ازیک شهر بشهر
 دیگر افغانی مسافرت نموده اند مربوط سال ۴۲ - ۳۰۲۶۱ نفر .
 ۳ - اندازه مالالتجاره ایکه در سال ۴۲ توسط طیارات آریانا برده و یا آورده شده
 است . - ۶۶۶۱۷۳ کیلو .

برای اینکه حکومت متبوع ما نرخ دالر را به ۴۵ افغانی تثبیت و قبلا برای
 خرید ضروریات مامثل پرزه جات طیاره وغیره لوازم ازخارج ۳۲ - افغانی را
 یک دالر میداند ، چون نرخ تکت طیاره در داخل خیلی ها نازل و مخارج رفت
 و آمد طیارات را پوره نمیکرد ، حسب تصویب هیأت مدیره شرکت باین
 نزدیکیها در قیمت تکت و کرایه اموال تجدید نظر شد و فیصد ده الی دوازده
 افغانی افزایش بعمل آمد .

ورکشاپ آریانا در کندهار که توسط اشخاص فنی افغانی اداره میگردد بصورت
 دائم طیارات شرکت را معاینه و ترمیم نموده برای پرواز آماده میگردداند .
 طیارات نوع دی - سی ۴ و دی - سی ۶ کانویر ۴۴۰ که تاکنون برای ترمیم عمومی
 ارسال میگرددند مؤسسه در صدد است تا با تربیه انجنیران افغانی و توريد
 آلات طرف ضرورت آنها ورکشاپ کندهار را زودتر برای ترمیم طیارات مذکور
 هم آماده گرداند .

موفقیته را که امسال آریانا در بردن و آوردن حجاج افغانی نسبت به سالهای
 قبل حاصل نمود قابل تذکر است ، زیرا طیارات نوع دی سی ۶ افغانی در
 بردن و آوردن حجاج که طرف رضایت آنها را حاصل نموده است کافی و
 نسبت بسالهای قبل که درین راه از طیارات شرکت لبنانی هم معاونت میگرفتند
 توانست خودرا از احتیاج دیگران فارغ گردانیده و ۲۸۰۰ نفر حاجی را برای
 ادای فریضه حج بیت الله شریف به جده حمل و دوباره از آنجا بوطن نقل بدهد .

تعداد متعلمان و یا مامورینیکه طی ٦ ماه اخیر سال ٤٢ و اوائل سال ٤٣ در شقوق مختلف اداری حسابی ، فنی و غیره بخارج فرستاده شده اند بشرح آتی است .

٨ نفر	١ - در شق پیلوتی
یکنفر	٢ - در شق انجنیری رادیوی طیاره
٣ نفر	٣ - در شق مخابره
چهارنفر	٤ - در شقوق مختلف اداری
٣ نفر	٥ - در شق مهمانداری طیاره
یکنفر	٦ - در شق عملیات هوایی
یکنفر	٧ - در شق عملیات زمینی
- آنهایکه بعد فراغ از تحصیل بوطن عودت نموده اند .
٨ نفر	١ - در شق پیلوتی
یکنفر	٢ - در شق انجنیری رادیوی طیاره
یکنفر	٣ - در شق عملیات هوایی
٣ نفر	٤ - در شق اداری

فاصله بین شهرهای داخلی افغانستان :

٢٥٤	ناتیکل مایل	از کابل الی کندهار
٣٤٨	ناتیکل مایل	از کابل الی هرات
٣١٤	ناتیکل مایل	از کابل الی میمنه
١٧٠	ناتیکل مایل	از کابل الی مزارشریف
١٣٠	ناتیکل مایل	از کابل الی قندز
٦٥	ناتیکل مایل	از کابل الی جلال آباد
٩٥	ناتیکل مایل	از کابل الی خوست
٢٤٢	ناتیکل مایل	از کندهار الی هرات
١٤٤	ناتیکل مایل	از میمنه الی مزار شریف
٩٥	ناتیکل مایل	از کندهار الی کویته

فاصله بین شهرهای داخل با خارج از افغانستان :

٩٥٥	ناتیکل مایل	از کابل الی تهران (از راه کندهار)
٨١٠	ناتیکل مایل	از تهران الی دمشق
٤٥	ناتیکل مایل	از دمشق الی بیروت
١٩١٦	ناتیکل مایل	از کابل الی بیروت (از راه نهران)
١١٣٤	ناتیکل مایل	از کابل الی بحرین

١٨٦٤	ناتيکل مایل	از کابل الی جده
٣٦٩	ناتيکل مایل	از کابل الی کراچی
٤٦٩	ناتيکل مایل	از کابل الی لاهور
١٢٢	ناتيکل مایل	از کابل الی پشاور
٧٠٣	ناتيکل مایل	از کابل الی دهلي
٤٩٥	ناتيکل مایل	از کابل الی امرتسر
٣٤٩	ناتيکل مایل	از کابل الی کویتہ (از راه کندهار)

یاد داشت :

واحد فواصل هوایی (ناتيکل مایل) میباشد . يك ناتيکل مایل مساوی ١/١٥ میل است .

بنماغلی گلبرهار رئیس دآريانا افغان هوایی شرکت باعده از مامورين و کارکنان فنی و اداری آن موسسه.

(بقیه از صفحه ٢٦٩ دنباله راپور وادی هیرمند)

در سال ٤٢ و ٤٣ - اجراآت مهمه ذیل در قسمت امور صحی قابل تذکره است:
 در قسمت طب وقایوی بهمکاری وزارت صحیه و اکسپیناسیون چیچک محرقه
 و کولرا به تعداد ٣٢٨٥٦٩ نفر تطبیق گردیده است .
 بودرپاشی خانه ها و مراکز اجتماع و ازدحام در تمام ساحه ادامه یافته است.
 تبلیغات صحی توسط مفتشان صحی و سایر پرسونل های فنی بوسیله نشان
 دادن فلم های صحی و توزیع هدایات مربوط صحت عامه در طول سال جریان
 است توزیع شیر ویتامین و صابون به اساس پروگرام حمایه مادران و اطفال
 صورت گرفته است تعداد معالجه شدگان شفابخانه های مربوطه وادی هیرمند
 حسب ذیل است :

- ١ - شفابخانه بست در سرویس های داخله دندان مریضان ذکور و اناث ٣٤٨١٤ نفر
- ٢ - شفابخانه چاه انجیر ٢٢٤٢٢ نفر
- ٣ - شفابخانه نادعلی ٦٤٢: نفر
- ٤ - شفابخانه مارجه ٤٩٠٨ نفر
- ٥ - شفابخانه درویشان ٣٠٣٢ نفر
- ٦ - اجرای کمک های اولیه در مرکز صحی شمالان ٢٤٣٠ نفر

امور تدریسی کورس نرسنگ که فعلا به تعداد ٣٥ نفر متعلم دارد طبق پروگرام
 معینه در ظرف سال جریان داده شده است .
 عمارت شفابخانه بزرگ و عصری در شهر بست بظرفیت شصت بستر تکمیل
 و در اواخر سال ٤٢ افتتاح شده است .
 « پایان »

بقیه از صفحه ٢٤٤ راپور وزارت فواید عامه

- برفباریهای زیاد و ضخیم برای ترافیک ترمیمات شده و آماده گردیده است .
- ٦ - پل چارم دره شکاری که در اثر عبور ترافیک ثقیله شکست کرده بود دوباره ترمیم و آماده شد .
- ٧ - بطول ٣٢٥ کیلومتر سړک از دره شکاری الی شیرخان بندر بطور همیشگی مراقبت و ترمیم گردیده است .
- ٨ - بطول ١٦٤ کیلومتر سړک قیرریزی شده از سروبی الی تورخم با پلچکها دائماً طرف مراقبت و ترمیم بوده است .
- در قسمت بند و انهار :**

ریاست بندو انهار علاوه بر پلانهای انکشافی مشتمل بر کانال ننگرهار و بند سرده غزنی در قسمت های خارج پلان نیز در راه بهبود و سیستم آبیاری فعالیت های قابل ذکر نموده است که این فعالیتها بیشتر شامل امور متفرقه مربوط بندقرغه، بندسراج غزنی، بند خروار غزنی و بندسرخ آب لوگر میباشد.

در قسمت تعمیرات :

پروژه های عمرانی :

تعمیر وزارت معادن و صنایع کاران ٩٩ فیصد تعمیر مکتب کارتۀ پروان ٩٠ فیصد تعمیر ریاست ترانسپورت عمومی ٩٩ فیصد تعمیر مکتب حبیبیه ١٠٠ فیصد و تعمیر شفاخانه صدبستر بکلی انجام شده است همچنان تعمیر استودیوی رادیو افغانستان و سب پرودکاست آن ٩٠ فیصد تعمیر مکتب خوشحال خان طور دومنزله ، تعمیر فاکولتۀ ساینس در علی آباد که در حدود ٦٥٠٠ متر مکعب حجم دارد و چارماه قبل شروع و ٦٠ فیصد تکمیل گردیده تعدیل و ترمیم سینما کابل پلانها و برآوردان تکمیل و بوزارت مطبوعات فرستاده شده است تعمیر معاینه خانه مرکزی در سال ٣٦ تکمیل شده است. تعمیر منزل دوم ماموریت شهر نوکه در سال ٤١ کار آن آغاز گردیده بود در سال ٤٢ تکمیل شده است .

همچنان وزارت فواید عامه در راه طرح نقشه های شهرسازی برای شهر جدید قره باغ ، میربچه کوت و دیگر امور عمرانی ولایات لوگر ، میدان ، وردک کندهار ، قندز ، بغلان و پلخمری ، ننگرهار پروان ، فاریاب ، جوزجان ، هرات ، و متباقی ولایات کشور نیز اقداماتی کرده است و به اعمار و اکمال یک تعداد بناهای عصری و جدید موفق شده است که شرح هر کدام موجب طوالت کلام است .

علاوتاً وزارت فواید عامه راجع به اعمار آینده مکاتب ، دکانها و عمارات سینماها ، خانها شهرسازی و خانه سازی پروژه و پلانهای نوینی را ویدست دارد که این پروژه ها بکمک و همکاری متخصصان داخلی و خارجی تهیه و سنجش میشود و در فرصتهای موعده مطابق پروژه های مرتبه و پلان کار ، امور ساختمانی آن خواهد شد ، این پروژه ها بیشتر شامل مراکز عمده ولایات نقاط پرنفوس و جایهای است که تاکنون در راه عمرانی و آبادانی آن کمتر توجه شده است .

(پایان)

بقيه از صفحه ٢٥٢ فعاليتاي بناروالي

استحکام ارتباط رسمي با ولايات و وصول نرخنامه هاي مواد ارتزاقی بعضی محالات که توسط تاجران برای عرضه بکابل وارد میگردد و تقدیم این همه راپور نرخ ها بکومسیون تثبیت نرخها که واضح است این اقدام کمک بزرگی برای هیأت نرخگذاری کرده و آنها را در تعیین قیمت مواد ارتزاقی مؤفق تر میسازد .

از آنجاکه توزیع نرخنامه ها توسط وکلای صنفی بصورت صحیح صورت نمیگرفت و ضمناً شکایاتی میرسید که از قیمت معینه بلند تر بالای دکانداران بفروش رسانده میشد و از جانب دیگر عده دکانداران محکرم و استفاده جو نرخنامه هارا مکتوم نموده هنگام تفتیش جداً اظهار میکردند که نرخنامه بما تسلیم داده نشده و باینوسبیل خودرا از شر جریمه و جزا خلاص میکردند .

مدیریت خدمات فورمه های مخصوص تسلیمی طبع و بدسترس نواحی گذاشت که این فورمه ها برای ٦ ماه برای یکنفر دکاندار قابل استفاده بوده و کار توزیع نرخنامه ها از اول میزان ٤٢ باینطرف توسط وظیفه داران نواحی اجرا میشود .

قبلا در هر ١٥ روز ٧٣٢ قطعه نرخنامه تحریر و توزیع میگردد و لی حالا در هر یازده روز ١٦٥٨ قطعه نرخنامه توزیع میشود .

در مورد ممانعت قاچاق مواد ارتزاقی بخارج کشور و حتی منع صدور مواد مذکور که از ضروریات و احتیاجات اولیه همشهریان میباشد و همچنین در حصه جلو گیری از قاچاق گوسفند و گاو و بز بخارج مملکت که توسط يك تعداد جلابان و استفاده جویان صورت میگرفت بمقام منبع صادرات عظمی پیشمنهاد و فرامین و احکامات صادرات عظمی را عنوان دواير و موسسات مربوط حاصل و تعمیم نمودیم که واضحاً این اقدام تأثیر بسزای نموده و اگر سرمای بی سابقه امسال حلول نمیکرد و بندش راه سبب نمی شد توقع کامل میرفت که بقلیت و گرانی مواد ارتزاقی دچار نمی شدیم .

قبلا تقرر وکلای صنفی روی يك مجلا خط صورت میگرفت در حالیکه تقرر این طبقه روی رای گیری آزاد و بموافقه صنف مربوط آن بوده و ضمناً از لحاظ سن سپری نمودن دوره مکلفیت و سواد و مسئولیت و عدم مسئولیت بشعبات پولیس و غیره ایجاب شرایطی را مینمود تا درج فورمه مخصوصی گردیده و وکیل کانید صنفی اولتر آنرا خانه پری و بعداً تقرر آن بروی رای گیری آزاد صورت گیرد که این نیز از طرف شعبه مربوط تأمین گردیده و فورمه چاپ بدسترس وکلای صنعتی جدید التقرر گذاشته شده است .

ماوریت احصاییه اصناف :

این بود که سابقاً يك نقل فورمه های جوازنامه که از طرف دکانداران شهر در تماس شده و از نزدیک، نیز بآنها مفاهمه بعمل آمده تالست مکمل صنف خود را جهت ثبت در دفتر مخصوص احصاییه اصناف بخدمات عامه بسپارند . این گونه تالست ها بدست آورده شد و بتکار دیگری که صورت گرفت این بود که سابقاً يك نقل فورمه های جواز نامه که از طرف دکانداران

ثبت و بناحیه مربوطه داده می‌شد این فورمه بمدیریت واردات ارسال و آنها نیز ازان کدام استفاده نکرده حفظ دفتر مینمودند لذا بموافق اداره مذکور این فورمه‌ها بشعبه احصاییه اصناف مربوط ساخته شد تا اداره مذکور بملاحظه آن کسانی را که هنوز در دستف مربوط نامش داخل نباشد شامل سازد .

چند گروپ هیأت بشمول وکلای بناروایی تعیین گردید تا طبق توضیح شرایط عقب فورمه های جواز نامه درجات توزیع شده جوازنامه های اصناف مربوط را تفتیش و کنترل نموده نتیجه اجراآت خود را بمقام بناروایی ارائه نماید.

تذکر مهم :

اقدام قابل توجه دیگر اینست که توجه شد تا جایداد کراییی مخصوصاً منازل کراییی که در هر گوشه شهر تحت کراییه بود و مخصوصاً منازل عصری و مدرن که زیر کراییه اشخاص خارجی میباشد و اکثرآ کراییه شاهی آن در دفاتر شاروایی قید نیست بدفتر های مربوط تحت حساب و اجرا قرار گیرد گرچه اعلانات رادیویی ربادشد اما نتیجه بکلی منفی بود لهذا از راه وزارت خارجه لست تمام منازل کراییی که در آن موسسات و اتباع خارجه و یاسفارت خانه ها رهایش دارد بدست آمد بمساعدت و همکاری وزارت خارجه درین راه موفقیتی دست داد و همین الحال يك تعداد لستها واصل شده و حتی باثر مذاکرات نزدیک بمؤسسه ای ، آی ، د ، يك تعداد اصل قرارداد های خصوصی منعقدہ بین مالکان منازل و مؤسسه مذکور بدست آمد که آنرا بمدیریت‌های ناحیه مربوط آن فرستادیم تا با جلب مالک منزل بدون کدام مشکلات و صرف باارائه اسناد ثابت محصولات چندین ساله گذشته و حالیه را تحصیل کنند که واضح است اگر این تحصیلات صورت میگردد کراییه شاهی بناروایی بلکه افغانستان بلند میرود .

شعبه نرخ و اصناف :

۰ ر ۱۹۷۸۵ افغانی	واردات سال ۱۳۴۱
۰ ر ۴۲۵۰۰ افغانی	واردات سال ۱۳۴۲
۰ ر ۲۲۷۱۵ افغانی	تفاوت افزودی در سال ۱۳۴۲

شعبه خدمات :

واردات سال ۱۳۴۲ که یقیناً نسبت به واردات سال ۱۳۴۱ افزود گردیده ۰ ر ۹۳۹۹۴ افغانی میباشد .

مجموع واردات سال ۴۲ مدیریت عامه اذدرك توزیع جوازنامه مستخدمان و نرخنامه و غیره بر ۰ ر ۱۳۶۴۹۴ افغانی بالغ گردیده است .

تعداد مستخدمانیکه جوازنامه پیادگی ، باغبانی ، و امثال آن را تا تاریخ ۹ حوت ۴۲ اخذ زوده اند ۵۰۷۰ نفر میشود که عایدات معاینه صحیحی این تعداد اشخاص که در سر طبابت معاینه شده و فی ذلر پنج افغانی حق معاینه دا دهند به این حساب داخل نیست .

گزارشهای ریاست تفتیش :

از ماه سنبله ٤٢ - الی ماه جوزای سال ٤٣ یعنی در مدت دو ماه به تعداد ٨٥٩ نفر محکوم و گران فروش ها دستگیر و محکوم به جریمه های نقدی شده اند که مجموع جرایم تحصیل شده بصورت یقین مبلغ ٠٠ ر ٣٩٨،١٣٦ افغانی بالغ میشود .
جرایم سه ماهه سرطان ، اسد ، سنبله ، سال ٤٣ مبلغ ٠٠ ر ١١٩،٤٣٩ افغانی بالغ می شود .

تعدیل قیمت جواز نامه های صنفی و دوره های گذشته که دو و پنج افغانی بوده و زیر نظر هیأت مقرر به قیمت های از ده تا پنجمند افغانی تعدیل شده بتعداد ٨٣ جلد در موسم زمستان و برودت هوا علاوه از ٤ باب مغازه دایمی میبلخ ٧ باب مغازه مؤقتی فروش گوشت کشوده شده .

دفاتر یکه در شعبه گسستنر طبع شده و بعد از مهر ریاست تفتیش رسماً به شعبات شان سپرده شده ١٦٧٥ جلد می باشد در مدت ده ماه فورمه های چاپی در مدت هفت ماه سال ٤٢ - الی اوایل ماه حمل سال ٣٤ در موقع برودت هوا و قلت طبع رسیده و رسماً بعد از مهر ریاست تفتیش به شعبه مربوط سپرده شده ٩٩،١٩٤ ورق

در مدت ماه سال ٤٢ الی اوایل ماه حمل سال ٤٣ در موقع برودت هوا و قلت مواد محروقاتی بر علاوه آنکه مارکیتهای مواد سوخت و غیره دکانهای چوب و زغال تحت نظارت شدید قرار داده شده و ذخایر چوب و زغال بناروالی در نخاس و بلدیة سابقه کشوده شده و به اهالی توزیع شده است .

زغال بلوت ١٦٢٨٩١٥ سیر
چوب بلوت ١٢٠٠٥٠٠ سیر

بقرار احصاییه هیأت مقرر در کارته پروان منازل یکه خلاف مقررات پروژه تعمیر نموده اند رسیدگی و تحقیقات آن ادامه دارد ٢٨٣ خانه

در پغمان زیر نظر هیأت ٩٦ اصله چنار خشک شده قطع گردید .
در مدت ٧ ماه سال ٤٢ و سه ماه اول سال ٤٣ از مزدوران اجیر فابریکه اسفلت و آبرسانی رسیدگی شده ٣٣،٩٩٥ نفر

در موقع زمستان و برودت هوا و قلت زغال علاوه از ذخایر بناروالی که به اهالی توزیع گردیده زیر نظر هیأتی مقدار ١١٤٠٠ سیر زغال از ولایت پکتیا خریداری و در معرض فروش گذارده شد .

راجع به تبدیلی اوزان معموله و متداوله امروزه به سیستم متریک که یکی از مسائل مهمه به شمار می رود بهمکاری وزارت مالیه و ریاست مارکیتنگ وزارت تجارت اقدامات لازمه جریان داشته و یک اندازه سنگهای وزنی به کیلو گرام و اضعاف آن در فابریکات جنگلک ساخته شده و عندالموقع در توزیع آن اقدام لازمه خواهد شد البته این امر مهم مستلزم مطالعات دقیق و مزید

متخصصان اوزان داخلی و خارجی شعبه مارکیتهنگ وزارت جلیلیه تجارت میباشند .

کنترول و مراقبت شدید ریاست تفتیش در باره عدم صدور مواد ارتزاقی از داخل پایتخت به خارج و غیره نقاط نیز از جمله اجراءات این اداره است . اقدامات جدی بغرض وقایه ازحریق وحفظ زیبایی شهر برای اخراج دکانهای تیلخاک فروشان پختهفروشان باروت فروشان چوب ارچه و دستک فروشان بتگرها و غیره آتش کاران از داخل شهر به نزدیک شهر چنانچه یک تعداد بتگرها از مندوی جدید به باغ قاضی نقل داده شدند و بقیه در شرف انتقال میباشند و همچنان برای اینکه چوب ارچه فروشان از نقاط مزاحم متصل آپارتمانها و سراپها بیرون کشیده شود پنج موضع بصورت مارکیت چوب ارچه در نقاط مختلفه پایتخت برای شان تعیین گردیده که برای اخراج آنها اقدامات جدی ادامه دارد .

بغرض جلوگیری از حریق فروش گاز ومبایل باپترول وغیره روغنیات قابل احتراق در سرای های شهر و نگداشتمن موتر های تانک مملو از تیل پترول در سراها و همچنان حفر یک چاه عمیق در هر سرای و اصلاحات ولدنگ برق و امثال آن اقدامات شدید بعمل آمده و بر علاوه آنکه موضوع غرض استحضار مالکان سراها در رادیو ابلاغ گردیده از یک قسمت سرایداران نیز خط علیحده گرفته شده است .

اجراءات ریاست حفظالصحه :

دوایر مربوط ریاست حفظالصحه نیز وظایف محوله را در حدود امکان و با استفاده از وسایل دستداشته انجام داده است . در قسمت حفظالصحه محیطی تنظیم کوجههاوجاده های شهر ، آبروکنیها ، تنظیم باغهای عمومی و پارکها و تامین حفظالصحه دکانها ، رستورانها ، هتلها و چایخانهها نیز اقداماتی کرده است .

همچنان در ترمیم وریگ اندازی جاده های داخل شهر ، آبیاری باغهای عمومی مربوط بناروایی ، تهیه البسه وبوت برای عملیة نظیفاتی و دیگر اموریکه اهم وظایف ریاست حفظالصحه را احتوا میکند ، قدمهای مثبتی برداشته است . علاوتاً چند عراده ماشین کبل دروی و سامان باغبانی را نیز تهیه و مورد استفاده قرار داده است .

بمنظور جلوگیری از تکثر و انتشار کثافات در نقاط مزدهم و مختلف شهر بیلهای جبهه گرد آوری خاگروبهها و مواد فضله و کثیف تخصیص داده و در ماه حوت ۱۳۴۲ و حمل ۴۳ در دوطرفه جاده های عمومی شهر و پارکها بغرس نهالهای مختلف مقرر نیز اقدامات عملی کرده همچنان صورت کار گزاریهای روغتیای پالهای مؤظف را وقتاً فوقتاً مورد بررسی و نظارت قرار داده است .

اجراآت مدیریت عمومي ترافیک :

لوايح جاده پل چرخي مکمل و نصب گرديده و همچنان لوايح کمبود داخل شهر نیز تکميل و نصب شده است .

برای پوليسان ترافیک به تعداد ٤٠٠ جوړه موزه رابري سپاه ساخت خارج خريداري و مورد استفاده قرار گرفته است .

برای رفع ضرورت ایام سرما به تعداد ٢٣٤ دست دريشی سرچ تکه ایتالوی تمپه شده ، همچنان چهار عراده موتر بنز که سه عراده آن امبولانس یکی آن به غرض بررسی حوادث ترافیکی است از آلمان و برای بر رسی وظایف ترافیکی یک عراده جیب امریکایی از ریاست انحصارات خريداري شده است . علاوهً غرض رفع مشکلات امور ترافیکی سه عراده جیب روسی از ریاست انحصارات خريداري شده و تحت استفاده قرار داده شده است .

برای خط اندازی جاده ها ٥٠٠٠ کیلو رنگ بخارج فرمایش داده شده که عنقریب مقدار مذکور وارد جاده ها از آن استفاده میشود .

برای البسه بهاری وزمستانی صاحب منصبان و افراد ترافیک فرمایش یکمقدار تکه های ساخت خارج در نظر گرفته شده .

برای البسه بهاری و زمستانی صاحب منصبان و افراد ترافیک فرمایش مدیریت ترافیک افتتاح و از طرف متخصص خارجي و معلمان داخلی درس داده میشود که صاحبمنصبان و افراد ترافیک در آن اشتراک دارند .

زیگنال شاهي پل بر علاوه زیگنال های سابقه داخل شهر نصب وباستفاده راننده ها و عابران قرار داده شده و زیگنال شاه محمود غازی میدان نیز ترمیم و فعال گردیده زیگنال چهاراهی سینمای کابل بعد از تخریب دوباره به فعالیت انداخته شده است .

برای رفع ضرورت افراد ترافیک ١٦ عراده بایسکل رایبل خريداري و برنگ سرخ و سفید علامه ترافیک رنگ آمیزی گردیده است .

غرض رفع احتیاج پوليسان ترافیک رنگ ٣٧٠ دست دريشی تکه کار آمد از نساجی خريداري ومورد استفاده افراد ترافیک قرارداد شده است .

برای عبور عراده های لازمه و عابران در مقابل آپارتمان جدید عمومي ترافیک و تولی سوم در دهمزنگ پل چه ها ساخته شده است .

برای عموم دريوه های تکسی داخل شهر تکه خريداري و برای دوخت دريشی به خیاط مربوطه داده شده است .

« ختم »

بقیه از صفحه ۲۶۱ راپور پوهنتون

اسلام ، ملی ساختن برخی از املاک ، در نظر اسلام ، مبادی برخی از نظام های اقتصادی امروز و مقایسه آنها با مبادی اقتصادی اسلام ، بانکها و شرکتها

ب - موضوع زن در اسلام :

تتبع کننده : عبدالسلام عظیمی

مفردات بحث :

زن در جاهلیت ، زن در صدر اسلام . زن در یونان و غرب ، حقوق سیاسی زن در اسلام حقوق مدنی و اجتماعی زن در اسلام ، حقوق اقتصادی زن در اسلام ، حقوق علمی و فرهنگی زن در اسلام ، افکار برخی از علمای معاصر اسلامی راجع به زن ، نقش زن در عصر امروز ، عواملی که مانع فعالیت های حیاتی و اجتماعی زن شده بود .

ج - موضوع مشکل ازدواج و طلاق :

تتبع کننده : بناغلی محمد کبیر

مفردات بحث :

ازدواج بحیث يك امر ضروری ، ازدواج در دوران جاهلیت ، از دواج نزد آریاییهای قدیم ازدواج از نظر سناثر ادیان سماوی ، ازدواج در اسلام ارکان و شروط از دواج ، تعدد زوجات ، مسائل مهر ، رواجهای متعلق به محافل عروسی ، ولوروتوی بری ، نتایج رواجهای مزخرف و ایجاد طرق حل سلیم طلاق و مشروعیت آن ، بواعث طلاق ، نتایج بعد از طلاق ، اصلاح اوضاع فامیل و طرق جلوگیری از طلاق ، این موضوعات در پروگرام ریسرچ سال ۴۲ پوهنچی شامل شده و تا اکنون روی آن کار میشود و در آغاز سال ۴۳ دو موضوع مهم دیگر نیز داخل پروگرام ریسرچ شد یکی موضوع تاریخیچه تشکیلات عدلی و قضایی افغانستان است که طبق فیصله مجلس علمی پوهنچی از طرف بناغلی عبدالستار سمیرت معاون علمی پوهنچی تکمیل میشود و دیگر موضوع (نقش افغانستان در ادبیات عربی) که توسط پروفیسور محمد عامرالمهندس استاذ مصری این پوهنچی تحقیق میشود .

۴ - نشرات :

شعبه نشرات پوهنچی شرعیات متاسفانه تا هنوز به نسبت نبودن پرسنل و مشکل بودجوی تاسیس نشده است با آن هم در اوایل سال ۴۳ توانستیم که بطبع يك اثر مهم و علمی بنام (فقه اسلامی در تقنین امروز) اقدام نماییم ، این اثر سه سال قبل توسط یکی از پروفیسوران مصری پوهنچی نظر به ضرورت افغانستان و پوهنتون افغانستان در کابل به عربی تالیف شد و متعاقباً به توصیه ریاست پوهنتون توسط بناغلی سمیرت معاون علمی پوهنچی بفارسی ترجمه گردید و اکنون قبل از اینکه متن عربی اثر مذکور طبع شده باشد ترجمه فارسی آن در مطبعه دولتی به تعداد يك هزار جلد

طبع شده است . این کار کوچک ما علاوه بر طبع يك سلسله پروگرام ها و یاداشت های درسی و سوالات امتحان و غیره است که توسط يك دستگاہ مستعمل گسستنر در داخل پوهنځی صورت گرفته است . تصمیم جدی است که در سال جاری به غرض نشر آثار علمی استاذان در موضوعات ریسرچ آنها يك مجله علمی سه ماهه نیز از پوهنځی شرعیات نشر کنیم .

۵ - افزایش در تعداد پروفیسوران مصری پوهنځی شرعیات :

در سال ۴۲ پوهنځی شرعیات فقط سه نفر پروفیسور خارجی داشت که یکنفر شان در رشته ادبیات عربی به مصرف پوهنتون کابل و دونفر دیگر در رشته فقه اسلامی از طریق همکاری فرهنگی حکومت جمهوریت متحد عربی درین پوهنځی مصروف تدریس بودند تا آنکه نظر به ایجاب پیشبینی انکشافات پوهنځی شرعیات سه نفر پروفیسور دیگر را نیز در رشته های فقه مقایسوی عقاید اسلامی و حدیث از پوهنتون از هر جمهوریت متحدعربی در خواست نمودیم که هر سه نفر شان در اوایل سال تعلیمی ۴۳ از طریق همکاری فرهنگی آن جمهوریت وارد کابل شده و درین پوهنځی به تدریس آغاز کرده اند به این ترتیب تعداد پروفیسوران مصری ما به شش نفر میرسد که این تعداد علاوه بر ده نفر اعضای تدریسی افغانیست که درین پوهنځی مشغول اجرای وظایف علمی میباشند .

۶ - مطالعه انکشافی و پروگرام های پوهنځی شیرعیات در خارج .

در اواخر سال ۴۲ بناغلی عبدالستار سمیرت معاون علمی پوهنځی شرعیات بنا بدعوت وزیر تعلیمات عالی جمهوریت عربی متحد جهت باز دید از پوهنتون ها و مؤسسات علمی آن جمهوریت عازم قاهره گردید و در مدت یکماه اقامت خود در قاهره راجع به پروگرام ها و انکشافات پوهنځی شرعیات کابل با رجال و مقامات علمی جمهوریت متحد عربی مذاکراتی نموده است و علاوهً معاون علمی پوهنځی حین باز گشت از سفر جمهوریت متحد عربی از پوهنځی های شرعیات مکه معظمه ، مدینه منوره ، دمشق و بغداد نیز دیدن نموده ر با استفاده ازین مطالعات ، پوهنځی شرعیات کابل از سائر انکشافات و پیشرفت های علمی پوهنځی های شرعیات آن ممالک استفاده خواهد کرد .

فعالیت های پوهنځی طب :

پوهنځی طب کابل بحیث يك مؤسسه علمی و تنبغاتی جهة اینکه سوبه علمی و تعلیمی محصلان طب را مطابق پیشرفتهای طبی جهان بلند برده باشد همیشه میکوشد تا زمینه را برای تربیت دکتوران جوان م . اعد سازد بنا بران يك قرار داد همکاری تخنیکي طبی بتاريخ ۳۰ اپریل ۱۹۶۳ مطابق ۱۶ ثور ۴۲ بین حکومت شاهی افغانستان و جمهوریت فرانسه به امضاء رسید که به اساس آن تعداد پروفیسوران فرانسوی تحت رهنمایی پوهنځی طب فرانسیسی لیون در تقویه اعضای مدرسین و بلند بردن سوبه علمی محصلان

پوهنځی طب کابل و مطالعات و تحقیقات علمی صرف مساعی خواهند نمود چنانچه در طول سال ۴۲ تحت موافقتنامه همکاری تخنیکي طبي پروفیسور باسکالیس بطور مداوم در سرویس عقلی و عصبی و پروفیسور گالی پروفیسور امراض داخله بطور موقت بکابل مواصلت نمودند .

پروفیسور گالی طی مدت يك ماه اقامت خود در کابل يك سلسله کنفرانس ها را در پوهنځی طب ایراد نمود ضمناً مسایل قرارداد همکاری تخنیکي طبي را از نزدیک مطالعه نموده و در اثر پیشنهاد وی دزبرج جدی ۴۲ پوهاند دکتور عبدالصمد سراج ریس پوهنځی طب از طرف دولت فرانسه دعوت گردید . طی جریان این دعوت رسمی پوهاند سراج کمک و همکاری بیشتر دولت فرانسه را خواهان شد و در مقابل دولت فرانسه کمک های بیشتری را در زمینه مسایل طبي و عده داد .

همچنان برای تکمیل کدر تدریسی خویش هشت نفر دکتوران فارغ التحصیل نمود .

پوهنځی طب از طریق سازمان صحی جهان پروفیسور کاپال را در رشته فزیولوژی و پروفیسور دلی را که قبلاً نیز در کابل بحیث پروفیسور پتالوژی ایفای وظیفه مینمود استخدام نمود .

همچنان برای تکمیل کدر تدریسی خویش هشت نفر دکتوران فارغ التحصیل سال ۴۱ را بعد از گذشتاندن کانکور و موفقیت در کرسی های کمبود مقرر و شامل وظیفه نموده است . هکذا به تعداد ۱۴ نفر از دکتوران جوان این پوهنځی را جهت تحصیلات عالی در رشته های مختلف طبي به ممالک خارج اعزام نموده است پوهنځی با استفاده از کمک های یونسف و پول انکشافی که از طرف دولت پرداخته شده است لابراتوار های خویش را مجهز نموده است .

لابراتوار و تشریح :

از آنجاییکه تشریح تنها بصورت نظری کافی نمیباشد در قسمت عملی نیز سعی بعمل آمد تاوسایل و لوازم آن بصورت عصری ومساعدتزیب و تهیه گردد .

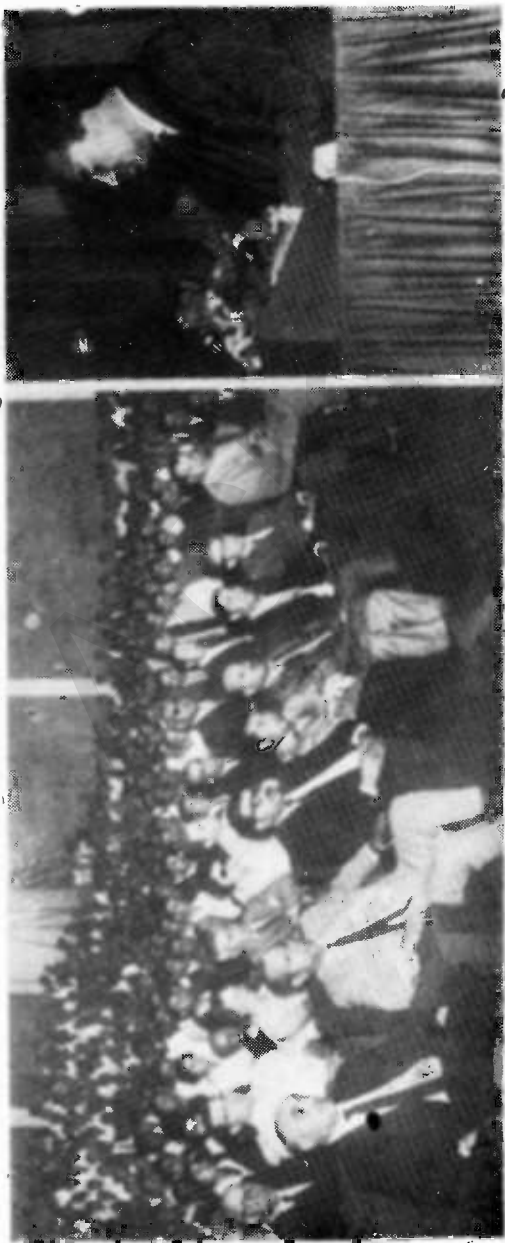
۱ - اتاق تسلیخ بامیز های لاشی و تنویر کافی تکمیل گردیده تا در حدود صد نفر محصل در آن به خوبی تطبیقات بتوانند کرد .

۲ - اتاق لباس بالوازم آن برای صد نفر محصل در مجاورت اتاق تسلیخ ترتیب شده است .

۳ - هفتی تیاتر که گنجایش صد نفر را دارد جهت درمانسترا سیون استخوانها و عملیات بالای اجساد تهیه شده است .

۴ - جهت تحقیقات علمی در رشته تشریحی مخصوص شعبات تشریح ، اتاق میکروسویک بالوازم آن تهیه شده است .

۵ - اتاق عکاسی مربوط لابراتوار تشریح از نظر جای تکمیل گردیده و سامان مورد ضرورت عکاسی آن بخارج فرمایش داده شده است .

بیاضلی دکتور محمد یوسف صدراعظم هنگامیکه در جمنازیوم پوهنتون کابل ضمن ایراد بیانیة هدفهای دولت رادراه تطبیق پروژههای انکشافی کشور، موقوف جوانان تعلیمیافته در برابر ملت و دولت و راجع به مسوولیتهای آینده آنان دروظایف محوله شان توضیحات میدهند .
(۳-اسد ۱۳۴۳)

۱۴۳۲
بناغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم با بعضی از اعضای کابینه در ماه اوس ۱۴۳۲
در صفحات شمال کشور مسافرتی کردند، اینجا بناغلی صدراعظم در محضر یک
اجتماع بزرگ مردم پانجهری راجع به پلان هاو پروژه های انکشافی دولت و موقف
جدید حکومت در راه خدمت مردم توضیحات میدهند

٦ - لابراتوار تشریح زمینه را برای جراح های جوان آماده ساخته است تا از نزدیک عناصر تشریحی را مطالعه کرده و عملیات مطلوب را بالای اجساد اجراء نمایند چنانچه روی این اصل در سال ٤٢ دکتوران سرویس جراحی از این لابراتوار استفاده خوبی نموده اند .

لابراتوار کیمیاوی حیاتی و طبی :

در آن بعمل میآید روی این اساس يك تعداد میز های جدید و عصری که اجرا میشود از یکسال با اینطرف يك لابراتوار ریسرچ را برای مطالعات و تدقیقات هیمو گلوبین و پروتین های خون و معاینات الکترو فریز تهیه شده است .

لابراتوار مذکور موفق شده تا برای تکمیل سامان و لوازم لابراتوار خویش مبلغ بیست هزار دالر از مؤسسه نشینل سیانس فوندیشن امریکا بدست آورد . چنانچه يك قسمت این سامان وارد و بکار انداخته شده و از آن در امور معاینات مربوطه این لابراتوار استفاده میشود و قسمت متباقی آن نیز عنقریب وارد خواهد شد .

برای استفاده بیشتر شاگردان بصورت اساسی کوشش بعمل آمد تا اتاق های تطبیقات و ریسرچ این لابراتوار را انکشاف نموده و علاوه ازینکه در تدریس عملی شاگردان از آن کار گرفته میشود و ریسرچ های علمی نیز در آن بعمل میآید روی این اساس يك تعداد میزهای جدید و عصری که از آن در تطبیقات طلاب بصورت بهتر کار گرفته میشود اعما و بکار انداخته شده ، این میزها که برای تطبیقات علمی طلاب و بمنظور استفاده بهتر شاگردان و تسهیلات در معاینات بیوشیمی بکار انداخته شده باوسایل عصری و جدید مجهز بوده و تعداد اتاق های آن به شش عدد میرسد در این لابراتوار فعال سی و دو نوع تجزیه و معاینات مختلفه اجرا میشود از سنبله ٤٢ تا حال متجاوز از پنج هزار تجزیه و معاینات مختلف لابراتواری را از شفاخانهای پوهنتون بشمول يك تعداد معاینات و تجزیه های اجرتی و مجانی دیگر مؤسسات انجام نموده است همچنان تعداد سامان و آلات مهمه از قبیل الکتروفوریز ، سکروفوتو ، و لوازم الکتریکی که قبلا فرمایش داده شده بود نیز رسیده و طرف استفاده قرار گرفته است که متباقی آن نیز عنقریب خواهد رسید .

لابراتوار باکتر لوژی :

شعبه باکتر لوژی و پرازیتولوژی پوهنخی طب نیز نظر به پیشرفت روز افزون علم طب مخصوصاً میکروب شناسی و اهمیت زیاد این علم در تشخیص امراض مختلفه و همچنان نظر به ازدیاد همه ساله محصلان پوهنخی در تجمیعات خویش باوسایل عصری لابراتواری گامهای مؤثری برداشته است . ١ - نقل مکان به عمارت جدید و تخصیص اتاقهای باکتر لوژی پرازیتولوژی وغیره .

- ۲ - تهیه چهار پایه میکروسکوب قوی جهت پیشبرد کار های عملی محصلان .
- ۳ - تهیه و بکار انداختن يك پایه آلّه تقطیر آب که میتواند احتیاج لابراتوار را بخوبی رفع نماید .

۴ - خریداری یکمقدار مواد کیمیاوی و ادویه مختلفه برای ساختن رنگ ها که در تشخیص میکروب ها پرازیت های انتانی بکار میروند .

۵ - پرورس حیوانات لابراتوار از قبیل خرگوش ، موش سفید ، کوبای و غیره که در تشخیص امراض و میکروبهای مربوطه از آن کار گرفته میشود . علاوهً این لابراتوار در طول سال ۴۲ متجاوز از دوهزار معاینه مختلفه لابراتواری را از مریضان سرویس های مختلفه شفاخانه های علی آباد و مستورات و دیگر مریضان انجام داده و به تعداد ۸۹ حیوان لابراتواری را جهت تشخیص امراض مربوطه مورد استفاده و تطبیق قرار داده است .

لابراتوار پتالوژی :

در حدود ۶۰۰ معاینه مختلفه پتالوژی از سنبله ۴۲ تا حال در این لابراتوار انجام شده است که يك قسمت او تپی های مذکور از شفاخانه های ابن سینا زایشگاه ، شفاخانه قوای مرکز لابراتوار طب عدلی و شفاخانه های پوهنتون کابل مواصلت نموده است علاوهً این شعبه موفق شد تا به تعداد ۵۰ بکس جهت محافظه لارم های استولوژی و پنجاه بکس جهت لام های پتالوژی که هر بکس دارای یکصدانه لام میباشد و برای تطبیقات طلاب به دسترس آنها قرار دهد .

همچنین برای پیشرفت کار و بمنظور فراهم نمودن تسهیلات بیشتر در تطبیقات طلاب پوهنخی بکمقدار ماشین ها و سامان جدید برای این لابراتوار از امریکا خریداری گردیده که یکمقدار آن وارد و بکار انداخته شده و قسمت متباقی آن نیز عنقریب وارد خواهد شد .

لابراتوار فار موکو لوژی :

این لابراتوار نیز علاوه بر وظیفه تدریسی و نظری طلاب پوهنخی طب يك سلسله معاینات توکسیکولوژی را جهت در یافت مواد سمی در جگر و معدّه مریضان و میت های که توسط پولیس از طریق شعبه طب عدلی با ایشان سپرده شده انجام داده و علاوهً تجزیه های یکتعداد دوا های ارسالی وزارت دفاع ملی و دواخانه مؤسسات پوهنتون را اجراً نموده‌اند نظر به احتیاج روز افزون پوهنخی طب و افزودی تعداد شاگردان پوهنخی در ظرف همین سال این لابراتوار به عمارت الحاقیه پوهنخی انتقال نموده تا در آنجا از وسعت جای استفاده شده و لابراتوار به شکل وسیع تر و مجهزتری فعالیت نماید که در نتیجه با توریید و بکار انداختن يك عده سامان و لوازم شکل بهتری را بخود گرفته است .

همچنان يك لابراتوار نوکسيکولوژی و چند لابراتوار ديگر برای تجربيات علمی ستاف بکار انداخته شد در تعداد ستاف از دياب بعمل آمده و يکنفر داکتر طب از فارغالتحصيلان سال ۴۱ نیز به این شعبه مؤظف شد .
طب عدلی :

این شعبه نیز در پهلوی دروس نظری که طبق پروگرام مرتبه در صنف انجام میدهد سلسله معاینات اتوپسی را که از قوماندانی امنیه ، ترافیک و محاکم عدلی رسیده انجام داده است . نظربه ضرورت مبرم که پوهنځی طب به این شعبه حس میکند در نظر دارد این لابراتوار را توسعه داده و در آینده قریب بحیث يك لابراتوار مجهز و عصری در آورد چنانچه روی این منظور يك نفر از اعضای تدریسی این شعبه را برای تحصیلات مزید بخارج اعزام نموده و چند نفر ديگر نیز از فارغالتحصیلان پوهنځی در بست این شعبه گرفته شده است .

لابراتوار فزیولوژی :

این لابراتوار علاوه بر تدریس نظری فزیولوژی که به صنوف اول و دوم تدریس نموده يك سلسله تطبیقات را نیز در ساحهٔ درسی در لابراتوار های مربوطه توسط شاگردان انجام داده است جهت معاینه مریضان و استفاده طلاب بصورت عملی يك پایه ماشین الکتروکاردیوگرام و میتا بولیزم بازل را نزد مریضان شفاخانه های پوهنتون کابل و مریضان خارج شفاخانه اجرا نموده است .

طب وقایوی :

این شعبه نیز علاوه از اینکه در صنوف مختلف پوهنځی تدریس طب وقایوی را انجام نموده باسماس پروگرام مرتبه و تقسیم اوقات معینه در قسمت رهنمایی ستاژ محصلان در پروژه های صحی از قبیل پروژه های انکشاف دهات ، مراکز حمایه اطفال و مادران و غیره مراکز صحی خدمت انجام داده است .

علاوتاً در قسمت توسعه و انکشاف لابراتوار مربوطه نیز اقدامات مؤثر و اطمینان بخش نموده است مکاتب نرسنگ مردانه و زنانه که سالانه يك تعداد جوانان از آن فارغ شده و به صفت نرس دیپلومه در چوکات شفاخانه های پوهنځی طب ووزارت صحیه ایفای خدمت مینمایند به تعداد ۱۶ نفر در سال ۴۲ به جامعه تقدیم نموده است .

کنفرانسها :

طبق پروگرام مرتبه در روزهای دوشنبه (هفتهٔ یکبار) يك سلسله کنفرانس ها از طرف استادان پوهنځی طب در تالار کنفرانس های پوهنځی طب دایر گردیده است همچنان طی این مدت يك مناظرهٔ علمی نیز صورت گرفته است.

در ساحهٔ ریسرچ مستر بنه‌ام با پوهنځی طب تماس‌های نزدیکی گرفته و پروگرام وسیعی را بروی دست گرفته است و امید قوی می‌رود که از آن نتایج مثمیری بدست آید.

کتابخانه :

کتابخانه پوهنځی طب که فعلاً دارای متجاوز از ۸۰۰۰ جلد کتاب می‌باشد به السنه مختلف انگلیسی ، فرانسوی ، ترکی ، عربی ، پښتو ، فارسی ، روسی و غیره یکی از مجهزترین و عصری‌ترین کتابخانه‌های علمی مملکت بوده و به عصری‌ترین سیستم کتابداری مجهز می‌باشد پوهنځی طب این کتابخانه را مانند کتابخانه مرکزی پوهنتون کابل به بهترین اصول تحت نظریک متخصص کتابداری خارجی ترتیب نموده و مورد استفاده استادان و محصلان قرار داده است علاوه نظر به این که علم طب ساحه خیلی وسیع داشته و هرروز انکشافات و تحولات جدیدی در آن افزود می‌گردد پوهنځی طب تدریس خویش را باس‌اس جدیدترین تحقیقات و مطالعات علمی و با استفاده از ۸۰ نوع مجله خارجی بمعرض معلومات محصلان گذاشته است.

مدیریت نشرات

وظایف این مدیریت علاوه از طبع و نشر مجله علمی طبی بنام افغانی طبی مجله که در اخیر هرسه ماه انتشار می‌یابد طبع و نشر کتب درسی و پولی کاپی یک تعداد نشریه‌ها از قبیل کنفرانس‌ها و غیره را نیز بعهده دارد به این اساس یک مقدار زیاد لوازم دفتر داری و جدول طرف ضرورت سرویس‌های مختلفه پوهنځی طب از قبیل اوراق معاینات لابراتواری ، مکاتیب رسمی ، استعلامیه‌ها اوراق بودجوی و محاسبوی و جداول تدریسی از قبیل جداول حاضری طلاب ، کارت‌های هویت محصلان و غیره توسط این شعبه طبع

میشود . همچنان از ابتدای سنبله ۴۲ تا حال به تعداد ۵۰۰۰ جلد کتاب به ظرفیت فی جلد یکصد الی ۱۸۰ ورق کتاب درسی و یک تعداد کنفرانس‌های های مختلفه پوهنځی طب از قبیل اوراق معاینات لابراتواری ، مکاتیب رسمی ، روز افزون طب در سال ۴۱ یکپایه ماشین استنوفاکس نیز خریداری و با دویابه ماشین تایپ نیز بدسترس این شعبه قرار داده شده است .

مدیریت عمومی اداری :

مدیریت عمومی اداری ذریعه شعبات مربوطه خود دوصد پایه چوکی درسی برای لابراتوار های پوهنځی ، ۳۰۰ چوکی برای اتاق های درسی تهیه کرده و تمام ضروریات آنرا نیز تکمیل نموده است برای تفریح طلاب ۳۵ عدد چوکی باغی برای رستوران پوهنځی میزها و چوکی های جدید نان خوری و ظروف ناشیکن تهیه نموده است جهت رفع ضرورت پوهنځی طب ننگرها را در حدود چهار صد قلم سمان اناثیه از قبیل چپرکت های لیلیه و الماری

کمک نموده است يك دستگاہ ده لینه جدید اتومات برای پوهنځی طب که از ناحیه کمبود تېلفون دوچار مشکلات بوده و اکثراً لابراتوار ها نسبت عدم برق کافی ازآلات وسامان مورد ضرورت معاینات کارگرفته نمیتوانستند يك لین جدید به قوه زیاد تر از ترانسفارمر علی آباد برای پوهنځی طب تمديد گردیده است.

یکمقدار زیاد کاغذ گسستنر ، رنگ استنسل ، و غیره لوازم طباعتی ، چندین پایه ماشین های نایپ پشتو و فارسی يك پایه ماشین استونفاکس بایکمقدار سامان و لوازم پرچون مورد ضرورت مدیریت نشرات نیز درطرف سال تهیه شده است . برای لابراتوار های مختلف پوهنځی در ظرف همین سال متجاوز از یکمزار و پنجصد قلم ادویه مختلف لابراتوری و سامانمورد ضرورت لابواتوار ها که قیمت مجموعی آن بالغ به دوصد هزار افغانی میشود از دیپوی عمومی ادویه تهیه گردیده است .

به تعداد چهل پایه مکروسکوب برای ضرورت لابراتور های پستالوژی و فارمکولوژی تهیه و مورد استفاده شان قرار گرفته است . کسانیکه در ظرف سال ٤٢ از فاکولته طب دیدن کرده و بعضی ایشان کنفرانس های نیز ایراد نموده اند .

پروفیسر لیتام پروفیسر امراض قلبی پوهنتون لندن هیأت اطباء شوروی پروفیسر برودی هوکس جراح عصبی انگلستان هیأت اطباء جاپانی میرمن هولسنگر مشاور مؤسسه صحتی جهان هیأت پارلمانی فرانسه . داکتر گید مشاور منطقوی صحتی جهان مشاور تبلیغاتی سازمان صحتی جهان دکتور گالی پروفیسر امراض ریوی لیون دکتور مالیکن پروفیسر امراض نسایی لندن .

دکتور مکری رئیس پوهنځی طب انگلستان و (شفیلید) دکتور مانی آمر منطقوی صحتی جهان .

کشوان سنگ نماینده مطبوعاتی یونسف .

فعالیتهای پوهنځی علوم :

کمک ها و فعالیت های رابطه توامیت

امداد رابطه توامیت پوهنځی علوم پوهنتون کابل با پوهنځی علوم طبیعی و ریاضیات پوهنتون راینیش فرید ریش ویلمم بن - در سال ١٩٦٢ عبارت بود از آلات ، و لوازم او پتیک ، آلات و لوازم کیمیا ، زواوجی ، جیالوجی پالیانتولوژی بشمول کتب ، مواد کیمیای ، دوعراده موتر برای سیرهای علمی که قیمت مجموعی آنها بالغ به ٣٥٠ هزار مارک آلمان غربی میشود . در سال ١٩٦٣ در شقوق کیمیا ، زولوژی و پالیانتولوژی ، در حدود ١١٤ هزار مارک کمک شده و برای فزیک ، میزالوجی نیز تحت این پروگرام در رشته های زولوجی و کیمیا مشغول فعالیت اند . همچنان سه تن از محصلان آلمانی تحت نظر استادان خارجی در قطار شاگردان داخلی ما از وسایل

پوهنځی علوم برای تحصیل دکتری خود کار می کنند .
 لابراتوار اختصاصی زولوجی که گنجایش بیست نفر محصل را دارد و
 مختص به محصلان و محصلات صنوف عالی پوهنځی میباشد و همچنین
 لابراتوار های بیسیک ساینس تجهیز و اکمال گردید .
 این رابطه توأمیت در اواخر سال ۴۰ باساس میثاق رابطه فرهنگی ای
 استوار گردیده که قبلا بین حکومت افغانستان و دولت فدرالی آلمان منعقد
 شده بود .

لابراتوار ها :

الف - لابراتوار تحلیل طیفی . کار این لابراتوار بصورت مقدماتی تکمیل
 شده و بعد از اکمال امور نصب لوازم آن محصلان صنوف عالی و استادان
 رشته فزیک اجسام را از نگاه طیف مطالعه میکنند . این لابراتوار بکمک
 یونسکو احداث شده است و از طرف یک متخصص یونسکو اداره میشود .

ب - لابراتوار های دوم و سوم هستوی :

امور مقدماتی و نصب آلات آن تکمیل شده و اکنون ذریعه آن یک سلسله
 تفحصات علمی در شقوق مختلفه طب ، زراعت و بیالوژی بعمل میآید .

ج - کار احداث لابراتوار کیمیای عضوی در انستیتوت کیمیای پوهنځی
 علوم بپایان رسید و این لابراتوار گنجایش بیست نفر را دارد .

د - لابراتوار اختصاصی زولوجی در ماه جوزای ۴۲ عملا بفعالیت شروع
 کرد این لابراتوار بکمک هبات توأمیت احداث و تجهیز شده است .
 سیر های علمی :

محصلان رشته های کیمیا و بیالوجی و جیالوجی پوهنځی علوم در سال
 تعلیمی ۴۲ بیش از سالهای گذشته بسیر های علمی پرداخته و نتیجه عمومی
 این سیر های علمی یک سلسله موادیست که برای موزیم های حیوانی ،
 نباتی و جیالوجی پوهنځی علوم گرد آوری شده است .
 کتابخانه پوهنځی علوم :

در سال ۴۲ تعداد کتب علمی و مأخذ به ۱۰۸۰۰ جلد بالغ گردید و علاوه
 در این سال به ۱۰۰ نوع مجله علمی نیز اشتراک بعمل آمده است این تعداد
 غیر از مجلاتیست که به سلسله تبادل مجله ساینس بکتابخانه توصل
 ورزیده است .

فعالیت های نشراتی :

الف - در ساحة طبع کتب درسی : بیش از پانزده جلد کتاب علمی در رشته
 های ریاضی ، فزیک کیمیا ، بیالوجی ، بوتانیک و زولوجی ذریعه دستگاه
 گسترتر نشرات پوهنځی علوم بطبع رسید و هم امور مقدماتی طبع چهارم

جلد آثار استادان پوهنځی علوم در مطبعه فرانکلن فراهم گردید .
ب - مجله ساینس نشریه مسلکی وسه ماهه پوهنځی علوم که در اخیر اسد
سال ۱۳۴۱ تاسیس و اشاعه شده بود در سال ۴۲ داخل دومین سال نشراتی
خود شد . این مجله که در هر سه ماه یکبار نشر میشود حاوی مطالب جدی
مضامین مسلکی و تربیوی است .

ضمناً يك سلسله مجلات و انطباعات فوق العاده نیز نشر شد و منظوره حقیقی
از این همه نشریات قوام ارتباط بین علم و جمعیت است .

ج - درسایر ساحه های نشراتی : در سال ۴۲ يك پروگرام نشراتی رادیویی
ده دقیقه ای و در مرحله دوم بعد از جوزای ۴۲ که بدومین سال نشراتی
خود وارد میشد به ساعت ۵۰ ر ۵ عصر روزهای چهارشنبه بخش میگردید
و این پروگرام تاکنون نیز ادامه دارد .

پروگرام تبصره های علمی بر موضوعات علمی روز تحت همین عنوان در
هر پنجشنبه در روزنامه اصلاح بقلم رئیس پوهنځی علوم و سایر استادان
اشاعه یافت .

تاسیس رصد خانه نجومی :

اقدامات لازم در مورد تاسیس رصدخانه مجهز که از سال ۴۱ باینطرف
مقدمات آن فراهم شده بود بعمل آمد و برای این منظور محل مناسبی تعیین
گردید . يك پایه آله ریفرکتور که قیمت آن به ۱۲۶ هزار مارک آلمانی
بالغ میشد فرمایش داده شد .

تهیه سکالر شپها و فیلو شپها :

در طول سال ۴۲ برای بیش از هفت نفر محصل و اسیستانت ها و سه نفر
استادان سکالر شپ و فیلو شپ تهیه شد .

تبعات علمی :

در رشته های کیمیا ، زونوجی ، جیالوجی ، يك سلسله تبعات علمی خالص
بکمک هیأت رابطه توأمیت جریان دارد . این تجسبات علمی غیر از تبعاتی
است که در مرکز تبعات پوهنتون کابل ذریعه استادان پوهنځی علوم اجرا
میشود .

انستیتوت های پوهنځی علوم :

پوهنځی علوم پوهنتون کابل در سال ۴۲ دارای دو انستیتوت مجهز بود .

الف - انستیتوت کیمیا :

این انستیتوت دارای شعب مختلف و دیپارتمنت های متعدد میباشد و با
تجهیز لابراتوار های این انستیتوت که در طول سالهای ۴۱ صورت گرفت
پوهنځی علوم از نگاه لابراتوار ها و تشکیلات کیمیایی بخود منگی شده

و دارای یکی از مجهزترین انستیتوت های کیمیا در شرق شد .
ب - انستیتوت پارا زیتو لوجی :

این انستیتوت بکمک هیأت رابطه توأمیت در نیمه سال ۴۲ تأسیس شد .
 موزیم حیوانی افغانستان که از پنج سال بانظر طرف کار گرد آوری مواد آن
 شروع شده است شعبه ای ازین انستیتوت میباشد این انستیتوت دارای
 تجهیزات کاملاً عصری و مدرن بوده و بسوی انستیتوت های پارا زیتولوجی
 پوهنتون بن میباشد .

علاوتاً مقدمات تأسیس و ساختمان عمارت انستیتوت فزیک از اواخر سال
 ۴۲ آغاز یافته و امید مبرود در ربع اول امسال تکمیل گردد .

استقبال از اجتماع ساینسدانان جهان :

پوهنځی علوم از اجتماع ساینسدانان جهان در جینیوا با تدویر کنفرانسی
 بکمک اداره اطلاعات ملل متحد در کابل تجلیل کرد . در این کنفرانس
 رئیس و اعضای پوهنتون کابل و یکعه دانشمندان بیانیه هایی ایراد
 کردند . شعبه نشریات پوهنځی علوم بتقریب آن شماره فوق العاده ساینس
 را انتشار داد .

سیمینار ها و کنفرانسها :

سیمینار ها و کنفرانسهای علمی علاوه بر اینکه از طرف استادان داخلی
 پوهنځی علوم دایر گردید از جانب پروفیسرانیکه برای این منظور از دول
 متحابه خصوصاً از طریق رابطه توأمیت و تبادل استادان با پوهنتون بن
 دعوت شدند نیز دایر گردید . پروفیسران مهمان سیمینار های خود را در
 یک دوره معین مطابق تقسیم اوقات قبلی و بسویه های متفاوت اسپستانتها
 محصلان و اشخاص غیر متخصص دایر نمودند .

تعداد سیمینار هاییکه از طرف استادان مهمان در سال ۴۱ دایر گردیده
 است به ۲۰ و در سال ۴۲ به ۳۰ بالغ گردیده است .

فعالیت‌های پوهنځی ادبیات :

در سال ۱۳۴۰ در ترتیب سابق صنف بندی پوهنځی تغیری وارد شد بدین
 صورت که سال اول پوهنځی بنام سال مقدماتی یاد شده و همه محصلان
 جدیدالشمول یکجا درس میخوانند و اکثر مضامین فرعی و مقدمات مضامین
 اصلی هر رشته درین صنف مقدماتی تدریس میشود . از سال دوم رشته
 اختصاصی آغاز میشود و سه سال ادامه می یابد .

در سال ۴۰ اساس شعبه ژورنالیزم و ادبیات آلمانی گذاشته شد و در سال
 ۴۱ هر دو شعبه بصورت اختصاصی بفعالیت آغاز کرد شعبه آلمانی دارای
 یک صنف (یعنی یکدوره محصل) است زیرا ادامه این شعبه بشمول یک
 یک تعداد کافی فارغ التحصیلان لیسه نجات مربوط میباشد و این تعداد همه

ساله در اختيار پوهنځی بیست .
تا اخیر سال ۴۲ شعبه های ششگانه پوهنځی عبارت بود از : ادبیات فارسی ، ادبیات پشتو ، و جغرافیه ، ادبیات انگلیسی ، ادبیات آلمانی ، و ژورنالیزم .
در آغاز سال ۴۳ شعبه ادبیات انگلیسی به پوهنځی تعلیم و تربیه مربوط شد .

افزایش تعداد محصلان داخلی :

از آنجاریکه دوصنف دیگر شعبات پوهنځی اضافه شد و هم قرار پلان در تعداد جدیدالشمولها تزايد بعمل می آید از آنرو باوجود مشکلات و موانعیکه از حیث کمی تعداد فارغالتحصیلان لیسه ها سد این هدف میگردید پوهنځی توانست که درتعداد محصلان بیفزاید چنانچه درتعداد محصلان جدیدالشمول سال ۴۲ نسبت بسال ۴۱ - ۳۷ نفر افزایش بعمل آورد و در تعداد محصلان جدیدالشمول سال ۴۳ نسبت به ۴۲ - ۲۲نفر افزود شد تعدادمحصلان جدیدالشمول درسال ۱۳۴۲ - ۱۱۳ نفر ودرسال ۴۳-۱۴۵نفرمیباشد .

افزایش در تعداد محصلان خارجی :

چون افغانستان به اساس روابطدوستانه با بعض ممالک خارجی همهساله یک تعدادنفر را تحت پروگرامهای سکالرشپ و فیلو شپ ممالک دوست برای تحصیلات عالی به آن کشور ها اعزام میدارد در مقابل یک تعداد محصلان بعضی از آن ممالک را تحت پروگرامهای سکالرشپ و فیلوشپ افغانی پذیرفته و کورسهای مناسبی را برای ایشان دایر مینماید چنانچه در سال ۴۲ بتعداد ۱۲ نفر محصل خارجی در پوهنځی ادبیات مشغول فراگرفتن کورسهای زبان و ادبیات پشتو و فارسی بودند و در سال ۴۳ ده محصل خارجی مصروف تحصیل هستند .

فارغالتحصیلان :

پوهنځی ادبیات همه ساله از شعبات ادبیات فارسی ، ادبیات پشتو ، و ادبیات انگلیسی ، تاریخ و جغرافیه خود یک تعداد فارغالتحصیلان را بجامعه تقدیم میدارد تا در پیشبرد پلانهای انکشافی وزارت معارف و دیگر وزارت خانه ها از آنها استفاده گردد چنانچه در سال ۴۱ بتعداد ۴۵ نفر و در سال ۴۲ بتعداد ۷۴ نفر از شعبات فوق فارغالتحصیل شده وبدسترس آن وزارت خانه ها گذاشته شده است .

افزایش اعضای دایمی تدریسی :

پوهنځی همواره سعی نموده و کوشش مینماید که بر تعداد استادان داخلی خویش بیفزاید تا از بکطرف پلانهای انکشافی خودرا در معرض تطبیق گذاشته بتواند و از طرف دیگر از نیاز مندی آن به استادان خارجی و استنادان داخلی حق الزحمه یی کاسته شود چنانچه در مدت کمی توانسته است که تعداد استادان داخلی خویش را به ۳۱ نفر برساند ، ۵ نفر از سنبله ۴۱ تا ۴۲ و ۲ نفر در جدی ۴۳ از فارغالتحصیلان لایق پوهنځی انتخاب شده و داخل کدرتدریسی گرفته شده اند بنابراین از استادان خارجی تنها

در شعبه انگلیسی و بعضی از مضامین دیگر و از استادان حق الزحمه بی در شعبات فارسی و پشتو و کورسهای لسان برای خارجیها استفاده میشود تعداد استادان به ۲۸ نفر میرسد که از جمله ۱۳ نفر آن خارجی (امدادی و قراردادی) و ۱۷ نفر آن داخلی حق الزحمه بی میباشد . پوهنخی ادبیات برای اینکه از استادان داخلی خود خوبتر استفاده بتواند کرد همیشه در صدد است تا استادانی را که دارای تحصیلات عالی نمیباشند همه ساله خواه از راه سکالرشپ های خارجی و خواه از طریق سکالرشپ های داخلی برای تحصیلات عالی بخارج اعزام دارد چنانچه در سال ۴۳ در نظر است که از جمله استادان پوهنخی ۴ نفر تحت پروگرام فیلوشپ و ۶ نفر تحت پروگرام سکالرشپ ممالک مختلف جهت از دیداد معلومات و تحصیلات عالی اعزام شوند .

نشریات :

- ۱ - نشریات منظم پوهنخی ادبیات در سه قسمت مهم صورت میگیرد . نشریات متعلق به مؤسسه جغرافیه و بخش جغرافیه دیپارتمنت تاریخ و جغرافیه و آن عبارت است از یک نشریه شش ماهه بطبع حروفی و یک پلوتن ماهوار طبع کستتتر که هدف و موضوعات آنها در قسمت فعالیت های مؤسسه جغرافیه ذکر شده است و هر دو در سال ۴۱ بوجود آمده است .
 - ۲ - نشریه متعلق به دیپارتمنت ادبیات پشتو بنام وزه که مطلقاً بزبان پښتو بعد از هر دو ماه انتشار می یابد موضوعات آن بزبان و ادبیات پښتو اختصاص دارد و تحقیقات و تتبعات درسی اعضای مؤسسه زبانشناسی در قسمت پښتو نیز در آن نشر میشود .
 - ۳ - نشریه متعلق به دیپارتمنت ادبیات دری و بخش تاریخ دیپارتمنت تاریخ و جغرافیه و بخش فارسی مؤسسه زبانشناسی بنام ادب که بزبان فارسی و انگلیسی بعد از هر دو ماه انتشار می یابد . موضوعات آن مربوط به زبان و ادبیات فارسی و قسمت ادبیات جهان ، تاریخ و فلسفه مسایل زبانشناسی و اجتماعی است .
- به سال تاسیس ۱۳۳۲ بشکل مجله سه ماهه و از سال ۳۶ بطور دو ماهه انتشار می یابد .
- این مجله در سال ۳۲ به انتشار آغاز کرد و در چهار سال اول پس از هرسه ماه چاپ میشد هدف آن بلند بردن سویه علمی و توسعه معلومات محصولات و محصلان پوهنخی و معلمان ادبیات فارسی لیسسه ها و دیگر خوانندگان و علاقمندان است .
- این مجله از اواخر سال ۴۲ به موسسات معروف شرقشناسی و افغان شناسی و مشتشرقان و فارسی دانان بزرگ کشور های شرقی و غربی و چند کتابخانه و به مبادله چندین مجله شرقشناسی اروپایی و مجلات فارسی ایران و هند و پاکستان فرستاده میشود .

علاوه پر این نشریه، های منظم پوهنځي ادبیات سالانه چند کتاب و رساله درسی یا امد درسی را بچاپ میرساند یا توسط مرکز مواد درسی پوهنتون و دستگاه کستتنر مدیریت نشریات پوهنځي کستتنر میکند .
 در سال ٤١ کتاب د جبر او اختیار د یالکتیک تالیف پوهندوی سیدبهاءالدین مجروح و تاریخ مختصر ادبیات قدیم چین ترجمه پوهنمل نگهت سعیدی و در سال ٤٢ کتاب حدود العالم من المشرق الی المغرب ترجمه پوهنوال میرحسین شاه و کتاب « متنهای قدیم فارسی ، نثر فارسی دري » تالیف و تدوین نگهت سعیدی باچاپ حروفی ، و یاد داشتهای درسی فلسفه اثر مجروح با چاپ کستتنر انتشار یافته است .

مؤسسات علمی و تحقیقاتی پوهنځي ادبیات :

الف - مؤسسه زبانشناسی افغانستان :

ب - مؤسسه جغرافیایی .

در بیست و چهارمین کانگرس بین المللی شرقشناسان که در ماه ستادبر ١٩٥٧ در مونشن صورت گرفت و بناغلو گل پاچا الفت و دکتور میرنجم الدین انصاری و دکتور روان فرهادی از طرف افغانستان در آن اشتراک کرده بودند پیشنهادی بعمل آمد که برای افغانستان و ایران يك اتلس زبانشناسی ترتیب گردد اشامبله عمومی کانگرس این پیشنهاد را پذیرفته و يك کمیته لهجه شناسی آریایی لهجه های افغانستان و ایران را تشکیل داد . ساحه یی که این اتلس را اختوا میکند عبارت از افغانستان ، ترکستان روسی و ایران میباشد .

کمیته که فعلا در تهیه مواد برای اتلس زبانشناسی فعالیت میکند قرار آتی است .

رئیس - پروفیسر مارگنشترن
 معاونان - پروفیسر بنوئیست
 پروفیسر لینز
 منشی - پروفیسر ردار
 معاون منشی - دکتور میکتری
 نور احمد شاگر
 مشاوری - ی گرمشویچ

در کانگرس مستشرقین که بار دیگر در اگست ١٩٦٠ در مسکو دایر شد و در آن شناغلو گل پاچا الفت ، احمدعلی کهزاد ، دکتور ضیایی ، سیدبهاءالدین مجروح و عبدالاحد یاری معاون پوهنځي ادبیات بحیث نمایندگان افغانستان اشتراک کرده بودند همین کمیته لهجه شناسی به هیأت افغانی پیشنهاد نمود که از طرف افغانستان تحقیقات زبانشناسی در مملکت افغانستان آغاز گردد و مواد برای اتلس زبانشناسی افغانستان تهیه گردد .

از آنچه که مطالعات و تحقیقات زبانشناسی در افغانستان بصورت عمومی

برای لسان و تدقیق ثقافت و بصورت خصوصی برای تحقیق زبانهای افغانستان مخصوصاً پښتو و فارسی لازمی بوده اگر تدابیر لازمه اتخاذ نمیگردد. خصوصاً زبانهای باستانی محلی آن که به اثر بعضی عوامل اجتماعی و ثقافی در حال احتضار میباشد راه عدم را پیموده روایات و عنعنات تاریخی آن از بین خواهد رفت. از طرف دیگر تدریس زبانشناسی و دایر ساختن سیمینارهای زبانشناسی عمومی و مضامین خاص زبانشناسی يك امر مهم و خیلی ضروری است تا بدینوسیله زمینه تطبیق اصولی در تحقیق زبانهای قدیم دوره وسطی و زبانهای معاصر فراهم شده در آینده امکان نشر متون کتب صرف ونحو و قاموسها باساس پرنسیپ های علمی و معاصر نوشته شده باشد پیدا شود. بنابر منظور فوق در حصه ترتیب اتلس و تحقیقات زبانشناسی افغانستان بعد از مفاهمه هیأت افغانی مذکور با مقامات مسئول علمی افغانی بنام موسسه زبانشناسی افغانستان بتاريخ ۲۱ جوزای ۱۳۴۰ منظور و در چوکات پوهنځی ادبیات تشکیل گردید.

تشکیل فعلی این مؤسسه قرار آتی است :

رئیس پوهنځی ادبیات بحیث آمر بزرگ - آمر موسسه یکنفر تالیست و اعضای مؤسسه .

اعضای مؤسسه به دو دسته تقسیم میگردد - اعضای اصلی و همکاران افتخاری .

الف - اعضای اصلی که طور دایمی باموسسه همکاری میکنند به دو دسته تقسیم میشوند .

۱- هیأت تدریسی عبارت اند از زبانشناسان داخلی و خارجی که وظیفه ایشان تربیه و رساندن محصلان زبانشناسی و هیأت محققان میباشد. و لهجات ثبت شده و موادیکه توسط هیأت محققان برای اتلس زبانشناسی جمع آوری میشود توسط هیأت کنترول و بازرسی میگردد .

هیأت تدریسی سعی میکند که متخصصان داخلی و خارجی را دعوت نماید تا برای تربیه و ازدیاد معلومات هیأت محققان و دیگر علاقمندان و محصلان زبانشناسی سیمینارها را دایر نموده و راجع بموضوعات مربوط لکچرها و خطابها بدهند .

۲- هیأت تحقیق - عبارت از اعضای اصلی مؤسسه میباشد که لهجات مختلفه را در نقاط مختلف ثبت نموده و مواد اتلس را برای مؤسسه تهیه میکنند .

ب - همکاران افتخاری - عبارت از متخصصان داخلی و خارجی میباشد که توسط رئیس پوهنځی ادبیات آمر مؤسسه و هیأت تدریسی دعوت میشوند تا برای ازدیاد معلومات هیأت تحقیق و دیگر علاقمندان سیمینارها را دایر نموده و لکچرها و خطابها راجع بموضوعات زبانشناسی بدهند .

موسسه از حال به ترتیب يك کتابخانه اختصاصی زبانشناسی آغاز نموده و در آینده در نظر دارد يك سلسله رساله های مخصوص مسایل زبانشناسی

را نیز نشر نمایند. در صورتیکه مؤسسه انکشاف نماید به نشر مجله علمی که در آن موضوعات زبانشناسی و فعالیت های علمی اینموسسه نشر خواهد شد اقدام میگردد.

فعلا امور این مؤسسه تحت هدایت و رهنمایی رئیس پوهنځی ادبیات و بناغلی نور احمد شاکر آمر مؤسسه و معاون منشی کمیته بین المللی لهجه شناسی آریایی و شارل کیفر آتسه تحقیقات مرکز ملی تحقیقات علمی شعبه السنه و نمدنهای شرقی باریس که در عین زمان همکار اینموسسه میباشد اجرا میشود دونهر مذکور مشترکا با مشوره پروفیسر دارمنشی کمیته بین المللی لهجه شناسی نقاط مختلف را برای تحقیقات تعیین مینمایند لهجاتیکه از طرف اعضای اینموسسه از نقاط مختلف مملکت ثبت میشود یک نقل آن بکمیته بین المللی در سویس سپرده میشود تا ایشان بعد از مطالعه و تحقیق علمی آنرا برای اتلس زبانشناسی آماده کنند.

همچنین کمیته مذکور تایک اندازه کمک مادی نیز باینموسسه کرده و میکند معاش ماموران رسمی و محققان مؤسسه و مصارف تطبیقات را پوهنتون کابل بعهده گرفته است ممکن بعضی مؤسسات بین المللی از قبیل یونسکو و غیره نیز با مؤسسه زبانشناسی افغانستان کمک نماید.

فعالیت های موسسه :

برای اینکه زمینه برای کار های عملی و فعالیتهای اساسی مؤسسه مساعد شود در ابتداء بعضی پروفیسران و زبانشناسان خارجی و داخلی دعوت شدند تا در مؤسسه مذکور سیمینار های زبانشناسی را دایر نموده و راجع بموضوعات مختلف زبانشناسی خطابه ها و لکچر های بدهند.

زبانشناسان خارجی باشوق و علاقه زیادی با اینموسسه همکاری میکنند چه ایشان میدانند که افغانستان برای تحقیقات زبانهای آریایی سرزمین بسیار مهمی میباشد و عقیده دارند که هیچ مملکتی ثروت لسان مانند افغانستان ندارد. پروفیسران و زبانشناسان خارجی که تاکنون باینموسسه راجع به دایر کردن سیمینار ها و ایراد نمودن خطابه ها و لکچر ها راجع بموضوعات مهم زبانشناسی همکاری کرده اند مستر ار چر امریکایی مستر کوفن بلژیکی، بیغله کراپوشی فرانسوی، مستر ینزل امریکایی، بناغلی شیروهتوری زبانشناس جاپانی مستر کلن امریکایی، دور یانکوف روسی مورسن برتانیوی و بالاخره یک هیأت چار نفری زبانشناسان عسارت از پروفیسر ماگشتون نارویژی، پروفیسر دار سوپسی، میرمن ردار و دکتور میکیزی انگلیسی بکابل آمده و از تاریخ ۳۷۳۱ مطابق ۲۵ دسامبر ۱۹۶۲ الی ۱۸ میزان مطابق دهم اکتوبر سیمینار زبانشناسی رادایر نمودند در سیمینار مذکور موضوعات آتی تحت بحث قرار گرفت.

پروفیسر ماگشتون ده ساعت در خصوص لهجه های آریایی (اوستایی) بیانیه ها ایراد کرد که دران راجع به خصوصیت های عمومی تقسیمات آواز

- ۲ - شناسی مورفولوژی نحو و لغات لهجه های مذکور تشریحات بعمل آمد .
پروفیسر دارراجع به پرنسیپهای عمومی لهجه شناسی اهداف و متود های آن
سخنرانی کرد .
وی بالای اهمیت اتلس زبانشناسی ، روابط زبانشناسی با اتنالوژی ،
پرنسیپهای اتلس لهجه های آریایی اوستایی فورمه های سوالات و وظایف
محقق و بعضی مسایل دیگر روشنی انداخت .
- ۳ - داکتر میگزنی ۹ ساعت از ترکیبات زبانشناسی پشتو لهجه شناسی و
پرنسیپهای تحقیق بحث کرد .
- ۴ - میر من ردارد یازده ساعت راجع به آواز شناسی عمومی و تطبیقی بحث کرد
وی همچنین سیستم ثبت اتلس را شرح داده و تمرینات رادرین ساحه انجام داد
درین سیمینار بعضی از اعضای پبستوژولنه فارغ التحصیلان و بعضی از
محصلات و محصلان پوهنخی ادبیات اشتراک کرده بود که از آنجمله بناغالی
پالوال محمدکبیر سیروری و مجاور احمد زیار بحیث هیأت تحقیق انتخاب
شدند برای اینکه هیأت مذکور برای ثبت لهجه ها خوبتر تربیه شوند با
هیأت زبانشناسان و آمر مؤسسه جهت تطبیقات به نجراب رفته و مدت
یکمفته تحت رهنمایی پروفیسران مذکور عموماً به ثبت لهجه های آنمنطقه
در کتابچه های مخصوص سوالیه و ثبت نمودن لهجه ها توسط تبریکاردر
و عکاسی پرداختند .
- فعلا هیأت تحقیق اینموسسه برای ترتیب يك اتلس عمومی زبانشناسی
آریایی اوستایی باکمیته لهجه شناسی آریایی همکاری میکند مؤسسه
زبانشناسی در نظر دارد که در آینده يك اتلس ملی افغانستان را نیز ترتیب
دهد .
- برای این مرام بعد از ختم حصه اول تحقیقات که فعلا ادامه دارد هیأت تحقیق
اینموسسه به تحقیقات خود راجع به السنه آریایی شرقی مثلا لسان پشه‌یی
و السنه غیر آریایی مثلا مغلی ، ترکمنی ، عربی و غیره آغاز خواهد کرد .
باین ترتیب تمام مواد اساسی اتلس زبانشناسی افغانستان تهیه خواهد شد
فعالیت های اساسی مؤسسه زبانشناسی افغانستان برای تهیه مواد و ترتیب
اتلس زبانشناسی از تاریخ ۱۴۱۱/۱۱/۴ آغاز گردیده و تاکنون موفق شده
است تا در ۶۳ نقاط مختلف مملکت لهجات مردم را ثبت نمایند این يك
موفقیت بزرگی است که نصیب مؤسسه زبانشناسی افغانستان گردیده
است و به اثر همین فعالیت بود که در کانگرس بین‌المللی مستشرقان که
در جنوری ۱۹۶۴ در دهلی جدید تشکیل شده بود بناغالی نور احمد شاکر
آمر مؤسسه زبانشناسی افغانستان بحیث معاون منشی کمیته بین‌المللی
لهجه شناسی آریایی انتخاب گردید . نقاطیکه تا اخیر نور ۴۳ در آن لهجه
ها توسط اینموسسه ثبت شده قرار آتی است .

کابل ، چاریکار ، قندز ، خان آباد ، پلخمري ، مزار شريف ، شبرغان ، میمنه دوشي ، اندراب ، برکی برک لوگر ، شهر غزنی ، قره باغ ، جاغوری ، مالستان ناهور ، محمد آغه ، کلنگار ، چرخ لوگر و خوشی لوگر .
باندر ، دانگام ، باریل ، مرک خیل ، بتخاک ، خوست ، چمکنی ، جانیخیل ، احمد خیل ، رود ، ورژانه ، سروبی گومل ، گیلان ، اندر ، کنواز ، لغمان ، عمرزایی لغمان ، الینگار لغمان ، کامه کوت رودات ، باسول ، گردی ، لعلپور نازیان ، کته بور ، سره رود ، حصارک رودات .

لهجات منجی ، سار ، میان ده ، تیلی بدخشان ، لهجات سنگیچی ، درسنگیچ و اسکتول بدخشان لهجات بلوچی کنگک ، اصل چخانسور ، خواجه علی ، لسان براهوی ، درخواجه علی علیا مربوط چخانسور لهجات پشتو در شهر کندهار ، ناوه بارکزیی شهر فراه ، خانشین چخانسور .

در ماه قوس ۴۲ دوفتر انترو پا لوجستان روسی شاغلی یا کسوموف آمر مؤسسه انتروپالوجی پوهنتون مسکو و شاغلی دکتور چنتسوف عضوموسسه مذکور بکابل آمدند . ایشان یکسلسله کنفرانسها راجع به تکامل خلقت بشر و نژاد ها در پوهنتون ننگرهار و پوهنځی ادبیات ایراد نموده یک لابراتوار انتروپالوجی رابه پوهنځی ادبیات اهدا کردند که درجوار مؤسسه زبانشناسی نصب گردید . اگر چه در حصه انتروپالوجی تا حال قدمهای مثبتی بر داشته نشده است ولی امید قوی میرود که درین رشته یکسلسله فعالیتهای علمی بعمل آمده و جوانان لایق تربیه خواهد شد و این شعبه مهم مؤسسه زبانشناسی بطور حقیقی عرض اندام خواهد کرد .

یکی از اهداف مهم اینموسسه اینست که اشخاص و موسسات علمی خارجی که میخواهند در السنه پشتو و فارسی و دیگر زبانهای افغانستان مطالعه و تحقیقات زبانشناسی بعمل آورند کمک و همکاری کنند درین زمینه نیز فعالیتهای مفیدی بعمل آمده است که منجمله تماس و همکاری اینموسسه با موسسه تتبع ارتباطی یونیورسیتی الینای اضلاع متحد امریکا قابل ذکر است . علماییکه در مؤسسه تتبع ارتباطی کار میکنند معتقدند که چون لسان آئینه کلتور گویندگان آن میباشد در اثر مقایسه معانی کلمات السنه مختلفه میتوان تا اندازه زیادی کلتور گویندگان السنه مذکور را مقایسه نموده و مشابهت ها و اختلافات آنرا بدست آورد .

فعلا ایشان در ۲۲ مملکت بشمول افغانستان پروژه سردست گرفته اند . در افغانستان در حصه فارسی و پشتو مؤسسه زبانشناسی با ایشان کمک و معاونت میکنند . کنفرانس بین المللی که راجع به سیستم های معانی در ثقافت های مختلفه از طرف یونیورسیتی الینای در آگست ۱۹۶۳ در دوبرونیک یوگو سلاویا تشکیل گردیده بود بنامعلی شاکر آمر و بنامعلی سروری عضو مؤسسه زبانشناسی افغانستان نیز دران اشتراک کرده بودند اعضای افغانی راجع بموسسه زبانشناسی افغانستان هدف و غایه آن و فعالیتهای که تاکنون

در حصه جمع آوری مواد برای اتلس زبانشناسی و تحقیق لہجہ های افغانستان در نقاط مختلفہ بعمل آمدہ است توضیحات دادند .

فعالیت‌های مؤسسہ جغرافیہ

الف - هدف مؤسسہ :

جہت اینکہ موضوعات جغرافیائی افغانستان بصورت منظم و مرتب مورد مطالعه قرار دادہ شود پوہنجی ادبیات مؤسسہ یی بنام « دافغانستان دجغرافیہ مؤسسہ » را تاسیس نمود مرام اصلی و هدف این انستیتوت تحقیق و تتبع در بارہ جغرافیہ افغانستان است ، تا بدینوسیلہ تمام مسایل فزیکہ ، اقتصادی بشری . . . حوزہ های مختلف مملکت توسط متخصصان داخلی و خارجی مورد مطالعه قرار گرفتہ از یکطرف بصورت تدریجی جغرافیہ افغانستان بشکل اصلی آن بوجود آید و از طرف دیگر شعب مختلف جغرافیہ مملکت را بصورت بہتر و خوبتر بدسترس استفادہ مؤسسات ممالک خارج قرار دہد

ہمچنین جہت پیشرفت سویۂ تعلیمی محصلان و محصولات دیپارتمنت تاریخ و جغرافیہ و سایل و مواد لازمہ را مہیا نماید . برای انکشاف معلومات علمی محصلان و محصولات رشتہ تاریخ و جغرافیہ پوہنجی ادبیات و معلمان و معلّمات لیسہ های مرکز دایر کردن سیمینار ہا و کنفرانسہای علمی و نشان دادن فلمہای جغرافیائی صورت گیرد ، تا بدین وسیلہ برہنمائی پروفیسوران معلومات تازہ و جدید ارایۂ بتواند شد .

ب - تحقیق و مطالعہ حوزہ های جغرافیایی افغانستان :

از نظر ساختمان فزیکہ ، مسایل اقتصادی و بشری مطالعه جغرافیہ افغانستان بدو طریقہ اجرا میشود :

۱ - مطالعہ اراضی برہنمائی پروفیسوران داخلی و خارجی توسط اعضای مؤسسہ جغرافیہ وشاگردان رشتہ تاریخ و جغرافیہ صورت میگیرد کہ تمام خصوصیات جغرافیایی مورد تحقیق و مطالعہ قرار دادہ میشود . چنانچہ در سال ۴۲ یکنفر آلمانی موسوم بہ راینر ولایت غزنی ویکتیا برہنمائی یکنفر محصل رشتہ تاریخ و جغرافیہ از نگاہ بشری و فزیکہ مطالعه نمود کہ نتایج تحقیقات آنرا مؤسسہ جغرافیہ با معلومات جغرافیایی قسمت های دیگر مملکت قسم رسالہ و یا کتاب انتشار خواهد داد .

۲ - تتبع و گرد آوری مواد راجع بموضوعات مختلفہ جغرافیایی افغانستان از کتب و مجلاتیکہ در داخل و یا خارج کشور بطبع میرسد توسط اعضای مؤسسہ جغرافیہ و محصلان و محصولات دیپارتمنت تاریخ و جغرافیا صورت میگیرد . چنانچہ قسمتی از تاریخ تحقیق و تتبعات آنها طور مسلسل در مجلہ شش ماہہ و بلوٹن ماہوار این مؤسسہ طبع و نشر میشود .

ج - ارتباط موسسه جغرافیه با انجمن ها و موسسات داخلی و خارجی :

جهت وصول به هدف و گرد آوری مواد جغرافیه در داخل و خارج مملکت نیازمند همکاری تمام دواير و موسساتیست که در فعالیت های اقتصادی ، بشری و فزیکي سهم داشته و تاکنون همکاری خویش را با این موسسه ادامه داده اند .

۱ - در داخل مملکت :

موسسه جغرافیه در داخل کشور باوزارت معادن و صنایع ، وزارت فوایدعامه وزارت مخابرات ، وزارت پلان ، وزارت تجارت ، وزارت زراعت ، کابل بناروالی پوهنځی علوم ، پوهنځی ، اقتصاد ، میترولوژی ، سروی جیالوجی و دبرشنا لوی شرکت و غیره در تماس میباشد .

۲ - در خارج مملکت :

موسسه جغرافیه با اکثر موسسات و انجمن های جغرافیایی جهان در تماس بوده مجلات و دیگر اسناد جغرافیایی خویش را مبادله مینمایند .

د : - تدابیر لازمه جهت ازدیاد معلومات محصلان و محصولات دیپارتمنت تاریخ و جغرافیه .

موسسه جغرافیه برای پیشبرد سویه تعلیمی شاگردان تدابیر آتی را اتخاذ نموده است :

۱ - علاوه از تعلیمات نظری محصلان و محصولات که از طرف استادان جغرافیه تدریس بعمل

می آید موسسه جغرافیه موضوعات مربوط بدرس را بواسط نشان دادن فلم استر پها و فلم های موضوعات مختلفه جغرافیایی بعد از هر پانزده روز طور عملی از طریق تعلیمات سمعی و بصروی در معرض مشاهده گذاشته است و

هم کنفرانس ها و سیمینار های ماهوار جغرافیایی را جهت تقویه معلومات معلمان و معلمات لیسه های مرکز و محصلان و محصولات دیپارتمنت تاریخ و جغرافیه دایر نمود که از طرف دکتوران جغرافیه و جیالوجی معلومات مفصلی

در رشته های مختلف جغرافیایی و جغرافیای مملکت ما ایراد گردید .

۲ - ترتیب و تنظیم نقشه های مختلف افغانستان از قبیل نقشه مارفو تکتونیکي ، اقتصادی و نقشه شهر کابل و همچنین ترسیم نقشه های دنیا و قاره آسیا و افریقا جهت تدریس بمعرض استفاده شاگردان گذاشته شد .

۳ - انتشار باون ماهوار جغرافیایی جهت از زیاد معلومات معلمان و معلمات لیسه های مرکز ولایات و نشر مجله شمس ماهه مؤسسه جغرافیه برای کسب اطلاع علاقمندان داخلی و خارجی راجع بموضوعات مختلفه جغرافیایی و قسمت های مختلف جغرافیایی افغانستان صورت گرفت .

مبادلات فرهنگی در سال ۱۳۴۲

- ۱ - ۴ نفر از اعضای تدریسی پوهنځی جهت تحصیل به امریکا و جمهوریت مردم چین و یکنفر بغرض تدریس به جمهوریت مردم چین رفته اند .
- ۲ - دو نفر از فارغ‌التحصیلان جهت تحصیل به جمهوریت مردم چین و امریکا رفته اند .
- ۳ - یکتن از استادان درماه جدی در بیست و ششمین کانگرس مستشرقان منعقددهلی اشتراک کرده و در باب معرفی دو نسخه خطی فارسی و یک نسخه خطی پښتو سخن گفته است . یکتن از استادان درماه میزان جهت مشاهدات یکماهه به جمهوریت مردم چین و یکتن از اعضای تدریسی در زمستان برای مشاهدات سه ماهه به اتحاد شوروی سفر کرده است .

استادان خارجی

- ۱ - پروفیسر دوریانکوف پشتوشناس روسی برای تحقیق و مطالعه و پروفیسر تالبوت رایس سکاتلندی جهت ایراد کنفرانسهایی در زمینه هنرنقاشی اسلامی و دو تن از استادان بشرشناسی پوهنتون مسکو جهت ایراد بیانیه ها و اهدای سامان و لوازم لابراتوار انتر و پولوژی به کابل آمدند .
- ۲ - چهارتن از پروفیسران خارجی در زمینه های ادبیات فارسی، جغرافیا ژورنالیزم و زبان و ادبیات آلمانی از راه قرار داد و امداد باین پوهنځی همکاری کرده اند

محصلان خارجی .

- ۱ - دوگروپ شش نفری محصلان شوروی ، دو محصل المانی ، دو محصل هندی یک محصل امریکایی و یک محصل کانادایی و یک محصل چکوسلواکی بغرض تحصیل در رشته زبان و ادبیات فارسی و پشتو شامل این پوهنځی شده اند .

سیر های علمی

برای اینکه محصلان پوهنځی در جریان سال بتوانند علاوه از دروس نظری بعضی از نقاط تاریخی و پروژه های مهم زیر کار را مشاهده کنند ریاست پوهنځی اکثر صنوف پوهنځی را به سیرهای علمی اعزام نموده است تا به کمک استادان مربوطه و توضحات موظفان پروژه ها از یکطرف بر معلومات آنها افزوده شود و از طرف دیگر بعضی از فعالیت‌های مهم وطن عزیز را از نزدیک بتوانند دید .

کتابخانه پوهنځی

از سنبله ۱۳۴۱ تا سنبله ۱۳۴۲ مخصوصاً در قسمت خریداری کتب فعالیت زیادی بخرج داده شده است چنانچه به تعداد (۱۵۰۰) جلد کتب عملی یا از بودجه انکشافی پوهنځی خریداری و یا از موسسات امدادی و ممالک دوست دریافت شده است که از جمله (۱۰۰۰) جلد آن انگلیسی ، روسی جرمنی و فرانسوی و باقی آن فارسی و پښتو میباشد .
کار مهم دیگری که در قسمت کتابخانه صورت گرفته است جمع و خریداری کتب

قلمی و نادر می باشد چنانچه درین مدت یکسال بیش از یکصد جلد کتاب قلمی خریداری شده است که بعضی از آنها از جمله کتب بسیار نادر و با ارزش می باشد این وضع تا اخیر سال ۴۲ ادامه داشت پس از آن هنگام انتقال پوهنځی به تعمیر جدید پوهنتون در علی آباد همه کتابخانه های پوهنځی ها جزء کتابخانه عمومی پوهنتون کابل گردید .

فعالیت های پوهنځی حقوق :

تا حال پوهنځی حقوق از بدو تاسیس تعداد زیاد محصلان را بعد از اخذ لسانس به دواير معرفی کرده است که اکنون همه شان مصروف ایفای وظائف خویش میباشند . این مامول در سنوات اخیر بالخاصه بعد از طرح پلان پنجساله کشور به صورت منظم و بهتر برآورده شده است چنانچه تعداد جدید الشمول صنوف اوز این پوهنځی که در سالهای گذشته از ۶۰ نفر متجاوز نبود در سال ۴۱ به ۹۹ نفر رسید که بهمین ترتیب مجموع تمام محصلان پوهنځی که قبلا از ۲۰۰ نفر بیشتر نبود در همین سال بالغ بر ۳۵۷ نفر شده است که این از دیاد افزایش محصلان را نشان میدهد . هکذا تعداد جدید الشمولان سال ۴۲ که سراز پانزده حمل به این پوهنځی معرفی شده اند بیش از اندازه ارقام تثبیت شده پلان پنجساله بوده که تعداد آنها بر ۱۶۵ نفر میرسد جمع تمام صنوف را ۴۰۲ نفر محصل تشکیل میدهد .

موضوع دوم شرایط کیفی است که پوهنځی حقوق دایم بدان توجه دارد لذا بعضی مضامین جدید از قبیل حقوق تجارت افغانستان ، اداره عامه در افغانستان ، انکشاف اقتصادی افغانستان ، مناسبات بین المللی افغانستان

سیمینار ها :

سیمینار ها که مکمل دروس نظری شاگردان است از سال ۳۹ باینطرف افتتاح و تعمیر یافته که نه تنها برای تربیه علمی از طریق بحث و مذاکره بلکه از نگاه تطبیق علم به مسایل امروزی افغانستان نیز ضرورت پنداشته میشود چه وجود همچو سیمینار ها و کنفرانسهای پیهم محصلان را ورزیده میسازد پوهنځی حقوق دونوع سیمینار را تعقیب کرده و دوام میدهد که یکی مختص به شاگردان و دیگر آن مربوط استادان میباشد تا ایشان از طریق بحث و مناظره پروبلم های درسی را تحلیل نموده و به معلومات عمومی خویش بیفزایند .

تعداد فارغ التحصیلان :

پوهنځی حقوق در سال ۴۱ به تعداد ۶۲ نفر در سال ۴۲ به تعداد ۶۰ نفر لیسانسه را به اجتماع معرفی نموده است که از آن جمله در سال ۴۱ ۳۶ نفر از خدمات عامه و ۲۶ نفر از شعبه مناسبات بین المللی فارغ التحصیل گردیده اند .

مهمتر از همه موضوع توأمیت پوهنځی حقوق کابل با پوهنځی حقوق سوربون پاریس است که از عرصه چهار سال به اینطرف مراحل انکشاف خود را میپیماید چنانچه لایحه موافقت نامه توأمیت در تحت ۹۱ ماده تسوید و مراحل آخرین خود را پیموده است، که هر یک از مواد حاوی مطالب همکاری فرهنگی بین دو پوهنځی میباشد موضوع دیگر که در موافقت نامه توأمیت با پوهنځی حقوق پاریس تعاطی شده همانا تاسیس مرکز مطالعات حقوقی است که در پهلوی پوهنځی چنان پیش بینی شده تا در تمام رشته های حقوق و تقنین افغانستان پوهنځی اهمیت خاصی کسب کند و استادان در تحقیق همچو موضوعات علم را با عمل بیامیزند و به تدریس خویش شکل زنده بدهند .

یکی از نیازمند های عمده پوهنځی فقدان استادان افغانی بود که این نقیصه از چند سال به اینطرف جدآورد توجه قرار گرفته و با تاسیس کادر علمی ۵۱ نفر استادان افغانی بدرجات علمی خاصی مراحل انکشافی خود رامیپیماید چنانچه عدۀ از اعضای تدریسی به خارج اعزام گردیده و بعد از حصول تعلیمات بیشتر به وطن باز گشته اند وهمچنان چهار نفر هنوز در رشته های حقوق جزا ، حقوق اداره ، تاریخ مناسبات بین المللی و اداره عامه مصروف

تحصیلات عالی خود هستند که بعد از مراجعت وظایف علمی خود را بدست خواهند آورد بر علاوه اسنادان افغانی که شامل کادر علمی پوهنځی میباشد پنج نفر پروفیسر خارجی و ۱۰ نفر استادان احضاری و حق الزحمه بی روزمره به تدریس مضامین متعدد میپردازند یقین داریم که بعد از طی چند سال انکشاف مزید از استخدام کلی پروفیسران خارجی و همچنان از وجود استاد احضاری بکلی بی نیاز خواهیم شد .

پوهنځی حقوق برای توسعه معلومات محصلان ماهانه به نشر مجله حقوق میپردازد . مجله حقوق با همه تحویلیکه در این اواخر کرده است در سال ۴۱ به تعداد صفحات آن افزود بعمل آمده است همچنان تغییرات کیفی نیز در آن دیده میشود کتابخانه پوهنځی نیز از بدو تاسیس با سایر امور یکجا مراحل انکشاف خود را پیموده است ولی از سال ۴۱ با اینطرف تحولات بیشتری در امور آن وارد شده است چنانچه تعداد کتب علمی آن بر ۸۰۰۰ جلد بالغ میشود هکذا در پهلوی کتابخانه قرائت خانه عصری منظمی نیز موجود است تا محصلان اوقات فراغت خود را در آنجا سپری نمایند .

اجراآت پوهنځی اقتصاد :

پوهنځی اقتصاد که در سال ۳۶ در قطار پوهنځی های پوهنتون کابل قرار گرفت از آوان تاسیس در راه انکشاف خود کوشیده است . بخصوص سر آمد این فعالیت ها را میتوان بعد از سال ۴۰ بخوبی مشاهده نمود که ازین تاریخ به بعد یک پروگرام طویل مدت تدریسی از صنف اول

الی چهارم بسویه بین‌المللی گردیده است .
١ - در ساحه پروگرام های درسی :

طوریکه در بالا اشاره نمودیم از شروع سال ٤٠ ببعده يك پروگرام واحد درسی بسویه عالی برای محصلان و محصلات پوهنځی اقتصاد طرح شد و کوشش بعمل آمد که این پروگرام حتی‌الامکان بیک سویه بین‌المللی نزدیک باشد اما طبیعی است که این پروگرام طویل‌المدت با پروگرام های صنف صنف سوم و صنف چهارم وفقی نداشت چه قبل بران‌صنوف اول و دوم يك پروگرام مشترک درسی را با پوهنځی حقوق و علوم سیاسی يك جا پیش میبردند از آنرو باتخاذ يك پروگرام انتقالی تصمیم گرفته شد تا خلیکه از این رهگذر احساس میشد پرگردد .

در جریان سال ٤١ و ٤٢ یعنی بعد از تجارب دوساله این مامول به نحو بهتری برآورده شد ، بخصوص از شروع سال ٤١ که قرار داد توأمیت بین‌پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل و پوهنځی علوم اقتصادی و اجتماعی پوهنتون کلن جمهوریت اتحادی آلمان در اخیر سال ٤٠ منعقد شده بود تطبیق گردید و از همین سال باکم استادان خارجی و داخلی يك پروگرام درسی بسویه بین‌المللی طرح‌شد از جمله استادان خارجی و دونفر بادرجه پروفیسرودونفر دیگر بسویه دکتور با تجربه چندین ساله تدریس شروع بکار نمودند .

در طرح پروگرام طویل‌المدت پوهنځی اقتصاد استادان داخلی و خارجی سعی بعمل آوردند که ازان جنبه های علوم اقتصاد بیشتر کار بگیرند که باوضع و حالت اقتصادی کشور ما بیشتر سازگار باشد تا فارغ‌التحصیلان‌ماکه فردا وارد صحنه اجتماع میگردند به نحو شایسته از عهده خدمت بدر آیند به آغاز سال ٤٢ يك نفر دیگر از استادان آلمانی بسویه دکتور به تعداد استادان آلمانی زیاد شد همچنان در جریان این سال یکنفر از اسیستانت های تیم توأمیت بغرض تکمیل تیز دکتورای خود در پوهنځی اقتصاد با تیم آلمانی همکاری داشت و اینک برای مزید معلومات پروگرام های درسی سال ٤٢ را از نظر میگذرانیم .

صنف اول - مبادی اقتصادی با تمرین احصاییه ، مبادی اقتصاد افعله با تمرین محاسبه و بیلانس ، حساب تجارت ، مکاتبه تجارتي ، مبادی طریقه کار عملی ، جغرافیه عمومی و سیاسی ، تاریخ سیاسی عصر جدید ، علم سیاست مبادی حقوق و پښتو .

صنف دوم :

مبادی حقوق و پښتو .

های زراعتی ، احصاییه با تمرین ، اقتصاد افعله ، تمویل ، محاسبه و بیلانس ، حساب مالی ، هفته جغرافیه ، مبادی حقوق تصدیها .

صنف سوم رشته اقتصاد ملی :

سیاست های عمومی اقتصادی ، سیاست بانکی ، سیاست صنعتی و حرفوی تاریخ نظریات اقتصادی ، انکشاف اقتصادی و کانژانتور ، تمرین اقتصاد ملی ، علم مالیه ، تعدیل طرز محاسبه افغانی با در نظر داشتن محاسبه مکرر ، تحلیل وانتقاد بیلانس ، تمرین اقتصاد افعله ، مبادی حقوق تصدیها ، رهنمایی تحریر مونو گراف و آثار علمی .

رشته اقتصاد افعله :

سیاست های عمومی اقتصادی ، سیاست صنعتی و حرفوی ، تاریخ نظریات اقتصادی ، انکشاف اقتصادی و کانژانتور ، علم مالیه ، روابط اقتصاد بین المللی تعدیل طرز محاسبه افغانی بادر نظر داشتن محاسبه مکرر ، تحلیل و انتقاد بیلانس ، تجارت و مرادوات ، اقتصاد افعله صنعتی و حرفوی ، اقتصاد افعله بانکی و بیموی ، مبادی حقوق تصدیها ، رهنمایی تحریر مونوگراف و آثار علمی .

صنف چهارم :

رشته اقتصاد ملی ، زمینار عمومی اقتصاد ، زمینار عمومی علم مالیه ، کوپراتیف ها ، پلان گذاری اقتصادی ، زمینار اقتصاد افعله تکرار عمومی حقوق تصدیها حقوق مالی در افغانستان ، تاریخ اقتصادی در افغانستان ، اشتراك مساعی دسته جمعی در تحریر کار علمی .

صنف چهارم ملی :

زمینار عمومی اقتصاد ملی ، زمینار سیاست های اقتصادی ، پلان گذاری اقتصادی ، زمینار اقتصاد افعله ، زمینار يك رشته اختصاصی اقتصاد افعله ، تکرار عمومی اقتصاد تصدیها ، حقوق مالی در افغانستان ، اشتراك مساعی دسته جمعی ، تاریخ در تحریر کار علمی اقتصادی افغانستان . اینك تعداد داخلی صنوف مختلفه پوهنخی اقتصاد را در جریان سال ۴۲ از نظر میگردانیم .

صنف اول - ۱۱۳ نفر ، صنف دوم ۶۷ نفر ، صنف سوم اقتصاد افعله ۲۲ نفر صنف سوم اقتصاد ملی ۲۱ نفر صنف چهارم اقتصاد افعله ۱۲ نفر صنف چهارم اقتصاد ملی ۱۳ نفر .

تعداد داخله پوهنخی اقتصاد در سال ۴۲ - ۲۵۲ نفر بود در حالیکه در سال ۴۱ ۱۷۵ نفر بوده است همچنان افزایش فیصدی جدید الشمول سال ۴۲ نظربه سال ۴۱ بیشتر است تعداد فارغ التحصیلان سال ۴۲ - ۲۲ نفر میباشند .

۲ - در ساحه کنفرانس های علمی پانزده روزه :

در مورد کنفرانسهای شاگردان این پوهنځی باید توضیح کرد که در باره هر مضمون چندین نفر از شاگردان بجمع آوری مواد و مطالبی راجع بیک موضوع خاص موظف گردیده و تحت نظر استادان مربوطه مواد و مطالب مورد نظر را تهیه و در اوقات معین در محضر مشمولان صنف خود کنفرانس را ایراد میکنند . هرگاه موضوع کنفرانس از لحاظ ارتباط با مضامین سایر صنوف نسبتی داشته باشد شاگردان سایر صنوف هم برای استماع آن شرکت میکنند این دوشق از چندین سال باینطرف درین پوهنځی جریان دارد و چنین علاوه مینماییم که این کنفرانس ها بیشتر راجع بمسائل اقتصادی افغانستان و تشکلات اقتصادی اورگانهای دولت است بطور مثال (صدور پست قره‌قل) و یا (فعالیت بانکها) و یا سیستم مالیات در افغانستان و امثالهم .

درین نوع کنفرانسها موضوع تعیین شده از جانب کنفرانس‌دهنده توضیح میشود و در ختم کنفرانس سوالات و پرسشها و انتقادات از طرف محصلان سامع بمیان میاید کنفرانس دهنده بسوالات ، پاسخ میدهد ولی آنچه که از توان نامبرده خارج باشد از جانب استاد توضیح میگردد .

۳ - مناظرات علمی : از شروع تدریس هیئات آلمانی در جریان سال ۴۱ و ۴۲ زمینار مخصوص استادان این پوهنځی دایر گردیده است که در جریان سال هفته دو روز مجموعاً ۴ ساعت این زمینار عملی میشود چنانچه این روش اکنون نیز جریان دارد درین زمینار دوفر از پروفیسران تیم آلمانی مطالبی را برای زمینار آماده میکنند و هیئات استادان داخلی و خارجی در آن سهم میگیرند بدینترتیب مناظرات و مناقشات دلچسپی که جسته بلند بردن سویه علمی استادان کمک موثری میکند ، بعمل میآید .

۴ - پروگرام تحقیقات علمی :

درین مورد علاوه از کنفرانسهاییکه از جانب محصلان و محصولات گرد آوری میشود میتوان از اتخاذ تدبیری نام برد که بنام مونوگرافها یاد میشود . محصلان و محصولات پوهنځی اقتصاد مجبور و مکلف اند که در ختم دوره تحصیل خوداثری بنام مونوگرافها اداره پوهنځی بسپارند که امتیاز مسلکی لیسانس فارغالتحصیلان نیز وابسته بان است موضوعات مونوگراف نظر بفیصله استادان داخلی و خارجی روی تیوری های خاص اقتصادی استوار بوده و جنبه عملی آن مخصوصاً بطور ختم در افغانستان پیشبینی شده است موضوعات مونوگراف قبلاً از مقام ریاست برای شاگردان اعلان میشود و شاگردان صنف سوم و چهارم موضوع مطلوب را رویدست گرفته و بکار خود ادامه میدهند این روش در سال ۴۲ از صنف سوم آغاز گردیده است تا محصل در ظرف دو سال آنطوریکه لازم است مواد و مطالب راجع آوری نموده و در هر لحظه از استاد رهنمایی خود کمک گیرد مونوگرافها در سه نسخه تایپ

شده و به اداره نشرات پوهنځی سپرده میشود که اکنون ازین رهگذر در کتابخانه پوهنځی روی مسایل اقتصادی افغانستان و تصدیهای اقتصادی ماخذ کافی موجود است .

۵ - درساحه فعالیت‌های عملی و ستاژ محصلان :

جبهه آشنا شدن بمسایل عملی اقتصادی ضمن پروگرام درسی سیر های علمی نیز گنجانیده شده است تا محصلان در پهلوی نظریات اقتصادی تطبیق آن رانیز آشکارا مشاهده کنند روی این اصل در سال ۴۲ محصولات و محصلان صنف اول بغرض تطبیقات جغرافیایی و مطالعه حوزه های زراعتی اطراف کابل عازم پغمان شده و پروبلم های زراعتی را در آن قسمت مورد مطالعه قرار دادند .

کذا در جریان سال ۴۲ محصلان صنوف چهارم پوهنځی اقتصاد بغرض مطالعه و تحقیق پروبلم های اقتصادی و اجتماعی ولایت قطغن عازم انولا گردیده و از فابریکه نساجی پلخمری ، مؤسسات صنعتی و فارم های زراعتی و معارف بغلان و مؤسسات چهارگانه چین ، پرس ، صابون سازی و چینی سازی و معارف قندز شیرخان بندر ، امام صاحب دیدن نموده و تماسیکه باکارکنان فابریکات مؤسسات صنعتی و فارم های زراعتی گرفتند راجع به پروبلم های کاروکارگر ، ترانسپورت و مارکیت خرید و فروش مواد خام تبادل افکار نمودند در ختم سیر علمی شاگردان موصوف راپور های از مشاهدات خود را ترتیب نموده و به اداره پوهنځی سپردند .

امید است در آینده پوهنځی اقتصاد بتواند پروگرام های سیر علمی خود را وسعت داده و جبهه آشنا ساختن مردم بخصوص محصولات و محصلان پوهنتون به اوضاع اقتصادی مملکت کمکی نماید .

۶ - نشرات و اجراءات آن :

وظایف شعبه نشرات درابتداء محدود بوده و محض نوشته های استادان پوهنځی را گستتر نموده و بدسترس شاگردان میگذاشت لیکن هر قدر پوهنځی در راه انکشاف و پیشرفت قدم میگذاشت وظایف شعبه نشرات نیز زیاد شده رفت تازمانیکه نظر به تصویب مجلس استادان و موافقه مقامات صالحه در سال ۳۹ به نشر مجله بنام اقتصادی خیرنی اقدام نمود . هدف از نشر مجله اقتصادی خیرنی این است که در پهلوی تالیف و یا ترجمه کتب درسی ، مضامینی را نشر کند ، که از منابع معتبر علمی اقتصادی اخذ شده و بغرض تکمیل معلومات درسی بدسترس شاگردان گذاشته میشود لذا مجله مذکور برای اشخاصیکه مصروف تحصیل و تتبع مسایل اقتصادی میباشند از لحاظ نشر معلومات عمومی و علمی اقتصادی و نتایج تتبعات و تحقیقات تازه اقتصادی ماخذ خوبی بشمار میرود .

٧ - کتابخانه :

پوهنځي اقتصاد از بدو تاسيس و تشكيل يك کتابخانه را طي پلان انكشافی خود در نظر گرفته و به تاسيس آن اقدام کرد سال های اول پوهنځي اقتصاد کتابخانه داشت که از حيث کتب و وسايل تتبع و ريسرچ آنقدر ها غني نبود لیکن با انعقاد قرار داد توأمیت بین پوهنځي های اقتصاد پوهنتون کابل و پوهنځي علوم اقتصادی واجتماعی پوهنتون کلن آلمان پوهنتون کلن یکنعداد کتب السنه مختلفه را در رشته های تخصصی و رشته های عمومی اقتصادی به پوهنځي اقتصاد اهدا کرد .

در سال ٤١ که اولین سال قرار داد توأمیت پوهنځي های موصوف بود به تعداد ١١٤٠ جلد کتاب به پوهنځي اقتصاد ارسال گردید متعاقباً در سال ٤٢ تیم توأمیت این کمک معنوی خویش را بیشتر ساخت و به تعداد ١٠٠٠ جلد کتب دیگر اثر بزرگترین نویسندگان و علمای اقتصادی اروپا و امریکا را به پوهنځي اقتصاد تقدیم داشت که یقیناً همکاری های فوق تا زمانیکه سویه علمی پوهنځي اقتصاد به سویه پوهنځي های بزرگ دنیا موافق شود ادامه خواهد داشت .

کذا در پهلو کتابهای متذکره پوهنځي اقتصاد کوشیده است تا آثاری را بزبان فارسی در رشته های مختلفه اقتصادی که تالیف و یا ترجمه شده باشد نیز تهیه کرده و طرف استفاده جوانان پوهنځي و سایر علاقمندان بگذارد. فعلاً پوهنځي اقتصاد بر علاوه سالنامه ها ، دایرة المعارف ها ، مجلات و موزو گراف لیبسانسه های پوهنځي که در اطراف مؤسسات و موضوعات اقتصادی افغانستان تحریر یافته بیش از ٣٠٠٠ جلد کتاب السنه مختلف را داراست که کتب مذکور شامل موضوعات و شقوق مختلفه اقتصاد ملی و اقتصاد افعله میباشد پوهنځي اقتصاد دارای بیست وهشت استاد داخلی است که از آنجمله سه نفر آن جهة تحصیلات و اخذ درجه دکتورا و شش تن دیگر شان بغرض تحصیلات عالی بکشور های خارج اعزام شده اند . علاوهً تعداد استادان خارجی این پوهنځي به پنج نفر بالغ میشود .

کرسیهای علمی پوهنځي اقتصاد :

اقتصاد ملی بارعایت تیوری اقتصاد يك کرسی اقتصاد ملی بارعایت انكشاف صنایع حرفه و تولید يك کرسی اقتصاد ملی با انكشاف زراعتی يك کرسی اقتصاد ملی با رعایت علم مالیه يك کرسی احصاییه يك کرسی در رشته اقتصاد افعله اقتصاد افعله بارعایت تجارت و مرادات يك کرسی اقتصاد فعالیتگاه بارعایت صنایع و تولید يك کرسی اقتصاد فعالیتگاه بانك و بیمه يك کرسی اقتصاد فعالیتگاه نظارت و مشاوریت يك کرسی .

پروفیسر مهمان :

نظر به دعوت پوهنځي اقتصاد و قرار داد توأمیت بین پوهنځي اقتصاد و

پوهنتون کابل و پوهنځی علوم اقتصادی و اجتماعی پوهنتون کلن آلمان پروفیسر دکتور رینی کیونیک رئیس پوهنځی علوم اقتصادی و اجتماعی پوهنتون کلن آلمان و رئیس انجمن سوسیو لوگهای جهان وارد کابل شده و مدت شش هفته زمینار های را بسویه های مختلف دایر کرد .

۱ - زمینار اول - تحت عنوان سوسیولوژی ممالک کم انکشاف دایر شد .
درین زمینار که طرف دلچسپی علاقمندان قرار گرفت بعضی از استادان پوهنتون ، و محصلان و محصولات پوهنځی اقتصاد و سایر محصلان پوهنتون کابل ، ماموران و علاقمندان وزارت خانها و دوایر شرکت داشتند .
زمینار دوم - برای صنف سوم و چهارم پوهنځی اقتصاد دایر گردید که تحت عنوان علم الاجتماع برگزار شد . که آنهم برای مدت شش هفته دوام داشت .
زمینار سوم - مخصوص استادان داخلی و خارجی پوهنځی اقتصاد بود که آنهم برای مدت شش هفته دوام داشت که تحت عنوان میتود تحقیق تجربوی در اجتماع دایر گردید .

اعزام بخارج : باساس قرار دادتوأمیت بین پوهنځی علوم و اقتصادی واجتماعی پوهنتون کلن آلمان همه ساله یکتعداد بورسها به پوهنځی اقتصاد اعطامیگردد روی همین اصل درسال ۴۲ دو نفر از استادان این پوهنځی یکی بدرجه پوهندوی و دیگری بدرجه پوهنیار جهة تحصیلات عالی بسویه دکتور اعزام جمهوریات اتحادی آلمان گردیدند هکذا در طی همین سال ۶ نفر از پوهیالی های این پوهنځی باساس همین قرارداد وروی همین اصل بکشور جمهوریات اتحادی آلمان اعزام شدند .

دعوت از استادان پوهنځی اقتصاد :

در سال تعلیمی ۴۲ بدعوت پوهنځی علوم اقتصادی و اجتماعی پوهنتون کلن آلمان بناغلی پوهنوال دکتور سید شریف (شرف) برای مدت پنج هفته عازم کشور جمهوریات اتحادی آلمان گردید بناغلی موصوف در طی اقامت خود از پوهنځی علوم اقتصادی و اجتماعی پوهنتون کلن آلمان دیدن نموده و برای جلب کمک مزید مذاکراتی نمود بناغلی موصوف در طی اقامت خود لکچرهای روی مسایل اقتصادی افغانستان مخصوصاً انکشاف اقتصادی افغانستان در ظرف ده سال اخیر ایراد کرد که طرف دلچسپی مقامات اقتصادی و مجامع علمی آنکشور واقع گردید .

برای انسجام وتنظیم بیشتر امور نشراتی وتدریسی مجلس استادان داخلی و خارجی پوهنځی اقتصاد فیصله نمودند تا مدیریت نشرات و تدریسی که قبل برین بنام یک مدیریت نشراتی و تدریسی ایفای وظیفه مینمود بمنظور بهبود کار بدو مدیریت جداگانه نشرات و تدریسی منشعب گردد .

انتخاب اعضای جدید در کدر تدریسی :

مقام ریاست پوهنځی اقتصاد برای پیشبرد و تطبیق پروگرام طویل المدت و تربیه استادان این پوهنځی در ختم سال ۴۲ - ۴ نفر از فارغ التحصیلان ممتاز

خود را بحيث نامزد پوهيالي بکدر تدریسی پیشنهاد نمود که ایشان بعد از اخذ منظوری بکار خود شروع نمودند .

نشرات :

کتابيکه تاکنون توسط اسنادان داخلي این پوهنځی نشر شده است قرار آتی است .

دفتر داری تصدی تالیف پوهنوال دکتور سرابی ، تاریخ عقاید اقتصادی تالیف پوهنوال دکتور شرف ، مبادی علم اقتصاد ترجمه پوهندوی کریمی ، قاموس اصطلاحات اقتصادی تالیف پوهندوی غوثی ، میتود های اساسی احصایه اقتصادی تالیف پوهندوی ایوبی ، دیموگرافی دز افغانستان تالیف پوهنمل امیر خیل تجارت بین المللی تالیف پوهنیار عنایت الله انور .

فعالیتهای پوهنځی انجنیری :

پوهنځی انجنیری در شروع سال تعلیمی ۴۲ از پوهنځی زراعت رسماً علیحده شده و بحیث یک پوهنځی جداگانه بکار آغاز کرد . چون پوهنځی انجنیری دارای بودجه علیحده کافی بود لذا در پیشبرد امور مربوطه آن بکدام مشکلی برخورد نشد .

قرارداد با اتحادیه امور تعلیمی :

قبل از جداشدن پوهنځی انجنیری از زراعت با یونیورسیتی وایومنگ امریکا قرار داد پیوستگی منعقدشده بود پس از اینکه از فاکولته زراعت جدا گردید با اتحادیه امور تعلیمی امریکا توأم گردید . که این اتحادیه شامل یک شبکه متشکل از یازده مؤسسه علمی امریکایی میباشد .

داکتر الف برگلمن آمر بررگرام بتاريخ ۱۴ فیروی ۱۹۶۳ تعیین و موصوف با چهار نفر اعضای تیم بتاريخ اول اپریل ۱۹۶۳ بکابل وارد گردیدند .

هیأت تعلیمی :

بدیهی است که وجود اعضای تدریسی لایق و با استعداد برای پیشرفت هر مؤسسه تربیتی لازمی است جهت رسیدن بدین هدف بوسایل مختلفی که شروع امر را بطریق صحیحی ممکن بسازد متوسل شدیم و سمستر اول یک کورس عالی استحکام مواد برای تمام اعضای تدریسی ذیعلاقه افتتاح گردید . بمنظور اینکه بین اعضای تدریسی افغانی و اعضای تیم امریکایی هم آهنگی بهتری برقرار گردد مجالس هفتگی مرکب از هر دو گروه تشکیل گردیده و در کمیته های مختلف افغان ها و امریکایی ها بطور مشترک شامل شدند . سه نفر از اعضای تدریسی و پنج نفر محصل که جمله هشت نفر میشوند جهت تحصیلات عالیتر در مؤسسات مخلف خارجی اعزام شدند .

بادر نظرگرفتن احتیاجات مملکت درساحه های مختلف انجنیری ، پلانسازی که متضمن موضوع تربیه هیأت تدریسی آینده پوهنځی است ترتیب و پس

از تایید هیأت تعلیمی جهت تثبیت و اخذ منظوری بمقام پوهنتون تقدیم گردید. این پلان تقاضای ۶۷ چوکی را میکند تا در ظرف ده الی پانزده سال آینده ایجاد و اشغال گردد همچنان این پیشنهاد تاسیس شش شعبه مختلف را در پوهنځی انجنیری تقاضا مینماید که آنها عبارت انداز انجنیری، لیول، انجنیری برق، انجنیری میکانیک، کیمکل انجنیری، علوم انجنیری و گرافیک و لسان.

محصلان :

پوهنځی با ۲۱۳ نفر محصل شروع بکار نمود که از آنجمله ۱۰۲ نفرشان جدیدالشمول، ۴۷ نفر شامل سال دوم، ۴۴ نفر سال سوم و بیست نفر شامل صنف چهارم بوده اند ۲۴ نفر از محصلان جدیدالشمول در سمستر اول توسط وزارتخانه‌های مختلف بخارج اعزام شده اند.

نتایج سال تعلیمی اطمینان بخش بوده است چنانچه در سمستر اول بحدود ده فیصد محصلان ناکام مانده اند در حالیکه در سمستر دوم تعداد ناکام کمتر از ۴ فیصد تقلیل یافته است پس از اعزام دو نفر محصل صنف چهارم بخارج ۱۸ نفر باقیمانده که در اخیر سال فارغ‌التحصیل شده اند برای اولین بار شش نفر محصل از شعبه برق و میکانیک و شش نفر از محصلان عسکری بحیث انجنیر فراغت حاصل کردند.

پروگرام تعلیمی :

در اخیر سال تعلیمی ۱۳۴۱ مشاوران افغانی و مشاوران تیم و ایومنگ اجتماع نموده و پروگرام تعلیمی رادر دوشعبه انجنیری سیول و انجنیری برق و میکانیک منقسم ساختند زمانی که تیم جدید وارد گردید این پروگرام باردیگر تحت بحث قرار گرفته و توسط ایشان تایید و تثبیت شد پروگرام جدید مارا برای تهیه اشخاص ورزیده در ساحه وسیعتر انجنیری آماده ساخته است ازان بعد این پروگرام مجدداً تحت غور و مطالعه قرار گرفته و قسماً تعدیل گردیده است امید میرود که در آینده قریب شعبه انجنیری برق و میکانیک نیز بدو رشته علیحده منقسم گردد.

سیمینار ها :

در دوران سال تعلیمی سیمینار های ماهوار توسط اعضای هیأت تعلیمی اعم از افغان و امریکایی دایر گردید و موضوعات سیمینار نه تنها مورد دلچسپی طلاب و هیأت تعلیمی بود بلکه مفهوم ساحه وسیعتر انجنیری جهت استفاده عموم اشخاص تحصیل کرده در نظر گرفته شده این سیمینار ها خیلی مفید ثابت گردیده و تعداد مشمولان آن کافی میباشد که سیمینار مذکور در سال تعلیمی آینده نیز دنبال خواهد شد.

تسپيلات ، سامان و آلات :

به اثر توسعه پروگرام که بکتب درسي سامان ولو ازم بيشستري ضرورت احساس ميگرديد کتب درسي و بعضي از قلمات خيلي ضروري سامان و آلات مورد ضرورت بخارج فرمايش داده شد بعضي از سامان امتحاني ساخت جرمني که قابل استفاده نبود ترميم گرديد و در معرض استفاده قرارگرفت يك قرائت خانه که در حدود ٥٠٠ جلد کتب درسي و کتب مورد علاقه عمومي در آن موجود است افتتاح گرديد اين قرائت خانه جای مناسبی را برای مطالعه مساعد ساخته است .

نشریه ها :

پيشنهادی که مبنی بر تفضای اجازه نشر مجله شش ماهه بنام انجنير افغان است برياست پوهنتون تقديم گرديده است هدف و منظوریکه درين پيشنهاد تذکر یافته و توضیح گرديده بود قابل قبول مقام پوهنتون واقع شده و ممکن است منظوری نشریه مذکور ازديگر دواير مطبوعاتی نیز حاصل شود .

رابطه با صنايع :

پوهنځی انجنيری به تربیه اشخاص مصروف است که ایشان باید بوظايف انجنيری مربوطه صنايع افغانستان که از این رهگذر قلت و مشکلاتی موجود است گماشته شوند برای اینکه پوهنځی از عهده این امر بخوبی بتواند برآید لازم است از مشکلات و ضرورت های مؤسسات مختلف که این فارغ التحصيلان را می پذيرند كاملا مسبق باشد . كوشش زياد بعمل آمده تا يك كميته مشورتي با همكاري وزارت تحليله پلان تشكيل گردد اعضای این كميته عبارت از نمايندگان مؤسسات ذيعلاقه بوده و ما را به تهيه پروگرام كارهای عملی و غيره مشوره خواهند داد تا هنوز از كوشش هاييكه درين مورد نموده ايم نتيجه مثبتی حاصل نكرده ايم و لي در سال جاری سعی و كوشش بيشتری درين زمينه بعمل خواهد آمد تا نتايج مثبتی بدست آيد .

راپور پوهنځی تعليم و تربيه :

پوهنځی تعليم و تربيه باسناد پلان انكشافی دولت درسال ٤١ بداخل چوكات رياست مؤسسه تعليم و تربيه تاسيس گرديد که دران سال امور تدریسی و اداری آن تحت اثر آن رياست بازرسی ميگرديد تعداد محصلان درين سال به ٢٥ نفر ميرسيد و پروگرام درسي آن توسط مدرسان داخلی تحت مراقبت متخصصان خارجی پيش مبرفت .

از آغاز سال ٤٢ حسب نيسله هدايت وزارت معارف و رياست پوهنتون کابل پوهنځی از موسسه تعليم و تربيه جداگرديده و رياست پوهنځی تعليم و تربيه بداخل چوكات پوهنتون به فعاليت شروع نمود چون پوهنځی جديدالتاسيس

است از اینرو وقتاً فوقتاً پروگرام‌های آن تحت غور و تجدید نظر قرار میگیرد چنانچه تعلیمات صحیح که قبلاً در پروگرام موجود نبود در سال ۴۲ در جمله پروگرام درسی شلاوه گردید. در قسمت مفردات اکثر کورسها هم تعدیلاتی لازم صورت گرفته است این کار در طول سال تعلیمی از طریق دایرکردن مجالس معامن پوهنچی بشمول نمایندگان پوهنچی‌های انجمنی سیانس و ادبیات عملی می‌گردد به این ذریعه در مفردات کورسهای مربوطه به علوم اجتماعی تعلیم و تربیه سیانس و السنه تعدیلات ممکن و مفید و وقوع پیوسته است اقدام دیگری که جهت تثبیت و تحکیم پروگرامها، تعیین ارزشها اهداف کورسها و تهیه اعضای تدریسی بکار میرود عبارت از دایر کردن يك سلسله مجالسی است که هر سال يك ماه قبل از آغاز سال تعلیمی جدید رخ میدهد در مجالس مذکور متخصصان تیم کولمبیا با بعضی از استادان داخلی اشتراك می‌ورزند هدف بزرگ و عمده این نوع مجالس را پیشبینی امور تدریسی برای سال جدید تعلیمی تشکیل میدهد طوری که در رساله رهنمایی پوهنچی تصریح شده یکی از هدف‌های عمده تدریسی کورسها در پوهنچی اینست که میباید شاگردان از جنبه‌های مختلف تقویه شوند باین اساس محصلان از پروگرام‌های لابراتواری استفاده مینمایند فلم در رشته‌های مختلف مضمون مربوط برای شان نمایش داده شده و هم از سیرهای علمی مستفید می‌گردند چنانچه در سال ۴۲ شاگردان صنف اول از پروژه برق سروبی و نغلو و شاگردان صنف دوم از پروژه دهکده سید خیل دین نمودند. جهت تقویه اعضای علمی و تدریسی در سال ۴۲ ریاست پوهنچی سه نفر را بخارج اعزام نموده است تادر موقع بازگشت بامور تدریسی و اداری موظف گردند.

کتابخانه ریاست پوهنچی در سال ۴۲ متوجه شد تا زمینه مطالعه را بصورت سهلتر و وسیعتر برای محصلان و استادان آماده سازد بنابراین به تاسیس يك کتابخانه اقدام کرد که این کتابخانه قسماً احتیاج محصلان و استادان را بکمک کتابخانه مؤسسه تعلیم و تربیه که در جوار آن مرقع دارد رفع میکند کورس مسلکی تعلیم و تربیه و افزایش در تعداد دارالمعلمین ها ریاست تدریسات مسلکی وزارت معارف را متوجه ساخت تا به تربیه معلمان مسلکی خاصه برای تدریس رشته اصول و متود تدریس آموزی فلسفه و مبادی تعلیم و تربیه از راه دارالمعلمین ها اقدام نماید ریاست موصوف برای تحصیل در چنان رشته‌ها پوهنچی تعلیم و تربیه را موضع مناسب یافت که با اثر تقاضای اوشان این شعبه از آغاز سال ۴۲ در پوهنچی دایر گردید.

۲ - تعلیم و تربیه :

محصلان این شعبه پس از سیری نمودن يك پروگرام جامع يك پروگرام جامع یکساله فارغ‌گرددیده به دارالمعلمین ها تقسیمات میشوند .

عده از همکاران قلمی سالنامه

بناغلی عزیزالدین وکیل و فوفلزایی مدیر عمومی آرت مطابع دولتی که در قسمت کلیه امور خطاطی سالنامه بخصوص در نوشتن شعر پیمتوی احمدشاه بابا در متن نقشه پشتی حسن همکاری کرده است

بناغلی محمد ابراهیم کسندھاری رئیس مطابع دولتی که در کارنشر و طبع سالنامه همکاری بیسابقه و قابل قدری کرده است

بناغلی میر غلام رضا مایل هروی نویسنده مضمون «پنجصد و پنجاهمین سالگره تولدی مولانا عبدالرحمن جامی»

بناغلی محمد بشیر رفیق مدیر مجله ژوندون که در تهیه مضمون «روباد های جالب تاریخی جهان» همکاری کرده است

کده از همکاران قلمی سالنامه

بناغلی محمد ظاهر صدیق تهیه کننده
مضمون «کنفرانسهای مهم بین المللی»
و چند مطلب دیگر که همکاریهای او
باسالنامه قابل وصف است .

بناغلی غلام غوث خیبری مدیر نطافان
رادیو افغانستان تهیه کننده
رابور وقایع « بنیمنوستان »

بناغلی وکیل احمد نشأت عضو فعال
مدیریت معرفی افغانستان که در امور
تصحیح سالنامه حسن همکاری نموده
است .

رياست پوهنځي تعليم و تربيه به همکاري متخصصان خارجي و استادان داخلي توانست تا اندازه ممکن پروگرام هاي تعليمي را اصلاح کند و ستاف تدريسي آنرا تقويه نمايد .

پوهنځي در سال ٤٢ به کمک متخصصان ټيم کرلمبيا ډيپارتمن روان شناسي و اساسات تعليم و تربيه را تاسيس بمود اين ډيپارتمنت ها به اندازه کافي انکشاف نموده است اعضاي تدريسي موظف جبهه تدریس و تهیه مواد درسي برای پوهنځي تعليم و تربيه و غيره پوهنځي ها مصروفيت دارند .

فعاليتهاي پوهنځي زراعت و وترنري :

پوهنځي زراعت و وترنري از بدو تاسيس با پوهنتون وايمنگ امريکا قرارداد توأميت دارد ولايد همه ساله مراحل انکشاف خویش را پيموده و قدم هاي متيني در راه تهیه وسايل تدريسي عصري مي بزدارد . قبل از تفکيک پوهنځي انجنييري در سال ٤٢ از پوهنځي زراعت و وترنري ، در يك چوکات اداري بحيث پوهنځي واحد فعاليت ميکرد . ولي امروز پوهنځي زراعت و وترنري بحيث واحد عليحده پوهنتون پروگرام هاي تدريسي و انکشافي خویش را جداگانه پيش ميبرد . فعاليت هاي سال ٤٢ قرار ذيل است .

ازدياد برسال گذشته	١٣٤٢	
٣ نفر	٤٤ نفر	١ - تعداد جديد الشمول
٩ نفر	٢٠ نفر	٢ - استادان داخلي
١ نفر	١٣ نفر	٣ - استادان خارجي
- نفر	٢٥ نفر	٤ - فارغ التحصيلان
١٨ جريب	٤٠ جريب	٥ - انکشاف فارم زراعتي
-	٤ نفر	٦ - اعزام محصلان به امريکا
١ نفر	٦ نفر	٧ - سير علمي در ولايات
٦ نفر	١٤ نفر	٨ - تقويه پرسونل اداري
٠٣٠ جلد	٢٨٠ جلد	٩ - خريد کتب
	١٦	١٠ - کنفرانس هاي علمي توسط استادان
	٧٢	١١ - سيمينار هاي صنفی توسط محصلين
		١٢ - بصورت منظم در هر دو هفته يك کنفرانس ايراد گرديده که در طول یکسال تعليمي بادو سمستر تعداد آن به شانزده ميرسد محصلان صنف سه و چهار علاوه بر درس هاي خویش مجبورند در هر سمستر يك سيمينار را دايروکنند که استادان نیز برای استماع آن حاضر می باشند .
		١٣ - محصلان از قرائت خانه که کتب و مجلات دران جمع آوري شده در اوقات فراغت استفاده بعمل می آورند . تعداد مجلات روزنامه ها درين قرئت خانه درسال ٤٢ به ٢٠٠٠ جلد ميرسد .
		١٤ - مديريت نشرات که در نيمه اخير سال ٤١ تاسيس و بصورت منظم مجله سه ماهه را بنام علم اوفن نشر می نمايد . مجله مذکور مضامين علمي استادان

فعالیت‌های پوهنځی ، اکتشافات عصری زراعتی را در دنیا با مطالب‌تبعاتی پوهنځی نشر میکند .

۱۵ - فعالیت‌های فوق‌العاده و مهم پوهنځی در سال ۴۲ عبارت از دو ماده ذیل است .

الف - برای اولین بار پوهنځی زراعت تصمیم گرفت که تعطیل زمستانی را برای محصلان و استادان رونق مفیدی داده و پروگرام‌های تحقیقاتی تعلیمات علمی را دروادی هیرمند و جلال‌آباد رویدست گیرد . این مفکوره مورد قبول و دلچسپی ریاست پوهنتون قرار گرفت دوگروپ محصلان صنوف چهارم و سوم بشمول برخی دیگر از محصلان صنوف پایین‌تر تحت رهنمایی استادان داخلی و خارجی به وادی هیرمند و جلال‌آباد اعزام گردیدند .

در جاهای فوق‌الذکر هر محصل به تحقیقات و کارهای عملی موظف و مکلف شدند تا در پایان کار گزارشات و نتیجه تحقیقات خود را بصورت یک راپور ترتیب داده و به پوهنځی بیاورند . اکثر این راپور ها بعد از اصلاح و نظر اندازی استادان به مجله سه ماهه پوهنځی نشر میشود .

ب - انتقال پوهنځی از تعمیر قبلی به تعمیر جدید . تعمیر جدید یکی از عصری‌ترین بناهای پوهنتون است که وسایل تدریسی و تعلیم در آن بخوبی مهیا شده است .

در سال ۴۲ در فارم تجربوی نجارب و تحقیقاتی بالای انواع و حاصلات گندم جواری ، بادنجان رومی ، لبلبو ، پخته ، و کچالو ، صورت گرفته که نتایج آن در مجله پوهنځی بطبع خواهد رسید .

همچنان احداث یک باغچه کوچک اشجار مثمر و قوریه اشجار زینتی و همیشه بهار نیز از کارهای پوهنځی است که در طول سال مورد تجربه و کارهای عملی محصلان قرار میگیرد .

استادان پوهنځی زراعت بر علاوه وظایف تدریسی خویش نمونه‌های از موادی را که مورد استفاده علمی محصلان قرار میگیرد از نقاط مختلف در ایام تعطیل و ضمن سیرهای علمی با خود آورده و در تطبیقات از آنها کار گرفته اند مثلا نمونه از پشم گوسفندان وطنی ، امراض و حشرات ، نمونه‌های خاک‌های خوب و غیره که فعلا مواد متذکره در دیپارتمنت‌های مربوطه موجود بوده و در موارد لزوم طرف استفاده قرار میگیرد .

« ختم »

اتحاد شوروی

این نقشه محض تقسیمات ملکیه جدید افغانستان را که بر ۲۹ واحد اداری انقسام یافته نشان میدهد

از نظر تقسیمات سیاسی در قسمت سرحدات نقشه به امداد اعتبار نیست

از نشرات سالنامه افغانستان

بناغلی محمد انور ضمیایی معین اداری وزارت مالیه بانباغلی سکرتر اقتصادی
سفارت کبرای اتحاد شوروی متیم کابل حین امضای قرارداد مرحله دوم امور
مربوط میدان هوایی بگرام (۲۱ حوت ۱۳۴۲)

هیأت هوانوردی ملکی افغانستان تحت ریاست بناغلی سلطان محمود غازی
هنگامیکه در فرود گاه هوایی کراچی از طرف بناغلی میوند وال سفیر
کبیر افغانی و ماهوران عالیرتبه مقامات هو انوردی پاکستان پذیرایی میشوند

C
IND
Bind

ISSL
Disc
Bind
Gat'

Adv
Fron
Back
1st C
Acce
Impri

Specie

شاهین

F 47 97 - 1
ACM-1